

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00357142 9

UNIVERSITY
OF
TORONTO
LIBRARY

CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

OPERA

EIUSDEM NIEBUHRII, IMM. BEKKERI, L. SCHOPENI,
G. ET L. DINDORFIORUM ALIORUMQUE PHILOLOGORUM
PARATA.

PARS XX.

CANTACUZENUS.

VOLUMEN II.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXI.

DF
503
C6
v.24

IOANNIS
CANTACUZENI
EXIMPERATORIS
HISTORIARUM

LIBRI IV.

GRAECE ET LATINE.

CURA

LUDOVICI SCHOPENI.

31888

VOLUMEN II.

Vol 24

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXXXI.

LOANING
CLAYTON

EXHIBITION

MUSEUM

1876

NEW YORK

LIBRARY

1876

1876

1876

P R A E M O N I T U M.

Cum iam in eo sim, ut, quid in hoc altero Cantacuzeni volumine praestitum sit, exponam, facere non possum, quin acerbissimam casus illius memoriam renovem, qui necopinato nuper boni cuiusque animum perculit et afflixit. Cuius enim consilio auspiciiue felicitate haec ipsa Byzantinorum scriptorum collectio et condita est et in laetam spem accrevit, eum subita atque immatura morte ereptum nobis esse, quis est, quem nunc demum edoceri oporteat? Quippe Niebuhrius ea erat nominis gloria, immortalibus in rem litterariam meritis parta, ut et vivus, si quis alius, inter humanitatis decora splendidissima celebraretur, et, ubi vita decessit, longe lateque triste sui desiderium diffunderet communisque iacturae sensum excitaret. Et vero nuntius iste eo gravius omnium animos affecit, quod in magna et multiplici calamitate, quam, tot viris praeclaris summaeque doctrinae laude conspicuis, nescio qua fati iniquitate, intra hoc breve temporis spatium ex-

tinctis, litterae nostrae acceperant, is unus cum paucis superesse videbatur, qui rem afflictam sustineret, in quem ceteri velut in exemplum severioris ac prorsus antiquae eruditionis intuerentur, in quo, quaecunque sive ad amplitudinem litterarum, sive ad arcendam fortiterque repellendam superstitionem et barbariem facerent, summa inesse omnia constaret. O spem inanem fragilemque humanae magnitudinis conditionem! Hunc talem virum, in quo tanta esset ingenii vis ac pulchritudo, tantus in omnibus, quae proderet, generosae et excelsae mentis vigor, tanta amplitudo doctrinae, integritas animi et candor, morum denique suavitas, qua omnium voluntates alliceret et in maiorem sui admirationem raperet, hunc, inquam, eodem mox fato oppressum esse, et, cum ne summa quidem senectute decessurus sine bonorum querimonia fuisset, oppressum esse in ipso integrae aetatis cursu, florentem adhuc viribus deque litteris praeclare merendi studio occupatum felicissimo. Quanquam quid ego mortem queror immaturam? in qua quidquid acerbitatis et iacturae inest, non ad Niebuhrium, sed ad nos pertinet, quibus eo non amplius frui licet. Ille satis, dum viveret, nominis existimationi consuluit et virtute effecit sua, ut non annorum numero, nec spatio aetatis vita eius censeatur, sed fama et meritum laude ac grata piaque memoria, quae tamdiu infixae haerebit in animis hominum, quamdiu litteris ipsis et honor et nomen constabit. At sentio me impetu quodam doloris, cuius est in

ipsa desideratissimi viri recordatione remedium aliquod et levamen positum, longius abripi atque ab eo, quod huic volumini praefari institui, aberrare. Quare, ut ad propositum me referam, indicandum est, eiusdem Niebuhrii beneficio et incredibili, quo totius Byzantini operis et utilitati et decori prospexit, studio effectum id quoque esse, ut, cum antea Cantacuzeni textus unius tantum Parisini codicis auctoritate niteretur, novum iam, idque valde a nobis, cum primum volumen edebamus, expetitur, rei criticae praesidium suppeteret, cuius ope emendatio huius scriptoris paullo certius institui posset. Cognoveram nimirum e censura tomi primi, a Spengelio V. D. in Seebodii *Bibl. Crit.* a. 1829. num. 87. sqq. facta, asservari in Monacensi bibliotheca codicem illum Bavaricum, unde Pontanus Cantacuzenum aliquot annis ante latine edidit, quam graeca e Parisino codice prodirent. Cumque lectionis specimina, inde enotata, satis ostenderent, non inutilem eius conferendi laborem fore, facile Niebuhrius a liberalitate Lichenthaleri, viri humanissimi, qui bibliothecae Monacensi praeest, impetravit, ut liber huc mitteretur. Est autem codex saeculi XVI., chartaceus, forma maxima, foliis 606. constans, scriptura nitidissima. In margine exhibet lectionum varietatem satis amplam, cuius longe maxima pars ex codice vetustiore deprompta est; quaedam correctoris ingenio debentur. Diligentissime igitur hunc librum, quem Monacensem vocavi, cum Parisina editione contuli; qui quantum mihi pro-

fuerit emendandique operam meam levaverit, nihil attinet dicere: res ipsa docebit. Quoties enim vitia, quibus Cantacuzenus, qualis e Parisino codice prodiit, passim inquinatus est, ad huius fidem correxi, aut si quid prorsus omissum erat antea, inde supplevi et integritati suae reddidi, sedulo faciendum curavi, ut Parisini libri dissensum indicarem. Ubi utriusque codicis lectionem annotatam reperiēs, ibi scito, quod in textu legitur, coniectura a me restitutum esse; quanquam id et parcissime feci, et ea semper, ut debui, moderatione, ut nihil quidquam ex ingenio mutarem, nisi ubi res certissima videretur. Quin etiam in eo genere quaedam servavi, quae nunc correcta mallet, velut p. 21, 19., ubi pro eo, quod uterque codex habet *προσιστάμενον*, non dubito, quin emendandum sit *παριστάμενον*. Vid. p. 207, 3. 237, 10. Deinde scribendum est p. 80, 4. non *θεοῦ συναιρουμένου*, sed *θεοῦ συναιρομένου*, ut in eadem formula apud nostrum saepius. Reliquum est, ut moneam, quidquid variantium lectionum in duobus prioribus libris codex Monacensis habet, insertum iri volumini tertio, quod mox prodibit.

Scr. Bonnae mens. April. a. 1831.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΑ Δ.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΚΑΝΤΑΚΟΥΖΗΝΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΒΙΒΛΙΟΝ Γ.

IOANNIS CANTACUZENI

HISTORIARUM LIBER III.

PERIOCHA.

Hic liber caeteris multo maior, cum proximo superiore connectitur. Causae indicantur, cur narranda, quae deinceps sequuntur: veritas promittitur. Magni domestici in palatio custodiendo diligens provisio: a quo et urbium provinciarumque praefecti monentur, ne quid novi incipiant. Imperatoris Andronici magna sepultura ac sacra funeralia (Cap. 1). Patriarchae ambitio. Anathematismus in eos, qui mortuo Imperatore de filiis eius male meruerint. Iterum de ambitione patriarchae. De Sismano exule reddendo consultatio: Chumni in domesticum contumeliae. Binae de transfuga sententiae (2). Domestici in defunctum Imperatorem amor. Gubernationi nuntium mittere vult (3). Imperatricis lacrimatio et de sua viduitate filiorumque orbitate querimonia. Domesticum neglecti officii coarguit (4). Ea et patriarcha praesentibus, disertissime suspicionem affectati imperii a se depellit. Aliter ad gubernacula rediturum negat, nisi imperatrix fidem dederit, calumniatoribus non credituram (5). Utrisque iuratur. Iurat eidem patriarchae (6). Sismanum Moesorum regi repetenti abnuat magnus domesticus, cuius prudentia se ingenti metu liberatam, cum proceribus laetatur imperatrix (7). Quid militem segniorem fecerit. Patricius quidam tabellio ad usum rei publicae grandem pecuniam offert. Stipendia et redditus militum expleuntur. Ad pugnam ardent animi (8). Domesticus imperatricem de filio Ioanne coronando monet et contra ratiocinantes refutat. Lydiae satrapae Thraciam incurstanti occurrunt. Domesticus in occidentem ducturus, cum Orchane pacem iungit. Mentem imperatricis ex patriarcha explorat. Ab eadem laudatur blandeque monetur, ne se conficiat tantis laboribus, neu de sumptu suo eroget. Eleganter respondet, ut viri virtutem cognoscas. Byzantio cum copiis discedit (9). Ex urbibus Thraciae senatores et praesidia ad expeditionem evocantur. Moesus foedere innovato domum abit. Persae praedabundi apud Chersonesum caeduntur, fugantur. Apocauchus tyrannidi studens deprehenditur: in arcem suam Epibatas confugit. Domesticum de rerum humanarum mutabilitate admonet. Eius pium ac solidum responsum (10). Latini Peloponnenses se subiiciunt cum conditionibus: quorum legati a do-

mestico honorifice habiti. Apocauchus Sennacherim subrogatur. Conspiratio et legatio praefectorum occidentis (11). Crates Macedoniae infestus. Magnus domesticus Peloponnesiacae expeditioni antevertendum, ideoque Byzantium revertendum censet. Excipitur a Byzantinis: imperatricem luctu et morbo afflictam consolatur: quid egerit, quid acturus sit exponit (12). Ad palatium nobiles et milites clamose cum patriarcha de honore domestici iurgantur. Imperatrix iurgantibus, triplici eorum peccato demonstrato, veniam dat (13). De poena Apocauchi cum domestico deliberat: eius natales et status pristinus. Quomodo idem Apocauchus Xenam, Imperatoris matrem, adversus domesticum concitarit. Invitatus domesticus ad communionem purpurae et imperii recusat (14). Metu mali obrectatores domestici in eius se gratiam restituere desiderant et imprimis Apocauchus, cui supplicii cum seria admonitione ignoscitur. Quo pacto ille idem propter praefecturam fisci non obtentam turbas fecerit et in domesticum praesente imperatrice invecus sit (15). Eum et imperatricem placat, Epibatis egredi non audet. Domestici ad Byzantios de pace cohortatio. Filiam Imperatori despondere differt. In itinere se Apocauchus ei permittit: cum matre domestici collocutus, ut se magis re, quam verbis, benevolam praestet, admonetur (16). Animum patriarchae subit, domesticum falso accusat, imperatricem adversus domesticum irritandam suadet et rationem proponit. Asanes pro filiis sexennium carcere detentis rogat (17). Domesticus operam pollicetur. Socerum contra generum Apocauchus inflammat (19). Coniurati sigillatim apud imperatricem domestici nomen defecerunt. Singuli reiiciuntur. Postremo eo adigitur, ut iudicio arcessendum putet, quem patriarcha indicta causa damnandum arbitratur (20). Idem imperatricem periculi gravitate deterret vehementerque suspicionem auget. Asanes accusationem concludit (21). Dolet et angitur imperatrix atque in sententiam calumniatorum propendens, iis se cum liberis flens commendat. Mater domestici cum filio minimo natu et uxore alterius filii domi velut in carcere clauditur. Apocauchus urbis praefectus creatus, frustra militem ad diripiendas et evertendas domestici aedes mittit; cuius amici, qui periculi vitandi ex urbe fugerant, imperatrici se excusant, redeundi veniam orant. Gabalas praevaricatur (22). Qui Byzantio fugerant, Didymotichi quae acta sint narrant. Legatis missis iudicium de se domesticus postulat: a ministris Apocauchi male accipiuntur. Idem domesticus hostis declaratur (23). Per litteras Imperatricis vicariatu iubetur abire. Quid agendum sit, militibus bellum flagitantibus, quaeritur. Oratio longiuscula domestici, qua crimen occupandi regni refellit. Ad imperatricem profectus, eius se arbitratui permittere cogitat (24). Proceres rectius rebus consulturum censent, si purpuram induat. Iis renitens, tandem rei publicae causa eorum voluntati obsequitur (25. 26). Didymotichi palam capit ornatum imperatorium cum faustis acclamationibus. Quaedam futurorum praesagia. Episcopi Didymotichensis visum et eius viri laus (27). Imperator rursus ab se suspicionem tyrannidis removet; militibus uxores ac liberos habentibus missionem dat; retentos in agrum Byzantium mittit, eodem brevi venturus urbemque invasurus. Narratio longior de malis, quae Adrianopoli ex seditione ob novum Imperatorem extiterint. Item calamitates per Romanum imperium propter eundem (28). Adrianopolitani Alexandri, Moesorum regis, opem invocant: cuius adventus Cantacuzeno multum obest. Moesi praedones a Romanis partim caeduntur, partim capiuntur (29). Opes Cantacuzeni

diripiuntur; eorum immensitas explicatur. Contra eam socer Andronicus Asanes dux deligitur. Vastatur provincia. E Zernomiano praedatores apud Didymotichum trucidantur. Adrianopolim Imperator tendit. Pincerna Pamphilo accersitur. Hebrus congelascit. Pamphilensium scelus. Byzantii Cantacuzenus contumeliose admodum per ora traducitur. A patriarcha anathematismo percellitur: imperatricem et archontas honorat (30). Tribus praefectis, se celatos moleste ferentibus, factum suum de habitu et nomine Imperatoris probare contendit. Syrges, Pherarum praefectus, eius bona ad se avertit. Protostrator immutatus, Thessalonicam traditurum promittit. Chreles, dynasta Triballus, ad occidentem invitat, opem suam spondet. Vincunt, qui in consilio prius occidentem, quam Byzantium petendum sentiunt (31). Cantacuzenus uxorem cum filiabus Didymotichi relinquit; urbi et suburbio praefectos dat cum praesidiis. Bera castellum in gratiam monachorum intus degentium sine vi capitur. Batatzis timor in Imperatore persequendo. Anastasiopolis dicta ab Andronico iunior Peritheorium obsidetur. Batatzis mendacium (32). Epistola Cantacuzeni ad patriarcham, qua se pacis cupidissimum demonstrat. Tabellarius carcere multatur. Imperatrix feminis suis Cantacuzenum excusat ac defendit deque eo honorifice loquitur. Resciscens id Apocauchus, coniuratos super imminente periculo monet. Imperatrici iuramentum indicere statuunt, ipsis nolentibus de pace nihil tentaturam (33). Apud eam adversus Cantacuzenum agunt acriter, praesertim patriarcha. Iurat et diu noctuque per coniuratos et famulos custoditur, quibus, ut dicta eius referant, aurum datur. Cantacuzenus e monte Atho monachorum sanctissimos evocat, quorum existimatio imperatrici pacem persuadet: sed religione a compositione impeditur (34). Patriarcha et socii monachis irascuntur: inter eos conflare discordias student: primores duriter habent. A protostratore nuntius. Peritheorium oppugnatur. De muro sunt convicia Cantacuzeno: conviciator ab eodem christiane accipitur. Oppidani consilio perversi hominis deditionem retractant. Imp. Thessalonicam abit (35). Ioannes, Andronici filius, adolescens Byzantii coronatur. Coniurati dignitatibus ornantur. Patriarchae fastus. Apocauchus summum imperium sibi arrogat: propinquos Cantacuzeni iugulat: eius matrem in carcerem usque ad mortem saevissime affligit: quam miseratur imperatrix. Theodorae, sororis Andronici iunioris viduae et monachae, in moribundam et mortuam caritas. Inventae pecuniae magnitudo et distributio Gravis in Cantacuzenum calumnia. Contra eundem Apocauchus classem in occidentem parat (36). Syrges itinera Thessalonicam obsidens deluditur. Polystylus munitur. Protostratoris monitio et Chrelis responsio. Imperatoris angustiae. Syrges, Monomachus et episcopus metropolitani ad castra Cantacuzeni exploratores mittunt. Per litteras ad eos datas suam innocentiam tuetur: de iuramenti causis disserit: eos improbitatis convincit (37). Melenicum Cantacuzenus occupat. Chrelis ex formidine cunctatio: eius adventu exercitus laetatur. Protostratoris anceps animus. Thessalonicae Zelotarum (ea erat factio Palaeologi) nefanda scelera. Protostrator cum optimatibus fugatus, agrum populatur. Cantacuzeni afflictio. Byzantini Thessalonicam magnis copiis ingrediuntur. Cum exilibus consultatio (38). In concione dicendae sententiae cuique sit potestas. Aliis tergiversantibus Imperator Thessalonica recedendum, nec ad caetera desperandum pronuntiat: Rhentinae praesidium augendum, Thessalonicam incursandam: quo facto

Thessali, Acarnanes, reliqua item continens in potestatem veniat. Quidam Thessalonicenses deficiunt. Byzantini nobiles rebus suis metuentes, iter eius conantur impedire. Axius fluuius exundat. Exercitus Gynaecocastrum redit (39). Apocauchus ad ostendam potentiam insulas circumvectus, ob id ipsum Thessalonicam adnavigat. Protostrator ad eum desciscit. Imp. in desertores, ut ignavos, invehitur. Apelmenes ingratus et superbus (40). Protostrator obiurgatur, cui puer Asanes commendatur. Ostendit Imp., in quantis difficultatibus versetur: militum animos erigit: ad principem Triballorum pro auxilio eundem suadet. Discedentes Apocauchus insequitur, non tamen pugnatur. Transfugas Imp. excipit equites ab Apocaucho (41). Edessam obsidione Triballorum liberat. Zimpanus quidam pecuarius Imp. legatos vinctos Apocaucho dedit. Quid passi sint. Munifice ac perhumaniter a duobus dynastis accipitur Imperator. Scopiam venit (42). Eundem Liberus Triballus Crali conciliat. Is cum uxore occurrens, magno illum honore suscipit et regaliter tractat. Ab eo auxilium petit: ille societatis mercedem urbes occidentis usque a Christopoli postulat. Recusat Cantacuzenus et quasi parum ingenuum honorisque studiosum tangit (43). Prudens oratio Helenae Cralaenae de adiuuando hospite cum conditione tolerabiliore. Imp. suorum consilium de concedendis, quae Crales petat, repudiat (44). Ambo praesente archiepiscopo in certas conditiones iurant. De Chrele Triballo inter utrumque contentio. Cur is ad Cralem reverti noluerit. Melenicus Chreli deditur. Rhentinam castellum Syrges occupat. In deditiis saevit (45). Apocauchus Polystyli quid egerit: quid Didymotichum scripserit: quid ei et quam aculeate ac libere responsum sit. Byzantini redeuntem cum gratulationibus et plausibus excipiunt. Pro libidine imperat. Irene, uxor Cantacuzeni, cum fratre Manuele in timore est (46). Militum et ducum fides exploratur. Comitopulus constantiam suam proficitur. Iuratur. Nuntius ab Imperatore cum eius cereo sigillo (47). Didymotichi suburbani in urbanos insurgunt. Fugantur. In exilium voluntarium concedunt; eorum domus destruuntur. Episcopi vaticinium eventus probat. Triballos principes promissi auxilii poenitet: obsidem Cantacuzeni filium poscunt: Liberus filiam suam eius filio desponsam cupit (48). Imperator cum auxiliariis Triballis quid apud Pheras egerit. Syrges ad sceptrum Armeniae vocatur. Pheraeorum obstinatio. Morbus in exercitu multos exstinguit. Christopolin praesidium ab Apocaucho mittitur. Ad Triballos abiturientes praeclara Imperatoris concio. Romani tumultuantes increpantur. Plurimi Christopolin se conferunt. Ducum ibidem periurium. Redeuntes Imperator suscipit (49). Eorundem ducum impudens de Cantacuzeno mendacium: inde Byzantii publica laetitia. Quae et quanta multi illic propter Cantacuzenum pertulerint. Praefectorum saevitia. Factum humanissimae Persae cuiusdam in flagellis laceratos. Impostor quidam sacrae confessioni illudit. Ad falsos nuntios denuo Deiparae aguntur gratiae (50). Crales Imperatori repetenti Edessam statim restituit. Apocauchus frustra Didymotichum movet. Emphythium obsidet; Scytharum incursum territus, obsessionem relinquit. In Scythas abeuntes Scopelenses stulte et infelici exitu se inferunt. Apocauchus belli administrationem genero tradit (51). Anna imperatrix a Crale Cantacuzenum petit: urbes in praemium spondet. Triballorum procerum commemorabilis in illum fides (52). Thessali se Cantacuzeno subiiciunt ultro. Ioannem Angelum eis praetorem praeficit, quem in bulla commendat:

multas ei condiciones praescribit et a se affectati imperii suspicionem removet (53). Didymotichum vocatus venturum promittit. Quo scopo Apocauchus et Crales convenire voluerint. Illius in Cantacuzenicis crudelitas. Quare imperatrix stratopedarchae consilium respuerit (54). Ad Pheraeos de deditioe Cantacuzeno facienda Crales cohortatio. Praefracte abnuunt eiusdemque Cantacuzeni legatum atrociter nactant. Militibus Didymotichum anhelantibus obsequitur Imperator. Agrum Pheraeorum Crales depopulatur. Triballi auxiliares in Thraciam sequentes quales fuerint. Pro meliori auxilio reverti volentem Imperatorem ad Cralem milites cogunt Didymotichum vadere. Circa litteras Didymoticho ad eum perscriptas prodigium. Ad Triballos reditus. Protostrator praevaricationis suspectus se purgat. Byzantinorum ad reversionem Apocauchi gratulatio. De Cantacuzeno mendax rumor. Apocauchus quosdam includit in custodiam (55). Irenes imperatricis oratio. Ad Moesorum regem de societate legatio et eius ludificatio. Quantam is calliditatem adhibuerit in copiis Didymotichum missis. Moesorum ducum versutia. Episcopi cohortatio et praedictiones. Persae advenientes Moesos fugant. Amuris satrapa ut exceptus ab imperatrice Irene, illiusque in Imperatorem eximius amor, ad quem proficiscitur (56). Pheraeorum in commentitiis litteris, quibus decipitur Amurius et domum redit, pessimum facinus. Frigore enecti Persae una nocte quingenti. Didymotichenses praedatores algore semimortui ad hostes confugiunt et quomodo ab iis habiti. Oppida Irene imperatrici dedere se volentia cur non recepta. Mire anxium Imperatorem Arbenus, homo obscurus, consilio levat de Berrhoea occupanda. Crales opem promittit. Per legatos accersitur Imperator, cui Craleana suos milites Germanos attribuit (57). A Berrhoeotis plaudentibus excipitur: a Thessalonica obtinenda per plebem et Zelotas impeditur. Crales perfidia. Germanorum in Imperatore tuendo fidelitas. De Axio flumine transeundo. Duorum filiorum Cantacuzeni encomium (58). Agrestis quidam Triballorum insidias eidem indicat et ad flumen vado transeundum praeit. Germani Berrhoeae donativum accipiunt. Insidiatores ad Cralem deferuntur: quorum duces Imperatori ad poenam deduntur, quibus ignoscit. Apocauchus Cralem contra Imperatorem incendit: simulate agit: cui Imperator uberius respondens, eius scelera carpit, periculum demonstrat, ignaviam deridet (59). Apocauchus consilium quaerit. Monomachus Cantacuzeni felicitatem praedicat, timorem iniicit, pacem suadet (60). Crales ab Apocaucho instigatus, Cantacuzenum ad consultationem dolose invitat, a quo deluditur. Idem Berrhoeotas ad defectionem sollicitans, acerbissimas litteras accipit. Imperator etiam tertium a sagittario laedi non potuit: cui veniam petenti ignoscit et cum donis dimittit (61). Apocauchus consultat. Gemina sententia Monomachi. Denuo vasrum eiusdem consilium. Persarum ad Berrhoeam latrocinia. Apocauchus in Pepagomenum saevit (62). A Cantacuzeno ex Asia evocatur Amurius. Fictus nuntio contristatur. Eiusdem insignis oratio, qua causa expeditionis, studium iuvandi Cantacuzeni, amor et sollicitudo propter eum declaratur: milites ad laborem inflammantur: exustis navibus per continentem gradiendum suadet. Vento secundo classis tota in Macedoniam desertur (63). Persae Thessalonicensem agrum vastant. Provinciae Crales cavet Imperator: cum copiis Thessalonicam accedit. Anurii occurus. Zelotarum in Cantacuzenicis crudelitas. Peritheorii obsidio. In captivum Imperatoris humanitas. Legati amborum ad imperatricem

Annam de pace (64). *Cantacuzeni legatus foede crudeliterque accipitur. Apocauchi maledicta. Amurius quare litteras sibi redditas ad Imperatorem detulerit. Episcopi Didymotichensis praedictio. Castella Meropes et pecuarii se dedunt; quibus Momitzilus praeficitur: cuius mores describuntur* (65). *Didymotichum ad Imperatorem cum Amurio venit. Thraciae urbes refractariae puniuntur. Morbus Amurii. Praesidium missum Adrianopolin, illiusque Didymotichum infelix excursio. Amurius mortem in conflictu evadit. Alexandro Moesorum regi, pro auxilio dantur urbes novem: eius tergiversatio. Qua ratione coniurati Persas e Thracia educere conati sint. Eos incassum nititur retinere Amurius: de quo apud Imperatorem conqueritur, reditumque ex Asia cum militibus melioribus pollicetur* (66). *Eum hortatur Imperator, legationem Byzantium mittat, quo naves et pecuniam ad reditum adipiscatur. Principes Constantinopoli Amurium de abiectioe reprehendunt, naves cum pecunia promittunt. Defendit se. Locus de discrimine servitutis* (67). *Imperator divinitus a Persis praedonibus liberatur. Eius pugna cum obsessoribus Asomati et victoria. Discessus Amurii: et quare is discessus Imperatori commodaverit. Gratianopolis obsidio. Smyrna a Latinis capta* (68). *Ab eius praefecto Angelitze non modica pecunia. Episcopi Didymotichensis obitus. Alexandri a Morrha recessus* (69). *Momitzilus Persicas naves tres incendit. Persae, qui apud Cantacuzenum, custodes suarum navium interfectos ulcisci ardent. Eis Imperator Romanos adiungit; eius regiunculam depraedari iubet. Momitzilus improviso adventu Imperatorem terret: cuius milites fugiunt: ipse cum paucis strenue se tuetur. Lantzarethi famuli in dominum mirus amor et fides. Momitzilus ab Anna imperatrice despota renuntiat; quem Cantacuzenus insuper data supplicii venia Sebastocratore creat. Persae in Asiam redeunt* (70). *Palaeclogus Imperator aegrotat. Moesus, rupto foedere, Apocauchus mittit auxilia. Callidum Imperatoris consilium. Gener Apocauchi in Hebro summersus. Didymoticho repellitur: Morrham vastat. Momitzilus sibi principatum proprium meditando, a Cantacuzeno et imperatrice Anna deficit* (71). *Archontes sive imperii pro puero Imperatore et vidua administratores miserum rei publicae statum dolent: imperatrici pacem suadent. Moleste fert Apocauchus, patriarchamque et Gabalam, magnum logetham, se visentes ad suas partes reducit: imperatricem castigat: Gabalae filiam despondet* (72). *Apocauchus de integro Cantacuzenum in imperatricem irritat: ac rursus, quamquam submissus, dominatur. Legationis ad eum mittendae auctor est. Mittuntur simul binae epistolae, quibus significatur gaudium de eius voluntate imperii deponendi: ut falso nar-raverat Apocauchus. Conditio ei proponitur, qua veniat* (73). *In acta Imperatoris inquiritur; bene praefuisse communi docetur. Longior Imperatoris oratio, qua archontibus ignobilitas et imprudentia obicitur et rei publicae status deploratur. Respondet praeterea ad id, quod patriarcha eum ad reditum invitans, poena soluturum dixerat, et de vi anathematis disputat. In fine ingens pacis desiderium* (74). *Pheraei veniam et opem ab Imperatore flagitant et consequuntur. Ex ipsis mutabilitatis fortunae humanae documentum: quorum exemplo Byzantii terrentur, et non posse imperium defendere. multis probatur. Ostenditur item, Annam imperatricem sui iuris non esse. Chrysobergis, legati Imperatoris, constantia adversus minas et verbera. Archontum invictus animus in arcano reticendo. Garellae deditio. Rursus pacis petito* (75). *Castella quaedam se*

dedunt. *Batatzao ab Imperatore defectio et reversio: eius remuneratio. Sultani satrapae liberalitas. Cur pranderet in Thracia prima luce Imperator. Chorae cives maledicentiam terrae motu luunt. Muri reaedificantur, quibus perfectis ad pertinaciam redeunt (76). Magnus dux iterum copiis praeficitur: Cantacuzenum conatur occidere. Mutuae litterae, illius minaces, huius exprobratoriae. Argutia in voce olzta. Derisio senis, ut imbellis. Iuxta Byzantium Persarum vastatio fervet. Apocauchi fastus. Urbes Thraciae praeter duas se dedunt. Imperatoris in illorum praefectis dimittendis humanitas et liberalitas. Comparatio inter Cantacuzenum et archontas (77). Urbes ad Pontum Imperator infestas habet. Amicium Adrianopolin accersunt. Eorum stultitia et poenae. Imperatrix urbem recuperat Manuel, Apocauchi filius, praefectus deficit: accipitur ab Imperatore benigne et honoratur. Acta apud Bizyam (78). Amzas Persa socium ad Imp. occidendum subornatum prodit, quem ille liberum dimittit. Bizyenses se tradunt. Annae imperatrici et filio eius, deinde Cantacuzeno et uxori ut Imp. Bizyae et alibi acclamatur, omniumque mentio in sacris usurpatur. Plura oppida se subiiciunt. Bizyae praefectura Manuelli Asani datur. Protostratoris caeterorumque Apocauchi amicorum miserima conditio. Apocauchi astus, quo ignaviae opinionem vitare studebat, salse irridetur acriterque vituperatur (79). Fraus, impostura et nequitia admirabilis, qua idem Apocauchus Gabalam vita privare enisus est (80). Orchanes Cantacuzeno se adiungit. Capta ad Pontum aliquot oppida. Somnium Manuelis, filii Imp. Veniente ad urbem Cantacuzeno, Apocauchi timiditas. Ager Byzantinus, miserante Imp., devastatur (81). Galataei causam et originem belli huius sciscitantur: quibus a principio narrat omnia Imp., ut se innocentem testetur. De advocatis item Persarum auxiliis se defendit (82). Aregus monachus legatus omni culpa belli eum absolvit. Eius prudentiam laudat Imp., de adversariis conqueritur: si se Imperatorem et collegam esse sinant, quod facturus sit aperit. Amor in rem publicam. Quibus conditionibus abdicare se imperio velit (83). Aregus orationem commendat: dicta Byzantium renuntiare iubetur. Apocauchus arma et vota indicit. Quaedam oppida ab Imperatore subiguntur. Epistola Apocauchi et patriarchae de abdicatione Imperatoris. Aregus graece indoctus deluditur. Eam Imperator italice interpretatur: ambo stomachantur (84). Apocauchus frustra Empyriten obsidet: in portoriis exigendis nihil consequitur: ab aulicis proceribus dissimulanter irridetur. Aregus ad illum contemnit accedere: de impietate et imprudentia accusat: imperatricem Imperatori excusat. Imperator infestus Byzantium veniens recedit. Adrianopolis et aliquot finitima oppida in potestatem concedunt. Cum tribus dedititiis, quorum duo praefecti, quid actum (85). Quare Amurius ad Imperatorem non redierit. Concessu Sarchanis per Lydiam, inde per Hellespontum transit. Persarum in Moesiam impressio. Momitzilus cum parte exercitus sui caeditur, reliqua capitur. Imperator illacrimat. Momitzilus humanae fortunae exemplum. Xanthienses suorum funeribus lugent: urbem tradunt. In Momitzili coniugem Imperatoris clementia (86). Cralem ut foedifragum ulcisci decernit. Pheraens Romani ad defectionem impellunt. Minuter Crali, ni Pheris abscedat ad foedera violare desinat. Imposturae Apocauchi repetuntur. Continentem relinquere statuit: tyrannis eius in Byzantios. De carcere, quem in palatio Constantini aedificare aggressus est. Affinitatem imperatricis per filiae nuptias cum eius filio*

quaerit et litteris sub eius nomine ad pontificem Romanum conflictis, periculum ei magnum constat. Clementis sexti responsum. Quid facturus Apocauchus, si dolus non procederet (87). Odium in illum commine. Urget aedificationem carceris et a vinctis obruncatur. Amicorum et uxoris Imperatoris litterae de eius nece et invitatio Byzantium, urbisque occupandae indicata commoditas (88). Persae duces persuadent Cantacuzeno, uti statim cum omnibus copiis Byzantium tendat. Uxor Apocauchi in Epibatas migrat. Imperator culpam amissarum urbium Macedoniae in Persae duces confert, cum quibus in Macedoniae redit. Sulimanus moritur. Amurii provinciae suae a Sarchane timens, domum revertitur. Crates Pheras occupat et se Imperatorem, filium Cralem appellat (89). Batatzes iussus fines Byzantinos incursat: ad imperatricem immodica honoris cupidine transit. Causa, cur Imperatrix a pace sic abhorruerit. Batatzen ad se revocare quamobrem laboravit Imperator. Eius praeclarum quoddam visum. Batatzes a Persis propter Imperatorem occiditur. Empyrite imperatrici transitur. Phrangopolus quidam, invito Imperatore in castra adductus, a veneno eum servat (90). Hieracem sibi moliri interitum, non credit primum: quem deinde officii admonet. Cum Archontibus iterum ut proditor agit. Idem facit Paraspondylus et duas ob causas Hieracis nomen ad Imperatorem defert. Qui in pugna vulneratus, ad castra perducitur. Byzantium profugit; ibi de caede Imperatoris non obita causam dicit. Studiosi Imperatoris Byzantii iam manifesti ad eum perfugiunt. Hierum paene occupatum ac mox per negligentiam amissum (91). Adrianopoli Cantacuzenus coronatur. Ioanni, patriarchae Constantinopolitano, ab episcopis, Imperatore annuente, sacris interdicitur. Primores et exercitus Matthaeum filium Imperatorem designari rogant: quod Imperator sapienter recusat (92). Thessalonicensium caedes. Palaeologus praefectus a Ioanne Apocaucho interficitur. Zelotarum scelus et impietas. Quidam eorum a populo mactantur; unus per forum trahitur. Apocauchus pro Cantacuzenico se gerens, Zelotas punit: defectionem ad imperatricem simulat: patre mortuo aperte Cantacuzeno favet: Thessalonicam ei, concilio suffragante, tradit (93). Ad Cantacuzenum legati. Quenam Thessalonicenses a filio eius petentes impetrarint. Andreas Palaeologus et Cocalas populum ad arma sollicitant. Apocauchus et socii carcere ac vita multantur. Humanus adeps comeditur. Matthaeus filius rem contra Hieracem in Thracia feliciter gerit (94). Patriarcha Constantinopolitanus a papa declaratus, Smyrnae ab Amurio Persarum satrapa, iugulatur. Chii compulsi Genuensibus se dedunt. Phaceolatus, capta iam Chio, cum triremibus suis Byzantium redit: Genuensem onerariam intercipit. Imperatrix Mpalicis, Carbonae principis, opem impetrat. Eius fratrem Tomprotizam exercitus Romani ducem facit. Orchani Theodora, Imperatoris filia, apud Selybriam solennibus cum caerimoniis nuptum traditur. Eiusdem matronae eximia virtus (95). Speculatores submissi ex Ponticis urbibus, quorum indicio sicarius deprehenditur. Imperatrix ad Sarchanis, Lydiae satrapae, auxilium confugit. Amurii techna ad succurrendum Imperatori. Persae a perfidioso facto cohibiti: obvios capiunt et spoliunt. Duces eorum ab Imperatore convivio excipiuntur: iique praeternavigantes et conviciantes Byzantios sagittis petunt. Byzantii, eorum defectione perspecta, redeunt. Donatis ducibus, Persae domum remittuntur: Moesiam depraedantur: Imperator excusatur. De Romanis hostibus et auctoribus malorum omnium gravis querimonia (96).

Monomachus ad caedem Imperatoris subornatus, monentibus amicis deprehenditur. De efficacitate veneni ab eo parati historia notabilis. Zyraces et Phaceolatus de urbe tradenda cum Imperatore agunt. Microcephalus ab his Selybriam hac de causa mittitur, quem Archontes eodem ob aliam causam mittunt (97). Ratio, cur imperatrix Anna a patriarcha alienata, alte repetita. Eiusdem patriarchae furor in damnandis puniendisque episcopis, a quibus apud Imperatorem accusatur. Synodus in palatium indicitur (98). Adventus Cantacuzeni Byzantium nuntiatus, nec ab imperatrice creditus. Dolor et sollicitudo Cantacuzeni de amicis, ne discrimen adierint. Portam auream perfodiunt ad ingressum. Patriarcha gradu movetur. Cantacuzenus cum plausu populi urbem intrat. Imperatrix palatium communit: Galataeos auxilio vocat. Imperator coram episcopis et primariis de clero suam causam agit: ad imperatricem mittit, qui doceat, quam periculoso loco eius res sint (99). Commendatur virtus Imperatoris. Imperatrix legationem despicit. Palatii propugnatores defectionem cogitant. Ioannis filii suasu imperatrix se Imperatori Cantacuzeno submittit. Asanes socer legatus ab eo ut ingratus culpatur. Palamas, alter legatus, de constantia praedicatur. Conditiones pacis et utrimque iuramenta. Cantacuzenus palatium ingreditur (100). Hic liber ut reliquos mole, sic praecipuis quibusdam et maxime notandis capitibus superat. Sunt autem ista fere. Funus et exequiae Imperatoris Andronici minoris. Dolor et lacrimae imperatricis viduae propter abdicationem magni domestici, eiusdemque ad imperii administrationem regressio. In Sismanum exulem ac supplicem Byzantinorum humanitas. Fraudes inexpiabiles et scelera Apocauchi in magnum domesticum, quibus illum in summas saepe difficultates ex invidia coniecit. Pro rei publicae incolumitate a magno domestico induta purpura. Eiusdem varia nec levia infortunia. Pax ab eo frequentissime petita nec impetrata. Honores magnificentissimi in eum a Crale collati et eiusdem Cralis perfidia. Amurii Persae, satrapae Ioniae, mirificus ac perpetuus in Cantacuzenum amor eiusque iuvandi studium incitatissimum. Duarum mulierum, Irenes imperatricis et Helenae Cralacnae prudentia et magnanimitas. Diligens admodum et crebra defensio Cantacuzeni contra calumniatores de non factis insidiis imperatrici ac filiis eius nec affectata tyrannide. Res gestae adversus Momi-tzilum, eiusque pugna et interitus. Constantinopolis a Cantacuzeno capta et ibi eiusdem pietas, prudentia, aequitas, clementia.

α'. Τὰ μὲν δὴ τῶν Παλαιολόγων βασιλέων, ὅσα τε περι- A. C. 1341
τῆς ἀρχῆς πρὸς ἀλλήλους διηρέθησαν, καὶ ὅσα καθ' ἑαυτὸν ὁ νέ- P. 348
ος μετὰ τὸν πρεσβύτερον τῶν πραγμάτων παῦσαι τῆς ἀρ- V. 283

3. τὸ add. M.

1. Quemadmodum igitur Palaeologi Imperatores inter se contenderint, et quae separatim iunior, postquam senior imperio abivit, contra barbaros armis gesserit, quo modo domi semper rem publicam

A. C. 134. *χῆς πρὸς τε βαρβάρους πολεμῶν καὶ πρὸς τοὺς οἰκείους διετέλεσε Β πολιτευόμενος, ἐνταῦθα ἐτελεύτησε, καὶ ἡ πρόθεσις ἡμῶν πέρας ἔσχηκεν ἢ ἔξαρχῆς, πάντα σὺν ἀκριβείᾳ καὶ μετὰ ἀληθείας ἀπαγγέλλασιν ὡς ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ μετὰ τὴν Ἀνδρονίκου τοῦ νέου τελευτὴν ὁ χαλεπώτατος τῶν πώποτε μνη-5 μονενομένων τοῖς Ῥωμαίοις πρὸς ἀλλήλους πόλεμος ἀνεῳχθῆναι, ὃς ὀλίγου δεῖν πάντα ἀνατέτραφε καὶ διέφθαρκε, καὶ τὴν εὐδαιμόνα καὶ μεγάλην τῶν Ῥωμαίων βασιλείαν ἀσθενεστάτην καὶ ὡσπερ εἶδωλον ἀπέδειξε τῆς προτέρας, ἀναγκαῖον ᾤηθη καὶ τὰ κατὰ τοῦτον τὸν πόλεμον γεγεννημένα 10 ἔξηγησασθαι, οὐ μόνον ἔν' εἶδειεν οἱ μετέπειτα, ὅσων κα-
C κῶν αἴτιος ὁ φθόνος, οὐ τοὺς φθονομένους μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἐξαφανίζων τοὺς φθονοῦντας, ὡσπερ τὸν σίδηρον ὁ ἐξ αὐτοῦ τικτόμενος ἴος, ἀλλ' ἵνα καὶ αὐτοὶ οἱ νῦν τοῖς πράγμασι παρόντες τάληθές εἰδέναι ἔχητε, καὶ μὴ ταῖς 15 ἔξωθεν φήμαις, μηδὲ τοῖς παρ' ἑκατέρων τῶν μερῶν ἢ ἑαυτοῖς χαριζομένοις ἢ τοὺς ἐναντίους διαβάλλουσι προσέχοντες θρυλλομένοις, παρὰ γῆθε δοξάζοντες τὰ μὴ ὄντα. ἄξιον δὲ μετὰ ἀκριβείας ἐμοὶ προσέχειν καὶ μὴ παρέργως. οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες, εἰ δὴ τινες εἶεν οἱ συγγραψάμενοι περὶ 20 τοῦδε τοῦ πολέμου, ἢ παντάπασιν ἀπόντες τῶν πραγμάτων, ὅσα ἢ ὄχλος ὁ δημώδης διεθρύλλει ἢ τινες ἕτεροι ἀπήγγελλον, Δ οὐδὲν σαφές εἰδότες περὶ τῶν γινομένων, οἷα παρεδέξαντο*

17. προσέχοντας P.

habuerit, huc usque a nobis explicatum est et promissa ab initio conservata, dum accurate et vere, ut contigerunt, omnia litterarum monumentis complexi sumus. Sed quoniam post Andronici minoris ex hac luce migrationem bellum omnium quotquot unquam litteris exstiterunt perniciosissimum inter Romanos ipsos inflammatum est: unde propemodum omnia prostrata et eversa perierunt, ac beatum illud et amplum imperium imbecillimum et veluti simulacrum quoddam et umbra tantum prioris evasit, necessarium existimavi, etiam eo ipso perpetrata contexere: non solum ut posteritas cognoscat, quantum vim incommodorum invidia importare soleat, quae tam sibi, quam aliis, instar rubiginis ex ipso ferro nascentis ferrumque consumentis, exitiosa est: sed etiam ut praesentes habeant, unde veritatem percipiant: ne peregrinis rumoribus neve iis, quae ab utraque parte vel ad suum decus per gratiam vel ad adversariorum dedecus per calumniam disseminantur, animos advertentes circumducantur, falsa pro veris opinantes. Erit autem operae pretium non oscitanter, sed studiose mihi dare operam. Nam caeteri omnes, si qui huius belli historiam composuerunt, aut neutquam interfuerunt: quaeque sive multitudo popularis sive alii qui-

ταῖς ἀκοαῖς, τοιαῦτα καὶ τοῖς μετέπειτα ἐξέδωκαν μηδὲν φρον-**A. C. 1341**
 τίσαντες τῆς ἀληθείας. ἢ εἰ καὶ συνεστρατεύοντο τοῖς βυσι-
 λεῦσιν ἑκατέροις, ἀλλ' οὐ δῆπου γε βουλῆς μετεῖχον, οὐδὲ
 τῶν ἀπορρήτοτέρων ἦσαν κοινωνοί, ἄλλως τε οὐδ' ἐφ' ἅπα-
 ὤσι παρόντες τοῖς πραττομένοις, συνεχοῦς καὶ πολυχρονίου γε-
 γενημένον τοῦ πολέμου· ἐπὶ πέντε γὰρ ἔτεσι διήρκεσεν·
 ἐμοὶ δὲ οὐδεμίαν τινὰ τοιαύτην ἔχοι τις ἂν ἐπενεγκεῖν αἰτίαν.**P. 349**
 τοῖς γὰρ τῶν πραττομένων αὐτουργοῖς συμπαραὼν αὐτὸς, τὰ
 μὲν οἶδα παρ' ἑμαυτοῦ, τῶν δὲ ἀκριβῆ τὴν γνώσιν ἔσχον,
10 αὐτῶν ἀπαγγειλάντων τῶν πραξάντων, διὰ τὸ πολλὰς καὶ
 συνεχεῖς ἐφ' ἅπαντα τὸν τοῦ πολέμου χρόνον τὰς μεταβολὰς
 ὑπομεμενημένοι· ὥστε εἰκὸς μὴ τῶν πραττομένων μόνον,
 ἀλλὰ καὶ βουλευμάτων ἀπορρήτων καὶ δόλων καὶ ἐπιβουλῶν
 καὶ ὅλων πάντων καὶ τῶν πραττομένων φανερῶς καὶ τῶν
15 ἀφανῶς κατασκευαζομένων ἀγνοεῖν μηδέν. οὐ μὴν ἀλλ'
 ὅπερ ἔφην ἐξαρχῆς, οὐδὲ τῆς ἀληθείας προστήσομαι οὐδέν·
 ἀλλ' ὡς αὐτὰ ἔσχον τὰ πράγματα ἀπαγγελῶ, πλὴν εἰ μήπου
 τι παρήσομαι ἐκὼν τῶν ὅσα τισὶ λοιδορίαν ἢ μέμψιν εἰρημέ-**B**
 να ἐμποίησει. οὐ γὰρ ἐμοὶ φίλον τὸ τινὰς κακηγορεῖν, κἂν**V. 284**
20 εἰ πάντες εἶδεῖεν ἄνθρωποι. ἦν δὲ ποῦ τι φαίνωμαι διηγού-
 μενος μὴ ὡς δοξάζουσιν οἱ πολλοί, οὐ χρὴ θαυμάζειν. οὐ
 γὰρ τὸ μὴ ταῦτά τοῖς πολλοῖς φθέγγεσθαι φεύγων, λογοποι-
 ῆσω τα μὴ ὄντα, ἀλλ' ὡς ἔχουσι τὰ πράγματα ἀπαγγέλλων,

dam iactarunt, persecuti sunt: nihilque rerum gestarum liquido
 compertum habentes, qualia auribus acceperant, talia nullo ad
 veritatem respectu posteris tradiderunt: aut si etiam sub utrovis
 Imperatorum militarant, non utique consiliorum participes neque
 arcanorum conscii fuerunt. Deinde nec omnibus coram assuerunt,
 cum continenter et diu, nempe totum quinquennium, arma dura-
 verint. Mihi vero huiusmodi culpam aliquam nemo obiecerit. Nam
 iis, qui ea fecerunt, ego praesens, alia per me ipsum novi, alia
 ex ore ipsorum, a quibus acta sunt, ad unguem didici. Et cum
 frequentes continentesque toto eo tempore mutationes fuerint, veri-
 simile est, non gestorum modo, sed et consultorum arcanorum et
 fraudum insidiarumque et prorsus omnium, quaeque palam acta
 quaeque occulte comparata sunt, nihil me fugere. Verumtamen
 quod in vestibulo operis mei sum pollicitus, veritati nihil anteferam:
 sed ut res evenerunt, ita eas explanabo, excepto quod alicubi pru-
 dens praeteribo, quae nonnullis convicio aut vituperationi esse pos-
 sint: non enim mihi amicum est cuiquam conviciari, etiamsi mor-
 talium nemo rem ignoret. Quodsi interdum quaedam secus quam
 multi opinantur videbor exponere, ne sit mirum. Non enim dum vito
 eadem cum multis dicere, nova comminiscar: sed res ut se habent
 commemorans, vulgi opiniones ut falsas valere iubebo. Mortuo

A. C. 1341 χαίρειν εἴσω τὰς δόξας τῶν πολλῶν ὡς ψευδομένας. τετε-
 λευτηκότος τοίνυν τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ νέου, ἡ αὐ-
 τῷ σύζυγος Ἄννα ἡ βασιλὶς εἰς τρίτην μὲν ἡμέραν διεκαρ-
 τέρησεν ἐν τῇ μονῇ τῶν Ὀδηγῶν. μετὰ τοῦτο δὲ ἐν βασιλεί-
 C οἰς γενομένη, ἐπέσθησεν ἐφ' ἡμέραις ἑννέα, πάντων ὀσημέ-5
 ραι πρὸς τὰ βασιλεία παραγινομένων, οὐ τῶν συγκλητικῶν
 μόνον καὶ στρατευομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ὅσοι Βυζαντιῶν
 ἦσαν ἐν λόγῳ καὶ κοινῇ τὸν ἀπελθόντα θρηγούντων βασιλέα.
 δομέστικος δὲ ὁ μέγας ἔξ αὐτῆς ἡμέρας, ἧς ἐτελεύτησεν ὁ βα-
 σιλεὺς, οὐδαμῇ τῶν βασιλείων ἀπέστη, ἀλλὰ τῶν τε οἰκείων¹⁰
 καὶ τῶν βασιλικῶν πεντακοσίους ἔχων, οὓς ἐγκατέστησε τοῖς
 βασιλείοις φρουρὰν, διὰ πάσης ἐπιμελείας ἐποιεῖτο καὶ σπου-
 δῆς τῶν ἴσως νεωτεριούντων ἀπαμβλύνειν τὰς ὁρμάς. μετὰ
 δὲ τὴν ἐνάτην τῶν ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσι συνήθως γενενη-
 μένων ἰλασμῶν, τὴν μὲν φρουρὰν τὴν πολλὴν ἐξέβαλε τῶν¹⁵
 D βασιλείων, ὀλίγους καταστήσας, ὅσοι καὶ πρότερον ἔξ ἔθους
 ἦσαν. αὐτὸς δὲ οἴκοι γεγονῶς, συνήθως ἐπεμελεῖτο τῶν
 πραγμάτων· καὶ τοῖς τε τὰς ἀρχὰς ἐπιτετραμμένοις τῶν ἐπαρ-
 χιῶν καὶ τῶν πόλεων παρήγει διὰ γραμμάτων ἀτρεμεῖν καὶ
 μηδὲν νεωτερίζειν, ὡς τῆς τε καλοκαγαθίας καὶ τῆς εἰς βα-20
 σιλέα εὐνοίας ἀξίας ἀποληψομένοις τὰς εὐεργεσίας, καὶ τοῦ-
 ναντίον, ἦν τι νεωτερίζοιεν, τίσουσι δίκας. καὶ τοῖς τῶν δη-
 μοσίων συνεισφορῶν τὴν εἴσπραξιν ἐγκεχειρισμένοις ἐκέλευε
 κακουργεῖν περὶ τὰ χρήματα μηδὲν, ὡς οὐδὲν ἔλαττον ἢ βα-

6. πρὸ P. 22. τις P.

igitur Andronico iuniore Imperatore, Augusta triduo in monasterio Hodegorum mansit. Postea in regiam regressa, diebus novem luctui se dedit, cum quotidie omnes, non senatores modo ac duces, sed quotquot Byzantii eminebant, accederent et defunctum Imperatorem communi lamentatione prosequerentur. Magnus porro domesticus ab eo ipso die, quo Imperator animam edidit, a palatio nusquam discedebat: sed quingentis partim suis, partim imperatoriis in eo ad custodiam collocatis, summum studium diligentiamque impendebat: ut si qui fortasse res novas attentarent, eorum conatus infringeret. Post diem nonum, peracta, ut assolet, pro defunctis piaculari caerimonia, custodes e palatio dimittit (paucis retentis, quot nimirum et antea esse consueverant), ipse domi, ut semper, rei publicae animum intendebat, et urbium provinciarumque rectores per litteras monebat, ne rebus novis studerent; utpote huius suae probitatis et egregiae in Imperatorem voluntatis condigna praemia accepturos: contra si quid machinarentur, poenas daturus. Quae storibus item mandabat, ne quid sceleris in pecunia designarent, quod nihilo minus, quam Imperatore vivo, rationes relaturi essent. Atque ad

σιλέως ζῶντος περι αὐτῶν παρεξουσι εὐθύνας. καὶ τοῦτον A. C. 1341
 τὸν τρόπον ἐν πλείοσιν ἢ τριάκοντα ἡμέραις ὑπὲρ πεντακο- P. 350
 σίας ἐφ' ἐκάστης πέμπων γραφᾶς, εἰς τοσοῦτον εὐταξίας καὶ
 εὐπειθείας τὴν ὑπὸ Ῥωμαίους πᾶσαν κατέστησεν ἡγεμονίαν,
 5 ὡς δοκεῖν καινὸν μηδὲν συμβεβηκέναι, ἀλλὰ ζῆν ἔτι βασιλέα
 καὶ τοῖς πράγμασιν ἐφεστάναι. οὐδὲν γὰρ οὔτε μικρὸν οὔτε
 μέγα ἐκινήθη, πλὴν οἱ κατὰ Θετταλίαν μόνοι νεμόμενοι Ἀλ-
 βανοὶ, αἰσθόμενοι τὴν βασιλείως τελευτήν, τῶν ἐκεῖ κατέδρα-
 μον πόλεων καὶ ἐλήϊσαντο οὐ πολλά. ὅπερ ὁ μέγας δομέστι-
 10 κος πυθόμενος, κατὰ τάχος ἔπεμψε τοὺς ἀγγελοῦντας Ἀλβα-
 νοῖς, ἢ τὴν λείαν ἀποδιδόναι καὶ μηδὲν νεωτερίζειν ἔτι, ἢ εἰ
 μὴ πείθονται, ἐκδέχεσθαι αὐτὸν χρησόμενον ὡς πολεμίους.
 οὐ δὴ καὶ ὑποπτήξαντες τὴν ἀπειλήν, οὐ μόνον τὴν λείαν B
 ἀπέδωσαν τοῖς ἡδικημένοις, ἀλλὰ καὶ ἡσυχίαν ἄγειν ἐπηγγεί-
 15 λαντο τοῦ λοιποῦ, εἰ μόνον ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις λήψον-
 ται συγγνώμην. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀλίγω ὕστερον. μετὰ δὲ
 τὸ μέγαν δομέστικον ἐκ τῶν βασιλείων οἴκαδε ἐλθεῖν, κήρυκες
 ἐφοίτων αὐτοῦ κελεύσαντος εἰς τὰς περὶ Βυζάντιον πόλεις καὶ
 κόμας, πάντας ὅσοι τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καλοῦντες πρὸς τὴν
 20 Κωνσταντίνου πόλιν ἐφ' ἡμέρα ῥητῆ, ὡς τῶν ὑπὲρ τοῦ τετελευ-
 τηκότος βασιλέως τελεσθησομένων ἱλασμῶν. καὶ συνῆλθε πλήθος
 ἱερέων τοσοῦτον, ὥστε τὸν νεὼν τῆς Σοφίας τοῦ Θεοῦ, μεγέθει μέγ-
 στον ὄντα τῶν ἐπὶ τὸν ἥλιον ἀπάντων, ἐλάσσω τῆς χρείας τότε δο- C
 κεῖν ὑπὸ τοῦ πλήθους ἀκριβῶς πεπληρωμένον τῶν ἱερέων. ἐπεὶ δὲ

hunc modum diebus plus triginta missis epistolis amplius quingen-
 tis, ad tantum ordinem obedientiamque Romanum imperium univer-
 sum redegit, ut nihil novi contigisse, sed Imperator adhuc aura
 vesci et praeesse rebus videretur. Nulli enim nec parvi nec magni
 motus audiebantur: nisi quod Albani in Thessalia, morte Impera-
 toris intellecta, urbes illic incursabant et, quamquam non admodum,
 depraedabantur. Quo comperto, magnus domesticus quam primum
 eo nuntium expedit. Albanis imperat, aut praedam restituant ac
 de caetero se contineant: aut si iussa detrectent, se apud ipsum in
 hostium loco futuros sciant. Quibus illi minis exterriti, non solum
 praedam spoliatis reddiderunt, verumetiam posthac nihil tale ausu-
 ros promiserunt, modo huius peccati gratia sibi fieret. Verum hacc
 paulo post acciderunt. Postquam magnus domesticus e palatio do-
 mum concessit, praecones eius missu vicos et oppida Byzantio vi-
 cina concursant, omnem clerum Constantinopolim ad diem praefixam
 propter defunctum Imperatorem funebribus sacris expiandum
 evocantes. Confluxerunt tanti greges, ut Sophiae templum, omnium
 quae sol adspicit spatiosissimum, ad praesentem usum haud satis
 capax appareret, a sacerdotibus confertim repletum videlicet. Ubi

- A. C. 1341 καὶ ἡ προθεσμία παρῆν τῶν ἱλασμῶν, ἐτελοῦντο ἀθροῦσως καὶ
 V. 285 τεταγμένως οὕτως, ὡς δοκεῖν ὀλίγους τινὰς εἶναι καὶ εὐαριθμη-
 τούς τοὺς τελοῦντας. οὐδὲ γὰρ ἄσημὸς τις ἐξηκούετο θροῦς,
 οἷον ποιεῖν φιλεῖ τὸ πλῆθος, ἀλλ' ἐξαισία τις εὐαρμοστία
 καὶ συμφωνία μέλους, πάντων ἐφεξῆς τοὺς ἱερούς ἀδόντων
 ὕμνους. καὶ ἦν οὐκ ἐκπλήξιν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡδονὴν τὸ
 θέαμα παρέχον, κατάλογος ἱερὸς ὁρώμενος τοσοῦτος ἅμα τοῖς
 ἱεράρχαις, στολαῖς ἱεραῖς κεκοσμημένοι καὶ μίαν τελοῦντες
 τελετήν, ὑφ' ἐνὶ καθηγεμόνι τῷ πατριάρχῃ τεταγμένοι. λαμ-
 D πάδων δὲ περιοσίᾳ καὶ τῇ ἄλλῃ πολυτελείᾳ τῆς παρασκευῆς 10
 καὶ τὰς πώποτε ὕμνουμένας παρηκόντισε τῶν ἑορτῶν. ἀνα-
 λώματα δὲ τὰ ἐπὶ τούτοις καὶ τοὺς τῶν ἱερέων μισθοὺς, φι-
 λοτίμως μάλιστα γεγεννημένους ἐκάστω κατ' ἀξίαν, οἴκοθεν
 ὁ μέγας δομέστικος παρέσχετο αὐτός.
- P. 351 β. Ἀλλὰ τὰ μὲν τῶν ἱλασμῶν τοιαῦτα ἐγεγόνει. αὐ-15
 τὸς δὲ εἶχετο τῆς τῶν πραγμάτων διοικήσεως ὡσπερ καὶ πρό-
 τερον, μηδένα ὑποπτεύων περὶ οὐδενός. τῷ πατριάρχῃ δὲ
 οὐκ ἤρκει μένειν ἐπὶ τοῖς προτέροις, ἀλλ' ἐδόκει δεῖν ἀντέ-
 χεσθαι τῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικήσεως, ὡς αὐτῷ προσ-
 ηκούσης ἐκ τοιαύτης δὴ τινος αἰτίας. ἔτι περιόντιος βασι-20
 λέως οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ πρὸ τῆς τελευτῆς συνεβούλευεν ὁ μέ-
 γας δομέστικος αὐτῷ πατριάρχῃ πεῖσαι ἐπιτίμιον ἀνατείναι-
 σθαι καὶ χωρισμὸν τῆς ἐκκλησίας τῶν πιστῶν, εἴ τις τετε-

dies placandis manibus dicta illuxit, omnia adeo citra tumultum tantoque ordine peracta sunt, quasi qui peragebant pauci ac numeratu faciles essent. Neque enim saltem obscurius murmur, quale in frequentia solet, sed admirabilis quaedam, omnibus alternatim sacros hymnos modulantibus, concinnitas atque convenientia vocum exaudiebatur: nec stupori tantum, sed voluptati quoque erat hoc spectaculum, dum ita ingens sacerdotum multitudo cum episcopis, induta sacris vestibus, sub uno patriarcha duce, iisdem ritibus fungeretur. Lampadum vero copia reliquique apparatus amplitudo omnium dierum festorum, qui unquam memorabiles exstiterunt, magnificentiam splendoremque superabat. Atque in haec et in sacerdotum amplissima honoraria pro cuiusque dignitate sumptum de suo fecit magnus domesticus.

2. Piamina quidem haec fuerunt. Ipse autem magnus domesticus, quomodo antehac, ad rem publicam procurandam incumbebat, de nemine nulla in re quidquam suspicans mali. Patriarcha in sua pelle quiescere non poterat, sed imperii administrationem, ut sibi congruentem, ex causa istiusmodi capessendam iudicabat. Non parum diu ante excessum Imperatori consilium dedit magnus domesticus, patriarchae auctor esset poenam et eiectionem ex ecclesia interminandi, si quis Imperatore mortuo

λευτηκότος βασιλέως ἐπιβουλεύσεις τοῖς ἐκείνου παισὶ καὶ τὴν Ἀ. C. 1341
 βασιλείαν παρέλοιτο ἀδίκως. ἔφασκέ τε πείθειν ἐπιχειρῶν,
 ὡς οὐδὲν ἔσονται τοιαῦτα πράττοντες τῶν ἀτόπων εἰργασμέ-
 νοι καὶ παραλόγων, ἀλλὰ καὶ ὠφέλειαν οὐ μικρὰν τινα πα- C
 5 ρέξονται τοῖς παισὶν ἐκ τούτου, εἴ τι τοιοῦτον συμβαίῃ περὶ
 αὐτούς. πᾶσι μὲν γὰρ ἄδηλον εἶναι τὸ τοῦ θανάτου τέλος,
 ὁπότε ἦξει, μάλιστα δὲ αὐτοῖς αἰεὶ περὶ μάχας καὶ κινδύ-
 νους ἡσχολημένοις. καὶ οὐδὲν εἶναι τῶν ἀδυνάτων, εἰ καὶ
 ἀμφοτέροις αὐτοῖς συμβαίῃ περὶ μίαν μάχην πεσεῖν. εἰ δὲ
 10 τοῦτο γένοιτο, ἀπρονοήτους παντάπασι συμβαίνει λείπεσθαι
 τοὺς παῖδας, μήθ' ἑαυτοῖς ἀμύνειν διὰ νηπιότητα δυναμέ-
 νους, μήθ' ἑτερόν τινα ἔχοντας τὸν προστησόμενον γνησίως
 καὶ ἀδόλως. βασιλεὺς δὲ οὐκ ἐπέθετο ἠφάδως, γνώμης τε ὡν
 ἀγαθῆς καὶ μᾶλλον οἰόμενος προσήκειν ἐπὶ τὴν πάντα δυναμέ-
 15 νην δεξιὰν τὰς ἐλπίδας τῆς τῶν παίδων σωτηρίας ἔχειν, ἢ πρὸς
 σκυλίην ἐπικουρίαν τὴν ἐξ ἀνθρωπίνης ἐπινοίας ἀποβλέπειν, συνο-
 ρῶν, ὡς καὶ τοῖς πρὸ ἐκείνων βασιλεῦσι τοιαῦτα ἐπινενοημένα ὤνη- D
 σαν οὐδέν. ἔφασκέ τε, ὡς ἡ θεὸς ἄνωθεν χεῖρα σώζουσαν ὑπερέχων
 ἢ τῶν ἡμῶν εὐνῶν ἢ δυναμῆς, ἂν τῶν ἐναντίων ὑπερέχη, τὰς
 20 τῶν ἀδικεῖν ἐθελόντων ἂν κωλύσειεν ὄρμας· ὄρκοι δὲ καὶ δεσμοὶ
 καὶ ὅσα παραπλήσια, οὐδὲν ἂν ἐκφοβήσῃε τοὺς πλεονεκτεῖν
 προσηρημένους. διὰ καὶ τῆς τοιαύτης πράξεως ἀποσχέσθαι, ὡς οὐ V. 286
 μόνον οὐδὲν ἡμῶν λυσιτελοῦσης, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις οὐ τὴν τυ-

11. δυναμένοις P. et M. 12. ἔχουσι M.

filiis eius insidiaretur et imperium illis nefarie adimeret: addiditque persuadendi causa, nihil indecens aut inopinatum facturos, quin etiam non modice filiis profuturos, si quid humanitas ipsis accidisset. Neminem enim praescire diem ultimum, praesertim ipsos, semper bellis cum periculo distentos: et posse utrumque eorum in eodem praelio occumbere: male curatos relinqui filios, qui nec sibi ipsis propter aetatis imbecillitatem ferre opem poterunt: nec habituri sint, qui eos sincere ac legitime tueatur. Imperator reniti, quod pius esset animi putaretque convenire magis in omnipotenti dextera salutem filiorum reponere, quam ad ficulneum auxilium humana cogitatione inventum respicere: intelligeret praeterea, a superioribus imperatoribus similia excogitata fuisse, nec profuisse. Et adiungebat, aut Deum ab alto salutarem manum extendentem aut potentiam sibi bene cupientium, devictis adversariis, eorum ad iniuriam inferendam impetus repressuram. Iuramenta et vincula et quaecumque huius generis nihil perterritura eos, qui ex alienis incommodis sua comparare commoda statuerint. Idcirco abstinentium hoc negotio, ut non solum ipsis inutili, sed ceteris etiam non mediocriter nocituro, utpote praeter poenas ob rapinam debitas

A.C. 134¹ χοῦσαν βλάβην δυναμένης προξενεῖν, οἷα δὴ πρὸς τῷ δίκῃ τῆς ἀρπαγῆς ὀφείλειν καὶ κεχωρισμένοις ἀπὸ θεοῦ. ὁ μέγας δὲ δο-
P. 35² μέστικος οὐκ ἀνίη βιαζόμενος, ἀλλ' ἐδεῖτο τῶν μὲν τοιούτων λόγων ἀποσχέσθαι, αὐτῷ δὲ πείθεσθαι, ὡς λυσιτελοῦντα καὶ δίκαια βουλευομένην. καὶ ἔπεισέ γε βιασάμενος, οὐδ' οὕτω⁵ μὲν πεπεισμένον, ὡς λυσιτελῆ τὰ πραττόμενα εἶη, ἀλλὰ τῆς ἐξαρχῆς ἐχόμενον γνώμης, διὰ δὲ τὸ δοκεῖν ἐκείνῳ λυσιτελεῖν καὶ ἄκοντα πεπεισμένον. καὶ τὸν πατριάρχην μετακα-
λεσάμενος καὶ ὅσοι τῶν ἀρχιερέων ἐν Βυζαντίῳ τότε παρῆ-
σαν, καὶ ὅσα ἦν εἰκὸς διαλεχθεῖς περὶ τοῦ πράγματος καὶ¹⁰ τὴν γνώμην φανεράν ποιήσας, ὡς αὐτῷ μὲν οὔτε ἀναγκαῖον, οὔτε λυσιτελὲς δοκεῖ τὸ πράγμα, (οὐ γὰρ ἐπισχῆσει τὰς ὁρμὰς τῶν ἐπιβούλων ·) ὡς ἂν δὲ μὴ δοκοίη τοῖς σφετέροις μόνοις πεί-
B θεσθαι λογισμοῖς, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις συμβουλευούσι παραχωρεῖν αὐτόν τε πεπεισθαι καὶ σφίσιν ἐπιτρέπειν, ἐκέλευε τὸν ἀφορισμὸν¹⁵ κατὰ τῶν μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν τοῖς παισὶν ἀδίκως ἐπιθησο-
μένων ἐκφωνεῖν. καὶ ἐτελεῖτο παρὰ πατριάρχον, ἧ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς. διὰ ταῦτα δὴ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν ὁ πατριάρ-
χης ᾤθη δεῖν, οἷα δὴ τῶν βασιλέως παίδων φύλαξ, ἄλλως δ' ὅτι καὶ ὁ τοῦ βασιλέως παῖς Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς ἔτι νήπιος ἦν, ἄρτι²⁰ παιδικῆς ἡμέρας ἡλικίας, (ἔτη γὰρ ἦν γεγονὼς ἐννέα ·) ἀνθάπτε-
σθαι τῶν πραγμάτων καὶ τὴν βασιλείαν συνδιασώζειν τῷ νέῳ βασιλεῖ. καὶ ἤπτετό γε αὐτῶν, λανθάνειν ἐπιχειρῶν ὡς μά-
λιστα ἐνῆν καὶ κατὰ μικρὸν ἐμβιβάζων ἑαυτὸν εἰς τὴν ἀρ-

6. πεπεισμένων P.

etiam diris precibus a divina coniunctione seclusis. Magnus domesticus instare, rogareque huiusmodi verbis parceret; sibi utiliter ac iuste consulenti pareret. Et importunitate, quod voluit, effecit, non ita tamen, ut profuturum crederet imperator, si fieret; verum anticipatae opinionis suae affixus, quoniam ille profuturum censebat, in speciem assensus est: accersitoque patriarcha cum episcopis quotquot Byzantii versabantur, et quae decebat de re locutus; declarata insuper palam sententia sua, sibi quidem rem neque necessariam, neque conducibilem videri (non enim cohiberi posse insidiatorum cupidinem) tamen ne existimetur suo tantum iudicio obsequi, sed aliorum quoque consiliis cedere, et manus dare et rem illis committere. Proinde anathema in eos dicant, qui se mortuo filios eius per scelus adorirentur. Patriarcha iussa complet; et hac nimirum de causa post eius obitum oportere se tamquam filiorum tutorem (et praesertim, quia Ioannes imperator admodum puer adhuc, novem dumtaxat annos natus erat,) gubernationem attingere et adolescentulo imperatori imperium conservare existimavit. Ac suscepit quidem ille rem publicam, paulatimque semet in

χρήν. ἐδεδίει γὰρ γενέσθαι φανερός ἀντιπολιτευόμενος τῷ με- A. C. 1341
 γάλῳ δομεστικῷ. καὶ ἄλλα τε ἔπραττεν, ἃ οὐκ ἦν αὐτῷ ἀρέ- C
 σκειν, καὶ ἑταιρείαν ἐκ τῶν συγκλητικῶν συνίστα καὶ ἔπει-
 θε πολλαῖς ὑποσχέσεσιν αὐτῷ συμπράττειν, ὡς τὰ μέγιστα εὖ
 5 ποιήσων, εἰ αὐτῷ προσγένοιτο τῶν πραγμάτων ἡ ἀρχή. καὶ
 διηνεκῶς διέτριβεν ἐν βασιλείοις, νυκτὸς μόνῃς καὶ ταύτης
 μέσης οἴκαδε ἀναχωρῶν. ἔξ ὧν ὁ μέγας δομεστικός κατα-
 στοχαζόμενος τῆς τοῦ πατριάρχου διανοίας, ἄλλως τε καὶ τι-
 νων τῶν κοινωνούντων αὐτῷ τῶν ἀπορρήτων ἀπαγγελλόντων
 10 τῶν γινομένων τὴν αἰτίαν, ἐδυσχέραινε μὲν ὡς εἰκὸς καὶ δι'
 ὀργῆς τὰ πραττόμενα ἐποιεῖτο, ὅμως δὲ ἔφερε σιγῇ, ἀποσκο-
 πῶν ὅποι τελευτήσῃ ἢ διάνοια αὐτῷ. μεταξὺ δὲ τούτων
 γινομένων συμβέβηκε τι καὶ ἄλλο, ὃ οὐ μετρίως καθ' ἡμάτω D
 τῆς τοῦ μεγάλου δομεστικού ψυχῆς. ὁ γὰρ τῶν Μυσῶν βα-
 15 σιλεὺς Ἀλέξανδρος προεβείαν πέμψας πρὸς βασιλῖδα καὶ
 Ῥωμαίους, τὸν παρ' αὐτοῖς διατρίβοντα φρυγάδα ἦται Σίσμα-
 νον τὸν τοῦ παρὰ Μυσοῖς προβεβασιλευκότος Μιχαήλ. ὃς
 δὴ γεγένητο αὐτῷ ἐκ τῆς Στεφάνου τοῦ τῶν Τριβαλῶν ἀρ-
 χοντος ἀδελφῆς, ἣ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἤρξε Μυσίας.
 20 πρότερον γὰρ ἐκβεβλημένη ὑπ' ἐκείνου ἦν ἔτι περιόντος καὶ
 τῆ βασιλείως Ἀνδρονίκου τοῦ νέου συνοικοῦντος ἀδελφῆ. ἐπεὶ
 δὲ μετ' ὀλίγον ὑπὸ τῶν δυνατωτάτων ἐπιβουλευθεῖσα, πάλιν
 ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς, ἣ μὲν τὸν ἕτερον ἔχουσα τῶν νιῶν Ἰω-
 ἀννην, πρὸς Κράλην ἐπανῆκε τὸν ἀδελφόν, Σίσμανος δὲ ὁ P. 353

13. μετρίως οὐ P.

principatum intrudens, latere studuit quam maxime potuit; quod metueret, ne magni domestici aemulum se esse in regenda re pub. palam constaret. Et cum alia ei inimica faciebat, tum sodalitium ex aulicis proceribus conflabat, multaque amplissima beneficia promittebat, si ipsis administris rerum principatum adipisceretur. Praeterea totos dies et ad medias noctes in palatio haerebat. Hinc magnus domesticus eius cogitata olfaciens, et imprimis a nonnullis, quibuscum patriarcha arcana sua communicabat, de causa molitionum istarum certior factus, merito indigne ferebat et irascebatur. Silebat nihilo minus et quo demum res erumperet, observabat. Inter haec aliud quiddam evenit, quod eius animum non leviter pupugit. Nam Moesorum rex Alexander per legatos ab imperatrice et Romanis Sismanum exulem Byzantii degentem petebat, Michaelis, cui successerat, ex Stephani Triballorum principis sorore filium: quae a marito, superinducta sorore Andronici iunioris, eiecia, post eius interitum in Moesia regnaverat: nec multo post potentissimum factione rursus pulsa regno, cum Ioanne e filiis altero ad Cralem fratrem se receperat. Sismanus alter filius ad Scythas exu-

A.C. 1341 λοιπὸς τῶν παίδων, εἰς Σκύθας ἤχρητο φρυγίας. ὃς δὲ παρ' ἐκείνους διατριψας οὐκ ὀλίγον, ὕστερον Ῥωμαίοις ἐκοντὶ προσῆλθε μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν. τοῦτον δὲ Ἀλέξανδρος ἤτειτο πέμψας, ὡς πολεμιώτατον αὐτῷ. ἔφρασκε τε δυοῖν θάτερον, ἢ παραδοῦναι Σίσμανον ἐπὶ θανάτῳ ἢ παρασκευά-5
 V. 287 ζεσθαι πρὸς πόλεμον, ὡς οὐκ ἐνὸν αὐτὸν εἶναι φίλον καὶ σύμμαχον Ῥωμαίοις, τοῦ πολεμιωτάτου τρεφομένου παρ' αὐτοῖς. ἐπεμπέ τε καὶ τοὺς ὄρκους, οἱ πρὸς βασιλέως Ἀνδρονίκου πρὸς αὐτὸν ἦσαν ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ γεγενημένοι. ἡ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου πρεσβεία τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ἔδει δὲ τὴν σύγ-10 κλητον συνελθοῦσαν βουλευσασθαι ἅμα βασιλίδι, εἰ δέον ἢ Βτὸν αὐτόμολον παραδιδόναι ἢ πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Μινσοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ. οἱ μὲν οὖν συνῆλθον ἐν βασιλείοις. συμπαρήν δ' αὐτοῖς καὶ δομέστικος ὁ μέγας ἅμα πατριάρχῃ. προτεθείσης δὲ τῆς βουλῆς ἐπ' ἐκκλησίας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες 15 ἡσυχίαν ἤγον πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἀποβλέποντες, ὁ, τι ἂν βουλευσάιτο περὶ τῶν προκειμένων. Χοῦμιος δὲ Γεώργιος, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀμαθῶς καὶ θρασέως πρὶν τι φθέγγασθαι τινα „γέγραπται”, εἶπεν „ἐὰν τῷ ἐσχάτῳ ἀποκαλυφθῇ, σιγάτω ὁ πρῶτος. ἂν οὖν καὶ ἡμῶν τιμι τῶν δοκούντων 20 ἐσχάτων εἶναι βέλτιόν τι περὶ ὧν νυνὶ βουλευόμεθα εἰπεῖν ἔξῃ, ἀνάγκη τὸν πρῶτον στέργειν.” ἐταράχθη μὲν οὖν εὐ- C θὺς ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τῷ λόγῳ πρὸς τὴν θρασύτητα

latum abierat: nec longo tempore ibidem exacto, post mortem imperatoris ad Romanos sponte confugerat. Hunc igitur Alexander ut teterrimum hostem suum postulabat et alterutrius optionem dabat: ut aut Sismanum sibi iugulandum dederent, aut se ad arma compararent; haud enim Romanis amicum ac socium esse posse, quamdiu illi hostem suum apud se alerent: simulque iuramentum mittebat, quo se ipsi Andronicus pacis causa obstrinxerat. Legatio Alexandri ita se habuit. Oportebat vero convenire optimates et cum Augusta deliberare, fasne esset perfugam tradere, an pro eo bellum contra Moesos suscipere. Convenitur in palatio: adsunt item magnus domesticus et patriarcha: quaestio movetur. Ibi aliis omnibus in magnum domesticum ora atque oculos cum silentio convertentibus eiusque super re proposita sententiam expectantibus, Georgius Chumnus mensae praefectus inscite et audacter, priusquam ab ullo verbum audiretur, Scriptum est, inquit, *si postremo revelatum fuerit, primus taceat*. Ergo si alicui nostrum, qui videmur esse postremi, melius aliquid in illis, de quibus nunc est inducta deliberatio, loqui licuerit, necesse erit primum boni consulere. Percussit illico et indignatione commovit magnum domesticum tam proterva et impudens oratio. Sed quia aut imperatricem aut pa-

καὶ ἀναίδειαν τοῦ ἀνδρός ἀγανακτῶν. οἰόμενος δὲ τὴν βα- A.C. 1341
 σιλίδα ἢ τὸν πατριάρχην (οὗτος γὰρ ἤδη προΐστατο τῆς βου-
 λῆς,) πρὸς ὁργὴν τὸν Χοῦμον ἀπελάσειν τοῦ βουλευτηρίου
 ἢ λόγοις ἐπιπλήξειν τῆς ἀκαίρου γλωσσοαλγίας, ἤνεγκε σιγῆ.
 5ὡς δὲ μήτε παρ' ἐκείνων ἐλέγετο τῶν δεόντων τι, ἔτι μᾶλλον
 ἐταράττετο, τεκμήριον ἐναργὲς ἀταξίας καὶ ἀναρχίας τιθέμε-
 νος τὸν λόγον, εἰ πᾶσιν ἐξέσται τοῖς μείζοσι προσκρούειν ἀδε-
 ῶς. Τορνίκης δὲ Δημήτριος οὐκ ἐνεγκὼν τὴν ἀτοπίαν, „τί
 οὖν;” εἶπε „δημοκρατίαν χρὴ ποιεῖν τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν,
 10οὖν ἐξῆ παντί τῷ βουλευέσθαι καὶ λέγειν, ἅττα ἂν δοκῆ, καὶ περὶ
 μειζόνων καὶ ἐλαττόνων πραγμάτων, καὶ ἀνάγκην προστιθέ-
 ναι τοῖς βελτίοσι στέργειν τὰ ἐψηφισμένα. καὶ ποίαν ἀτοπίας D
 ἂν ὑπερβολὴν ἐλλίποι τὸ τοιοῦτον;” ὠρημένων τε ἤδη περὶ
 τῶν τοιούτων ἀλλήλοις ἀντιλέγειν, ἐπέσχεν ἡ βασιλῆς, τῶν
 15ἀκαίρων ἀποσχέσθαι κελεύουσα λόγων τουτωνὶ καὶ ἀναγκαίων
 πέρι διαλέγεσθαι. ὁ μέγας δὲ δομῆστικός ὑποκρινάμενος τὸν
 στόμαχον ἀλγεῖν, ἐπλάττετό τε στρέφεσθαι τὰ ἔνδον καὶ
 ἐσιώπα, ὡς μὴδὲ φθέγγεσθαι δυνάμενος ὑπὸ τῆς ἀλγηδόνος.
 οἱ δὲ ἀτάκτως ἐθορύβουν, ἕκαστος τὸ προσιστάμενον βουλό-
 20μενος κρυοῦν. οἱ μὲν γὰρ ἔλεγον δεῖν Σίσμανον διασώζειν, P. 354
 ἰκέτην τῆς Ῥωμαίων βασιλείας γεγενημένον, καὶ μὴ καταπροδι-
 δόναί, εἰ δεῖ τι καὶ τῶν δυσχεροῶν ὑπομένειν δι' αὐτόν. οἱ
 δὲ τὴν χώραν μᾶλλον καὶ τὰ οἰκεῖα διασώζειν καὶ μὴ βαρ-

17. ἐπλάττε τότε P.

triarcham (ille enim consilio praesidebat) iratos e curia hominem exacturos, aut verbis saltem de istac tam intempestiva linguae petulantia obiurgaturos sperabat, ad contumeliam tacuit. Cum autem illi contra ne mutirent quidem (quod minime decebat) maior eum perturbatio incessit, pro manifesto confusionis et anarchiae habentem indicio, si in quemvis e maioribus libere insultare liceret. Demetrius autem Tornicius insolentiam non ferens, Quid hoc rei? inquit, ad democratiamne Romanum imperium redigemus, ut unicuique fas sit consulere ac dicere pro libidine aequè in gravioribus ut in levioribus, et prudentioribus sua decreta approbandi necessitatem imponere? Quid tandem hoc stolidius fieri queat? Cumque iam inter se altercari inciperent, imperatrix se interponens, eos cohibuit hortata, ut, istiusmodi sermonibus alienis omissis, de necessariis dissererent. Magnus domesticus dolorem stomachi et tormenta simulare silereque, ac si cruciatus ille sibi vocem eriperet. Illi immodeste mutuum obstrepere, dum quisque propositum confirmare nititur. Quidam enim Sismanum Romani imperii supplicem conservandum, non prodendum asserebant, etiamsi eius causa quippiam durius patiendum foret. Alii magis regionem et propria servanda tuendaque, nec propter fugitivum barbarum in praevisa peri-

A.C. 1341 βάρου ἕνεκα φυγάδος εἰς προὔπτον κίνδυνον ἐμβάλλειν σφᾶς αὐτούς. καὶ τοιαῦτα ἕτερα ἀντέλεγον πρὸς ἀλλήλους καὶ βοῆς τὰ βασιλεία ἐπλήρουν, πάντων ἐθελόντων γνώμας καὶ ψηφίσματα προτείνειν ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων. ὡς δὲ ἐπιπλέον ἢ φιλονεικία παρετείνετο καὶ ἀσύμφωνοι ταῖς γνώ-5
 B θεοῦ Σοφίας νεὼν καταφυγεῖν. ἀσυλία δὲ αὐτοῦ τετιμημένον ὑπὸ πάντων, ὅσοι Ῥωμαίων ἐβασίλευσαν, ἐξεῖναι καὶ ἡμῶν εὐπρόσωπον ἀπολογίαν πρὸς τοὺς Ἀλεξάνδρου θέσθαι πρε-10
 σβεντίας, ὡς οὐκ ἐξὸν ἀποσπάσαντας τὸν ἰκέτην τοῦ θεοῦ παραδιδόναι πρὸς σφαγὴν, μάλιστα πάντων τοῦτο ἄγος ἐναγέστατον καὶ παρὰ τῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν Ῥωμαίων νομιζόμενον." οἱ μὲν οὖν πολλοὶ τῶν παρόντων ἐξεθείασαν τὴν βουλήν, ὡς ἀρίστην καὶ συνετωτάτην καὶ δυναμένην μάλιστα15
 ἀπράκτους ἀποπέμψαι τοὺς Ἀλεξάνδρου πρεσβεντίας, συνο-
 V. 288 ρῶντας ἤδη καὶ αὐτούς τὴν τοῦ πράγματος ἀνάγκην. τοῦ μεγάλου δὲ δομestikόν φθειρομένον μηδὲν, ἢ βασιλῆς πρῶτα
 C μὲν κατεμέμφετο τὴν ἀκαιρίαν τῆς νόσου, ἐφ' οὕτως ἀναγκαιῶν καιροῦ καὶ δεομένου βουλῆς γεγεννημένην. ἔπειτα δὲ20
 ἔλεγε πρὸς αὐτὸν, ὡς, εἰ μὲν καὶ αὐτῷ εὖ ἔχειν ἢ τοῦ πατριάρχου δοκεῖ βουλή, ὡσπερ δὴ καὶ τοῖς ἄλλοις συνέδοξε καὶ αὐτῇ, ἐπινεῦσαι ὡς καλῶς ἔχουσι τοῖς λεγομένοις, καὶ τοῦτο ἐπιθέσθαι πέρας τῇ βουλῇ. εἰ δέ τι βέλτιον αὐτῷ καὶ

9. ἡμῶν em. ED. P., δμῶν P. et M.

cula sponte incurrendum. His atque similibus verbis concertantes, palatium clamoribus implebant, cunctis ad communem utilitatem sententias et placita sua in medium afferre sagatentibus. Cumque sententiarum contentio ingravesceret, patriarcha, quasi nimirum nescio quid magnum et admirabile consulturus, Mea opinione, inquit, Sismano in aedem Sophiae transfugiendum est: quam cum ab omnibus imperatoribus asyli iure honoratam constet, licebit et nobis honestum Alexandri legatis responsum reddere; nefas fuisse nobis Dei supplicem abstrahere et aliis interficiendum transdere; quando id in scelere omnium impurissimo a Romanis semper numeratum sit. Multi igitur praesentes consilium hoc in caelum ferebant optimumque ac prudentissimum et ad legatos Alexandri, ut qui iam ipsi quoque recusationis necessitudinem perspicerent, re imperfecta dimittendos, longe oportunitissimum iudicabant. Tacente magno domestico, Augusta primum de morbi eius importunitate, tempore tam ancipiti et consilio egente, querebatur. Deinde admonebat, si placeret ei patriarchae ratio, quomodo aliis ac sibi placuisset, vultu annueret, atque ita dicta confirmaret et consultationi finem daret.

λυσιτελέστερον ἕτερον δοκεῖ, τὸ νῦν μὲν εἶναι διὰ τὴν αὐτοῦ A.C. 1341
 νόσον τὸν σύλλογον διαλύειν, αὐθις δὲ θάψαντος, βουλευέσε-
 σθαι περὶ τῶν αὐτῶν. ὁ δὲ μικρὸν ἐπισχῶν, „δοκεῖτέ μοι”
 ἔφη „μὴ περὶ ὧν βουλευέσθε, τὴν ἀπόκρισιν ποιῆσθαι. οὐ
 5 γὰρ νῦν ὑμῖν ἡ σκέψις περὶ λόγων εὐπροσώπων, ἀλλὰ εἴτε
 χρὴ τὰ κελεύμενα ὑπ’ Ἀλεξάνδρου πράττειν, εἴτε πολεμεῖν
 αὐτῷ. ὑμεῖς δὲ περὶ ὧν προὔθεσθε βουλευέσθαι ἀφέντες, D
 περὶ νομίμων καὶ δικαίων τῶν παρὰ Ῥωμαίους διαλέγεσθε,
 ὥσπερ ἂν εἴ τις καὶ Ἀλέξανδρον ὁ καταναγκάσων ἦν τοῖς
 10 Ῥωμαίων νόμοις πείθεσθαι. ὁ δ’ ἴσως ἔρει, ὡς οὐκ ἔμοι,
 ἀλλὰ Ῥωμαίους οἱ νόμοι οὗτοι κείνται· ἐμοὶ δὲ εἷς νόμος ἐκ
 παντὸς τρόπου τὰ συνοίσοντα ἐμοὶ ζητεῖν. ὑμῖν δὲ εἰ καὶ
 Σίσμανον ἔξεστι τοῖς ἀσύλοις κατακρύπτειν ἱεροῖς, ἀλλ’ οὐ
 15 βουδὲ βοῶν ἀγέλας καὶ ποιμνία προβάτων καὶ τὴν ἄλλην πε-
 ριουσίαν τὴν ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἐξ ὧν ἐμοὶ τῆς ἀδικίας ἐξέσται P. 355
 κομιζέσθαι ποινάς. πρὸς οὖν τὰ τοιαῦτα χρὴ βουλευέσθαι,
 οὐ πρὸς ἀπολογίας εὐπροσώπους. ἐγὼ δὲ ὀλίγου δεῖν νυνὶ
 20 μέρφομαι καὶ ἐμαντῶ, ὅτι καὶ ὅπως οὖν εἰς τοιοντοῦσι προή-
 γουσαν λόγους. εἴρηται γὰρ ἐξαρχῆς καὶ ἐπεψηφίσθη γε ὑπὸ
 πάντων, ἐπεὶ μηδεὶς ἀντεῖπε μηδέν· εἰν τῷ ἐσχάτῳ τι ἀπο-
 καλυφθῆ, σιγῆν τὸν πρῶτον. εἰ δὴ μὴ τῷ ἐν ἐσχάτοις τετα-

3. δοκεῖ τέ P. 5. ἡμῖν P. 8. διαλέγεσθαι P. 10. δι’ ἴσως P.
 16. τοῖς pro τῆς P.

Sin quid aliud melius et utilius haberet, 'se in praesentia propter
 eius tentationem valetudinis concilium dimissuram: ubi se ex illa
 recreasset, de iisdem denuo acturos. Domesticus paulum se colligens,
 Videmini mihi, ait, non respondere ad ea, de quibus ven-
 tum est in consilium. Non enim nunc de sermonibus honesta spe-
 cie conflictis quaeritur, sed num, quae Alexander postulat, con-
 cedenda, an potius armis cum eo depugnandum sit. Vos autem
 posthabita consultationis materia, de iure institutisque Romano-
 rum disputatis: perinde ac si esset, qui Alexandrum posset etiam
 cogere ad obtemperandum Romanorum legibus. Qui dicet for-
 tasse, non mihi, sed Romanis hae leges praescribuntur: ego
 unam hanc legem agnosco, omni ratione mea commoda perse-
 qui. Quamquam autem vobis in sacris asylius Sismanum licet
 abscondere, urbes tamen et castella in iis abscondere non licet;
 neque armenta bouum et greges ovium ceterasque in agris fa-
 cultates, ex quibus mihi poenas iniuriae persolvetis. Huc itaque,
 non ad speciosas rationes accommodanda est [vobis] deliberatio. Ego
 vero, parum abest, quin me ipsum accusem; [qui] nescio quomodo
 ad haec dicenda prolapsus sum. Dictum est enim ab initio et ratum
 ab omnibus habitum (uemo siquidem contradixit prorsus): si quid

A.C. 1341 γμένῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ πρώτῳ καὶ μάλιστα ἐξάρχοντι τοῦ βουλευτηρίου τοιαῦτα ἔδοξε καὶ ὑμῖν ἐπεψηφίσθη γε τοῖς πᾶσιν ὡς λυσιτελεῖ, προσῆκε στέργειν καὶ αὐτὸν καὶ περαιτέρω πολυπραγμονεῖν μηδέν." τῆς βασιλίδος δὲ ἐναγούσης μάλιστα Βκαὶ ἐπισπωμένης πρὸς τοὺς λόγους, „οὐδὲ τὰ τοιαῦτα καίτοις γε ὀλίγα ὄντα ἐκὼν εἶναι ἐφθεγγάμην." πρὸς δὲ τὰ τοιαῦτα εὐθύς ὁ πατριάρχης αἰτίας ἀπολύων ἑαυτὸν, „ἀλλ' ἐγὼ" εἶπε „πρῶτος καὶ αὐτὸς μηδέν εἶναι πρὸς τὰ ζητούμενα τὴν βουλήν ὁμολογῶ. οὐ γὰρ Ἀλεξάνδρῳ περὶ εὐλόγων καὶ μὴ τοιούτων ἀποκρίσεων μελήσειν, ἀλλ' ὅπως ὁ προὔθετο ἐξαρχῆς, εἰς 10 πέρους, εἰ δύναιτο, ἀγάγη. οὐ δὲ ἔνεκα καὶ αὐτὸς οὐ πρὸς λόγους, ἀλλὰ πρὸς ἐκεῖνο φημι βουλευτέον εἶναι." τὰ ἴσα δὲ εὐθύς καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιψηφισαμένων πάντων, ἐπεὶ ὁ μέγας δομέστικος ἀνέστη, καὶ οἱ ἄλλοι συνανέστησαν καὶ ὁ Cσύλλογος διελύθη. ὄρων δὲ καὶ πρότερον ἐφιέμενον ὁ μέγας 15 δομέστικος τὸν πατριάρχην τῆς ἀρχῆς τῶν πραγμάτων, καὶ μήτε βία βουλόμενος τὴν ἐπιχείρησιν ἐπέχειν, (οὐ γὰρ ἠβούλετο ἀκουσίῳ ἄρχειν, ἀλλὰ πολὺ μάλιστα βουλομένων καὶ χάριν εἰδότων τῆς ἀρχῆς,) ἄλλως τε καὶ δεδοικώς, μὴ καὶ πρόφασις ἐκ τούτου στύσεως ἀναφυῆ καὶ πολέμου ἐμφυλίου, 20 ἐξ ὧν ὡς εἰκὸς διαφθορησομένην συνεώρα τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, καὶ παντὸς οἰόμενος θανάτου ἐπαχθέστερον τὴν αἰτίαν τῶν δεινῶν παρασχεῖν αὐτός· (διὸ οὐδὲ βασιλέως ἔτι

postremo revelatum sit, ut primus taceat. Atqui si non inter postremos collocato, sed et primo et curiae longe principi talia visa sint et a vobis universis confirmata pro utilibus, par est me ipsum quoque boni consulere et ultra nihil curiose perscrutari. Hic cum imperatrix eum ad porro dicendum enixius impelleret ac perurgeret, Nec ista, inquit, tametsi pauca, libens protuli. Tum patriarcha haec vora sentiens, statim ut se culpa liberaret, ego primus, inquit, etiam ipse fateor, consultationem nostram nihil ad ea facere, quae in quaestionem adducuntur. Non enim Alexandrum curaturum, cum ratione an secus ei respondeatur: sed quomodo ab initio sibi proposita ad finem perducat, si possit. Quocirca et ipse non de verbis, sed de illo alio consilia agitanda sentio. Aliis omnibus protinus adstipulantibus, et post magnum domesticum consurrectione facta, conventus est solutus. Ceterum iam ante cernens magnus domesticus, patriarcham ad imperium affectare viam, et conatum eius vi reprimere nolens (haud enim invitis, sed cupidissimis et de imperio sibi gratias habentibus imperare cupiebat) praeterea timens, ne qua inde seditionis bellique civilis occasio nasceretur, e quibus verisimile erat collapsurum Romanum imperium: et omni morte horribilius arbitratus, tantis aerumnis sese originem et caput esse:

περιόντος, καίτοι πολλά πολλάκις παρακεκληκός, ἡθέλησε A.C. 1341
γενέσθαι βασιλεὺς,) ἐσκέπτετο μὲν καὶ πρότερον τὴν ἡγεμο- V. 289
νίαν ἀποθέσθαι καὶ ἀπραγμοσύνη τὸν ἐπίλοιπον βίον ζῆν, D
ὅπερ ἔφη, τοῦ φθορᾶς αὐτὸς αἴτιος Ῥωμαίοις καταστήναι
5 πᾶν ὅτισὺν ἀνεκτότερον νομίζων. ὡς δὲ καὶ κατὰ τὸν σύλ-
λογον ἀθάδῶς καὶ θρασέως τοῦ Χούμνον πρὸς αὐτὸν διει-
λεγμένου, (μάλιστα γὰρ πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον ἀποτείνεσθαι
ᾤήθη, πάντων τῶν τότε Ῥωμαίων καὶ νομιζόμενον καὶ ὄντα
πρωτον,) οὐδεὶς ἐπετίμησεν, οὐδὲ ἐμέμψατο τῆς ἀκαίρου
10 παρῶσθαι, ὥσπερ ἀρχὴν νομίσας στάσεως ἐμφυλίου τὸ τοι-
οῦτον, θᾶττον ἢ ἐβούλετο ᾤρητο ἀπαγορεύειν τὴν ἀρχήν.

γ'. Μετὰ γοῦν τὸν σύλλογον εἰς τὴν ὑστεριάν ἐπεὶ P. 356
καὶ αὐτὸς καὶ πατριάρχης παρήσαν ἐν βασιλείοις, πρὸς βα-
σιλίδα ἐχρήτο μηνυτῆ καὶ τοιαῦτα αὐτῆ ἐδήλον δι' αὐτοῦ,
15 ὡς, εἴπερ ἦν αἵρεσις αὐτῷ προτεθῆναι ἐκ θεοῦ, (αὐτὸς δ' ἂν
εἶη τῶν λεγομένων μάρτυς, ὡς ἀληθῆ,) βασιλέα μὲν ἐν ζῶσιν
εἶναι, αὐτὸν δ' ἐκείνου τὸν θάνατον ἀνθελέσθαι, ἀπάσαις B
ψήφοις καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ προείλετο ἂν αὐτὸς
ἀποθανεῖν ὑπὲρ τοῦ ἐκείνου ζῆν. ἐπεὶ δὲ τῷ μέτρα καὶ ζωῆς
20 καὶ τελευτῆς ἐκάστη τιλαντεύοντι τοῦτον ἔδοξεν τὸν τρόπον,
ἐκείνῳ μὲν ὁμολογεῖν προσῆκον χάριτας τῆς περὶ ἡμᾶς σοφῆς
οἰκονομίας, αὐτοῦς δὲ ἕκαστον ὅ,τι ἂν εἶη αὐτῷ τε προσῆκον
καὶ λυσιτιλὲς σκοπεῖν. ὃ δὲ κάμοι σκεψαμένῳ περὶ ἔμμαντοῦ,

13. βασιλέα P.

17. αὐτὸν δι' ἐκείνου P.

nade nec imperatore adhuc superstite, quamvis multis saepe ab eo precibus fatigatus, purpuram induere sustinuit: cogitaverat quidem prius dignitate ultro abire et reliquum vitae curis et negotiis vacuum decurrere, quod, ut modo dicebamus, quidvis tolerabilius duceret, quam Romanis a se pestem evenire. Verum ut Chumnum in consessu superbe et impudenter se perstringentem (ad se enim potissimum eius maledictum pertinere censebat, omnium tunc Romanorum et opinione et re praecipuum,) nullus de intempestiva libertate increpuit aut accusavit, hoc ipsum civilis seditionis exordium fore ratus, citius quam volebat, potestate se abdicandi desiderio captus est.

3. Ergo die proxime sequenti cum ipse et patriarcha essent in palatio, per eum imperatrici haec renuntiat. Si fuisset a Deo in eius relictum arbitrio (ipso teste, vera se dicere,) utrum mallet imperatorem quidem vivere, se autem pro illo vitam ponere, quasi omnibus punctis omnique studio et alacritate praeoptaturum fuisse mori, ut illi vivere diutius concederetur. Quoniam vero Deo unicuique sua fata dispensanti ita placuisset, aequum esse eidem ut sapientissimo rerum nostrarum statori, gratias agere et hominum quemlibet pro se, quid sibi conveniens utileque sit, circumspicere. Hoc

A.C. 1341 ἔδοξε δεῖν τῶν μὲν πραγμάτων ἀποσχέσθαι· συνεῖναι δὲ τὸν ἐπιλοιπον ἀπραγμοσύνη βίον, ὅπως ἂν δύνωμαι, διάγοντα κατ' ἑμαυτόν. οὕτω δὴ δόξαν, ἤδη καὶ σοὶ κατάδηλον ποιῶ." τοῦ Πατριάρχου δὲ πυνθανομένου τὴν αἰτίαν, δι' ἣν αὐτῷ τοιαῦτα πρὸς τὴν βασιλίδα παρέστη λέγειν, καὶ πρότερον μὲν δ' ἔφρασκε τοὺς τοιοῦτους στρέφειν λογισμοὺς καὶ ἀναγκαῖον οἶεσθαι ἀφίστασθαι τῶν πραγμάτων. ὁ δὲ με τάχιον ἀνέπεισε τὴν βουλὴν ἀνακαλύπτειν, οὐδὲν ἕτερον εἶναι, ἢ ὅτι τῇ προτεραία κατὰ τὸν σύλλογον ἀκαίρως τοῦ Χούμνου καὶ ἀνοήτως παρῴησιασαμένου καὶ ἐὰν τῷ ἐσχάτῳ ἀποκαλυφθῇ, ¹⁰ σιγάτω ὁ πρῶτος φαιόμενος, οὐθ' ἡ βασιλὶς οὐτ' αὐτὸς ἡγανακτήσατε πρὸς τὴν ἀναισχυντίαν, οὐδὲ δίκην ἔδωκε τῆς ἀνοήτου γλωσσαλγίας, ἀλλ' ἔφρασκασατε τοῖς λεγομένοις, ὥσπερ εἰρημένου μηδενὸς καινοῦ." ὁ πατριάρχης δὲ „εἰ μὲν καὶ τις ἄλλη πρὸς τοὺς τοιοῦτους" ἔλεγε „λόγους ἤγαγεν αἰτία, αὐ- ¹⁵ τὸς ἂν εἰδείης. εἰ δ' αὐτοῦ τούτου ἕνεκα μόνου παροῦσινθεῖς, Δόρυγῃ φερόμενος πρὸς ἐμέ τε καὶ τὴν βασιλίδα, ἀφίστασθαι τῆς διοικήσεως ἔγνωσ τῶν κοινῶν, οὐτε δίκαια ποιεῖς, οὐτε προσήκοντα σαυτῷ. ἐγὼ τε γὰρ ἰσχυρίζομαι τουτωνὶ τῶν λόγων μὴ ἀκηκοῖναι παντελῶς· καὶ δίκαιος εἶναι ἀξιῶ ²⁰ στεύεσθαι παρὰ σοί· οἴομαι δὲ καὶ τὴν βασιλίδα τὰ ἴσα ἐμοὶ ἔρειν. οὐδὲ γὰρ ἂν ἤνεγκε σιγῇ, εἰ ἀκούσαί τε συνέβαινε V. 290 τῶν λόγων καὶ πρὸς σὲ εἰρησθαι οἰηθῆναι. διό σου καὶ δέο-

se sibi iam praestitisse visumque rerum administratione cedendum, et quod superest aevi, sibi, quoad fieri possit, soli viventem, in curarum vacuitate consumendum. Huius suae voluntatis eam esse ignaram noluisse. Sciscitante autem patriarcha causam, quid ei in mentem venisset, talem ad Augustam mittere nuntiam, respondit: pridem se istas cogitationes volvere et abdicationem rectionis sibi necessariam arbitrari. Quod vero eum ad meditata citius patefacienda incitarit, non esse aliud, quam quod pridie Chumnus in conventu importune et insipienter ac sine fronte illud effutiverit, *si postremo revelatum sit, taceat primus*: quam impudentiam nec imperatrix, nec ipse patriarcha aegre tulerit, nec maledicentiam istam puniverit, sed perinde ac si nihil diceretur novi, in dicto istoc conquieverint. Excepit patriarcha. Num alia praeterea res te commoverit, ut hoc diceres, tu nosti: si propter hoc solum exacerbatas, mihi et imperatrici tantopere irascaris, ut rei publicae regendae munus abiicere constitueris, nec iuste, nec ex tua dignitate facis. Nam ego me verba illa Chumni omnino non audivisse, tibi confirmare possum: et mihi fidem haberi aequum est: putoque imperatricem eadem mecum confessuram. Haud enim vocem tenuisset, si audivisset et te tactum credidisset. Quare te oro quaesoque, uti verbis

μαι τῶν πρὸς τὴν βασιλίδα λόγων ἀποσχέσθαι, οὐ φαύλην A.C. 1341
 τινὰ ἐσομένων ἐπιθήκην τῶν κακῶν. ὁ δ' οὐκ ἀνίη, ἀλλ' P.357
 ἐκέλευεν ἀπαγγέλλειν, νῦν μὲν, φάσκων, τὸν λόγον μόνον
 ἐκείνον τὸν ποιήσαντα τὴν ταραχὴν, ἴσως δέ τινα καὶ ἄλλα
 5 ἔχειν ἀνέκφορα ἐν τῇ ψυχῇ. αὐτίκα μὲν οὖν ὁ πατριάρχης
 ἐποίησε τὰ κεκελευσμένα καὶ τῇ βασιλίδι ἀπήγγειλεν, ὅσα ὁ
 μέγας δομέστικος πρὸς αὐτὸν διαλεχθείη. ἡ δὲ ἐλπίδος τε
 ἔξω καὶ πέρα προσδοκίας λόγους ταῖς ἀκοαῖς εἰσδεξαμένη,
 ἠνιάτο μὲν ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, ἔξεπέπληκτο δὲ, ὅτι τὸ τὸν
 10 μέγαν δομέστικον πείσαν, τοιαῦτά τε ἐνθυμηθῆναι καὶ πρὸς
 αὐτὴν εἰπεῖν. ὅμως ἑαυτὴν ἀναλαβοῦσα, ἀντεμήνυεν αὐτῷ, μὴ
 παντάπασιν αὐτῷ προσήκειν τοὺς τοιούτους λόγους, οὐδὲ τῆς B
 αὐτοῦ διανοίας ἀξίους εἶναι, οὐδὲ τῆς πρὸς βασιλέα φιλίας,
 ἣν ἐκ παίδων ἄχρι καὶ εἰς τόδε χρόνον ἀλλήλοις διειρηθήσασθε
 15 ἄδολον καὶ καθαρὰν. διὸ οὐδὲ πείθεσθαι οἶά τε εἶμι, ὡς παρα-
 φρονοῦντος ἕνεκα ἀνθρώπου προήχθης εἰς τοσοῦτον καὶ ὀργῆς
 καὶ λύπης. ἐγὼ δὲ μὴτ' ἀκηκοέναι τοῦ ἀνθρώπου λέγοντος
 ὁμολογῶ, μὴτ' εἰ καὶ συνέβαινε πυθέσθαι, προὔργου ποιή-
 σασθαι κολάζειν τὸν εἰπόντα. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς σὺ ἐλάττω
 20 δύναμιν ἔχεις ἢ ἐγὼ, κολάζειν τε τοὺς προσκρούοντας καὶ
 συγγνώμην παρέχειν, ἂν ἐθέλης. εἰ μὲν οὖν ἐκείνων ἕνεκα
 τῶν λόγων μόνον ἀγανακτεῖς, παρὰ σαυτοῦ μᾶλλον ἢ παρ'
 ἔμοῦ προσήκει λαμβάνειν δίκας. εἰ δὲ καὶ τινος ἑτέρου δέη, C

talibus ad eam supersedeas, quae praesentibus malis non parvo ad-
 ditamento futura sunt. Ille non se flectere, et instare, ut impera-
 tricis nuntius iret: nunc quidem illud verbum solum esse, quod
 turbas concitaret; fortasse autem alia quosdam inclusa habere in
 pectore, quae prodere nolint. Statim igitur patriarcha ad impera-
 tricem refert, quae a magno domestico acceperit, et iussa efficit.
 Quae tam insperatos et inexpectatos sermones auribus hauriens,
 contristatur et ad stuporem miratur, quid eum ad haec cogitanda
 et sibi eloquenda perpulerit. Tamen ut se collegit, ei vicissim
 nuntiari iubet: Nulla ratione haec ipsum loqui decere; neque eius
 ingenio, neque amore illo, quo se ipse et imperator mutuo dile-
 xerint, quemque a pueritia usque ad hoc tempus purum sincerum-
 que conservarint, digna esse. Quocirca se credere etiam non posse,
 eum propter hominem fatuum eo iracundiae aegritudinisque proces-
 sisse. Deinde se nec audisse quid diceret; nec si audire contigisset,
 operae pretium censuram fuisse, hominem multare, quando ipsemet
 non minorem quam ipsa, et puniendi, a quibus offensus sit, et
 ignoscendi, si velit, auctoritatem habeat. Quamobrem si propter
 illud verbum dumtaxat indignaretur, a semetipso magis, quam ab
 illa poenas sumere convenire. Si quo alio sibi opus sit, quod ipsa

- A.C. 1341 ὅπερ ἄχοι νῦν ἄγνωστον ἐμοῖ, λέγειν θαρρόσυντα, ὡς παρ' ἐμοῖ δύσκολον ἐσόμενον μηδὲν, ὅπερ ἂν σοι κατὰ γνώμην ἦ, εἰ μὴ πάντη τῶν ἀδυνατωτάτων εἶη." τοιαῦτα μὲν ἡ βασιλὶς πρὸς τοὺς τοῦ μεγάλου δομεστίου λόγους ἀπεκρίνατο. ὁ δ' ἔφρασκεν, αὐτὸν τε παντάπασιν ἠγνοηκέναι τὴν δύναμιν τῶν λόγων τῶν αὐτοῦ, καὶ βασιλίδα τὴν διάνοιαν τῶν γινομένων μάλιστα ὡς πορρωτάτω ἔχειν. ἵνα δὲ αὐτὸς τε εἰδῆς καὶ βασιλίδι φράσης, ὡς δίκαια διανοοῦμαι, ὡς ἔχω περὶ τῶν πραγμάτων ἄκουσον. τὴν μὲν ἐμοῦ τε καὶ βασιλέως ἐκείνου πρὸς ἀλλήλους ἐκ παίδων ἀκροτάτην φιλίαν σὺ τ' ἂν ἀγνοοίης, ὡς περ εἰκὸς, καὶ ἡ βασιλὶς πρὸς τὴν οἰκίαν διατρίβουσα. ὅσα μέντοι γὰρ πρὸς βασιλέα τὸν πάππον, πολέμου καὶ ἀρχομένου καὶ τελευτῶντος, ὅτε τῶν ἄλλων ἀπάντων πολλὰς καὶ παντοδαπὰς ὑποστάτων τὰς μεταβολὰς, πάντων ἀντιτεταγμένων, σχεδὸν εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν συνηλάθη, αὐτῷ προθύμως συνηγωνισάμην, μήτε σώματος φειδόμενος, μήτε χρημάτων, μήτ' ἄλλου τῶν οἰκείων μηδενός, ἀλλ' ἐν τοῖς μάλιστα ἐπιέγουσι τῶν καιρῶν καὶ δεομένοις γνησίων φίλων, πάντα ἐγνόμην αὐτῷ καὶ τῶν δεόντων ἐνέλιπον οὐδὲν, καὶ μετὰ τὸ τῶν πραγμάτων ἐγκρατῆ γενέσθαι, ὅσα τε πρὸς τοὺς ἔξωθεν πολεμίους, καὶ Ἕλληνας λέγω καὶ βαρβάρους, καὶ πρὸς τοὺς P. 358 ἔνδον ἐπιβούλους, ὡς περ ἄλλος ὢν αὐτὸς, καὶ συγκατεργαζόμεν καὶ συνδιέφερον αὐτῷ τοὺς ὑπὲρ ἑαυτοῦ πόρους καὶ
6. γιννομένων P. 11. οἰκίαν P. et M. 12. πρὸς τὸν ante πρὸς add. P. πόλεμον P. et M.

usque nunc ignoret, cum fiducia aperiat: nihil fore, in quo eius animo non libenter gratificatura sit, nisi multo maxime ad praestandum impossibile fuerit. Sic imperatrix magno domestico respondendum curavit. Qui ad patriarcham: Et tu penitus vim verborum meorum ignoras, inquit, et Augusta a cogitatione eorum, quae fiunt, abest longissime. Ut autem et tu scias, et illi exponas, quam non iniqua in corde meo versem: audi, quis sit meus de re publica sensus. Meam cum defuncto imperatore a pueris perfectissimam amicitiam, et te nescire credibile est; et imperatrix in patria adhuc degens, nosse qui potuit? Quod vero ad bellum contra avum et inceptum et finitum attinet, quando reliquis omnibus multum et varie immutatis omnibusque adversantibus, in extremas fere difficultates devenit, quam promptus ei adiutor extiterim, nec corpori meo, nec pecuniis, nec alii cuiquam rerum mearum parcens; sed temporibus miseris et amicos germanos requirentibus, omnia ei factus sim, nullumque officium praetermiserim; et postquam rerum summam obtinuit, quantum ad externos hostes, Graecos inquam et barbaros, et ad domesticos insidiosiores attinet, quomodo ego tamquam alter ille ei collaborarim, et cum eo ac pro eo multa

κινδύνους, (εἴω γὰρ λέγειν τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων, ὡς A.C. 1341
 αὐτὸς πάντα πόνον ὑφιστάμενος, ἄλυπον αὐτῷ καὶ ἄπονον
 ἐποίουν τὴν ἀρχήν,) πάντες μὲν ἂν εἶδεῖεν Ῥωμαῖοι, αὐτῶν
 σαφέστατα βωόντων τῶν πραγμάτων, καὶ συμμαρτυροῦσαιεν
 5 ἐμοί· τῶν ἄλλων δὲ πάντων μάλιστα ἡ βασιλῆς, ὅσα μὴ
 μόνον ὑπὸ τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ βασιλέως αὐτοῦ τὴν
 πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν ὁμόνοιαν, τὴν πάντας, ὡς ἐγγῆμαι, καὶ
 τοὺς πάλαι καὶ τοὺς νῦν ὑπερελάσασαν ἐπὶ φιλία ὑμνουμέ- V. 291
 νους, σαφῶς διδασκομένη. ἐφ' οἷς οὐκ ὠφελεῖσθαι μόνον
 10 παρ' ἐκατέρων συνέβαινεν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄχρι νῦν χρό- B
 νον εὐκλεέστατα βιβιωκέμαι. ἄτοπον οὖν, τὸν μὲν προτοῦ
 χρόνον ἅπαντα μηδέποτε μηδεμίαν ἀδοξίαν πρόφασιν παρε-
 σχηκέμαι ἑμαυτῷ, νυνὶ δὲ ἔκοντι λοιδορίας ἄξια καὶ μέμ-
 ψεως ποιεῖν. ἂν τε γὰρ ἀγνοήσας, οἷ κακῶν τὰ πράγματα
 15 χωρήσει, ἑμαυτῷ μὲν ἀδοξίας, τοῖς λοιποῖς δὲ Ῥωμαίοις
 φθορᾶς καὶ κινδύνων αἴτιος καταστῶ, οὐδεμίαν παραιτεῖσθαι
 δίκαιος συγγνώμην αὐτὸς παρ' ἑμαυτῷ κριτῆ. ἂν τε καὶ συν-
 ορῶν, ὥσπερ ἤδη καὶ ἐπίσταμαι σαφῶς, ἔπειτα καταμαλα-
 κιζοίμην δέει τοῦ μὴ δοκεῖν ἐν καιροῖς ἐπικινδύνους τὴν ἀρ-
 20 χὴν μεδίεσθαι, οὐ λοιδορίας ἄξιος μόνον, ἀλλὰ καὶ δίκης C
 τῆς ἐσχάτης, ὅτι, καίτοι προειδῶς, ὑπέμεινα ἐκὼν εἶναι
 κακὸς ὀφθῆναι καὶ μῆτε καιροῖς, μῆτε πράγμασιν ὡς δεόν
 χρῆσασθαι εἰδῶς. οὗ δὲ ἔνεκα κινδύνων τε καὶ ἀδοξίας ἔγνω

14. οἶων pro οἷ P.

19. καιροῖς, ἐπὶ κινδύνους P.

gravia periculosaque sustinuerim (sileo enim de administratione, quo pacto omnem ego laborem perferens, imperium ipsi facillimum reddiderim,) Romani omnes scire possunt, rebus ipsis manifestissime clamantibus, et testimonium ferent; praeque omnibus imperatrix, quam non experientia tantum, sed ipsemet quoque imperator de mutua inter nos concordia docuit: quae quidem tanta fuit, ut opinione mea omnes et antiquos et recentes ab amicitia nobilitatis superaverit. Unde non modo vicissim nos adiuvari, sed etiam usque ad hoc tempus in summa gloria vixisse contigit. Turpe igitur, me, qui antehac nunquam ullius dedecoris occasionem mihi praebuerim, nunc sponte ac libentem maledictis et reprehensione digna committere. Sive enim nescius, quo miseriarum res evadent, mihi quidem ignominiam, ceteris autem Romanis pericula exitiumque creavero, nullam vel me ipso iudice veniam; sive etiam animadvertens (quemadmodum iam liquido scio) tamen emollescam timore, ne scilicet dubiis ac formidolosis temporibus imperium videar dimittere, praeter vituperationem crudelissimum quoque supplicium commerebor: quod quamquam praesciens, sustinuerim volens, ignavus et neque occasionum, neque rerum bene utendarum

- A.C. 1341 ἀπαλλάττειν ἑμαυτὸν. καίτοι γε οὐδὲ βασιλίδι τε καὶ τοῖς βασιλέως παισὶν ἐκ τῆς ἀδοξίας ταυτησὶ καὶ τῶν κινδύνων ὠφέλειάν τινα ἔξεστι πορίζειν. ἦν γὰρ ἂν τοῦτο παραμύθιον οὐ φαῦλον. ὡς ἂν δὲ μὴ δοκῶ τοὺς ὑπὲρ τῶν βασιλέως παίδων πόρους καὶ κινδύνους ἀποδιδράσκειν, νῦν μὲν ἐν τῆς εἰρήνης τοῖς καιροῖς, ὅτε μήτε πόλεμος οὐδεὶς, μήτε κακῶν προσδοκία μηδεμία, πατριάρχης τε καὶ σύγκλητος ἅμα βασιλίδι ἰθυνόντων τὴν ἀρχὴν καὶ τὰ ἐκ ταύτης ἀγαθὰ καὶ τὰς τιμὰς καρπούσθων. ἐάν δέ ποτε συμβαίῃ πόλεμόν τινα ἀναφνῆναι, κίνδυνον ἀπειλοῦντα βασιλέως τοῖς παισὶ, τότε αὐτὸς ἤδη προθύμως τοῖς κινδύνοις ἐμπαρέξω ἑμαυτὸν, καὶ ἢ συνδιασώσω τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ἢ ὑπὲρ αὐτῶν μαχοῦμενος πεσοῦμαι, ὡς ἂν ἐμοὶ μὲν οἱ πόνοι καὶ τὸ κινδυνεύειν, ὑμῖν δὲ τὸ ἐντροφᾶν τοῖς πράγμασι καὶ αὐτῶν καταπολαύειν, μηδενὸς παρενοχλοῦντος, περιγίνοιτο. κεφάλαιον δὲ τῶν λόγων τῶν ἑμῶν, ὡς ἔστιν οὐδὲν τὸ πείσον, ὥσπερ καὶ πρότερον, ἔχθεσθαι τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς. ὡς ἂν δὲ καὶ ἔργοις ὃ λέγω κατάδηλον ποιήσω, τῆς συνήθους καθέδρας ἐξαναστὰς, ἐφ' ἑτέραν καθεδοῦμαι, ἵν' εἰδείῃ τε βασιλὶς τε καὶ ὑμεῖς, ὡς οὐδὲν ἤδη τὸ καλύον, ἕτερόν τινα, ὃν ἂν βούλησθε αὐτοῖ, τοῖς πράγμασιν ἐφιστᾶν." οὕτως εἰπὼν, ἐφ' ἕτερον μετέβη τόπον, ὥσπερ ἔργῳ παραχωρῶν ἑτέρῳ τῆς ἀρχῆς. ὁ πατριάρχης δὲ τοιαῦτα ὁρῶν τε καὶ ἀκούων, „σκληρὸς ἔστιν ὁ λό-

5. ἐν τοῖς τῆς εἰρ. καιροῖς M.

4. καταπολαύειν P.

peritus videri. Quam ob causam et discriminibus et infamiae me decrevi subducere: unde nec ad imperatricem, nec ad imperatoris liberos aliquid emolumenti redundabit: esset enim hoc non exiguum solatium. Ne autem labores propter filios imperatoris capessendos vitare existimer, nunc quidem in ista pace, cum nec bellam est ullum, nec malorum exspectatio, patriarcha et concilium una cum imperatrice imperium regant, eiusque bonis et honoribus perfruantur. Quod si aliquando arma, imperatoris liberis periculum denuntiantia, movebuntur, rursus impigre hostium telis me obiectabo et aut imperium illis servabo incolume aut eorum causa in medio certamine occumbam: ut ego quidem labores habeam et pericula, vos autem omnibus copiis affluentes, delitiis et gaudiis dediti, vitam nullo impediante transigatis. Caput denique et summa orationis meae est, re nulla me adductum iri, ut, quomodo antehac, imperium administrem: et quo facto simul quod dico comprobem, e sella consueta surgens, alibi sedebo, ut Augusta et vos scire queatis, nihil iam ob stare, quo minus alium quempiam e vestra sententia tantis rebus praeficiatis. Haec fatus, in alium locum, tamquam ipso opere alteri imperium cedens, concessit. At enim patriarcha

γος" εἶπε „καὶ μάλιστα δυνάμενος τῆς ψυχῆς τῆς βασιλίδος A.C. 1341
καδικέσθαι." ὁ δ' „ἀληθῆ λέγεις" ἔφη „καὶ ἔδει γε μηδὲν
τοιούτον μῆτε εἰρῆσθαι, μῆτε εἶναι. νυνὶ δὲ εἰς τοσοῦτον
ἀνάγκης συνηλάθην, ὥστ' ἐκαίτοι τῶν ἄλλων μάλιστα ἀπάν-
5των, ὅσα εἰς παραμυθίαν καὶ τῶν πολλῶν ἄνεσιν ἀνιαρῶν, B
ὅσα βασιλίδι ἐκ τῆς βασιλέως προσεγένετο τελευτῆς, λέγε-
σθαι βουλόμενος ἐπ' αὐτῆς, ἐναντιώτατα πράττειν ἐμαυτῷ
δυοῖν ἔνεκα. ἢ γὰρ ἀπρακτεῖν παντελῶς ἀνάγκη, ἢ φραύλως
καὶ οὐχ ἢ προσῆκεν, ἄρχειν. εἴτε τοίνυν πράττοντος μηδὲν,
10καὶ ἢ βασιλὶς ἐφησυχάζοι, ὡς χθὲς καὶ πρόωγν τὴν ἀρχὴν
οἰομένη διοικεῖσθαι παρ' ἐμοῦ, ἀνάγκη πάντα ἀπολέσθαι·
εἴτε καὶ φραύλως καὶ μὴ κατὰ τὸ δέον ἄρχοντος, τὸν αὐτὸν
τρόπον πάλιν φθειρέσθαι συμβαίνει, καὶ προσέτι γε αὐτὸν
15οὐ τοῖς ἄλλοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμαυτῷ τῆς μοχθηρίας ὑφεί- C
λειν δίκας· ὥστ' ἀμφοτέρωθεν λυσιτελὲς, γνώριμα ταῦτα γί- C
νεσθαι τῇ βασιλίδι, κὰν εἰ μέλλοι ταραχὴν καὶ λύπην προ- V. 292
ξενεῖν. βέλτιον γὰρ περὶ τῶν γινομένων ὡς ἔχουσι μαθοῦ-
σαν, ἅμα σοί τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὰ δέοντα βουλευσασθαι
περὶ τῆς ἀρχῆς, ἢ ἀγνοήσασαν, ὀλίγω ἕστερον μὴ τούτων
20μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς συμβησομένης βλάβης ἔνεκα ἀγανακτεῖν.
δ'. Ὁ μὲν οὖν πατριάρχης πάντα ἀπήγγελλε τῇ βυσι- D
λίδι. ἢ δ' ἄπερ οὗτ' ἂν ποτε αὐτῇ διανοήθη, μὴθ' ἑτέρου
λέγοντος ἐπέειθετο ἀκούσασα, πρῶτα μὲν ὑπὸ τῆς λύπης οὐδὲ

3. εἰρεῖσθαι P. 5. καὶ τῶν add. M.

haec videns et audiens, Durus est, inquit, hic sermo et qui animum imperatricis gravissime vulnerare possit. Vera loqueris, ait domesticus, et sane nihil horum neque dici oportebat, neque fieri. Nunc autem eo necessitatis compellor, ut quamvis prae omnibus maxime, quaecumque ad consolationem moerorumque levationem pertinent, qui ex obitu imperatoris multi ad imperatricem confluxerunt, apud illam dicere velim, faciam tamen, quae solatio illius plurimum repugnant: idque duabus de causis; vel quia omnino cessandum, vel quia male et contra quam fas sinit, imperandum est. Seu igitur me feriante, etiam imperatrix vacaverit, credens, ut nuperrime a me imperium temperari, omnia pessum ire oportebit: seu somniculose et secus quam convenit gubernante, eadem est exspectanda calamitas. Et ego insuper non aliis solum, verum etiam mihimet improbitatis poenas dabo: ut utrinque referat haec imperatricem cognoscere, etiamsi inde aegra animi futura sit. Siquidem praestat, ut percepto rerum statu, tecum et cum aliis pro eo ac debet de imperio consultet, quam ut, eo ignorato, haud multo post non horum dumtaxat, sed et imminentium incommodorum causa doleat.

4. Haec omnia patriarcha imperatrici renuntiabat. Ea cum audiret, quae nec unquam ipsa cogitasset, nec alio narrante cre-

- A.C. 134, ἀντιφθέγγεσθαι ἡδύνατο. ἔπειτα ἐφ' ἱκανὸν πολλὰ δάκρυα σιγῇ τῶν ὀφθαλμῶν καταγαγοῦσα, „ῥᾶρον ἄν' εἶπεν „ἀνέπεισέ τις ὄρος δύνασθαι μεταβῆναι, ἢ τὴν μέγαλον δομεστίκου γιῶμην κινήθῃναι πρὸς βραχύ. ἐπεὶ δὲ περὶ ἐκείνου τοιαυτ' ἀκούειν ἔστι νῦν, ἅπερ οὐδ' ἄν ποτε ἐνεθυμήθην, 5 προσηκούσης μὲν ἀπολογίας ἀποροῶ. ὁμως ἐκ τῶν μάλιστα
- P. 360 μου καθικομένων τῆς ψυχῆς, ποιήσομαι τῆς ἀπολογίας ἀρχήν. λέγω τοίνυν πρὸς αὐτὸν, ὡς ἄρτι νῦν ὥσπερ ἔξεστηκυῖαν τῶν φρενῶν ἢ κάρη βαθεῖ καὶ ὑπὸ κατισχημένην εἰς αἴσθησιν ἤγαγες τῶν περισχόντων με δεινῶν. πρότερον γάρ, 10 εἰ καὶ μάλιστα σαφῶς τὴν βασιλέως ἠπιστάμην τέλετην, ἀλλ' οὖν, εἰσιόντος τε σοῦ πρὸς ἐμὲ, κἀκείνον ἐδόκουν, ὥσπερ ἔθος ἦν, συνεισιέναι καὶ ἀπίοντα συνέπεσθαι, καὶ μονοноῦ καὶ φθέγγεσθαι ἐλογιζόμεν ἐκεῖνον, ὅτε διελέγου πρὸς ἐμὲ, καὶ ὅλως μετρίαν τινὰ ἐλογιζόμεν τὴν περισχοῦσάν με τῶν 15 κακῶν ἐπιφοράν. νυνὶ δὲ, ὥσπερ τινὸς παραπειάσματος ἀρθέντος, πάντα φαίνεται τὰ ἔνδον οὕτω σὺ τῶν ἐλπίδων ἡμᾶς, Βύφ' ὧν ἐφρακιζόμεθα, ἀποστερήσας, γυμνὰ παρεσκευάσας τὰ πράγματα καθορᾶν, καὶ τοὺς μὲν ἐμοὺς οἴεσθαι παῖδας ὀφρανοὺς πατρὸς, ἑαυτὴν δὲ χρεῖα καὶ τοῖς ἐκ ταύτης κακοῖς 20 συνησχημένην. ἀλλὰ τί ἄν τις φραῖη ἢ καὶ λογίσαιτο περὶ σοῦ; πρότερον ὡς ἐπιλέλῃσαι τῆς ἀκροτάτης συναφείας καὶ

10. κακῶν pro δεινῶν P.

14. φθέγγεσθαι P.

didisset, primum quidem prae dolore nihil respondere poterat. Deinde cum diu largas in silentio lacrimas effudisset, Facilius, inquit, persuasisset mihi quispiam montem transferri, quam mentem magni domestici ad momentum temporis immutari posse. Quoniam ergo de illo talia iam est audire, qualia mihi nunquam succurrerunt, quid apte respondeam, penitus haereo. Verumtamen ex iis, quae me praecipue momorderunt, respondendi ducam initium. Dico igitur (quasi enim praesentem alloquar) Tu modo vel ut mente alienatam aut sopore profundo veteraque demersam, ad sensum circumstantium me malorum perduxisti. Prius namque, etsi certo sciebam imperatorem esse mortuum, nihilo minus cum tu ad me ventitares, etiam illum, ut consueverat is, ad me putabam ingredi tecumque abire, ac tantum non etiam in tua loquela illius affatus haurire. Et omnino mediocribus quibusdam malis cinctam me arbitrabar. At nunc velut peripetasmate sublato, interiora patent omnia: sic tu spe, quae nos ludificabatur, erepta, res nudas aspectui subiecisti et filios quidem meos iam pupillos, me autem viduam et miseris cum viduitate coniunctis implicatam spectatoribus exhibuisti. Quid autem dicemus de te aut quid cogitabimus? An te oblitum esse coniunctissimae illius necessitudinis et admirabilis

τῆς θανμαστῆς ἐκείνης φιλίας βασιλέως τῆς πρὸς σέ, ἧ δια Α. C. 1341
 τὸ μέγεθος οὐδὲ πιστεύειν εἶχον οἱ πολλοί; ἀλλ' οὐκ οἶμαι
 δυνήσεσθαι, εἴ γε καὶ μάλιστα ἐβούλου. οἶμαι γὰρ εἴ τις
 τὴν ἐν ἀνθρώποις ἅπασαν φιλίαν συλλαβὼν, ἔπειτα πρὸς
 5 παραδείγμα τι θελήσειε σκοπεῖν, ἐξ οὗ τοῖς ἄλλοις τε καὶ
 κείνῳ τὴν αὐτῆς ἰσχὺν ἐξέσται κατιδεῖν, ὑμᾶς ἂν μόνους
 παραδραμῶν, ὡς καὶ τοὺς ὄρους ταύτης ὑπερβάντας, ἐκ
 τῶν ἐπιλοίπων ἐξευρίσκειν, ὅτι ἂν εἶη, πειραῖσθαι πρῶτον·
 10 τοσοῦτον οὐ τοὺς φίλους μόνον, ἀλλὰ καὶ ἰδέαν αὐτὴν τῆς
 φιλίας ἔθεσθε κατόπιν. καὶ τοῦτο οὐκ ἐκ τῶν πραττομένων
 μόνον ἦν ὄρα, καὶ βασιλέως δὲ ἦν ἀκούειν πολλὰ πολλάκις
 φθεγγομένου, ὡς καὶ φιλιτάων καὶ γυναικῶν καὶ συμπάντων,
 ὡς εἰπεῖν, χρημάτων τὴν εἰς σέ φιλίαν προηγοῖτο. πότερον
 οὐν ὡς μὲν ἐπιλέλθαι τῆς βασιλέως φιλίας, οὐδὲ τῷ λίαν
 15 στυφοφαντικῶ τούτους τρόπους εἰπεῖν ἐξέσται· ὅτι δὲ μεμνημένος
 ἀγνωμονεῖς καὶ τοῖς βασιλέως παισὶν ἐναντίας ἧ προσῆκεν
 ἀποδίδως ἀμοιβὰς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτήν; ἀλλ' οὔτε
 τοῦτο σὸν, ὥσπερ οὐδὲ τὸ πρῶτον. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τῶν V. 293
 πρὸς ἐμέ σου λόγων, οὓς ἐκάστοτε, καὶ βασιλέως ζῶντος, δι- D
 20 εἰξίεις, ἄξια τὰ δεδογμένα νῦν. οὐ γὰρ δήπου γε ἐπιλέλθαι,
 ὡς πολλοὺς ἀγῶνας καὶ κινδύνους καὶ θάνατον, εἰ οἷόν τε
 εἰπεῖν, ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ὠφελείας καὶ τῶν παιδῶν ἐτοιμότητος

9. τῆς om. P.

11. ἦν ante ὄρα om. P.

δὲ om. P.

amicitiae, quae imperatori tecum fuit, quam propter magnitudinem credere imperitum vulgus non poterat? Atqui hoc te nequire opinor, etiamsi velis. Sic enim statuo, quidquid est in genere humano coniunctionis et familiaritatis, si quis in unum colligeret, deinde ad exemplum aliquod respicere vellet, ex quo et alius et sibi vim eius liceret perspicere, vobis solis praeteritis (ut qui etiam terminos huius transcendistis) inter alios potius id investigandum: usque adeo non amicos tantummodo quoslibet, sed ipsam quoque insidentem in animis amicitiae ideam speciemque exsuperastis. Atque hoc non in iis solum, quae agebatis, erat observare, sed imperatorem praeterea saepenumero multis verbis testificantem audivimus, te sibi et liberis et uxore et, ut brevier dicam, rebus omnibus cariorum esse. Num igitur ne insignis quidem calumniator te huius amicitiae oblitum, memorem autem nihilo minus improbe agere liberisque imperatoris post eius obitum alias quam debuisti gratias referre dicere poterit? Atqui non magis hoc tuum est, quam prius. At vero nec tuis sermonibus, quos semper, etiam vivo imperatore, mecum habebas, consentientia sunt, quae statuisti. Non enim e memoria excidit tibi profecto, ut multa te certamina variosque casus et mortem quoque ipsam, si dici fas est, pro meis filiorumque meorum rationibus turbulentis temporibus promptissime subiturum

A.C. 1341 εἶναι, καιροῦ καλοῦντος, ὑπομένειν ἰσχυρίζου. οὗ νῦν πα-
 ρόντος, εἴ σοι ἐξελέγχεσθαι ἐπὶ τῶν ἔργων εὐπρεπές, αὐτὸς
 ἐρεῖς. ἔτι δὲ οὐδ' ἑμαντῆ τι σύνοιδα σοὶ προσκεκουκυῖα,
 P. 361 ἀλλ' ἐξ ὅτου παρεγενόμην ἐν τοῖς βασιλείοις οἴκοις, οὐδὲν
 ἀποδέουσαν οὐτ' εὐνοίαν, οὔτε τιμὴν ἢ τὰδελφῶ κόντω πα-5
 ρειχόμεν, μᾶλλον δὲ καὶ πλείω παραπολὺ, ὅσον ἐκείνου μὲν
 οὔτε τεθνεῶτος ἐμοί τις βλάβη, οὐτ' ἀφέλεια ζῶντος ἐψεται,
 τοσοῦτο διωκισμένον· σὺ δὲ καὶ ζῶν τὰ μέγιστα ἂν ὀνήσαιοις,
 καὶ ἀποθανῶν οὐδὲν ἦττον ἐμοί τε καὶ τοῖς Ῥωμαίων πρά-
 γμασι λυμανῆ. ἐγὼ δὲ καίτοι πολλὰ συνείρειν ἔχουσα καὶ 10
 ἀποδεικνύειν δι' αὐτῶν, ὡς οὔτε συμφέροντα, οὔτε δίκαια
 ἐβουλεύσω, ἐκεῖνο μόνον ἐρῶ, τὰ ἄλλα καταλιποῦσα. εἰ γὰρ
 παριόντα τινὰ ὁδὸν τῶν ἐπιφανῶν τινι συνέβη γυναικὶ συν-
 Βτυχεῖν, χηρεῖα μὲν συννούση καὶ τοῖς ἐκ ταύτης κακοῖς, καὶ
 παισὶν ὀρφανοῖς καὶ μηδένα τὸν προστησόμενον ἔχουσι προσ-15
 τετηκνῖα καὶ διὰ ταῦτα πολλοὺς ὑφορωμένη τοὺς κινδύ-
 νους καὶ δεομένη τῆς δυστυχίας οἰκτεῖραι καὶ αὐτῆς προ-
 στήναι καὶ τῶν παίδων, οὐδὲν ἕτερον εἰς δικαίου λόγον προ-
 βαλλομένη ἢ τὴν εὐγένειαν καὶ τὴν παρ' ἀξίαν κακοπραγίαν,
 οὐκ ἔδει καὶ σὲ καὶ πάντα ὄντινοῦν οἶος σὺ, τῶν ἄλλων ἀμε-20
 λήσαντα, πρόνοιαν ποιήσασθαι τῆς γυναικὸς ὅση δυνατῆ,
 καὶ ἀξιόχρεως τοὺς ὑπὲρ ἐκείνης νομίσαι πόρους εἰς εὐκλείας

8. τοσοῦτον M. 9. ἡμῖν P. 16. ταύτας P. 18. καὶ add.
 M. 19. παρὰ ἀξίαν P.

asseveraveris. Qua quidem necessitate nunc praesente, an re ipsa
 te refelli ac redargui pulcrum adeo tibi sit, tu videris. Praeterea
 non mihi sum conscia, offendisse aliquando voluntatem tuam: sed
 ex quo in domum imperatoriam nupsi, aequae ut fratrem meum
 germanum Sabaudiae comitem te colui ac dilexi: imo vero multo
 amplius, quod ex illo mortuo neque detrimenti quidquam, nec su-
 perstite quidquam commodi, tantis a me terrarum spatiis disiuncto,
 adipiscar. Tu autem quantum prodesse potes vivus (potes autem
 longe plurimum) tantum mihi quae et rei publicae Romanae nocere
 potes mortuus. Quamquam porro multa quae adhuc adiungere et
 inde ostendere, te neque frugiferum neque iustum cepisse consi-
 lium, omissis aliis, illud tantum dicam. Si cui viatori contingeret,
 in mulierem aliquam nobilem incidere, viduitatis calamitate con-
 flitantem, cum liberis orphanis, tutore prorsus destitutus, et idcirco
 multa metuentem aspera, orantemque ut aerumnarum suarum mi-
 sertus, sui liberorumque patrocinium susciperet, et argumenti ad
 impetrationem nihil afferentem nisi nobilitatem suam et conditionem
 infelicem ac se indignam: nonne oporteret, et te et quemcumque
 tui similem, ceteris sepositis, curare talem feminam, quantum in te
 esset, laboresque pro illa non recusatos ad celebritatis iustitiaeque

λόγον καὶ δικαιοσύνης; εἰ τοίνυν τοῦτο μόνον ἤρκεσεν ἂν εἰς A.C. 134ⁱ
 πειθῶ, τίνα ἂν εὐπρόσωπον ἀπολογία ἀποδοίης, εἰ αὐτοῦ C
 τε τούτου καὶ πολλῶν ἑτέρων ἰσχυροτέρων παρόντων, ἀπα-
 ραίτητος ὄφθῃς. διὸ σοῦ δέομαι, ταύτης ἀποστῆναι τῆς βου-
 5 λῆς καὶ μὴ προφάσεως ἕνεκα μικρᾶς ἐμέ τε καὶ νηπίους παῖ-
 δας τοὺς ἐμοὺς, ὥσπερ ἐν μέσῳ πελάγει ναῦν ἐρήμην κυβερνή-
 του, καταλιπεῖν. ἀλλ' εἴτ' αὐτὸς πρῶτος ἐνεθυμήθης, ἄκαιρον
 ἠγήσασθαι καὶ μυρίων γέμουσαν τὴν βουλήν κακῶν, εἴθ' ἑτέ-
 ρῳ συμβουλευόντι ἐπεισόθης, μὴ τῶν φίλων ἐκεῖνον, ἀλλ'
 10 ἕχθιστον ἠγεῖσθαι καὶ σοὶ μὲν πρὸς τὴν εὐκλειαν καὶ τὴν
 τιμὴν, ἡμῖν δὲ πρὸς αὐτὴν ἐπιβουλεύοντα τὴν σωτηρίαν,
 προσθήσω δ' ὅτι καὶ πᾶσι τοῖς Ῥωμαίων πράγμασι κοινῇ.
 ἐγὼ δὲ εἰ καὶ μὴ ἀφ' ἑαυτῆς αὐτὴ τὸ δέον συνεώρων, ὡς D
 οὐδεμία τις ἑτέρα κοινῇ τοῖς πᾶσι βεβαιοτέρα σωτηρία, ἢ
 15 σὲ τοῖς πράγμασι, ὥσπερ καὶ ζῶντος βασιλέως, ἐφεστάναι,
 ἕξ αὐτῶν γοῦν τῶν βασιλέως λόγων, οὓς περὶ σοῦ πολλάκις
 ἐποιεῖτο πρὸς ἐμέ, μάλιστα δὲ πρὸ τῆς τελευτῆς μικρὸν,
 ἐχορῆν συνεῖναι τὸ συνοῖσον. ἀνακείμενος γὰρ ἐπὶ γόνασι τοῖς
 ἐμοῖς, σοῦ παρόντος, „ὄ μὲν καιρὸς” ἔφη „τῆς ἐμῆς ἤκει
 20 τελευτῆς. σὲ δὲ χρὴ σκοπεῖν, ὅπως ἐμοῦ μὴ ἀπελθόντος λο-
 γισμοῦς τισιν ἢ καὶ λόγοις ἐνίων ἀπατηθεῖσα, ἑτέρῳ τινὶ πρό-
 σχης τὸν ἄνδρα τουτονὶ διωσαμένη. εἰ γὰρ τοῦτο συμβαίῃ,

13 ὡς add. M. 14. πράγμασι pro πᾶσι P. 19. παρίοντος
 P. et M., παρόντος V.

rationem reputare idoneos? Si ergo hoc dumtaxat ad persuadendum
 sufficeret, quem, amabo, defensionis colore habebis, si hoc ipso
 multisque praeterea firmioribus argumentis suppeditantibus inflecti
 haud potuisse videre? Quapropter te obsecro, muta istam men-
 tem et noli tam levi occasione me cum tenellis adhuc liberis tam-
 quam in medio pelago navim magistro carentem deserere: sed sive
 per te in hanc sententiam es ingressus, alienam et mille malorum
 plenam existimes: sive alterius suasu huc es delapsus, ne illum
 amicum, sed inimicissimum et tuae quidem gloriae honorisque, no-
 strae autem salutis, imo totius imperii Romani communiter insi-
 diatorem arbitrere. Et tametsi per me non viderem, quid necesse
 sit, nimirum non aliunde certius ac stabilius fore salvam Roma-
 nam rem publicam, quam si tu eius gubernacula teneas, perinde ut
 vivo imperatore tenuisti: at saltem ex ipsis eius sermonibus, quos
 de te non raro necum praecipueque paulo ante mortem habuit;
 quid expediret, me intelligere oportebat. Recubans enim, te prae-
 sente, in gremio meo, Tempus quidem mei ex hac luce discessus
 adest, inquit: tibi cavendum est, ne falsis ratiocinationibus aut
 oratione quorundam decepta, repulso hoc viro cuiquam alteri au-
 scultes. Nam ita si fiat, et tu et liberi tui et Romanum imperium

A.C. 1341 οὐδὲν ἔτι τὸ λείπον σέ τε καὶ τέκνα καὶ τὴν ἄλλην ἄπασαν
 P. 362 τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἀπολέσθαι· αὐτῇ δὲ προσέχουσα,
 V. 294 ἄριστα σαντῇ τε καὶ τοῖς πράγμασι βουλευέσθῃ.” εἰ δὴ τοιαῦτα
 πρὸς τε βασιλέως ἐδιδάχθην καὶ παρ’ ἐμαντῆς αὐτῆ τὰ ὅμοια
 γινώσκω, τίς ἔχοι λόγον, οἷς αὐτὸς κακῶς καὶ ὡς οὐ δέον
 ἐβουλευέσω, πείθεσθαι καὶ αὐτὴν ἐκούσαν εἶναι. ἂν μὲν οὖν
 οἷς εἶπον τὴν ἀτοπίαν καὶ αὐτὸς τοῦ πράγματος ὄση κατι-
 δὼν, ἀπόσχῃ τοῦ τε τοιαῦτα καὶ βουλευέσθαι καὶ λέγειν, καὶ
 τῶν πραγμάτων, ὥσπερ εἴωθας, ἐχόμενος, αὐτὸς μὲν τὰ
 κοινῇ συνοίοντα Ῥωμαίοις, καὶ τῆς ἄνωθεν χειρὸς συνεφα-10
 πτομένης, πράττης, ἐμοὶ δὲ παρέχης ἡσυχίαν, τὰς ἐμὰς
 θρηνεῖν καὶ κόπτεσθαι συμφορὰς, (τοῦτο γὰρ ἐμοὶ παραμυ-
 B θία μόνον καὶ τῶν κακῶν ἀνακωχῆ), δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ συμ-
 φέροντα καὶ σαντῇ προσήκοντα ποιήσεις. ἂν δὲ πάντα διω-
 σάμενος καὶ ἀπορρήξας, ἐνὸς μόνου γένῃ τοῦ τοῖς δεδογμέ-15
 νοις ἐγκαρτερεῖν, πᾶσι χαίρειν εἰπὼν, ὃ καὶ αὐτῇ ποιήσω,
 σοὶ θήσω φανερόν. πᾶσαν γὰρ αἰδῶ καὶ γυναικείαν ἀσθέν-
 ρειαν ἀποθεμένη καὶ τῶν τοῦ σωφρονεῖν ὥσπερ λογισμῶν
 ὑπὸ μεγέθους ἐκτραπέῖσα τῶν κακῶν, κατὰ μέσῃ τὴν πόλιν
 γενομένη καὶ ἀναθεῖσα ἑαυτὴν ἐπὶ τινος μετεώρου, ἔν’ ἐξῆ²⁰
 διὰ πάντων ἐξικνεῖσθαι τὴν φωνήν, ὄρθιον βοήσομαι καὶ
 μεγαλοφωνότατον· ἄνδρες Ῥωμαῖοι, μᾶλλον δὲ καὶ Ἕλληνες
 C καὶ βάρβαροι πάντες, εὐ ἴστε, ὡς πάντα ἀπόλωλε καὶ διέ-

6. εἰ μὲν P.

11. πράττης et παρέχεις P.

universum necessario peribitis. Sin illi morem gesseris, tibi et rei publicae etiam atque etiam profueris. Si igitur haec ab imperatore didici et per me similiter iudico, quomodo non ineptum sit, quae tu male et secus quam decebat cogitasti, iis me quoque libenter assentiri? Quare si ex his quae dixi, tu quoque, summa rei indignitate perspecta, haec velle et loqui desieris et ut consueveras, in gubernando processeris, ipse quidem divina te adiuvante manu, quae in commune Romanis commodabunt efficies: mihi vero a calamitatibus meis defendis ac plangendis requiem praestabis, quae sola erit consolatio mea et malorum meorum induciae, et quae iusta, utilia tibi que decora sunt perpetrabis. Sin contemptis et abiectis omnibus hoc uno te obfirmaveris, quod tibi proposuisti, quid ipsa contra factura sim, enuntiabo. Omni verecundia et imbecillitate muliebri deposita ac veluti prae malorum magnitudine mentis inops, in media urbe loco aliquo editore consenco, unde verba mea ad omnium aures allabantur, intentissima plenissimaque voce exclamabo: viri Romani vosque Graeci vosque barbari, audite; perierunt, occiderunt omnia, nec ulla manet amicis apud homines gratia, nec cuiquam veritas et iustitia curae sunt; et animi constan-

φθαροται, καὶ οὔτε φιλίας χάρις οὐδεμίᾳ κεῖται παρ' ἀνθρώ- A C. 134
 ποις, οὔτ' ἀληθείας μέλει καὶ δικαιοσύνης οὐδενί· λογισμῶν
 τε στεροῦότης οἴχεται ἐκ τῶν ἀνθρώπων καὶ συλλήβδην πάντα
 ἀγαθὰ, εἰ δὴ ὁ μέγας δομέστικος ὡσπερ ἐκ τινος ἀντιπνοίας
 5 ἐναντιώτατος ἐαυτοῦ φανείς καὶ τῆς μὲν φιλίας ἐπιλεησμέ-
 νος βασιλέως, ἀμελήσας δὲ καὶ τῆς αὐτῷ προσηκούσης ἀλη-
 θείας καὶ δικαιοσύνης καὶ φιλοτιμίας τῶν καλῶν, αὐτὸς μὲν
 ἐσκέπαστο ἀπραγμοσύνη τὸν ἐπίλοιπον βίον ζῆν, ἐμὲ δὲ καὶ
 10 ὡσπερ τι βάρος ἀνόνητον ἀπερῶσατο καὶ κατέλιπεν, ὡσπερ
 ἀγνοήσας, εἰ δὴποτε καὶ μορφήν ἡμῶν ἔγνω ἢ ἀκοῆ D
 λήφει τὰ καθ' ἡμᾶς. οὔτω δὲ τὸ ἄφιλον τῆς σῆς γνώμης
 καὶ ἄστατον καὶ ἀβέβαιον στηλιτεύσασα, εἴ γε συμβαίῃ, καὶ
 τεθνήξομαι ἠδέως, παρὰ σοῦ δίκας ἀρκούσας ἐμοὶ λαβοῦσα.
 15 ἐπὶ τούτοις δὲ πᾶσιν αὐθις σοῦ δέομαι, μηδὲν παρενοχλεῖν,
 ἀλλὰ τῶν τε λόγων ἀποσχέσθαι τουτιῶν καὶ τὰ δέοντα ποι-
 εῖν, ὡσπερ ἐξαρχῆς ἐχόμενον τῶν πραγμάτων.

ε'. Τοιαῦτα μὲν ἀπεκρίνατο ἡ βασιλὶς ἐξ ἄγαν ἀλγοῦ- P. 363
 σης καὶ ὀδυνωμένης ψυχῆς. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ὡσπερ
 20 ἐλεγχόμενος αὐτὸς ὑφ' ἐαυτοῦ, ὡς δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ προ-
 σήκοντα ἐφθέγγαστο, καὶ μηδὲν ἀντιλέγειν ἔχων πρὸς οὕτως
 ἀπόδειξιν ἐναργῆ τῆς ἀληθείας, πρὸς πατριάρχην μὲν ἐφθέγγ- B
 ξαστο οὐδὲν, παραλαβὼν δὲ αὐτὸν, εἴσεισιν εἰς βασιλίδα. ἡ

10. ἀπερῶσατο V., ἀπειρῶσατο P. et M.

tia; summatum, bona omnia ab hominibus demigrarunt: siquidem magnus domesticus ceu vento reflante sibimet ex diametro contrarius evasit, et amicitiae, quae illi cum imperatore intercedebat, oblitus, neglectaque, quod minime decebat, veritate atque iustitia et honestatis amore posthabito, ipse quidem, quod superest annorum, per inertiam traducere constituit: me autem liberosque meos nunc aliena et multa sollicitudine indigentes, ita reliquit ac si onus inutile reiiceret: quasi nesciret, ecquid unquam nos de facie nosset aut res nostras auribus accepisset. Sic animum tuum a colenda amicitia alienum et inconstantiam tuam omnibus palam prodam et, si ita res tulerit, etiam laeta moriar, poena de te sumta. His de causis rursus te oro, ne turbas moveas: sed verbis istiusmodi temperans, ut ab initio solebas, rem publicam administres.

5. Hoc responsum e nimium dolente et afflicto pectore pro-
 fectum remisit imperatrix. Magnus autem domesticus tamquam a semetipso convictus, eam iusta rationique consentanea locutam, et nihil potis adeo manifestae veritatis demonstrationi opponere, patriarchae quidem nihil respondet: sed cum eo ad imperatricem ingreditur. Quae primo eius aspectu dolore oppressa, diu largo

A.C. 1341 μὲν οὖν εὐθὺς ὡς εἶδε, λύπη κάτοχος γεγενημένη, δάκρυσι περιεῤῥεῖτο καὶ ἐθρήνησεν ἐφ' ἱκανόν, τῆς ἔνδον ἀλγηδόνος ἐναργῆ τεκμήρια τὰ δάκρυα παρεχομένη. ἐπεὶ δὲ ἐπαύσατο, V. 295 λόγου πρὸς αὐτὴν ὁ μέγας δομέστικος ἤρχετο τοιοῦδε. „ἔθος ἐστὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἀνδράσιν, ἐπειδὴν αὐτοῖς τινες χρήσονται⁵ διαλλακταῖς ἢ πρὸς φίλους καὶ ὀκείους, εἴαν τι πρὸς αὐτοὺς διενεχθῶσιν, ἢ καὶ πρὸς ἄγαν πολεμίους, τὰ μὲν σκληρὰ τῶν ἀποκρίσεων καὶ ὅσα μάλιστα δυνατὰ, τὴν τε εἰρήνην C διαλύειν καὶ διερεθίζειν τὸν ἀκούοντα πρὸς ὀργὴν, ταῦτα μὲν συγκαλύπτειν καὶ παριέναι σιγῇ· ὅσα δὲ προσηνῆ καὶ¹⁰ ἡμερα καὶ ἱκανὰ πρὸς διαλύσεις, τὰ τοιαῦτα ἀπαγγέλλειν, οὐκ ἐλάττω ἢ ὅσα ἤκουσε προστιθέντα καὶ παρ' ἑαυτοῦ. ὥσπερ αὖ πάλιν οἱ τοὺς τρόπους μοχθηροὶ καὶ συγκρουεῖν τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους ἤρημένοι, τὰ πρὸς ὀργὴν μὲν ἀπαγγέλλουσι μετὰ προσθήκης, ὅσα δὲ πρὸς διαλλαγῆς¹⁵ ἐπιτήδεια καὶ συμβάσεις, σιωπῶσι. νυνὶ δὲ δὴ καὶ αὐτὸς τῇ πατριάρχῃ μηνυτῇ χρῆσάμενος τῶν λόγων τῶν ἐμῶν καὶ πάλιν δι' αὐτοῦ τὴν γεγενημένην ἀπολογίαὶν παρὰ σοῦ μεμαθηκῶς, ἔδεισα μὴ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, οἰδαίνουσαν καὶ φλεγο- D μένην ὑπὸ λύπης, ἀναψύχειν βουλόμενος καὶ καταστέλλειν,²⁰ τοιαῦτα ἐφθέγγετο ἡμερα καὶ προσηνῆ. πρὸς σὲ δὲ οὔτε τοὺς ἐμοὺς ἀκεραίους διεσώσατο λόγους, μήτ' αὖ πάλιν οἷας ἔτυχεν ἀπολογίας ἀπήγγειλε καὶ πρὸς ἐμέ. ἀλλ' ἀνθ' ἐτέρων

6. εἴαν τε P.

10. περιέγει P.

humectavit ora flumine et lacrymis intestinum cruciatum testata est. Postquam quievit, magnus domesticus sic eam compellavit. Usitatum est vivis bonis, cum pro pacificatoribus aut ad amicos et cognatos, si quid inter eos dissidii natum fuerit, aut etiam ad hostes capitales missi fuerint, quae in responsione duriora sunt et quaecumque tum pacem distinerent, tum audientem irritare ad iram possunt, ea silentio tegere ac praeterire: quae autem lenia, mansueta et ad compositionem idonea, ea renuntiare ac non pauciora iis, quae acceperunt, de suo apponere. Quomodo contra improbi et qui homines inter se committere constituerunt, quae ad excitandam iracundiam valent, cum auctario nuntiant: quae autem ad reconciliationem et pacta ineunda quadrarent, illa reticent. Nunc quia et ipse patriarcha verborum meorum ad te internuntio usus sum rursusque per eum responsionem tuam accepi, timui, ne animum quidem meum ira doloreque tumentem et ardentem refrigerare ac reprimere volens, tam placida et mitia protulerit: ad te autem neque mea verba importuniora servaverit, neque rursus, quae respondisti, retulerit: sed alia pro aliis locutus, nunc ad tempus nos conciliet, pauloque post dissidium inter nos maius et gravius

ἕτερα εἰπὼν, νῦν μὲν διαλλάξει πρὸς καιρὸν, ὕστερον δὲ A.C. 341
 ὀλίγῳ μείζω καὶ βαρυτέραν κατασκευάσει γενέσθαι τὴν δια-
 φοράν. οὐ δὴ ἔνεκα καὶ αὐτὸς, εἰ τοιαῦτα ὄντως εἴρηται
 παρὰ σοῦ, δεῖν ἔγνων ἀκριβῶς μαθεῖν, ὡς ἂν εἰδείην, ἢ χρῆ
 5 καὶ περὶ τῶν ἐπιλοιπῶν ποιήσασθαι τοὺς λόγους." καὶ πάντα
 διεξελθὼν, ὅσα πατριάρχης πρὸς αὐτὸν διαλεχθεῖη, ἐπυθά-
 νετο αὐτῆς, εἰ καὶ αὐτῇ τοῦτον εἴρηται τὸν τρόπον. ἐφ'
 ἅπασι δὲ συντιθεμένης ὡς ἑρθῶς καὶ ἀληθῶς γεγενημένοις,
 „οὐκοῦν," εἶπεν „εἰ καὶ πρὸς τὰ ἐπιλοιπα τραχέως δόξω P. 364
 10 προσφέρεσθαι καὶ ἀπερισκέπτως, μηδεμίαν ἐμοῦ καταγινώ-
 σκειν μῆτ' ἀπειροκαλίαν, μῆτ' αὐθάδειαν καὶ θρασύτητα τῶν
 τρόπων ἀξιῶ, ἀλλ' εἴ τις προσεῖη καὶ τοῖς λόγοις ἀτάξια,
 ἐκείνην μὲν προσλογίζεσθαι τῶν πραγμάτων τῇ ἀνάγκῃ, ἐμοὶ
 δὲ παρέχεσθαι συγγνώμην ὡς ὑπ' αὐτῶν βιαζομένῳ. ἐγὼ νο-
 15 μίζω πάντα ὄντινούν, ὅστις μέλλει καλῶς καὶ ἡθὸς κατασκε-
 πτεσθαι ἀνδρὸς καὶ τὰς τῆς ψυχῆς ὁρμὰς ὁποίας ἔχει, μῆτε
 τοῖς ἔξωθεν περὶ αὐτοῦ προσέχειν λεγομένοις, μῆτ' αὐτὸν
 ἐφ' ἑαυτοῦ σκοπεῖν ἐν οἷς καιροῖς οὐκ ἐπ' ἐκείνῳ ἦν τὸ τὰ
 βεβουλευμένα δύνασθαι εἰς ἔργα ἀγαγεῖν, ἀλλ' ἡνίκα ἔξεστι
 20 μάλιστα χρῆσθαι τῇ δυνάμει. εἰ γὰρ τότε μηδέν τι φαίνεται B
 τοιοῦτον δρῶν, οἷον αὐτὸν ἂν τις οἰηθείη, σχολῆ γ' ἂν εἰσ-
 ἔπειτα μεταβαλεῖν ὁ τοιοῦτος ἔλοιτ' ἂν. τοίνυν καὶ αὐτὸς
 ἐρῶ μετὰ παύρησίης περὶ ἑαυτοῦ, ὡς οὔτε πρότερον ἐπε-
 δύμησα εἰς βασιλέως σχῆμα μεταμεῖψαι τὸ παρὸν, καίτοι

18. ἀφ' ἑαυτοῦ P. 20. φαίνοιτο M.

efficiat. Quapropter num haec vere abs te dicta sint, accurate cog-
 noscendum duxi. Mox omnia repetens, quae ex patriarcha audie-
 rat, num eadem ipsa dixerit sciscitatur. Qua ut recte et vere
 relatis assentiente, Igitur, subiecit magnus domesticus, tametsi de
 reliquo ferocius me et inconsideratius videbor gerere, nullius me
 aut ineptiae aut arrogantiae audaciaeve condemnandum: sed si qua
 fuerit in oratione mea confusio ac perturbatio, illam rerum neces-
 sitati adscribendam, mihi ut ab ipsis coacto ignoscendum autumo.
 Ego arbitror unumquemque, qui mores et affectiones alterius probe
 perpensurus et dispecturus sit, neque iis, quae foris de eo dicun-
 tur, debere attendere: neque illum per se ipsum considerare,
 quibus temporibus consulta implendi potestatem non habebat: sed
 quibus maxime sua ei libertate ac potestate uti licitum est. Si
 enim is tum nihil horum committere videbitur, qualia quispiam
 commissurum putaret, hic in posterum haud quaquam ingenium
 immutaverit. Proinde et ego de me dicam libere, nec ante cupi-
 visse praesentem habitum mutare cum imperatorio, quamvis toties
 a superstitibus adhuc beatae memoriae imperatore invitarer, neque

A.C. 134, πολλά πολλάκις ὑπὸ περιόντος ἔτι τοῦ μακαρίτου βασιλέως ἐκείνου παρακληθεῖς, οὔτε νῦν ἔρω. εἰ γὰρ τοιοῦτοις ἔρωσιν ἀτόποις συνέβαινε ἀλῶναι, τί τὸ κωλύον ἦν, ὅτε, βασιλέως τετελευτηκότος, αὐτὸς παραλαβὼν τοὺς παῖδας τοὺς ἐκείνου, τὰ βασιλεία κατέσχον ἐν φρουρᾷ, τῶν τε ἔνδον ἀσφαλῶς κα-5
 C τεχομένων, καὶ τῶν ἔξω πάντων, τῶν μὲν εὐνοϊκῶς ἐμοὶ διακειμένων, τῶν δὲ ὑποπησσόντων τὴν δύναμιν τὴν ἐμὴν καὶ οὐδὲ τολμώντων ἀντιγρῦζειν, τὴν οἰκουροῦσαν ἄγειν εἰς φῶς κακίαν ἢ τὴν ἐπιθυμίαν μᾶλλον κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος τὴν ἐρημίαν ἐκπληροῦν; νυνὶ δὲ οὐ μόνον οὐδὲν τοιοῦτον 10
 δεδρακῶς ἢ βεβουλευμένος φαίνομαι, ἀλλὰ καὶ τούναντίον πάν. ἐν ἀσφαλείᾳ γὰρ πάσῃ καὶ τοὺς βασιλέως παῖδας καὶ
 V. 296 σὲ ἄχρις ἐνάτης ἡμέρας ἐκ τῆς βασιλέως τελευτῆς διατηρή-
 σας, μετ' ἐκείνην τὴν τε φρουρὰν ἀπήγαγον τῶν βασιλείων, ἦν αὐτὸς ἐγκαθιδρύσας ἦν, καὶ ἄλλην καταστήσας, ὅσην πρὸς 15
 τὸ τῶν ἐπιβουλευσόντων ἴσως ἐπέχειν τὰς ὁρμὰς ἔκρινα αὐ-
 D τὸς ἀρκεῖν, οἵκαδε ἀνεχώρουν, τῶν πραγμάτων ἐχόμενος ὥσπερ καὶ ζῶντος βασιλέως, πᾶσι παραινῶν, συμβουλευῶν, δεδιτόμενος ταῖς ἀπειλαῖς, μηδὲν νεωτερίζειν, ἀλλὰ καθαρὰν καὶ ἄδολον τηρεῖν καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν δουλείαν σοῖο τε ὁμοίως καὶ παισὶ τοῖς σοῖς, καὶ δῆλος ὢν ὡς δίκας ἐπιθήσων τοῖς νεωτεριοῦσι καὶ τὸν πόλεμον αὐτὸς ἀναδεξόμενος ὑπὲρ ὑμῶν. τί οὖν ἂν τις εἴποι, τότε μὲν μὴ βουληθῆναι

10. τὴν add. M.

16. ἐπιβουλευσάντων conl. ED. P.

iam cupere. Si enim huiusmodi nefanda cupiditate irretitus fuisset, quid tandem erat impediendi, quando mortuo imperatore ipse, acceptis in tutelam eius filiis, palatium custodia munitam, et qui erant intus tuto tenebantur, qui autem foris, eorum alii bene mihi volebant, alii potentiam meam formidabant, nec hiscere contra audebant, quo minus latentem intus ambitionem foras exererem, vel potius in tanta intercedentium solitudine cupiditatem meam satiare? Quod tantum abest, ut fecerim aut meditatus sim, ut plane contrarium fecerim. Nam te et filiis imperatoris usque ad diem ab eius interitu nouum tutissime in palatio servatis, postea praesidium a me ibi collocatum deduxi: et alio imposito, quantum ad insidiatorum, si qui existerent, impetus cohibendos suffecturum censui, domum recessi; moderamen imperii, quod vivo imperatore habueram resumpsi: omnes hortans, omnibus suadens, minarum etiam terrore interposito, ne quid molirentur novi: sed puram et candidam tibi aeque ac filiis tuis benevolentiam obedientiamque praestarent: nec dissimulans, me novarum rerum auctoribus poenas irrogaturum bellumque pro vobis suscepturum. Quid ergo? tunc quidem noluisse me dicet quispiam, cum possem; nunc autem velle,

δεδυνημένον, νυνὶ δὲ βουλόμενον, μὴ τῆς ἴσης δυνάμεως A.C. 1341
 εὐπορεῖν; ἀλλ' οὐδὲν ἦτιον ὥσπερ καὶ τότε αὐτὸς τε ἂν δύ-
 νασθαι ἰσχυρισαίμην καὶ ὑμεῖς συνομολογήσατε ἐμοί· ὥστε P. 365
 οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν ἐκ τοῦ μὴ δύνασθαι ἀπεσχόμεν
 5 τῶν κακῶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ μάλιστα μὴ βούλεσθαι καὶ τῶν φαν-
 λοταίων τὴν τοιαύτην οἶεσθαι μεταβολήν. εἰ οὖν οὔτε πρό-
 τερον, οὔτε νῦν, καίτοι ῥᾶστα καταπράξασθαι δυνάμενος,
 οὐδὲν τοιοῦτον, οἷον ἂν τις ὑποπτεύσειε, βεβουλευμένος ὤ-
 φθην, προσῆκον καὶ περὶ τοῦ μέλλοντος ἐμοὶ θαρσύνειν καὶ
 10 μὴ τοῖς συκοφάνταις προσέχειν καὶ λογοποιοῖς πολλοῖς κατ'
 ἐμοῦ φησομένοις. οὐδὲ γὰρ περὶ μικρῶν τινῶν καὶ εὐκα-
 ταφρονήτων διαβαλοῦσιν, ἀλλὰ περὶ τοῦ ζῆν ὑμῖν ἐξαρτή-
 σουσι τὸν φόβον, ἢ τὰ γε δεύτερα, περὶ τοῦ μὴ καλῶς καὶ
 ὡς προσῆκον, ἀλλ' αἰσχροῶς καὶ ἀνελευθέρως καὶ δουλεύοντας
 15 ζῆν, ὃ καὶ αὐτὸ τοῖς εἰθισμένοις ἄρχειν οὐδενὸς θα- B
 νάτου δεύτερον εἰς ἀλγηδόνας λόγον. ὅτι δὲ τοιοῦτοι φηθήσον-
 ται πολλοὶ, οὐ στοχάζεσθαι ἔξεστιν ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ σαφέ-
 στατα εἰδέναι. βασιλεὺς μὲν γὰρ κύριος αὐτὸς τῶν πραγμά-
 των ὧν καὶ μηδεμίαν μηδ' ὑφ' ἑνὸς τῶν πραττομένων ὑφο-
 20 ρώμενος ἐξέτασιν, τὰ μὲν αὐτὸς ἐκὼν εἶναι, εἴπερ ἐβούλετο,
 χαρίζεσθαι τισιν ἡδύνατο, τὰ δ' ἴσως ἂν καὶ ἡμελεῖτο. νυνὶ
 δὲ οὐδὲν τοιοῦτον ἐξέσται οὐδενὶ, ἀλλὰ πάντα σὺν λόγῳ καὶ

3. συνομολογήσατε M. 17. καὶ add. M. 21. τι δσον pro τι-
 σιν P.

cum tantae potentiae facultas non sit? Atqui non minus hodie,
 quam tunc me posse, vos iuxta mecum confitebimini. Itaque neque
 prius, neque nunc, quia malefacere nequirem, idcirco abstinui:
 sed ideo potissimum, quia nolui talemque morum mutationem
 pessimam omnino reputavi. Quamobrem si nec alias non modo,
 quamvis facillime possem, quidquam eiusmodi, quale quis suspi-
 cetur, me animo agitasse certum est, etiam in futurum mihi fidere,
 nec sycophantis et mendaciloquis, qui multi contra me exorientur,
 assentiri convenit. Haud enim in parvis et despicabilibus eorum
 versabitur obtrectatio, sed de vita amittenda, aut certe non honeste
 decenterque, sed turpiter et illiberaliter sub alterius iugo exigunda,
 timorem vobis ingenerabunt: quod ipsum iis, qui imperare con-
 sueverunt, nullo genere mortis, si dolorem spectemus, tolerabilius
 est. Tales autem complures exorituros, non coniectura providere,
 sed manifestissime scire vobis datur. Imperator namque ipse rerum
 dominus et nullam in acta sua ab ullo inquisitionem veritus, alia
 quidem sponte, si volebat, condonare aliis poterat: alia fortassis
 etiam negligebat. At nunc nihil tale ulli concedetur, verum omnia
 cum ratione et summa diligentia faciendi necessitatem imponam
 omnibus: non solum ob sollicitudinem vestri, ne minus quam ac-

- A. C. 1341 μετὰ ἀκριβείας πράττειν ἀνάγκην πᾶσιν ἐπιθήσω, οὐ τῆς ὑμετέρας ἔνεκα κηδεμονίας μόνον, ἵνα μὴ ἐλάττω τὴν ἀρχήν, ἣν παρέλαβον, ἀλλὰ καὶ μείζω καὶ βελτίω, καιροῦ καλοῦντος,
- C ἀποδώ, ἀλλὰ καὶ φιλοτιμίας καὶ δόξης ἔνεκα ἐμῆς, τὸ δὲ γε τούτων πάντων καὶ μείζον καὶ φοβερώτερον ἐμοὶ, τῆς ἐκεῖ-5
θεν τῶν πραττομένων ἐξετάσεως καὶ τῶν εὐθυνῶν, ἃς αὐτὸς ὑπέξειν ἐπὶ τοῦ φοβεροῦ δικαστηρίου ὑπὲρ τῶν εὖ ἢ κακῶς διοικημένων μέλλω. τὰ δὲ τοιαῦτα τοῖς εἰθισμένοις ἀμελεῖν καὶ λυμαίνεσθαι τοῖς δημοσίοις καὶ τὰ ἴδια ἐκ τῆς φθορᾶς ἐκείνων ἀΐζειν, παντὶ τῷ δήλῳ, ὡς οὐκ ἔσται ἀνεκτὰ, ὥστε 10
αὐτοὺς εἰκὸς τὸν τὴν τοιαύτην ἀνάγκην αὐτοῖς ἐπαγαγόντα ἐκ μέσου ποιεῖν τίθεσθαι διὰ σπουδῆς. τοῦτο δὲ ἄλλως αὐτοῖς οὐκ ἂν ἐξέσται, εἰ μὴ πρότερον πολλὰ ψεύδη καὶ συκοφαντίας πλάσαντες, ἐκπολεμώσουσιν ἡμᾶς ἀλλήλοις. εἰς ὅσον δὲ ἀτοπίας ἐξελάσει τὰ πράγματα ἡμῶν, ἂν συμβῆ 15
D αὐτα, καὶ αὐτὴ μὲν ἂν συνορῶν οὔσα συνετὴ, σαφέ-
στερον δὲ διδάξω καὶ αὐτός. ἢ γὰρ ἐμὲ παρὰ πάντα δικαίου λόγον ἀνάγκη ἀποθνήσκειν, ἔργον γεγεννημένον συκοφαντίας καὶ διαβολῆς, ἄνθρωπον οὐ μόνον εὐνοῦν βασιλεῖ καὶ τοῖς ἐκείνῳ προσήκουσιν ὑμῶν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐξητασμένον ἀκριβῶς, 20
ἀλλὰ καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἀδόλως καὶ καθαρῶς διοική-
κότα, ὃν εἰ κατὰ δὴ τινα τύχην παρὰ βαρβάρους δὴ τισι συνέ-
V. 297 βαινε διατρίβειν πόρρω τῆς Ῥωμαίων γῆς, πολλῆς ἂν ἦτο μέμψεως ἄξιοι δικαίως καὶ κατηγορίας, εἰ μὴ πᾶσαν ἔθεσθε

2. ἵνα M., ἀλλὰ P. 10. τῷ M., τε P.

cepi, sed et maius et melius suo tempore imperium restituum: verum etiam propter incensum quoddam nominis mei propagandi studium, quodque his omnibus et potius et terribilius mihi est, propter examen factorum meorum, quod me illic manet, et rationes, quas apud tremendum tribunal recte aut secus administratae rei publicae reposcendus sum. Quae socordibus et cum iactura communi suas privatim opes augentibus intoleranda fore, nemo non videt. Itaque probabile fit, eum, qui tali ipsos necessitudine constrinxit, e medio tollere conaturos: quod aliter non procedet, nisi ante multis confictis mendaciis et consutis sycophantiis nos mutuum exasperaverint. Quo vero turpitudinis res evasura sit, si hoc contigerit, et tu pro tua prudentia videre potes et ipse nihilo minus docebo. Aut enim me calumniae obnoxium praeter omne ius fasque mori necesse est, hominem non solum imperatori et vobis consanguineis eius amicum, tamdiu diligenter exploratum, et in re Romana cum fide integritateque administranda versatum; quem, si fortuna aliqua apud barbaros procul Romanorum terris degeret, valde reprehendendi et accusandi merito censere mihi, nisi cum re-

σπουδὴν ἐπανάγειν καὶ ἀνακαλεῖσθαι, χρησόμενοι ἢ αὐτῷ A.C. 1341
 προσῆκεν. ἢ εἰ μὴ αὐτὸς ἐκὼν αἰρήσομαι τὸν θάνατον, ἀλλ' P. 366
 ἐθελήσω προνοίας ἐμαυτὸν ἀξιοῦν καὶ μὴ καταπροΐεσθαι
 τοῖς βουλομένοις τὴν σωτηρίαν, ἀνάγκη σοῦ ἀφίστασθαι καὶ
 5 σωῶζειν ἐμαυτόν. τούτου δὲ γενομένου, ὅτι πλείους ἐμοὶ τῶν
 Ῥωμαίων ἔσονται καὶ πόλεμος ἐμφύλιος ἔσται χαλεπὸς καὶ
 πόλεων ἀναστάσεις καὶ μυρίων φθοραὶ πραγμάτων καὶ συμ-
 πάσης, ὡς εἰπεῖν, κατάλυσις τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας, πάντα
 ὄντιν οἶομαι μὴ ἀγνοεῖν, τὸν καὶ ὅπως οὖν φρενῶν μετελιη-
 10 χότια. ὧν τὰς δίκας παρ' ἀμφοτέρων λήψεται ἡμῶν ἐπὶ τῆς
 δίκης ἐκείνης τῆς φοβεράς ὃ πάντας μέλλον κρίνειν ζῶντας
 καὶ νεκροὺς, ὡς τούτων αἰτίους πάντων γενησομένων, μᾶλ-
 λον δὲ παρὰ μόνης σοῦ, τῆς μήτε παρ' ἐαυτῆς τὸ δέον συν-
 15 ιείσης, μήτε παρ' ἐμοῦ μαθεῖν διδάσκοντος βουλευσομένης. B
 Ἐγὼ γὰρ αὐτὸς διΐσχυρίζομαι καὶ τῆς ἄνωθεν χειρὸς συνε-
 φαπτομένης, ὡς οὐδὲν παραβήσομαι τῶν δεόντων, οὐδ' ἔστιν
 ὃ με πείσει πρόφασιν αὐτὸν τῷ πολέμῳ παρασχέσθαι. εἰ
 μὲν οὖν οὕτω πέπεικας σαυτὴν, ὥστε μηδὲν μηδέποτε φαῦλον
 λογιζέσθαι περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ καὶ πάντα ἡγεῖσθαι πρῶττειν καὶ
 20 διανοεῖσθαι ὑπὲρ σοῦ τε καὶ βασιλέως τοῦ σοῦ παιδός, τοὺς
 δὲ διαβάλλοντας ἡγεῖσθαι συκοφάντας καὶ κοινούς ἐχθρούς,
 καὶ μηδέποτε αὐτοῖς ὡς ἀληθεύουσι μὴ μόνον μὴ πιστεύειν,
 ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν αὐτοῖς ὑπέχειν οὕς πρὸς τὰς συκοφαν-

17. αὐτόν om. P.

19. καὶ om. P.

ducendum ac revocandum omni cura ac sedulitate studeritis, eius opera ut decet usuri: aut si mortem fugiens, salutem meam prospicere, nec eam inimicis prodere voluero, ut me ipsum servem, abs te cogar deficere. Quo facto plures Romanorum me secuturos, bellumque civile saevum et crudele emersurum, urbes et alia innumera perditum iri, et Romanum principatum, ut uno verbo complectar, occasurum, neminem prorsus utcumque rationis participem non cernere opinor. Quorum poenas ab utrisque nostrum tamquam auctoribus horum omnium in iudicio illo horrendo expetet, qui vivos mortuosque iudicabit: imo abs te sola potius, quae neque per te intellexeris, quid te facere conveniret, neque me docere volentem attenderit. Equidem Deo bene propitio ab officii tramite nusquam deflexurum me assevero: nec mortalium ullus mihi persuadebit, ut bello occasione praebeam. Quare si ea tibi mens, ut nihil sinistrum aliquando de me cogitare velis, sed existimare, omnia me facta et cogitata ad tuendam imperatoris filii tui auctoritatem dignitatemque dirigere, accusatores autem meos in sycophantis communibusque inimicis ducere, nec unquam illis ut veracibus credere; credere autem? imo nec ad aures quidem eos admittere,

A.C. 1341 *τίας, δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ σαντῆ τε καὶ ἐμοὶ συμφέροντα*
Κεβουλεύσω καὶ πᾶσι τοῖς Ῥωμαίων πράγμασι κοινῆ, καὶ ἀν-
τὸς τῆς διοικήσεως ἔχουσαι πείθομαι τῶν κοινῶν. εἰ δὲ πρὸς
ταῦτα τὴν ψυχὴν ὀρεῖς ἀδυνατοῦσαν καὶ ἀμφιβόλους δόξας
*ἔχουσαν περὶ ἐμοῦ, τί δεῖ σφίσι τε αὐτοῖς κάμοι πράγματα*⁵
παρέχειν, ἀλλὰ μὴ πειδομένους ἐμοὶ τὰ βελτίω συμβουλευ-
οντι, ἐμὲ μὲν εἶν οἴκοι καθῆσθαι τὴν ἀπραγμοσύνην ἡρημέ-
νον, αὐτὴν δ' ἅμα πατριάρχη καὶ τοῖς ἄλλοις, πολλοῖς τε καὶ
ἀγαθοῖς οὖσι, τὰ κοινῆ συμφέροντα Ῥωμαίοις πράττειν; οὐδὲ
*γὰρ ἀνόητος, οὐδ' οὕτως ἔξω φρενῶν ἐγὼ, ὥστ' εἰς προῦ-*¹⁰
πτον κίνδυνον ἐμβάλλειν ἐμαντὸν, καὶ ταῦτα μέλλων, μὴ
χρημάτων μόνον τῶν ἰδίων ὑπὲρ τῶν κοινῆ Ῥωμαίοις συμ-
φερόντων, ἀλλ' οὐδ' αὐτῆς, εἰ δεήσει, φεῖδουσαι ψυχῆς,
(πάντως δὲ δεήσει καὶ πολλάκις,) μηδεμίαν δὲ ἑτέραν τῶν
*D πόνων καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν τοσούτων ἀναλωμάτων τὴν*¹⁵
ἀντιμισθίαν ἀπαιτεῖν, ἢ πρῶτον μὲν τὸ ἀπαθῆ κακῶν δια-
τηρεῖσθαι, δευτέρον δὲ τὴν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις εὐκλειαν
καὶ εὐδοξίαν, ἧς τὸ μὴ ἡττῆσθαι οὐ τῶν πάνυ λαμπρῶν
καὶ περιδόξων, ἀλλὰ τῶν φραύτως καὶ ἀτίμως καὶ οὐδὲν
*ἄμεινον τῶν πολλῶν βιοῦν προσηρημένων. ἐμοὶ μὲν οὖν σκε-*²⁰
ψαμένῳ, τοιαῦτα ἔδοξε πρὸς ἐμαντὸν ἰδίᾳ τε ἡμῶν ἐκάστῳ
καὶ πᾶσιν ὁμοῦ συμφέρειν. σὲ δὲ προσήκει καὶ κοινῆ μετὰ
τῶν ἄλλων καὶ ἰδίᾳ σκεψαμένην περὶ τῶν αὐτῶν, αἰ-

14. πάντων B.

18. ἡττᾶσθαι M.

iuste et quod tibi ac mihi pariterque Romanis prosit, statueris: et hac conditione gubernacula recipiam. Sin autem ad haec praestanda infirmitatem perspicias animi tui ac de me fluctuant cogitationes tuae, quid opus est mihi ac vobis facessi negotium? Cur non potius mihi bene monenti obtemperatur et ego quidem domi solutus occupationibus, quod volui, relinquer: tu vero cum patriarcha aliisque multis et bonis viris communi Romanorum commodo servis? Non enim tam insipiens sum, nec tam a recta ratione disto, ut in malum ante oculos positum me praecipitem: idque non pecuniis meis dumtaxat pro utilitate publica, sed nec ipsi vitae, si res vocabit (omnino autem et saepius vocabit) ullo modo parsurus. Nec ullam aliam laborum periculatorumque et tantorum sumptum remunerationem exposco, quam ut primum quidem tutus sim a malis, deinde propter praeclara facta celebritatem et gloriam, cuius desiderio non vinci, haud valde insignium conspicuorumque, sed eorum est, qui vitam ignavam et inhonoram vulgaremque plane vivere instituerunt. Mihi igitur, re considerata, et privatim cuique nostrum et simul omnibus haec conducere visa sunt. Tuarum partium erit, re una cum aliis et sola tecum excussa,

τα ἂν εἶη λυσιτελέστερα, ἐλέσθαι. δοίη δὲ θεὸς ἐλέσθαι τὰ A.C. 1341 βελτίω.

ζ'. Τοιαῦτα πρὸς βασιλίδα μετὰ παρῶρησίας τοῦ μεγά- P. 367
λου δομεστίκου καὶ χωρὶς τινος περικαλύμματος διειλεγμένου, V. 298
ἔπηνεσέ τε τοὺς λόγους καὶ αὐτῇ, ὡς οὐ σκληρῶς οὐδὲ τρα-
χέως, ὡσπερ προοιμιαζόμενος εἶπεν, εἰρημένους, ἀλλ' ἀλη-
θείας τε ἐχομένους καὶ δικαιοσύνης καὶ παρῶρησίας προπού- B
σης φίλῳ ἀληθεῖ. περὶ μὲν οὖν τοῦ πρότερόν τε καὶ νῦν
ὁμοίως μάλιστα εἶναι δυνατόν αὐτῷ, εἰ ἐβούλετο, τὴν Ῥωμαί-
10ων βασιλείαν ἐαντῷ περιποιεῖν, σαφέστατα πάντων αὐτῇ
εἰδέναι ὠμολόγει. πρὸς ἃ δὲ ἤξιόν ἰσχυρίζετο, ὡς οὐ μόνον
ταῦτα, ἄπερ ἤτησεν αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασίῳ ἀνασχέ-
σθαι δυνατῇ· καὶ ὡς οὐδ' ἂν εἰ πάντες ἄνθρωποι συμφω-
νήσαντες φαῖεν κατ' αὐτοῦ, δυνήσονται ταύτην αὐτῷ ἐκπο-
15λεμῶσαι, ἀλλ' ἄδικτον αὐτῷ καὶ ἀκεραίαν τηρήσει τὴν
φιλίαν, εἰ μὴ τι ἄλλο, ἀλλὰ τῶν γε βασιλέως λόγων μεμνη-
μέμη, ἧ πολλάκις εἰρηται περὶ αὐτοῦ, ὡς οὐδ' ἂν εἰ ξίφος C
σπασάμενον κατ' αὐτοῦ χωροῦντα ὡς ἀποκτενοῦντα ἴδη, οὐδ'
οὔτω δυνήσεσθαι αὐτὸν μισῆσαι, ἀλλὰ τὴν ἴσην εὐνοίαν ἀ-
20τιῶ, καὶ τούτου πεπραγμένου, τηρήσειν καὶ φιλίαν. ἧπερ ἔφρασκε
χρωμένη διδασκάλῳ καὶ αὐτῇ τοσοῦτον ὑπερέχοντι αὐτῆς
καὶ συνέσει καὶ πραγμάτων ἐμπειρίᾳ, τὰ ἴσα περὶ αὐτοῦ
καὶ γινώσκειν καὶ πειρώσεσθαι φυλάξειν. καὶ παρεθάρῳνηεν
αὐτὸν, μηδὲν περὶ αὐτῆς ὑποπτεύειν ἀγεννῆς, ἀλλ' εἶναι βε-

17. ᾧ M., ὡς P. 20. τηρήσει P.

quae conducibiliora fuerint, eligere. Faxit autem Deus, ut meliora eligas.

6. Cum ita libere sineque ullo integumento verba fecisset magnus domesticus, imperatrix ut non dura ac aspera (quod tamen in prooemio promiserat) sed vera et ex aequitate cum libertate amico germano conveniente locutum commendavit. Potuisse igitur antea et nunc perinde maximeque posse, si luberet, Romanum possidere imperium, certissimo scire se non negabat. Ad ea autem quae petebat, non illa modo, verum multo plura sustinere se posse respondebat; et quamvis omnes mortales consensu adversus illum garrissent, nunquam illi infensam reddituros, sed inviolatam sinceramque amicitiam ei praestituras; si non propter aliud, saltem propter ea, quae ex imperatore saepenumero audierit: nec si districto ense in se occidendi causa ruentem videret, posse illum odisse, sed pristina benevolentia etiam sic complexurum et amici loco nihilo minus habiturum. Et aiebat, se imperatorem magistro, tantum sibi prudentia et usu praestante, eadem de illo sentire et eius admonitioni parituram; confirmabatque illum, ne quid de se abiectum

- A.C. 1341 βαιῶς πεπεισμένον, ὡς οὐδὲν ἔσται τηλικούτων, ὃ δυνήσεται τούτῳ αὐτῆς κατασεῖσαι λογισμούς καὶ περὶ αὐτοῦ κακὰ λογίσεσθαι παρασκευάσει. ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ μέγας δομέστικος τὴν μὲν ὁμολογίαν βασιλίδος ἀρκοῦσαν οἴηθεις ἀπόδειξιν
- D πρὸς τὸ μηδὲν εἶναι ἐμποδῶν, εἰ ἐβούλετο κακὸς ὀφθῆναι, ⁵ μάλιστα δὲ δυνάμενος ἐκοντὶ τάγαθὰ καὶ δίκαια αἰρεῖσθαι, εἶτα καὶ τῆς καλοκαγαθίας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν στοργῆς χάριτας ὁμολογήσας βασιλίδι, αὐτῆς ἀνελάμβανε τὸν λόγον, μὴ δὴ διὰ ταῦτα, φάσκων, μήτ' αὐτὴν, μήτε πατριάρχην ὑποπεύειν, αὐτῷ τοὺς λόγους ὡς πανούργως εἰρημένους, ἄδειαν ¹⁰ αὐτῷ προπαρασκευάζοντι τὸ μηδ' ἂν τις ἀληθῆ λέγειν ἔχη περὶ αὐτοῦ καὶ ἀποδεικνύειν ἀδικοῦντα, τόπον ἔχειν πρὸς τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν καὶ γραφήν. οὐ γὰρ τοῦτο βούλεσθαι αὐτῷ τοὺς λόγους· ἀλλ' εἰ μὲν τινες τοιαῦτα δήποτε κατηγοροῦεν, οἷα αὐτὰ ὑφ' ἑαυτῶν ἐξελέγχεσθαι ὡς εἰσὶ ¹⁵ συ-
- P. 368 κοφαντίαι καὶ διαβολαί, τούτων μηδένα ποιεῖσθαι λόγον, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλάττοντας μισεῖν. εἰ δ' ἄρα οὕτως εἴη πιθανὰ, ὥστ' ἀμφιβολίαν ἐμποιεῖν, εἰ μᾶλλον χρὴ πιστεύειν ἢ παντάπασιν ἀπιστεῖν, μὴ ἐρήμην εὐθὺς καταψηφίσεσθαι καὶ ἀπόντος, ἀλλ' εἰς δικαστήριον καλεῖν, ²⁰ κὰν ἀλίσκωμαι ἀδικῶν, οὐ παραιτοῦμαι τῆς κακουργίας διδόναι δίκας." τῆς βασιλίδος δὲ τὸν περὶ τῆς δίκης λόγον ἀποσειομένης καὶ μηδ' ἂν, εἴ τι γένοιτο, τοιαῦτα περὶ αὐτοῦ φρονήσειν διατεινομένης, ὥστε καὶ δικαστηρίων δεήσεσθαι πρὸς

6. δυνάμενον M.

suspicaretur, sed constanter crederet, nihil tanti fore, unde ipsa; de sententia deturbata, male de eo existimaret. Post haec magnus domesticus imperatricis confessione satis demonstratum arbitratus, nihil sibi esse obstaculo, si improbe velit agere, et posse sponte sua bene iusteque facere: deinde ob integritatem et amorem in se declaratum gratis actis, denuo sic ait. Nec ipsam, nec patriarcham verba sua suspecta habere oportere, quasi ita securitatem sibi praepararet, ut neque si quis ut improbum cum accusare queat et dicam impingere, recipiatur eius oratio: non enim sibi hoc velle: sed si quidam aliquando de talibus eum accusarent, quae meras esse calumnias et sycophantias ipsi a semetipsis convincerentur, horum nullam duci rationem debere: sed cum figmentis suis averandos. Sin ita probabilia forent, ut dubitaretur, credendane an prorsus repudianda essent, non statim indicta causa et absentem condemnandum, sed in iudicium vocandum; ibi sceleris convictum sese poenas non invite suscepturum. Cum imperatrix mentionem poenae non ferret affirmaretque, quidquid tandem eveniret, nunquam ita de ipso cogitaturam, ut iudicio illum arcesseret, Non se

αὐτὸν, οὐκ ἔφασκεν ἐκεῖνος ἀγαπήσειν, εἰ μὴ καὶ περὶ A.C. 1341
 τούτου πείθοιτο αὐτῷ τῶν ἄλλων μᾶλλον ἕνεκα ἢ αὐτῆς,
 ὥστε διὰ πάντων αὐτοῖς ἀποφράτεσθαι τὰς γλώσσας καὶ V. 299
 μὴ πρόφασιν ἐκ τούτου κακουργίας καὶ διαβολῆς λαβεῖν. B
 5 ἀπαγορευούσης δὲ αὐτῆς καὶ οὐκ ἐθελούσης πείθεσθαι, ἔπεισέ
 πολλὰ εἰπὼν, ὡς περὶ ἀναγκαίου, ἄκουσαν μὲν καὶ τότε εἰς
 αὐτὴν ἦκον τῶν τοιούτων μὴ δεομένην ζητημάτων· ἐπείθετο
 δ' οὖν ἕνεκα αὐτοῦ. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ αὐτὸς ἦσθεις καὶ
 πᾶσαν λογισμῶν ἀμφιβολίαν ἀποθέμενος, χαίρων ἔφασκεν
 10 ἤδη παραλήψεσθαι τὴν ἀρχὴν, εἰ καὶ δι' ὄρκων γένοιτο πι-
 στατὰ τὰ εἰρημένα. καὶ αὐτίκα ἐτελοῦντο καὶ οἱ ὄρκοι παρ'
 ἑκατέρων ἐπὶ τοῦ πατριάρχου. ἐπεὶ δὲ οὐδενὸς αὐτοῖς ἐνέ-
 δει ἔτι πρὸς τὰς διαλύσεις, βασιλῆς μὲν οἴκοι ὑπελείπετο, ὁ
 μέγας δὲ δομέστικος ἤδη πᾶσαν τὴν ἀρχὴν βεβαίως ἔχων,
 15 ἐξήγεσαν ἅμα πατριάρχῃ. καὶ πρὸς τῷ ναῷ τοῦ μεγαλομάρ- C
 τυρος γινόμενοι Δημητρίου, ὃς τῶν βασιλείων ἠκοδόμητος
 ἐντὸς, πολλὰ καὶ πρὸς πατριάρχῃν ὁ μέγας δομέστικος διει-
 λέχθη. ἔφη γάρ, πεπεῖσθαι μὲν καὶ αὐτὸν σαφῶς, ὡς οἴους
 ἢ βασιλῆς ἐφθέγγατο λόγους, τοιοῦτον καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν.
 20 Θορυβεῖσθαι δὲ αὐτῆς οὐ μικρῶς, τὴν ἀσθένειαν τῆς γυναι-
 κείας φύσεως εἰδότα, ὡς εὐμετάβλητος διὰ δειλίαν, καὶ δε-
 δοικέναι, μὴ αὐτὸς μὲν ἀναγκάζοιτο πάντοτε μακρᾶς ἀπο-
 δημίαις χρῆσθαι διὰ τοὺς πρὸς τοὺς περιόικους βαρβάρους
 πολέμους, οἱ συκοφάνται δὲ οἰκουροῦντες πείσωσί ποτε αὐτὴν

quieturum, domesticus respondebat, nisi et in hoc sibi obsequeretur, aliorum causa magis, quam sua: ut sic per omnia illis ora obstruerentur et ne hinc maligne calumniandi occasionem sumerent. Recusanti vero et invitae, quod se huiusmodi quaestionibus non egere diceret, multis verbis ut rem necessariam persuasit. Domesticus igitur causa assensit. Quocirca et ipse exhilaratus omnique cogitationum perplexitate deposita, se iam cum gaudio ad imperium moderandum esse regressurum dixit, si etiam sacramento dicta firmarentur: quod mox ab utroque coram patriarcha factum est. Perfecta igitur pacificatione imperatrix domi mansit. Magnus autem domesticus, totius imperii gubernatione sibi confirmata, cum patriarcha recessit et apud aedem magni martyris Demetrii intra aulam longo eum sermone detinuit: nempe hoc. Ego quoque, non aliter quam sentiret, imperatricem locutam esse, plane credo. Perturbor tamen non mediocriter, quod naturae muliebris imbecillitatem, quam scilicet varia et ob timiditatem mutabilis sit cognosco: et male metuo, ne ego quidem semper propter bella cum finitimis barbaris abesse longius cogar, sycophantae autem domi desidentes aliquando illam pervertant. Quod et viris in pugna imbellissimis accidere videmus, qui a domesticis probrose increpiti et contume-

A.C. 1341 μεταβαλεῖν, ὃ καὶ ἀνδράσι συμβαῖνον ὁρῶμεν τοῖς περὶ μά-
 χας διὰ δειλίαν ἀτολμωτάτους. ἐκεῖνοι γὰρ ὑπὸ τῶν οἰκείων
 D ὄνειδιζόμενοι καὶ περιυβριζόμενοι καὶ ὄτιοῦν ὑπομέροντες
 δεινὸν, μάχης μὲν οὐ παρούσης, κομπάζουσι πολλὰ καὶ
 ἰσχυρίζονται καὶ ὄρκους προστιθέντες, μήκέτ' αὐθις τοῖς πο-5
 λεμίοις τὸ πρόσωπον ἀποστρέψειν, ἀλλ' ἀνδρείως ἀντικατα-
 στήσεσθαι πρὸς αὐτούς. ἐπειδὴν δὲ αὐτούς τε ἴδωσι προσι-
 όντας καὶ τῆς σάλπιγγος ἀκούσωσι σημαινούσης συμπλοκῆν,
 οὐκέτι [μένειν οὐδ' ἐπὶ τῆς παρατάξεως οἷοί τέ εἰσιν, ἀλλὰ
 φεύγουσιν αἰσχυρῶς καὶ ἀγεννῶς, ὀλίγα φροντίζοντες τῶν 10
 ὄρκων καὶ τῶν κομπασμάτων τῶν πρότερον. ἀκούω δὲ καὶ
 παροιμίας Περσικῆς ὁρθῶς ἄγαν καὶ συνετῶς περὶ τῆς γυ-
 ναικειᾶς εἰρημένης φύσεως. λέγουσι γὰρ, ὡς κὰν μέγρι νεφε-
 λῶν ἀφίκηται ἢ κεφαλῇ τῆς γυναικὸς, οὐδὲν ἔλαττον ἢ πρό-
 P. 369 τερον ἐφάπτεται τῆς γῆς· σημαίνοντες, οἶμαι, διὰ τοῦ λόγου, 15
 ὡς κὰν εἰς ἄκρον καὶ φρονήσεως ἀφίκηται καὶ μεγαλοψυχίας
 καὶ ἀνδρίας, οὐδὲν ἦττον ἢ πρότερον ἔστι γυνή, τοῖς φυσι-
 κοῖς καὶ γυναικειοῖς πάθεσιν ἐνεχομένη. ἃ δὴ πάντα με ἀπο-
 κναίει μεμνημένον καὶ πολὺν ἐμποιεῖ θόρουβον τῇ ψυχῇ, μὴ
 τῆς βασιλίδος γυναικεῖον τι παθούσης, οὐκ αὐτὸς μόνον, ἀλλὰ 20
 καὶ Ῥωμαῖοι πάντες πολλοῖς ὁμιλήσομεν κακοῖς καὶ τοῖς
 ἔσχάτοις περιπεσοῦμεθα κινδύνοις. οὐ δὴ ἔνεκα πρῶτα μὲν
 τῶν ὑπηρεγμένων παρ' ἐμοῦ σοι ἀγαθῶν ἀναμνησῶ, οὐδ'
 αὐτὸν ἴσως ἐπιλελησμένον, ὡς εἰς τοῦτο εὐδοξίας καὶ τι-
 μῆς παρὰ τὴν ἡμετέραν ἦκεις καὶ φιλίαν καὶ σπουδὴν, οὐ
 6. ἀλλ' add. M. ἀνδρ. αὐτίκα στήσεσθαι P. 18. δὲ pro καὶ P.

hosissime vexati ac nihil non grave perpassi, extra praelium verbis se iactitant magnifice et iurati affirmant, de cetero non tergum hostibus praebituros, sed generose contra pugnaturus. Postquam autem eos accedentes conspexerunt et tubam belli signum exaudierunt, in acie amplius consistere non possunt; sed iuramenti et iactantiae prioris oblitii, ignave ac turpiter fugiunt. Scitum est etiam quod apud Persas ferri proverbium audio: femina terram adhuc tangit, quamvis capite nubes tetigerit. Quo significant, opinor, etsi ad summum prudentiae magnanimitatis et fortitudinis venerit mulier, nihilo minus, ut antea, esse mulierem; hoc est naturalibus et muliebribus affectionibus subditam. Quae omnia me reminiscemem sollicitant et animum metu implent, ne, siquid, ut feminae, imperatrici acciderit, non ego solum, sed et Romani omnes multis involuti malis, extremis periculis circumveniamur. Quare primum quidem ultro praestitorum tibi a me beneficiorum te admoneo: nec te oblitum puto, quemadmodum ad hoc gloriae et honoris fastigium propter amicitiam nostram studiumque perveneris. Non

μόνον ἐξ ἀφανείας πολλῆς τῆ βασιλικῆ κλήρῳ καταλέξαντος A.C. 1341
καὶ πολλῆς προνοίας οὐκ οἴκοθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν βα- B
σιλικῶν ἡξιοκότος καὶ, καιροῦ οὐ καλοῦντος, ἐμοῦ τε πρώτου
μνησθέντος καὶ βασιλέα πείσαντος ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν
δανάγειν θρόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρχιερέων κοινῇ γνώμῃ πάν-
των ἀποσειομένων, πολλῇ χρησαμένου πρὸς αὐτοὺς καὶ προ-
θυμίας καὶ σπουδῆς, ὥστε πείσαι ἐγχειρίσαι τὴν περιφανῆ
ταύτην καὶ περιμάχητον καθέδραν, καὶ τὰ τελευταῖα δὴ
ταῦτα κινδυνεύοντι περὶ αὐτὴν καὶ μέλλοντι ἀποστερεῖσθαι
10 μόνον πρὸς ἀπαλλαγὴν ἐξαρκέσαντος τῶν δυσχερῶν. ταῦτα
δὲ διήλθον νῦν, οὐκ ὄνειδίζειν προηρημένος τὰς εὐεργεσίας, C
(οὐ γὰρ ἔμοιγε φίλον τὸ τοιοῦτον, οὐδ' εἰ πολλαπλασίους
ἦσαν καὶ μείζους,) ἀλλ' ἐν' ἐπιδείξαιμι, ὡς ἄνωθεν φιλίως V. 300
πρὸς σὲ διατεθέντι καὶ πολλὰς παρεσχημένῳ ἀποδείξεις τῆς
15 πρὸς σὲ στοργῆς, δίκαιον καὶ σὲ, τῶν πραγμάτων παρασχόν-
των, νῦν ἐγγνώμονα φανῆναι τῆ προῖκα πρότερον ὀφθέντι
φίλῳ καὶ ἀμοιβὰς ἄξίας ἀποδοῦναι τῶν προτέρων εὐεργεσι-
ῶν. οὐ μόνον τούτων ἕνεκα αὐτῶν, ἀλλ' ὅτι καὶ πατὴρ ὢν
κοινὸς πνευματικὸς, ὅσην ἐκάστη τῶν ποιμαινομένων, τσαύ-
20 τὴν ὀφείλεις τὴν κηδεμονίαν καὶ ἐμοὶ, μᾶλλον δὲ πολλαπλα-
σίῳ ἢ σύμπασιν σχεδὸν, ὅσην καὶ τῆς εἰς ἐμὲ ἡκούσης ὠφε-
λείας ἢ βλάβης πάντες ἀπολαύσουσι τὸ μέρος. τοῦτο δὲ ἐστίν,
ὅ σου δέομαι, ἐν' ἐπειδήπερ αὐτὸς ἀναγκαίως ἔχω πρὸς τὰς D
ἔξωθεν στρατείας ἀσχολεῖσθαι, (οὔτε γὰρ ἔμοιγε εὐπρεπὲς,

3. οὐ add. M. 9. κινδυνεύοντος et μέλλοντος P.

enim solum te infimi ordinis hominem imperatoris clericorum col-
legio allegi et cura multa non tantum domi meae, sed iam e do-
mesticis imperatoris unum dignatus sum, verum etiam, quamquam
id necessitas nulla exigeret, primus tui mentionem feci et auctor
imperatoris fui, ut te in thronum patriarchicum extolleret. Quin
etiam cum ab episcopis concorditer repellerere, diligentissime elab-
boravi, ut tibi praeclaram hanc et pro qua iure certetur, cathedram
darent. Postremo cum in eius amittenda periculum devenis-
ses, solus ego difficultatem omnem sustuli. Haec in praesens per-
censui, non quod beneficia exprobrare velim (non enim soleo, ne
si longe plura quidem et maiora essent) sed ut ostenderem, ac-
quum videri, ut a quo plura iam pridem amicitiae et singularis
cuiusdam amoris argumenta habes idque gratuito, ei nunc tali
tempore memorem te et re ipsa meritis compensandis gratum exhi-
beas. Adde, cum sis pater spiritualis omnium, quantam unicuique
ovium tuarum, tantum et mihi, imo vero multo maiorem, quam
ferme omnibus sollicitudinem debes; quod omnes commodorum mod-
rum incommodorumve participes futuri sunt. Quod autem te oro,

A.C. 1341 οὗθ' ὑμῖν συμφέρον, ἐνταῦθα καθήμενον περιορᾶν τοὺς πολεμί-
 οὺς τοὺς ἀγροὺς πορθεῖν τοὺς ἡμετέρους καὶ τὰς πόλεις πολιορ-
 κεῖν καὶ ἔξαιδραποδιζέσθαι τοὺς ἐπιτυχάνοντας, μηδεμίαν δοῦ-
 ναι χώραν τοῖς συκοφάνταις καὶ λυμεῶσι καὶ κοινοῖς ἐχθροῖς,
 τὸν αἰεὶ χρόνον ἐνταῦθα συνεσόμενον τῇ βασιλίδι, ὥστε δυναθῆ-
 ναι συσκευάσαι κατ' ἐμοῦ διαβολὰς καὶ πείσαι προσέχειν
 αὐτοῖς, ὡς ὄρθῶς καὶ λυσιτελῶς βουλευομένοις, ἐμὲ δὲ πολέ-
 μιον νομίζειν καὶ ἐπιβουλεύοντα αὐτῇ πρὸς τὴν ἀρχήν· ἀλλὰ
 P. 370 τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ δικαίων ἀντεχόμενον διαλύειν αὐτοῖς τὰς μη-
 χανὰς καὶ ἀπράκτους καθιστᾶν τὰς πανουργίας καὶ τοὺς δό-
 λους, οὐδὲν ἕτερον πείθοντα τὴν βασιλίδα, ἢ μὴ καταψηφί-
 ζεσθαι ἀπόντος, ἀλλὰ κληθέντα πρὸς τὴν δίκην καὶ καιροῦ τυ-
 χόντα πρὸς ἀπολογίαν, ἢ διαλύεσθαι τὰ ἐγκλήματα, ἃν δύ-
 νωμαι, ἢ διδόναι δίκας τῆς ἀδικίας, ἃν ἀλίσκωμαι ἐπιτορκῶν.
 τῆς τοιαύτης δὲ σπουδῆς ἕνεκα καὶ προθυμίας οὐ παρὰ Θεοῦ
 μόνου λήψεσθαι τὰς ἀμοιβὰς, ὡς ὑπὲρ εἰρήνης καὶ σωτηρίας
 τῆς κοινῆς καὶ αὐτοῦ ἐσπουδακότα τοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ
 αὐτὸν αὐτῷ πολλὴν εἰδήσειν χάριν καὶ πάντας τοὺς ἐν λόγῳ
 ἐπαινέσεσθαι, ὅτι τὰ προστάτου ποιεῖ καὶ κηδεμόνος τῶν
 B ψυχῶν, ἔργοις αὐτοῖς ἐπιδεικνύμενος, ὡς ἔστι μαθητῆς τοῦ
 εἰρηνοποιῦ καὶ εἰς δύναμιν αὐτῷ ἑξομοιοῦται, τότε εἰς αὐ-
 τὸν ἦγον, πᾶσαν πρόφασιν πολέμου ἐμφυλίου διαλύων. τοι-
 αῦτα καὶ πρὸς πατριάρχην διειλεγμένου τοῦ μεγάλου δομε-

3. προστυγχάνοντας P.

hoc est: ut simul ac debuero foris bellum gerere (nec enim vel mihi honorificum vel vobis utile, hic sedentem ab hostibus agros nostros vastari, civitates obsideri, obvios in servitutem abduci permittere,) nihil loci des sycophantis, hominibus perditis et rei publicae inimicis, qui hic cum Augusta versaberis semper, ut contra me calumnias comminisci et illam ad obtrectatores ut bene consulentes audiendos, ac me pro hoste et insidiatore suo propter imperium habendum inducere possis; sed ius meum tuare, illorum machinas dissipare, calliditatem ac dolos infirmes et hoc solum eidem persuadeas, ne absentem damnet, sed in iudicium vocet: ut tempus ad defensionem nactus, aut obiecta refellam, si potero, aut si peierasse deprehendar, poenam subeam. Pro hac impigra diligentia tua non modo a Deo, velut pacis et salutis communis et iuris mei cupidus, praemium accipies, sed me quoque quam gratissimum experiere et omnes honorati te laudabunt, quia quae praepositum curatoremque animarum decent, feceris; factoque ipso te pacificatoris discipulum demonstraris, quem pro viribus imitere, dum, quantum in te est, omnem belli civilis materiam tollis. His dictis a magno domestico, patriarcha memorata se beneficia accepisse et omnibus aliis maiora se et accepisse et debere con-

στίκον, τὰς τε εἰρημέναις εὐεργεσίας, ἣν αὐτῷ ἐκεῖνος συνο-Α. C. 1341
 μολογῶν, καὶ πάντων τῶν ἄλλων μείζω καὶ εὐηρογετῆσθαι καὶ
 ὀφείλειν, καὶ θαρσύνειν περὶ τοῦ μέλλοντος, ὑποθέμενος, ὡς
 οὐδὲν αὐτῷ τῶν δυσχερῶν, τότε εἰς αὐτὸν ἦκον, ἀπαντήσῃ,
 5 ἄλλὰ σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ, εἴ τι συμβαίῃ τοιοῦτον,
 χρῆσεται περὶ αὐτοῦ καὶ οὐδὲν ἦττον, ἢ ὑπὲρ αὐτὸς αὐτοῦ
 παρῶν, τῶν αὐτῷ γινομένων ἀνθεξέται δικαίων. ἐπεὶ δὲ καὶ C
 ὁ πατριάρχης προθύμως τὰ τοιαῦτα ἐπηγγέλατο, οὐκοῦν,
 ἔφασκεν ὁ μέγας δομestικός, οὐδὲν λοιπὸν, ἢ τὰς ὑποσχέσεις
 10 ταύτας τρόπων, ἧ ἂν ἐπίσταιτο αὐτὸς, βεβαίως αὐτῷ ποιεῖν
 καὶ ἀναμφιβόλους, ὥστε μηδὲν ἔτι ἐνδοιάξειν ἔχειν, ἀλλὰ
 πεπεῖσθαι ἀκριβῶς, ὡς οὐδὲν ἦττον, ἢ εἰ παρῆν αὐτὸς, οὐ-
 δεμίᾳ τοῖς συκοφάνταις ἔσται δύναμις πρὸς τὰς διαβολάς.
 ὁ δ' εὐθὺς τῆς καθέδρας ἕξαναστὰς, „εὐλογητός” εἶπεν „ὁ θεὸς
 15 καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εἰς τοὺς
 αἰῶνας, ὅτι οὔτε νῦν, οὔθ' ὕστερον ψεύσομαί σε, ἀλλ'
 ὑπὲρ τοῦ σοῦ πᾶσαν ποιήσομαι δικαίου καὶ φροντίδα καὶ
 σπουδὴν καὶ οὐδὲν, τότε εἰς ἐμὲ ἦκον, περιόψομαι, μὴ πάντα
 καὶ διανοεῖσθαι καὶ φθέγγεσθαι καὶ πράττειν, ὥστε μηδεμίαν D
 20 βλάβην ἐκ συκοφαντίας καὶ διαβολῆς σοι προσερχθῆναι.” ἐπὶ
 τούτοις δὲ καὶ τὸν τρισάγιον ὕμνον ἐπειπὼν καὶ πρὸς τῆ
 κεφαλῇ τοῦ μεγάλου δομestίκου εὐχὴν τινα τῶν ἱερῶν διεξ-
 ελθὼν καὶ πολλὴν αὐτῷ εὐχὴν καὶ εὐκλειαν καὶ ἄλλων
 ἀγαθῶν ἐπευξάμενος ἐσμὸν, ἐπεὶ καὶ ἡ ἡμέρα ἤδη περὶ δεῖ-
 25 λην ἦν, ὁ πατριάρχης μὲν ἐπ' οἶκον ἀνεχώρει, ὁ μέγας δὲ

3. ὑποτιθέμενος P. 7. γιγνομένων P. 17. καὶ prius om. M.

fitabatur: monebaturque ne futuri esset anxius; quod ad se attineret, nihil ei molestiarum enasciturum, et si quid aliunde contingeret, perstudiose amoliturum eiusque causam ita defensurum, ut si ipsemet praesens adesset, melius non posset. Ubi haec patriarcha prompta voluntate promisit, magnus domesticus nihil reliquum esse dixit, quam eadem promissa modo, quo sciret ipse, firma et minime debia officere, ut nihil ambigeret, sed prorsus crederet, non secus ac si ipse adesset criminantibus nullam criminandi potestatem fore. Ille festim e cathedra exurgens, benedictus Deus, inquit, et pater Domini nostri Iesu Christi, qui est in saccula; ego neque nunc, neque in posterum te fallam: sed in tua causa omnem conatum adhibebo nihilque quod officii mei sit, praetermittam, quo minus omnia cogitem, dicam, faciam, ut per sycophantias et calumnias nullum detrimentum capias. Secundum haec hymnum trisagion addidit et super caput eius sacra precatione recitata, multamque illi pacem et gloriam et aliorum bonorum cumulum appre-

A.C. 1341 *δομέστικος ἤπτετο προθύμως τῶν πραγμάτων, βεβαίως ἤδη περὶ τῶν μελλόντων ἔχων τὰς ἐλπίδας καὶ οὐδὲν δεινὸν ὑπονοῶν.*

P. 371 ζ. *Εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκέλευε τοὺς Ἀλεξάνδρου πρε-*
 V. 301 *σβεντάς εἰς τὰ βασίλεια ἐλθόντας, περὶ ὧν ἤκουσιν ἀπαγγέλ-*

5 λειν. οἱ δὲ ἤκον, καὶ τοὺς ὄρκους ἔχοντες, οὓς βασιλεὺς πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἐποιεῖτο, ἠτοῦντό τε αὐτοῖς τὸν
 B *Σίσμανον ἐγχειρίζειν πολέμιον ὄντα τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ, ἢ τοὺς*
ὄρκους ἀπολαμβάνειν, ὡς οὐκέτι τῆς εἰρήνης ἐσομένης. μη-
δὲ γὰρ ἂν εἶναι δίκαιον, μηδὲ ἀνεκτὸν αὐτοῖς, αὐτοὺς μὲν 10
ἀσφαλεῖς εἶναι καὶ βεβαίους φίλους καὶ συμμάχους Ῥωμαί-
οις, ἐκείνους δὲ παρασπονδεῖν, τοὺς αὐτοῖς πολεμιωτάτους ὑπο-
δεχομένους. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις τοιαῦτα εἶπον, ὄγκον καὶ
φρονήματος πεπληρωμένοι καὶ οὐδὲ ἀντειπεῖν οἴομενοι Ῥω-
μαίους, ἀλλ' αὐτίκα ἐγχειρίσειν Σίσμανον, δείσαντας τὸν 15
πόλεμον τὸν πρὸς αὐτούς. ἡ βασιλὶς δὲ ἐκέλευεν αὐτοῖς τὸν
μέγαν δομέστικον χρηματίζειν καὶ περὶ ὧν αἰτοῦσιν ἀποκρί-
 C *νεσθαι. ὁ δὲ πρῶτα μὲν ἐμέμφετο αὐτοῖς, ὡς οὐκ ἐφ' οἷς*
προσῆκε τὴν ἄφιξιν πεποιημένοις. ἔδει γὰρ βασιλεῖα τὸν ὑμῶν,
φίλον ὄντα καὶ πατέρα κηδεστοῦ τῷ τετελευτηκῷ βασιλεῖ 20
Ῥωμαίων, μὴ τοῖς ἐκείνου παισὶ πόλεμον ἐπάγειν καὶ διαλύ-
ειν πειραῖσθαι τὰς σπονδὰς ἐπ' αἰτίαις οὐ δικαίαις. ἀλλ' εἴ
τινα καὶ πρότερον εἶχε πρὸς ἐκείνον πρόφασιν διαφορᾶς,
ταύτην καταλύειν νῦν καὶ βεβαιότερον ἢ πρότερον φυλάτ-

catus, quoniam advesperascebat, ipse domum concessit. Magnus domesticus iam spe futurorum nixus et nihil quidquam sinistrum opinione praecipiens, ad imperii gubernationem accessit.

7. Postridie Alexandri regis legatos in palatium accitos, quid venirent interrogavit. Qui iuramentum, quod imperator Alexandro pacis ergo dederat, exhibentes, petere aiunt, aut Sismanum sibi regis sui hostem tradi, aut iuramentum, ut pace iam irrita, recipi. Neque enim fore iustum aut tolerabile, ipsos quidem certos et constantes amicos ac socios Romanorum esse, illos autem eorum hostes infensissimos recipiendo, foedus violare. Haec legati, fastu et arrogantia pleni; nihil contradicturos Romanos, sed extemplo Sismanum belli metu reddituros opinati. Imperatrix magnum domesticum cum iis agere et ad petitionem respondere iussit. Qui primum vitio dedit, quod non iure venissent. Non enim oportebat, inquit, regem vestrum, defuncti imperatoris Romani amicum atque generum, eius liberis bellum inferre et cum causa iniusta conari foedus rumpere. Quin si antea quippiam cum eo litis et controversiae habuisset, eam nunc missam facere et foedus inviolabilis custodire, eumque liberis eius, amicorum praesidiis modo potissi-

τειν τὰς συνθήκας καὶ βασιλέως τοῖς παισὶ συμμαχεῖν ἐπὶ A. G. 1341
 τοὺς πολεμίους, ἂν τινες ὦσι, νυνὶ μάλιστα τῆς παρὰ τῶν
 φίλων ἐπικουρίας δεομένοις. ὁ δ' ἔοικε ταῦτόν τοῖς πολλοῖς
 παθεῖν, οἳ ζῶντας μὲν θεραπεύουσι τοὺς δυνατοὺς, οὐ μάλ-
 ὺλον ἐκείνων, ἢ τοῦ καιροῦ καὶ τῆς ἐκείνων δυνάμεως ὄντες
 φίλοι· ἐπειδὴν δὲ ἀποίχονται, τῶν αἰτίων ὡσπερὶ διαλυ-
 θέντων τῆς φιλίας, ῥᾶστα πρὸς ἔχθραν ἐξάγονται τῶν πρό- D
 τερον δοκούντων εἶναι φίλων, διὰ τὴν ἀδυναμίαν αὐτοὺς πε-
 ριορῶντες. ἔπειτα δὲ καὶ πρὸς τὴν ἀξίωσιν αὐτῶν οὕτω
 10 τὴν ἀπολογίαν ἐποιεῖτο, ὡς οὐ πάτριον τοῖς Ῥωμαίων βασι-
 λεῦσι, τοὺς αὐτοῖς προσφυγόντας τοῖς πολεμίοις προδιδόναι.
 ἀπὸ γὰρ τῶν Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου χρόνων ἄχρι νῦν
 τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι, μείζουσι καὶ περιφανεστέροις τῶν
 παρ' ἐκάστοις ἔθνεσι βασιλεῦσιν ἢ δυνάταις οὔσι, πολλοὶ
 15 τῶν παρ' αὐτοῖς ἀρχόντων ἀτυχήσαντες καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκβε-
 βλημένοι γεγονόσιν ἰκέται, οἳ μὲν τὴν οἰκίαν αὐτοῖς δεόμε-
 νοι ἀρχὴν ἐπανασώζειν, οἳ δὲ καὶ ἄλλως προνοίας καὶ κηδε- P. 372
 μονίας τυχεῖν τινος. καὶ πᾶσιν ἤρκεσαν πρὸς τὰς συμφορὰς,
 ὡσπερ κοινοὶ σωτῆρες καὶ προστάται τῶν δυσκόλῃ τύχῃ χρη-
 20 σαμένων ὄντες, καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἀπέδωσαν τὰς ἀρχάς, χει-
 ρὶ πολλῇ καταγαγόντες, ἐνίοις δὲ εὐεργετήσαντες μεγάλα καὶ
 τῆς οἰκείας ποιήσαντες ἐκλαθέσθαι τῇ ὑπερβολῇ τῶν δωρεῶν,
 ἔπεισαν αὐτοῖς συνεῖναι διὰ βίου, τὴν παρὰ βασιλεῖ δουλείαν
 πολὺ βελτίω νομίσαντας καὶ θανατασιωτέραν τῆς ἀρχῆς τῶν

mum indigentibus, contra eorum hostes, si qui fuerint, societatem
 instituere debuisse. Verum illi idem, quod multis, usu venire, qui
 potentiores, vivos quidem, officiis demerentur, non tam ipsorum
 amici, quam temporis et opulentiae: ubi autem mortem obierunt,
 veluti cum morte solutis amicitiae legibus, eos iam ut impotentes
 contempnunt facillimeque oderunt, quos prius diligere videbantur.
 Deinde ad petitionem hoc responsum attulit. Non est hic patrius
 mos Romanis, ad se confugientes eorum hostibus dedere. A Con-
 stantino enim Magno Romanis imperatoribus singularum gentium
 reges ac dominos magnitudine ac nobilitate imperii antecellentibus,
 complures eorum, adversa fortuna usi et principatu eieci, supplices
 facti sunt: alii rogantes, suum sibi principatum recuperari: alii ali-
 ter sui curam providentiamque flagitantes. Qui tamquam communes
 calamitosorum salvatores ac patroni ab omnibus aerumnas depule-
 runt. Nam hos in imperia sua cum valida manu reduxerunt: illos
 beneficiis ac donis magnificentissimis cohonestarunt: quibus, cum
 eis suarum provinciarum memoriam excussissent, ut secum de cetero
 vitam viverent, auctores fuerunt: Imperatori subesse, multo melius
 et illustrius ducentibus, quam apud suam gentem rerum habenas

A.C. 1341 **δμοφύλων.** τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ νῦν Σίσμανος ἰκέτης
 Β γέγονε τῆς Ῥωμαίων βασιλείας, οὐ πρὸς τὴν οἰκείαν δεόμε-
 V. 302 νος καταγαγεῖν, ἀλλὰ προνοίας τινὸς τυχεῖν, κακοπραγῶν καὶ
 τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ ὑμέτερος βασι-
 λεύς, ὡς ἔοικε, διὰ τὴν βασιλέως τελευτὴν τὰ Ῥωμαίων⁵
 πράγματα παντάπασι νομίζων διεφθάρθαι καὶ μηδένα τὸν
 προστησόμενον κεκτῆσθαι, ἐκεῖνον ἀπέστειλεν αἰτῶν μετὰ πολ-
 λῆς τῆς παρῴησις καὶ τὸ κελευόμενον ποιεῖν, μηδὲν πολυπρα-
 γμονοῦντας ἀξιῶν. τὸ δ' ἐναντίως ἔχει ἢ φήθητε αὐτοί. βασι-
 λεύς τε γὰρ ἔτι περιῶν, ἡμῖν χρώμενος τοὺς ἀδικεῖν ἐθέλοντας¹⁰
 ἐτιμωρεῖτο, καὶ νῦν ἐξ ἀνθρώπων ἐκεῖνου γεγενημένου, ἡμεῖς
 ἀμννούμεθα ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν, ἂν τις ἐπίη, ὑπὸ βασιλεῦ
 τὸν ἐκεῖνου παῖδα τεταγμένοι, καὶ τὴν τε χώραν ἡμῶν φυ-
 C λάζομεν ἀπαθῆ κακῶν, καὶ ὑπὲρ φιλοτιμίας τῆς ἀνέκαθεν
 Ῥωμαίοις προσηκούσης πολεμήσομεν ὑμῖν προθύμως. οὐ γὰρ¹⁵
 μικρὸν τοῦτό γε, οὐδὲ εὐκαταφρόνητον ἡμῖν εἰς ἀδοξίας λό-
 γον, τὸ τὸν φυγάδα παρ' ἡμῖν γεγενημένον, ἢ ὑμῶν ἢ ἐτέρων
 κελευόντων, ἐπὶ θανάτῳ προδιδόναι. ἂν μὲν οὖν καὶ αὐτοὶ
 τῆς ἀτοπίας τῶν τοιούτων ζητημάτων ἀποστάντες, εἰρήνην
 ἄγειν καὶ ταῖς σπονδαῖς ἐμμένειν καὶ τοῖς ὄρκοις, οὓς πρὸς²⁰
 βασιλεῦ ἐθεσθε, ἐθέλητε, πειρασόμεθα καὶ ἡμεῖς τῶν καθε-
 στῶτων μηδὲν κινεῖν. ἂν δ' ἄρχητε αὐτοὶ πρότεροι πολέμου,
 D τὸν θεὸν καὶ ἡμεῖς μάρτυρα τῆς ἀδικίας προστησάμενοι, ὃν

moderari. Similiter nunc Sismanus Romanorum maiestatem supplex invocavit, non ille quidem, ut in suum regnum restituatur: sed ut e regno profligatus, in hac misera fortuna sua nostra cura procurationeque recreetur. Alexander autem rex vester propter obitum imperatoris de Romanorum rebus actum existimans et neminem adeptos, qui eas regere possit, legatos multa cum libertate Sismanum postulatum misit; censens, nos quae ille velit citra detrectationem exsequi oportere. At enim longe fallimini. Nam et imperator adhuc spiritum ducens, nostra opera iniuriosos puniebat: et nunc eo e mortalibus sublato, nos filio eius imperatori subiecti, nosmet, si quis invaserit, ulciscemur: et cum regionem nostram a vastitudine direptioneque tuebimur; tum gloriae studio, quod Romani a maioribus quasi hereditatem quandam accepimus, cupide vobiscum signa conferemus. Haud enim leve hoc sane nec parum nobis probrosum, supplicem nostrum vobis aut aliis petentibus interficiendum tradere. Quamobrem si istis stulte requirendis super-sedentes, pacem colere et foedus cum demortuo imperatore sancitum conservare volucritis, nec nos quidquam constitutorum volentes movebimus. Sin vos prius ad bellum proruperitis, Deum sceleris vestri testem adhibentes, quem vos ista perfidia laeditis, docebimus

αὐτοὶ ἐπιρροκίετε διαλύοντες τὰς σπονδὰς, διδάξομεν ὑμᾶς A.C. 1341
 μηδὲν πέρα τοῦ προσήκοντος φρονεῖν. καὶ ἡ Σίσμανον τριή-
 ρεσι διὰ τοῦ Ἰστρου καταστήσαντες ἐπὶ Βιδήνην καὶ πόλεμον
 ἐμφύλιον ἀνάπαντες ὑμῖν, (ἵστε γὰρ δῆπου καὶ αὐτοὶ, ὡς
 5 πολλοὶ Μυσῶν προσχωρήσουσιν ἐκεῖνῳ διὰ τὴν ἀρχαίαν φι-
 λίαν καὶ τὴν οἰκειότητα τοῦ γένους,) ἢ παντάπασιν Ἀλέξαν-
 δρον ἐκβαλοῦμεν τῆς ἀρχῆς, ἢ τὰ γε δευτέρα, οὐ μέτριά τι-
 να ζημιώσομεν αὐτὸν, ἢ εἰ μὴ τοῦτο δοκοίη, ὡς ἐλάττωτος
 ἢ προσῆκε τῆς ἐπικουρίας γινομένης, ἀλλ' ἔγωγε αὐτὸς ἅμα
 10 στρατιᾷ Ῥωμαίων ἔχων καὶ Σίσμανον, ὑμῖν ἐπιστρατεύσω καὶ
 μαχοῦμαι προθυμότερα ὑμῖν, οὐ μόνον παρασπονδούμενος P. 373
 αὐτὸς, ἀλλὰ καὶ ἀδικουμένῳ βοηθῶν, καὶ προσέτι γε σιάσια-
 ζουσι πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τοῖς μὲν Ἀλεξάνδρῳ προσκειμένοις,
 τοῖς δὲ ἥδιον ἂν ἀπαλλαξομένοις καὶ πρὸς Σίσμανον ἀποχω-
 15 ρήσουσιν, ὅπερ οὐκ οἶομαι ὑμῖν λυσιτελήσειν. ἐγὼ δὲ καὶ
 τρόπον ἕτερον πόλεμον, ἐξ οὗ τὴν τε ὑμετέραν κακοῦν ἡμῖν
 καὶ τὴν οἰκίαν ἐξέσται διασώζειν, οὐκ ἀποκρύψω, ἵνα μὴ
 τινων ἀνηκέστων πρὸς τὸν πόλεμον συμβάντων, οὐχ ἡμᾶς
 αἰτίους, ἀλλὰ σφᾶς αὐτοὺς εἰδείητε αὐτοῖς. τῶν γὰρ κατὰ
 20 τὴν Ἀσίαν Σατραπῶν ὁ δυνατώτατος, ὃν οὐδ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε
 παρειληφότες ἀκοῇ, Ἀμούρ ὁ τοῦ Αἰτίνης, τὴν βασιλείας
 πεπυσμένος τελευτήν καὶ νομίσας καὶ αὐτὸς ῥᾶστα λήισσοθαι B
 Ῥωμαίους διὰ τὸ μηδένα εἶναι τὸν ἀμννούμενον ὑπὲρ αὐ-
 τῶν, πενήκοντα καὶ διακοσίας πληρώσας ναῦς, πῦσαν ἐποι-

vos non ultra quam decet sapere: et vel Sismano triremibus trans
 Istrum Bidenen deportato, bellum civile inter vos suscitabimus (non
 enim nescitis, Moesos magnam partem ob amicitiae vetustatem cog-
 nationemque generis ad eum defecturos) et Alexandrum regno
 penitus exturbabimus aut certe non exiguis eum cladibus affic-
 iemus: vel si hoc non probabitur, quia infirmus erit quam pro rei
 conditione auxilium, equidem ego ipse cum Romano exercitu mecum
 Sismanum habens, in vos profectus, acerrime vobiscum depraelia-
 bor: non solum ut a foedifragis ipse offensus, sed et inique violato
 opem ferens: vobiscum, inquam, qui factionibus dissidentes, alii
 Alexandro adhaerebitis, alii libentius ab eo discedentes, cum Sis-
 mano vos coniungetis; quod e re vestra futurum non existimo.
 Ego vero et aliam belli viam, qua regionem vestram infestam ha-
 bere, nostram tutam praestare licebit, non vos celabo: ut atro-
 cissime multati, vosmetipsos ea mala vobis intrivisse agnoscatis.
 Etenim Amurios Aitinae filius, satraparum Asiae opulentissimus,
 quem et vos de fama cognovistis, cum de morte imperatoris acce-
 pisset, ratus se Romanorum terras facillime depraedaturum, quod
 iam propugnatore careret, impletis ducentis quinquaginta navibus

- A.C. 1341 εἶτο σπουδῆν κακοῦν τὴν ἡμετέραν. ἐπεὶ δὲ ἐπυθόμην αὐ-
 τὸς τῶν Περσῶν τὴν ἐσομένην εἰσβολὴν, πρεσβείαν πέμψας
 πρὸς ἐκεῖνον, ἐν τοῖς μάλιστα ἐξητασμένον τῶν φίλων τῶν
 ἐμῶν, ἐκέλευον ἀναστρέφειν καὶ ἀπέχεσθαι τῆς πείρας, ὡς
 οὐδέσιν ἄλλοις ἐπιστρατεύοντα ἢ ἐμοί. ὁ δ' ἅμα τε ἐδέξατο⁵
 τὴν πρεσβείαν καὶ ἀνέστρεφεν ἐκ μέσης τῆς ὁδοῦ. νυνὶ δὲ
 ἐνταῦθα πρὸς ἐμὲ πρεσβείαν πεπομφῶς, δεῖται μὴ περιδεῖν
 αὐτῷ τὴν στρατιὰν εἰρη συνειλεγμένην, ἀλλ' εἴ τις πρὸς τινα
 C πόλεμος ἡμῖν, χρήσασθαι αὐτῇ, ὡς ἂν ἢ τε στρατιὰ ὠφελη-
 θεῖη ἀπὸ τῶν πολεμίων τῶν λαφύρων, ἐκεῖνός τε μὴ μάτην¹⁰
- V. 303 εἶη τοσαῦτα χρήματα ἀναλωκῶς, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτό γε καρ-
 πώσαιο, τὸ ἀναλωκέναι ὑπὲρ φίλον. οὐ χρὴ δὲ ἀπιστεῖν τοῖς
 λεγομένοις, κόμπου ἕνεκα καὶ ἀσχήματος διακένου πεπλάσθαι
 οἰομένους. πρὸς γὰρ τῇ μὴ εὐχερεῖς ἡμᾶς πρὸς πλάσματα
 καὶ ψεύδη εἶναι, ἔξεστι καὶ αὐτοῖς ἀνερευνώσιν ἐξευρίσκειν¹⁵
 ὡς ἄληθῆ. ἐγὼ μὲν οὖν τὴν εἰρήνην πολλῶ βελτίω καὶ λυ-
 σιτελεστέραν ἑκατέροις οἰόμενος ἡμῖν, αὐτός τε ἀσπάζομαι
 καὶ ὑμῖν ἔχεσθαι ταύτης παραινω. διὸ οὐδὲ πρὸς ὑμᾶς ἀπα-
 γορεύω τὸ νῦν ἔχον, ἀλλ' ὡς τάχιστα πρὸς τὸν πέμψαντα
- D ἐπανελθόντες, Σίσμανον μὲν ἀπαγγεῖλατε μηδέποτε λήψεσθαι²⁰
 προσδοκᾶν· εἰ δ' ἐκεῖνω διὰ ταῦτα πρὸς ἡμᾶς δοκεῖ πολε-
 μητέα εἶναι, ἐν εἴκοσιν ἡμέραις, αἷς δυνήσεσθε ἐπανελθεῖν,
 τὸν πόλεμον ἀπαγγέλλειν. ἐν τοσαύταις γὰρ καὶ τὸν Ἄμουρον
 πρεσβευτὴν ἐνταυθοῖ παρασκευάσω διατρίβειν, ἵν' εἰ ὁ πόλε-

omnes eo nervos intendit, ut agros nostros popularet. De cuius irruptione ego audiens, cum ego illum inter amicissimos meos numerarem, nisi qui hortarentur, uti coeptis desistens reverteretur, utpote non in alios, quam in me iturum. Is simulac legatum audivit, e medio itinere retro rediit. Nunc ad me misit rogavitque, ne exercitum a se frustra collectum esse sinam; sed si quod nobis bellum sit, eo contra hostem utamur: ut et milites spoliis ditentur et ipse tantos sumptus sine ullo fructu ne effuderit, sed hunc saltē consequatur, quod pro amico eos posuerit. Ac nolim vos dictis meis fidem detrahēre et yentosae cuiusdam ostentationis causa haec conficta arbitrari. Nam praeterquam quod ad figmenta et mendacia non propendemus, vos item si indagaveritis, vera esse comperietis. Quocirca pacem utrisque nostrum longe meliorem utilio-remque statuens, et ipse eam amplector et vos ad eandem capessendam adhortor. Itaque propter vos in praesens non mihi concidit animus. Sed agite, ad regem vestrum quam citissime potest reversi, ut Sismanum se recepturum ne speret, renuntiate. Si ideo nos bello lacessendos putabit, ut diebus viginti, quibus redire poteritis, bellum nobis indicat: tamdiu enim et legatum Amurii hic haerere

μος ἀπαγγέλλοιτο, γραμμασιν ἐκείνῳ τὴν ἐνθάδε ἄφιξιν ἐπι- A. C. 1341
 τρέψω. πάντως δὲ ῥῆον οἶσθαι αὐτὸν ὑμᾶς καὶ προθυμότερον
 ἀφικέσθαι χρῆ, ἢ πρότερον ἐκ τῆς στρατείας ἀναστρέφειν,
 πειθόμενον τοῖς λόγοις τοῖς ἐμοῖς. ἂν δ' ἀμελήσαντες
 5 τὴν προθεσίαν ὑπερβῆτε, ἐμοὶ μὲν ἀσφαλὲς οὐκέτι ἡσυχάζειν,
 ἀλλ' αὐτὸς τε οἴκοθεν ἔξαρτύσομαι τὰ πρὸς τὸν πόλε- P. 374
 μον καὶ τὴν Περσικὴν συμμαχίαν οὖσαν παρεσκευασμένην
 ἐνθάδε ἄξω· καὶ τοῦ λοιποῦ οὐδ' ἂν αὐτοὶ ἐθέλητε, κατα-
 τίθεσθαι ῥάδιον ἔσται τὸν πόλεμον ἐμοὶ, οὐ μόνον διὰ τὰ
 10 ἀναλωθέντα χρήματα πρὸς τοῦ πολέμου τὴν παρασκευὴν,
 ἀ κομιζέσθαι ἐκ τῆς ὑμετέρας ἀναγκαῖον, ἀλλ' ὅτι καὶ τοὺς
 κατὰ συμμαχίαν ἦξοντας βαρβάρους οὐ κενὰς χερσὶν, ἀλλ'
 ὠφεληθέντας ἐκ τῆς πολεμίας, πρὸς τὴν οἰκείαν δεῖ ἐπανα-
 στρέφειν. διὰ ταῦτα ὑμᾶς τε σπουδῆ χρησασθαι πρὸς τὴν
 15 ὁδοιοποιίαν ἀναγκαῖον, καὶ τὸν ὑμέτερον βασιλέα πυθόμενον
 τὰ παρ' ἡμῶν, ἀ συνοίσειν οἴεται αὐτῷ, τὴν ταχίστην ἀπαγγέλλειν.”
 ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν· οἱ δὲ Ἀλεξάνδρου πρε- B
 σβευταὶ ὥσπερ ἐκλαθόμενοι τοῦ προτέρου φροσῆματος καὶ τῆς
 μεγαλοῤῥημοσύνης τῆς πρὸς τὰς δημηγορίας μεταβαλόντες,
 20 ὄργινοντο ἰκέται, πλείω αὐτοῖς παρασχεθῆναι προθεσίαν.
 αὐτοὶ μὲν γὰρ ἔφασαν πᾶσαν ἐπιδείξεσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν
 ὁδοιοποιίαν· ἂν δ' ὁ βασιλεὺς αὐτῶν ἐν ἐσχυαταῖς διάγῃ τῆς
 ἀρχῆς, οὐκ ἔξαρκέσειν τὰς ἡμέρας, ἐνδεοτέρας οὖσας, ἢ προσ-
 ἕκει ἀνυσθῆναι τὴν ὁδόν. καὶ ἐπεὶ ἐδόκει ἢ ἀξίωσις αὐτῶν

3. χρῆ om. P.

faciam, quo bello denunciato, per litteras ei huc veniendi copiam
 concedam; et omnino facilius atque cupidius huc venturum, quam
 antea auctoritati meae obsecundans, expeditione interrupta, rediit,
 existimandum est. Sin quadam neglectione diem praefixam trans-
 grediemini, non mihi amplius tutum erit requiescere; verum et
 ipse per me bellum apparabo, et Persicas copias iam paratas huc
 accersam: nec de cetero, etiam vobis cupientibus, ego facile bellum
 omittere potero, non solum propter impensam in eo instruendo
 factam, quam e vestris vectigalibus reficere necesse erit, sed quod
 etiam socios barbaros non vacuis manibus, sed ex hostili solo
 auctos lucris domum remeare, oportebit. Igitur et vos iter prope-
 rare et regem vestrum, responsione nostra percepta, quae in rem
 suam fore duxerit, celerrime nuntianda curare opus est. Hactenus
 ille. Oratores Alexandri velut obliti priorum spirituum et gran-
 diloquentiae, reducto calculo, diem sibi laxiorem definiri rogitarunt.
 Ac se quidem summa festinatione iter facturos praedicabant. Sed
 si rex in ultimo regno degeret, spatium praestitutum esse brevius,
 quam ut viae conficiundae sufficeret. Probata petitione, dies tri-

A.C. 1341 δικαία εἶναι, τριάκοντα παρείχοντο αὐτοῖς ἡμέραι, ἐν αἷς ἔδει ἐπαναστρέψαντας ἢ τὴν οὖσαν εἰρήνην ἐπιβεβαιοῦν καὶ C τὰς σπονδὰς, ἢ πόλεμον καταγγέλλειν. οἱ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρον πρέσβεις τοιαύτας ἀποκρίσεις παρὰ τοῦ μεγάλου δεξάμενοι δομestικόν, πρὸς τὴν οἰκίαν ἐπανῆκον. βασιλῆς δὲ 5 καὶ ἡ σύγκλητος πᾶσα, ἐθαύμαζόν τε τῆς συνέσεως αὐτὸν καὶ χάριτας ἤδεσαν πολλὰς, ὅτι οὓς αὐτοὶ ὠρῶδουν ἐν τῇ προτεραιῇ καὶ πρὸς οὓς οὐδὲ ἀπολογίαις εὐπόρουν εὐπροσώπου, ἀλλ' ἀπορία πάντοθεν συνείχοντο, τούτους οὕτω κατέστησεν αὐτὸς περιδεῖς, ὥστε ἀμελήσαντας τῶν ἄλλων δεῖσθαι περὶ 10 τῆς προθεσμίας, ὡς περὶ τινος ἀναγκαίου. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἰς τοσοῦτον.

D ἦ. Ὁ μέγας δὲ δομestικός τοῖς μὲν στρατιώταις κατὰ V. 304 πόλεις ἐκέλευε διὰ γραμμιάτων παρασκευάζεσθαι, ὡς, ἣν δέη, πολεμήσων τοῖς Μυσοῖς. ὄρων δὲ οὐ τοῦ καταλόγου μόνου 15 τοῦ στρατιωτικοῦ πολλοὺς, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ὀλίγους προφάσει τοῦ μὴ τὰς παρὰ βασιλέως ἐκάστη τεταγμένας χορηγίας ἀκεραίους εἶναι, παντάπασιν ἀμελοῦντας πρὸς τὰς στρατείας P. 375 καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν ὀφειλείας ἀποστεροῦντας τὸ κοινόν, ἐσκέπτετο, ὅθεν ἂν ἐκείνους τε τῆς πιεζούσης ἀπορίας ἀπαλλάξαι, 20 τὸ ἐλλεῖπον ἐκάστη πρὸς τὴν ἐκ βασιλέως πρόνοιαν ἀναπληρώσας, καὶ αὐτὸς αὐτοῖς πρὸς δέον χρήσαιτο ἐκάστη, πάντας πρὸς τὸ κοινῇ λυσιτελοῦν ἀποδείξας συνεισφέροντάς τι. οὕτω δὲ περὶ τούτων αὐτῶ φροντίζοντι πρὸς ἑαυτὸν, ὁ Πα-

10. μελήσαντας P. 16. πολλοὶ et ὀλίγοι P. 20. πενίας pro ἀπορ. M.

ginta concessi, quibus reversi, aut pacem antea compositam et foedus confirmarent, aut arma denuntiarent. Istiusmodi responsum a magno domestico ferentes, in Moesiam redierunt. Imperatrix totumque concilium et prudentiam eius admirati sunt, et gratias multas habuerunt, quod quos heri metuebant quibusque quid honeste responderent, non videbant, cum quo se verterent nescirent, eos ille tam formidolosos redegisset, ut neglectis aliis, diem ampliandum, velut rem necessariam, orarent. Sed de his dictum est satis.

8. At magnus domesticus, missis oppidatim epistolis, veteranos ad bellum cum Moesis gerendum, ubi necesse fuerit, paratos esse iussit. Sed cum animadverteret, non solum ex albo militari multos, verum etiam de aliis complures, obtentu quod decretum quisque ab imperatore stipendium non integre perciperet, ad expeditiones parum promptos et rem publicam privati, quas illi praestabant, commoditatibus: quo pacto et paupertatis eos onere levaret, suppleto quod cuique ad praescriptum imperatoris deerat, et ipse singulorum opera opportune usus efficeret, ut omnes ad communem fructum aliquid conferrent, secum considerabat. Interea Patriciota,

τρικλιώτης προσελθὼν, πολὺν δὴ τινα χρόνον περὶ ἀπογρα- A.C. 1341
 φὰς ἡσχολημένος καὶ πειρᾶν ἐν τοῖς τοιούτοις ἐσχηκὼς πολ-
 λήν, ἀκηκοέναι ἔφασκεν αὐτὸν πάντα βούλεσθαι πρὸς τὰς
 στρατείας ἀπροφασίστους παρασκευάζειν ταῖς ἐκ τῶν δημο- B
 βσιῶν ἀποτεταγμέναις αὐτοῖς προσόδοις τὰ ἐλλείποντα ἀναπλη-
 ρῶν ἢ καὶ προστιθείς. τὰ δὲ τοιαῦτα οὔτε βέλτιον, ὥσπερ
 ἂν εἰδείη καὶ αὐτὸς, οὔτε μὴν μετ' ἐμπειρίας πλείονος ἑτέρῳ
 τινὶ τῶν πάντων ἢ αὐτῷ ὑπηρετηθεῖη. ὅτι δὲ μὴ προσ-
 κληθεῖς, ἀλλ' αὐτὸς πρότερος προσελθὼν, ἐγχειρισθῆναι
 10 τὴν ἀπογραφὴν ἀξιοίη, οὐ δίκαιον ὑποπτεύειν. οὐ γὰρ ἐπι-
 θυμία κέρδους μᾶλλον, ἢ τοῦ βούλεσθαι αὐτῷ πρὸς τὰ κοινῇ
 συναρῆσθαι λυσιτελοῦντα, τοιαῦτα προελέσθαι, μάλιστα ποι-
 ουμένῳ περὶ πλείστον, τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν μεῖζω καὶ
 περιφανεστέραν ἀποδεικνύει. τούτου δὲ ἀπόδειξιν οὐ λό-
 15 γοῖς, ἀλλ' ἔργοις πειράσσεσθαι παρέχειν ἔναρξῃ. ἔτεσι γὰρ C
 ἤδη καὶ πρότερόν τισιν οὐκ ὀλίγοις ἡσχολημένῳ περὶ τὰ τοι-
 αῦτα, χρήματα ἡθροικέναι οὐκ ὀλίγα ἐξεγένετο, καίτοι πειρω-
 μένῳ μάλιστα, μὴ βιαίῳ, μηδ' ἐκ παντὸς τρόπου κερδαίνειν, εἴ-
 ναι. ἂ δὴ ὕστερον οὐκ εἶα ἡρεμεῖν, ἀλλὰ πολλοὺς ἐκίνει
 20 λογιισμοὺς ἐν τῇ ψυχῇ, μὴ κατορῦντειν, ἀλλ' εἰς εὐποιῆας
 ἀναλίσκειν τινῶν ἀνθρώπων, ὡς διὰ τούτου δυναμένῳ τὴν
 ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἀποτρίβεσθαι κηλῖδα. νῦν μὲν οὖν ἐδόκει
 φροντιστήριον ἐκ τούτων ἀνδρῶν οἰκοδομεῖν τῷ θεῷ καθάπαξ

14. τούτων M. 16. τὰ om. P. 18. βιαίως P. ἐκτός pro ἐκ P. et M.

qui diu publicis professionum tabulis conficiendis vacaverat, mul-
 tamque in eo munere experientiam consecutus erat, accedens, se
 audisse narrat, illum velle omnes expeditioni citra excusationem
 accingi, et pensiones illis de publico constitutas supplere, vel
 augere etiam. Tale vero negotium nec melius (quod sciret etiam
 ipse) nec experientius a quoquam praeter se administrari posse.
 Iam quod non advocatus, sed sponte sua veniret, descriptionemque
 sibi mandari cuperet, nihil iustae suspicionis habere. Haud enim
 cupiditate questus magis, quam quod ipsum maximopere optantem
 Romanorum principatum amplificare et illustrare, in eo boni commu-
 nis ergo adiuvare constituisset, hanc potissimum mentem suscepisse
 seque id non verbis, sed factis evidentem demonstrare conaturum.
 Nam antea pluribus annis in hoc munere versantem, magnam pec-
 uniae vim, tametsi non vi, ne quo iure, qua iniuria compendia
 sua quaerere niteretur, confecisse, quam otiosam in posterum iacere
 non siviſſe; sed frequenter in pectore volvisse, quomodo non hu-
 mi defossam ad beneficentiam liberalitatemque conferret, et ita
 peccatorum suorum maculas deterere posset. Aliquando igitur aedi-
 ficare monasterium virorum, qui plane se Deo dedicassent, et per
 liberalitatem in illos collatam sibi divinum numen placare, per

- A.C. 1341 ἀνατεθεικότων ἑαυτούς, καὶ διὰ τῆς εἰς ἐκείνους ἐδποιίας ἰλεοῦν τὸ θεῖον ἑαυτοῦ, διαλλακταῖς ἐκείνοις τὰ τοιαῦτα μά-
 D λιστα καταπράττεσθαι χρωμένῳ οὐσι δυνατοῖς· νυνὶ δὲ εἰς
 πένητας ἀγύρτας ἀναλοῦν. ὡς τῶν προτέρων ἢ ἐκείνων μὴ
 εἰς δέον τοῖς χρήμασι δυνησομένων χρήσασθαι, ἢ ἐτέρων⁵
 ἀρπαγῆ καὶ ἀδικία χρησομένων καὶ διαφθερούντων, ὡς δὲ
 σοῦ μόνου καταστάτος ἐπὶ τοῖς πράγμασι καὶ τὴν διάνοιαν
 κατεῖδον, ὡς ὑπὲρ ὠφελείας τῶν κοινῶν οὐ χρήματα μόνον,
 ἀλλὰ καὶ ψυχὴν αὐτῆν, εἰ οἷόν τε, προῖεσθαι διανοῆ, καὶ τὸν
 τρόπον προειδῶς ὡς ἀγαθός, ἔγνω δεῖν σοὶ τὰ χρήματα ἐκεῖ-10
 να ἐγχειρίζειν, ὡς οὐ καλῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ εὐλόγως καὶ ἀκρι-
 V. 305 βῶς ὑπὲρ τῶν κοινῆ Ῥωμαίοις συμφερόντων ἀναλωθησομέ-
 νων, ἐπειδὴ καὶ ἐκ τούτων συνελέγησαν αὐτῶν. ἃ δὲ
 πάντα ἤκω ἐγχειρίζων, ἐφ' ὅτι ἂν ἦ σοι χρησομένῳ βούλησις.
 P. 376 ἔξεστιν οὖν παντὶ τῷ ἀπόδειξιν λαμβάνειν ἐναργῆ, ὡς οὐ¹⁵
 χρηματισόμενος ἐκ τῆς ἀπογραφῆς, ἤκω δεόμενος καταστῆναι
 πρὸς αὐτήν· (ἐξῆν γὰρ ἔχοντα, ἃ κέκτημαι, μηδὲν περαιτέρω
 πολυπραγμονεῖν,) ἀλλὰ σοι φανεῖσθαι χρήσιμος ἐπιθυμῶν
 καὶ πολλὰ συνάρασθαι δυνάμενος πρὸς τὸ τὴν ἀρχαίαν εὐ-
 δαιμονίαν τοῖς Ῥωμαίοις ἀνασῶζειν, πολλὴν τούτου ἔνεκα²⁰
 καὶ συνεχῆ ποιουμένῳ τὴν φροντίδα." ὁ δὲ ἄσμενος ἀποδεξά-
 μενος τοὺς λόγους, περὶ μὲν τῶν χρημάτων, ἔφασκε, χάριν
 Βαυτοῦ πολλὴν εἶδέναι, οὐ τῷ ὑπὲρ τῶν κοινῆ συμφερόντων

5. δυναμένων P. 11. καὶ alterum om. P. et M. 15. τῷ M., τὴν P.

reconciliatores nimirum, qui id praestare imprimis queunt: aliquando in mendicos circumforaneos consumere cogitasse. Sed cum reputarit, aut illos, aut hos commode pecunia non usuros, aut alios per rapinam et scelus usuros, eamque disperdituros, et illum solum rerum praesidem, eiusque sensum perspexerit, quomodo ob communem utilitatem non pecuniam modo, verum et ipsam animam, si facultas sit, pro nihilo habere meditetur, et morum eius honestatem iam noverit, statuisse ipsi offerendam pecuniam illam, non honeste solum, sed et cum ratione et diligentia ad publicam Romanorum utilitatem insumendam, quando et ab ipsis collecta sit. Hanc igitur omnem illi venisse tradere, ubicumque voluerit utendam. Itaque patere omnibus, non ideo se adesse, ut se huic muneri quaestus faciendi causa praefici roget, cum parta retinendi ac de cetero in otio vivendi libertas fuerit: sed quia ipsi ad veterem felicitatem Romanis recuperandam tam intensa et assidua cura incumbenti utilis et ad iuvandum idoneus videri cupiat. Hac oratione delectatus magnus domesticus, de pecunia se illi gratiam habere ait; non tantum quod eam ad communem usum contulerit: sed quod etiam sibi eius dispensandae rationem crediderit, quae

μόνον παρεσχησθαι, ἀλλὰ καὶ τῶ αὐτῶν πέπιστευκέναι τὴν A.C. 1341
 διοίκησιν αὐτῇ ὀρθῶς πεπεισμένῃ καὶ δικαίως ἀναλώσειν.
 τὸ μὲν γὰρ τινα τῶν κοινῶν ἐπιμέλειαν ἐγχεχειρισμένον μὴ
 τὴν οὐσίαν ποιεῖν βελτίω, ἀλλ' ὅσα πρὶν ἄπτεσθαι, τσαῦτα
 5 ἔχοντα ἀπαλλάττεσθαι καὶ χρημάτων ὡς ἐπίπαν ὀφθῆναι κρείτ-
 τω, οὐ χαλεπὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατον σχεδόν. τὸ δ' ἔχοντα
 ἤδη καὶ μηδὲν ὑποπιέοντα δεινὸν περὶ αὐτῶν, ἔπειτα ἐκόντα
 βουλευθῆναι ἀποθέσθαι καὶ, ἃ συνέλεξε κακῶς, χρῆσασθαι εἰς
 δέον, οὐ τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν βουλομένων σῶζεσθαι καὶ πε-
 10 πεισμένων ἀκριβῶς, ὡς πάντων παρέξουσιν εὐθύνας τῶν βεβιω-
 μένων μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν. βέλτιον μὲν γὰρ, μὴ ἁμαρ-
 τάνειν τὴν ἀρχὴν, μηδὲ κηλῖσι πολλαῖς καταμαίειν τὴν ψυχὴν· C
 ἂν δ' ἄρα τοῦτο συμβαίῃ, δευτέρας ἀναμαρτησίας ἀρχή, τὸ μὴ
 μόνον πεπαῦσθαι τῶν κακῶν, ἀλλὰ καὶ ἀτίρῳπον ἐπιδείκνυ-
 15 σθαι τῶν ἀγαθῶν τὴν ἐργασίαν. διὰ ταῦτα δὴ καὶ ἐπαινῶ σε
 τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ μὴ τρόπον ἕτερον, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν κοινῆ
 συμφερόντων τὰ χρήματα βουλευθῆναι ἐπιδόῦναι. ὅτι δὲ μὴ
 προσκληθεῖς, ἀλλὰ πρότερος προσελθὼν αὐτὸς τὸ ἐπανισοῦν
 τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν δημοσίων ἤησας τοῦ βίου ἀφορ-
 20 μὰς, τοσοῦτον ἀπέχω καταγινώσκεις, ὥστε καὶ πρότερον αὐ-
 τὸν οἴκοθεν ὠρμημένον, διὰ τὴν περὶ ταῦτα ἐμπειρίαν σοὶ
 τὴν ὑπηρεσίαν ἐγχειρίζεις, νῦν μᾶλλον ἀνέπεισας βέλτιον
 οἶσθαι καὶ δικαιότερον τὰ τοιαῦτα διοικήσειν. οὐ γὰρ ὁμοί- D

14. τε παῦσθαι P.

recte fideliterque collocare velit. Nam quempiam, cui communium rerum mandata est procuratio, non inde augere facultates suas, sed quae ante magistratum acquisivit, in his emori et a pecunia invictum prorsus apparere, non difficile solum, sed nunquam contingere. Possidere autem iam ac ob id nihil formidare mali, deinde aequo animo velle erogare et male collectis bene uti, hoc non multorum, sed salvari volentium esse certoque credentium, se post finem huius lucis omnium in vita gestorum rationem reddituros. Praestat quidem non peccare prorsus, neque maculis multis foedare animam: si tamen id evenerit, non iterum peccandi principium erit, non modo a delictis abstinere, sed et admissa sequentibus recte factis compensare. Idcirco te ob istam mutationem, quod non aliter quam ad communem fructum pecuniam tuam donandam censueris, laudo. Quod vero non vocatus, sed ultro ad me adiens vitae subsidia a militibus de publico pendi solita exaequare petivisti, tantum abest, ut damnum, ut cum prius ipse meo impulse tibi propter experientiam hoc ministerii committere voluerim, nunc amplius credam, te id melius ac iustius obiturum. Non enim aequae et qui promissis largus est, et qui nihil promittit, promissa

- A. C. 1341ως ὅ, τε πολλὰ ἐπαγγειλάμενος καὶ ὁ μηδὲν, περὶ τῶν ἐπηγελημένων τὴν ἐκπλήρωσιν σπουδάσουσι. τὴν μὲν οὖν ὑπερσίαν τῶν τοιούτων ἐπιτρέπω. σὲ δὲ καὶ αὐτὸν οἶεσθαι προσῆκον, μὴ μικρὰ τινα καὶ εὐκαταφρόνητα μετιέναι, μηδ' οἷα μήτε διοικούμενα καλῶς, πολλὴν ὠφέλειαν παρέχειν τῆς5 κοινῆς, μήτ' ἐπίσης βλάπτειν, ἂν ῥαθύμως καὶ πανούργως πράττωνται. ὅπερ γάρ ἐστι τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ὁ κριτής, τοῦτο τοῖς δημοσίοις δύναται ἂν ὁ ἐξισωτής. ἐκεῖνος τε γὰρ εὐνομίαν ταῖς πόλεσι παρασκευάζει, δικαίως δαιτῶν καὶ τοῖς νόμοις πείθεσθαι καταναγκάζων, καὶ οὗτος, ἂν ἐθέ-10 λῆ τὰ δίκαια ποιεῖν καὶ τὰ λυσιτελοῦντα τῆ κοινῆς, τῶν μὲν
- P. 377 ἀφαιρήσεται, ἂν πλέον καρπῶνται τοῦ δικαίου, τοῖς δὲ ἔλαττον ἔχουσι προσθεῖς, προθύμους πρὸς τὰς στρατείας παρασκευάσει πάντας καὶ φυλάττοντας τὴν τάξιν καὶ πειθομένους ἄριστα τοῖς στρατηγοῖς. ὡς οὖν μεγάλα πεπιστευμένος καὶ 15 τὰ μέγιστα συμβαλλόμενα πρὸς τὴν διοίκησιν τῶν ὅλων, οὕτω χρῆ καὶ πεπεισθαι καὶ προσήκουσαν σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐπιδείκνυσθαι ἐπὶ τοῖς ἔργοις." τοιαῦτα μὲν διήλθε
- B πρὸς αὐτὸν, ἀπολογία ποιούμενος ἐφ' οἷς ἤξιόν. ἔπειτα τῶν χρημάτων ἐπυνθάνετο τὸν ἀριθμὸν ὀλόσος εἶη. τοῦ δὲ ἀπο-20 κριναμένου, χρυσίου μὲν εἶναι μυριάδας δέκα, ἐπιπλά τε καὶ σκευή, ἐκ χρυσοῦ πεποιημένα καὶ ἀργύρου, χρυσίων τετρακισμυρίων ἄξια, καὶ ταῦτα φαιμένον πάντα τὸ νῦν ἔχον
- V. 306 ἐτόίμως ἐπιδούναι ἔχειν, τῶν οἰκετῶν μετακαλεσάμενός τινα,

implere enituntur. Hanc igitur provinciam tibi iniungo. Te quoque par est existimare, non parva quaedam et despicabilia abs te tractari et quae nec, si probe curentur, communi admodum proficiant: nec non perinde noceant, si segniter ac nequiter fiant. Quod namque in re politica iudex, hoc in publicis stipendiis praestare possit exaequator. Etenim et ille ex aequitate arbitriis faciendis et ad legum obedientiam cogendo, bonum civitatis statum conciliat, et hic, si iustus esse communique commodare velit, alios spoliabit, si ultra iustum fructus percipiant, aliis minus habentibus plus addet, omnesque ad militandum promptos et ordinum observantes et ducibus obsequentissimos reddet. Quia igitur magnarum et ad gubernationem summae rei publicae utilissimarum rerum tibi credita cura est, te id sentire et in opere conveniens studium alacritatemque adhibere oportet. Atque haec quidem ad eius petitionem disseruit ac respondit: post, quantum esset pecuniae, quaesivit. Eo respondente, aureorum centum millia, supellectilem vero et vasa ex auro argentoque quadraginta millibus aestimata, quae omnia in praesens donare paratus sit, quodam famulorum accito, abi igitur, inquit, et huic da isthaec. Qui cum sine mora abiret, iussa con-

„οὐκοῦν” ἔφη „ταῦτα τούτῳ παράδος ἀπέλθῶν.” ὥς δὲ μη-Α. C. 1341
 δὲν μελλήσους ἐπορεύετο τὰ προστεταγμένα ἐκπληρώσων,
 πρὶν οἴκαδε ἐλθεῖν ὁ μέγας δομέστικος ἐκέλευεν ἀναστρέ-
 φειν. καὶ τῆς μὲν προθυμίας ἔνεκα ἐπῆνει, τὰ χρήμα-
 5τα δὲ ἐκέλευεν αὐτὸν φυλάττειν, ὥς νῦν μὲν αὐτῶν οὐ
 δεομένῳ. ἐὰν δὲ τῶν ἰδίων ἀναλωθέντων, καὶ τούτων δε-
 ηθῆ, τότε ἤδη λαμβάνειν, ὥς αὐτῷ καὶ ταῦτα διαφέροντα,
 καὶ ἀναλίσκειν, ὅποι ἂν δοκῆ τῷ κοινῷ ἀναλωθέντα μά-
 λιστα λυσιτελήσειν. ὁ δ’ ἀπηγόρευε μὲν τῶν χρημάτων C
 10τὴν φυλακὴν, οὐ καθ’ ἡδονὴν εἶναι, φάσκων, αὐτῷ παρα-
 κατέχειν ἔτι. ὁμῶς ἀναγκαιῶς προστατιτόμενος ἐπέθιτο.
 μετὰ τοῦτο δὲ ὁ μέγας δομέστικος τῶν τε συγκλητικῶν καθ’
 ἓνα καὶ τῶν ἄλλως εὐγενείᾳ διαφερόντων, ἔπειτα καὶ στρα-
 15τιώτας μετακαλούμενος, τῆς τε παρὰ βασιλέως ἀποτεταγμέ-
 15νης ἐκάστῳ προνοίας ἐπυνθάνετο τὸν ἀριθμὸν καὶ εἰ τοσοῦ-
 τον κέκτηται νῦν ἢ τοῦ τεταγμένου ἦτιον. τῶν δὲ ἀποκρι-
 ναμένων ἐκάστου, ὅπως εἶχε τὰ αὐτοῦ, τοῖς μὲν ἀπεστερη-
 μένοις τῶν δεόντων τὸν Πατρικιώτην ἐκέλευεν ἀναπληροῦν
 καὶ προσέτι προστιθέναι, ὅσον αὐτῷ καλῶς ἔχειν ἐδόκει,
 20ἀναλόγως ἐκάστῳ τὴν εὐεργεσίαν προστιθείς. τοῖς δὲ ἀνε- D
 δεεῖς τὰς ἐκ βασιλέως ἔχουσι προσόδους καὶ αὐτοῖς ἐκέλευεν
 ὁμοίως πρὸς οἷς ἔχουσι καὶ ἑτέρας προστιθέναι. καὶ ἐν ἐξή-
 κοντα ἡμέραις μάλιστα γεγεννημένου τοῦ ἀναδασμοῦ, τοῖς τε
 ἔλαττον ἔχουσι προσετίθειτο τὸ ἐλλείπον μετὰ προσθήκης, καὶ
 25τοῖς λειπομένοις μηδενὸς ἢ προσθήκη προσεγίνετο. καὶ πάν-

16. ἀποκρινομένων P.

fecturus, priusquam domum attingeret, magnus domesticus eum
 revocat, et de lubentia collaudatum, pecunias servare iubet, quod
 iis modo non egeat. Ubi suis consumptis, et his indiguerit, tum
 ipsas quoque ut sibi necessarias accepturum, ibique eas positurum,
 ubi earum erogatio rei publicae plurimum profutura videbitur. Hic
 ille primum tergiversari et dictitare, parum sibi iucundam esse pe-
 cuniae custodiam. Verumtamen imperata facere necesse habuit.
 Secundum haec magnus domesticus, primoribus singulis et alioqui
 nobilitate praestantibus et praeterea militibus accersitis, quantum
 cuique Imperator decrevisset, percunctabatur et tantumne modo,
 an minus possiderent. Quibus sigillatim quod res erat responden-
 tibus, Patriciotae mandavit, ut qui fraudati essent, eorum damna
 resarciret: et insuper quantum decere iudicaret, spectata cuiusque
 dignitate et meritis, adiceret. Qui ab Imperatore sufficientia habe-
 rent stipendia, illis similiter alia addi iussit. Sic diebus sexaginta
 maxime divisione facta, cum minus habentibus, quod decerat, acce-
 deret cum auctario, et reliquis nihil desiderantibus tamen addere-

A.C. 1341 τες ἔξαρκούσας τὰς προσόδους ἡγησάμενοι, χάριτάς τε ὠμολόγουν τῷ μεγάλῳ δομestikῷ πολλὰς, καὶ πρόθυμοι ἦσαν τοῖς ὀπουδήποτε γῆς τῶν Ῥωμαίων πολεμίους μάχεσθαι. καὶ ὄπλα ἐπεσκεύαζον διασμήχοντες, καὶ ἵππους προσεπορίζοντο καὶ πλείους καὶ βελτίους τῶν προτέρων· καὶ ὅλως ἐδόκουν⁵ καὶ ἀγανακτεῖν, ὅτι μὴ τάχιον πρὸς ἄμυναν ἐξάγονται τῶν πολεμίων.

P. 378 9. Ἐπεὶ δὲ ταῦτα αὐτῷ διήκητο καλῶς, συνεβούλευε Βτῆ βασιλίδι, τὸν υἱὸν βασιλέα τὸν Ἰωάννην χρίειν τε μύρω τῷ ἀγίῳ καὶ στέφει τὴν κεφαλὴν κατακοσμεῖν. καὶ ἔπεισέ γε¹⁰ δόξας βουλευέσθαι καλῶς. τῶν δὲ καθ' αἷμα προσηκόντων βασιλεῖ τινων μὴ δίκαιον εἶναι παραινούντων, τοῦ πατρὸς ὀλίγῳ πρότερον τετελευτηκότος βασιλέως, τὸν υἱὸν πανηγυρίζειν, (τοῦτο δὲ αὐτοῖς ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκωνχος ὑπετίθει λέγειν, ὡς ἐκ τῶν ὕστερον γέγονε καταφανές, τὴν γε-¹⁵ γεννημένην στάσιν μελετῶν καὶ μὴ βουλόμενος βασιλίδεα τῆς εἰς αὐτὴν καὶ τὸν υἱὸν εὐνοίας ἐνέχυρα πιστὰ κεκτηῖσθαι παρὰ μεγάλου δομestikοῦ,) εἰς τὴν ὕστεραίαν τὸ ἔργον ἀνεβάλλετο ἢ βασιλὲς, τὴν μέμψιν τινῶν αἰτιωμένη, ὅτι δὴ πν-
C θόμενοι κατηγοροῦσιν, ὡς οὐ κεχρημένων τῷ πράγματι κατὰ²⁰ καιρὸν, ἀλλ' ἐν οἷς ἔδει κόπτεσθαι καὶ θρηνεῖν, πανηγυρίζόντων αὐτῶν καὶ τὴν βασιλικωτάτην τελοῦντων ἑορτήν. ὁ δ' ἀνοηταίνειν ἔφρασκε παντάπασιν τοὺς εἰρηκότας καὶ μηδὲ

1. ἔξαρκούσας P. 3. τῶν om. M. 10. καὶ alterum om. P.
14. Ἀπόκωνχος P. ubique.

tur, universi contenti stipendii, magnum domesticum gratiarum actione prosequerentur: et ubicumque terrarum adversus Romanorum hostes ad decertandum se paratos ostendebant, arma extergentes et equos consuetis plures ac meliores comparantes dolentesque, quod non citius ad hostium iniurias defendendas educerentur.

9. His tam praeclare gestis, imperatrici suadere institit, uti Ioannem filium imperatorem oleo sancto unguendum et corona exornandum curaret. Placuit consilium: sed e consanguineis nonnullis dissentientibus, qui dicerent, haud aequum esse, patre imperatore paulo ante mortuo, filium agitare panegyricum (id quod illis Apocau-chus, sacri cubiculi praefectus, suggererat, concitatum deinde seditionem iam tum meditando, ut postea claruit, et nolens imperatricem benevolentiae in ipsam et filium fidele pignus habere a magno domestico,) Augusta rem in diem posterum distulit, quorumdam reprehensionem causata: qui videlicet crimini darent, negotium a tempore alienum suscipere et festum ducere panegyricum diemque peragere regalissimum, quando adhuc plangere lamentarique oporteret. Quos ita loquentes, prorsus delirare affirmabat magaus do-

τοῦτο ἐννοεῖν, ὡς πολλοῖς τῶν βασιλέων τελευτῶσιν ἢ ἀνάθ- A.C. 1341
 ῆσις ἐγένετο τῶν παιδῶν, οὐδενὸς αὐτοῖς τὴν ἀκαιρίαν μεμ- V. 307
 φομένου, ἀλλὰ πάντων, ὡσπερ δίκαιον ἦν, λογιζομένων, μά-
 λιστα προσήκειν ἐν τοῖς τοιοῦτοις καιροῖς, οὐ τροφῆς ἕνεκα
 5 καὶ ἡδονῆς, ἀλλὰ τοῦ μηδεμίαν πρόφασιν στάσεως καὶ τα-
 ραχῆς ἐγγενέσθαι τοῖς πολλοῖς, πάντων ἤδη πεπεισμένων
 ἀκριβῶς, ὡς ὑπὸ βασιλέα τελοῦσι καὶ δίκας δώσουσι τῆς D
 παρανοίας, ἂν ἐπιχειρῶσι στασιάζειν. παρῆναι τε αὐτῇ,
 τοὺς μὲν ἐκείνων λόγους χαίρειν εἶναι, αὐτοὺς δὲ χωρεῖν ἐπὶ
 10 τὸ ἔργον, ὡς ἅμα λυσιτελὲς καὶ δίκαιον ὄν. ἡ δὲ μὴ πολυ-
 πραγμονεῖν ἐδέετο, ἀλλὰ νῦν μὲν εἶναι διὰ τὰς δόξας τῶν πολ-
 λῶν, ὀλίγῳ δὲ ὕστερον ποιεῖν, ἡνίκα ἂν εἴη καὶ τὰς λοιδο-
 ρίας διαφεύγειν. ὁ μέγας δὲ δομέστικος πρὸς μὲν τῆς βασι-
 λίδος τὴν ἐνστασιν οὐδὲν ἀντεῖπεν· ἤχθητο δὲ, ὅτι οὐκ αὐ-
 15 τῷ τὰ βελτίω, ἀλλ' ἑτέροις ἀλυσιτελῆ βουλευομένοις πείθοιτο.
 ἐκείνο μὲν οὕτως ἐκωλύθη. μικρῷ δὲ ὕστερον ἠγγέλλετο, ὡς
 Σαρχάνης ὁ Ἀνδίας σατράπης καὶ Γιαξῆς πρὸς Θοράκην πε-
 ραιοῦσθαι παρασκευάζονται, ναυσὶ ληϊσόμενοι Ῥωμαίους.
 ὁ μέγας δὲ δομέστικος οὐκ ἡμέλει, ἀλλ' αὐτίκα τριήρεις, P. 379
 20 ὄσας ἐξαρκέσειν ἦετο, πρὸς πόλεμον τοῖς βαρβάροις ἐκέλευε
 πληροῦν. τὴν δὲ δαπάνην τῶν τριήρεων, τὴν μὲν ἐκ τῶν δη-
 μοσίων τοῖς ταμίαις ἐκέλευε παρέχειν, τὴν δ' ἐκ τῶν ἰδίων
 παρείχετο αὐτός. ἐπεὶ δὲ ἐπεπλήρωντο, ταῖς μὲν ἐπέστησε

21. τῆς δὲ δαπάνης M.

mesticus et nec saltem cogitare, multis imperatorum morientibus
 successores statim promulgatos esse filios, nemine hoc ut intempe-
 stivum vituperante: quin omnibus, prout aequum erat, tali tem-
 pori id convenientissimum iudicantibus, non luxus et voluptatis
 gratia, sed ne qua vulgo seditionis ac tumultus daretur occasio:
 cunctis iam prorsus sentientibus, se imperatori subiectos et amen-
 tiam luituros, si seditiones agitarint: monebatque imperatricem, ut
 valere iussis eorum sermonibus, ad opus tam utile quam aequum
 procederet. Imperatrix orare, poneret nimiam sollicitudinem et
 nunc quidem multorum opinionī ne repugnaret: paulo post, cum
 licebit obtreccationes imperitorum effugere, facturam quod suaderet.
 Ille renuenti contradicendum non putavit: quamvis doleret, non
 sibi, qui potiora, sed aliis, qui parum frugifera consulerent, morem
 geri. Ita res quievit. Brevi nuntius apportatur, Sarchanem, Lydiae
 satrapam, et Gyaxen in Thraciam Romanos depopulatum transmis-
 suros. Quem nuntium magnus domesticus minime negligendum
 ratus, statim triremes, quot ad barbaris occurrendum fore satis
 autumabat, remigibus et militibus adornari sumptumque in clas-
 sem partim a quaestoribus ex aerario suppeditari praecepit, partim
 de suo ipse contulit. Triremibus instructis, Apocauchum ducem

A.C. 1341 στρατηγὸν τὸν παρακοιμώμενον Ἀπόκανκον, καὶ ὅσα ἔδει ἐντειλάμενος καὶ τοῦ λοιποῦ κελεύσας αὐτῇ μέλειν τὸν ἀπόπλοον, αὐτὸς Ὁρχάνῃ, τῇ τῆς κατὰ Βιθυνίαν ἐφ᾽ ἑαυτῆς σατραπῆ, διεπρεσβεύετο περὶ εἰρήνης· οὐδὲ γὰρ ἐδόκει δεῖν αὐτῇ πρὸς ἐσπέραν μέλλοντι στρατεύειν, πόλεμόν τινα Ῥωμαίοις ὀπίσω καταλιπεῖν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ πρὸς ἐκεῖνον εἰρήνη τέλος εἶχεν, αὐτὸς μὲν πρὸς τὴν ἔξοδον παρεσκευάζετο. ἤδη γὰρ καὶ ἡ Β στρατιὰ κατὰ Διδυμότειχον καὶ τὴν Ἀδριανοῦ πόλιν, αὐτοῦ κελεύοντος, συνελέγοντο. ἐν ἣ δὲ ἐμελλεν ἡμέρα Βυζαντίου ἐξίεναι, τὸν πατριάρχην μόνος μόνον παραλαβὼν καὶ πρὸς 10 τὸν ἐν βασιλείοις τοῦ μυροβλύτου Δημητρίον τοῦ μάρτυρος γενόμενος ναὸν, „τοὺς μὲν ἐμοῦ τε μεταξὺ καὶ βασιλίδος” ἔφη „γεγεννημένους λόγους οὐκ ἀγνοεῖς. οὐ γὰρ μόνον παρῆς τοῖς παρ’ ἀμφοτέρων λεγομένοις, ἀλλὰ καὶ τῶν πρότερον ἰδίᾳ ἡμῶν ἐκάστῳ εἰρημένων αὐτὸς ἦσθα μηνυτής. οὐδὲν δὲ πα- 15 ράλογον ἢ θανατοῦ, εἰ τότε μὲν περὶ ἐμοῦ τοιαῦτα ἐπήει τῇ βασιλίδι λέγειν, ἴσως οἰομένη μεγάλα τινὰ καταπράξεσθαι C ἐμὲ, νυνὶ δὲ ἐπὶ τῶν ἔργων, μὴ κατ’ ἐλπίδας αὐτῇ τῶν πραγμάτων ἐκβαίνοντων, μεταμέλειά τις εἰσῆλθε τῶν γεγεννημένων. εἰ μὲν οὖν, ὅπερ ἔφην, πρὸς τι τῶν γινομένων ἀηδῶς 20 διατεθεῖσα, τὰ δεδογμένα μηκέτι στέργειν ἐθέλει, διαθρόγηδην λέγειν ἀξιῶ καὶ μὴ συγκαλύπτειν ὑπ’ αἰδοῦς. ἐγὼ γὰρ ὥσπερ καὶ πρότερον ἐτοιμότητα ἔχω παραιτεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ δ’ ἐκεῖνη διὰ τέλους ἔγνωκε στέργειν τὰ ἐψηφισμένα καὶ τοὺς

2. τοῦ ἀπόπλου M. mg.

praeposuit; cui cum mandata necessaria dedisset, et oram solvendam discessumque commisisset, ad Orchanem, orientalis Bithyniae satrapam, legatos de pace misit; non enim, in occidentem ducturus, bellum aliquod Romanis a tergo reliquendum indicabat. Pace cum illo firmata, et Didymotichi atque Adrianopoli domestici evocatu congregato exercitu, itineri se accinxit. Quo autem die exiturus erat, patriarcham solum solus conveniens, et ad templum Demetrii martyris myroblytac, id est oleum stillantis, cognominati adducens, Quae inter me et imperatricem dicta sunt, inquit, non te latent: nec enim tantum interfuisti, sed et quae prius uterque nostrum separatim dixit, tu eorum internuntius fuisti. Nihil porro inopinatum aut admirabile, si tum quidem imperatrici talia de me loqui occurrebant, quae forsitan eximia quaedam me perpetraturum arbitraretur: nunc autem in ipso opere, rebus secus quam sperabat evenientibus, poenitudo quaedam facti eam subiit. Si igitur in pristino iudicio acquiescere amplius non vult, aperte id mihi indicari nec pudore quodam celari cupio. Ego enim, quomodo antea, abdicare me administratione imperii paratissimus sum. Quod si ipsa

ὄρκους, οὓς ὁμώμοκε, τηρεῖν, οὐδ' αὐτὸς ἀμελήσω τοῦ μὴ πάντα Α. C. 1341
 πράττειν, ὅσα ἂν αὐτῇ τε καὶ παισὶ καὶ κοινῇ λυσιτελῇ Ῥω-
 μαίοις." τοῦ πατριάρχου δὲ πρὸς τὴν ἀκαιρίαν τῶν λόγων
 μεμψαμένον καὶ μὴ τριαῦτα προσήκειν αὐτὸν μήτε διανο-
 5 εῖσθαι φαιμένου, μήτε λέγειν· βασιλίδα γὰρ μηδὲν περὶ αὐτοῦ
 λογιῶσθαι τοιοῦτον, ἀλλὰ βασιλέα οἶεσθαι ἐν ζῶσιν εἶναι D
 καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ὥσπερ ὑπ' ἐκείνου διοικεῖσθαι, V. 308
 τῶν σῶν μεμνημένην λόγων, ὧν διεξήγεις πρὸς αὐτὴν, ἥνίκα
 ἐποιεῖσθε τὰς συμβάσεις" „οὐκοῦν" ὁ μέγας δομέστικος ἔφη
 10 „περὶ μὲν ἐκείνης οὕτω δεῖ πεπεῖσθαι, ὥσπερ αὐτὸς διίσχυρίζη.
 περὶ δὲ σοῦ τί ποτε ἔξεστι νομιῶσθαι; ἄρ' ἐμμενεῖς ταῖς
 ὁμολογίαις, μᾶλλον δὲ τοῖς ὄρκοις, οὓς ἐποιήσω πρὸς ἐμέ;"
 ὁ δ' αὐτίκα πάλιν ἀναστὰς, „εὐλογητός" εἶπεν „ὁ θεὸς καὶ
 15 πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι καὶ πρότερον
 καὶ νῦν οἷσπερ εἶπον ἐμμενεῶ καὶ οὐδενὸς ἀμελήσω τῶν σῶν
 δικαίων· ἀλλ' ἀνθ' ἔξομαι παντὶ σθένει, οὐ μόνον ὡς εὐεργέ- P. 380
 την ἀμειβόμενος ἔργοις ἀγαθοῖς, ἀλλὰ καὶ ὡς νύου κηδόμενος
 πνευματικοῦ." ἐπὶ τούτοις δὲ αὐτῷ πολλὰς ὁ μέγας δομέστι-
 κος χάριτας ὁμολογήσας καὶ συνταξάμενος, καταλιπὼν τὸν
 20 πατριάρχην, ἤκεν ὡς βασιλίδα. ἡ δ' εὐθύς ὡς εἶδε, χάριτας
 ἔφρασκεν ὁμολογεῖν αὐτῷ πολλὰς, ὅτι ἂ πρότερον ἐπηγγέλλετο
 λόγοις, νῦν ἀποδείκνυσιν ἐπὶ τῶν ἔργων ἀληθῆ, μήτε σώμα-
 τος φειδόμενος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν κοινῇ συμφερόντων νύκτωρ

usque ad extremum, quod decrevit, complecti et quod iuravit, ser-
 vare constituit, ego quoque in omnibus, quae ipsi liberisque eius
 et Romanorum communi conducant, efficiendis, nullum diligentissimi
 hominis officium praetermittam. Patriarcha eum de importuno ser-
 mone castigare dicereque, non decere ista vel cogitare vel proloqui.
 Imperatrici enim de bello nihil huiusmodi in mentem venire: sed
 imperatorem putare adhuc vivere et quasi ab illo Romanum prin-
 cipatum gubernari, memorem verborum, quae in pactis faciendis ex
 ipso domestico audierit. Tum domesticus, De illa quidem sic cre-
 dendum, ut affirmas: de te autem quid sentiendum? Ecquid pactis
 stas: imo vero iuramentis, quibus te mihi obstrinxisti? Hic patri-
 archa iterum exurgens, ait, Benedictus Deus et Pater Domini no-
 stri Iesu Christi, quod et prius servavi, quae dixi, et nunc serva-
 bo, nihilque negligam, quod tibi iure debeatur: sed omnibus ner-
 vis tuendum te suscipiam, non solum ut bene merito respondeam,
 verum ut de filio quoque spirituali sollicitus. Cui post actas gra-
 tias valedicens magnus domesticus, ab eo ad imperatricem digre-
 ditur. Quem illa simul ut conspexit, grates se illi magnas agere
 affirmavit, quod verbis promissa, nunc rebus confirmaret, neque
 corpori parcens, cum noctu diuque pro re publica laboraret: neque

A.C. 1341 πονῶν καὶ μεθ' ἡμέραν, μήτε χρημάτων· (ἦν γὰρ δὴ ὁ μέγας
 δομέστικος οὐ μόνον πρὸς τῶν τριήρων τὴν δαπάνην χρή-
 ματα ἀναλωκῶς πολλὰ ἐκ τῶν ἰδίων, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς
 Β ἑτέροις, ἃ συνοίσειν ἐμελλε πᾶσι κοινῇ, φιλοτίμως ἄγαν καὶ
 δαφιλῶς καταναλίσκων μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν) παρήνει5
 τε, μὴ οὕτω ποιεῖν, ὡς οὐκ ἐξαρκέσοντα πρὸς τοὺς πόρους
 ἐπιπολὺ, ἀλλ' ἐαυτοῦ τε πρόνοιαν ποιεῖσθαι καὶ χρημάτων
 φειδεσθαι, χρώμενον τοῖς δημοσίοις. ὁ δ' ἔφασκε μᾶλλον ἤδε-
 σθαι πονῶν αὐτὸς ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων, ἢ ἕτεροι
 πρὸς ἀνέσεις τετραμμένοι καὶ ἡδονάς. τό, τε χρήματα κατανα-10
 λίσκειν οὐ ζημίαν, ἀλλὰ πάντων κερδῶν ἡγεῖσθαι χαριέστε-
 ρον, ἄχρισ ἂν, καὶ τοῦ Θεοῦ συναιρομένου, τὴν Ῥωμαίων
 ἡγεμονίαν ἐπὶ μέγα ἴδοι αἰρομένην καὶ πάντων κρατοῦσαν
 C πολεμίων. ἐλπίζειν δὲ μετὰ μικρὸν, εἰ μὴ τι κώλυμα συμ-
 βαίῃ, τσαῦτα Ῥωμαίοις ὠφελήσειν, ὅσα καὶ αὐτὴν ὄρωσαν,15
 Θεῷ χάριτας ὁμολογεῖν τῷ συνεργῷ τῶν καλῶν. οὐ μικρὰ
 γὰρ τινα διανοεῖσθαι παρασκευάσειν τοῦ χειμῶνος, ὡς ἅμα
 ἦρι πολλοὺς τῶν πρότερον κατὰ Ῥωμαίων θρασυνομένων
 ὑποφόρους καὶ δουλείαν ὁμολογοῦντας βασιλεῖ Ῥωμαίων ἀπο-
 δεῖξων. καὶ τοιαῦτα ἕτερα πολλὰ προσεπειπὼν, ὅσα τε αὐ-20
 τὸς διανοεῖτο πράττειν καὶ βασιλίδα ἦδει ἀκούουσαν πρὸς
 ἡδονήν, καὶ τελευταῖον συνταξάμενος, ἐξῆει Βυζαντίου ἅμα
 στρατιῶ καὶ τῶν εὐπατριδῶν πολλοῖς, τὴν μητέρα καταλιπὼν

pecuniis, (non enim in triremes dumtaxat grandem summam de suo impenderat, sed in alia praeterea multa, ex quibus communis caperetur utilitas, perstudiose liberaliterque post mortem imperatoris impendebat) hortabaturque, ut de contentione laborandi remitteret, quo ferre laborem diutius posset, sibimet curae esset, a pecuniis suis abstineret, publicis uteretur. Ad ea ille hunc in modum; solidius se gaudere gaudium pro communibus emolumentis desudantem, quam alios otio voluptatique deditos. Quod vero de sua pecunia in sumptum conferret, id non detrimentum, sed omnium quaestnum censere iucundissimum: donec Deo bene fortunante, Romanorum principatum magnopere exaltatum et omnibus hostibus suis superiorem cerneret. Sperare autem, nisi quid impedimenti intervenerit, brevi adeo Romanis profuturum, ut et ipsa imperatrix id intuens, Deo bonorum auctori gratias actura sit. Non enim parvi momenti quaedam per hiemem moliri efficere: utpote multos ante refractarios et audaces eo adacturum, ut se Romano imperatori tributarios et subiectos consiteantur. Plura in hanc sententiam narrabat, et quae ipse versabat animo, et imperatrici auditu periu-cunda fore non ignorabat. Qua tandem salutata, Byzantio cum ex-

ἐκεῖ, ὡς παραμυθίαν οὐ μικρὰν ἐσομένην βασιλίδι πρὸς τὰς Α. Γ. 1341
συμφορὰς.

ί. Ἐπεὶ δὲ γένοιτο πρὸς *Λιδυμοτείχῳ*, προὔργου μὲν D
ἐποιεῖτο παντὸς, τοὺς κατὰ τὰς τῆς *Θυράκης* πόλεις κατοικοῦν-
5τας συγκλητικὸς καὶ τὴν στρατιὰν ἀπροφασίστους ποιεῖν P. 381
περὶ τὰς στρατείας, ὥσπερ δὴ καὶ *Βυζαντίους*· καὶ ἐποίησεν
ὀλίγων εἰσω ἡμερῶν. ἔπειτα πυθόμενος, ὡς ὁ τῶν *Μυσῶν*
βασιλεὺς *Ἀλέξανδρος* στρατιὰν ἔχων, ἐστρατοπέδευσεν ἐν V. 309
Σιλβνῳ *Μυσοῖς* ὑπηκόῳ πόλει ἐν μεθορίοις τῆς αὐτοῦ τε
10 καὶ *Ῥωμαίων* ἡγεμονίας ἠκισμένη, ἔγνω δεῖν πρεσβείαν
πέμπειν πρὸς αὐτόν. καὶ πέμψας, ἐν *Ἀδριανουπόλει* τε ἐδή-
λου διατρίβειν καὶ μαθεῖν ἐθέλειν, εἰ ὁ πόλεμος αὐτῷ μάλ-
λον αἰρετέος, ἢ εἰρήνη. τὴν γὰρ προθεσίαν, ἣν τοῖς ἐκείνου
πρέσβεσι παρέσχετο αὐτὸς ἐν *Βυζαντίῳ* γενομένοις, περὶ
15 ἔξοδον ἤδη εἶναι. *Ἀλέξανδρος* δὲ δοῶν οὐ κατεπτηχότας, ὥσπερ B
ᾤετο, *Ῥωμαίους*, ἀλλ' ἐτοιμοὺς ὄντας ἀμύνεσθαι τοὺς αἰρου-
μένους ἀδικεῖν, καὶ μῆτε ταῖς διὰ τῶν πρέσβεων ἀπειλαῖς,
μῆτ' αὐτοῦ τῇ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευῇ δυνάμενος πεί-
θειν, τὰ κατὰ γνώμην αὐτῷ ποιεῖν, πρὸς πόλεμον χωρεῖν
20 ἀλυσιτελὲς οἰόμενος αὐτῷ, ἐχώρει πρὸς συμβάσεις. καὶ τῶν
προτέρων αὐδῆς σπονδῶν καὶ ὄρκων ἀνανεωθέντων, *Ἀλέξαν-
δρος* μὲν εἰς *Τρίνοβον* τὰ οἰκεῖα βασιλεία ἐπανεζεύγνε· δο-
μέστικος δὲ ὁ μέγας εἰς *Χερρόνησον* μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐχώ-
ρει, πεπυσμένος στρατιὰν *Περσῶν* πεζὴν μέλλουσαν εἰς *Χερ-*

7. πειθόμενος P. 15. ἤδη om. M. 16. Ῥωμαίοις P. 24.
πολλὴν pro πεζὴν M.

ercitu et nobilium magno numero exivit: relicta ibidem matre, quae calamitatem eius non mediocribus solatiis leniret.

10. Didymotichi cum esset, maximum operae pretium duxit urbium Thraciarum senatores et quod erat ibi militum citra excusationem, uti et Byzantios, expeditioni adscribere: idque intra paucos dies effectui datum est. Deinde resciscens, Moesorum regem Alexandrum apud Stilbnum oppidum Moesis subiectum in confinibus castra habere, per legatos ei significat, se Adrianopoli subsistere velleque discere, bellone an pace delectaretur magis: diem enim, quam Byzantii eius legis praefixisset, prope exitum esse. Alexander videns, Romanos non esse consternatos, ut augurabatur, sed paratos ad ulciscendum volentes inferre iniuriam: et neque per legatos minis, neque apparatu suo militari eos potuisse commoveri, ut libidini suae satisfacerent, ad dimissionem venire haud utile sibi ratus, ad conventa descendit: rursumque priori foedere sancito, ipse Trinobum in sedem suam, magnus domesticus Chersonesum abiit, quod frequentes Persarum copias, Giaxe duce, Pergamo adve-

A.C. 1341 ῥόνησον ἐμβάλλειν ἐκ Περγάμον ἀφιγμένην, ἧς Γιάξης σαυράτης ἦν. ἅμα δὲ τῷ Ῥωμαίους εἰς Χερῶν ῥόνησον ἀφικέσθαι, καὶ ἡ στρατιὰ Περσῶν παρῆν. καὶ γενομένης μάχης, οὐδὲ πρὸς ὀλίγον ἴσχυσαν οἱ Πέρσαι Ῥωμαίοις ἀντιστῆναι, ἄλλ' ἠττηθέντες κατὰ κράτος, οἱ μὲν ἔπεσον κατὰ τὴν μάχην,⁵ οἱ δ' ἐάλωσαν· ὅσοι δὲ ἠδυνήθησαν διαφυγεῖν, ἐμβάντες ταῖς ναυσὶν, ἀπέπλεον ἐπ' οἶκον. οὐ πολλαῖς δὲ ὕστερον ἡμέραις ἐκ τῆς αὐτῆς χώρας καὶ δευτέρα στρατιὰ ἐπεραιούτο, ὡς τὴν προτέραν ἦταν ἀναμαχεσόμενοι. συμβαλόντες δὲ καὶ τούτοις οἱ Ῥωμαῖοι, ἐνίκησάν τε καὶ ἀπέκτειναν τοὺς πλείους.¹⁰ ἐπεὶ δὲ Γιάξης δις ἐπλήγη ἐφεξῆς καὶ πολλὴν καὶ ἀγαθὴν ἀπώλεσε στρατιάν, ἀπογνοὺς τὸ Ῥωμαίοις πολεμεῖν, ἐχώρει πρὸς συμβάσεις. καὶ εἰτίθετο πρὸς αὐτὸν ὁ μέγας δομέστικος Δσπονδᾶς εἰρημικός. ἐπεὶ δὲ ἀπετρίψατο τὴν ἐκ τῶν Περσῶν προσδοκωμένην βλάβην, αὐθις εἰς Διδυμότειχον ἐπανελθὼν,¹⁵ παρεσκευάζετο πρὸς τὴν εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατείαν καὶ τὴν στρατιάν ἀποκαθίστη, ἣ ἔμελλε συνέψεσθαι αὐτῷ. τούτων δὲ πραττομένων ὑπ' αὐτοῦ, ὁ παρακοιμώμενος Ἀποκαυκος νεωτέρων πραγμάτων ἐπιθυμῶν καὶ τρόπῳ παντὶ πειρώμενος μετὰγειν εἰς ἑαυτὸν τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχὴν,²⁰ ἐσκέφατο, ἐπεὶ τοῦ κατὰ Περσῶν αὐτὸς κεχειροτόνητο στόλου στρατηγὸς καὶ δυνάμεως εὐπόρει ναυτικῆς, βασιλεῖα τὸν νέον Ἰωάννην εἰς μίαν τῶν τριήρεων ἐνθέμενος, ἀγνοούσης βασιλίδος τῆς μητρὸς, εἰς τὸν περὶ Βυζάντιον πρότερον αὐτῷ πύρ-

5. κατὰ τὴν M., παρὰ τὴν P. 10. οἱ add. M. 14. τρίψατο P.
21. στόλου add. M. 23. τριηρῶν P.

nientes, eo irrupturas audivisset. Simul autem ac Romani, etiam Persae illic affuerunt, qui collato pede adversum Romanos ne paulum quidem valuerunt: sed vi ac virtute victi, pars in pugna ceciderunt, pars capti sunt. Quibus fuga contigit, conscensis navibus, in Asiam renavigarunt. Paucis diebus intermissis, alia manus priorem vindictura indidem traiecit. Qui similiter devicti, plurimos amiserunt; Giaxes bis continenter caesus, multisque ac strenuis suorum desideratis, desperatione debilitatus, pacem concupivit, quam cum eo pepigit magnus domesticus. Depulsa calamitate a Persis imminente, Didymotichum regressus, ad occidentalem sese expeditionem comparabat, exercitumque delectibus novis supplebat. Interea Apocauchus novarum rerum cupidus, manibusque ac pedibus enitens, ut ad se rem publicam transferret, iam classis contra Persas praefectus et facultatem navalis exercitus adeptus, Ioannem adolescentem imperatorem in unam triremium, matre insciente, impositum, in arcem propter Byzantium, ante a se aedificatam, altitudine et crassitudine murorum munitissimam, Epibatae nominatam, includere

γον ὑποδομημένον ὀχυρώτατον ὄντα ὕψει τε καὶ καρτερότητι A.C. 1341
 τειχῶν Ἐπιβάτας προσαγορευόμενον ἀγαγεῖν· ἐκεῖ δὲ μετὰ
 τῶν συγγενῶν καὶ τῶν οἰκειοτάτων βασιλέα φρουρῶν, σπον-
 δὰς τίθεσθαι πρὸς βασιλίδα, ὥστε αὐτὸν μὲν καὶ συγγενεῖς
 5 καὶ τοὺς ἄλλους τοὺς συνόντας τιμὰς τὰς παρὰ Ῥωμαίοις P. 382
 πρώτας καρποῦσθαι καὶ χωρῶν εἶναι καὶ πόλεων κυρίους,
 ὁποῖων ἂν δόξειεν αὐτοῖς, καὶ μηδὲν ἐλλεῖπειν εἰς εὐτυχίας
 λόγον· βασιλέα δὲ οὐδ' οὕτως ἀπολύειν τοῦ φρουρίου, ἀλλ'
 ὥσπερ ὄμηρον κατέχοντα, μὲν τῶν θυγατέρων ἐπὶ γάμῳ
 10 προσαρμόζειν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτά τε διενοεῖτο καὶ ὄρμητο
 ἤδη πράττειν. τῶν συνειδόντων δὲ τινος βασιλίδι ἀπαγγέ-
 λαντος, ἐπεὶ βασιλέα τε ἤδη περιῦστατο φρουρὰ καὶ αὐτὸς
 ἔγνω φωραθεὶς, ὄχλητο φηγῶν εἰς Ἐπιβάτας, τὸν ἐκ τῶν πρατ-
 τομένων, ὥσπερ ἦν εἰκὸς, κίνδυνον διαδιδράσκων. περὶ τῶν
 15 τοιούτων δὲ ὁ μέγας δομέστικος μαθὼν, καίτοι πρὸς τὴν
 ἐκστρατείαν παρασκευαζόμενος, ὅμως τὸν Ταρχανειώτην Μα-
 νουήλ, τὸν καὶ Κουρτίην προσαγορευόμενον, μετὰ στρατιωτῶν
 ὀλίγων πέμψας, ἐκέλευεν Ἐπιβάτας ἔξωθεν φρουρεῖν ἐστρα-
 τοπεδευμένον, ἄχρῃς ἂν ἀφίηται αὐτός. πέμψας δὲ καὶ πρὸς
 20 Ἀπόκαυκον, ἐπυνθάνετο εἰ ἀληθῆ τὰ θρυλλούμενα εἶη περὶ V. 310
 αὐτοῦ. ὁ δὲ ἔφασκε μὲν συκοφαντεῖσθαι· δεῖσας δὲ, μὴ
 φθῶσῃ διαφθαρεῖς ὑπὸ διαβολῆς πρὶν διερευνώμενα φανῆναι
 τᾶληθῆ, τὴν σωτηρίαν ἐκ τῶν ἐνόητων ἑαυτῷ πορίζειν, κατα-

13. φωραθεὶς P.

meditabatur, ibique inter cognatos ac familiarissimos eo custodito, cum imperatrice foedus ferire, ea conditione, ut ipse cognatique ac familiares sui praecipuis apud Romanos honoribus insignirentur provinciarumque et urbium, quantum ipsi vellent, dominatum obtinerent et ad felicitatem nihil requirerent. Imperatorem autem ne sic quidem custodia liberare, sed loco obsidis tenere et unam filiarum connubio ei copulare. Atque is quidem haec mente pertractabat et iam ad rem parabat aggredi, cum a quodam e consociis imperatrici indicio facto et imperatore iam custodia circumsepto, Apocauchum se deprehensum intelligens, Epibatas, impendens sibi e malitia sua discrimen, ut verisimile est, declinans aufugit. Quibus rebus ad magnum domesticum perlatis, etsi ad expeditionem instructus erat: nihilo minus Manuelem Tarchaniotam, qui et Curtizes appellabatur, cum aliquot manipulis ad Epibatas, tentoriis excitatis, quoad ipse veniret, custodiendas misit. Ad Apocauchum quoque sciscitatum misit, num vera essent, quae de illo rumor spargeret. Qui se sycophantiis oppugnari asseverare. Et cum timeret, ne prius ob calumnias vita multaretur, quam veritas indagata patesceret, a re praesenti salutem petere decrevisse ac se in ca-

A.C. 1341 κλείσαντα ἐν τῷ φρουρίῳ. συνεβούλευέ τε παράδειγμα τῶν
 C ἀπροσδοκῆτων τῶν πραγμάτων μεταβολῶν λαμβάνειν ἐξ αὐ-
 τοῦ. καὶ πρότερόν τε γὰρ αὐτῷ τὰ τοιαῦτα ὑποτίθεσθαι
 ἔφρασκεν, εἰ καὶ μὴ ἔπειθε, συμβουλευῶν τὰ λυσιτελῆ, καὶ
 νῦν οὐδὲν ἤττον συμβουλεύειν, ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἔχων⁵
 τῆς ὠφελείας τὴν ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων, καὶ τῶν ὑπ'
 αὐτῷ τελούντων φρουρίων ἐν, (πολλὰ δὲ εἶναι,) τὸ μάλιστα
 ἐπιτηδείως ἔχον πρὸς τε γῆς καὶ θαλάσσης εὐφυΐαν ἐκλεξά-
 μενον, κατασκευαῖς χειροποιήτοις ὄχυρώτατον ποιεῖν, ἵν' εἴ-
 τι συμβαίῃ τῶν ἀπροσδοκῆτων, ἀναχώρησιν ἔχη καὶ τῶν δει-10
 νῶν ἀποφυγῆν. ἐδεῖτό τε, εἰ καὶ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν πεί-
 θεσθαι αὐτῷ, εὐνοϊκῶς διακειμένῳ πρὸς αὐτὸν, καὶ μὴ ἀτι-
 μάζειν τὴν βουλήν. καὶ γὰρ καὶ αὐτῷ νυνὶ, καίτοι καὶ
 D ψευδῶν ὄντων τῶν εἰρημένων κατ' αὐτοῦ, μηδεμίαν ἑτέραν
 εἶναι σωτηρίας πρόφασιν, ἢ τὸν πύργον, εἰς ὃν κατέφυγε τὸν¹⁵
 κίνδυνον διαδιδράσκων. εἰ δὲ καὶ ἀληθῆ συνέβαινε τὰ εἰρη-
 μένα εἶναι, ἢ πρὸς τὸ τόλμημα ἂν συνήρατο ἢ ἐρῶύσατο
 τοῦ θανάτου φωραθέντα. Ἀπόκαυκος μὲν οὖν τοιαῦτα συν-
 εβούλευε· δομέστικος δὲ ὁ μέγας πάλιν πέμψας πρὸς αὐ-
 τὸν, περὶ μὲν τῶν λεγομένων, ἔφη, κατ' αὐτοῦ μάλιστα βού-20
 λεσθαι καὶ αὐτὸν μὴ εἶναι ἀληθῆ, ὥσπερ δῆτα καὶ αὐτὸς
 διῖσχυριζεται. οὕτω γὰρ αὐτὸς τε εὖνους ἔσται ἀποδεδει-
 γμένος βασιλεῦ, καὶ οἱ συκοφάνται αὐτὸ τοῦθ', ὅπερ εἰσὶν,
 ἐξεληλεγμένοι. εἰ δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ἐλπίσι κεναῖς ἀπατηθεῖς,

stello illo inclusisse. Praeterea monuit, ut e suo casu saluti suae prospiceret et improvisae rerum commutationis exemplum a se sumeret. Nam et prius se idem utiliter eum monuisse et hortatum esse, quamquam nullo effectu, et nunc nihilo minus suadere, cum ex re ipsa suasionis suae utilitatem probare queat, subiectorum ipsi castellorum (multa enim habere) ad terrae marisque commoditates praecipuo situ unum deligeret et illud operibus quam firmissimum redderet: ut si quid improvisum emergeret, secessus malorumque effugium suppeditaret. Rogabat autem, ut si non antehac, saltem nunc benevolentis animi consilium amplecteretur. Etenim et sibi in praesens, tametsi falsis criminibus appetito, nullam aliam salutis tuendae occasionem relinquere, praeter arcem, in quam se periculi vitandi recepisset: quae si vera esse contingeret de se iactata, vel audaciam suam adiuvaret vel deprehensum et convictum a morte liberaret. Apocauchi quidem consilium hoc fuit. Ad quem magnus domesticus iterato mittens, adversus illum vulgata se quoque falsa reperiri (quemadmodum videlicet ipse quoque affirmaret) imprimis cupere testatus est: sic namque ipsum imperatoris amicum et benevolum, at sycophantas hoc ipsum, quod sunt,

ὅπερ δὴ πολλοῖς συμβέβηκε, τοῦ δέοντος ἔξετραίπη, καὶ μήτε A.C. 1341
 δυνατὰ, μήτ' αὐτῇ προσήκοντα διανοήθη, οὐ χρῆ διὰ ταῦτα P. 383
 τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον αἰρεῖσθαι, τείχεσι θαρσύνοντα, ἔξ
 ὧν ἔσται πλέον ὄφελος οὐδέν. ἀλλ' ἐπὶ τοῖς πρότεροις ἰαν-
 5 τῇ μεμψάμενον, ὡς κακῶς βεβουλευμένῃ, ἐν τοῖς ἐφεξῆς
 βελτίω παρέχειν ἑαυτὸν καὶ τὴν πρόσήκουσαν φυλάττειν τά-
 ξιν καὶ συγγνώμης ἐπὶ τοῖς ἡμαρτημένοις δεῖσθαι τυχεῖν.
 βέλτιον μὲν γὰρ τὴν ἀρχὴν μὴ ἁμαρτάνειν· εἰ δ' ἄρα συμ-
 βαίῃ, δεύτερον ἀγαθὸν ἑαυτὸν τινα ἐπανορθοῦν ἀποστάντα
 10 τῶν κακῶν. ἐπεὶ δὲ ὅσον οὐπω παρέσται καὶ αὐτὸς, ὃν εἴ-
 ωθεν αὐτὸς ἰατρὸν ἑαυτοῦ καλεῖν, ἔχων πολλὰ φάρμακα
 τοῖς ἑκάστου κατ' ἄλληλα νοσήμασιν, εἴ γε βούλοιο αὐτὸς,
 ῥαδίᾳ τῶν τραυμάτων ἢ ἴασις ἐκείνῳ ἔσται. ἦν γὰρ δὴ ὁ B
 παρακοιμώμενος πρὸς τοῖς ἄλλοις, οἷς τὸν μέγαν δομέστικον
 15 προσηγόρευε, καὶ ἰατρὸν εἰθισμένος ἑαυτοῦ καλεῖν, οἷα δὴ
 ἐκ πολλῶν τῶν περισχόντων πολλάκις αὐτὸν κινδύνων ἔξαρ-
 πάσαντα καὶ τεθεραπευκότα πονήρως ἐσχρηκότα. τῆς γε μὴν
 ἕνεκα βουλῆς, ἧς αὐτῷ συνεβούλευε περὶ τοῦ φρουρίου τι
 ἑαυτῷ κατασκευάσαι, ἵν' εἴη καταφυγὴ πρὸς τὰς τῶν πρα-
 20 γμάτων μεταβολὰς, χάριτας μὲν ἔλεγεν εἰδέναι τῆς περὶ C
 ἐκείνον προθυμίας καὶ σπουδῆς· αὐτῷ δὲ μὴ τὴν ἐκ τῶν
 τοιούτων ἀσφάλειαν εἶναι περισπούδαστον. ἀλλ' ἠδέως ἂν
 ἔχειν, τὴν ἡμέραν ἐκείνην μετὰ τῶν ἐν ἄδου προσομιλεῖν,

10. ὅσων P.

18. αὐτοῦ P.

21. αὐτῶν P.

ostensum ac probatum iri. Sin et ipse spe vana delusus, quod multis
 evenit, ab officio detortus et quae neque posset efficere, neque se
 deceret, machinatus sit, non idcirco bellum contra imperatorem
 capessendum, fiducia murorum, in quibus nulla insit utilitas: sed
 priora, ut male consulta, detestando, in posterum se melius gerere
 et loco se digno contentum esse admissorumque veniam petere de-
 bere. Melius quidem esse omnino non peccare: si tamen peccaveris,
 quasi secundam post naufragium videri tabulam, semet nihil
 tale amplius perpetrando corrigere. Et quia mox affuturus sit, quem
 ille suum vocare medicum consueverit, multa habens medicamenta,
 uniuscuiusque morbis congruentia, siquidem velit, facile eius vul-
 nera sanaturum. Solebat nimirum Apocachus inter ea, quibus
 magnus domesticus honorabat, nomina, et medicum suum appellare:
 utpote cuius opera multis saepenumero implicitus periculis et mi-
 seris affectus modis, ereptus atque curatus fuisset. Quod autem
 adtineret ad consilium parandi locum aliquem munitum, quo rebus
 conversis perfugeret, se eius propenso studio gratias habere; non
 tamen securitatem ex rebus huiusmodi vehementer expetere: sed
 libenter illo die cum inferis futurum, quo post spem supernae dex-

- A.C. 1341 ἐν ἧ μετὰ τὴν ἐκ τῆς ἄνωθεν ἐλπίδα δεξιᾶς τῆς ἐκ τῶν φίλων ἀσφαλείας ἀμελήσας καὶ τοῦ τούτων τὰς καρδίας, ὡσπερ ἀκροπόλεις, οἷα δὴ ἀσφαλεστάτῃ φρουρᾷ κατέχειν, τῇ φιλίᾳ, ξύλοις καὶ λίθοις καὶ λογισμοῖς ὑγιᾶς οὐδὲν ἔχουσι πιστεύσειε τὴν σωτηρίαν. πρῶτην μὲν γὰρ εὐδαιμο-5 νίαν καὶ ἄκρως ἀγαθὸν ἀνθρώποις τὸ θεῶ προσομιλεῖν καὶ διὰ παντὸς αὐτῷ συνεῖναι τῇ πρὸς ἐκεῖνον διὰ καθαρό-
- V. 311 τητος ἀναβάσει, αὐτὸς εἰδέναι. δευτέραν δὲ μετ' ἐκείνην, τὸ φίλοις χρῆσθαι ἀσφαλέσι καὶ πιστοῖς, πρῶτον μὲν τοῖς ὀλίγοις καὶ συνέσει διαφέρουσι τῶν πολλῶν, ἔπειτα δὲ μετ' 10 ἐκείνους καὶ τὴν παρὰ τῶν πολλῶν εὐνοίαν καρποῦσθαι, πάν-
- D τῶν ἐκείνοις διὰ χρησιμότητα τρόπων προσεχόντων. καὶ τοῦτο οἶεσθαι οὐ πύργων μόνον ἀπάντων ἀναλωτότερον, ἀλλὰ καὶ χρημάτων καὶ δόξης καὶ τιμῆς ἀπάσης τιμιώτερον καὶ βασιλείας αὐτῆς ὑψηλότερον εἰς εὐτυχίας λόγον. ὅθεν οὐδὲ 15 πείσεσθαι αὐτῷ τοιαῦτα συμβουλευόντι, ἀλλ' ἦν ἐξαρχῆς προείλετο, μέχρι τέλους ἐαντῷ ἀσφάλειαν τηρήσειν, ὡσπερ δῆτα καὶ σὺ τὴν ἐκ τῶν φρουρίων καὶ ὀχυρωμάτων." Ἀπό- κευκος μὲν οὖν ὁ παρακοιμώμενος οὕτως ἐν Ἐπιβάταις ἐγ- κεκλεισμένος ἐφρουρεῖτο. 20

P. 384 ια'. Τοῦ μεγάλου δὲ δομεστίκου Διδυμοτείχῳ ἐνδιατρί- βοντος καὶ περὶ τὴν παρασκευὴν τῆς στρατιᾶς ἡσχολημένου, ἤκον ἐκ Πελοποννήσου πρέσβεις πρὸς αὐτὸν, ἐπίσκοπός τε ὁ Κορώνης καὶ ὁ Σιδηρὸς Ντζιουὰν, ἐκ τῶν ἡγεμόνων τῶν

9. τῷ P. et M., τὸ em. ED. P.

terae, securitate ex amicis neglecta et contempto, quod horum corda, velut arces, per amicitiam, tutissimam utique custodiam, possideret, lignis et lapidibus et consiliis nihil sincerum ac probum habentibus, salutem suam credidisset. Non se nescire, primam felicitatem et summum hominis bonum esse, cum Deo versari et ascensu ad illum per puritatem animi semper ei adhaerere. Secundam, amicis uti certis ac fidelibus, principio quidem paucis et prudentiam supra vulgus excellentibus. Deinde post illos etiam multitudinis frui benevolentia, quae illis propter bonitatem morum dedita et addicta sit: et hoc putare non solum quibusvis propugnaculis inexpugnabilius, sed et pecuniis et gloria et omni decore pretiosius, imperioque ipso longe beatius. Quocirca se eius monitis haud paritum: verum quam ab initio securitatem elegerit, eam usque ad extremum retenturum, ipse munitionibus et arcibus suis fideret. Igitur Apocauclus sic in Epibatis conclusus custodiebatur.

11. Magno domestico Didymotichi agente et apparatu bellico distento, legati ex Peloponneso veniunt, episcopus Coronae et Ioannes Siderus, missi a praesidibus urbium, quae Latinis parebant.

πόλεων, αἱ ὑπήκοοι Λατίνοις ἦσαν, ἀπεσταλμένοι. ἡ πρε-^{A.C. 1341}
 σβεΐα δὲ ἦν· ὑπὸ βασιλέα γενέσθαι πάντας ἐπὶ τῶ τῶν μὲν B
 πόλεων, ἃς κατέχουσιν, αὐθις αὐτοὺς ἡγεμονεύειν, φόρους
 δὲ τοὺς δημοσίους πάντας, οὓς πρίγγιμι παρέχουσι, δίδόναι
 5 βασιλεῖ καὶ πᾶσαν ἄλλην ἐπιδείκνυσθαι καὶ θεραπείαν καὶ
 δουλείαν, καὶ στρατηγὸν ἐκ βασιλέως ἔχειν, ὅφ' ἧ τελέσου-
 σιν ἐκόντες πάντες. ἡ μὲν οὖν τῶν ἐκ Πελοποννήσου Λατί-
 νων πρεσβεΐα τοιαύτη ἦν. γράμματα δὲ καὶ πρὸς τὸν μέγαν
 δομέστικον πεπόμφασιν, ἃ ἐδήλον τοιαύδε· ὡς πάντες αὐτοὶ
 10 ἀπὸ συνθήματος, εἴτε περιόντος βασιλέως, βουλευσάιντο ἀπο-
 σιάντες πρίγγιμι ἐκείνῃ προσχωρεῖν καὶ ἤδη ἐν ἐπιχειρήσει
 ἦσαν τοῦ πράττειν τὰ βεβουλευμένα. ἐπεὶ δὲ βασιλέα τετε-^C
 λευτηκότα πύθοντο, ἀπογνόντας τὴν ἐπιχείρησιν, αὐθις ἡρε-
 μεῖν. Παγάνου δὲ Ντεπιστόγια, συνήθους αὐτοῖς ἐς τὰ μά-
 15 λιστα καὶ φίλον, ὀλίγῳ πρότερον ἐκ Βυζαντίου ἀφιγμένου,
 καὶ τῶν πραγμάτων πᾶσαν τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἡγεμονίαν
 ὑπὸ σὲ ἀπαγγείλαντος τελεῖν, αὐθις συνελθόντας πάντας ἡμᾶς,
 τὰ δεδογμένα πρότερον ἐπιψηφίσασθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν εὐγέν-
 20 νειαν τῶν τρόπων καὶ τὸ δύνασθαι αὐτοῖς, ἄν τινες ἐπίωσιν, ἀμύ-
 χονεῖν, ἀλλ' ὅτι καὶ πολὺν ἤδη χρόνον, καίτοι μήπω συντυ-
 χόντες, εὐνοϊκῶς σοι διαχειμέθα καὶ φιλίως. ἐξ ὅτου γὰρ
 ἐν Ἀκαρνανίᾳ βασιλεῖ συστρατευόμενος, τοῖς ἐν Θωμοκάστρῳ
 παρ' ἡμῶν κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμένοις Νικηφόρου τοῦ δε-
 σπότηου παιδὸς πρὸς λόγους ἐλθὼν αὐτὸς, φίλους ἀντὶ πολε-^D

Summa legationis erat: velle omnes imperatori subesse, ea condi-
 tione, ut quibus praecessent urbibus, eas posthac etiam retinerent;
 vectigalia autem publica, quae haecenus principi solvissent, ea in
 posterum imperatori penderent: omni praeterea genere observantiae
 et subiectionis eum colerent et ducem, cui omnes sponte obtem-
 perarent, ab eo acciperent. Latinorum Peloponnesiaca legatio talis
 fuit. Quin litteras quoque ad magnum domesticum dederunt, in qui-
 bus erat scriptum, adhuc vivo imp. omnes ex composito a principe de-
 fectione facta, ad eum se adiungere voluisse et iam ad cogitata perfici-
 enda aggressos. Sed ut eum decessisset compererint, re desperata, quie-
 visse. Pagano autem Pistogia ipsis amicissimo ac familiarissimo Byzan-
 tio veniente, summamque imperii et principatum in eius manu esse
 renuntiante, rursus omnes convenisse et prius decreta confirmasse;
 non solum propter morum eius ingenuitatem et quod ipsis contra ho-
 stes ingruentes opem ferre queat, sed quod item iampridem, quamquam
 nondum coram allocuti, propensa in eum voluntate extiterint. Ex quo
 namque in expeditione Acarnanica imp. collega, cum iis, quos ipsi
 ad Thomocastrum Nicephoro despotae filio ad subsidium misissent,
 sermonem miscuisset ex hostibusque amicos fecisset, et illos dein-
 ceptis perpetuam ei benevolentiam conservasse, et ceteris multa exi-

- A.C. 1341 λεμίων ἔπεισας γενέσθαι, ἐκεῖνοί τε αἰεί σοι τὴν εὐνοίαν διατηροῦσι καὶ ἡμᾶς ἀνέπεισαν, πολλὰ καὶ θανμάσιά τινα περὶ σοῦ διεξιόντες, τὴν ἴσῃν καὶ ὁμοίαν εὐνοίαν κεκτῆσθαι περὶ σέ, ὑφ' ἧς καὶ νῦν πεπεισμεθα, τὴν πρεσβείαν ταύτην ποιήσασθαι νυνί. τὴν μὲν οὖν ἀξίωσιν ἡμῶν οἱ παραγενόμενοι ἀπαγγελοῦσι πρέσβεις. ἂν δὲ τούτοις βασιλῆς τε καὶ αὐτὸς ἐπιψηφίσῃσθε, οὐδὲν ἔτι τὸ κωλύσον ἡμᾶς ὑπὸ τὴν Ῥωμιαίων βασιλείαν, ὡσπερ ἐπηγγύησθε, ἀποπέμψαι, ἵνα ἡμεῖς ἐκείνους ἀφίξωμεν, ὡς ἔστιν ἐπισημασμένον ἐν τῇ ἐπιτομῇ. ἂν δὲ οὐκ ἔσθαι ἡμῶν ἡμεῖς ἀφίξωμεν, ὡς ἔστιν ἐπισημασμένον ἐν τῇ ἐπιτομῇ. ἂν δὲ οὐκ ἔσθαι ἡμῶν ἡμεῖς ἀφίξωμεν, ὡς ἔστιν ἐπισημασμένον ἐν τῇ ἐπιτομῇ.
- V. 312 γειλάμεθα, τελεῖν, μόνον εἰ αὐτὸς ἀφίξῃ πρὸς ἡμᾶς, τὰς τε πόλεις παραληφόμενος καὶ τὰ ἐνταῦθα πράγματα, ὅπῃ ἂν σοι
- P. 385 δοκῇ, ἄριστα διοικήσων." τὰ μὲν οὖν γράμματα ἰδίᾳ τε ἐκά-10
 στῳ καὶ πᾶσιν ὁμοῦ τοιάδε ἦν. ἂ δεξιόμενος ὁ μέγας δομῆστι-
 κος, ἦσθη τε ὑπερφυῶς καὶ τοῖς τε πρέσβεσι προσεφέρτεο φι-
 λοτιμῶς ἄγαν καὶ μεγαλοπρεπῶς. καὶ τοῖς πεπομφόσιν ὁμο-
 λόγει χάριτας πολλὰς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τᾶλλα τε, ὅσων
 ἐδέοντο, ὑπέσχετο ποιήσειν καὶ ἀφίξασθαι πρὸς αὐτοὺς ἅμα¹⁵
 ἦρι. νῦν γὰρ οὐκ εἶναι ῥᾶδιον κινεῖν τὴν στρατιάν πρὸς οὕτως
 ὑπερόριον στρατείαν, οὐ μετὰ πολὺ χειμῶνος ἐσομένου· (φθι-
 νοπώρου γὰρ ὥρα τότε ἦν,) πίστεως δὲ τῶν εἰρημένων ἕνεκα
 καὶ Βρουλᾶν τὸν Ἰάκωβον παρείχετε αὐτοῖς, ὥστε συνεῖναι
 τοῦ χειμῶνος, ὃς τῶν οἰκειοτάτων ἦν αὐτῷ, ἅμα μὲν τὴν²⁰
 Βπρὸς αὐτοὺς εὐμένειαν ἐπιδεικνύμενος, ὅτι ὡς οἰκείων ἤδη
 προνοοῖτο, ἅμα δ' εἴ τι καὶ δύσνονν ἔτι ὑπολέλειπτο τῶν
 ἐν Πελοποννήσῳ, προσαξόμενος δι' αὐτοῦ, ὥστε μηδεμίαν
 εἶναι δυσχέριαν ἐκεῖσε παραγενομένην, ἀλλ' ὑπαγάγηται πάν-

7. τὴν M., τῶν P.

18. τότε add. M. post εἰρημένων.

miaque de eodem commemorantes, ad parem aequalcmque ei animum praestandum auctores fuisse. Ab iisdem nunc quoque se ad hanc legationem instituendam permotos. Petitionem autem legatos coram exposituros. Quam si imperatrix et ipse suffragatione sua comprobaverint, nihil impediturum, quin promissis stantes, sub imperium Romanum succedant: tantum ad eos ipse profectus, civitates accipiat et rem publicam, prout illi commodissimum videbitur, digerat atque constituat. Litterae igitur separatim singulorum atque omnium simul hoc exemplo conscriptae erant: quibus acceptis magnus domesticus mirifice laetus, legatos exquisitè ac splendide habuit egitque, a quibus missi erant, singulares gratias de benevolentia: et quae petebant, omnia se facturum ac primo vere ad eos venturum spondit: nunc enim hieme appetente, exercitum trans fines educi difficulter posse. Ceterum ad fidem dictis adstruendam Iacobum Brulam hominem ex intimis familiaribus suis dedit, qui per hiemen apud eos diversaretur: simul hac ratione testificans, quam bene illis cuperet, cum iam non quasi externis, sed domesticis prospiceret, simul etiam, si quid apud eos alienationis restaret, ut

τας βασιλεῖ. δώροισι δὲ τοὺς τε πρέσβεις ἅμα καὶ τοὺς πε- A.C. 1341
 πομπότας φιλοτίμως ἀμειψόμενος, συνέξαπέστειλεν αὐτοῖς
 ἅμα τὸν Βρουλᾶν, ἐπαγγελλόμενος ἐπικαίρως καὶ αὐτὸς ἀφίξε-
 σθαι. ἐν Βυζαντίῳ δὲ παρεσκευασμένων τῶν τριήρων, ἃς
 5 πρὸς τὴν ἔφοδον τῶν Περσῶν ἔφημεν ὀπλίζεσθαι, ἐπεὶ ὁ
 παρακοιμώμενος, ὃς αὐτῶν στρατηγὸς χειροτόνητο, δύσνους
 βασιλίδι γεγονώς, ἐδραπέτευσεν ἐν Ἐπιβάταις, πέμψας ὁ μέ-
 γας δομέστικος ἐνεχείρισε τῷ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ Συναχηρίμ, C
 ὃς αὐτίκα ἀποπλεύσας, τὴν τε Περσικὴν διέλυσε στρατιὰν
 10 καταπλήξας τῷ τάχει τῆς παρασκευῆς, καὶ πολλὰ τὴν Σαρ-
 χάνη κακώσας χώραν καὶ πολίσματος ἑνὸς τῶν παραθαλασ-
 σίων κρατήσας ἐξ ἔφοδου καὶ ἔξανδραποδισάμενος καὶ τᾶλλα
 ὅσα ἔδει τὸν ἀγαθὸν ποιήσας στρατηγὸν, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν
 Κωνσταντίνου. ἐκ δὲ τῆς ἐσπέρας μετὰ τὴν βασιλέως τε-
 15 λευτὴν ὅ,τε πρωτοστράτωρ Συναδηρὸς Θεσσαλονίκης ἐπιτρο-
 πεύων καὶ ὁ Χρέλης Κωνσταντῖνός τε Παλαιολόγος ὁ τοῦ
 βασιλέως θεῖος καὶ ὁ τοῦ μεγάλου δομεστικῶν ἀνεψιὸς Ἄγ-
 γελος Ἰωάννης ὁ πιγκέρνης Τζαμπλάκων τε ὁ μέγας παπίας
 καὶ ὅσοι τῶν ἐν τέλει ἦσαν πόλεων ἐπιτροπεύοντες, πρὸς ἀλλή-
 20 λους ἐπικηρυκευόμενοι καὶ συμφρονήσαντες, οἱ πλείους μὲν D
 κατελείποντο διοικοῦντες τὰς ἀρχάς· πιγκέρνης δὲ ὁ Ἄγγελος
 καὶ ὁ Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος καὶ Τζαμπλάκων πρὸς τὸν μέ-
 γαν δομέστικον ἀπεστέλλοντο, τὰ κοινῇ δηλώσοντες πᾶσι δεδο-

4. ἐκ P. τριήρων P. 8. ἐνεχείριτο P. 9. τε om. M.
 12. ἀνδραποδισάμενος P.

hoc sequestre conciliarentur: quo eo delatus, nihil molestiarum in-
 veniret, sed omnes consensu imperatori se subiungerent. Posthaec
 et legatos et legantes honorificis muneribus afficiens, Brulam una
 dimittit seque opportuno tempore affuturum promittit. Byzantii
 comparatis triremibus, quas contra Persas armari dicebamus, post-
 quam Apocauclus earum ductor creatus, malevolentiae in impera-
 tricem reus Epibatas fugit, magnus domesticus ad Senacherimum
 mittens, classis ei praefecturam tradidit. Qui quamprimum solvens,
 Persas tanta instructionis celeritate perculsos dissipavit, et Sarchanis
 provincia foede devastata, oppidum quoddam e maritimis primo im-
 petu cepit et captivos inde abduxit: praestitisque omnibus, quae
 ex boni ac strenui ducis officio erant, Constantinopolin rediit. Ex
 occidente autem post imperatoris obitum protostrator Synadenus
 Thessalonicae praefectus, item Chreles, Constantinus Palaeologus,
 imperatoris patruus, et Ioannes Angelus pincerna, magni domestici
 consobrinus, et Zamplaco magnus papias et quotquot ex proceri-
 bus urbium praefecturas obtinebant, caduceatoribus inter se missis
 conspirant: pluribusque a procuratione se remorentibus, Angelus
 pincerna, Constantinus Palaeologus et Zamplaco ad magnum dome-

- A.C. 1341 γμένα. ἔτι δὲ ἐχόμενοι ὁδοῦ, κήρυκα προπέμψαντες, ἐδήλουν γραμμασι τῷ μεγάλῳ δομestίκῳ, μηδὲν περὶ ἑαυτοῦ κινεῖν τῶν καθεστῶτων, μηδὲ πράττειν μηδὲν, μήτε τῶν δοκούντων βελτιόνων ἢ χειρόνων, ἂν μὴ παρῶσι καὶ αὐτοί· πάντως δὲ παρέσονται ὅσον οὐδέπω. δίκαιον δὲ εἶναι πεῖθεσθαι αὐτοῖς, 5 οὐ μόνον ἐν τοῖς πρώτοις τῶν φίλων τεταγμένοις, ἀλλὰ καὶ
- P. 386 παρ' ἐτέρων ἤκουσιν ὁμοίων. παραγενομένοις δὲ, ἃ ἂν πᾶσι δύξειε κοινῇ λυσιτελεῖν, ταῦτα πράττειν. ἐπεὶ δὲ γένοιτο ἔγγυς Διδυμοτείχου, πάλιν ἕτερον προπέμψαντες, τὴν τε ἀφίξιν ἐμήνουν αὐτῶν καὶ προετρέποντο ἐξιέναι εἰς ὑπάντη- 10 σιν αὐτῶν. τῷ δὲ ἐδόκουν ἀνόητα ἀξιοῦν. οὐ γὰρ αὐτόν τινα προσήκειν τοὺς ἐντυγχάνοντας τιμᾶν προσαναγκάζειν, ἀλλ' ἐκείνους οἰκοθεν ἀξίους κρίνοντας ἐπιψηφίζειν τὴν τιμὴν. ἐξετάζοντι δὲ πρὸς ἑαυτὸν τὸν λόγον, διὰ τὴν δοκοῦσαν ἀτοπίαν παρίστατο νοεῖν ὕπερ ἦν, ὡς οὐ σφετέρως ἔνεκα αὐτῶν τιμῆς ἠξίουσι 15 τοιαῦτα, ἀλλ' ἵνα ὑπαντήσαντος, τῶν ἵππων ἀποβάντες αὐτοὶ
- V. 313 τιμὴν ἀποδῶσι τὴν μεγίστην. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα ἐνόησας, ἔμεινεν Βοῖκοι. τοῖς δ' ἐπεὶ οὐκ ἐξεγένετο τὴν ἐπίνοιαν εἰς ἔργον ἀγαγεῖν, ὀλίγῳ ὕστερον καιρὸν ἐπιτηρήσαντες καὶ συντυχόντες ἐφίππῳ, τῶν ἵππων ἀποβάντες προσεκύνουν. εἴτ' αὐτῷ οἴκοι συνελθόντες 20 οὐ κατὰ τὸ πρότερον ἔθος συνεισήεσαν ἔφιπποι τὴν αὐλήν, ἀλλ' ἔξω καταλιπόντες, παρέθεον πεζῇ. ὁ δὲ ἠγανάκτησεν ἐφ' ἑκατέρωσι οὐ μετρίως. ἔπειθ' ἑαυτῷ περισησάμενος, κατηγορεῖ τὴν

2. παρὰ fortasse. 5. δίκαιοι P. 18. ἄγειν P. 21. συνεισεσαν P. et M.

sticum mittuntur, ut ei communiter decreta nuntient, et ex itinere praeconem cum litteris praemittunt eique significant, ne quid de ipsis constitutorum moveat, nec ipsis absentibus quidquam, sive melius sive deterius visum, occipiat: mox autem et omnino affuturos. Aequum porro esse, se audiri: non solum ut ex amicis praecipuis, sed etiam sociorum missu venientes. Ubi affuerint, tum quae simul omnes senserint, ea aggrediatur. Didymotichum appropinquantes, rursum alium praemittentes, adventum suum indicant, hortanturque, ut obviam ipsis prodeat. Visa stulta postulatio: non enim fas esse, a quoquam se compelli, ut adentes honoret: sed iis sponte honorem decernere, si honore dignos aestimaverit. Expendenti autem secum verba, quoniam absurda apparebant, incidit id quod erat, non ipsorum honoris gratia istuc peti: verum ut sibi occurrentem de equis descendentes summe venerentur. His secum cogitatis, domi mansit. Illi cum exsequi meditata non possent, paulo post captato tempore, equitanti occurrunt ac de suis iumentis desuantes, eum adorabundi salutant. Deinde domum comitantes, non pristino more adequitantes, sed foris equos relinquentes et iuxta pedibus ambulantes, aulam simul ingressi sunt. Ille utrumque permolestie tulit. Post in orbem se circumstantes

καινοτομίαν καὶ μὴ τοιαῦτα συνεβούλευε ποιεῖν, ἀλλὰ τοῖς A.C. 1341
 προτέροις ἔδεισιν ἐμμένειν. εἰ δὲ μὴ πείθοιντο, ἠπειλήσεν
 ἀπελάσειν πρὸς ὄργην. δεῖσαν δὲ αὐτῆς ἵππων ἐπιβῆναι,
 ἐκέλευε τῆς πύλης ἄγειν ἔξω· εἶτα παριῶν τὴν αὐτὴν περὶ
 5 ἐπέβαινε πρὸς τῆς πύλης. ὅπερ οἱ τὴν καινοτομίαν ἰδόντες C
 εἰργασμένοι καὶ καταπτῆξαντες τὴν ἀπειλήν, ἐνέμενον τοῖς
 προτέροις, μηδὲν καινὸν, μήτε διανοούμενοι, μήτε πράττειν
 ὑπομένοντες, μήτ' ἐκεῖνοι, μήθ' ἕτεροί τινες.

ιβ'. Ἐπὶ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ὁ τῶν Τριβαλῶν ἄρ-
 10 χοῦ Στέφανος ὁ Κράλης τὰς πρὸς βασιλέα λύσας σπονδὰς, D
 ἐπεὶ ἐπύθετο ἀποθανόντα, τὴν τε ἄλλην πᾶσαν κατέδραμε
 Μακεδονίαν ληϊζόμενος, καὶ Θεσσαλονίκην παρελθὼν, ἄχρι
 χωρίου ἤλθε τοῦ προσαγορευομένου τῶν Κρητῶν. ἔπειτα
 ἀνέστρεφεν, οὐ πολλὴν λείαν ἐπαγόμενος διὰ τὸ, μηνυθείσης
 15 Ἰστῆς ἐφόδου, πρότερον ταῖς πόλεσι καὶ τοῖς φρουρίοις τὰ τε
 βοσκήματα καὶ τοὺς ἀνθρώπους ἐγκατακλεισθῆναι. ἐπεὶ δὲ
 ἠγγέλλετο περὶ τούτων τῷ μεγάλῳ δομestικῷ, ἐκκλησίαν συνα-
 θροῖσας, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν ἡγεμόνων
 τῆς στρατιᾶς, ὅ, τι δέοι ποιεῖν πρὸς τὴν ἔφοδον τῶν Τρι-
 20 βαλῶν. οἱ μὲν οὖν ὅ,τι ἕκαστος ἐδόκει λυσιτελεῖν ἐβουλεύετο P. 387
 πρὸς τὰ παρόντα. τῷ μεγάλῳ δὲ δομestικῷ τὸ πρὸς Κρά-
 λην ἀντικαθίστασθαι ταχέως, ἢ ἢ πείθοιεν αἰρεῖσθαι τὴν
 εἰρήνην ἢ θρασυνομένῳ πολεμοῦεν, δοκοῦν τῶν ἀναγκαίων,

13. τῶν om. P.

de facti novitate reprehendit, monens, ne quid simile posthac; sed antiquam consuetudinem retinerent. Ni obedirent, se illos cum stomacho repulsurum. Cum in equum rursus ascendere oporteret, iussit cum extra portam educi, ac per aulam transiens, ibidem ascendit. Id alii adspicientes, qui novitatem usurparant, et minis perterriti, morem pristinum retinuerunt, et neque ipsi, neque alii amplius quippiam novi vel cogitare vel facere sustinuerunt.

12. Sub idem tempus etiam Triballorum princeps Stephanus Crales, audito imperatorem obiisse, foedus solvit et cum reliquam Macedoniam omnem populabundus incurravit, tum Thessalonicam porro vadens, ad locum, qui Cretensium dicitur, pervenit. Deinde cum praeda haud opima reversus est, propterea quod eius adventu prius nuntiato, agrestes se cum pecore urbibus castellisque incluse- rant. Quibus ad se perlatis, magnus domesticus, concilio optima- tum et ducum exercitus convocato, quid contra Triballorum im- pressionem inceptandum esset, quaeisivit. Eorum unusquisque sen- tentiam, quam putavit ad tempus commodam, dixit. Sed cum magno domestico necessarium videretur, cito Crali resistendum, ut eum vel pacem egeret accipere, vel cum audacius refragante bello decerneret, multo tamen magis necessarium magisque utile visum

A.C. 1341 ἔτι πολλῷ μᾶλλον ἀναγκαιότερον καὶ λυσιτελέστερον πρὸς τὴν εἰς Πελοπόννησον στρατείαν ἅμα ἤρι παρεσκευασμένους ἐδόκει εἶναι καὶ μὴ προΐεσθαι τὸν καιρὸν, πράξεων παρεχόμενον μεγάλων ἀφορμᾶς. „εἰ γὰρ, Θεοῦ συναιρουμένου, τοὺς τὴν Πελοπόννησον οἰκοῦντας Λατίνους” ἔφρασκε „γένοιτο προσ-5 λαβεῖν, ἀνάγκη καὶ τοὺς τὴν Ἀττικὴν καὶ Βοιωτίαν οἰκοῦν-
Bτας Κατελάνους ἢ ἐκόντας ἡμῖν ἢ βιασθέντας προσχωρῆσαι. τοῦτου δὲ γεγενημένου καὶ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ὥσπερ ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις ἐκ Πελοποννήσου μέχρι Βυζαντίου συνεχοῦς γεγενημένης, ἔξεστι συνορᾶν, ὡς οὐδὲν ἔργον ἤδη το Τριβαλοῦς τε καὶ τοὺς ἄλλους περιοίκους τῶν βαρβάρων τῆς ὕβρεως δίκας ἀπαιτεῖν, ἧς ἐξυβρίζουσιν εἰς ἡμᾶς τοσοῦτον ἤδη χρόνον. ὡς οὖν μεγάλων ἐκείθεν ἐλπίδων ὑποφαινομένων, οὕτω προσήκει πράττειν ὥστε μὴ τὸν καιρὸν ἡμᾶς διαφυγεῖν. οὗ δὲ ἔνεκα εἰς Βυζάντιον ἡμᾶς ἐπανελθεῖν ἡγοῦμαι 15 νυνὶ προσήκειν. δυνάμεως γὰρ ἡμῖν πρὸς τὴν Πελοπόννησον
C χρεῖα ναυτικῆς, ἣν δεῖ τοῦ χειμῶνος παρασκευασθῆναι. ἂν οὖν τούτων ἀμελήσαντες νῦν, τραπώμεθα πρὸς τὴν ἐσπέραν, νομίσαντες ὡς ἐπανήξομεν τάχι κατὰσθήσαντες ταχέως, δέος μὴ πολέμοις ἐμπλακέντες καὶ τισιν ἐτέροις ἀναγκαιῶς καιροῦ μὴ δυνηθέντες παρασκευάσασθαι, ἐπανελθόντες ἀπολέσωμεν
V.314 τὴν πρῶξιν. εἰ δὲ γενώμεθα ἐν Βυζαντίῳ νῦν, πρῶτα μὲν ναυάρχους καταστήσομεν καὶ στρατηγόν, οἷς μελήσει τὰς τε ναῦς ἐπισκευάζειν καὶ ναύτας, οἳ ἐπιβήσονται, καὶ ὀπίτας

24. ἐβήσονται P.

est, ad expeditionem in Peloponnesum principio veris paratos esse: nec e manibus dimittendum tempus, rebus praeclare gerendis idoneum. Si enim Deo auxiliante, inquit, Peloponnesum habitantes Latinos ad imperium adiunxerimus, etiam Catalani, Atticam et Boeotiam incolentes, velint nolint, se nobis dedit. Quo facto Romanoque principatu velut olim a Peloponneso Byzantium continuato, intelligi potest, non fore operosum Triballis aliisque circumiacentibus barbaris pro iniuriis, tamdiu nobis cum tanta insolentia illatis, pretium persolvere. Ad spes igitur amplissimas inde sublucentes accomodandum est agendi studium, ne occasio elabatur. Qua de causa Byzantium redeundum censeo: ad Peloponnesum enim navali apparatu indigemus, et is per hiemem providendus est. Quod si, his modo posthabitis, in occidentem convertemur, opinantes nos constituto illic rerum statu celeriter reversuros, timendum, ne illic bello et aliis quibusdam necessitatibus impliciti, post reditum, cum nos instruere nequiverimus, rei gerendae facultatem amittamus. Sin Byzantii nunc fuerimus, primum quidem nauarchos et duces classis designabimus, quibus curae crit et na-

καταλέγειν. ἔπειτα δὲ καὶ περὶ χρημάτων σκεψόμεθα, ὅθεν A.C. 1341
 λαμβάνειν αὐτοῖς ἐξέσται πρὸς τοῦ στόλου τὴν παρασκευὴν.
 πρὸς δὲ τούτοις καὶ τοὺς τῶν δημοσίων φόρων διοικητὰς
 ἀνάγκη καθιστᾶν, ἵνα μὴ, ἀτάκτως φερομένων καὶ ὡς ἔτυχε, D
 5 λύμη τις γένηται περὶ χρήματα τὰ κοινὰ, ἐπιδεδωκῶτα οὐ
 μικρῶς ἐκ προσθήκης μὲν οὐδεμιᾶς τῶν εἰθισμένων φόρων,
 ἐξ ἑτέρων δὲ τινων τρόπων καὶ ἐπινοιῶν. ἐπειδὴν δὲ ταῦτα
 τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας τύχη καὶ φροντίδος, πρεσβείαν
 διανοοῦμαι πέμπειν πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν, ἅμα
 10 μὲν κατασκευομένους τὴν ἐκείνου δύναμιν ὁπόση εἴη, ἅμα
 δὲ, εἰ καὶ πρὸς διαλλαγὰς ἐτοιμῶς ἔχει, χωρήσοντας πρὸς
 διαλύσεις. οὐ γὰρ ἠγοῦμαι νῦν ἡμῖν λυσιτελεῖν, ἐξὸν εἰρή-
 νην μετὰ τῶν ὁμορούντων ἔθνων ἄγειν, ἐκοντὶ τὸν πόλεμον
 αἰρεῖσθαι. αὐτὸς δὲ ὀλίγας ἡμέρας Βυζαντίῳ ἐνδιατρίψας,
 15 ἔπειτα τὸ μισθοφορικὸν τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἐκ χωρίων
 τὰς προσόδους ἐχόντων τοὺς δυνατωτέρους παραλαβῶν, ὡς P. 388
 καὶ τῆς ἐσπερίου στρατιᾶς συνεσομένης, πρὸς ἐσπέραν τοῦ
 χειμῶνος βαδιοῦμαι, τοῖς ἄλλοις ἐπιτρέψας οἴκοι διατρίβειν
 καὶ παρασκευάζεσθαι πρὸς τὴν στρατείαν, ὡς ἅμα ἦρι ἐσομέ-
 20 νης. καὶ Ἀλβανοὺς τοὺς περὶ Πογονιανὴν καὶ Λιβίσδαν νε-
 μομένους ληϊσάμενος καὶ δίκας τῆς ἀδικίας ἐπιθεῖς, (ἴστε
 γὰρ δήπου καὶ αὐτοὶ, ὡς καὶ περιόντος βασιλέως καὶ μετὰ
 τὴν ἐκείνου τελευτὴν πολλὰ τὰς τῆς Ἀκαρνανίας πόλεις καὶ

1. συλλέγειν M. mg.

ves reparare nautasque ac milites colligere, qui conscendant.
 Postea et de pecunia videbimus, unde ea in classem suppeditet.
 Adhaec vectigalium publicorum curatores necesse erit declarare; ne,
 si confuse ac fortuito capiantur, grave damnum aerario iniungant:
 quod quidem nulla consuetorum accessione tributorum, verum aliis
 modis et artibus vehementer crevit. Ubi haec, qua par est, sedulitate
 sollicitudineque confecta fuerint, legatos ad Triballorum regu-
 lum mittere in animo habeo: qui simul eius vires et copias explo-
 rent: simul, si a reconciliatione non abhorreat, pacem cum eo
 componant. Nam nunc quidem rationes nostrae non ferunt, ut
 arbitror, quando in pace cum finitimis gentibus vivere licet, ultro
 bellum deposcere. Ubi aliquamdiu Byzantii fuero, deinde milites
 mercenarios et qui ex possessiunculis uberiores capiunt reditus,
 assumens, occidentali insuper exercitu accessuro, hieme in occiden-
 tem movebo: alios domi manere sinam, ut interim ad expeditionem,
 cum ver aperietur, suscipiendam se comparent. Et Albanos circa
 Pogonianam et Libisdam positos depraedatus et iniurias ab eis per-
 secutus (nostis enim utique vos etiam, quomodo adhuc superstitem
 imperatore et post eius obitum urbes Acarnaniae complures et Ba-

A. C. 1341 *Βαλάγγριτα ἐκάκωσαν ὀσημέραι κατατρέχοντες καὶ ληϊζόμενοι,)*
 πειράσομαι, εἰ δυναίμην, οἶομαι δὲ, τὴν τῶν Χριστοῦ γε-
 νεθλίων ἑορτὴν ἐν Βυζαντίῳ ἀγαγεῖν, οὐ μόνον διὰ τὴν στρα-
 τιάν, ἵνα μὴ ὑπερόριος ἐν χειμῶνι διατρίβῃ, ἀλλ' ἵνα καὶ
 βασιλέως ἢ νέου στεφηφορία τελεσθῇ. οὕτω γὰρ ἐδέδοκτο
 Β ἡμῖν. ἅμα δὲ ἦσι ἄρχομένῳ τῶν τε τριήρεων πρὸς τὸν πλοῦν
 οὐσῶν παρεσκευασμένων καὶ τῆς στρατιᾶς ἀπάσης, ἕξ ἡπείρου
 τε ἅμα καὶ θαλάσσης προσβαλοῦμεν τῇ Πελοποννήσῳ. οὐ
 γὰρ μικρὰ προσθήκη γενήσεται Ῥωμαίοις, ἂν ὑπαγαγόμεθα
 ἐκείνους. ὁδοῦ δὲ πάρεργον καὶ τοὺς τῆς Ἰωνίας διερευνησάμε-10
 νοι ναυστάθμους καὶ ποταμούς, ἐν οἷς οἱ Πέρσαι τὰς σφετέρας
 αὐτῶν προσορμίζουσι ναῦς, καὶ καταφλέξαντες πύρρι, (οὕτω
 γὰρ Ἀλησέρῃ τῷ Κοτναεῖου σατράπῃ καὶ ἐμοὶ συντέθειται, ἐκ
 τῆς ἡπείρου παραβηθούντι ἅμα στρατιᾷ πεζῇ τε καὶ ἵππικῇ,)
 καὶ τῆς ἕξ ἐκείνων ἀπαλλαγέντες λύμης καὶ φροντίδος, πρὸς15
 C τὸν προκείμενον βαδιούμεθα ἀγῶνα, πάντα τὰ οἴκοι κατα-
 στήσαντες καλῶς." τοιαῦτα τοῦ μεγάλου βουλευσαμένου δο-
 μεστίκου, ἐπεὶ καὶ τοῖς ἄλλοις συνεδόκει καὶ ἐπήρουν τὴν
 βουλήν, πρὸς μὲν τὸν τῶν Τριβαλῶν ἄρχοντα πρέσβεις
 ἤροῦντο αὐτίκα. οἱ καὶ παραγενόμενοι καὶ διαλεχθέντες περὶ20
 εἰρήνης, ἔπεισάν τε διαλύσασθαι καὶ ἔθεντο σπονδὰς κατὰ
 τὰς οὐσας πρὶν. ὁ μέγας δὲ δομέστικος ἀθροΐζεσθαι κελεύ-
 σασ τὴν στρατιάν, αὐτὸς ἦει εἰς Βυζάντιον. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο
 ἐγγὺς, οἱ Βυζαντίῳ παρόντες τῶν συγκλητικῶν εἰς ὑπάντησιν

6. τριηρῶν P. 19. τῶν om. P. 23. ἴει P. et M.

lagrita quotidianis incursionibus ac direptionibus afflixerint) conabor, si possim, et potero, ut opinor, solcune Christi natalium Byzantii agere: non tantum exercitus causa, ne extra fines hibernet, sed etiam ut novi imperatoris, quemadmodum inter nos convenit, coronationem celebremus. Incunte autem vere, triremibus ad navigationem paratis exercituque toto praesente, Peloponnesum terra marique pariter adoricemur: qua insula subacta, Romanos fines non parum proferemus. Levi autem brachio etiam Ioniae Iustratis navalibus et fluminibus, ad quae Persae naves suas appellunt, illisque inflammatis (sic namque ego et Aliseres Cotiaei satrapa, qui ex continente pedestri nos et equestri auxilio iuvabit, pacti sumus,) et imminente inde clade anxiaque cura liberati, omnibus domi recte ordinatis, ad propositum certamen aggrediemur. Postquam huic consilio magni domestici etiam ceteri applauserunt, legati ad Triballorum principem mox delecti sunt. Qui profecti, pacem ei persuaserunt et foedus pristinum revocarunt. Magnus autem domesticus congregato exercitu Byzantium petivit: quem appropinquantem, qui erant illic proceres, obviam se ferentes et ab equis

ἔξελθόντες, ἠσπάζοντο τῶν ἵππων ἀποβάντες. ὁ δὲ ἐπέπλητ- A.C. 1341
 τεν αὐτοῖς ὡς οὐ προσήκοντα ποιοῦσιν· ἔπειτα εἰς τὰ βασι-
 λεια ἐλθὼν, ἠσπάζετό τε βασιλίδα καὶ παρεμυθεῖτο λόγοις, D
 οὐκ ἀλγοῦσαν μόνον ὑπὸ τῶν συμφορῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα
 5 νοσηλενομένην. καὶ διηγησάμενος, ὅσα τε πράξειε πρὸς Δι-
 δουμότειχον ἐλθὼν, καὶ ὅσα τοῖς ἐκ Πελοποννήσου πρέσβειν
 ἐπαγγέλλαιτο, οἷά τε διανοοῖτο περὶ τε ἐκείνων καὶ περὶ τῶν
 ἄλλων πράττειν, μεγάλα τε ἐλπίζειν παρήνει καὶ αὐτῷ θαρ-
 10 ρεῖν, ὡς ὑπὲρ ὠφελείας αὐτῆς τε καὶ παιδῶν καὶ τοῦ κοινοῦ
 Ῥωμαίων, οὔτε σώματος, οὔτε χρημάτων φεισομένῳ, ἀλλὰ V. 315
 πᾶσαν ἐπιδειξομένῳ καὶ σπουδῆν καὶ προθυμίαν. νῦν μὲν
 γὰρ οὐ θάδιον εἶναι, λόγοις τὴν τε στρατιᾶς ἐπίδοσιν καὶ
 τῶν προσόδων τῶν κοινῶν ἀποδεικνύνειν· ἔαρος δὲ γενομένου,
 εἰ ἐν ζῶσιν εἶη, οὐ λόγων δεήσεσθαι πρὸς τὴν ἀπόδειξιν,
 15 ἔξ αὐτῶν τῶν ἔργων φανεραῖς τῆς ὠφελείας γινομένης. ἔπειτα P. 389
 καὶ περὶ ὧν ἦκει κοινωσάμενος, ὡς καὶ αὐτῇ συμφέροντα
 ἐδόκει καὶ ἐπεψήφισε τὴν βουλὴν, ἔργον εἶχετο καὶ διώκει
 πάντα, ἧ βεβούλευτο.

17. Ὀλίγω δὲ ὕστερον ἔξ ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐν βασιλεί-
 20 οῖς αὐτοῦ τῇ βασιλίδι διαλεγομένου περὶ τῶν κοινῶν καὶ κοι-
 νῇ βουλευομένων περὶ ὧν ἂν δεοί πράττειν, θροῦς ἔξωθεν B
 ἠκούετο καὶ βοή περὶ τὰ βασίλεια συμμιγῆς. ἐρομένης δὲ
 τῆς βασιλίδος πρὸς αὐτὸν, τί ἂν εἶη ταῦτα, σαφῆς μὲν οὐδὲν
 εἰδέναι ἔφρασκεν· οἴεσθαι δὲ, πρὸς τὴν δίκην τινῶν ἀλλήλοις

7. τὴν pro καὶ P. 23. σαφῆς M., φάσκειν P.

descendentes consalutarunt: quos ille ut ineptos obiurgavit; pro-
 gressusque in palatium, Augustam, salute dicta, ex calamitate
 aegram animi et aegrotam corpore consolatus, et expositis, quae
 Didymotichi egisset quaeque Peloponnesiorum legatis promisisset,
 quaeque illis et aliis facere cogitaret, spes magnas ut conciperet
 atque ut sibi fideret, quando pro eius et filiorum Romanorumque
 omnium utilitate omni studio alacritateque pugnaturus, et neque
 pecuniis, neque sanguini suo parsurus sit, hortatus est. Nunc qui-
 dem quantopere cum redivisibus communibus auctus sit exercitus,
 non facile posse verbis demonstrari: vere novo, si vivat, nullis
 verbis opus futurum, cum ipse operum fructus id demonstraverit.
 Deinde collatis cum ea ob quae venerat, ubi et illa ut commoda
 probavit et consilium eius approbavit, ad deliberata opere expli-
 canda se dedit.

13. Paulo post diem illum, dum in regia cum imperatrice de
 re publica sermocinatur et ambo de rebus agendis consultant, foris
 tumultus et commixtus clamor exauditur. Interrogante ea, quid-
 nam hoc esset, negavit se certum scire: credere tamen ob litem

- A. C. 1341 ἀντιλεγόντων, τὸν θόρυβον γίνεσθαι τουτονί. διίσχυρίζετο δὲ καὶ ὕστερον, οὐδὲν ἄλλο οἰηθῆναι τὴν ἀρχήν· οὐδὲ γὰρ οὐδ' αὐτός τι ἤδει τῶν γιγνομένων. ἔπειτα ὡς μείζων ἦν ὁ θόρυβος καὶ παρετίετο ἐπιπολὺ, νομίους καὶ αὐτὸς νεότερόν τι εἶναι, ἀναστὰς ἐξῆει μαθεῖν ἐθέλων τῶν γινομένων τὴν αἰτίαν. ὄρᾳ δὲ τῶν βασιλείων τὴν ἀλλήν πλήθουσαν ἀνδρῶν, οἳ ἦσαν οὐ τοῦ στρατιωτικοῦ καταλόγου μόνον,
- C ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπ' εὐγενεῖα λαμπρυνομένων νέων, καὶ τὸν πατριάρχην ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐσιτώτα καὶ λογομαχοῦντα πρὸς αὐτοὺς διαφερομένους. αἰτία δὲ τῆς διαφορᾶς ἦν, ὅτι δὴ 10 ἤξιόν μείζονος τιμῆς τὸν μέγαν δομέστικον δίκαιον τυγχάνειν εἶναι καὶ μὴ τοῖς πολλοῖς ὁμοίως πεζῇ τῶν βασιλείων εἰσεῖναι τὴν ἀλλήν· ὅς οὐ μόνον νῦν τῶν ὄλων πραγμάτων ἔχει τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ καὶ, βασιλέως περιόντος, παραδυναστεύων ἦν καὶ πολλάκις ὑπ' ἐκείνου προσκεκλημένος πρὸς τὴν βα- 15 σιλείας κοινωνίαν. ἐν αἰτίαις τε τὸν πατριάρχην διὰ ταῦτα ἐποιούντο, ὅτι δὴ περιορῶν καὶ μὴ βασιλίδι παραιοίη τὰ προσήκοντα. ταῦτα δὴ αὐτοῖς ἐλέγετο, οὐ πᾶσιν ὁμοίως ἔχουσι τὰς γνώμας. ἀλλ' οἷς μὲν εὐνοια πρὸς ἐκεῖνον ἦν, ἐσπουδάζετό τε ἀληθῶς ὁμοίως καὶ ἐλέγετο, οἳ δ' ἐθεράπευον 20
- D τὸν καιρὸν καὶ τὴν μεγάλου δομεστίκου δύναμιν· ἦσαν δὲ οἳ καὶ δυσχεραίνοντες πρὸς τοὺς λόγους καὶ ἠδέως ἂν κωλύσοντες, εἰ ἐξῆν, ὅμως ὑπὸ δέους συμφωνεῖν ἐδόκουν τοῖς πολλοῖς, οἴομενοι, ἐκείνου συνειδότος καὶ ἀφανῶς τὰ τοιαῦτα

20. καὶ om. M.

aliquam iurgantes sic eos vociferari; quin aliud nihil prorsus se putasse postea affirmavit: neque enim vel ipse quid ageretur sciebat. Crescente et diutius durante strepitu, ratus et ipse quippiam novi tentari, surgens exit, uti causam noscitet. Atrium palatii plenum, non ex albo militari solum, sed etiam ex iuvenibus nobilitate illustribus, et Patriarcham stantem in medio verbisque cum ipsis velitantem videt. Causa dissensionis erat, quod illi magnum domesticum maiore dignandum honore censebant et non ut unum de infima plebe aulam palatii pedibus debere ingredi, qui iam non solum praecesset summo imperio, sed defuncti quoque imperatoris collega et crebro ad communionem imperii ab eodem invitatus fuisset: atque idcirco patriarcham carpebant, qui conniveret, nec imperatricem officii sui admoneret. Haec illi loquebantur: nec erat una mens omnibus. Nam qui illum diligebant eique ex animo studebant, quod sentiebant, id in ore habebant: alii metu illius potentiae tempori inserviebant. Erant etiam, qui sermones hos aegrius ferentes, libenter vetuissent, si potuissent: nihilo minus quadam mali formidine pluribus adstipulari videbantur, cogitantes,

συσκευάζοντος εἰρησθαι. ὁ πατριάρχης δὲ ἀντικαθίστατο πρὸς A. C. 1341
 τοὺς λόγους καὶ, μὴ δεῖν, ἔλεγεν, αὐτοὺς ἀτάκτως θορυβεῖν,
 ἀλλὰ πείθεσθαι τοῖς βασιλίδι καὶ μεγάλῳ δομestίῳ ἐγνω-
 σμένοις. ἐν τούτοις δὲ τῆς ἔριδος ἐκείνοις οὔσης, ἐπεὶ ἐπέ-
 5 παυτο φανέντος, τοῖς μὲν ἄλλοις ὡσπερ ὀργιζόμενος οὐδὲν
 εἰρήκει· πατριάρχην δὲ ἐμέμφετο, ὅτι ἀνοήτων ἀνθρώπων
 προσέχων λόγους, ἔστηκε πρὸς αὐτοὺς λογομαχῶν καὶ θόρυβον
 κινῶν. συνεβούλευέ τε οἴκοι ἀπελθεῖν καὶ μηδὲν πρὸς ἐκεῖ- P. 390
 10 τῶν εἰρημένων ποιησομένῳ λόγον. προέπεμπε τε ἄχρι ἵππου
 θεραπέων διὰ τὴν πρὸς αὐτὸν γεγενημένην μέμψιν, οὔπω
 πρότερον τοῦτο εἰργασμένος, ἀλλ' ἐν τοῖς βασιλείοις οἴκοις
 συνταπτόμενος ἀναστρέφειν εἰσθώς. εἰς βασιλίδα δὲ αὐθις V. 316
 ὁ μέγας δομestικός ἐπανελθὼν, τὴν αἰτίαν τοῦ θορύβου διη-
 15 γαίετο, ὅπως τε αὐτὸς τῆς ἀκαίρου φιλονεικίας μεμψάμενος
 πατριάρχην, ὅτι ἀνοήτων ἀνθρώπων προσχοίη λόγους ἔχουσι
 μηδὲν ὑγιές, παραινέσειεν οἴκαδε ἀναχωρεῖν. διῖσχυρίζετό
 τε καὶ αὐτὸς ἐπιμαρτυρόμενος θεὸν, ὡς οὐδὲν τῶν λεγομέ-
 20 νων συνειδείη, ἀλλ' ὑπὸ τινων ἀπαιδευτῶν ὑπ' αὐθαδείας B
 ἀνοήτως κινήθει. ἐπαινούσης δὲ τῆς βασιλίδος ἐπὶ τῷ τὸν
 θόρυβον καταστεῖλαι, „ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν” ὁ μέγας δομestικός
 ἔφη „συνεβούλευσα μηδὲν προσθέντι τοῖς εἰρημένοις ἀπελθεῖν,
 οὔτω συνιδὼν ῥαδίως διαλύσειν τὴν φιλονεικίαν, μάλιστα
 περὶ ἐμοῦ γεγενημένην. σοὶ δὲ, μὴ τὴν αὐθαδεῖαν ἀτιμώ-

2. καὶ μηδὲν ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς M. 16. πατριάρχῃ P.

ipso conscio et clam talia moliente dici. Patriarcha eorum asser-
 tionem adversari, et nihil turbandum, sed iis, quae imperatrici et
 magno domestico placuissent, obsequendum contendere. Cum in
 hoc esset controversia eiusque conspectu omnes conticuissent, aliis
 quidem velut iratus nihil dixit: patriarcham autem increpuit, quod
 hominibus insipientibus aures commodasset et verborum cum ipsis
 digladiatione turbas excitasset. Præinde litigare cessaret: domum se
 capesseret: postredie secum de lite acturus; et ita usque ad equum
 deduxit, hoc officio obiurgatum deliniens, quod ante non solebat,
 sed in penetralibus palatii valedicere ac reverti consueverat. Ad
 imperatricem autem rediens, tumultus causam narrat et quo pacto
 patriarcham propter intempestivam concertationem reprehendisset
 quodque stultorum sermones ineptos attendisset: et eum uti do-
 mum abiret, admonuisset. Asseverabat item ac Deum testem facie-
 bat, se nullius horum esse conscium: sed ab imperitis quibusdam
 superbe ac stolide ea moveri. Quem cum de turbis sedatis com-
 mendarer imperatrix, Sed illi quidem, inquit magnus domesticus,
 quasi, nihil verborum adderet domumque discederet; intelligens, sic

A. C. 131. ἱερὸν παραινῶ περιδεῖν, ἀλλὰ λόγοις κολάσαι προσκαλεσα-
 μένην τῆς γλώσσης τῆς ἀκολασίας ἕνεκα. παρήνεσα δ' ἄν,
 καὶ ἐπιπλεῖον ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν τὴν πρὸς αὐτοὺς, εἰ
 μὴ ταχέως ἔμελλον ἐνθένδε ἀπελεύσεσθαι, τοὺς πλείους αὐ-
 τῶν παραλαβῶν. διὸ μετὰ τὸ καθάρασθαι ἀρκοῦντως, πα-5
 C ράσχου συγγνώμην, αἰτιωμένην τῆς ὁδοιπορίας τὴν ἀνάγκην.”
 ἣ πεισθεῖσα καὶ ἡ βασιλὶς, τοὺς ἄνδρας τε προσεκαλεῖτο καὶ
 ὠνειδίξεν αὐτοῖς τὴν ἀπαιδευσίαν, ὅτι βασιλέων ἐντεθραμ-
 μένοι νόμοις καὶ συνόντες ἐκ παιδός, οὐδὲν ἄμεινον τῶν
 ἀβασιλεύτων διάκεισθε βαρβάρων, πᾶν τὸ προσιστάμενον ὑμῖν¹⁰
 ἀτάκτως θορυβοῦντες. σκοπεῖτε γὰρ, εἰς ὅσον ἀνοίας ἤλασα-
 τε νυνί. πρῶτον μὲν γὰρ ἐν βασιλείοις φανερῶς ἀντείπετε
 βασιλεῦσι· δεύτερον δ', ὅτι πατριάρχῃ διηρέχθητε, κοινῶ
 πάντων ὄντι πατρὶ πνευματικῶ καὶ μάλιστα πολλῆς αἰδοῦς
 ἀξίῳ καὶ τιμῆς, πολλῶ πλέον ἢ οἱ σαρκικῶς γεγεννηκότες. τρί-¹⁵
 τον δ', ὅτι καὶ ὑπὲρ μέγαλον δομειστικόν δῆθεν ἐποιήσασθε
 τοὺς λόγους, τότε εἰς ὑμᾶς ἤκον ἀποδεικνύντες διὰ τούτων
 D τῆς παρ' ὑμῶν αὐτὸν δεόμενον ἐπικουρίας εἰς τὸ τυχεῖν,
 εἴ τινος δέοιτο παρ' ἡμῶν. τοῦτο δ' ὅτι τῶν ἀτοπωτάτων,
 οὐχ ἑτέροις, ἀλλ' ὑμῖν αὐτοῖς χρήσασθε διαιτηταῖς. οὐ γάρ²⁰
 νῦν μόνον, ὅτε εἰς αὐτὸν περιήκει τῶν ὄλων ἡ φροντίς, ἀλλὰ
 καὶ βασιλέως ζῶντος, ὑμῶν ἀπάντων οὗτος προϊστάτο, ἐν

5. παρᾶσχον P.

12. ἐν om. P.

15. γεγεννηκότες P.

me litem mea potissimum causa exortam facile dirempturum. Te autem moneo, ut superbiam istam inultam ne relinquant, verum accersitos propter linguae protervitatem obiurgites. Monerem etiam, ut te admodum illis iratam ostenderes, nisi brevi hinc pluribus eorum ascitis discessurus essem. Idcirco ubi quantum satis est eos castigaveris, causata profectionis meae necessitatem, venia illos impertito. Augusta momenti obsecuta, viros illos accersit; inscitiam exprobrat, quod inter leges regias educati et in iis a teneris versati, nihilo tamen barbaris rege carentibus praestarent et quidquid sibi obstitisset, statim turbas ac tumultum cicerent. Perpendite enim, inquit, quo nunc amentiae prodieritis. Primum enim in ipso palatio imperatoribus aperte repugnastis. Deinde cum patriarcha communi omnium patre spirituali et omni reverentia dignissimo, magis quam qui per corporum coniunctionem nos generarunt, altercati estis. Postremo etiam pro magno domestico videlicet verba fecistis; quod ad vos attinet, docentes, eum vestra indigere ope, si qua illi re a nobis opus sit. Hoc autem absurdissimum esse, non aliis, sed vobis ipsis iudicibus utamini licet. Non enim modo dumtaxat, quando ad eum summa rerum procuratio devoluta est: sed et vivo imperatore vobis omnibus hic praecerat, in quibus imperatorem requireratis: vestrum contra illi nemo. Quare cum e

οἷς ἐδεῖσθε βασιλέως· αὐτοῦ δὲ ὑμῶν οὐδεὶς. ὥστε καὶ ἐκ A.C. 1341
 τῶν προτέρων καὶ τῶν νῦν συνιδεῖν ὑμᾶς ἐχρῆν, ὡς οὐκ
 ἂν δέοιτο τῆς παρ' ὑμῶν ἐπικουρίας. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ
 ἔστιν οὐδὲν, ὃ βουλομένῳ ἢ περὶ ἑαυτοῦ ἢ περὶ ἐτέρων, μὴ
 5 καὶ πράττειν δυνατόν. εἰ δὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει καὶ οὐδεὶς P. 391
 ἀντρεῖ, οὐδ' ὑμᾶς ἐχρῆν θορυβεῖν καὶ ταράττεσθαι εἰκῆ.
 καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εὐεργεσίας, ἀλλὰ δίκης ἄξιοι παρ' αὐτῶ.
 καὶ γὰρ δὲ ὑμᾶς τὰς προσηκούσας τῆς ἀθθαδεύειας ἀπήτησα ἂν
 εὐθύνας, εἰ μὴ αὐτὸς παρητήσατο δεηθεὶς ὑπὲρ ὑμῶν, ἄλλως
 10 δ' ὅτι καὶ πρὸς τὴν ἐκστρατείαν παρεσκεύασθε, πρὸς ἣν
 χαίροντας βαδίξεν, οὐκ ἀνιωμένους, οἶομαι προσήκειν. οὐ
 δὴ ἔνεκα τὴν μὲν τῶν ἡμαρτημένων παρέχομαι συγγνώμην,
 τοῦ λοιποῦ δὲ εὐτάκτους εἶναι παραγγέλλω καὶ τῶν μειζόνων
 μηδὲν περιεργάζεσθαι, ἀλλὰ παραχωρεῖν ἐκείνοις, οἷς τὰ
 15 τοιαῦτα καλῶς τε ἔξεστι διοικεῖν καὶ, ἂν τι σφάλλονται, ἐπα-
 νορθοῦσθαι." τοσαῦτα μὲν ἡ βασιλὶς πρὸς ἐκείνους διεiléχθη,
 τοῦ θορύβου ἔνεκα καθαρτομένη. ἐκείνοι δὲ τῆς ἡμερότητος B
 καὶ τῆς συγγνώμης χάριτας ὁμολογήσαντες καὶ τῶν ἄλλων
 μᾶλλον ὁ μέγας δομéstικος, οἱ μὲν ἄλλοι ἀνεχώρουν· ὁ μέ-
 20 γας δὲ αὐτῆς δομéstικος καταλειφθεὶς, ἐβουλεύοντο ἅμα βα-
 σιλίδι περὶ ᾧ ἀναγκαῖον ἦν.

ιδ'. Λόγου δὲ καὶ περὶ Ἀποκαύκου τοῦ παρακοιμωμένου V. 317
 ἐμπεσόντος καὶ σκεπτομένων καθότι δέοι χρήσασθαι αὐτῶ, C
 μηδεμίαν ἄλλην, ἔφρασκεν ἡ βασιλὶς, τῶν τετολμημένων παρ'

4. περὶ alterum om. P.

praeteritis, tum e praesentibus discere vos oportebat, illum vestro
 patrocinio non egere. Non enim est, non est, inquam, quod ille,
 si velit, non vel sibi vel aliis curaverit. Quod cum ita sit, et
 fateantur omnes, nec vos temere tumultuari turbarique conveniebat,
 atque ideo non gratiam, sed poenam ille vobis debet: et ego con-
 digno superbiam vestram multarem supplicio, nisi ille id a vobis
 deprecatus esset, quod ad expeditionem praeparavimus: quo gau-
 dentes, non moestos, ire decet, ut opinor. Quamobrem delicti
 gratiam facio et de cetero ut quiescatis, impero ac rebus maioribus
 ne vos curiose immisceatis: sed illis eas relinquatis, quibus easdem
 bene administrare, et si quid erraverint, emendare licet. Impera-
 trix de tumultu sic eos accepit: ipsi de benignitate dataque venia
 gratias agentes (et prae aliis magnus domesticus) ceteri quidem re-
 cesserunt: domesticus restans, cum imperatrice de his, quae opus
 erant, de integro deliberavit.

14. Cum autem mentio de Apocauchio sacri cubiculi praefecto
 fieret quacsissentque, quomodo eum punirent, nullam se aliam,
 aiebat imperatrix, nefarii criminis poenam poscere, praeter eam,

A. C. 1341 ἐκείνου δίκην ἀπαιτεῖν, ἣ ἦν αὐτὸς ἐτιμήσατο αὐτῷ, ὥστε οἴκοι καθῆσθαι, μὴ ἐξιόντα, μήτε τῶν κοινῶν τι διοικοῦντα, ὁ δ' ἔφρασκε καὶ αὐτὸς τὴν δίκην πρέπουσαν ἡγεῖσθαι τῆ τολμῆματι. μὴ μέντοι γε αὐτῷ κατὰ γνώμην εἶναι πρὸς ὑπερόριον ἀπίοντι στρατείαν τὴν πρὸς τὴν ἑσπέραν, τῶν⁵ δεομένων διορθώσεως ὀπίσω τι καταλιπεῖν, οὗ δὴ ἔνεκα πρὸς τε τοὺς περιοίκους Πέρσας θέσθαι σπονδὰς καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν Μυσῶν βασιλέα, ἵνα μὴ ἀπόντος ταράττοιο αὐτῆ ὑπὸ πολέμων ὀχλουμένη. καὶ διὰ τοῦτο καὶ παρακοι-
D μώμενον ἡγεῖσθαι προσήκειν ἀξιῶσαντας συγγνώμης, πάλιν¹⁰ χρῆσθαι, ὅπη ἂν δοκῆ συμφέρειν. ἣ δ' ἀνένευεν, οὐχ ἑαυτῆ καὶ τέκνοις μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ δύσνονν ἐκ πολλῶν ἀποδεικνῦσα· μάλιστα δὲ ἐξ ὧν ἐπ' αὐτῆς ὀλίγω πρότερον ἀ-
Θαδῶς ἐκεῖνος καὶ τραχέως προσηνέχθη πρὸς αὐτόν. εἰ δὴ ἀμφοτέροις ἐκεῖνος ἐπιβουλεύων σαφέστατα ἠλέγχθη, τίνι¹⁵ χρῆ θαρδύσαντα, ἄνθρωπον πανουργίας καὶ ἐπιβουλῆς με-
στον ἀποδημοῦντα αὐτόν ὀπίσω ἔφρασκε καταλιπεῖν;" ἄξιον
P 392 δὲ καὶ τῶν πρὸς τον μέγαν δομῆστικὸν Ἀποκαύκῳ εἰρημένων ἐπὶ τῆς βασιλίδος μνημονεῦσαι καὶ ἔτι παλαιότερων κα-
κουργημάτων, οἷς ἐχρήσατο κατὰ μέγαν δομῆστικόν, με-²⁰
γάλα εὐηγορητότος, ἔν' ἐκ τῶν διηγημάτων κατάδηλος γέ-
νηται ἡμῖν ἣ τε τούτου πρὸς τὰς εὐεργεσίας φιλοτιμία καὶ
ἐτοιμότης πρὸς τὸ παρέχειν τοῖς εἰς αὐτόν ἀμαρτάνουσι
συγγνώμην, καὶ ἣ παρακοιμωμένου πρὸς τὰ καλὰ ἀχαριστία

5. τὴν ante ἑσπέραν om. P. 10. ἀξιῶσαντα P.

qua se ipsum multasset, ut domi sedens, nunquam exiret, nec publicum munus ullum attingeret. Domesticus quoque hanc poenam eius facinori parem affirmare. Ceterum non placere sibi, cum exercitum occidentalem extra fines eduxerit, aliquid corrigendum post se relinqui; cuius causa cum Persis vicinis et cum Alexandro Moesorum rege foedus ferierit, ne, se absente, ipsa bellis quatiatur. Existimare igitur se, Apocauchum ab ipsis venia donatum, rursus, ubi conducere videbitur, adhibendum. Imperatrix recusare: nec in se et liberos tantummodo, sed in ipsum quoque eum malevolum multis rationibus demonstrare: ex his praecipue, quibus paulo ante coram ipsa arroganter et aspere in eum invaserat. Quia ergo utrisque insidari manifestissime convictus sit, qua re confisus hominem callidissimum et insidiosissimum ipse peregre abiens retro relinqueret? Non erit autem alienum etiam eorum meminisse, quae imperatrice praesente Apocauchus in magnum domesticum iactarit; et praeterea antiquiorum maleficiorum, quibus eum remunerarit, a quo tantis erat beneficiis obligatus: ut ex hac narratione pateat, tum illius ardens bene merendi studium et ad veniam in se delin-

καὶ τῶν τρόπων ἢ σκαιότης. οὗτος γὰρ δὴ ὁ παρακοιμώμε- A. C. 1341
 νος ἐκ Βιθυνίας ὠρημένος καὶ ἄσημος ἐκ φάτων φύς,
 τὰ πρῶτα μὲν ὑπεγραμμάτευσε πολλοὺς τῶν τὰ δημόσια χρή-
 ματα εἰσπραττόντων ὀλίγου ἔνεκα μισθοῦ, ἔπειτα τῷ τοῦ
 5 βασιλέως ἐμισθοφόρησε θείῳ Ἀσάνῃ τῷ Ἀνδρονίκῳ. εἰτ' B
 ἐκείνου ἀποστάς, προσεχώρησε στρατηγῷ τῷ τῶν ἑσπερίων
 θεμάτων δομestίκῳ, τοὺς δημοσίους ἄλλας τότε ἐφορεύοντι.
 εὐφυνῆς δὲ φανείς καὶ πρόθυμος πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν, χρή-
 ματα ἐπιστεύθη παρ' ἐκείνου, ἵν' ἐλθὼν πρὸς βασιλέα, (Ἀν-
 10 δρόνικος δὲ ὁ πρῶτος ἦν,) πείσῃ στρατηγῷ καὶ εἰς τοῦτιον
 ἔτος τὴν διάθεσιν ἐχειρίζειν τῶν ἁλῶν. ὁ δὲ τὰ μὲν χρή-
 ματα ὡς ἴδια βασιλεῖ παρεσχηκῶς, ἐπαγγελάμενος δὲ καὶ
 διπλασίῳ τῶν ὑπὸ στρατηγοῦ παρεχομένων τῷ βασιλικῷ ἀν-
 τὸς εἰσφέρειν ταμειῷ, πείθει βασιλέα ἐκείνου προελεσθαι
 15 καὶ τῶν ἁλῶν παρέχειν τὴν ἀρχήν. καὶ οὕτω τοῖς ἰδίῳις χρή- C
 μασι τῆς ἀρχῆς ἐκείνον ἐκβαλὼν, ἤδη λαμπρὸς ἦν καὶ τὰ
 πρῶτα φέρων τελωνῶν. εἰτ' ἐπειδὴ πολλὰ τῷ δημοσίῳ χρή-
 ματα ὀφείλων, προσδόκιμος ἦν δεσμοτῆριον οἰκεῖν καὶ σω- V. 318
 φρονίζεσθαι μὴ τοιαῦτα κακουργεῖν, πρὸς ἀποστασίαν εἶδε
 20 βασιλέως. οὐ γὰρ ἦν ἑτέρως τὸ κακῶς παθεῖν διαφυγεῖν.
 συνιδὼν δὲ ἐκ τῶν πραγμάτων, ὡς βασιλεῖ τῷ νέῳ Ἀνδρο-
 νίκῳ πρὸς τὸν πάμπαν ἀναγκαίως ἔσται διαφορὰ, Συργιάνῃ
 ἐδεήθη, τῶν ἐπιτηδειοτάτων ὧν αὐτῷ, τῷ νέῳ βασιλεῖ προσ-

22. Συργιάνῃ P.

quentibus tribuendam promptus animus: tum huius erga bene meritum ingrata voluntas et agrestis immanisque natura. Hic e Bithynia oriundus, homo obscurus, ex contemptis parentibus natus, primum quidem multis vectigalium coactoribus mercedula scriptum fecit. Postea Andronico Asani, qui fuit magni amitae imperatoris filius, etiam mercede servivit: a quo recedens, occidentalium thematum, sive agminum militarium per occidentem distributorum domestico, qui tum erat salinarum praefectus, se addixit. Is dexterum et ad ministerium impigrum cernens, pecunias ei credidit, ut ad imperatorem, puta Andronicum seniore, accedens, ei persuaderet, duci etiam in annum sequentem salis negotiationem permitteret. At ille pecuniis tamquam suis imperatori traditis, pollicitusque, se duplo amplius quam dux in fiscum eius illaturum, ad se potius eligendum salariumque creandum inducit. Sic cum ducem pecunia sua hoc magistratu eiecisset, iam illustris erat et inter publicanos primas ferebat. Deinde cum multis nominibus publice grandem pecuniam deberet, expectareturque, ut in carcerem daretur et ad sanitatem reductus, huiusmodi nequitas dedisceret, ab imperatore defectionem moliri coepit: non enim alioqui supplicium devitare potuisset. Cum autem videret eum esse statum rerum, ut

- A. C. 1341 *αγαγεῖν*. ὁ δὲ (καὶ γὰρ ἤδη ὁ τῶν βασιλέων πρὸς ἀλλήλους ἐκινεῖτο πόλεμος,) ἐδεῖτο τοῦ μεγάλου δομεστίκου, καὶ τὸν Ἀπόκανον προσλαμβάνειν, οὐ μόνον εὐφρῶς πρὸς τῶν δημοσίων τὴν εἰσπραξίν ἐσχηκότα φέρων, ἀλλὰ καὶ χρημάτων εὐποροῦντα, οἷς χρήσιμος πρὸς τὸν πόλεμον ὀφθήσεται αὐ-5 τοῖς ὧν καὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἱστορίας μάλιστα ἐπεμνήσθημεν συντόμως. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ νέῳ δι' ἐκείνου προσοικειωθείς, ἐπεὶ ὁ τῶν βασιλέων πόλεμος ἀνεῳχθήναι, τοῦ μὲν πρεσβυτέρου βασιλέως εὐθὺς ἀπέστη πρὸς τὸν νέον, οὐ μᾶλλον δι' εὐνοίαν, ἢ τὸν ὑφορῶμενον κίνδυνον διὰ τὰ ὀφει-10 λόμενα χρήματα ἀποδιδράσκων. ταμίας δὲ τῶν βασιλικῶν
- P. 393 ἀπεδείκνυτο χρημάτων παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου. ἐπεὶ δὲ ἡ νίκη πρὸς τὸν νέον ἀπεῖδε βασιλέα καὶ ὑπ' αὐτῷ πᾶσα ἢ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία ἦν, πάλιν ὑπ' ἐκείνου, σχεδὸν οὐχ ἐκόντος βασιλέως, οὐδὲ προσήκειν αὐτῷ τὴν ὑπηρεσίαν κρί-15 νοντος, εἰς τὸ μεσάζειν τοῖς πράγμασι κατέστη. πλὴν οὐ παντάπασιν ἐπετράπη τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν, ἀλλ' ὅσα τῶν ἀναγκαιοτέρων ἦν πρὸς τὸν μέγαν δομεστικὸν ἀνάγκων, αὐτὸς τῶν ταπεινοτέρων εἶχετο, ἕξ ὧν οὐδεμία τοῖς κοινοῖς προσεδοκᾶτο βλάβη, εὖ ἢ κακῶς διωκημένοις. ὅμως 20 δὲ ὑπὸ πολλῶν ἐθεραπεύετο. μεταξὺ δὲ καὶ πολλάκις βασιλεὺς προσκεκουκῶς διὰ τὴν φίλην πανουργίαν καὶ μέλλων δι-
- B δόσαι δίκας, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὴν βασιλέως ὀρ-

19 ἀναγαγῶν M. mg. 20. διωκημένων fortasse.

Andronicus iunior necessario cum avo deberet contendere, Syrgianem, cuius erat studiosissimus, rogavit, ut se illi commendaret. Is bello iam inter imperatores pullulante, magnum domesticum orare, uti et Apocauchum ascisceret, non solum ad exactionem publicarum pensionum naturali quadam dexteritate praeditum, verumetiam pecuniosum, ut bello commodaturus videretur: quas res initio quoque huius historiae breviter attigimus. Hic itaque, magno domestico parario, iunioris imperatoris familiaritatem consecutus, postquam belli maturitas erupit, a seniore statim ad eius partes transiit: non tam quod ei bene vellet, quam quod ob aes alienum imminens periculum fugeret. Et a domestico quaestor imperatoris creatus, atque ubi victoria ad illum respexit, rursus ab eodem domestico, propemodum invito imperatore, neque id muneris in eum quadrare iudicante, rerum administrator institutus est. Verumtamen non omnimodis commissa ei res publica, sed ita, ut magis necessaria seu praecipua ad magnum domesticum referret, ipse leviora transigeret: e quibus, seu bene seu male transactis, communitas nullum sentiret nocumentum. Nihilominus a multis observabatur. Et cum interim saepe etiam propter usitatam et amicam sibi nequitiam imperatorem offendisset ac poenis subiiciendus esset, per ma-

γὴν ἐρῆύσθη παραιτουμένου. εἰς τοιαύτην δὲ περιφάνειαν **A. C. 1341**
 ἐξ ἀφανείας πολλῆς ἔλθων, ἐσκέψατο, εἰ δύναιτο τὸν εὐεργέτην ἀμείψασθαι τοῖς ἐναντιωτάτοις. ὡς γὰρ βασιλεὺς ὁ νέος Ἀνδρόνικος τὴν νόσον ἐνόσησεν ἐκείνην τὴν σφοδρὰν
 5 καὶ τελευτῆς ἐγένετο ἐγγὺς, βασιλίδι μὲν τῇ γαμετῇ κατελίμπανε τὴν ἀρχὴν, οὐπω μὲν παιδὸς μητρὶ γεγεννημένη, ἀδινούση δέ· τῷ μεγάλῳ δὲ δομestikῷ τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν καὶ τὸ πάντα αὐτῷ ὑπέεικεν καὶ μηδένα ἀντιλέγειν πρὸς μηδέν. ὁ δ' ὥσπερ ἔθος ἐπὶ τελευτῶσι τοῖς βασιλευ-
 10 σοι τοῖς ὑπολειπομένοις τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν πίστιν βεβαίαν παρὰ τῶν ὑπηρετῶν βουλόμενος ποιεῖν, ὄρκους ἐκθεῖς, πάντας δι' αὐτῶν ἐκέλευε τὴν πίστιν ἐμπεδοῦν. οἱ ὄρκοι δὲ Ἄννη τε τῇ βασιλίδι Ῥωμαίους διελάμβανον τὴν πίστιν ἀκραιφνῆ φυλάξειν καὶ παιδὶ βασιλέως τῷ γεννησομένῳ ἐξ αὐτῆς, καὶ
 15 τῷ μεγάλῳ δομestikῷ τὴν εὐπειθειαν. Ξένης δὲ βασιλίδος τῆς βασιλέως μητρὸς ἐμέμνητο οὐδ' ὀτιοῦν· οὕτω καὶ βασιλεὶ κεκροχότι δεῖν, μὴ δύνασθαι δύο καὶ ταύτας γυναῖκας μίαν διοικεῖν ἀρχὴν. τότε μὲν οὖν ἐκείνη τε ἤνεγκε βαρέως καὶ οἷς πρὸς ἐκείνην εὐνοιά τις ἦν, καίπερ οὐδ' ἐκείνην ἀθε-
 20 οράρευτον καταλιπόντος τοῦ μεγάλου δομestikοῦ. ὡς γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ πρῶγμα ὑπενοεῖ θόρυβον δυνάμενον τῇ βασιλίδι ἔμποιεῖν, Γλαβᾶν τὸν μέγαν διοικητὴν πέμψας κατὰ τάχος πρὸς αὐτήν, ἅμα δὲ καὶ σταυρὸν ἐκ τῶν πολυτιμῶν λίθων ἀξιοπιστίας ἕνεκα τῶν λόγων, τὴν μὲν νόσον ἐδήλου βασι-

gnum domesticum, iratum scilicet exorantem, evasit. Iam vero e tantis tenebris in tantam claritatem deductus, quomodo benemerenti suo quam maxime contraria rependeret, secum consideravit. Nam cum Andronicus iunior morbo illo difficillimo conflictatus mortique proximus, uxori ad filium parendum iam vicina imperium, magno autem domestico vicariam gubernationem reliquisset, cui citra tergiversationem omnes parerent, ille, quod consuetudo tenet, imperatoribus de vita exeuntibus, successoribus benevolentiam ac fidem subiectorum stabilire volens, iuramentum, quo omnes fidem suam ratam facerent, in haec verba conceptum proposuit. Romanos Annae imperatrici et filio imperatori ex ea nascituro sinceram et integram fidem et magno domestico obedientiam praestituros. Xena imperatoris mater praeteribatur omnino, quod ita filius constituisset: non enim posse duos, idque feminas, unum imperium regere. Hoc illa eiusque fautores graviter tulerunt, tametsi magnus domesticus eam officiose coleret. Siquidem hinc eam perturbatum iri suspicatus, Glaba magno dioeceta cum cruce ex preciosissimis lapillis confecta, quo verbis esset fides, ad eam celeriter misso, de lethali morbo imperatoris certiore fecit, Deum rogans, ne eos tali im-

- A. C. 134 ἰλέως ὡς εἶη χαλεπή · ἐδεῖτό τε θεοῦ μὴ περιδεῖν αὐτοῦς τοιούτου βασιλέως ἀποστερηθέντας. εἰ δ' ἄρα τι συμβαίη
- V. 319 τῶν προσδοκωμένων, οὕτω τοῦ πάντα δικαίως καὶ συμφερόντως ταλαντεύοντος οἰκονομοῦντος, μηδὲν αὐτὴν ὑποπτεῦναι ἀηδὲς ἐκ τῶν πραγμάτων τῆς μεταβολῆς, ὡς οὐδὲν ἤτιον εὐνοϊκῶς αὐτοῦ διακειμένου πρὸς αὐτήν, ἢ εἰ καὶ αὐτὸς γεγέννητο ἐξ αὐτῆς. οὕτω δὲ ἐκείνης πρὸς ὀργὴν κεκινημένης, οἱ πάλοι τε ὑπὸ φθόνου πρὸς τὴν εὐκλειαν δακνόμενοι τοῦ μεγάλου δομεστίκου καὶ τότε μᾶλλον πρὸς τὸ πάθος ἐξαφθέντες, σαφῶς ἰδόντες κύριον γεγεννημένον τῶν πραγμάτων · 10
- P. 394 ἐν οἷς ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὁ παρακοιμώμενος Ἀπόκαυκος ἐξητασμένοι ἦν, Συργιάννη πρὸς τὴν προᾶξιν ἡγουμένου · τὴν βασιλίδος ὀργὴν νομίσαντες ἂν αὐτοῖς τὰ μέγιστα συμβαλέσθαι πρὸς τὸ τοῦ μεγάλου δομεστίκου περιγενέσθαι καὶ καταλῦσαι τὴν ἀρχὴν, πολλοὶ πρὸς βασιλίδαν ἀριγμένοι, ἐπεὶ 15 ῥάων ἦν ὁ βασιλεὺς καὶ ἀπῆλλακτο τῆς νόσου, ἀγανακτεῖν ὑπὲρ αὐτῆς προσεποιοῦντο καὶ πολλὴν ἀγνωμοσύνην τοῦ μεγάλου δομεστίκου κατεγίνωσκον, ὅτι βασιλέως τελευτῶντος, οἱ αὐτὸν, εἰ μέτρια διανοεῖτο, ταῖς βασιλίαιν ἀμφοτέραις ἔδει τὴν ἀρχὴν συνδιασώζειν καὶ μάλιστα ἐκείνη, ὅτι ἀμ- 20 ποτέρωθεν ἔκ τε παιδὸς καὶ τοῦ συνοικοῦ βασιλέως ἢ Ρωμυαίων προσῆκε βασιλεία, ὅδ' ὀλίγον καὶ τοῦ δικαίου καὶ τοῦ προσήκοντος φροντίσας, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν περιήγαγεν εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ τι παραπέτασμα τῆς κακουργίας Ἄνναν τὴν

6. διακεισομένου P. γεγέννητο P. 8. τοῦ M., τὴν P. 10.
γεγεννημένων P. 14. τοῦ add. M.

peratore orbari sineret. Sin quid eorum, quae metuerentur, eveniret, sic moderante, qui omnia iuste utiliterque seu per libram dispensat, nihil ipsa tristius ex rerum mutatione timeret; quandoquidem non minus eam quam parentem suam amaret. Cum illa in iram se effunderet, quibus pridem ex splendore magni domestici dolebant oculi, (qui complures erant, et in his certissimus Apocauchus et antesignanus atque incentor sceleris Syrgiannes,) tunc maiore accensi invidia, quod perspicue viderent rerum esse dominum, imperatricis Xenae iracundiam ad opprimendum magnum domesticum et eius vicariatium evertendum, plurimo sibi adiumento futuram confidentes, cum iam imp. morbo solutus convalesceret, frequentes eam conveniunt, eius vicem se dolere simulant, magnum domesticum pro iniquissimo accusant, quod imperatore animam agente, quando ipsum ambabus imperatricibus, si quid modestum et humanum cogitaret, imperium servare oportebat, et illi potius, cui utrimque et ex filio et ex marito deberetur, ille parum pensi habens, quid aequitas utilitasque flagitarent, imperium univrsam

βασιλίδα προσθείς τοῖς ὄρκοις, ἢ ἐξ ἀλλοδαπῆς ὀλίγη πρό-Α. C. 1341
 τερον ἀφιγμένη καὶ ὀλίγους ἔχουσα Ῥωμαίων τοὺς ὑπὲρ αὐ-
 τῆς βουλευσομένους διακινδυνεύειν, ῥαδίως ἔμελλεν αὐτῷ πα-
 ραχωρήσειν τῆς ἀρχῆς. συνεβούλευόν τε, μὴ τοιαῦτα γινώ-
 σμενα περιορᾶν, ἀλλὰ σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ τὴν ἐκείνου
 καταλύειν δύναμιν, διδάσκουσαν βασιλέα τὸν υἱὸν, ὡς ἐπι-
 βούλως καὶ κακούργως διανοηθεῖη περὶ τῆς ἀρχῆς ἐκείνου
 τελευτῶντος, καὶ νῦν οὐδὲν ἤτιον πάντας πείσειε Ῥωμαίους
 αὐτῷ προσέχειν, ὡς συμβαίνειν, βασιλεῖ μὲν προσηγορίαν C
 ἰομόνην εἶναι πραγμάτων ἔρημον, ἔργῳ δὲ ἐκείνον βασιλεύειν.
 ἂ ἀὐτὸν σκοπεῖν προσήκει μὴ εἰς ἀνήκεστα ἐκβῆ, ἀλλὰ τὴν
 ὁρμὴν προαναπέλλειν καθαιροῦντα τὸν ὄγκον τὸν πολὺν
 καὶ εὐκαταφρόνητον ποιοῦντα. ἡ μὲν οὖν βασιλὶς οἰκοθέν
 τε ὑπ' ὀργῆς πρὸς τὸ ἀμύνασθαι τὸν μέγαν, εἰ δύναιτο, δο-
 15 μῆστικον ὠρημημένη καὶ ὑπ' ἐκείνων ἐπιπλέον ἔξαφθεῖσα, ὡς
 εἶχε τάχους, πρὸς βασιλέα γενομένη τὸν υἱὸν, κατηγορεῖ
 τοῦ μεγάλου δομεστίκου, ὡς βασιλειῶντος, καὶ συνεβούλευε
 φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς τὴν εὐνοίαν ὑποκρινόμενον,
 ἀγνωμονήσοντα δὲ, ἣν λάβηται καιροῦ. βασιλεὺς δὲ πρὸς
 20 μὲν βασιλίδα τὴν μητέρα πολὺν ὑπὲρ μεγάλου δομεστίκου
 ἐποίησατο τὸν λόγον, συσκοφάντας καὶ ψευδομένους ἀποφαίνων
 τοὺς τὰ τοιαῦτα κατηγορηκότας. ὥσπερ δὲ καὶ ἔργοις ἐθέλων D
 κατὰδηλον ποιεῖν, ὅτι πλάσματα ἡγοῖτο τὰ τοιαῦτα, μᾶλλον

ad se attraxisset. Annam Augustam pro velamento suae fraudis
 iurisiurandi formulae inseruisse, quae ex tellure peregrina paulo
 ante advenerit et paucos habeat Romanos, qui se periculis eius
 causa obiectare volent, ac proinde facile illi imperio cessura sit.
 Suadent itaque ne conniveat, sed manibus ac pedibus eius poten-
 tiam labefactare conetur: docendo imperatorem filium, quas insidias,
 quae scelera adversus imperium ipso mortuo apud animum
 fabricetur, et quomodo nihilo minus etiam nunc Romanos omnes
 ad sibi obtemperandum illexerit, ut ita imperatori nomen nudum
 et vacuum maneat, ipse opere et facto imperet. Quare cavere illum,
 imperatorem inquam, oportere, ne haec in mala immedicabilia desi-
 nant, et spiritus istos ante comprimere tantumque fastum edo-
 mare ac despicabilem reddere. Ergo ira fervens imperatrix et cum
 per se ad ulciscendum magnum domesticum, si posset, incitata,
 tum ab illis amplius inflammata, quam primum potuit, filio impe-
 ratore convento, magnum domesticum, ut aemulum regni accusat
 et ab homine, qui amicitiam mentiatur occasionemque nactus ne-
 fanda perpetraturus sit, cavendum monet. Imperator multis verbis
 cum apud matrem tuctur, calumniatores et mendaces pronuntiat,
 qui huius criminis reum faciant, factisque ipsis quodammodo probare
 volens, se ista pro fabulis ducere, maiore quam antehac benevolentia

- A. C. 134^η ἢ πρότερον εὐμενῆς καὶ πλείονα παρέχων τὴν ῥοπὴν καὶ ἀκριβέστερον προσέχων ἑώρατο τῷ μεγάλῳ δομεστίῳ, ὃ καὶ μᾶλλον βασιλίδα τὴν μητέρα παρεσκευάζεν ἀνιᾶσθαι. τοὺς μὲν οὖν συκοφάντας οὕτως ἀπεσκευάστο ὁ βασιλεὺς, ἐκείνῳ δ' ἅπαντα, περὶ ὧν ἡ βασιλὶς ἤκει, ἔξειπὼν, αὐτῆς βασιλικὴν ἐσθῆτα, εἰ μὴ του ἄλλου, τῆς γούν τῶν πολλῶν δόξης ἔνεκα, συνεβούλευεν ἀναλαβεῖν, ἵν' ἐκείνους τε ἀποδείξῃ ὑπο-
P. 395 πτεύοντας ἀληθῆ καὶ αὐτὸν πολλῶν πραγμάτων ἀπαλλάξῃ. ἐκεῖνος δὲ βασιλεῖ μὲν πολλὰς τῆς εἰς αὐτὸν εὐμενείας χάριτας ὁμολόγει καὶ τῆς καλοκαγαθίας· τὸ δ' εἰς βασιλέως¹⁰ σχῆμα μεταμείβειν οὐ μᾶλλον ἐτέρων αἰτιῶν, ἢ τῶν συκοφαντῶν ἔνεκα οὐκ ἐθέλῃσειν, ἵν' αὐτῷ τούτῳ τῆς κακοουργίας λαμβάνῃ δίκας παρ' αὐτῶν, ἔργοις αὐτοῖς συκοφάντας ἀποφαίνων. αὐτὸς δὲ καὶ πρὶν βασιλίδα ἤκειν, περὶ ὧν ἀφίξεται, ἔφρασκεν εἰδέναι. καὶ γὰρ τῶν τὰ ἀπόρρητα συνειδότην αὐτῆ¹⁵
V. 320 τινες πρότεροι ἐλθόντες τὴν τε ἀφίξιν αὐτῆς περὶ ὧν γένοιτο νυνὶ, ἐνδηλον ἐποίουν τῷ μεγάλῳ δομεστίῳ καὶ τοὺς συνεσκευακότας τὴν ἐπιβουλήν. συνεβουλεύον τε πρὸς βασιλέα
B συγκρούειν ἐκείνην τὸν υἱὸν φθάσαντα τὴν ἔφοδον καὶ λόγοις πεπλασμένοις τὴν βασιλέως ἐκταράττειν ψυχὴν, ἵν' ἐκείνη²⁰ μὴδὲν ἀνύειν ἢ τῶν βεβουλευμένων δυνατῆ. ὁ δ' ἀπεπέμψατο πρὸς ὄργην, ὡς οὐδὲν ἄμεινον πολεμίων πρὸς αὐτὸν διακειμένους, καὶ ταῦτα φίλων περικειμένους προσωπεῖον.

2. ὠρῆτο P. 21. βουλευμένων P.

magnum domesticum complecti, propensius ei favere et familiarius adhibere visus est: quae res matri moerorem cumulavit. Sycophantas itaque ad hunc modum removit Imperator domesticoque omnibus, super quibus mater ad se venerat indicatis, purpuram saltem propter vulgi opinionem suadebat assumere, ne veram esse suspicionem ostenderet ipsumque multis molestiis levaret. Domesticus tam amicae et candidae erga se voluntati gratiis actis, habitum suum cum imperatoris propter obtrectatorum voculas praesertim commutare non vult: re ipsa, esse calumniatores, palam ostendens et poenas de eorum improbitate sumens. Se quoque, priusquam veniret imperatrix, quam ob causam ventura esset, cognovisse. Quidam enim eidem a secretis, magnum domesticum de aditu eius et de causa deque inventoribus et architectis huius doli praemonuerant: consiliumque dederant, ut accessu praeoccupato, illam cum imperatore committeret, fictisque sermonibus eum exterreret, quo illa nihil eorum, quae statuerat, perficere posset. Verum hosce consiliarios iratus dimisit, ut qui sub amicorum persona hostilem tegerent animum; non enim talia se decere, sed prorsus contraria, ut si quod esset imperatori cum matre dissidium, ad reconciliandam gratiam

οὐ γὰρ αὐτῷ προσήκειν τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τοῦναντίον πᾶν, A. C. 1341
 εἴ τις πρὸς μητέρα βασιλεῖ συνέβαινε διαφορὰ, πάντα ποι-
 εῖν καὶ πραγματεύεσθαι, ἔξ ὧν ἂν διαλλάττειν ἦν. τοῦτο
 γὰρ γνώρισμα φιλίας ἀληθοῦς, ἃ δὲ ἐκεῖνοι συμβουλευούσιν,
 5 ἔχθροτάτον καὶ τοὺς τρόπους διεφθαρμένου καὶ τοῦ μηδενὸς
 ἀξίου. αὐτὸς δὲ οὐ τὴν βασιλέως θεραπεύων δύναμιν, τὸν C
 φιλοῦντα ὑποκρίνεσθαι, ἀλλ' ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄχρι νῦν,
 θεῶ δὲ θαυροῖν, ὡς καὶ μέχρι παντός, ἀληθῆς καὶ βέβαιος
 εἶναι φίλος βασιλεῖ προσηρημένος. ἡ μὲν οὖν κατὰ τοῦ με-
 10 γάλου δομεστίκου ἐνέδρα τοῦτον τὸν τρόπον διελύθη.

11 εἶ. Οἱ συνεσκευακότες δὲ δρωῶντες ἤδη ἐκεῖνῳ μὲν οὐδὲν D
 δεινὸν ἐκ τῆς ἐπιβουλῆς γεγενημένον, αὐτῶν δὲ τὴν μοχθη-
 ρίαν ἐγνωσμένην, καὶ δείσαντες, μὴ τι διὰ ταῦτα πείσωνται
 δεινὸν, οἳ τε ἄλλοι τρόποις δὴ τισιν ἑτέροις ἐπειρωῖντο τὸν
 15 μέγαν δομεστίκον καταλλάττειν ἑαυτοῖς, καίτοι πρὸς ἄμνην
 ὄρημένον οὐδαμῶς· καὶ ὁ παρακοιμώμενος τὴν τε πρὶν
 ἀδοξίαν ἐννοῶν καὶ τὴν νῦν εἰς ἣν ἐληλάκει εὐδοξίαν δι' ἐκεί-
 νου, καὶ ὡς αὐτὸς οὐδὲν εὐγνωμον, οὐδ' ἐπιεικὲς διενόηθη,
 ἀλλ' ἤδη καθαρῶς τῶν δυσμενεστάτων ἐξελήλεγκται ὧν καὶ
 20 δείσας, μὴ εἰς τὴν προτέραν τύχην ὑπ' ἐκείνου ὄρησιμένον P. 396
 καταστῆ, ἐσκέπατο, μὴ μεσίταις χρήσασθαι πρὸς ἐκεῖνον
 καὶ διαλλακταῖς, ὡς ὀλίγα ἢ οὐδὲν δυνησομένοις, ἀλλ' αὐτὸς
 δι' ἑαυτοῦ παραιτεῖσθαι, ἀντιφύσπον τῆς πανουργίας ἐπιδει-
 ξάμενος τὴν μεταβολήν. καὶ γράμμασι τὰς πρὸς ἐκεῖνον ἐξ-

1. ποιεῖν M., ποιεῖν P. 12. δεινὸν om. M.

faceret molireturque omnia: quod sit veri amoris indicium. Quod autem illi suaderent, hominis esse inimicissimi moribusque perditissimi et nullius frugis. Se non potentiam imperatoris reverentem amicum fingere: sed a prima aetate usque in hanc diem verum constantemque amicum esse deliberasse divinoque beneficio semper fore. Insidiae igitur contra domesticum sic profligatae sunt.

15. Repertores doli, videntes nihil ei artibus suis evenisse mali suamque improbitatem patefactam, et formidantes, ne quid praeterea dirius paterentur, cum alii modis aliis apud magnum domesticum se in gratiam restituere laborabant (quamquam de talione et vindicta ne tantillum sollicitum) tum praefectus sacri cubi- culi et pristinam vilitatem et praesentem claritatem suam, ad quam per illum esset evectus, secum reputans, et se nihil aequum ac probum in eum cogitasse, sed iam malevolentissimum deprehensum; timensque, ne ab eo infenso ad priorem conditionem redigeretur, non uti interpretibus aut reconciliatoribus, qui parum aut nihil effecturi essent, sed per se ipsum veniam impetrare constituit, ex improbo se iam bonae frugis factum demonstrando videlicet. Itaque

- A.C. 1341 αρχῆς εὐθύς εὐεργεσίας τοῦ μεγάλου δομεστίκου, εἶτα καὶ τὰ τότε ἐκθέμενος συνεσκευασμένα κατ' αὐτοῦ, καὶ κατήγορος γινόμενος ἑαυτοῦ καὶ τὰς ἐσχάτας ὁμολογῶν ὀφείλειν δίκας, ἔπειτα ἐδεῖτο τυχεῖν συγγνώμης, εἰ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γοῦν ἐπαγγελλόμενος ἄξιος φανεῖσθαι τῆς εὐεργεσίας, καὶ τὸν πάντα χρόνον διατηρήσειν ἑαυτὸν οὐκ εὐγνώμονα μόνον καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τῶν εἰς ἐκεῖνον μεμνημένον, ἀλλὰ καὶ
- B πάσῃ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ τὰ προστεταγμένα ποιοῦντα ὑπ' ἐκείνου, καὶ σαφῆ καὶ καθαράν ἐπιδεικνύμενον τὴν εὐπείθειαν ἐν πᾶσι. πίστεις δὲ παρείχεται ἐπὶ τοῖς λεγομένοις ἀ-10 σφαλεῖς, οὐχ ἑτέρους μόνον φοικιῶδεις ὄρκους καὶ ἀκοῦσαι φοβερούς, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ νῦν ὑπὲρ τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων σωτηρίας ἱερουργούμενον ἀγιώτατον τοῦ σωτῆρος Ἰησοῦ σῶμα καὶ τὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάθη τοῦ ἀπαθοῦς καὶ
- V. 321 τὴν τριήμερον τυφλὴν καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, ἀίκετενευ¹⁵ αἰδεσθέντα, ὡς ὑπὲρ τῶν εἰς αὐτὸν πολλὰ ἐξυβρικότων ἀνθρώπων τῷ σωτῆρι εἰργασμένα, συγγνώμην καὶ αὐτὸν ἐκείνῳ παρασχέσθαι καὶ μὴ τῆς ἀγνωμοσύνης δίκας ἀπαιτεῖν. ἔπειτα καιρὸν φυλάξας, ἐν ᾧ τῆς μυστικῆς ἱερουργίας τελουμένης ἐν τοῦ μεγάλου δομεστίκου τῇ οἰκίᾳ καὶ αὐτὸς παρῆν, μάλι-20 στα κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ καὶ ζωοποιοῦ τοῦ σωτῆρος λόγον τοῦ σώματος προέλευσιν ἐγγὺς γενόμενος, παρείχεται τὸ βιβλίον, εἰπὼν καὶ διὰ γλώττης, ὡς τῶν ἐγγεγραμμένων μάρτυρας παρέχοιτο αὐτὸ τε τὸ φοικτιῶς ἱερουργούμενον σῶμα
2. τότε M., νῦν P. 17. εἰργασμένων P.

litteris ab initio statim eius in se officia, suas vicissim in eum machinas recenset, et semet accusans ultimisque dignum supplicis non inficiens, ut ignoscatur, orat: promittens vel nunc curaturum sese, ne hoc beneficio veniae indignus fuisse videatur: et in perpetuum non modo virum bonum acceptorumque beneficiorum memorem futurum, sed etiam eius auctoritati studiosissime obsecutorum et indubitata integramque in omnibus obedientiam praestitutum. Ad corroboranda autem, quae dicebat, non alia modo terribilia et auditu tremenda iuramenta afferebat, sed ipsum quoque, quod hodie pro communi hominum salute sacrificatur, sanctissimum Servatoris Iesu corpus, et quae pro nobis passus est is, in quem non cadit permissio, et triduanam sepulturam et in vitam reditum, quae ut a Salvatore pro hominibus in eum contumeliosissimis facta et tolerata revereretur, sibi que condonato sceleris sui supplicio veniam impertiret, supplicabat. Deinde hora captata, qua mysticum sacrificium in aedibus magni domestici perageretur, venit ipse quoque et in ipso potissimum articulo, cum divini ac vivifici et salutiferi verbi corpus adest, accedens, libellum porrigit, addens lingua, se ibidem scriptorum testes appellare ipsum, quod

τοῦ Χριστοῦ καὶ τοὺς τε ἀφανῶς προηγουμένους καὶ παρ᾽-Α. C. 1341
 πομένους ἀγγέλους καὶ τοὺς αἰσθητῶς καὶ φανερῶς ἡμῖν
 πρὸς τὴν διακονίαν αὐτοῖς συναιρομένους ἱερέας τουτουσί.
 τοῦ μεγάλου δὲ δομestίκου τὰ γράμματα ἔχοντος ἐν ταῖν
 5 χερσῶν καὶ τὴν τῆς ἱερουργίας περιμένοντος τελευτήν, ἵνα
 ἀναγνῶ, πάλιν ὁ παρακοιμώμενος γενόμενος ἐγγὺς, ἔδειτο τὸ D
 νῦν ἔχον ἀναγνῶναι, ἵνα μὴ ἐκ τῶν ὄρκων μόνον, ἀλλὰ καὶ
 ἀπ' αὐτοῦ τοῦ χρόνου φοβερώτερα καὶ πιστότερα τὰ γεγραμ-
 μένα ἦ. ἐπεὶ δὲ πειθόμενος ἀνέγνω, τότε μὲν ἐφ' ἑξῆς εἶπε
 10 οὐδὲν, ὕστερον δὲ μετὰ τὴν τελευτήν μόνον τὸν παρακοιμώ-
 μενον παραλαβὼν, „τὴν μὲν ἐξαρχῆς” ἔφη „κακοπραγίαν, ἣ
 προσπαλαίων εἰς τοῦτο τύχης καὶ περιφανείας ἤχθης ὑπ' ἐμοῦ,
 πάντες μὲν συνειδοῖεν ἂν ἐμοὶ Ῥωμαῖοι· σὺ δ' ἂν εἴης πάν-
 των μᾶλλον ἀξιόχρεως πιστεύεσθαι τὰ ληθῆ καὶ δίκαια περὶ
 15 σεαυτοῦ συμμαρτυρῶν ἐμοί. τῶν μὲν οὖν ὑπερηγμένων παρὰ P. 397
 τε τῶν ἄλλων ἀροκοῦσαν ἔχω τὴν ἀπόδειξιν καὶ μάλιστα σοῦ.
 ὧν δὲ διενουόμεν περὶ σοῦ μειζόνων καὶ θανμασιωτέρων
 ἀγαθῶν αὐτὸς τε σύνοιδα ἐμαντῶ καὶ ᾧ τὰ τῆς ψυχῆς
 20 ἐκάστον κινήματα καὶ διανοήματα φανερά, θεός. αὐτὸς δὲ
 μνησθεῖς, μὴθ' ὡς τοσαῦτα εὐεργετηθεῖς, οὐδὲ ἅπαξ πέπον-
 θας κακῶς, ἀλλὰ δίκην σειρᾶς τινος ἀδιάλυτος ἢ τῶν εὐερ-
 γετημάτων ἀκολουθία μέχρι νῦν παρ' ἐμοῦ διετηρήθη, ἐτέ-

18. τῆς om. P.

cum tremore sacrificaretur corpus Christi, et qui inaspectabiles
 praecederent sequerenturque angelos, et qui a nobis videntur in
 ministerio eos adiuvantem sacerdotes istos. Magno vero domestico
 libellum in manibus tenente sacrorumque finem exspectante, ut
 legeret, rogabat: quo nimirum non ex iuramentis tantum, verum
 etiam ex ipsa conditione temporis venerabiliora et credibiliora fie-
 rent, quae scripta inerant. Victus precibus legit ac tunc quidem
 tacuit. Post sacrificium solum deducens, Quam dura et aspera sors
 tua a principio fuerit, inquit, cum qua collectans, meis auspiciis
 et opera in tam excelsum fortunae gradum conscendisti, nemo est
 Romanorum, qui non iuxta mecum noverit, et tu utpote verum ac
 iustum mihi ferens testimonium, testis esse potes omnium fide di-
 gnissimus. Quae igitur in te ultro contuli, ea et ab aliis et abs te
 maxime confirmata sunt: quibus vero te afficere cogitabam bonis
 maioribus et insignioribus, eorum et ipse mihi sum testis et cui
 animi uniuscuiusque motiones atque sensa manifesta sunt, Deus.
 Tu tamen tam multis obstrictus, nec unius es recordatus: et tot
 benefactis a me cumulatus, nec semel offensus, cum ego velut cate-
 nam quandam merita meritis huc usque semper addiderim, tu aliis

A.C. 1341 ροις ὑπὸ βασκανίας μηδὲν ἀδικοῦντι πολεμοῦσιν ἐμοὶ προσ-
 νείμας ἐαυτὸν, τότε εἰς ὑμᾶς ἦκον τὰ ἔσχατα διέθεσθε
 Βκακά. τί οὖν πρὸς ταῦτα κάμει καὶ διανοεῖσθαι καὶ ποιεῖν
 ἐχορῆν, ἢ πειροῦσθαι βλάπτειν, ἂν ἄρα τι δύνωμαι καὶ αὐτός;
 εἰ δ' ἐπὶ ταῦτα ἐτραπόμην, τί λοιπὸν ἦν, ἢ σὲ τὴν προτιέραν⁵
 θρηεῖν εὐδαιμονίαν, ἄτιμον ἐξαίφνης καὶ ἄπορον περιόντα
 ἐκ μεγάλα δυναμένον; τοῦτο μὲν οὖν ἐμοὶ τε τῶν πάνν ῥα-
 δίων ἦν καὶ αὐτὸς ἂν δικάσαις σεαυτῶ ὡς τοιούτων ἦσθα
 καὶ πλειόνων ἄξιος τῆς πανουργίας ἀπολαύειν. ἐγὼ δ' ἔμαν-
 τῶ πολλῆς παρὰ θεοῦ τῆς συγγνώμης δεομένη συνειδώς, οὔτε¹⁰
 ἀριθμῶ τοσαῦτα, οὔτε τηλικαῦτα καθ' ἡμέραν ἀμαρτάνοντι
 τὸ μέγεθος, ἀλλὰ πολλῶ δεινότερα καὶ πλείω, ἄλλως τε
 C καὶ τοῖς ὄρκοις τοῖς σοῖς πιστεύσας, συγγνώμην παρέχομαι
 καὶ ἀμνηστίαν τῆς ἐπιβουλής. σοὶ δὲ μελήσει τοῖς ὕστερον
 ἀγαθοῖς τὰ πρότερον εἰργασμένα ἀπαλείφειν." τότε μὲν οὖν¹⁵
 ὁ παρακοιμώμενος αὐθις λόγοις τε πλείοσι καὶ ὄρκοις τὰ
 γεγραμμένα ἐπιβεβαιώσας, τῆς παρὰ μέγαλον δομεστίκου
 πάλιν ἀπέλαυε ῥοπῆς καὶ πολλοὺς παρευδοκίμει καὶ τῶν
 γένει περιδόξων. χρόνῳ δὲ ὕστερον, ὥσπερ δὴ καὶ πρότερον
 ἰστόρηται ἡμῖν, τοῦ κατὰ Περσῶν στόλον ὑπὸ βασιλέως ἔτι²⁰
 περιόντος ἀποδειχθέντος στρατηγῶ, πολλὰ τοῦ μεγάλου περὶ
 τούτου δομεστίκου δεηθέντος βασιλέως, ὥστε τὴν στρατηγίαν
 ταύτην ἐγχειροῦσαι, μὴ προσήκουσαν ἐκείνῳ τὴν περὶ τὰ τοι-

4. ἡμᾶς P. 6. περιόντα P. 15. πρότερα P. οὖν om. P.

prae invidentia me immerentem oppugnantibus socium te adiungere
 voluisti, qui quantum in vobis fuit, mala extrema designastis.
 Quid ergo ad haec et cogitare et facere me vicissim par fuit? Non
 conari, si possem, contra tibi nocere? Huc si me dedissem, quid
 sequebatur, nisi ut tu perditam lugeres felicitatem tuam, infamis
 repente et ex opulento inops? Istuc mihi perfacile erat, et te ipso-
 met iudice haec et plura praemia pro vafritie tua meruisti. At
 ego cum mihimet conscius sim, quam multa a Deo venia opus ha-
 beam, cum quotidie et numero plura et gravitate maiora peccem,
 et insuper sacramento tuo credens, tibi ignoscam insidiarumque
 tuarum obliviscar. Tu enitere, ut posterioribus recte factis priora
 malefacta oblitteres. Tum igitur cubiculi praefectus denuo pluribus
 verbis et iuramentis, quae scripserat, confirmatis, in magni dome-
 stici gratiam se restituit et multos genere illustres celebritate nomi-
 nis anteivit. Tempore procedente, ut supra memoravimus, cum
 eum imperator adhuc superans, classis contra Persas ductorem le-
 gisset, idque magni domestici magnis precibus dedisset, quod alio-
 qui huic muneri minime idoneum sentiret, curandae rei publicae
 praepositi erant Spanopulus a memoria et Ioannes Melitenensis,

αὐτα οἰομένου διατριβὴν, πρὸς μὲν τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ με- A. C. 1341
 σάζειν τοῖς δημοσίοις ὃ ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων Σπανόπουλος V. 322
 καὶ ὁ Μελιτηνιώτης Ἰωάννης ἦσαν τεταγμένοι, χρημάτων D
 δὲ ταμίαι τῶν κοινῶν ὅ,τε Πεπαγωμένος Γεώργιος καὶ Νι-
 5κόλαος ὁ Μελιτηνιώτης. ἐπεὶ δὲ περὶ τε τὰ βασιλικὰ γράμ-
 ματα καὶ περὶ τὰ χορήματα, ὡσπερ ἔφημεν, ἐπιβούλως διανο-
 ηθεῖη, βασιλεὺς μὲν μισήσας τὴν πονηρίαν, μικρὰ τῆς στρα-
 τηγίας ἀπολαύσαντα παρέλυσεν εὐθέως τῆς ἀρχῆς, καὶ διή-
 10 γαγεν ἐπὶ καιρὸν μηδὲν ἐγκεχειρισμένος τῶν κοινῶν. ἐπεὶ
 ἰοδὲ ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεὺς, πολλὰ τοῦ μεγάλου δεηθεὶς δο-
 μεστίκου, καίτοι καὶ οἴκοθεν ὠρμημένον ποιεῖν αὐτὸν εὖ,
 τὴν μὲν τοῦ μεσάζειν ὑπηρεσίαν ἐνεχειρίσθη, τὴν δὲ τῶν
 βασιλικῶν χρημάτων φύλακὴν οὐκέτι, καίτοι γε ἔμελλε μικρὸν
 ὕστερον καὶ ταύτην, ὡς ὁ μέγας ὕστερον δομῆστικός διεβεβαι-
 15 οῦτο. ὁ δὲ τὴν μὲν τῶν ἀρχῶν ἰδὼν εὐθέως καὶ μετὰ ἡα- P. 398
 σιώνης αὐτῇ προσγενομένην ἅμα τῇ αἰτῆσαι, τὴν ἑτέραν δὲ
 οὐκέτι, οὐ τῶν παρεσχημένων ἕνεκα ἐπῆει μᾶλλον χάριτας
 ὁμολογεῖν, ἢ ἀμύνεσθαι, ὧν ἀδίκως ᾗετο ἀποστερεῖσθαι.
 νομίσας δὲ καὶ βασιλίδα μὲν ἐπιτετραφέναι τῇ μεγάλῃ δομε-
 20 στίκῃ ἀμφοτέρας ἐκείνῃ ἐγχειρίζειν τὰς ἀρχάς, τὸν δὲ χα-
 ριζόμενον τοῖς τὴν ἑτέραν ἔχουσιν ἀποστερεῖν ἐκεῖνον, ἔγνω
 δεῖν προσκρούειν φανερώς καὶ βασιλίδι προσελθὼν, παρόν-
 τος ἐκείνου καὶ διαλεγομένου, „ἐγὼ νομίζω,” εἶπεν „οὐ μόνον
 τὴν ἐμοὶ παρεσχημένην νῦν ἀρχὴν, ἀλλὰ καὶ πάσας, ὅσας
 25 ἀρχοῦσι Ῥωμαῖοι, οὐ παρὰ μεγάλου δομῆστίκου, παρὰ σοῦ B

quaestores Georgius Pepagomenus et Nicolaus Melitenensis. Verum ubi et in litteris imperatoriis et in pecuniis, ut docuimus, fraude usus est, improbitatem detestatus imperator, honorem ei, quo parum diu gavisus erat, abrogavit vixitque ad tempus nulla functione publica. Extincto imperatore, magnum domesticum, quamquam per se cupientem illi benefacere, precatus, officium administratoris, at non fisci praefecturam, obtinuit: tametsi, ut magnus domesticus aiebat, paulo post et hanc obtinisset. At ille cum cerneret e praefecturis hanc statim ac facile, simul ut petisset, contigisse, alteram non amplius: cum propter accepta gratias agere debuisset, ipsi ob ea, quibus se iniuste privatum ducebat, ultionem parabat. Ratus vero imperatricem magno domestico utriusque praefecturae in ipsum conferendae potestatem dedisse, eumque quo alteram habentibus gratificaretur, illam sibi detrachere, in eius odium offensio- nemque aperte incurrere statuit: et ad imperatricem ingrediens, eo praesente et cum illa colloquente, Opinor, inquit, non solum nunc mihi commissam praefecturam, sed omnes, quas Romani habent,

A.C. 1341 δὲ χορηγεῖσθαι πᾶσι. διὸ καὶ οἴομαι προσήκειν σοὶ τὰς τῆς εὐεργεσίας χάριτας εἰδέναί. εἰ δὴ ταῦτα οὕτως, ὡσπερ οἴομαι, ἔστιν ἀληθῆ, ἀνθ' ὅτου, παρὰ σοῦ προστεταγμένον ἀμφοτέρως ἔχειν τὰς ἀρχάς, ὧν καὶ περιόντος ἤρχον βασιλέως, τὴν ἑτέραν παρέσχετο αὐτὸς, τῆς μιᾶς ἀποστερήσας, δέομαι δὲ σου καὶ τὴν ἑτέραν αὐτῇ προστάξαι ἀποδοῦναι, μᾶλλον δὲ, καὶ αὐτοῦ παρόντος, παρὰ σοῦ ἐγχειριοθῆναι, ἵνα σοὶ καὶ μᾶλλον προσηκούσας τὰς εὐχαριστίας τῆς εὐεργεσίας ἀποδῶ." ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος ἐφθέγγετο οὐδέν. ἡ βασιλὶς δ' αὐτοῦ πολλὴν καταγνοῦσα τὴν ἀχαριστίαν, „πάνυ θαναμάζειν" 10

C εἶπεν „ἐπέρχεται μοι, τὴν αἰτίαν, ἔξ ἧς εἰς τούτους προήχθης τοὺς λόγους, οὐ συνορώσῃ. εἰ μὲν γὰρ οἴόμενος, μὴ τὴν ὁμοίαν δύναμιν τὸν μέγαν δομέστικον, ἤνπερ καὶ πρότερον, κεκτῆσθαι, ἢ ἐμὲ τι διαφέρεσθαι πρὸς αὐτὸν, δεῖν ἔγνωσ ἀνθαδῶς αὐτῷ προσφέρεισθαι καὶ θρασέως, ἴσθι πάνυ τοῦ προσήκοντος 15

τοῦ ἁμαρτῶν. εἰ δ' οὐδὲν ἀποβεβληκότα καὶ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς εὐνοίας τῆς εἰς ἐμὲ εἰδῶς, ἔπειτα εἰς τοῦτο προήχθης ἀτοπίας, οὐκ ἀσυνεσίας, ἀλλὰ παραπληξίας φαίην ἂν ἔγωγε τοὺς λόγους τοντουσί. ἐγὼ δὲ σε περιόντος μὲν ἤδειν βασιλέως τὴν τε τοῦ μεσάζειν ἐγκεχειρισμένον καὶ τοῦ βασιλικῷ τα-20

D μίειον τὴν ἀρχήν· πλὴν καὶ τότε, εἴποι τις ἂν, οὐχ ἐκόιτας βασιλέως, ἀλλὰ διὰ τὸ βούλεσθαι τοῦτον παραχωροῦντος. διὸ καὶ πολλὰ πολλάκις ὠνειδίζετο παρ' ἐκείνου, κατὰ σοῦ

praefecturas, non a magno domestico, sed abs te committi ac dari omnibus. Quare etiam decere arbitror, tibi de beneficio gratias agere. Quod si ita est, ut mihi videtur, quid ita, cum abs te iussum sit ambas obtinere me praefecturas, quas vivo imperatore obtinuerim, unam hic mihi dedit, alteram eripuit? Quare te oro, ut alteram quoque reddi iubeas: vel potius ipso praesente tu in me conferas, ut tibi potius, quas debeo, gratias agam. Silebat ad haec magnus domesticus; imperatrix autem Apocauchum vehementer ingratum iudicans, Magna me capit admiratio, inquit, non intelligentem, undenam ad huiusmodi voces impellare. Si enim magnum domesticum non eadem, qua prius, potestate valere et me ab ipso discrepare existimans, arroganter et confidenter in eum irruendum decrevistis, scito te tota via aberrasse. Sin neque de potentia, neque de benevolentia illius erga me quidquam imminutum sciens, nihilo minus huc insolentiae processisti, non ego iam hunc sermonem tuum impudentiae, sed amentiae adscripserim. Non me falsebat, superstite imperatore, administratoris munus simulque fisci praefecturam tibi commissam; verumtamen etiam tum dicere licebat, non imperatorem voluisse, sed volente hoc permisisse, quod ei postea multum ac saepe in te stomachans exprobrabat, quasi rem

- ἐκπερομένου πρὸς ὄργην, ὡς οὐ λυσιτελοῦντα πρῶτων σὲ A.C. 1341
 μειζόντων ἢ προσῆκεν ἀξιῶν. ἐπεὶ δὲ ναύαρχος αἰρεθεὶς αὐ-
 θις ἐξεβλήθη τῆς ἀρχῆς, οὔτε βασιλέως ζῶντος, οὔτε μετὰ
 τὴν ἐκείνου τελευτὴν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ἀρχὴν τινα προήχθης.
 5 ἄλλ' οὗτος οἶκοθεν πρότερον ὀρμηθεὶς, ἣν ἔφη, ἐνεχείρισεν
 ἀρχὴν, ἐπειθ' ὕστερον ἀπαγγείλας, ἔπεισε καὶ στέργειν τὰ
 ἐψηφισμένα. διὸ προσῆκε τῆς εὐεργεσίας χάριτας ὁμολογεῖν
 καὶ μὴ θρασέως ἀπαυθαδίζεσθαι." οὕτω μὲν οὖν ἡ βασιλις
 πρὸς τὸν παρακοιμώμενον ἐφθέγγετο.
- 10 15. Ὁ μέγας δὲ δομέστικος τὴν ἀγνωμοσύνην καὶ αὐτὸς P. 399
 οὐκ ἐνεγκῶν, „ἔδει μὲν" εἶπε „τὸν τοσοῦτον χρόνον διδάσκαλόν V. 323
 σοι τῶν ὑπηρεσιῶν ἀγαθῶν γενέσθαι παρ' ἐμοῦ. ἐπεὶ δ'
 ἔκοντι κακὸς ἐθέλων εἶναι, δέον πολλὰς χάριτας ὁμολογεῖν, σὺ B
 δὲ τάναντία προεἶλον λέγειν, ἤδη σου καὶ γὰρ τὴν ἀρχὴν, ἣν πα-
 15 ρεσχόμην, ἀφαιρῶ, καὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης μηδενὸς σοι
 μελέτω τῶν κοινῶν." ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα εἶπεν. Ἀπόκαυκος
 δὲ τῆς βασιλίδος ἐπνυθάνετο, εἰ καὶ αὐτῇ τοιαῦτα συνδοκοίη.
 τῆς δὲ τὰ εἰρημένα στέργειν εἰπούσης, ὁ μέγας δομέστικος
 αὐθις πᾶσαν ἀπαγορεύσας ἀρχὴν ἐκείνην, ἀνέστη καὶ διοικῆ-
 20 σεως ἑτέρων εἶχετο πραγμάτων. ὅσοι δὲ παρῆσαν ἐν βασι-
 λείοις, τὴν παρακοιμώμενον γνόντες πρὸς τὸν μέγαν δομέ-
 στικὸν ἀντιλογίαν, καὶ ὡς ὑπ' ἐκείνου πρὸς ὄργην πάσης ἀρ-
 χῆς ἀπελαθεῖν, πολλὴν μὲν ἐκείνου καὶ ἀγνωμοσύνην καὶ C

13. σὺ δὲ M., οὐδὲ P. 20. ἑτέρων om. M.

egisset inutilem, cum te maioribus, quam pro humeris tuis, di-
 guum censisset. Postquam autem elassi es praefectus et ea digni-
 tate rursum exultus, nec vivo, nec mortuo imperatore, a me ad
 ullum magistratum promotus es. Nunc hic suapte nutu, quam di-
 cebas, praefecturam tibi mandavit. Deinde cum id mihi renunti-
 asset, ut ratum haberem, quod egerat, adduxit. Decebat igitur
 gratum esse adversus bene meritum, nec cum tanta confidentia tam
 arroganter se gerere. Haec Augusta ad praefectum cubiculi.

16. Magnus domesticus nec ipse tam improbum hominem diu-
 tius sustinens, vocem in haec verba solvit. Oportebat quidem
 longinquitatem temporis, quo beneficiis meis usus es, magistram
 tibi gratitudinis fieri. Sed quia sponte ac libens malus es, et cum
 gratias ingentes agere oporteret, tu convicia dicere maluisti, iam
 ego te hoc ipso, quo ornaveram, honore multo et ab hoc die
 nullius tibi publicae rei cura esto. Sic domesticus. Apocauchos
 imperatricem percunctari, num his assentiatur; qua respondente,
 etiam, assentior: magnus domesticus, omni rursum ei magistratu
 interdicto, surrexit et rem publicam perrexit gerere. Tum quotquot
 in palatio versabantur, cognita Apocauchi in magnum domesticum

A.C. 1341 παράνοιαν κατέγνωσαν. ἔξιόντι δὲ τῶν βασιλείων, καίτοι πρότερον εἰωθότες ἐπεσθαι πολλοὶ καὶ θεραπεύειν διὰ τὴν ἀρχὴν, τότε προσελθεῖν οὐδεὶς ἐτόλμησεν, ἀλλ' ἐνὸς ἕξῃ τῶν οἰκετῶν αὐτῷ παρεπομένον, Σπαλοκότου προσαγορευομένου. Ἀπόκαυκος μὲν οὖν ἐκ τοιούτων αἰτιῶν τῷ μεγάλῳ δομestί-5 κῷ φανερώς προσκερουκῶς καὶ πρὸς ὄργην ἀπελαθεῖς, ἐπὶ πολλαῖς ἡμέραις οἶκοι καθῆστο, εἴτε ἀληθῶς ὑπ' ἀθυμίας, εἴτε ὑποκρινάμενος νοσεῖν. εἴτ' αὖθις πολλοῖς τῶν μεγάλου δομestίκου φίλων ἰκέτης γεγωνῶς καὶ μάλιστα πατριάρχῃ, ἔπεισε δι' αὐτῶν ἀφεῖναι τὴν ὄργην, πολλὰ καὶ δι' ἑαυτοῦ ἐπαγγειλά-10 μενος καὶ ὄρκους μεγάλοις πείσας, ὡς οὐκέτι τοῖς ὁμοίοις ἐπιχειρήσει. καὶ μετ' οὐ πολὺ καὶ τῶν κατὰ Περσῶν παρασκευα- Dζομένων τριηρέων παρέσχε τὴν ἀρχὴν. ὧν ὀλίγω ὕστερον ἀμνημονήσας, Ἰωάννη τῷ νέῳ, ὥσπερ ἔφημεν, ἐπεβούλευσε βασιλεῖ. ὧν ἡ βασιλὶς ἀνεμίμνησκε τὸν μέγαν δομestικὸν τότε, ὡς ἐν πολ-15 λοῖς ἀχαρίστου τοῦ παρακοιμωμένου πρὸς αὐτὸν ἀναφανέντος· δι' ἃ οὐδὲ παρέχειν ἐπέιθετο συγγνώμην, ἀλλ' ἔἴην ἐν Ἐπιβάταις ἐγκεκλεισμένον, ὡς οὐδ' αὖθις ἤρημήσοντα, ἂν ἔξῃ περιέ- ναι, ἀλλὰ τισιν ἐπιχειρήσοντα καινότεροις. ὁ δὲ πολλοῖς ὑπὲρ ἐκείνου χρησάμενος πρὸς βασιλίδι λόγοις, ἔπεισε τελευταῖον, τὴν-20 μὲν συγγνώμην παρασχεῖν, μηδαμῶς δὲ ἔἴην ἐν Βυζαντιῷ διατρί- P. 400 βειν, ἀλλ' ἔξ' Ἐπιβατῶν ἐλθόντα καὶ προσκνήσαντα αὐτὴν, ἔπειτα

13. τριηρῶν P.

impudentia, et quomodo ab illo succensente omni magistratu exclusus esset, pro improbo ac deliro habebant. Cumque antehac palatio exeuntem frequenter comitari et propter magistratum observare solerent, tunc egredientem nemo deducere ac prosequi ausus est, sed uno dumtaxat famulo, Spalocota nomine, prosequente exivit. Ergo Apocauclus cum his de causis magnum domesticum palam offendisset et ad iram compulsisset, multis diebus domi sedebat et sive ex moerore ac desperatione vere, sive ex simulatione falso, male habebat. Postmodum rursum compluribus magni domesticici amicis supplex factus et in primis patriarchae, per eos illum placavit, promissisque ingentibus ac sacramentis, de cetero nihil simile attentaturum, fidem fecit. Non diu post etiam quae contra Persas parabatur, classi ducem eum constituit. Sed horum brevi oblitus, Iohanni adolescenti imperatori, ut diximus, insidias tetendit. Quorum ipsa Augusta tunc magnum domesticum admonuit; ut nempe Apocauclus ingratus in illum toties apparuerit, ob quae neque veniam dandam, sed in Epibatis inclusum relinquendum: non enim quieturum, sed si copia fuerit, novi aliquid denuo moliturum. At enim ille longa oratione eam permovit, ut ei culpam condonaret, nullo tamen modo sineret Byzantii vivere, sed Epibatis egressum et ipsam adoratione veneratum, postridie eodem reverti iuberet.

εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐπανήκειν πρὸς αὐτόν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο A.C. 1341
 τοιαῦτα, καὶ ἀμνηστίας τῶν κακῶν ἐγίνοντο ὄρκοι πρὸς ἐκεῖ-
 νον ἰδίᾳ παρὰ τε βασιλίδος καὶ μεγάλου δομεστίκου καὶ πα-
 τριάρχου. τοὺς μὲν Φωκᾶς τε καὶ Δεξιὸς καὶ τρίτος Ἄμπαρ
 5 παρὰ τε βασιλίδος καὶ πατριάρχου ἤκον ἄγοντες ἐν Ἐπιβά-
 ταις, τοὺς μεγάλου δομεστίκου δὲ Δημήτριος ὁ Κασανδροη-
 νός. οὓς ὁ παρακοιμώμενος ἰδὼν, τῶν τε λόγων, οὓς ἐποιή-
 σαντο, ἀκούσας, πρὸς ἐκείνον ἔφασκεν, οὐθ' ὄρκοις, οὔτε V. 324
 10 ἰοδιάθηται τὰ κατ' αὐτόν. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐπανῆκον ἄπρα- B
 κτοι. ὁ μέγας δὲ δομεστικός, ἐπεὶ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἠεί-
 γετο Βυζαντίου ἐξελεῖν, τὸν πατριάρχην αὐθις μόνον παρα-
 λαβὼν, τῶν τε προτέρων αὐθις ἀνεμίμησκε λόγων καὶ τῶν
 ὄρκων τῶν γεγενημένων πρὸς αὐτόν. ἐδεῖτό τε τοιοῦτον φα-
 15 ὕμνηναι καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων, ὥσπερ λόγοις ἐπηγγείλατο προθύ-
 μως, καὶ μὴ περιδεῖν αὐτὸν ὑπὸ συκοφάντων διαβληθέντα.
 πατριάρχου δὲ τοῖς ὁμοίοις αὐθις καὶ λόγοις καὶ ἐπαγγελίαις
 χρησαμένου καὶ θαρσύνειν εἰπόντος, ὡς οὐδὲν ἦττον, ἢ εἰ πα-
 20 ρῆν αὐτὸς, τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίων ἀνθεξομένου, ἀλλήλους
 προσαγορεύσαντες, διελύθησαν. ὁ μέγας δὲ δομεστικός καὶ
 πᾶσι τοῖς ἄλλοις, μάλιστα δὲ τοῖς πρὸς πατριάρχην ὀλίγω
 πρότερον ὑπὲρ τοῦ ἔφιππον αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια εἰσιέναι C
 διενεχθεῖσι, πολλὰ περὶ εὐταξίας καὶ τῆς εἰς βασιλίδα εὐπει-

9. πείσασθαι P.

12. καὶ ante αὐθις add. P.

Ut hac sententia stetit, seorsum quisque, imperatrix, magnus do-
 mesticus et patriarcha amnestiam illi iuraverunt: et nomine quidem
 imperatricis ac patriarchae Phocas, Dexius, Ampar, magni autem
 domestici, Demetrius Casandrinus, Epibatas venerunt, ut eum ad-
 ducerent. Quibus visis et eorum verbis auditis, Apocauchus neque
 iuramentis, neque ullis verbis fidem se adiuncturum, sed ut res
 suae quam optime se habeant, sibi eurae futurum affirmavit. Ita
 illi frustra reverterunt. Magnus autem domesticus, quoniam Byzantio
 exire necessitas urgebat, patriarcham rursus solum aggrediens, pri-
 orumque sermonum et iurisiurandi commonefaciens, orabat, ut qua-
 lem verbis prompte promisisset, talem se reipsa praestaret et ne
 aycophantarum calumniis obiici ipsum pateretur. Cum patriarcha
 iterum iisdem verbis et promissis uteretur, iuberetque sibi fidere:
 se enim aequae ac si ipse praesens ageret, causam eius absentis
 acturum defensurumque, dicto vale digressi sunt. Postea magnus
 domesticus et apud alios omnes et apud eos praecipue, qui antea
 cum patriarcha altercati erant, utrum equo insidens domesticus pa-
 latium introiret, multa de ordine et tranquillitate deque obedientia
 erga imperatricem servanda locutus et postremo comminatus, haud

- A.C. 1341 θείας διαλεχθεῖς καὶ τελευταῖον ἀπειλήσας, ὡς οὐκ ἀτιμώρητον ἀφήσει, εἴ τις ἐπιχειροίη νεωτέροις, ἐξῆλθε Βυζαντίου, ὀγδόῃ φθίνοντος Σεπτεμβρίου. πρὶν δὲ Βυζαντίου ἐξελθεῖν γενόμενος ἐν βασιλείοις αὐθις, ὡς συνταξόμενος τῇ βασιλίδι, τὴν θυγατέρα κελευούσης βασιλεῖ τῷ νέῳ Ἰωάννῃ τὸν μέγαν⁵ δομέστικον κατεγγυῶν, ἀνεβάλλετο εἰς τὴν ἐπάνοδον ἐκεῖνος τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας, τὸ δοκεῖν μὲν, ὡς τῶν πραγμάτων ἐπιγόντων καὶ οὐκ ἐόντων περὶ τοιαῦτα διατρίβειν, τῇ δ' ἄλλη⁵
- D θεία, τῶν παρὰ τῶν φίλων μεμνημένος λόγων, οἱ μὴδὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ μὴ ἀγαθῶν, μὴτε φαύλων πράττειν τὸ δοκεῖν¹⁰ πρὶν ἂν αὐτοῖς συγγένηται μόνον πέμψαντες ἐκόλυον. οἷς φυλάττων τὴν φιλίαν καὶ μὴδὲν πρὶν ἐπιψηφίσασθαι τοὺς φίλους πράττειν βεβουλευμένος, ἀνεβάλλετο τῆς θυγατρὸς περὶ τῶν γάμων τότε τὰς συμβάσεις. ὁδοῦ δὲ πάρεργον ἐν Ἐπιβάταις γενομένῳ καὶ ἡ παρακοιμωμένου πρὸς βασιλίδαις¹⁵ διάλυσις ἐπράττετο αὐτῷ. ἐπεὶ γὰρ τοῦ φρουρίου ἐγένετο ἐγγὺς, ὃ παρακοιμώμενος ἐξελθὼν, ἠσπάζετό τε αὐτὸν καὶ περὶ τῶν ὄρκων ἀπελογεῖτο τῆς ἀποστροφῆς, ὡς οὐ διὰ κακίαν αὐτῷπραχθεῖη, ἀλλ' ἵν' ἔργοις αὐτοῖς γένοιτο καταφανῆς, ὡς οὐ δέοιτο ὄρκων παρ' αὐτοῦ, ἀλλὰ λόγοις αὐτοῦ²⁰
- P.401 ψιλοῖς μᾶλλον θαυροίῃ, ἢ ἑτέρων ἐγγράφοις ὄρκοις. διὸ καὶ νῦν ἰδὼν, προθυμότερα ἐγκεχειρικέναι ἑαυτὸν, οὐθ' ὄρκων, οὔτε τινὸς ἑτέρου δεηθεῖς. εὐχαριστήσας δὲ ὁ μέγας δομέστικος ἐπὶ τούτοις αὐτῷ καὶ ἱκανῶς προσομιλήσας, αὐτὸν

14. τὸν γάμον M. 17. αὐτὸς P.

impune laturum, si quis res novas auderet, Byzantio ante diem quartum Kalendas Octobres discessit. Sed antequam itineri se daret, palatium ad imperatrici valedicendum petivit, quae cum eum exhortaretur, ut filiam suam Ioanni adolescenti imperatori desponderet, ille in reditum sponsalia distulit: specie quidem, ut bello magnopere compellente, re autem vera, amicorum memor, qui misso certo homine, ne quid seu bonum, seu non bonum videretur, ipsis absentibus faceret, interdixerant. Custodito igitur iure amicitiae, nihil ipsis invitis agere fixum habens, conventa et stipulationes super filiae connubio differebat. In transitu autem Epibatis inter ipsum Apocauchum et Augustam rem omnem composuit. Nam cum prope castellum esset, Apocauchus salutatum foras exiit et de iuramentis reiectis se purgavit. Non id vitio suo factum, sed ut re declararet, se eius iuramentum non requirere, cuius nudis verbis plus quam reliquorum scriptis iuramentis tribueret; idcirco et nunc, eo viso, sese illi, nec iuramentum, nec aliud ab illo desiderantem, tradere promptissime. Ob haec gratiis actis et diutius cum ipso colloctus, eum domi, ut postridie ad se venturum, reliquit; ipse

μὲν οἴκοι κατελίμπανεν, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν ἤξοντα πρὸς A.C. 1341
 αὐτόν. ἐκεῖνος δὲ εἰς Σηλυβρίαν ἦλθεν. ἐς τὴν ὑστεραίαν
 δὲ ἐπεὶ καὶ ὁ παρακοιμώμενος ἤκε, πέμψας πρὸς Βυζάντιον,
 ὡς τῇ βασιλίδι προσκνήσαντα αὐτὸς ἐπανήκειν πρὸς αὐτόν,
 5 αὐτὸς εἰς Διδυμότειχον ἐλθὼν, πρὸς τὴν εἰς τὴν ἐσπέραν
 παρεσκευάζετο στρατείαν. ὁ παρακοιμώμενος δὲ γενόμενος
 ἐν Βυζαντίῳ, πρῶτα μὲν προσεκύνει βασιλίδα καὶ συγγνώ-
 μης ἤξιοῦτο, ἐφ' οἷς ἐδόκει προσκεκρουκέναι. ἔπειτα τῇ μεγάλῃ-
 10 λου δομεστίκῳ προσελθὼν μητρὶ, ἐν Βυζαντίῳ τότε παρα-
 15 μωνθίας ἕνεκα τῆς βασιλίδος οὔσῃ, πρῶτα μὲν πολλὰς ὁμο-
 λόγει χάριτας τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ, οὐ μόνων τῶν εὐεργε-
 σιῶν, ὧν ἕξαρχῆς ἄχρι τότε παρέσχετο πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ
 καὶ τῆς μεγαλοψυχίας καὶ συμπαθείας, ἣν οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ
 καὶ πολλάκις καὶ τὰ τελευταῖα νῦν ἐξ ἀνοίας προσκεκρουκό-
 15 τος ἐνδείξατο πρὸς αὐτόν. ἔπειτα ἐπηγγέλλετο, ὡς οὐδὲν
 ἔσται τὸ πείσον ἢ βιασόμενον ἀχάριστον καὶ κακὸν ὄφθῆναι
 περὶ ἐκεῖνον, ἀλλ' οὕτω πεπεικέμαι ἑαυτόν, ὡς οὐκ αὐτόν V. 325
 μόνον, ἀλλὰ καὶ γένος ὅλον εὖνον ἐκεῖνῳ καὶ πιστὸν εἶναι C
 20 πίστεω; δὲ καὶ τῶν λεγομένων ἕνεκα νυνὶ ἔτοιμος εἶναι ὄρκους
 παρασχέσθαι, τοὺς μάλιστα δοκοῦντας βεβαιοτάτους καὶ φρι-
 κώδεις εἶναι. ἣ δ' ἔφασκεν αὐτῷ „τὸ μὲν τὰς εὐεργεσίας κα-
 ταλέγειν, αἱ παρὰ μεγάλου δομεστίκου ἕξαρχῆς ἄχρι νῦν γε-
 γήνηνται σοὶ, προσθήσω δ' ὅτι καὶ τὰς ἐξ ἀχαρίστου γνώμης

11. τῷ add. M. 12. νῦν pro τότε P. 19. τηρήσειν M. mg.
 22. τὰ pro τὸ P.

vero Selybriam venit. Postridie postquam et praefectus cubiculi
 eodem venit, misso illo Byzantium, ut imperatrice adorata, Epi-
 batas rediret, ipse Didymotichum profectus, ad expeditionem in
 occidentem se instruebat. Apocauchus iam Byzantii imperatricem
 veneratus, veniam peccatis suis flagitat. Deinde matrem magni
 domestici, quae tunc consolandae imperatricis Byzantii manebat,
 conveniens, primum quidem eius filio magnas agebat gratias, non
 modo de beneficiis ab initio usque ad illum diem ab eo perceptis,
 verumetiam de tolerantia et commiseratione, quam saepius et ad
 extremum tam stolide se offendenti ostendisset; addebatque nun-
 quam omnino se ingratum atque improbum erga illum repertum iri,
 sed ita induxisse animum, ut non ipse tantum, verum tota poste-
 ritas sua eum benevolentia et fide prosequatur in omnibus et tam-
 quam domino perfecte obediat. Id ut credatur, ad iusiurandum
 firmissimum religiosissimumque paratum esse. Respondit illa, Me-
 morare officia, quae a primis huc usque magnus domesticus apud
 te posuit: addam et illud, quoties immemor beneficiorum, male

A.C. 1341 παρὰ σοῦ γεγενημένης πρὸς ἐκεῖνον ἀμοιβὰς, καὶ τὴν ἐκεῖνον περὶ τὸ συγγνώμην τοῖς εἰς αὐτὸν ἁμαρτάνουσι παρέχειν φιλοτιμίαν, οὐκ ἀναγκαῖον νῦν, σοῦ προτέρου μαρτυροῦντος.

D ὄρκων δὲ οὐ χρειά νῦν, ἀλλ' ἔργων μᾶλλον τοὺς ὄρκους βεβαιούντων. οὐ γὰρ τοῖς λόγοις ἢ πίστις, τοῖς ἔργοις δὲ μᾶλλον ἐπακολουθεῖ. διὸ καὶ σὲ προσῆκον ἔργοις ἐπιδεικνυσθαι τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἐκεῖνον, καὶ μὴ λόγοις ἐπιδεικνύμενον, τοῖς ἔργοις ὑστερεῖν." ὁ δὲ οὐ λόγοις μόνον, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ἐπαγγειλάμενυς τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίαν ποιήσῃσι πᾶσι φανεράν, ἐκεῖθεν ἐξελθὼν ἤκεν ὡς πατριάρχην. 10

P. 402 ιζ'. Προσαγορευσας τε αὐτὸν καὶ περὶ τινων ἐτέρων προδιαλεχθεῖς, ἔπειτα „τὴν μὲν εἰς ἐμὲ τοῦ μεγάλου δομεστί- Βκου" ἔφασκεν „εὐμένειαν καὶ αὐτὸς ἂν εἰδείης, ἄνωθεν τοῖς πράγμασι παρηκολουθηκώς. ὀλίγη δὲ πρότερον ἐξ ἀβουλίας αὐτῇ προσκεκρουκώς, ὀλίγον ἐδέησα διαφθαρεῖναι, εἰ μὴ σὺ 15 δεηθεῖς, οὐ μόνον ἐπεισας ἀφεῖναι μοι τὴν ὄργην, ἀλλὰ καὶ πρόφασιν εὐδοξίας τὴν τοῦ κατὰ Περσῶν στόλου παρασχεῖν ἀρχήν. ὅθεν οὐ σῶστρα μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς τιμῆς πολλὰς ὀφείλειν τὰς εὐχαριστίας εἶναι δίκαιος ὁμολογῶ καὶ πάση σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ τὰ σοὶ λυσιτελοῦντα καὶ βουλευέσθαι 20 καὶ πράττειν, ὡς τῶν αὐτῶν καὶ τὴν βλάβην καὶ τὴν ὠφέλειαν ὁμοίαν ἐμοί τε καὶ σοὶ οἰσόντων. εἰ τοίνυν ἐκ πολλῶν

8. τῶν ἔργων P.

illi gratiam retuleris, et illius in se deliquentibus ignoscendi studium: haec, inquam, memorare, cum ea tu antea testeris, nihil attinet; iuramenta autem nunc quidem nulla postulatur, sed facta, quibus iuramentis fides concilietur, quae non verba, sed opera potius sequitur. Quare et te, quam illi cupias, rebus demonstrare consentaneum est; non autem cum id verbo docueris, re defici. Tum ille, non verbis dumtaxat, sed opere quoque suam in eum benevolentiam palam omnibus facturum pollicitus, inde abscedens ad patriarcham venit.

17. Eo salutato, alia quaedam praefatus, Magni quidem domestici benevolum in me animum, inquit, tu quoque haud ignoras, omnia a principio animadversione sic assecutus, ut nihil te fugiat. Pronuper autem cum per dementia illum offendissem, parum abfui ab exitio, nisi tu orando non solum ad iram deponendam, sed etiam ad praefecturam classis contra Persas, materiam gloriae, mihi committendam inflexisses; unde non modo ut conservatus conservatori suo praemium, sed et pro honore isto gratiarum actiones iure me debere, omnique industria et alacritate, quae tua intersint, cogitare et agere oportere confiteor. Quando quidem eadem mihi, quae tibi et detrimentosa et utilia sunt. Quamobrem cum ego prae multis amorem caritatemque sinceram ac minime fucatum tibi de-

σοι τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν φιλίαν ἄδολον καὶ καθαρὰν ὀφείλω, A.C. 134
οὔτε δίκαιον φήθην, οὐτ' ἄλλως ἐμοὶ λυσιτελές, δεινότερα πε- C
πυσμένῳ περὶ σοῦ συγκρούπειν, ὥσπερ ἂν τις ἄλλος, ὃ βέλ-
τιον ἢ χειρόν ὀλίγα ἢ οὐδὲν μελήσει διακεῖσθαι σε." ἐρο-
θέντος δὲ τοῦ πατριάρχου, ὅτι ἂν πύθοιτο περὶ αὐτοῦ, τὸν
μέγαν ἔφρασκε δομῆστικόν οὐκ ἀκηκοέναι, ἀλλὰ σαφέστατα
εἰδέναι, ὅτι βούλοιοτο οὐκ εἰς μακρὰν σὲ καταγαγὼν τοῦ
Θρόνου, Παλαμᾶν ἐγκαθιδρῦειν, φίλον ὄντα τῶν γνησίων
καὶ μάλιστα περισπούδαστον αὐτῷ. αὐτῶς δὲ τοῦ πατριάρ-
10χοῦ ἐπανερομένον, ὅθεν ἂν σχοίῃ τὴν τοῦ πράγματος, ὥσπερ
ἰσχυρίζεται, κατάληψιν ἀκριβῆ, τὰς μὲν αἰτίας ὅθεν ἐξε-
γένετο μαθεῖν, ἐδεῖτο μὴ πολυπραγμονεῖν. οὐ γὰρ ἀποδόξ- D
των δύνασθαι κατατολμᾶν. ἐν δὲ τούτῳ σαφέστατα πεπε-
σθαι, ὡς εἰ μὴ πάντῃ τὴν ψυχὴν ἤλγει, τῶν κατ' ἐκείνου
15ἰμμελετωμένων ἀκριβῆ τὴν γνώσιν ἐσχηκώς, οὐκ ἂν ἀπήγγελλεν
ἐλθῶν. ἔτι δὲ τοῦ πατριάρχου ἀπιστοῦντος καὶ τὴν ἀθρόαν V. 326
τοῦ μεγάλου δομῆστικῆς μεταβολὴν μὴ παραδεχομένον, ὄρ-
κοις ἐκεῖνος διεβεβαίουτο, μηδὲν εἶναι ψευδὲς τῶν εἰρημένων,
ἀλλὰ πάντα ἀληθῆ. παρήγει τε μὴ μέλλειν, ἀλλὰ τάχιστα
20βουλεύεσθαι, ἕξ ὧν τὸν κίνδυνον ἐξέσται διαφυγεῖν. οὐδὲ γὰρ
ἐκεῖνος, ὡς καὶ σὺ βέλτιον ἂν εἰδείης, εὐκόλος μεταβάλλε-
σθαι πρὸς τὰ βεβουλευμένα." ἐπὶ τούτοις δὲ ὁ πατριάρχης
σφόδρα θορυβηθεὶς καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν ὄρκων πεπεισμέ- P. 403
νος, ὡς οὐδὲν ἂν εἴη πλάσμα τῶν εἰρημένων, ἐδεῖτο βου-

beam, nec iustum, nec alioqui commodum mihi duxi, quae de te
tristissima audivi, occulta habere: perinde ut alius quispiam, qui
melius an peius tecum ageretur, parum aut nihil laboraret. Inter-
rogante patriarcha, quid esset: ex magno domestico quidem nihil
se audivisse ait, certissimo tamen scire, illum velle brevi deiecto
patriarcha, Palamam amicum suum germanissimum atque optatissi-
mum in eius throno collocare. Rursum sciscitante patriarcha, unde-
nam rem tam exacte, ut affirmabat, didicisset, rogabat, ne id cu-
riosius exquireret: non enim tam audacem esse, ut arcana et ta-
cenda vulgaret; unum indubitato crederet, nisi, explorete comper-
tis, quae contra illum coquerentur, singularem animi dolorem sen-
tiret, non ei talem nuntium fuisse allaturum. Adhuc incredulo
patriarcha, magnumque domesticum tantum mutatum ab illo in au-
res haud admittente, Apocauchus iuratus instare, nihil se falsum,
omnia vera proloqui. Quocirca non cunctandum, sed primo quoque
tempore periculi declinandi capiendum consilium. Nam is homo,
quod tu melius noveris, inquit, quae semel statuit, non facile re-
tractat. Turbatus maiorem in modum ista narratione patriarcha,
et abesse fictionem, iuramento maxime persuasus, quid tantis malis

A. C. 1341 λέυσασθαι οἱ, ὅτι δέοι πράττειν πρὸς τοσοῦτον ἔσμον κακῶν. ὁ παρακοιμώμενος δ' ἔτι μᾶλλον τὸν πατριάρχην εἰσω δικτύων ἄγειν βουληθεὶς „καὶ τῶν προτέρων μὲν” ἔφρασκεν „εὐεργεσιῶν πολλὰς τε χάριτας ὑφείλειν ὁμολογῶ καὶ δίκαιος εἶναι οὐ μόνον, ἃ μοι δοκῶ βελτίω καὶ λυσιτελεῖν βου-5 λέυσθαι προθύμως, ἀλλὰ καὶ χρήματα καὶ οἰκίαις καὶ συγγένειαν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτὴν, εἰ οἷόν τε εἰπεῖν, προ-ἴεσθαι ἐτοιμῶς ὑπὲρ σοῦ. ὡς ἂν δὲ μὴ δοκῶ, τῶν κινδύνων

B ἔξω καθεστὼς αὐτὸς, σὲ παραινεῖν πολὺν τὸν κίνδυνον ἔχουσι προήμασιν ἐπιχειρεῖν, καὶ συγγενείας καὶ τῶν φιλότατων ἑμοίῳ ποιῆσαι βούλομαι κοινωνόν, τῶν θυγατέρων μίαν τῇ σῆνι κατεγγνησας, ἵν' εἰδείης ἀκριβῶς, ὡς οὐ τῶν ἀπλῶς φιλῶς πρὸς σὲ διακειμένων εἶναι βούλομαι, ἀλλὰ τῶν σοὶ τε καλῶς πράττοντι τῆς εὐετηρίας κοινωνούντων καὶ ἀπολλυμένων συνδιαφραθησομένων ὁμοίως.” ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἀσμέ-15 νη τῇ πατριάρχῃ εἰρημένα ἦν, καὶ μᾶλλον ἐπέθετο σπουδάζειν τὸν παρακοιμώμενον ὑπὲρ αὐτοῦ. ὀλίγα περὶ τοῦ κήδους διαλεχθέντες, (οὐ γὰρ ἦν τι τὸ διαφωνίαν παρασκευάσον, πάντα ἐτοιμῶς Ἀποκαύκου ἐπαγγελιομένου,) συμβάσεις τε θέμενοι περὶ τοῦ γάμου καὶ κατὰ τὸ Ῥωμαίων ἔθος δι' 20 C ἐγκολπίων ἐμπεδώσαντες τὴν πράξιν, τοῦ παρακοιμωμένου δὲ καὶ ὄρκους προσθέντος φρικώδεις ἐπὶ τούτῳ, ἐτράποντο πρὸς τὸ βουλεύεσθαι. συνεβούλευέ τε ὁ παρακοιμώμενος μὴ

4. δίκαιον P. 14. ἀπολλομένῳ P. et M.

obrutus inciperet, orabat uti consuleret. Praefectus cubiculi patriarcham magis in nassam studens inducere, Multum me tibi pro antecessis beneficiis obstrictum fateor, inquit, et aequum esse, me tibi non solum, quae meliora et magis salutaria iudicem, cupide suadere, sed et pecuniam et famulos et cognatos et ipsam, si res postulet, animam tua causa libenter contemnere. At enim ne videar ipse periculo procul, ad res admodum periculosas cohortari, et cognationis et mihi carissimorum te participem ac socium facere volo, una filiarum mearum tuo desponsa filio, ut prorsus intelligas, nolle me de eorum censeri numero, qui te quoquo modo diligunt; sed de iis, qui tua felicitate exultantes, tecum quoque perire non dubitent. Haec ubi patriarcha libens audivit, et Apocauchum sui esse studiosum constantius credidit, pauca de affinitate collocuti (nihil quippe erat, quod dissensionem dare posset, omnia Apocauchus prompte pollicente,) paciscentes nuptias et more Romano pronubis monilibus de collo gestandis acta confirmantes, Apocauchus insuper caput suum horrendis execrationibus devovente, ni sincerus sit, consultare ordiuntur. Consulebat autem Apocauchus, non propriis viribus et palam bellum cum eo gerendum: non solum

ἐκ τῆς οἰκείας δυνάμεως ὀρωμένους πρὸς τὸν μέγαν δομέ- A.C. 134
 στικὸν πόλεμον ἄρασθαι προφανῶς. μὴ γὰρ ὅτι γε εἰς ἀν-
 τιπάλων μοῖραν οὐκ ἔξαρκέσειν μόνους πρὸς αὐτὸν, ἀλλ'
 οὐδ' εἰ πολλοὺς ἐτέρους προσεταιρισαίμεθα τοιούτους. ἢ γὰρ
 5 ἐν Ῥωμαίοις ἰσχύς ἐκείνου οὐχ ἡμῖν γε μόνον φανερά, ἀλλὰ
 καὶ τοῖς πόρρω κατακισμένοις βαρβάροις οὐκ ἄγνοεῖται. πο-
 λὺν γὰρ ἤδη χρόνον πάντων ὁ δυνατώτατός ἐστι τῶν παρ'
 ἡμῖν καὶ πάντες αὐτῷ προσέχουσι ἀκριβῶς, οἱ μὲν παρ' αὐ- D
 τοῦ πολλῶν τυχόντες εὐεργεσιῶν καὶ ἔτι πλείω προσδοκῶν-
 10 τες, οἱ δὲ κατεπτηχότες τὴν ἐκείνου δύναμιν. δι' ἃ οὐκ οἴ-
 ομαι πρὸς ἐκεῖνον ἐκ τοῦ προφανοῦς ἀντικαθίστασθαι λυσι-
 τελεῖν ἡμῖν. πρὸς γὰρ τῷ μηδὲν ἀνύσαι δυνηθῆναι τῶν βε-
 βουλευμένων, καὶ προσαπολοῦμεν ἑαυτούς. ἀλλὰ τινα καὶ
 ἡμᾶς δύναμιν δέον ἐκπορίζειν ἑαυτοῖς ἀντίρροπον πρὸς τὴν
 15 ἐκείνου. αὕτη δὲ οὐχ ἐτέρωθέν ποθεν ἂν ἐξευρεθεῖη, εἰ μὴ
 τρόπῳ δὴ τινι βασιλίδα ἐκπολεμώσοιμεν ἐκείνη. τούτου δὲ
 γεγενημένου, ῥαδίως ἀντικαταστησόμεθα, πολλῶν ἡμῖν συναι-
 ρομένων, ὡς ὑπὲρ τοῦ νέου βασιλέως πολεμοῦσι. τοῦτο δ' ὅπως
 ἂν συσκευασθεῖη, μάλιστα μὲν καὶ ἡ σὴ σύνεσις θανμασία
 20 οὔσα ἐξευρήσει· συμβουλεύσω δὲ καὶ αὐτός. μὴ θανμάσης
 δὲ, εἰ πρὸς ἰσχυρὸν ἐχθρὸν ἀντικαθιστάμενοι χρησόμεθα καὶ P. 404
 ψεύδει. τῷ γὰρ ἐπιχειροῦντι τὸν πολέμιον καθαιρεῖν, οὐ
 τοῦτο χρὴ σκοπεῖν, εἰ ψεύδει χρῆσαιτο ἢ ἀληθείᾳ, ἀλλὰ
 πρὸς ἓν ἀποβλέπειν μόνον, τὸ τοῦ πολεμοῦντος γενέσθαι

4. προσεταιρίζονται M. 15. ποθεν om. M.

enim ipsos, sed si tales quoque multi accesserint, impari conditione futuros. Nam eius inter Romanos vires non modo nobis exploratae sunt, inquit, sed etiam a remotissimis barbaris non ignorantur. Perdiu iam nobis potentia antecellit omnibus omnesque eius auctoritati sedulo obsequuntur, alii, quod crebro eius beneficia seuserunt et plura exspectant, alii, quod eius opes metuant. Quare aperto Marte illi pugnare, haud conducturum opinor. Praeterquam enim quod ad nihilum cadent nostra consilia, etiam nos ipsos perditum ibimus. Sed potentiam aliquam illius potentiae respondentem comparemus necesse est: quam non aliunde inueniemus, quam si artificio quodam imperatricem ad arma contra ipsum expedienda incitaverimus. Quo pacto multis nobis, ut pro novo imperatore pugnantibus, opem laturis, facile illi resistemus. Ad hoc autem callide moliendum, etsi imprimis valebit egregia prudentia tua, nihilo minus iudicii mei quid sit, expouam. Ne tamen mirere, si contra hostem potentem mendacio utemur. Nam qui hostem suum evertere instituit, eum haud in magno discrimine ponere oportet, a mendacio an a veritate auxilium petat, sed reliquos

A.C. 1341 κρείττω· τὰ δ' ἄλλα πάντα χαίρειν ἔαν· τοίγαρόν τε καὶ σὺ
 τῆ βασιλίδι προσελθὼν, (ἄξιόχρεως δ' ἔση πρὸς πειθῶ ἕκ τε
 τῆς προτέρας, ἧς ἐνεδείξω πρὸς αὐτήν, εὐνοίας καὶ σπουδῆς
 V. 327 μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν, καὶ τοῦ νῦν ὑπὲρ αὐτῆς δοκεῖν
 σπουδάξαι,) ἐκείνον κατηγορήσον, ὡς οὐχ ὑποπτευομένου, 5
 ἀλλ' ἤδη φανερωῶς τὴν βασιλείαν ἰδίαν ποιουμένου καὶ ὅσον
 Βουδέπω μέλλοντος αὐτήν καὶ τέκνα ἀποκτείνειν. ἂν δ' ἀπό-
 δεῖξιν τῶν λεγομένων ἀπαιτῆ, μὴ τοιαῦτα πεῖσον πολυπρα-
 γμονεῖν. φθάσειν γὰρ τελευτήσασαν πρὶν εἰς τοὺς ἐλέγχους
 ἦκειν, εἰ μὴ ἐκείνου διαστάσα, ἑαυτὴν διασώξοι καὶ τὰ τέ- 10
 κνα. ἕκ τούτων δὲ ἐκείνην, ὥσπερ οἶομαι, ὑπὸ δέοντος κατα-
 πλαγεῖσαν, τὸν πρὸς ἐκείνον ἡμῖν πόλεμον ἐπιτρέψειν. τού-
 του δὲ κατορθωθέντος, οὐδὲν ἄλλο λείπεται, ἢ ἐκείνον μὲν
 ἀπολέσθαι κακὸν κακῶς, σὲ δὲ πρὸς τῷ τὸν ἐπηρητημένον κίν-
 δυνον διαφυγεῖν, καὶ τὰ Ῥωμαίων πράγματα διοικεῖν, πάν- 15
 των μάλιστα ἀξιότατον ὄντα. διὸ σου δέομαι πεισθῆναι
 συμβουλευόντι ἐμοὶ καὶ μὴ πρὸς τὴν προᾶξιν ἀναδύεσθαι,
 ῥαδίαν οὖσαν, ὡς ἐγὼ συμβουλεύω, κατασκευασθῆναι. εἰ
 δ' ἀποκνήσεις πρὸς τὸν κίνδυνον, ἐγὼ μὲν δυσχερὲς οὐδὲν
 C. ἐρω· σὲ δὲ τὰς ἐκδεξομένας τύχας ἤδη στοχάζεσθαι προσῆ- 20
 κον." τούτοις μὲν οὖν τὸν πατριάρχην ἔπεισεν αὐτῷ τε προσ-
 ἔχειν καὶ πόλεμον πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον κινεῖν. ἔπειθ'
 ἕκαστον τῶν ἄλλων, δόξῃ διαφερόντων ἢ γένοι τῶν πολλῶν,

1. σὺ om. M. 2. τῆ om. P. 10. τὰ add. M. 11. καταπλαγεῖσα M.

omnibus dimissis, ad unum hoc respicere, ut vincat. Proinde eam fac convenias: illum ut non iam per cuniculos, sed propalam imperium vindicantem et non multo post ipsam eiusque liberos iugulaturum accuses. Fidem dictis tuis pariet et antea navata ipsi benevolentia ac studium post imperatoris excessum et quod in praesens ei diligenter operam dare videberis. Si probationem exegerit, ea curiositate ut supersedeat, mone; ab illo se disiungat; vitam suam liberorumque servet; alioqui morituram citius, quam probationes expeditantur. His de causis timore perculsam, belli administrationem nobis permissuram existimo. Hoc felici successu peracto, nihil restabit, nisi ut malus male pereat, et tu impendenti creptus periculo, rem Romanam meritissimo prae omnibus pro imperio regas. Quapropter te oro, mihi obtemperes, neu rem, via, quam ego monstravi, effectu non difficilem, detrectes. Quod si pigritaris in discrimine tuo, ego quidem gravius nihil dicam, te autem quales fortunae excepturae sint, coniectura providere par est. His ille patriarcham ad sibi assentiendum bellumque adversus magnum domesticum incipiendum impulit. Deinde alios singulatim opinione aut genere praestantes circumiens, et mendacia calumniasque con-

περιωὼν ἐμηχανᾶτο πείθειν, ψεύδη συνείρων καὶ συκοφαντί- A.C. 1341
 ας. καὶ πρῶτα μὲν πρὸς τὸν Ἀσάνην Ἀνδρόνικον ἐλθὼν,
 ὃς ἦν μεγάλην δομestικῶν κηδεστῆς, ἔξ ὧν μάλιστα πείσειν
 ᾔπειτο, ἐπεχειρεῖ. οὗτος γὰρ δὴ Ἀσάνης πρὸς τὸν γαμβρὸν
 5 Ὀλίγῳ πρότερον ἐλθὼν, ἐδεῖτο μὴ περιορᾶν αὐτὸν, ἀβίωτον
 οἰόμενον τὸν βίον διὰ τὸ τοὺς παῖδας Ἰωάννην καὶ Μανουήλ,
 ἐπ' ἔτεσιν ἔξ ἧδη ὑπὸ βασιλέως ἐν δεσμοτηρίῳ εἰσρομένους, D
 δεινότατα πάσχειν καὶ οὐδὲν ἀμείνω τῶν ἐν ἄδου διαγόντων.
 ἀλλ' ἀπιόντα πρὸς τὴν ἐσπέραν, ἐπεὶ διὰ Βήρας ἀνάγκη
 10 διέναι, ἔνθα κατεκλείοντο, τοῦ δεσμοτηρίου ἐξαγαγεῖν καὶ
 πρὸς τὴν στρατείαν χρῆσθαι ἄγοντα μεθ' ἑαυτοῦ, οὐδενὸς,
 ὧν ἄγει, πρὸς μάχας καὶ στρατείας ὄντας ἀτιμοτέρους χρῆ-
 σθαι. ὁ μέγας δὲ δομestικός, οὐκ ἀρέσκειν, ἔφασκεν, αὐτῷ
 ταύτην τὴν βουλήν. οὐ γὰρ τῶν τυχόντων εἶναι τοὺς υἱοὺς,
 15 οὐδ' ἐπὶ μικροῖς τισι κατακριθέντας, ὥστ' εἰ ἀφεθεῖεν παρ'
 αὐτοῦ, μηδεμίαν ταραχῆς πρόφασιν παρέχειν βασιλίδι. ἀλλ'
 ἔδει πρότερον ἐκείνην παρασκευάσαντας συγγνώμην ἐκείνοις
 παρασχέσθαι, οὕτως ἔξάγειν τοῦ δεσμοτηρίου. νῦν δ' εἰ P. 405
 τοῦτο πράξομεν αὐτοῖ, μὴ πρότερον ἐκείνης ἐπιτρεπούσης,
 20 εἰκόσ αὐτὴν τε λογίσασθαι καὶ τοὺς συκοφάντας προφάσεως
 οὐ τῆς τυχούσης εὐπορῆσαι, ὡς ἧδη πῦσαν αὐτῆς παρειλό-
 μεθα διαβάλλειν τὴν ἀρχὴν καὶ κατ' ἔξουσίαν καὶ τὰ μέγι-
 στα διοικοῦμεν, μηδὲ λόγου γοῦν αὐτὴν τινος ἀξιοῦντες. ἃ

sucns, in eandem mentem illicere contendebat. Ac primum qui-
 dem Andronicum Asanem magni domestici socerum, argumentis,
 quibus eum potissimum expugnaturum confidebat, aggreditur. Hic
 namque Asanes ad generum paulo ante venerat et ut sui miseretur,
 obsecraverat, vitam minime vitalem viventis ob Ioannem
 et Manuelem filios, annum iam sextum ab imperatore, teterrimo
 obscurissimoque carcere, non secus atque apud inferos, detentos.
 Et cum in occidentem proficisceretur, quoniam Veras, necessario
 transiturus esset, ubi in custodia habebantur, liberatos secum in
 militiam perduceret eorumque opera uteretur, qui de agmine ipsius,
 quod ad manum conserendam laboremque militarem attinet, ne-
 mini concederent. Magnus domesticus sibi non probari hoc consi-
 lium respondit: non enim esse terrae filios, nec levium quorumdam
 criminum condemnatos, ut si ab ipso dimittantur, non aliquid
 turbarum imperatrix expertura sit. Oportuisse prius ea placata ve-
 niam ipsis dari, et sic demum e carcere educi. Nunc si hoc nos
 citra eius mandatum faciamus, inquit, probabile est, et illam ita
 ratiocinaturam et sycophantas, idoneam occasionem nactus, calu-
 mnam contexturos, quasi iam omne imperium ei ademerimus, dum
 maxima per licentiam decernimus et nec verbo uno ipsam dignamur.

A.C. 1341 δὴ οὐτ' ἔμοι πρόωτον, οὐτ' ἐκείνοις οἶομαι λυσιτελεῖν. ἀλλὰ δέον πρὸς τοῖς ἔτεσιν, οἷς εἴργονται, καὶ ὀλίγον τινὰ χρόνον διακαρτερῆσαι, καίπερ ἀνωμένους, ἄχρισ ἂν Θεοῦ διδόντος ἐπανήξω τῆς στρατείας. τότε δὲ τῆς βασιλίδος δεηθεὶς αὐτὸς ὑπὲρ ἐκείνων καί, εἰ δέοι, καὶ ἐγγύας παρασχῶν, τοῦ τε B δεσποτηρίου παρασκευάσω ἐξελθεῖν καὶ πρὸς τὴν ἀρχαίαν εὐδαιμονίαν πειράσομαι ἐπανάγειν. νυνὶ δὲ τῆς στρατιᾶς ἤδη παρεσκευασμένης οὔσης πρὸς τὴν ἔξοδον, οὐ σχολὴ περὶ τοιαῦτα διατρίβειν, χρόνον δεόμενα πρὸς τὴν κατασκευὴν. ἀλλ' ἐπειγόντων τῶν πραγμάτων, νῦν μὲν κατὰ ἀπόροδον, ὥσπερ 10 καὶ πρότερον πολλάκις, πρὸς αὐτοὺς παραγενόμενος, οὐ παραμυθῆσομαι μόνον διὰ τὴν ἐπιδημίαν καὶ προνοίας ἀξιόσω τῆς δεούσης, ἀλλὰ καὶ χρησιωτέρων ἐμπλήσω τῶν ἐλπίδων, τὴν ἐλευθερίαν τῶν δεσμῶν ἐπαγγεῖλάμενος βεβαίως. ὃ καὶ V. 328 τὸν μεταξὺ χρόνον αὐτοῖς ἀνεκτότερον, ἢ πρότερον ἡμέρας 15 C ποιήσει διάστημα μιᾶς." ὃ μὲν οὖν ἠγάπα τὲ ταῖς ἐπαγγελίαις καὶ χάριτας ἤδει πολλὰς ὑπὲρ αὐτῶν.

ιη'. Παρακοιμώμενος δὲ αἰσθόμενος, οἷος ἦν ἐκεῖνος τὰ τοιαῦτα ἐρευνᾶν, καὶ προσελθὼν Ἀσάνῃ, πρῶτα μὲν δουλείαν ἀρχαίαν ὠμολόγει, καὶ μηδὲ τὴν τύχην, ἐν ἧ καθέστηκε 20 νυνὶ, τῆς πρὶν εὐτελείας ἐπιλελῆσθαι πείσαι διεβεβαίουτο, D ἀλλ' οὕτως οἶεσθαι αὐτὸν οἷα δὴ ἓνα τῶν ἐκείνου οἰκετῶν, καὶ τὴν προσήκουσαν εὐνοίαν ἀγαθῷ δεσπότῃ παρὰ δούλω

23. δούλων P.

Quod nec mihi, nec illis profuturum existimo. Ad annos igitur, quibus in carcere sunt, adhuc breve tempus, quamquam dolentes, perdurent, donec divino munere ab expeditione rediero. Tum ipse imperatricem eorum nomine precatus, etiam, si opus erit, concepto vadimonio, de custodia exire faciam, et in veterem eos dignitatem fortunamque conabor asserere. Nunc quoniam ad iter paratus est exercitus, his immorandi non est otium: quae ut fiant, tempore indigent. Sed quia negotium urget, nunc in transitu, ut alias saepe, ipsos adibo, nec praesentia solum mea consolabor et necessitati rerum consulam, verum etiam laeta spe implebo, vinculorum solutionem affirmate promittens. Quod quidem illis hoc intervallum tolerabilius, quam prius vel unius diei spatium reddet. His promissis contentus, Asanes gratias ingentes egit.

18. Cubiculi praefectus cum haec intellexisset (erat enim in his indagandis impiger) cum Asane congeditur. Primum quidem se olim eius fuisse servum confitetur: nec fortunam praesentem abiectionis suae prioris memoriam sibi abstulisse asseverat, sed semet numerare in famulis eius, quaeque par est bono domino a servo parata esse studia, eadem se illi, si res exegerit, praestitu-

ἑτοῖμον εἶναι, καιροῦ καλοῦντος, παρασχέσθαι καὶ αὐτὸν A.C. 1341
καὶ πάντα πράττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τε καὶ τῶν παίδων, εἰ δέοι
καὶ ταῖς ἐσχάταις τύχαις περιπίπτειν. ὃ καὶ νυνὶ παρεσκευ-
ακέναι μάλιστα ἦκειν παρ' αὐτὸν, ἅμα μὲν ἂ λυσιτελεῖν
5 αὐτῷ τε καὶ παισὶ νομίζει παραινέσοντα, ἅμα δ', εἴ τι δέ-
οιτο πρὸς τὸ ἔργον καὶ αὐτοῦ, ὅτι προθυμώτατα συναγωνι-
εῖται καὶ χρήμασι καὶ οἰκέταις καὶ πᾶσιν οἷς ἔχει, ἐκδιδά-
ξοντα. τῶν γὰρ αὐτοῦ παίδων ὑπὸ βασιλέως ἀδίκῃ γνώμῃ
καὶ φθονερᾷ πολὺν ἤδη χρόνον ἐν φρουρᾷ κατεχομένων, P. 406
10 πάννυ μὲν καὶ αὐτὸν ὑπεραλγεῖν αὐτῶν οὐ μόνον ἄδικα καὶ
βίαια πασχόντων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἀρχαίαν εὐνοιαν, ἣν
ἐκείνοις ὀφείλειν καὶ σοὶ τῷ πατρί· μηδὲν δὲ βοηθεῖν ἔχοντα,
στεργεῖν τὴν ἀνάγκην· νυνὶ δὲ ὄρων τὸν ἐπιτηδειότατον ἦκου-
15 ται καιρὸν τῆς ἐκείνων ἐκ τῶν δεσμῶν ἐλευθερίας, μὴ προ-
ῖεσθαι ἦκειν παραινέσοντα. καίτοι γε ἀκηκοέναι, ἔφασκεν,
ἐκ Σηλυβρίας ἦκων, ὡς πολλὰ μεγάλου δομεστίκου τοῦ κη-
δεστοῦ δεηθεῖς ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδὲν πλέον ἠδυνήθης, ἀλλὰ
κεναῖς ἐλπίσι μετεωρίσας καὶ φρενακίους, ἀπιὼν ἤχετο, ὡς
ἀπολύσων τῆς εἰρκτῆς, ἣν ἐπανήξῃ τῆς ἐσπέρας. τοῦτο δὲ B
20 εἶσε λέληθεν ὡς ἀπάτη, πάννυ μάλιστα θαυμάζειν ἔχω.
οὔτε γὰρ, βασιλέως ζῶντος, τοὺς γυναικὸς ἀδελφοὺς ἀπαλ-
λάττειν τῶν κακῶν ἀδυνάτως εἶχεν, εἴγε δίκαια καὶ αὐτῷ
προσῆκοντα ἤρξειτο πράττειν, οὐκ ἐλάσσω δυνάμενος ἢ ὕσα

14. δεσμῶν pro κακῶν M. mg.

rum facturumque pro ipso et filiis eius omnia: quamvis se idcirco
ad extremam miseriam devolvendum sciat. Qua maxime de causa et
nunc ad cum venisse: simul ut quae ipsi liberisque eius conducere
putet, admoneat, simul ut, si quid opera sua ad opus indigeat,
promptissime et pecuniis et famulis et quibus poterit rebus, ei se
assuturum doceat. Nam quod filii eius per iniustitiam et invidiam
imperatoris tot iam annis carcere clausi teneantur, incredibiliter se
cruciari, non modo quia inique et dire afflicentur, sed et propter
veterem, quam ipsis eorumque parenti amore debeat. Cum autem
opem ferre nullam queat, necessitatem boni consulere. Ceterum
quia nunc ad eos e vinculis eximendos tempus adsit opportunissi-
mum, se hortatum accessisse, ne id de manibus elabi sinat. Tam-
etsi e Selybria rediens, inquit, audiivi te magni domestici generum
multis etiam precibus non flexisse. Qui ubi te inani spe lactavit
ac delusit, abiit: quasi cum ex occidente revenerit, eos dimissurus.
Hanc vero si non animadvertis esse fallaciam, satis mirari non pos-
sum. Neque enim, imperatore adhuc spirante, uxoris suae fratres
absolvere vinculis non poterat, si modo iustitiae ac personae suae
rationem ducere voluisset, cum potestate imperatoria polleret: hodie

A.C. 1341 βασιλεύς. νυνί τε, ὡσπερ οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς, οὐ τοιαῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ μεῖζω πολλῶ καταπράττεσθαι δύναται ἂν, ἀνυπεύθυνον ἔχων τὴν ἀρχὴν καὶ τῶν πραγμάτων αὐτοκράτωρ ὢν. ἀλλὰ καὶ τότε, πείθοιτος αὐτοῦ βασιλέα, κατεῖχοντο δεσμοῦται, τῆς τε ἀνδρίας βασκαίνοντος καὶ τῆς συνέσεως καὶ μὴ παρενδοκιμηθεῖη παρ' ἐκείνων, δεδοικότος· καὶ νῦν οὐδὲν ἦτιον διαενόηται παρ' ὄλον τὸν βίον κατέ-
 C χειν ἐν δεσμοῖς. τοῦτο δὲ οὐ στοχαζόμενος εἶπον, ἀλλ' ἀκριβῶς εἰδώς. οἶσθα γὰρ, ὡς πολλῆς εὐμενείας ἀπολαύων παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἀποδότητων κοινωνῶν αὐτῷ, ὧν διὰ τὴν εἰς 10 ἡμᾶς εὐνοίαν καταπεφρόνηκα νυνί, πάντα ἀκριβῶς σύννοίδα αὐτῷ, ὅθεν οὐδ' ἀπιστεῖν ἔμοι χρεῶν, ἀλλὰ βουλευέσθαι τὴν ταχίστην, ἕως ἐστὶ καιρὸς, οὐ μόνον τοὺς παῖδας ἀπαλλάτ-
 V. 329 τειν τῶν κακῶν, ἀλλὰ καὶ σεαυτῷ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, σοὶ μάλιστα προσήκουσαν τῶν πάντων, περιποιεῖν. τοῦτο δ' ἔτε- 15 ρον τρόπον ἀδύνατον γενέσθαι, εἰ μὴ πρότερος ἐκείνος ἐκβληθεῖη τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς. ἐκεῖνο δὲ πάλιν ἐτέρως Δοῦκ ἐγγωρεῖ, εἰ μὴ αὐτὸς ἐκπολεμώσεις ἐκείνῳ βασιλίδα, ὡς ἀρπάζειν τὴν βασιλείαν διανοουμένου κατεῖπων καὶ αὐτὴν καὶ παῖδας διαφθεῖρειν. ἀξιώτατος δ' ἂν εἴης πιστεῦσθαι 20 παρ' αὐτῇ, οὐ μόνον ὡς τὰ βεβουλευμένα τῷ γαμβρῷ σαφῶς εἰδώς, ἀλλ' ὡς καὶ φύσεως αὐτῆς ὑπὲρ τῆς εἰς ἐκείνην εὐ-

19. βασιλίδα P.

vero (id quod nec te latet) non talia solum, sed multo quoque maiora potest, quando gesti imperii rationem non reposcitur et habet, quae vult statuendi auctoritatem plenam atque liberam. Quia ille tum quoque imperatorem impulit, ut in vincula traderentur, cum eorum virtuti prudentiaeque invideret ac, ne claritate nominis ab his superaretur, metueret. Nunc nihilo minus quoad vixerint, in custodia eos relinquere cecrevit. Haec non ex coniectura, sed ex certa scientia a me dicuntur. Nosti namque, quo loco apud illum fuerim; quomodo item arcana sua mihi credere solitus sit; quem honorem iam vestri studio contempsi. Omnium eius secretorum in primis conscius sum. Quare non mihi deneganda fides, sed mox, dum tempus sinit, conferenda consilia, non tantum, quomodo filii aerumna leventur, sed etiam, quomodo imperium tibi prae omnibus maxime aptum et conveniens acquiras. Quod aliter fieri neutiquam potest, quam si ipse prius imperio deturbetur. Atque hoc rursus non erit, nisi tu Augustam hostili illius odio imbuas: accusando, inquam, quasi qui imperium rapere ipsamque cum liberis trucidare machinetur. Tribuetur autem tibi fides maxima, tum quia socer generi cogitata et sensus probe scias, tum quia naturam ipsam prae studio in illam et filium imperatorem parvi pendere visus eris. Tametsi dixerit aliquis, ruinam

νοίας καὶ τὸν παῖδα βασιλέα δοκῶν καταφρονεῖν. καίτοι γε A.C. 1341
 φαίη τις ἄν, οὐδὲ τὴν ἐκείνου κατάλυσιν καὶ φθορὰν ἄδο-
 λὸν σοι καὶ καθαράν τὴν ἡδονὴν παρέχειν, οἷα δὴ τῆς θυ-
 γατρὸς ἐκείνῳ συνατυχοῦσης. τοῦτο δ' ὅσην ἔχει τὴν διαφο-
 ρὰν, ἔξεστι παράλληλα θέμενον τὰ πράγματα σκοπεῖν. οὐ P. 407
 γὰρ ὅμοιον, τοὺς μὲν τῶν παίδων ὡσπερ κατορωρούχθαι
 ζῶντας, τοὺς δὲ παρ' ἄξιαν πράττειν κακῶς καὶ ἐνδεῶς καὶ
 ἀνελευθέρως ζῆν, καὶ γένος ὑπ' ἐκείνου πᾶν ὡσπερ δοῦλον
 ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι, καὶ αὐτὸν οὐδὲν ἀμείνω πύσχειν
 10 οὐδὲ τῆς πρὸς πάντας συμπαθείας, καὶ μιᾶς ἀτυχησάσης
 θυγατρὸς πάντ' ἐκεῖνα λελύσθαι τὰ δυσχερῆ καὶ σὲ δύνα-
 σθαι οὐ γένος μόνον καὶ οἰκείους, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους
 φίλους λαμπροὺς ποιεῖν καὶ περιδόξους, πάσης ἔξ ἐκείνου
 μετενηνεγμένης τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς εἰς σέ. τίς γὰρ, ἐκείνου
 15 πεπόντος ἢ καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκβεβλημένον, σοῦ μᾶλλον δικαιο-
 τερος, ἐπὶ τῶν πραγμάτων εἶναι, οὐκ ἀνδρῖα μόνον καὶ πο-
 λέμων ἐμπειρία, ἀλλὰ καὶ λαμπρότητι γένους καὶ συνέσει καὶ B
 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν οὐκ ὀλίγῳ τινὶ τῷ μέσῳ πάντας Ῥωμαί-
 ον παριόντος. ἐγὼ δὲ πρὸς ἅπαντα προθύμως συναγωνι-
 20 οῦμαι, τάξιν ἐπέχων ὑπηρέτου καὶ πρὸς πᾶν τὸ κελευόμενον
 ἐτοιμότατα ἔχων ὑπακούειν. οὐ δὴ, πρὸς τοιοῦτον ἰσχυρό-
 τατον ἀνταγωνιστὴν ἀποδνόμενον, περὶ ψεύδους καὶ ἀληθεί-
 ας ἀκριβολογεῖν χρεῶν, ἀλλὰ πρὸς ἓν μόνον, τὴν ἐκείνου κα-

4. τὴν add. M. 5. τιθέμενον P.

cuis atque perniciem haud puram et liquidam tibi voluptatem praebituram, filia tua calamitatis eius socia. Atqui permultum differe haec duo, ex comparatione perspicere licet. Non enim simile est, filiorum tuorum alios quasi vivos sepultos esse, alios indigne miseros esse vitamque illiberalem et inopem vivere, item genus ab illo totum velut servum: pro libidine versari tractarique, ac te ob commiserationem erga omnes nibilo illis melius habere: et una filia infortunata, carere malis istis omnibus teque non genus tantum et propinquos, sed alios praeterea amicos, toto Romanorum imperio inde ad te translato, illustrare et inclitos reddere posse. Quis enim illo aut in praelio oppetente aut imperio defecto, iustius te illud capessat? qui non fortitudine dumtaxat et artibus bellicis, sed et splendore familiae et ingenio et aliis ornamentis Romanos omnes longe multumque antecellis. Ego vero ad omnia socium me libens merito offero et instar ministri iussis tuis ubique summa voluntate obediam. Ac sane cum ad talem pugnam fortissimumque certatorem accedas, mendacium veritatemque in his accuratius discutere et examinare, nihil necesse est; sed neglectis ceteris, hoc unum studere, ut ille imperium amittat: si modo quippiam pru-

A.C. 1341 τάλυσιν, προσήκον ἀφορᾶν· τάλλα δὲ μηδὲν ἠγεῖσθαι, εἰ μέλλεις τι τῆς σῆς συνέσεως καὶ στρατηγίας ἀξιόχρεων ποιεῖν. ὄρωμεν δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν τοὺς μάλιστα συντεωπιότους
 Cουκ ἀεὶ τῇ παρῶσῃα χρωμένους καὶ κατὰ στόμα τοῖς πολεμίοις ὑπαντιῶντας, ἀλλ' ἔστιν οὗ καὶ ἀπάταις χρωμένους καὶ δόλοις καὶ μηχαναῖς τισι, καὶ μάλιστα, ἥνίκα δέη φοβεροῖς τισι καὶ δυνατωτάτοις συμπλέκεσθαι πολεμίοις. καὶ οὐδεὶς αὐτῶν κακίξει τὴν ἀπάτην, ἀλλὰ καὶ θαναμάζομεν ἅπαντες, οἷα δὴ πλείω τῆς συνέσεως ἢ τῆς ῥώμης δυναμένης κατορθοῦν.

V. 330 19. Τοιαῦτα καὶ πρὸς ἐκεῖνον εἰπὼν καὶ πείσας, ὄρκοις τε ἀσφαλισάμενος, ὡς νῦν τε προθυμώτατα συναγωνιέται καὶ, καταστάντος πρὸς τὴν ἀρχὴν, ἐν ὑπηρετοῦ τελείσει μοῖρα, μόνον βουλευέσθαι καταλιπὼν, ὅπως ἂν τὸ σπουδαζόμενον κατορθωθεῖ, ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἐχώρει Κωνσταν-15 τῖνόν τε καὶ Ἰσαάκιον τὸν μέγαν δοῦκα. καὶ πρῶτα μὲν ὄκτειρε τῆς παρ' ἀξίαν κακοπραγίας καὶ ἐπέκει συναλγεῖν. ἔπειτα καὶ ὠνειδίξε τὴν ἐθελοδοουλείαν, καὶ τὸ πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ῥαθύμως βιοῦν καὶ ἀνειμένως, καὶ μηδὲ νῦν
 P. 408 γοῦν, ὅτε καλῶς ποιῶν παρέσχετο ὁ χρόνος τῆς μεγάλου 20 δομεστίκου χρονίου δουλείας ἀπαλλαγῆναι, προσήκον εὐγενέσι καὶ ἐλευθέροις ἀνδράσι διανοομένους τι. καίτοι βασιλέως μὲν ζῶντος, στέργειν ἐξ ἀνάγκης ἦν, πολλὴν ἐκεῖνου τὴν ῥο-

1. μέλλοις P. 18. ἐθελοδοουλείαν P.

dentia tua et quae in te est scientia imperatoria dignum praestare velis. Videmus autem duces prudentissimos non semper libere loqui et lingua hostibus occurrere; sed aliquando etiam ad fraudem et dolum et quasdam machinas confugere: praecipue quando cum hoste formidabili ac potentissimo res futura est. Nec illis quicumque eas fraudes vitio dat, verum admiramur omnes, quasi in calliditate quam in robore ac viribus maius momentum sit.

19. Ita locutus iuramentoque addito, se et nunc adiutorem fore paratissimum, et ubi ipse imperium adeptus fuerit, in loco ministri operas ei daturum, persuasit: solumque deliberare sinens, quomodo, quod studebatur, prospere succederet, ad fratres eius Constantinum et Isaacium magnum ducem abiit. Ac primum quidem indignam eorum fortunam miseratus, mutuum doloris sensum prae se ferebat. Deinde voluntariam eis servitutem exprobrabat, quod tam ignaviter ac remisse libertatem quaerent, et neque nunc saltem, quando adesset fortiter faciendi opportunitas, aliquid pro nobilitate et ingenuitate sua, ad diuturnum magni domestici iugum excutiendum animis agitent. Quamquam enim superstite imperatore necessitati repugnari non potuerit, propterea quod in eum

πην αὐτῶν χαριζομένον καὶ οὐδαμῶς ἐλαττω ἢ ἐκεῖνος δύναιτο A.C. 1341
 σθαι παρασκευάζοντος. νυνὶ δὲ τί τὸ κωλύον, ζῆλον ὑπὲρ
 βασιλείας τοῦ παιδὸς ὑποκριθέντας, συμβουλευεῖν βασιλίδι,
 πρὸς γένους τε ὄντας καὶ προσήμοντας διὰ τὴν εὐγένειαν πι-
 5 στεύεσθαι, καταλύειν ἐκεῖνον καὶ τῆς ἀρχῆς ἀποχειροτονεῖν,
 ὡς ἀρπάζειν διανοούμενον τὴν βασιλείαν καὶ αὐτὴν καὶ φίλ-
 τατα ἀποκτινύναι καὶ Ῥωμαίων τυραννεῖν. οὐ γὰρ δήπου B
 γε ἂν προτείνεται ὑμῖν ὡσπερ δέλεαρ ὑπ' ἐκεῖνου, ἀρχαὶ πό-
 λεῶν τινων καὶ δημοσίων διοικήσεις, ἴν' ἐκεῖνος τὸ μείζον
 10 ἔχη, ὡσπερ δεσπότης ἐπιτάττων καὶ πάντων καταδυναστεύων
 καὶ μειζόνων καὶ ἐλαττόνων, τοῦθ' ὑμῖν ἀρκέσει πρὸς τὸ
 ἀποστερεῖσθαι τῆς ἐλευθερίας. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ὑμᾶς τοῦτο
 κατάδηλον λέληθεν ὄν, ὡς, ἐκεῖνου πεσόντος ἢ ἐκβεβλημένου
 τῆς ἀρχῆς, ὑμῖν ἔξέσται πράττειν ἂν αἰρεῖσθε ἀδεῶς, ἢ
 15 πρῶτους γεγενημένους ἢ μετὰ τοὺς πρῶτους εὐθὺς Ῥωμαί-
 ων. οὐ χρῆ δὲ πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν ἀναδύεσθαι λογιζομέ-
 νους, ὡς ψεύδη καὶ συκοφαντίας ἐρεῖτε. εἰ μὲν γὰρ οὐδὲν
 οὐδέπω μέχρι νῦν ψεῦδος εἶρητο ὑμῖν, ἦν ἄν τι τοῦτο πρὸς C
 τὸν λόγον. εἰ δὲ πολλάκις ἡμῖν ἅπασιν ὁμοίως καὶ τοῦ τυ-
 20 χόντος κέρδους ἕνεκα ἢ οὐδενὸς καὶ ἐπιορκεῖν καὶ ψεῦδεσθαι
 συνέβη, τί δεῖ τὰ πολλάκις τετολημημένα ὀρῶσθεῖν νυνὶ, οὐ
 μικρὰ τινα, ἀλλὰ τὴν Ῥωμαίων μέλλοντας ἀρχὴν κερδαίνειν;
 εἰ δ' ἀπιστεῖν ἐμοὶ κεκρίκατε τὰ βελτίω συμβουλευόντι, ἀλλὰ

11. ἡμῖν P.

ille totus propendens et potestatem cum eodem communicaverat:
 nunc tamen nihil obstare, quin cognatione iuncti et propter generis
 amplitudinem fide digni, zelum pro filio imperatoris simulent et
 imperatricem eo pertrahant, uti abrogato imperio domesticum ever-
 tat; quippe qui ipsam et dulcissimos eius liberos occidere tyranni-
 demque arripere meditetur. An non enim quarundam urbium prae-
 fecturae et publicorum munerum functiones, quae tamquam esca
 vobis ab illo obiiciuntur, ut ipse maiorem partem habeat et veluti
 herus iubeat atque in omnes, minores maiorisque, dominetur, ad
 amissionem vestrae libertatis sufficient? Pate! enim, nec vos nesci-
 tis, illo vel interfecto vel imperio depulso, nullo metu et impune
 integrum vobis futurum agere pro arbitrato, cum vel primi vel a
 primis Romanorum proximi statim evaseritis. Cogitare autem, vos
 mendacia et calumnias ad imperatorem allaturos, et ita a facinore
 audendo resilire, non oportet. Etenim si usque hodie nullum di-
 xissetis mendacium, esset hoc aliquid. Sin autem nobis omnibus
 aequae et frequenter vel lucelli causa vel gratuito et peiorare et
 mentiri contigit, quae est ista religio, quod tam saepe ausus sis,
 ab eo nunc refugere, praesertim cum non exiguum quiddam, sed

- A. C. 134: τῶ γε ἀδελφῶ πείθεσθαι προσήκει, πρεσβυτέῳ τε τὴν ἡλικίαν ὄντι καὶ μᾶλλον ὑμῶν εἰδότε μεταβολαῖς τε καὶ καινοτομίας πραγμάτων χρῆσθαι προσηκόντως. οἶμαι δὲ κάκεινω
- D περισπούδαστον τὴν μεγάλου δομεστίκου κατάλυσιν εἶναι, οὐ φέροντι τὸν ὄγκον τῆς ἀρχῆς καὶ τὸ πάντας ἐν ἀνδραπόδων ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι ὑπ' ἐκείνου μοῖρα. ἐγὼ μὲν οὖν ἂ συμφέρον νομίζω, συμβεβούλευκα ὑμῖν. αὐτοὶ δ' εἴτι περὶ εὐδοξίας ὑμῶν αὐτῶν καὶ βίου περιφανείας κεκρίκατε ἐπιχειρεῖν, μὴ
- V. 33: προῖεσθαι ἀναγκαῖον τὸν καιρὸν, ἵνα μὴ, παρελθόντος, οὐδὲν ὠφελώμεθα ἐκ τῆς μεταμελείας. ἐκείνου γὰρ ἀπόντος, ἴσῃστα πᾶν κατορθωθείη· ἂν δ' ἐκ τῆς στρατείας ἐπανέλθῃ, οὐδὲ γούξειν παραινῶ τολμᾶν, ἢ οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύσον, τὸ μὴδ' ὅπῃ γῆς διάγετε ἀγνοεῖσθαι. ἐγὼ δὲ οὐ λόγοις ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ ὅρκοις παρέξομαι πίστεις ἰσχυρὰς τοῦ πρὸς τε τοὺς ἀγῶνας προθυμώτατον παρασχέσθαι ἑαυτὸν, καὶ χρήμασι καὶ
- P. 409 ὄπλοις καὶ οἰκέταις συναιρούμενον, καὶ μετὰ τὴν κατάλυσιν ἐκείνου πάντα ποιήσειν τὰ προστεταγμένα ὑφ' ὑμῶν, καὶ παρὰ πάντα τὸν βίον ἐν ὑπηκόον μοῖρα τελέσειν, μηδὲν μηδέποτε πρὸς ὑμᾶς ἀγνωμονήσας." τοιαῦτα εἰπὼν καὶ προσέτι γε ὅρκοις ἀσφαλισάμενος τὰ εἰρημένα, ἐπεὶ κάκεινους εἶχε
20. πεπεισμένους πρὸς τὸ πράττειν τὰ βεβουλευμένα, πρὸς Γαβαλᾶν Ἰωάννην τὸν μέγαν δρουγγάριον ἐλθὼν, ὃς ἦν ἐκ τῆς πρὸς Κράλην πρεσβείας ἄρτι ἦκων, ὑπὸ τοῦ μεγάλου δομε-
6. συμφέροντα M. 18. τελέσειν, μηδὲ δέ ποτε P.

Romanum Imperium lucro vobis apponendum sit? Quod si mea tam utiliter monentis nihil apud vos valet oratio, at fratri vestro et seniori et melius scienti, quem ex rerum mutationibus novitatibusque fructum capere possit, creditote, quem ego ipsum magni domestici exaurationem valde opinor expetere, non ferentem imperantis fastum, per quem omnes ut mancipia ab eo aguntur ferunturque. Ego igitur, quae in rem vestram indicarem, vobis exposui; vos si quid pro gloria nominis vestri et claritudine vitae tentandum censuistis, nolite oblatum tempus negligere, quo praeterlapso, incassum poenitebit. Illo enim absente, expeditissime omnia procedent feliciter: qui si ab expeditione redierit, me auctore ne mutire quidem audebitis: aut nihil prohibebit, quo minus ignoretis, ubi terrarum agatis. Nec ego verbis nudis, sed et sacramento dicto fidem firmam dabo, me in hoc certamine impigerrimum futurum, pecuniam, arma, servos suppeditantem et, eo exaurationato, in omni vita vobis subiectum, imperata vestra facturum, nec quidquam in vos illaudabile designaturum. His dictis et iureiurando stabilitis, quoniam et ipsos ad obtemperandum paratos videbat, ad Ioannem Gabalam magnum drungarium, qui in legatione ad Cralem a magno domestico missus reverterat, accedit: numquid de se audierit,

στίκον ἤρημένος, εἴ τι πύθοιτο ἠρώτα περὶ ἑαυτοῦ. τοῦ δὲ A. C. 1341
 ἀποκρινάμενον, μηδέν· „ἀλλ' ἐγὼ σοι” εἶπεν „ἦκω ἄγγελος
 κακῶν. ὁ γὰρ μέγας δομέστικος τὴν προτέραν εὐμένειαν τὴν
 πρὸς σὲ μεταβαλὼν, πολλῆς ἀναπέπλησται πικρίας. καὶ δῆ- B
 5 λός ἐστὶν οὐκ ἀνεξόχμενος, εἰ μὴ δίκας λήψεται παρὰ σοῦ
 τῆς προδοσίας τῆς εἰς αὐτόν. αὐτὸς γὰρ αὐτοῦ ἀκηκοέναι
 λαιδορίας σοῦ καταχέοντος πολλὰς, φλύαρον καὶ λάλον ἀπο-
 καλοῦντος καὶ ψευδόμενον ὡς τὰ πολλὰ καὶ φθορέα καὶ προ-
 δότην τῶν κοινῶν. ἤρημένος γὰρ ὑπ' ἐκείνου πρὸς τὸν ἄρ-
 10 χοντα τῶν Τριβαλῶν πρεσβευτῆς, παραπρεσβεύσειας δωρο-
 δοκῆσας καὶ τὰ Ῥωμαίων καταπροδοῦς, τὰ ἐκείνων προὔξειας
 καὶ ὄρκους ἐκείνοις παρασχοίης, ὡς μένων παρ' ἡμῖν, πρό-
 ξενος ἐκείνοις εἶης, παντὶ σθένει τὰ ἡμῶν ἀπόρρητα αὐτοῖς
 καταπροδιδούς. δι' ἃ οὐδὲ Ῥωμαίοις ὅλως ἀνέχεται καταλέγειν C
 15 σὲ, ἀλλὰ τῆς μερίδος ἡγεῖται Τριβαλῶν.” καταπλαγεῖς δὲ
 ἐπὶ τούτοις ὁ Γαβαλαῦς, θεὸν τε ἐμαρτύρητο, ὡς οὐδὲν συν-
 ειδοίη τῶν λεγομένων ἑαυτῷ, καὶ οὐδὲ πιστεύειν ὅλως εἶχεν,
 εἰ ὁ μέγας δομέστικος οὕτως ἀπερισκέπτως συκοφαντίας
 τινῶν πιστεύσας καὶ διαβολαῖς, ἐρήμην αὐτοῦ καταγνοίη καὶ
 20 ὀργίζοιτο ἀκαίρως. οὐδὲ γὰρ ὁ παρεληλυθὼς ἤδη χρόνος
 πολὺς, καθ' ὃν τὰ Ῥωμαίων διοικεῖ, τοιαύτην αὐτοῦ κατη-
 γορεῖ φανλότητα καὶ εὐκολίαν τρόπων. παρακοιμώμενος δὲ
 τοῖς εἰωθόσιν ὄρκους ἢ ταῖς ἐπιορκίαις μᾶλλον ἐχρῆτο καὶ
 κατέπειθεν αὐτόν, ὡς οὐδὲν εἶη τῶν λεγομένων πλάσμα,

10. τῶν add. M.

18. εἰ add. M.

percunctatur. Illo negante, At ego, inquit, infelix nuntius tibi
 advenio; magnus enim domesticus antiquam in te benevolentiam
 cum amaritudine, qua plenus est, commutavit; et certum est, non
 temperaturum, quin te ut proditorem suum multet. Ego enim his
 auribus accepi, cum te conviciis affatim proscinderet, nugatorem,
 loquacem, ut plurimum mentientem, constupratorem virginum et
 rei publicae proditorem vocaret. Nam cum a se ad principem Tri-
 ballorum legatus esses missus, legatione perperam functum muneribusque corruptum iurasse, eorum domi procuratorem fore, quantum
 posses, et arcana nostra illis proditorem. Quocirca prorsus non
 Romanum te, sed Triballum numerat. Hoc sermone Gabalas ob-
 stupefactus, deum testari, nihil tale conscire sibi et nequiquam
 credere, magnum domesticum adeo inconsulto quorumdam obtre-
 ctationibus atque calumniis fidem commodare, ut immodice iratus,
 ipsum absentem condemnaret. Cum enim longo iam spatio publi-
 cum negotium gerat, nunquam se huiusmodi vitiorum levitatumque
 notatum esse. Hic Apocauchus ad consueta iuramenta, vel periuria
 potius, se convertere et homini persuadere, nihil eorum fingi,

A. C. 134, ἀλλὰ πάντα ἀληθῆ. παρεγύμνου τε κατὰ μικρὸν, ὡς σύστημα
 οὐκ ἀγεννὲς ἐπὶ καταλύσει ἤδη συσταίῃ τῇ ἐκείνου, οἷς δέον
 Δ' εὐαυτὸν προσειμίαντα τὸ μέρος καὶ αὐτὸν συγκαταβάλλειν, εἴ
 τι μέλοι τῆς οἰκείας σωτηρίας καὶ αὐτῶ. καὶ μὴ συγκαλυ-
 ψάμενος ἔγνω δεῖν ἐκείνῳ ἐμπαρέχειν ἐμπιπλάναι τὸν θυμόν. 5
 πίστεως δὲ τῶν λεγομένων ἔνεκα ἀσφαλεστέρας καὶ τοῦ σα-
 φέστατα εἰδέναι, ὡς ὑπὲρ αὐτοῦ μάλιστα σπουδάξοι καὶ κή-
 δοιτο αὐτοῦ, καὶ τὴν θυγατέρα κατηγγύα, (ἦν γὰρ πρότερον
 τὴν γαμετὴν ἀποβαλὼν,) καὶ ὄρκους παρεῖχεν ἐπὶ τούτῳ ἐγκόλ-
 πιὸν τί τε τῶν ἱερῶν ἀσφαλείας ἔνεκα. ἐπεὶ δὲ κἀκείνον ἦν 10
 προσειληφώς, Χούμῳ πρόσεισι τῷ μεγάλῳ στρατοπεδάρχη,
 ἄλλως τε ὄντι τῶν ἐκείνῳ φίλων καὶ προσήκοντι κατὰ γένος
 διὰ τὴν γυναῖκα. τῆς γὰρ συναφθείσης ἐκείνῳ πρώτως τετε-
 λευτηκίας, ἣ Δισυπάτου θυγάτηρ ἦν, ἐνὸς τῶν τῷ κληρῷ τῆς
 τοῦ Θεοῦ Σοφίας κατειλεγμένων, ἀνεψιᾷ συνήκῃσε τῇ Χού- 15
 P. 410 μων, ἣδη λαμπρὸς ὢν καὶ μὴ ἀπαξιούμενος πρὸς τῶν εὐγενε-
 V. 332 στέρων. διὰ ταῦτα οὖν ἐκείνῳ τῶν ἐπιτηδείων ὢν, ἀνεμίμη-
 σκέ τε προσελθὼν τῶν πρὸς μέγαν δομέστικον εἰρημένων, ὅτε
 περὶ Μιχαὴλ τοῦ Μυσῶν βασιλέως ἐβουλεύοντο υἱοῦ, εἰ δέοι
 ἐκδιδόναι Ἀλεξάνδρῳ ἀπαιτοῦντι, τὸ ἐὰν ἀποκαλυφθῇ τῷ ἐ- 20
 σχάτῳ, σιγάτῳ ὁ πρῶτος. ὢν, ἔφασκε, τὸν μέγαν δομέστικον
 αἰεὶ μεμνημένον καὶ ὡσπερ βέλος περιφέροντα ἐν τῇ ψυχῇ,

16. οὐκ ἀπαξιούμενος M. mg.

vera esse omnia, et subindicare, non ignobilem coetum ad eum imperio movendum iam conspirasse: cui se quoque deberet adiungere ac pro virili parte adiuvare, si modo sua etiam salus illi cordi sit. Denique nihil reticendum putavit, quo illum ira egregie inflammaret. Ad firmandam autem fidem ostendendumque, quantopere eius causa laboraret et quantum satageret, etiam filiam suam ei viduo despondet: quoque securiorem reddat, iurat insuper et bulla sacra donat. Hoc etiam ad numerum aggregato, ad Chumnum magnum Stratopedarcham vadit, qui alioqui amicus et propter uxorem affinitate cum eo devinctus erat. Etenim prima coniuge, Dissypati ministri S. Sophiae filia, demortua, clarus iam et nobiliorum affinitate non indignus habitus, Apocauchus eius consobrinam duxerat: hoc vinculo necessitudinis ei iungebatur. Revocabat autem illi in mentem, quae dixisset, Chumnus inquam, contra magnum domesticum, cum de filio Michaelis Moesorum regis quaereretur, Alexandro petenti dandus esset, nec ne; neque, si revelatum fuerit postremo, primus taceat. Quorum verborum aiebat semper memorem magnum domesticum et tamquam tacitum sub pectore vulnus circumferentem, captare tempus, quo contumeliam pro dignitate penset, cum scilicet ab occidente redierit: sic enim ex ore eius accepisse. Sibi res illius esse carissimas, nec de minimis, sed de

καιρον ζητεῖν, ἐν ᾧ τοῦτον ἀμνησται ἀξίως τῆς ὑβρεως τῆς A.C. 134, εἰς αὐτόν. τοῦτον δὲ οὐδένα ἄλλον εἶναι, ἢ τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας ἐπάνοδον αὐτοῦ. οὕτω γὰρ ἐκείνου φάσκοντος ἀκη- B
 5 περὶ ἐλαχίστων ὁ κίνδυνος, ἀλλὰ περὶ ψυχῆς,) ἦκειν ἀπαγ-
 γέλλοντά τε, ὅσα ἐπυθόμην, καὶ, εἰ βούλει, σωτηρίας ὁδὸν
 ἐφηγησόμενον." ὁ δὲ πρὸς τὰ εἰρημένα οὐ μετρίως θορυ-
 βηθεὶς, θαναμάζειν, ἔφασκεν, εἰ ὁ μέγας δομέστικος οὐ-
 10 τως ἐξαίφνης τῆς συνήθους καλοκαγαθίας μεταβαλὼν, ἀν-
 τὶ μετρίου καὶ προσηνοῦς ἀπαραίτητος οὕτως ὄφθειν πρὸς
 ὄργην καὶ τοῖς προσκεκροῦκόσι πικρὸς καὶ πρὸς τὰς ἀντι-
 δόσεις ἔτοιμος. οὐδὲ γὰρ ὁ προτοῦ χρόνος τοιοῦτον αὐτῷ
 τὸ ἦθος συμμαρτυρεῖ. πολλῶν γὰρ αὐτῷ προσκεκροῦκό-
 15 των καὶ μεγάλα, οὐδένα πώποτε ἐφάνη ἀντιδρῶν κακῶς. C
 πρὸς ἐμὲ δὲ μετρίως μὲν διὰ τὸν λόγον τετάρακτο ἐκεῖνον,
 ὀλίγη δὲ ὕστερον οὕτως ἀφῆκε τὴν ὄργην, ὡς μηδὲ εἰρη-
 σθαί τι δοκεῖν. Ἀπόκαυκος δὲ „εἰ μὲν ὑποπτεύων" ἔφη
 „τοὺς λόγους τοὺς ἐμοὺς, ὡς πειρωμένον, καὶ τὸ προσκρού-
 εῖν αὐθις ἐκείνῳ δεδοικῶς, τοιαῦτα ἀπεκρίνω, ἄλλος ἂν εἴη
 20 λόγος. εἰ δ' ὡς ἀληθῶς οἰόμενος οὕτως ἔχειν, ἴσθι ἀγνοῶν
 τὸ πᾶν. οὐ γὰρ ἡμερος, ὡσπερ ἔφης, καὶ προσηνῆς καὶ περὶ
 μηδένα ἐκεῖνος κακὸς ὄφθεις· ἀλλ' ἐκ πολλοῦ τοῦ χρόνου δύ-
 ναμιν μεγάλην περιβεβλημένον πάντες ἐθεράπευον, καὶ οὐδεὶς
 ἄχρι νῦν, οὐχ ὅτι ἀντειπεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἀντιβλέψαι πώποτε D

11. τὰς om. P.

18. ὑπεκρίνω P.

22. τοῦ om. M.

vita ipsa fore periculum. Quare quae cognoverit, se nuntiare et, si velit, iter salutis monstraturum. Chumnuus hac oratione maiorem in modum conturbatus, mirari se dixit, si magnus domesticus ita improvise integritate morum immutata, pro moderato et miti adeo implacabili ira percitus et iis, qui apud se offendissent, tam acerbis atque ad paria remittenda tam promptus appareret: non fuisse antehac tale ipsius ingenium. Quamvis enim multi et graviter eum laesissent, constare tamen, in nullum unquam vindicasse. In se vero propter verbum illud non tantopere exasperatum fuisse, et paulo post sic iram omnem deposuisse, ut nihil audisse videretur. Tum Apocauchus, Si quidem verba mea, inquit, quasi tentantis, suspecta habes et metuens, ne illum denuo offendas, sic respondisti, alia ratio est: sin, quod existimes, rem ita se habere, scias velim te falli summopere. Non enim mitis ille ac placidus, ut dicebas, molestusque nemini: sed quia iam pridem praepotentem omnes colunt ac suspiciunt, hucusque nemo, non dicam, verbo resistere, sed ne vultum quidem eius libere intueri ausus est, ipse vicissim prae-

- A.C. 1341 ἐτόλμησεν· ὄθεν κἀκεῖνος πᾶσι προσφέρειτο μετρίως ὑπεπη-
 χόσι καὶ δεδουλωμένοις ἀκριβῶς. σοῦ δὲ νυνὶ πρῶτον τολ-
 μήσαντος ἀντειπεῖν ἀναφανδόν, οὐκέτι συγκαλύπτειν τὴν κα-
 κίαν οἷός τε ἐγένετο, ἀλλ' ἀπὸ σοῦ κἀκεῖνος ἄρξεται πρῶτον
 τοὺς εἰς αὐτὸν ἀμαρτάνοντας κολάζειν. αὐτίκα τε ὤμνε τὰ⁵
 φρικωδέστατα, ὡς πάντα εἶη, ὅσα φθέγγεται, ἀληθῆ καὶ
 ὡς, εἰ μὴ τὴν ταχίστην ἐνὶ γῆ τῷ τρόπῳ πειροῖτο διασῶζειν
 ἑαυτὸν, οὐδὲν ἐμποδῶν, μὴ καὶ αὐτὸν καὶ πᾶσαν τὴν οἰκίαν
 ἀπολέσθαι. ὁ δ', ὥσπερ ἦν εἰκὸς, περὶ τῶν ἐσχάτων τὸν
 φόβον ἐσχηκῶς, ἐδεῖτό οἱ τρόπον ὑποθέσθαι, δι' οὗ τὰ προσ-¹⁰
- P. 411 δοκῶμενα δεινὰ δυνήσεται διαφυγεῖν. ὁ δ' ἔφρασκεν, οὐ χα-
 λεπὸν μὲν εἶναι καὶ αὐτὸν ἐκ τῶν παρόντων τὸ δέον συνι-
 δεῖν, οὐ τῶν πολλῶν καὶ ἀνοήτων ὄντα, ἀλλὰ τῶν ἐμπειρία
 πραγμάτων καὶ συνέσει τοῖς πρῶτοις ἀμιλλώμενον Ῥωμαίων.
 παραινέσειν δὲ καὶ αὐτὸν, ἃ οἶεται λυσιτελήσειν, μᾶλλον¹⁵
 δ', ὧν χωρὶς σωτηρίας ἀδύνατον τυχεῖν. οἶεσθαι δὲ μηδὲν
 ἔτερον αὐτῷ λυσιτελήσειν καὶ τοῖς ἄλλοις, ἢ πόλεμον ἀρα-
 μένη πρὸς ἐκεῖνον, παντὶ σθένει πειρᾶσθαι καταλύειν τὴν
 ἐκείνου δύναμιν. τοῦτο δ' ἔσται ῥᾶδιον, ἂν βασιλίδι προσ-
 ελθὼν καὶ τὴν εἰς ἐκείνην εὐνοίαν καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν ὑπο-²⁰
- B κριθεῖς, ἀναπεισῆς ἐκεῖνον πολέμιον νομίσαι καὶ ἐπιβουλεύ-
 οντα αὐτῇ πρὸς τὴν ἀρχὴν, φάσκων περὶ ἐκεῖνον ἀκριβῶς
 πεπεῖσθαι τὰ τοιαῦτα καὶ τὴν ἀδικίαν μὴ ἐνεγκεῖν, ἀλλὰ

7. τῷ P.

8. τὴν add. M.

timore submittentes sese et servitatem perfectam servientes, omnes humaniter habuit. Cum autem tu nunc primum publice ei repugnare non timueris, non amplius vitium suum occultare quivit, sed abs te sibi obnoxios puniendi initium faciet: statimque tremendo sacramento dictis fidem adstruxit. Ac nisi quam citissime quoquo modo salutis suae provisum eat, cum tota domo sine ulla dubitatione periturum. Ergo Chumnus hinc non immerito extrema metuens, doceri se obsecrabat, quo pacto impendens sibi tantum malum effugeret. Tum Apocauchus, ipsum quoque e re praesenti quid opus sit, non difficulter posse cognoscere; quippe qui vulgo maior, nec stultus sit, sed cum primis Romanorum experientia prudentiaque certet. Nihilo minus admoniturum, quae in rem fore arbitretur; imo vero, sine quibus salus desperanda sit. Putare autem, non aliud ipsi ceterisque profuturum, quam si arreptis armis ad domesticos opes debilitandas frangendasque totis viribus incumbant. Hoc in proclivi esse, si imperatrice adita, et benevolentia erga ipsam filiumque imperatorem simulata, eam permoveat, ut eum pro hoste et insidiatore ducat, addatque se haec pro certo audivisse et esse scelus non ferendum, seque malle cum filiis suis

μᾶλλον αἰρετώτερον ἠγγῆσασθαι, αὐτὸν καὶ παῖδας ὑπὲρ αὐ- A. C. 1341
 τῶν, εἰ δέοι, πολεμοῦντας ἐκείνῳ ἀποθνήσκειν, ἢ αὐτοὺς
 ἀδίκως τὴν ἀρχὴν ἀφαιρουμένους ἢ καὶ ἀποθνήσκοντας πε-
 ριιδεῖν. οἷς ἐκείνην, ὡσπερ εἰκὸς, πεισθεῖσαν ὑπὸ δέους ῥᾶ-
 5 σοτά τε ἐκείνου διαστήσεσθαι καὶ τὸν πόλεμον ἡμῖν τὸν πρὸς V. 333
 ἐκείνον ἐπιτρέψειν. τούτου δὲ γεγενημένου, οὐδὲν ἔσται τὸ
 κωλύον, οὐ τῶν προσδοκωμένων δεινῶν ἀπηλλάχθαι μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τύχης ἀγαθῆς ἀφορμὴν τὸν πρὸς ἐκείνον πόλεμον
 ποιήσασθαι. ὅτι δὲ οὐκ ἄληθῆ τὰ εἰρημένα, οὐ χροῆ σκοπεῖν,
 10 περὶ ἐκείνου. οὐ γὰρ περὶ ἀληθείας καὶ ψεύδους ἡμῖν πρό-
 κειται νῦν ἀγὼν, ἀλλ' εἴτε ζῆν εὐκλεῶς, καθηρηκότας ἐκείνου C
 τὴν ὄφρυν, εἴτε ἀποθνήσκειν ὁμοίως τοῖς ἐπὶ δεινοῖς τισιν
 ἐαλωκόσιν, ἐὰν ἐκεῖνος ἔτι τῶν πραγμάτων ἀρχῆ. διὸ πάση
 χρηστέον μηχανῇ καὶ παντὶ πολέμου εἶδει προσεκτέον μᾶλλον,
 15 ἢ περὶ τοιούτων μικρολογητέον, ἃ μηδεμίαν βλάβην ἔχει,
 ἂν ὧδε ἢ ἐτέρως ἔχωσι." τούτοις μὲν οὖν ἔπειθε κακῆνον.
 καὶ πέρας ἤδη εἶχεν ἢ ἐπιβουλή. ἐδόκει δὲ δεῖν καὶ τῶν οἰ-
 κειοτάτων βασιλίδι τινὰς προσηταιρίσασθαι, ἐκεῖνο ἐννοῶν,
 ὡς τοὺς μὲν ἄλλους ἴσως ἂν ὑποπτεύσειεν ἢ βασιλῆς, ἢ φόβῳ
 20 ἢ φθόνῳ τοιαῦτα ἐσκατωρηκέαι, τῶν οἰκειοτάτων δὲ μηδὲν
 καταγνοίῃ ἂν τοιοῦτον. καὶ τῷ Ζαμπέας νιῶ, ἢ ἐκ Σαβοῦας D
 βασιλίδι εἶπετο, πολλῆς καὶ παρὰ βασιλέως ἔτι ζῶντος ἀπο-
 λαύοντι τῆς εὐμενείας τὰ τε ἄλλα καὶ διὰ τὴν ἐν ταῖς μά-

21. τοιοῦτος P.

pro ipsis pugnando oppetere, quam perpeti, ut per nefas imperio
 aut etiam vita spoliuntur. Quibus rationibus credibile fieri, ipsam
 tremefactam ac persuasam, nullo negotio ab illo discessuram, bel-
 lumque contra eundem ipsis mandaturam. Quo obtento, non tan-
 tum ingruentibus malis liberatos, verum etiam felicitati quasi
 portam patefactam fore. Quod autem haec de illo vera non sint,
 curandum non esse; non enim nunc de veritate falsitateque certa-
 men proponi, sed utrum, illius supercilio depresso, cum gloria super-
 sint; an, si imperium tenere perseveret, similiter nefariorum cri-
 minum confictis, capite plectantur. Idcirco tentanda omnia et omne
 genus pugnae experiendum potius, quam de talibus anxie disputa-
 andum, quae sive hoc sive alio modo se habeant, nihil obsunt.
 Sic illum quoque illexit, quo voluit. Hucusque insidiae. Visum in-
 super etiam de familiarissimis imperatricis quosdam ad hoc sodali-
 tium asciscere, cum cogitaret, alios forsitan eidem suspectos futuros,
 quasi qui vel metu, vel invidentia quadam perversa et improba
 molirentur, cum de intimis domesticis suis tale quiddam sentire
 non possit. Proinde filium Zampeae, quae illam e Sabaudia secuta
 fuerat, Artotum nomine (quem et imperator cum aliis de causis,

A.C. 1341 *χαις εὐψυχίαν, καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίην βασιλίδι σποῦ-
δάζομένων ἐκείνου τε καὶ τῆς μητρὸς, Ἀρτώτῳ προσαγορευ-
ομένῳ· τούτῳ δὲ ἐντυχὼν, εἴ τι περὶ ἑαυτοῦ εἰδείη, ἐπυ-
θάνετο. ὡς δὲ ἐκείνος ἔφρασκε μηδέν· „ἀλλ' ἐγὼ” εἶπεν „αὐ-
τοῖς ὡσὶν ἀκήκοα τοῦ μεγάλου δομεστίκου πολλὰ σοῦ καὶ τῆς⁵
μητρὸς καταφερομένου καὶ πολλὴν εὐθήθειαν καταγινώσκοντος
Ῥωμαίων, ὅτι δέον πρὸς τῶν κοινῶν τὴν ἐπιμέλειαν τοῖς
ἑμοφύλοις χρῆσθαι, καὶ ἀνδράσι καὶ γυναιξὶ πολλοῖς τε καὶ
P. 412 ἀγαθοῖς οὖσιν, οἱ δ' οὐκ οἶδ' ὅτι παθόντες, Ἀρτώτῳ χρῶν-
ται καὶ μητρὶ, ἀνθρώποις ἀλλοφύλοις καὶ οὐδὲν ἄμεινον δια-10
κειμένοις τῶν πολλῶν, βασιλίδα θεραπεύοντες. ἀλλ' ἕως μὲν
ἔτι περιῆν ὁ βασιλεὺς, οὐδὲν ἀντιλέγειν ἦν, πᾶν τὸ περιστά-
μενον κατ' ἐξουσίαν πράττοντι. νυνὶ δὲ εἰς ἐμὲ τῶν πραγμά-
των τῆς ἀρχῆς περιηκούσης, οὐ περιόψομαι ὑπὸ τοιούτων,
ὥσπερ κηφήνων, τὰ Ῥωμαίων καταναλισκόμενα κοινὰ, ἀλλ'¹⁵
ἐνθήμενος τριῆρει μετὰ τὴν ἐπάνοδον, πρὸς τὴν οἰκίαν ἀπο-
πέμψω. πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ δειλίαν σοῦ κατηγορεῖ καὶ
ἀνανδρίαν ἐν ταῖς μάχαις. ἐγὼ δὲ πρὸς τὴν τσαυτὴν ἀδι-
κίαν ἀχθεσθεῖς, μειζόνων τε ἄξιον ἢ ὧν παρὰ Ῥωμαίοις
τυγχάνειν εἰδὼς, καὶ τὴν θυγατέρα προθύμως σοὶ πρὸς γά-20
B μιον ἐκδιδόναι ἔχω καὶ πάντα πράττειν ὑπὲρ σοῦ οὐ διὰ τὴν
προτέραν φιλίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ κήδους ἕνεκα. καὶ
εὐθέως ὄρκους τε τοῖς λεγομένοις προσετίθει καὶ ἐγκόλπιον*

21. ὑπὸ P.

tum de fortitudine bellica vehementer vivus dilexerat, et post eius mortem ipsum matremque imperatrix in pretio habebat) hunc inquam, conveniens, ecquid de se audisset, exquirebat. Illo negante, subiecit, Ego vero praesens audivi, cum magnus domesticus contra te matremque tuam debaccharetur multis Romanosque magnae faitutatis argueret, qui cum ad publicam procurationem uli civibus oporteret, essentque in promptu boni viri, bonae feminae magno numero, illi nescio quorsum acti, vel potius imperatrici adulantes, Artotum et eius matrem, homines exteros ac plebeios, adhiberent. Imperatori viventi, inquit, ac pro potestate quidquid incideret moderanti, contra dicere fas non erat; nunc, quando summa imperii ad me devenit, non patiar a talibus, tamquam a fucis, communia Romanorum bona absumi; sed post reditum meum triremi impositos, unde advenerunt, eo remittam. Praeter cetera quoque timiditatem tuam et in praelio ignaviam reprehendit. At ego tanta iniquitate offensus, teque maioribus, quam a Romanis habes, dignum sciens, etiam filiam meam tibi in matrimonium dabo, nec propter pristinam dumtaxat amicitiam, sed propter affinitatis quoque conjunctionem tua causa faciam omnia. Illico iuramentum et huius-

παρεῖχεν εἰς ἀσφαλῆ τῶν λεγομένων πίστιν. ὡς δὲ συνθέ- A.C. 1341
 μενον τὸν Λατῖνον εἶχε, παρήνει, τῇ μητρὶ τὰ εἰρημένα
 ἀπαγγεῖλαντα, πείθειν αὐτὴν, πάσῃ χρῆσασθαι καὶ ἐπινοίᾳ
 καὶ σπουδῇ, ὥστε ἐκπολεμῶσαι βασιλίδα τῷ μεγάλῳ δομεστί-
 5κῳ, καὶ τὰλλα προσετίθει, ἃ τοῖς ἄλλοις εἴρητο αὐτῷ. τὰ δὲ
 τοιαῦτα εἰς τετάρτην ἡμέραν, ἐξ ἧς ἤκεν εἰς Βυζάντιον, αὐ-
 τῷ συνεσκευάζετο. καὶ ἐπεὶ καθ' ἓνα τοὺς εἰρημένους εἶχε
 πεπεισμένους, αὖθις συνίστα τοὺς ὁμοίαν περὶ τοῦ πολέμου C
 γνώμην ἔχοντας ἐκάστῳ ἀπαγγέλλων. παρήνει τε κοινῇ βου-
 10λευσαμένους, ὅθεν ἂν δοκοίη βέλτιον τὸν πόλεμον κινεῖν.

κ'. Καὶ ἐπεὶ πρὸς πατριάρχην ἦκον, ἐδόκει δεῖν, μὴ D
 ἀθρόους ἀπαγγέλλειν βασιλίδι ἃ ἐσκέψαντο, ἀλλὰ κατ' ὀλίγους V. 334
 προσιόντας, ἵνα μὴθ' ὑποψίαν παρέχοιεν τινα, ἀλλὰ καὶ
 μᾶλλον καταπλήττοιεν, συνεχῶς τε περὶ τῶν αὐτῶν διαλεγό-
 15μνοι, καὶ μᾶλλον πείθοιεν, ἀληθῆ νομίζειν τὰ ὑπὸ πολλῶν
 ὡσαύτως εἰρημένα. ἐδέδοκτο δὴ Ἀσάνην πρῶτον τὸν μέγαν
 δοῦκα καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν προσάγειν τὴν πείραν
 βασιλίδι. προσελθόντες τοιγαροῦν καὶ πολλὰ περὶ τῆς εἰς
 αὐτὴν εὐνοίας καὶ βασιλέα προδιαλεχθέντες τὸν νῆδον, ἔπειτα
 20ἔφασαν, τὸν μέγαν δομεστικὸν εἰδέναι τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ P. 413
 περιποιούμενον καὶ ὅσον οὐδέπω τὴν ἐπίνοιαν εἰς ἔργον ἄγειν
 βεβουλημένον. ὅπερ αὐτοῖς τε ἄγαν ἔδοξε τῶν δεινοτάτων
 καὶ δεῖν μὴ συγκαλύπτειν, ἀλλὰ δῆλην τὴν ἐπιβουλήν ποιεῖν,

adiicit, quo certior dictis fides esset. Ut hominem Latinum ad
 suam factionem adfunxit, eum hortatur, eadem matri referens,
 illam commoveat, ut tota mente omnique ope enitatur, quo impe-
 ratricem magni domestici odio inflammaret. Alia item apud alios
 dicta annectit. Atque haec quadriduo, postquam Byzantium venit,
 per dolum et fraudem struxit. Cumque singulos, quos nominavimus,
 iam irretitos teneret, de integro eos concitabat, dum, qui sub-
 scripissent, circumiens singulis enarraret; monebatque, ut commu-
 niter deliberarent, unde commodius bellum ordirentur.

20. Ut ad patriarcham venerunt, placuit, non omnes simul
 clandestinis agitata consiliis exponere, sed paucos per successio-
 nem ad eam adire, ut neque suspicionem aliquam darent, sed
 magis eam terrent, dum crebro de iisdem dissererent, et ad cre-
 dendum tamquam veris impellerent, quia a multis eadem narraren-
 tur. Convenit autem, ut Isaacius magnus dux et Constantinus eius
 frater Asanis primi animum Augustae periclitarentur. Qui ingressi
 et pluribus de sua in ipsam filiumque imperatorem voluntate prae-
 fati, se nosse dicebant, magnum domesticum sibi imperium asse-
 rere et brevi cogitata perfecturum. Quod cum indignissimum sta-
 tuant, iudicasse minime tegendas, sed in apertum proferendas in-
 sidias, ut re perspecta, et de se ipsa et de liberis quod opus erit,

A. C. 1341 ἰν' αἰσθημένη, τὰ δέοντα περὶ τε ἑαυτῆς βουλευσῆται καὶ τέκνων. οὐ γὰρ περὶ μικρῶν τιῶν εἶναι τὸν κίνδυνον αὐτοῖς, ἀλλ' εἴτε ζῆν καλῶς, τῆς ἐκ πατρῴου κλήρου προσηκούσης ἔχομένους βασιλείας, ἢ ἀποθνήσκειν ἀκλεῶς, ἐπιβουλευθέντας ἀπ' ἐκείνου, δυνάμιν τοσαύτην ἐκ τοῦ τῶν πραγμάτων ἄρχειν⁵ κεκτημένου. βασιλὶς δὲ ὄπποτεύουσα ὅπερ ἦν, οὐ μόνον οὐκ ἐπήνεσε τὰ εἰρημένα, ἀλλ' ἐφίκει καὶ ἀχθομένη διὰ ταῦτα.

B παρῆναι τε αὐτοῖς ἀπέχεσθαι τῶν συγκοφαντιῶν, ὡς οὐδενός, ὅς' ἂν τις εἴποι, διάστασιν αὐτῇ δυναμένον πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον ἐμποῖησαι, σαφῶς πεπεισμένη τάληθῆ καὶ προσ-10 ἦγοντα περὶ αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἄπρακτοι ἐκείνοι ἐπανῆκον, Ἄρτωτος προσεπέμπετο ἅμα τῇ μητρὶ. τὰ ἴσα δὲ κάκεινοι ἀπαγγείλαντες, ἀπεπέμφθησαν πρὸς ὄργην, οὐδὲ ὅλους ἀκοῦσαι τῆς βασιλίδος τοὺς λόγους ἀνασχομένης. εἰς τὴν ὕστεραιάν δὲ ὁ Χοῦμνος ἅμα νίει τε καὶ κηδεστῇ Μανουῆλι¹⁵ Καντακουζηνῇ τῷ στρατηγοπούλῳ καὶ Γαβαλαῦς ὁμοίως βασιλίδι προσελθόντες, ὡς δὴ τι νεώτερον πεπυσμένοι, ἀπήγγελλον μετὰ σπουδῆς, συνεβούλευόν τε μὴ θάθυμειν, ἀλλὰ δια- C νίστασθαι πρὸς ἄμνην, ὡς καὶ αὐτῶν καὶ χορήμασι καὶ ὅλοις συνεφαγομένων τοῦ πολέμου. οὐ γὰρ φέρειν τῇ εἰς²⁰ βασιλείᾳ εὐνοίᾳ καὶ πίστει συντεθραμμένους τὴν ὑπερβολὴν ὄραῖν τῶν τολμωμένων, ἀλλ' ἐτοιμότερον ἔχειν καὶ τὰς ψυχὰς προΐεσθαι αὐτὰς, ἢ τοιαῦτα γινόμενα περιδεῖν. βασιλὶς δὲ καὶ αὐτοῖς ὁμολογήσασα τῆς προθυμίας χάριν καὶ πε-

decernat. Non enim res parvas in discrimen vocari; sed id agi, utrum cum dignitate vivant, retento imperio, quod iure paterno illorum sit, an cum dedecore intercant, eius insidiis, qui summa rerum administranda tantam sibi potentiam compararit. Imperatrix suspicione veritatem ipsam attingens, non modo querimoniam non probavit: sed eam praeterea visa est moleste ferre cosque admonuit, ut his criminationibus supersederent: quidquid enim de magno domestico dicatur, ipsam ab eo distrahi ac dissidere non posse, quae vera et consentanea, non commentitia de illo plane credat. Postquam hi frustrati recesserunt, Artotus cum matre mittitur: qui eadem narrantes, antequam absolvent, cum bile et stomacho reiecti sunt. Postridie Chumnus cum filio et genero Manule Cantacuzeno duce et Gabala accedit, quasi qui recentius quippiam rescierint. Explicate memorant, non desidendum, sed ad vim propulsandam exurgendum, se pecunia et armis bellum futuros. Nam cum benevolentiam fidemque imperatori inde a pueritia naverint, tam incredibilem audaciam ferre nequire: malleque etiam animas suas proicere, quam haec videre et perpeti. Imperatrix cum gratias de tam propensa voluntate egisset dixissetque, sibi quo-

πεισθαι καὶ αὐτὴ σαφῶς εἰποῦσα, ὡς, εἴ τι συμβαίῃ τοιοῦ- Δ. C. 134
τον, προθύμως παντί τῃ πολεμήσουσιν ὑπὲρ αὐτῆς, ἔπειτα
παρήνει τῶν κατὰ μέγαλον δομestikou λόγων ἀποσχέσθαι,
ὡς οὐδὲν ὄντων ἢ πλάσμα καὶ συκοφαντίαν, (εἰδέναι γὰρ
5 ἀκριβῶς τὴν ἐκείνου πρὸς αὐτὴν εὐνοίαν καὶ βασιλέα τὸν
υἱὸν,) μὴ καὶ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὰ παρ' ὑμῶν αὐτοῦ κατη-
γορημένα ἐκμαθῶν, δικαίως ἄχθοιτο ὑμῖν τοιαῦτα εἰρηκόσι.
βασιλῆς μὲν οὖν οὕτω πρὸς μηδὲν τῶν εἰρημένων τῶν ἐξαρ- D
χῆς ἐξέστη λογισμῶν, ἀλλὰ πλάσματα ἤγειτο πάντα ὑπὸ τῆς V. 335
10 ἐκάστου διανοίας ἀναπεπλασμένα. ὡς δὲ καὶ οὗτοι πρὸς
τοὺς ἄλλους συνελθόντες, ὅσα ἢ βασιλῆς ἀπήγγελλον ἀποκρι-
θεῖη, δέος ἔσχε πάντας οὐκ ὀλίγον καὶ ἐν ἐσχάτοις ᾤοντο
ἤδη περιέχεσθαι κακοῖς, εἰ μὴ τι βουλευσάιντο ἀνυσιμώτε-
ρον τῶν εἰρημένων. συνεβούλευέ τε ὁ παρακοιμώμενος αὐ-
15 τοῖς μηκέτι μέλλειν. τὰ μὲν γὰρ περὶ μέγαλου δομestikou
εἰρημένα σιωπῇ καλύπτεσθαι οὐ δυνατόν, πολλῶν τῶν συν-
ειδῶτων ὄντων. καταδήλων δὲ ἐκείνῳ γενομένων, συνορᾶν
ἐξεστὶν ἐκάστῳ τοῦ κινδύνου τὴν ὑπερβολὴν. διὸ οὐδὲ πα- P. 414
ρήνει ῥαθυμεῖν ἀπογνόντας πρὸς τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ τῶν ἄλ-
20 λων ἀποσχομένων πάντων, ἐνὸς τούτου γίνεσθαι μόνου, ὅπως
περιγένοιτο τοῦ πολεμιωτάτου, ἢ τὰ γε δεύτερα, μὴ τὰ
ἀνήκεστα παρ' ἐκείνου πάθοιεν αὐτοί. ἐδόκει δὴ καὶ πατρι-
άρχην καὶ τὸν Ἀσάνην Ἀνδρόνικον, ὄντα τοῦ μέγαλου δο-
μestikou πενθερὸν, ὥσπερ ἄγκυραν τινα καθεῖναι ἱερὰν, καὶ

6. κατηγορούμενα M.

que minime dubium videri, eos, si quid tale accideret, cum quo-
vis alacriter pro se dimicaturos, hortabatur tamen, ut de magno
domestico ista loqui omitterent, quippe mera signenta et calumnias,
(eius enim erga se et imperatorem filium prompta ac parata studia
sibi exploratissima esse,) ne, si rediens se ab illis horum criminum
accusatum intelligat, id ipsis merito irascatur. Sic imperatricem
nihil dictorum a praeiudicata opinione, omnia pro fabulis e cuius-
que ingenio profectis ducentem, depulit. Cum et hi ad alios re-
gressi, responsum retulissent, non levis timor incessit omnes, ex-
tremo iam periculo se circumventos existimantes, nisi quid dictis
efficacius invenirent; quos Apocachus monere, ne cunctarentur:
nam de magno domestico prolata, tam multis consciis, silentio tegi
non posse; quae si rescierit, licere cuivis intelligere periculi secu-
turi magnitudinem. Idcirco hortabatur, ne desperatione victi, actio-
ne desisterent, sed aliis omnibus posthabitis, hoc unum perseque-
rentur, ut de acerbissimo hoste triumpharent aut saltem ne atrocis-
sime ab eo multarentur. Proinde ad patriarcham et Andronicum
Asanem, magni domestici socerum, velut ad sacram anchoram cou-

A.C. 1341 δι' αὐτῶν τῆς βασιλείδος τοὺς λογισμοὺς πειρᾶσθαι κατασεί-
 ειν, τῶν ἄλλων πάντων ἀξιολογωτέρων ὄντων πρὸς τὸ πεί-
 θεσθαι αὐτοῖς, ἅτε δὴ πατριάρχου μὲν πρὸς τῇ δοκούσῃ
 πρὸς ἐκείνην εὐνοίᾳ, καὶ ἱερωσύνη τῇ μεγίστῃ τετιμημένου
 B καὶ μὴ ἂν ποτε ψεύσασθαι ὑποπτευθέντος· τοῦ ἑτέρου δὲ δὲ
 μὴ τοσοῦτον ἂν εἰς ἀπονοίας βάρβαρον ἐληλακέναι δόξαντος,
 εἰ μὴ τοιαῦτα τῷ γαμβρῷ συνήδει ἀληθῶς, ὡσθ' ἕκοντι τὴν
 θυγατρὸς αἰρεῖσθαι κακοπραγίαν, καταψευδόμενον τοσαῦτα.
 ἐπεὶ δὲ ἐψηφίσαντο κοινῇ, γενομένων ἐν βασιλείοις τῶν εἰρη-
 μένων, ὁ πατριάρχης λόγου ἤπειτο πρῶτος πρὸς τὴν βασι- 10
 λίδα, „τὴν μὲν περὶ ἐμὲ τοῦ μεγάλου δομεστίου“ φάσκων
 „εὐμένειαν καὶ σπουδὴν εὐθύς ἔξαρχῆς, καὶ ὡς ἐκ φάυλης
 τύχης καὶ πολλῆς ἀφανείας εἰς τοῦτο δι' ἐκείνου δόξης καὶ
 λαμπρότητος προῆγμαί, δι' ἃ πολλὰς αὐτῷ χάριτας ὀφείλειν
 C ὁμολογῶ δίκαιος εἶναι, πάντες μὲν ἂν εἶδεῖεν Ῥωμαῖοι, μὰ 15
 λιστα δὲ σύ. ἄχρι μὲν οὖν αὐτὸν ἐώρων ὄρθοις καὶ δικαίοις
 χρώμενον λογισμοῖς καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν πίστιν ἄδολον
 ἑμῖν τηροῦντα καὶ καθαρὰν τοῖς βασιλεῦσι, δεῖν ἐνόμιζον
 καὶ αὐτὸς ὡς γνησιωτάτῳ φίλων αὐτῷ προσέχειν, καὶ οὐδὲν
 ἤτιον ἢ φιλότεκνος πατῆρ, ἃ λυσιτελήσειν ἤλπιζον αὐτῷ 20
 πρὸς εὐδοξίαν, πράττειν ἡροῦμην. ἐπεὶ δὲ ἄλλων τε πολλῶν
 λεγόντων ἐπνυθόμην καὶ αὐτὸς παρ' ἔμαντοῦ συνῆκα, ὡς ἄδι-

19. φίλον P. αὐτῷ add. M.

fugiendum iudicarunt: quorum quia potior esset ad persuadendum auctoritas, per ipsos imperatrici terrorem ac metum incuterent. Nam patriarcha praeterquam quod illi bene cupere videbatur, summo praeerat sacerdotio, quem illa nunquam mentiturum suspicaretur; alter, nisi genero huius molitionis esset conscius, in tantum amentiae vecordiaeque barathrum, ut tam multa mentiendo sponte ac volens filiam calamitosam redderet, praecipitaturus non putabatur. Hoc fixo, cum essent in palatio omnes, quos recensuimus, patriarcha primus talibus dictis Augustam compellavit. Magni domestici erga me voluntatem ac studium a principio et quomodo per illum ex abiecta conditione multaque obscuritate ad istam amplitudinem claritatemque pervenerim (ob quod singulares me illi gratias merito debere haud inficior) Romanorum nullus est, qui scire non possit, et tu nosti potissimum. Quamdiu igitur illum recta incedere via et amicum iustitiae sinceraque et pura erga vos imperatores benevolentia ac fide animadverti, me vicissim illi ut amico germanissimo addictum esse oportere sentiebam: nec minus quam liberorum suorum amans pater, quae ad eius gloriam factura confidebam, ea facere instituebam. At ubi multis commemorantibus audivi et per me cognovi, illum vim et nefas meditari et iam ad scelus perpetrandum esse incitatum, (male videlicet re-

κα καὶ βίαια καὶ διανοεῖται καὶ πράτειν ἤδη ὄρηται, τοῦ πολ-Α. C. 1341
 λὰ πεφιληκός βασιλέως καὶ ἐπὶ μέγα δόξης προαγαγόντος
 ἀδίκως ἀμειβόμενος τοὺς παῖδας οὐ μόνον τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ
 καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς ἀποστερῶν, τὴν τε γνώμην ἐβδελυξάμην D
 5 αἰσῶς ὁμοιότην καὶ ἀγνωμοσύνης οὐδεμίαν ἐλλείπουσαν ὑπερ-
 βολὴν, καὶ αὐτὸν οὐ τῶν φίλων ὡσπερ πρότερον, ἀλλὰ τῶν
 πολεμιωτάτων ἔγνω δεῖν ἡγεῖσθαι. νομίζων δὲ μὴ καὶ σὲ
 τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖν τῶν πάντων καιριῶν εἶναι, ἤκω ἀπαγγέλλων,
 ἢ ἐκ τῶν παρόντων σκεψαμένη οὐ μόνον αὐτὴν καὶ
 10 παῖδας διασώσης, ἀλλὰ καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν συγκινδυνεύουσαν
 ἀρχήν.” ἡ βασιλὶς δὲ ὡσπερ ἐκπεπληγμένη, λόγους,
 ἔφασκεν, ἀκούειν, οἴους οὐδ’ αὐτὸν τὸν κακίας ἐφευρετὴν
 ἂν ποτε δυνήσεται ᾧ ἦθ’ ἐπεὶ μεγάλου δομestίκου πείσειν
 ἐπιχειρήσειν, ὡς κακὸς ἐκεῖνος περὶ αὐτὴν καὶ παισὶν ἐπι- P. 415
 15 βουλευόν βασιλέως καὶ τῆς θαυμαστῆς ἐκείνης φιλίας τοιαυ-
 τας χάριτας ἀποδιδούς. τοῦ πατριάρχου δὲ καὶ αὐτοῦ τὰ
 ἴσα φάσκοντος ἐν ἀρχῇ πεπονθέναι πρὸς τὰ περὶ ἐκεῖνου
 εἰρημένα καὶ τοῖς λέγουσιν ἀπιστεῖν, οὐ δὶς καὶ τετράκις το-
 σοῦτων, ἀλλὰ καὶ πολλαπλασιῶν, ἢ ὅσοι προσεληλύθασιν
 20 αὐτῇ, τῶν εἰρηκόντων ὄντων. ἔπειτ’ ἐπιστήσαντα τὸν νοῦν V. 336
 καὶ τοῖς πραττομένοις ἀκριβῶς προσεσχῆκόντα, τὴν διαστρο-
 φὴν τῆς γνώμης καταμαθεῖν. καὶ πείθεσθαι ἀξιοῦντος καὶ
 αὐτὴν καὶ μὴ περὶ πράγματος οὕτω τὸν κίνδυνον ὄξυν ἔχον-

1. καὶ ante διανοεῖται om. M. 4. τῆς om. P.

munerantem filios imperatoris, a quo tantopere dilectus et ad tam inclitum fastigium euectus est: dum eos non modo imperio, sed vita etiam privare molitur,) crudelissimum eius et supra quam credibile est, perversum consilium execratus, non amicorum, ut prius, sed hostium infestissimorum numero ducendum existimavi. Ratus porro, nec te nescire, quam haec exitiosa sint, tibi nuntius adsum, ut pro tempore circumspicias, quemadmodum et te et gnatos tuos et totum imperium in idem discrimen coniectum serves. Tum imperatrix attonitae similis, talia se de magno domestico audire dixit, qualia nunquam cogitasset de eo sibi persuadere conaturum vel ipsum scelerum omnium satorem et architectum, diabolum: quod nimirum sibi infestus et insidiator liberorum imperatoris pro nobili illa amicitia tales referret gratias. Excipiente patriarcha, eundem fuisse sensum suum ab initio, cum haec de eo audiret, et narrantibus credere nequivisse, qui non ter quater, sed multis partibus plures fuissent, quam nunc ad eam convenissent; post, ubi animum applicuerit et ad acta diligenter attenderit, pravitatem mentis eius didicisse, quam ut et ipsa credat, aequum videri. Ne in periculosissimo negotio moras nectat, sed iam de sua filiorumque

A. C. 134¹ιτος διαμέλλειν, ἀλλ' ἤδη περὶ σωτηρίας αὐτῆς τε καὶ τῶν τέκνων σκέπτεσθαι, ἀνεμίμησεν ἢ βασιλὶς τῶν πρὸς ἀλλήλους οὐπω χθὲς καὶ πρώην ἐπ' αὐτοῦ γεγενημένων ὄρκων, ἐν οἷς ἄλλα τε εἶρητο τῷ μεγάλῳ δομειστῆρι, ἔφασκεν, ὅσα σύνοιμεν αὐτοῖ, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων, ἵνα, ἂν τις καταγορηθῆ παραίτινος, μὴ ἐρήμην οὕτως ἐκείνου καταψηφίζεσθαι ἡμῶς, ἀλλ' ἐπὶ δίκην καλέσαντας καὶ τόπον ἀπολογίας παρασχομένους, ἂν μὲν ἀδικῶν ἀλίσκηται καὶ ἐπιορκῶν, δίκας τὰς ἐσχάτας ἀπαιτεῖν· ἂν δὲ μηδὲν προσῆ τοῖς εἰρημένοις ἀληθῆς, τῶν ἐγκλημάτων μὲν ἐκείνον ἀπολύεσθαι,¹⁰

C τοὺς συκοφάντας δὲ αὐτὸ τοῦθ', ὅπερ εἰσὶν, ἀποδεικνυσθαι, συκοφάντας. νυνὶ δὲ πολλῶν ὄντων τῶν ἀπιστίας καὶ ἐπιορκίας διωκόντων, οὐδένα ὄρῳ, ὅς ἀντικαταστήναι πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τῆς δίκης τολμήσει, ὥστ' ἐξελέγχειν ἀδικοῦντα. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ νῦν τινα διαβροῆδην ἐκείνου κατηγορεῖν, ὅτι πρῶτ-¹⁵

των κακῶς ὤπται καὶ προδότης περὶ ἐμὲ, ὥστ' ἐκ τῶν λεγομένων καὶ αὐτὴν ἔχειν συνορῶν, εἰ συκοφαντία τὰ εἰρημένα ἢ ἀληθείας ἔχεταιίτινος. ἀλλ' οὕτως ὥσπερ ἐκ συνθήματος πάντες αὐτοῦ καταψηφίζονται τὴν βασιλείας ἀρπαγὴν, μηδὲν πλέον προστιθέντες. οὐ δὲ δίκαιον, οὐτ' ἄλλως εὐπρεπὲς ἐμοῖ,²⁰

τοῖς παρὰ τῶν πολλῶν πεισθεῖσαν λόγοις, οὐδὲν βέβαιον πρὸς ἀπόδειξιν ἔχουσι τῆς ἀληθείας, πόλεμον πρὸς ἐκείνον ἐμφύ-
D λιον κινεῖν. οὐ γὰρ τῶν πολλῶν εἶς, ὥστ' αὐτοῦ ῥῆστα πε-

13. ὄρῳ add. M.

salute laboret. Redibat autem in memoriam imperatrix, quomodo recentissime, ipso patriarcha praesente, iurassent mutuum, quando et alia dixerit magnus domesticus, quae ipsi secum recorderentur, et hoc inprimis, ut si quid accusaretur, ne absentem indicta causa damnarent, sed in iudicium vocato, locum defensionis darent, et siquidem iniustus ac periurus comperiretur, extremo eum supplicio addicerent; sin abesset ab accusatione veritas, criminibus absolverent et sycophantas hoc ipsum, quod sunt, ostenderent. Nunc cum illum perfidiae ac periurii multi insimulent, neminem se videre, qui ei in iudicio se opponere et pro scelerato arguere audeat; sed nec qui manifeste eum accuset, quasi qui malignum se et proditorem eius demonstrarit: ut ex auditis hanc delationem puras putas esse calumnias potius, quam aliquid veritatis habere, perspicere queat, et velut ex composito ab omnibus, nullo argumento ut imperii invasorem reum peragi. Non itaque iustum esse, nec suam decere personam, multorum sermonibus, nihil ad probationem veritatis solidum continentibus, credulam, bellum civile adversus eum inceptare. Non esse unum de plebe infima, ut opera levissima subigatur. Sed quae nunc dicta sint, eorum nihil ei indicandum;

ριγενέσθαι. ἀλλὰ νῦν μὲν τῶν εἰρημένων δῆλον πρὸς αὐτὸν A. C. 1341
 μηδὲν ποιεῖν, ἀλλὰ σκεψαμένους πολλὰ καὶ βασάνῃ τὸ πρᾶ-
 γμα δόντας ἀκριβεῖ, ἕως ἂν ἐκεῖνος ἀπῆ πρὸς τὴν ἐσπέραν,
 μετὰ τὴν ἐπάνοδον εὐθύς καλεῖν ἐπὶ τὴν δίκην, καὶ καιρὸν
 ἕπαρασχομένους πρὸς ἀπολογίαν, ἢ καταψηφίζεσθαι, ἂν φαι-
 νηται ἐπιτοκῶν, ἢ τῶν ἐγκλημάτων ἀπολύειν, ἂν μηδὲν τῶν
 ὑποπτεομένων εἰρησασμένους ἦ. τοιαῦτα μὲν ἡ βασιλὶς δίκαιά
 τε ὁμοῦ καὶ συμφέροντα οἰομένη, ἀπεκρίνατο.

κα'. Ὁ πατριάρχης δὲ ἐλέγχους πυθόμενος καὶ δίκην, P. 416
 10πολλὴν τε ἑαυτῷ καὶ τοῖς ἄλλοις συνειδῶς συκοφαντίαν, καὶ
 τὸν κίνδυνον συνορῶν, ὅσος αὐτοῖς μετὰ τῆς συκοφάνταις
 προσηκούσης αἰσχύνῃς περιέσται, ἠγωνία τε οὐ μετρίως καὶ B
 τῷ πλείστῳ μέρει ἦν ὑπὸ δέους ἀποτεθνηκῶς. ἔτι δὲ οὐ
 παντάπασι πρὸς τὸ κακοργεῖν ἀπειρηκῶς, ὥσπερ τὴν ἀπό-
 15νοϊαν βασιλίδος οἰκτιζόμενος, „ἐν οἷς” ἔφασκε „πράγμασι καὶ
 ὁ θεὸς ἄνωθεν συνεφάπτεται, εὐδρομα πάντα καὶ λεῖα καὶ
 κατορθούμενα ἀπονητὶ. ὧν δ' αὐτὸς ἐκὼν μεθίεται πρὸς τὸ
 διαφθαρεῖναι, τούναντίον ἅπαν, δυσκολίας γέμοντα καὶ τα-
 ραχῆς. ἐγὼ δὲ καίτοι κινδύνοις τοῖς ἐσχάτοις διὰ τὴν εἰς
 20οὔμᾱς εὐνοϊαν ἑμαυτὸν περιβαλὼν, οὐ τοσοῦτον ἐν δεινῷ τὴν
 κακοπραγίαν τίθεμαι τὴν ἑμαντοῦ, ἄχρι καθαιρέσεως τῶν
 θρόνων καὶ δεσποτηρίου ἐσομένην, ὅσῳ τὴν ὑμετέραν, οὐκ V. 337
 ἀφαιρέσιν μόνον μέλλουσιν ὑφίστασθαι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμο- C
 νίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ζωῆς ἀκλεῶς ἅμα καὶ παρανόμως ἀπο-

verum bene perpendendum accurateque examinandum negotium, dum in occidente abest, et post reditum citra cunctationem iudicio arcessendum; ac tempore ad respondendum concesso, vel damnandum, si periurii comperiat, vel scelere omni solvendum, si nihil, quorum suspectus erat, designarit. Haec imperatrix aequa simul et commoda reputans, respondit.

21. At enim patriarcha probationes et iudicium audiens, conscientia suae aliorumque sycphantiae et quidem multae excitus, ad haec cernens, quantum ipsis praeter dedecus sycphantis debitum periculi crearetur,angebatur animi vehementer et timoris magnitudiue parum differebat a mortuis. Nondum tamen omnino ad male faciendum fessus, velut imperatricis caecitatem miserans, Quibus in rebus, inquit, etiam de caelo Deus adiuvat, omnia velut ad cursum plana et expedita sunt ac nullo labore feliciter geruntur: contra, quos idem sponte ad perniciem deserit, iis e diverso difficultatis et turbarum plena sunt omnia. Atqui ego quamquam me studio vestri summis periculis involverim, non tanti aestimo calamitatem meam, usque ad sedis amissionem et carcerem processuram, quam vestram, quibus non solum Romanus principa-

- A. C. 1341 στερεῖσθαι. Θαυμάζειν δέ μοι καὶ σοῦ παρίσταται πολλὰ, εἰ νῦν, ἀπόντος ἐκείνου Βυζαντίου καὶ λίαν ὄντος εὐεπιχειρήτου διὰ τὸ μηδὲν εἰδέναι τῶν πραττομένων, οὕτω πέφρικας τὸν πρὸς ἐκεῖνον πόλεμον· μετὰ δὲ χρόνον τοσοῦτον, ἐν ᾗ τῶν τε εἰρημένων μηδὲν ἐκείνῳ ἔξεσται ἀγνοεῖν, οὐκ ὀλίγων⁵ ἔντανθοῖ διατριβόντων τῶν ἡδέως ἂν ὑπὲρ ἐκείνου καὶ τὰς ψυχὰς προησομένων καὶ παρασκευάσασθαι πρὸς ἕκαστα, ὡς ἂν ἄριστα αὐτῇ δοκῇ, ῥαδίως ἤλπισας περιγενήσεσθαι. οὐ
- Δγὰρ ὡς αὐτὴ τε οἶει κάκεινος φενακίζων ἡμᾶς ἀπεσεμνύνετο, οὕτω πρὸς Βυζάντιον ἐπανήξει, τοὺς φίλους καταλιπὼν καί το¹⁰ τὴν πολλὴν θυσίαιαν τὴν περὶ αὐτὸν, ὥστε σε ἔχειν ὅ,τι βούλει χρῆσασθαι αὐτῇ. ἀλλ' εἰδὼς, ὡς ὑποπτεύεται, οὐ τῶν εὐγενεστέρων μόνον πείσει πολλοὺς ὑποσχέσεις καὶ δωρεαῖς μεγάλων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ στρατιὰν ἅπασαν αὐτῇ προσέχειν παρασκευάσει χρήμασι διαφθείρας. ἔχων δὲ με-¹⁵ γάλην δύναμιν περὶ αὐτὸν, οὐ μόνον ἡμᾶς τοὺς ἡρημένους ἐκείνῳ πολεμεῖν τῆς εἰς ὑμᾶς εὐνοίας ἕνεκα διαφθερεῖ ῥαδίως, ἀλλὰ καὶ σοὶ καὶ τέκνοις, μηδενὸς τοῦ βοηθοῦντος ὄντος, ὃν αὐτῇ τρόπον λυσιτελήσειν χρήσεται οἴησεται, πᾶσιν ἐκείνοις τοῖς σεμνολογήμασι καὶ ταῖς ἀπάταις καὶ ταῖς εἰρωνεί-²⁰
- P. 417 αῖς χαίρειν εἰπὼν μακρὰ. ἃ οὐκ οἶδ' ὅπως οὐ συνορᾷς αὐτῇ, οὐδὲ σωτηρίαν ἑαυτῇ τε καὶ τέκνοις ἐκ τῶν ἐνόντων ἐκπορίζειν βούλει, ἀλλὰ δίκας ὄνειροπολεῖς καὶ συκοφαντίας
5. ὀλίγων P.

tus, sed ipsa quoque vita ignominiose ac nefarie eripietur. Te autem admiror magnopere, si nunc, dum abest Byzantio et domari nullo labore potest (siquidem quae in eam cuduntur ignorat) adeo ab armis in illum refugis; post tantum vero spatium, in quo quae nunc dicta sunt, eorum nihil nescire poterit, cum non pauci in hac urbe degant, qui cum voluptate eius causa sanguinem profundent et accingi parati sint, quibus ille potissimum eos accingi voluerit, non difficile te superiorem fore confidis. Non etenim, ut et tu putas et ille nos ludificans iactabat, sic Byzantium redibit, amicis relictis et quibus colitur obsequiis illis tam multis, ut eum pro arbitrio tractare possis. Sed cum se suspicione laborare sciat, non modo de nobilioribus complures donis et promissis magnificis, verumetiam totum exercitum largitione corruptum, [ad partes suas tuendas alluciet, et potentia ingenti praeditus, non solum nos, qui cum eo, studio erga vos adducti, bello contendere dicemur, nullo negotio concidet; sed de te quoque et filiis, nemine contra opem ferente, omnibus illis gloriose dictis et fallaciis et simulationibus valedicens, pro commoditate sua statuet; quae nescio quomodo non vides, nec tibi liberisque salutem ex data opportunitate conciliare vis, sed iudicia et calumnias et probationes somnias, nec te citius

καὶ ἐλέγχους, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο βουλομένη ἐννοεῖν, ὅτι φθά-Α. C. 1341
 σαις ἂν διαφθαρεῖσα πρὶν εἰς ταῦτα ἤκειν. ἐγὼ μὲν οὖν,
 ἅ καὶ πρότερον ἔφθην εἰπὼν, οὐ τῆς βασιλέως μόνον εὐμε-
 νεΐας μεμνημένος, ὅφ' οὐ πολλῶν ἀπῆλυσσα καὶ μεγάλων
 5 εὐεργετημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς σῆς, ἄλλως θ' ὅτι καὶ νόμων
 αὐτῶν καὶ δικαίων προβεβλημένος, πᾶσιν ἀνάγκην ἔχων τοῖς
 ὁπωσοῦν ἀδικουμένοις συναίρεσθαι τὰ δυνατὰ, ἐκείνου τε
 ἀπεσχόμεν τῆς φιλίας, ἄδικα καὶ παράνομα διανοηθέντος,
 καίτοι πολλὰς ἀφορμὰς τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐνοίας ἐσχηκώς, καὶ
 10 σοὶ τὰ λυσιτελοῦντα συμβεβούλευκα, κύβον, ὃ φασι, εἴψας, B
 καὶ σὺν ὑμῖν ἐλόμενος ἢ ζῆν νικῶντων, ἢ ἀποθνήσκειν, ἂν
 τῆς ἐναντίας πειρᾶσθαι συμβαίῃ τύχης. θειοτέρα δέ τινα
 καὶ τοῦδε παρόντος τύχη, ὅς ἐκείνου τε οὐκ ἂν ποτε ἔλοιτο
 καταψεύδεσθαι συνοικοῦντος θυγατρὶ, καὶ σοὶ βουλεύσαιτο
 15 τὰ δέοντα οὐ μόνον διὰ τῶν πραγμάτων τὴν ἐμπειρίαν καὶ
 τὴν σύνεσιν, ἣν ὁ πολὺς αὐτῷ τῆς ἡλικίας χρόνος ἐστὶ συν-
 ειλοχῶς, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰς βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας τοὺς
 ἐκείνου εὐνοίαν καὶ πίστιν ἄδολον καὶ καθαρὰν, ἄξιον πυν- C
 θάνεσθαι καὶ πείθεσθαι παραινῶντι, οὐδὲν ἄδικον, οὐδ'
 20 ἐπισφαλὲς βουλησομένῳ συμβουλεύειν." Ἀσάνης δ' ὡσπερ
 οἱ ἐν τοῖς γυμνικοῖς ἀγῶσιν ἐφεδρευόντες, ὥστε τοῖς νικῶσιν
 αὐτοὶ συμπλέκεσθαι, πρὸς τοὺς λόγους παρεσκευασμένος ὢν,
 „τὴν μὲν ἐμὴν” ἔφη „πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον γνησιότητα
 καὶ πατρικὴν στοργήν, ἣν ἔχω πρὸς ἐκεῖνον, τῇ φιλτάτῃ συν-

occisum iri perspicis, quam ad eas veniatur. Quare, id quod etiam
 antea dixi, meae cum in imperatorem, cuius multa eaque praeclara
 constant in me officia, tum in te benevolentiae memor (adde quod
 et legum ac iustitiae patronus, quomodocumque iniuriam passis,
 quantum in me est, opitulari necesse habeo) et ab illius amicitia,
 iniqua legibusque adversantia parturientis, tametsi multis eum no-
 minibus complecti deberem, me se iunxi tibi que utile consilium dedi
 et ut dicunt, aleam ieci, vobiscum praeoptans aut vivere, si vice-
 ritis, aut interire, si in contrarium fortuna ceciderit. Porro et
 hunc divina quadam sorte praesentem (qui nunquam in eum, ut-
 pote generum, mentiri velit, tibi que non tantum propter rerum
 usum atque prudentiam, quam ei aetas longinqua peperit; sed
 propter eam nihilo minus, qua in imperatorem fuit et in liberos
 adhuc est germana sinceraque caritate et fide, recte consulat.)
 percontare licet eique obtemperes; nihil enim iniquum periculosum-
 ve suasurus est. Asanes autem perinde, ut qui in gymniciis ludis
 subsidunt, quo cum victoribus ipsi quoque congregiantur, ad di-
 cendum meditatatus, Meam quidem, inquit, patriam et germanam
 caritatem erga magnum domesticum, carissimae filiae maritum,

- A. C. 1341 οικοῦντα θυγατρὶ, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπον. ὄθεν οὐδ' ἐξαριεῖσθαι τὰ πᾶσι φανερά προσήκον ἡγήμαι ἔμοι. εὐδηλον οὖν, ὡς, ἐκείνον κατορθωκότος, ἃ διανοεῖται, βασιλεὺς μὲν ἐκεῖνος ἔσται καὶ βασιλίδι τῇ ἐμῇ θυγατρὶ συνοικῶν, ἐγὼ δὲ πατὴρ
- V. 338 βασιλέων καὶ τὴν ἀρχὴν συμμεριζόμενος αὐτοῖς καὶ ἐπὶ μέγα ἤκων καὶ δόξης καὶ πλούτον καὶ περιφανείας. ἀλλὰ τὰ λαμπρὰ ταῦτα καὶ σεμνὰ, ἅπερ ἑτέρῳ παντὶ τῷ ἤρκεσαν ἂν εἰς εὐδοξίαν, ἔμοι τῶν παρόντων ἀποδέοντα φαίνεται πολλῶ.
- Dτῇ γὰρ εἰς βασιλέας εὐνοία καὶ πίστις καθαροῦ ἐκ πρώτης ἡλικίας συντραφεῖς, μᾶλλον ἂν βουλοίμην ἐκείνοις συνῶν κακοπραγεῖν, ἢ τοῖς ἐπιβουλεύουσι προσθέμενος, τῶν πρώτων τιμῶν καὶ δωρεῶν παρ' ἐκείνοις ἀπολαύειν. περὶ μὲν οὖν τοῦ μεγάλου δομestίκου ὅσα τε πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἐμοῖς ἀδελφοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις εἴρηται, πάντα σύννοια ὡς ἀληθῆ, καὶ περὶ οὐδενὸς ἐκείνων σὲ προσήκον ἀμφιβάλλειν, ἀλλ' ἔμοι πεῖθεσθαι πάντα ἀκριβῶς ἐπισταμένῳ. εἰ δέ σοι ταῦτα πρὸς
- P. 418 ἀπόδειξιν τῶν εἰρημένων ἀσθενῆ δοκεῖ, ἀλλ' ἐκεῖνό σε κειθέτω πάντως τὸ μὴ μέτριά τινα περὶ σοῦ καὶ τῶν παίδων τὸν ἄνθρωπον διανοεῖσθαι. σοῦ γὰρ πρὶν ἐνθένδε ἀπελθεῖν τὴν θυγατέρα τῷ σῷ νιῶ καὶ βασιλεῖ πρὸς γάμου κοινωνίαν συνάπτειν καταναγκαζούσης, οὐκ ἠθέλησεν ἐκεῖνος, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τῆς ἐσπέρας ἐπάνοδον ἀνεβάλλετο τὴν προᾶξιν. ἤσχύνετο γὰρ μετὰ τῶσάντας ἀποδείξεις τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐμενεῖας

5. συμμεριζόμενος P.

nemo utique ignorat. Unde quae omnibus nota sunt, negare me non decet. Manifestum est itaque, si, quod cupit, bene processerit, illum imperatorem, gnatam meam imperatricem, me imperatorum patrem imperii consortem et illustri gloria, magnis opibus ac splendore futurum. Atqui ego claritates istas et augustos honores, qui cuivis alteri ad celebritatem sufficerent, hoc rerum statu nequaquam convenire arbitror. Nam cum a prima aetate fide non fucata imperatoribus studuerim, malim illis adhaerendo in miserias et acrumnas incidere, quam cum insidiatoribus faciendo amplissimos honores et dona adipisci. De magno itaque domestico quae et patriarcha et fratres mei et alii locuti sunt, omnia certa esse scio; et te nihil vocare in dubium, sed mihi, ut qui singula penitus noverim, fidem adiungere par est. Quod si haec ad demonstrandam veritatem infirma videntur: at illud tibi omnino persuadeat, hominem super te filiisque tuis aliquid monstri alere. Etenim cum tu sub-discessum de filia ipsius, filio tuo imperatori despondenda, cum urgeres, noluit remque in reditum suum ab occidente reiecit. Erubescibat enim post tot argumenta tuae in se tam effusae voluntatis hostis apparere infensissimus, et cui paulo aute gnatam ad

παρὰ σοῦ πολεμιώτατος ὀφθῆναι, καὶ ὄν πρὸ μικροῦ τῇ θυ-Α. C. 1341
 γατρὶ πρὸς γάμου συνῆπτε κοινωνίαν, οὐ μόνον βασιλείας,
 ἀλλὰ καὶ ζωῆς ἀποστερωῶν. οὐ γὰρ δὴ ἐκεῖνο φαίη τις ἂν
 νοῦν ἔχων, ὡς περιφανέστερον ἢ θανμασιώτερον ἐκείνου νυμ-
 5 φίον ἀγαγέσθαι ποτὲ ᾗθήθη τῇ θυγατρὶ. ὅθεν οὐδὲ σὲ τῆς
 σωτηρίας χρὴ καταμελεῖν, ἀλλὰ πάντα πράττειν σὺν σπουδῇ,
 ὅθεν ἂν γένοιτο ἐπιβουλευόντος ἐκείνου περιγενέσθαι. ἐγὼ
 δὲ καὶ ὅσοι τῶν ἐπιφανεστέρων νῦν ἐπιδημοῦσι Βυζαντίῳ,
 οὐ χρήματα μόνον καὶ σώματα καὶ οἰκέτας, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς
 10 αὐτάς, εἰ δέοι, ὑπὲρ τῶν σοὶ καὶ τέκνοις συμφερόντων προη-
 σόμεθα προθύμως.

κβ'. Ἐπὶ τούτοις ὡσπερ ὑπὸ λύπης ἢ βασιλῆς καταβα- C
 πτισθεῖσα τὴν ψυχὴν, καὶ μὴθ' ὡς ἀπιστεῖν τοῖς ὑπὸ πολλῶν
 καὶ οὕτως ἀξιοχρεῶν πρὸς πίστιν εἰρημένους ἔχουσα, μὴθ'
 15 ὥστε πιστεῦειν μηδεμίαν ἐλλείπονσι κακίας ὑπερβολὴν, ἐφ'
 ἱκανὸν πολλὰ τῶν ὀφθαλμῶν καταγαγοῦσα δάκρυα, ἔπειθ'
 ὡσπερ ἐκ τῆς ἀθυμίας ἀνενεγκοῦσα, „ἔτι μὲν” ἔφη, „τῶν προ-
 τέρων ἔχομαι λογισμῶν, καὶ οὐ δύναμαι παραδέξασθαι ὡς
 ἀληθῆ τὰ κατὰ μέγαλον δομεστίου εἰρημένα. μαρτύρομαι D
 20 γὰρ τὸν πάντα γινώσκοντα καὶ πρὶν γενέσθαι θεὸν, ὡς οὐδέ-
 ποτε ᾗθήτην ἀμελέστερον ἐκείνον διακείσεσθαι περὶ ἐμὲ, ἢ
 περὶ μητέρα τὴν ἰδίαν ἢ γνησιωτάτην ἀδελφὴν, καὶ τῶν βα-
 σιλέως παίδων οὐχ ἦττον προνοήσεσθαι, ἢ βασιλεὺς αὐτὸς,

14. ἀξιοχρεῶ P. et M., ἀξιοχρεῶν V.
 M. mg.

17. ὑπ' pro ἐκ τῆς

communione thori iunxisset, eum imperio et vita exuere. Illud
 namque nullus profecto dixerit qui sapit, filiam clariori insigniorive
 copulandam existimasse. Quamobrem non tibi salus tua floccipendenda
 est, sed enitendum sedulo, ne te eius insidiae pessumdent. Ego
 et quotquot ex nobilioribus nunc Byzantii adsunt, praeter sumptus
 etiam oppositus laterum nostrorum et servos nostros vitamque et
 sanguinem nostrum, si opus erit, tuae ac liberorum tuorum tuen-
 dae dignitati cupide pollicemur.

22. Ob haec imperatrix doloris veluti quibusdam demersa flu-
 ctibus, cum non vidēret, quomodo pro falso repudiaret, quod a
 tam multis testibus iisque locupletibus asseveraretur, neque quo-
 mode crederet supra modum improbis mortalibus, diu plorans lar-
 giter, ubi se ex moerore collegit, Adhuc, ait, in pristina opinione
 iudicioque persisto, nec possum pro veris amplecti, quae adversus
 magnum domesticum dicta sunt. Testor enim omnia, etiam ante-
 quam fiant, cognoscentem Deum, putavisse, me ab ipso non secus,
 quam matrem aut sororem germanissimam semper dilectum et cura-
 tum iri, et orphanis imperatoris aequae ut ipsum parentem, si su-

- A. C. 1341 εἰ περιῆν, οὐ μόνον τὴν αὐτοῦ καὶ βασιλέως πρὸς ἀλλήλους
 μικροῦ καὶ ἀπιστουμένην φιλίαν ἐννοοῦσα, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡμε-
 V. 339 τέραν πρὸς αὐτὸν. ἐπεὶ δ' αὐτὸς οὐκ ἄλλοθεν ποθεν, ἢ
 θεοῦ παραχωροῦντος ἐπὶ τῷ Ῥωμαίους ὑπὸ πολέμων ἐμφυ-
 P. 419 γλίων διαφθείρεσθαι, πρὸς τοιαύτην ἀτοπίαν ἐξήχθη λογισμῶν⁵
 καὶ οὕτως ἄδικα καὶ βίαια διενεόθη, ἐκείνῳ μὲν θεός, ὃ πάν-
 τα ἄνωθεν ἐφορῶν, τῆς ἐπιβουλῆς δικάσαι καὶ τῶν πραττο-
 μένων ἀξίας παρᾶσχοιτο τὰς ἀντιδόσεις. ἐγὼ δ' ὑμῖν ἐμαν-
 τὴν καὶ τέκνα ἐπιτρέπω μετὰ θεόν, ἵν' ὑπ' ἐκείνῳ μάρτυρι
 πάντα καὶ διανοῆσθε καὶ πράττητε ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς τὸν ἴσον¹⁰
 τρόπον, ὃν αὐτοὶ πρὸς ἐμὲ καὶ τέκνα, διακεισομένῳ πρὸς
 ὑμᾶς." ἐκείνῳ μὲν οὖν περὶ δακρυς τοιαῦτα εἶπεν, ἀγνοήσα-
 σα, οἳ κακῶν ὑπὸ συκοφαντίας κατηρέχθη καὶ διαβολῆς. οἳ
 δ' ὑφ' ἡδονῆς οὐδὲ κατέχειν ἑαυτοὺς ἐπιπλέον δυνηθέντες, ἢ
 Β' τάχους εἶχον, ἀναστάντες καὶ τοῖς ἄλλοις, οἳ τῶν ἐπορῶν¹⁵
 ἐκοινωνοῦν, πάντα ἀπαγγείλαντες, ἔγνωσαν δεῖν μηκέτι δια-
 μέλλειν; ἀλλ' ὁμόσε πρὸς τὸν πόλεμον χωρεῖν, ἵνα μὴ τι
 συμβᾶν τὰ μελετώμενα κωλύσῃ. αὐτίκα δὲ τὴν μὲν μητέρα
 τοῦ μεγάλου δομεστίκου καὶ Ἀνδρόνικον τὸν υἱὸν καὶ τὴν
 γυναῖκα Ματθαίου τοῦ πρώτου τῶν υἱῶν, ἐν Βυζαντίῳ οὐ²⁰
 σαν καὶ αὐτὴν, φρουρὰν περιστήσαντες, ἐφύλαττον οἴκοι δια-
 τριβοντίας. Ἀπόκαυκον δὲ τὸν παρακοιμώμενον ἄρχοντα Βυ-
 ζαντίου ἀποδείξαντες, ἐκέλευον τὸν πόλεμον κινεῖν, ὅθεν ἂν

23. ἐκέλευεν P.

peresset, prospecturum; dum non solum, qui ipsi cum eodem imperatore fuit amor mutuus isque ob excellentiam vix credibilis, sed nostrum quoque in ipsum amorem reputarem. Quia vero non nisi Deo permittente, ut Romani videlicet bellis intestinis inter se mactent, tam nefandas cogitationes suscepit, et tam scelerata et tyrannica sibi proposuit; illum caeleste numen omnia e sublimi intuens, ut insidiatorem iudicet et pro talibus ausis dignam mercedem retribuat. Ego me ipsam liberosque meos secundum Deum vobis commendo; quo teste omnia pro nobis et cogitate et facite, qui quo pacto vos me et filios meos habueritis, eodem pacto vos tractaverit. Haec illa uberrimo cum fletu elocuta est, ignorans misera, quo malorum a sycophantis et calumniatoribus istis redigeretur; qui prae voluptate diutius non se tenentes, sed ut primum licuit exsurgentes, ad populares conspirationis omnia perferunt. Non procrastinandum, sed bellum a proximo comparandum decernunt: ne quid interveniens cogitata dissipet. Mox magni domestici matrem cum Andronico nepote et uxorem Matthaei nepotis senioris, quae et ipsa tum erat Byzantii, circumiecta domui custodia, inclusas detinent; Apocaukum urbi praeficiunt, bellum, unde consultius putet, auspicari iubent; quod etiam ante diem VIII.

αὐτῷ δοκοίη βέλτιον. καὶ ἤρχετο ὁ πόλεμος ἀρχομένον Ὁ-Α. C. 1341
 κτωβρίου. Ἀπόκαυκος δὲ τοὺς ἐν λόγῳ μάλιστα πάντας εἰ- C
 δὼς οὐκ ἂν ἀνασχομένους ὑπ' ἐκείνου ἄγεσθαι, ἔγνω δεῖν
 τὸν δῆμον ἐρεθίζειν πρὸς τὸν πόλεμον, οὐ μόνον ἀλόγως πρὸς
 5 πᾶν ὀτιοῦν φερόμενον κέρδους ἕνεκα ὀλίγον, ἀλλὰ καὶ ἠαδί-
 ως ὑποκεισόμενον τοῖς προστάγμασιν ἐκείνου. καὶ πρῶτα μὲν
 ἀπόρους τινὰς καὶ λάλους περιέστησεν ἑαυτῷ, ἐτοιμῶς ἔχον-
 τας ὑπὸ πενίας καὶ τῶν δεινοτάτων κατατολμῶν. ἔπειτα δι'
 10 ἐκείνων τὸν δῆμον συνταράξας καὶ πλήθος ἐπαγαγόμενος πο-
 διαρπάζειν ἐκέλευε τὰ ὄντα καὶ τὴν οἰκίαν καταστρέφειν. οἱ
 δὲ τῶν συνεσκευασμένων συνειδότες μηδὲν καὶ τὴν μεγάλου
 δομεστίκου δύναμιν κατεπτηχότες ἔτι, μέχρι μὲν ἀλλῆς προ-
 15 ἤλθον, ἔπειθ' ἔστησαν, ἀπορούμενοι πρὸς ὅ,τι τράπωνται. D
 τῆς μεγάλου δομεστίκου δὲ μητρὸς ἄνωθεν ἐκ τῶν οἰκημάτων
 τὴν ἄφιξιν αὐτῶν πυνθανομένης ὅ,τι εἴη, σωφρόνως ἐκείνοι
 καὶ συνετῶς, ἀγνοεῖν μὲν ἐφ' ὅ,τι, ἔφασαν, κληθεῖεν· νυνὶ
 δὲ γνόντες, ἀναχωρεῖν, μὴ τοιούτοις ἐπιχειρεῖν τολμῶντες.
 οἱ μὲν οὖν, τῆς μεγάλου δομεστίκου μητρὸς χάριτας αὐτοῖς
 20 ὁμολογούσης τῆς εἰς αὐτὴν αἰδοῦς, ἐκεῖθεν ἀνεχώρουν καὶ
 διελύοντο κατ' οἴκους. πατριάρχης δὲ καὶ ἡ συνομοσία,
 ἐπεὶ μὴ κατὰ νοῦν αὐτοῖς ἢ τοῦ δήμου κίνησις ἐτελεύτα,
 πρὸς τοὺς ἐπιτηδείως ἔχοντας ἐτράποντο τῷ μεγάλῳ δομε-

1. ὁ γδὲ M. mg. pro ἀρχομένον.

Idus Octobres coeptum est. Verum cum Apocauhus maxime cives
 primarios omnes ductum suum recusaturus sciret, vulgus ad arma
 concitandum censuit: quod et temere parvi compendii gratia quo-
 vis rapiatur, et facile etiam iussis eius se subderet. Ac primum
 quidem quosdam egentes et lingua nimium promptos pro stipatori-
 bus sibi delegit, paratos ad consolandam mendicitatem suam nihil
 non audere, quantumvis scelestum ac nefarium. Deinde per eos
 plebe conterrita, cum magna multitudine ad aedes magni domestici
 progreditur, mandans, uti eas diripiant ac disturbent. Qui sutela-
 rum et machinationum inter conspiratos nescii et etiamnum dome-
 stici potentiam formidantes, atrio tenus processerunt. Tum con-
 stiterunt, haerentes, quo se vertent. Matre magni domestici de
 caenaculo sciscitante, quid adventus eorum sibi vellet: illi modeste
 ac prudenter, se nescisse, quam ad rem vocati essent; nunc cog-
 novisse et recedere, quod tale facinus eorum audacia reformidet.
 Qua gratias ob sui reverentiam agente, domum quisque suam abs-
 cesserunt. Patriarcha et coniurati, quia plebeculae motus aliter
 exierat, quam volebant, ad magni domestici studiosos ac necessa-
 rios se converterunt: et quosdam eodem die comprehensos, in cu-

A. C. 1341 στίκῳ, καὶ τινὰς κρατήσαντες αὐθημερὸν, ἐνέθεσαν φρουρᾶ
 P. 420 καὶ διήρπάζον τὰς οὐσίας. οἱ δὲ λοιποὶ σφᾶς αὐτοὺς ὄρων-
 τες ἐν χροῖ κινδύνου καθεστῶτας ἤδη καὶ δεισάντες, μὴ καὶ
 αὐτοὶ κατασχεθέντες μυρίοις προσπαλαίωσι κακοῖς, (κοινὴ
 γὰρ εὐθύς πανωλεθρία τῶν μεγάλου δομεστίκου φίλων κατε-5
 ψηφίσθη,) τὴν τοῦ Πορφυρογεννήτου προσαγορευομένην πυ-
 λιδα διατεμόντες, (ἦσαν δὲ δύο καὶ τεσσαράκοντα τὸν ἀριθ-
 μόν,) Ἀπελμενὲ πρὸς τὴν προᾶξιν ἡγουμένον, ὃς τῶν οικιο-
 τάτων τῇ μεγάλῳ δομεστικῷ ἦν, ἔξω τειχῶν ἐγένοντο Βυζαν-
 τίου. ἐπεὶ δὲ τῶν προσδοκωμένων ἀπηλλάττοντο δεινῶν, 10
 ἐδόκει δεῖν πρεσβείαν ποιῆσθαι πρὸς τὴν βασιλίδα, τοῦτο
 μὲν ὑπὲρ τῶν τετολημμένων παραιτούμενοι, ὡς οὐ διὰ κα-
 B κίαν, ἀλλὰ δεισάντες τὸν κίνδυνον τολμήσαιεν, τοῦτο δὲ καὶ
 V. 340 δεόμενοι αὐτῆς, ὡς, εἰ παράσχοιτο συγγνώμην, ἐπανήζοντες
 πρὸς τὰς οἰκίας. ἐδεδίεσαν γὰρ, μὴ, καίτοι πρὸς ἀνάγκην 15
 εἰς τοιαῦτα συναλαθέντες, καὶ παρὰ μεγάλῳ δομεστικῷ τῶν
 τετολημμένων ἔνεκα ὡς νεωτερίζοντες εὐθύνοιτο. ἐπεὶ δὲ
 τοιαῦτα ἔδοξε, τὸν Καντακουζηνὸν ἀπολεξάμενοι Νικηφόρον,
 ὃς ἑξάδελφος τῇ μεγάλῳ δομεστικῷ ἦν, καὶ Γαβαλᾶν, οὓπω
 μέχρι τότε τῇ μεγάλῳ δομεστικῷ πολέμιον ἀναδεδειγμένον 20
 φανερῶς, ἀλλ' ἔτι τοῖς ἐκείνου φίλοις συνεξετάζεσθαι δοκοῦν-
 τα, πέμπουσι πρὸς βασιλίδα. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, Γαβαλᾶς
 C μὲν, οἷα δὴ τὰ ἀπόρρητα ἐκείνοις συνειδῶς, τῶν τε διαδοράν-
 των ἀπιστίαν κατηγορεῖ προφανῶς καὶ κατὰ μέγαλον δομε-
 στίκον τὰ ἴσα τοῖς ἄλλοις λέγων, ἐδόκει ἀξιοχρεῶς εἰς πίστιν 25

stodiam immiserunt, eorum facultatibus in praedam concessis. Ceteri se periculo iam proximos cernentes timentesque, ne et ipsi comprehensi, sexcentis malis exercerentur (statim enim consensu amicos magni domestici extremo exitio damnaverant) per portulam, quae Porphyrogeniti appellatur, viam secantes, (erant autem duo et quadraginta, Apelmene duce, magni domestici familiarissimo,) Byzantio excesserunt. Securi iam malorum, legationem ad imperatricem destinandam censent, partim audaciae culpam deprecaturi, quod solo timore periculi, non malo animo id fecissent; partim veniam ipsam rogaturi, qua domum redire liceret. Erant enim in metu, ne, quamvis istuc necessitate coacti fuissent, a magno domestico nihilo minus pro rerum novarum cupidis reprehenderentur. Hoc statuto, Nicephorum Cantacuzenum, magni domestici patruellem, et Gabalam, qui nondum usque ad illam horam apertum se eius inimicum declaraverat, sed adhuc amicus apparebat, ad imperatricem mittunt. Ibi Gabalas, ut unus de coniuratis omnium gnarus, et fugitivorum infidelitatem aperte accusare et contra magnum domesticum eadem, quae ceteri, effundere. Imperatrici fidem me-

βασιλίδι. καὶ πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἄλλοις φανερῶς συντετα- A. C. 1341
 γμένος, τὸ γε εἰς αὐτὸν ἦκον οὐδὲν ἡμέλει τῶν κατὰ μεγά-
 λου δομestikou πραττομένων. ὅθεν καὶ τῆς εἰς βασιλίδα εὐ-
 νοίας ἄθλον, τὸ πρωτοσεβαστοῦ ἀξίωμα εἰλήφει, χρόνῳ δὲ
 5 ὕστερον καὶ τὸ μέγαλον λογοθέτου. Νικηφόρος δὲ ὁ Καν-
 τακουζηνὸς ἐν δεσμοτηρίῳ κατακλείεται.

κγ. Οἱ φηγάδες μέντοι γε ἐκεῖνοι, ἐπεὶ τῶν πρέσβεων D
 τὸν μὲν ἐπύθοντο εἰρηγμένον, Γαβαλαῦν δὲ τοῖς μεγάλῳ δομ-
 stikῳ πολεμοῦσι συντεταγμένον φανερῶς, ἀπογνόντες τὴν ἐπά-
 10 νοδον, εἰς Διδυμότειχον παρὰ τὸν μέγαν δομέstικον ἀφικνοῦν-
 ται καὶ τὰ γεγενημένα πάντα ἀπαγγέλλουσι καὶ τὸν πόλεμον P. 421
 τὸν κεινηγμένον πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ πιστεύειν οὐκ ἤβούλετο
 διὰ τῶν ἀπαγγελλομένων τὴν ἀτοπίαν. ἀλλ' ᾤετο αὐτοῦς τι
 βασιλίδι προσκεκροκότας διαδραῖναι, δέισαντας τὸν κίνδυ-
 15 νον, καὶ συνηγοροῦντας ἑαυτοῖς, τοιαῦτα βασιλίδος καταφεν-
 δεσθαι. μηδὲ γὰρ ἂν ποτε ἐκείνην ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ τοιαύ-
 την ὑποστῆναι τὴν μεταβολήν. ὅθεν καὶ διανοεῖτο, τοὺς ἐν
 φηγάδας αὐθις εἰς Βυζάντιον καὶ ἄκοντας ἐκπέμπειν, εἴ τι
 βασιλίδι προσκεκρούκασι, δίκας ὑφέξοντας ἀξίας. αὐτὸς δὲ
 20 πρὸς τὴν εἰς τὴν ἐσπέραν ἐκστρατείαν ἤδη παρεσκευασμένος
 ὢν, ἐμελλεν ἔργον ἤδη ἔχουσαι. ὡς δὲ μετὰ μίαν καὶ δευ-
 τέραν ἡμέραν πολλοὶ ἐκ Βυζαντίου ἀφικόμενοι τὰ ἴσα καὶ B
 αὐτοὶ ἀπήγγελλον τοῖς φηγάσιν, ἐδόκει δεῖν περιμείναντα μι-
 κρὸν, πρεσβείαν πρὸς βασιλίδα περὶ τῶν πραττομένων πέμ-

rerī videbatur; et omnino patriarchae aliisque palam se aggregans, nihil eorum, quae contra magnum domesticum agerentur, pro sua parte negligebat. Ex quo huius sui erga imperatricem studii praemium Protosebasti, postea magni logothetae dignitatem accepit. Nicephorus autem Cantacuzenus carcere multatus est.

23. Fugitivi autem, ut alterum legatorum custodiae mandatum, Gabalam vero inter domestici hostes nomen suum palam profiteri audiverunt, reditione desperata, Didymotichum ad eundem domesticum proficiscuntur, acta omnia et bellum in eum susceptum exponunt. Qui tam nova et inexpectata nolens credere, putabat eos, offensa in quopiam Augusta, periculum fugisse et haec de compacto contra eam confinxisse: nec enim tali tempore sic mutari potuisse. Quare eos Byzantium, quamquam invitos, cogitabat remittere, ut si quid in imperatricem peccavissent, id debitis poenis expiarent. Ipse vero ad expeditionem occidentalem iam instructus, ita volebat rem aggredi. Sed ubi post unum alterumve diem multi Byzantio supervenientes, eadem cum fugitivis retulerunt, paululum subsistendum legationemque ad imperatricem mittendam iudicavit. Itaque praefectum Gaurae monasterio, virum virtuti deditum et politicis

- A. C. 1341 πειν. καὶ τὸν τῆς Γαυρᾶ μονῆς ἡγούμενον ἀπολεξάμενος, ἄνδρα ἄρετῆς ἀντιποιοῦμενον καὶ πολιτικοῖς πράγμασιν ὁμιλεῖν ἔχοντα ἐπιτηδείως, καὶ Σγουρόπουλον ἐκ τῶν οἰκειῶν αὐτοῦ, συνετόν τε ἅμα καὶ δυνάμενον ἀπαίσιτως τὰ παρ' ἐκατέρων ἀπαγγέλλειν διαπρεσβενόμενα, πρὸς βασιλίδα εἰς 5 Βυζάντιον ἐπέμπει. καὶ πρῶτα μὲν ὄρκοις ἐπιστοῦτο, ὡς οὐδὲν αὐτῷ τῶν κατηγορημένων συνειδείη, ἔπειτα ἐδάτο, μὴ τῶν ὀλίγῳ πρότερον ἐπὶ τοῦ πατριάρχου πρὸς ἀλλήλους
- V. 341 αὐτοῖς γεγενημένων ὄρκων ἐκλαθέσθαι, μηδὲ ἐρήμην αὐτοῦ C καταψηφίσασθαι, τοῖς συκοφάνταις πειθομένην μόνοις, ἀλλ' 10 ἐπὶ δίκην καλεῖν καὶ τῶν ἐγκλημάτων ἔλεγχον ποιῆσθαι. αὐτὸν γὰρ εἶναι παρεσκευασμένον τῷ κατηγοροῦντι παντὶ ἀντικαθίστασθαι πρὸς δίκην. τοῖς δὲ ἐκπεμφθεῖσι πρέσβεσι προθεσμίαν ἡμερῶν παρείχετο, ὅσῃν ἦετο ἀρκέσειν βασιλίδι, ὥστε περὶ τῶν παρόντων σκεψαμένην ἀκριβῶς ἀπολογίαν 15 ἀποδοῦναι, ἵν' εἰ μὲν ὁμοῦ τὰ λυσιτελῆ καὶ δίκαια πράττειν ἤρημένη, δικαστήριον καθίζοι καὶ τὴν ἀπόδειξιν τῶν λεγομένων ἀπαιτοίη, στέργῃ τὰ ἐψηφισμένα καὶ αὐτὸς, ὅποιά ποτ' ἂν ἦ, πολυπραγμονῶν μηδὲν, ἵνα καὶ ἡ προσδοκωμένη τοῦ συγγενικοῦ πολέμου φλόξ ἀπομαρανθῇ. ἂν δ' ἀγνωμονοίῃ καὶ 20
- D μὴ βούλοιο τὰ δίκαια ποιεῖν, ἀλλ' ἢ μηδαμῶς τὴν ἐξέτασιν ἀνέχοιτο ἢ τὸν καιρὸν ὑπερτιθεμένη, διακρούοιτο αὐτοὺς μετὰ τὴν εἰρημένην προθεσμίαν, τὸν θεὸν τῆς ἀδικίας καὶ αὐτὸν μάρτυρα προστησάμενος, ἃ ἂν αὐτῷ τε καὶ τοῖς συνοῦσιν

19. Ἰν' ἡ προσδοκωμένη P.

negotiis obeundis idoneum, delegit eumque cum ministro eius Sguropulo, homine non stulto et qui legationem dextre ac diserte posset exponere et referre, ad imperatricem Byzantium legat. Ac primum quidem iureiurando affirmat, se nullius, quorum accusaretur, sibi esse conscium. Deinde orat, ne obliviscatur, quae nuper praesente patriarcha vicissim iurasset, neve se inauditum, sycophantiarum tantummodo vocibus permota, reum pronuntiet, sed in iudicium vocet, ubi crimina sibi imposita demonstrantur; se enim paratum, cuius accusatori apud legitimos iudices respondere. Legatis certum dierum numerum praefixit, quot imperatrici sufficerent, ut, re praesenti diligenter considerata ac perpensa, responsum daret: ut, si commode ac iuste secum agere volens, iudicium constitueret et delationum probationes exigeret, sententiam iudicum qualemcumque absque omni curiositate boni consuleret et civilis belli, quod expectabatur, incendium ne erumperet. Sin se improbum duceret et quod iustitia postularet, facere nollet et aut nullam inquisitionem pateretur, aut tempus ducens, ultra definitum eos moraretur, Deo iniuriarum teste appellato, quae in rem suam suorum-

οἷοιτο λυσιτελήσειν πράττειν. πρὶν δὲ μηδὲν κινεῖν τῶν κα- A.C. 1341
 θεστώτων, καὶν πάντ' ἄνω καὶ κάτω γινόμενα ὁρῶν. οἱ μὲν
 οὖν πρέσβεις οὕτω προσεταγμένοι πράττειν, ἐξήρισαν Διδυ-
 μοτείχον. ἐπεὶ δὲ εἰς Σηλυβρίαν ἤκον, οἱ ἐκ τῆς παρακοι-
 5 μωμένου οἰκίας ἐντυχόντες καὶ ἵππους διαρπάσαντες καὶ τὴν
 ἄλλην ἀποσκευὴν, αὐτοὺς εἶχον ἐν φρουρᾷ. ἀγγελθέντων δὲ
 τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ τῶν περὶ τοὺς πρέσβεις τετολημημένων,
 οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἐδυσχέραινον οὐ μετρίως καὶ οὐδ' ἀνε- P. 422
 κτὸν ἠγοῦντο, οὕτω παρὰ φαύλων ἐπὶ μηδεμιᾷ προφάσει πρό-
 10 πηλακίζεσθαι ἀνθρώπων. ὁ μέγας δὲ δομέστικος παρήρει μὴ
 μικροψυχεῖν. οἴεσθαι μὲν γὰρ καὶ αὐτὸς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τὰ
 τοιαῦτα τελεντήσειν, ἀλλὰ μεγάλων ἔσσεσθαι πραγμάτων ὑπο-
 θέσεις. δεῖν δὲ ὁμῶς τοῖς παρὰ σφίσι αὐτοῖς ἐμμένειν
 ἐψηφισμένοις καὶ μηδὲν νεωτερίζειν πρὶν τὴν προθεσμίαν
 15 ἤκειν. οὐ γὰρ ἀγαθὸν τοῖς παρὰ σφίσι κεκοιμένοις ἐναντία
 πράττειν. ἂν δέ τι παρὰ δόξαν καὶ τοῖς ἡμετέροις πρέσβεσι
 συμβέβηκε, θαυμαστὸν οὐδέν. τῷ γὰρ πάντα τολμῶντι πα-
 ρακοιμωμένῳ καὶ οἰκέταις οὐδὲ τὰ τοιαῦτα εἶναι ἀνεπιχεί-
 ρητα προσῆκεν. οὐ δὴ δίκαιον, τὰ τοῖς ἄλλοις ἀνοήτως καὶ
 20 θρασέως τολμηθέντα, τῇ βασιλίδι, πρὸς ἣν ἡμεῖς τὴν πρε- B
 σβείαν πεποιήμεθα, λογίζεσθαι. ἄλλως τε εἰ μὲν ἐκείνη τὰ
 δέοντα ποιοῦσα, συμφερόντως βουλευσεται περὶ τῶν ὅλων καὶ
 τὸν προσδοκώμενον πόλεμον διαλύσει, ὥς μηδὲν ὄντα τὰ γε-
 γενημένα περιυδεῖν προσῆκον. ἂν δ', ὃ μὴ γένοιτο, πρὸς μεί-

que fore arbitraretur, ea transigeret; prius quae constituta sint, etiamsi omnia sursum ac deorsum miscerentur, non moturum. Cum his mandatis legati Didymoticho egredientes, ubi Selybriae propinquarunt, a domesticis Apocauchi, in quos inciderant, equis sarcinisque spoliati et in custodiam contrusi sunt. Didymotichum tam nefario facinore nuntiato, ceteri quidem omnes non parum indignari, et minime ferendum ducere, a vilissimis hominibus tam foede sine ulla causa multari. At magnus domesticus eos admonere, ne id imbecillius ferrent; se quoque existimare, non bene illis id eventurum et magnarum rerum esse quaedam fundamenta ac prooemia. Perstandum tamen in his, quae ipsi decrevisset, et donec dies praefinita illuxisset, nihil novandum. Non enim expedire, contra suam ipsius sententiam venire. Quod si quid praeter opinionem etiam nostris legatis accidit, nihil mirum. Nam praefecto cubiculi et servis eius audentibus omnia, qui tandem conveniebat, non etiam hoc audere? Proinde quae alii stulte et confidenter admiserunt, ea imperatrici, ad quam legatos misimus, adscribere iniustum est. Ad haec, si ipsa pro munere suo summae rei publicae consuluerit et bellum immincus discusscrit, tum quae facta sunt, pro nullius

- A.C. 134₁ ζονα τὴν ἀτοπίαν ἔξαχθῶσι, τότε ἤδη περὶ τῶν μεγίστων ἡμῶν, οὐ περὶ τοιούτων, προκείσεται σκοπεῖν· ὥστ' ἐξ ἀμφοτέρων δεῖ τῶν γεγενημένων καταφρονεῖν καὶ μὴ ὡς περὶ τινων ἀναγκαίων θορυβεῖσθαι." ἐκεῖνος μὲν δὴ τοιαῦτα εἰπὼν, κατέπανσε τὴν ταραχὴν, πάντων εὐξαμένων εἰς ἀγαθόν, ὥσ-5
- C περ εἶρηκεν αὐτὸς, ἀποβαίνειν τὰ παρόντα, καὶ μὴ ὥσπερ ἐκ τῶν πραττομένων ἀναγκάζονται στοχάζεσθαι αὐτοί. οὕτω μὲν οὖν ἐκεῖνοι κατεστέλλοντο τοῦ θορυβεῖσθαι. βασιλὶς δ' ἐπεὶ μάθοι τὰ περὶ τοὺς πρέσβεις εἰργασμένα, πρὸς δογῆν τε ἐποιεῖτο καὶ ἐκέλευεν ἀποδόντας τὰ διηρησμένα ἄγειν 10 πρὸς αὐτήν. ἐπεὶ δὲ ἤχθησαν, πατριάρχου τε καὶ τῶν λοιπῶν συγκλητικῶν παρόντων, ἐπὶ τῆς βασιλίδος τοὺς λόγους τῆς πρεσβείας ἐποιούντο καὶ οὐδεὶς ἐπ' οὐδενὶ τῶν ἀξιουμένων ἐπῆγε μέμψιν, ἀλλ' ἐδόκουν πᾶσι δίκαια πρεσβεύειν. ἐδέοντό τε καὶ βασιλίδος καὶ πατριάρχου οἱ πρεσβευταί, μὴ μέλ-15 λειν περὶ πραγμάτων ἀναγκαίων, ἀλλὰ ταχεῖαν τὴν διόρθωσιν ποιεῖσθαι. ἡ δὲ ἦν γράμμασι τὸν μέγαν δομέστικον εἰς
- D δικαστήριον καλεῖν. ἐτιμῶντό τε θάνατον ἑαυτοῖς, εἰ μὴ πα- V. 34₂ ρέσται ἅμα τῷ τὰ γράμματα λαβεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἡσυχίαν ἤγον. Ἀπόκαυκος δὲ δείσας, μὴ ἡ βασιλὶς πρὸς 20 τὴν ἀξίωσιν ὡς δικαίαν ἀπιδούσα, ἐπιψηφίσηται τὴν δίκην, καὶ πρὸς τῷ μηδὲν αὐτὸς ἡνυκῆναι τῶν ἐσκαιωρημένων καὶ αὐτῆς σωτηρίας ἀποστερηθῆ, ἔγνω δεῖν ἰταμότητι χρή-

21. δικαία P. et M., δικαίαν V.

momenti factis habere decebit. Sin, quod absit, in maioribus improbi fuerint, tum non de parvis, sed de maximis consultabimus. Quapropter tum hanc, tum illam ob causam, quae facta sunt, contemnenda, nec tamquam de singularibus molestiam capiendam aio. Haec ubi dixit, tumultum sedavit, omnibus optantibus, ut quemadmodum dixerat, res bene verteret: non, ut ex antea coniectare ipsi cogebantur. Tumultuantes ita compescuit. Imperatrix, ut primum legatos esse violatos didicit, graviter tulit iussitque raptores spolia reddere et ad se deportare. Tum patriarcha reliquisque optimatibus et Augusta coram praesentibus, legati suo munere perfuncti sunt, cunctis, quae petebantur, ut aequam approbantibus. Rogabant autem illam et patriarcham legati, ne in rebus tam magni momenti tempus eximerent, sed celeriter emendationem adhiberent. Si litteris magnum domesticum ad tribunal citarent, nisi simulatque eas accepisset, advolaret, se, quin capite punirentur, non recusaturos aiebant. Hic omnes conticuerunt. Apocauchus tamen sollicitus, ne imperatrix petitionem ut aequam respiciens, iudicium decerneret, et cum hoc, quod consiliorum suorum pravitate nihil promovisset, ipse etiam vita multaretur, temeritate et impudentia,

σασθαι επικαιρόν, ὡς δι' ἐκείνης δυνησόμενος ἀνατρέψαι καὶ A. C. 1341
 συγγέαι τοὺς περὶ εἰρήνης λόγους. καὶ ἀναστὰς εὐθύς τοῦ
 συνεδρίου καὶ τῇ χειρὶ κατασεισάσας σιωπὴν, πρὶν τι προειπεῖν ἢ
 τὴν αἰτίαν, ἐξ ἧς εἰς τοιαῦτα ὄρητο, προσθεῖναι, πολλὰς κατὰ P. 423
 5 μεγάλου δομεστίκου ὕβρεις διεξῆξει, πολέμιον κοινὸν καὶ ἄπιστον
 βασιλεῦσιν, ἐπίορκόν τε καὶ ψευδόμενον ὡς τὰ πολλὰ καλῶν, καὶ
 τελευταῖον εἰς αἰσχροῦς καὶ ἀνελευθέρους κατέληγεν ἐπιτιμίας.
 ἔχων δὲ περὶ αὐτὸν πολλοὺς ὁμοίως τε ὕβριστὰς καὶ πρὸς πᾶν
 ἀναιδεῖας χωρεῖν ἐτοιμῶς παρεσκευασμένους, ἐκέλευεν ἐρεσχε-
 10 λεῖν τοὺς πρέσβεις. καὶ τοῦ μοναχοῦ μὲν ἀπτόμενοι θρασέως „ὁ
 τοῦ Καντακουζηνοῦ πατριάρχης” ἐπεβόων „οὔτοσί,” χριστε-
 μπαίκτην καὶ ὑποκριτὴν καὶ τοιαῦτα ἅττα δεινότερα προσαγορεύ-
 οντες. Σγουρόπουλόν τε ὁμοίως πολλὰ περιυβρίσαντες καὶ λοιδο-
 ρησάμενοι, εἶτα ἀμφοτέρους, εἰς ἣν ἐξενίζοντο οἰκίαν, ἐφρου-
 15 ρουν ἀπρόιτους. βασιλὴς δὲ, εἴτε καὶ αὐτὴ πρὸς τὰ πεπρα- B
 γμένα μηδὲν ἀγανακτοῦσα, εἴτε ἤδη καὶ ἀναστέλλειν τὰς τῶν
 στασιαζόντων ὁρμὰς οὐ δυναμένη, ἤνεγκε σιγῆ. οἱ δὲ τῶν
 πραγμάτων ἄρχοντες τῇ μεγάλου δομεστίκου μητρὶ κατὰ τὴν
 οἰκίαν διαγούσῃ ἅμα τῷ ἐγγόνῳ Ἀνδρονίκῳ πλείονά τε φρου-
 20 ρὰν ἐφίστουν καὶ ἀσφαλέστερον ἐτήρουν. ἐπεὶ δὲ ὁ πόλεμος
 ἐν Βυζαντίῳ ἤδη λαμπρῶς ἀνήφθη, ἐδόκει δεῖν καὶ τὰς ἄλ-
 λας πόλεις καὶ μείζους καὶ ἐλάσσους προσεταιριῶζεσθαι πει-

11. χριστεπέμκτην M. mg. 21. λαμπρὸς P.

quibus de pace sermones confundere atque evertere posset, oppor-
 tune usurum se existimavit. Et illico in consessu surgens manu-
 que silentium indicens, priusquam praefaretur aut causam adduce-
 ret, ob quam huc ferretur, multa adversus magnum domesticum
 maledicta congerebat, communem hostem, imperatoribus infidum,
 periurum, mendaciloquum nominans tandemque in foeda et illibera-
 lia convicia desinens. Et quia comites habebat, sibi maledicen-
 tia similes et ad omnem inverecundiam projectos, imperavit illis in
 legatos torquere scommata. Ac monachum quidem impudenter la-
 cerantes, acclamabant: hic est Cantacuzeni patriarcha, illusor Chri-
 sti et hypocrita, et aliis demum contumeliosioribus vocabulis eum
 proscindebant. Sguropulum quoque variis probis perquam iniuriose
 lacerabant. Deinde ambos in aedibus, ubi diversabantur, ita cu-
 stodierunt, ut egredi nusquam possent. At imperatrix, an quia
 horum illi etiam nihil dolebat, an quia seditiosorum impetus iam
 reprimere et coercere non poterat, silentio ista ferebat. Archontes
 seu primores illi, in quorum manibus iam erat res publica, ma-
 trem magni domestici cum nepote Andronico domi inclusam, aucta
 custodia, tutius servabant. Ubi belli flamma Byzantii iam emicuit,
 alias quoque urbes, maiores minoresque, ad eius societatem dedita
 opera traducere oportere iudicatum est. Ergo ad omnes imperatoriae

A.C. 1341 ρᾶσθαι. γράφεται δὴ πρὸς πάσας γράμματα βασιλικά, κε-
 C λεύοντα τὸν μέγαν δομέστικον πολέμιον ἡγεῖσθαι, καὶ μηδε-
 μίαν δέχεσθαι ἐπιδημοῦντα, ἀλλὰ παντὶ σθένει πολεμεῖν καὶ
 διαφθεῖρειν. ὡς δὲ καὶ ταῦτα ἡγγέλλετο τῷ μεγάλῳ δομε-
 στικῷ καὶ τινὰ τῶν γραμμάτων ἐκομίζετο εἰς ἀπόδειξιν ἑναρ-5
 γῆ τῶν λεγομένων, ἐθορυβεῖτο μὲν σφοδρῶς ἤδη καὶ ἐκνυμ-
 νετο τὴν ψυχὴν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ συνόντες. οὐδὲν μέντοι
 καὶ αὐτοὶ νεωτερίζειν ἐπεχείρουν, τὴν προθεσμίαν περιμένον-
 τες, ἄτοπον ἡγούμενοι πρὸ ἐκείνης τι τολμᾶν. ἐπεὶ δὲ ἡκού-
 σης οἱ τε πρέσβεις παρῆσαν οὐδαμοῦ καὶ οὔτε γράμμασιν, 10
 οὔτε μὴν λόγοις ἠδυνήθησαν δῆλα θέσθαι τὰ γεγενημένα ὑπὸ
 τοῦ φρουρεῖσθαι ἀσφαλῶς, ὅσοι τῶν συγκλητικῶν παρῆσαν
 ἐν Διδυμοτείχῳ καὶ ἡγεμόνες τῆς στρατιᾶς ἅμα πρὸς τὸν μέ-
 D γαν δομέστικον ἐλθόντες, μηκέτι μέλλειν συνεβούλευον, ὡς
 πάσης προφάσεως ἤδη περιηρημένης, ἀλλὰ σκεψαμένους ἔξεν-15
 ρίσκειν, ὅθεν ἂν εἶη καὶ αὐτοῖς πορίζεσθαι τὴν σωτηρίαν.
 τῷ δ' ἐδόκουν μὲν τὰ λυσιτελοῦντα συμβουλεύειν. οὐδὲ γὰρ,
 βασιλίδος καὶ τῶν περὶ αὐτὴν, ἃ λυσιτελεῖν αὐτοῖς ἐνόμιζον,
 πραττόντων, αὐτοὺς ἀργοὺς προσήκειν ἦετο καθῆσθαι. εἴ-
 γε μὴν οἰόμενος ἔσεσθαι τινὰ μεταβολὴν καὶ κατάλυσιν τοῦ 20
 πολέμου, παρεκάλει τοὺς συνόντας, μὴ μικροψυχεῖν, μηδ'
 ἀφορμὰς παρέχειν τῷ πολέμῳ.

P. 424 κδ'. Ὀλίγαις δὲ ὕστερον ἡμέραις ἦκε πρὸς αὐτὸν ἐκ
 V. 343 Βυζαντίου ἐκ τῶν τῆς βασιλίδος οἰκειῶν ὁ Τζυράκης ὠνο-

5. γραμμάτων M., πραγμάτων P.

transmittuntur epistolae, quibus praecipitur, magnum domesticum
 hostis loco habeant: ad se venientem nulla excipiat: nervis omni-
 bus ei resistent cumque disperdant. Haec ut illi nuntiata sunt et
 ad luculentam confirmationem aliquod huiusmodi epistolae apportatae,
 cum suis nimio opere conturbatus, curarum aestu fluctuavit; nihil
 tamen novi tentarunt, diem oratoribus reversuris praefinitam prae-
 stolantes, indecorum rati, prius quidquam inceptare. Ea ubi affuit,
 nec legati usquam comparerent et neque litteris, neque internuntiis,
 quae acta essent, significare possent, propterea quod caute custo-
 diebantur: quotquot optimates Didymotichi versabantur et duces
 item exercitus simul ad magnum domesticum adeuntes, auctores
 erant, ne procrastinaret, omni iam praetextu sublato, et de ipsorum
 etiam salute incolumitateque cogitaret. Placuit consilium. Cum
 enim imperatrix cum factione sua utilitates suas curaret, haud ille
 sibi sedendum arbitrabatur. Nihilominus aliquam adhuc conversio-
 nem bellique dissolutionem sperans, suos ne animis conciderent
 neve bellum irritarent, hortabatur.

24. Paucis post diebus ex aulicis imperatricis Cyriacus Byza-

μασμένος, γράμματα φέρων, ἃ ἐκέλευεν αὐτὸν ἀποσχόμενον A.C. 1341
 τῶν πραγμάτων οἴκοι διατρίβειν καὶ μηδὲ τῆς Διδυμοτείχου
 πύλης ἐξιέναι, ἄχρις ἂν αὐτῇ ψηφίσηται περὶ αὐτοῦ, ὅ,τι ἂν B
 δοκῇ. τὴν αἰτίαν δὲ τῶν εἰρημένων οὐκ ἐν τῇ παρόντι δῆ-
 5 λην ἔλεγε ποιήσεσθαι, ἀλλ' ὕστερον ὀλίγῳ αὐτῷ τε καὶ πᾶ-
 σιν ἂν γενέσθαι φανεράν. πρὶν δὲ τὰ γράμματα ταυτὶ γρα-
 φῆναι ἕτερα ἐγράφοντο, τοῦ παρακοιμωμένου ὑπαγορευόντος,
 πικρίας μεστὰ καὶ ὕβρεως καὶ εἰρωνείας, ἃ ἐκόλυσεν ἡ βα-
 σιλίς πεμφθῆναι, μόλις πείσασα τοὺς ἄγοντας. ἐπεὶ δὲ ἀνε-
 10 γινώσκετο ἐπ' ἐκκλησίας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες τὴν τῶν γε-
 γραμμένων ἀτοπίαν ἐκπεληγμένοι, ἄπτεσθαι ἤδη παρήνονν
 τοῦ πολέμου καὶ μὴ διεφθορόσιν ἀνθρώποις τὸν καιρὸν προ-
 ἴεσθαι, καθ' ὃν ἐξέσται διασώζειν ἑαυτούς. ὁ μέγας δὲ δο- C
 μέτικος ὁρῶν ἤδη τὰ πράγματα εἰς ἀκμὴν ἦκοντα κινδύνου
 15 καὶ μηκέτι διαμέλλειν καὶ αὐτὸς οἰόμενος, ἐτρέπετο ἤδη πρὸς
 τὸ βουλευέσθαι καθ' ὅ,τι χρηστέον ἂν εἴη τοῖς πράγμασι
 καὶ αὐτούς. καὶ πρῶτος αὐτὸς εἰς τὴν βουλὴν καταστάτων,
 ἔλεξε τοιαύδε. „ἄνδρες συστρατιῶται, τὰ μὲν παρόντα πρά-
 γματα εἰς ὅσον δυσκολίας καὶ ταραχῆς νῦν τε ἦκουσι καὶ
 20 ἔτι μᾶλλον μέλλουσιν ἐπιιδόναί, ὁμοίως ἐξέσται πᾶσι στοχά-
 ζεσθαι ἡμῖν. ἐγὼ δ' εἰ μὲν ἢ νῦν ἐξ ἄλλοδαπῆς ἐλθὼν ἢ
 διατρίβων παρ' ὑμῖν, τῶν πολλῶν οὐδὲν ἄμεινον διακείμενος
 ἡγνούμην, εἶχεν ἂν τινα λόγον ἴσως, ὁποῖος τὸν τρόπον καὶ

13. αὐτοῦς M.

tio venit cum litteris, quibus imperabatur, ut se abdicaret ac domi
 suae privatus viveret, neve extra portam Didymotichi pedem efferret,
 quoad ipsa de eo pro arbitrio statuisset. Causam mandati sui nolle
 in praesens patefacere: paulo post ipsi et omnibus manifestam fore.
 Antequam autem hae litterae conscriberentur, aliae, Apocaucho dic-
 tante, exaratae fuerant, felle contumeliarum et irrisionum plenae:
 quas mitti imperatrix vetuit, vix eius auctoritate quiescentibus, a
 quibus ad mittendum impellebatur. Illis in conventu apud Didy-
 motichum recitatis, ceteri quidem omnes scriptorum absurditate
 attoniti, bellum capessendum nec perditis hominibus suae salutis
 opportunitatem esse condonandam dicitare. At magnus domesticus
 iam se inter sacrum saxumque stare videns et nec ipse ultra pro-
 latandum censens, ad consilium refert, quid tali praesertim tem-
 pore faciendum sit, exquirat ac princeps ipse consilii, hunc in mo-
 dum disserit. Quae nunc sit rerum difficultas perturbatioque, viri
 commilitones et quanto afflictior status hic futurus sit, omnibus
 vobis sine discrimine exputare licitum est. Ego vero si aut modo
 ex peregrina regione adventarem, aut apud vos degens, velut unus
 de media plebe, ignorarer, esset fortasse, cur mores ingeniumque

- A.C. 1341 τὸ ἦθος, ἐφ' ὑμῶν διεξιέναι. ἐπεὶ δ' ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄχρι
 Δυνῶν οὐ παρ' ὑμῖν ἐπολιτευόμεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν Ῥωμαί-
 ων ἀρχὴν διώκουν μετὰ βασιλέα, ἐξ ὅτου περ ἐκεῖνος κατέστη
 πρὸς αὐτὴν, ὑφ' ἧς ἐμοῦ πᾶσιν ἢ βελτίονος ἢ χειρόνος πει-
 ρᾶσθαι παρέχεσθαι ἠναγκαζόμεν, οὐχ ἦττον ἂν μοι συνει-5
 δείητε καὶ αὐτοὶ τὸν τρόπον, ἢ αὐτὸς, ἔμαυτῶ. ὅθεν οὐδὲ
 τοῦ προτέρου βίου πλείονα ποιήσομαι τὸν λόγον, ὀρθῶς καὶ
 δικαίως πεπολιτευμένον παρ' ὑμῖν ἔμαυτὸν ἀποδεικνύς, παν-
 τα σαφῶς τὰ ἡμέτερα εἰδόσιν. ἕως μὲν οὖν περιῆν ὁ βα-
 σιλεὺς, ἐκεῖνός τε ἐμοὶ πολλὴν ἐν τοῖς πράγμασι παρείχετο 10
- P. 425 τὴν ῥοπὴν καὶ πάντα οὐχ ἦττον ἢ ἑαυτῶ καὶ τὰ μέγιστα
 ἐπέτροπε διοικεῖν. ἐγὼ τε τὴν ἴσην εὐνοίαν παρειχόμεν καὶ
 σπουδὴν, ὅσα προσῆκε τὸν φιλούμενον ποιεῖν, οὐδὲν ἔλλείπων.
 ἐπεὶ δ', οὕτω δόξαν τῶν τῆδε πάντα διοικοῦντι, ἐξ ἀνθρώ-
 πων ἐγένετο ἐκεῖνος, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἕτερον ἐλογιζόμεν προσ-15
 ἡκεῖν ἔμαυτῶ, ἢ τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐνοίας δεῖγμα σαφέστατον
 τὴν εἰς τοὺς παῖδας πρόνοιαν καὶ βασιλίδα τὴν ἐκείνου γα-
 μετὴν ἐξενεγκεῖν. καὶ διετέλεσά γε μετὰ τὴν ἐκείνου τελευ-
 τὴν ἄχρι νῦν οὐδὲν τῶν δεόντων παραλείπων, ἀλλὰ καὶ σώ-
- V. 344 ματος καὶ χρημάτων ἀφειδῶν καὶ πάντα πράττων καὶ μηχα-20
 βνώμενος ἐπὶ τῶν συνδιασώζειν ἐκείνοις τὴν ἀρχὴν. οὐ μὴν
 οὐδ' ἄχρι νῦν μὲν ὀρθῶς καὶ δικαίως ἐπολιτευόμεν, ὕστερον

meum vobis explicarem. Sed quoniam a primordio actatis usque ad hoc tempus non solum apud vos vestris legibus institutisque vixi, sed Romanorum quoque imperium secundum imperatorem rexi, ex quo id ille accepit, (in quo coactus sum, me aut benigniorem aut severiorem experiundum praeberere omnibus) non minus vos qualis sim, quam egomet ipse, cognitum perspectumque habetis. Quare nec de antea vita mea plura dicam, ut doceam nimirum, me honeste ac iuste inter vos vixisse, quando quidem nostra omnia perspicue nostis. Quamdiu igitur superfuit imperator, multo me res imperii gubernantem amore prosecutus est, nec magis sibi, quam mihi omnia, quamvis summi momenti, regenda permisit. Cui ego in amore ac studio respondebam, nec a me officium ullum desiderari patiebar, quod qui diligitur, se diligenti praestare debet. Postquam autem ille nutu ac voluntate universa moderantis Dei, inter homines esse desiit, id solum negotii credebam mihi datum, ut evidentissimum mei erga ipsum amoris argumentum, sollicitudinem atque curam in liberos et coniugem eius ederem. Et quidem ab eius obitu usque huc nihil praetermisi, sed nec corpori meo pecuniisve peperci nihilque non feci et tentavi, ut illis imperium conservarem. Neque vero cum hactenus pro eo ac debui fideliter iusteque praefuerim, demum magnitudine potestatis inflatus, mihi Romanum imperium asserturus et personam istam in imperatoriam

δὲ ὑπὸ τῶν πραγμάτων φουσηθεῖς, ἔμελλον τὴν Ῥωμαίων ἀρ-Δ. C. 134
 γὴν ἑμαντιῶ περιποιεῖν, εἰς βασιλέως σχῆμα τὸ παρὸν μετα-
 βαλῶν. περὶ μὲν γὰρ τοῦ παρεληλυθότος αὐτὰ τὰ πράγμα-
 τα συμμαρτυρήσειεν ἂν ἐμοί, ἐπὶ δὲ τῶν ἐσομένων οὐ θεὸν
 5 μόνον τῶν βεβουλευμένων συνίστορα παρέχομαι, ἀλλὰ καὶ
 ἐξ αὐτῶν τῶν παρελθόντων τῶν μελλόντων ἔξεστιν ἀπόδειξιν
 ποιῆσθαι ἐναργῆ. εἰ γὰρ τοιούτων, οἷων φασὶν οἱ σκυοφάν-
 ται, ἐπεθίμουν, τί ἐκόλυνεν, ἡνίκα, βασιλέως τελευτῶντος,
 τοὺς ἐκείνου παῖδας ἔχων, ἐποιούμην τὰ βασίλεια ὑπὸ φρου-
 10 ρᾶ καὶ μετὰ τρίτην ἡμέραν καὶ βασιλίδος ἀφιγμένης, πάντα C
 χρήματα ἦσαν ἐπ' ἐμοί, ὥσθ' ὅ,τι χρῆσθαι ἠβουλόμην, ἐκεί-
 νους μὲν ἀποκτινύναι, αὐτὸν δὲ τὴν βασιλείαν ἄνευ πόνων
 ἔχειν καὶ ἰδρώτων, οὐδενὸς ἔτι λειπομένου τοῦ τολμήσοντος
 ἀνθίστασθαι ἐμοί; ἐγὼ δὲ οὐ μόνον τοιοῦτον οὐδὲν ὄφθην
 15 διανοηθεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἐνάτην ἡμέραν ἐκ τῆς βασιλέως τε-
 λευτῆς ἐν ἀσφαλείᾳ πάσῃ καταστήσας, τὴν τε φρουρὰν ἀπή-
 γαγον ἐκεῖθεν καὶ αὐτὸς οἴκοι καταστάς, τῶν πραγμάτων,
 ὥσπερ καὶ πρότερον, εἰχόμεν, οὐδὲν καινοτομῶν, οὐδὲ πρὸς
 20 ῥήθη δικαίως, εἰς ἑμαντὸν μετὰγειν πειραῶσθαι τὴν ἀρχήν.
 ἐπιτρόποις τε γὰρ ἐχρησάμην τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν πόλεων, D
 οἳ καὶ πρότερον ἦσαν βασιλέως τελευτῶντος, καὶ τὴν στρα-
 τῖαν, οὐχ ὅπως εὐνοήσουσιν ἐμοί, ἀλλ' ὅπως μάλιστα τῷ κοι-

mutaturus eram. Namque de praeterito, res ipsae hoc testabuntur:
 super futuris, non solum Deum cogitationum mearum testem do,
 sed etiam ex ipsis praeteritis ea liquido probari posse dico. Si
 enim ista, ut sycophantae praedicant, concupiscebam, quid prohibe-
 bat, quando, imperatore moriente, illius filios habens, palatium
 custodibus munebam, et post diem tertium, imperatrice accedente,
 omnia erant in manu mea, ut iis ad arbitratum uterer, quin illos
 e medio tollerem mihiq̄ue imperium citra sudorem ac laborem re-
 tinerem, nullo iam relicto, qui se mihi auderet opponere? Atqui
 me non tantum nihil huiusmodi machinari apparuit, sed cum in
 nonum diem a morte imperatoris omnia in tutissimo constituissem,
 custodiam deinde removi et domi meae, sicut antea, rem curare
 publicam perrexi, nihil novi incipiens, neque ad meum commodum
 eius gubernationem dirigens: unde conari me imperium occupare
 quispiam iure putavisset. Qui vivo imperatore erant, eos provin-
 ciarum urbiumque praefectos reliqui: et ut exercitus non mihi bene
 vellet, sed communi plurimum prodesset, omnimodis elaboravi.
 Quin etiam dum foedera cum barbaris finitimis inivi, nemo est,
 qui me privatum aliquod compendium communibus emolumentis
 anteposuisse ostenderit. Sed cum illis quidem pacem rei publicae

A. C. 1341^ω χρησιμοὶ ἔσονται, πάντα ἐπραγματευόμεν. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς περιοίκοις τῶν βαρβάρων σπονδὰς τιθέμενος, οὐκ ἔσθ' ὅστις ἂν ἐξελέγξειεν, ὡς πρὸ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τῶν ἰδία τι εἰλόμην ἐμοὶ διαφερόντων. ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐσπεν-
 δόμεν λυσιτελοῦντως τῇ κοινῇ, τοῖς δὲ παρεσκευαζόμεν πολε-
 μεῖν ὑπὲρ αὐτῶν, μηδένα κίνδυνον ἐκ τῶν οἰκείων ὑφορώ-
 μενος. ἐξ ὧν ἀπάντων ἂν τις μάλιστα συνίδοι, ὡς ἀδόλω-
 καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν βασιλέως ἐπολιτευόμεν παίδων ἐγώ.

P. 426 εἰ γὰρ οἶα διαβάλλουσιν οἱ κατηγοροῦντες διεννοούμεν, εἰ μὴ
 τι ἄλλο, τὸν γοῦν διεσκευασμένον κατὰ πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων
 ἀρχὴν πλοῦτον συνάγειν ἔδει, οὐδὲ ἑρδίας ἀριθμητὸν, ὥσπερ
 ἴστε ὄντα καὶ αὐτοὶ, καὶ μάλιστα χρησιμώτατον ἐσόμενον εἰς
 τὸν πόλεμον ἐμοί. νυνὶ δὲ ἔξεστιν ὄρεῖν οὐ βοσκομῶν μόνον
 πληθὸς καὶ καρπῶν, ἀπερ ἂν τις ἴσως οἰήσαιτο δυσκο-
 λίαν τινὰ παρέχειν καὶ ὑποψίαν ἀθροϊζόμενα, ἀλλὰ καὶ χρυ-
 σὸν πολὺν καὶ ἄργυρον διεσκευασμένον πανταχοῦ. καίτοι
 τὸ θανασιτότερον παρῆλθον, ὡς δὴ τι θανασιτὸν λέγων.
 οὐ μόνον γὰρ τὸν διεσκευασμένον οὐ συνῆγον πλοῦτον, ἀλλὰ
 καὶ τὸν ὄντα τὸν μὲν ἐδαπάνων ἀφειδῶς ἐν ταῖς χρεῖαις
 Βυ-
 ζαντίῳ ἔχων ἐν χερσίν. ὀλίγαις γοῦν ἡμέραις πρότερον ἐν
 βασιλείοις χρεῖαις γενομένης, ἐκ τῆς οἰκίας τῆς ἐμῆς σκευὴ
 ἀργυρᾶ ὑπὲρ διακόσια ἠνέχθη οὐκ ὀλίγου ἄξιά τις. ἃ με-
 τὰ τὴν χρεῖαν τῶν ἐπὶ τὴν φυλακὴν ἐκείνων τεταγμένων ἀπο-

salutarem confeci, pro filiis autem imperatoris de suorum fide scurris ut pugnaretur, operam dedi. Ex quibus universe hac luce clarius est, me nullo dolo et sinceriter eorum loco clavum tenuisse. Si enim ea versabam animo, quae calumniatores isti obiciunt, ut nihil aliud, certe toto Romano imperio sparsas easque, ut ipsi quoque scitis, immensas opes atque copias mihi que ad bellum opportunissimas colligere oportebat. Nunc videre est, praeter pecorum greges et frugum ubertatem, quibus congregandis fortasse existimaret quispiam suspicionem vitari aegre posse, magnam meam auri argentique vim ubique. Quamquam dum quiddam admirabile dico, quod admirabilius est, praeterii. Non enim tantummodo sparsam pecuniam meam non contraxi, sed et praesentem ac suppeditantem partim in usus communes liberaliter insumpsi, partim quam in manibus habebam, Byzantii libens reliqui. Paucis igitur ante profectionem meam diebus cum indigentia in palatio extitisset, e domo mea vasa argentea admodum preciosa supra ducenta praebita sunt. Quorum custodes cum rogarent me, ut post usum ea reciperem, supervacaneum duxi affirmavique, nihil inter futurum, utrum in aerario imperatoris, an in aedibus meis servarentur. Praeterea cum insulas et urbes, maiores minoresque, obtinerem multas,

λαμβάνειν δεομένων, οὐκ ἀναγκαῖον ἡγησάμην, οὐδὲν διοίσειν A. C. 1341
 φάμενος ἐν τοῖς βασιλικοῖς τηρεῖσθαι ταμειοῖς, ἢ ἐν οἴκοις
 τοῖς ἐμοῖς. ἔτι γε μὴν οὐδὲ νήσων πολλῶν καὶ πόλεων, καὶ
 μειζόνων καὶ ἐλαττόνων, ἔχομένων ὑπ' ἐμοῦ, ὧν τὰς μὲν
 5 ἐκ τῶν οἰκείων δαπανῶν ἠχοδόμησα αὐτὸς, τὰς δ' ἐκ βασι-
 λέως ἔσχον δωρεὰν, οὐδεμίαν οὔτε φρουρᾷ κατέσχον, οὔτε
 τινὸς ἡξίωσα προνοίας, ὥστε ἀσφαλῶς κατέχειν. οὐδέ τι C
 τῶν ὅσα λυσιτελήσειν ἐμελλε πρὸς τὴν διάνοιαν ἐμοί, οὔτε V. 345
 εἰργασμένος, οὔτε μελλήσας ὑπ' οὐδενὸς ἐξελεγχθεῖν ἄν.
 10 οὐ γὰρ δῆπου γε καὶ τοῦτο κατηγορήσουσιν, ὡς ἀπραγμοσύνη
 καὶ πολέμων ἀπειρία εἰς οὐδὲν προῆγμαί τῶν δεόντων. ἐγὼ
 δὲ οὐκ ἐξ ὧν αὐτὸς ἐπραγματευόμην μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 πάντων Ῥωμαίων, οὐ τῶν νῦν ἐμοὶ συνόντων ἡμῶν μόνον,
 ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν Βυζαντίῳ καὶ τῶν ἄλλοθί που γῆς διατρι-
 15 βόντων, ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ἐναργῆ πειράσομαι ποιεῖσθαι.
 πολλῶν γὰρ ὄντων, καὶ μειζόνων καὶ ἐλαττόνων, πάντῃ τε
 φιλίως ἐμοὶ διακειμένων ὁμοίως πάντων, καὶ τῶν μὲν ἐξ
 αἵματος προσηκόντων, τῶν δὲ φιλίας δεσμοῖς ἀλύτοις συνημι- D
 μένων ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἐμοὶ καὶ πολλὴν παρεσχημένων
 20 πεῖραν ἐν πολλοῖς τῆς εἰς ἐμὲ στοργῆς, οὐδεῖς οὔτε τῶν
 παρόντων ἡμῶν, οὔτ' εἴ τις ἄλλοθί που διατρίβοι, δυ-
 ναιτ' ἄν ἐμοὶ τῶν κατηγορημένων ὡς τι σύννοιδεν ἐλέγχειν.
 καίτοι γε πᾶς τις ἄν φραίη καὶ ὀλίγα μετασχωὼν φρενῶν, ὡς
 οὐκ ἄν δυναίμην τοιούτοις μόνος ἐπιχειρεῖν. ἀλλὰ καὶ στρα-

17. ὁμοίως πάντων add. M.

quarum alias meis sumptibus aedificavi, alias dono ab imperatore
 accepi, nulli earum praesidium imposui, nec quo tutius eas possi-
 derem, ulla cura dignatus sum. Nec me quisquam coarguerit, aut
 fecisse, aut facturum fuisse quippiam, quod mihi utile cum animo
 meo constituissem. Nec in hoc, credo, accusabunt, quod otio ac
 desidiae deditus et bellandi inscitia nullum operae pretium fecerim.
 Ego vero non ex laboribus dumtaxat meis, sed omnium Romanorum
 testimonio, non solum vestro, qui nunc mecum militatis, sed et
 qui Byzantii et alibi terrarum vivunt, veritatem evidententer enitar
 demonstrare. Cum namque multi, summi atque infimi, et omnes
 aequae mei cupidi sint aliique sanguine coniuncti, alii amicitiae
 vinculis insolubilibus mecum copulati, quique multis iam annis et
 compluribus in rebus amoris erga me praecipui documenta dederent,
 nullus neque vestrum, qui adestis, neque alibi degentium, docere
 possit, se ullum de me crimem nosse, quorum accusor. Et tamen
 unusquisque non plane stolidus confitebitur, me solum talia moliri
 non potuisse, sed et copiis et amicis longe fidissimis et apparatu
 plurimo indiguisse: ex quo si non vulgo, at mei amicissimis lice-

A.C. 1341 τιας ἐδέησεν ἄν, πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν συναιρομένης, καὶ φίλων τῶν γνησιωτάτων μάλιστα καὶ πολλῆς παρασκευῆς, ἐξ ἧς οὐκ ἐνῆν, εἰ μὴ τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ τοὺς γε ἐπιτηδαιοτάτους,

P. 427 μὴ τὴν διάνοιαν καταστοχάζεσθαι τῶν γιγνομένων. εἰ δέ τις τι τοιοῦτον ἐξελέγχειν ἔχει, παρίτω καὶ δεικνύτω. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι. ἐγὼ γὰρ ἀνδρίας μὲν καὶ συνέσεως καὶ ἐμπειρίας τῆς πρὸς τοὺς πολέμους πολλοῖς ἄν παραχωρήσαιμι καὶ τῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν, τρόπων δὲ εὐθύτητος καὶ ἀληθείας οὐδενί· οἷς μάλιστα νυνὶ θαρσύνω παρῶνσι μάλιστα τοιαῦτα. εἰ δὲ ἔκ τε ὧν ἐπραγματενύομην αὐτὸς, ἔκ τε τῶν τόν10 ἅπαντα χρόνον συνόντων ὑμῶν ἐμοί, μὴδ' ὑποπτευθεῖς, μήτε εἰργασμένος φαίνομαι ὧν κατηγορημαί μὴδὲν, οὐκ ἂν τις ἄν ἐμοί δικαίως ἐπενέγκοι μέμψιν, ὡς οὐ προσηκόντως πρὸς τὰ πραττόμενα ἐξαγομένῳ πρὸς ὄργην. ἔδει γὰρ βασιλίδα, τόν B τε τρόπον ἐμοί τὸν ἐξαρχῆς ὡς οὐ διεφθαρμένος συνειδυῖαν15 καὶ τὴν ἐμοῦ καὶ βασιλέως ἀπαράμιλλον ἐκείνην καὶ θαυμασιωτάτην φιλίαν καὶ τὴν μετὰ τὴν ἐκείνου τελευταίαν ὑπὲρ τῶν ἐκείνου παιδῶν καὶ αὐτῆς πολλὴν σπουδὴν καὶ προθυμίαν, μὴ συκοφάνταις ἀνθρώποις καὶ διεφθοροῖσι πείθεσθαι, ἀλλ' ἐμοί προσέχειν ὀρθῶς καὶ δικαίως ὑπὲρ αὐτῆς πολιτενομένη.20 ἐπεὶ δὲ βάσκανός τις δαίμων τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, τὰ μὲν ἀληθῆ καὶ δίκαια περὶ ἐμοῦ πεκεῖσθαι οὐκ ἀφῆκεν, ἐχθρὸν δὲ ἀντὶ φίλου καὶ πολέμιον ἀντὶ συμμάχου καὶ δύσ-

5. παρείτω P.

11. μήτε ὑποπτευθεῖς P.

15. συνοιδυῖαν P.

ret colligere, quid sibi vellent, quae fierent. Si quis tale aliquid probare potest, accedat licet et probet. At non poterit. Equidem qua fortitudine, qua prudentia usque militari, et superiorum et nostri saeculi multis concesserim: probatis autem moribus ac veritatis studio nemini; quibus potissimum nunc confisus, haec libere sum prolocutus. Si igitur neque ex his, quae ipse efficere contendit, neque ex vobis, qui mecum semper fuistis, vel suspectus vel reus eorum videor, quorum in me adornata est accusatio, nemo me iure reprehendet, quasi iniuria super his rebus succenseam. Decebat enim Augustam, testem ab initio integritatis meae et eius, quae mihi cum imperatore intercessit, inimitabilis et admiratione dignissimae amicitiae ac post obitum illius pro filiis ipsaque curarum mearum et impigrae sollicitudinis, non credere sycophantis perversisque hominibus; sed a me legitime recteque pro ipsa imperium regente, rationes suas suspensas habere. At postquam daemon quispiam invidus et in pernicie invehenda exercitatus, vera et iusta de me credere non sivit magisque inimicum pro amico, hostem pro socio et malevolum pro fidelissimo existimare persuasit,

νου ἀντὶ πιστοτάτου πέπεικεν ἡγεῖσθαι, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἔμην—A.C. 1341
 τῷ πειθόμενος πρὸς τὰ παρόντα πρῶττειν ἔγνων δεῖν, ὑμῖν C
 δὲ χρώμενος συμβούλοις, πρὸς ὅ,τι ἂν ἐπιψηφίζησθε ὑμεῖς
 ἐμῆαυτὸν παρέξομαι πειθόμενον προθύμως, μᾶλλον δ' αὐτὸς
 5 πρῶτος ἂ μοι δοκῶ ἐν τῷ παρόντι συμφέροντα ἐρῶ. μελήσει δὲ
 ὑμῖν ἢ ἐπιψηφίζεσθαι τὰ εἰρημένα ἂν δοκῇ λυσιτελεῖν, ἢ γνώ-
 μην ἕκαστον εἰσάγειν, ἢ τὰ τε παρόντα καὶ τὰ προσδοκώμενα
 μεῖζω λύσει δυσχερῆ, ἡμᾶς τε καὶ σύμπασαν ἡγεμονίαν διασώ-
 ζουσα Ῥωμαίων. νομίζω δὲ μηδὲν εἶναι μᾶλλον λυσιτελέστερον
 10 καὶ σωτήριον τοῖς πᾶσιν, ἢ ἐμῆαυτὸν ἐκοντὶ παραγεγόμενον ἐγχει-
 ρίζειν βασιλίδι, ὥστε κατ' ἐξουσίαν ἔχειν αὐτήν, ὅ,τι βούλοιο D
 ψηφίζεσθαι περὶ ἐμοῦ. κἂν μὲν τὰ δίκαια ποιεῖν προηρημένη,
 δικαστήριον καθίζοι καὶ καιρὸν παρέχοιτο ἀπολογίας, θεῶ θαρ- V. 346
 ρεῖν τῷ προστάτῃ τε ἀληθείας ὄντι καὶ τοιαύτῃ χαίροντι προση-
 15 γορία, πάντα ὥσπερ εἰσὶ ψεύδη καὶ συκοφαντίας ἕῶστα ἀ-
 πελέγξεν. τοῦτο δὲ εἰ γένοιτο, πᾶσαν ἀπωσάμενον ἀρχὴν
 καὶ συκοφαντίας καὶ φθόνου πᾶσαν πρόφασιν περιελόντα,
 οἴκοι διατρέβειν, τῶν κοινῶν προσεπτόμενον μηδενὸς, μηδ' εἰ
 πάντες ἄνθρωποι βιάζεσθαι ἢ πείθειν ἐπιχειροῖεν. εἰ δ' ἄρα
 20 μήτε τοῦ δικαίου, μήτε τοῦ προσήκοντος μηδένα ποιουμένη P. 428
 λόγον, ἀλλὰ κατάκρας ἀλοῦσα ταῖς συκοφαντίαις, ἐρήμην καὶ
 τὰ δεινότερα καταψηφίζοιτο, πάντα φέρειν ἰλαρῶς, αἰρειώ-
 τερα ἡγούμενον πολλῶ τῷ μέτρῳ καὶ κλοιὰ καὶ δεσμοπήριον

i. πεποήκεν P.

ego quidem in hac causa nihil agere, sed vestrae me sententiae
 permittere et quod iudicaveritis, in eo alacriter vobis obsequi in
 animum induxi. Imo vero ego primus, quae in praesentia mihi
 videntur expedire, edisseram. Vestrum erit, aut suffragari dictis
 meis, si ea probaveritis, aut unumquemque sententiam proferre
 huiusmodi, quae et praesentem miseriam tollat et futuram multo
 maiorem impediatur et cum vos, tum Romanum imperium universum
 conservet. Arbitror autem, omnibus nobis nihil vel utilius fore
 vel salutarium, quam si ad imperatricem ultro profectus, ei me sub-
 iiciam, ut pro potestate et iudicio suo de me statuatur. Et si qui-
 dem, ut patrona iustitiae, iudicium constituere tempusque defen-
 sioni praescribere voluerit, Deo, veritatis praeside talique appella-
 tione gaudente, fretus, omnia, ut revera sunt, falsitatis et sycophantiae,
 quod erit facillimum, convincam; et ita totius imperii
 temperatione abiens et sycophantiae atque invidiae occasione omni
 sublata, privatus vivam, publici muneris nihil geram; nec si quan-
 tum est mortalium, eo me aut verbis inducere aut vi impellere
 connitatur. Sin neque iustitiae, neque honestatis ullam rationem
 ducens, obtrectatorum sermunculis penitus capta et occupata, in-
 auditum me damnandum (quod est iniquissimum) decreverit, ut

A.C. 1341 καὶ δήμευσιν τῶν ὄντων καὶ εἴ τι τούτων ἀηδέστερον, ἢ πρόφρασιν πολέμου ἐμφυλίου παρασχέσθαι. τίς γὰρ τῶν πάντων, ὥσπερ ἐγὼ, τὰ ἐκ τούτου τοῦ πολέμου οἶδε σαφέστατα κακά; ὧν οὐχ ὅτι αἴτιος καταστῆναι, ἀλλ' οὐδ' ὑφ' ἐτέρων πραττομένων μᾶλλον ἂν εἰλόμην αἰσθάνεσθαι ἐν ζώσιν ὧν, ἢ τοῖς 5 ἐν ἄδου συνῶν, πρὸς τὰ πραττόμενα ἀναισθητεῖν. ἃ μὲν οὖν ἔμοιγε πᾶσι Ῥωμαίοις ἔδοξεν κοινῇ λυσιτελεῖν, τοιαῦτά ἐστιν. ὑμῖν δὲ εἴ τι τούτων λυσιτελέστερον ἐξευρεθῆναι δυνατόν, ὥσπερ ἔφην, ἐμνατὸν πειθόμενον παρέξομαι. βέλτιον γὰρ, B ἂν ἄρα καὶ τι σφάλωμαι, τοῖς πλείοσι πειθόμενον τοῦτο πά-10 σχειν, ἢ τῇ σφετέρᾳ θαρσύνουσα συνέσει, τὰ μεγάλα κατορθοῦν.

C κέ. Ὁ μέγας μὲν οὖν δομέστικος τοιαῦτα εἶπεν. ὅσοι δὲ παρῆσαν τῶν συγκλητικῶν καὶ τῆς στρατιᾶς οἱ μάλιστα προέχοντες, ὥσπερ μᾶ καὶ γλώττη χρώμενοι καὶ γνώμη, 15 „καὶ πρότερον μὲν” ἔφασαν „ἔξ ὅτου τὰ καινὰ ταῦτα ἐτολμήθη καὶ ὁ συγγενικὸς πόλεμος ἔσχε τὴν ἀρχὴν, οὐκ ἰδίᾳ μόνον ἕκαστος ἐφ' ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ κοινῇ πάντες πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν αὐτῶν ἐβουλευσάμεθα, ὡς περὶ πραγμάτων ἀναγκαίων καὶ σχεδὸν περὶ ψυχῆς αὐτῆς ἕκαστος πολ-20 λὴν ποιούμενοι φροντίδα. ὅθεν οὐδὲ νυνὶ δεήσει τὰ δέοντα ἐξερευνᾶν, ὑπὸ τῆς πολλῆς περὶ αὐτὰ διατριβῆς ἐξευρηκέναι D πάλαι οἰομένους. οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ ὑφ' ὧν αὐτὸς πρὸς ἡμᾶς

20. αὐτῆς add. M.

feram omnia hilariter, longeque malim vincula et carcerem et bonorum proscriptionem et si quid his etiam arcerbilus est, perpeti, quam civile bellum serere. Quis enim omnium certius me novit mala certissima, quae ex hoc bello profluxura sint? quorum, tantum abest, ut auctor esse velim, ut non magis cupiam, ea ab alio inducta vivos cognoscere, quam apud inferos eorum, quae hic agantur, sensum nullum habere. Quae in commune Romanis bono fore iudicavi, haec sunt. Si quid his utilius excogitare potueritis, ego, ut dixi, vobis obsecundabo. Praestat enim, etiamsi quid offendam fortasse, hoc mihi pluribus obtemperanti accidere, quam dum mea ipsius sententiā nitor, magna quaedam feliciter gerere.

25 Hunc in modum magnus domesticus disseruit. Quotquot autem aderant optimates et principes exercitus, velut ab una mente et lingua, Et prius quidem, dicebant, ex quo ipsa novitas per audaciam coepit bellumque civile extitit, non solum quilibet separatim, sed et communiter omnes multum ac saepe eadem in deliberationem adduximus: proinde ut de rebus necessariis ac tantum non de anima unusquisque per se auxilii solliciti. Quare nec iam quid opus sit, scrutari oportebit, cum propter sedulam et crebram

διεξήλθεσ νῦν, τά τε δέοντα καὶ πᾶσιν ὁμοίως χρήσιμα ἐσό- Δ. C. 1341
 μενα καὶ συνίεναι παρεσκευάσας καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλευ-
 ειν. καὶ γὰρ τὰ ἐκ τοῦ πολέμου κακὰ τοῦ ἐμφυλίου, ἃ πε-
 φρικένας καὶ αὐτὸς ὡς δεινότατα εἰρήκει, καὶ αὐτοὶ πεφρί-
 5 καμεν ὁμοίως καὶ πάσῃ χρηστέον εἶναι οἴομεθα καὶ σπουδῇ
 καὶ προθυμίᾳ, ὥστε μὴ τοῖς τοιούτοις κακοῖς περιπεσεῖν. καὶ
 ὁμοίως τὸν τε τὸν πόλεμον τοῦτον τὸν δεινότατον ἀνάπτοντα
 ἡγούμεθα πολέμιον κοινὸν καὶ πᾶσιν ἐπιβουλεύοντα, καὶ τὸν
 δυνάμενον καταλύειν, εἰ μεθίησιν ἕκων, προδότην τῶν κοι- P. 429
 10 τῶν καὶ βάσκανον καὶ φθονερὸν καὶ τῇ κοινῇ σωτηρίᾳ τῶν
 πραγμάτων λυμαινόμενον. σκεψόμεθα τοιγαροῦν, εἰ ταῦτα V. 347
 πρᾶττοντος, ἅπερ εἴρηκας, καταλύεται ὁ πόλεμος καὶ μὴ
 μᾶλλον ἐκ τούτων λήψεται ἀρχήν. εἰ γὰρ αὐτὸς, ὥσπερ
 ἰσχυρίζη, πρὸς τὴν δίκην ἀπελθὼν, ἢ τῶν συκοφαντῶν πε-
 15 ριγενόμενος ἀπόσχη τῶν πραγμάτων, τὴν πολλὴν ἀγνωμοσύ-
 νην καὶ τὴν περὶ τὰ καλὰ ἀχαριστίαν βδελυξάμενος, ἢ κα-
 τακριθεὶς ἐρήμην, τῶν ἀνηκέστων πάθης τι, ἄρ' εἰς τοσοῦ-
 τον οἶε παρανοίας ἡμᾶς ἤκειν ἢ οὕτω ταπεινὰ καὶ ἀνελεύ-
 20 θερα φρονήσειν καὶ τῆς εὐκλείας ἀνάξια τοῦ προτέρου βίου,
 ὥστ' ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ δουλεύειν Ἀποκαύκῳ, πᾶν τὸ
 προσταττόμενον ποιοῦντας ἀνθρώπῳ μηδὲν ἄμεινον διακει- B
 μένῳ τῶν πολλῶν; θᾶττον μεντὰν ἡμῶν ἕκαστος οἴησεται
 προσήκειν ζόφον μᾶλλον ὑποδῦναι καὶ συνεῖναι τοῖς ἐν ἄδου,

2. συνεῖναι P.

huius rei cogitationem pridem nos veritatem invenisse arbitremur.
 Oratio vero tua, quae et necessaria et omnibus aequae utilia futura
 sint, cum intelligere, tum aliis suadere dedit. Etenim civilis belli
 detrimenta, quae et te horrere ut gravissima dixisti, nos similiter
 perhorrescimus et toto pectore atque omni provisione laborandum
 censemus, ne in illa incurramus, quique hoc bellum dirissimum
 suscitavit, communem hostem et insidiatorem: quique illud distur-
 bare potest, si id negligat, rei publicae proditorem, malignum,
 invidum communisque salutis pestem ducimus. Igitur utrum te
 haec faciente, quae praec te tulisti, bellum tollatur, an potius inde
 incipiatur, consideremus. Si namque (ut affirmas) iudicibus te si-
 stens, refutatis sycophantis, magistratum depones, tantam ini-
 quitatem et adversus merita tua ingratum animum detestatus: aut
 indicta causa condemnatus, atrocius plectere, eequid eo dementiae
 nos venturos aut ita humiliter et illiberaliter contraque gloriam ex
 antea vita collectam de nobismet sensuros putas, ut pro manci-
 piis Apocaucho homini ignobili prorsus ac plebeio ad nutum servia-
 mus? Citius quisque nostrum inferorum caliginosa loca subeunda
 et cum mortuis habitandum statuerit. Sed alii quidem mox pro

A.C. 1341 ἢ τοιαῦτα ἀνασχέσθαι. ἀλλ' οἱ μὲν αὐτίκα, ὅση δύναμις πα-
 ρεῖη, πολεμήσομεν ἀναφανδόν, ὧν ἄρχομεν πόλεων καὶ στρα-
 τιᾶς ἕκαστος ἰδίᾳ ποιούμενος· οἱ δὲ φέροντες ἑαυτοὺς ἅμα
 πόλεσιν, οἱ μὲν Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μυσῶν βασιλεῖ, ἄλλοι δὲ
 Στεφάνῳ ἐγχειρίσομεν τῷ δυναστεύοντι Τριβαλῶν, βέλτιοις⁵
 ἡγούμενοι βαρβάροις ἀνθρώποις μᾶλλον, δυνάσταις δὲ ὅμως,
 ἢ τοῖς χθῆς καὶ προῆν καταφρονουμένοις ὑφ' ἡμῶν δουλεύ-
 ειν· ὥστε συμβήσεται ἐκ τούτων οὐ πόλεμος μόνον πρὸς
 Ἰαλλήλους ἡμῶν, πάντων ἀγόντων καὶ φερόντων τὰ ἀλλήλων¹⁰
 καὶ τῶν ἔξωθεν πολεμίων οὐδὲν ἦττον, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον,
 τὰ Ῥωμαίων πράγματα διαφθειρόντων, ὅση καὶ τὰ ἀλλήλων
 ἀκριβέστερόν ἴσμεν αὐτοῖ, ἀλλὰ καὶ συμπάσης τῆς Ῥωμαίων
 κατάλυσιν ἡγεμονίας, οὐ πόλεων μόνον πολλῶν καὶ στρατιᾶς,
 ἀλλὰ καὶ προσόδων μεγάλων ἀποτετμημένων, ἐξ ὧν τὰ πο-
 λεμίων μὲν αὐξέειν, καίτοι καὶ πρότερον ἀντιῥήσοπα τοῖς ἡμε-¹⁵
 τέροις ὄντα, τὰ Ῥωμαίων δὲ ἐλασσούσθαι περιέσται, δέος
 δὲ, μὴ καὶ παντάπασι διαφθορῇ καὶ ἡ Ῥωμαίων περιμάχη-
 τος καὶ διαβόητος βασιλείᾳ Μυσοῖς ἢ ἄλλοις δὴ τισι χεῖροσι
 βαρβάροις δουλεύσει, τῶν ἔνδον μὲν στασιαζόντων καὶ δια-
 φθειρόντων ἀλλήλους, ὡς ἐνὸν, τῶν ἔξωθεν δὲ ἐπικειμένων²⁰
 Ἰπολεμίων καὶ τῷ καιρῷ συμμάχῳ χρωμένων δυνατωτάτῳ. ἅ
 πάντα δὲ ἐννοοῦντες καὶ τὰ προσδοκώμενα ὀρθῶδοῦντες δε-
 νὰ, καιρὸν μὲν οὐδὲν ἐροῦμεν, οὐδὲ συμβουλεύσομεν· ἅ δὲ

19. δουλεύη M.

copia praesente aperto Martē rebellabimus, unusquisque suam, cui
 praest, urbem suo praesidio defensando, alii nos Alexandro Moes-
 sorum regi, alii Stephano Triballorum principi dedemus, consultius
 rati, barbaris magis (regnantibus tamen) quam heri et nudiuster-
 tius in contemptu nostro versantibus servire. Ergo hinc non solum
 bellum mutuum conflabitur, omnibus inter se populantibus et in-
 star hostium exterorum, si non etiam amplius (quando scilicet mu-
 tua nobis exploratiora sunt) Romanas provincias devastantibus: sed
 totius quoque Romani imperii subversio consequetur, non modo
 multis urbibus, sed exercitu etiam et amplissimis vectigalibus amis-
 sis. Ex quibus hostium potentia, quamquam et prius vestrae non
 impar, augecet; Romanorum contra minuetur timendumque, ne
 invidiosus ac declamatus ille Romanorum principatus omnino pereat,
 Moesisque aut deterioribus barbaris serviat; dum indigenae insti-
 nis discordiis ac deditiōibus sese perdunt, quantum possunt, et
 hostes auxilio temporis utentes, quo nullum est validius, foris in-
 cumbunt. Omnia igitur circumspicientes imminentesque clades re-
 formidantes, nihil novi dicemus aut consullemus: verum quae ipse
 imperator in rem communem fore opinabatur et superstes adhuc,

καὶ αὐτὸς ᾤετο βασιλεὺς κοινῇ λυσιτελεῖν, καὶ περιῶν τε A.C. 1341
 ἡνάγκαζε ποιεῖν καὶ ἀποθνήσκων συνεβούλευέ τε ἅμα καὶ
 ἐπέσκηπτε τελευταίας ἐντολάς. τοῦτο δέ ἐστι, βασιλικὴν ἐσοθῆ-
 τα σὲ ἐνδῦναι καὶ τῶν πραγμάτων ἀιθάπτεσθαι κραταιότερον,
 5 ὡς μόνον τούτου τὰς προσδοκωμένας οἴου τε ἐσομένον κατα-
 παύειν συμφοράς. οὐ μόνον γὰρ ἡμεῖς, ὅσοι πάρεσμεν νυνὶ,
 ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἄλλοθί που τῶν περιδύξων καὶ μεγάλα δυ-
 ναμένων διατρίβει, οὐ μόνον οὐκ ἐπὶ τοῖς γινομένοις ἀγανα-
 κτήσει, ἀλλὰ καὶ ἐσοτῆς ἡμέραν ἐκείνην, ἐν ἣ τὰς ἐμφυλί- P. 430
 10 οὺς καταλύεσθαι ἐξέσται στάσεις, νομιεῖ. καὶ πάντες ἀνα-
 κηρῦξομεν βασιλέα προθυμότετα, οὐ νυνὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ
 τὸν προτοῦ πάντα χρόνον ἄγεσθαι εἰθισμένοι παρὰ σοῦ καὶ
 τιμῆν καὶ εὐνοίαν, ὅσην βασιλεῖ προσῆκεν, ἢ ὅτι ἐγγυτάτῳ,
 παρεχόμενοι. αὐτοὶ τε οἱ τὸν πόλεμον κεκινηκότες, ἐκ τοῦ
 15 νομιεῖεν ῥᾶστα περιγενήσεσθαι, ἂν πολέμιον βασιλεῖ περιωγ-
 γείλωσιν, ὀρῶντες ἤδη τὰ πράγματα ἀντεστραμμένα, καὶ μὴ
 κατὰ νοῦν χωρήσαντα, πολλὰ τῆς ἀβουλίας αὐτοῖς καταμει-
 ψάμενοι, χωρήσουσι πρὸς τὴν εἰρήνην ἀναγκαιώς, εἴ γε καὶ
 ὀλίγα τῆς τῶν ὅλων σωτηρίας μέλει καὶ μὴ παντάπασιν ἐπὶ
 20 λύμῃ καὶ φθορᾷ σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῶν πραγμάτων πάντα
 ποιεῖν καὶ πραγματεύεσθαι ἐγνώκασιν. εἴ τοίνυν ἐκ τε ἡμῶν B
 τῶν σοι συνόντων καὶ αὐτῶν τῶν πολεμίων οὐδὲν ἕτερον V. 348
 ἀναφαίνεται σωτήριον τοῖς πᾶσι, βέλτιον, ἡμῖν πειθόμενον,

7. μέγα P.
 νέσθαι M. mg.

8. οὐκ add. M.

13. ὅση M.

15. περιγε-

ut faceres, instabat et moriens simul hortabatur et in extremis
 mandatis dabat, id est, ut ornatum imperatorium in te capias et
 ad rerum moderamina impensius incumbas: in quo solo malorum
 sita est depulsio. Quippe non modo, qui coram adsumus, sed et
 alibi degentes viri illustres ac potentes usque adeo hoc facto non
 indignabuntur, ut etiam diem illum, quo civiles discordias sanare
 licebit, festum numeraturi sint: omnesque cupidissime te imperato-
 rem salutabimus, cuius imperio non hodie, sed antehac semper regi
 consuevimus, et honorem benevolentiamque, quantam imperatori
 debemus, aut ei proximam, tibi tribuimus: ipsique belli auctores,
 cum se nullo negotio superiores fore confiderent, si te imperatrici
 hostem factum rumorem circumquaque spargerent, ubi res retro
 conversas et adversus animi sententiam evenisse viderint, levitatem
 ipsi suam accusantes, velint nolint ad pacem inclinabunt, si com-
 munitis salutis vel tantilla cura tangantur, nec ad suum ipsorum
 aliorumque omnium exitium facere ac moliri omnia decreverunt.
 Quare cum et ex nostra, qui te sequimur, et ex hostium parte
 aliud rei publicae salutare nihil appareat, aequius est, nostro con-

A. C. 1341^α κοινῆ δοκεῖ λυσιτελοῦντα, ὥσπερ τὴν ἀρχὴν ἐπηγγείλω, πρᾶττειν, ἢ τοῖς σφετέροις λογισμοῖς, ἐξ ὧν ὠφέλεια μὲν οὐδεμία, εἴτε ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν διεφθαρμένον, εἶθ' ὑπ' ὀργῆς ἀπραγμοσύνη συζῆν προελομένον, τοῖς πράγμασι παρῆσται· τούναντίον δ' ἅπαν, στάσις καὶ ταραχὰ καὶ χρημά-5 των ἀρπαγαὶ καὶ φόνοι μυρῖοι καὶ ἀνδραποδισμοὶ καὶ ἀναστάσεις πόλεων καὶ τὸ κακῶν ἔσχατον καὶ φοβερώτατον τοῖς C γε νοῦν ἔχουσιν, ἢ ὑπὸ βαρβάρους δουλεία, ἣν ἐπιχειρήσουσιν αὐτοὶ, τῷ πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν πολέμῳ χρώμενοι συνεργῶ, καταδουλοῦν. ἃ μὲν οὖν ἡμῖν σφίσι τε αὐτοῖς καὶ 10 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔδοξε λυσιτελεῖν, εἴρηται. σοὶ δ' ὀπότερα ἔξεσται ἐλομένῳ, ἢ τὰς προσδοκωμένας πάνειν συμφορὰς, ἢ τὸ συνοῖσον ἰδίᾳ μηχανώμενον, μηδεμίαν περὶ τῶν ἄλλων τίθεσθαι φροντίδα, εἶγε τοῦτο συνοῖσον ἔξεστι φάναι τὸ τοσοῦτων αἰτιώτατον κακῶν διὰ τὴν τινῶν ἀγνωμοσύνην Pω-15 μαίοις ὀφθῆναι ἔκοντί." τοιαῦτα μὲν καὶ οἱ τῆς συγκλήτου προέχοντες καὶ τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνες πρὸς τὸν μέγαν ἀπεκρίναντο δομῆστικον. ὁ δὲ τὴν μὲν ἀξίωσιν αὐτῶν ὄρων διακαίαν, συνειδώς τε αὐτοῖς ὡς ἀληθῆ καὶ νοῦν ἔχοντα στοχάζονται, καὶ διὰ τοῦτο μηδὲν ἀντιλέγειν ἔχων πρὸς οὕτως 20 D ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ἐναργῆ, ὅμως δὲ πρὸς τὴν μεταβολὴν ὀκνῶν πάνυ καὶ ἀναδύομενος, οἷα δὴ τὰς τοιαύτας μεταβολὰς κακῶν αἰτίας εἰδώς ὡς ἐπίπαν γινομένης, ἐπιπολῦ

6. στάσεις πόλεων M. mg. 14. τὸ om. P.

silio, quemadmodum initio promisisti, quam tuae ratiocinationi parere: unde nihil commodi in publicum redundet, sive te sycophantae perdiderint, sive irae indulgens, in otio vivere elegeris. Commodum autem? imo seditio, tumultus, fortunarum direptiones, mille caedes, amissio libertatis, eversionses urbium et quod apud prudentes est calamitatum caput horroisque plenissimum, sub barbaris servitus, quam ipsi, civili hoc bello nostro adiuti, nobis imponere conabuntur. Quae igitur nobis et ceteris universis visa sunt conducere, haec fuerunt. Tibi utrumvis licebit, aut impendentes casus avertere aut privata sectantem commoda, aliorum curam in postremis ponere, si commoda vocari queunt, quorundam improbitate offensum, tantorum incommodorum solam et praecipuam causam Romanis extitisse. Haec optimates et exercitus principes magno domestico responderunt: qui petitionem aequam, et eos vera et cum ratione congruentia coniectare cernens, ideoque tam clarae veritati nihil habens, quod obiiceret, et tamen mutationem admodum refugiens ac detrectans, quod plerumque ex huiusmodi mutationibus mala nasci solere haud nesciret, diu cunctatus et quid potissimum diceret incertus animi, altoque silentio conventum de-

μὲν ἐπέσχε πρὸς ὃ,τι τραπόμενος ἀποκρινεῖται στοχαζόμενος, A.C. 1341
καὶ σιωπῇ βαθεῖα τὸ θέατρον κατεῖχε, πάντων πρὸς τὴν
ἀκρόασιν τῶν λεχθησομένων μετεώρων ὑπαρχόντων. μόλις
δὲ ὡσπερ τὴν ἐκ τῶν ἀμφιβόλων σύγχυσιν λογισμιῶν ἀπο-
5 κρουσάμενος, „τῶν μὲν προτέρων” ἔφη „λογισμῶν περὶ τοῦ
δεῖν μηδὲν τῶν ὄντων μετακινεῖν, μηδὲ νεωτερίζειν, ἔτι ἔχο-
μαι καὶ μᾶλλον αὐτὸς αἰροῦμαι οὐ τῶν ὑπαρχόντων μόνον
ἀποστρεφθῆναι, ἀλλ’ εἴ τι δέοι καὶ τῶν ἀνηκέστων ὑποστῆναι P. 431
ἐν τῷ σώματι, ἣ πολέμον πρόφασιν ἐμφυλίου παρασχέσθαι.
10 τὴν γὰρ ἐκ πρώτης ἡλικίας αὐτοί μοι σύνιστε ἀπέχθειαν,
ἣν ἔσχον περὶ τὸ τὰ ἀλλότρια διαρπάζειν ἢ φόνοις χαιρῆναι
καὶ λεηλασίαις καὶ φθοραῖς ἀνθρώπων. ἔτι δὲ οὐδὲ βαρβάρους
καὶ Ἑλλήνας μόνον, ὅσοι τὴν πρὸς ἀλλήλους ἐμοῦ τε
καὶ βασιλέως ἐπύθοντο φιλίαν, ἀλλὰ καὶ ἥλιον ἂν καὶ εἴ τι
15 τῶν ἀψύχων ἕτερον, αἰσχυνοίμην, εἰ τοῖς ἐκείνου παισὶ πο-
λέμιος μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν φαινοίμην νῦν. οὐ γὰρ
μόνον ὑπὲρ τοῦ ζῆν ἐκείνον τὸ ἀποθανεῖν αὐτὸς, εἶγε ἔξην,
ὡς ἦδιστα ἂν εἰλόμην, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν,
τὸν πάντα ἐφορῶντα μαρτύρομαι ὀφθαλμὸν, ὡς τὰ βέλτιστα B
20 καὶ λυσιτελέστατα περὶ τε γαμετῆς καὶ τέκνων διενουούμην καὶ
πάντα πράττειν καὶ ὑφίστασθαι πάντα κίνδυνον, ἵν’ ἐκείνων
τε πᾶν ἀπειὴ δυσχερὲς καὶ τὰ Ῥωμαίων ἐπὶ μέγα καὶ εὐ-
κλείας αἴροιο καὶ τύχης, μένων ἐπὶ τοῦ παρόντος σχήματος.
νυνὶ τε οὐχ ἤττον μετὰ τὸν κηρυχθέντα παρ’ ἐκείνων πόλε-

23. καὶ om. P.

tinens, omnibus ad audiendum aures arrigentibus, tandem vix, veluti fluctuantium cogitationum confusione pulsa, Prioris placiti mei, inquit, nihil de statu praesenti immutandum neque novandum quidquam, nondum me poenitet: maloque non facultatibus modo spoliari, sed si necesse erit, etiam cruciamenta in corpore meo perferre, quam bellum civile introducere. Mecum enim iuxta nostis, quam ab adolescentulis oderim aliena rapere et laetari depraedandis, perdendis occidentisque hominibus. Praeterea non apud barbaros et Graecos solum, quorum per aures necessitudinis meae cum imperatore fama pervasit: sed et coram sole hoc et si quid aliud inanimum nominandum est, erubescerem, si nunc post eius obitum hostis viderer illius filiis. Non tantum enim pro eius vita meam amittere, si licuisset, mirabiliter voluissem: sed et post eius mortem (oculum omnia intuentem testor) uxori et liberis quam optime cupivi, omnia facere ac subire omne periculum paratus, et ut ab illis abesset omnis molestia et ut res Romana ad gloriam et felicitatem, me hunc cultum retinente, eximie proficeret. Nunc vero non minus post bellum ab ipsis nulla de causa et iniustissime, ut ego

A.C. 1341 μον εἰς οὐδεμιᾶς αἰτίας καὶ παρὰ πάνθ' , ὡς ἂν ἐγὼ φαίην, τοῦ δικαίου λόγον, καὶ τὰ δεινότερα αἰροῦμαι ὑπομένειν ὑπὲρ τοῦ μὴ πόλεμον κινεῖν πρὸς βασιλίδα ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς ὑπόληψιν παρέχειν τοῖς πολλοῖς. ἐπεὶ δὲ ὡσπερ αὐτός τε σύν-
 Cοιδα καὶ ὑμῖν βουλευομένοις πείθεσθαι προσήκει, μείζω καὶ ἵ
 δεινότερα προσδοκᾶται τὰ δεινὰ ἐκ τοῦ τῶν πραγμάτων αὐ-
 τὸν ἰποχωρεῖν, ἄκων μὲν καὶ ὡσπερ εἰς κινδύνους προφανῶς
 αὐτομολῶν, οὔτε γὰρ ἐπιθυμία δόξης, (τῆς γὰρ ἀκροτάτης
 καὶ τῆ παρόντι σχήματι ἀπολαύω νῦν,) οὔτε χρημάτων ἔνε-
 V.349 κα, (τὰ γὰρ παρόντα καὶ ἀριθμοῦ σχεδὸν ὄντα κρείττω τοῖς
 διαρπάζειν προεῖμαι βουλομένοις,) ὅμως ὑμῶν τε εἵνεκα καὶ
 τῆς κοινῆς τῶν Ῥωμαίων σωτηρίας τοὺς προσδοκωμένους με-
 γάλους καὶ πολλοὺς κινδύνους τῆς ἐν τῆ παρόντι ἀσφαλείας
 ἀνθαιροῦμαι. καὶ ἃ ἐμοὶ λυσιτελέστατα ἐδόκει, οὐκ ἀπρα-
 γμόνως, οὐδ' ἀνοήτως, ἀλλὰ μηδεμίαν πρόφασιν παρέχειν
 D τῆς ὑμῶν ὠφελείας ἔνεκα, ὡσπερ ἔφην, τρέψω ἐμαυτὸν. οὐ
 μὴν ἀλλ' ἐπειδήπερ οὐκ ἰδίας πλεονεξίας, ἀλλ' ὑμῶν τε ἔνεκα
 καὶ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος τοιαῦτα προειλόμην, οὐ δῆπου
 δίκαιον, οὐδὲ ἄλλως εὐσεβές, νῦν μὲν ὁμοίως ἐπὶ ταῦτα
 πάντας ὑμᾶς παρακαλεῖν καὶ μηδεμίαν ἄλλην ἢ ταύτην ὁδὸν
 ὑφηγεῖσθαι σωτηρίας, ὀλίγω δὲ ὕστερον, εἰ μὴ κατὰ γνώμην
 ὑμῖν τὰ πράγματα ἐκβαίνοι, ἄλλον ἄλλοτε ἀφισταμένους,

6. δεινότερα P.

dicere ausim, promulgatum, dirissima sustinere praecepto, ne vulgus nos imperatrici ad imperium eripiendum arma inferre suspicetur. Quoniam vero scio, si me a gubernaculis subduxero, maiora et saeviora mala impendere, nec auctoritatem vestram aspernari queo, invitus et velut in manifestum discrimen me proiciens, nullo desiderio gloriae, qua summa etiam in hoc habitu fruor, neque pecuniarum gratia (quas enim habui pacae innumerabiles, diripere volentibus reliqui,) sed vestri et communis Romanorum salutis gratia, quae me manent multa et grandia pericula praesenti securitati antefero: quaeque mihi met videbantur utilissima, non quasi a negotiis abhorrenti aut imprudenti, sed nullam bello ansam dare cupienti, ea lubens dimittam: et quia sic vultis et vestrae, ut dixi, utilitatis gratia, alius fiam. Verum enimvero quia non, ut opibus abundem, sed vobis et communi studens, hunc statum assumo, non utique iustum neque pium esset, nunc vos omnes aequaliter ad hoc me cohortari et docere, nullam aliam praeter hanc salutis viam esse: paulo autem post, re secus quam velletis procedente, alium alio defugere ac sibi quidem pro occasione et iudicio salutem quaerere; me autem solum in iis periculis deserere, quae ego, ut

ξαντοῖς μὲν ἐκ τῶν ἐνότιων ἐκπορίζειν τὴν δοκοῦσαν σωτη- A.C. 134
 ρίαν, ἐμὲ δὲ ἐν τοῖς κινδύνοις καταλείπειν μόνον, ὅς ὑπὲρ
 ἀπάντων ὑμῶν αὐτοὺς ἀνεδεξάμην, ἐνὸν ἀκινδύνως σώζεσθαι.
 τοῦτο γὰρ οὐκ ἐμοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἀλυσιτελέστατον
 5 ἂν εἴη. οὔτε γὰρ κυβερνήτη διασώζειν τὴν ναῦν ἐξέσται, ἂν P. 432
 πρὸς φιλονεικίαν οἱ ναῦται τοῦ συμπράττειν ἀφιστῶνται,
 τοῖς τε ναύταις οὐδεμία σωτηρίας ὑπολείπεται ἐλπίς, τῆς
 νηὸς ἀπολλυμένης. ἀλλὰ δεῖ πάντας τὴν ὁμοίαν γνώμην ἔχον-
 τας καὶ τὴν καρτερίαν ἴσῃ ἐπιδεικνυμένους ἐν τοῖς δεινοῖς,
 10 οὔτω τὰ μεγάλα κατορθοῦν. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τῶν παλαιῶν
 οὐδεὶς ἀργῶν καὶ ῥαθυμῶν καὶ ἀμβλυνόμενος τρόπαιον ἀνέ-
 στησεν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλὰ πάντα πόνον ὑπομένων καὶ
 ἀκατάπληκτος φαινόμενος ἐν τοῖς δεινοῖς. εἰ δὲ τῷ τὰ πραιτό-
 μενα οὐκ ἀρεστὰ, οὐδὲ διακινδυνεύειν βούλεται τῆς εἰς ἐμὲ εὐ-
 15 νοίας ἕνεκα ἐνθάδε διακαρτερῶν, ἀλλ' οἴεται δεῖν μᾶλλον τὰ
 οἴκοι διασώζειν, ἢ κεναιῖς ἐλπίσιν αἰωρεῖσθαι, τὰ ἐν χειρὶ κατα- B
 λιπῶν, ἔλευθέρῃ γλώττῃ δέον χρησαμένους καὶ τὴν γνώμην ἐκ-
 καλύψαντας, οὕτως οἴκαδε ἀναχωρεῖν, μηδὲν ὑποπτεύοντας διὰ
 ταῦτα δυσχερὲς, ἀλλὰ καὶ τῆς ἴσης εὐμενείας ἀπολαύοντας παρ'
 20 ἑμοῖ, ἂν ἄλλοσέ πη διατρέβωσιν. εἰ γὰρ μετὰ τὴν τοσαύτην εὐ-
 γνωμοσύνην καὶ τὴν ἄδειαν κακουργῶν τις φαίνοιτο καὶ πρὸς
 λύμην καὶ φθορὰν ἀποδιδράσκων τῶν πολλῶν, ἴστω μὴ ἂν
 τῆς προσηκούσης ἄνευ τιμωρίας ἀπαλλάξων, ἀλλ' αὐτὸς διδάξων
 τοὺς ἄλλους σωφρονεῖν καὶ μὴ τοιαῦτα πανουργεῦσθαι. ἐγὼ

vobis omnibus liceret secure vivere, adierim, cum periculo omnino
 carere ac salvus esse potuerim. Hoc enim non tantum mihi, sed
 et vobis maiorem in modum incommodaret. Haud enim gubernator
 navim servabit, si nautae ob discordiam eum adiuvare desierint;
 quibus ipsis, pereunte navi, spes salutis nulla restat. Oportet
 enim nos omnes consentientes et tolerantiam in adversis parem ad-
 hibentes, sic demum ardua feliciter gerere. Nam et veterum nul-
 lus cessando, desidendo, tardando, sed quemvis laborem durando
 menteque imperterrita adversa sufferendo de hostibus trophaeum
 crexit. Iam si cui ista non placent, nec studio mei hic perseve-
 rando discrimini se exponere vult, sed magis penates suos sibi ser-
 vandos, quam relictis, quae sunt in manibus, vana spe pendendum
 existimat et libere patefacto animo suo domum redeundum, nihil
 ob id mali metuat; aequae enim alibi vivens mihi carus erit. Quod
 si post tantam aequitatem datam a me libertatem maleficus extite-
 rit quispiam et ad cladem pestemque tenuiorum se converterit, sciat
 se meritum supplicium non evasurum; sed exemplo suo docturum
 alios sapere et talibus nequitiiis abstinere. Ego itaque vestrae alio-
 rumque salutis cupidus, consilio vestro sum obsecutus. Vos autem

A.C. 1341 μὲν οὖν τῆς ὑμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων σωτηρίας ἕνεκα, ἅπερ
 C αὐτοὶ ἐβουλεύσασθε εἰλόμην. ὑμᾶς δὲ παρακαλῶ, καὶ ὑμῶν
 αὐτῶν καὶ τῶν προγόνων εὐδοξίας ἕνεκα τὴν προσήκουσαν
 ἀνδρίαν ἐπιδείκνυσθαι καὶ καρτερῶς ἀμύνεσθαι τοὺς πολεμί-
 οὺς, ἀδίκως ἐπιόντας καὶ πρώτους πολέμου ἀρχομένους· 5
 ἔπεισι δὲ μοι θαρσύνειν ἐπὶ τὸν πάντα δικαίως ταλαντεύοντα
 θεὸν, ὡς οὐκ εἰς μακρὰν ἢ τε τῶν ἀδίκως μοχθηρία πολε-
 μησάντων καὶ ἡ ὑμῶν εὐγνωμοσύνη καὶ ἡ τοῦ δικαίου αἴρε-
 σις ἔσται καταφανής. ἔτι δὲ μοι δοκῶ πρὸς τῇ προτέρᾳ πρε-
 σβείᾳ, καίτοι γε ἀδίκως οὕτω καὶ παραλόγως ὑβρισμένη, καί 10
 δευτέραν πρὸς τοὺς πολεμεῖν ἤρημένους ἡμῖν ποιήσασθαι
 νυνὶ, Ἐν ὅσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, καὶ τῇ μεγαλοψυχίᾳ
 D τὸ πλέον ἔχομεν αὐτῶν, ὡς μὴ μόνον οὐ κατάρχοντες αὐτοὶ
 πολέμου, ἀλλ' ἤδη καὶ φανερωῶς ὑπ' ἐκείνων ἐξαφθέντος, αὐ-
 τοὶ πολλὰ περὶ εἰρήνης δεηθέντες. ἴσως δὲ εἰ καὶ πρότερον, 15
 ἠρδίας ἡμῶν περιγενέσθαι οἰηθέντες, τὴν πρεσβείαν οὐκ
 ἐδέξαντο, νῦν ὀρῶντες οὐ κατὰ γνώμην αὐτοῖς τὰ πράγματα
 ἐκβάντα, βέλτιόν τι βουλεύσαιντο καὶ σωφρονέστερον καὶ
 ἡμᾶς τε πολλῶν πραγμάτων ἀπαλλάξαιεν καὶ τοὺς ἄλλους
 τῶν προσδοκωμένων δεινῶν ἐκ τοῦ πολέμου. 20

P. 433 κς'. Τοιαῦτα τοῦ μεγάλου δόμειστικού εἰρηκότου, οἱ μὲν
 V. 350 παρόντες πάντες ἐπῆνον τε τοὺς λόγους καὶ θεῶ χάριτας ὡμο-
 λόγουν, ὅτι πεπεισμένον εἶχον ἐκεῖνον βασιλέα εἶναι. ᾤοντο γὰρ
 αὐτοῖς πάντα λύσειν τὰ δυσχερῆ γεγεννημένον. ἐξιώντες τε ἐκεῖ-

2. ὑμᾶς M., ὑμῶν P.

quaeso, ut vestrae maiorumque gloriae memores, quam par est for-
 titudinem praestetis et in hostes, bello nos ultro et inique laces-
 sentes, acriter dimicetis. Me autem animus admonet confidere,
 Deo omnia iuste dispensante, intra breve tempus et illorum, qui
 per nefas ad arma prosiluerunt, improbitatem et vestram contra
 probitatem atque iustitiam notam fore. Praeterea tametsi prior
 legatio adeo nefarie praeterque rationem iniuriis affecta sit, nihilo
 minus alteram ad belli auctores mittendam arbitror: ut quemadmo-
 dum ceteris omnibus, sic animi altitudine nos superemus, dum non
 solum ipsi bellum non ordimur, sed iam publice ab illis inchoatum
 aversamur pacemque vehementer expetimus. Forsitan, etsi antea,
 cum facile se nos domituros sperarent, legationem repudiarunt,
 nunc cernentes contra expectatum sibi evenisse, meliora saniora-
 que consilia capessent: nosque multis laboribus ac defatigationibus
 et alios malis omnibus bello importandis absolverent.

26. Haec ubi concione disseruit maguus domesticus, praesentes
 omnes eius orationem commendarunt, Deo gratias agentes, quod ei
 imperatorem esse persuadere potuissent, per quem se omnibus dif-

θεν, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπήγγελλον τὰ ἐψηφισμένα καὶ κοινὴν A.C. 1341
 ἦγον ἑορτὴν καὶ συνήδοντο ἀλλήλοις. ὁ μέγας δὲ δομέστικος B
 ἐκέλευε σκευὴν παρασκευάζεσθαι βασιλικὴν τοῖς ἐπὶ ταῦτα
 τεταγμένοις. καὶ ἐς τὴν ὑστεραίαν ὄρκων προτεθέντων, πάν-
 5τες ὤμνον μεγάλην δομεστικῆν εὐνοίαν εἶναι μόνῃ καὶ τὴν πί-
 στιν ἄδολον αὐτῇ καὶ καθαρὰν τηρήσειν. πρὶν δὲ τὸν πό-
 λεμον κινηθῆναι τουτονί, ἐπεὶ παρεσκευάζετο ὡς εἰς τὴν ἐσπέ-
 ραν ἐκστρατεύσων, τὸ μισθοφορικὸν τῆς στρατιᾶς προέπεμπεν
 αὐτοῦ, καὶ προῆλθεν ἄχρι Μακεδονίας. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ
 10οῦσοι Μόθραν κατήκον καὶ τῆς Ῥοδόπης ὅσαι πόλεις ἦσαν
 ὑπήκοοι Ῥωμαίοις, στρατιῶται πολλοὶ καὶ ἀγαθοί, ὑπὸ στρα-
 τηγῶ Ματθαίῳ τῷ Καντακουζηνῷ τεταγμένοι, τῷ τοῦ μεγάλου C
 Ἰδομεστικῶ προεσβυτέρῳ υἱῷ, κατὰ τὴν Χαλκιδικὴν τῆς
 Θράκης ἐστρατοπεδευμένοι ἅμια τῷ στρατηγῷ, οὕτω τοῦ πα-
 15τρὸς κελεύσαντος, περιέμενον τὴν ἄφιξιν ἐκείνου. οὗς εὐθύς
 ἐκάλει διὰ γραμμάτων εἰς Διδυμότειχον, ὡς εἰς τὴν ἀνάφ-
 ρησιν αὐτοῦ παρεσομένους· καὶ παρήσαν μελλήσαντες οὐδέν.
 ἔτι δὲ καὶ τῶν τῆς γυναικὸς ἀδελφῶν Ἰωάννου καὶ Μανουὴλ
 τῶν Ἀνδρονίκου τοῦ Ἀσάνη παιδῶν ὑπὸ κλοιοῖς, ὥσπερ ἔφη-
 20μεν, κατὰ τὴν Βῆραν, φρουρίον τι τῆς Θράκης, εἰργασμένων,
 πέμψας τὴν ἀδελφὴν ἅμια στρατιᾷ, ἐξῆγγέ τε τοῦ δεσποτηρίου
 καὶ ἄγειν ἐκέλευεν εἰς Διδυμότειχον πρὸς αὐτὸν, φρουρᾷ τὸν D
 πύργον κατασχοῦσαν καὶ ἄρχοντα τῶν εὐνῶν αὐτοῖς ἐπιστή-

10. Μόραν P. et M. 17. μελήσαντες P.

ficulatibus exemptum iri confidebant. Deinde e concione digressi, aliis quoque quid convenisset narrabant communemque diem festum collaetantes peragebant. Magnus autem domesticus ornatus imperatorii conficiendi negotium iis dedit, quorum erat ista provincia, et postridie iuramento delato omnes ei benevolentiam germanamque et intaminatam fidem iuraverunt. Ceterum antequam hoc bellum oriretur, cum expeditionem occidentalem adornaret, mercenarium militem praemittens usque ad Macedoniam processit. Quotquot praeterea Morrham habitabant, et qui erant in urbibus Rhodopes, Romanis parentibus, milites multi ac strenui, sub Matthaео Cantacuzeno, magni domestici seniore filio, Chalcidicen Thraciae patris iussu cum duce profecti, eius adventum ibi praestolabantur: quos statim per litteras Didymotichum renuntiationi seu creationi suae interfuturos evocavit: qui citra procrastinationem affuerunt. Insuper fratres uxoris, Ioannem et Manuelem, Andronici Asanis filios, apud Beram, castellum Thraciae, in vinculis, ut diximus, detentos, missa sorore cum cohortibus, educi et ad se Didymotichum perducere castellumque praesidio communire et praefectum ex amicis dare iussit. Cum autem propter ornamenta imperatoria comparanda mora fieret,

- A.C. 1341 *σασάν τινα. τριβομένου δὲ τοῦ χρόνου πρὸς τὴν τῶν βασιλικῶν παρασῆμων παρασκευὴν, ἐπεὶ ἐδόκει μὴ μέλλειν, μηδὲ προΐεσθαι τὸν καιρὸν, τῶν κατὰ τὸ Βυζάντιον συντόμως πολεμούντων καὶ μηδεμιᾶς ἀπεχομένων πείρας, ἔγραφε καὶ αὐτὸς ταῖς κατὰ τὴν Θράκην καὶ Μακεδονίαν ἀπίσαις πόλεσιν⁵ αὐτῇ προσέχειν, ὡς ἤδη Ῥωμαίων βασιλεῖ γεγενημένῳ καὶ δυναμένῳ ὑπέικουσι τε εὖ ποιεῖν καὶ τοῦναντίον, ἂν ἀνταίρωσιν ὄπλα, βλάπτειν. ἰδίᾳ τε τοὺς δυνατοὺς τῶν πόλεων καὶ*
- P. 434 *τοὺς παρ' ἐκάστοις στρατιώτας γραμμασίσι ὑπεποιεῖτο, τῶν τε πρότερον ἀναμιμνήσκων εὐεργεσιῶν γεγενημένων εἰς αὐτοὺς,¹⁰ καὶ ὡς, ἣν εὐνοὶ φαίνονται νυνὶ καὶ τὰ αὐτοῦ προηρημένοι πράττειν, μειζόνων ἀπολαύσονται καὶ θαυμασιωτέρων ἀγαθῶν. ὑπεσημαίνετό τε τὰ γραμμάτια ἐρυθροῖς, ὡσπερ ἔθος βασιλεῦσι, γραμμασίσι. προσετίθει τε τοῖς γραμμασίσι καὶ φρουρὰς ἐξ ὀπλιτῶν καὶ τόξωτῶν ψιλῶν πρὸς ἃς ἦδει τῶν πόλεων¹⁵ ῥαδίας ἐσομένας κατέχεσθαι φρουροῖς. ταῦτα δὴ τὰ γραμμάτια κομιζόμενα παρ' ἐκάστοις, οἱ μὲν ἐδέχοντο προθύμως καὶ πᾶν τὸ προστατιόμενον ἐπηγγέλλοντο ποιεῖν, οἱ δ' ἐδυσχέραινον μὲν, οἴομενοι ἀποστασίαν βασιλέως εἶναι τὰ πραττόμενα, ἔτι δὲ ὅμως τὴν τοῦ μέλλοντος βασιλέως δύναμιν²⁰*
- V. 351 *βῦπεπτηχότες, ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τῶν παρ' αὐτοῖς μεγάλα δυναμένων ἐναγόμενοι, τὰ ἐκείνου πράττειν ἤρημένων, τὰ γραμμάτια ἐδέχοντο. δῆλοι δὲ ἦσαν εὐθύς ἀπὸ γραμμῆς ὡς νεωτερίζοντες, ἣν λάβωνται καιροῦ. ὅσοι δ' ἦσαν πρότερον τὰ*

24. λάβονται P.

et minime cunctandum occasioque neutiquam amittenda videretur, cum qui erant Byzantii continenter bellarent nihilque non tentarent, etiam ipse ad omnes Macedoniae et Thraciae urbes litteras dedit, quibus mandavit, ut sibi iam Romanorum imperatori declarato obtemperarent, qui subiectis parcere et benefacere, superbos debellare posset; seiunctim autem cives potentiores et quot erant in unaquaque militum, ad suam auctoritatem ac fidem per epistolas alliciebat, pristinorum beneficiorum illos admonens, maioraque et insigniora promittens, si nunc illi favere et partes eius sequi ac tutari vellent. Subscribebatur porro nomen eius pro more imperatorum cinnabari; et adiungebantur litteris ex gravi armatura et sagittariis manipuli ad urbes, quas illa custodia facile retentum iri sciebat. Has igitur litteras ad singulos allatas, alii libenter accipiebant, mandata se facturos recipientes; alii rem indignabantur, opinantes, nihil hoc aliud, quam a legitimo imperatore defectionem esse. Verumtamen potentia futuri imperatoris territi, cum, qui apud eos opibus multum valebant et ab illo stabant, etiam eodem incitarent, litteras quidem suscipiebant; sed tamen mox velut a sacra linea talum mo-

βασιλέως τοῦ Παλαιολόγου δῆθεν αἰρεῖσθαι πεπεισμένοι, οἱ A.C. 1341
 μὲν καὶ τοὺς κομίζοντας συλλαμβάνοντες ἅμα τοῖς γραμμασιν
 ἔπεμπον εἰς Βυζάντιον δεσμώτας, πρότερον γυμνώσαντες τῶν
 ὄντων. ὅσοι δὲ μετριώτερα ἐδοκίμαζον ποιεῖν, τὰ μὲν γραμ-
 5ματα ἀπεωθοῦντο, αὐτοὶ δὲ πρὸς τὸν πόλεμον παρεσκευάζον-
 το, ὡς, ἦν ἐπίη, ἀμυνόμενοι. ἔπει δὲ τῶν γραμμάτων πολ- C
 λὰ ἐκείνων εἰς Βυζάντιον ἀπεκομίσθη, οἱ μὲν περὶ πατριάρ-
 χην ὅσοι πρότερον πρὸς βασιλίδα τοῦ μεγάλου δομεστίκου
 ὡς βασιλειῶντος κατηγοροῦν, ἔχαιρόν τε καὶ παντοῦοι ἦσαν
 10 ὕψ' ἠδονῆς. τὰ τε γραμματα ἐπιδεικνύντες, „οὐκ ἄρα” ἔφα-
 σαν „ἡμεῖς τῶν μελλόντων κακοὶ κριταί, ἀλλ' αὐτοὶ τε εὐ-
 στόχως κατεστοχασάμεθα τῆς γνώμης, κακῆνος καλῶς ποιῶν
 ἐπὶ τῶν ἔργων εὐθύς ἀπέδειξεν εἰρηκότητας ἀληθῆ.” πολλὰ τε
 εἰς ἐκεῖνον βλάβσημα ἀπέσκωπτον ἀναίδην, καὶ οὐδὲ τῶν αἰ-
 15 σχίστων ἀπεχόμενοι πρὸς ὕβριν. καὶ ἡ βασιλις δὲ ἤδη πε-
 πεισμένη πολέμιον γεγενῆσθαι τὸν μέγαν δομεστικὸν φανερώς,
 ἐκ τῶν γραμμάτων ἐκείνων ὀλίγα ἄττα ἔπεμπε τῇ μητρὶ κατὰ
 τὴν οἰκίαν φρουρουμένην, οἷα δρώσειε κατηγοροῦσα ὁ υἱός.
 ἐκεῖνη δὲ μηδὲν ἔφρασκε πρὸς αὐτὴν τοὺς λόγους εἶναι. πρό- D
 20 τερον γὰρ ἐχρῆν, ἠνίκα τοῦ υἱοῦ κατηγοροῦν, πρὸς αὐτὴν
 τὰ ἐγκλήματα δηλοῦν. ἡ γὰρ ἂν τῶν γινομένων νῦν οὐδὲν
 συνέβη, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῆς τε καὶ τῶν παιδων, ἔτι δὲ καὶ τοῦ
 Ῥωμαϊκοῦ πανιός, πάντα ἂν κατεπράξατο τὰ βέλτιστα πρὸς

3. κατὰ ante τοῦ add. M. mg.

ventes, nova molituri videbantur, si tempus nacti essent. Qui
 vero prius ad Palaeologum sequendum pellecti erant, eorum alii
 tabellarios comprehensos et spoliatos cum litteris Byzantium vinctos
 mittebant. Alii, quibus moderatiora placebant, litteras contemne-
 bant, seseque ad resistendum, si invaderentur, comparabant. Plu-
 ribus huiuscemodi epistolis Byzantium allatis, patriarcha et eius
 socii, qui nuper magnum domesticum apud imperatricem tyrannidis
 affectatae accusarant, omnigena voluptate bacchabantur: litterasque
 invicem ostentantes, Non igitur, inquebant, male augurabamur;
 dextre mentem eius coniectavimus, ipseque nos vera locutos opere
 statim pulchre demonstravit. Multaque in illum probra, etiam tur-
 pissima, ad maiorem contumeliam inverecunde intorquebant. Au-
 gusta iam credens, magnum domesticum apertum esse hostem, de
 litteris illis paucas quasdam ad ipsius matrem, quae domi custodie-
 batur, misit, ut filium eius certissimis videlicet testibus convinceret.
 Illa respondit, hos sermones nihil contra se valere. Prius enim,
 cum filius apud eam reus ageretur, crimina demonstrari debuisse:
 ita profecto nihil horum evenisset, ipsamque pro se et filiis, insu-
 per pro toto Romano imperio salutaria quaeque ab eo obtenturam

- A.C. 1341 τὸν νιόν. εἰδέναι γὰρ αὐτὴν σαφέστατα τὴν ἐκείνου γνώμην, ὡς πρὸς τὸ εὖ ποιεῖν μᾶλλον, ἢ τὸ κακουργεῖν ἐπιρροεπῆς. νυνὶ δὲ μετὰ τὴν ἀκριβῆ φρουρὰν, ἣν αὐτὴ φρουρεῖται ὑπ' αὐτῶν ἐπ' οὐδενὶ ἐγκλήματι, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἐκείνου πρέσβεις ὕβριν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἀφιγμένους καὶ δεομένους κα-5
- P. 435 τα πεισόμενον, τίνα ἂν ἀπολογία ἀποδοίη περὶ τῶν ἐκείνῳ πραττομένων, ὡς ὑμεῖς φατε, βασιλικῶς, εἶγε καὶ ἐκείνου τὰ γράμματα εἶη, εἴτε μὴ. περὶ μὲν οὖν τῶν γραμμάτων ἔφη μηδὲν ἀποκρινεῖσθαι· παραινέσειν δὲ τὰ βέλτιστα, ὡς ἂν¹⁰ αὐτῇ δοκοίη, εἶγε πείθοιντο. ταῦτα δὲ ἐστὶ· μὴ τὸν νιόν περιορᾶν, μηδ' ὡς μεγάλα καταφρονεῖν μὴ δυναμένου. οὐ γὰρ Ῥωμαῖοι τὴν ἐκείνου μόνον δύναμιν καὶ σύνεσιν καὶ ἐμπειρίαν, ἀλλὰ καὶ βαρβάρων οἱ Ῥωμαίων κατωκισμένοι πόρρω οὐκ ἀγνοοῦσιν. ἀλλ' ὡς τάχιστα πρέσβεις πέμπειν πρὸς¹⁵ ἐκείνον, οἱ περὶ εἰρήνης διαλέξονται. ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἀπορησει, ἢ ἤρη τὰ πεπραγμένα καὶ λόγοις καὶ πράξεσιν ἐπανορθοῦσθαι, εἴ τι συμβέβηκε καὶ τῶν δοκούντων ἀνιάτων. εἰ δ' ἄρα ἄλλως ἐγνώκατε αὐτοῖ, ὑμῶν μελήσει καὶ τὰ ἴδια εὖ τίθεσθαι καὶ τὰ κοινά." ἢ μὲν οὖν μεγάλου δομεστίκου μῆ-²⁰τηρ τοιαῦτα ἀπεκρίνατο πρὸς τὰς κατηγορίας. οἱ πεμφθέντες δὲ οὕτω παρὰ βασιλίδος προστεταγμένοι, τῆς οἰκίας ἐκείνην ἐκβαλόντες, βασιλείῳ ἤγαγον ἐντὸς καὶ εἶρξαν τῇ παρὰ Ἀν-

17. ἔργους M. mg. 18. καὶ add. M.

fuisse; cuius sensus omnes perspexerit atque ad bene, quam ad male faciendum proniorem cognoverit. At nunc post diligentem custodiam, qua nulla sua culpa ab ipsis sepiatur, et post iniuriam eius legatis de pace venientibus et ut in iudicium vocaretur, ac si esset periurii convictus, acerbissime puniretur, poscentibus, irrogatam, quamnam ab eo regie, ut ipsi dicunt, factorum rationem reddat, sive illius hae litterae sint, sive non sint. De litteris igitur nihil se responsuram: suasuram vero ipsis, quae optima putet, si modo parere velint, nempe haec. Ne filium despiciant, neve eum quasi nihil magnum possit, contempnant, cuius potentiam, prudentiam et usum rerum non Romani dumtaxat, sed et barbari longe semoti haud ignorent: et quam primum legatos ad illum de pace mittant, rationem ei, qua acta et verbo et re emendet, etiam si quid inemendabile contigisse videatur, non defuturam. Si aliter sentiant, ipsi viderint, quomodo et sibi et rei publicae recte consulant. Hactenus ad accusationem mater magni domestici. At vero qui missi ab imperatrice venerant, ut in mandatis habebant, aedibus eductam, intra palatium custodiam tradunt: ea erat ab Andronico primo imperatori aedificata domus; hac pro carcere utuntur,

δρονίκου τοῦ πρώτου βασιλέως οἰκία κατασκευασθεῖση χρό- A.C. 1341
 μνοι ἀντὶ δεσποτηρίου. τὴν οὐσίαν δὲ ἐδημοσίωσαν πλεί-
 στην οὖσαν, πλὴν εἶπον τι πρότερον ἀργύρου καὶ χρυσοῦ
 καὶ λίθων πολυτελεῶν καὶ μαργάρων λάθρα ἐφθασεν ἕξαγα- C
 5 γοῦσα. πυρῶν δὲ καὶ κριθῶν καὶ καρπῶν τῶν ἐπιλοίπων,
 οὐκ ἐν ἧ̄ διέτριβεν οἰκία μόνον ἐγγὺς τῶν βασιλείων κομιδῇ
 τι δυσασίδητον χρῆμα ἦν, ἀλλὰ καὶ Γοργεπηκόον τῆς μο-
 νῆς ἐγγὺς ἕτεροι πυραμίδες ἦσαν πολλαπλασίους ἐκείνων συν- V. 352
 ἔχουσαι καρπούς. ἅ πάντα ἐξεφόρουν ἀφείδως, πρὸς οὐδὲν
 10 χορήσιμον τῷ κοινῷ, ἀλλὰ σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις χα-
 ριζόμενοι οἱ τὸν πόλεμον ἀνηρημένοι καὶ τὰ πράγματα ἐπι-
 τετραμμένοι διοικεῖν. μετὰ δὲ τοῦτο καὶ τοὺς φίλους καὶ συν-
 ἤθεις διερευνώμενοι τοὺς μεγάλου δομestίκου, πολὺ τι πλη-
 15 θος εὗρισκον χρημάτων, τὰ μὲν αὐτῶν τῶν ἐχόντων προδι-
 δόντων ἐλπίδι τοῦ καὶ αὐτούς τι τῶν χρημάτων παρακερδαί-
 νειν, ἅτε πρὸς οὐδὲν εἰδότης παρεχόμενα ὅσα ἦσαν τὴν ἀρ- D
 χὴν. τὰ δ' αἰκίαις καὶ στρεβλώσεσι καὶ παντοίοις βασανι-
 στηρίων εἶδεσι καταναγκαζομένων φανεροῦν. πολλοὶ δὲ καὶ
 μηδὲν τῶν ἐκείνου ἔχοντες, τὰ ἀνήκεστα ὑπέμενον ἐκ τῆς πρὸς
 20 ἐκεῖνον μόνον συνηθείας ὑποπτευόμενοι. ἐν Βυζαντίῳ μὲν
 οὖν τοιαῦτα ἐτελεῖτο καὶ κακῶν ἰλίας περιειστήκει τοὺς μεγά-
 λου δομestίκου φίλους.

κζ'. Ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ ἐπεὶ τὰ βασιλικὰ ἐνδύματα P. 436
 παρεσκευασμένα ἦν, ἧ̄ τε προθεσμία τῆς τοῦ νέου βασιλέως
 25 ἦκει ἀναρρήσεως, πάντες μὲν παρῆσαν ἐκείνου τῇ οἰκίᾳ, ὅσοι

facultates, quae plurimae erant, proscribunt praeter argentum, au-
 rum, gemmas et margaritas; ea enim clam prius extulerat. Tritici
 autem, hordei frugumque et fructuum reliquorum infinita copia
 non ea tantum, in qua degebat, domus prope palatium refertissima
 erat, sed et iuxta Gorgepecum monasterium aliae pyramidae magis
 adhuc variis exstructae frugibus viscebantur. Omnia haec non in
 communem usum, sed suum ipsorum et belli instigatorum, quibus
 iam erant commissa gubernacula, assatim exportabant. Post etiam
 amicos et familiares magni domestici scrutantes, grandem pecuniam
 invenerunt: partim quidem nonnullis prodentibus, spe simul inde
 lucrandi aliquid, ut qui plane nescierint, quanta ab initio deposita
 fuisset: partim ceteris per flagra, quaestiones et varia cruciamento-
 rum genera indicare coactis. Multi item nihil illius depositi habentes,
 propter solam cum eo familiaritatem suspecti, dire afflic-
 tabantur. Ac Byzantii quidem haec acitabantur malorumque Ilia
 magni domestici amicos obruerat.

27. Didymotichi paratis indumentis imperatoriiis et die novi
 imperatoris creandi praesente, omnes qui tum in urbe erant, non

A. C. 1341 διέτριβον ἐν Διδυμοτείχῳ τότε, οὐ τῶν εὖ γεγονότων μόνον καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων βασιλεῖ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν καὶ τῆς στρατιᾶς. ὁ νέος δὲ βασιλεὺς πρότερον ἐσθῆτα βασιλικὴν ἐνδύς, ἔπειτα ὑπ' ὄψει ταῖς ἀπάντων ταῖς ἐρυθραῖς κρη-
B πῖσι τοὺς πόδας κατεκόσμη, τὸν ἕτερον μὲν ὑπὸ τῶν ἄγχισταῶν καθ' αἷμα προσηκόντων ὑποδυόμενος, τὸν δὲ λοιπὸν ὑπὸ τῶν τὰ πρῶτα φερομένων ἐπ' εὐγενείᾳ καὶ λαμπρότητι μισθοφόρων Λατίνων. τὸν δὲ βασιλικὸν πῖλον πρὸ τῆς ἀχράντου καὶ θεομήτορος τῆς εἰκόνας κείμενον ἐπ' ἐδάφους, αὐτοχειρῶς λαβὼν αὐτὸς ἐπέθηκε τῇ κεφαλῇ. αὐτίκα δὲ οἱ τὰ τοιαῦτα ἴδουσι ἄδιδον εἰδισμένοι τῆς τῶν βασιλέων ἡρχῶν εὐφημίας. καὶ πρῶτα μὲν ἡ βασιλὶς Ἄννα εὐφημεῖτο καὶ μετ' ἐκείνην ὁ υἱὸς Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς, τρίτος δὲ ὁ Καντακουζηνὸς Ἰωάννης ὁ βασιλεὺς ἅμα Εἰρήνῃ τῇ βασιλίδι. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ
C πρὸς τὰς ἱεροτελεστίας τὴν τῶν βασιλέων μνήμην ἐποιοῦντο, ὁμοίως καὶ πατριάρχου Ἰωάννου. μετὰ δὲ τὴν εὐφημίαν ἔφιππος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἐπομένων ἐφ' ἵπποις ὅσοι ἦσαν, πρὸς τὸν ναὸν τοῦ μεγαλομάρτυρος ἐγένετο Γεωργίου τοῦ Παλαιοκαστρίτου προσαγορευομένου, καὶ τὴν προσκύνησιν ἀπεδίδου καὶ τισι τοῖς ἐκ τῆς Λατινικῆς στρατιᾶς τὴν καβαλαρίων παρεῖχε τιμὴν, πάντα ἐπ' αὐτοῖς τὰ εἰδισμένα πράττων. ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὰ βασίλεια ἐπανελθὼν, ἅμα βασιλίδι τῇ γαμέτῃ λαμπρῶς εἰσιῶτο, πάντων παρισταμένων κατὰ τὰ νενομισμένα βασιλεῦσιν. ὑπηρετοῦντο

modo nobiles et consanguinei, sed et proceres et milites ad eius aedes confluxere. Tum novus imperator primum vestem imperatoriam induit; deinde in conspectu omnium pedes crepidis purpureis exornat: quarum dexteram ei sanguine proximi, sinistram ex conductitiis Latinis nobilitate et splendore generis primi inducunt. Imperialem autem tiaram, ante immaculatae virginis Dei matris imaginem humi positam, manu sua tollens, ipse capiti suo imponit. Mox praecones acclamationem imperatoriam praecunt. Et primum quidem Annae Augustae acclamatum, tum Ioanni filio imperatori, tertio loco Ioanni Cantacuzeno imperatori cum Irene coniuge imperatrice. Eodem ordine in sacris imperatorum et similiter Ioannis patriarchae fiebat mentio. Post applausum equo insidens imperator, aliis omnibus, quotquot erant, in equis prosequentibus, templum magni martyris Georgii Palaeocastritae petivit, eumque precibus veneratus, gratias egit et quibusdam de Latinis auxiliis cum solenni cerimonia equestrem dignitatem contulit. Hinc in palatium reversus, cum uxore magnificentissimo accubuit epulo, frequenti corona, ut imperatoribus solet, circumstante. Epulantibus Ioannes et Manuel, fratres Irenae imperatricis, et Ioannes Angelus, imperatoris

δὲ αὐτοῖς πρὸς τὴν ἐστίασιν οἱ τε τῆς βασιλίδος ἀδελφοὶ Ἰω- A.C. 1341
 ἄννης καὶ Μανουὴλ καὶ ὁ τοῦ βασιλέως ἀνεψιὸς ὁ Ἄγγελος D
 Ἰωάννης. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν ἐκείνην οἱ τε νέοι βασιλεῖς D
 λαμπρῶς ἐπανηγυρίζον χρυσοφοροῦντες, καὶ οἱ συνόντες αὐ-
 5 τοῖς καὶ τῆς συγκλήτου καὶ τῆς στρατιᾶς οὐδὲν ἐνέλιπον, ἔξ
 ὧν ἐνῆν φαιδρύνειν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς. εἰς τὴν ὑστε-
 ραίαν δὲ τὰ χρυσόπαστα ἀποδυσάμενοι, λευκὰς περιεβάλλοντο V. 353
 ἐσθῆτας, ὅπερ ἐστὶ τεκμήριον πενθούτων βασιλέων. ἐδήλου
 δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τῆς μεταβολῆς ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς πα-
 10 ρούοντας, ὡς τῇ μὲν προτεραίᾳ τῆς ἑορτῆς ἕνεκα τὰ λαμπρὰ
 ἐκεῖνα περιβάλλοιτο, νυνὶ δὲ ἐκείνης παρελθούσης, ἀναγκαῖον P. 437
 πάλιν τὴν ἀδελφοῦ καὶ βασιλέως τελευτὴν πενθεῖν. ἄξιον
 δὲ καὶ τινῶν ἐπιμνησθῆναι, ὧν πρὸς τὰς τῶν βασιλέων ἀναρ-
 ρήσεις εἰώθασιν οἱ πολλοὶ ἐπισημαίνεσθαι, ἀψευδῆ τινα οἰό-
 15 μενοι τεκμήρια τῆς εἰσέπειτα τῶν ἀναγορευομένων βασιλέων
 ἢ εὐτυχίας ἢ κακοπραγίας, εἶγε χρὴ τοιαῦτα ἐκ τῆς ἄνωθεν
 προνοίας ρῖεσθαι οἰκονομεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ αὐτόματα συμβαί-
 νειν ὡς ἂν τύχῃ, τῆς περὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα τοῦ θεοῦ
 προνοίας ἐν ἀπορρήτῳ κειμένης καὶ μόνοις οὔσης φανερᾶς
 20 τοῖς τὴν διάνοιαν κεκαθαρμένοις καὶ τῶν τοιούτων δωρεῶν
 ἀξίοις κεκριμένοις παρὰ τοῦ θεοῦ. ἐν γὰρ τῇ τῆς ἀναρρῆ-
 σεως ἡμέρᾳ, ἥνικα ἔδει βασιλεῶ τὸν νέον τὴν βασιλικὴν ἐ- B
 σθῆτα μεταμπίσχέσθαι, συνέβαινε τὴν μὲν ἐνδοτέραν μᾶλλον
 εἶναι τοῦ δέοντος στενὴν, ὡς μηδὲ τὸ σῶμα, καίτοι πολλὰ

13. ἀπομνησθῆναι M. mg. 21. του om. P.

consobrinus, ministrabant. Itaque diem illum novi imperatores in auro conspicui paenegyrica celebritate insignem peregerunt, quique aderant et de proceribus et de exercitu, nihil, quod ad diei festi hilaritatem faceret, omittebant. Postridie vestes auri sublemine picturatas deponentes, candidas induerunt, lugentium imperatorum argumentum. Mutationis causam imperator praesentibus aperuit. Pridie propter festum diem illas alias induisse: nunc illo praeterito rursum fratris et imperatoris mortem sibi lugendam. Sed operae pretium fuerit, nonnulla memorare, quae in creatione imperatorum multi notare consueverunt, eorum in posterum fortunae in utramque partem certissima signa existimantes: si modo talia a suprema providentia manare, divina scilicet et occulta quadam vi ac puris tantum mentibus cognita (quas Deus huiuscemodi donis dignari voluit) res humanas dirigente, et non per se ac fortuito accidere arbitramur. Hora enim inaugurationis, qua novum imperatorem cultum sumere imperatorium oportebat, interiorem vestem plus aequo strictam esse contigit, ut, quamvis multum distenta, operire corpus non posset; exteriorem plane contra plus iusto laxam: tametsi am-

- A.C. 1341 *κατατεινομένην, δύνασθαι περικαλύπτειν, τὴν ἔξωτέραν δὲ τοῦ-
ναντίον ἄπαν, πολλῶ τοῦ δέοντος εὐρύτεραν, καίτοι γε ἀμφο-
τέρας τοῦ πολλὰς καὶ πρότερον πολλάκις συμμετρους ἐξῆα-
φότος δεδημιουργηκότος. ἐξ ὧν τῶν βασιλεῖ συνηθεστάτων
τις παρῶν, τὰ μὲν πρῶτα βασιλέως ἀπεφθέγγετο ἕσσεσθαι κο-5
μιδῆ στενὰ καὶ πολλὴν ἀπορίαν βασιλεῖ παρέχοντα, ὡσπερ
ἢ ἐοθῆς τὸ σῶμα πιέζειν νῦν· τὰ δ' ὕστερον ἐκ διαμέτρον*
- C *εὐρύτερα τοῦ δέοντος καὶ πολλὴν παρεχόμενα τὴν ἄνεσιν.
τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ τῆς θείας τελουμένης ἱεροτελεστίας,
οὕτω συμβάν, ἢ τοῦ εὐαγγελίου περικοπή ἐκείνη ἀνεγινώ-10
σκετο, ἐν οἷς ὁ ἡμέτερος σωτὴρ καὶ τῶν αἰῶνων βασιλεὺς
ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς τοῖς ἰδίους μαθηταῖς περὶ τῶν εἰς αὐτοὺς
συμβησομένων διαλεγόμενος, „εἰ ἐμέ” ἔλεγεν „ἐδίωξαν, καὶ
ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτε-
ρον τηρήσουσιν.” ἃ οἱ παρόντες ἐπισημαινόμενοι, τοὺς μὲν 15
φαύλους ἔφησαν ἀνθρώπους καὶ διεφθορότας καὶ συκοφάντας
καὶ οἷς οὐδὲν τῶν σωτηριῶν μέλει τοῦ Χριστοῦ ἐντολῶν, τὸν
βασιλέα διώξειν καὶ πολλὴν ἐνδείξεσθαι τὴν μανίαν κατ' αὐ-
τοῦ, οἷα δὴ καὶ Ἰουδαῖοι Χριστὸν τὸν εὐεργέτην πάση διώ-*
- D *ξαντες σπουδῆ, καὶ ἰσχύσειν κατ' αὐτοῦ ἐπὶ καιρὸν, ὡσπερ 20
δὴ κάκεινοι ἐδοξαν, ἀπεκτονότες τὸν λυτρωτήν. ὕστερον δὲ
οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ καὶ ἄξιοι τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ
τοὺς λόγους αὐτοῦ τηροῦντες, καὶ τὸν βασιλέως λόγον τηρή-
σουσι καὶ πάντα ποιήσουσι τὰ προστατιόμενα ὑπ' αὐτοῦ.*

14. ἡμέτερον P.

bas idem fecisset artifex, qui antea multas saepe et habiles atque aptas confecerat. Tum assistens quidam familiarissimus praedixit, principia illi admodum arcta et difficultatis plena fore, quemadmodum nunc interius indumentum corpus nimium adstringeret; subsequencia ex diametro opposita, nimium lata, remissionis et quietis abundantia. Eadem luce, dum missae sacrificium confit, evenit, ut in evangelio illa sententia recitaretur, qua Salvator noster et rex saeculorum Iesus Christus, ad discipulos de futuris eorum casibus disserens, ait: Si me persecuti sunt, et vos persequentur; si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt. Quae verba arripientes qui stabant, improbos ac perditos homines et calumniatores, quibus salutaria Christi mandata minime cordi sint, imperatorem prodige exprompta in ipsum insania sua persecuturos aiebant: quomodo nimirum Iudaei quoque Christum bene de ipsis meritum omnibus nervis persecuti sunt; et quidem ad tempus praevalituros, quemadmodum et illi praevaluisse visi sunt, cum liberatorem occiderunt. Deinde vero honestos ac probos et mandatis Christi dignos sermonemque eius servantes etiam imperatoris sermonem servaturos

τοιαῦτα μὲν ἐπαθείασαν ἐν τοῖς λογίοις οἱ πολλοὶ, ἃ καὶ εἰς A. C. 1341
 ἕστερον ἐξέβη κατὰ τὴν ἐξηγήσιν αὐτῶν σχεδόν. αὐτὸς δὲ
 ὁ βασιλεὺς περὶ τὸν Διδυμοτείχου ἀρχιερέα πολλὴν τὴν πί-
 στιν ἔχων καὶ τῶν κρειττόνων ὡς τινι προσέχων, οἷα δὴ ἐν
 5 πολλοῖς ἀποδεδειγμένῳ πρότερον θείας χάριτος οὐκ ἀμοιρεῖν,
 τῆς αὐτῆς ἡμέρας μετὰ τὴν ἀνάσθησιν πέμψας πρὸς ἐκεῖνον,
 τὰ γεγενημένα τε ἐδήλου, ὡς κοινῇ γνώμῃ λυσιτελεῖν ἐψη- P. 438
 φισμένα τελεσθεῖη, καὶ προσάγειν εὐχὰς θεῷ ὑπὲρ αὐτοῦ
 ἐδεῖτο, ὥστε γενέσθαι ἐπ' αὐτῷ τὸ τοῦ θεοῦ θέλημα τὸ ἀγα-
 10 θὸν καὶ εὐάρεστον. τοῦτον γὰρ εἰώθει τὸν τρόπον τῶν τὰ
 τοιαῦτα δεῖσθαι ἡξιωμένων, εὐχὰς ὑπὲρ αὐτοῦ προσάγειν
 θεῷ. ὁ δ' ἔφρασκεν, ὡς οὐ καλὸν μετὰ τὴν πρᾶξιν ἀπαγγέλ-
 λειν. πρότερον γὰρ ἐχοῖν, ἥνικα καὶ αὐτῷ τι τῶν δεόντων,
 θεοῦ διδόντος, παραινεῖν ἐξῆν· νυνὶ δὲ οὐδὲν ἢ τοῦ θεοῦ
 15 δεῖσθαι λοιπὸν ὑπὲρ τῶν κοινῇ λυσιτελούντων καὶ αὐτοῦ.
 τὸ βασιλεύειν δὲ Ῥωμαίων, καὶ αὐτὸν μὲν εἰδέναι, ὡς ἐπι-
 ψηρισθεῖη παρὰ θεῷ. πλὴν ἐξοιδήσουσι τὰ χεῖλη μήπω πε- B
 πανθὲν τὸ σῶκον καταφαγόντος· αἰνιτιόμενος ἐκ τοῦ παρα- V. 354
 δείγματος, ὡς πολλοῖς πρότερον περιπεσεῖται κινδύνοις καὶ
 20 πειρασμοῖς. θέλων δ' ὥσπερ καὶ τοὺς κινδύνους ὄθεν κακ-
 τίνος ἔσονται δηλοῦν, ὁράσεώς τινος ἀνεμίμνησκεν αὐτὸν, ἧς,
 ἔτι περιόντος Ἀνδρονίκου τοῦ βασιλέως, ἡξίωτο περὶ τῶν ἐ-
 σομένων. ἔφρασκε δὲ βασιλεὺς ὁ νέος οὕτως, ὡς, ἔτι περιόν-

eiusque iussa omnia complexuros. Huiusmodi ex his multi vaticinabantur, quae postea eventus ferme comprobavit. Ceterum ipse imperator, cum Didymotichi episcopo multum tribueret eique ut divino homini auscultaret, (quippe qui alias multis in rebus non se divinae gratiae expertem demonstraverat,) eodem die post creationem ad illum misit: quae facta essent, communi sententia, ut e re publica decreta fuisse significans et rogans, Deum precibus sibi conciliaret, ut in se voluntas eius bona et bene placens fieret; sic enim in tali gradu locatos rogare in more habebat, ut scilicet preces Deo pro se adhiberent. Respondit antistes, non esse pulchrum, haec sibi post factum nuntiarī; prius nuntiata oportuisse, quando et ipse, quod in rem esset, Dei concessu admonere potuisset. Nunc aliud nihil superesse, quam ipsum et commune bonum Deo suppliciter commendare. Et nosse se quidem, imperium Romanum illi a Deo decretum esse: verumtamen labra eius extumescent, inquit, qui uvam acerbam comederit. Qua parabola innuit, illum multis ante periculis et tentationibus circumventum iri. Cum vellet autem velut sub oculis subiicere, unde et a quo pericula illa imminerent, visi cuiusdam sui memorem fecit, quo vivente adhuc Andronico iuniore super futuro rerum statu dignatus fuerat: quod hunc in

- Α. C. 134¹τος βασιλέως, αὐτοῦ δ' ἔτι τὴν ἰδιώτου στέργοντος τύχην, ὁμιλίαν τινὰ τοῦ ἀρχιερέως τούτου ποιουμένου πρὸς αὐτόν, τὸν Ἀπόκαυκον φάναι, οὕτω τῆς ἀξίας χωρὶς προσαγορεύσαντα, μὴ πάνν ποιεῖσθαι περὶ πλείστον, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα, ὡς μεγάλης ἐπηρείας αἴτιον ἐσόμενον. τοῦ δ' ἐν εὐ-5
- Κτραπελίας εἶδει, καὶ ποίαν λίθῳ ἐπήρειαν προξενήσειεν ἂν ὦν, εἰπόντος, ὡς μέγα, φάναι τὸν ἀρχιερέα, τὴν ὑπερηφανίαν εἶναι κακὸν, μάλιστα τῶν τε τελείων τὴν ἀρετὴν καὶ τῶν εἰς τὸ ἀκρότατον τῆς κοσμικῆς ἐηλακώτων εὐημερίας ἐφραπτομένην. τοῦ δὲ, μὴ εἰς τοιαῦτα προάγεσθαι ἔξ ὑπερη-10
- φανίας, εἰρηκότος, ἀλλ' ἐκ τοῦ μάλιστα συνειδέναι ἑαυτῷ μὲν δύναμιν πολλήν, ἐκείνῳ δὲ ἀδυναμίαν· πλήν εἰ μὴ καὶ λύκον θρασυτήτος αἰτιῶτό τις προβάτου ἰσχυρότερον νομίζεσθαι ἀξιούντα καὶ τὸν λέοντα ἐλάφου τὴν ῥώμην πλείστον οἰόμενον διαφέρειν. ἔτι δ' ἀξιούντος, τὴν ὄρασιν δήλην αὐτῷ ποι-15
- δεῖν, ὡς δὴ πειθομένου οἷς εἰρήκει, ἐπειδὴ τὰ μὲν φυσικὰ ἀμετάβλητα δεδημιούργηται παρὰ θεοῦ, τὰ ἀνθρώπινα δὲ πράγματα ἄλλο τε ἄλλως φέρεται καὶ πολλὴν ὑπομένει τὴν μεταβολὴν, καὶ πολλὰ δεηθέντος ὥστε πείσαι διηγήσασθαι τὰ ὄραθέντα· „εὐχόμενός ποτε” εἶπε „καὶ ἔμαντῷ μόνῳ καί το θεῷ προσαδολεσχῶν, ἐδόκουν σε ὄραν ἐστῶτα πρὸ ἐμοῦ. αἴφνης δὲ Ἀπόκαυκον οὕτω ῥαγδαίως ἐπελθεῖν καὶ ὠθισμῷ τοσοῦτῳ χρήσασθαι καὶ βία, ὥστε μικροῦ μὲν δεῆσαι ἀνα-

modum novus imperator narrabat. Vivo adhuc imperatore Andronico, cum ipse privati sortem locumque teneret et in eo plane acquiesceret, secum hunc episcopum aliquando congressum, monuisse, ne Apocauchum (quem citra honoris adiunctum sic nude appellasset) admodum magni faceret: sed ab homine, ut ingens aliquando damnum invecturo, caveret. Cum ipse iocabundus subiecisset, quale tandem damnum lapidi ovum importare possit: illum respondisse, superbiam ingens esse malum, quod praecipue omni virtute perfectos et ad summum felicitatis culmen evectos comitetur. Tum se ita occurrisse, non ex superbia haec a se, sed ex certa tum suarum virium, tum Apocauchi imbecillitatis conscientia dicta esse: nisi quis lupum et leonem audaciae accuset, quia ille ove, hic cervo multo se robustiorem iudicet. Praeterea orasse, ut visum sibi detegeret crediturumque promississe; quoniam naturalia a Deo immutabilia fabricata sint, humana autem aliter alias ferri varietque mutari. Et cum enixe orando eum vicisset, ita exorsum. Cum sacrae precationi me dedissem quodam tempore, mecumque solo et cum Deo colloquerer, te videre coram me stantem videbar, statimque Apocauchum cum impetu supervenire et te tanta violentia impellere, ut propemodum humi alligeret: certe in alterum genu te

τρέψαι, ὁμως ὑπὸ θύμης καταναγκάσαι ἐπὶ γόνυ τε κλιθῆ- A.C. 1341
 ναι θατέρου τῶν ποδῶν καὶ τὴν λαιὰν χεῖρα προσερείσαντα
 τῇ γῆ, ἀπέτειν πρὸς τοὺς ὠθισμούς. ἐκεῖνον δὲ, καίτοι πολ-
 λά μογήσαντα, μηδὲν πλέον δυνηθῆναι. σὲ δὲ τοῦ πτώματος P. 439
 5 ἔξαναστάντα, χρήσυσθαι ῥοπάλῳ καὶ πολλάκις αὐτοῦ τῆς κε-
 φαλῆς κατενεγκεῖν, μὴ ἀντισχόντα δὲ πρὸς τὰς πληγὰς εἰς
 τὴν γῆν καταθροῦναι· σὲ δὲ αὐθις ξυρωῖ τὴν κεφαλὴν τοῦ
 σώματος ἀποτεμεῖν. ἡ μὲν οὖν ὄρασις, ἔφη, τοιαύτη ἦν.
 ἐγὼ δ' ἔξετάζων ἐπ' ἑμιαυτοῦ πρὸς ὅτι τὰ τοιαῦτα φέρει,
 10 πόλεμόν τινα ἐκεῖνον οἶμαι ἐνοτήσεσθαι πρὸς σὲ καὶ κινδύ-
 νους μεγάλους καὶ πολλοὺς ἂν ἐπενεγκεῖν· τὴν δὲ νίκην με-
 τὰ τοὺς κινδύνους σοὶ παρέξεσθαι τὸν θεόν. διὸ χρὴ μὴ
 ῥαθυμεῖν, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα." τοιαῦτα μὲν περὶ
 τοῦ ἀρχιερέως διεξῆλθεν ὁ βασιλεύς. οἱ παρόντες δὲ καὶ τοῦ B
 15 περὶ τοῦ σύζου παραδείγματος ἀκούσαντες μᾶλλον ἐπερῶ-
 σθησαν πρὸς ἃ ἐπεσημήναντο ἐκ τῶν λογίων καὶ τῆς τῶν ἐν-
 δυμάτων ἀσυμμετρίας. ὥσπερ γὰρ τισι χρησιμοῖς τοῖς ἐκεί-
 νου προσείχον λόγοις, ἤνίκα περὶ τῶν μελλόντων διεξῆει τι,
 οὐ μόνον διὰ τὸ πολλά πολλάκις τῶν ἐσομένων ἀπταιστώ-
 20 προειπεῖν, ἀλλ' ὅτι καὶ τεράστια τινα εἰργασμένος ἦν, ἃ θεῶ
 μόνῳ δυνατὰ καὶ τοῖς ἐκείνῳ διὰ τὴν κάθαρσιν καὶ πολιτείας
 ὕψος ἠκραιωμένοις. ἐν οἷς τι φέρεται καὶ τοιοῦτον, ὃ ῥαστώ-
 νης χάριν διηγῆσομαι. τῶν παρὰ Διδυμοτείχῳ πολιτευομέ-
 νων τις οὐ τῶν ἀσῆμῶν ὑπώπτενε παρὰ τοῦ τὸν γάμον διε- C

procidere alteroque pede et sinistra manu terra contra impulsum
 niti, ipsumque, quantumcumque conaretur, plus non posse. Te a
 casu exsurgentem, crebrius illi in caput fustem impingere et plagis
 non resistentem humi cadere: te iacenti novacula cervices re-
 pente praecidere. Speciem igitur visam istiusmodi fuisse. Tum se
 apud animum suum inquisisse, quorsum haec spectarent; et putare,
 illum tibi bellum facturum, graviaque et multa pericula creaturum;
 Deum autem tibi victoriam tandem concessurum. Ideo non pi-
 grandum, sed cavendum ab hoc viro. Talia de episcopo imperator
 commemorabat: quibus qui intererant, audita etiam de fici para-
 bola, magis ad ea, quae tum ex evangelii verbo, tum ex vestium
 proportione male respondente portendebantur, credenda, confirmati
 sunt. Etenim si quando de futuris narraret ille episcopus, eius ser-
 monem non secus quam oracula attendebant; non solum quod saepe
 ventura certo praenuntiasset, sed quod etiam mira quaedam et quae
 solus Deus potest, quique puritate animorum et sublimi vitae in-
 stituto familiarem eius amicitiam adepti sunt, effecisset. In iis et
 hoc fertur, quod animi gratia exponam. Didymotichi civis haud
 ignobilis uxorem adulterio pollutam suspicabatur, nec fallabatur.

A.C. 1341 φθάρθαι καὶ οὐχ ἡμάρτανε τῶν λογισμῶν· διέφθαρτο γάρ.

- V. 355 τὴν ὑπόψιν δὲ μὴ φέρον ὑπὸ ζηλοτυπίας στέγειν οἰγῆ, πί-
 σταις ἤτει τὴν γυναῖκα, αἱ δυνήσονται πείθειν, ὡς μὴ εἴη
 ἄπερ ὑπενόει ἀληθῆ, ἢ τὰ δεινότατα ἠπέλλει διαθήσειν, οὐ-
 τως ἔξυβρικυῖαν εἰς τοὺς γάμους. αἱ πίσταις δὲ ἦσαν, σίδη-5
 ρον αὐτὴν ἐπὶ τῷ χεῖρε δέξασθαι ἐκφλογοθέντου. ἄλλως γὰρ
 πείθεσθαι μὴ δύνασθαι. ἡ γυνὴ δὲ τότε τὰ εἰργασμένα
 ἔξαγγέλλειν συνορῶσα ὡς δεινόν, (θάνατος γὰρ ἦν ἡ ζημία
 τῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἀδικίας,) τότε τοῦ σιδήρου ἄπτεσθαι
 ἔλεγχον τῆς ἀτοπίας οἰομένη φανερόν καὶ ἀμφοτέρωθεν εἰς 10
 Δύπορτιαν ἐσχάτην συνέλαυνόμενῃ, ἐπὶ τὸν μέγαν ἐκείνον ἀρ-
 χιερέα καταφεύγειν ἐγνώκε δεῖν. προσελθοῦσα δὲ καὶ πάντα
 ἀπαγγέλασα, ἔδειτο προστῆναί οἱ καὶ μὴ περιδεῖν, ὑπὸ κα-
 κοβουλίας ἐσχάτοις κακοῖς περιπεσοῦσαν, ἀλλὰ τὸν ἄνδρα
 πείθειν τῆς πείρας ἀποσχέσθαι, διδάσκοντα ὑπὲρ αὐτῆς, ὡς 15
 οὐδὲν εἴη τῶν ὑποπτενομένων εἰργασμένη. τοῦ δὲ, εἰ μετά-
 νοιὰ τις αὐτὴν εἰσίοι πρὸς τὴν ἀκολασίαν καὶ εἰ σωφρονεῖν
 τὸν ἐπίλοιπον βίον ἐπαγγέλλοιτο, πνυθανομένου, ὡς εἶδε πολ-
 λὰς δακρῦων καταχέουσας πηγὰς καὶ μηδέποτε τοιαῦτα τολ-
 μήσειν αὐτῆς ἰσχυριζομένην, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμαρτημένων 20
 δίδοναι δίκας ἀξιοῦσαν, πολλὰ περὶ σωφροσύνης πρότερον
 P. 440 διαλεχθεῖς καὶ τοῦ μὴ δεῖν εἰς τὸν ἄνδρα παρανομεῖν, ἐπει-
 τα ἐκέλευεν ἄπτεσθαι τοῦ σιδήρου, ὥσπερ ὁ ἀνὴρ ἠξίου καὶ
 τοῦ πυρὸς κατατολμᾶν. ἡ δὲ ἐπανελθοῦσα πρὸς τὸν ἄνδρα,

Eam suspicionem prae zelotypia celare non sustinens, probationes eam poscebat, quibus refutatus suspicari desineret: alioqui exemplo pessimo miseram cruciaturum minabatur, quae tam petulanter matrimonii sacra contaminasset. Probatio haec erat, ut ferrum candens in manus sumeret; aliter credere se non posse. Mulier intelligens, quam periculosum esset, facinus admissum confiteri, quando huic in maritum iniuriae mors esset proposita: et ferri igniti contrectationem intolerabilem manifestum fore indicium turpitudinis; atque ita utrimque ad summam consilii inopiam redacta, ad magnum illum episcopum sibi confugiendum statuit, quem, re tota exposita, oravit, uti se tuendam susciperet neve malo consilio in extremum prolapsam infortunium despiceret; sed virum ab huius experimenti cupidine auctoritate sua averteret doceretque, de quo is suspicionem haberet, id illam non fecisse. Percunctatus episcopus, num libidinis poeniteret et de cetero pudicitiam promitteret, ubi effusissime lacrimantem adspexit et affirmantem audiit, nunquam similia perpetraturam, quin etiam delicti poenas libenter subituram: cum prius de coniugali castitate et de fide legitima viro servanda disputasset, deinde iussit ferrum ignitum, id quod maritus voluerat,

ἔδειτο τὴν βάσανον προσάγειν. ἐκεῖνος δὲ, (καὶ γὰρ οὐκ ἤ- A. C. 1341
 νείχετο μὴ ἔκ τινος ἀναμφιβόλου τὴν περὶ τὴν γυναῖκα ὑπο-
 ψίαν ἀποτρίβασθαι,) μόνην ἔνδον ἱεροῦ τινος παραλαβὼν καὶ
 σίδηρον, ὡς μάλιστα ἐνῆν, ἀπηνθρακῶσθαι πυρὶ παρασκευά-
 5σας, ἔπειτα λαβόμενος διὰ πυράγρας, ἐπέθηκε ταῖς χερσὶ τῆς
 γυναικός. καὶ τὸν ἱερὸν ἐκέλευε σκίμποδα περιέμεναι τρίς.
 ἐπεὶ δὲ περιῆλθεν ἀπαθῶς κατέχουσα, ὡς μηδὲ τὴν ἀρχὴν
 προσομιλήσαντα πυρὶ, τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας θανμάσας
 ὁ ἀνὴρ καὶ τὴν περὶ τὴν γυναῖκα ὑποψίαν ἀποσκευασάμενος,
 10 ἐκέλευε τὸν σίδηρον ἐπὶ τοῦ σκίμποδος τιθέναι. ἐπεὶ δὲ ἔκει- B
 το, ὑπὸ τῆς ἄγαν πυρακτώσεως τὸν σκίμποδα διατρέψας, κα-
 τέπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. τοιαύτης ἦν χάριτος ἤξιωμένος ὁ ἀνὴρ
 καὶ πολλὰ θαυμασιώτερα κατεπράξατο, ὡς ὕστερον ἐπιμνησό-
 μεθα κατὰ καιρὸν.

15 κή. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς εἰς τὴν ὕστεραίαν C
 μετὰ τὴν ἀνάδοξιν ἐκκλησίαν συναθροίσας ἔκ τε τῆς στρα-
 τιᾶς καὶ τῶν συγκλητικῶν ὅσοι παρῆσαν, „ἄνδρες” εἶπε „Ρω-
 μαῖοι, καίτοι καὶ πρότερον πολλάκις τὴν περὶ βασιλίδα καὶ
 βασιλέα τὸν υἱὸν ἐμὴν εὐνοίαν καὶ προθυμίαν καὶ σπουδὴν
 20 πρὸς ὑμᾶς διεξελθὼν, οὐδέπω μέχρι νῦν ἔσχηκα κόρον τοῦ
 μὴ περὶ τῶν αὐτῶν αἰεὶ διεξιέναι. διὸ καὶ νυνὶ τὸν τὰ πάν-
 τα πρὶν γενέσθαι σαφῶς εἰδόμενα τῶν λεγομένων μάρτυρα ποιοῦ-
 μαι, ὡς οὐδὲ μέχρι διανοίας ἐμαντῶ τι σύννοϊδα τῶν ὀρθῶν V. 356

21. τὰ om. P.

fidenter contingere. Illa ad virum redit, explorationem adhiberi
 petit. Maritus quia facere non poterat, quin aliquo minime dubio
 argumento suspicione se exsolveret, solam in quoddam templum se-
 ducit, ferrumque quantum posset ignescere curans et forcipe corri-
 piens, manibus coniugis imponit ac ter sacrum suggestum circumire
 iubet. Quod ut fecit tamque illaesa mansit, quam si ignem nullum
 tetigisset, maritus veritatis vim admiratus, abiecta suspicione, fer-
 rum super suggesto reponi mandat, quem, quia nimium candebat,
 ustulando penetravit et in terram decidit. Tali gratia Deus virum
 illum dignatus fuerat et longe mirabilia edidit, ut infra oppor-
 tune memorabimus.

28. Imperator Cantacuzenus postridie creationis suae ad con-
 cionem advocatis de primoribus et exercitu, qui aderant sic locu-
 tus est: Quamquam et antea frequenter, viri Romani, meam erga
 Augustam eiusque filium imperatorem benevolentiam, alacritatem
 atque studium apud vos testatus sim, tamen usque hodie eadem
 semper testificandi nondum me satietas cepit. Quare et in prae-
 sentia eum, qui pernovit omnia, priusquam fiant, testem invoco,
 mihi, ut ulla in re a curriculo rationis deflecterem, ne in mentem

- A.C. 1341 παρατραπέντι λογισμῶν, ἀλλὰ πᾶσαν πρόνοιαν ἐποιούμην καὶ
 Δσπουδὴν, οὐ μόνον τὰ Ῥωμαίων αὔξειν, ἀλλὰ καὶ βασιλίδι
 καὶ υἱῷ τὴν ἀρχὴν διασώζειν καὶ μηδένα, τό γε εἰς ἐμὲ
 ἦκον, ἀδικεῖν ἔαν. ἃ ἐχρῆν κάκεινην συνορῶσαν, τάληθῆ
 καὶ δίκαια λογίζεσθαι περὶ ἐμοῦ καὶ μὴ οὕτως ἐρήμην κατα-5
 ψηφίζεσθαι, ἀνθρώποις πεισθεῖσαν συκοφάνταις. ἐπεὶ δ'
 ἐκείνη τάληθῆς παραδραμοῦσα προεῖλετο τὸ ψεῦδος, καὶ μη-
 δὲν ἡδίκηκότα, μήτε πρόφασιν πολέμου παρεσχημένον οὐδε-
 μίαν, πολέμιον ἐψηφίσατο αὐτὴ καὶ πάσαις πόλεσιν ἐκήρυξε
 P. 441 μὴ δέχεσθαι, ἀλλὰ παντὶ σθένει πολεμεῖν· ἃ ὑμῖν λυσιτελεῖν 10
 πρὸς τὰ παρόντα καὶ ἐμοὶ συνέδοξεν, ἀνάγκη συνελανόμε-
 νοι, ἐπράξαμεν. τῆς μὲν οὖν προθυμίας ἕνεκα καὶ τῆς περὶ
 ἐμὲ εὐνοίας χάριτας ὑμῖν πολλὰς ὁμολογῶ. δίκαιον δὲ ἡγοῦ-
 μαι, τὴν ἴσῃν καὶ αὐτὸν περὶ ὑμᾶς ἐπιδεικνύμενον κηδεμο-
 νίαν, ἃ συνοίσειν οἴομαι ὑμῖν ἐκάστῳ καὶ παραινεῖν καὶ 15
 ἐπιτρέπειν. οὐ γὰρ ἂν εἴη φιλοῦντος, εἰ τῶν ἰδία τι ἐμοὶ
 διαφερόντων ἕνεκα τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας ἀμελοῖην. ὅσοις
 τοίνυν ὑμῶν ἐν αἷς οὐχ ὑπόκεινται πόλεσιν ἡμῖν ἢ κώμαις
 οἰκίαί τε εἰσι καὶ τέκνα καὶ γυναῖκες καὶ ἡ ἄλλη τοῦ βίου
 Βάφορμῆ, οὐ χρὴ τῆς εἰς ἡμᾶς εὐνοίας ἕνεκα ἐνταῦθα καρτε-20
 ροῦντας, τὰ οἰκεῖα ἀπολύειν. ἄτοπον γὰρ τὴν εἰς ἐμὲ φιλίαν
 μεγάλων αἰτίαν ὑμῖν ὄφθῆναι συμφορῶν. οὐ γὰρ ἀποσχί-
 σονται οὐδενὸς δεινοῦ, οἱ πάντα οὗτοι τολμηταὶ καὶ πέρα τοῦ

quidem unquam venisse, sed in id omnem curam diligentiamque contulisse, non modo ut rem Romanam amplificarem, verum etiam ut imperium imperatrici eiusque filio sartum tectum conservarem: nec, quantum in me esset, ulla eos affici iniuria sinerem. Quae cum et illam non fugerent, vera et iusta de me sentire, nec adeo sycophantis credulam, indicta causa condemnare me oportebat. Quia vero, postposita veritate, mendacium amplecti maluit meque, culpa omni vacantem et nullam bello ansam praebentem, hostem suum declaravit et edictum per omnes urbes de me excludendo et quam acerrime oppugnando promulgavit, quae vobis et mihi in praesens conducibilia apparuerunt, necessitate compulsi fecimus. Vestrae igitur erga me promptae ac studiosae voluntati ingentes ago gratias et aequum arbitror, me pari pro vobis cura sollicitum, quae cum fructu vestro coniuncta puto, ea cuique et suadere et committere. Haud enim amici fungerer officio, si commoda mea privata aliorum saluti anteponerem. Quotquot ergo in urbibus aut vicis nobis non subiectis domicilium habetis et uxores cum liberis aliaque vitae subsidia, non necesse est hic apud me perdurare ac domestica dimittere. Iniquum enim et absurdum foret, amorem, quo me diligitis, vobis magnam parare miseriam: nam audaces isti et rerum

μετρίου νεωτεροποιοί. ἀλλ' εἰς τὰς οἰκίας ἀπελθόντες, τὴν Δ. C. 134
 ἴσην εὐνοίαν διασώζετε ἡμῖν καὶ, καιροῦ καλοῦντος, ἐπιδεί-
 ξασθε". ἔπειτα τοῖς τῶν χρημάτων ἐκέλευε ταμίαις, τοῖς
 μὲν μισθοφόροις, εἴ τι τοῦ μισθοῦ ὤφειλετο, ἀποδιδόναι
 5 καὶ προσέτι ἐπεδαψιλεύετο· τοῖς δ' ἄλλοις, ὅσοι ἐκ χωρίων
 τὰς προσόδους εἶχον, καὶ αὐτοῖς χρυσίον διανείμας ἱκανόν,
 ἀπέπεμπε πρὸς τὰς οἰκίας, πολλὰς καὶ μεγάλας τῆς κηδεμονίας
 ἕνεκα τὰς χάριτας ὁμολογοῦντας καὶ ὡς, ἣν λάβονται και- C
 ροῦ, τῆς εὐεργεσίας ἄξιοι φανεῖσθαι ἐπαγγελλομένους. ὅσοις
 10 δὲ μὴ γυναῖκες ἔσαν καὶ τέκνα, κατεῖχε παρ' αὐτῶ, καὶ εἴ
 τις ἕτερος ἐκὼν εἶναι ὑπελείπετο. μετὰ δὲ τοῦτο στρατιὰν
 ἀπολεξάμενος ἐκ τῆς παρουσίας εἰς τάγματα ἑκκαίδεκα, καὶ
 στρατηγούς ἐπιστήσας τὸν τε πιγκέρονην Ἰωάννην καὶ τὸν γυ-
 ναικὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην τὸν Μανουήλ, ἐκέλευεν εἰς Βυζάν-
 15 τιον ἐμβαλόντας καὶ περὶ τὸν Μέλανα ποταμὸν στρατοπεδευ-
 σαμένους εἶργειν τὴν ἐκ Βυζαντίου στρατιὰν, ὅπως μὴ ἐξι-
 οίεν ἐπὶ τὰς αὐτῶ προσχωρησάσας πόλεις. αὐτὸς δὲ παρε-
 σκευάζετο ὡς ἅμα τοῖς ἐπιλοίοις στρατιώταις διὰ Πειρίνθου D
 καὶ Σηλυβρίας (ἦσαν γὰρ ἐπαμφοτεριζούσαι καὶ μηδετέρῃ
 20 βασιλέων καθαρῶς προσέχουσαι,) διελθὼν καὶ ὑποποιησάμε-
 νος, ἅμα πιγκέρονη καὶ Ἀσάνη τοῖς στρατηγοῖς ἄχρι Βυζαν-
 τίου τῶν τειχῶν ἔλθῃ ἀποπειρασόμενος, εἰ προσχωροίη. ἐν
 Ἀδριανουπόλει δὲ ἐπεὶ τοῦ Καντακουζηνοῦ βασιλέως ἦκει

6. ἱκανόν add. M.

8. λάβονται P.

novarum incredibiliter cupidi, nullo non maleficio in vos grassarentur. Sed domos repetentes, eundem adversus me animum retinete et, quando res admonuerit, facto ostendite. Dehinc quaestoribus mandavit, ut si quid stipendiorum deberetur, mercenariis persolverent cum auctario. Aliis quoque ex agris redditus capientibus, auro large distributo, omnes pro cura sui multis verbis egregie gratias agentes, dataque occasione beneficium dignis datum esse demonstraturos pollicentes, domum dimisit. Qui uxoribus et liberis carerent et si quis alius sponte sua remaneret, apud se retinuit. Postea ex praesentium delectu exercitum cohortium sedecim comparavit, quibus Ioannem Pincernam et Manuelem, uxoris fratrem, duces constituit: iussitque in agrum Byzantinum irrumpere et castris ad Nigrum flumen positis, arcere quod erat Byzantii copiarum: ne contra urbes, quae in eius fidem transierant, egredi possent; ipse vero se instruebat, ut cum reliqua manu per Perinthum et Selybriam, (erant enim ancipites neutrique imperatori penitus adhaerebant,) ubi transisset illasque subiugasset, cum Pincerna et Manuele Asane ducibus ad ipsa Byzantii moenia accederet, experturus, ecquid frenum acciperet. Adrianopolin allatis ab imperatore Cantacuzeno litteris, qui-

- A. C. 1341 γράμματα, ὡς περὶ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσι κελεύοντα αὐτῶν προσέχειν ἤδη βασιλεῖ γεγενῆμένῳ, οἱ δυνατοὶ μὲν τῶν πολιτῶν ἐδέξαντο προθύμως καὶ ἐκέλευον τὰ γράμματα ἀναγινώσκεισθαι ἐπ' ἐκκλησίας. ὁ δῆμος δὲ οὐχ ἠδέως εἶχε, καὶ δῆλοι ἦσαν ὡς νεωτερίζοντες· οἱ δὲ τινες αὐτῶν καὶ φανερώς ἀν-5
- F. 442 τεῖπον. οὗς ἀπήλαυνον πρὸς ὄργην οἱ δυνατοὶ οὐ λοιδορίας μόνον, ἀλλὰ καὶ μάστιγι χρῆσάμενοι. οἱ δὲ τέως μὲν πρὸς
- V. 357 τὴν ὕβριν τῶν δυνατῶν διεκαρτέρουσαν, δεδιότες τε αὐτοὺς οὐκ ὀλίγους ὄντας, καὶ δημαγωγῶν οὐκ ὄντων ἔτι, οἱ πρὸς ὄργην διερεθίσουσιν. ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, Βράνος τις 10 τοῦνομα τοῦ δήμου εἷς, σκαπάνῃ προσέχων καὶ χερσὶ καὶ γλίσχρως ἐκ τούτων πορίζόμενος τὸν βίον, καὶ δύο προσεταιρισάμενός τινας ἑτέρους, οἱ Μουγδουφῆς καὶ Φραγγόπουλος προσηγορεύοντο, νυκτός τε τῶν δημοτῶν τὰς οἰκίας περιυῖοντες καὶ πείσαντες μὴ θάστυμεῖν, ἀλλ' ἐπανίστασθαι τοῖς δυνατοῖς, 15 ὡς οὐκ ἀπαλλάξόμενοι μόνον τῆς ὕβρεως ἐκείνων, ἀλλὰ καὶ
- B τὰς οὐσίας διαρπάσοντες, καὶ χεῖρα οὐκ ὀλίγην ουστησάμενοι δημῳδῆ, ἐπιτίθενται τοῖς δυνατοῖς καὶ πάντων κρατοῦσι, πλὴν ὀλίγων, οἱ τὴν ἐπιβουλήν αἰσθόμενοι, τὸν κίνδυνον διέφυγον, κατακρύψαντες ἑαυτούς. κατακλείσαντες δὲ ἐν τοῖς πύργοις τῆς 20 πόλεως καὶ ἐπιστήσαντες φρουράς, ἐπεὶ καὶ ἡμέρα ἤδη ἦν, πανδημεὶ ταῖς οἰκίαις τῶν ἐαλωκότων ἐπελθόντες, τὰς τε οὐσίας διήρπαζον, ἔπειτα καὶ τὰς οἰκίας καθήρουν, οὐ μόνον τὰς ξυλώσεις περιαιροῦντες, ἀλλ' ὑπὸ μανίας καὶ τοίχους ἄχρι

bus perinde ut aliis urbibus mandabatur, ut sibi de cetero, iam imperatori renuntiato, obtemperarent, potentiores cives libenter eas acceperunt et in concione recitari iusserunt. At populus graviter tulit et seditionem emersuram apparebat; quidam etiam manifeste repugnabant. Quos principes civitatis ira commoti comprehendebant eosque non verbis tantum, verum etiam flagris castigabant. Alii interim propter istam potentum contumeliam se sustinebant, et quod timerent ipsos, quippe non paucos, et quod tribuni, qui plebem concitarent, nulli essent. Ut nox diem abstulit, Branus quidam vocabulo, homo plebeius, ligone victum aegre tolerans, duos sibi alios, Mugduphem et Phrangopulum, adsciscit. Hi noctu infirmorum aedes obeuntes hortantesque, ne desiderarent, sed in potentiores insurgerent seseque et ab iniuria vindicarent et facultates eorum diriperent, cum multitudinem non modicam conflasset, optimates invadunt omnesque subiiciunt, extra paucos, qui insidias odorati, sese occultando periculum effugerant. Captis illis et per turres urbis distributis custodiibusque appositis, die iam claro certatim domos eorum concursant, fortunas diripiunt, aedificia diruunt, non tantum materiaturam et contabulata destruentes, sed prae fu-

Θεμελίων διαλύοντες, καὶ οὐδὲν ἦν ὅ, τι δεινὸν μὴ ἔτολματο. C. 134
 κατὰ τῶν τὰ Καντακουζηνῶ τοῦ βασιλέως ἡρημένων, πολλοὶ δὲ
 καὶ ἰδίων ἔνεκα διαφορῶν παραπήλαυσαν τῆς τοῦ δήμου φο- C
 ρᾶς· ἄλλοι δὲ καὶ χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων, ὑπὸ τῶν
 5 λαβόντων ἠτιάθησαν Καντακουζηνισμόν. οὕτω χαλεπὴ στάσις
 ἐξαρχῆς εὐθύς ἀνήφθη. ἔδοξε δὲ καὶ μᾶλλον χαλεπωτέρα ἐκ
 τοῦ πρώτῃ παρ' αὐτοῖς γενέσθαι, ἐπεὶ ὕστερόν γε καὶ πᾶν
 τὸ Ῥωμαϊκὸν εἰς ὠμότερα πολλῶ καὶ χαλεπώτερα ἐξετρόπη,
 τῶν μὲν ἐκασταχοῦ δήμων τὸν βασιλέα Παλαιολόγον δεῖν
 10 οἰομένων ἑαυτοῖς δεσπότην ἐπιφημίξειν, τῶν ἀρίστων δὲ
 ἢ τῇ ἀληθείᾳ τῷ Καντακουζηνῷ προσκειμένων βασιλεῖ, ἢ τῶν
 ἀπόρων καὶ νεωτερίζειν βουλομένων τὴν ἴσῃν αἰτίαν ἐπαγοί-
 των οὐκ ἔκ τινος ἐλέγχου. ὅψται δὲ αὐτοῖς ἐγίνοντο αἱ ἐπα-
 γωγαὶ χρημάτων τε ἔχουσιν, ἃ ἔδει τοὺς ἀπόρους διαρπάζειν, D
 15 καὶ μὴ βουλομένοις τοῖς ἄλλοις ὁμοίως συνασχημονεῖν. καὶ
 οἳ τε δῆμοι καὶ πρότερον πρὸς τοὺς ἀρίστους ἐκ τοῦ παρ' αὐ-
 τῶν ἄγεσθαι καὶ φέρεσθαι ἐν τῆς εἰρήνης τοῖς καιροῖς πολ-
 λὴν ἔχοντες ἀπέχθειαν, ἄλλως τε καὶ διαρπάζειν τὰς οὐσίας
 αὐτῶν ἐλπίζοντες πολλὰς οὐσας, ἔτοιμοι ἦσαν πρὸς τὰς στά-
 20 σεις καὶ ἐξ ἐλαχίστης προφάσεως καὶ τὰ δεινότερα ἐτόλμων.
 οἳ τε στασιασταὶ ὡς ἐπιπολὺ τῶν ἀπορωτάτων καὶ λωποδυτῶν
 καὶ τοιχωρῶν ὄντες, αὐτοὶ τε ὑπὸ τῆς πενίας ἀναγκαζόμενοι P. 443
 οὐδὲν εἴασαν ἀτόλμητον, καὶ τοὺς δῆμους ἐνήγον πρὸς τὰ ἴσα,

2. τοῦ om. P.

10. αὐτοῖς P.

rore etiam muros usque ad fundamenta evertentes; nec erat quid-
 quam adeo horribile, quod illi contra Cantacuzeni partium studiosos
 reformidarent. Complures item propter privatas controversias hoc
 furore populari ad suam utilitatem abusi sunt. Alii praeterea, cum
 ipsis pecunia deberetur, a debitoribus Cantacuzenismi accusabantur.
 Ita seditio a principio statim perniciose exstitit. Visa est autem eo
 perniciosior, quod apud eos primum facta esset: nam postea nomen
 totum Romanum ad saevitiam multo immaniolem conversum est,
 cum ubique populi omnes Palaeologum sibi dominum promulgandum
 censerent, optimatibus vel sincere a Cantacuzeno stantibus, vel
 egentibus et rerum novarum studiosis idem criminis loco, sed nulla
 probatione illis obiectantibus. Facillime porro invadebantur, qui
 habebant pecunias, quas pauperiores diriperent, et volebant cum
 aliis turpiter se gerere. Plebs quoque etiam ante optimatibus in-
 fensa erat eo, quod tempore pacis praedae ipsis ac populationi
 esset. Et cum spes diripiendorum bonorum, nec exiguorum, acce-
 deret, a tumultu seditioneque haud abhorrebant: atque ex levissima
 occasione audebant atrocissima. Seditionum auctores plerique erant
 egestate perditii, perfossores parietum: et cum ipsi mendicitate co-
 acti, nullum malum facinus detrectarent, vulgus ad similia indu-

- A. C. 1341 τὴν πρὸς βασιλέα τὸν Παλαιολόγον εὐνοίαν ὑποκρινόμενοι. διό
καὶ πιστοτάτους ἑαυτοὺς προσηγορεύασιν. ὕστερον δὲ ὥσπερ
τι νόσημα κακότητες καὶ δεινὸν τὴν πᾶσαν ἀρχὴν ἐπινεμόμενον
Ῥωμαίων, καὶ τῶν πρότερον δοκούντων μετρίων καὶ ἐπεικῶν
πρὸς τὴν ὁμοίαν ὕβριν ἐξεκαλέσατο πολλούς. ἐν μὲν γὰρ εἰ-5
ρήγη καὶ πολέμων ἀπουσίᾳ αἱ τε πόλεις καὶ οἱ ἰδιῶται ἀμεί-
νους ἔχουσι τὰς γνώμας καὶ πρὸς αἰσχρὰς καὶ φαύλας πρά-
ξεις ἤκιστα ἂν ἐξάγοιντο διὰ τὸ μὴ ἐς ἀκουσίους ἀνάγκας
- B περιπίπτειν. ὁ δὲ πόλεμος τὴν καθημέραν ἀπορίαν ὑφαιρού-
μενος, βίαιος διδάσκαλος καὶ τῶν πρότερον δοκούντων ἀτολ-10
μήτων γίνεται. ἐστασιάζον οὖν αἱ πόλεις πᾶσαι κοινῇ πρὸς
τοὺς ἀρίστους, καὶ οἱ ὑστεριζόντες πονύσκει τῶν προγε-
γεννημένων πολλὴν ἐπεδείκνυντο ὑπερβολὴν καὶ μέχρι φόνων
- V.358 ἐχώρησαν, καὶ τούτων ἀπανθρώπων, καὶ ἧ, τε ἀλόγιστος
ὄρμη ἀνδρία ἐνομίσθη καὶ ἧ ἀναλγησία πρὸς τὸ συγγενέσι15
καὶ ἀσυμπάθεια βεβαία πρὸς τὸν βασιλέα πίστις· καὶ ὁ μὲν
πρὸς βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν χαλεπαίνων καὶ πρὸς ὕ-
βρεις ἐξαγόμενος αἰσχρὰς καὶ χαλεπὰς, πιστὸς ἐδόκει, ὁ σω-
φρονῶν δὲ καὶ γλώσσης κρατῶν καὶ τὸ προσῆκον ἦθος δια-
σώζων ὑποπτος ἦν εὐθύς. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἐπιβουλεῦσαι20
- C καὶ ψεύδη καὶ σνκοφαντίας πλάσασθαι δόκησιν συνέσεως
παρεῖχε. καὶ ἧ προδοσία τῶν οἰκειοτάτων ὥσπερ τι τῶν
ἀγαθῶν ἐπετηδεύετο μετὰ ὀνόματος εὐπρεποῦς. οὕτω πᾶσα

cebant, interea se Palaeologi imperatoris cupidos simulantes et se eius fidissimos appellantes. Tandem quasi morbus quidam gravis ac pestifer totum Romanum depastus imperium, multos etiam, qui prius moderati et lenibus videbantur ingeniis, ad similem insolentiam provocavit. Nam in pace, dum bellum abest, cum urbes, tum privati probam mentem possident turpesque et vitiosas actiones nequaquam susciperent: quia scilicet invites ad id nulla necessitas urget. At vero bellum quotidianam copiam subtrahens et imminuens, violentus magister fit etiam eorum, quae prius nefaria ducebantur. Universae igitur urbes communiter contra optimates insurgabant et si quae forte in eo tardiores fuissent, auditione alibi gestorum postea modum omnem excedebant et usque ad caedes quoque, easque truculentas, procedebant impetusque rationis expers, fortitudo, indolentia erga amicos et a miseratione alienus animus, constans erga imperatorem fides nominabatur: quique imperatorem Cantacuzenum odisset et in eum foeda et acerba maledicta iactaret, fidelis habebatur. Contra modestus et linguae continens et decorum in dictis factisque observans, statim suspectus fiebat. Eodem modo insidias tendere mendacique et calumnias comminisci, opinionem prudentiae conciliabat; familiarissimorumque proditioni, velut bono alicui honorifici nominis consecrando opera dabatur. Sic omne genus

ἰδέα κακοτροπίης διὰ τὰς στάσεις ταῖς πόλεσι τότε ἐπεδεί- A.C. 1341
 χθη καὶ οὐδὲν ἦν, ὅ, τι μὴ οἱ ἐπιεικέστεροι ὑπέμενον. οἱ
 μὲν γὰρ ἄριστοι αὐτίκα διεφθείροντο, ἢ τὴν προτέραν πρὸς
 βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν εὐνοίαν ἐπικαλούμενοι, ἢ τὸ μὴ
 5 ἐν τῷ αὐτίκα ἐκεῖνῃ πολεμεῖν· οἱ μέσοι δὲ τῶν πολιτῶν, ἢ
 ὅτι οὐ συνηγωνίζοντο τοῖς στασιάζουσιν, ἢ φθόνῳ τοῦ περι-
 εῖναι. καὶ ἡ ἀνθρωπεῖα φύσις εἰωθυῖα καὶ παρὰ τοὺς νό- D
 μους ἀδικεῖν αἰεὶ, τότε μᾶλλον ἔδοξεν ἀκρατῆς μὲν οὕσα
 πρὸς ὀργήν, ἢν μὴ ὑπὸ τῶν ἀρχόντων σωφρονίζηται, κρείσ-
 10 σων δὲ τοῦ δικαίου, τῶν περὶ τούτου νομίμων ἀνηρημένων,
 πολεμία δὲ τοῦ κρείττονος, ἂν περιγίνεσθαι ἔξῃ.

κθ'. Ὁ μέντοι ἐν Ἀδριανουπόλει δῆμος ἐπεὶ τοὺς δυνα- P. 444
 τοὺς αὐτῶν δεσμώτας εἰς Βυζάντιον παρέρεμψαν, δεισάντες,
 μὴ ἐγγὺς βασιλεὺς διατρίβων ὁ Καντακουζηνὸς ἀθρόον αὐ-
 15 τοῖς ἐπιστρατεύσῃ καὶ οὐχ οἷοίτε ἀμύνεσθαι ὧσι διὰ τὸ
 τοὺς στρατευσόμενους μικροῦ δεῖν ἀπαντας τοὺς μὲν ἐαλωκέ- B
 ναι, τοὺς δὲ μηδὲ τῶν οἰκιῶν προκύπτειν, ἐν αἷς κατεκρύ-
 πτοτο, τολμᾶν, ἄλλως τε μηδ' ἐκ Βυζαντίου βοήθειάν τινα
 σφίσι προσδοκῶντες ἤξειν· (ἤδεσαν γὰρ ἐκεῖ τὴν Καντακου-
 20 ζηνου τοῦ βασιλέως στρατιὰν ἐστρατοπεδευμένην·) πρὸς βα-
 σιλέα τῶν Μυσῶν πέμπουσι πρεσβείαν, δεόμενοι σφίσι κατὰ
 τάχος βοηθεῖν. Ἀλέξανδρος δὲ, ὥσπερ ἦν εἰκὸς, οὐ διὰ τὴν
 στάσιν μόνον, ἀλλὰ καὶ χρήμασι νομίσας, εἰ διαφθείρειε

8. ἔδοξεν M., φθειξεν P.

improbitalis et nequitiae propter seditiones tunc per civitates usur-
 patum est; nec erat quidquam incommodorum, quod boni non
 perpeterentur. Nam optimates mox e medio tollebantur, aut ob
 pristinam erga imperatorem Cantacuzenum voluntatem, aut quod
 tum arma pro illo non capessere. Medii autem cives trucidabantur,
 aut quia seditiosos non adiuverant, aut invidia, quod superessent. Et
 natura humana, quae etiam contra leges semper peccare consuevit,
 tunc praecipue impotenter furere videtur, cum a magistratibus non
 coercetur: iureque ipso potentior, sublatis secundum id legitimis,
 etiam Deo, si vincere liceat, arma inferre non metuat.

29. Populus Adrianopolitanus, postquam primores civitatis vin-
 ctos Byzantium misit, formidans, ne imperator Cantacuzenus prope
 absens, cum universo exercitu urbem adoriretur: nec posset se de-
 fendere, quod milites omnes ferme partim capti essent, partim e
 domiciliis, ubi latebant, prospicere non auderent: ad haec nullum
 Byzantio subsidium exspectans: (sciebat enim in eius agris stativa
 habere Cantacuzenum,) ad regem Moesorum legatos celeres suppet-
 tias oratum mittit. Alexander autem, ut erat verisimile, non pro-
 pter seditionem tantummodo, sed etiam pecunia (si magistratus ur-

A.C. 1341 τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως, πείσειν αὐτῷ ῥαδίως προσχωρή-
 σειν, ἦκεν εἰς Ἀδριανούπολιν οὐδὲν μελλήσας. τῶν μὲν οὖν
 C. μελετωμένων ἤνυσεν οὐδέν. οἱ γὰρ τὴν πόλιν ἄγοντες σύμ-
 μαχον ἔφασαν, οὐ δεσπότην κεκληκέναι. βασιλέα δὲ τὸν Καν-
 τακουζηνὸν οὐ τὰ τυχόντα ἔβλαψεν ἢ ἐκείνου ἀφιξίς, νομι-5
 σθεῖσα παρὰ πᾶσιν ὡς ὑπὲρ βασιλίδος ἐγεγόνει. ἦτε γὰρ
 πρὸς τὸν Μέλανα ποταμὸν ἀπεσταλμένη παρ' ἐκείνου στρα-
 τιά καὶ οἱ στρατηγοί, μὴ νομίσαντες λυσιτελεῖν ἐνταῦθα δι-
 ακινδυνεύειν, τοῦ βασιλέως σφίσι πολιορκουμένου παρὰ τῶν
 Μυσῶν, ἐπανεζεύγνον. ἐν δὲ τῇ ἀναχωρήσει τῶν τε συγ-10
 κλητικῶν τινες καὶ οὐκ ὀλίγοι στρατιῶται τοὺς στρατηγοὺς
 καταλιπόντες, διεδίδρασκον εἰς Βυζάντιον. ὧν ἦν καὶ ὁ Βα-
 τᾶτζης Ἰωάννης, τάξιν ἄγων τὴν Ἀχυραϊτῶν προσαγορευο-
 V. 359 μένην. καὶ αἱ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας πόλεις, ὅσαι βα-
 σιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ὑπήκοοι ἦσαν, τὴν ἐσβολὴν τῶν Μυ-15
 D. σῶν πνθόμεναι ὡς κατὰ βασιλέως γένοιτο, πλὴν ὀλίγων λίαν
 πρὸς βασιλίδα συναπέστησαν καὶ τοὺς τε ἄρχοντας αὐτῶν
 καὶ τῶν πολιτῶν συλλαμβάνοντες τοὺς δυνατοὺς, ὑπὸ δεσμοῖς
 εἰς Βυζάντιον ἀπεκόμιζον. τὰ ἴσα δὲ καὶ αἱ κατὰ τὴν Ῥο-
 δόπην πόλεις ἔδρων· καὶ κοινὸς ἦν ὁ πόλεμος πρὸς τε Καν-20
 τακουζηνὸν τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παρ' ἐκάστοις δυνατοὺς.
 σχεδὸν γὰρ τοι εἰς δύο διήρητο τὰ τῶν πολιτειῶν, καὶ οἱ
 μὲν ὀλίγοι τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἔδρων, οἱ δῆμοι
 δὲ ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἀγόμενοι καὶ τῶν ἀπόρων, τὰ βα-
 σιλίδος ἤροῦντο μᾶλλον. κρείττους δὲ οἱ πολλοὶ πανταχοῦ25

bis videlicet corrupisset) deditioem civibus se persuasurum opina-
 tus, citra prolationem Adrianopolin venit. Sed frustra fuit: urbis
 enim rectores socium se, non dominum vocasse aiebant. At enim
 Cantacuzeno eius adventus non vulgariter nocuit, omnibus eum
 imperatricis causa advenisse existimantibus. Nam et missum ab illo
 agmen ad flumen Nigrum et duces, rati non expedire illic manere
 cum periculo, imperatore a Moesis obsesso, recesserunt: nonnulli-
 que primarii ac bona pars militum, relictis ducibus, Byzantium
 aufugerunt, e quibus erat Ioannes Batatzes, Achyraitarum aciei prae-
 positus. Et Thraciae Macedoniaeque oppida, quotquot in Cantacu-
 zeni ditionem se tradiderunt, paucis admodum exceptis, ut Moesos
 contra eum irruisse intellexerunt, simul ad Augustam defecerunt
 locupletioresque cives, cum praefectis vinculis constrictos, Byzan-
 tium deportarunt. Similia Rhodopes oppida designarunt; commune-
 que adversus Cantacuzenum et potentiores cuiusque oppidi cives bel-
 lum gerebatur: ferme enim in duas factiones discesserant, paucis-
 que a Cantacuzeno facientibus, plebs a seditiosis et egentibus solli-
 citata, imperatrici favebat potius; ubique autem popularis multi-

γινόμενοι, διέφθειρον τοὺς δυνατοὺς, καὶ σύγχυσις δεινὴ A. C. 1341
 καὶ ἀταξία τὰς πόλεις κατεῖχεν. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μυσῶν P. 445
 βασιλεὺς ἐπεὶ τὴν Ἀδριανοῦ κατασχεῖν οὐκ ἠδυνήθη, πρὸς
 Διδυμοτείχῳ ἐστρατοπέδευσεν ἔλθων, μήπω διαβάς τὸν Ἐ-
 5βρον. στρατιὰν δὲ ἀπολεξάμενος ἐκ τῆς ἰδίας οὐκ ὀλίγην,
 πρὸς τὰς κατὰ Θράκην ἐξαπέστειλε πόλεις ληϊσομένους. οὕτω
 δὲ συμβάν, ἥ ἐκ Βυζαντίου μετὰ Ἀγγέλου τοῦ πιγκέρου
 ἀναστρέφουσα στρατιὰ, οὐκ ὀλίγοις αὐτῶν περιτυχοῦσα καὶ
 κρείττων γενομένη, ἀπέκτεινε κατὰ τὴν μάχην. ὁμοίως δὲ
 10 καὶ περὶ τὰ παράλια τῆς Θράκης χωρία στρατιὰ Περσικὴ
 ἐπὶ λείαν καὶ αὐτὴ περαιωθεῖσα, τοῖς ὑπολοίποις τῶν Μυ- B
 σῶν κατὰ τύχην συντυχοῦσα, ἀπέκτεινέ τε καὶ εἶλε ζῶντας
 ἕξ αὐτῶν πολλοὺς. οἱ δὲ λοιποὶ πρὸς τὸ στρατόπεδον τὸ
 οἰκεῖον ἐπανῆλθον, οὐ μόνον ἔχοντες μηδὲν, ἀλλὰ καὶ τῶν
 15 Ἰδιῶν πολλοὺς ἀποβαλόντες. Ἀλέξανδρος δὲ καίτοι πρότερον
 καταφρονητικῶς πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα διακείμε-
 νος, οἷα δὴ οἰόμενος μηδὲ ὀλίγα δυνάμενον ἀντιτάττεσθαι
 πρὸς αὐτὸν, πρὸς τῷ πληγῆναι ἀμφοτέρωθεν ὑπὸ τε Ῥωμαί-
 ων καὶ Περσῶν, ἔτι καὶ τὸν βασιλέα πυθόμενος ἐν Διδυμο-
 20 τείχῳ στρατιᾶς πολλῆς καὶ ἀγαθῆς εὐπορεῖν, ἔδεισε καὶ περὶ
 τῶν ὑπολοίπων, μὴ οὐκ εἰς ἀγαθὸν αὐτῷ ἢ τόλμα ἀποβῆι,
 καὶ πέμψας πρεσβείαν, διελέγετο περὶ εἰρήνης. τῶν δὲ βα-
 σιλεῖ συνόντων οἱ ἐν ἡλικίᾳ καὶ θρασύτεροι τὰς ὁρμὰς, μὴ C
 δέχεσθαι παρήνονν τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἐξώρμων βασιλέα μᾶλ-

7. μετὰ om. P.

13. τὸ ante στρατόπεδον add. M.

tudo superior, ditiores interimibat, miseraque confusio ac pertur-
 batio urbes occupabant. Alexander cum Adrianopolim obtinere ne-
 quivisset, prope Didymotichum, Hebro nondum transitu, castra
 locavit delectamque de exercitu manum non modicam ad urbes
 Thraciae depopulandas misit. Tum qui ex agro Byzantino cum An-
 gelo pincerna revertebantur, plurimis eorum obvii, conflictu eos
 occidunt. Similiter circa maritima Thraciae loca Persae, cum et
 ipsi populatum transmisissent, reliquis Moesis casu occurrentes, ali-
 quot interfectis, complures capiunt: ceteri ad exercitum suum non
 modo sine praeda, sed et multis suorum amissis, se recipiunt. Ale-
 xander quamquam prius Cantacuzenum contemneret, quod sibi ne
 paulum quidem resistere posse opinaretur, cum, praeterquam quod
 utrinque et a Romanis et a Persis susus esset, audisset insuper,
 ipsum Didymotichi habere magnum numerum strenuorum militum,
 reliquiis suis timuit, ne forte secus eveniret audacia; missisque ora-
 toribus de pace egit. Quae imperatori militabat iuventus, aetatis
 fervore animosior, pacem dissuadere magisque ad proclium impel-

A. C. 1341 τον πρὸς τὴν μάχην. ὁ δὲ οὐκ ἐπέιθετο, πρὸς οὐδὲν ολόμενος τὸν πόλεμον αὐτοῖς λυσιτελήσειν. „εἰ μὲν γὰρ πρὸς μόνους” ἔφασκε „Μυσοὺς ἢν ὁ ἀγὼν ἡμῖν, εἶχεν ἄν τινα ἢ τόλμα λόγον· νυνὶ δὲ οὐ μᾶλλον τούτους ἡμᾶς, ἢ ὅπως Βυζαντίους ἀμυνοῦμεθα χρὴ σκοπεῖν. ἄν τε γὰρ νικήσωμεν⁵ Μυσοὺς, οὐδὲν ἔσται πλέον, ἢ ὅπως ἐνθῆνδε ἀπελεύσωμεν· ὕπερ αὐτοῖς ἀνάγκη πράττειν, ἄν τε ἤττηθῶσιν, ἄν τε μή· ἐὰν δὲ ἠττώμεθα αὐτοὶ, ὥσπερ καθ’ ἡμῶν αὐτῶν ἔξεπίτηδες στρατηγήσωμεν τοῖς πολεμίοις. ὥστε τί ἄν εἴη μᾶλλον ἐκείνοις ἤδιον καὶ λυσιτελέστερον, ἢ ἡμᾶς αὐτοὺς ὑπ’ ἀβον-¹⁰ λίας ἢ ἐκείνοις εὐχῆς ἄξια νομίζεται, ποιεῖν; ἄλλως τε οὐδὲ Ἀλεξάνδρου πρόφασιν ἡμῖν δικαίαν πρὸς τὸν πόλεμον πάρεσχημένον, ἀδικοίημεν ἄν, εἰ μὴ διαλύεσθαι ἐθέλομεν. οὐ γὰρ ἡμῖν γε ἐπεστράτευσεν, ἀλλ’ ἐφ’ ἐτέραν πρόφασιν ἔλθων, ἄκων ἔβλαψεν ἡμᾶς· ὥστε καὶ ἐκ τοῦ μὴ λυσιτελεῖν ἡμῖν τὸν πό-¹⁵ λεμον καὶ ἐκ τοῦ μὴ πρόφασιν δικαίαν εἰληφέναι τὴν εἰρήνην μᾶλλον αἰρετέον.” τοιαῦτα εἰπὼν, τοὺς πρέσβεις προσεκαλεῖτο καὶ ἐχρημάτιζε περὶ σπονδῶν. καὶ ἐπεὶ κακῆνοι διαλύεσθαι ἦσαν ἔτοιμοι, αὐτοῖς μὲν δῶρα παρυσχῶν, ἀπέπεμπεν εἰς τὸ στρατόπεδον. πρεσβείαν δὲ πέμψας πρὸς Ἀ-²⁰ λέξανδρον, καὶ αὐτὸς ἐβεβαίον τὰς σπονδὰς. βουλομένων δὲ τῶν βασιλέων καὶ ἀλλήλοις συνελθεῖν ἐπὶ φιλίας μᾶλλον βε-
F. 446βαιώσει, διεκάλυσεν ὁ χειμῶν ἐπιγενόμενος σφοδρὸς· ὑφ’

6. ἀπελεύονται M. mg.

Iere. Ille repudiare consilium, ut parum utile. Si enim, inquietabat, cum solis Moesis certamen nobis esset, non sine aliqua ratione auderemus: nunc non magis quomodo horum, quam quomodo Byzantium a nobis vim prohibeamus, considerandum est. Sive enim Moesos vicerimus, nihil consequemur aliud, quam ut hinc abeant; quod quidem necessario iam facere debent: sive vincamur ipsi, velut de industria hostes contra nosmet, tamquam duces eorum, adducemus. Quid igitur illis incundius atque fructuosius, quam nos ipsos stultitia quadam committere, quod ipsi ut difficile volis expendendum censent? Ad haec cum Alexander iustam nobis pugnae occasionem non obtulerit, iniusti simus, nisi pacem cum eo coniungamus; non enim nos petivit, sed cum alia de causa huc venisset, nobis haud volens nocuit. Quare quia nec profutura est nobis dimicatio, nec idonea eius causa offertur, pax amplectenda est. His dictis legatos accersit; de foedere respondet et ad id promptos donis honorat atque ad suos remittit; ipseque per suos ad Alexandrum legatos foedus confirmat. Dum autem reges ad constabillendam amicitiam pararent convenire, hic mis intervenientis asperitas rem distinuit: prae qua cum Moesi in tabernaculis perdurare

οὐ μὴ δυνάμενον τὸ στράτευμα Μυσῶν διακαρτερεῖν ἐπὶ A. C. 1341
 σκηναῖς ἀνεξεύγνυον εἰς τὴν οἰκίαν, στρατιωτῶν τε καὶ ἵπ- V. 360
 πων αὐτοῖς ὑπὸ κρούουσι τινῶν ἀπολομένων. μετὰ τοῦτο δὲ
 βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς πρὸς βασιλίδι πρεσβείαν αὐθις
 5πέπομφε περὶ εἰρήνης. ἤξιόν τε, μὴ διὰ τὴν προτέραν κα-
 κοβουλίαν τοῖς ἴσοις ἢ καὶ χείροσιν ἐπιχειρεῖν, ἀλλὰ συνι-
 δόντας ἐκ τῶν πραττομένων, ὡς οὐκ ἂν λυσιτελήσειεν ὁ πό-
 λεμος, ἀλλὰ τὰ Ῥωμαίων ἄρδην διαφθερεῖ, αἰρεῖσθαι τὴν
 εἰρήνην. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸν, καίτοι δυνάμενον ἀμύνεσθαι
 10τοῖς ἴσοις, καταθέσθαι μάλιστα τὸν πόλεμον ἐθέλειν τοῦ
 κοινῆ λυσιτελοῦντος ἕνεκα. ἐπρέσβενον δὲ ὅ,τε πρότερον ἦκων B
 εἰς πρεσβείαν Δημήτριος ὁ Σγουρόπουλος καὶ ὁ Πόθος Ἰω-
 ἀννης, τοῖς Ἀγγέλω τῆ πικέρων οἰκείοις συγκατελεγμένους.
 πρὸς μὲν οὖν τὴν πρεσβείαν οἱ ἐν Βυζαντίῳ τὰ βασιλίδος
 15ἰδιοικοῦντες ἀπεκρίναντο οὐδέν. τῶν πρέσβων δὲ τὸν ἕτερον
 μὲν ὀλίγα λαιδορήσαντες, εἶχον ἐν φρουρᾷ· Σγουρόπουλον
 δὲ πολλὰς αἰκισάμενοι πληγὰς καὶ τὴν ὑπὴρην περικείμενους
 καὶ κεφαλὴν, ἐπόμπενον ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς. εἶθ' ὑπὸ
 κλοιοῖς κατεῖχον κατακλείσαντες δεσμοτηρίῳ. τὴν διαφορὰν
 20δὲ τῆς τιμωρίας ἐνεποιεῖ τὸ τὸν μὲν ἐκ τῶν οἰκείων βασιλέ-
 ως εἶναι, εἰς οὓς ἔδει πᾶσαν ἐνδείκνυσθαι πικρίαν καὶ μη- C
 δημίαν ὕβρεως ἄλλείπειν ὑπερβολὴν· ἅμα μὲν κἀκεῖνον δι'
 αὐτῶν ἡγουμένους ἀτιμοῦν, ἅμα δ' ἵνα καὶ πρὸς ἅμυναν δι-
 ερεθίζωσιν, ἀποθέμενον τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης λογισμούς.

nequirent, militibus et equis aliquot enectis frigorum magnitudine, domum revertentur. Post haec imperator Cantacuzenus Augustam de pace iterum appellat petitque, ne, qua prius temeritate, paria aut deteriora etiam in posterum aggrediatur. Quin potius cum ex antea actis iam cognoverit, bellum istuc Romanum imperium funditus perditurum, pacem admittat: se quoque, licet par pari referre possit, communis boni causa ab armis libentissime discessurum. Legatus erat, qui et alias, Demetrius Sguropulus, et una Ioannes Pothus ex Angeli pincernae domesticis. Ad legationem qui Byzantii pro imperatrice tractabant imperium, nihil respondent, sed legatum alterum multis adpersum conviciis in custodiam compingunt; Sguropulum vero verberibus indignissime coopertum pilisque barbae et capitis nudatum, in foro ut in pompa publice spectandum statuunt. Deinde iniectis collo vinculis, in carcerem trudent. Supplicii differentiam faciebat, quod hic esset ex imperatoris familiaribus, in quos oporteret omnem acerbitatem effundere nullamque, quantumvis atrocem, iniuriam non conferre: cum hoc modo se ipsum Cantacuzenum ignominia in illis multare arbitrarentur, simul ut eum ad ultionem, pacis cupiditate abiecta, irritarent. Erant siquidem

- A. C. 134, ἐδεδίεσαν γὰρ, μὴ καὶ τῆς βασιλίδος τὴν εἰρήνην ἐλομένης, ἀπόλωνται αὐτοί, τῶν παρόντων κακῶν αἰτιώτατοι ὄφθέντες. τὸν Πόθον δὲ ἐσκέπτοντο μετὰ μικρὸν τοῦ δεσμοτηρίου ἀπολύσαντες, Πιγκέρην προσπέμψαι, πολλὰ ἐπαγγελόμενοι καὶ θανμαστὰ, εἰ βασιλέως ἀποστὰς ἔλοιτο μᾶλλον σὺν αὐτοῖς ἐκείνῃ πολεμεῖν. διὸ καὶ προσηνέστερόν πως προσηνέχθησαν. ὀλίγῳ δὲ ὕστερον καὶ Συραλὴν κρατήσαντες πρὸς Χίον δια-
- D περαιούμενον ἐπὶ βασιλέως, ὅτι καὶ αὐτὸς τῶν οἰκειοτάτων ἐκείνῃ ἦν, ἀγαγόντες πρὸς Βυζάντιον καὶ τρίχας καὶ γένειον περιελόντες, ὄνῳ τε ἐπιθέντες τετραμμένον ἐπὶ τὸν προκτὸν, ἠνάγκαζον τὴν ὄνου κατέχειν οὐρανὸν ἐφ' ὕβρει πλείονι. καὶ τοῦτον ἐθριάμβευον τὸν τρόπον.
- P. 447 λ'. Ἐπεὶ δὲ αἱ πόλεις πᾶσαι πλήν Παμφίλου καὶ Κοπρίνου πόλεων κατὰ τὴν Θράκην καὶ φρουρίον τινὸς Ἐμπυθίου προσαγορευομένου, ὅπερ ἐγγύς Διδυμοτείχου πολλοῖς πρότερον χρόνοις ἐξ αὐτῶν κρηπίδων ἐδείματο ὁ βασιλεὺς, πρὸς βασιλίδα συναπέστησαν, ὥσπερ ἐκ συνθήματος τὰ τε
- V. 361 βασιλέως διησπάζετο ἐν πάσαις σχεδὸν διεσπαρμένα, (ἃ καὶ μᾶλλον ἐπέισε τοὺς ἑκασταχοῦ ἐκπολεμωθῆναι πρὸς αὐτὸν, ὀρῶντας οὐκ ὀλίγον τὸ κέρδος τοῦ πολέμου,) καὶ τὰ τῶν ἐκείνῃ προσεχόντων ἢ ἀληθῶς, ἢ καὶ ὑποπτευομένων ἐκ τινος αἰτίας. τὸν μὲν οὖν τῶν χρημάτων ἀριθμὸν, ὅσος ἐν Βυζαντίῳ καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὑπὸ τῶν τὰ βασιλίδος

8. ἐκ βασιλέως M.

13. Κοπρίνου M. quoque, non, ut Intrpr. legit, Πρίνου.

in timore, si imperatrix pacem non respueret, ne ipsi ut malorum istorum capita et auctores pessum irent. Pothum vero, paulo post e carcere liberum, ad pincernam remittere decernebant cum pollicitationibus multis et eximiis, si se contra imperatorem vellet socium adiungere. Quare et mitius aliquanto eum habuerunt. Non diu post etiam Syralem, missu imperatoris in Chium navigantem, ut eius familiarissimum interceperunt ac Byzantium perductum, mento et capite rasis, asino imposuerunt, sic, ut facie ad clunes obversus, maioris causa dedecoris caudam bestiae pro freno tenere cogeretur. Et ad hunc quidem modum isti triumpharunt.

30. Postquam urbes omnes, praeter Pamphilum et Coprinum in Thracia et castellum quoddam Emphythium nomine, quod prope Didymotichum multo antea a fundamentis Cantacuzenus aedificarat, ad imperatricem quasi per coniurationem desciverunt, eius opes in singulis propemodum collocatae diripiuntur, quae etiam cuilibet earum ad arma in eum capessenda incitamento erant, belli lucrum non exiguum cernenti. Eorum item fortunae, qui aut vere illi favēbant, aut ob aliquam causam favoris et gratiae suspecti erant.

πραττότων διηρηπάγη βασιλέως τε καὶ τῆς μητρὸς, σαφέ-A. C. 1341
 στατα εἰπεῖν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ τῶν ἔχόντων αὐτῶν εἰδόντων C
 ὑπὸ πλήθους ἀκριβῶς. βοσκημάτων δὲ βοῶν μὲν ἀγέλαι πολ-
 λαί, ἐς πεντακισχίλιας ἔχουσαι νομιάδας· ζεύγη δὲ, οἷς ἐχοῦν-
 5 το πρὸς τὰς γεωργίας, χίλια· ἵπποι θήλειαι νεμόμεναι πεν-
 τακόσιαι πρὸς δισχιλίας, κάμηλοι διακόσιαι, ἡμίονοι τρια-
 κόσιαι, ὄνοι δὲ πεντακόσιοι· συβώσιά τε ἐς πέντε μυριάδας
 ἔχοντα συῶν, καὶ προβάτων μυριάδες ἑπτὰ· καρπῶν δὲ ἄπι-
 10 στὸν τι χρῆμα καὶ δυσουρίθμητον κομιδῆ. ὧν ἀπάντων ἐν
 15 χρόνῳ ἀποστερηθεῖς βραχεῖ, οὐδὲν ἀγεννὲς ἢ μικρόφυχον ἐ-
 φθέγγετο· ἐκεῖνο δὲ ἡγία μόνον, ὅτι εἰς οὐδὲν χρήσιμον ἀνά-
 λωτο τῷ κοινῷ. αὐτὸς γὰρ ἰσχυρίζετο οὕτω διανενοῆσθαι,
 ὡς πάντα ἀναλώσων τῆς Ῥωμαίων ὠφελείας ἕνεκα. ἐν Βυ-D
 ζαντίῳ δὲ τοῦ στρατεύματος ὁ τοῦ βασιλέως κηδεστής Ἀν-
 15 δρόνικος ὁ Ἀσάνης στρατηγὸς ἀποδειχθεὶς καὶ τὸν πρὸς τὸν
 γαμβρὸν πόλεμον ἀναδεξάμενος, ἄρας ἐκεῖθεν, τὰς κατὰ
 Θράκην περιῆει πόλεις, πάντων προθύμως ὑποδεχομένων
 καὶ συναιρομένων πρὸς τὸν πόλεμον τὰ δυνατά. βασιλεὺς
 δὲ ὁ Καντακουζηνὸς πολλῆς μὲν καὶ ἀγαθῆς εὐπόρει στρα-
 20 τιστῆς· στρατεύεσθαι δὲ ἀμήχανον ἦν διὰ τὴν ὥραν, καταφυ-
 γὴν τῆς στρατιᾶς πρὸς τοὺς ἕτεροὺς καὶ τὴν χιόνα οὐκ ἐ-
 χούσης, ἐκπεπολεμημένων ἤδη πάντων. ὄθεν, εὐδίας μὲν P. 448

6. χιλίας M. pro δισχιλίας.

Quantum igitur pecuniae imperatori et matri eius Byzantii et in aliis civitatibus ab imperatricis factione ablatum sit, non potest ad unguem dici: cum nec ipsis, qui eam asservabant, propter granditatem numerus eius plane constiterit. Pecorum autem, boum quidem pascualium in multa armenta dispertitorum fuerunt ad quina millia, ruricularum iuga mille: equae pascuales mille quingentae, cameli ducenti, muli trecenti, asini quingenti. Greges suilli ad quinquaginta millia porcorum continentes; ovium septuaginta millia; frugum acervi incredibiles et omnino innumerabiles. Quibus omnibus brevi tempore spoliatus, nihil imbelles aut pusillanimum locutus est. Illud dumtaxat ei tristitiam movebat, quod tantae opes ad nullum rei publicae commodum, (in cuius emolumentum ipse omnia impendere se cogitasse affirmabat,) converterentur. Byzantii copiarum dux Andronicus Asanes, Cantacuzeni socer, declaratus, bello contra generum recepto, inde profectus, Thraciae urbes obiit, omnibus eum cupide excipientibus et quantum poterant adiuvantibus. Cantacuzenus cum numerosum haberet fortemque exercitum, educere illum propter anni tempestatem nequibat: quod militibus adversus pluvias et nives nusquam pateret perfugium, iam omnibus ut hostem adversantibus. Unde tranquillo coelo urbes

A.C. 1341 οὔσης, τὰς παρακειμένας κατέτρεχον πόλεις καὶ κακῶς ἐποίουν, τῆς ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶς πρὸς τὰς πόλεις καταδυομένης καὶ οὐδ' ἀντιβλέπειν οὔσης δυνατῆς. ἐπεὶ δ' ἀναχωροῖεν ὑπὸ τοῦ χειμῶνος ἐκβιαζόμενοι ἐκεῖνοι, αὐθις οἱ Βυζάντιοι ἀναθαρσοῦντες ταῖς πόλεσιν ἐπέκειντο, αἱ πολέμιοι⁵ ἐδόκουν. καὶ ἡ χώρα πᾶσα ὡσπερ ὑπὸ πολεμίων δηουμένη, μετανίστατό τε εἰς τὰς πόλεις καὶ οὐδὲν ἦν ὃ, τι οὐκ ἔπασχε δεινὸν, καὶ σκυθικὴ ἐρημία ἢ κατακράτος οἰκουμένη Θράκη ἀπεδείκνυτο οὐκ ἐν μακρῷ, καὶ ἡ Ῥωμαίων ἰσχὺς ὑφ' ἑαυ-
 Β τῆς ἐδαπανᾶτο καὶ διεφθείρετο. οὐ μὴν οὐδὲ οἱ βάρβαροι¹⁰ ἡμέλουν, ἀλλ' εἰδότες, ὡς ἡ Ῥωμαίων στρατιὰ διήρηται καὶ στασιάζει πρὸς ἑαυτήν, ἐκ τῆς Ἀσίας περαιοῦμενοι καὶ ἵπποις καὶ πεζῇ, τὰ μέγιστα ἐκάκουν, οὐδενὸς ἀνδισταμένου. καὶ τὰ παράλια πάντα ἐν βραχεῖ κενὰ ἀνθρώπων ἀπεδείκνυσαν, πάντας ἔξανδραποδιζόμενοι, πλὴν ὅσοι πόλεις¹⁵ ἢ φρουρία κατέκουν. ὕστερον δὲ ἐκείνων ἀναλωθέντων, καὶ πρὸς τὴν μεσόγειαν ἐχώρησαν. οἱ μὲντοι Ῥωμαῖοι οὕτω τοῦ χειμῶνος διετέλεσαν ἀλλήλοις ἀντεπεξίοντες καὶ βλάπτοντες ὅσα δυνατά. Διδυμοτείχῳ δὲ ἡ ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ οὐδέποτε ἐτόλμησεν ἐπιστρατεῦσαι, παρόντος βασιλέως. οἰο-
 C μέντοι ἐκ Τζερνομιάνου φρουρίου τινὸς οὐ πόρρω Διδυμοτείχου
 Κ κατωκισμένου, οὐ φαῦλά τινα ληστεύοντες ἐκάκουν. σχεδὸν γὰρ οὐ διέλιπον αἰεὶ νυκτὸς τὰ τεῖχη περιούντες καὶ ληστεύον-

21. φκισμένον P.

finitimas incursionibus lacessebant, cum interea Byzantinae copiae in civitates se abderent, neque adspectum eorum ferrent: quibus coeli iniuria cogente recedentibus, rursus Byzantii receptis animis, urbes, inimicae quae videbantur, premebant, totaque regio velut ab hostibus vastata et nihil cladis non sustinens, in oppida commigrabat. Atque ita Thracius orbis parvo spatio vi et grassationibus ad Scythicam solitudinem redigebatur: Romanorumque vires semetipsas absumentes ac deperdebant. Nec tamen barbari opportunitatem negligebant, sed cum Romanorum exercitum divisum et discordiis intestinis laborantem comperissent, cum equitatu et peditatu ex Asia traicientes, immania detrimenta, nullo obsistente, dabant locaque omnia mari vicina brevi tempore hominibus vacuefaciebant: omnibus, nisi qui urbes aut castella habitarent, in servitutem raptis. Tum deinde etiam in mediterranea pergebant. Romani vero tota hieme velitabantur et damna vicissim quantum poterant creabant. Ad Didymotichum, ubi erat imperator, Byzantini nunquam se admovere ausi sunt; quamquam ex proximo castello, cui nomen Zernomianum, direptionibus non parum infestabatur. Ferme enim in noctes singulas moenia obeuntes, quae inveniebant, auferebant, nec propter paucitatem modo, sed usum etiam falle-

τες, οἷς ἂν ἐντύχοιεν. ἐλάτθανον δὲ οὐ δι' ὀλιγότητα μόνον, A. C. 1341
 ἀλλὰ καὶ δι' ἐμπειρίαν. ἦσαν γὰρ περὶ ληστείας κάλλιστα
 ἐξησκημένοι. προλοχίσαντες δὲ οἱ ἐν Διδυμοτείχῃ στρατιῶται,
 ἐπεὶ κατὰ τὸ εἰωθὸς εἰς ληστείαν αὐθις ἦκον πλείονες ὄντες
 5 τῶν ἐπιέναι εἰωθῶτων, οὐκ ὀλίγους ἀπέκτειναν αὐτῶν τοῦ V. 362
 λόχου ἀναστάντες. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς διανοεῖτο
 μὲν ὡς ἅμα ἦρι Βυζαντιῶν ἐπιστρατεύσων καὶ πειρασόμενος,
 εἰ δύναιτο ἑαυτῷ ὑποποιεῖν ὅμως τοῦ χειμῶνος τοῖς ἐν Ἀ-
 10 δριανουπόλει ἄρχουσι προσπέμπων κρύφα καὶ διαλεγόμενος,
 ἦν ἔδει ἐπελθεῖν, τὴν οὖσαν στρατιὰν παραλαβὼν καὶ προσ-
 ποιησάμενος ἐφ' ἑτέρας τῆς Θράκης βαδιεῖσθαι πόλεις, ὡς
 πολιορκήσων, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ τῶν τὰ βασιλίδος ἡρημένων
 πρὸς τὴν Ἀδριανουῦ ἢ ἔφοδος μηνυθῆ, παρὰ τὸν Ἐβρον
 15 ἔστρατοπέδευσεν, ὡς περαιοσόμενος εἰς τὴν ὑστεραίαν. πέμ-
 ψας δὲ καὶ πρὸς Πιγκέρνην τὸν ἀνεψιὸν, τὸ Πάμφιλον ἅμα
 χιλίοις φρουροῦντα στρατιώταις τὴν τε ἀκρόπολιν ἑτέροις
 20 ὀπλίταις καὶ ψιλοῖς τοξόταις ἑκατὸν, ἐκέλευε τὴν ἐν τῇ ἀκρο-
 πόλει φρουρὰν καταλιπόντα καὶ τῆς στρατιᾶς τῆς ἵππικῆς
 20 τριακοσίους, ὥστε φρουρεῖν τὴν κάτω πόλιν, τοὺς λοιποὺς
 ἀναλαβόντα, ἦκειν πρὸς αὐτόν ἐδήλου δὲ καὶ τὴν αἰτίαν, P. 449
 ἧς ἔνεκα καλοῖτο. ὁ δ' ἠγησάμενος τὴν ἐν τῇ ἀκροπόλει μό-
 νην φρουρὰν ἀρκέσειν πρὸς κατάσχεσιν τῆς πόλεως, τοὺς
 ἵππεάς ἅπαντας παραλαβὼν, ἦκεν ὡς βασιλέα. τῆς αὐτῆς δὲ
 25 νυκτὸς τοῦ βορέα πνεύσαντος δριμύτερον, ἅμ' ἡμέρᾳ κρυστα-

21. ἦκει P.

bant: erant siquidem in praedando multo exercitatissimi. Ubi ad
 praedandum more suo et quidem plures solito redierunt, milites
 apud Didymotichum ex insidiis prorumpentes, bonam partem occi-
 derunt. Imperator Cantacuzenus, etsi principio veris Constantino-
 polim cogitabat invadere tentareque, an eam posset subigere, nihilo
 minus ipsa hieme ad magistratus Adrianopolim occulte mittit et ad
 urbem tradendam eos allectat. Dies quo veniat praefinitur. Ille
 assumpto exercitu ad alias Thraciae urbes iturum illasque obsessum
 fingens, ne, qui ab Augusta stabant, infestum eius accessum
 Adrianopolim nuntiarent, supra Hebrum, ut postridie militem trans-
 ducturus, castra facit. Mittit quoque ad pincernam consobrinum,
 qui cum millenario Pamphilum servabat et arcem cum aliis gravis
 armaturae ac sagittariis centum; mandat, ut relicta arcis custodia,
 et ex equitatu trecentis, qui inferiorem urbem tuerentur, cum ce-
 tero agmine ad se veniat: causam insuper addit, cur cum vocet.
 Pincerna opinatus solum arcis praesidium urbi servandae sufficere,
 cum toto equitatu adest. Cum autem per noctem illam Boreas spi-

A. C. 134₁ λουῖσθαι ἤρχετο ὁ ποταμὸς καὶ ὀλίγῳ ὕστερον ἅπας διεφαί-
 κετο κρυσταλωθεῖς. οὔτε δὲ τοσοῦτον εἶχε στερεότητος ὁ
 πάγος, ὥστε στέγειν τοὺς ἵππεύς ἐπ' αὐτὸν περιουμένους,
 οὔτε τοῖς συνήθεσιν ἀκατίοις πρὸς τὸν πόρον δίοδον παρεῖχεν.
 Β ἀλλὰ τοῦ μὲν στερεώτερος ἐφαίνετο, τοῦ στέγειν δὲ τοὺς⁵
 ἵππους ἀδρανέστερος. διὸ καὶ ἀπορίαν πολλήν παρεῖχε πρὸς
 τὸν πόρον. δυοκαίδεκα μὲν οὖν ἐστρατοπεδεύετο ἐκεῖ ὁ βασι-
 λεὺς ἡμέρας, περιμένων εἰ τρόπῳ δὴ τιμὴ ἐγγένοιτο τὸν Ἐ-
 βρον διαβῆναι. ἐν ταύταις δὲ ἐκ Βυζαντίου τῆ Ἀδριανουῦ
 ἐπιγενόμενοι στρατιῶται ἑξακόσιοι τὴν ἐπιχείρησιν ἀφείλοντο.¹⁰
 ἐν Παμφίλῳ δὲ ἐπεὶ ὁ Πιγκέρνης οὐ παρῆν, ἔχων τὴν στρα-
 τιάν, ἦν ἐκεῖνοι ἐδεδοίκεσαν νεωτερίζειν, πρότερον τῶν φρου-
 ρῶν τινὰς χρήμασι διαφθείραντες καὶ πείσαντες τὰ ἀγγεῖα
 λάθρα ἐκκενοῦν, ἐν οἷς ὕδωρ αὐτοῖς καὶ οἶνος καὶ εἴ τι ἕτε-
 ρον ὑγρὸν πρὸς πόσιν ἐφυλάττετο, (οὐ γὰρ ἐκ πηγῆς ἀρρέ-¹⁵
 C σθαι ἐνῆν,) ὡς ἐπύθοντο ἠνυσμένην τὴν ἐπιβουλὴν, πόλεμον
 πρὸς τοὺς ἐν ἀκροπόλει φρουροὺς κοινῇ πᾶσα ἢ πόλις ἀναι-
 ροῦνται. καὶ ἐκπολιορκήσαντες ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις,
 παρεστήσαντο μάλιστα δίψῃ πιεσθέντας. δῆσαντες δὲ τοὺς
 τε ἠγουμένους αὐτῶν, οἳ ἦσαν τρεῖς, καὶ τὴν φρουράν, ἔπεμ-²⁰
 ψαν εἰς βασιλίδα. οὗς καὶ ἀτιμάσαντες οἱ ἐν Βυζαντίῳ καὶ
 πᾶν εἶδος ἐπιδειξάμενοι ἐρεσχελίας, εἶχον ἐν δεσμοτηρίῳ.
 ὁμοίως δὲ καὶ πρὸς βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν πολλήν
 ἐνεδεικνυτο ἀγνωμοσύνην, οὐδεμιᾶς ὕβρεως φειδόμενοι. εἰς

rasset vehementius, diluculo flumen congelciare incipiens, intra breve tempus totum frigore constitit. Neque tamen adeo firma ac densa erat glacies, ut portare equitem posset, nec consuetis actuariolis transitum praebebat: sed ad istuc durior, ad equos vero sustinendos fragilior apparebat; quae res multam transeundi dubitationem habebat. Per dies itaque duodenas imperator ibi in stativis mansit, exspectans, si quo modo daretur Hebrum transmittere. In his Adrianopolim Byzantio supervenientes sexcenti milites rem disturbarunt. At Pamphili, quoniam pincerna cum copiis non aderat, prae quibus oppidani quippiam novi tentare metuebant, prius quibusdam e praesidio pecunia numerata corruptis et eo perpulsis, ut vasa clam evacuant, in quibus aquam et vinum et si quid aliud potabile servabant, (non enim ex puteo haurire licebat,) postquam sibi insidias bene cecidisse audierunt, custodes arcis simul tota urbs oppugnat, expugnatosque et intoleranda siti oppressos, ad deditiorem adigit: ac tres eorum duces victos, cum toto praesidio ad Augustam Byzantium mittit; quos Byzantii contumeliose tractatos et omnibus diceriis laceratos, in carcerem dederunt. In imperatorem quoque Cantacuzenum se improbe gesserunt, a nulla ver-

τοσοῦτον δὲ προῆλθον ἀτοπίας, ὥστε εἴ ποτε καὶ βασιλεύς Δ. C. 1341
 ὁ νέος Ἰωάννης προῖοι τῶν βασιλείων ῥησιώτης εἶνεκα, (οὐδ'
 γὰρ δὴ αὐτῷ τι τῶν κοινῶν ἐπράττετο διὰ τὸ τῆς ἡλικίας
 πάνυ ἀτελής· ἐννέα γὰρ ἦν ἔτη γεγονώς τελευτῶντος τοῦ πα-
 5τρὸς,) ὑπὸ τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων προπεμπόμενοι τινες,
 τὸν δῆμον διηρέθιζον, καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας, ὥστε διόντος
 πολλὰς Καντακουζηνῶ τοῦ βασιλέως καταχέειν λαιδορίας καὶ
 ὡς μάλιστα ἀσέμνους. καὶ τοῦτο ἦσαν ὡς τι δῶρον τῶν ἡδέων
 προσάγοντες τῷ νέῳ βασιλεῖ. σκοπὸς δὲ ἦν αὐτοῖς τῶν ὕβρειων
 10οὐδὲν μὲν ἦτιον, ὥστε καὶ τὸν δῆμον εἰς πλείονα ἐμβάλλειν
 φόβον, ὡς εἰ περιγένοιτο ὁ βασιλεύς πικρῶς ἀμυνόμενος διὰ
 τὰς ὕβρεις· ὁ καὶ κατὰ σκοπὸν ἐξέβαινε αὐτοῖς. πάντες γὰρ
 οἱ δῆμοι ὅσῳ μᾶλλον ἐξεμαίνοντο, τοσοῦτον ἐδεδίεσαν. ἐκ
 15τούτου δὲ ἀσύμβυτοί τε ἦσαν πρὸς ἐκεῖνον καὶ μᾶλλον ἐξε- V. 363
 15μαίνοντο διὰ τὴν ἐκ τῆς ἀντιδόσεως πονηρὰν ἐλπίδα. ἄλλως P. 450
 3 ὅπως καὶ πᾶσιν ὑπόνοιαν παρέχουσιν, ὡς, εἰ μὴ διέφθαρτο
 ἐκεῖνος καὶ ἐξησθῆναι παντάπασιν, οὐκ ἂν οὕτω κατεφρόνονν.
 οὐδὲν οὖν ἦτιον καὶ διὰ τὰ τοιαῦτα τὸ ὑβρίζειν αὐτοῖς ἐπε-
 20τηδενέτο· μάλιστα δὲ ἴν' ἐκεῖνος πυνθανόμενος, ἀπαγορεύη
 20τὴν εἰρήνην, νομίζων κατὰ γνώμην τὰ τοιαῦτα πράττεσθαι
 τῇ βασιλίδι. οὐδὲν γὰρ αὐτοῖς οὕτω δεινὸν ἐφαίνετο τῶν
 πρὸς τὸν πόλεμον, ὅσον ἄγειν κίνδυνον ἢ εἰρήνην ἐνομίζετο.
 διὸ καὶ πάντα ἐπενόουν καὶ ἐμηχανῶντο, ὥστε μὴ γενέσθαι.

1. ὡς P. 13. ἐδίεσαν P. 14. τε add. M.

borum petulantia temperantes, eoque stoliditatis progressi sunt, ut,
 si quando Ioannes imperator adolescens e palatio ad animi oblecta-
 mentum quopiam prodiret, (ob aetatem siquidem immaturam pu-
 blicae rei nihil attingebat, quando patre moriente non plus novem
 annos natus erat,) praemissi quidam ab iis, qui ad clavum sede-
 bant, feminas iuxta ac viros incitabant, ut eo transeunte complura
 longaque turpissima in Cantacuzenum maledicta evomerent. Et hoc
 tamquam iucundum munus imperatori puero offerebant. In hisce
 porro contumeliis etiam hoc sibi volebant, ut populo maiorem timo-
 rem ingenerarent, Cantacuzenum, si vinceret, atrociter iniurias
 persecuturum, id quod illis ex sententia evenit. Omnis namque
 populus, quo magis insaniebat, hoc amplius metuebat, et cum sibi
 condignam mercedem repensum iri formidaret, audacius furebat et
 a reconciliatione magis abhorrebat, nisi ille viribus omnino destitutus
 ac perditus esset, non se ita cum contempturos. Et cum nihilominus
 his de causis studerent eum cumulare iniuriis, maxime tamen
 id faciebant, ut his intellectis, pacem desperaret, ea imperatrice
 conscia et libente fieri opinatus. Etenim nihil ad bellum requisi-
 tum tam durum, quam pacem istam periculosam constituebant. Qua-
 re ad eam impediendam excogitabant machinabanturque omnia. Ve-

A. C. 1341 ἐπὶ τῆς βασιλίδος μέντοι οὐκ ἀσέμνως οὕτως ἐλοιδοροῦντο, (ὄργῃ γὰρ πρὸς τοὺς οὕτως ἀσελγαίνοντας ἐφέρετο,) ἀλλ' B ἠρῶντο μόνον τὰ δεινότερα καὶ πολλὴν κατειψηφίζοντο σκαιότηα καὶ πονηρίαν τρόπων, ὅτι τοσοῦτων παρὰ βασιλέως ἀπολεανκῶς καὶ οὕτω φιληθεῖς, ἀχάριστος ἐκ διαμέτρου καὶ 5 κακὸς περὶ τοὺς ἐκείνου παῖδας ὧπται. ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὕτως ἠκολάσταινον περὶ τὴν γλῶτταν· καὶ ὁ πατριάρχης ὀλίγα ἢ οὐδὲν φροντίζων τῶν ἐκκλησιαστικῶν θεσμῶν, αὐτὸν τε βασιλέα, μηδεμίαν πρόφασιν πρὸς τὸν πόλεμον παρεσχημένον, ἀλλὰ καὶ πολλὰ πολλάκις δεηθέντα διαλύσασθαι, ἀφορισμῷ ὑπέβαλεν, 10 ὡς κακὸν ὀφθέντα περὶ βασιλίδα, καὶ εἴ τις αὐτῷ συνείη· βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς οὐ μόνον αὐτὸς τάναντιώτατα C ἐφαίνετο ποιῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς συνόντας ἀναπεΐθων. οὐ γὰρ μόνον βασιλίδα, εἴποτε ἔδει μνημονεύειν, διὰ πάσης εὐφημίας ἤγεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀπὸ τῶν ἀξιωματίων μᾶλλον, 15 ἢ τῶν ὀνομάτων προσηγόρευε, τῶν ἐξ Ἀνδρονίκου μέντοι τοῦ βασιλέως ἐκάστη δεδωρημένων, ἐπεὶ τῶν ὕστερον, ὡς παρὰ δίκην γεγενημένων, τὰ πολλὰ ἀπέστεργε. τῶν συνόντων δὲ ἐπ' αὐτοῦ τινος τὸν παρακοιμώμενον καὶ ἕτερόν τινα τῶν ἐν Βυζαντίῳ ὑβρίσαντος αἰσχυρῶς, ἐκέλευσε τυπτηθῆναι, γυναιξί 20 φάμενος πορνευομέναις προσήκειν τὰ τοιαῦτα, ἀνδράσι δὲ τὸ μάχεσθαι.

D λα'. Πρὸς μέντοι τὸν ἑπαρχὸν τὸν Μονομάχον ἐπιτρο-

10. διαλύσασθαι P.

rumtamen coram imperatrice verecundius conviciabantur, quod illa sermonis proterviam ferret aegerrime; sed tantum severissime accusabant singularisque illum stuporis et perversitatis condemnabant, quod summis ab imperatore demortuo beneficiis ornatus et tantopere dilectus, ex diametro ingratus et erga eius liberos malevolus exstitisset. Atque illi quidem linguas ita liberas habebant; et patriarcha, legum ecclesiasticarum securus, ipsum Cantacuzenum, qui bellum minime excitarat, sed multum ac saepe pacem expetiverat, anathemati cum sequacibus subiecit, quasi in imperatricem se nequam praestitisset; cum tamen non ipse solum prorsus contrarium faceret, sed et suos ad idem cohortaretur. Nec vero illam dumtaxat, si quando eius erat habenda mentio, perhonorifice, verum alios non tam propriis eorum nominibus appellitabat, quam a dignitatibus, quas gerebant, modo ab Andronico imperatore ipsis tributae essent; nam quae postea facta erant, eorum maximam partem non probabat. Et cum quidam de suis coram ipso Apocauchum, cubiculi sacri praefectum, et alium quendam Byzantium turpi convicio incessisset, cum praecepit vapulare dixitque, mulieribus meretricibus levitatem huiusmodi convenire, viros pugnam decere.

31. Ceterum ad Thessaliae praetorem Monomachum et proto-

πεύοντα Θεσσαλίας καὶ Συναδηνὸν τὸν πρωτοστράτορα Θεσ.-Α. C. 1341
σαλονίκης τότε ἄρχοντα καὶ Συργὴν Ντελενοῦζίαν τὸν βασι-
λέως Ἀνδρονίκου ἀνεψιὸν, τὸν Κύπρου ἡγὸς υἱὸν, Φερῶν
καὶ αὐτὸν ἄρχοντα, οὗ καὶ τὴν θυγατέρα, τοῦ βασιλέως Ἀν- P. 451
5δρονίκου περιόντος ἔτι, τῷ υἱῷ Μανουῆλ ὁ τότε μέγας δομέ-
στικός κατηγγύησε, πρεσβείαν πέπομφεν ὁ βασιλεὺς, αἰτίας
ἑαυτὸν ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις ἀπολύων, ὡς οὐκ ἀπὸ γνώμης
ἐπιβούλου καὶ πονηρᾶς, οὐδ' ἐπιθυμίας τιμῆς βασιλικῆς τὰ
τοιαῦτα νεωτερισθεῖη, ἀλλ' ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ πόλεμον
10αἰκήμενον ἐξενεγκόντων κατ' αὐτοῦ, καὶ ἄκων εἰς ταῦτα ἐξε-
νηγεμένος ὅθεν καὶ τῶν πραγμάτων ἐπειγόντων, καὶ πρὶν
αὐτοῖς κοινώσασθαι τὴν γνώμην, ἃ αὐτῷ τε καὶ πᾶσι τοῖς
συνουσί λυσιτελεῖν ἐδόκει καταπεπράχθαι. ἤξιόν τε μὴ διὰ V. 364
τὰ τοιαῦτα δυσχεραίνειν ὡς περιοφθέντας, ἀλλ' εἴ τι καὶ B
15τῶν μὴ δεόντων γένοιτο, ἀνάγκη τῶν πραγμάτων προσλογί-
ζεσθαι. ἔπαρχος μὲν οὖν οὔτε τὴν πρεσβείαν προσεδέξατο,
οὔτ' εὐθύς πρὸς πόλεμον ἐκινήθη, ἀλλὰ τὴν κοινωνίαν μόνον
ἀπηγόρευεν. ὁμοίως δὲ καὶ πρωτοστράτορ πολλὴν τοῦ βα-
σιλέως ἀμνημοσύνην τῶν φίλων κατηγόρει, ὅτι δὴ αὐτὸν
20πολλὴν τῆς εἰς ἐκεῖνον εὐνοίας ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἀπόδειξιν ἐπι-
δεδειγμένον, ὡς τινα τῶν πολλῶν ὀλίγον διαφέροντα περιεΐδε,
καὶ ταῦτα τοιούτοις μέλλων ἐγχειρεῖν. οὐδὲν μέντοι δεινὸν
εἴργαστο τὸν πρεσβευτὴν, ἀλλ' ἐκέλευεν αὐτίς ἀναστρέφειν
πρὸς τὸν πέμψαντα. Συργῆς δὲ εἴτε καὶ ἐκ προφάσεώς τις

stratorem Synadenum, Thessalonicae tum praefectum, et Syrgem
Ntelenuziam, imperatoris Andronici consobrinum, Cypriorum regis
filium, Pherarum et ipsius praefectum, cuius etiam filiam, superstitē
adhuc imperatore, Manueli filio magni tum domesticus desponde-
rat, legatos imperator misit, culpam factorum a se removens, ista
scilicet non insidiosē et maligna mente, nec cupiditate maiestatis
imperatoriae molitum, sed propter Byzantinos, bellum non ante
denuntiatum sibi inferentes, huc se compulsum, et rebus ita postu-
lantibus, antequam cum ipsis posset communicare consilium, quae
visa essent sibi et sociis omnibus conducere, confecta esse; orabat-
que, ne idcirco quasi despecti indignarentur, sed si quid factum,
quod factum non oportuisset, rerum necessitati adscriberent. Prae-
tor igitur nec legationem admisit, nec ad bellum prorupit; sed
communione tantummodo recusavit. Perinde protostrator impera-
torem ut amicorum valde immemorem insimulabat, quod nimirum
se, qui tam multis annis tantam ei benevolentiam navasset, ut
quempiam paene vulgarem ac plebeium contempsisset, idque cum
rem tam arduam meditaretur; nihil tamen legato fecit mali, nisi
quod mox ad dominum suum reverti iussit. At Syrges sive ex an-

A.C. 1341 ἀρχαιοτέρας μηνίων, εἴτε καὶ τότε πρῶτον ἐκ τοῦ παρεω-
 C ρᾶσθαι ὑπωπτευκέναι πρὸς ὄργην ἐξήγητο, τοὺς τε λόγους
 τῆς πρεσβείας ὡς ἔχοντας οὐδὲν ὑγιές, ἀλλ' ἀπάτη συνσκευ-
 ασμένους, ἀπεπέμπετο, φάσκων ὡς, εἰ καὶ παρ' ἐκείνῳ τῶν
 μηδενὸς ἀξίων ἐνομίσθη, ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῖς ἔργοις ποιήσειν⁵
 καταφανές, ὡς τοὺς τε φίλους ὠφελεῖν καὶ τοὺς πολεμίους
 βλάπτειν δύναιτο τὰ μέγιστα· καὶ τοὺς πρέσβεις εἰς τὸ δε-
 σμωτήριον εἰσήγεν. οἱ Δημήτριός τε ἦσαν ὁ Κασανδρηνὸς καὶ
 Λάσκαρις, ὃς ἦν μέγας χαρτουλάριος τὴν ἀσίαν. ὄντος δὲ
 ἐν Φεραῖς οὐ βοσκημάτων μόνον πλήθους Καντακουζηνῶ τῶ¹⁰
 βασιλεῦ, ἀλλὰ καὶ πυρρῶν καὶ καρπῶν τῶν ἄλλων, διὰ τὸ
 D μεγάλας καὶ πλείστας κτήσεις μᾶλλον, ἢ κατὰ τὰς ἄλλας
 πόλεις ἐντανθοῖ κεκτῆσθαι, πάντα ἐποιεῖτο ἴδια εὐθύς· δι'
 ἃ καὶ μᾶλλον ὑπωπτεύθη τὸν πρὸς ἐκείνον πόλεμον ἤρῃσθαι,
 συνιδῶν, ὡς ἔοικεν, ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς πρὸς ἐκείνου¹⁵
 μείζω δύναιτο καρποῦσθαι, ἢ τῆς ὁμοιοῦσας, εἴγε καὶ τῶν
 πρώτων καὶ μεγίστων ἀπολαύει παρ' αὐτῇ τιμῶν. οὐ μόνον
 γὰρ ἐκείνων τοσούτων ὄντων κύριος ἦν εὐθύς, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 φίλους διηρεύνα, οἱ ἦσαν ἐν Φεραῖς πολλοί. καὶ πάντων τὰς
 οὐσίας ἀφαιρούμενος, ἐκόλαζεν ἀπανθρώπως. ἦν γὰρ δῆ²⁰
 πρὸς τοῦτο πρότερόν τε ἔχων μάλιστα ἐπιρροεπῶς καὶ τότε
 μάλιστα ἐφιλονεῖκε μηδεμίαν ὠμότητος ὑπερβολὴν ἀπολι-
 πέϊν. πολλῶ γὰρ τῷ μέτρῳ τοὺς ἐν Βυζαντίῳ παρήλασεν ἐν

9. Λάσκαρ P.

tiquiore quadam causa succensens, sive tum primum, quod se con-
 temptum suspicaretur, excandescens, et verba legatorum ut nihil
 sincerum continentia, sed dolose conficta, reiecit, addens, etsi a
 Cantacuzeno inter homines trioboli esset numeratus, tamen re ipsa
 declaraturum, se cum amicis prodesse, tum inimicis obesse posse quam-
 plurimum, et legatos in carcerem inclusit: Demetrium nempe Cas-
 sandrenum et Lascarim, magnum chartularium. Cumque Cantacu-
 zenus Pheris haberet non solum pecoris, sed et tritici aliarumque
 frugum ingentem numerum, propterea quod ampliores ac plures ei
 hic, quam apud urbes alias possessiones erant, omnia statim ad se
 avertit: quo firmior suspicio fuit, armis imperatorem appetiturum;
 quod sciret (ut est credibile) maiores ex dissidio cum illo, quam ex
 concordia fructus sese percepturum, quantumvis primis ab eo amplis-
 simisque honoribus augetur. Nec ex his solum tam opulentus subito
 evadebat: sed insuper amicos eius, qui permulti Pheras incolebant,
 scrutabatur bonisque omnibus nudatos immaniter puniebat. Et
 cum antea ad hoc esset propensissimus, tum praesertim nihil ad
 crudelitatem reliqui facere contendeat et Byzantinis longo inter-
 vallo superabat in omnibus, si verborum contumelias excipias: in

πᾶσι, πλὴν τῆς ὕβρεως· ἐν τούτῳ γὰρ μόνῃ σωφρονοῦντα A. C. 1341
 ἑαυτὸν παρέσχετο. τὴν τε μνηστειάν τῆς θυγατρὸς, ἣν πρό- P. 452
 τερον πρὸς τὸν βασιλέως υἱὸν πεποίητο, διέλυσε. τότε μὲν
 οὖν χειμῶνος ἔξαισίου ἐπιγενομένου, ἣ τε ἐκ Βυζαντίου καὶ
 5 ἣ ἐκ Διδυμοτείχου στρατιὰ ἠσύχαζον, μὴ δυνάμενοι ἀλλή-
 λους ἀντεπεξίεναι διὰ τὸν χειμῶνα. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ πρω-
 τοστράτωρ ἐκ Θεσσαλονίκης, ὅτι τὴν βασιλέως ἀπειπάτο πρε-
 σβείαν, μεταμεληθεὶς, τῶν οἰκειοτάτων πέμψας τινὰ, κρύφα
 διελέγετο ὡς Θεσσαλονικὴν παραδώσων. εἶναι γὰρ αὐτῷ τοὺς
 10 συμπράττοντας ἐκεῖ πολλοὺς, συνεβούλευέ τε μὴ μέλλειν, ἀλλ'
 ἅμα ἦρι ἦκειν πρὸς αὐτὸν, ὡς πολλῆς αὐτῷ ὠφελείας ἐσο-
 μένης ἐξ ἐκείνου. ὁμοίως δὲ καὶ Χρέλης, ὃς ἦν πρότερον B
 πρὸς Ἀνδρονίκον τὸν βασιλέα ἠντομοληκῶς ἐκ Τριβαλῶν,
 στρατιώτας τε ἔχων χιλίους καὶ πόλεις τρεῖς παραδεδωκῶς,
 15 ἄς Ῥωμαίων οὖσας ὑπηκόους κατὰ τὸν πρὸς ἀλλήλους τῶν
 Ἀνδρονίκων βασιλέων πόλεμον κατέσχον οἱ Τριβαλοὶ, τῶν
 κατεχόντων Ῥωμαίων παραδόντων· οὗτος δὲ οὖν ὁ Χρέλης
 χρήμασί τε ἐρῶμένος καὶ στρατιὰν ἔχων ἀξιόλογον ὑφ' ἑαν-
 τῷ καὶ πρότερον βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ἐς τὰ μάλιστα
 20 φίλος ὢν, (δι' αὐτοῦ γὰρ καὶ Ἀνδρονίκῳ προσῆλθε τῷ βασι-
 λεῖ,) πέμψας καὶ αὐτὸς, ὅτι τε αἰροῖτο ἐδήλου τὰ ἐκείνου,
 καὶ παρῆναι καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἐσπέραν μᾶλλον τρέπε-
 σθαι, ὡς οὐ φανύλης τινὸς ἀντόθεν ἐσομένης ὠφελείας. βα- C
 σιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνός, ἐπεὶ ἕαρος ὥρα ἦδη ἦν, ἐκκλη- A. C. 1342

15. ἄς — ὑπηκόους om. P.

hoc quippe uno modestius se gerebat. Connubium autem filiae,
 quod prius filio imperatoris promiserat, rescidit. Tunc igitur ob
 inclementiam hiemis, quae Byzantio exierant et quae Didymotichi
 erant copiae, concurrere nequiverunt. Interim protostrator facti
 poenitens, quod legationem repulisset, per intimum quendam oc-
 culte urbem Thessalonicam imperatori se traditurum pollicetur: esse
 enim illic, qui ei faverent, quam plurimos: et monebat, ne cun-
 ctaretur, sed veris initio accederet; multum se eius rationibus com-
 modaturum. Similiter et Chreles, qui aliquando ex Triballis ad
 Andronicum transfugerat, sese cum mille militibus et tribus oppidis
 dederat, quae Romanis subiecta, Andronicis inter se belligeranti-
 bus, Triballi, incolis deditionem facientibus, occuparant. Hic itaque
 Chreles a pecunia instructus et exercitum sub se non aspernandum
 habens et antea imperatori Cantacuzeno amicissimus (per quem et
 Andronici amicitiam adeptus fuerat), misit ipse quoque significatum,
 se eius partes sequi, cum cohortatione, uti ad occidentem se con-
 verteret; utpote non minimos ibi utilitatis fructus inventurus. Can-

- A. C. 1342 *σίαν συναγαγὼν ἐκ τῶν συνόντων, πρὸς ὅ,τι χορῆ τρέπεσθαι*
 V. 365 *ἑσκέπτοντο. ὅσοι μὲν οὖν ἐκ Βυζαντίου ἦσαν, τὴν εἰς Βυζάντιον*
μᾶλλον συνεβούλευον αἰρεῖσθαι εἰσβολὴν, ὡς ἦν κρατήσωσιν ἐ-
κείνου, (εἶναι δὲ οὐκ ἀγενεῖς ἐλπίδας, πολλῶν ἐκεῖ τὰ βασιλέως
ἤρημένων,) μεγάλων ἀπαλλαζόμενοι καὶ πόνων καὶ κινδύνων.
 οἱ δ' ἑσπέριοι τοῖς ἐκ τῆς ἑσπέρας προσέχριν ἦγοντο μᾶλλον πράγ-
 μασι δεῖν, ὡς οὐκ ἐκπεπολεμημένοις βασιλεῖ, ἀλλὰ προσχωρήσου-
 σι διὰ τὴν εὐνοίαν ῥαδίως. τὰ δ' ἐν Βυζαντίῳ μεγάλης δεῖσθαι
 τῆς παρασκευῆς, πολλῶν ὄντων ἐκεῖ τῶν πολεμιωτάτων βασι-
 D λει καὶ τοὺς ἄλλους ἐνάγοντων πρὸς τὸν πόλεμον. οἷς δεῖτο
 ἐπιστρατεύειν ἐπανήκοντας ἐκ τῆς ἑσπέρας καὶ μεγάλην ἐκεῖ-
 θεν περιβεβλημένους δύναμιν. τὸ μέντοι μισθοφορικὸν τῆς
 στρατιᾶς καὶ ὅσοι τῶν βασιλέως ἦσαν οἰκετῶν, διεφέροντο
 πρὸς οὐδὲν, ἀλλ' ἔτοιμοι ἦσαν πρὸς ὅ,τι ἂν βασιλεῖ δοκῆ λυ-
 σιτελεῖν τρεψόμενοι καὶ αὐτοί. βασιλεὺς δὲ οὐκ ἔφρασκε δεῖν
 τοὺς ἐκ τῆς ἑσπέρας καλοῦντας ὄντας τηλικούτους περιορᾶν.
 καὶ μὴ καλούντων γὰρ, εἰ μόνον ἐλπίς τις ὑπεφαίνετο βε-
 βαία τοῦ προσάξασθαι αὐτοὺς ἐκεῖ παραγενομένους, ἤμην ἂν
 οὐδεμιᾶς ἀπηλλαγμένοι μέμψως, εἰ τοιαύτην δύναμιν προεί-
 P. 453 μεθα ἐκόντες· νυνὶ δὲ, καλούντων τε αὐτῶν καὶ βεβαία
 τῶν ἐκεῖ πραγμάτων παρεχόντων τὴν παράληψιν, οὔτε λυσι-
 τελεῖς, οὔτε σῶφρον παριδεῖν· ἀλλὰ δέον καὶ τὴν ἐκείνων
 προσλαβόντας δύναμιν, οὕτω χωρεῖν ἐπὶ τοὺς ἄλλους. δέος

18. προσάξασθαι P.

tacuzenus cum iam vernum tempus adesset, coacto suorum concilio, quo eundum esset, deliberabat. Byzantini omnes expeditionem Byzantinam antecapiendam decernebant: nam si ea urbe potirentur (esse autem potiundi praeclaram spem, multis ibi imperatoris partes amplectentibus,) magnis deinceps et laboribus et periculis fore liberos. Occidentales autem magis ad res occidentis incumbendum censebant, quippe haud efferatis illic in imperatorem mortalibus ac proinde ob benevolentiam non difficile ad eius imperium accessuris. Adversus Byzantinos opus fore magno apparatu, quando illic multi sint eius hostes acerbissimi, qui et alios ad arma exsuscitent: in quos ab occidente auctos potentia reversos, movere oportet. Mercenarii et domestici imperatoris nullum discrimen faciebant, parati ire, quo ille consultum putaret: cuius haec fuit sententia. Occidentales ultro vocantes et tam multi haud negligendi sunt, qui si vel non vocarent, et solum aliquid exploratae spei subostenderetur, ad nos se adiungerent, si ibi essemus. Tanta igitur accessione virium sponte dimissa, quam vituperationem non mereremur? Nunc quoniam ipsi accersunt et certum est, non rerum illic potituros, non habet quidquam nec utilitatis, nec prudentiae,

γὰρ, μὴ καὶ ταύτης ἀμελήσαντες, ἀντὶ συμμάχου καὶ φίλης A.C. 1342
πολεμίας πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔσομεν.” οὕτως εἰπόντος βασιλέως,
καὶ οἱ ἄλλοι ἐπεψηφίζοντο, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δ' ἀνάγκη.

ββ'. Πρὸς μὲν οὖν Διδυμοτείχῳ βασιλίδα τὴν γυναῖκα B
Ἐκατέλιπεν ὁ βασιλεὺς ἅμα θυγατράσι τρισὶ καὶ δουκὶ Νικη-
φόρῳ τῷ δεσπότητος παιδί, ἧ Μαρίαν συνήκησε τὴν θυγατέρα,
ἀδυνάτως ἔχοντι στρατεύεσθαι διὰ τὴν ἡλικίαν, (ἔτι γὰρ πα-
ρήμειβε τὴν παιδικὴν,) στρατιάν τε ἰπικὴν, ὅσην ᾗετο ἀρ-
κέσειν πρὸς τὰς ἐκ τῶν ἄλλων πόλεων καὶ Βυζαντίου ἐφό-
10δοὺς ἔσομένας. πρὸς γὰρ τοῖς ὕστερον ὀλίγῳ ἐπιγενομένοις
χίλιοι ἦσαν. ὧν ἤρχον Μανουὴλ ὁ Ταρχανειώτης καὶ ὁ Φα- C
κρασῆς Γεώργιος καὶ τρίτος ὁ τῆς αὐτῆς ποιμμικῆριος Πα-
λαιολόγος ὁ Ἰωάννης, καὶ ὁ Γλαβᾶς Γεώργιος σὺν τούτοις. ἐπὶ
δὲ τῆς ἔξω Διδυμοτείχου συνοικίας οὔσης πολλῆς, ἑτέροισι ἐπέ-
15στησεν ἄρχοντας ὀκτώ, ὧν ἤρχεν ἕκαστος χιλίων τοξοτῶν.
στρατηγὸν δὲ ἐπὶ πᾶσι τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην κατέ-
λιπε τὸν Μανουὴλ. πόλεων δὲ τῶν κατὰ τὴν Θράκην ἀπα-
σῶν οὐδεμίᾳ αὐτῷ προσεῖχεν, ἀλλὰ πᾶσαι πρὸς βασιλίδα συν-
απέστησαν, πλὴν τοῦ Ἐμπυθίου φρουρίου, ὃ αὐτῷ, περιόν-
20τος ἔτι βασιλέως, ᾤκοδόμητο αὐταῖς κρηπίδιν. αὐτὸς δὲ τοὺς
τε υἱοὺς ἔχων Ματθαῖον καὶ Μανουὴλ καὶ τὸν γυναικὸς ἀδελ- D
φὸν Ἀσάνην τὸν Ἰωάννην, ἔτι τε Ἄγγελον Πιγκέρον τὸν
ἀνεψιὸν, καὶ τῶν εὐγενῶν καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων οὐκ V. 366

tantae opportunitati deesse: sed illorum quoque assumendae vires et sic demum alii subiugandi sunt. Timendum quippe, si eos non curaverimus, ne pro amicis et sociis hostes una cum ceteris experiamur. His et aliis pars volens, pars invita calculum adiecerunt.

32. Igitur apud Didymotichum coniugem cum tribus filiabus et Nicephorum ducem, despotae filium, (cui Mariam filiam desponderat quique per aetatem imbecillam ac puerilem tolerare militiam nondum poterat,) et turmas equestres, quot nimirum contra aliarum urbium et Byzantii impetum suffecturas credebat, reliquit. Erant autem praeter eos, qui paulo post supervenerant, equites mille: quorum duces Manuel Tarchaniota, Georgius Phracases, Ioannes Palaeologus, aulae primicerius, et Georgius Glabas. Suburbanis valde amplis praefectos octo, quorum quisque mille sagittarios regebat, et primum omnium ducem Manuelem Asanem, uxoris fratrem, constituit. In Thracia urbes universae simul, eo neglecto, ad Augustam se aggregarunt; castellum Empythium, quod ipse adhuc vivo imperatore a fundamentis exaedificarat, in fide manebat. Ipse Matthaeum et Manuelem filios, et uxoris germanum Ioannem Asanem, nec non Angelum Pincernam consobrinum, nobiliumque et consanguineorum multos secum habens, cum numero et forti ex-

- A.C. 1342 ὀλίγους, τὴν στρατιὰν πολλὴν καὶ ἀγαθὴν οὖσαν παραλαβῶν, ἐξῆλθε Διδυμοτείχου πέμπτη Μαρτίου ἱσταμένου τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος. προὔπεμπέ τε ἑαυτοῦ Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον, τὸν δεσπότη Μιχαὴλ τοῦ δουκὸς υἱόν, ὡς δι' αὐτοῦ τῶν δοκούντων λυσιτελεῖν τινα προπαρασκευασόμενος.⁵ ὁ δ' αὐτίκα πρὸς Συργὴν ἀφίστατο ἐν Φεραῖς, εἴτε περὶ τῆς οἰκίας δείσας, (Φεραῖοις γὰρ συνήκει,) εἴτε καὶ οἰωνοσάμενος ἐκ τῆς τῶν πόλεων ἀποστασίας, ὡς οὐ κατὰ ῥοὴν βασιλέως Καντακουζηνοῦ τὰ πράγματα χωρήσει. βασιλεὺς δὲ, καίτοι τῶν πραττομένων οὐ πάνυ χρηστίας ἐλπίδας πα-¹⁰ ρεχόντων, τὴν στρατιὰν ἔχων ἐστρατοπέδευεν ἐν Βήρα.
- P. 454 ἀφθονίαν δὲ ἐκεῖ τοῖς ἵπποις τοῦ τόπου παρέχοντος τροφῆς, (οὐπω γὰρ ἦν ἀπολαύειν ἀφθόνου πανταχοῦ διὰ τὴν ὥραν, ἄρτι ἀρχομένου ἔαρος,) παρέμεινεν ἡμέρας οὐ πολλὰς. ἐν ταύταις δὲ τοῦ φρουρίου ἀπεπείρα, εἰ δύναίτο κατασχεῖν ὁ-¹⁵ μολογία. βία γὰρ παραστήσασθαι οὐκ ἤθελε διὰ τὸ μοναχοὺς τὸ φρούριον κατοικεῖν, συνορῶν ὡς, εἰ βία κρατηθεῖη, οὐδὲν ἔσται λοιπὸν, ἢ ἀνάστατον γίνεσθαι τὴν μονὴν πολέμου νόμῳ πορθουμένην. οὗ δὴ ἔνεκα οὐδὲ συντόμως ἐπολιόρκει, ἀλλὰ δόκησιν παρεῖχε μόνον, ὡς πρὸς τειχομαχίαν²⁰ παρασκευαζόμενος. μοναχοὶ δὲ οἱ ἔνδον ὄντες καὶ ὁ ἄλλος Βόμιλος ἐξ ἀγροικῶν συνειλεγμένοι, εἴτε διὰ τὴν ἀποστασίαν δεδοικότες, (τὴν γὰρ βασιλέως πρότερον φρουρὰν καὶ τὸν ἄρχοντα, ὃν ἐπέστησεν αὐτοῖς, ἀπάτη κατασχόντες δεσμώτας

16. παραστήσεσθαι P.

exercitu Didymoticho egressus est tertio Nonas Maias, indictione decima, praemisso Constantino Palaeologo, Michaelis ducis despotae filio, cuius opera, quae in rem essent, praepararet; qui mox Pheris ad Syrgem defecit, sive quod domui suae timeret, (illic enim habitabat,) sive quod ex urbium defectione Cantacuzeni fortunam afflictum iri augurabatur. Imperator, tametsi ex antea tempore non bonae spes assulgerent, ad Beram constitit. Qui locus cum equis laetum pabulum affatim suppeditaret, non enim id ubique (ut vere adhuc recenti) suppetebat, dies ibidem non multos consumpsit, in quibus castellum tentavit, si per deditionem occupare posset: vi enim subigere propter monachos incolas nolebat. Videbat enim, si vi caperetur, lege militari monasterium quoque diruendum. Quam ob causam nec assidue obsidendo oppugnabat; sed opinionem tantum praebebat, quasi se ad muros adoriundos compararet. Monachi vero, qui intus erant, et alia turba ex agrestibus collecta, an propter defectionem trepidi, (prius namque imperatoris praesidium et praefectum ipsis datum fraude circumventos

ἔπεμψαν εἰς βασιλίδα,) εἶτε καὶ τρόπῳ δὴ τινι ἑτέρῳ, ἡμῶν. A. C. 1342
 νοντό τε καρτερώτατα ἀπὸ τῶν τειχῶν ὑγχρωτάτων ὄντων
 ἐκ κατασκευῆς, καὶ οὐδ' ἄκροισι ὡσὶ προσίεντο τοὺς περὶ
 συμβάσεως λόγους. ἐν τούτῳ δὲ καὶ ὁ Βατάτζης Ἰωάννης
 5 ἐκ Βυζαντίου νυκτὸς διαλαθὼν, (οὐ γὰρ ἀσφαλῶς τὸ φρού-
 ριον ἐπολιορκεῖτο διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν,) ἅμα ὀλίγοις στρα-
 τιώταις εἰσελθὼν, περιεποίησέ τε τὸ φρούριον βασιλίδι καὶ βα-
 σιλεῖ τῇ Καντακουζηνῷ τὴν ἐπιχείρησιν ἀνέλπιστον ἐποίει. Ἄ- C
 ναστήσας τοίνυν ἐκεῖθεν τὴν στρατιάν, εἰς τὴν Ἀναστασίου πό-
 10 λιν, ἣ Περιθεωρίον ὑπὸ βασιλέως Ἀνδρονίκου προσηγόρευτο,
 ἐγένετο. καὶ περιεκάθητο πολιορκῶν ἐν τέσσαρσι καὶ εἰκοσιν
 ἡμέραις. ἦν γὰρ δὴ καὶ πρὸς Χρέλην καὶ πρωτοστράτορα
 τὸν Συναδηρὸν ἐν Θεσσαλονίκῃ τοὺς μηνύσοντας τὴν ἐκείνου
 15 ἀφίξιν πεπομφῶς, καὶ περιέμενε μαθεῖν, εἰ τὰ ἴσα ὡσπερ
 καὶ πρότερον περὶ αὐτοῦ διανοοῦνται. Βατάτζης δὲ τοὺς τε
 στρατιώτας, οὓς ἐκ Βυζαντίου ἦκεν ἔχων ἐπαγόμενος, καὶ ἐκ
 τῶν κατὰ τὴν Θράκην καὶ Ῥοδόπην πόλεων οὐκ ὀλίγην στρα-
 τιάν συνειλοχῶς, οὐκ ἀξιόμαχον δὲ ὅμως πρὸς τὴν βασιλέως, D
 (ἦν γὰρ δὴ ἐκ βασιλίδος καὶ τῶν ἄλλων τῶν τὰ πράγματα
 20 ἀγόντων τὸν πρὸς ἐκεῖνον ἐπιτετραμμένος πόλεμον,) ἐφείπετο
 οὐκ ἐγγύθεν, ἀλλὰ μιῦς ἡμέρας ὁδὸν διέχων, διὰ πολλῆς ποι-
 ούμενος σπουδῆς τὸ μὴ τῇ βασιλέως στρατιᾷ περιτυχεῖν.
 ἦδει γὰρ οὐ χωρὶς ζημίας ἀπαλλάξων. Περιθεωρίου δ' ὑπὸ
 βασιλέως πολιορκουμένου ἀκριβῶς, πᾶσαν μὲν ἐκίνει μηχανήν,

vinculisque implicitos ad imperatricem miserant, an etiam alia qua-
 dam de causa, e muris structura validissimis animosissime se de-
 fendebant, nec de compositione verbum audire sustinebant. Interea
 Ioannes Batatzes Byzantio noctu clam, (propter causam enim iam
 expressam castellum certo constanterque non oppugnabatur) cum
 parva manu ingressus, id sub Augustae imperium rededit et Canta-
 cuzeno eius obtinendi spem abstulit. Moto igitur inde exercitu,
 Anastasiopolim (Andronicus Peritheorium appellavit) processit, quam
 per dies quatuor et viginti circumsidens oppugnavit. Etiam ad Chre-
 lem et protostratorem Thessalonicam de adventu suo miserat et
 nosse auebat, num idem esset eorum erga se animus, qui hacten-
 us. Batatzes porro, cui ab imperatrice rerumque rectoribus belli
 contra Cautacuzenum administratio commissa erat, cum militibus,
 quos Byzantio adducebat, et ex Thraciae ac Rodopes urbibus non
 modica adiuncta manu, quia se imperatori imparem cernebat, non
 prope, sed intervallo unius diei insequabatur, perquam sollicitè ca-
 vens, ne in eius copias incideret: sciebat enim, sine clade se non
 evasurum. Peritheorio autem ab imperatore arcte obsesso, omnem
 rudentem movebat, ut cum paucis quibusdam (quia cum pluribus

- A.C. 1342 ὡς ἅμα τισὶν ὀλίγοις, εἰ δύναιτο, (πλείοσι γὰρ οὐκ ἐνῆν διαλαθεῖν,) παρελευσόμενος εἰς τὴν πόλιν καὶ φυλάξων. ἦννε δὲ οὐδέν, βασιλέως τῆς πολιορκίας συντόμως ἐχομένου καὶ διὰ πάσης ποιουμένου φυλακῆς. μηχανήματά τε γὰρ παντο-
- P. 455 διαπὰ καὶ κλίμακας πρὸς τὴν τειχομαχίαν παρεσκεύαζε. Βα-5 τιάττης δὲ οὐδενὶ τρόπῳ τοῖς πολιορκουμένοις βοηθεῖν δύναμενος, πρὸς βασιλέα πέμψας τὴν τε εὐνοϊαν ὁμολόγει τὴν προτέραν, καὶ ὡς οὐδέν ἦτιον ἢ πρότερον, καὶ νῦν εὐνους τέ ἐστιν αὐτῷ καὶ τῶν μάλιστα φιλοῦντων. ἀνάγκη δὲ τὸν
- V. 367 πόλεμον ὑπελθεῖν τοῦ μὴ παρὰ τοῖς ἄρχουσι Ῥωμαίων ὑπο-10 πτεῦσθαι. οὗ δὴ ἔνεκα καὶ νῦν τὰ δοκοῦντα λυσιτελήσειν συμβουλευεῖν. κήδεσθαι γὰρ οὐ Ῥωμαίων μόνον τὰ ἔσχατα ἐκ τοῦ πολέμου πεισομένων, ἀλλὰ καὶ σοῦ διὰ τὴν φιλίαν. ταῦτα δὲ ἐστι· τὸν πόλεμον καταθέμενον, σπονδὴς ποιήσα-
- B σθαι πρὸς βασιλίδα περὶ τῆς εἰρήνης. καὶ εἶγε κατὰ γνώμην 15 αὐτῷ εἶη, αὐτὸν πρὸς βασιλίδα ἧ τάχιστα δύναιτο ἀπελθόντα διαλέξεσθαι περὶ εἰρήνης. οἶεσθαι δὲ καὶ πείσειν ῥᾶστα, τὴν δύναμιν, ἣν ἔχεις, φανεράν ποιήσαντα. ἐκείνους γὰρ τῶν λίαν οἰομένους ἀσθενεστάτων προθύμως ὠρμησθαι πρὸς τὸν πόλεμον. ὁ μὲν οὖν Βατάττης τοιαῦτα ἐπρεσβεύετο. βασι-20 λεύς δὲ ἀσμένως τε ἐδέξατο τοὺς λόγους καὶ πρὸς τινα ἐκέλευε τόπον συνελθεῖν αὐτῷ, ἐν ᾧ περὶ τοῦ ἧ χρῆ γενέσθαι τὴν εἰρήνην διαλέξονται· μηδέν τε μελλήσας, πρὸς τὸν συντεθειμένον ἦλθε τόπον τὸν Βατάττην περιμένων. ὁ δ' εἶτ'

non licebat) clandestine in urbem eius tutandae irrumperet. Sed frustra. Nam imperator assidua obsidione instabat et omnes aditus custodia sepiebat, machinasque omnigenas et scalas ad moenia conscendenda comparabat. Batatzes cum obsessis nulla via posset succurrere, ad imperatorem mittens et pristinam benevolentiam proficitur, et aequae ut prius studiosissimum illius fore promittit: ad vitandam vero suspicionem apud Romanorum archontas se huic bello submittere debuisse. Quamobrem et nunc, quae conductura iudicet, suasurum. Nam, ut amicum, esse sollicitum, quod bellum hoc non Romanos modo, sed ipsum quoque Cantacuzenum gravissime afflicturum sit. Esse autem haec, quae suadeat. Ut positus armis foedus pacis cum imperatrice feriat et, si placeat, ipse quam primum ad eam proficiscatur, de pace cum eadem acturus: quam utique flexurus sit, si suam illi potentiam declararit; nam quod infirmissimum putarent, ideo adversarios eius ad arma provolasse. Talia Batatzes per internuntium: cuius consilium imperator libenter audivit seque certo loco convenire iussit, ubi de pacis conditionibus inter se colloquerentur; et ipse sine mora ad pactum locum venit, Batatzen exspectans, qui sive suoapte nutu, sive alterius im-

αὐτὸς ὑφ' ἑαυτοῦ, εἴθ' ἑτέρον συμβουλευόντος πεισθεὶς, εἰς A.C. 1342
 τὴν ὑστεραίαν ἀνεβάλλετο, τῆς μὲν εἰρήνης ὑμῶν τῶν βασι- C
 λέων μάλιστα βούλεσθαι, εἰπὼν, αἰτιώτατος γενέσθαι, δεδοι-
 κέναι δὲ, μὴ οὐδεμίαν ὄνησιν ἑκατέροις παρασχόμενος ἑαυτῷ
 5 τῶν μεγίστων συμφορῶν αἰτιώτατος κατασταίῃ. διὸ οὐδὲ
 πρὸς αὐτὸν τετολημῆναι νῦν ἔλθεῖν. τοὺς γὰρ ἐν Βυζαντίῳ
 τῶν πραγμάτων ἄρχοντας, καίτοι μηδεμίαν ὑποψίας πρόφα-
 σιν παρασχόμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκείνοις δοκοῦντα πύση πρᾶτ-
 10 τονται σπουδῇ, καὶ αὐτοῦ ἀφεστηκῶτι διὰ τὸ μὴ τὴν τῶν ὄν-
 τῶν στέρησιν καὶ φιλτάτων καὶ γυναικὸς φέρειν δύνασθαι,
 ὅμως οὐδὲν πεπεικέναι ὡς πιστῷ περὶ αὐτοὺς προσέχειν, ἀλ-
 λά πρόφασιν τινα ζητεῖν, ἐξ ἧς διαφθεροῦσιν. ὧν ἕνεκα D
 οὐδ' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, ὡς περ εἶπεν, εἰς Βυζάντιον δύνα-
 σθαι ἔλθεῖν. βασιλεὺς δὲ εἰρήνης μὲν ἔφρασκε καὶ μάλιστα
 15 ἐπιθυμεῖν οὐχ ἑαυτοῦ μᾶλλον, ἢ τῶν ἄλλων ὠφελεία; ἕνεκα,
 εἰς προὔπτον δὲ κίνδυνον ἐμβάλλειν ἑαυτὸν οὐδένα ἀναγκά-
 σειν, βλάπτοντα δὲ μηδένα, τό γε εἰς αὐτὸν ἦχον, θεῶ τῷ
 πάντα ἐφορῶντι ἐπιτρέψειν τὰ κατ' αὐτόν.

λγ'. Οὐ τότε δὲ μόνον περὶ τὴν διάλυσιν εὐχερῆς Kan-P. 456
 20 κακουζητὸς ὁ βασιλεὺς ὤρᾳτο, ἀλλὰ καὶ Διδυμοτείχῳ ἐνδια-
 τρίβων ἔτι, μετὰ τὸ ἄπαξ καὶ δις πρὸς βασιλίδα πρεσβεύ-
 σουσθαι περὶ εἰρήνης, ἐπεὶ οὐδὲν ἐπεικὲς περὶ τοὺς πρέσβεις
 ἠγγέλλετο εἰργασμένον, πρὸς τὸν πατριάρχην κρούφα γράμ- B
 ματα διεπέμπετο περὶ εἰρήνης, ἐν οἷς τῶν τε ἐπ' αὐτοῦ γε-

pulsu, adventum suum in diem posterum distulit, affirmans, velle se quidem pacis inter imperatores conciliandae promum condum esse; timere tamen, ne, cum neutri parti commodarit, sibimet maximarum calamitatum maximus auctor fiat. Idcirco ad ipsum in praesens veritum accedere. Nam qui Byzantii summae rerum praesideant, quamvis nullam suspicionis occasionem danti, immo vero quae ipsis placerent, perstudiose praestanti et ab eo deficienti, (quod fortunarum carissimorumque liberum et uxoris amissionem ferre non posset,) tamen nondum fidem habere, sed ipsius interimendi praetextum quaerere. Quocirca nec pro sequestre pacis, ut dixerit, Byzantium ire posse. Imperator pacis non tam suae, quam alienae utilitatis gratia se cupidissimum esse respondit; nihilo minus haud quemquam in discrimen praevium adacturum, seseque neminem, quod ad ipsum attineat, laedentem, Deo omnia inspectanti fortunas suas commissurum.

33. Neque vero tunc tantummodo Cantacuzenus imperator ad pacificationem propensus ac facilis cernebatur, sed etiam Didymoticho ea per oratores ab imperatrice semel iterumque petita, postquam illis nihil pro aequo et bono factum audivit, ad patriarcham

A.C. 1342 γενημένων ὄρκων ἀνεμίμησε μεταξύ βασιλίδος καὶ αὐτοῦ. οὓς ἔφρασκεν ἀκριβῶς αὐτὸς τηρῶν, ὑπὸ βασιλίδος παρασπονδούσης πολεμείσθαι, συκοφάνταις ἀνθρώποις καὶ διεφθοροσί πεπεισμένης· ἔτι δὲ καὶ τῶν αὐτῶ γεγενημένων ὄρκων πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐ περιόψεται ὑπὸ συκοφαντῶν αὐτὸν διαβαλλόμενον, ἀλλὰ πᾶσαν ἐνδείξεται σπουδὴν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἢ τάλη-5
 V. 368 θέστερον εἰπεῖν, ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίου. ἃ δὴ εἰς τὸνναντίον περιέστη, καὶ ὁ πόλεμος ἐξ ἐκείνου ἔσχε τὴν ἀρχὴν, ὑφ' οὗ
 C κωλύεσθαι δικαιοτέρος μᾶλλον ἦν. ἐδεῖτό τε μὴ τοιαῦτα γινόμενα περιορᾶν, ἀλλ' ἔλεον λαβόντα τῶν ἀπολλυμένων ἀνθρώπων¹⁰ παρὰ πάντα τοῦ δικαίου λόγον, στῆναι πρὸς τὴν συμφορὰν καὶ τὰ πολλῶν δεινότερα ἐσόμενα κωλύσαι, καταλύσαντα τὸν πόλεμον καὶ διαλλακτὴν γεγενημένον βασιλίδος καὶ αὐτοῦ, ὅπερ μάλιστα αὐτῶ προσήκειν, πατρὶ κοινῶ καὶ διδασκάλῳ δικαιοσύνης ὑπὸ τοῦ θεοῦ κεχειροτονημένῳ. πάντως δὲ οὐδὲν ἔργον ἔσται, οὐδέ¹⁵ πολλῶν δεήσει λόγων πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἀρκεῖ μόνον ὀφθῆναι, καὶ πᾶσα πρόφασις πολέμου περιαιρεθήσεται. εἰ δ' ἄρα τούτων μηδενὸς μελήσει, μηδὲ τὴν προσήκουσαν περὶ τὴν εἰρήνην ἐνδείξεται σπουδὴν, αὐτὸν μὲν ὀκνεῖν εἰπεῖν, πᾶσι δὲ εἶναι καὶ
 D σιγήσαντος καταφανές, ὡς ἐκ τῶν αὐτοῦ χειρῶν τὰ ἐκχυθησόμενα²⁰ τῶν ἀνθρώπων αἵματα θεὸς ὁ δίκαιος ἐκζητήσει κριτῆς. ἡξίου τε, μὴ διὰ δειλίαν τὰ τοιαῦτα νομίζειν δεῖσθαι· τὴν

13. γεγενημένου P.

secreto litteras scripsit, eumque iuramenti inter se et imperatricem coram eo concepti admonuit, quod ipse religiose servans, ab illa foedifraga, sycophantis et pestilentibus quibusdam hominibus fidem habente, armis lacesseretur. Insuper in memoriam redigebat, quae ipse patriarcha sibi cum sacramento promississet, non passurum calumniis opprimi, sed pro ipso, aut, ut verius dicam, pro iustitia nullam contentionem defugiturum. Quae in contrarium conversa sint, cum bellum ab eo exordium ceperit, a quo id reprimi aequius fuisset. Obsecrabat item, ne haec permitteret, sed misericordia praeter ius fasque pereuntium captus, calamitati occurreret et, quae multo adhuc atrociora impenderent, bello dissipando averteret: quodque illi, ut communi parenti ac magistro iustitiae a Deo electo, pulcherrimum esset, inter se et imperatricem concordiam instauraret. Omnino autem nihil fore negotii, neque multa illi verba ad eam facienda; sed solo adspectu arma statim revocatum iri. Sin horum nihil ei curae fuerit, nec studio, quo decet, pacem curaverit, ipsum quidem vereri dicere, quod tamen vel tacente se notum sit omnibus, effusum sanguinem de manu eius a iusto iudice Deo requirendum. Rogabat etiam, ne timore aliquo haec peti existimaret, quando eorum copias ipse multis partibus superaret; sed ideo,

γὰρ ἐκείνου στρατιῶν πολλῶ τῷ μέτρῳ τῆς ἐκείνων ὑπερέχειν Ἀ. C. 1342
 ἀλλ' ὀρῶντα τὸν πόλεμον, ὡς μεγάλων ἔσται συμφορῶν αἴ-
 τιος Ῥωμαίοις, καὶ δευδοκίῳ τὴν ἐκεῖθεν βεβιωμένων βάσα-
 νον ἀνθρώποις μηδεμίαν ὡς οἶόντε μάλιστα ἐν τοῖς προσδο-
 5 κωμένοις κακοῖς αἰτίαν παρέχεσθαι πειροῦσθαι. ὃν δὲ κατ'
 αὐτοῦ ἐξεῖπε καὶ τῶν συνόντων ἐφορισμὸν, ἡγεῖσθαι μὲν δει-
 νόν, πῶς γὰρ οὐ; οὐδὲν δὲ εἶναι πρὸς αὐτόν. εἰ γὰρ βασι- P. 457
 λέως, ὥσπερ αὐτοὶ φασιν, ἐπεβούλευσε τοῖς παισὶν ἐπιτοκή-
 σασ, εἶχεν ἄν τινα πρὸς ἐκεῖνον δύναμιν τὰ εἰρημένα. εἰ δὲ
 10 τοῦτων μὲν οὐδὲν οὔτε εἴργαστο, οὔτε ἐνεθυμήθη, ἐμμένον-
 τος δὲ αὐτοῦ τοῖς ἐξαρχῆς καὶ τοὺς ὄρκους τηροῦντος βεβαί-
 ως, ὑπὸ φθόνου καὶ συκοφαντίας αὐτοὶ κεκνημένοι, τὴν πᾶ-
 σαν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν νῦν τε ἤδη νεμομένην καὶ ἔτι μᾶλ-
 λον διαπανήσουσαν ἡγεῖραν φλόγα, ἣν μὴ θεὸς ἄνωθεν ἐπι-
 15 βλέψας ἔλεων κατασβέση, σκοπητέον, εἰ μὴ μᾶλλον αὐτοῖς, ἢ
 ἐκείνῳ τὸ ἀπὸ θεοῦ χωρίζεσθαι προσήκει, τοῖς αἰτίοις τῶν
 κακῶν γεγενημένοις. οὐ γὰρ ἐπεσθαι τὸ θεῖον ταῖς παραλό- B
 γοις τῶν ἀρχιερέων ὄρμαῖς, Διονύσιος ὁ μέγας ἀπεφθέγγαστο.
 αὐθὶς τε ἐδεῖτο, τὰ τε μέχρι νῦν τετολμημένα συνιδόντα ὡς
 20 δεῖνά, καὶ τὰ μέλλοντα ὡς πολλῶ τῷ μέτρῳ χεῖρω προσδο-
 κᾶται, ἦκειν πρὸς αὐτὴν καὶ διαλύειν τὰς συμφορὰς Ῥωμαί-
 οῖς, μόνον ὄντα δυνατὸν τὰ τοιαῦτα καταπράττεσθαι. εἰ δ'
 οὐκ, ἀλλ' αὐτῷ μὲν ἅπαν εἴργασται τὸ θεὸν πρὸς τε θεὸν

quia cum bellum hoc Romanis clades ingentes invecturum prospiciat et metuat, quam in futuro saeculo hominibus actionum suarum rationem reddendam sciat, malorum ingruentium ausam nullam, quantum maxime fieri possit, porrigere conetur. Quod autem se et suos anathemate inferis devoverit, sibi quidem horribile videri; et merito: verumtamen nihil ad se pertinere. Si enim imperatoris defuncti liberis, iurciurando violato, insidias molitus sit, ut ipsi dicitant, accusationem aliquid valere potuisse. Si autem eiusmodi nihil neque fecerit, neque cogitarit, et ab initio constituta servaverit constanterque ex iuramento se gesserit: cum ipsi invidia et obtrectatorum vocalis commoti, universum Romanum imperium et nunc depascentem flammam et (nisi Deus de coelo propitius respiciens eam restinxerit) magis depasturam excitaverint, videndum, ecquid non magis ipsos, utpote malorum causas et originem, quam se a Deo secludi aequum sit. Nam divinum numen non sequi episcoporum aliena a recta ratione affectiones, praeclare dictum esse a magno Dionysio. Ad extremum petebat, ut, quandoquidem nosset, et hucusque perpetrata quam essent gravia, et multis modis graviora expectari, Augustam adiret et aerumnis Romanorum finem imponeret; siquidem id efficere solus posset. Si detrectet, saltem se quidquid debuerit cum erga Deum, tum erga eos, qui nunc rem Ro-

A.C. 1342 ὁμοῦ καὶ πρὸς τοὺς τὰ Ῥωμαίων πράγματα ἄγοντας αὐτοὺς
 νυνί. αὐτοὶ δ' ἂν εἶδειεν, εἰ χρὴ πρὸς τὴν εἰρήνην μᾶλλον,
 ἢ τὸν πόλεμον προθύμους παρέχειν ἑαυτοὺς, ἐν τούτῳ σαφέ-
 στατα πεπεισμένους, ὡς τῶν τε πραττομένων ὑπ' αὐτῶν εὐ-
 C θύνας αὐτοὶ τίσουσι παρὰ Θεῶ, καὶ εἴ τι παρὰ τὸ προσῆκον, 5
 ὑπ' αὐτῶν συναυανόμενος εἰς ἀνάγκην, δρῆή καὶ αὐτός. τοι-
 αῦτα μὲν τὰ βασιλέως γράμματα ἐδήλου. ἐπέμπετο δὲ διὰ
 μοναχοῦ τινος ἀρετῆς ἀντιπιοιούμενου καὶ ζήλῳ τῷ πρὸς τὰ
 καλὰ ἔκοντι τὸν κίνδυνον ὑπελθόντος. πατριάρχης δὲ ἐπεὶ
 τὰ γράμματα ἀνέγνω, οὐδὲν μὲν πρὸς τὰ γεγραμμένα ἀπεκρί- 10
 νατο, τὸν μοναχὸν δὲ ἐκέλευε δεσμοωτηρίῳ κατακλείειν, ὥσ-
 περ τινὰ τῶν ἐπὶ δεινοτάτοις ἐαλωκότων, ὥσπερ ἔργοις τὴν
 ἀπολογίαν πεποιημένος, ὅτι μᾶλλον τὸν πόλεμον αἰροῖτο τῆς
 εἰρήνης. ἡ βασιλίς δὲ ἐκ τῶν πραττομένων συνορῶσα τὸν τε
 D πόλεμον, ὡς πολλῶν ἔσται κακῶν αἴτιος Ῥωμαίοις, τὸν τει 15
 βασιλέα Καντακουζηνὸν οὐδὲν παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρό-
 V. 369 νον εἰργασμένον, ἔξ ὧν ἂν τις οἰήσαιτο ἀληθῆ τὰ εἰρημένα
 εἶναι κατ' αὐτοῦ, ἐπλήττειό τε τὴν ψυχὴν δεινῶς καὶ μετέ-
 μελεν αὐτῇ τῆς πρὸς τὸν πόλεμον ὀρμῆς. ὅθεν καί ποτε,
 τῆς γυναικωνίτιδος συνούσης μόνης, „δοκεῖ μοι,” ἔφασκεν „ἄ- 20
 πάτην ἠπατήσθαι οὐ μετρίαν, τὰ οὐκ ὄντα πεισθεῖσαν περὶ
 Καντακουζηνοῦ. ἐξετάζουσας γὰρ, ὅσα ἐκεῖνος παρὰ πάντα
 εἰργαστο τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, μηδὲν εὐρίσκειν, ἧ̄ πει-
 σθείῃ, ὡς ἐπεβούλευε παισὶ τοῖς αὐτῆς ἐκεῖνος. αὐτὴν δὲ

6. καὶ M., κατὰ P.

manam procurant, praestitisse. Ipsos scituros, ad pacemne, an
 ad bellum propendere plus debeant, credentes certissimo et horum,
 quae fiunt, et si quid etiam ipse, ab eis coactus, contra officium
 peccaverit, Deo poenas persoluturos. Haec erant, quae litteris im-
 peratoris perscribebantur; quas monachus quidam virtutis cultor,
 amore honesti sponte discrimini se obiectans, pertulit. Patriarcha
 epistola perlecta tacet: monachum, ut atrocissimi sceleris reum, in
 custodiam mittit, et ita facto quodammodo respondet, se bellum
 paci antepone. Imperatrix e rebus praesentibus animadvertens,
 quam Romanis bellum istuc perniciosum accideret, et Cantacuzenum
 nihil adhuc designasse, unde quispiam oblatas ei criminationes ve-
 ritati affines esse iudicare posset, percussa mentem vehementer, se
 tam praecipitem ad arma fuisse indoluit. Hinc aliquando solis femi-
 nis praesentibus dixit, videri sibi in fraudem impulsam eamque non
 medicamentum, cum de Cantacuzeno falsum crediderit. Indagantem
 quippe se, quae toto belli tempore fecerit, nihil invenire, ex quo
 ipsum liberis suis insidias struxisse apparet. Et tamen se proba-

τὴν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπόδειξιν ἐναργεστάτην οὖσαν παρι- A.C. 1342
 δοῦσαν, λόγοις μηδὲν ἔχουσιν ὑγιᾶς προσχεῖν, ἐξ ὧν οὐχ ἑαυ-
 τὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ Ῥωμαίων βλάβησι πράγματα οὐ μέ- P. 458
 τριά τινα. ἔρομένων δὲ τῶν γυναικῶν, καὶ ποία ἂν τις ἐπι-
 βουηθεῖη θεραπείᾳ τῶν κακῶν, βασιλέως ἐκείνου ἤδη γεγονό-
 τος ῥαδία, ἔφρασκεν ἡ βασιλῆς. Καντακουζηνὸν γὰρ, καὶ βα-
 σιλέως ἔτι περιόντος, ἐσθῆτα μὲν οὐ περιβεβλησθαι βασιλι-
 κὴν, δύναμιν δὲ ἔχειν βασιλέως. τί οὖν θανμαστόν, εἰ ἂ
 ὑπὸ τὴν ιδιωτικὴν ἐσθῆτα ἔπραττε, τὰ ἴσα νῦν καὶ τὴν βα-
 100σιλικὴν ἔχων πράττει; εὐνοίας δὲ ἕνεκα τῆς πρὸς ἐμὲ καὶ
 βασιλέα τὸν υἱὸν, καὶ μήπω τοῦ πολέμου κεινημένου, τὴν
 θυγατέρα Ἐλένην βασιλεῖ τῷ ἐμῷ υἱῷ συνεθέμεθα πρὸς γά-
 μον ἀγαγεῖν. οὐ δὴ γεγενημένου νῦν, ὅτε πόλεμος καταλυ-
 θῆσεται ῥαδίως, καὶ τὰ πράγματα ὑπ' ἐκείνῳ, ὥσπερ καὶ B
 15πρότερον, διοικηθήσεται. εἰ δὲ μὴ, οὐδὲν ἔσται τὸ κωλύσον
 τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν αὐτὴν ὑφ' ἑαυτῆς διαφθαρεῖναι."
 αἱ μὲν οὖν τῶν γυναικῶν ἐπεψηφίσαντο τὰ εἰρημένα ὡς ὄρ-
 θῶς καὶ λυσιτελῶς βεβουλευμένα. ταῖς δὲ ἐδόκει μὴ λυσι-
 τελεῖν· ἅμα δὲ ἡμέρα εἰς τὴν ὑστεραίαν Ἀποκαύκῳ ἐμηνύετο
 20τῷ παρακοιμωμένῳ τὰ εἰρημένα. ἐκεῖνος δὲ νομίσας, περὶ
 τῶν ἐσχάτων αὐτοῖς τὸν κίνδυνον τὰ εἰρημένα ἄγειν, πρὸς
 πατριάρχην καὶ τοὺς τῆς κατὰ βασιλέως συμμαετασχόντας
 ἐπιβουλῆς ἐλθὼν, „ἀπολώλαμεν" εἶπε „καὶ εἰς ἔσχατον κιν-

15. μὴ om. P.

tionis, quae ex factis evidentissima ducitur, negligentem, sermonibus maledicis aures dedisse, indeque non sibi dumtaxat, sed Romanae quoque rei publicae maiorem in modum nocuisse. Sciscitantibus feminis, ecqua medicina malis, ipso iam pro imperatore se gerente, excogitari queat, Facilis, inquit illa. Etenim Cantacuzenum etiam vivo imperatore vestem imperatoriam non induisse, potestate tamen usum imperatoria. Nihil ergo novum, si quae in privata veste gesserit, eadem nunc in imperatoria gerat. Pro eius porro in me filiumque meum imperatorem benevolentia, bello necdum excitato, filiam ipsius Helenam eidem filio meo uxorem dandam inter nos convenit. Quod ubi nunc re perfectum fuerit, bellum parvo negotio sopietur et res publica uti prius ab eodem administrabitur. Alioqui nihil obstat, quin Romanus principatus sibi exitio sit. Feminarum pars haec ut recte utiliterque cogitata approbare: pars alia omnia sentire. Postridie diluculo haec Apocaucho, cubiculi sacri praefecto, nuntiantur, qui extremum inde sibi sociisque periculum pertimescens, patriarchae aliorumque coniuratorum aedes concursans, Actum est, inquit, nostraque illa magna felicitas ad ultimam miseriam simul tota recidit. Augusta

- A.C. 1342 δύνου ἐκ πολλῆς εὐτυχίας τὰ πράγματα ἡμῶν ἀθρόον περιέστη.
 C ἡ βασιλεὺς γὰρ οὐκ οἶδ' ὅθεν ὄρηθεῖσα, διαλύεσθαι πρὸς
 Καντακουζηνὸν διανοήθη ἐπὶ τῷ βασιλεῖ τε αὐτὸν στέργειν
 καὶ Ἑλένην τὴν θυγατέρα βασιλεῖ πρὸς γάμον ἀρμόζειν τῷ
 υἱῷ. ἂ εἰ γένοιτο, οὐδεμία τις ὑπολέλειπται ἡμῶν ἐλπίς τοῦ
 μὴ ἐξ ἀνθρώπων ἀφανισθέντας καινῶ τιμὴ τρόπῳ πανοικεσία
 ἀπολέσθαι. ἴστε γὰρ αὐτοὶ, ὅσα ἡμῶν κατ' ἐκείνου κατηγό-
 ρηται, ἂ πάντα χρῆ ἐνθυμονέμενους, πᾶσαν ἐπιδείξασθαι
 σπουδὴν, ὥστε μὴ μόνον γίνεσθαι σπονδὰς ἔσθαι, ἀλλὰ καὶ τὸν
 πόλεμον, ὡς οἴοντες, ἀνάπτειν. οὐδὲν γὰρ ἢ τοῦτο λυσιτελέ-10
 στερον ἡμῶν. ἐδόκει μὲν οὖν κακείνοις δεινότερα τὰ βασιλίδι
 D βεβουλευμένα· σκεπτομένοις δὲ, ἢ χρῆ τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν,
 ἐδόκει δεῖν πρὸς βασιλίδι ἀπελθόντας καὶ ἢ ἀπάταις χρησαμένους
 ἢ φοβήσαντας ἀπειλαῖς, πείθειν αὐτὴν δι' ὄρκων ἐμπεδοῦν, ὡς,
 εἰ μὴ πρότερον συνεπισηφίζοιτο καὶ αὐτοὶ, μήτε πράττειν,15
 μήτε βουλευέσθαι τι περὶ τῆς πρὸς Καντακουζηνὸν εἰρήνης.
 P. 459 λδ'. Οὕτω δὲ συνθέμενοι πρὸς βασιλίδι ἤκον. προσα-
 V. 370 γορευόμενοι δὲ, „ἡμεῖς” εἶπον „πάντες, καὶ μάλιστα πατριάρχ-
 χης, ἐν τοῖς πρώτοις ἤμεν τῶν Καντακουζηνῶν τεταγμένοι
 B φίλων, καὶ πολλῶν ἐκείνου καὶ μεγάλων ἀπηλαύσαμεν τῶν20
 εὐεργεσιῶν. μέχρι μὲν οὖν κακείνος εὖνος τε ὑμῶν τοῖς βα-
 σιλεῦσιν ἦν καὶ τὰ δίκαια διανοεῖτο πράττειν, οὐδ' ἡμῶν οὐ-
 δεὶς οὐχ ὅτι πολεμεῖν, ἀλλ' οὐδ' ἀντιφθέργεσθαι ἐτόλμα.

8. ἐπιδείξεσθαι P.

enim, nescio unde excita, pacem cum Cantacuzeno facere in animo habet, quia et ipsum imperatorem esse pati potest et quia Helenam, eius filiam, imperatori filio nuptiis destinat coniungere. Quae si fiant, nihil spei superest, quin ex hominibus exterminati, inaudito quodam modo cum tota stirpe intereamus. Recordamini enim vobiscum, quam multorum criminum reum peregerimus. Haec omnia apud vos reputantes, intendere nervos oportet, ut non tantum socdus impediamus, sed ut bello, quantum poterimus, faces subiiciamus: quo nihil nobis utilius. Iudicarunt igitur et ceteri, imperatricem moliri tristissima. Quaerentibus autem, qua ratione periculo se eximerent, placuit imperatricem adeundam, et aut technis aut minarum terrore adhibito, eam percellere, ut iurata promittat, de pace cum Cantacuzeno nec acturam quidquam, nec cogitaturam, nisi eorum quoque auctoritas accesserit.

34. Re sic composita, ad imperatricem gradiuntur, eaque consalutata, Nos, inquiunt, omnes et potissimum patriarcha inter Cantacuzeni amicos primum locum tenebamus, cui beneficia multa et excellentia in acceptis ferimus. Quamdiu igitur et ipse vobis imperatoribus studuit sensumque recte faciendi habuit, nemo nostrum

ἐξ ὅτου δὲ ἄδικα καὶ παράνομα διενόηθη καὶ τοῦ πολλά πε- A.C. 1342
 φιληκότος βασιλέως κτείνειν ὄρητο τοὺς παῖδας καὶ τὴν
 Ῥωμαίων βασιλείαν ἐαντῶ περιποιεῖν, μισήσαντες τὴν γνώ-
 μην ὡς ἀπάνθρωπον καὶ πονηρὰν, πόλεμόν τε πρὸς ἐκεῖνον
 5 ἤράμεθα φανερώς ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τὰ μέγιστα αὐτὸν καὶ γέ-
 νος καὶ οἰκείους ἐκακώσαμεν. καὶ νῦν εἰς τοσοῦτον ὁμονοίας
 ἤκομεν, ὡς οὐ χρήματα μόνον, ἀλλὰ καὶ ψυχὰς αὐτὰς ἠδέ- C
 ως προησόμενοι πολεμοῦντες αὐτῶ ὑπὲρ ὑμῶν. ὅτε οὖν ἡ-
 μεῖς τοσαύτην εὐνοίαν καὶ προθυμίαν πρὸς ὑμᾶς ἐνεδειξάμεθα
 10 τοὺς βασιλέας, τῶν ἀδικωτάτων ἂν εἴη, καταλιποῦσαν αὐτὴν
 ἡμᾶς καὶ παρ' οὐδὲν τὴν ἡμετέραν λογισαμένην σωτηρίαν,
 σπένδεσθαι τῶ πολεμιωτάτῳ τῆς ἰδίας ὠφελείας ἕνεκα, εἶγε
 καὶ ὠφέλειά τις ἔψεται ἐκ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ μὴ βλάβη δει-
 νοτέρα ἐκ τῶν τοῦ πολέμου γενησομένων ἀπασῶν. ἂ γὰρ αὐ-
 15 τὴ περὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον εἰρήνης τῆς παρελθούσης διεiléχθης
 νυκτὸς, οὐδ' ἡμᾶς διέλαθεν ἐπὶ πολλῶν εἰρημένα ἀκοαῖς.
 ἐκεῖνον μὲν οὖν ἡμεῖς, ὡς κατὰ σοῦ καὶ τῶν παίδων τὰ δει-
 νότατα καὶ διανοούμενον καὶ ἤδη πράττοντα, ὥσπερ ἀπὸ μιᾶς
 γνώμης πολέμιόν τε ἠγησάμεθα καὶ οὐδενὸς, τόγε εἰς ἡμᾶς D
 20 ἤκον, ἡμελήσαμεν τῶν βλάπτειν δυναμένων. εἰ δ' ἔκ τινων
 αἰτιῶν ἢ εἰρήνη μᾶλλον συμφέρουσα νομίζεται νυνὶ, οὐδ'
 ἡμεῖς ἐναντιωσόμεθα πρὸς τὰ φαινόμενα λυσιτελεῖν, μόνον

3. νομίσαντες M. pro μισήσαντες.

non dicam ferrum in illum corripere, sed nec verbo ei repugnare sustinuit. Ex quo autem mentem iniustam et legibus adversantem induit, et cui carissimus fuit, eius liberos trucidare Romanumque imperium sibi asserere decrevit, nos hanc eius voluntatem inhumanam sceleratamque censentes, et bellum ei vestra causa intulimus, et cum ipsum, tum genus eius ac familiares summis incommodis affecimus. Et nunc tanta est animorum nostrorum conspiratio, ut non pecunias modo, sed vitam quoque ipsam pro vobis in illum bellando cupiamus prodigere. Itaque cum usque adeo promptos propensosque in vestra causa nos exhibeamus, iniquissimum fuerit, si tu, nobis desertis et salute nostra despecta, privatum sectere compendium et cum hoste capitali foedus percutias: si tamen compendium, et non omnibus, quae e bello existent, gravius dispendium pacem istam comitabitur. Quae enim de pace cum ipso ineunda multis audientibus disserruisti, nec nos latent. Quare nos eum ut in te ac filios tuos teterrima parturientem et iam designantem, unanimes consensu et hostem decernimus: et quantum in nobis est, nihil, quod laedere possit, ab eo abstinebimus. Quodsi quibusdam argumentis pax in praesens videtur conducere magis, nec nos adversabimur, si tantum communi omnium nostrum iudicio et senten-

- A.C. 134₂ εἰ γνώμη κοινῇ πάντων ἡμῶν ἢ εἰρήνη ἐπιψηφισθεῖη. τὰ γὰρ ὑπὸ πολλῶν δοκιμαζόμενα ἤριστα ἂν ἀμαρτηθεῖη. εἰ μὲν οὖν ὡσπερ ἐγνώκαμεν, αὐτὴ τε πείθῃ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἡμῶν ὡς δικαίαν παραδέχῃ, πάντ' ἂν ἔχοι ἄριστα. εἰ δ' ἄρα ἑτέρως ἐγνώκας αὐτὴ, ἀλλ' ἡμῖν γε φράσον φανερώς, 5
 P. 460 ριζῆ ἐαυτοῦ. πάντες δὲ οἷα πατρὶ πνευματικῇ τῷ πατριάρχῃ ἦν ἔχει γνώμην ἕκαστος περὶ τὰ παρόντα ἀνεθέμεθα, ἔξ οὗ δυνήσῃ μαθεῖν σαφέστερον τὰ καθ' ἡμᾶς." οὕτως εἰπόντας, ἐκέλευεν εὐθύς ὁ πατριάρχης ὑποχωρεῖν. μόνος δὲ πρὸς μό-10
 νην τὴν βασιλίδαν ὑπολειφθεὶς, „τίς" ἔφασκε „βῦσκανος δαίμων τοιαῦτα πέπεικε λογιζέσθαι, οὐκ ἀλυσιτελῆ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀδύνατα σχεδόν; τίσι δὲ χρωμένη λογισμοῖς, Καντακουζηνὸν ᾧήθης φίλα σοὶ τε καὶ παισὶ δύνασθαι ποτε φρονήσῃν; ὅς γὰρ μὴθ' ὑπὸ βασιλέως, μῆτε σοῦ πρότερον μηδὲν ἀδι-15
 V. 371 κηθεῖς, ἀλλὰ πολλῶν ἐπὶ πλεῖστον χρόνον ἀπολαύσας ἀγαθῶν, Β πάντων ἐπιλελησμένος ἐν βραχεῖ, οὐ περὶ τῆς ἀρχῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ σωτηρίας ἐπεβούλευσε, πῶς ἂν εἴη δίκαιος πιστεύεσθαι περὶ τῶν μελλόντων; καὶ ταῦτα οὐκ ὀλίγων παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον τῶν δοκούντων ἐφρυβρίστων πρὸς 20
 αὐτὸν γεγενημένων. οἶσθα δ', ὡς τοῖς εἰδισμένοις ἀρχεῖν καὶ τιμᾶσθαι παρὰ πάντων τοιαῦτα μάλιστα οὐκ ἀνεκτά. εἰ δ' ἄρα τοῦ χρόνου τριβομένου, ἢ πρὸς ἐκεῖνον φαίνοιτο

tia confirmetur: a multis enim approbata minime decipiunt. Ergo si quod nos sentimus, tu quoque senseris petitionique nostrae, ut iustae, locum reliqueris, florebunt omnia. Sin forte aliud statuis, nobis aperte indica, ut quisque, quam optime licebit, salutis suae prospectum eat. Omnes autem sensus nostros de praesenti rerum statu patriarchae, tamquam patri spirituali, commisimus, ex quo clarius, quid velimus, percipere poteris. Haec ubi dixerunt, patriarcha protinus alios secedere iussit, solusque apud solam imperatricem remanens: Quis tam invidus daemon, inquit, ad haec non modo infructuosa, sed factu etiam propemodum impossibilia volvenda te induxit? Quaeenam rationes te movent, ut Cantacuzenum tibi ac liberis tuis unquam amicum esse posse existimes? Qui enim neque ab imperatore, neque abs te prius ulla in re offensus, sed diutissime multis bonis cumulatus, brevi omnium oblitus, non imperio solum, sed salutis etiam vestrae insidiatum est, quo pacto illi fides in futurum iure habebitur? idque cum non pauci per tempus belli in eum contumeliosi fuisse videantur. Non te autem fugit, quam iis, qui aliis imperitare et publice coli ac honorari consueverunt, huiusmodi iniuriae intolerabiles sint. Si tempore procedente pax cum illo necessaria iudicabitur, praestabit de omnium nostrum

εἰρήνην ἀναγκαίᾳ, βέλτιον ταῖς ἀπάντων χρωμένην γνώμαις A.C. 1342
 πράττειν, ἢ κοινῇ δοκεῖ λυσιτελεῖν, ἢ τῶν ἄλλων ἀμελήσασαν,
 ἀπεριοχέπτως τὰ παριστάμενα ποιεῖν. εἰ μὲν οὖν πρὸς τὴν
 ἀξίωσιν αὐτῶν ἐπινεύσειας καὶ αὐτῆ, καὶ πρὸς τὸ μέλλον C
 ἔπιστιν τινὰ παράσχοιο, ὡς οὐδὲν οὐδέποτε παρὰ τὰ ὑπεσχη-
 μένα δράσεις, καὶ αὐτοί σοι πρὸς πάντα καὶ χρήμασι καὶ
 σώμασι προθύμως συναγωνιοῦνται, καὶ οὐδ' αὐτῆς, εἰ δέοι,
 τῆς φίλης φείσονται ζωῆς, ὥστε προῖεσθαι ὑπὲρ τῶν σοὶ λυσιτε-
 λούντων. ἂν δ' ἐτέρως αἰσθῶνται βουλευομένην, ὀκνῶ μὲν
 1 οἰεῖν, ἀποκρύπτειν δὲ οὐ δίκαιον, ὡς μία πᾶσι παρέστη
 γνώμη καὶ ὅρκοις τὴν ὁμόνοιαν ἠσφαλίσαντο, σὲ μὲν καὶ παῖ-
 δας ἀποκτείνειν, αὐτοὺς δὲ Βυζάντιον κατέχοντας, ὅπλα Καν-
 τακουζηνῶ ἀνταίρειν μέχρι παντὸς τοῦ δυνατοῦ. ἂν δ' ἀδύ-
 νάτως ἔχῃσι πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι, μᾶλλον αἰροῦνται Ἀλεξάν-
 1 ὁδρῳ τῆ Μυσῶν βασιλεῖ δουλεύειν τὴν πόλιν παραδόντας, ἢ D
 τοῖς ἐκ Βενετίας ἢ Γεννούας Λατίνοις ἢ Καντακουζηνῶ δε-
 σπότη χρῆσθαι. ὅτε οὖν ἢ τε ἀξιώσεις αὐτῶν δικαία, καὶ
 τὸ παριδεῖν αὐτῆν οὐ κίνδυνον σοὶ τε μόνον καὶ παισίν, ἀλ-
 λά καὶ πάσῃ τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ἀνάστασιν καὶ φθορὰν
 20 τὴν ἐσχάτην ἀπειλεῖ, ποῦ δίκαιον ἢ λυσιτελεῖς προσδοκιμέ-
 νων χάριν ἀγαθῶν, εἶγε καὶ ἔσται ὡσπερ ὑποπτεύομεν, ἐκ
 τῆς εἰρήνης, τὰ παρόντα καὶ φαινόμενα ἀνθαιρεῖσθαι δυσχε-
 ρῆ; ἀλλ' εἴ τι πέποιθας ἐμοὶ τὰ σοὶ λυσιτελοῦντα ἐξαορχῆς
 τε ἡρημένῳ καὶ νῦν οὐδὲν ἧττον συμβουλεύοντι, τούτοις πει-

4. ἐπινεύσαις M. 7. προθύμου P.

sententia facere, quae bono sint omnibus, quam aliis non appella-
 tis, inconsulto quod in mentem venit exsequi. Quapropter si eorum
 postulatis annuens, contra promissa nihil unquam te facturam fidem
 dederis, ipsi vicissim pro dignitate commodisque tuis et pecunias
 et oppositus corporum suorum et, si necesse erit, qua nil carius,
 animam sanguinemque suum pollicentur. Si aliud te velle cognorint,
 horreo dicere, quod tamen occultum haberi non debet: mens omni-
 bus una est et sacramentem inter se dixerunt, ut te cum liberis
 contrucidata, Byzantium occupent et Cantacuzeno, qua valuerint
 virtute, resistant. Si id minus poterunt, Alexandro, Moesorum regi,
 urbe tradita, servire malunt, quam aut Venetos aut Genuenses
 Latinos aut Cantacuzenum dominos perpeti. Quia igitur iustum pe-
 tunt eorumque petitionem despicerere non tibi solum ac liberis tuis
 periculosum est, sed et toti Romanorum imperio vastitatem ac per-
 niciem extremam minuitur, quinam iustum aut utile, quaeso,
 propter expectata ex pace bona praesentia et in conspectu posita
 mala (si erit, ut ominamur) non refugere? Sed si quid mihi a prin-

A.C. 1342 Θομένη, τῶν ἤδη περιεστηκότων ἀπαλλάττου δυσχέρῶν." πρὸς
 P. 461 ταῦτα ὑποπτήξασα ἢ βασιλὶς καὶ τῆς ἀπάτης ὥσπερ οὐκ αἰ-
 σθομένη, ἀλλ' οἴηθεισα, εἰ βελτίων τοῦ πολέμου ἢ εἰρήνη
 φαίνοιτο, πεισθῆσεται καὶ αὐτοὺς, δέχεται τὰ εἰρημένα.
 ἀντίκα τε ἐκέλευον ὀμνύειν, ὡς οὐδὲν οὐδέποτε παρὰ τὰς
 ὑπεσχημένα πρᾶξαι. ἢ δ' ἀγνοήσασα τὴν ἐνέδραν, καὶ ὄρκους
 προσετίθει τοῖς εἰρημένοις, καὶ ὁ πατριάρχης ἐδῆς ἀφο-
 ρισμὸν ἐπεφώνει, εἰ παραβαθεῖη τὰ ὁμωμοσμένα. ἔξ ἐκείνου
 δὲ οὐδέποτε κατέλιπον τὴν βασιλίδα μόνην, ὥστε σχολὴν
 ἄγουσαν τῶν δεόντων τι βουλευσασθαι πρὸς ἑαυτήν· ἀλλ' 10
 ἡμέρας μὲν αὐτοὶ συνῆσαν ἐκ διαδοχῆς ἄλλον ἄλλος διαδεχό-
 B μνοι καὶ συμμεριζόμενοι τὸν χρόνον τῆς ἡμέρας. νυκτὸς
 δὲ τῶν τῆς βασιλίδος οἰκετῶν ἦσαν πρὸς τοῦτο τεταγμένοι,
 αἱ μισθὸν οὐ φαῦλον τῆς προδοσίας εἶχον χρυσίον παρὰ τῶν
 συνωμοτῶν, ἃς ἔδει τῇ βασιλίδι συνούσας, εἴ τι φθέργεται, μη- 15
 νύειν πατριάρχῃ, ὥστε δι' ἐκείνου καὶ τοῖς ἄλλοις πάντα δη-
 λα γίνεσθαι τὰ εἰρημένα. ὁ πατριάρχης γὰρ τὴν οἴκοι παν-
 τάπασι διατριβὴν καταλιπὼν, βασιλείοις ἐνδιητᾶτο, πρόφασιν
 μὲν, ὡς τῶν ἐπιβούλων καθέξων τὰς ὁρμὰς, εἴ τις βούλοιτο
 νεωτερίζειν, τῇ δ' ἀληθείᾳ, βασιλίδος φύλαξ ὑπὸ τῆς συνωμο- 20
 C σίας τεταγμένος, ἵνα μὴ λαθοῦσα πράξῃ τῶν μὴ κατὰ γνώ-
 μην ὄντων τι αὐτοῖς. ταῦτα μὲν οὖν, Καντακουζηνοῦ τοῦ
 βασιλέως Διδύμοτείχῳ ἐνδιατριβόντος, ἐπράττετο. ὑφ' ὃν δὲ

cipio tuorum commodorum studioso, et nunc nihilo minus bene consulenti credis, istis crede, et quibus circumdata es malis, te libera. Tum Augusta metu anxia et fallaciam non advertens, sed arbitrata, si pax bello melior esset, ipsos utique sibi eam suasuros fuisse, dictis suffragata est. Illico eam iurare hortantur, praeter promissa nihil unquam facturam. Imposturae ignara iurat statimque patriarcha anathema acclamat, si contra agat, quam iuraverit. Post id nunquam solam reliquerunt, ut per otium, quid expediret, secum disquireret: sed diem totum inter se partiti, alius alium excipiendo, cum ea versabantur. Noctu autem de famulabus eiusdem ad hoc ipsum erant selectae, quibus non contemnendum proditionis pretium dabatur a coniuratis, nummus aureus singulis videlicet. Eas cum imperatrice confabulantes, si quid secus loqueretur, ad patriarcham nuntiare oportebat; qui rursus dicta omnia ad sodalitium referret. Et is patriarcho plane deserto, in palatio habitabat, quasi audaciam cohibiturus, si quis insidiator novi aliquid moliretur; sed re ipsa imperatrici custos a coniuratis impositus, ne quid, ipsis nescientibus, faceret, quod eorum libidini adversaretur. Et haec quidem Cantacuzeno Didymotichi morante agebantur. Sub tempore vero, quo Peritheorium obsidebat, ad monachos in Atho monte, ceteris sanctimonia praestantes, scripsit, eos

χρόνον Περιθεώριον ἐπολιόρκει, πρὸς τοὺς ἐν Ἀθῆναι τῷ ὄρει A. C. 1342
 τῶν ἄλλων ἀρετῇ προέχοντας γράψας μοναζόντων, ἐδέετο καὶ V. 372
 αὐτῶν, μὴ περιορᾶν τὸ τῶν χριστιανῶν αἷμα χεόμενον ὅση-
 μέραι, ἀλλὰ ζῆλον ἀληθείας ὑποδυσσεμένους, πρὸς Βυζάντιον
 5 ὑφικέσθαι καὶ βασιλίδα διδάξαι τὴν τῶν πραιτομένων ἀτο-
 πίαν, εἴ πως πειθομένη γούν αὐτοῖς, τὴν νεμομένην τὴν Ῥω-
 μαίων ἡγεμονίαν φλόγα κατασβέση, ἔξ οὐδεμιᾶς προσφάσεως
 ἀληθοῦς, ἀλλ' ἀπὸ συκοφαντίας καὶ διαβολῆς κεκινημένην.
 αὐτὸν γὰρ ἐπιχειρήσαντα πολλάκις, ἠνυκέναι πλέον οὐδὲν,
 10 τῶν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἄρτι διοικούντων πρὸς μὲν τὴν
 πρεσβείαν μηδὲν ἀποκρινομένων, τοὺς πρέσβεις δὲ μόνον ὠ- D
 μύματα αἰκίζομένων καὶ πᾶσαν παροιμίαν ἐνδεικνυμένων πρὸς
 αὐτοὺς καὶ τελευταῖον ἐν δεσμοτηρίοις κατεχόντων ὑπὸ κλοιοῖς.
 ἃ οἱ ἐν Ἀθῆναι ἀναγνόντες καὶ προσήκουσαν αὐτοῖς τὴν ὑπὲρ
 15 τῶν τοιούτων σπουδὴν καὶ προθυμίαν οἰθηθέντες, οἷα δὲ ὑπὲρ
 τῆς κοινῆς ὠφελείας ἐσομένην, καὶ παραθῆξαντες ἀλλήλους,
 ἐκ πάντων ὅ,τε πρῶτος ἐκλεγέντες Ἰσαάκ, ἀνὴρ τίμιος καὶ
 ἀρετῆς εἰς ἄκρον ἐλλητικῶς, καὶ ὁ τῆς Λαύρας ἡγούμενος Μα-
 κάριος, καὶ ἕτεροι τῶν κατὰ τὸ ὄρος φροντιστηρίων ἡγουμέ-
 20 νων οὐκ ὀλίγοι· σὺν τούτοις δὲ καὶ ὁ χρόνῳ ὕστερον τῆς
 ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας πατριάρχης γεγωνῶς, εἰς τὸν
 ἱερέων ἔτι τότε χορὸν τελῶν Κάλλιστος, καὶ Σαβᾶς, ὃς πρὸς P. 462
 τῇ Βατοπεδίου μονῇ τὸν ἀσκητικὸν ἤννε δρόμον καὶ πολλοὺς
 ὑπὲρ ἀρετῆς καὶ θαυμασίους ἐπεδείξατο ἀγῶνας, εἰς Βυζάν-

quoque rogans, ne Christianum sanguinem quotidie fundi sinerent,
 sed veritatis zelum capessentes, Byzantium se conferrent et impera-
 tricem quam indigna factitarentur, edocerent: si fortasse ab illis
 saltem ad flammam imperium Romanum devorantem restinguendam
 adduceretur, quam non aliqua causa legitima, sed merae sycophan-
 tia et obtrectationes suscitassent: quod ipse frequenter irrito conatu
 tentaverit, cum, qui nunc gubernacula teneant, legatis nihil re-
 spondentes, crudelissime eos pulsarint et omni petulantia in illos
 debacchati sint ac postremo vinculis et carceri tradiderint. Haec
 ubi monachi apud Atho legerunt, in talibus, ut pro communi salute,
 nullam sibi molestiam recusandam censuerunt; et mutuo se exacu-
 erunt electique ex omnibus, princeps Isaacius, vir venerabilis sum-
 maque sanctitate praeditus, et Laurae praefectus, Macarius, et alii
 deinceps monasteriorum ad montem illum praepositi non pauci;
 cum his etiam Callistus, qui postea Constantinopolitanae ecclesiae
 patriarchatum gessit et tum adhuc in sacerdotibus numerabatur; et
 Sabas, qui in Batopedio monasterio religiosae vitae stadium decur-
 rebat, multaque et egregia pro virtute certamina suscipiebat, hi,
 inquam, delecti Byzantium venerunt, cumque imperatrice et pa-

A.C. 1342τιον ἀφίκοντο. βασιλίδι τε συγγερόμενοι, καὶ πατριάρχου
καὶ τῶν περὶ αὐτὸν συνομοτῶν παρόντων, „ἡμεῖς” ἔφασαν „τὴν
κατασχοῦσαν Ῥωμαίους ὄρωντες συμφορὰν, δεινὰ μὲν ᾤμε-
θα τὰ πραττόμενα καὶ πέρα δεινῶν. οὐδὲν δὲ πλέον πρὸς
ἐπικουρίαν καὶ ἀποτροπὴν τῶν δεινῶν δυνάμενοι συμβάλλε-5
σθαι, τῶν ἄλλων ἀμελήσαντες, ὑπὲρ τῶν κοινῆ συμπεφρόντων
B ἔδεόμεθα Θεοῦ, τοῦ μόνου στήσαι δυναμένου τὰς προσδοκω-
μένας συμφορὰς. νυνὶ δὲ τὸ διεστηκὸς τῶν Ῥωμαίων ἰδόν-
τες μέρος ἀσμένως χωροῦν πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ μάλιστα ὀ-
περ δόκησιν παρεῖχε τὴν αἰτίαν παρασχέσθαι τῆς διαφορᾶς, 10
καὶ Θεῷ τῷ τῆς εἰρήνης χορηγῷ πολλὰς χάριτας ὁμολογήσαντες
καὶ γῆρας καὶ σωμάτικὴν ἀσθένειαν καὶ τοὺς πρὸς τὴν ὁδοιπορί-
αν πόνους παριδόντες, ἤκομεν δεησόμενοι καὶ ὑμῶν, δέχεσθαι
τὴν εἰρήνην καὶ μὴ διὰ φιλοεικίαν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν
νῦν τε διαφθειρομένην περιορᾶν καὶ ἔτι δεινότερα προσδοκω-15
μένην πάσχειν, ἂν μὴ ταχέως ὁ πόλεμος καταλυθῆ. ἔλεον
οὖν καὶ αὐτοὶ λαβόντες τῶν ὁσημέραι χεομένων αἱμάτων
καὶ τῶν δεσμοτηρίοις κατεχομένων καὶ τῶν ἐλαυνομένων καὶ
C ἀνήκεστα πασχόντων ἀνθρώπων, κρυώσατε τὴν εἰρήνην καὶ
τῶν πολλῶν καὶ χαλεπῶν κινδύνων ἀπαλλάξτε Ῥωμαίους, 20
ὡς ἂν Θεός τε ὁ τῆς εἰρήνης χορηγὸς δοξασθῆ καὶ βασιλὴς
τε καὶ πατριάρχης καὶ ὑμεῖς ἢ σύγκλητος οὐ πὰρὰ πάντων
μόνον Ῥωμαίων, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν τῶν ταπεινῶν ἀξίας κομι-
ζοθε εὐχαριστίας τῆς προθυμίας τῆς περὶ τὰ καλὰ καὶ τῆς

triarcha, coniuratis item praesentibus congressi, ita locuti sunt. Cum cerneremus calamitatem, quae Romanos oppressit, etsi quod agebatur infandum apparebat, tamen quia ad tantam vim mali depellendam nihil auxiliū afferre poteramus, reliquis posthabitis, Deo, qui solus impendentes aerumnas atque miseriae averruncare potest, communem salutem incolumitatemque supplices commendabamus. Nunc quia cognovimus, segregatam Romanorum partem, quae opinionem praebat maxime incepti huius dissidii, pacis esse cupidam, Deo pacis largitori immortales gratias egimus, nullaque senectutis et imbecillitatis ac laborum itineris ratione ducta, et vos rogaturi advenimus, ut pacem complectamini: ne ob discordias vestras et nunc laceretur Romanum imperium et nisi primo quoque tempore bellum inhibeatur, atrociora formidet. Quamobrem et vos, qui in dies funditur sanguinem et in carcerem compactos atque in exilium proiectos et saevissime afflictatos miserati, pacem ratam conficite, Romanosque multis ac nefandis cladibus eximite, ut et Deus pacis donator celebretur, et imperatrix ac patriarcha et vos senatus, non a Romanis modo passim, sed etiam a nobis humilibus, propter facilitatem in rebus honestis et sollicitudinem hominum insontium

κηδεμονίας τῶν διὰ τὸν πόλεμον ἀπανταγοῦ διαφθειρομένων A. C. 1342
 ἀνθρώπων ἀναιτίων." πρὸς ταῦτα βασιλῆς μὲν οὐδὲν ἔπασχε
 δεινὸν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γνώμην ᾗετο εἰρησθαι αὐτῇ τοὺς λό-
 γους. πολλὴν γὰρ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων πανουργίαν D
 5 καὶ ἀπάτην καταγνοῦσα, ἔσπευδεν, εἰ δύναίτο τρόπῳ δὴ τινι
 τὸν πόλεμον καταλύσασα, σπονδὰς πρὸς βασιλέα τὸν Καντα-
 κουζηνὸν θέσθαι περὶ εἰρήνης. εἰρηγομένη δὲ ὑπὸ τῶν ὕρκων,
 οἷς ὑπήγαγον ἐξαπατήσαντες, ὡς, εἰ μὴ πῦσιν αἰρετέα εἴη ἡ
 εἰρήνη, μηδ' αὐτὴν ἐπιψηφίζεσθαι, τὴν ἐκ τῆς βουλῆς ψῆ-
 10 φον ἀναγκαίως περιέμενε.

λέ. Πατριάρχης δὲ καὶ ἡ συνωμοσία ἐν δεινῷ μάλιστα P. 463
 ἐτίθειτο τὰ εἰρημένα καὶ τὸν ἔσχατον ᾗοντο κίνδυνον αὐτοῖς V. 373
 ἐπάγειν. προφανῶς μὲν οὖν πρὸς τὴν εἰρήνην ἀντιλέγειν οὐχ
 ἴταμὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλομόχθηρον ἐδόκει. ἐσκέψαντο δὲ, B
 15 εἰ δύναίτο τρόπῳ δὴ τινι ἑτέρῳ τῶν μοναχῶν τὴν ὀπίνοιαν
 πειρᾶσθαι διαλύειν. καὶ τότε μὲν ἐπαινέσαντες τὴν ὑπὲρ
 τοῦ κοινοῦ σπουδὴν, ἐκέλευον ἀναπαύλης τινὸς τυγχάνειν,
 τὸν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας πόνον ἀποτιθεμένους. ὕστερον δὲ ἐ-
 20 πηγγέλλοντο σκεψαμένους περὶ ὧν ἤκουσι τὴν ἀπολογίαν πα-
 ῤασχεῖν. ξενίζεσθαι δὲ οὐκ εἴασαν ἐπὶ ταυτὸν, ἀλλ' ἄλλον
 ἄλλοσε διέσπειραν, ὡς ἂν τῇ διαστάσει τῶν σωμάτων καὶ
 ταῖς γνώμαις διαστῶσιν, ὑποσχέσει καὶ λόγοις ἰδίᾳ ἕκαστος
 διαφθαρέντες. ἐτίβητο μὲν οὖν ὁ χρόνος καὶ οὐδεμίᾳ τῶν
 εἰρημένων ἦν φροντίς, οὐδέ τις λόγος ἐγένετο τῶν μοναχῶν. C

hoc bello ubique pereuntium, dignis gratiarum actionibus collaudemini. Haec oratio Augustae non molesta, sed grata potius et ab eius mente haud aliena accidit. Nam cum patriarcham ceterosque sciret esse vaferrimos ac fraudulentissimos, studebat, si quo modo posset, bello dissoluto, cum Cantacuzeno pacem et foedus constituere. Religione autem iuramenti impedita, qua per dolum ab illis obligata fuerat, ut nempе, nisi omnibus expetenda pax videretur, nec ipsa eam sanciret, concilii sententiam necessario expectabat.

35. At patriarcha et coniurati monachorum dictis, quibus sibi exitium parari ducebant, gravissime offensi, pacem manifeste repudiare non audebant, ne non impudentes modo, sed etiam de industria improbi viderentur. Circumspiciebant autem, si qua via eorundem concordiam dirimere possent. Ac tunc quidem, laudato eorum officio pro re publica, ut fessos de itinere, aliquantum requiescere iusserunt, promittentes, postea se visuros, quid eis responsi darent. Divertere porro omnes eodem non sinentes, alium alibi collocabant, ut quemadmodum corporibus, sic animis quoque promissis et blanditiis seorsum unusquisque corruptus, separarentur. Fluebat igitur tempus et dicta in ventos recesserant, neque monachi

- A.C. 134² ἐκεῖνοι δὲ ὀρῶντες, ὡς μᾶλλον αὐτοῖς αἰρετέος ἐστὶν ὁ πόλεμος, ἢ ἡ εἰρήνη, μετὰ τὸ πολλὰ δεηθῆναι περὶ αὐτῆς, ἐπεὶ πρὸς σκῆψεις καὶ προσφάσεις καὶ οὐδὲν ὑγιᾶς ἐώρων καταφεύγοντας, τὴν ἐπάνοδον ἤτοῦντο. τοῖς δὲ οὐδὲ τοῦτο λυσιτελεῖν ἐδόκει, ὥστε ἀπελθόντας τοὺς μοναχοὺς αὐτοῖς⁵ μὲν ἀνατιθέναι τὴν αἰτίαν τοῦ πολέμου, Καντακουζηνῷ δὲ τῷ βασιλεῖ τὸ μᾶλλον αἰρεῖσθαι τὴν εἰρήνην καὶ δίκαια καὶ συμφέροντα τοῖς πᾶσιν ἀξιούν συμμεροτρειν. οὐδὲ γὰρ μετριά τινα προσθήσεσθαι αὐτοῖς ἐνόμιζον πρὸς τὸ τοὺς δῆμους ἐκταράττειν καὶ τὸν πόλεμον κινεῖν. ἐξεπίτηδες γὰρ αὐτοῖσι¹⁰
- D λάλους τινὰς καθέσσαν εἰς τὰς πόλεις κηρύττοντας, ὡς Καντακουζηνὸς οὐδ' ἄκροις ὡσὶ τὴν εἰρήνην παραδέχοιτο, ἀλλὰ τὰ δεινότερα τοὺς βασιλέως παῖδας διαθήσειν ἀπειλεῖ, εἰ περιγένοιτο ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ τοὺς ἄλλους, ὅσοι δίκαια ποιοῦντες ἐκείνῳ πεπολεμήκασιν ὑπὲρ αὐτῶν, παρεκάλουν¹⁵ τε τοὺς δῆμους ὑπὲρ τῶν βασιλέως παίδων ὀρφανῶν ὄντων πατρὸς ἀγανακτεῖν καὶ ἀμύνεσθαι τὸν ἀδικοῦντα. οὗ δὲ ἔνεκα ἐσκέψαντο συγκρούειν πρὸς ἑαυτούς τοὺς μοναχοὺς. καὶ Μακάριον μὲν τὸν Λαύρας ἡγούμενον, Θεσσαλονίκης μητροπολίτην ἀποδείξαντες, ἔπεισαν οὐ πρὸς τοὺς ἄλλους μόνον²⁰
- P. 464 διενεχθῆναι μοναχοὺς καὶ Καντακουζηνισμόν αὐτῶν κατηγορεῖν, ὅτι δὴ τὸν φίλον ὀρῶντες ἀπολεῖσθαι ὑπὸ τοῦ κοινοῦ πολέμου κινδυνεύοντα, ἐν ζήλου μοίρα καὶ τῆς πρὸς τὰ βελ-

3. εἰς add. M. ante οὐδὲν.

curae erant. Qui cernentes, eos bello quam pace gaudere magis, cum toties super ea rogati, ad obtentus quosdam et causas commentitias confugerent, revertendi potestatem petiverunt. At istis nec hoc conducere visum est, ut digressi monachi ipsos belli, Cantacuzenum pacis auctorem praedicarent testimoniumque ferrent, illum iustitiae consentanea et universitati fructuosa postulare. Non enim quibusdam levibus ratiunculis usuros arbitrabantur, quibus populos perturbarent atque ad arma incenderent, cum ipsi ex instituto blaterones quosdam subornatos per oppida dimisissent, qui proclamarent, Cantacuzenum ab auditione pacis abhorreere et minari, se relata victoria imperatoris liberos facturum mortales miserrimos, ac peraeque alios, quotquot amore iustitiae pro ipsis contra se pugnaverint. Incitabant igitur populos, ut filiorum imperatoris iam orphanorum vicem dolentes, ab eorum capitibus hominis iniurias propulsarent. Ob hoc itaque commentabantur, quomodo inter monachos litem et dissensionem sererent. Ac Macarium quidem, Laurae praefectum, metropolitam Thessalonicensem designantes, eo perduxerunt, ut non tantum ab aliis monachis dissideret, eosque Cantacuzenismi argueret, (quia nimirum amicum ob arma communia periculo conflictan-

τῶ συμβουλῆς ἤκουσιν ἐκείνῳ βοηθήσοντες· ἀλλὰ καὶ βασι- A. C. 1342
 λέως πολλὰς καταχέειν λαιδορίας καὶ οὐδὲν ἐκείνων ἀπολεί-
 πεσθαι τὴν εἰς αὐτὸν πικρίαν. ὅθεν καὶ γενόμενος ἐν Θεσσα-
 λονίκῃ οὐδενὸς τῶν ἐκεῖσε τολμηθέντων ἐπὶ ὤμότητι καὶ πο-
 5νηρία βεβοημένων ἀπελείπετο. πρῶτον δὲ ἐν τῇ μονῇ τῇ V. 374
 προσαγορευομένη Πέτρα ἀπρόϊτον μένειν κατεδίκασαν, προ-
 νοίας τῆς εἰς τὸ σῶμα προσηκούσης οὐδεμιᾶς ἀποστερήσαντες. B
 Σαβὰν δὲ διὰ τὸ ἀρετῇ τῶν ἄλλων ὑπερέχειν καὶ γνωριμώ-
 τατον τῶν βασιλέως φίλων εἶναι, ἐπεὶ μὴ συμφρονεῖν αὐτοῖς
 10ἐβούλετο, ἐν ἑτέρῃ μονῇ τῇ Χώρα προσαγορευομένη μένειν
 καὶ αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἀπρόϊτον. βουλομένων δὲ καὶ προ-
 νοίας ἀξιούσιν πολλῆς, οὐ κατεδέξατο, μὴ δίκαιον εἶναι, φά-
 σκων, ἐκ τῶν αἵμασι καὶ φόνοις χαιρόντων τι λαβεῖν. τοῦτο
 δὲ μόνον εἰπὼν, ὡς τὸν ὑπὸ θεοῦ φρουρούμενον οὐδεμιᾶ τινι
 15μηχανῇ δυνατὸν ὑπὸ οὐδενὸς διαφθαρεῖναι, ἡσυχίαν ἤγε. τοῖς
 δ' ἄλλοις ἅπασιν οὐ μάλιστα ἀξιολόγοις οὖσι, τὴν εἰς τὰς
 ἰδίᾳς μονὰς ἐπέτρεπον ἐπάνοδον. περὶ μὲν οὖν τὴν τῶν μον-
 ναχῶν πρεσβείαν τοιαῦτα πατριάρχῃ καὶ τοῖς συνωμόταις ἐτε-
 λείτο. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς ὡς τὴν ὑπὲρ τῆς εἰρή- C
 20νης πρεσβείαν ὁ Βατάτζης δέει τῶν τὰ πράγματα διοικούντων
 ἀπηγόρευεν, εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανῆκεν. εὗρε δὲ ἐκ Θεσ-
 σαλονίκης ἀφιγμένους, οὓς αὐτὸς ὀλίγῃ πρότερον πρὸς πρω-

15. ὑπὸ οὐδενὸς P. 20. ἀρχόντων P. pro διοικούντων.

tem intuentes, et zelum meliusque consilium praeferentes ei sic opi-
 tulatum venirent,) verum etiam ut probris multis imperatorem Can-
 tacuzenum incesseret, nec se ab ipsis conspiratis amarulentia in
 illum vinci pateretur. Vnde et Thessalonicae cum iam esset, nullum
 erat ibi tam nobile crudelitate et nequitia scelus ante perpetratum,
 cui ipse non par faceret. Isaacium vero, qui ordinem ducbat, ad
 monasterium Petra dictum condemnant: ita, ut a nemine convenire-
 tur, nulla tamen re ad curandum corpus necessaria egeret. Sabam,
 quod virtute ceteris antestaret essetque imperatoris amicitia notissi-
 mus et ab ipsis facere nollet, in alio monasterio, Chora appellato,
 manere, nec cum a quoquam adiri decreverunt. Quem cum sedulo
 curare vellent, non tulit, dixitque, iniquum esse ab iis, qui in
 caede et sanguine voluptatem haberent, quidquam accipere. Hoc
 autem solo dicto, quem Deus tueretur, nulla eum machina ab ullo
 mortalium posse interimi, deinceps tacuit. Ceteris porro omnibus,
 ut non tanti aestimandis, ad monasteria sua reverisionem concesserunt.
 Legationem monachorum patriarcha et coniurati ad hunc modum
 exceperunt. Cantacuzenus, postquam Batatzes legatione de pace,
 metu eorum, qui regnabant, fungi pertimuit, ad exercitum rediit:
 ubi reduces invenit, quos nuper ad protostratorem miserat, nunti-

- A. C. 1342 τοστράτορα πέμπας ἦν, ἦκειν τὴν ταχίστην ἀπαγγέλλοντας, ὡς τῶν ἐκεῖσε πάντων ὑπὸ πρωτοστράτορος καλῶς διοικημένων. ἐδόκει μὲν οὖν καὶ βασιλεῖ, μὴ μέλλειν δεῖν, ἀλλὰ πρὸς Θεσσαλονικὴν ἐπείγεται οὕσαν ἀναγκαίαν. τῶν πρὸς τὴν τειχομαχίαν δὲ πάντων ἤδη παρεσκευασμένων, ἐκέλευεν εἰς τὴν ὑστεραίαν ἅμα πρῶτὶ τῶν τειχῶν ἀποπειρασαμένους, εἰ μὴ
- D δύναιτο παραστήσασθαι, τῇ μετ' αὐτὴν τῆς εἰς Θεσσαλονικὴν ἔχουσαι φερούσης. οὕτω μὲν οὖν ἐδέδοκτο. καὶ ἅμα πρῶτὶ εἰς τὴν ὑστεραίαν ὀπλισάμενοι, προσέβαλον τοῖς τείχεσι προσύγοντες τὰς μηχανάς. διὰ πάσης δὲ ἡμέρας τῆς τειχομαχίας καρτερωτάτης γεγενημένης, μικροῦ μὲν ἐδέησεν ἄλλοι, τῶν τε κλιμάκων προσερισθεισῶν τοῖς τείχεσι καὶ μηχανήματός τινος ἐπὶ τροχῶν χελώνης προσαγορευομένου. ἡ νύξ δὲ αὐτίκα ἐπιγενομένη διεκώλυσε τὴν ἄλωσιν. οἱ πολιορκούμενοι δὲ δεισαντες, μὴ εἰς τὴν ὑστεραίαν ἀδῆς μάχης 15 ἄλλοσι γενομένης, ἐβουλεύσαντο νυκτὸς πίστει λαβόντες παρὰ βασιλέως, ὁμολογίᾳ τὴν πόλιν παραδοῦναι. καὶ ἅμα πρῶτὶ ἐκ τῶν τειχῶν τοῖς εἰς τὸ στρατόπεδον ἐκέλευον μηνύειν βα-
- P. 465 σιλεῖ, εἰ βούλοιο ἐπὶ συμβάσει τὴν πόλιν παραλαμβάνειν. ἡδέως δὲ βασιλέως τὸν λόγον δεξαμένου καὶ κελεύοντος ἦκειν 20 πρὸς αὐτὸν, ὡς πάντα πράξοντος αὐτοῖς τὰ κατὰ γνώμην, ἦγον τοῦ τε δήμου καὶ τῶν παρ' αὐτοῖς δυνατῶν ὀλίγοι καὶ τῶν τῷ κλήρῳ τῆς παρ' αὐτοῖς ἐκκλησίας κατειλεγμένων. αἰτίας δὲ ὥσπερ ἀπολύοντες ἑαυτοὺς ἐπὶ τῷ ὄπλι κεκινηκέναι πρὸς αὐτὸν, τὸ δεῖν ἔφασαν πεποιηκέναι. ὁμωμοκέναι γὰρ 25

antes, veniret quam maturime, omnia a protostratore illic bene administrari. Ne imperator quidem cunctandum, sed Thessalonicam, ut ad urbem maximi momenti, festinandum duxit; et omnibus iam ad moenia Peritheorii oppugnanda confectis, praecepit, iis postridie die illucescente tentatis, si conatus non responderet, die tertio viam versus Thessalonicam arriperet. Sic censuit. Die exorto, muros, admotis etiam machinationibus, invadunt; quos cum toto die oppugnasset acerrime, parum abfuit, quin eos acta iam testudine et scalis applicitis conscenderent; sed noctis interventus rem impedivit. Obsessi metuentes, ne die sequenti pugna instaurata caperentur, noctu decernunt, fide ab imperatore accepta, urbem dedere. Mane de moenibus clamorem in castra dantes, imperatori renuntiari iubent, si velit, ex pacto convento civitatem accipiat. Ille hoc nuntio gavisus, eos evocat, facturum se, quae optent, omnia. Veniunt de plebe et optimatibus pauci, de clero item nonnulli. Atque ut se purgarent quodammodo, aliter se facere nequissime dixerunt: propterea quod nuperrime sacramento concepto sponderint, se im-

ὀλίγη πρότερον ἀντιστήσασθαι τοῖς βασιλίδι πολεμοῦσι μέχρι Α. C. 1342
καὶ τοῦ δυνατοῦ. τούς τε ὄρκους τοιγαροῦν τετηρηκέαι ἀσφα-
λῶς, καὶ τὸ νῦν λυσιτελεῖν φαινόμενον ἐκ τῶν πραγμάτων
πράττειν μετ' εὐγνωμοσύνης. ὅθεν ἄξιοι συγγνώμης νομίζουσιν Β
5 εἶναι παρ' αὐτῶ. δεῖσθαι μέντοι καὶ τῆς δι' ὄρκων ἀσφαλεί-
ας, ὡς οὐδὲν πείσονται δεινὸν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον αὐτοῖς
εἰργασμένων ἔνεκα καὶ τῶν ὑβρεων, αἱ παρὰ φάτων καὶ
τοῦ μηδενὸς ἄξιον ἀνθρώπων εἴρηται πρὸς αὐτὸν, τῶν ἐν
λόγῳ πάντων μάλιστα ἀνωμένων καὶ τὴν ἀκολοσίαν τῆς
10 γλώττης τιθεμένων ἐν δεινῶ. οὐδεμιᾶς γὰρ ὑβρεως ἐφείδοντο
ἐσιτώτες ἐπὶ τῶν τειχῶν. ὅθεν καὶ ποτε βασιλέως ἐν ὅπλοις
παριόντος καὶ τὰ τεῖχη κατασκεπτομένον διὰ τὴν τειχομα-
χίαν, τρεῖς τινες ἐσιτώτες ἐπὶ τῶν τειχῶν, μᾶλλον τῶν ὑ-
βριων ἠφείδουν γνωρίμου γινόμενου. ὁ δὲ ἐγγὺς γενόμενος, V. 375
15 ἤρῳτα, εἰ εἰδότες, ὅστις εἴη, ὑβρίζουσιν οὕτως ἀφειδῶς. ἐνὸς C
δὲ ἀποκριναμένου, ὡς μάλιστα εἶδειεν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ
ὑβρίζειν πολλῶν ὄντα ἄξιον λοιδοριῶν, ὅτι ὑποστάτης γεγο-
νὼς τοῖς βασιλέως ἐπεβούλευσε παισὶ καὶ οὐδεμιᾶς ἀπέσχετο
20 πείρας ἀποκτεῖναι τούς οὐδὲν ἡδικηκότας μηχανώμενος. „πότε
οὐδὲ“ εἴρηκεν ὁ βασιλεὺς „ἐπὶ δίκην καταστάντα, ὅτι μὴ τὰ
ἐγκλήματα ἠδυνήθην ἀπολύσασθαι, κατεψηφίσασθε ἀδικεῖν
αὐτοὶ καὶ ἐπιτοχεῖν καὶ τοιαῦτα, οἷα λέγετε, τολμᾶν;“ τῶν δὲ,
ἐναγχος ἐκ Βυζαντίου, εἰπόντων, ἤκειν, ἐν ᾗ τὰ κατὰ βασι-

6. δεινὸν om. P.

peratricis hostibus quantum valerent restituros. Quod iurassent,
praestitisse hactenus fideliter: et quod nunc res ipsa utile futurum
doceat, id aequo animo facturos. Putare igitur, se dignos esse
venia. Cupere tamen iureiurando sibi caveri, nil grave passuros
ob ea, quae durantibus armis commisissent: ob convicia scilicet,
quae non sine summo dolore virorum gravium abiecti et nauci ho-
mines procaci lingua in eum contorserint. Nullis siquidem probris
stantes in muris parcebant: ut etiam aliquando armato imperatore
accedente et moenia propter oppugnationem contemplante, tres qui-
dam eo cognito effusius maledicerent. Qui propius accedens quae-
sivit, num scientes quis esset, adeo liberaliter contumelias dicerent.
Eorum uno respondente, maxime, et idcirco probra fundere, qui-
bus ipse multis dignus esset, quod fracta fide, imperatoris liberis
insidiaretur omnesque vias indagaret, quo illos meditatae ab se morti
offerret, a quibus nullam unquam sensisset iniuriam. Quando autem,
exceptit Cantacuzenus, in iudicium me vocatum, quia dissolvere cri-
mina non potui, et iniuriae et periurii et huius sceleris, quod obi-
citis, me condemnastis? Respondentibus illis, paulo ante Byzantio
venisse, a quo quae ipse in imperatorem adolescentem perverse ma-

- A.C. 1342 λέως ὑπ' αὐτοῦ ἐσκαιωρημένα ἐκμαθεῖν· δι' ἃ καὶ τοὺς ἐκεῖ τὰ βασιλέως ἠροημένους αὐτὸν ἐλαύνειν, πρὸς οὓς μὴ δυνάμενον ἀνθίστασθαι, ἐνθάδε ἤκειν. „ἀληθῶς εἰρηκας,” εἶπεν ὁ βασιλεὺς „ὦ ἑταῖρε, ἐκ Βυζαντίου τὰ τοιαῦτα δεδιδάχθαι· ἀλλ' ἐγὼγε αὐτοῦ τούτου ἕνεκα ἐνθάδε ἤκω, ἵνα σε τῆς γλωσ-5 σαλγίας τιμωρησάμενος, διὰ σοῦ κακείνους διδάξω μὴ τοιαῦτα ἀκολασταίνειν.” ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἐν μέρει παιδιᾶς τοιαῦτα πρὸς ἐκείνους διαλεχθεὶς, παρῆλθε. τῆς αὐτῆς δὲ νυκτὸς στρατιῶται, βασιλέως κελεύσαντος, ἐν ταῖς πύλαις προλοχίσαντες, ὥστε τῶν ἔνδον τινὰ ζωορῆσαι τοῦ τὰ πραττό-10 μενα ὑπ' ἐκείνων διδαχθῆναι, οὕτω συμβάν, αὐτὸν ἐκείνον τὸν ὑβριστὴν ἅμα ἔω τῶν πυλῶν πρὸς τινα χρείαν ἐξελθόντα ἐξαρκάσαντες, παρέστησαν βασιλεῖ. ὁ δ' ἀγνοεῖν ὑποκρινά-
- P. 466 μενος, ὅθεν τε εἶη καὶ ὅστις, ἠρώτα. νομίσας δὲ καὶ αὐτὸς ἀγνοηθῆναι, ὅσα ἤετο πρὸς τὴν παροῦσαν λυσιτελεῖν ἀνάγ-15 κην ἀπεκρίνατο. ὡς δ' ὁ βασιλεὺς τὴν ὑπόκρισιν ἀποθέμενος, αὐτὸν ἐκείνον ἀπεδείκνυε τὸν χθῆς εἶναι ὑβριστὴν, τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι διατριβὴν οὐ μικρὰν ἐνεπρίει ἢ τοιαύτη συντυχία καὶ ὡς ἥδιστα διετίθεντο· τὸν ἑαλωκότα δὲ δέος οὐ μικρὸν εἰσῆει περὶ ψυχῆς ἀγωνιῶντα καὶ ὅσον οὐπω 20 μίζοντα ἀποθανεῖσθαι. βασιλεὺς δ' ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις μᾶλλον κἂν τοῖς τοιούτοις προσήκειν αὐτῷ νομίζων μεγαλοψυχεῖν, ἐφ' ἱκανὸν παραψυχῆς ἕνεκα τὰ χθῆς εἰρημένα
- B πρὸς τὸν ἑαλωκότα διαλεχθεὶς, ἔπειτα ἐκέλευε στολὴν πα-

chfnatus esset, didicissent: et Idcirco, qui illic imperatorem tuerentur, ipsum expulisse; quibus cum resistere nequeat, huc venire, Recte, mi homo, occurrit Cantacuzenus, haec vos Byzantio didicisse ais. Ego vero huc venio, ut cum te ob maledicam loquacitatem punivero, tuo exemplo ipsi protervire desinant. His per ludum dictis, praeteriit. Eadem nocte milites iussu imperatoris insidias ad portas tendentes, ut oppidanum aliquem caperent, ex quo quid intus generetur, exprimerent, casu ipsissimum conviciatorem, multo mane nescio cuius rei causa egredientem, rapiunt, imperatori sistunt. Qui se eum haud nosse simulans, unde et qui sit percunctatur. Ille plane ignorari se opinatus, pro necessitate praesenti respondet. Sed ubi imperator, persona deposita, hesternum esse conviciatorem ostendit, ceteris quidem omnibus hoc eventum non modicae delectationi et mirificae hilaritati fuit; captum vero pavor ingens subiit, de anima anxium et iamiam se interficiendum arbitrantem. At imperator cum in aliis, tum praesertim in huiscemodi rebus excelsum se et invictum animum decere ratus, oblectamenti gratia captivo dicta ipsius hesternum plene iteravit. Deinde stola maioris pretii, quam pro eius conditione, et auro insuper donatum recedere atque in fu-

ρέχειν πολυτελεστέραν, ἢ αὐτῷ προσῆκε. παρασχόμενος δὲ A.C. 1342
 καὶ χρυσίον, ἐκέλευεν οἴκαδε ἀναχωρεῖν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ-
 δε μηδενὸς καταψηφίζεσθαι πρὶν εἰς ἀπολογία καταστῆναι,
 ἀλλὰ τὴν ἑτέραν τῶν ἀκοῶν τῷ κατηγορουμένῳ φυλάττειν.
 5 ἄκραιφνῆ. ὃ δ' ἄπιστα σχεδὸν εὐτυχῆσας πρὶν γενέσθαι,
 βασιλέως ἐπαιέτης ἦν ἀντὶ τοῦ πρότερον ὑβριστοῦ. ἀλλὰ
 ταῦτα μὲν πρότερον. τότε δὲ ἐπεὶ οἱ πρέσβεις ἀμνηστί-
 αν τῶν ὑβρεων ἤτοῦντο καὶ ἐδέοντο βασιλέως εὖ ποιεῖν
 προσχωροῦντας ἐκοντὶ, προσηνῶς αὐτοῖς διαλεχθεὶς καὶ λό-
 10 γοις πείσας, μηδὲν ὑποπεύειν παρ' αὐτοῦ δεινὸν, ἐκέλευε
 καὶ γράμμασι βασιλικοῖς, ἃ αὐτοὶ ἤτοῦντο, βέβαια ποιεῖν.
 τῶν δὲ βασιλεῖ συνόντων τις δύσνους ὢν, ὡς εἶοικε, καὶ πο- C
 λεμῶν ἀφανῶς, κρύφα προσελθὼν τοῖς πρέσβεσι, συνεβού-
 λευε μὴ τὴν πόλιν παραδιδόναι. βασιλεὺς γὰρ εἰς τὴν ὕστε-
 15 ραίαν, ἃν τε προσχωρῶσιν, ἃν τε μὴ, πρὸς Θεσσαλονίκην
 κατὰ πᾶσαν ἀνάγκην ἔγνωκε δεῖν ἀποχωρεῖν. οἱ δὲ, ἐπεὶ
 τοιαῦτα ἤκουσαν, μὴ ἃ κοινῇ πᾶσι δοκεῖ σκηψάμενοι εἰδέναί,
 πρὸς τὴν πόλιν ἀπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ ἦσαν εἴσω πυλῶν, αὐ-
 20 θις ἐγκλεισάμενοι, παρεσκευάζοντο πρὸς μάχην. ἀναβάντες
 τε ἐπὶ τὸ τεῖχος, μὴ πᾶσιν ἔλεγον εἶναι τὸ νῦν ἔχον κατὰ
 γνώμην βασιλεῖ τὴν πόλιν παραδιδόναι, ἀλλ' ἐπεὶ πρὸς Θεσ-
 σαλονίκην ἔγνωκε δεῖν ἀποχωρεῖν, εἰς τοῦπιόν αὐτοῖ διασκε- D
 ψάμενοι εἰ δοκεῖ λυσιτελεῖν, κοινῇ ψήφῳ προσχωρήσουσιν.
 οὕτω μὲν οὖν Περιθεώριον τειχομαχίᾳ τε ὀλίγου ἐδέησεν
 25 ἁλῶναι καὶ ὁμολογίᾳ προσχωρῆσαι βασιλεῖ. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ V, 376

turum neminem inauditum damnare alteramque aurem reo integram
 servare iussit. Ille ferme supra fidem felix, pro contumeliis impe-
 ratorem laudibus extollere. Sed haec prius acta sunt. Tunc vero,
 cum iniuriarum oblivionem peterent, qui ex oppido in castra vene-
 rant, orarentque, ut, quia sponte se dederent, bene illis faceret,
 verbis blande compellatos, ne quid ab se infestum timerent, hortat-
 us est; et quae petebant, imperatorio diplomate confirmari man-
 davit. De exercitu autem imperatoris malignus quidam, ut apparet,
 et hostis occultus, furtim ad legatos adiens, ab urbe tradenda eos
 revocavit; imperatorem die postero, sive se dederent, sive non,
 Thessalonicam summa adactum necessitate constituisse discedere.
 Quibus auditis, communis sententiae ignoracionem excusantes, in
 urbem regrediuntur. Intra portas inclusi, rursus defensionem pa-
 rant; conscensisque moenibus vociferantur, in praesens non omnes
 ad urbem imperatori tradendam consentire. Sed quia Thessaloni-
 cam omnino proficisci decreverit, se postea consultaturos et, si uni-
 versis approbantibus expedire videatur, in eius potestatem concessu-
 ros. Sic itaque Peritheorium et vi propemodum captum et dedi-

A. C. 1342 μὴ περιμένειν ἔξῃν πρὸς τὴν πολιορκίαν, ἀναστήσας τὴν στρατιάν, ἤλυνεν ἐπὶ Θεσσαλονίκην.

P. 467 λς'. Ἐν Βυζαντίῳ δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου βασιλέως παῖς ψήφῳ βασιλίδος τε καὶ τῆς συγκλήτου στέφει τὴν κεφαλὴν ὑπὸ Ἰωάννου τοῦ πατριάρχου κατακοσμεῖται. ἐν τῇ ἑορτῇ δὲ καὶ τῶν τῆς συγκλήτου πλὴν ὀλίγων ἀξιωμάτων πάντες ἔτυχον, ὡς ἂν ἕκαστος παρὰ βασιλίδος καὶ πατριάρχου καὶ τῆς βουλῆς ἄξιος ἐκρίθη. καὶ Ἰσαάκιος μὲν Ἀσάνης πανυπερσέβαστος ἀπεδείχθη, δούξ δὲ μέγας ὁ Ἀπόκαυκος, καὶ ὁ Χοῦμνος μέγας στρατοπεδάρχης, Ἀνδρόνικος τε Παλαιολόγος, ὃς ἦν γαμβρὸς Ἀποκαύκῳ τῷ μεγάλῳ δουκὶ, μέγας καὶ αὐτὸς στρατοπεδάρχης, ὃ, τε Γαβαλᾶς πρωτοσεβαστὸς, καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες ὡς ἕκαστος. πατριάρχης C δὲ, ἐπεὶ τὴν ἀξίαν ἀμείβειν οὐκ ἐνῆν, εἰς σεμνότερόν τι περιέστησε τὸ σχῆμα καὶ ἐν τῇ ταῖς ὑπογραφαῖς ἠερανέῳ χρώματι ἐχρηῆτο καὶ τὴν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καλύπτραν, ἣν τοὺς πατριάρχας ἔθος φέρειν, ἂν μὴ τοῦ τάγματός ὡσι τῶν μοναζόντων, ὀθόνη λευκῇ περιειλημμένην πρότερον, αὐτὸς κατεκόσμησε χρυσοῦ, εἰκόνας αὐτῇ τοῦ τε σωτῆρος ἡμῶν ἐγγράψας Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς τεκούσης αὐτὸν ἀχράντου Θεοτόκου καὶ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ ἄχρι μὲν ἐκείνου τοῦ χρόνου μετριώτερά τε φρονεῖν ἐδόκει καὶ τῆς βουλῆς εἶναι ὑπεκρίνετο εἰς, ἢ μᾶλλον καὶ πρὸ αὐτοῦ τοὺς ἄλλους ἤγε, μὴ τῆς κακουργίας αἰσθόμενοι

tione ferme acceptum fuisset. Imperator, quoniam obsidionem continuare non licebat, motis castris, Thessalonicam ire maturavit.

36. Byzantii Ioannes imperator, Andronici filius, Augusta et consiliariis ita volentibus, a Ioanne patriarcha corona exornatur: in qua festi diei celebritate omnes pene proceres, ut quemque imperatrix, patriarcha et concilium esse dignum iudicant, dignitates adepti sunt. Et Isaacius quidem Asanes panhypersebastus declaratus est, Apocauchus magnus dux, Chumnus magnus stratopedarcha; Andronicus Palaeologus, Apocauchi gener, etiam ipse magnus stratopedarcha designatur; Gabalas protosebastus, et ita alii omnes, eorum suffragiis, de quibus supra diximus. Patriarcha, quia gradum permutare non poterat, habitu se augustiorem fecit et in subscriptionibus colore caeruleo est usus flammenque seu tegmen capitis, quod antea patriarchas, si de monachis non essent, album ferre mos erat, ipse auro illustravit, Servatoris nostri et illibatae eius genitricis Deiparae ac Ioannis Baptistae depictis in eo iconibus. Apocauchus magnus dux, qui usque ad id temporis modestiam prae se ferebat et unum se de concilio simulabat, vel potius alios etiam sibi anteponebat, metuens, ne scelus eius

ὁρῶσθων, ὑπὸ Καντακουζηνῶ τοῦ βασιλέως ἐθελήσωσι μᾶλ-Α. C. 1342
 λον ἄρχεσθαι ἢ ἐκείνου. ἐπεὶ δὲ ἀξιωματὸς τε μείζονος ἐπε- D
 λάβετο καὶ τὸν πόλεμον εἶδεν ἀνζηθέντα ἐπὶ μέγα, τὸ προσ-
 ωπεῖον ἀποθέμενος; αὐτὸς πάντα ἦν καὶ πάντων ἤρχε καὶ
 5 μειζόνων καὶ ἐλαττόνων. αἶ τε γὰρ τῶν χρημάτων πρόσοδοι
 τῶν κοινῶν ὑπ' ἐκείνου διψκοῦντο καὶ πόλεων ἀρχαὶ καὶ στρα-
 τηγαί; οἷς αὐτὸς ἐκέλευεν, ἐδίδοντο καὶ εὖ ποιεῖν καὶ τοῦ-
 νατίον κύριος ἦν· καὶ πάνθ' ὁμοίως πρὸς Καντακουζηνὸν
 τὸν βασιλέα, ἕως ἔτι μέγας ἦν δομέστικος, ἡμιλλᾶτο πάντα
 10 ὑπ' ἐκείνου ἄγεσθαι βουλόμενος. συνιδῶν δὲ, ὡς ἐπαχθῆς τοῖς
 εὐγενεστέροις ἢ ἐκείνου ἔσεται ἀρχή, καὶ δείσας, μή τι διὰ
 ταύτην ὑπ' ἐκείνων ἐπιβουλευθῆ, ἔγνω δεῖν πάντας διαφθεί-
 ρειν, ὡς, εἰ τῆς φάυλης τύχης ὑπολειφθεῖεν μόνοι, ἑαδίως P. 468
 αὐτῷ πρὸς ἅπαν εἰζόντες τὸ προστατιτόμενον οὐκ ἀνοήτως
 15 οἰηθεῖς. καὶ πρῶτον μὲν ἀπὸ τῶν καθ' αἷμα προσηκόντων
 καὶ μάλιστα γνησίων ἤρχετο Καντακουζηνῶ τῷ βασιλεῖ, ὕλης
 τε εὐπορῶν πρὸς τὰς διαβολὰς καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον ὡς
 δυνατωτέρους δεδοικώς. ἔπειτα δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἐφεξῆς V. 377
 μετῆλθε, μηδενὸς φεισάμενος, τὸ δοκεῖν μὲν, ὅτι ψήφῳ τῆς
 20 συγκλήτου βουλῆς καὶ βασιλίδος καὶ μάλιστα πατριάρχου τὰς
 τιμωρίας, οἷς ἂν ἐθελήσειεν, ἐπάγων, τῇ δ' ἀληθείᾳ, τὰ
 δοκοῦντα ἑαυτῷ ποιῶν. τὴν δὲ βασιλέως μητέρα Καντακου- B
 ζηνῶ, καὶ πρότερον ἐν δεσμοτηρίῳ κατακεκλεισμένην, μᾶλ-
 λον ἐκάκουν ἐξεπίτηδες καὶ οὐδὲν εἶδος λύπης ἀπέλιπον ἐπι-

olfacientes, Cantacuzeni, quam ipsius imperium mallent, ubi et gradum excellentiorem est consecutus et bellum in maius auctum vidit, larva deposita, factus est omnia maiorumque iuxta ac minorum rerum arbitrium ditionemque usurpavit. Nam et communia vectigalia ab eo procurabantur et praefecti ac duces urbium ex eius voluntate creabantur; beneque et male facere in illius manu erat; ac per omnia nitebatur similis esse Cantacuzeno adhuc magno domestico. nihil non a se regi atque administrari desiderans. Sed enim perspiciciens, imperia sua nobilioribus iniucunda et onerosa fore, timensque, ne quid idcirco insidiarum sibi pararetur, omnium perditorum consilium cepit, ut humiles soli relictis, auctoritati suae in omnibus propensius parerent. Nec erat stulta cogitatio. Ac initium quidem a Cantacuzeni consanguineis et amicis germanissimis duxit: cum et materia ad calumniandum abundaret et eos ut opulentiores amplius metueret. Deinde alios ordine aggressus, nulli pepercit: specie quidem, quasi imperatricis et optimatum eius praesertimque patriarchae decreto, poenas, quibus illi vellent, inferret; re autem ipsa libidini suae obsecutus, Cantacuzeni autem matrem iam ante in carcerem conditam de industria vexare instabat, nec

- A. C.** 1342 δεδεδειγμένοι πρὸς ἐκείνην. φύλακας τε γὰρ ἐπέστησαν ἀνθρώπους ἀναιδεῖς καὶ τὸν τρόπον βαρβάρους, καὶ πᾶσαν ἐπιδείκνυσθαι προσέτατον πικρίαν πρὸς αὐτὴν καὶ πάντα ποιεῖν ἐφ' ὕβρει καὶ καταφρονήσει. τὰ τε ἀναγκαῖα πρὸς τροφήν, καίτοι καὶ πρότερον ἐνδεῶς παρέχοντες, ἔτι μᾶλλον γλίσχρως ἔχορῆγουν. εἰ δέ ποτε ἔδει καὶ ζωμόν τινα παρέχειν, φιλανθρωπευσασμένους δῆθεν, εἰδότες, ὡς πολυτελείᾳ ἐντραφεῖη καὶ τρυφῇ καὶ οὐδενὸς ἂν ἄψαιτο μεμολυσμένου, τὰς χεῖρας
- C** ἀνίπτους καθιέντες, διηρεύνων δῆθεν τὸν ζωμόν, εἰ μὴ τοι ἔνδον κρύπτοιτο γράμματα παρὰ τοῦ υἱοῦ ἀπεσταλμένα, καί-10 τοι γε αὐτοὶ τῶν προσαγομένων ὄντες μάγειροι. ἂ ὄρωσα, μᾶλλον ἤρεῖτο λιμῶ βιαιῶς ἀποθνήσκειν, ἢ τοιούτων γεύεσθαι. ἐν χειμῶνί τε σφοδροτάτῳ καὶ κρυμῶδει οὐδεμίαν, οὐτ' ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων, οὐτε ἐκ πυρὸς παρείχοντο παραμυθίαν, καίτοι βασιλίδος μηδεμιᾶς κατὰ τὸ σῶμα θερα-15 πείας κελευούσης ἀποστερεῖν. παρὰ πᾶσάν τε ἡμέραν οὐκ ἐνέλιπον οἱ φύλακες τὸν υἱὸν ἀσέμνως ὑβρίζειν ἐπ' αὐτῆς, καὶ ὡς ἄγγελίως δῆθεν πεπυσμένοι, ἀπήγγελλον, ποτὲ μὲν,
- D** ὡς συλληφθεῖη ὁ υἱὸς καὶ ἀτίμως ἄγοιτο περικείμενος κλοιῶ· ἄλλοτε δὲ, ὡς μάχης γενομένης, ἐπ' αὐτῆς ἀποκτανθεῖη καὶ 20 ἄγοιτο ἢ κεφαλῇ, ἣν παραμυθίας ἕνεκα καὶ πρὸς αὐτὴν ἄγειν ὑπισχοῦντο, καὶ ἕτερα ὠμότερα καὶ ἀπανθρωπότερα πολλῶ, ἔξ ὧν ἐκείνη τὴν καρδίαν ὑπερζέσασα καὶ κατατα-

12. γένεσθαι P. 14. ἐξ ἐπιβλημάτων M. mg. pro ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων.

ullum genus molestiae ei non adhibebat. Nam et custodes illi dedit homines impudentes moribusque barbaros; quibus praecepit, omnem in illam diritatem expromere et quam indignissime contemptissimeque tractare. Hinc quamvis antea quoque victus ei maligne praeberetur, tamen hi tenuiorem adhuc suppeditabant. Quod si quando, officio humanitatis videlicet, ius porrigendum esset, cum laute ac delicate educatam, nihilque posse immundum ac sordidum tangere non nescirent, manus illotas immittentes pervestigabant, ecquid intus laterent a filio litterae, tametsi quod offerebant, ipsimet cokerant. Quod cum illa videret, misera fame emori, quam spurcitiam huiusmodi gustare maluit, Hieme autem acerrima ac perfrigida nec ex veste stragula ad corpus cooperiendum, nec ex accenso foco ullum ei solatium impertiebant, quamvis Augusta mandasset, ut in ea curanda nihil praetermitteretur. Quin etiam toto die custodes, ipsa audiente, in filium maledicta sine fronte iactare non cessabant et, tamquam si nuntios accepissent, illi narrabant, alias quidem, captum esse et catenis iniectis foede raptari; alias, commisso proelio occisum iamque caput afferri, quod consolationis causa

κείσα, πυρετοῖς ἐλήφθη σφοδροταίοις. αἱ δὲ περὶ αὐτὴν A.C. 1342
 γυναῖκες, πολλὰ τῶν ὠμοτάτων ἐκείνων ἀρχόντων δεηθεῖσαι,
 ὥστ' ἐπιτρέψαι ἰατρὸν πρὸς αὐτὴν εἰσαγαγεῖν καὶ προνοίας
 ἀξιῶσαι μικρᾶς τινος, οὐκ ἠδυνήθησαν πρὸς ἔλεον ἐκκαλέ-
 5σασθαι τὰ σπλάγγνα τῶν ἀγνωμόνων ἐκείνων καὶ σπλάγγνα
 ἐσθίειν ἀνθρώπων εἰθισμένων ὁσημέραι. ἀλλ' ἀπεῖπον αὐτῇ
 πᾶσαν θεραπείαν, ὥσπερ αὐτοχειρία κατασφάττοντες. ἡ βα- P. 469
 σιλίς δὲ ὑπὸ τοῦ πυθομένη, ὅτι νοσοίη ἢ τοῦ βασιλέως μή-
 τηρ, καὶ ὡς οὐκ ἐπιτραπείη παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ
 10 διδασκάλου τῆς οἰκουμένης καὶ μαθητοῦ τοῦ πράου καὶ φι-
 λανθρώπου ἰατροῦ πρὸς αὐτὴν εἰσελθεῖν, ὠνείδισε μὲν αὐ-
 τοῖς πικρῶς τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ἀναλγησίαν· τὸν δὲ ἰατρὸν
 ἐκέλευεν, ὅς αὐτῇ πρὸς τὰς νόσους συνήθης ἦν, πρὸς ἐκείνην
 15 καὶ ἡ λοιπὴ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων ἀνδρῶν φατρία τὸν ἰατρὸν
 παραλαβόντες, ὄρκους ἀπήτουν, ὥστε ἐλθόντα πρὸς ἐκείνην,
 μηδὲν περὶ τῆς νόσου διατάξασθαι. τοῦ δὲ καὶ τὴν ἐπιδημίαν
 ἀπαγορεύοντος, εἰ μέλλοι μηδὲν ἐκ τῆς τέχνης ὠφελεῖν, ἠνάγ-
 καζον αὐτοὶ τὰ κελευόμενα ποιεῖν, ἵν' αὐτοῖς τε ἢ ἐξαρχῆς B
 20 ὠμότης διασώζοιτο καὶ μηδὲ βασιλίδος καταφρονεῖν δοκοῖεν,
 τὰ κεκελευσμένα μὴ ποιοῦντες. εἰ δ' ἰσχυρογνωμονοίη καὶ
 πρὸς ὠφέλειαν τι τῆς νοσοῦσης λέγοι, μὴ μέμφεσθαι ἀν-

19. ἡ om. P. 22. τε P.

ad eam quoque se allaturos pollicebantur; aliaque demum crudeliora et immaniora multo: unde supra modum corde inflammato et contabefacta, in rapidissimam febrim incidit. Feminae sociae archontas saevissimos, uti medicum illam visitare paterentur, quamvis obstantes, inflectere non poterant: usque adeo improborum illorum et consuetorum quotidie humana devorare viscera ad miserationem viscera obduruerant. Omnem ei curationem negarunt, quasi manibus suis eam iugulantes. Imperatrix ubi per nescio quem illam aegrotare, nec ab archontibus et a magistro orbis atque discipulo mitis illius ac benigni praeceptoris medicum ad eandem permissum ingredi rescivit, tantam feritatem tamque alienos ab omni humanitate animos verbis asperioribus ipsis exprobravit et medicum suum misit, qui pro morbo ei medicinam faceret. At patriarcha et reliquis ille bonorum virorum coetus sacramento hominem adigere, ingressum nihil ad depellendam aegritudinem praescripturum. Quem accessum recusantem, si iacenti ac laboranti ex arte sua nihil profuturus esset, coegerunt imperatrici obedire, ut et crudelitatem suam usque ab initio servarent et auctoritatem Augustae contempsisse ne viderentur, si accessu illum ad aegrotam prohibuissent. Si pertenderet et quippiam ad salutem male habentis

A.C. 1342 τοῖς, ὡς αὐτοῦ τῶν ἐσομένων κακῶν αἰτίου ἑαυτοῦ παρεσο-
 μένον· δῆλος γὰρ ἤδη εἶναι ἡρημένος τὰ Καντακουζηνοῦ. ὁ
 δὲ δείσας τὴν ἀπειλήν, (οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον τοῦ τε ὑπο-
 V. 378 πτευθῆναι καὶ τοῦ πάσχειν τὰ δεινότερα,) πρότερον ἐπαγγει-
 λάμενος μηδὲν τῶν γινομένων μηνύσειν βασιλίδι, ἔπειτα πρὸς⁵
 βασιλέως εἰσῆει τὴν μητέρα. μηδὲν δὲ δυνάμενος διὰ τὸ ἐκ
 τῶν ἀρχόντων δέος φθέγγεσθαι, τοὺς ἐπομένους φύλακας ὡς
 C ἐνῆν διαλαθῶν, νεύματι ἐσήμαινε τὴν ἐν ἀγκῶνι φλέβα τέ-
 μνειν, ἔπειτα ἐξῆει μηδὲν τὸ σύνολον φθειγῆμένος. αἱ γυ-
 ναῖκες δὲ αὐθις τῶν ἀρχόντων δεηθεῖσαι τὸν τέμνειν φλέβας¹⁰
 ἐπιστάμενον εἰσάγειν οὐ συνεχωροῦντο. ὅθεν ὑπὸ τοῦ πυρε-
 τοῦ κατεργασθεῖσα καὶ μηδεμιᾶς ὄλως προνοίας ἀξιωθεῖσα,
 ἐτελεύτησεν ἕκτη μηνὸς Ἰανουαρίου δεκάτης οὔσης Ἰνδικτιῶ-
 νος τοῦ ζῶν' ἔτους. τελευτώσης δὲ ἤδη, ἣ τοῦ βασιλέως
 Ἀνδρονίκου ἀδελφῆ, ἣ πρότερον μὲν Μιχαὴλ τῷ Μυσιῶνι¹⁵
 συνώκησε βασιλεῖ, ἔπειτα, ἐκείνον τελευτήσαντος, πρὸς τὸν
 ἀδελφὸν ἐπανελθοῦσα καὶ τὴν ἐν βασιλείοις διατριβὴν κατα-
 λιποῦσα, μονάζειν εἴλετο καὶ Θεοδοσία ἐκ Θεοδώρας με-
 D τωνομάσθη, πνυθομένη περὶ τῆς βασιλέως μητρὸς, ὅτι τε-
 λευτιῶ, καὶ ὡσπερ ἀμειβομένη τῶν παρ' ἐκείνης πρότερον²⁰
 ἀπρηγμένων ἀγαθῶν, (πολλὴν γὰρ εἰς ἐκείνην ἐπεδείκνυ-
 το τὴν εὐνοίαν,) ἀφίκετό τε εἰς τὸ δεσμοκτήριον πρὸς αὐ-
 τὴν καὶ παρέμεινεν ἄχρι τελευτῆς. ἔπειτα τὸν νεκρὸν ἐξα-
 γαγοῦσα παρὰ τὴν μονὴν, τῆς πρὸς μητρὸς ἐκείνης μάμμης

20. παρ' add. M.

diceret, ne ipsos postea accusaret, cum semet in calamitatem prac-
 cipitasset; Cantacuzenismi enim iam manifestum fore. Medicus
 comminatione territus (nihil quippe inter suspectum esse et acer-
 bissima perpeti intererat) cum spondisset, nihil horum imperatrici
 indicaturum, ad Cantacuzeni matrem introivit. Cumque propter for-
 midinem archontum loqui non auderet, sequentes custodes, ut li-
 cebat, fallens, e brachio mittendum sanguinem gestu significabat.
 Deinde mutus plane abibat. Mulieres iterum archontibus supplices,
 phlebotomum introducere non permittebantur. Sic omni prorsus
 curatione negata et febris consumpta, octavo Idus Ianuarias, Indictio-
 ne decima, anno ab orbe condito sexies millesimo octingentesimo
 quinquagesimo hanc lucem deserit. Imperatoris Andronici soror,
 quondam Michaeli, Moesorum regi, nupta, et marito mortuo ad fra-
 trem reversa, vitaeque aulica relicta et monasticam complexa ac
 Theodosia ex Theodora dicta, ubi eam animam agere intellexit, ve-
 lut remunerans eius in se merita (sui enim cupidissimam senserat)
 in carcerem venit, et usque ad ultimum spiritum ab ea non reces-
 sit, quam elatam in monasterio aviae ipsius defunctae matronae,

ἀδελφῆς τοῦ πρώτου τῶν Παλαιολόγων βασιλέως Μιχαήλ Α. C. 1342
 τῆς Μάρθας προσαγορευομένην, ἐν τοῖς πατρίοις κατέθηκα
 τάφοις. ἔπειτα ἐκεῖθεν πρὸς βασιλῖδα ἀναστρέψασα, ἀπήγ-
 γειλε τὴν ὠμότητα καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν ἀρχόντων, ἦν
 5 περὶ ἐκείνην ἐνεδείξαντο ἄχρι τελευτῆς. ἡ δ' ὄρκους διεβε-
 βαιούτο, μηδὲν εἰδέναι τῶν γεγενημένων, πλὴν ὅτι εἴροεσθαι P. 470
 προσετέτακτο παρ' αὐτῆς, κατεγίνωσκε τε καὶ αὐτὴ πολλὴν
 ἐκείνων τὴν ἀπήθειαν. μετὰ δὲ τὴν ἐκείνης τελευτὴν τὰ χρή-
 ματα ἐκείνης τε καὶ τοῦ υἱοῦ διηρηνάτο καὶ πολλὰ ἐκείνων
 10 ἐξευρίσκειτο, μάλιστα δ' ὅτι καὶ πατριάρχης κατὰ τῶν ἐχόν-
 των ἐξεῖπεν ἀφορισμὸν, ὃν εἶχεν ὡσπερ τινὰ δορυφόρον ταῖς
 παρανόμοις ἐπιθυμίαις πάσαις ὀξύτατα ὑπηρετοῦντα, ὃν οἱ
 πολλοὶ τῶν ἐχόντων δεισάντες, φέροντες τὰ φυλατιόμενα πα-
 ρεῖχον· οἱ δὲ καὶ ὡς παρὰ δίκην γινομένου καταφρονοῦντες,
 15 ἵστεως μὲν κατεῖχον, χρόνῳ δὲ ὕστερον ὑπὸ τῶν συνειδότεων
 μηνυόμενα πάντα ἀναλώθη. οὕτω δὲ ἦσαν πλεῖστα τὰ ἐξ- B
 ευρισκόμενα, ὥστε, καίτοι πολλῶν αὐτὰ πρότερον συμμεριζο-
 μένων, καὶ τὰ μὲν Ἀποκαύκου τοῦ μεγάλου δονκός παρα-
 κατέχοντος, ἕτερα δὲ Γαβαλᾶ τοῦ πρωτοσεβαστοῦ, (κάκεινος
 20 γὰρ συνάρχων τῷ μεγάλῳ δονκὶ τὰ κοινὰ διήκει καὶ μεσά-
 ζων βασιλίδι ἦν,) καὶ Κιννάμου τοῦ μυστικοῦ τῶν βασιλι-
 κῶν χρημάτων τότε ταμίου ὄντος, καὶ πολλῶν ἑτέρων εὐνού-
 χων, οἱ παρεδυνάστευον, ὅμως ἐκ τῶν ὑπολειπομένων ἀνα-
 λίσκοντες, τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον συνεκρότουν· οὕτως

sororis inquam Michaelis primi Palaeologi, Marthae appellato, in paterno monumento composuit. Deinde Augustam adiens, crudelitatem inhumanam archontum nuntiavit, qua in eam usque ad mortem saeviissent. Illa Deum hominesque testari, nihil horum se scire: tantummodo iussisse in carcerem dari, et eorum barbaram feritatem ipsa quoque execrari. Secundum obitum eius, filii pecunia indagata et ingens inventa est. Quia enim patriarcha adversus eam servantes anathematismum vibraverat, (quem velut ministrum ac satellitem quemdam sceleratis cupiditatibus suis omnibus promptissime inservientem habebat,) eum multi metuentes, custoditam a se pecuniam afferebant. Alii hoc fulmen velut iniustum despicientes, interim retinebant, donec a consciis prodita penitusque distracta et distributa est. Tam autem innumerabilis fuit, ut, quamquam multi eam inter se partirentur et pars Apocaucho, magno duci, obtingeret, pars Gabalae protosebasto, (nam et is Apocaucho erat in re publica regenda socius et imperatricis aulae praefectus sive curator,) pars Cinnamo, comiti sacrarum largitionum, multisque insuper eunuchis, qui simul dominabantur, nihilominus ex reliquis impensam in bellum contra Cantacuzenum tolerarent. Ceterum imperatrix multum

- A.C. 1342 ἦσαν ἄπειρα τῷ πλήθει. ἡ βασιλις δὲ πολλὰ πολλάκις περὶ εἰρήνης πρὸς πατριάρχην καὶ τοὺς ἄλλους τῶν πραγμάτων ἄρχοντας διαλεχθεῖσα, οὐδὲν ἀνῦσαι τῶν δεόντων ἠδυνήθη, C ἐκείνων ἤδη κατὰ κράτος πᾶσαν ἐσχηκότων τὴν ἀρχὴν καὶ οὐδ' ἄκροις ὡς τὴν εἰρήνην παραδεχομένων. τοῦ δοκεῖν δὲ 5 δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ βασιλίδι καὶ σφίσιν αὐτοῖς συμφέροντα αἰρεῖσθαι, κατασκόπους δῆθεν προπέμποντες πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα, ἔπειτα ὑποδεχόμενοι ἐπανιόντας, εἰσηγῶν πρὸς βασιλίδα, ἄλλα τε πολλὰ ἐκείνου καταπνευδομένους καὶ ὡς ἀναφανδὸν πρὸς τοὺς συνόντας μεγαληγοροίη, 10 ὡς, εἰ περιγένοιτο ἐν τῷ πολέμῳ, βασιλίδα μὲν καὶ βασιλέα V. 379 τὸν υἱὸν ἀποκτενεῖ μόνον, ἀτιμάσας μηδὲν πατριάρχῃ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις, οἳ τὸν παρόντα πόλεμον ἤγειραν αὐτῷ, με D τὰ πολλὰς αἰκίας ἐφύβριστον καὶ βριαϊότατον θάνατον ἐπάξει. οἳ καὶ τοῖς λεγομένοις ἐκ συνθήματος εὐθύς παρόντες, μεγί- 15 στήν πρόφασιν ἐποιοῦντο τοῦ μὴ δύνασθαι πρὸς κίνδυνον τοσοῦτον σφᾶς αὐτοὺς ὑπάγειν ἐκοντὶ τῷ κατ' ἐκείνων οὕτω μαινομένῳ διὰ τῆς δοκούσης εἰρήνης ἐγχειρίζοντες, αὐτίκα τε ἐψηφίζοντο τὸ δεῖν ἐκείνῳ πάσῃ σπουδῇ καὶ προθυμίᾳ πολεμεῖν, καὶ εἴ τις τι περὶ τῆς πρὸς ἐκεῖνον εἰρήνης φθέγγεται 20 το, πολέμιον ἠγεῖσθαι καὶ αὐτόν. ἐπεὶ δὲ βασιλεὺς τε ὁ Καντακουζηνὸς ἐξεστράτευσεν πρὸς τὴν ἐσπέραν καὶ Ἀποκαυκος ὁ μέγας δούξ τὴν πᾶσαν ἤγε Ῥωμαίων ἡγεμονίαν, τὸ

4. πάντων P.

ac saepe cum patriarcha reliquisque imperii gubernatoribus de pace agens, ipsis iam rerum potentibus et a mentione pacis refugientibus, nihil aequum impetrabat. Tamen ut a iustitia non recedere, et imperatrici ac sibimet consultum velle existimarentur, exploratores ad Cantacuzenum mittunt eosque reversos excipiunt, ad Augustam introducunt, cum alia multa in eum mentientes, tum quod palam inter suos ac magnifice iurasset, si vicisset, illam cum filio imperatore extra omne decus aliud occisurum tantummodo; patriarcham cum consortibus, qui hoc bellum contra se conflasset, fustibus prius ignominiose coopertos, contumeliosa et atrocissima morte interempturum. Qui narrationi huic ex composito statim praesentes, inde velamen maximum arripiebant, cur non possent in tanto discrimine sponte in ipsos adeo insanienti se subdere et per pacem tradere. Statim omni conatu ac lubentia illi armis occurrendum, et si quis de pace verbum ederet, similiter in hostis loco habendum edixerunt. Sed Cantacuzeno cum exercitu in occidentem profecto, Apocauchus, magnus dux, totius imperii rector, ex continenti se posse resistere desperabat: quod ut tali adversario se minime pa-

- μὲν ἐκ τῆς ἠπειροῦ καὶ αὐτὸς ἀντιστρατεύεσθαι ἐκείνῳ ἀπε- A. C. 1342
 γίνωσκεν, (ἴδει γὰρ λόγου ἄξιον διαπραξόμενος οὐδὲν, οὐδὲ
 πρὸς τοιοῦτον ἀνταγωνιστὴν ἀξιόχρεως ἐσόμενος αὐτὸς,) τῇ
 δὲ ἐκ Βυζαντίου καὶ Θράκης στρατιᾶ οὐκ ὀλίγη οὔση Ἄνδρό- P. 471
 5 νικόν τε Παλαιολόγον τὸν γαμβρὸν καὶ Θωμᾶν τὸν Παλαιο-
 λόγον ἐπιστήσας στρατηγούς, ἐκέλευεν ἐκείνῳ ἐπομένους βλά-
 πτειν, εἴ τι δύναιντο, φυλαττομένους μᾶλλον, μὴ κακῶς
 αὐτοὶ παθεῖν. αὐτὸς δὲ τοῦ μὴ δοκεῖν ἀργὸς καθῆσθαι τῶν
 ὄλων ἔχων τὴν ἀρχὴν, ἐβδομήκοντα νεῶν στόλον ἐξηρτύετο,
 10 ὡς ἐκ θαλάσσης πολεμήσων. δαπάνη δὲ ἦν αὐτῷ πρὸς
 τὰς τριήρεις τὰ βασιλέως χρήματα, ἃ ἐκρύπτετο ἐν Βυζαν-
 τίῳ. καίτοι γε αὐτοῦ πάντες πολλὴν κατεγίνωσκον ἀβελτηρίαν,
 εἰ πρὸς ἠπειρώτιν στρατιὰν ἐκ θαλάττης αὐτὸς ἀντιτάττε- B
 σθαι παρασκευάζοιτο καὶ χρήματα τοσαῦτα οὐκ εἰς δέον ἂ-
 15 ναλίσκοι. τὸ δ' ἀπέβαινε ἐναντίως, ἢ ἂν τις ἐκ τῶν πρα-
 γμάτων στοχαζόμενος φῆθη. πλεῖστα γὰρ ἔβλαψε τὰ Καν-
 τακουζηνῷ τοῦ βασιλέως πράγματα, εἰς Θεσσαλονίκην οὐκ
 ἐκ προνοίας ἰδίας, ἀλλὰ κατὰ τύχην ἀφικόμενος. ταῦτα μὲν
 οὖν ὕστερον εἰρήσεται.
- 20 λζ. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς ἐπεὶ Περιθεώριον C
 εἰλεῖν οὐκ ἠδυνήθη, ἀναγκαῖον δὴ ἤγεῖτο πρὸς Θεσσαλονίκην
 τὴν ταχίστην ἀφικέσθαι, δεῖν ἔγνω πρότερον πρωτοστράτορι
 μηνύειν τὴν ἐπιδημίαν. εἰδὼς δὲ, ὡς Συργῆς στρατιώτας
 πέμψας φυλάττει τὰς ὁδοὺς τοῦ μὴ λαθόντα τινὰ ἀγγελίας

rem, ita nullum quoque operae pretium facturum sciret. Copiis autem Byzantinis et Threiciis non mediocribus cum Andronicum Palaeologum generum et Thomam Palaeologum duces dedisset, mandavit, ut illum insequentes, hostibus incommovent, si quid possent, caventes magis, ne quid ipsi detrimenti acciperent. Ipse vero ne sedere videretur summus rerum princeps, sexaginta navium classem velut e mari pugnaturus adornavit; in quas de pecunia Cantacuzeni Byzantii occultata sumptum fecit: tametsi illum omnes, ut valde vesanum, reprehenderent, qui terrestri exercitui navalem opponere institueret tantamque pecuniam nullo fructu insumeret. Aliter autem quam quis ducta ex rebus coniectura putavisset, evenit; plurimum enim rei Cantacuzenicae obfuit, Thessalonicam non dedita ab se opera, sed forte quadam delatus, de quo postea disseretur.

37. Cantacuzenus imperator, ubi Peritheorium adducere in potestatem nequivit, et Thessalonicam sibi necessario festinandum censuit, de adventu suo protostratorem prius monendum duxit. Cum autem comperisset, Syrgen missis militibus vias obsidere, ne quis ad eum fallens nuntios perferret, contra nequitiam illius artificium huiuscemodi excogitavit. Duobus millibus imperavit, uni quidem,

- A. C. 1342 ἕκ τινος αὐτῷ κομίζειν, τοιοῦτόν τι πρὸς τὴν ἐκείνου πονη-
ρίαν ἀντιτεχνᾶται. τῶν στρατιωτῶν δυσι τὸν μὲν ἐκέλευεν
ἀποδυθέντα καὶ περιαγκωνίσαντα ἑαυτὸν ἄγεσθαι δεσμώτην,
τὸν ἕτερον δὲ ἄγειν. εἰ δὲ οἱ τὰς ὁδοὺς τηροῦντες περιτύ-
D χιοιεν, τὸν ἄγοντα φάσκειν, ὡς τὸν ἵππον ἀπολωλεκῶς, τὸν 5
μὲν οὐχ εὗροι, τὸν χαλινὸν δὲ παρὰ τὰνδρὶ τούτωϊ· ἀπαιτοῦν-
τα δὲ καὶ τὸν ἵππον, μὴ ἀποδιδόναι, ἀλλὰ τὸν χαλινὸν μό-
νον εὗρηκέναι παρὰ τὴν ὁδὸν δισχυρίζεσθαι. οὗ δὴ χάριν
δήσαντα, ἄγειν πρὸς τὸν βασιλέως θεῖον, ὅπως παρ' ἐκείνου
βασανιζόμενος ἀποδοίῃ καὶ τὸν ἵππον. ἐκέλευε δὲ καὶ τὸν 10
V. 380 δεσμώτην τῷ ἄγοντι τὰ ἴσα συνομολογεῖν. τοῦτον δὲ τὸν
τρόπον παρελθόντας τοὺς φυλάσσοντας, ἔπειτα ἕκαστον οἱ
προσσετέτακτο ἀποχωρεῖν. οἱ μὲν οὖν ἐποίουν κατὰ τὰ κε-
κελευσμένα καὶ διαλαθόντες τοὺς ἐπὶ τὴν φυλακὴν τεταγμέ-
νους τῶν ὁδῶν, ἤκον πρὸς πρωτοστράτορα ἐν Θεσσαλονίκῃ. 15
P. 472 βασιλεὺς δὲ, ὡς μάλιστα ἐνῆν, τὸ νῦν μὲν Πολύστυλον, ἐν
τοῖς Ἑλληνικοῖς δὲ χρόνοις Ἀβδηραν ὠνομασμένον, πολίχμιον
παράλιον ὄν, ἔπ' αὐτοῦ τε ἠκοδομημένον πρότερον καὶ τότε
διὰ τὴν ἀρχαίαν εὐνοίαν οὐκ ἀποστάν, πολλῆς προνοίας ἀ-
ξιώσας, σιτόν τε αὐτοῖς ἐπιχορηγήσας καὶ στρατιώτας πρὸς 20
ἐπικουρίαν, αὐτὸς τὴν ἄλλην ἔχων στρατιάν, τὸ παρὰ τὴν
Χριστούπολιν τείχισμα διελθὼν, ἐστρατοπέδευσεν ἐν Φιλίπ-
ποις. ἔπειτα ὡς ἐκεῖθεν ἀναστὰς εἶχετο τῆς ὁδοῦ, συντυγ-
χάνει τῷ τε παρ' αὐτοῦ πρὸς πρωτοστράτορα ἀπεσταλμένῳ

1. κομίζει P. 3. περιαγκωνίσαντα P. et M. 17. Ἀβδηραν
M. 23. τῆς om. P.

ut vestibus exutus et manibus post terga revinctis, duceretur; alteri vero, ut duceret. Si qui vias insidebant, occurrerent, affirmare ducentem, se equo perduto illum quidem non invenire, fraenum autem apud hunc virum reperisse; qui equum sibi reposcenti non reddat, sed fraenum dumtaxat in via sibi repertum affirmet. Quam ob causam se illum vinctum ad imperatoris affinem ducere, ut ab ipso quaestioni subiectus, etiam equum restituat: quod et vinctum cum ductore affirmare iubebat. Hoc autem modo praeteritis custodiis, utrumque, quo mandatum erat, abire. Illi mandatis morigeri, deceptis itineris custodibus, ad protostratorem Thessalonicam veniunt. Imperator autem quam maxime poterat, hodie quidem Polystylon, temporibus Graecorum Abderam nominatam, oppidulum maritimum, a se prius instauratum (quod tunc pro veteri in suum instauratorem benevolentia in fide manserat) multa cura dignatus, eique annona ad victum et militibus ad praesidium suppeditatis, ipse cum reliquo exercitu munitionem apud Christopolim transiens, apud Philippos castra posuit. Inde movens, in eos incidit, quos prius ad protostra-

πρότερον καὶ ἑτέρῳ τῶν ἐκείνου οἰκετῶν, οἱ γράμματα ἐκ Α. C. 134
 πρωτοστράτορος παρεῖχον, ἃ ἐμήνυε, μὴ νῦν ἦκειν παρ' αὐ-
 τόν, ὡς Θεσσαλονίκην οὐ δυνάμενον παραδιδόναι· ἀλλὰ Χρέ- B
 λην πρότερον καὶ τὴν ἐκείνου δύναμιν προσεταιρίζεσθαι, ἔπει-
 5τα ἦκειν πρὸς αὐτόν. βασιλεῖ δὲ εὐθύς μὲν, ὡς οὐ κατὰ
 γνώμην τὰ πράγματα ἀπῆντα, δεινὰ εἰσῆει ὑποπτεῦειν, ὅμως
 δὲ ἀναγκαιῶς πρόσω χῶρεῖν ἔκρινε μᾶλλον δεῖν. καὶ περὶ
 τὴν Δράμην ἐλθὼν, ἐστρατοπέδευσε πρὸς τινα κώμην Κωδο-
 νιανὴν προσαγορευομένην. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ ἄλλως μὲν
 10 πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκη Ζηλωτὰς ὑπέφροितτε καὶ μαλακώ-
 τερον ἤπειτο τῶν πραγμάτων ἀμφίβολος ὢν καὶ οὐκ ἐτόλμα
 καθαρῶς πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀποδύεσθαι· τότε δὲ μάλιστα C
 ἐκ Βυζαντίου πέμπουσα ἐθορύβει ἡ γυνή, φάσκουσα, ὡς τοῖς
 ἐνταῦθα ἄρχουσιν, ὅτι Καντακουζηνῷ διαλέγοιτο πεπυσμέ-
 15 νοις, δεινότατα αὐτῇ τε καὶ παισὶ καὶ οἰκειοῖς ἀπειληθεῖη,
 εἰ μὴ παύοιτο τοιαῦτα κακουργῶν· ἃ φυλάττεσθαι ἐδεῖτο,
 μὴ κακῶν αὐτοῖς ἀνηκέστων αἴτιος καταστῆ. ὢν ἔνεκα καὶ
 αὐτὸς τὴν ἀφίξιν ἀπηγόρευε τῷ βασιλεῖ, τὴν Χρέλην προφασι-
 ζόμενος ἑταιρείαν, ὡς ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τὰ μάλιστα λυσι-
 20 τελοῦντα ἐαντιῷ σκεψόμενος. ἐν ᾧ δὲ ὁ βασιλεὺς ἐστρατοπέ-
 δευεν ἐν Κωδωνιανῇ, πέμψας πρὸς Χρέλην, ἐκέλευεν ἦκειν
 πρὸς αὐτόν κατὰ τὸ σύνθημα ἐλθόντα· ὃ δ' ὠμολόγει πρότε-
 ρόν τε καὶ νῦν οὐχ ἦκιστα εὐνοὺς εἶναι πρὸς αὐτόν· δεδοι-

8. Κωδωνιανὴν M. hic et infra.

torem miserat, et alium quemdam eius famulum, litteras ab eodem
 afferentes, in quibus erat, ne nunc veniret, quod Thessalonicam
 tradere non posset: sed prius Chrelem cum eius copiis sibi ad-
 iungeret atque ita demum adveniret. Imperator quoniam res adver-
 sus voluntatem ibat, statim graviter suspicatus, nihilo minus omni-
 no procedendum iudicavit. Cumque prope Dramam esset, apud vi-
 cum Codonianam appellatum castra metatus est. Protostrator et
 alioqui propter Zelotas, qui erant Thessalonicae, nonnihil horre-
 bat, incertusque animi agebat languidius: nec simpliciter, ut gene-
 rosus athleta in theatro vestem ad luctamen exuere audebat; et
 tunc acceptis ab uxore Byzantio litteris, turbabatur maxime, in
 quibus erat scriptum, principes ibidem, quod audissent eum cum
 Cantacuzeno agere, sibi, liberis ac domesticis immania denuntiasse
 nisi ipse a malo facinore temperarit. Quare orabat mulier, cave-
 ret, ne eius causa malis implicarentur gravissimis. Ideo se quoque
 ei obviam non venisse et Chrelis societatem practexuisse, ut inter-
 ca losi, quod in rem suam potissimum sit, considerare possit. Dum
 Codonianae moraretur imperator, Chrelem ad se, qui ex pacto iam
 adesset, accersivit. Is et ante se illi fuisse et modo esse amicissi-

- A.C. 1342 κέναι δὲ Ῥωμαίους τοὺς αὐτῷ πολεμοῦντας, μὴ διαρπάσωσι
 τὰ ὄντα ἐν χωρίοις ἀτειχίστοις διεσκεδασμένα. τὰς γὰρ πό-
 λεις, ὧν ἤρχε πρότερον ὑπὸ τῷ Τριβαλῶν ἄρχοντι τελοῦν,
 παραδεδωκέναι βασιλεῖ, ὡς καὶ αὐτὸς τῶν ἄλλων μᾶλλον
 σύνοιδεν· αὐτὸς δὲ τὴν οὐσίαν ἐν τῷ Μελενίκου προαστείῳ⁵
 πᾶσαν ἔχειν. δι' ἃ οὐ δύνασθαι ἤκειν πρὸς αὐτὸν, εἰ μὴ
 Μελενίκον πρότερον ὑποποιήσαιτο. οὕτω γὰρ καὶ αὐτὸν, θαρ-
 σήσαντα, ὡς οὐδὲν τῶν ὄντων ἀπολεῖ, συνάψασθαι προθύμως.
 βασιλεῖ μὲν οὖν εὐθύς ἐδόκει πάντα ἄπορα. τότε γὰρ ἀνα-
 στρέφειν ἐκ Μακεδονίας οὐ πρὸς αὐτοῦ ἔσεσθαι ἐνόμιζε,¹⁰
 καὶ τὸ προΐεναι πρὸς ἑσπέραν, τὴν Χρέλη καὶ πρωτοστράτο-
 P. 473 ρος καταλιπόντα συμμαχίαν, οὐκ ἀγαθόν. ἐδόκει δὲ μᾶλλον
 Μελενίκου ἀποπειρῶν, εἰ δύναίτο προσάγεσθαι ὁμολογίᾳ. ὄ-
 πλοις γὰρ βιάζεσθαι ἀδύνατα ἦν ἔκ τε θέρσεως τοῦ τόπου
 καὶ κατασκευῆς τῆς πόλεως ὀχυρωτάτης οὐσης. καὶ πέμψας¹⁵
 διελέγετο κρύφα τοῖς οὖσιν ἐνταῦθα φίλοις περὶ παραδόσεως.
 Συργῆς μὲντοι ἐκ Φερῶν ἅμα μητροπολίτῃ τῆς αὐτῆς πόλεως
 τὴν ἴσην ἀπέχθειαν πρὸς βασιλέα ἐπιδεικνυμένῃ καὶ Μονο-
 μάχῃ τῷ ἐπάρχῳ, (ἦκε γὰρ ἐκ Θεσσαλίας κάκεινος πρὸς αὐ-
 V. 381 τόν,) πέμπουσιν εἰς τὸ στρατιπέδον κατασκόπους, τὴν τε βα-
 σιλέως στρατιὰν κατασκευαζόμενοι ὀπόση εἶη, καὶ ὅτι δρῶν
 θέλοντες μαθεῖν. ἐπεὶ δὲ εἰλώσαν, τὴν τε στρατιὰν ἐκέλευε
 Βπεριμάγοντας κατὰ σχολὴν παρέχειν κατασκέπτεσθαι, καὶ γράμ-

8. συνέψασθαι P.

mum confitebatur; timere autem, ne Romani, quibuscum bellum haberet, facultates suas in locis nullo prorsus munimine tutis dispersas diripiant. Urbes enim, quibus adhuc principi Triballorum parens imperasset, demortuo imperatori, quod optime nosset, tradidisse et fortunas suas in suburbano Melenici habere. Quare, nisi Melenicum ipse subegerit, accedere ad eum non posse; sic enim et se confisum de suis nihil amissurum, alacriter arma iuncturum. Imperatori illico visa omnia impeditissima. Nam et ex Macedonia reverti haud sibi decorum, et pergere porro in occidentem, Chrelae ac protostratoris societate destitutum, parum frugiferum sentiebat. Libuit igitur experiri, num Melenicum ad deditionem voluntariam posset adducere: quam armis tum ob loci situm, tum ob munitio- nem validissimam cogere nequibat. Itaque clandestinis internuntiis cum amicis, quos ibi habebat, de proditione agit. At Pheris Syrges et metropolitanus urbis, qui aequali in imperatorem servebat odio, et Monomachus, Thessaliae praetor, qui ad Syrgen venerat, ad exercitum exploratores mittunt, per quos et quantus esset et quid actitaret, discerent. Quos ille captos circum exercitum duci et moras ad contemplandum dari iussit: litteras insuper tradidit,

ματα πρὸς τοὺς πέμψαντας παρέχων, ἐκέλευεν ἀναστρέφειν **A. C. 134a**
 ἐν οἷς περὶ τῶν ἐν Βυζαντίῳ γεγενημένων ὡς ἀδίκῳ καὶ συ-
 κοφαντικῇ γνώμῃ πραχθεῖη κατ' αὐτοῦ διεξιῶν, ἀπολογίαν
 ἐποιεῖτο καὶ περὶ ἑαυτοῦ, ὡς οὐ βασιλέως τοῖς παισὶν ἐπι-
 5 βουλευῶν, οὐδὲ βασιλείας ἐρῶν τοιούτοις ἐπιχειροῖη, ἀλλ' ἀ-
 νάγκῃ συνελαθεῖς ἐλπίδι τοῦ καταλύειν μᾶλλον τὸν πόλεμον
 καὶ τὰ λυσιτελοῦντα πᾶσι κοινῇ ποιεῖν. προσετίθει τε καὶ
 ὄρκους τοῖς λεγομένοις, ὡς οὐδὲν εἶη πρὸς ἀπάτην εἰρημένον.
 οἱ δὲ, ἐπεὶ τὰ γράμματα ἀνέγνω, ἀντέγραφον καὶ αὐτοὶ, ὡς
 10 οὐκ ἄλλοθεν ποθεν μᾶλλον, ἢ ἐξ ὧν αὐτὸς οἶεται εἶναι δίκαιος **C**
 πιστεύεσθαι, τῶν ὄρκων δῆθεν, αὐτοὺς καταστοχάζεσθαι, ὡς
 οὐκ ἂν εἶη τὰ εἰρημένα ἀληθῆ. εἰ γὰρ ὡσπερ καὶ πρότερον,
 ἡνίκα ἰδιωτικὴν ἐσθῆτα ἔχων, τὰ πράγματα Ῥωμαίοις διώκει,
 ὄρκων οὐκ ἐδεῖτο, ἐν οἷς ἰσχυρίζεσθαι ἐχρῆν, ἀλλ' ἤρκει μό-
 15 νον εἰπεῖν, καὶ πάσης ἀποδείξεως ἰσχυρότερα τὰ εἰρημένα
 εἶναι, ὡσπερ οὐ μόνον αὐτοὶ συνίσασιν, ἀλλὰ καὶ οἱ πόρθῳ
 τῆς Ῥωμαίων γῆς κατωκισμένοι· οὕτω καὶ νῦν, εἰ ἀξιόπι-
 στίαν αὐτῷ συνήδει, οὐκ ἂν ὄρκων ἐδεήθη πρὸς τὸ πιστεύ-
 εσθαι συναιρομένων. ὅθεν καὶ χρῆ συνορᾶν, ἐξ οἷας δόξης
 20 οἷαν ἐκ τοῦ βασιλεῦσιν ἀγνώμων φαίνεσθαι ἀδόξϊαν κα-
 τηρέχθη. καὶ τοῖς αὐτοῖς κατασκόποις παροσχόμενοι, ἄγειν
 αὐτίς πρὸς αὐτὸν ἐκέλευον. πρὸς ἃ, θαυμάζειν αὐτῶν, ἀν-
 τέγραφεν ὁ βασιλεὺς, εἰ δέον πρότερον τὰ εἰρημένα, εἰ οὐκ **D**
 ἀληθῆ ἀποδεικνύναι, ἔπειτὰ καὶ περὶ τῶν ὄρκων διαλέγεσθαι·

10. *Γεταί Ρ.*

quas iis redderent, quorum missu venerant. His litteris, quam Byzantii impie et malevole secum esset actum, enarrans sese tuebatur; non imperatoris liberis insidiantem, nec imperium concupiscentem, sed necessitate sic urgente, et spe potius belli componendi communiæque commoda amplificandi ad hæc aggressum. Addebat etiam iuramentum, nihil se decipiendi causa dixisse. Lecta epistola illi rescribunt, non aliunde magis, quam unde is merito sibi credendum putet, ob iuramentum videlicet, se coniectare, falsa esse quae dixerit. Quemadmodum enim antea, quando in veste privata Romanam rem administravit, iuramentis ad asseverandum non indiguerit, sed tantum dicere suffecerit et eius dicta omni probatione firmiora fuerint, quod non modo ipsi, sed et qui longe extra urbem Romanam incolunt, haud nesciant: ita nunc, si se fide dignum consciret, non ad iuramenta, quae verbis eius fidem adderent, confugiturum fuisse. Hinc quoque intelligi, ex quanta gloria in quanta ignominiam ob suum scelus erga imperatores deciderit. Hæc litteras iisdem exploratoribus ad eum portandas committunt. Ad eas respondens Cautacuzenus, mirari se dixit, cum docere prius debue-

A.C. 134 τοὶ δ' ἐκείνων ἀποσχόμενοι καὶ ἀντειπόντες πρὸς μηδὲν, ἐπὶ τοὺς ὅρκους καταφεύγουσιν, ὥσπερ τι προὔργου νομιζόντες ποιεῖν. ὅτι δ' αὐτοῖς περὶ τῶν ἄλλων διαλέγεσθαι καταλιποῦσι, καὶ ἢ πείθεσθαι ὡς ἀληθεῖσιν ἢ ὡς ἐναντία ἔχουσιν ἐλέγχειν, περὶ τῶν ὄρκων μόνον εἰπεῖν τι βέλτιον ἐνομίσθη, περὶ αὐτῶν ἀποκρινεῖσθαι καὶ αὐτὸν, τᾶλλα ὑπερβάντα. ἐγὼ τοίνυν, ἔγραφε, νομιζῶ τοὺς ὅρκους ἢ διὰ τὸ μὴ τοὺς ὀμνύον-
 P. 474 τας ἀξιόχρεως πρὸς πίστιν εἶναι γίνεσθαι, ἢ διὰ τὸ τοὺς δε-
 χομένους ἢ φαύλους τοὺς τρόπους εἶναι, ἢ διὰ μέγεθος τῶν ἐπαγγελλομένων ἀδυνάτως ἔχειν πείθεσθαι ὄρκων χωρὶς. ὅτι τοίνυν ἐμοὶ τὴν ἀξιοπιστίαν οὐ μόνον ὁ παρελθὼν χρόνος τοσοῦτος ὢν, ἐν ᾧ τὰ Ῥωμαίων πράγματα διήκουν, (οὐδὲ γὰρ οὐδὲ διὰ ταύτην ὄρκων ἐδεήθη ποτὲ,) συμμαρτυρεῖ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ μάλιστα πειρώμενοι διαβάλλειν, οὐ δύνασθε συγκρούπειν οὕτως οὕσαν καταφανῆ, οὐδὲν ἄλλο λείπεται, ἢ δι' ἡμᾶς τοὺς χαίροντας ἐν ταῖς συκοφαντίαις γίνεσθαι, καὶ διὰ τοῦτο μηδ' αὐτοῖς πιστεῦειν δυναμένους, οἷς αὐτοὶ συμμαρτυρεῖτε τὸ μηδέποτε ἐψεῦσθαι. ὅτι δ' ὁ περὶ τῶν ὄρκων λόγος τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὥσπερ εἴρηται, καὶ αὐτόθεν μὲν
 B καταφανές· πειράσομαι δὲ καὶ ἐκ παραδείγματος μάλιστα ἀληθεστάτου καταφανέστερον ποιεῖν. εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν θεὸς ἐστὶν ἀληθινός, καὶ αὐτοαλήθεια καὶ καλεῖται καὶ ἐστι, καὶ δίκαιός ἐστι πιστεῦεσθαι καὶ ὄρκων χωρὶς· ὁ δὲ οὐ τῷ

4. ἐναντίως M. 12. ὢν M., ἂν P. 13. ἐδεήθη P.

rint, vera non esse quae scripserit, deinde de iuramentis disputare: illi eorum nihil confutantes, quasi praeclare operam posituri, iuramentum carpsent. Quoniam autem de aliis loqui illaque seu tamquam vera credere, seu tamquam falsa refellere noluerint, sed de iuramentis dumtaxat aliquid verborum facere melius existimarint, se quoque ceteris praetermissis, de ipsis responsurum. Ego igitur, inquit, iuramenta concipi arbitror, aut quia qui iurant, alioqui fidem non merentur, aut quia quibus iuratur vel improbi sunt, vel propter magnitudinem promissorum, nisi iuramentum accesserit, credere non possunt. Cum itaque me citra iusiurandum fide dignum esse, non solum praeteritum tempus tam longum, quo rebus Romanis praefui, testetur, sed etiam vos ipsi, qui in primis calumniari me conamini, celare id, quia manifestissimum, non possitis: relinquatur aliud nihil, quam me iurasse propter vos, qui sycophantiis gaudetis, ideoque nec iis fidem commodare potestis, quos ipsimet nunquam esse mentitos testificamini. Sic autem se habere, quae de iuramentis diximus, cum et hinc liqueat, nitar tamen exemplo verissimo reddere liquidius. Si enim Deus noster est Deus verax, et ipsa veritas vocatur et est, mereturque fidem etiam iniuratus, et

Ἀβραάμ μόνον ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ ἢ μὴν πληθυνεῖν αὐτοῦ τὸ Α. C. 1342
 σπέρμα, ἀλλὰ καὶ τῷ Δαυιδ ὕστερον, (ὤμοσε γάρ, φησι, κύριος
 τῷ Δαυιδ ἀλήθειαν καὶ οὐ μὴ ἀθετήσῃ αὐτήν,) δῆλον ὡς οὐχ
 ἑαυτοῦ, τῆς μικροψυχίας δὲ τῶν ἀκουόντων ἕνεκα καὶ τῆς περὶ
 5 τὰ ἐπαγγελλλόμενα ἀμφιβολίας τοὺς ὄρκους ἐποιεῖτο. καὶ Παῦ-
 λος δὲ ὕστερον ὁ τῆς ἀλήθειας μαθητῆς καὶ κήρυξ περὶ ὧν εἰς V. 382
 τρίτον οὐρανὸν ἀρπαγείς εἶδε, μέλλον διηγεῖσθαι, καίτοι γε ἕαν- C
 τῷ πολλὴν συνειδῶς ἀλήθειαν, ὅμως τῆς ὠφελείας ἕνεκα τῶν
 ἀκουόντων, εὐλογητὸς, εἶπεν, ὁ θεὸς, ὅτι οὐ ψεύδομαι, ὡς ἂν ὑπὸ
 10 ῥομάρτυρι θεῷ ἰσχυριζόμενος λέγειν ἂ ἐρεῖ, καὶ διὰ τοῦτο ἀξίων
 πιστεῦσθαι. ἔθος γάρ αἰεὶ τῇ ἀπιστίᾳ μεγάλα τοῖς πράγμασι
 λυμαίνεσθαι. ἔξοστιν οὖν ὑμῖν σκοπεῖν, ὡς σφίσιν αὐτοῖς μᾶλ-
 λον, ἢ ἐμοὶ τῶν ὄρκων ἕνεκα μέμφεσθαι προσῆκεν. ὑμεῖς δ'
 ὡσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις ἀειφυγία τὸ δίκαιον καταδικάσαντες
 15 καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀπελάσαντες ἀρχῆς, τῷ φίλῳ ψεύδει κέ-
 χρησθε αἰεὶ καὶ ταῖς συκοφαντίαις, οὐδὲ τοῦτο μεμνημένοι
 γοῦν, ὅτι τῶν τῆδε βεβιωμένων ἅπαντες ὑπέξομεν εὐθύνας
 μετὰ τὴν ἐνθὲνδε ἀπαλλαγὴν. ἐγὼ δ' ὡσπερ καὶ πρότερον, D
 οὕτω καὶ νῦν ὑπὸ ῥομάρτυρι τῷ θεῷ λέγω, ὡς οὐδὲν ἕτερον
 20 εὐθύς ἐξαρχῆς μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν, ἢ ὅσα βασιλί-
 δι καὶ παισὶ συμφέρει καὶ πᾶσι κοινῇ Ῥωμαίοις, διενοοῦμην
 τε καὶ πράττειν εἶχον διὰ σπουδῆς. ἐκείνων δὲ ἐξ οὐδεμιᾶς
 αἰτίας ἀληθοῦς, ἀλλ' ὑπὸ συκοφαντίας πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ

7. μέλλον P.

11. μεγάλη M.

13. δ' om. P.

tamen non solum Abrahamo per semet ipsum iuravit multiplicatu-
 rum eius semen, sed Davidi quoque postea, (iuravit enim, inquit,
 dominus David veritatem, et non frustrabitur eum,) patet, non
 propter se, sed propter imbecillitatem audientium eorumque nutan-
 tem circa promissa fidem iuravisse. Et Paulus postmodum Apostolus
 et præco veritatis, de iis, quae in tertium coelum raptus vident,
 narraturus, tametsi veracissimum se esse nosset, nihilominus pro-
 pter audientium utilitatem, Deus, inquit, qui est benedictus in
 saecula, scit, quia non mentior: velut Deo teste confirmans se di-
 cere, quae dicebat, et ideo aequum censens, sibi credi. Semper
 enim incredulitati magnae, res elevare et extenuare mos est. Ergo
 magis vos ipsos, quam me propter iuramentum reprehendendos fuisse
 perspiciatis licet. Vos vero, quomodo in aliis, iustitia damnata et
 ex imperio Romano eiecta, consueto et amico mendacio ac sycop-
 phantiis adhaeretis, nec hoc saltem recordamini, quae in hac vita
 gesserimus, eorum nos omnium post finem huius lucis rationem red-
 dituros. At ego, ut antea, sic hodie Deum testatus, aio, me nihil
 aliud statim ab initio post obitum imperatoris, quam quae impera-
 tricis et liberis eius, communi et Romanorum conducere, cogitasse

A.C. 1342 κεκινημένων πόλεμον, ἀναγκαίως καὶ αὐτὸς ἐξ ἑν νομιζῶ ἐ-
 μαντιῶ τε καὶ τοῖς συνοῦσι τὴν σωτηρίαν ἐκπορίζειν πρῶττω.
 P. 475 λή. Ἐκείνους μὲν οὖν οὕτως ἀπεδείκνυς μηδὲν ὑγιᾶς
 Β αὐτοῦ κατεγνωκότας. αὐτὸς δὲ, ἐπεὶ οἱ ἐν Μελενίκῳ φίλοι
 ἐκάλουν, ὡς παραληψόμενον τὴν πόλιν, πέμψας στρατιὰν κα-5
 τέσχεν, ἔπειτα καὶ τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἰωάννην τὸν Ἀσά-
 νην ἄρχοντα τῆς πόλεως καθίστη· πρᾶγμα δυσέλπιστον πρὶν
 γενέσθαι, γενόμενον δὲ ὅμως οὐ μετρίαν παρέσχετο παρα-
 ψυχῆν. αὐτίκα γὰρ πρὸς Χρέλην πέμψας, ἐκέλευεν ἦκειν
 πρὸς αὐτὸν, ὡς ἤδη τοῦ ζητουμένου ἠνυσμένου. ὁ δ' ἐδόκει¹⁰
 μὲν ἦδεσθαι τοῦ βασιλέα Μελενίκου ἔχειν, καὶ πᾶσαν ἔλεγε
 πρόφασιν αὐτῷ περιηρηῆσθαι· ἔτι δ' ὅμως ἀνεβάλλετο, τὸ
 δοκεῖν μὲν, ὡς τὰ ὄντα διαθησόμενος, μέλλων ἤδη ἄπτεσθαι
 πολέμου καὶ στρατείας, τῇ δ' ἀληθείᾳ, οὐκ ἐθέλων εἰς τοὺς
 κινδύνους ἐμβάλλειν ἑαυτὸν, ἀλλ' ἄνευ πόνων τὴν βασιλείω¹⁵
 εὐνοίαν καρποῦσθαι. βασιλεὺς δὲ ὡς εἶδε χωροῦντα πρὸς
 C ἀναβολὰς, τῆς διανοίας ἐκ τῶν εἰρημένων στοχασάμενος, Με-
 λενίκου μὲν ἄρχοντα τὸν γυναικὸς κατέλιπεν ἀδελφὸν Ἀσάνην
 τὸν Ἰωάννην μετὰ στρατιᾶς, ὅσης ἦτο ἀρκέσειν εἰς φρουρὰν
 τῇ πόλει· αὐτὸς δὲ τὴν ἄλλην στρατιὰν ἐν τῷ στρατοπέδῳ²⁰
 κελεύσας μένειν, ἅμα τοῖς νίεσι Ματθαίῳ καὶ Μανουὴλ τρια-
 κοσίους μόνον παραλαβὼν, συντόνωσ τε ὀδεύσας, εἰς τὴν ὑ-
 στεραίαν, ἔνθα ὁ Χρέλης διατρίβων ἦν, ἀφίκετο. ἐκείνου δὲ

8. παρέσχε P. 13. εὐ ante διαθησόμενος add. M.

facereque contendisse. Verum ubi illi nulla causa legitima, sed calumniis tantum eo impulsus sunt, ut me armis persequerentur, necessario et ipse ago, unde mihi et commilitonibus meis salus pariat.

38. Cum sic demonstrasset, illos parum probe de se iudicasse, amicorum, qui Melenici erant, accersitu manum misit urbemque occupavit, et Ioannem Asanem, uxoris fratrem, praefectum declaravit: quae res vix sperari poterat, antequam fieret; facta autem non mediocre dabat solatium; mox enim Chrelem, utpote perfecto, quod desiderabatur, advocat. Qui Melenicum ab imperatore obtineri laetus videbatur sibi que omnem excusationem amputatam affirmabat. Verumtamen adhuc, quasi res suas, antequam bello se crederet, compositurus, differebat: sed revera laborem detrectans, nullo cum periculo suo imperatoris amicitia perfrui cupiebat. Is ut hominem tempus ducere vidit, mentem eius ex dictis auguratus, Melenici praefectum Ioannem Asanem cum parte copiarum, quanta urbs defensanda indigeret, relinquit et altera parte in castris manere iussa, Matthaeo et Manuele filiis trecentisque tantummodo comitatus, magnis itineribus postridie ad locum venit, ubi Chreles morabatur. A

ἀσμένως ὑποδέξαμένου συνδιημερεύσας αὐτῷ καὶ συνδιαν- A.C. 1342
 κτερεύσας, τῇ μετ' αὐτὴν ἔχων καὶ αὐτὸν μετὰ τῆς στρατιῆς,
 αὐθις εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπανῆκε καὶ πολλῆς ἐνέπλησε τὴν
 στρατιὰν ἡδονῆς μετὰ Χρέλη ἀφιγμένος. ἦν γὰρ οὐ δυνατὸς
 5 μόνον καὶ ὄπλοις καὶ ἵπποις καὶ χρήμασιν, ἀλλὰ καὶ περὶ V. 383
 στρατηγίας κάλλιστα ἐξησκημένος καὶ οἶος τοὺς τε φίλους D
 ὠφελεῖν καὶ τοὺς πολεμίους βλάπτειν μάλιστα εἰδέναι. δι'
 ἃ καὶ περιμάχητος αὐτοῖς ἐδόκει ἢ ἐκείνου συμμαχία. ἐν
 Θεσσαλονίκη δὲ ὁ πρωτοστράτωρ, ὥσπερ ἔφημεν, ἀμφίβηλος
 10 ὄν καὶ περὶ τῶν βασιλέων ὅτι πρόσθηται φανερῶς διασκε-
 πτόμενος, μαλακώτερόν τε τῶν πραγμάτων ἤπτετο καὶ τοὺς
 λεγομένους Ζηλωτάς, οἳ ὑπὲρ βασιλείως τοῦ Παλαιολόγου βα-
 σιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ἤρουντο πολεμεῖν, αὐξανομένους κα-
 τὰ μικρὸν περιεώρα, τοῦτο μὲν, μὴ φανερὸς γένοιτο τὰ Καν-
 15 τακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἤρημένος, δεδοικῶς, (ἢ γὰρ θυγά-
 τηρ αὐτῷ καὶ ἡ γυνή, αἱ ἦσαν ἐν Βυζαντίῳ, καὶ ἡ ἄλλη πε-
 ριουσία οὐκ εἶον πράττειν ἃ ἤρεϊτο, ἐμβάλλουσαι εἰς ἀγω-
 νίαν, μὴ δι' αὐτὸν πολλοῖς προσομιλήσωσι κακοῖς,) τοῦτο δ' P. 476
 20 ὅτι καὶ Θεσσαλονικέων οὐ μόνον ἡ στρατιὰ, οἳ ἦσαν οὐκ ὀ-
 λίγοι, ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτῶν οἳ δυνατοὶ τὰ βασιλείως τοῦ
 Καντακουζηνοῦ ἤρημένοι πρὸς ἀμέλειαν ἐνήγον, οἷς ἐθάρξει,
 ὅτε βούλοιο, περιέσεσθαι τῶν Ζηλωτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐκείνοι
 διὰ τὴν μέλλησιν ἐκείνου ἦσαν οὐκ ἐνκαταφρόνητοι καὶ τὸν
 δῆμον ἀνηρέθισαν κατὰ τῶν δυνατῶν, τοῦ πρωτοστράτορος

14. τὰ om. P. 24. ἀνηρέθησαν P.

quo humaniter acceptus, diem et noctem cum eo transegit: postri-
 dieque in castra secum perduxit eiusque conspectu exercitum mira-
 biliter recreavit. Quippe non armis solum, equis et pecunia valebat,
 sed erat praeterea artibus imperatoriis exercitatissimus, noveratque
 cum amicis commodare, tum inimicis incommodare plurimum. Quo-
 circa etiam societas eius maximopere expetenda censebatur. Thessa-
 lonicae autem protostrator, ut docuimus, animum huc illuc versans,
 et ab utroque imperatorum palam staret deliberans, remissius ac socor-
 dius agebat, Zelotasque, qui pro imperatore, Palaeologi filio, in Can-
 tacuzenum se armabant, sensim augescere patiebatur: partim metuens,
 ne eius studiosus publice haberetur, cum filia et coniux Byzantii
 habitantes et amplae ibidem facultates id non permetterent, sollici-
 tumque et anxium facerent, ne sua causa multis aerumnis obiice-
 rentur; partim fretus Thessalonicensi non parvo praesidio ac civi-
 bus copiosioribus, quibus quando vellet Zelotas se oppressurum
 confidebat. At postquam illi eius dilatione corroborati, plebem in
 primores concitarunt, protostratore iam in Cantacuzenicis numerato,

A. C. 1342 ἄδη ἐγνωσμένον τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως δρῶν, ἐπι-
 θέμενοι ἀθρόον, ἐξελαύνουσι τῆς πόλεως περὶ χιλίους ὄντας.
 συμβολῆς ὀλίγης γενομένης δι' ἀκροβολισμῶν, ἐν ἧ καὶ τῶν
 πρωτοστράτορος οἰκετῶν ἐγένοντο ὀλίγοι τραυματίαι· ἐάλω-
 Βσαν δὲ καὶ τῶν δυνατῶν τινες, οἳ οὐκ ἠδυνήθησαν τοῖς ἄλλοις 5
 τῇ πρώτῃ συνεκπεσεῖν ὄρη. ἔφ' ἑαυτοῖς δὲ οἱ Ζηλωταὶ τὴν
 πόλιν ποιησάμενοι, ἐτράπησαν εἰς τὰς οἰκίας τῶν φυγάδων
 καὶ αὐτὰς τε καθήρουν καὶ τὰς οὐσίας διήρπαζον, καὶ τᾶλλα
 ἔπραττον, ὅσα ἦν εἰκὸς αὐτοὺς ἀνθρώπους ὑπὸ πενίας συνε-
 λαννομένους καὶ εἰς ὕβριν ἐξενηργημένους διὰ τὴν ἀθρόαν 10
 εὐπορίαν. εἰς τοσοῦτον δὲ ἀπονοίας καὶ τόλμης ἦλθον, ὥστε
 καίτοι τὰ δεινότερα τολμῶντες, σταυρὸν ἐκ τῶν ἱερῶν ἀδύ-
 των ἀρπάζοντες, ἐχρῶντο ὥσπερ σημαία καὶ ὑπὸ τοιῷ ἐλε-
 γον στρατηγεῖσθαι, οἳ τῷ πολεμίῳ μᾶλλον τοῦ σταυροῦ ἀγό-
 Cμενοι. καὶ εἴ τις πρὸς τινα ἐκ τινῶν ἰδίων ἐγκλημάτων διε- 15
 φέρετο, τὸν σταυρὸν ἀρπάζων, ἐχώρει κατὰ τῆς οἰκίας, ὡς
 δὴ τοῦ σταυροῦ κελεύοντος. καὶ ἦν εὐθύς ἀνάγκη ἐκ θεμέ-
 λίων ἀνεσπάσθαι, ὄρη τε ἀλογίστῳ καὶ κέρδους ἐπιθυμίᾳ
 τοῦ δήμου ἐπομένον. ἐπὶ δύο μὲν οὖν καὶ τρισὶν ἡμέραις
 ἡ Θεσσαλονίκη ὥσπερ ὑπὸ πολεμίων ἐδηρῶτο, καὶ οὐδὲν ἦν 20
 μὴ τελούμενον ὡρᾶτο τῶν ἐπὶ ἀλώσει γινομένων πόλεων. οἳ τε
 γὰρ κρατήσαντες νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν κατὰ συστάσεις δι-
 ούοντες, βουαῖς ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ τὰ τῶν ἐαλωκότων

18. ἀγασπᾶσθαι P.

21. δρῆτο P.

agmine facto invadentes, civitate circiter millenos expellunt, levique sagittarum certamine congressi, de famulis protostratoris aliquot convulnerant, primorum nonnullos capiunt, qui cum aliis primo impetu eicere sese non potuerant. Zelotae, urbe sub se redacta, ad aedes exulura conversi, eas direpta suppellectili evertunt: alia item cum iniuria et contumelia perpetrant, quae homines egestate coactos et abundantia facultatum alienarum irritatos perpetraturos esse, fuit verisimile. Eo autem audaciae amentiaeque prodierunt, ut etiam in primis nefanda committerent: crucem ex sacris adytis rapereut, eaque pro signo militari uterentur, sub quo se militare autumabant, qui potius ab inimico crucis possessi agitabantur. Quod si cui cum aliquo privata lis et controversia intercederet, rapti cruce, velut ea iubente, populoque inconsiderato impetu et lucri desiderio prosequente, ad domum eius tendebat, quam repente dirui a fundamentis oportebat. Ad biduum itaque triduumve Thessalonica non secus quam ab hostibus vastabatur: nihilque quod captis urbibus solet, non etiam illic fieri cernebatur. Nam victores noctu et interdium gregatim obambulabant et clamoribus sua gaudia testabantur: captorumque res agebant ferebantque: et victi gementes

ἤγόν τε καὶ ἔφερον· καὶ οἱ νενικημένοι στένοντες ἐν ἀδύτοις A.C. 1342
κατεκρούπτοντο, ἀγαπητὸν ἠγούμενοι, ὅτι μὴ αὐτίκα ἀποθνή-
σκοιεν. ἐπεὶ δὲ, ὧν ἔδει διεφθαρμένων, παύσαιτο ἡ ταραχὴ,
οἱ Ζηλωταὶ αὐτίκα ἐκ πνευστάων καὶ ἀτίμων πλούσιοι καὶ
5 περιφανεῖς γεγενημένοι, πάντα ἤγον δι' ἑαυτῶν, καὶ τοὺς μέ- D
σους μετήεσαν τῶν πολιτῶν, ἢ συνασχημονεῖν ἀναγκάζοντες
αὐτοῖς, ἢ τὴν σωφροσύνην καὶ τὴν ἐπιείκειαν ὡς Καντακου-
ζητισμὸν ἐπικαλοῦντες. ἐν Θεσσαλονίκη μὲν οὖν τοιαῦτα ἐτε-
λεῖτο. πρωτοστράτωρ δὲ ἐπεὶ μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν
10 ἀορίστων ἐξηλαύνετο, εἰς Γυναικόκαστρον ἀφικόμενος, (κατεῖχε
γὰρ αὐτὸ καὶ πρότερον φρουρᾶ, οἷα δὴ ὑπὸ τῷ Θεσσαλονίκῃς
ἄρχοντι εἰωθὸς τελεῖν,) ἠύλιζετο ἐκεῖ καὶ κακῶς ἐποίει Θεσ-
σαλονίκην ληϊζόμενος καὶ πάσης ἐκράτει τῆς ἔξω τειχῶν γῆς.
ἀντικαταστῆναι γὰρ πρὸς τοὺς ἔξω οὐδαμῇ οἱ ἔνδον ἦσαν
15 δύνατοί, ἔπεμπε δὲ καὶ πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα P. 477
περὶ Χαλκιδικὴν ἔτι διατρίβοντα, ἅμα μὲν μηνύων, ὡς ἐκ- V. 384
βληθείη Θεσσαλονίκῃς, τοῦ δήμου καὶ τῶν Ζηλωτῶν αὐτῷ
ἐπιθεμένων, ἅμα δὲ καὶ ἐλπίδας οὐ φάυλας ὑποφαίνων,
ὡς, εἰ παραγένοιτο ταχέως, τῶν τε ἔνδον οὐκέτι παντάπασι
20 ἐκπεπολεμημένων, (ἦσαν γὰρ ἔτι, οἱ τὰ βασιλέως ἤρημένοι
δέει συνείποντο τοῖς Ζηλωταῖς,) καὶ τῶν ἔξω μέγα δυναμέ-
νων, ῥαδίως παραστήσαιο τὴν πόλιν. βασιλεῖ μὲν οὖν ἐδόκει
πάντοθεν περιίστασθαι δεινὰ, ὅμως ἐπὶ τὸν πάντα ἄγοντα
θεὸν τὰς ἐλπίδας τῆς σωτηρίας καὶ τῆς νίκης ἀνατιθεῖς, πρὸς B

11. τῶν P.

in abstrusa loca se abdebant, hoc uno contenti, quod non sine mora essent iugulati. Interfectis etiam, quos visum est interfici, postquam tumultus conquievit, Zelotae ex mendicis et obscuris divites atque illustres repente facti, omnia per se curabant: et tenuiores cives sollicitantes aut secum inhoneste vivere cogebant, aut eorum moderationem aequitatemque pro Cantacuzenismo accusabant. Atque haec Thessalonicae. Protostrator vero cum milite et optimatibus pulsus, Gynaecocastrum venit, (quod ipsum prius collocato ibidem praesidio, ut Thessalonicae praefecto subiectum tenebat,) ibique manens, Thessalonicam praedis agundis vexabat, et quantum erat agri eius extra muros, infestum habebat: ad resistendum enim incolae nequaquam pares erant. Cantacuzeno autem adhuc prope Chalcidicen haerenti significat, se, plebe et zelotis compellentibus, Thessalonica eiectum esse; simul etiam spem non minimam substendit, si acceleraret, indigenis necdum omnibus efferatis, (erant quippe, qui eius partium studiosi, Zelotas aversabantur,) et potentia eorum, qui foris essent, levi negotio civitatem subacturam. Imperator igitur infortunius obrutus videbatur. Verumtamen in omnium moderatore Deo

A. C. 1342 Χρέλην ὅσα ἔδει διαλεχθεῖς καὶ προθεσμίαν συνθέντος, καθ' ἣν ἔδει τὰ οἴκοι διαθέμενον ἀφικέσθαι πρὸς αὐτὸν, ἔπειτα καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου στρατιᾶς οὐκ ὀλίγην παραλαβὼν ἅμα τοῖς οἰκείοις ἠπειγέτο πρὸς πρωτοστράτορα. ἐν τῇ μεταξύ δὲ διερχομένη ἡ Ῥεντίνα, φρούριόν τι Θεσσαλονίκης ἡμέρας 5 ὁδὸν διέχον, προσεχώρησεν ἐκοντί. καταλιπὼν δὲ αὐτοῖς ἄρχοντα καὶ διακοσίους στρατιώτας φρουρὰν, αὐτὸς ἐλθὼν ἐστρατοπέδευσεν ἐν Λαγκαδαῖ οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης. ἡ δὲ ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ ἅμα στρατηγοῖς τοῖς Παλαιολόγοις Ἀνδρονίκῳ καὶ Θωμᾷ ἀφιγμένοι εἰς Φεράς, παραλαβόντες¹⁰ C καὶ Συργῆν ἄγοντα τὴν ἐκ Μακεδονίας στρατιάν, καὶ ἔπαρχον τὸν Μονομάχον συστρατενόμενον ἅμα τοῖς οἰκείοις, τὸ ἐκείνου παραμείψαντες στρατόπεδον, ἦκον εἰς Θεσσαλονίκην. βασιλεὺς δὲ ἐκεῖ τὴν νύκτα ἀνλισιάμενος, ὡς μὴ δοκοίη δεῖαι τῇ ἐκείνων ἀπανίστασθαι, εἰς τὴν ὕστεραιάν ἄρας, ἦλθεν¹⁵ εἰς Γαλικὸν, ποταμὸν τινα ἐγγὺς Θεσσαλονίκης, ἔνθα ὁ πρωτοστράτωρ καὶ οἱ ἐκ Θεσσαλονίκης φυγάδες περὶ χιλίους ὄντες συνεγένοντο, τῶν ἵππων ἀποβάντες, ὡς προσήκει βασιλεῦσι προσιόντας πρᾶττειν. πρῶτός τε ὁ πρωτοστράτωρ προσελθὼν πεζῇ, ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, εἴτ' ἐφεξῆς καὶ οἱ λοιποὶ²⁰ προσίεσαν ὁμοίως. βασιλεὺς τε καὶ αὐτὸς πρωτοστράτορα D μὲν ἀπὸ τοῦ ἵππου κύψας ἀντησπάζετο· τοὺς δ' ἄλλους προσηγόρευε παριων, πᾶσιν ἦθος χρηστὸν ἐμφαίνων καὶ βλέπων εὐμενές. ἠὐλίσαντό τε στρατοπεδευσάμενοι ἐκεῖ τὴν

salutis et victoriae spe defixa, cum Chrele pro tempore collocutus et cum eo diem pactus, quo rebus domi dispositis atque ordinatis ad se veniret; deinde ex manipulis illius non paucis assumptis, quibus suum exercitum auget, ad protostratorem festinavit. In transitu oppidulum quoddam Rhentina, Thessalonica unius diei itinere distans, ultro in eius ditionem venit; ubi praefecto cum ducentis militibus praesidii causa relictis, pergens Langadae haud procul Thessalonica tetendit. Manus autem Byzantina, Andronico et Thoma Palaeologis ducibus, cum Pheras venisset, adiuncto Syрге, qui Macedonas ducebat, et praefecto Monomacho cum Thessalis, praeteritis Cantacuzeni stativis, Thessalonicam inivit. Imperator nocte ibi exacta, ne illorum metu inde putaretur discedere, postridie movens ad fluvium quemdam Thessalonicae finitimum, nomine Galicum, pervenit, ubi protostrator et exules illi Thessalonicenses circiter mille ab equis descendentes (pro eo ac decet illos, qui ad imperatorem accedunt) eum sunt allocuti. Primus protostrator adiens, imperatoris pedem osculatus est: idem ceteri ordine praestiterunt. Imperator et ipse prono capite protostratorem ab equo resalutavit; alios autem dum proveheret, salute impertiit, omnibus mite animi sui ingenium

νίκα. βασιλεὺς δὲ πρωτοστράτορα καὶ τοὺς ἐν λόγῳ μάλιστα A.C. 1342
 τῶν φυγάδων ἔχων περὶ ἑαυτὸν, ἠρώτα ὅ,τι δέοι ποιεῖν· αὐ-
 τοὺς γὰρ μάλιστα εἰδέναι τὰ ἐνταῦθα πράγματα καὶ ἀγω-
 γῶν τόπον ἐπέχειν πρὸς αὐτοὺς ἄρτι ἀφιγμένους ἕξ ἀλλοδα-
 5πῆς. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ οἱ φυγάδες, τὰ μὲν γεγενημένα,
 ἔφησαν, ἐνταῦθα οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς· λείπεται δὲ αὐτὸν σκε-
 ψάμενον, ὅ,τι ἂν δοκῆ συμφέρειν πράττειν.

λθ'. Βασιλεὺς δὲ ἐς τὴν ὑστεραίαν ἐκκλησίαν ἐκ πάν- P. 478
 των συναθροίσας, γνώμην πᾶσι περὶ τῶν πρακτέων προὔτι- V. 385
 10θει, καὶ ἐκέλευε τὸ παριστάμενον ἕκαστον μηδὲν ἀναδύομενον B
 εἰπεῖν, ὡς ἐκ πολλῶν τῶν λεγομένων ῥαδία ἢ τοῦ συνοίσου-
 τος αἴρεσις γένοιτο αὐτοῖς. οἱ δ' ἀνεβάλλοντο πάντες ἐφεξῆς,
 καὶ οὐδεὶς τὸ παριστάμενον ἐτόλμα λέγειν φανερωῶς. οἱ τε
 γὰρ ἐκ Βυζαντίου φυγάδες μετὰ βασιλέως ἀφιγμένοι ἄγαν
 15ἤχθοντο πρὸς τὴν ἀποτυχίαν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ ἐν ἀπόρῃ
 εἶχοντο τοῦ τί χρῆ ἐλέσθαι· καὶ ἡ ἄλλη στρατιὰ ἐν ἀθυμίᾳ
 ἦσαν, οὐ κατὰ ῥοῦν χωροῦντα τὰ πράγματα δρωῖντες βασι-
 20λεῖ· καὶ ὁ πρωτοστράτωρ ἅμα Θεσσαλονικέων τοῖς φυγάσιν,
 ὡς ἑώρων τοῖς ἐκ Βυζαντίου στρατηγοῖς τὴν πόλιν κατεχο-
 25ρόμενην καὶ ἄπορα ἤδη ἦν προσάγεσθαι, μᾶλλον ἐχαλέπαινον, C
 τοὺς οἰκείους ἐννοοῦντες οἷα πείσονται. καὶ πρὸς τὴν βασι-
 λέως γνώμην πάντες ἀφεώρων, οἴομενοί τινα σφίσι τῶν πε-
 ρισχόντων κακῶν λύσιν ἐξευρήσειν. βασιλεὺς δὲ ὡς εἶδε

ostendens et cunctos amico vultu intuens. Ea nocte loco illo castra habuerunt. Imperator protostratorem et eiectitios, quorum insigne nomen erat, circum se habens, quid faciendum esset, quaerebat: eos namque rem Thessalonicensem pernoxisse et ipsis ex aliena regione venientibus pro ductoribus esse posse. Tum protostrator et exules responderunt, quae ibidem contigissent, nec ipsum nescire: superesse autem, ut is, ubi secum dispexerit, quid expediat, id exsequatur.

39. Postera luce imperator, omnibus ad concionem vocatis, dicenda sententiae potestatem facit, et unumquemque, quod animus suggereret, sine tergiversatione in medium proferre iubet, ut ex plurimum dictis, quid profuturum sit, facile appareat. Illi omnes deinceps cunctari, et quod occurreret, non audere palam proloqui. Byzantio namque profugii, qui cum imperatore venerant, frustrationem Thessalonicae ferebant molestissime, et quo se verterent, aestuabant: reliquis autem miles videns, eidem coepta secus procedere, desperatione frangebatur. Protostrator quoque et exules Thessalonicenses, urbem a Byzantinis ducibus occupatam et ereptum illius aditum cernentes, dolebant acerbius, quam misera esset futura propinquorum suorum conditio, cogitantes. Universi demum imperatoris sententiam exspectabant, eumque quibus essent cincti malorum reme-

- A.C. 1342 μηδεμίαν γνώμην μηδένα βουλόμενον εἰσάγειν, „τὰ μὲν πράγματα” εἶπεν „ὡς ἐναντίως ἢ ᾠόμεθα ἀπήντηκεν ἡμῖν, πάντες ὁρᾶτε δήπου. πρωτοστράτωρ τε γὰρ καὶ Θεσσαλονικέων οἱ τὰ ἡμέτερα ἡρημένοι, οὓς ἔδει τὴν πόλιν ἔχοντας εὐρεῖν καὶ τὰ μέγιστα ὠφελείσθαι ὑπ’ αὐτῶν, δυσκόλῳ τύχῃ χρηστὰ μέμενοι, ἐξελλήλανται. ὅ,τε δῆμος καὶ οἱ ἐναπολειφθέντες, οὓς ἠλπίζομεν ἢ πειθοῦ προσάξασθαι ἢ βιάσασθαι τοῖς ὅπλοις, διὰ τε τὰς ἀρπαγὰς ἡμῖν ἐκπεπολεμωμένοι καὶ θαρρόντες τῆ
- D ἐκ Βυζαντίου στρατιᾶ, οὐ προσχωρήσουσιν ἡμῖν. εἰ γὰρ ἐμελλον, οὐκ ἂν ἐπὶ τῆς πύλης αὐτῶν σχεδὸν ἐστρατοπεδεύ-10 μένου ἡσυχάζον αὐτοὶ, ἀλλ’ ἢ πρεσβείαν ποιούμενοι κοινῆ, ἢ ἰδίᾳ κρύφα τινὲς αὐτῶν διαλεγόμενοι, παρήσαν ἅν. τὸ δὲ μηδένα ἐξελεῖν τεκμήριον τοῦ τε τοὺς πολλοὺς ἐγνωκέναι πολεμεῖν ἡμῖν, καὶ τοῦ, εἴ τινες καὶ εἰεν ἡρημένοι τὰ ἡμέτερα, δέει τοῦ μὴ κακῶς παθεῖν συμφέρεσθαι τοῖς ἄλλοις. ὁθεν15 οὐδὲ ἐλπίδων ἀνονήτων ἐνεκα ἐνταῦθα οἴομαι παραμένειν δεῖν. οὐ μὴν διὰ τὸ τῆς πόλεως ἀποτετυχηκέναι, καὶ πρὸς
- P. 479 τὰ λείποντα δίκαιον τοῦ πολέμου μαλακίεσθαι. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ πρὸς πάντα εὐτυχήσομεν αἰεὶ. σωφρόνων δὲ ἐστὶν ἀνθρώπων καὶ γενναίοις χρωμένων λογισμοῖς, μήτε ἐν ταῖς20 εὐτυχίαις τοῦ μετρίου φαίνεσθαι ἐκπίπτοντας, μήτ’ ἐν ταῖς δυσπραγίαις καταπίπτειν, ἀπαγορεύοντας τὸ ἀνορθοῦσθαι ἀ-

6. ἐναπολιφθέντες P.

dium inventurum, spem concipiebant. Ergo cum sensum suum aperire nemo vellet, sic ipse exorsus est: Contra quam sperabamus nobis accidisse, omnes utique videtis. Nam et protostrator et qui nobiscum faciunt Thessalonicenses, quos oportebat nos urbem tenentes invenire eorumque opibus in primis adiuvari, infesta quadam fortuna expulsi sunt: et populus atque intus relictus, quos aut verbis inflexos aut armis compulsos ad nos accessuros spes erat, cum propter direptiones nostra causa toleratas nobis inimicissimi sunt, tum praesidio Byzantino confisi, se nequaquam dedit. Quod si facere vellent, me ante portas propemodum castrametante, ipsi non quiescerent: sed aut missis legatis communiter, aut privatim occulte quidam mecum praesentes agerent. Quia vero nullus egreditur, indicium est, vulgus decertare nobiscum statuisset: et si quidam etiam sint, quibus nostrae partes probentur, eos metu subeundae calamitatis uno veluti fluctu cum aliis abripi et involvi. Quare cum vana spe hic manendum non puto. Nec tamen quoniam una civitate frustramur, aequum est ad bellum de cetero enervari atque mollescere: nunquam enim profecto per omnia felices ac fortunati erimus. Prudentium autem et animosorum est, nec in prosperis modestiam deserere, nec in turbidis et adversis ita cadere, ut se

θις. ἀλλὰ δέον τὰ ἐνταῦθα ὡς προσῆχον διοικησαμένους, A. C. 1342
 χωρεῖν ἐπὶ τὰ πρόσω, χρηστοτέρας ἡμῖν καὶ ὡς μάλιστα
 ἀσφαλεῖς ὑποφαίνοντ' ἑλπίδας. δέον οὖν ἐγὼ νομίζω, τῇ εἰς
 τὴν Ῥεντιαν καταλελειμμένη φρουρᾷ δύναμιν προσθέντας V. 386
 5 μείζονα, ὡς κατατρέχειν Θεσσαλονίκης δύναιντο, (ἡ γὰρ ἐκ
 Βυζαντίου στρατιὰ οὐ πολλῶ ὕστερον ἀποχωρήσει,) καὶ ἐν
 Γυναικοκάστρῳ δύναμιν ὁμοίαν καταλιπόντας τῆς αὐτῆς αἰ-
 10 τίας ἕνεκα, τῇ ἄλλῃ στρατιᾷ διαβάντας αὐτοὺς τὸν Ἄξιόν, B
 εἰς Βερόριοιαν γενέσθαι καὶ Ἐδεσσαν τὰ ἡμέτερα ἡρημένας
 15 ἰοπόλεις. ἐκείνων δὲ κρατήσασιν οἱ τε Θεσσαλοὶ προσχωρήσου-
 σιν αὐτίκα καὶ Ἀκαρνανία καὶ τὸ ἄλλο ἠπειρωτικόν, πάλαι
 τὴν ἐμὴν ἄφιξιν προσδεχόμενον. τοιαύτην δὲ προσλαβοῦσι
 δύναμιν οὐδεὶς ἀνθίστασθαι ἔτι ἀξιώσει, ἀλλ' ἢ ἐκόντες τῆς
 20 ἀρχῆς πάντες παραχωρήσουσιν ἡμῖν, ἢ τοῖς ὅπλοις βιασθέν-
 15 τες." τοιαῦτα εἰπόντος βασιλέως, πρωτοστράτωρ τε ἅμα τοῖς
 συνοῦσι καὶ οἱ ἀπὸ Βυζαντίου μάλιστα φηγάδες ἐν δεινῇ τοὺς
 λόγους ἐποιοῦντο καὶ φόβον ἦσαν μεστοὶ καὶ ἀγωνίας, τὸν
 πλάνον ὡς ἀπέραντον λογιζόμενοι, εἰ δέοι Ἀκαρνανίαν καὶ
 25 Ἠπειρον περιμέναι, τοῖς ἐκ τῆς στρατείας κακοῖς ταλαιπωροῦν- C
 20 τας, τῶν οἴκοι μάλιστα κακῶς διακειμένων καὶ ταχείας τῆς
 ἐπικουρίας δεομένων. φανερωῶς μὲν οὖν ἀντειπεῖν καὶ τὴν
 οἰκίαν, ὡς ἔχουσι περὶ τὰ εἰρημένα, γνώμην ἐκκαλύψαι ἐδεδί-
 εσαν, τότε περὶ βασιλέα δυσνοεῖν καὶ τὸ ἡσῆσθαι κατάκρως
 ἐν τοῖς δεινοῖς ὡς φαῦλον ἑαυτοῖς προστρίβειν οὐκ ἐθέλοντες.

4. καταλελειγμένη P.

8. Ἄξιόν V. hic et infra.

resurrecturos desperent. Sed ubi de his constituerimus quod opus est, ulterius, ubi melior ac certissima spes affulget, procedamus oportet. Quare augendum Rhentinae praesidium opinor, quo agrum Thessalonicensem incurmare queat, (miles enim Byzantinus non multo post discedet,) et Gynaecocastri eadem de causa simili relicto numero, cum reliquo agmine Axio traiectione versus Berrhocam et Edessam, urbes amicas, progrediendum: quibus acceptis, actutum Thessali, Acarnanes et cetera continens, a qua pridem exspector, ad nos se transferent. Tali potentia confirmatis, nemo amplius resistere postulabit, sed vel sponte vel armis adacti, omnes imperio nobis cedent. Haec ubi imperator disseruit, protostrator cum suis praecipue Byzantio profugi in indignationem verti, timoreque et angore compleri, ob infinitam errationem scilicet, si Acarnaniam et continentem circumire et expeditionis tam longae miseras atque aerumnas perpeti necesse haberent, domesticis rebus tantopere afflictis et celere auxilium flagitantibus. Libere quidem contradicere et animum suum explicare verebantur, nolentes sibi hanc maculam iniungere, quasi imperatori male cuperent, duraeque et adversae sorti

A.C. 1342 προφάσεις δέ τινας συνείροντες οὐκ ἀναγκαίας, διεκώλουν τὴν πρᾶξιν. ὡς δὲ ὁ βασιλεὺς ἐπέκειτο, ταύτην εἶναι μόνον φάσκων ὡς ἐν τοῖς παροῦσι λυσιτελεστάτην γνώμην. „ἀλλ' εἰ μὲν τοῦτό σε λέληθεν” εἶπεν „ὦ βασιλεῦ” ὁ πρωτοστράτωρ „ὡς στρατιὰ Τριβαλῶν πολὺν ἤδη χρόνον Ἐδεσσαν περικύβηται πολιορκοῦσα, ἣ δειῖ χωρήσαντας διὰ μάχης παρέρχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος. εἰ δ' οὐκ ἀγνοεῖς, μάλιστα θαυμάζειν ἔχω, ὅτι δὴ τοιοῦτος ὢν καὶ πολλὴν πρὸς στρατηγίαν πείραν ἐσχηκώς, πρὸς τῷ παρόντι νυνὶ πολέμῳ τῷ ἐκ τῶν ὁμοφύλων, καὶ πρὸς Τριβαλὸν παραβάλλεσθαι ἡμᾶς κελεύεις, ὅτε εἰ καὶ μόνον ἦσαν, τῶν ἐργωδεσιμάτων ἦν ἀντιτάττεσθαι τινα.” ὁ βασιλεὺς δὲ μάλιστα μὲν οὐδὲν εἰδέναι περὶ τῆς πολιορκίας ἔφασκε. τὸν γὰρ τῶν Τριβαλῶν δεσπότην πρεσβείαν ποιησάμενον πρὸς αὐτὸν, ἔτι περὶ Θράκην διατρέβοντα, σπονδὰς καὶ συμμαχίαν θέσθαι. δι' ἃ καὶ οἶεσθαι αὐτὸν μηδεμιᾷ Ῥωμαίων πόλει πολεμεῖν. εἰ δ' ἐκεῖνος λύσας τὰς σπονδὰς, πολέμιος ἀντὶ συμμαχοῦ γέγονε καὶ πόλιν ἡμετέραν πέμψας πολιορκεῖ, τίμιν μᾶλλον, ἢ τούτῳ προσέχειν χρὴ, ὥστε τὴν πόλιν ἀπαλλάττειν τῶν δεινῶν μάλιστα δυναμένους, καὶ ἐκείνοις τε τὴν σωτηρίαν ἐκπορίζειν καὶ σφίσι αὐτοῖς τὴν τε ἐξ ἐκείνων καὶ τῶν ἄλλων εὐνοιαν; ἐγὼ δ' εἰ καὶ μηδὲν ἡμῖν ἔψεσθαι κέρδος ἔμελλεν ἐκ τοῦ πολέμου, τοῦτ' αὐτὸ μόνον, τὸ Ῥωμαίων πόλιν κινδυνεύουσαν ἔξαιρεῖσθαι, τῶν μεγίστων τίθεμαι κερδῶν. δι' ἃ οὐδὲ πρὸς

penitus cederent: sed praetextus quosdam haud necessarios coacervantes, negotium impediabant. Perstante autem in sententia imperatore dicenteque, hoc solum esse in praesentia consilium utilissimum: Atqui, si te hoc latet, inquit protostrator, Triballos iam pridem ad Edessam sedere, per quos conserta manu in oppidum nobis penetrandum est, nihil dico. Sin autem non latet, miror vehementer, te talem virum et tantum usum ductandis exercitibus adeptum, hoc civili bello non esse contentum, sed velle nos etiam Triballis obiectare, quibus vel solis laboriosissimum foret resistere. Tum imperator, de Edessena obsidione ne tenuissimam quidem auditionem accepisse: Triballorum enim despotam ad se adhuc in Thracia legationem de foedere et societate misisse. Existimare igitur se, illum nullam Romanorum urbem oppugnare. Sin temerato foedere in hostem mutatus sit urbemque Romanam obsideat, eo ante omnia incumbendum, ut hoc eam malo liberent, qui id maxime possunt: et cum illi salutem, tum sibimet Edessenorum aliorumque studia amoremque concilient. Ego vero, inquit, quamvis nullum nos lucrum hinc maneret, hoc solum, urbem Romanorum periculo exemisse, lucrum immensum ducerem. Quamobrem non

ἄλλο τι τρέπεσθαι οὐκέτι συμβουλεύω, ἀλλ' ἤδη φανερώς A. C. 1342
 ἐπισηφίζομαι. εἰ δὲ σοί τε καὶ τοῖς συνοῦσι τὸ Τριβαλοῖς
 ὑπὲρ Ῥωμαίων πολιορκουμένων μάχεσθαι ἀγεννὲς δοκεῖ, ἀλλ'
 ἅμα τοῖς οἴκοθεν ἐπομένοις αὐτὸς ἐπ' ἐκείνους βαδιοῦμαι,
 5 ὅμαι δ' ἐν Γυναικοκαστρῷ μένοντες, τὴν ἐπάνοδον περιμέ-
 νετε ἡμῶν." ἐκέλευέ τε αὐτίκα τῇ σάλπιγγι τὴν ὁδοιπορίαν **B**
 τῇ στρατιᾷ σημαίνειν. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ οἱ ἐκ Βυζαν-
 τίου συνόντες βασιλεῖ φυγάδες τότε ἀπολείπεσθαι ἐνόμιζον
 αἰσχρὸν καὶ ἀγεννὲς, καὶ τὸ συνέπεσθαι ὑπώπτενον ὡς ἀπε-
 10 ράντου τῆς πλάνης ἐσομένης. διὸ αὐτοὶ τε ὡς εἶχον τὴν ὁρ-
 μὴν ἐπειρῶντο κωλύειν βασιλεῖ καὶ τοὺς ἄλλους κρυφα δια-
 λεγόμενοι παρεκάλουν, ἔνδειαν τε τῶν ἀναγκαίων ὑποβάλλον-
 τες καὶ μάχης καὶ πολέμου καὶ ὡς οὐδεμία τῶν πόλεων
 εἰσδέξοιτο βασιλέα ἐκοντί· καὶ ὅσα ἐνῆν πρὸς τὸ μάλιστα **V. 387**
 15 αὐτοὺς μὴ βασιλεῖ προθύμους ἐπεσθαι κωλύειν, εἶπον ἀνεπι- **C**
 χεῖρητον οὐδέν. ἐξ ὧν οὐ μικρὰν τινα πτοίαν εἰς τὸ στράτευ-
 μα ἐνέβαλον καὶ πρὸς ἀποστασίαν ἐπειθον χωρεῖν. Κοτεανί-
 τζης γάρ τις τῶν Θεσσαλονικέων ἑτέρους πείσας περὶ ἑκατὸν
 20 πρῶτος βασιλέως ἀποστάς, εἰς Θεσσαλονικίαν ἀπεχώρει. ταῦ-
 20 τα δὲ ἔπραττον, οὐ βασιλεῖ προηρημένοι πολεμεῖν, ἀλλὰ τῶν
 οἰκείων τὴν κάκωσιν καὶ τὰς ἐκ Βυζαντίου ἀπειλὰς οὐ φέρειν
 ὄντες δυνατοί. οἱ γὰρ ἐκεῖσε ἄγοντες τὰ πράγματα καὶ πο-
 λεμοῦντες βασιλεῖ πρὸς μὲν ἐκείνον οὐχ ὅτι γε πρεσβείαν

iam consulo, ne arma alio convertamus, sed plane decerno. Si tibi
 tuisque pro Romanis obsessis cum Triballis configere haud inge-
 nuum videtur: at ego cum his, qui sponte me sequentur, in illos
 irruam, vos Gynaecocastri manentes, reditum nostrum operimini.
 Haec locutus, extemplo tuba signum dari ad profectionem iussit.
 Protostrator et Byzantini exules, imperatoris comites, et relinqui
 turpe atque illiberale iudicabant, et sequi tamen propter quamdam
 vagandi perpetuitatem, quam suspicione praecipiebant, non aude-
 bant. Idcirco et ipsi hoc imperatoris desiderium impedire niteban-
 tur, et furtivis sermonibus alios dehortabantur, inopiam rerum
 necessariorum, bella et pugnas crebras causantes, nullamque civita-
 tem ultro imperatorem intromissuram; et quaecumque demum ad
 alacritatem sequendi infringendam valebant, horum nihil intentatum
 sinebant: ex quo terrorem non levem exercitui iniecerunt et ad de-
 fectionem eum pellexerunt. Coteanitzes namque et alii centum ex
 Thessalonicensium agmine, quos ille corruerat, primi desciverunt
 ac Thessalonicam redierunt: non quod imperatori se armis oppo-
 nere constituissent, sed quod cognatorum vexationem et minas e
 Byzantio ferre non possent. Nam penes quos illic summa imperii
 erat et adversus Cantacuzenum bellabant, non modo legationem nul-

A. C. 1342 ἐποίησαντο ἢ διειλέχθησαν περὶ τοῦτο παράπαν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ καὶ δῖς, ὡσπερ ἔφημεν, καὶ τρεῖς προεβείαν πεπομφό-
 D τος, οὔτε ἀπεκρίναντο οὐδὲν, ἀλλὰ καὶ τοὺς προέσβεις πολλὰ περιυβρίσαντες, ἐκάκουν ἐν δεσμοτηγίοις ὅσα δυνατά. πρὸς δὲ τοὺς συνόντας ὁσημέραι κρύφα διελέγοντο καὶ πλεῖστά τε⁵ ἐπηγγέλλοντο εἶ ποιήσειν ἐκείνον ἀποστάντας, καὶ τούναντίον, εἰ μὴ πείθονται, οὐ τὰ ὄντα μόνον ἀφαιρήσεσθαι καὶ κτήσεις ἐτέροις παραδώσειν, ἀλλὰ καὶ τέκνα καὶ γυναῖκας εἰς πείραν ἄξειν ἀλγεινῶν πολλῶν. ἃ ἐδόκει φοβερὰ τοῖς εὐγενεστέροις μάλιστα προσόδων μεγάλων ἀποστερουμένοις. ὧν καὶ τότε¹⁰ μεμνημένοι, κωλύειν διὰ πάντων ἐπεχείρουν βασιλέα πρὸς
 P. 481 ὑπερορίους ἔξορμῶν στρατείας, οἴομενοι, ἂν κωλύσωσι, πρὸς ἕτερόν τι τρέψεσθαι λυσιτελέστερον. βασιλεὺς δὲ τοῖς ἀπ' ἀρχῆς ἐμμένων ὡς καλῶς βεβουλευμένοις, ἄρας ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἦκε πρὸς Ἀξιὸν ὡς διαβησόμενος, συνείποντο δὲ καὶ¹⁵ οἱ ἄλλοι, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δ' ἀνάγκη. συμβὰν δὲ οὕτω, περὶ τὰ ὄρεινά ὄμβρων ῥαγδαίων καταρῥαγέντων, ἕπορος ἐφαίνετο ὁ ποταμὸς ὑπὸ πλημμύρας. στρατοπεδευσάμενοι δὲ ἐκεῖ, περιέμενον ὡς λωφησάντων περαιωσόμενοι τῶν ἰδάτων. τὰ δὲ οὐδὲν ἦττον ἐπληθύνετο καὶ ὑποψίαν παρεῖχεν,²⁰ ὡς οὐκ ἐν ὀλίγῳ δίοδον παρεῖχοντα. ἐπιλελοίπει τε ἤδη καὶ ὁ οἶτος τὴν στρατιάν. ὄρων δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς, ὡς ὅ,τε πό-

22. καὶ om. P.

lam miserant, neque super hoc quidquam cum eo egerant; verum etiam bis ter, ut meminimus, eius legatis nihil responderant, cosque variis iniuriis quam potuerant contumeliosissime vexarant carcereque multaverant. Sed Byzantios imperatoris commilitones quotidie occultis internuntiis tentabant et si deficerent, beneficia multa promittebant: contra nisi obsequerentur, non facultates dumtaxat ablaturas et possessiones aliis addicturos, sed et liberos eorum et uxores multis incommodis exagituros minabantur. Quae nobilioribus praesertim amplos census amittentibus horribilia videbantur: quorum et tunc memores, omni ope imperatorem cohibere tentabant, ne extra fines cum exercitu prorumperet, sperantes, si id obtinuissent, cum ad aliud quiddam fructuosius conversum iri. Imperator consilii semel capti, ut optimi, tenax, motis castris ad Axium copias transducturus venit. Pars volens, pars invita sequebantur. Forte in montanis imbres abruptis nubibus ingeminaverant, et fluvius super ripas stagnis effusus, transmitti non poterat. Ibi igitur castris positus, dum aquae subsiderent, expectabant. Quibus nihilominus incrementibus, suspicio erat, longius extractum iri transitum: et iam commentatus exercitum defecerat. Quae duo cum cerneret imperator, quamquam

ρος οὐ ῥάδιος αὐτοῖς, καὶ τῶν ἐπιτηδείων δέοιτο ἢ στρατιὰ, A.C. 1342
 ἄκων μὲν καὶ δυσχεραίνων οὐ μετρίως καὶ τὴν γεγεννημένην B
 πρότερον ἐπὶ τὸν Ἐβρον κωλύμην στρέφων ἐπὶ νοῦν, καὶ δε-
 δοικῶς, μὴ καὶ αὐθις τὰ παρόντα κακῶν αἰτία μεγάλων κα-
 5ταστῆ, ἐπέλεγέ τε ἑαυτῷ, ὡς ἐν οἷς μὲν ὁ θεὸς εὐδοκεῖ, καὶ
 ἢ κτίσις ἅπασα ὑπηρετεῖ, οἷς δὲ ἀντιτίθεται, καὶ ἢ κτίσις
 δύσκολον ὁμοίως ἑαυτὴν παρέχεται. ἀνέστρεφε δ' οὖν ὁμοως
 εἰς Γυναικόκαστρον, γνώμην ἔχων, ὡς, τῆ στρατιᾷ σίτου πο-
 ρισθέντος, αὐθις ἐπανέλθοι. ἤλιψε γὰρ, ἄχρι τότε καὶ τὸν
 10ποταμὸν ἐνδώσειν πρὸς τὸν πόρον. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ
 οἱ λοιποὶ ἤδοντο πρὸς τὴν ἀποτυχίαν καὶ χαίροντες ἐπανήσαν. C
 μ'. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δουξ V. 388
 ἑβδομήκοντα ναυσὶ πρὸς Θεσσαλονίκην ἦκεν ἕξ Εὐβοίας. πρὸς
 γὰρ τὸν βασιλέως πόλεμον οὐδὲν οἰόμενος λυσιτελήσειν, οἷα
 15δὴ ναυτικῆς οὐσῆς τῆς δυνάμεως αὐτῷ, Καντακουζηνοῦ δὲ
 τοῦ βασιλέως ἕξ ἠπείρου στρατενομένου, τὰς νήσους περὶ αὐτὴν
 ἐπεδείκνυτο τὴν δύναμιν καὶ προῆλθεν ἄχρι τῆς Εὐβοίας. D
 ἐκεῖθεν δὲ ἐπεὶ ἀνυστρέφειν ἦν καιρὸς, ἐδόκει δεῖν καὶ πρὸς
 Θεσσαλονίκην ἐλθεῖν, ἐπιδειξόμενος κάκεῖ τὴν δύναμιν. ἐλ-
 20θόντι δὲ εὐθύς ἢ περὶ τὴν βασιλέως στρατιάν ἐμηνύετο δι-
 χροστασία. ὁ δ' αὐτίκα πρωτοστράτορι τε καὶ τοῖς ἄλλοις τὴν
 ἀφιξίν αὐτοῦ ἐδήλου καὶ ἐπηγγέλλετο πολλὰ, εἰ βασιλέως ἀπο-
 σταῖεν πρὸς αὐτὸν, ἢ τὰ ἔσχατα ἠπειλεῖ διαθήσειν τοὺς οἰ-

nolens et magna cum molestia, recordatus quomodo alias Hebrum quoque transire fuisset prohibitus, et formidans, ne hinc rursus ingens malum oriretur, seque ipsum tacite admonens, quibus Deus bene velit, iis res creatas omnes inservire; quibus autem adveseretur, huic similiter creaturam se praebere difficilem. Reversus est tamen in Gynaecocastrum ea mente, ut conquisita exercitui annonam rediret: alebatur enim spe, flumen interea undis imminutis meabile futurum. Protostrator ceterique eo impedimento laeti, nimium quantum libentes redibant.

40. Eodem die etiam Apocauchus, magnus dux, cum septuaginta navibus ex Euboea Thessalonicam delatus est. Nam cum ad bellum contra imperatorem nihil se collaturum putaret, quod ipse navali potentia valeret, Cantacuzenus autem in terra haberet exercitum, insulas circumiens et vires suas ostentans, Euboeam pervenit. Inde quia abeundi tempus erat, visum Thessalonicam quoque navigandum et ibi similiter vires ostentandas. Eo ut venit, protinus dissensio exercitus ei indicatur, ipseque confestim protostratori et aliis adventum suum significat et promissis eos onerat, si ab imperatore ad se transeant: ni faxint, eorum cognatos horrendis cruciatibus crudelissime perditurum. Protostrator, qui et alioqui militare impe-

- A. C. 1342 κείους καὶ πᾶσαν ἐπιδείξεσθαι ὁμότητα. πρωτοστράτωρ δὲ καὶ πρότερον τὴν μετὰ βασιλέως ὀρθῶδων στρατείαν διὰ τοὺς οἰκείους, ὥσπερ ἔφημεν, καὶ τὸ μὴ βούλεσθαι ὑπερο-
- P. 482 ρίαις καὶ πόνοις διὰ τὴν ἐκείνου χάριν προσομιλεῖν, ἄσμενός τε εὐθύς ἐδέχετο τὸν λόγον καὶ ὄρκους ἧτι παραὰ μεγάλους δουκὸς ἐπὶ τοῖς εἰργασμένοις πρότερον. ὁ δὲ παρεῖχε τότε χαίρων καὶ πάντα ἐπηγγέλλετο προθύμως. τοῦ πεπραγμένου δὲ εὐθύς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους διαδοθέντος, ὅσοι τὰ αὐτὰ ἤροῦντο πρωτοστράτορι, τάραχός τε ἦν εὐθύς οὐ μικρὸς κατὰ τὴν στρατιάν καὶ σύγχυσις δεινὴ καὶ ἀταξία, τῶνιο μὲν ἤδη πρὸς ἀποστασίαν χωρεῖν βεβουλενμένων, τῶν δ' ἄλλων, ὥσπερ ἦν εἰκὸς, διὰ τὴν ἐκείνων ἀποχώρησιν κλονουμένων καὶ πονηρὰς περὶ τοῦ μέλλοντος τὰς ἐλπίδας λαμβανόντων. βασιλεὺς δὲ ὡς τὸ στράτευμα ἑώρα συγχυθὲν, τοὺς μάλιστα αἰτίους τῆς ἀποστασίας περιστησάμενος, „ἄνδρες” 15
- Βεῖπε „φίλοι, οὐδὲν οὕτω πρὸς ἀνανδρίαν καὶ μικροψυχίαν ἐπαγωγόν, ὡς τὸ φιλοψυχεῖν καὶ πρὸς τὴν ἀποβολὴν τῶν ὄντων μαλακίζεσθαι. Ῥωμαῖοι δὲ οἱ πρὸ ἡμῶν οὐχ οὕτω διακείμενοι, τὴν οἰκουμένην μικροῦ δεῖν πᾶσαν παρεστήσαντο, ἀλλὰ πάντα πόνον ὑπομένοντες ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ τοῦ μή 20 δοκεῖν ἥσσους φαίνεσθαι τῶν πολεμίων. ὅθεν οὐ μόνον ἐκ τοῦ συντυχόντος ἀπεδίδρασκον τοὺς πόνους, ἀλλὰ καὶ δυσπραγίαις χρώμενοι μεγάλαις καὶ στρατηγούς ἀποβάλλοντες καὶ στρατόπεδα ὀλόκληρα ἐν τοῖς πολέμοις, οὐδὲν ὑφίεσαν τῆς τόλμης, οὐδὲ τοῦ φρονήματος, ἀλλὰ πάντα μῦλλον ᾤον- 25

ratori propinquorum causa refugeret, ut demonstravimus, et nollet per loca longinqua eius gratia laborem capessere, conditionem statim amplexus, iuramenti cautionem pro praeteritis petit: quo Apocauclus gaudens se obstringit cupideque spondet omnia. Eo facto per alios didito, quotquot idem protostratori sentiebant, eos per turbatio repentina, nec mediocris, cepit, magnaue rerum et ordinum confusio exercitum pervasit, aliis desciscere iam deliberatum habentibus, aliis, ut erat consequens, ob illorum secessionem tumultuantibus maleque in posterum ominantibus. Imperator, ut exercitum confusum animadvertit, auctoribus defectionis potissimum advocatis, Amici, inquit, nihil ita, ut immodica vivendi cupido et in amissione bonorum mollities trepidum angustumque reddit animum. Certe maiores nostri Romani aliter affecti, orbem propemodum universum subegerunt, qui illecti dulcedine gloriae et ne hostibus inferiores viderentur, quemvis laborem perferebant. Nec solum fortuitos atque imprevisos labores non detrectabant, sed et insignibus circumventi calamitatibus et amissis in bello ducibus totisque aliquando caesis exercitibus, nihil de fortitudine et excelsitate animi

το δεῖν πρότερον ὑπομένειν ἢ δουλοῦν τοῖς πολεμίοις εἰαν-Α. C. 134^a
 τοὺς. ὑμεῖς δὲ οὐκ οἶδ' ὅτι καθόντες, ἢ τίσι χρησόμενοι C
 ταῖς τύχαις, φοβεροὶ τοῖς πολεμίοις ὄντες καὶ ῥάβδος ὑπ'
 ἐκείνων κεκλιμένοι σιδηρᾷ, δειλοὶ καὶ ἀγενεῖς καὶ ἀνελεύθε-
 5 ροὶ ἀντὶ τῶν προτέρων ὠφθητε ἀθρόον, καὶ τοῖς πολεμίοις
 ἐκόντες ὄντες ἐγχειρίζετε σφᾶς αὐτοὺς, μηδένα πόνον περὶ
 τὸ χειρώσασθαι ὑμᾶς εἰσενεγκοῦσιν. οὔτε γὰρ ἐν μάχῃ
 ἤττημεθα οὐδεμιᾶ αὐτῶν, οὐτ' εἰς τοσοῦτον ἡμῖν ἦκε τὰ
 πράγματα ἀνελλιπείας, ὥστε ἄπορεῖν ὅλη σωθησόμεθα, εἰ
 10 μὴ σφᾶς αὐτοὺς ἐγχειρίσομεν τοῖς πολεμίοις. ἐγὼ δὲ οὕτως V. 38^g
 ἐξαρχῆς καὶ νῦν οὐδὲν ἤττον πέπεικα ἐμαντὸν, ὡς οὐδέποτε
 προησόμενος ὑμῶς, ἀλλ' ἢ σὺν ὑμῖν παραστησόμενος τοὺς πο-
 λεμίους συμμερίσασθαι καὶ τὴν δόξαν καὶ τὴν ὠφέλειαν τὴν
 ἐκ τῆς νίκης, ἢ μαχόμενος πεσεῖσθαι, ἂν ἠττᾶσθαι συμβαίῃ, D
 15 ἐλεύθεροις καὶ γενναίοις ἀνδράσι προσσηκόντως. εἰ μὲν οὖν
 τὴν προτέρα ἐκλείαν ἐνθυμηθέντες ἀντιστῆναι ἐθέλησετε
 πρὸς τὰ δεινὰ, καὶ μὴ ἐν ἀνδραπόδων μοίρᾳ καταπλαγέντες
 τὴν νίκην παρέχειν ἀναιμωτὶ τοῖς πολεμίοις, ἄριστα βουλευ-
 σεσθε καὶ προσήγοντα ὑμῖν αὐτοῖς. εἰ δ' ἄρα τοσοῦτον ἤτ-
 20 τησθε πρὸς τῶν οἰκείων τὴν συμπάθειαν, ὥσθ' ὑπὲρ ἐκείνων
 καὶ τὰ αἰσχρότατα καὶ ἀγενέστατα ὑφίστασθαι, οὐ δέον οὐ-
 τως ἀμφιβόλους φέρεσθαι καὶ δεινὰ πύσχειν κλονουμένους,
 ἀλλὰ συνταξαμένους φανερώς, ἐφ' ᾧ προεἴησθε χωρεῖν.
 οὔτε γὰρ ἄκοντας εἰλάσαμεν ἡμῖν δουλεύειν, οὔτε νῦν κω-P. 483

remittebant, omnia prius, quam servitutem sibi patienda arbitrantes. Vobis nescio, quid acciderit, aut quae fortuna tam sinistra vos adspexerit, qui, cum antea hostibus terribiles fuissetis et virga ferrea ab ipsis nominaremini, nunc timidi, degeneres parumque liberales simul omnes evasistis, et hostibus nullum ad vos devincendos conatum adhibentibus ultro tradidistis. Nec enim conflictu ullo nos superarunt, nec eo desperationis res nostrae ceciderunt, ut dubitemus, quonam tandem modo salvi simus, nisi nos hosti permiserimus. Atqui ego sic ab initio usque nunc me institui, ut nolim vos unquam deserere, sed vobiscum aut ex hoste devicto partam laudem utilitatemque dividere, aut, si vinci contigerit, quod ingenuis et generosis pulcrum est, in acie mortem occumbere. Si ergo veteris gloriae memores malis non cedere, sed contra audentius ire, nec tamquam mancipia perculsi, incruentam hostibus victoriam dare volueritis, vestrae dignitati, ut aequum est, consulatis. Sin cognationis vestrae miseratio tantopere animos occupavit, ut pro iis vel foedissima et abiectissima pati cogitetis, nihil attinet ita se dubios gerere affligique ac tumultuari; sed dicto vale, aperte quo voluntas fert abire. Nam ut repugnantes ad nobis serviendum non traximus: sic modo,

A.C. 1342 λύσομεν, εἰ μὴ ἐκόντες ὄντες αἰρεῖσθε τὴν μεθ' ἡμῶν δια-
 τριβὴν, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπόντας τὴν ἴσιν καὶ ὁμοίαν ὑμᾶς
 διατηρήσομεν φιλίαν. ὁρῶ γὰρ, ὡς οὐ διὰ κακίαν, ἀλλ' ὑπὸ
 τῆς τῶν οἰκείων μαλακισθέντες μνήμης, καὶ ἂ μὴ οἶεσθε
 λυσιτελεῖν, πράττειν ἀναγκάζεσθε." τοιαῦτα εἰπόντος βασι-5
 λέως, καὶ αὐτοὶ πολλὰ ἑαυτοῖς καταμεμψάμενοι φανερώς, ὡς
 διὰ τῶν οἰκείων τὴν συμπάθειαν δειλοῖς καὶ ἀγεννέσι παρ'
 ἀξίαν φαινομένοις, ἔπειτα καὶ σωτηρίαν ἐπευξάμενοι καὶ δεη-
 θέντες μηκέτι μέλλειν, ἀλλὰ πρόνοιάν τινα ποιεῖσθαι ἑαυτοῦ,
 Β' ὅποι ὁ θεὸς ἤγοῦτο, ἀνεχώρουν, προσαγορεύοντες καὶ ἀσπα-10
 ζόμενοι τὸν βασιλέως πόδα. ἐκεῖνος δὲ μηκέτι ἀναμίγνυσθαι
 ἐκέλευε τοὺς ἀπιόντας τοῖς ὑπολειπομένοις, ἵνα μὴ ταραχὴ
 καὶ σύγχυσις ᾗ, ἀγνωσμένων τῶν μενόντων· ἀλλὰ τὸ ὑπ'
 αὐτὸν τάγμα ἀκέραιον διαμεῖναν, (οὐδεὶς γὰρ αὐτῶν ἐλειπο-
 τάκτησεν,) ἄπωθεν στὰν πρὸς ἐκεῖνο τοὺς μενοῦντας χωρεῖν.15
 αὐτίκα τε οἱ μὲν ἐχώρουν πρὸς τὸ τάγμα· οἱ λοιποὶ δὲ πα-
 ριόντες ἕκαστος καὶ προσαγορεύοντες βασιλέα, ἀπηλλάττοντο.
 ὁ δ' ὥσπερ οὐδενός τινος γινομένον καινοῦ, ἴστατο ἀντασπα-
 ζόμενος τοὺς παριόντας, οὐδὲ ἵχνος γοῦν τι λύπης ἢ ταρα-
 χῆς φαίνων ἐν τῷ προσώπῳ. ἀπέστησαν δὲ οὐχ οἱ ἐκ Θεσ-20
 σαλονίκης μόνον καὶ Βυζάντιοι καὶ ἄλλοι ὅσοι πόλεων ἐτέρων
 ἦσαν πολῖται, οἷς πρόφασις εὐπρεπῆς οἱ οἰκεῖοι ἦσαν, ἀλλὰ
 C καὶ τῶν Διδυμότειχον οἰκούντων οὐ στρατιῶται μόνον, ἀλλὰ

2. ἀπιόντας fortasse. 10. ὁ add. M.

si sponte manere non vultis, non cogemus. Quin etiam si discesse-
 ritis, non minore vos benevolentia prosequemur: quandoquidem, ut
 video, non vitio aliquo transversim acti, sed necessariorum memo-
 ria languefacti, etiam quae conducere non censetis, facere compell-
 imini. Haec ut ille dixit, ipsi quoque publice graviter semet incu-
 sarunt, qui prae miseratione proximorum timidos ac degeneres se,
 dignitatis suae oblit, praestitissent. Deinde salutem apprecati oran-
 tesque, ne differret diutius, sed sibi provideret, quocumque Deus
 illum duceret, valedicentes et imperatoris pedem osculantes recede-
 bant; qui abeuntes cum remanentibus misceri vetuit, ne turba et
 confusio exsisteret, dum qui manerent nesciretur; sed ad cohortem
 ipsius integram (nullus quippe ordinem reliquerat) et procul stantem
 mansuri concederent. Subito alii eo ire; alii sigillatim praetereun-
 tes et imperatorem salutantes discedere, qui quasi nihil factum esset
 novi, consistens praetergredientes resalutabat, neque ullum tristitiae
 aut turbati animi indicium vultu praeferebat. Defecerunt autem non
 Thessalonicenses solum et Byzantii aliarumque civitatum cives, quos
 consanguineorum cura speciose excusabat; verumetiam Didymotichen-

καὶ τῶν ἐγγενῶν καὶ μάλιστα εὐνων δοκούντων βασιλεῖ πολ- A. C. 1342
 λοῖ, οἷς καὶ Ἀπελμενὲ συνεξητάζετο πολλὰ τῆς βασιλείας εὐ-
 μενείας ἀπολελευκῶς καὶ ἐκ μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος λαμ-
 πρὸς ἐς τὰ μάλιστα γεγενημένος καὶ περιφανής. ἔτι γὰρ μει-
 5 ῥάκιον ἐκεῖνον ὄντα ὄρων ὁ βασιλεὺς φύσεως πρὸς τὰ καλὰ
 ἐπιτηδεῖον τετυχηκότα καὶ δυνάμενον, εἰ ἄσκησιν προσλάβοι,
 ἄριστον παρέχειν πρὸς τὰ ἐπιτηδευόμενα ἑαυτὸν, ἐφιλονείκησε
 πρὸς πᾶσαν ἄριστον παιδείαν ἀποφαίνειν, καὶ πρὸς τε λόγους
 10 καὶ τὴν παρ' αὐτοῦ ῥοπήν, οὐ πλούσιον μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν
 ἄλλων οἰκειῶν ὑπερέχοντα ἀπέφαινε. ὁ δ' ἐν τοῖς ἄλλοις D
 μὲν ἄπυσιν ἄριστον παρεῖχεν ἑαυτὸν καὶ τῆς βασιλείας ἄξιον
 φιλοτιμίας· κόμπω δὲ φρονήματος οὐδέποτε τῆς ἀξίας ἀπο-
 λαύειν ἤετο, ἀλλ' ὅσων ἂν τύχοι, τῶν ἡροσηκόντων ἐνόμι-
 15 ζεν ἐλάσσω· ὅθεν καὶ ἀχάριστος ἐδείκνυτο πρὸς τὸν δεσπό-
 τῃν μεγάλων ἀξιοῦντα. ἐπεὶ δὲ καὶ ἐξ ἰδιώτου πρὸς βασιλέα
 μεταβάλλοι, πάντα εἶναι παρ' αὐτῇ ἡξίου, καὶ ἄρχειν τῆς
 στρατιᾶς καὶ πᾶσιν ἐπιτάττειν καὶ μείζοσι καὶ ἐλάττοσιν.
 ὧν μὴ τυγχάνων, ἐδυσχέραιεν οὐκ ἀνεκτῶς. βασιλεὺς γὰρ
 20 τοῖς μάλιστα προσήκουσι καθ' αἷμα καὶ τῶν ἄλλων τοῖς εὐ- V. 390
 γενεστέροις τὰς τοιαύτας ἤετο ἀρχὰς προσήκειν. τότε δὲ ἐι P. 484
 Γυναικοκράτωρ τῆς ἀποστasiaς τῶν ἄλλων γινομένης, καὶ
 αὐτὸς μὲν ἐσκέψατο ἐκείνοις εἰς Βυζάντιον συναπελθεῖν, ὡς
 ἐκεῖθεν ὧν ἦν ἄξιος τευζόμενος, αἰσχυνόμενος δὲ ἐπὶ τσοσύ-

sium complures; nec milites tantum, sed nobiles quoque, qui impe-
 ratoris studiosissimi videbantur, quibus et Apelmenes, ipsi egregie
 carus et ab eo ex humili ac vulgari statu ad summam claritatem
 amplitudinemque euectus, annumerabatur. Etenim adhuc adolescen-
 tulum animadvertens natura ad res praeclaras idoneum et qui exer-
 citatione adiuncta in iis posset excellere, quibus operam daret,
 eum in omni disciplina perfectum reddere contendit, et ad eloquen-
 tiam artemque militarem in primis excoluit: favore item et gratia
 sua non tantum divitem, sed inter ministros etiam praecipuum effe-
 cit. Et is quidem in aliis omnibus eximium plane studioque impe-
 ratoris dignum se praestabat; prae fastu tamen nunquam se pro di-
 gnitate tractari putabat, sed quae consequeretur, meritis suis in-
 feriora ducebat. Atque ita in tam munificum ac liberalem dominum
 ingratus apparuit. Qui ut ex privato in familiam imperatoris adscitus
 est, omnia penes se esse postulavit, et imperare exercitui et domi-
 nari maioribus iuxta ac minoribus. Quarum rerum cum illi copia
 non fieret, mirandum in modum indignabatur. Imperator namque
 in sanguine coniunctissimos et alios nobiliores huiusmodi honores
 quadrare existimabat. Tum vero aliis apud Gynaecocastrum defi-

A.C. 1342 τοις ἀγαθοῖς ἀγνώμων φαίνεσθαι, κλέπτειν τὴν ἀποστασίαν ἐπεχειρεῖ. εἰσελθὼν γὰρ εἰς Γυναικόκαστρον, τὴν ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν βασιλέως περιέμενεν, ἵν' εὐπρόσωπος εἴη πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας ὕστερον ἀπολογία, ὡς χρείας τινὸς ἕνεκα ὑπολειφθεὶς, ἀνάγκη τοῖς ἄλλοις συναπέλθοι, βασιλέως ἀνα-5 χωρήσαντος. οὗ τῆς διανοίας στοχασάμενος ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν, ἀλλὰ μετεκαλεῖτο πέμπων, ἄχρις οὗ φανερώς ὑπέιπατο.

μά. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρωτοστράτωρ ἦκε συνταξόμενος, πρῶτα μὲν ὠνείδιζε τῆς ἀνανδρίας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ἀγνω-10 μοςύνης, ὅτι πρῶτος αὐτὸς πρὸς τὴν ἀποστασίαν χωρήσας, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεσπάσατο, μάλιστα δι' αὐτὸν θορυβηθέν-τας καὶ σφᾶς τε αὐτοὺς οὐδὲν ἄμεινον ἀνδραπόδων παρέδοσαν τοῖς πολεμίοις, καὶ αὐτῷ, τότε εἰς αὐτοὺς ἦγον, μεγάλων αἰτίοι κατέστησαν δεινῶν. ἔπειτα δὲ παρείχετο συγγνώμην, 15 ὅτι μὴ πρὸς τὴν φύσιν ἀντιστῆναι δυνηθεῖη. οὐ γὰρ τῶν πολλῶν καὶ εὐκαταφρονήτων εἶναι τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ τῶν ὀλίγων καὶ μεγάλα δυναμένων, οἳ καὶ διὰ ταῦτα μάλιστα θανμάζονται, ὡς οὐ μόνον πρὸς πραγμάτων μεταβολὴς καὶ καιροῦ δυσκολίας ἀνθιστάμενοι γενναίως, ἀλλὰ καὶ φύσεως 20 αὐτῆς φαίνεσθαι κρείττους ἄξιοντες. παραστησάμενος δὲ Δκαὶ Ἀνδρόνικον Ἀσάνην τὸν γυναικὸς ἀδελφιδοῦν, ἔτι παιδίον ὄντα, ὃν ἔτι τοῦ πατρὸς Ἀσάνη Μαυροῦ ἐν Βήρᾳ φρουροῦ-

cientibus, ipse etiam, quomodo cum iisdem Byzantium profectus, illic pro dignitate haberetur, circumspiciebat. Verumtamen adversus tot beneficia ingratus videri erubescens, defectionem suam occultare conabatur. Cum enim Gynaecocastrum venisset, usque dum imperator recederet, expectabat, ut honesta esset postea contra accusatores defensio, quod negotii cuiusdam gratia relictus, imperatore digresso, necessario cum aliis abiisset. Cuius cogitata coniciens imperator, inde non recessit, sed eum accersivit, donec manifeste abnuat.

41. Ubi autem et protostrator valedicturus venit, imbelliam ei et perfidiam exprobravit, quod princeps deficiens, alios secum traxisset, qui propter ipsum maxime trepidantes, quasi mancipia sese hostibus tradidissent ac sibi, quod quidem ad ipsos attineret, ingenti malo fuissent. Deinde veniam tribuebat, quod naturae imperare non potuisset. Talia quippe facinora non multorum infimorumque, sed paucorum et virtute robustorum esse. Qui idcirco etiam summe suspiciuntur: quoniam non solum in rerum commutationibus ac difficultatibus ipsi generosa mente manent immutabiles, sed et naturae ipsius victores ac domini videri aequum censent. Adducto autem Andronico Asane, ex fratre uxoris genito, etiamnum

μένον ὑπὸ κλοιοῖς, παραλαβὼν αὐτὸς ἔτρεφε τε καὶ παι- A.C. 1342
 δείας προσηκούσης ἡξίου τοῖς παισὶν ὁμοίως, „τοῦτον” ἔφη
 πρωτοστράτορι „τὸν νεανίσκον παραλαβὼν, τῆς σῆς ὄντα παι-
 दा θυγατρὸς, (οὐ γὰρ ἂν δύναίτο διὰ τὴν ἡλικίαν πρὸς πό-
 5 νους ἀντέχειν καὶ ταλαιπωρίαν τῆς ἐκ τῆς στρατείας,) πάσης
 ἀξίου καὶ παιδείας καὶ προνοίας τῆς προσηκούσης. κἂν μὲν
 αὐτὸς ταχέως ἐπανέλθω πρὸς ὑμᾶς, (οἶομαι δὲ τῇ τε πανάγνῳ
 τοῦ θεοῦ μητρὶ πεποιθὼς καὶ τῷ μηδὲν ξμαντιῷ συνειδέναι
 τῶν ἀτόπων εἰργασμένῳ, δι’ ὃ δικαίως ἀπολοίμην ἂν, τάχι-
 10 στά τε ἐπᾶνῆξεν καὶ δύναμιν μεγάλην περιβεβλημένος,) πάλιν
 ἀπολήψομαι τὸ μειράκιον. εἰ δ’ ἕτερόν τι δέδοκται θεῷ περὶ P. 485
 ἡμῶν, ἀπόδος τῷ πατρὶ, ἐπεὶ μὴ ἡμῖν γε θεὸς τὰ περὶ αὐ-
 τοῦ ἐγνωσμένα ἄγειν ἐπέτρεψεν εἰς τέλος.” ἔπειτα καὶ πρω-
 15 τοστράτορα προσαγορεύσας, ἀπέπεμπε μετὰ τῶν ἄλλων. αὐ-
 τὸς δὲ ὥσπερ ἐνδεικνύμενος τὴν μεγαλοψυχίαν καὶ τὸ μὴ
 δεῖν καταπίπτειν ἐν ταῖς δυσπραγίαις, ἀρίστον ἤρεττο ἐπ’ αὐ-
 τοῦ τοῦ τόπου καὶ τοὺς ἄλλους τὰ ἴσα ἐκέλευε ποιεῖν. με- V. 391
 τὰ δὲ τοῦτο τοὺς ἐν τέλει καὶ τὴν στρατιὰν περιστησάμε-
 νος, παρεκελεύετο τοιάδε. „ἄνδρες συστρατιῶται, τὰ μὲν
 20 παρόντα πράγματα ὡς πολλῆς δυσκολίας ἐμπέπλησται καὶ B
 ταραχῆς, πᾶσιν ὑμῖν καθέστηκε καταφανές. αἶ τε γὰρ ἐλ-
 πίδες, ἃς οἴκοθεν ἔχοντες κενικήμεθα, ἐξῆρῶνῆκεσαν καὶ τῶν
 συστρατευομένων ἀπεβάλομεν πολλοὺς, οὐ μάχῃ κρατηθέντες,

2. προσηκούσης add. M.

puero, quem patre Manuele Asane apud Beram adhuc in vinculis
 detento, sibi sumptum educabat, et pro aetate litterulis imbuendum,
 tamquam filium, curabat, Hunc, inquit, adolescentulum, tuae filiae
 gnatum accipiens, ob annos immaturos ad opera sudoresque mili-
 tares nondum idoneum, tuae fidei commendo: cui quam par est
 curam et institutionem omnem adhibeto. Quem ubi brevi ad vos
 rediero, (spero autem castissima Dei matre confisus et quod nihil
 me nefarium conscivisse scio, ob quod merito perire debeam, ce-
 lerrime magnis cum viribus rediturum,) ad me recipiam. Sin aliud
 Deus de nobis statuerit, patri restitue: siquidem quae de illo fa-
 cere in animo habebamus, ad finem perducere nequiverimus. Se-
 cundum haec protostratorem salutatum cum aliis dimisit: et ut ma-
 gnanimitatem suam demonstraret doceretque, infestae fortunae non
 esse succumbendum, prandium in ipso loco inivit, et ut idem ceteri
 facerent, mandavit. Postea primoribus exercituque circumstantibus,
 sic eos est cohortatus. Quam multis difficultatibus atque turbis hic
 rerum status abundet, commilitones, nemo vestrum est, qui non
 explore noverit. Nam et spes, quas domo portantes ad arma ag-
 grediebamur, effluerunt et de sociis complures amisimus, non qui-

A.C. 1342 ἀλλ' ὑπ' αὐτῶν ἐκείνων προδοθέντες, οὓς ἠλπίζομεν ἄχρι παν-
 τὸς ἡμῖν συναγωνιεῖσθαι. ἐγὼ δὲ καὶ πρότερον μὲν οὐδέποτε
 δίκαιον εἶναι ἠγησάμην ὄπλοις καὶ ἵπποις καὶ πλήθει στρα-
 τίας θαρσύνειν, ἀλλὰ τῇ πάντα συνεχούσῃ τοῦ Θεοῦ ἀμάχῃ
 δεξιᾷ, ᾧ ῥάδιον καὶ τοὺς ὀλίγα δυναμένους τῶν πολεμίων
 κρείττους ἀποφαίνειν, καὶ τοὺς μέγα φροσῶντας καταστέλλειν,
 ἂν τῷ περιόντι τῆς δυνάμεως ἐξάγονται τοῦ μέτρον· μάλι-
 C στα δὲ νυνὶ, ἡνίκα πάσης ἄλλης ἐπινοίας περιαιρεθείσης, μό-
 νη καταλέλειπται ἡμῖν ἡ περὶ τὸν Θεὸν ἐλπίς. καίτοι γε
 φαίη τις ἂν, ὡς οὐδὲ τῶν αἰθρωπίνων οὐδενὸς ἡμελήσαμεν¹⁰
 αὐτοί, ἀλλὰ πλήθει τε τῶν πολεμίων ὑπερέχουσαν οἰκοθεν
 ἔχοντες κεινήμεθα στρατιάν καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι βελτίω,
 καὶ φοβεροὶ τινες ἄχρι νῦν καὶ ἄμαχοι τοῖς πολεμίοις ἐδο-
 κοῦμεν, καὶ οὐδὲν οὐδέπω μέχρι νῦν ἐξ ἀβουλίας ἢ ἀπειρί-
 ας ἡμάρτηται ἡμῖν. εἰ δ' ἡμῶν τὰ δέοντα ποιοῦντων καὶ¹⁵
 ὀρθοῦς χρωμένων λογισμοῖς, οἱ συστρατευόμενοι τῇ περὶ τοὺς
 οἰκείους συμπαθεία καταμαλακισθέντες, ἀγεννῶς καὶ ἀνελευ-
 D θέρως προσεχώρησαν τοῖς πολεμίοις, οὐ χροῖ τὴν ἐκείνων κα-
 κίαν τῇ ἡμῶν εὐψυχίᾳ καὶ τόλμῃ καὶ καρτερίᾳ περὶ τὰ δει-
 νὰ λυμαινεσθαι. ἐκείνοι μὲν γὰρ πρὸς οἷς ὑποστήσονται κα-²⁰
 κοῖς περιορῶμενοι καὶ προπηλακίζόμενοι καὶ πάντα ὑπομέ-
 νοντες, ὅσα τοὺς ὄπλα παραδεδωκότας δίκαιον, ἔτι καὶ ἡμῖν
 ὀλίγῃ ὕστερον οὐ φαύλην δώσουσι τὴν δίκην, αἰσχυνόμενοι

dem certamine victi, sed ab illis ipsis proditi, quos perpetuo mili-
 tiam nobiscum toleraturos confidebamus. Atque ego sane cum et
 antea nunquam esse iustum censuerim, equis et armis et copiis iu-
 gentibus, sed omnia potius continente et inexpugnabili dextera Dei
 fidere, cui facile est etiam parum potentes et infirmos hostibus su-
 periores praestare sibi que praefidentes reprimere, si opum exsupe-
 rantia limitem transierint, nunc potissimum ita censeo, quando in
 extrema consilii inopia sola erga Deum fiducia nobis restat. Etsi
 nec humanorum quidquam neglectum, sed domo nos cum maioribus
 et per omnia instructioribus copiis, quam hostium sunt, profectos,
 formidabiles illis et invictos adhuc apparuisse, hactenusque nihil
 temeritate aut imperitia a nobis peccatum esse, negari non potest.
 Quod si nobis recte ratiocinantibus et quod decebat facientibus,
 commilitones nostri misericordia erga propinquos emolliti, ut dege-
 neres et minime ingenui, cum hostibus se coniunxerunt, non debet
 ipsorum timiditas et ignavia imperterritam animorum nostrorum ma-
 gnitudinem et in asperis tolerantiam depravare. Nam illi praeter
 ea mala, quae sustinebunt, cum despicientur et contumeliose irri-
 debuntur et omnia patientur, quae non iniuria patiuntur, qui arma
 tradiderunt, insuper nobis paulo post non vulgare dabunt suppli-

τῆς προδοσίας ἕνεκα καὶ τῆς φανλότητος τῶν τρόπων. ὑμεῖς A. C. 1342
 δὲ νῦν τε ἀνδρίας καὶ καρτερίας δόξαν ἠνέγκασθε καὶ παρ'
 αὐτοῖς τοῖς πολεμίοις, καὶ ὀλίγω ὕστερον οὐκ ἐγὼ μόνον ἀμεί-
 ψομαι ταῖς προσηκούσαις εὐεργεσίαις, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἔσε-
 50σθε περιβλέπτοι καὶ θαυμαστοί, ὅτι ἐν καιροῖς μάλιστα δυ-
 ναμένοις βασιανίζειν γνώμας ἀνδρῶν, τὴν προσήκουσαν ἐπε- P. 486
 δείξασθε καὶ μεγαλοψυχίαν καὶ ἀνδρίαν. οὐ δὴ διὰ τὴν ἐκεί-
 νων ἀβουλίαν καταπίπτειν ὑμᾶς δίκαιον, οὐδ' ὅτι δυσπρα-
 γίαις κεχρημέθα σκοπεῖν, ἀλλ' εἰ μηδὲν αὐτοῖ δι' ἀτολμίαν
 10 πρὸς τὸ ἤτιους φαίνεσθαι συνεισηνέγκαμεν τῶν πολεμίων.
 εἰ δ' ὅτι κακῶς νυνὶ πεπράχαμεν προσίσταται ὑμῖν, ἀλλ' ἐ-
 κείνο χρὴ σκοπεῖν, ὡς οὐδ' οἱ πάλαι Ῥωμαῖοι, περὶ ὧν μεγά-
 λα ἄδεται καὶ θαυμαστά, ἀήττητοι παντάπασι διαμεμενήκα-
 15 σιν, ἀλλ' ἐν πολλοῖς πολλάκις σφαλέντες καὶ δλόκληρα στρα-
 15 τόπεδα μετὰ τῶν στρατηγῶν ἀποβαλόντες, ἀνδρία καὶ τλημο-
 σύνη τῇ περὶ τὰ ἔργα αὐθις ἀνεμαχέσαντο τὴν ἤτιαν, οὐ
 μᾶλλον καταπτήξαντες, ἢ ὀργῇ τῇ πρὸς τοὺς πολεμίους σφο- B
 δρότερον ἀψάμενοι μετὰ ταῦτα τοῦ πολέμου. ὧν ἀπόγονοι
 καὶ ἡμεῖς ἀξιοῦντες εἶναι, μιμώμεθα τὰς ἀρετὰς καὶ νῦν μὲν
 20 ἠγώμεθα τύχαις ἀνθρωπίναις χρησάμενοι δυσπραγεῖν, μικρῶ
 δὲ ὕστερον πρὸς τὴν προτέραν αὐθις ἀφίξεσθαι εὐδαιμονίαν.
 καὶ γὰρ καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν βασιλέων οὐκ ὀλίγοι, οἱ μὲν βαρ-
 βάρους πολεμοῦντες αἰχμάλωτοι γεγόνασι νικηθέντες, οἱ δὲ

cium, de proditione et sinistris moribus erubescences videlicet: cum
 vos et nunc fortitudinis ac patientiae laudem vel ab ipsismet hosti-
 bus tuleritis et non solum ego brevi debitis vos donis remuneratu-
 rus sim, sed ipsi quoque omnium in vos ora cum admiratione con-
 versuri sitis, quia temporibus, quae viros explorare maxime solent,
 invictam animi firmitudinem, ut dignum fuit, demonstraveritis.
 Proinde non propter illorum stultitiam vos aliquam desperationem
 suscipere convenit; neque sortem duriolem, quam experti sumus,
 considerare debetis: sed illud potius, nihil nos per ignaviam ad hoc
 contulisse, ut hostibus cedere videremur. Sin nobis molestum est,
 quod nunc infortunati fuimus, at cogitemus licet, nec veteres Ro-
 manos, quorum res gestae eximiae et admirabiles hominum fama
 scriptisque celebrantur, semper invictos mansisse, sed saepe multis
 locis offensus ac totis exercitibus una cum ducibus adverso Marte
 deletis, instauratis deinde proeliis, fortitudine et patientia bellica
 hostibus par retulisse: nec magis timore percussos, quam iracundia
 in hostes incitatos, ad bellum postea ardentius incubuisse. Quo-
 rum nos posteri esse cupientes, eorum virtutem imitemur. Et nunc
 quidem quia homines sumus, nos miseros esse, brevi autem iterum
 felices ac beatos fore arbitremur. Etenim et maiores nostri impe-

- A. C. 134 καὶ ὑπὸ πολέμων ἐμφυλίων ἐπιβουλευθέντες, ἔξεκρούσθησαν
 C τῆς ἀρχῆς. ἀλλ' αὐθις ἑκάτεροι τὴν σωτηρίαν οὐκ ἀπογνόν-
 V. 39α τες, τῆς τε ἀρχῆς ἐπέτυχον καὶ τοὺς πολεμίους πλείω, ἢ αὐ-
 τοὶ πεπόνθασι, προσειργάσαντο κακά. εἰ δὲ καὶ πρὸς θεοῦ-
 τερά τινα παραδείγματα ἀνάγεσθαι δεήσει, τὸν Ἰωσήφ ἐν-5
 νοήσωμεν καὶ τὴν πικρὰν ἐκείνην δουλείαν καὶ τὴν χρόνιον
 κάθειρξιν καὶ τὸν ἄλλον φορτὸν τῶν ἀλγεῖνων καὶ ὡς μετὰ
 ταῦτα πάντα ἀντὶ δούλου καὶ δεσμώτου βασιλεὺς ἀνεδείκνυτο
 Αἰγύπτου. καὶ Δαβὶδ τὸν βασιλέα μετὰ τὴν πλάνην τὴν μα-
 κρὰν καὶ τὸ μυρία ὑπὸ τοῦ εὐεργετηθέντος βασιλέως ὑπο-10
 στήναι τὰ δεινὰ, ὕστερον εἰς τὴν οἰκίαν ἀνασωθέντα καὶ
 βεβαίως βασιλεύσαντα τῶν ὁμοφύλων. ἃ πάντα χρὴ ἐνθυ-
 D μουμένους μὴ ἀθυμεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον τὰ χρηστότερα ἐλπίζειν
 βουλευέσθαι δὲ καὶ ἃ χρὴ πράττοντας νυνὶ, μὴ τοῦ προσή-
 κοντος διαμαρτάνειν. ὁρᾶτε γάρ, ὡς περὶ γῆν ἀπολελείμεθα15
 πολεμίαν, ἣ τότε προσεδρεύειν οὐκ ἀσφαλὲς, πολεμίῳ πάν-
 τοθεν ἐπικειμένον, καὶ τὸ εἰς τὴν οἰκίαν ἀναστρέφειν καὶ
 ἐγκλεισαμένους πολιορκεῖσθαι, οὐκ ἄγεννὲς καὶ ἄτιμον μόνον,
 ἀλλὰ καὶ κινδύνου ὑποψίαν οὐ παρέχεται μικρὰν, εἰ δεήσει
 τοσοῦτους ἐνδεία πεισθέντας ἀνάξια τῆς προτέρας δόξης 20
 ἀναγκασθῆσθαι ποιεῖν. Μελενίκος γὰρ οὐχ ὅτι γε ἡ-
 μάς, ἀλλ' οὐδὲ τοὺς οἰκοῦντας τρέφειν δύναται ἀνευδεῶς. οὗ
 P. 487 δὴ ἕνεκα αὐτός τε πρότερον ἔμαντὸν πέπεικα καὶ ὑμῖν

18. ἐγκλησαμένους P.

ratores non pauci, alii barbaris bellum inferentes superati et capti, alii civilibus armis imperio depulsi sunt: sed rursum utrique salute nequaquam in desperatis habita, et imperium recuperarunt et graviores clades, quam acceperant, hostibus rependerunt. Quodsi diviniora quaedam exempla requirimus, Iosephum et acerbam illam servitutem diuturnumque carcerem et reliquam dolorum colluviem et quomodo post haec omnia pro servo et vincto Aegypti princeps declaratus sit, ante oculos proponamus. Et David regem, postquam diu fugiendo oberravit et sexcenta a Saule, cui benefecerat, mala perpressus fuit, tandem in patriam tellurem salvum pervenisse stabileque in sua gente regnum adeptum esse. Quae omnia perpendiculariter, sperare meliora oportet, cogitandoque et agendo, quae nunc opus est, a recto tramite non aberrare. Videtis enim, quemadmodum in terra hostili relictus simus, in qua nec haerere tutum, hostibus undique urgentibus, et domum reverti ibique inclusos obsideri, non modo timiditatis et infamiae plenum est, sed et periculi suspicionem non parvam habet, ne tam multi fame subacti, pristinam gloriam suam foedare compellantur. Melenicus enim nedum nos, sed nec incolas suos commode potest alere. Quam ob causam

συμβουλευόμενος γὰρ τὸν Τριβαλῶν ἄρχοντα ἔλθειν, πάλαι A. C. 1342
 τε φιλίως διακείμενον ἐμοὶ καὶ γὰρ ὀλίγω πρότερον σπονδὰς
 καὶ συμμαχίαν πεποιημένον. οὗ χρησάμενοι τῇ δυνάμει,
 πρὸς τε Διδυμότειχον ἐπανήξομεν ταχέως καὶ πρὸς τὰ ἄλλα
 5 τοῦ πολέμου οὐ μέτριά τινα ὠφελούσαν ἔξομεν τὴν ἐκείνου
 συμμαχίαν. ἐμοὶ μὲν οὖν τοιαῦτα ἔδοξε λυσιτελεῖν ἐν τῷ
 παρόντι. εἰ δὲ τινα βελτίω γνώμην ἕτεραν ἔχει τις εἰσενεγκεῖν,
 αὐτὸς τε πεισθήσομαι ἡδέως καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλεύσω.”
 ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς τοιαῦτα εἶπεν. ἡ στρατιὰ δὲ ἅμα τοῖς
 10 ἡγεμόσι περὶ δισχιλίους ὄντες, „οὔτε παραινήσεων” εἶπον B
 „χρεία πρὸς ἡμᾶς, ὦ βασιλεῦ, οὔτε βουλευμάτων· ἀλλ’ ἂ
 θεῶ τε καὶ σοὶ δοκεῖ πάντα πράττειν καὶ ὑφίστασθαι παρε-
 σκευάσμεθα. ὡς οὖν οὕτω παρεσκευασμένοις, αὐτὸς ὅποι
 δοκεῖ βέλτιον ἦγοῦ.” πρὸς οὖν τὴν τοιαύτην βραχυλογίαν
 15 καὶ ὁ βασιλεὺς ἡσθεὶς, ἐκέλευε τῇ σάλπιγγι τὴν ἀναχώρησιν
 σημαίνειν καὶ συνταξάμενοι ἐχώρουν. Ἀπόκανκος δὲ ὁ μέγας
 δοῦξ ἐν Θεσσαλονίκῃ τὴν ἐσομένην ταραχὴν περὶ τὴν βασι-
 λέως στρατιὰν εἰδὼς, (οἱ γὰρ διαλεγόμενοι κρούφα πρὸς τὸ
 διαλύεσθαι ἐμήνουν,) ὥσπερ ἀναθαρσῆσας καὶ τι κατὰ βασι-
 20 λέως δυνήσεσθαι ἐλπίσας διὰ τὴν προδοσίαν τῶν συνόντων,
 τοὺς ὀπλίτας ὅσοι ἦσαν καὶ ψιλοὺς τοξότας τῶν τριηρέων C
 ἐξαγαγὼν καὶ ἐκ Θεσσαλονίκης ὅσους μάλιστα ἐνῆν ἰππέας
 τε καὶ ὀπλίτας καὶ ψιλοὺς, καὶ Συργῆν, ὃς καὶ μετὰ μικρὸν

13. παρεσκευασμένους fortasse.

17. ταβάρην P.

cum id ante mihi persuaserim, nunc id vobis suadeo, ad Triballo-
 rum principem etiam olim mihi amicum et nuper de integro foede-
 ratum concedamus: cuius adaucti viribus Didymotichum mox red-
 euntes, ad cetera belli non mediocrem ex eius societate fructum
 capiemus. Haec mihi conducere in praesens visa sunt. Si quis me-
 liora attulerit, et ipse libens obsequar et alios ad obsequendum in-
 ducam. Hactenus imperator. Exercitus autem circiter duum milli-
 um et duces responderunt, non se vel admonitione vel consilio in-
 digere; sed quae Deo et Imperatori placeant, omnia facere ac sus-
 tinere promptos esse: et sic comparatos, ipse quo consultius pu-
 taret, duceret. Hoc brevi responso exhilaratus imperator, tubarum
 clangore abscedendi signum dari iussit; iamque ceteris valedixerant
 et viam carpebant. Thessalonicae autem Apocauchus magnus dux
 tumultum in exercitu imperatoris fore sciens, (indicantibus id, qui
 clam cum eo de pace agebant,) velut audacior factus et aliquid con-
 tra eum se effecturum sperans, quotquot erant in triremibus arma-
 turae gravis et sagittarii, et ex Thessalonica quotquot poterat equi-
 tibus et utriusque armaturae peditibus eductis: praeterea Syрге, qui
 non diu post rex Armeniae renuntiatus est, et Monomacho praefecto,

- A.C. 1342 ὁρῆς ἀνεδείκνυτο Ἀρμενίας, καὶ τὸν Μονομάχον ἑπαρχόν, ἔχον-
 τας, οὓς αὐτοὶ ἐκ Φερῶν ἤκον ἄγοντες, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἐκ
 Βυζαντίου καὶ Θράκης στρατιὰν ἅμα τοῖς στρατηγοῖς Θωμᾶ
 καὶ Ἀνδρονίκῳ τοῖς Παλαιολόγοις παραλαβὼν, εὐθὺς Γυναι-
 κοκάστρον κατὰ βασιλέως ἐχώρει. οἱ δὲ ἐπεὶ ἦσαν ἐγγύς, 5
 πρωτοστράτορι καὶ τῇ συναποστάσῃ βασιλέως ἄλλῃ στρατιᾷ
 περιτυχόντες καὶ πολλαπλάσιοι γενόμενοι τῶν συνόντων βα-
 σιλεῖ, ἤλαννον ἐπ' ἐκεῖνον. οὐ μέντοι ἦσαν παρεσκευασμέ-
 D νοι ὡς μαχοῦμενοι. ἤδεσαν γὰρ ἐκείνους τόλμη καὶ ἀνδρεία
 καὶ τῇ περὶ τὰ πολέμια ἐμπειρία μᾶλλον ὑπερέχοντας αὐ-10
 V. 393 τῶν, ἣ ὅσον ἐκείνων αὐτοὶ τῷ πλήθει. καὶ διὰ τοῦτο συμ-
 πλέκεσθαι μὲν ἐκ παρατάξεως οὐκ ἐδοκίμαζον. πόρρωθεν
 δὲ ἐθορύβουν καὶ βοαῖς ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς, οἴομενοι
 τὴν τάξιν οὕτω διαλύσειν καὶ τρέψεσθαι πρὸς φυγὴν, τε-
 15 ταραγμένους ὑπὸ διχαστίας. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακου-
 ζηνός οὐδ' αὐτὸς μὲν ᾔετο δεῖν συμπλέκεσθαι, εἰ μὴ παρ'
 ἐκείνων ἀναγκάζοιτο. πρὸς ἔθος δὲ τὴν πᾶσαν στρατιὰν
 συντάξας καὶ ἡγεμόνα τοῦ παντός Ἄγγελον τὸν πιγκέρ-
 νην ἐπιστήσας, αὐτὸς τὴν οὐραγίαν ἔχων μετὰ τῶν ἀρίστων,
 ἐκέλευε βαδίζειν τεταγμένως, μήτε θορυβοῦντας, μήτε 20
 P. 488 πρὸς τοὺς κατόπιν ἐπιόντας ἐπιστρεφομένους, ὡς αὐτοῦ
 ἀμνηνομένου, ἂν τινες ἐπίωσιν. οἱ δὲ ἐπ' ὀλίγον ἀκολου-
 θήσαντες, ἐπεὶ ἐώρων τεταγμένως ἀπιόντας καὶ δήλους

3. τοῖς om. P. 18. τὸν ἀρχαῖον τρόπον add. M. mg. post
 συντάξας. τὸν πιγκέρνην om. P.

cum iis, quos Pheris adduxerant, et insuper missis Byzantio et e
 Thracia collectis copiis cum Thoma et Andronico Palacologis duci-
 bus assumptis, recta Gynaecocastrum adversus imperatorem progre-
 diebatur. Cum haud longe abessent, in protostratorem ceterosque
 desertores incidunt, et ita imperatorem numero vincentes, in cum
 vadunt. Non tamen ad pugnam expediti erant: norant siquidem,
 audacia, fortitudine et exercitatione militari magis se ab illis vinci,
 quam ipsi illos numero vincerent: ideoque instructa acie ad manus
 venire consultum haud putabant; procul autem fremebant clamores-
 que altos iactabant, confidentes, hoc modo ordines disturbatum et
 ob id iam territis in fugam effusum iri. Cantacuzenus ne ipse qui-
 dem, nisi cogeretur, confligendum statuebat. Pro consuetudine au-
 tem veteri more exercitu disposito, et Angelo pincerna duce prac-
 fecto, ipse cum fortissimis extremum tenens agmen, sic instructos
 iubebat incedere, sine strepitu, nec ad insequentes conversos, se
 quippe illos excepturum, si invaderent. Hostes lente insecuti, ut
 compositae abeuntes viderunt, nec dubitare potuerunt, vim a se pro-

ὄντας, ὡς ἀμυνοῦνται, ἂν ἐπὶ τις αὐτοῖς, ἀπογνόντες τὴν A.C. 1342
 ἐλπίδα τοῦ περιγενήσεσθαι, ἀνέστρεφον εἰς Θεσσαλονίκην, χαί-
 ροντες ὁμοῦ καὶ παιανίζοντες, ἀρκοῦσαν ἡγούμενοι τὴν νί-
 κην, ὅτι τῆς Ῥωμαίων γῆς βασιλέα ἐξέλασαι ἠδυνήθησαν.
 5 Ἐπεὶ δὲ οἱ βασιλέως ἀποστάντες ὠφθησαν Ἀποκαύκη τῷ με-
 γάλῳ δουκί, ὀλίγοις μὲν πολλὴν ἐπεδείκνυτο φιλοφροσύνην
 καὶ ἐν τοῖς μάλιστα τῶν φίλων ἦγε, τῶν δὲ ἄλλων τοὺς
 μὲν ἄχροις χεῖλεσι μόνον προσηγόρευε, τοῖς ἄλλοις δὲ προσ-
 εφέρετο εἰρωνικῶς· ἔστι δὲ οἷς καὶ ὠνείδιζε τὴν μετὰ B
 10 Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἀποστασίαν. δῆλος δὲ ἦν πᾶσιν
 ἐμπικραινόμενος καὶ κακῶς ποιήσων, ἂν λάβηται τιнос προ-
 φάσεως εὐλόγου.

μβ. Πυθόμενος δὲ καὶ περὶ Ἐδεσσηνῶν, ὅτι ὑπὸ Τριβα- C
 λῶν πολιορκοῦνται χρόνον ἤδη συχρὸν, τοὺς ἰππέας ὅσοι ἦσαν
 15 ὕμα τοῖς στρατηγοῖς Παλαιολόγοις τοῖς δυνσὶν ἐκέλευε συμ-
 πλέκεσθαι τοῖς Τριβαλοῖς καὶ τῆς πολιορκίας Ἐδεσσηνοὺς ἐ-
 λευθεροῦν. ἡ μὲν οὖν στρατιὰ κατὰ τὸ ἐπίταγμα ἦκον ὡς
 μαχοῦμενοι. Τριβαλοὶ δὲ μέχρι μὲν ἀκροβολισμῶν ἐνέμειναν
 τῷ στρατοπέδῳ, οἰόμενοι Ῥωμαίους οὐ δυνήσεσθαι αὐτοὺς
 20 τῆς πολιορκίας ἀναστήσειν. ὡς δὲ ἐώρων πλείους τε ὄντας
 καὶ προθύμους μάχεσθαι, δείσαντες, μὴ ὑπὸ φιλονεικίας ἀπό-
 λωνται πλείοσιν ὁμοῦ καὶ βελτίοσι μαχόμενοι, συνταξάμε-
 νοι ἀνεχώρουν, τὸ στρατόπεδον καταλιπόντες, ὀλίγους στρα-
 τιώτας ἐν τοῖς ἀκροβολισμοῖς ἀποβαλόντες. Ῥωμαῖοι δὲ τὸ D

2. περιγενέσθαι M. mg.

pulsaturos, abiecta spe victoriae, Thessalonicam redierunt, gauden-
 tes et paeana canentes, satisque magnam victoriam rati, quod Ro-
 mano solo imperatorem expellere potuissent. Desertores imperatoris,
 ubi in conspectum Apocauchi venerunt, paucos comiter admodum
 accipit eosque in amicissimis habet; ex aliis nonnullos summo ore
 tenus salutat: cum quibusdam simulate agit: aliquibus etiam cum
 Cantacuzeno defectionem exprobrat: in omnes tamen exasperatum
 et vindicaturum, si occasionem idoneam nancisceretur, planum erat.

42. Cum autem intellexisset, Edessenos a Triballis diu iam
 obsideri, equites quotquot erant, una cum binis ducibus Palaeo-
 logis, collato cum obsidentibus proelio, illos liberare iussit. Equitum
 turmae pro mandato adveniunt: Triballi usque dum iaculis pete-
 rentur, castris se continent, opinantes, non posse se a Romanis
 urbe summoverti. Verum ut perspexerunt, plures esse et pugnandi
 cupidos, metu incessente, ne pluribus ac strenuioribus pugnantes
 occumberent, castris relictis ac paucis suorum ictu sagittarum amis-
 sis, dicta salute recedunt. Romani castra, equis non paucis et alia
 praeda reperta, diripiunt. Liberatis ad hunc modum Edessenis,

- A. C. 1342 στρατόπεδον ἐπόρθησαν τῶν πολεμίων, καὶ ἵππων τε ἐκράτησαν οὐκ ὀλίγων καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς τῆς στρατιᾶς. ἐλευθερώσαντες δὲ καὶ τῆς πολιορκίας τοὺς ἐν Ἐδέσση, αἰθίς ἀνεχώρουν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐν ᾧ δὲ τὰ τοιαῦτα ἐτελεῖτο, καὶ τῶν νομάδων Τριβαλῶν τις περὶ Πρόσοικον οἰ-5
κῶν ἐν κώμῃ τοῦ Δαβὶδ προσαγορευομένη, Τζιμπάνος ὄνομα, τὰ περὶ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ἐν Γυναικοκάστρῳ συμβάντα πεπνυμένος, ἐπεὶ παρ' αὐτῇ οἱ πρέσβεις ἐξενίζοντο, οὓς πρότερον ἐπεμψε πρὸς Κράλῃν κελεύων ἐμμένειν ταῖς σπονδαῖς ταῖς πρὸς αὐτὸν, οἱ Κωνσταντῖνός τε ἦσαν ὁ Πα-10
- V. 394 λαιολόγος, τὴν ἀξίαν πρωτοσεβαστὸς, καὶ Ἀρσένιος ὁ Τζαμπλάκων περὶ τούτους δὴ ὁ Τζιμπάνος βαρβαρικῶς διατεθείς,
- P. 489 καὶ ἵππων τῶν ἀγόντων ἐπιθυμήσας καὶ τῆς ἄλλης ἀποσκευῆς οὐσης οὐκ ὀλίγης, ἅμα ἐκείνοις καὶ τέκνα καὶ γυναῖκα καὶ βοσκήματα, ἃ ἦν αὐτῇ περιουσία, παραλαβὼν, ἠντομό-15
λησε πρὸς μέγαν δοῦκα ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ τοὺς βασιλέως πρέσβευτὰς ὡσπερ τι δῶρον προσήγαγε δεσμώτας. ὁ δὲ ἄγαν ὑπερησθεὶς, τὸν μὲν βάρβαρον ἡμίβητο φιλοτίμως, οἰκῶν αὐτίκα καὶ κτήσεων μεγάλων, αἱ Τζαμπλάκωνι ἦσαν ἐν Θεσσαλονίκῃ, κύριδν ἀποδείξας. εἰς τοὺς δεσμώτας δὲ πρό-20
τερον αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ πολλὰ ἐνυβρίσας καὶ πᾶσαν ἐπιδειξάμενος πικρίαν, πρωτοσεβαστὸν μὲν ἐκέλευεν εἰς δεσμωτή-
- B ριον ἀπάγειν, Τζαμπλάκωνα δὲ τοῖς τριηράρχαις παρεδίδου, ὡς ἅμα τοῖς ναύταις ἀτάκτως ἐνυβρίσουσιν. οἱ δὲ ἐπὶ μίαν τῶν τριηρέων ἀναγαγόντες, καὶ τοῦ δήμου σχεδὸν τῶν Θεσ-25

6. Τζιμπάνος P. hic et infra.

Thessalonicam reditum est. Interea pecuarius quidam Triballus, iuxta Prosæcum in vico Davidis nuncupato habitans, Zimpanus nomine, auditis, quae Cantacuzeno apud Gynaecocastrum contigissent, postquam ad se legati, quos ille ad Cralem foederis servandi miserat, diverterunt (erant autem Constantinus Palaeologus, honore protosebastus, et Arsenius Zamplaco,) barbarico in eos furore correptus, et eorum equos reliquumque apparatus non modicum sibi concupiscens, cum illis, item cum filiis, uxore et iumentis, quae erant eius divitiae, ad magnum ducem Thessalonicam transfugit, imperatoris legatos vinculis constrictos in muneris loco offert. Ea re vehementer exsultans Apocauchus barbarum honorifice donat, statimque aedium et possessionum, quas Thessalonicae Zamplaco amplas habebat, dominum constituit. Et cum in vinclos prius ipsemet multa per summam contumeliam evomisset, protosebastum quidem in carcerem abduci praecepit, Zamplaconem trierarchis dedit, ut ab iis et remigibus insolenter vexaretur. Quem in unam triremem abdu-

σαλονικέων παντός παρόντος, τὰ μοναχῶν, ὥσπερ εἶωθεν, A.C. 1342
 ἡμφιεσμένον, ἐπέθηκαν τῇ κεφαλῇ πῖλόν τι, ὃ τοῖς πολλοῖς
 καὶ δημῶδεσι τῶν Περσῶν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς φορεῖν ἔθος,
 λαμπάδας τε ἡμένας ἀμφοτέραις κατέχειν ἀναγκάζοντες ταῖς
 5 χερσίν, ὅπισθεν μὲν ἐλάκτιζον ἐπὶ τὸν προκίον· εἶτα πα-
 ριόντες, ἔμπροσθεν ἠσπάζοντο, „οὗτος” ἐπιβεῶντες „ὁ πατρι-
 ἀρχης Καντακουζηνῶ.” μετὰ δὲ τὴν πολλὴν ἐκείνην ἐρε-
 σχελίαν καὶ τὸν Θριάμβον τὸν ἄτιμον, ἐκέλευε καὶ αὐτὸν εἰς C
 δεσμοτήριον ἀπάγειν. μετὰ δὲ τοῦτο τὰ ἐν Θεσσαλονικίῃ πρά-
 10 γματα ὡς ἂν αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα, οἰκονομήσας καὶ πρὸς τὸν
 πρὸς βασιλέα πόλεμον πάντας παραθῆξας, αὐτὸς μὲν ἐκ
 Θαλάσσης, ἣ ἵππος δὲ ἐκ τῆς ἡπείρου εἰς Βυζάντιον ἀνέ-
 στρεφε. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς μετὰ τὸ τὴν ἐκ Βυ-
 ζαντίου καὶ Θεσσαλονικῆς στρατιὰν αὐτοῦ ἀναχωρῆσαι πρὸς
 15 τὴν μάχην ἀπειποῦσαν, τὸ ἐπίλοιπον ὁδεύσας τῆς ἡμέρας,
 παρὰ τῶν Προσοίκου στενῶν τὴν εἰσβολὴν ἠύλισατο τὴν
 νύκτα. ὃ δὲ Πρόσοικος οὗτος φρούριόν ἐστι καρτερώτατον
 ἐπὶ λόφου ἰδρυμένον, ὃ πάλαι μὲν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἡγε-
 μονίαν διετέλει, κατὰ δὲ τὸν βασιλέων Ἀνδρονίκων πρὸς
 20 ἀλλήλους πόλεμον πρὸς τὸν ἄρχοντα τῶν Τριβαλῶν ὑπὸ τῶν D
 κατεχόντων ἐκόντων παρεδόθη μίσει τῷ πρὸς τὸν νέον
 βασιλέα. τότε δὲ ὑπὸ Μιχαὴλ τινος, τοῦ Τριβαλῶν ἄρ-
 χοντος παραδόντος, ἐκρατεῖτο. ὅς δὲ Μιχαὴλ, τῶν βα-
 σιλέως οἰκείων, ὡς ὕστερον αὐτὸς ἔφρασκεν, ὦν, πρὸς

13. τὸ om. P.

ctum, toto ferme Thessalonicensi populo spectante, monastica ve-
 ste, ut consueverat, indutum, pileum Persicum vilem ac plebeium
 capiti eius imponentes, accensasque lampadas ambabus manibus
 tenere cogentes, retro calcibus eius sedem impetebant. Deinde
 practereuntes, a fronte salutabant, sic acclamantes: en patriarcha
 Cantacuzeni. Sic approbe irrisum et turpiter triumphatum, simili-
 ter raptari in carcerem iussit. Posthaec rebus Thessalonicensibus
 pro arbitrato digestis omnibusque ad arma contra imperatorem in-
 stigatis, ipse mari, equitatus terra Byzantium se recepit. Cantacu-
 zenus a Byzantino et Thessalonicensi subsidiis, pugnam recusantibus
 ac discedentibus, destitutus, reliquo diei iter agens, ad fauces
 angustiarum iuxta Prosiacum pernoctavit. Prosiacum autem sive
 Prosacum castellum est munitissimum, in colle situm, quod quon-
 dam in ditone Romanorum manebat, belloque Andronicorum odio
 iunioris Andronici a praesidiariis Triballorum principi ultro tradi-
 tum fuerat, et per id tempus a quodam Michaële concessu princi-
 pis possidebatur. Qui cum ex domesticis imperatoris esset, ut ipse
 postea narravit, ob nescio quam causam ad Cralem perfugerat. Tum

- A. C. 1342 Κράλην αὐτομολήσειεν ἕκ τινος αἰτίας. τότε δὴ τὴν στρατιὰν ἰδὼν ἐστρατοπεδευμένην καὶ νομίσας ἕκ Ῥωμαίων οὖσαν ἐπὶ λείαν ἦκειν, πεζοὺς τε καὶ ἰππέας ὄσους μάλιστα ἠδύνατο ἀθροίσας, τῆς νυκτὸς προκατέλαβε τὰ στενὰ καὶ ἄμμα πρῶτῃ παρεσκευάζετο πρὸς μάχην, ὡς τὴν δίοδον τῇ στρα-5
 τῖᾳ οὐκ ἐπιτρέψων. βασιλεὺς τε ὁμοίως, ἐπεὶ ἐκείνους εἶδε
- P. 490 περὶ τὰ καρτερώτατα τοῦ χωρίου ἐγκαθιδρυμένους, τὴν στρατιὰν ἐκέλευεν ὀπλιζέσθαι ὡς βιασόμενος· πρὸς ἑτερόν τι γὰρ τρέπεσθαι βέλτιον οὐκ ἔνῃν. Μιχαὴλ δὲ τὴν τε στρατιὰν ἐθέλων ὅθεν εἴη μαθεῖν καὶ τὸν ἄγοντα στρατηγὸν, πλησίον τει10
 γνόμενος τοῦ στρατοπέδου καὶ τινὰς τῶν συνήθων καὶ φίλων πόρρωθεν ἰδὼν, ἐκάλει τε αὐτοὺς ὀνομασι καὶ ἐπυνθάνετο περὶ τοῦ στρατηγοῦ. ἐκείνων δὲ ἀπαγγειλάντων, ὡς εἴη βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνός, μηδὲν μελλήσας προσῆει τε αὐτίκα καὶ ἠσπάζετο τὸν πόδα. ἔπειτα καὶ ἑαυτὸν ἀνα-15
 γνωρίσας, συνήλησέ τε πρὸς τὴν δυσπραγίαν βασιλεῖ καὶ περὶ τὰ ἄλλα προθυμώτατον ἑαυτὸν παρέσχετο, χάριν τῇ Θεῷ πολλὴν ὁμολογῶν, ὅτι πρὸς τοῦτο καιροῦ συντύχοι, ἐν
- B ᾧ τὴν εὐνοίαν ἐξέσται τὴν πρὸς ἐκείνον φανεράν ποιεῖν. τὴν
- V. 395 τε οὖν δίοδον εὐθύς ἀπονητὶ παρείχετο καὶ ἐξένιζεν ἐκ τῶν20
 ἐνότων τὴν στρατιάν. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν ἐκείνην ἐν Προσοίκῳ διετέλεσεν ὁ βασιλεὺς ξενιζόμενος ὑπὸ Μιχαὴλ, ἅμα δ' ἵνα καὶ ἡ στρατιὰ πορίζοιτο τὰ ἐπιτήδεια ἦσαν γὰρ παντάπασι τῶν ἀναγκαίων ἐνδεεῖς. ἐς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἄρας

9. τρέπεσθαι γὰρ P.

vero exercitum castrametantem intuitus, et Romanos esse ac depopulationis ergo advenire ratus, pedestri et equestri quanta maxima potuit coacta manu, noctu angustias illas praeoccupavit, et prima luce ad eos transitu prohibendus accingebatur. Imperator, ubi ipsos regionis tutissima insidere conspexit, ut impressionem facturus, militem capere arma iussit: nihil enim melius dabatur. Ceterum Michael, et exercitum qui esset et ductorem nosse avens, propius ad castra ferens aditum nonnullosque ex familiaribus et amicis procul conspiciens, nominatim eos appellat et de duce percunctatur. Audit imperatorem Cantacuzenum esse: nec mora, illico accedit, pedem osculatus, se ipsum indicat, et infortunio eius dolens atque ad cetera promptissimus, Deo uberes agit gratias, cum hoc tempore sibi occurrat, quo suum animum erga illum omnibus testatum facere queat. Transitum igitur sine difficultate permittens, pro copia exercitum hospitio accipit: quo usus est eo die imperator etiam illa de causa, ut nimirum de commeatu suis prospiceretur, quo omnimodis egebant. Postridie discedens, Axio transmissio, iter Scopiam, et ipsam olim Romanis, nunc ab annis non paucis Triballorum di-

ἐκεῖθεν καὶ Ἀξιὸν διαβάς τὸν ποταμὸν, τῆς ἐπὶ Σκοπιᾶν A.C. 1542
 πόλιν, καὶ αὐτὴν πάλαι μὲν Ῥωμαίων οὔσαν, ἔτισι δὲ πολ-
 λοις πρότερον ὑπὸ Τριβαλῶν κατεχομένην, εἶχετο φερούσης.
 ἐπεὶ δὲ ἔδει παριέναι Βελεσσὸν πόλιν, καὶ αὐτὴν ταῖς ἄλ-
 5λαις παραπλησίως ὑπὸ Τριβαλῶν κατεχομένην, ἀθρόον ὠρᾶ-
 το στρατιὰ τὴν πέραν τοῦ ποταμοῦ γῆν διερχομένην. νομί-
 σασ δὲ ὁ βασιλεὺς ὅπερ ἦν, τὸν δυνατώτατον εἶναι τῶν Τρι-
 βαλῶν Λίβερον ὠνομασμένον; (ἐκεῖ γὰρ ἐπύθετο ἐκεῖνον δια-
 τριβεῖν,) τῶν συνόντων ἐκέλευέ τινα διανηξάμενον ἔριππον;
 10 (ἄπορος γὰρ ἦν ὁ ποταμὸς ἐκεῖ,) πρὸς ἐκεῖνον ἀφικέσθαι·
 προσαγορεύσαντα δὲ αὐτὸν ἐκ βασιλέως, ἔπειτα καὶ γιῶ-
 μην παρ' αὐτοῦ ζητιῖν, ἧ ἤρη διαθέσθαι τὰ κατ' αὐτοὺς,
 τοῦτον συνεσκευασμένα τὸν τρόπον, ὃν ἐγένετο. Λίβερος δὲ
 ἐπεὶ πύθοιτο τοὺς παρὰ βασιλέως λόγους, ἠδέως τε μάλιστα
 15 ἐδέξατο καὶ τῶν οἰκείων ἓνα ἅμα τῆ ἐκ βασιλέως ἤκουσι
 συναποστείλας; ἀντησπάζετο τε καὶ αὐτὸς ἐκ τοῦ ὁμοίου
 καὶ τὸν ποταμὸν ἐδεῖτο μικρὸν ἄνωθεν παριόντα, ἐνθα εὐ-
 20 χερῆ μάλιστα πρὸς πόρον παρέχεται αὐτὸν, αὐτῷ συγγε-
 νέσθαι διαβάντα ἄνευ πόρου· ἔπειτα καὶ ἄπερ οἶεται λυσι-
 25 τελέσειν συμβουλεύσειν. καὶ πρότερον μὲν γὰρ φιλίως δια-
 κείσθαι πρὸς αὐτὸν, ἐξ ὅτου βασιλέως Ἀνδρονίκου τῷ Κρά-
 λη συγγενομένου καὶ αὐτὸς ὠμιληκῶς αὐτῷ οὐ μικρὰν ἔσχε
 φιλίας ἀφορμὴν τὴν συντυχίαν. νῦν δὲ δὴ μᾶλλον οὐ φίλος
 εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν δουλευόντων ἀκριβῶς εἶναι βού-
 25 λεσθαι. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς κατὰ τὴν παραίνεσιν ἐκείνου
 μικρὸν ἄνωτέρω προελθὼν, τὸν τε ποταμὸν διέβαινεν εὐ-

4. περιέναι P.

tioni subiectam, intendit. Blessum progressuri (quam urbem Tri-
 balli aequè ut ceteras occupant) globum ingentem trans flumen
 praeterire conspiciunt. Coniectans autem imperator rem ipsam, esse
 scilicet Liberum, Triballorum potentissimum, (illic enim eum versari
 cognoverat,) de suis equitem tranare (vado enim transiri fluvius non
 poterat) eique verbis suis salutem dicere et simul exquirere iubet,
 quo pacto rebus suis ad hunc modum affectis succurrant. Liberus
 salutationem et petitionem imperatoris gratissimam habuit; deque
 domesticis suis unum cum internuntio remisit, eum resalutans et
 rogans, uti paulum ascenderet, ubi vadum esset, quo facillime su-
 perato, se conveniat, tum se utile consilium daturum. Nam cum
 et antea bene illi voluisse, a congressu videlicet Andronici cum
 Crale, (quo tempore et ipse multa cum Cantacuzeno collocutus, ami-
 citiae fundamenta lecerit,) nunc non tantum amicum, sed et mini-
 strum sedulum esse velle. Imperator ut erat monitus, paulo supra
 flumen expedite transit et cum Libero colloquium serit, a quo tam-

A.C. 1342 *χερῶς καὶ Λιβέρῳ συννεμίνντο. ὁ δὲ οἶά τε δεσπότη προσ-
εφέρετο τῷ βασιλεῖ καὶ πᾶσαν παρείχετο τιμὴν· πρὸς τὴν
οἰκίαν τε ἀγαγὼν, ἐξένισεν ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις ἅμᾳ πᾶ-
P. 491 σαν τὴν στρατιὰν μάλα φιλοτίμως. ἔπειτα συνεβούλευε
βασιλέα μὲν ἔλθειν εἰς Σκοπιὰν καὶ κεῖ τὴν ἐκ Κράλη ἀγ-5
γελίαν περιμένειν· αὐτὸν δὲ πρότερον ἔλθόντα πρὸς ἐ-
κεῖνον πάσῃ χρήσασθαι σπουδῇ, ὥστε πείσαι τὴν βασιλέ-
ως ἀφίξιν ἡπίως δέξασθαι καὶ προσηνώς. ὁ δὲ καὶ κατὰ
B τὴν ἐκείνου παραινέσειν ἐτελεῖτο, καὶ βασιλεὺς μὲν ἀφίκετο
εἰς Σκοπιὰν.*

10

*μγ. Λίβερὸς δὲ συντόνῳ χρησάμενος ὁδοιπορία ὀλίγῳ χρό-
νῳ περὶ τινα τόπον Μοράβαν ἐγχωρίως προσαγορευόμενον
τῷ Κράλη συντυγχάνει Ἑλένην προπέμποντι τὴν γυναῖκα
πρὸς τὸν βασιλέα Μυσῶν Ἀλέξανδρον, ὄντα ἀδελφὸν, ἀφι-
κνουμένην. ἀπαγγείλας δὲ αὐτοῖς τὰ περὶ βασιλέα τὸν Καν-15
τακουζηνὸν ὑπὸ τῶν ὁμοφύλων εἰρησασμένα, καὶ ὡς προδοσίᾳ
τῶν ἐπομένων τῆς Ῥωμαίων γῆς ἀπελαθεῖς, ἀφίκοιτο παρ'
C αὐτοῦς, ἔπειθε φιλοφρόνως δέξασθαι καὶ μεγαλοπρεπῶς, ὡς
τῆς εἰς ἐκεῖνον φιλοτιμίας πολλῆς ἐκείνοις τε καὶ παιδὶ καὶ
πάσῃ τῇ Τριβαλῶν ἀρχῇ τὸν ἔπειτα πάντα χρόνον εὐδο-20
ξίας ἐσομένης ἀφορμῆς. οἱ δ' αὐτίκα τε ἐπέιθοντο καὶ
ἀνέστρεφον ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ὡς ἀφιζόμενοι πρὸς βα-
σιλέα. πέμψαντες δὲ πρὸ αὐτῶν Μπογδάνον τὸν Λιβέρου
ἀδελφὸν, ἠσπάζοντό τε βασιλέα καὶ ἐδήλουν, ὡς ὀλίγῳ ὕ-
στερον ἀφιζόμενοι πρὸς ἐκεῖνον. ὁ δ' ἐπεὶ πύθοιτο Κράλην 25*

23. πρὸς αὐτὸν M. mg.

quam dominus colitur omnique honore afficitur, et in toparchiam perductus, cum toto exercitu magnifico apparatu per triduum hospes retinetur. Deinde consulit, Scopiam pergat, ibi nuntium a Crale praestoletur: se prius eum conventurum daturumque enixissime operam, ut ab eo clementer ac placide excipiat. Bene momenti paret imperator, Scopiam pervenit.

43. Liberus, properato itinere, brevi spatio Cralem loco quodam, Moraba ab indigenis nuncupato, Helenam uxorem ad fratrem eius Alexandrum, Moesorum regem, deducentem offendit: quibus narrat, quae Cantacuzenus imperator a civibus suis pertulerit: et quomodo suorum proditione Romano solo exactus, ad eorum opes confugiat, suadetque, uti eum humaniter et magnifice accipiant, quod in ipsum collata merita magnae illis illorumque liberis totique Triballorum genti aliquando gloriae futura sint. Obtinuit rem statim. Iamque iter relegebant, ad imperatorem profecturi: cui per Bogdanum, Liberi fratrem, salutationem mittunt et brevi se apud eum afuturos certiozem faciunt. Qui ut Cralem cum coniuge ad se ven-

ἄμα γυναικί λαφικνουμένους πρὸς αὐτὸν, ἀντησπάζετο μὲν A.C. 1342
 καὶ αὐτὸς αὐτοὺς καὶ πολλὴν ὁμολόγει τῆς φιλίας χάριν.
 ἀναστάς τε ἐκ Σκοπιᾶς, πρὸς τινὰ τόπον ἦλθε Ταῶ διὰ τὸ V. 396
 κάλλος ὠνομασμένον, ἔνθα περὶ κώμην τινὰ ἀτείχιστον Πρί- D
 5στηνον προσαγορευομένην συνεμίγνυτο τῇ Κράλῃ ἀφιγμένη
 ἄμα γυναικί. οἱ δ' ἐδέξαντο μὲν βασιλέα μεθ' ὅσης ἂν εἴ-
 ποις φιλοτιμίας καὶ σπουδῆς. οὐχ ἦττον δὲ καὶ αὐτοὶ διὰ
 τὴν ἐκείνου ἄφιξιν συνήδοντό τε καὶ συνέχαιρον ἑαυτοῖς τι-
 μῆς τε ἡξίουν μάλιστα πολλῆς. ἐν ἅπασι γὰρ αὐτὸν προ-
 10ῆγεν ἑαυτοῦ καὶ ὡς κρείττονι τῶν πρωτείων παρεχώρει. ἐν
 τε γὰρ ταῖς ἀνακλίσεισι τὴν κρείττω καὶ ὑψηλοτέραν παρεί-
 χετο καθέδραν καὶ ἐν ὁδοιπορίαις καὶ ἐν ἅπασι τοῖς ἄλλοις
 προετίθει ἑαυτοῦ. ἔθους δὲ ἀρχαίου παρὰ Τριβαλοῖς κε-
 κρατηκότος, ἐπειδὴν τις τῶν εὐγενεστέρων καὶ μεγάλα δυνα-
 15μένων ἔλθῃ διὰ χρόνου πρὸς τὸν ἄρχοντα αὐτῶν καὶ δέη
 ποιῆσθαι τὴν πρώτην προσαγόρευσιν, ἀμφοτέρους ἀποβαίνον P. 492
 τὰς τῶν ἵππων, πρῶτα μὲν τοῦ ἄρχοντος τὸ στήθος τὸν
 ὑποδεέστερον ἀσπάζεσθαι, ἔπειτα καὶ τὸ στόμα, καὶ μηκέτι
 κατὰ δευτέραν συντυχίαν ἀποβαίνειν τὸν δουλεύοντα τοῦ ἵπ-
 20που, ἀλλ' ἔφιππον καὶ αὐτὸν προσαγορεύειν τὸν δεσπότην.
 πρὸς μὲν ἐκείνον πάλιν τὰ εἰωθότα ἐτελεῖτο, βασιλεῖ δὲ κα-
 τὰ τὸ Ῥωμαίων ἔθος ἐκέλευσε προσφέρεισθαι τοὺς Τριβα-
 λούς· καὶ κατὰ πᾶσαν μὲν συντυχίαν τῶν ἵππων πάντας
 ἀποβαίνειν, κατὰ δὲ τὴν πρώτην μάλιστα καὶ πρόξωθεν ἀ-
 25ποβάοντας καὶ προσελθόντας πεζῇ οὕτως ἀσπάζεσθαι ἐπὶ γό-

turum didicit, eos resalutans, de amicitia gratias magnas agit, et
 Scopia recedens, ad locum Tao propter amoenitatem nominatum
 venit: ibi prope vicum muris carentem, Pristenum vocabulo, cum
 Crale et regina congregitur, atque ab iis, adventu eius lactantibus
 sibi que gratulantibus, quanto maximo potuit honore ac studio ex-
 cipitur et summa veneratione colitur. In omnibus enim Crales illum
 sibi praeponerat et ut praestantiori primas cedebat. Nam et in ac-
 cubatione epulari ornatiorem et altioreni ei sellam dabat; et in in-
 cessu aliisque singulis eum sibi anteferebat. Inveterarat apud Tri-
 ballos consuetudo, ut si quis nobilium ac potentum longo intervallo
 temporis ad principem veniret, ante primam salutationem ambo ab
 equis descenderent: et primum quidem inferior principis pectus,
 post eiusdem os sive labra deoscularetur: altero congressu minor
 non descenderet amplius, sed et ipse in equo dominum saluaret.
 Mos cum ipso quidem rursum servabatur: Triballos autem morem
 Romanum erga imperatorem tenere volebat, et quoties cum conve-
 nirent, omnes ab equis descendere et pedibus accedere et sic eius

A. C. 1342 νν βασιλέα. καὶ τὸ δὴ θαυμαστότερον, ὅτι εἴ ποτε συνου-
 Β σιν ἀμφοτέροις ἐδέησέ τινα τῶν εὐγενεστέρων Τριβαλῶν προσ-
 ελθεῖν, Κράλης μὲν κατὰ τὸ εἰωθὸς ἐποίει καὶ ἀπέβαινε
 τοῦ ἵππου πρὸς τὴν προσαγόρευσιν, βασιλεὺς δὲ μένων ἔφιπ-
 5 πος, ἠσπάζετο τὸν προσιόντα. πρὸς δὲ τὴν οἰκίαν ἐκείνου⁵
 εἰσιόντα, (εἰσῆει δὲ ὁσημέραι σχεδόν· οὐ γὰρ εἶα μένειν
 ἐπὶ τῆς σκηνῆς, πάσης ἡδῖω διατριβῆς τὴν πρὸς ἐκεῖνον τι-
 θέμενος ὁμιλίαν,) ἔξω μὲν τῆς πύλης τοὺς νέους τῶν εὐγε-
 νεστέρων πεζῇ θέοντας ἐκέλευεν ὑπαντῆν, ἔνδον δὲ τῆς αὐ-
 10 λῆς τοὺς πρεσβυτέρους καὶ ἄξιαις ταῖς παρ' αὐτοῖς τετιμη-¹⁰
 μένους, αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸν πρῶτον μάλιστα τῶν οἰκῶν μετὰ
 C τὴν αὐλὴν προσηγόρευεν ὑπαντιῶν, ἧ καὶ ἄχρι τοῦ τόπου
 ἔνθα τοῦ ἵππου ἀπέβαινε προίει. οὐχ ἦτιω δὲ φιλοτιμίαν
 καὶ ἡ τοῦ Κράλη γαμετῆ πρὸς βασιλέα ἐπεδείκνυτο, ἐν
 πᾶσι μάλιστα ἐκείνου οὐδαμῶς ἀπολείπεσθαι φιλονεικοῦσα.¹⁵
 ταῦτα μὲν οὖν παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ἐν ᾧ συνδιέτριβεν
 αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς, ἐπράττετο. ἐν ἀρχαῖς δὲ τῆς ἐπιδημίας
 μάλιστα ἐν ἡμέραις οὐκ ὀλίγαις πότοις καὶ φιλοτησίαις ὁ
 τῶν Τριβαλῶν ἄρχων τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν ἐπιδειξάμε-
 20 νος, ἔπειτα ἐπνυθάνετο, ὅτου χάριν ἀφίκοιτο πρὸς αὐτόν²⁰
 καὶ εἰ δέοιτο παρ' αὐτοῦ τινος. βασιλεὺς δὲ ἤκειν μὲν ἔ-
 φρασκε τῆς εἰς αὐτὸν φιλίας ἕνεκα. οὐ γὰρ ἂν εἴη τι βέλτιον
 καὶ σωφρονέστερον ἀνθρώποις ὀρθοῖς χρωμένους λογισμοῖς
 D τοῦ βεβαίαν καὶ ἀληθῆ φιλίαν κήσασθαι. ἔπειτα δὲ εἶγε

genu exosculari: quodque mirabilius est, si quando una equitarent
 oporteretque e Triballis quempiam nobiliorem accedere, Crales qui-
 dem pro recepto more faciens, ab equo ad salutationem illius de-
 scendebat, imperator autem de equo accedentem salutabat. Quoties
 porro regiam Cralis ingrederetur (et ingrediebatur paene quotidie:
 non enim manere in tentorio illum sinebat, quavis etiam iucunda
 occupatione illius colloctionem iucundiorum ducens,) extra portam
 adolescentulum nobiles honorarios ei iubebat obviam ire; in atrio
 autem seniores et qui honoribus fangebantur, ipse post atrium in
 aditu domus se obviam ferens salutabat: aut etiam ad locum, ubi
 ab equo descenderet, procedebat. Non minus eum Cralaena hono-
 rabat, enixe contendens, ne quid a marito vinceretur. Atque haec
 tamdiu fiebant, quamdiu apud eos imperator commorabatur. Cum
 autem primis ab adventu diebus iisque non paucis Triballorum
 princeps computando et amice propinquo suam erga illum propen-
 sionem satis declarasset, quaesivit tandem, qua gratia venisset,
 et quid ab se peteret. Respondit, amicitiae causa venisse, qua vera
 et constanti apud homines recte sentientes nihil sit praestabilius.
 Deinde, si modo velit et possit, cupere se eius auxiliis ad redi-

βούλοιο καὶ δύναιο καὶ βοηθείας παρ' αὐτοῦ τυχεῖν, ὥστ' Ἀ. C. 1342
 ἐπανελθεῖν πρὸς τὴν οἰκίαν. οἶεσθαι δὲ μηδ' αὐτὸν ἀγνα-
 εῖν τὰ αὐτῷ συμβεβηκότα ἐν ἐννέα μάλιστα μηνὶ ἤδη τοῦ
 5 παρὰ Ῥωμαίοις πολέμου κεινημένου, ὅπως τε φθονηθεῖη
 παρὰ τῶν ὁμοφύλων μηδὲν ἡδικηκῶς, καὶ ὡς κινήθει παρ'
 ἐκείνων πόλεμος ἀκήρυκτος, καὶ τὰ τελευταῖα ταῦτα δὴ, ὡς
 προδοθεῖη παρὰ τῶν συνόντων πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπο-
 στάντων. εἰ δὲ μὴ βούλοιο βοηθεῖν, ἀπαγορεύειν φανερῶς,
 ὥστ' αὐτὸν διασκεψάμενον, ὃ, τι ἂν δοκοίη βέλτιον αὐτῷ
 10 τε καὶ τοῖς συνοῦσι πράττειν. μὴ θαυμάζειν δὲ, ὡς, εἶγε P. 493
 δύναιο βοηθεῖν, εἰρήκει. οὐ γὰρ ἀδυναμίαν αὐτοῦ κατε- V. 397
 γνωκῶς τοιαῦτα φάναι, ἀλλ' εἰδῶς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις ἢ
 μὲν βούλησις ὁμοίως ἐπ' ἐξουσίᾳ κεῖται, τὸ δύνασθαι δὲ οὐκ-
 ἐτι. ἐπιότε γὰρ καὶ αὐτοὶ οἱ μεγάλα δοκοῦντες δύνασθαι
 15 ὑπὸ τινων κωλυμάτων τὴν τοῦ πράττειν, ἢ βούλονται, δύ-
 ναμιν ἀποστεροῦνται, ἢ πολεμίων ἄλλων δυνατωτέρων ἐπι-
 κειμένων, ἢ αὐτοὶ ὁμόροις ἔθνεσί τισι μέλλοντες ἐπιστρα-
 τεύειν. διὰ τοῦτο φάναι τὸ εἰ δύναιο· ὃ δίκαιον αὐτὸν μὴ
 20 σκεβῆν, πολλῶν τοιούτων ἐν τῷ βίῳ συμβαινόντων. ἔφα-
 σκε δὲ ὕστερον, ἐξεπίτηδες τοιαῦτα πρὸς Κράλην εἰρηκέναι,
 ὡς, εἰ μὴ βούλοιο βοηθεῖν, προφάσεως εὐπροσώπου παρὰ B
 τῶν ἐκείνου λόγων εὐποροίη, ὥστε τὴν μὲν βοήθειαν ἀπα-
 γορεύειν, μηκέτι δὲ καὶ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς αὐτόν. ἐδε-
 δίει γὰρ, μὴ ἐκπολεμωθεῖη πρὸς αὐτόν, εἰ μὴ βούλοιο βο-
 25 θεῖν, νομίσας ἤδη διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς ἐπικουρίας εἰς

tum in imperium suum adiuvare. Putare autem, nec ipsum latere, quae iam totis novem mensibus post bellum inter Romanos excitatum perpressus sit, quantoque odio apud gentem suam nulla culpa sua laboret: quomodoque bellum sibi fecerint nec iudixerint: et qua ratione ad extremum a militibus suis ad hostes transcuntibus proditus sit. Si auxiliari nolit, aperte recuset, ut cum deliberarit, quid sibi suisque potius conducat, id agat. Non debere porro mirari, quod dixerit, si possit auxiliari; non enim quo eum imbecillitatis argueret, ita locutum: sed quia sciat, omnibus mortalibus ex aequo liberum esse velle; posse non item Interdum enim etiam qui videntur potentia excellere, quibusdam impedimentis potestate faciendi quae volunt, excluduntur, si aut hostes potentiores urgeant, aut quosdam finitimos populos armis appetituri sint; idcirco dixisse, si possit, quod merito ipsum turbare non debeat, quando huiusmodi multa in hominum vita usu veniant. Narrabat postea, scientem ac volentem sic locutum: ut, si optulari nollet, suppeticarum desperandarum vel ex ipsius verbis honesta sibi facultas suppedita-

A.C. 1342 ὁρῶν ἐξάγεσθαι καὶ ἔχθραν. ὁ Κράλης δὲ „καλῶς ἐποίησας,” εἶρηκεν „ὦ βασιλεῦ, τὸν λόγον διασαφήσας· ὑπέθραττε γὰρ οὐκ ὀλίγον καὶ ἐθροῦβει τὴν διάνοιαν, ὡς ἄγνοῶν τὴν ἐμοὶ παροῦσαν δύναμιν οἴομενον τοιαῦτα λέγεις. ἐπειδὴ δὲ τῶν τοιούτων ἀπῆλλαξας ὑπονοιῶν, ἤδη σοι τὴν γνώμην καὶ αὐ-5 τὸς ποιήσω φανεράν, ὡς δύναμίν τε ἔχω μάλιστα ἀρκού-
Cσαν πρὸς τοὺς πολεμοῦντάς σοι, καὶ ἠδέως ἂν ἐπικουροῖην, εἴγε βούλει καὶ αὐτός.” ἀποκριναμένον δὲ τοῦ βασιλέως, ὡς τῆς μὲν φιλίας ἔνεκα καὶ τῆς προθυμίας τῆς περὶ αὐ- τὸν πολλὰς ἂν εἶδειν χάριτας, ἄγνοοιή δὲ πρὸς ὃ, τι φέρεται
 10 τὸ εἰ βούλοιο καὶ αὐτός· μισθὸν τῆς συμμαχίας ὁ Κρά- λης τὰς ἀπὸ Χριστουπόλεως πρὸς τὴν ἐσπέραν ἀπίσας πό- λεις Ῥωμαίοις ὑπηκόους ἦτει, εἰ δὲ τοῦτο ἐπαχθὲς δοκοίη, τὰς γούν ἀπὸ Θεσσαλονίκης. οὐ γὰρ ἐπ’ οὐδενὶ κέρδει χρή-
 15 ματά τε ἀναλώσουσε πρὸς τὸν πόλεμον ὑπὲρ αὐτοῦ τοσαῦ- τα καὶ διακινδυνεύσουσι πρὸς πᾶσαν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμο- νίαν, οἷς οὐδ’ ὑπὲρ σφῶν αὐτῶν ποτε ἐτόλμησαν πόλεμον ἄρᾶσθαι τοσοῦτον, ὥστε πρὸς Θράκην ἢ καὶ περαιτέρω προ-
 20 ελθεῖν. οἶεσθαι δὲ ἄριστά τε καὶ λυσιτελέστατα αὐτῷ βου-
Dλευέσθαι. εἰ γὰρ ὢν οὐκ ἔστι κύριος ἀποσχόμενος, οὐχ
 25 αὐτῷ καὶ τοῖς συνοῦσι μόνον, ἀλλὰ καὶ παισὶ μεγάλην ὠφέ- λειαν πορίσαιοτο, καὶ προσέτι τοὺς πολεμιωτάτους διαφθεί- ρας, τῶν ἐπιλοίπων πόλεων κύριος κατασταίη, ἀγαπᾶν προσ-

10. ἀγνοίη P.

16. διακινδυνεύσωσι P.

ret, non etiam amicitiae: metuebat siquidem, ne hostile in se odi- um susciperet, si adiuuare nollet, ratus, Cantacuzenum spe auxilii lapsum, iratum sibi et inimicum esse. Crales vero, Bene factum, inquit, cum verbum tuum exposuisti: haud enim modice terrebar ac perturbabar, cum existimarem te ignorantem, quantum possem, ita loqui. Et quia talem mihi suspicionem ademisti, ego nunc te vicissim sensum meum non cēlabo. Virium adversus hostes tuos habeo plus satis, teque, si ipse vis, adiuuabo libenter. Subiciente imperatore, se amicitiae et promptae voluntatis ergo magnam illi habere gratiam; nescire autem, quid illud sibi velit, si ipse vis; Crales praemium societatis omnes Romanorum urbes a Christopoli usque in occidentem poscit. Si hoc nimium et intolerabile videatur, certe quidem a Thessalonica. Non enim pecuniam tam grandem in bellum pro ipso nulla spe lucri impensuros, totique imperio Romano cum discrimine se opposituros, qui nec pro se ipsis unquam ad Thraciam aut ultra armati procedere ausi fuerint. Et arbitrari optimum atque utilissimum hoc esse consilium. Si enim illis urbibus, quarum dominus non sit, dimissis, non sibi et exercitui solum, sed et liberis magnum emolumentum comparare et iu-

ἦχον καὶ μὴ πέρα τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ μετρίου φιλονεκεῖν. A.C. 1342
ὁ βασιλεὺς δὲ „ὄρθῶς” εἶπε. „περὶ τοῦ κέρδους τῆς συμ-
μαχίας καὶ τῶν πόρων καὶ τῶν πρὸς τὸν πόλεμον ἀναλω-
μάτων ἐλογίσω. οὐδεὶς γὰρ εὖ φρονῶν, εἰ μὴ τινα πρότε-
ρον ἐκ τῶν πραττομένων ὠφέλειαν συνορήῃ, κόπτεσθαι καὶ
ταλαιπωρεῖν ἔλοιτ' ἂν ἐκόν. σὺ δ' εἰ μὲν οὐδεμίαν ἐμοὶ βού-
λει χάριν καταθεῖναι, λόγον ἂν ἔχοι μισθὸν τῆς συμμαχίας
ἄπαιτεῖν, ὃν εἰ παράσχωμαι αὐτὸς, οὐδεμίαν εἶσομαι σοι P. 494
τῆς ἐπικουρίας χάριν. οὐδὲ γὰρ ὁ ἀργυροῦ τι παρά του
10 ἐξωνοῦμενος χάριν ἂν εἰδείῃ τῇ πιπράσκοντι τοῦ παρασχέ-
σθαι. εἰ δὲ φιλίας μόνῃς ἕνεκα καὶ τῆς πρεπούσης δυνάστη
φιλοτιμίας ἔλοιτο προῖκα βοηθεῖν, πρῶτον μὲν τὰ προσήκον-
τα βουλευσῆ περὶ σεαυτοῦ, οὐ μισθοῦ ἕνεκα, ὅπερ πάσχου-
σιν οἱ πολλοὶ καὶ φαῦλοι τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ φιλίας καὶ
15 φιλοτιμίας στρατενόμενος. ἔπειτα καὶ ὧν ζητεῖς ἐξέσται
πλείω ἔχειν μετὰ πολλοῦ τοῦ περιόντος. εἰ γὰρ ἐμὲ, τὸν
ἄρξοντα Ῥωμαίων, γνήσιον κτήση φίλον, οὐ τῶν ἐκ Χρι-
στονπόλεως μόνον καὶ Θεσσαλονίκης ἄχρι τῆς σῆς ἡγεμονίας B
ἄλλων πόλεων, ἀλλὰ καὶ νήσων καὶ Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλ-
20 λης Θρακίας ἔχειν ἐξέσται τὴν ἀρχὴν κοινὰ γὰρ οἱ σοφοὶ φα-
σι τὰ φίλων. καὶ συμβήσεται σοι μετὰ τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων
φιλοτιμίας καὶ μείζω καὶ θαυμασιωτέραν τὴν ὠφέλειαν
καρποῦσθαι. εἰ μὲν οὖν ἐμοὶ πειθόμενος καὶ πᾶσαν ὑπερ-V. 398

8. παράσχωμαι P. et M. 10. παρέχεσθαι P.

super infensissimis hostibus suis perditis, reliquarum potens evadere
queat, contentum hoc esse debere, nec ultra, quam opportunum est
et mediocritas postulat, laborare. Recte, inquit imperator, de lucro
ex societate et opera et sumptibus in bellum ratiocinarius. Nemo
quippe cordatus, nisi prius commodum aliquod e faciendis eluxerit,
non gravate defatigari et acumnas perpeti velit. Tu vero si mihi
gratificari non vis, non iniuria opis tuae mercedem postules; quam
si dem, nullam tibi meriti gratiam debuero. Nec enim qui argento
quippiam ab aliquo emerit, venditori gratias agit. Sin ob solam
amicitiam et, ut magno principi pulchrum est, honoris studio gratis
mihi opitulabere, primum quidem de te ipso, ut decet, merebere:
qui non quaestus, ut ignobile vulgus, sed amicitiae et gloriae cau-
sa milites; deinde multo plura, quam desideras, habere licebit. Si
enim me, Romae principem, germanum amicum habueris, non
solum urbium a Christopoli et Thessalonica usque ad fines tuos, sed
et insularum et Byzantii et reliquae Thraciae imperium habere po-
teris, quandoquidem amicorum, ut aiunt sapientes, omnia sunt
communia: ac praeter factorum decus maior atque insignior utili-
tatis fructus ad te confluet. Si itaque, missa cupiditate hac illi-

- A.C. 134¹ αἰδῶν μικρολογίαν, προῖκα βοηθήσεις, σαυτιῶ τε καὶ ἡμῶν
προσῆκοντα βουλευέση. εἰ δ' ἄρα οὕτως ἔγνωκας, ὡς οὐ-
δενί τῷ τρόπῳ ἐτέρῳ βοηθήσων, εἰ μὴ σοι καταπροδοίη-
μεν τὰς Ῥωμαίων πόλεις, ἀλλ' ἡμῶν γε φράσον φανε-
ρῶς, ὡς ἂν πρὸς ἕτερόν τι τῶν λυσιτελεῖν τρεπόμεθα δο-
5
C κούντων, θεοῦ συναιρομένου. ἴσθι γὰρ, ἴσθι σιφῶς, ὡς
οὐ πολλὰς καὶ θανμασίας, ἄσπερ εἴρηκας αὐτὸς, ἀλλ' οὐ-
δεμίαν καὶ τὴν φανλοτάτην ἐκόντες ὄντες προησόμεθα, οὐδ'
ἀλλαξαίμην ἂν ἡδέως αὐτῆς τὴν σφετέραν καὶ τῶν παίδων
σωτηρίαν. 10
- D μδ'. Ὁ μὲν οὖν Κράλης ἐξεπέληχτο μὲν τὴν τόλμαν τοῦ
φρονήματος καὶ τὴν καρτερίαν τὴν ἐν τοῖς δεινοῖς ἤχθετο
δὲ οὐκ ἀνεκτῶς, ὅτι μὴ πείθειν εἶχεν. Ἐλένη δὲ ἡ γαμετὴ
παροῦσα καὶ τῆς διανοίας τοῦ ἀνδρὸς καταστοχαζομένη, ὡς
βαρέως φέροι τὴν περὶ τῶν πόλεων ἀπαγόρευσιν τοῦ βασι-
15
λέως, μεταστῆσασα τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς ἐν τέλει καὶ μεγάλα
δυναμένους παρ' αὐτοῖς προσπεμψαμένη τέσσαρας ὄντας
πρὸς τοῖς εἴκοσιν, „ὡς μὲν ἐφ' ἡμῶν ἐστίν,” εἶπεν „ἀφι-
γμένον πρὸς ἡμᾶς τὸν Ῥωμαίων βασιλέα εὖ ποιεῖν ἢ τὸ ἐν-
αντίον, οὐδεὶς δὴπουθεν ἀντερεῖ. σκεπτέον δὲ, ὁποτέρω
20
προσθεμένους, νοῦν ἔχοντα καὶ λυσιτελοῦντα δόξομεν ἐλέσθαι
ἐαντοῖς. εἰ μὲν οὖν ἐλοιόμεθα κακῶς ποιεῖν, ἢ ἀποκτενοῦμεν
P. 49⁵ πάντως, ἢ κεναιῶ ἀποπέμψομεν, ὃ φασί, χερσὶ, μηδεμιᾶς

berali, me audies, ut gratuito mihi succurras, quod te et nobis dignum est, praestabis. Sin id facere nulla alia conditione stautisti, nisi Romanorum civitates tibi prodiderimus, aperte edicito, ut, Deo nos adiuvente, aliam et commodam rationem ineamus. Plane enim scias velim, nos non multas et nobiles, quas dixisti, verum nullam, quamvis abiectissimam, volentes tradituros, et cum salute illius libenter nostram et filiorum salutem commuturos.

44. Crales ad spiritus tam excelsos tantumque in adversa fortuna robur obstupescere et dolere mirifice, quod nihil impetrasset. Helena autem coniux praesens et cogitationes viri coniectans, nempe urbes sibi ab imperatore negatas aegre ferre, eum de sententia deductura, accersitis quatuor et viginti totius provinciae potentissimis proceribus, sic eos affatur. In nostro situm esse arbitrio, praesenti Romanorum imperatori aut bene facere aut male, nemo utique inficiabitur. Videndum tamen, utram partem amplexi, prudentiam et utilitatem secuti videamur. Si igitur malefacere voluerimus, aut omnino eum occidemus, aut vacuis, ut aiunt, manibus dimittemus, nulla cura aut ope dignati videlicet. Quod ad caedem attinet, nescio num quis adeo crudeli et effera natura sit, ut hanc ipsam

προνοίας ἢ ἐπικουρίας ἀξιόσαντες. τὸ μὲν οὖν ἀποκτείνειν, A. C. 1342
οὐκ οἶδα εἴ τις εἰς τοσοῦτον ἀπανθρωπίας ἤκει καὶ ὠμότη-
τος, ὡς αὐτὸς τε ἐλέσθαι καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλεῦσαι.
πρὸς γὰρ τῷ θεῷ ἐχθίστην εἶναι τὴν τοιαύτην τόλμαν, καὶ
5 παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις σαφῆ παρέχεται κακίας καὶ μοχθη-
ρίας ἀπόδειξιν ὑπερβολῆς. τὸ γὰρ νῦν τε ὄντα Ῥωμαίων
βασιλέα καὶ πρὶν εἰς τοῦτο ἤκειν σχήματος πολλοὺς πρότερον
χρονοῖς ὁμοίως ἄρχοντα, καὶ παρὰ πάντων καὶ Ἑλλήνων καὶ
βαρβάρων ἀγαπώμενον καὶ περισπούδαστον ὄντα διὰ τὴν
10 προσοῦσαν ἐπιείκειαν καὶ σύνεσιν καὶ φιλοτιμίαν ἐν πᾶσιν B
ἀγαθοῖς, νῦν ἤκοντα παρ' ἡμᾶς διὰ πραγμάτων μεταβολὴν,
πρὸς τῷ μὴ προσηῆναι καὶ ἀνήκεστα διαθεῖναι οὐκ ὠμότη-
τος καὶ ἀπανθρωπίας μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσεβείας ἔγκλημα ἡ-
μῖν δικαίως περιάψαι. οὐ δὲ ἔνεκα τῶν τοιούτων αὐτῆ τε
15 ἔγγνωκα καὶ ὑμῖν ἀποσχέσθαι παραινῶ. τὸ δ' ἀποπέμπειν
ἄπρακτον ἀβουλίης ἂν τις τιθεῖται λογιζόμενος ὀρθῶς. οὐ
γὰρ μόνον ἀγνοίας περὶ τὰ καλὰ καὶ ἀφιλοτιμίας δικαίως
ἂν ἀλοίημεν παρὰ τοῖς κρίνειν τὰ τοιαῦτα δεινοῖς, ὅτι ὄν
ἐπεθύμουν πολλοὶ τῶν δυναστῶν καὶ πολλὰ ἐπραγματεύοντο C
20 φίλον ἔχειν, τοῦτον ἔχοντες αὐτοὶ καὶ δυνάμενοι τῶν ἄλλων
μᾶλλον τὴν παρ' αὐτοῦ φιλίαν καρποῦσθαι, ἐκόντες ὄντες
προσηκάμεθα δι' ἀγροικίαν. ἀλλ' εἴ ποτε συμβαίῃ καὶ Ῥω- V. 399
μαίων ἄρξαι, μεμνημένους, ὡς οὐδεμιᾶς ἐπικουρίας τύχοι παρ'

velle et aliis suadere possit. Nam ut taceam, tale scelus apud De-
um esse odiosissimum, apud homines quoque universos certum in-
credibilis malitiae et improbitatis argumentum est. Etenim cum qui
nunc Romanorum imperator est, et priusquam insignia accepit, diu
imperatoris munus gessit; et omnibus tum Graecis, tum barbaris
carum et propter eam, qua praeditus est, lenitatem, prudentiam et
omnis honestatis studium certatim expetendum, et nunc ad nos
rebus labefactatis confugientem, non tantum non tueri ac tegere,
sed etiam importunissime violare, non crudelitatis solum et imma-
nitatis, sed impietatis quoque in crimine nos iure posuerit. Quare
scelus huiusmodi et ipsa fugere statui et ut vos aequae fugiatis,
moneo. Re autem infecta cum dimittere, id bonus rerum aestima-
tor amentiae adscriperit. Non enim solum ut honesti ignorantes
et ab omni cogitatione laudis aversi a peritis iudicibus merito red-
arguemur, si, cuius amicitiam multi principes solícite et labo-
riose quaesiverunt, hunc ipsi nobiscum habentes, cum possemus
ante alios eius amicitiam consequi, ex quadam rusticitate volentes
deseruerimus. Atqui si quando cum Romanis iura dare contigerit,
memor, se nullum hinc auxilium abstulisse, sed quantum in nobis
fuit, etiam hostibus suis obiectum, (perinde enim est, nunc ipsum

- A.C. 1342 ἡμῶν, ἀλλὰ τόγε εἰς ἡμᾶς ἤκον, καὶ τοῖς πολεμίοις κατα-
 προδοθεῖη, (οὐδὲ γὰρ ἤττον τούτου νυνὶ τὸ ἀποπέμψαι δύ-
 νηται,) ἀμνηστικῶς καὶ κακῶς ποιήσει τὰ ἡμέτερα,
 ἄλλων τε πολλῶν προφάσεων εὐπορήσας ἅν καὶ τὴν νῦν
 προδοσίαν ἐπικαλῶν. δι' ἃ οὐδὲ ἀποπέμψειν ἄπρακτον οἶ-5
 ομαί λυσιτελεῖν. λείπεται δὴ βοηθεῖν, ἢ παραχωρήσαντι
 τῶν πόλεων, ὧν αἰτοῦμεν, ἢ προῦκα καὶ διὰ φιλοτιμίαν. τὸ
 D μὲν οὖν τῶν πόλεων παραχωρεῖν αὐτὸν ἐμοὶ μὲν ἡδιστον
 καὶ μάλιστα βουλοίμην ἅν ἐκεῖνος δὲ, ὡς ὄρωμεν, τοσοῦ-
 τον ἀπέχει τοῦ διὰ τὴν παροῦσαν δυσπραγίαν κατεπτηχέναι 10
 καὶ ταπεινὰ καὶ ἀνελεύθερα φρονεῖν, ὥσθ' ἠδέως ἅν, ὥσπερ ἔφη,
 τῆς αὐτοῦ καὶ παιδῶν καὶ πάντων τῶν συνόντων σωτηρίας
 τῆς μιᾶς καὶ φανλοτάτης πόλεως ἀλλάξαιτο. ὅτε τοίνυν οὕτως
 ἔχει καὶ ἐλευθέριον πρέποντα ἄνδρσι καὶ βασιλεῖ προσήκοντα
 ἀπερήνατο, βέλτιον ἐμοὶ τε ἔδοξε καὶ ἡμῖν πᾶσι παραινῶ, 15
 ἢ ἐκεῖνος ἀξιοῖ ποιεῖν καὶ, πᾶσαν μικρολογίαν καὶ ἀνε-
 P. 496 λευθερίαν ἀπορρίψαντας, πάσῃ δυνάμει βοηθεῖν, καὶ τὴν
 Ῥωμαίων αὐτῇ ἡγεμονίαν κατακτᾶσθαι, οὐ μικρὰν ὠφέλειαν
 ἡγουμένους τὴν παρὰ πάντων ἡμῖν εὐκλειαν ἐσομένην καὶ τὸ
 φίλον κτήσασθαι καὶ σύμμαχον τοιοῦτον, ὃν πολλοὶ μὲν ἐπι-20
 θυμοῦσι, τυγχάνουσι δὲ οὐδὲ ὀλίγοι, καὶ ὃν οἱ ἔχοντες αὐ-
 τοὶ, ἀγνοήσαντες καὶ τὰ χεῖριστα καὶ ἀλυσιτελέστατα βουλευσά-
 μενοι ἑαυτοῖς, ἀπεώσαντο ἐκόντες. τοῦτο δὲ μόνον παρ' αὐτοῦ

13, τὴν P.

inanem dimittere atque hostibus prodere,) non iniuria se ulciscetur et nobis malum dabit, cum ad alias causas non paucas haec etiam proditionis accesserit. Quocirca si rei nostrae consultum cupimus, inanem dimittendum non puto. Relinquitur ergo, adiuvandum aut cedentem urbibus, quas petimus, aut gratuito certe, ut istuc nobis honori sit. Si oppidis cederet, id mihi iucundissimum atque optatissimum foret. At ille, quod videmus, tantum abest, ut praesenti calamitate consternatus, humile quippiam abiectumque cogitet, ut libenter, quemadmodum professus est, etiam filiorum et qui cum eo sunt omnium salutem cum uno et ignobilissimo oppidulo commutaverit. Quando igitur res ita se habet, et ille homini ingenuo atque imperatori decora affirmavit, praestare mihi visum est et ad idem vos omnes adhortor, ut quae vult, ei concedamus, omnique illiberali et sordida cupiditate posita, ad Romanum principatum acquirendum totis viribus ei studeamus, non exiguum fructum arbitrati, quam apud omnes gloriam adipiscemur, cum talem amicum nobis sociumque paraverimus, qualem multi exoptantes, pauci inveniunt, et qualem qui habebant, nescientes qualem haberent, rationibus suis longé pessime consulentes, ultro repulerunt. Hoc so-

αἰτεῖν ὄροισι βεβαιοῦσθαι, ὥστε σύμμαχόν τε καὶ φίλον διὰ A.C. 1342
 βίου ἡμῶν εἶναι καί, ἃς ἔχομεν νυνὶ πόλεις αὐτοῖ τε καὶ πα-
 τέρεσι οἱ ἡμέτεροι τῆς Ῥωμαίων ἀφελόμενοι ἡγεμονίας, μη-
 δεμίαν ἀπαιτεῖν, ὅταν ἐπὶ τῆς ἀρχῆς καταστῆ, μηδὲ πόλεμον
 5 κινεῖν περὶ αὐτῶν ἐπιχειροῦντα ἀφελέσθαι. ἢ καὶ αὐτὸν οἶο- B
 μαι συνθήσεσθαι ῥαδίως, δίκαιόν τε ὃν ὁμοῦ καὶ μηδ' αὐτῶ
 τινα αἰτίαν ἐπιφέρειν, ὡς καταπροδιδοίη τὰ Ῥωμαίων." Ἐλέ-
 νη μὲν οὖν ἡ Κράλη γαμετὴ τοιαῦτα συνεβούλευεν ἐπ' ἐκ-
 κλησίας. τοῦ δὲ ἀνδρὸς μετὰ τὸ παύσασθαι ἐκείνην λέγου-
 10 σαν τοῖς ἐν τέλει τὴν βουλὴν προτιθεμένου, καὶ εἴ τίς τι
 βέλτιον ἔχει κελεύοντος τοῖς εἰρημένοις προστιθέναι, Λίβερὸς
 ὁ πρῶτος βασιλεὺς συντυχῶν, τῶν ἄλλων τῶν ἐν τέλει μά-
 λιστα ὧν ὁ δυνατώτατος καὶ φιλίως ἄγαν διακείμενος πρὸς
 βασιλέα, „ἀλλ' εἰ μὲν ἀτελῆ τινα" εἶπεν „ἢ πρὸς εὐδοξίαν C
 15 ὀλίγα συντείνοντα τῇ Τριβαλῶν ἀρχῇ ἢ σὴ γαμετὴ Κράλαι-
 να ἐφθέρξατο, εἶχεν ἂν τις προστιθέναι τὰ ἐνδέοντα. νῦν
 δ' εἰς τοσοῦτον ἤκει καὶ φρονήσεως καὶ εὐβουλίας, ὡς μήτε
 τὸν ἄγαν συνετώτατον δοκοῦντα εἶναι, μήτε τὸν εὐνοῦστατον
 20 ἡμῶν βελτίω καὶ λυσιτελέστερα δυνήσεσθαι ποτε βουλευσε-
 20 σθαι. ὅθεν αὐτὸς τε πέπεισμαι καὶ σοὶ παραινώ, μηδὲν πε-
 ραιτέρω πολυπραγματεῖν, ἀλλ' εὐδοξίας πρόφασιν λογισάμενον
 ἡμῶν εἶναι τὴν βασιλέως ἐνθάδε ἄφιξιν, προθύμως βοηθεῖν."
 τοιαῦτα μὲν καὶ Λίβερὸς εἶπεν ὡς ἐν βραχεῖ. οἱ δ' ἄλλοι
 πάντες οὐδὲν προσέθεντο τοῖς εἰρημένοις, ἀλλ' ὡς καλῶς

11. τὸ ante βέλτιον add. P.

19. ὑμῖν P.

lum ab eo petendum, ut se in omni vita amicum et socium nobis fore, et quas nunc urbes sive per nos, sive per patres nostros a Romanorum principatu divulsas tenemus, earum nullam repetiturum, quando in imperium venerit, nec bellum ea gratia moturum, sacramento confirmet. Quam conditionem, ut iustam, nec quasi ideo rem publicam Romanam prodat, maculae futuram, non illibenter accepturum confido. Talis fuit Helenae Cralaenae in conventu sententia. Quae ut conticuit, et maritus principibus dicendi copiam fecit addendique, si cui melius aliquid in mentem veniret, Liberus, procerum longe potentissimus, qui primus imperatori occurrerat eumque unice diligebat: Si Cralaena uxor tua, inquit, non satis aut ad gloriam principatus Triballici parum pertinentia profata esset, liceret cuiquam quod deesset supplere. Nunc tanta inest in eius oratione intelligentia et consilii bonitas, ut nec multo intelligentissimus meliora, nec benevolentissimus utiliora nobis suadere possit. Quare et ego idem cum ea sentio teque hortor, uti amplius ne labores, sed hunc imperatoris ad nos adventum clarissimi nominis materiam ducentes, alacriter ei succurramus. Haec

- A.C. 1342 ἔχουσιν ἐπεψηφίζοντο. Κράλης δὲ καὶ αὐτὸς πολλὰς ὁμολό-
 D γει χάριτας τῇ γυναικί, ὅτι προσήκοντά τε αὐτῷ, ἀρχὴν με-
 γάλην περιβεβλημένην, καὶ πολλὴν οἴσοντα τὴν εὐκλειαν καὶ
 ἐβουλευσατο καὶ ἔπεισε, καὶ τὴν βουλήν ἐκύρου καὶ αὐτός.
 ἐν ὅσῳ δὲ τοιαῦτα Κράλης τε καὶ ἡ γυνὴ καὶ οἱ ἐν τέλει 5
 περὶ βασιλείως ἐβουλευόντο, ὅσοι Ῥωμαίων βασιλεῖ παρῆσαν
 V. 400 συνενόμενοι, δεισαντες, μὴ διὰ τὴν ἐκείνου ἔνστασιν ὑπὸ
 Τριβαλῶν τι περὶ αὐτοὺς κακουργηθῆ, προσελθόντες ἐδέοντο
 βασιλείως, προσήκοντα τῷ καιρῷ ποιεῖν καὶ μὴ σφόδρα ὑ-
 πὲρ τῶν μὴ λίαν ἐνίστασθαι προσηκόντων, ἀλλὰ πρὸς τὴν 10
 ἀξίωσιν ἐνδοῦναι τοῖς βαρβάροις, μὴ διὰ ταῦτα ἐξαχθέντες
 πρὸς ὄργην ἀνήκεστα διάθωνται αὐτοὺς κακά. ὁ δὲ αὐτοῖς
 δριμύ καὶ βλοσυρὸν ἐνιδὼν ἀφίστασθαι ἐκέλευε καὶ μὴ
 P. 497 τοιαῦτα συμβουλευεῖν, ἀ πολλὴν ζῶντί τε οἴσει τὴν ἀδο-
 ξίαν καὶ μετὰ τελευτήν. οὐ γὰρ ἂν καταπροδοίῃ τὴν ἀρ-15
 χὴν Ῥωμαίων, οὐδὲ βαρβάροις ἀνθρώποις ἐκὼν εἶναι ἐγχει-
 ρίσαι, εἰ καὶ μείζοσι πολλῶ καὶ δεινότεροις περιέχοιτο
 κακοῖς. ἀλλ' οὕτω περὶ αὐτῆς ἐνστήσεται καὶ τὸ δίκαιον
 αὐτῇ φυλάξει, ὥσπερ ἂν εἰ αὐτοκράτωρ ὦν αὐτῆς καὶ
 πᾶσαν ὑφ' ἐαυτῷ πεποιημένος, πρὸς Τριβαλοὺς ἢ Μυσούσ 20
 ἢ τινὰς τῶν δμόρων βαρβάρων διαλέγοιτο περὶ σπονδῶν.
 οἱ μὲν οὖν αὐτίκα πρὸς τὸ ἀστηρὸν τῆς ἀποκρίσεως ἐνδόν-
 τες, ὑπέχώρουν.

12. ἐργάζονται M. mg. pro διάθωνται.

breviter Liberus, quae cuncti, nihil adiiicientes, ut ex vero dicta approbarunt. Crales quoque coniugi gratias agere, quod sibi, ut magno principi, gloriosissima et excogitasset et suasisset, consiliumque etiam ipse ratum habuit. At enim Crale, uxore et dynastis hunc in modum de imperatore consultantibus, quotquot cum eo Romani advenerant, anxii, ne propter illius in recusando constantiam a Triballis malo mactarentur, adeuntes rogabant, ut tempori serviviret et quae tanti momenti non essent, ea ne tam praeefracte abnueret, postulataque barbarorum expleret: ne alioqui ira succensi, in eos acerbè saevirent. Ille torvum ac truculentum intuitus, facessere cum istoc consilio iubet, quod vivo mortuoque magnum dedecus turpitudinemque afferret. Nolle enim imperium Romanum prodere, nec barbaris hominibus ultro in manus dare, quamvis longe maioribus ac dirioribus malis premeretur; verum ita pro eo pugnaturum et eius iura custoditurum, velut si eo toto sibi subiecto, ipse plenam ac summam statuendi auctoritatem habens, cum Triballis, Moesis aut aliis vicinorum barbarorum de foedere ageret. Illi severitate responsionis percussi, statim se subduxerunt.

μέ. Ὁ Κράλης δὲ ἐκ τῆς βουλῆς πρὸς βασιλέα ἐπα- A.C. 1342
 νήκων „νενίκηκας” εἶπεν ὑπομειδιῶν „ὦ βασιλεῦ, καὶ πάντας B
 ἔπεισας, πολλῶν χρημάτων καὶ πόλεων μεγάλων τὴν σὴν ἡ-
 γεῖσθαι φιλίαν προτιμότεραν. ὅθεν καὶ πάντας τοῖς τῆς σῆς
 5 φιλίας δήσας ἀπήγαγες δεσμοῖς, καὶ πάντες ὥσπερ ἐξ ἐνός C
 συνθήματος καὶ χρήματα ἀναλοῦν καὶ πάντα πόνον ὑπὲρ
 σοῦ προθύμως εἰλόμεθα ὑφίστασθαι. τοιγαροῦν σὲ μὲν χρε-
 ῶν τὰ κατὰ γνώμην ἐπιτάττειν, ἡμᾶς δὲ τὰ ἐπιτεταγμένα
 πράττειν πάσῃ προθυμίᾳ καὶ σπουδῇ.” ἤξιόν τε, ὥσπερ ἐβου-
 10 λεύσατο μετὰ γυναικὸς καὶ τῶν ἐν τέλει, ὄρκους παρασχέ-
 σθαι τοῦ τε σύμμαχον καὶ φίλον βέβαιον διὰ βίου παντός
 αὐτοῖς μενεῖν καὶ τοῦ μηδεμίαν τῶν νυνὶ κατεχομένων πό-
 λεων ὑπ’ αὐτοῦ, ἄς αὐτὸς τε καὶ πατὴρ, τοῦ τε Ῥωμαίων βα-
 15 σιλέων πρὸς ἀλλήλους πολέμου κεκινημένου καὶ ὕστερον Ἀν-
 δρονίκου τοῦ νέου βασιλέως ἔτι περιόντος, αὐτὸς ἔχει ἀφε-
 λόμενος, ἀπαιτήσιν καταστάνατα πρὸς τὴν ἀρχὴν, ὡς προσ- D
 ηκούσας τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν. ὁ βασιλεὺς δὲ πρὸς
 μὲν τὸ πεπειῖσθαι προῖκα καὶ φιλοτιμίας μόνης ἔνεκα καὶ
 φιλίας τῆς εἰς αὐτὸν ἐπικουρεῖν ἔφρασκεν, οὐκ αὐτῷ μόνον,
 20 ἀλλὰ καὶ γυναικὶ καὶ τοῖς ἐν τέλει πολλὰς χάριτας ὁμολογεῖν,
 ὡς ψήφῳ κοινῇ τὰ τοιαῦτα ἐλομένοις. περὶ γε μὴν τῶν ὄρ-
 κων, οὓς ἀξιοῦσιν ἐπὶ τῇ μὴ παρενοχλεῖν ὑπὲρ τῶν ἄχρι
 νυνὶ κατεχομένων ὑπ’ ἐκείνων πόλεων παρασχέσθαι κατα-
 στάνατα ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, μάλιστα ποιήσιν τὴν γνώμην φανε-

24. ποιήσει P.

45. Crates e consilio rediens, Vicisti, inquit, imperator, ac nobis persuasisti, ut amicitiam tuam grandi pecuniae et amplis urbibus anteponendam censeamus. Itaque omnes quasi quibusdam vinculis tibi adstrictos trahis, et quasi de compacto sumptum facere et quemvis tua causa laborem hilariter perferre constituimus. Proinde tu quae lubet impera; nos imperata studiosissime libentissimeque conficiemus. Rogabat item, ut quemadmodum in concilio esset visum, sacramento perpetuam ac stabilem cum ipsis societatem amicitiamque sanciret et nullam urbium, quas nunc ipse possideret quasque ipse paterque, Romanis imperatoribus inter se belligerantibus et postea Andronico iuniorē adhuc spirante, ipse abstulisset, adepto imperio, tamquam Romanorum imperatorum propriam repetiturum. Imperator, quod gratis, ductique honoris et amicitiae desiderio sibi opem ferre decrevissent, non ei solum, sed et uxori principibusque multas se gratias agere testatus est, ut qui communi calculo ita vellent. De iuramento autem quod postularont, nempe cum in imperium venisset, de occupatis urbibus nullum negotium

A.C. 1342 ράν. εἰ μὲν γὰρ ἔτι νῦν ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦσαν καὶ διασώζειν
 εἰ αὐτὰς ἠδύνατο, οὐκ ἂν οὐδ' αὐτὸς προήκατο, ὥσπερ οὐδὲ
 P. 498 τὰς ἄλλας, ἀλλ' εἴλετο ἂν μᾶλλον πρότερον ἀποθανεῖν, ἢ
 ἄγεννές τι καὶ ἀνελεύθερον ἀνασχέσθαι. εἰ δ' ἔτεσι πρότε-
 ρον, αἱ μὲν πλείοσιν, αἱ δ' ἐλάττωσι, βασιλέων ἔτι τῶν Ῥω-5
 V. 401 μαίων περιόντων, ταύτας ἀφελόμενοι ἔχετε αὐτοὶ, οὐδ' αὐτῶ
 τινα μέμψιν τὸ προσέσθαι τὰς κατεχομένας ἐπαγάγοι. καὶ
 συνέθετο ὄρκους παρασχέσθαι· ἐκεῖνο μὲντοι, ἔφρασκε, χορῆ
 σκοπεῖν, ὡς ἂν μὲν ἢ εἰρήνῃ διασώζοιτο καὶ αἱ σπονδαί, αὐ-
 τῶν μὴ παρασπονδούντων. αὐτὸς γὰρ παντὶ τρόπῳ τηρήσει 10
 τοὺς ὄρκους, οὓς ὁμώσεται, οὐδ' ὑπὲρ τῆς χώρας καὶ τῶν
 πόλεων, αἱ πρότερον ὑπὸ Ῥωμαίοις ἦσαν, οὐδὲν παρενοχλή-
 σει καὶ αὐτός. εἰ δ' αὐτοὶ πρὸς πόλεμον πρότεροι χωρή-
 B σουσιν ἀδικοῦντες καὶ παρασπονδοῦντες, οὐκ ἐκείνων μόνων,
 ὑπὲρ ὧν οἱ ὄρκοι, οὐκ ἀφέξεται, εἰ δύναιτο, ἀλλὰ καὶ τὰς 15
 ἄνωθεν ὑπηκόους Τριβαλοῖς παραστήσεται, ἂν ἐξῆ, ὥσπερ
 καὶ αὐτοὶ τὰς Ῥωμαίων πάσας, εἰ δύναμις πρὸς τὴν ὁρμὴν
 παρείη. Κράλης δὲ καὶ ὅσοι παρῆσαν τῶν Τριβαλῶν ἐξε-
 πλήτηντό τε καὶ διὰ θαύματος ἦγον βασιλέα, ὅτι οὐδὲν ἀ-
 γεννὲς οὐδὲ πεπλασμένον διὰ τὰς περισχούσας τύχας, ἀλλὰ 20
 πάντα ἀληθῶς καὶ ὡς εἶχε διανοίας ἀπεφθέγγετο. ἢ μὲν
 οὖν συμμαχίᾳ τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ὄρκοι δὲ ἦσαν οἱ ἐπὶ
 τούτοις, ὥστε βασιλέα Καντακουζηνὸν καὶ Κραλην φίλους

exhibiturum, quid sentiat, apertissime ostensurum. Si etiamnum sub Romanis essent seseque tueri possent, non se illas, quomodo nec alias neglecturum: sed moriturum prius, quam imbelle aliquid parumque ingenium commissurum. Quia vero alias multis, alias paucioribus abhinc annis, Romanis imperatoribus adhuc superstitionibus, ablatas tenerent, nec se reprehensionem incursum, si tamdiu usurpatas dimiserit. Et pactus est iuraturum: videndum ipsis, ut pacem ac foedus sancte tueantur; se omni ratione iurata praestitutum, nec pro regione et oppidis, quae Romanis antea paruisent, molestiam cis creaturum. Si priores per iniquitatem atque perurium arma ceperint, non solum illis, quarum causa iuravit, recipiendis, si poterit, non temperaturum: sed etiam iam olim Triballorum peculiare, si quiverit, subacturum, sicut et ipsi Romanorum omnes subigerent, si voluntati vires responderent. Crales et qui aderant Triballi admirari et obstupescere imperatorem, qui quamquam exul et miser, nihil tamen timidum neque fictum, sed sincere omnia et ex animo locutus esset. Ac de societate quidem actum est isto modo: in has autem conditiones iuratum. Ut imperator Cantacuzenus et Crales amici ac socii essent in omne tempus, neuterque alterius provinciam infestaret ullis artibus aut ma-

εἶναι διὰ βίου καὶ συμμάχους, καὶ μηδένα τὴν ἀλλήλων κα- A.C. 1342
 κοῦν μῆτε τέχνη, μῆτε μηχανῆ μηδεμιᾶ, ἀλλὰ βασιλέα μὲν C
 τὸν Καντακουζηνόν, ὧν ὁ Κράλης γέγονε κύριος πόλεων Ῥω-
 μαίοις ὑπηκόων, ἢ παρὰ πατρὸς παραλαβῶν, ἢ αὐτὸς ἀρχαί-
 5σας ἔτι περιόντος βασιλέως Ἀνδρονίκου, μηδεμίαν μῆτε ὑπαι-
 τεῖν, μῆτε πόλεμόν τινα κινεῖν περὶ αὐτῶν· τὰς δὲ ἐπιλοίπους,
 ὅσαι νῦν ἔτι ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων τελοῦσιν ἡγεμονίαν, ἔχειν
 αὐτὸν καὶ μηδεμίαν ἀφαιρεῖσθαι Κράλην μῆτε τέχνη, μῆτε
 μηχανῆ μηδεμιᾶ, ἀλλὰ συμμαχεῖν μόνον βασιλεῖ ἐπὶ τῇ ταύ-
 10τας καταδουλοῦσθαι. καὶ ὅσαι μὲν αὐτῶν ἢ ὄπλοις ἀλώσιν,
 ἢ ὁμολογίᾳ προσχωρήσουσι παρόντος βασιλέως, ταύτας ἔχειν
 βασιλέα καὶ Τριβαλοὺς ἀδικεῖν μηδέν· ἂν δ' ἀπόντος βασι-
 λέως, ἢ αὐτὸς Κράλης ἢ ὄπλοις ἢ ὁμολογίᾳ ἢ χορήμασι D
 τοὺς κατοικοῦντας διαφθείρας, ἢ τῶν ὑπ' αὐτὸν δυνατῶν
 15τις πόλιν παραστήσεται τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων, καὶ ταύ-
 την εἶναι βασιλέως καὶ ἀποδιδόναι ἀπαιτοῦντι, μηδέν πο-
 λυπραγμονοῦντας. αὐτὸν δὲ Κράλην πολέμιον εἶναι Ἀνιη
 τε τῇ βασιλίδι καὶ τῇ νύμφῃ Ἰωάννῃ τῇ βασιλεῖ καὶ σπένδε-
 σθαι μηδέποτε, ἀλλὰ κακοῦν κατὰ τὸ δυνατόν βοηθοῦντα
 20Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ, τῷ ὅπῳ ὁποῖω ἂν δύναιτο ἰσχυρο-
 τάτω. καταστάντος δὲ καὶ Καντακουζηνοῦ βασιλέως ἐπὶ τῆς
 ἀρχῆς, Κράλη συμμαχεῖν κατὰ τὸ δυνατόν, ἂν τις ἐπιή ἐπ'
 αὐτὸν, καὶ πολέμιον ἡγεῖσθαι τὸν αὐτῷ ἐπιστρατεύοντα.
 γενομένου δὲ καὶ περὶ Χρέλη τοῦ Τριβαλοῦ λόγου οὐκ ὀλίγου, P. 499

22. ἐπιστολὴ M.

chinis: sed Cantacuzenus urbium Romanarum, quarum Crales esset dominus, sive eas a patre accepisset, sive ipse eas Andronico imperatore vivente sub se redegisset, nullam neque reposceret, neque ob eas ullum bellum intentaret: reliquae vero, quae nunc etiam sub Romano imperio censerentur, Cantacuzeni essent nullamque Crales ullis artibus machinisve adimeret; sed imperatorem ad eas subiiciendas iuvaret tantummodo. Et quotquot quidem aut armis caperentur, aut ex pacto se dederent imperatori praesenti, has imperator haberet: Triballi nihil iniuriarum facerent. Sin absente imperatore, aut ipse Crales vel armis vel deditione vel pecunia incolis corruptis, aut dynastarum ei subiectorum aliquis urbem Romanam subegisset, haec quoque imperatoris esset et reposcenti nihil causando redderetur. Item ut ipse Crales Annae imperatrici et Ioanni, eius filio, imperatori, hostis esset, nec unquam foedus cum illis feriret: sed incommodaret pro viribus, Cantacuzenum imperatorem adiutans quam posset strenuissime. Compos autem imperii Cantacuzenus, Cralem sua potentia tueretur, si quis eum invaderet, ac

A.C. 1342 καὶ Κράλη μὲν αὐτὸν ἀντιποιοιμένου διὰ τὸ ὁμόφυλον, βασιλέως δὲ ὡς ἔτι Ἀνδρονίκου περιόντος τοῦ βασιλέως αὐτομολήσειεν ἰσχυριζομένου, καὶ νῦν οὐ μόνον ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων τελοίῃ ἡγεμονίαν, ἀλλὰ καὶ ἰδίως αὐτῷ προσχωρήσοι καὶ ἔλοιτο πράττειν τὰ αὐτοῦ, προσέει δὲ καὶ ὄρκους ὑποδεικνύν-5
 τος, δι' ὧν συνέθετο ὁ Χρέλης δουλεύειν Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ, ἐπεὶ δίκαια ἐδόκει λέγειν, συνέθετο καὶ ὁ Κράλης καὶ προσεγράφετο καὶ αὐτὸς τοῖς ὄρκοις. οἱ μὲν οὖν ὄρκοι
 B οὕτως ἐγράφοντο. ἔδει δὲ καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Τριβαλῶν παρῆναι, ὡς γενησομένων ἐπ' αὐτοῦ τῶν ὄρκων. καί 10
 μεταπεμφαμένου τοῦ Κράλη, παρῆν καὶ αὐτὸς οὐκ ἐν μακροῦ. ἐπεὶ δὲ παρῆν ἐν τῇ οἰκίᾳ Κράλη, ἐκεῖνος μὲν ἄχρι τοῦ μέσου προελθὼν τῆς αὐλῆς, ἐπελάβετό τε τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου, ᾧ ὠχεῖτο ὁ ἀρχιεπίσκοπος, καὶ προήγαγεν ἄχρι οὗ εἰώ-
 V. 402 θει ἀποβαίνειν, ἔπειτα προσαγορεύσας, εὐλογεῖτο παρ' ἐκεῖ- 15
 νου. βασιλέα δὲ οὐκ εἶασε τῶν οἰκημάτων προελθεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὸ Ῥωμαίων βασιλέων ἔθος ὑπήντα τε ἔνδον τοῦ οἰκῆματος καὶ προσαγορεύσας εὐλογεῖτο καὶ αὐτός. μελλόντων δὲ ἤδη εἰς τὴν ὑστεραίαν ὁμνύειν τοὺς ὄρκους, πέμψας ὁ Χρέλης πρὸς Κράλην, πίστεις ἦται, ὡς αὐτὸς τε δουλεύσω 20
 αὐτίς καὶ Μελενίκον παραδώσω. Χρέλης γὰρ μάλιστα μὲν
 C ἠθούλετο βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἀρ-

13. τε add. M.

pro hoste duceret, qui in eum expeditionem pararet. Multa etiam verba facta de Chrele Triballo: quem cum Crales sibi vindicaret propter communionem gentis, imperator, quod adhuc vivente imperatore Andronico transfugisse ad Romanos affirmaret, et in praesens non solum sub imperio Romano adnumeraretur, sed etiam sibi peculiarem se addixisset; et insuper iuramentum proferreret, quo Chreles Cantacuzeno fidem obedientiamque suam obligasset, quoniam iusta dicere videbatur, Crales annuit et iuramento subscripsit. Cum his igitur conditionibus regum sacramenta conscripta sunt. Ceterum et archiepiscopum Triballorum adesse oportebat, in cuius praesentia iuraretur. Is a Crale evocatus, mox affuit: cui ad medium atrii procedens obviam Crales, frenum equi, quo vehebatur, apprehendit et ad locum, quo descendere solebat, perduxit. Quem deinde salutans, fausta ab eodem comprecatione iustratus est. Cantacuzenus ex aedibus prodire non est permissus, sed pro imperatorum Romanorum consuetudine intra aedes occurrens et salutans, similiter bonis precibus ab eo dignatus est. Cum reges postero die sacramenta dicturi essent, Chreles ad Cralem mittens, fidem petit, ut ad eius auctoritatem rediturus Melenicumque traditurus. Chreles enim, tametsi Cantacuzenum Romano potiri imperio et ei subesse mirabiliter cu-

χὴν καὶ ὑπ' ἐκείνου ἄγεσθαι· διακινδυνεύειν δὲ οὐκ ἤθελεν A.C. 1342
 ὑπὲρ ἐκείνου. ἐπεὶ δὲ συμβαίῃ τὰ κατὰ Γυναικόκαστρον περὶ
 βασιλέα καὶ ἀφίκοιτο εἰς Τριβαλοὺς, νομίσας ὑπὸ Κράλῃ
 βιαζόμενον ἐτέρων τέ τινων Ῥωμαίοις προσηκόντων ἀνάγκη
 5 παραχωρήσειν καὶ ἐκεῖνον παραδώσειν, (ἦδει γὰρ οὐ περὶ
 ἐλάττονος τιθέμενον Κράλῃ τὴν αὐτοῦ ἀποστασίαν,) καὶ δεί-
 σας, μὴ καὶ αὐτὸς ἐκ τῆς εἰς βασιλέα παραπόληται φιλίας,
 ἐσκέφατο, εἰ δύναιτο Μελενίκον κατασχεῖν, ἢ αὐτῷ πρὸς
 Κράλῃν ἀρκοῦσα παραίτησις εἴη τῆς ἀποστασίας παραδόντι. D
 10 στυνιδῶν δὲ, ὡς ὄπλοις μὲν οὐκ ἂν εἴη ἄλωτὸς διὰ τὴν ἄγαν
 φυσικὴν τε καὶ κατεσκευασμένην ὀχνηρότητα, σίτου δὲ ἐνδείξ
 μᾶλλον, πρῶτα μὲν ἐκώλυσε σῖτον εἰσκομίζειν, ἔπειτα δὲ
 ἐπέκειτο καὶ φανερωῶς πολεμῶν. Ἀσάνης δὲ καὶ ἡ περὶ αὐ-
 τὸν φρουρὰ ὄρωντες, ὡς οὐκ ἀντισχῆσουσι πρὸς τὴν πολιορ-
 15 κίαν διὰ σῖτον ἀπορίαν, (βασιλεῖ γὰρ διὰ τὰ συμβεβηκότα
 βοηθεῖν οὐκ ἐνῆν,) συμβάν δέ τι καὶ ἕτερον περὶ αὐτοὺς, πα-
 ρέδοσαν τὴν πόλιν Χρέλῃ. ὃ δὲ πρὸς Κράλῃν πέμψας, διε-
 λέγετο περὶ συμβάσεων καὶ προσεχώρει φανερωῶς. Κράλῃς
 μὲν οὖν ὑπερήσθη τοῖς γεγενημένοις καὶ ὄρκους παρείχετο
 20 αὐτίκα Χρέλῃ καὶ ὑπέποιεῖτο. βασιλέα δὲ ἐλύπησεν οὐκ ὀ- P. 500
 λίγα τὸ συμβάν. εἰς τὴν ὑστεραίαν γὰρ ἐπεὶ ἦκον δμόσον-
 τες τοὺς ὄρκους κατὰ τὰς συνθήκας, Κράλῃς μὲν ἡξίου Με-
 λενίκον τε καὶ Χρέλῃν τοῖς ὄρκοις μετεγγραφῆναι ὡς προσή-

5. ἡδη P.

piebat, non tamen etiam eius causa obiectare se periculis volebat. Ut autem post illa ad Gynaecocastrum gesta imperator ad Triballos est profectus, opinatus a Crale coactum, tum alia quae essent Romanorum, tum ipsum quoque illi dediturum, (norat enim, Cralem defectionem suam inique tulisse,) timensque, ne sibi propter coniunctionem cum imperatore una pereundum esset, considerabat, qua ratione Melenicum occuparet: qua tradita Cralis iram placaret. Sed cum armis haud expugnabilem cognosceret, quod natura et operibus esset munitissima, primum quidem alimenta importari vetabat; deinde aperta vi eam adoriebatur. Asanes et praesidarii, cernentes penuria commeatus obsidionem diutius sustineri non posse, (imperator namque propter eventa, de quibus diximus, accurrere cum auxilio non licebat,) et cum aliud praeter ea ipsis quiddam contigisset, Chreli urbem dederunt. Qui ad Cralem misso oratore, palam ei se adiunxit. Quo ille facto supra modum laetatus, statim ei iuravit atque in fidem et clientelam suam recepit. Hic casus imperatori non parum doluit. Nam postridie, cum ex conducto iuraturi venissent, Cralis Melenicum et Chrelem ad iuramentum adscribi, ut sibi debitos, contendebat, quod antequam iuraretur, ad se accessissent. Imperator renitens, Cralem iniquitatis ac laesi foederis arguebat.

- A. C. 1342 κοντας αὐτῷ· πρὶν γὰρ τοὺς ὄρκους γενέσθαι προσεχώρησαν. βασιλεὺς δὲ ἀντέλεγεν, ἀδικεῖν φάσκων Κράλην καὶ παρ-
σπονδεῖν. ἐξ ὅτου γὰρ ἐγένοντο αἱ συμβάσεις, δεῖν ἐκατέ-
ρους στέργειν οἷς συνέθεντο. εἰ δ' ἄρα καὶ μέτριά τινα ἐθέ-
λοι ἀδικεῖν, Χρέλην μὲν ἔχειν, ὁμόφυλόν τε ὄντα καὶ ὀλίγη⁵
πρότερον αὐτομολήσαντα Ῥωμαίοις, Μελενίκον δὲ εἶν, ἐξ
ἐτῶν ἤδη παλαιῶν ὑπήκοον ὄντα τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσι.
- B Κράλης δὲ οὐχ ἑτέρω ἔφασκεν, ἀλλ' αὐτῷ χρήσεσθαι διαι-
τητῇ περὶ ὧν ἀμφισβητοῦσι. τοὺς μὲν γὰρ ὄρκους τοὺς περὶ
τῶν σπονδῶν τῇ προτεραία γεγράφαι, οἷς ἐγγέγραπται,¹⁰
τὰς μὲν ἠρπασμένας αὐτῷ ἐκ τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας πόλεις
ἔχειν καὶ μηδεμίαν ἀπαιτεῖσθαι παρ' αὐτοῦ, τὰς δ' ἔτι τε-
λούσας ὑπὸ Ῥωμαίοις βασιλεῖα ἔχειν· ὥστ' οὐκ ἂν ἀδικοῖη,
πολλαῖς πρότερον ἡμέραις ἢ γενέσθαι τὰς τοιαύτας συμβάσεις
Χρέλη μετὰ Μελενίκου προσχωρήσαντος, ὡς ἐκ τῶν ἐκείνου¹⁵
γραμμάτων ἐγίνετο καταφανές. βασιλεὺς δὲ πρὸς τε τὸ πεί-
θειν ὁμοῦ διὰ τὰς τοιαύτας εὐρεσιλογίας καὶ πρὸς τὸ βιά-
ζεσθαι ἔχων ἀδυνάτως, παρεχώρησε καὶ ἄκων, καὶ ἐγένοντο
- C οἱ ὄρκοι ἐπὶ τούτοις. μετὰ δὲ τοὺς ὄρκους ὁ Κράλης τῶν
ἐν τέλει τοὺς δυνατωτάτους αὐτοῦ συναγαγὼν τέσσαρας ὄν-²⁰
τας πρὸς τοῖς εἴκοσι, τέσσαρας μὲν αὐτὸς κατεῖχε, τοὺς δὲ
εἴκοσι παρεδίδου βασιλεῖ ἅμα ταῖς ὑπ' ἐκείνους στρατιαῖς,
ὡς πάντα προθύμως, ἄπερ ἂν κελεύῃ βασιλεὺς, ποιήσοντας.
ἐκεῖνος μὲν οὖν ἅμα Τριβαλοῖς παρεσκευάζοντο ὡς ἀφιξόμε-

Ex quo enim foedus conceptum sit, utrumque pactis conventis stare oportere. Quodsi modestius iniuriam facere velit, Chrelem sibi habeat, quia et Triballus sit et paulo ante ad Romanos transfugerit: Melenicum relinquat, quae inde a vetustis temporibus Romani iuris fuerit. Crales contra non alio, sed ipsomet iudice in ista lite usurum. Nam iuramenta foederis heri in tabellas relata esse, in quibus pateret, ut quas a Romano principatu abstulisset urbes, sibi haberet nullamque repetere fas esset: quae autem adhuc in eo numerarentur, imperatoris essent. Quare nihil hic adversus aequitatem peccari, cum multis diebus ante isthaec pacta Chreles ad eius partes transierit, quod ex litteris eiusdem constat. Imperator nec persuadere potis, ubi tam prompte verba funditabantur, nec cogere, cessit invitus. Et iuratum utrimque dictis supra conditionibus. Postea Crales, quatuor et viginti suorum dynastarum opulentissimis congregatis et quatuor sibi retentis, ceteros cum sua unumquemque copia militari imperatori attribuit, facturos alacriter omnia, quae is velit. Cum Triballis igitur Didymotichum iter adornabat. At qui Thessalonicae erant, Syрге ductore Rhentinam processerunt. Castellī indigenae ut Cantacuzenum aerumna cogente ad Triballos

νοι εἰς Διδυμότειχον. ἡ δὲ ἐν Θεσσαλονίκῃ στρατιὰ ἐπέλα. C. 1342
 ἀπῆραν ἡγουμένου Συργῆ, πρὸς Ῥεντίναν ἐστρατοπεδεύσαντο.
 ὁ δὲ ἐν τῷ φρουρίῳ δῆμος, ἐπεὶ ἐπύθετο Καντακουζηνὸν τὸν
 βασιλέα πρὸς τὴν γῆν τῶν Τριβαλῶν ἀφικνόμενον κατὰ συμ- V. 403
 5φορὰν, παρῆν δὲ καὶ Συργῆς μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἐπιτίθενται
 τοῖς διακοσίοις, οὓς κατέλιπεν ὁ βασιλεὺς φρουρεῖν ἅμα ἡγε-
 μόνι, καὶ κρατήσαντες, αὐτούς τε παρέδωκαν καὶ τὸ φρούριον D
 Συργῆ. ὁ δὲ τῆ συνήθει χρησάμενος ὠμότητι, ἵππους τε
 καὶ ὄπλα ἀφελόμενος καὶ τῶν ἄλλων, ὧν εἶχον, ἀπογυμνώσας,
 10 ἔπειτα πληγὰς ἐκάστῳ διακοσίας ἐπετίθει πάντων ὀρώντων,
 μηδένα παραλιπὼν, τὸ ἀπ' ἐκείνου δὲ κατακλείσας ἐν δεσμο-
 τηρίοις, καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς δυνατούς, ὡς τὰ Καντακουζι-
 15 νοῦ τοῦ βασιλέως ἤρημένους, πάντων ἀποστερήσας τῶν ὄντων
 καὶ τιμωρησάμενος οὐ μετρίως, ἐνίων δὲ καὶ καταψηφισάμενος
 15 φρυγῆν, ἦλθεν εἰς Φεράς.

μς'. Ἀπόκανκος δὲ ὁ μέγας δοῦξ ἅμα ταῖς ναυσὶν εἰς P. 501
 Πολύστυλον ἔλθων, ἐπεὶ προσεχώρει ἔκουσίως, τοὺς μὲν τῶν
 πολιτῶν ὅσους μάλιστα ὑπώπτευεν, ἐν ταῖς ναυσὶν εἶχεν, ὡς B
 εἰς Βυζάντιον κομίσων· τοὺς δὲ τὰ ἐκείνου ἤρημένους εὖ
 20 ποιήσας ἀπέλιπεν ἐκεῖ, ἄρχοντα ἐπιστήσας Γουδέλλην τὸν βα-
 σιλίδος οἰνοχόον. πρὸς δὲ τοὺς ἐν Διδυμοτείχῳ πέμψας, „τὰ
 μὲν περὶ Καντακουζηνὸν εἰρηγασμένα” ἔγραψεν „ἐν Θεσσα-
 λονίκῃ παρ' ἐμοῦ οὐδ' ὑμᾶς οἶομαι ἀγνοεῖν· οὕτω πᾶσι γνω-
 ριμώτατα διὰ μέγεθος γεγενημένα. τοίνυν ἐπεὶ πᾶσα ἡ περὶ
 25 ἐκεῖνον ἐλπίς περιήρηται ὑμῶν, δεόν πᾶσαν πρόφασιν καταλι-

14. οὐ om. P. et M.

abisse acceperunt, et Syrges manum adduxit, ducentos ad custodiam
 ab imperatore relictos invadunt, victosque ipsos et castellum Syrgi
 contradunt. Qui solita crudelitate equis et armis et aliis, quae ha-
 bebant, primum spoliatos, post in conspectu omnium singulis, ne-
 mine excepto, ducentas plagas incutit et in carceribus eos includit.
 Potentiores autem cives, ut Cantacuzenicæ factionis, omnibus for-
 tunis exiit, nec mediocriter punit et quosdam exilio damnat: ita
 Pheras venit.

46. Magnus autem dux Apocauchus Polystylon navibus delatus,
 quoniam urbs libenter in potestatem veniebat, de civibus alios,
 quos in primis suspectos habebat, in navem coniecit, Byzantium eos
 portaturus: alios secum facientes ibi reliquit, nec immerito, prae-
 fecto Gudele, imperatricis pocillatore, imposito. Ad Didymotichen-
 ses autem scripsit in haec verba. Quae ob Cantacuzenum Thessa-
 lonicae egerim, nec vobis clam esse opinor, cum propter magnitudi-
 nem omnibus sint notissima. Quoniam igitur tota de illo spes
 vestra evanuit, nihil tergiversantes, ad Aenum mihi vos occurrere

A.C. 1342 πόντας εἰς Αἴνον ἦκειν ὑπαντήσοντας, ἄγοντας καὶ τὸν ἀδελφὸν (ἦν γὰρ ἐν δεσμοτηρίῳ φρουρούμενος ἐκεῖ) εἰ μὲν οὖν καὶ Ἀσάνης βούλοιο συνελθεῖν ὑμῖν, ἄριστ' ἂν ἑαυτῷ βουλευῆσαιο. εἰ δ' αὐτόθι μένειν ἐθελήσει, ἀλλ' ὑμᾶς γε C πάντως μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ εἰς Αἴνον ἦκειν. Ἀσάνην δὲ 5 καὶ τὴν ἀδελφὴν καὶ παιδία τὰ ἐκείνης, ὅταν ἐν Διδυμοτείχῳ γένωμαι, προνοίας ἀξιώσειν, ἥτις καὶ αὐτοῖς ἂν δόξειεν ἀρκοῦσα ὡς ἐν τοῖς παροῦσιν. ὁ μὲν οὖν μέγας δούξ τοιαῦτα ἔγραφε κόμπου καὶ φρονήματος πεπληρωμένα. οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ, ἐπεὶ πρότερον οὐδὲν ἦσαν περὶ βασιλέως πεπν-10 σμένοι, ἐθορυβήθησαν μὲν, ὡσπερ εἰκὸς, τὸ πρῶτον· ἔπειτα ἀναθαρσήσαντες καὶ τι περὶ βασιλέα οἰηθέντες ἃ περὶ στρατεύματα εἶθε συμβεβηκέναι, ὃ ταχέως ἂν διορθωθείη, πρὸς μέγαν δούκα τὸν Ἀπόκαυκον καὶ αὐτοὶ ἀντέγραψαν τοιαῦτα.

D „τὰ παρὰ σοῦ γεγραμμένα ἀναγνόντες εἰς τοσοῦτον ἀπονοίας 15 καὶ μωρίας ἦκοντα καὶ θρασύτητος, πρῶτα μὲν ἐθανμάσαμεν, ὅθεν εἰς τοσοῦτον ἦκεις μελαγχολίας, ἔπειτα συνιδόντες, ὡς τὰ ἴσα τετολμηκότι τῷ σῷ πατρὶ τῷ διαβόλῳ καὶ κατὰ βασιλέως τοῦ πολλὰ εὐεργετήσαντος ἄδικον χεῖρα κεινηκότι καὶ πολεμήσαντι φανερώς, οὐδὲ κατὰ τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὸν 20 κόμπου τῶν ῥημάτων τοῦ πατρὸς ἔδει ἀπολείπεσθαι, εἰκότα ἐνομίσαμεν ποιεῖν καὶ προσήκοντα φθέγγεσθαι σαυτῷ. τὴν μὲν οὖν ἐξαρχῆς ἀφάνειαν τὴν σὴν καὶ τὴν φανλότητα καὶ τῶν τρόπων καὶ τοῦ γένους, οὐδ' αὐτοὶ ἄγνοοῦμεν, ὡσπερ

13. διορθείη P.

et una fratrem meum (qui illic in custodia erat) adducere oportet. Si et Asanes vobiscum venerit, res suas fecerit meliusculas. Sin illic remanere maluerit, omnino vos Aenum cum fratre veniote. Asanem autem cum sorore eiusque liberis, ubi Didymotichi fuero, tali cura dignabor, quam et ipsi ut pro tempore sufficientem iudicabunt. Haec magnus dux ostentationis et fastus plena scripsit. Didymotichenses, quia nihil hactenus de imperatore audierant, primum, ut debuerunt, perturbati sunt. Dein resumptis animis, et existimantes, aliquid imperatori contigisse huiusmodi, quale in exercitibus solet, quod cito emendari posset, Apocaucho his verbis scribunt. Lectis litteris tuis tam vecordibus, tam stolidis et confidentibus, principio admirati sumus, unde te atra bilis sic exagitet. Post cum perspexissemus, te, qui patrem tuum diabolum audacia aequasses et imperatorem tam bene de te meritum laeisses palamque oppugnasses, etiam arrogantia ac verborum ampullis eodem patre tuo inferiorem esse noluisse, nostrarum fore partium consuiamus, si te alloqueremur. Tuam igitur ab initio obscuritatem moresque vitiosos et genus despicabile nec nos nescimus, quae nemo Romanorum nescit. Macreno enim primum, vectigalia a quibusdam

οὐδὲ τῶν λοιπῶν Ῥωμαίων οὐδὲ εἷς. Μακρονηῶ γὰρ πρῶτον A. C. 1342
 χρημάτων τινες εἰσπράττοντι γεωργούς, ὀλίγου ἔνεκα ἑδού-
 λευσας μισθοῦ, καὶ μετ' ἐκεῖνον ἄρχονται τῷ Νικολαῷ, τῶν P. 502
 αὐτῶν κακείνῳ ἔχομένῳ ἐπιτηδευμάτων, καὶ τρίτῳ μετ' ἐκεῖ- V. 404
 5 νους τῷ Στρατηγῷ ὠνομασμένῳ, περὶ τοὺς ἄλλας καὶ τὴν ἐκεί-
 νων διάθεσιν ἡσχολημένῳ τότε, ὃν καὶ τοῖς ἰδίῳις χρήμασιν
 ἐξώσας τῆς ἀρχῆς, διαβολαῖς καὶ συκοφανταῖς καὶ ψεύδεσι
 μυθίοις καὶ ἐπισηκίαις ταῖς φίλαις χρησάμενος πρὸς βασιλέα
 τὸν πρεσβύτερον Ἀνδρόνικον, αὐτὸς ἄρχων ἀπεδείχθη τῶν
 10 ἁλῶν. καὶ μέχρι τούτου σοι τὰ τῆς εὐημερίας ἔσθη. κιν-
 δυνεύοντι δὲ ἤδη ἀπολέσθαι διὰ τῶν τρόπων τὴν σκαιότητα
 καὶ μοχθηρίαν καὶ τὰ χρήματα μυθία τῷ δημοσίῳ ὄφλειν,
 ὃ ἡμέτερος βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς Συργιάννη δεηθέντος B
 παραλαβῶν, ἐξ ἀτίμου καὶ καταφρονομένου περιβλεπτον πε-
 15 ποίηκεν οὐκ ἐν μικροῦ· δι' ἃ καὶ τῶν εὐγενεστέρων οὐκ ὀ-
 λίγοι ἤχθοντο δικαίως καὶ ἔδυσχέραινον, ὅτι τὸν μηδενὸς
 ἄξιον μεγάλων τινῶν ἠξίωσε καὶ θανασιῶν. ὣν τὴν ὑπερ-
 βολὴν οὐδὲ αὐτὸς φέρειν δυνηθεῖς, κατὰ τοῦ μετὰ θεὸν πλά-
 σαντος καὶ ἐκ κοπρίας ἀναγαγόντος, ὥσπερ ὁ Σατὰν κατὰ
 20 θεοῦ πόλεμον κεινήκας, τὸ ὑπήκοον ἐκπολεμώσας, προσφύ-
 σει μὲν, ὥσπερ ἐκεῖνος, τοῦ πρόνοιάν τινα αὐτῶν ποιεῖσθαι,
 τῇ δ' ἀληθείᾳ φθονῶν αὐτοῖς τῆς σωτηρίας. καὶ νῦν ἔξεστιν
 ὄραν, ὡς αἱμάτων μὲν ἀνθρωπίνων ἐπέπλησας τὰς πόλεις πά-
 σας Ῥωμαίων· δεσμοπηγία δὲ, καίτοι πρὸς τοῖς οὖσι πολ- C

5. ὀνομασμένῳ P.

agricolis cogenti, mercenariam dedisti operam; et post illum prae-
 fecto Nicolao, cuius idem institutum fuit: et tertio post illos Stra-
 tego appellato, salis curatori; quem ut argento suo et calumniis
 ac sycophantiis milleque mendaciis ac periuriis tibi usitatis prae-
 fectura apud imperatorem Andronicum seniore depulisti, ipse eam
 es consecutus. Atque ibi felices tui successus constiterunt. Cum
 iam propter mores agrestes et improbos et infinita nomina, quae
 publice debebas, tibi preeundum esset, imperator noster Cantacu-
 zenus, Syrgianne parario, te inhonorum prorsus et contemptum
 brevi conspicuum reddidit, non paucis de nobilitate id iniquissime
 ferentibus: et iure quidem, quod hominem nullius pretii amplis
 quibusdam et eximiis ornamentis cumularet; quorum praestantiam
 cum nec ipse posses ferre, adversus eum, qui te secundum Deum
 quodammodo finxit et de stercore erexit, velut Satan contra Deum
 arma movisti, cum subiectos in illum exacerbasti, specie, quasi
 illis consuleres, cum revera salutem ipsis et incolumitatem invide-
 res. Et nunc in propatulo est, quomodo humano sanguine omnes
 Romanorum civitates repleveris. Carceres, quamvis multo plures,
 quam erant, abs te constructi sint, vincitorum multitudinem

- A. C. 1342 λαπλασίω κατεσκευασμένα ὑπὸ σοῦ, ὅμως ὑπὸ πλήθους τῶν δεσμιωτῶν στενοχωροῦνται. ἀρπαγαὶ δὲ καὶ λεηλασίαι καὶ μυρία ἕτερα δεινὰ ὁσημέραι ἐν ταῖς πόλεσι τολμῶνται, καὶ δάκρυα πανταχοῦ καὶ κωκυτοί, καὶ ὁ φειδόμενος οὐδὲ εἷς. ἀλλ' ὥσπερ ὁ Σατανᾶς τοῖς μάλιστα θεῷ προσωφειωμένοις⁵ καὶ βελιόσι τῶν ἄλλων δεῖν ἔγνωκε πολεμεῖν, τῶν ἄλλων ἀμελῶν, οὕτω δὴ καὶ σὺ τοὺς ἀρίστους τῶν ἑκασταχοῦ πόλεων καὶ δυναμένους τὰ δέοντα συνορᾷν διαφθεύρων καὶ κατακόπτων ἀπανθρώπως, τῶν πολλῶν, ὡς οὐδενὸς ἀξίων, οὐδένα λόγον ποιῆ, ὡς ὕστερον ἢ δειλία καὶ ἀπειρία τῇ πρὸς¹⁰
- D τοὺς πολέμους βαρβάρους παραδώσων ἢ αὐτὸς κατὰ σχολὴν διαφθερῶν· καὶ ὅλως κοινὴν πανωλεθρίαν τοῦ Ῥωμαίων γένους διανοῆ, εἰ μὴ θεὸς κωλύσειε, τὴν μισανθρωπίαν βδελυξάμενος. βασιλεὺς δὲ Καντακουζηνὸς ὁ ἡμέτερος καὶ σὸς δεσπότης, κἂν ἔτι πλείω καὶ δεινότερα ἀγνωμονήσης, ὥσπερ¹⁵ τῶν δούλων οἱ κακοτροπώτατοι, τὴν ἐκ προγόνων εὐκλειαν ἄχρι νῦν διασώζει καὶ τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν σεμνότητα τῶν τρόπων, καὶ Ῥωμαίων συμπάντων ἄρχων, καὶ βασιλέως ἔτι περιόντος, οὐδὲν ἤτιον καὶ νῦν ἔστι βασιλεὺς. εἰ δέ τι περὶ αὐτὸν συμβέβηκε καὶ δυσχερὲς, θανμαστὸν οὐδέν· πολλὰ²⁰
- P. 503 γὰρ ὁ παρεληλυθὼς τοιαῦτα χρόνος ἔσχηκε παραδείγματα. ἡμεῖς δὲ ἐκείνω τὴν πίστιν ἄδολον φυλάξομεν καὶ καθαρὰν, οὐ μόνον περιόντι, ἀλλὰ καὶ τοῖς παισὶ μετὰ τὴν τελευτήν,

5. Σατὰν Μ. 9. ὡς Μ., καὶ Ρ.

non capiunt. Rapinae et direptiones aliaque mala innumera quotidie in urbibus nefarie perpetrantur. Ubique lacrimae, ubique gemitus, et qui his vacet, nullus reperitur. Sed quemadmodum caco-daemon Deo deditissimos sanctimoniaque supra alios eminentes sibi oppugnandos sumit, ceteros negligit: ita sane tu quoque per omnes urbes optimum quemque, et recti intelligentem disperdens et inhumaniter concidens, vulgi, ut vilis et abiecti, rationem nullam ducis: postea illud aut ex timiditate et imperitia bellandi tua barbaris obiecturus, aut ipse paulatim perditurus; ominoque comunem Romani generis interneccionem machinaris, nisi Deus misanthropiam tuam detestatus prohibuerit. Imperator autem Cantacuzenus, noster ac tuus dominus, quamvis plura et deteriora, ut servus sceleratissimus, designaris, acceptam a maioribus suis gloriam usque nunc cum modestia gravitateque morum conservat, et Romanorum universonum adhuc vivo imperatore princeps, nihilo minus etiam nunc imperator est. Cui si quid tristius accidit, nihil novum; multa enim ex antegresso tempore huiusmodi exempla colliguntur. Nos integram ac sinceram fidem non ipsi solum viventi, sed post obitum item filiis eius praestabimus: nec bonorum promissio, nec malorum infliccio, nec aliud quidquam omnium a fide et caritate

καὶ οὔτε ἀγαθῶν ἐπαγγελίαι, οὔτε δεινῶν ἐπαγωγαί, οὔθ' A. C. 1342
 ἕτερον τῶν ὄντων τι, τῆς πρὸς ἐκεῖνον πίστεως δυνήσεται ἀ-
 ποστῆσαι καὶ ἀγάπης. σοῦ δὲ ἐπιστρέψει ὁ πόνος ἐπὶ τὴν
 κεφαλὴν καὶ ἐπὶ κορυφὴν ἢ ἀδικία σου καταβήσεται. τὴν
 5 μὲν οὖν ἀπολογίαν ἔχεις ἤδη παρ' ἡμῶν ἀξίαν τῶν γεγραμ-
 μένων. τοὺς κεκομικότας δὲ τὰ γράμματα νῦν μὲν ἀπαθεῖς
 ἀπεπέμψαμεν κακῶν, τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα κειμένους αἰδοῦ-
 μενοι νόμους, οἳ κακῶς ποιεῖν ἀπαγορεύουσι τοὺς πρὸς ἀπαγ- B
 γελίας ἤκοντας· ἂν δὲ μετ' αὐτοὺς ἕτεροί τινες ἀφίκωνται,
 10 ἴστωσαν μὴ ἄνευ πληγῶν καὶ τιμωρίας τῆς δεούσης ἀπαλλά-
 ξοντες." τοιαῦτα μὲν οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ ἀντέγραψαν Ἀπο-
 καύκῳ τῷ μεγάλῳ δουκί. ὁ δὲ, ἐπεὶ τὰ γράμματα ἀνέγνω,
 πολλὰ τοῖς γεγραφοῖσιν ἀπειλήσας, ἀπέπλευσεν εἰς Βυζάντιον
 καὶ ἐδέξαντο αὐτὸν ὅ,τε πατριάρχης καὶ ἡ συνωμοσία μετὰ V. 405
 15 πολλῶν τῶν κρότων καὶ ἐπαίνων, ὡς καλῶς ἐστρατηγηκότα
 καὶ νενικηκότα Καντακουζηνόν. καὶ αὐτὸς ἤδη φρονήματος
 ὦν ἀνάπλεως διὰ τὴν στρατηγίαν, ἀνυπεύθυνον ἐναντῷ πα-
 ρεῖχeto τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχὴν καὶ πάντα ἔπραττε καὶ C
 διώκει, ἢ αὐτῷ ἐδόκει, τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὸ βουλευέσθαι
 20 ἤδη ὡς ἀνόνητον ἀποσφίψας. Εἰρήνη δὲ βασιλῆς ἡ Καντα-
 κουζηνῆ ἅμα Μανουὴλ Ἀσάνη τῷ ἀδελφῷ, ἐπεὶ οἱ παρὰ
 Ἀποκαύκου τοῦ μεγάλου ἤκοντες δουκὸς ἀπήγγελλον τὰ
 περὶ βασιλέως οἷα συμβαίη ἐν Γυναικοκράστῳ, ὑπόπτειον
 μὲν καὶ μὴ παντάπυσιν εἶναι ἀληθῆ, πλὴν ἐθοροβοῦντο
 25 σφοδρῶς καὶ ἐκυμαίνοντο. ἐδεδοίκεσαν γάρ, μὴ τῶν αὐ-

illius nos abstraxerit. Tuus autem labor revertetur in caput tuum
 et in verticem tuum iniquitas tua descendet. Habes dignum abs te
 scriptis responsum. Tabellarios nunc quidem intactos dimisimus
 legum reverentia, quibus illis cavetur. Si alii supervenerint, sciant
 se sine plagis supplicioque condigno haud abituros. Haec qui erant
 Didymotichi, Apocaucho magno duci responderunt: quibus ille per-
 lectis, multa minatus Byzantium abnavigavit, ubi a patriarcha et
 coniuratis cum geminatis plausibus et praeconiis, ut qui praeclare
 implesset ducis officium Cantacuzenumque vicisset, exceptus est:
 qui iam propter ductum exercitum superbia turgidus, rerum summae
 sic praeesse incipiebat, ut rationem nullam referret: simulareque
 amplius et consultare, ut inutilia, spernens, pro libidine faciebat
 et regebat omnia. Irene autem Cantacuzena imperatrix, cum Ma-
 nuele Asane fratre, ut ab Apocaucho nuntii venerunt, quid impe-
 ratori apud Gynaecocastrum fieret, quamquam non penitus vera esse
 suspicarentur, tamen vehementer conturbabantur sollicitudinumque
 fluctibus aestuabant. Metuebant namque, ne quidam de illius exer-
 citu clam negotium Annae agentes, opportunitatem hanc et adversam

- A.C. 1342 τοῖς τινες συνόντων κρύφα τὰ βασιλίδος Ἄννης πράττοντες, ὡσπερ ἐρμαίου λαβόμενοι τοῦ καιροῦ καὶ τῆς δυσπραγίας βασιλέως, στασιάζειν πείσωσι τὸν δῆμον καὶ τὴν στρατιάν, D καὶ ἀπόληται αὐτοῖς παντάπασι τὰ πράγματα διαφθαρέντα. μάλιστα δὲ ἐν ὑποψίᾳ εἶχον τὸν τε Κομιτόπουλον καὶ Βα-5 τάζην, οἱ τῶν Παλαιολόγου μὲν ἦσαν βασιλέως οἰκειῶν, τότε δὲ ὑπὸ Καντακουζηνοῦ βασιλέως εἰς ἐσπέραν ἐκστρατεύοντος ἐπὶ τῆς ἔξω Διδυμοτείχου συνοικίας ἦσαν τεταγμένοι, χιλίων ἕκαστος ἄρχοντες τοξοτῶν πεζῶν· ἦσαν δὲ καὶ πρὸς τὸν δῆμον καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν δυνάμενοι οὐ μικρά. 10
- P. 504 μζ. Διὰ ταύτας γοῦν τὰς αἰτίας ἐδεδοίκεσάν τε καὶ ἐσκέπτοντο, ἢ χρὴ αὐτοὺς ὑποποιήσασθαι· ἅμα δὲ διενουῶντο B καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡς ἀποπειράσονται, εἰ διὰ τὰ ἀκουσθέντα μὴ παρετράπησαν τὰς γνώμας. ἐδόκει δὲ οὖν εἰς τὴν ὕστερ- ραίαν πάντων ἐν βασιλείοις συνελθόντων, ἐπὶ τῆς βασιλίδος 15 τὸν Ἀσάνην πρὸς τε τοὺς ἡγεμόνας καὶ τὴν στρατιάν λόγον ἀποτεῖναι καὶ ἀποπειρᾶν τῆς ἐκάστου διανοίας. καὶ ἐς τὴν ὕστεραίαν ἐπεὶ ἦσαν ἐν βασιλείοις πάντες, Ἀσάνης ὁ Μαρουήλ ἐπὶ τῆς βασιλίδος οὕτω τὸν λόγον ἐποίησατο. „ἄνδρες συστρατιῶται, τὰ μὲν ὑπὸ παρακοιμωμένου τοῦ Ἀποκαύκου 20 πάντες ἀκηκόατε γεγραμμένα πρὸς ὑμᾶς. τὰ μὲν οὖν παρόντα πράγματα ὡς πολλὰς ἐπιδέχεται μεταβολὰς, καὶ ῥᾴδιον C καὶ ἐκ μικρᾶς αἰτίας καὶ τὸν συνειτώτατον καὶ κατεστοχασμέ- νον σφαλῆναι, καὶ τὸν ἀπερισκέπτως καὶ ὡς ἔτυχε φερόμε-

sortem imperatoris quasi insperatum lucrum arripientes, seditionem inter populum ac militem concitarent, dareturque res pesti et exitio. Praecipue vero suspicionem Comitopulus et Batatzes movebant, qui imperatoris Palaeologi domestici, tunc a Cantacuzeno in occidentem ducente Didymotichi suburbanis fuerant praepositi, habebantque sub se uterque mille pedites sagittarios et valebant gratia apud populum ac milites plurimum.

47. His de causis timebant, et quomodo eos in officio ac subiectos tenerent, circumspiciebant: simul et de aliis periculum facere cogitabant, ecquid propter audita pristinam voluntatem immutassent. Placuit igitur, postridie, ubi omnes in palatium convenissent, Asanem audiente imperatrice duces ac milites pluribus alloqui et cuiusque animum pertentare. Ad hunc itaque modum Manuel Asanes orsus est. Quae Apocauchus, sacri cubiculi praefectus, ad nos scripserit, commilitones, omnes intellexistis. Ita praesentem statum multis mutationibus obnoxium esse, levi que momento vel prudentissimum et sagacissimum decipi, et improvidum atque a casu et fortuna pendentem etiam praeter opinionem beatum fieri, usu et experientia multa universi didicistis. Quod cum ita sit, non tanta

νον καὶ ἄπιστα εὐτυχῆσαι, πάντες ἴστε πολλοῖς ὁμιληχότες A.C. 1342
 πράγμασιν. οὐ μὴν διὰ τοῦτο πάντα χρὴ πιστεύειν παρα-
 κοιμωμένῳ. ᾧ γὰρ ὅτε βίος ἐπίπλαστος αἰεὶ καὶ σκαιωρίας
 καὶ ἀπάτης γέμων καὶ ὁ λόγος ἐψευσμένος καὶ οὐδὲν οὐδέ-
 5 ποτε ἔχων ὕγιες, πῶς ἂν τις πιστεύσειε νυνὶ εἰρησθαι τὰληθῆ;
 εἰ δὲ καὶ ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, ἀλλ' οὐ παντάπασιν, ἀλλὰ
 τοιαῦτα εἶναι τὰ γεγενημένα, οἷα βασιλεῖ μικρὰν δυσχέρειαν
 παρεσχημένα, ῥαδίως πάλιν ἐπανορθωθῆναι. ὑμῶν δὲ ἕκα-
 στος νῦν μὲν ἄχρὶ τῶν πραγμάτων ἔξουρίων φερομένων οὐ-
 10 δεμίαν ἔσχε πρόφασιν τὴν τε εὐψυχίαν καὶ τόλμαν τὴν ἐν D
 τοῖς δεινοῖς καὶ τὴν σύνεσιν ἅμα ἐπιδείξασθαι καὶ τὴν εὐ- V. 406
 νοϊαν, ἣν ἔχει περὶ βασιλέα καὶ τοὺς παῖδας. νυνὶ δὲ ἤδη
 τῶν πραγμάτων παρασχόντων, καὶ πάντας ὁμοῦ καὶ ἰδίᾳ ἕ-
 καστον καὶ τὴν σύνεσιν καὶ τὴν εὐβουλίαν ἐπιδείκνυσθαι
 15 χρεῶν καὶ ἐπὶ τοῖς ἔργοις φαίνεσθαι ὁμοίους, ὡς, ἂν ἀπῶσι
 τὰ πράγματα, τῶν λόγων οὐδένων ὄντων. τὰ μὲν οὖν ἔργα
 ὕστερον ἐπιδειξόμεθα, ἤνικα ἂν δέη· νυνὶ δὲ ἀναγκαῖον γνώ-
 μην ἕκαστον εἰσάγειν, ἧ̄ χρὴ τριπομένους, σφᾶς τε αὐτοὺς
 καὶ τὴν ἄλλην πόλιν διασώζειν. οὐ γὰρ ἤσυχάσειεν οἴομαι
 20 παρακοιμώμενον, ἀλλὰ ταχέως ἡμῶν ἐπιστρατεύσειν, εἴγε ὄν- P. 505
 τως ἀληθῆ τὰ περὶ βασιλέως εἶη εἰρημένα." Ἀσάνης μὲν
 οὖν τοιαῦτα ἐπαύσατο εἰπὼν. Κομιτόπουλος δὲ αὐτίκα ὑπὸ
 προθυμίας καὶ τῆς περὶ βασιλέα εὐνοίας κινηθεὶς, ἀναστὰς

fides Apocaucho habenda est. Cui enim vita semper simulata pra-
 vitatisque ac fallaciae plena et sermo mendax nihilque probum ac
 sincerum unquam continens, qui tandem eum nunc vera dixisse
 quisquam crediderit? Sed demus vera esse: at non omnimodis; sed
 talia, quae cum imperatori parvum dederint incommodum, parvo
 negotio corrigi possunt. Vestrum autem unusquisque usque in hanc
 diem, dum res secundum cursum sine aliqua offensione tenuerunt,
 magnanimitatis ac fortitudinis suae in rebus turbidis, prudentiae
 item caritatisque, qua imperatorem et filios eius comprehenderet,
 ostendendae occasionem nullam nactus est. Nunc, quoniam se ob-
 tulit occasio, et omnes simul et seorsum quemlibet, quantum intel-
 ligentia consilioque possit, ipso etiam facto demonstrare oportet:
 verba enim, si facta desint, nihil valent. Sed ad facta postea, quando
 opus fuerit, veniemus. In praesens singuli sententiam explicare
 debent, quid agamus, ut nos ipsos reliquamque urbem conserve-
 mus. Etenim cubiculi praefectum non quieturum, sed propediem
 hostiliter in nos iturum existimo: modo plane certa sint, quae de
 imperatore narrantur. His dictis, Asanes tacuit. Comitopulus, quo
 erat studio imperatoris incensus, in medium prodians, hunc in mo-
 dum disseruit. Neminem ego vestrum, quotquot adestis, fugere

A.C. 1342 καὶ παρέλθὼν εἰς μέσους, ἔλεξε τοιάδε. „οὐδένα ὑμῶν, ὅσοι
 πάρεστε νῦν, οἴομαι ἀγροεῖν, ὡς βασιλέως ἔτι περιόντος τοῦ
 μακαρίου τοῖς οἰκείοις συνεξηταζόμεν καὶ τοῖς πολλῆς παρ'
 ἐκείνου καὶ τῆς εὐμενείας ἀπολαύουσι καὶ τῆς προνοίας. καὶ
 αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπέλιπον, τόγε εἰς ἐμὲ ἦκον, τοῦ μὴ τὴν⁵
 προσήκουσαν εὐνοίαν εὐγνώμονι δούλῳ ἐπιδείκνυσθαι. οὐ μὴν
 διὰ τὸ ἐκείνον ἐξ ἀνθρώπων γεγονέναι νυνὶ μεταβαλὼν, τοῖς
 B ἐκείνου παισὶ δεῖν ἔγνω πολεμεῖν, ἀλλὰ τὴν ὁμοίαν γνώμην
 καὶ νῦν ἔτι διατηρῶ. ὄρων δὲ βασιλέα μὲν τὸν Καντακου-
 ζηνὸν δίκαια καὶ λυσιτελῆ τοῖς παισὶ βασιλέως ἡρημένον πρώτ-¹⁰
 τειν, Ἀπόκαυκον δὲ τὸν παρακοιμώμενον πολλὰς καὶ αὐτοῦ
 διαβολὰς καὶ σκοφαντίας συνσκευακότα καὶ ἄλλους προσε-
 ταιριάζαμενον πονηροτέρους ἀνθρώπους καὶ διεφθορότας καὶ
 βασιλίδα ἐξηπατηκότας καὶ τουτοῖ τὸν πόλεμον τὸν μυρίων
 αἴτιον κακῶν νῦν τε ἄχρι γεγενημένον καὶ ἔτι πλείονων ἐσό-¹⁵
 μενον πολλῆ κεκινηκότας, εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν κατασβέσει, ἐμί-
 σησά τε τὴν πονηρίαν αὐτῶν καὶ βασιλεῖ μᾶλλον ἔχρινα δί-
 C καιον προσέχειν, ὡς δίκαιά τε ἅμα καὶ βασιλέως τοῖς παισὶ
 συμφέροντα καὶ πᾶσιν ὁμοῦ Ῥωμαίοις διανοουμένῳ. νυνὶ
 δὲ, ὡς ἀκούομεν, δυσκόλοις τύχαις ἐκείνου χρησαμένου διὰ²⁰
 τῶν συνόντων τὴν ἀποστασίαν καὶ πρὸς τὸν Τριβαλῶν δυνά-
 στην ἀφιγμένον, οὐ δίκαιον ἡμᾶς καταπεσεῖν, οὐδὲ πρὸς στί-
 σεις καὶ διαφορὰς χωρήσαντας, ἀνδραπόδων δίκην σφᾶς ἀν-

1. καὶ om. P.

2. πάρεσται P.

arbitror, me imperatoris beatae recordationis domesticum, et qui-
 dem carum illi acceptumque fuisse: nec vicissim a me (quantum
 quidem praestare potui) quidquam in amore a probo fidelique servo
 domino suo remetiendo praetermissum memini. Nec quia ille ab
 hominibus abiit, ego alius factus, illius filiis bellum inferre decrevi,
 sed eandem mentem etiam nunc gero. Cum autem animadvertam,
 Cantacuzeno propositum esse ea persequi, quae nec a iustitia aliena,
 et illis utilia sint, contra Apocauchum, cubiculi praefectum, multas
 in cum calumnias et sycophantias consuisse aliosque impuros ac
 sceleratos assumpsisse, qui et Augustam circumscripserunt et hocce
 bellum incenderunt, unde iam mille calamitates natae et plures his
 nasciturae sunt, nisi Deus de coelo id restinxerit, eorum improbi-
 tatem execratus, Cantacuzenum potius, et virum iustum et defuncti
 imperatoris liberis Romanisque universis consulentem, mihi sequen-
 dum censui. Quem cum modo in misera et acerba fortuna sua (ut-
 pote a suis proditum) ad Triballorum principem profectum audia-
 mus, haud aequum est nos labascere et ad seditiones atque dissi-
 dia conversos, pro mancipiis nosmet hostibus turpiter dedere, sed
 animis consentientes, imperatrici Irenae ac nobis mutuo sacramenta

τοὺς τοῖς πολεμίους καταπροδοῦναι, ἀλλὰ συμφρονήσαντας, A. C. 134a
 ὄρκους δοῦναι βασιλίδι καὶ ἀλλήλοις, ἧ μὴν μηδένα μῆτε δι'
 ἀγαθῶν πολλῶν ἐπαγγελίαν, μῆτε δι' ἐπαγωγὴν πολλῶν δει-
 νῶν, ἧ βασιλίδι καὶ παισὶν ἧ ἀλλήλοις ἐπιβουλεύσειν· ἀλλ'
 5 ἀμύνεσθαι τρόπῳ παντὶ τοὺς πολεμίους μίαν γνώμην ἔχοντας
 καὶ τὴν πίστιν ἄδολον καὶ καθαρὰν φυλάττειν βασιλεῖ. πέμ- D
 πειν δὲ καὶ τὴν ταχίστην πρὸς ἐκεῖνον ἄνδρας, οἱ διδάξουσιν,
 ὡς ἡμεῖς ὑπὲρ ἐκείνου καὶ φιλτάτων καὶ τῆς γυναικὸς πάν-
 τα καὶ πράττειν καὶ ὑπομένειν ἐγνώκαμεν ἄχρι παντὸς, ἔν' αὐ-
 10 τός τε ἤδοιτο τοιαῦτα περὶ ἡμῶν ἀκούων καὶ ἡμῖν πολλὴν
 εἰδείη χάριν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας. οὐδὲ γὰρ μικρὰν τινα
 οἴεσθαι ἐκεῖνον τὴν περὶ ἡμῶν φροντίδα ἔχειν χορῆ, ἀλλὰ
 πολλοῖς παλαίειν λογισμοῖς ὑποπτεύοντα, ὡσπερ εἰκὸς, μὴ
 πρὸς τοὺς ἀγῶνας ἀποκνήσωμεν." τοιαῦτα μὲν ὁ Κομιτό-
 15 πουλος εἶπεν. εὐθὺς δὲ μετ' ἐκεῖνον ὁ Βατάτζης ἐπῆγει τε P. 506
 τὰ εἰρημένα καὶ ὡς μηδενὸς ἐνδέοντα, μῆτε πρὸς σύνεσιν,
 μῆτε πρὸς εὐβουλίαν, ἐπεψηφίζετο καὶ αὐτὸς καὶ ἐπέσπευδε
 τοὺς ὄρκους. Εἰρήνην δὲ ἧ βασιλὶς καὶ ὁ ἀδελφὸς Ἀσάνης
 τὴν Κομιτοπούλου παραίνεσιν νομίσαντες θεόθεν κεκινῆσθαι,
 20 ἔν' εἴη πᾶσι παράκλησις πρὸς τοὺς ἀγῶνας τὸ τοὺς ὑποπτεο- V. 407
 μένους τουτουσὶν οὕτως ἔχοντας εὐνοίας φαίνεσθαι πρὸς βα-
 σιλέα, τῶν πολλῶν ἀναπνεύσαντες φροντίδων καὶ ἐπιψηφισά-
 μενοι τὴν βουλήν, ἐπειδὴ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐδόκει, τοὺς

dicere, nullum nostrum neque bonorum multorum pollicitatione
 illectum, neque multorum malorum invectione compulsum, illi eius-
 que liberis aut inter nos insidiaturos: sed omni ratione et una
 mente in hostem pugnaturos, fidemque germanam ac puram impera-
 tori servaturos. Quin etiam certos homines celeriter ad eum mit-
 tendos iudico, qui doceant, nos pro ipso carissimisque eius filiis
 et uxore omnia semper et facere et pati constituisse: ut de nobis
 haec audiens laetetur deque tanta benevolentia gratias agat. Nec
 enim parum de nobis sollicitum esse credendum est, sed variis dis-
 tractum cogitationibus suspicari, ut est verisimile, nos ignavia tor-
 pentes, certare amplius non audere. Hactenus Comitopulus: quem
 mox excipiens Batatzes, et dicta laudare et ut prudentissima atque
 consultissima suffragio suo approbare et iuramenta urgere. Irene
 vero imperatrix et Asanes frater, Comitopuli cohortationem ex di-
 vino afflatu exstitisse rati, ut ad dimicandum omnes acuerent, (pro-
 pterea quod qui prius suspecti erant, tantam nunc erga imperato-
 rem animorum inclinationem praeferebant,) magnis levati angoribus,
 cum et ceteri idem omnes sentirent, sacramenta concipi iusserunt:
 primusque se imperatricis frater obligavit. Interea quidam, Bratilus
 nomine, ab imperatore adveniēns, non ille quidem litteras, sed ce-

A.C. 1342 ὄρκους ἐκέλευον τελεῖσθαι· καὶ ἐτελοῦντο, πρώτου τοῦ τῆς Β βασιλίδος ἀδελφοῦ ὁμομοκότος. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, ἦκει τις ἐκ βασιλέως Μπρατίλος ὄνομα, ὃς γράμματα μὲν οὐκ εἶχε, κηρὸν δὲ ἐσφραγισμένον τῷ δακτυλίῳ τοῦ βασιλέως ἀξιοπιστίας ἕνεκα. καὶ πρώτα μὲν προσηγόρευε βασιλίδα πα-5 ραστὰς, ἔπειτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐκ βασιλέως, διηγείτο τε τὰ περὶ Γυναικόκαστρον, οὐχ ὃν ἐγένετο τρόπον, ἀλλ' ὑφειμένως μάλιστα καὶ ὡς ἂν ᾔετο οὐ σφόδρα θορυβῆσειν. πρὸς τοῦ-το γὰρ ἔφασκε παρὰ βασιλέως ἐκπεμφθῆναι. ἔπειτα καὶ τοῦ-το προσετίθει, ὡς ταραχῆς οὐ μικρᾶς, περὶ τὴν βασιλέως 10 στρατιὰν γεγενημένης καὶ πρωτοστράτορός τε καὶ ἄλλων ἀποστάντων διὰ τὸ μὴ τὴν οἴκοι ζημίαν φέρειν δύνασθαι, πε- C ρὶ Κράλη πυθόμενος, ὁ βασιλεὺς ὡς διατρίβοι ἐγγύς, γένοιτο πρὸς αὐτὸν κατὰ φιλίαν παλαιάν. ἐκείνου δὲ ἀσμένως ὑπο-δεξαμένου καὶ μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης καὶ εὐνοίας καὶ 15 στρατιὰν πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν παρεσχημένον κατὰ συμμα-χίαν, νῦν πρὸς ὁδοιπορίαν εἶναι ὄεσθαι καὶ ἀφίξεσθαι μετὰ μικρόν· αὐτὸν δὲ πεμφθῆναι πρότερον ἀπαγγελοῦντα τὰ γε-γενημένα, ὡς ἂν μὴ διεφθαρμένως πυθόμενοι καὶ μετὰ πολ-λῆς προσθήκης θορυβῆσθε. ἤξιόν τε μὴ μέλλειν, ἀλλὰ πα-20 ρασχομένους γράμματα περὶ αὐτῶν ὅπως ἔχουσι δηλοῦντα, αὐθις εἰς βασιλέα ἀποπέμπειν. πολλὴν γὰρ αὐτῷ περὶ αὐ-τῶν φροντίδα εἶναι, καὶ τοῦ παντὸς τιμᾶσθαι τὸ πυθέσθαι D τι περὶ αὐτῶν. ἔφασκε δὲ καὶ παρὰ βασιλέως γράμματα

ram annulo eius signatam fidei causa afferebat. Hic primum imperatricem adiens, salutem dicit: deinde alios quoque verbis imperatoris salutem: et de Gynaecocastro narrat (cuius gratia se missum autumabat) non ut revera contigerant, sed obiter admodum et quomodo non multum terroris sese daturum existimabat. Adiciebat, turbatione non modica inter milites suborta, post protostratoris aliorumque secessionem, quod domestica damna ferre non potuisent, audito Cralem haud procul abesse, imperatorem pro veteri amicitia ad eum profectum esse: ibi libenter valdeque comiter et benevole susceptum et auxiliariis copiis magnis ac fortibus auctum esse: putareque se, nunc iter versus Didymotichum tenere et brevi coram affuturum, seque praemissum, ut gesta nuntiaret: ne, si aliter quam pro veritate et multis cum additamentis audirent, turbarentur. Nec cunctandum, sed datis sibi de statu ipsorum litteris, ad imperatorem se remittendum affirmabat, qui in multa de ipsis cura versetur: quippe cui in eo sint omnia, ut res eorum cognoscat. Aiebat item, epistolam se ab eodem accepisse, eadem, quae narrasset, continentem. Ceterum multis per viam occurrentibus, timuisse, ne interceptus, propter eam aliquid calamitatis perpe-

λαβεῖν, ἃ καὶ αὐτὸς εἶπε περιέχοντα· πρὸς τὴν ὁδοιπορίαν A.C. 1342
 δὲ πολλῶν συντυγχανόντων, δείσας μὴ ἄλλῳ καὶ αὐτὸς τε δι'
 ἐκεῖνα εἰς πεῖραν ἔλθῃ πολλῶν κακῶν καὶ ἡ πρῶξις κωλυθῆ,
 τὰ γράμματα ἀφανίσαι, τὴν σφραγίδα δὲ μόνην ἀξιοπιστίας
 5 ἕνεκα φυλάξαι, δυναμένην ἐπὶ τὰ κοῖλα τοῦ στόματος τοῦς
 ἐρευνῶντας διαδιδράσκειν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων ἐπι-
 στεύετο, καὶ πολλὴν παρείχετο παραψυχὴν καὶ τὸ πολὺ τῆς
 ἀθυμίας ἐπεκουφίζεν. ἤδεισαν γὰρ αὐτὸν οὐδὲ πρότερον εὐ-
 φυνῶς ἔχοντα διὰ κωφότητα περὶ τὸ πλάσματα συντιθέναι.
 10 τὰ δὲ οὐκ ἦσαν, ὡς ἀπήγγελλεν. ἀλλ' ἦρκα ἐν Γυναικοκά-
 στρῳ ἡ περὶ βασιλέα ἐγένετο ἀποστασία καὶ σύγχυσις δεινὴ
 καὶ ἀταξία ἦν περὶ τὴν στρατιάν, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς παρῆν εἰς P. 507
 τοῦτο τειραγμένος σὺν πλείοσιν ἐτέροις τοιούτοις, ἴν' εἴ που
 δέοιτο βασιλεὺς ἀγγελίαν κρύφα πέμπειν, αὐτὸς διακομίζοι
 15 διὰ τὴν εὐτέλειαν λανθάνων, προσελθὼν ἐδεῖτο βασιλέως,
 ἐπεὶ μὴ γράφειν δύναιτο διὰ τὴν ἀκαιρίαν, σφραγίδα παρέ-
 χειν ἐκ τοῦ δακτυλίου, ἴν' ἢ πιστεῦσθαι ἀπαγγέλλοντι τοῖς
 ἐν Διδυμοτείχῳ περὶ τῶν γεγενημένων· νομίσας δὲ καὶ ὁ
 βασιλεὺς προσήκοντα εἰρηκέναι τῷ καιρῷ, παρέχε, Μπρα-
 20 τοῖλος μὲν οὖν τοιαῦτα τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ ἀπαγγέλλουσιν, γράμ-
 ματά τε αὐθις παρὰ βασιλίδος καὶ τῶν ἄλλων λαβὼν, ὄχετο B
 πρὸς βασιλέα.

μη'. Ὁ δὲ ἐπὶ τῆς ἕξω Διδυμοτείχου συνοικίας δῆμος V. 408
 οὐ πολλῷ ὕστερον οὐκ ἀνεκτὸν ἠγούμενοι, εἰ μὴ τὰ ἴσα καὶ αὐ-

14. διακομίζει P. 15. λανθάνον P.

teretur et negotium ad nihilum caderet, atque ideo conscidisse; signum solum fidei faciendae retinuisse, quod cavo oris inditum, scrutantes posset effugere. Eius dictis solatii ac levamenti plenis adiuncta fides, quod scirent hominem nec alias ad mendacia ex levitate componenda ingeniosum fuisse. Res vero secus erat, quam ille memoraverat. Quando enim Gynaccocastri ab imperatore defectio tantaque confusio ac perturbatio incidit, quoniam et ipse aderat, cum pluribus sui similibus ad hoc constitutus, ut, si quo opus esset imperatori occulte mittere litteras, ipse ferret, qui propter vilitatem suam facile lateret, accedens rogavit, ut, quoniam tempore exclusus scribere litteras non posset, signum ex annulo impressum daret, quo sibi gesta memoranti Didymotichenses crederent. Tempestive locutum arbitratus imperator ita fecit. Bratilus ergo his Didymotichum nuntiatis, rursus ab imperatrice ceterisque accepta epistola ad imperatorem est reversus.

48. At plebs suburbana Didymotichi non multo post minime ferendum putans, si non etiam alios populos aemulata, potentes interficeret, praefectis imprudentibus, noctu ad tumultum inter se

A.C. 1342 τοῖς τοῖς ἄλλοις δήμοις δρῶεν καὶ διαφθείροιεν τοὺς δυνατοὺς, Cτῶν ἀρχόντων αὐτοῖς μὴ συνειδότην, νυκτὸς ἐπὶ τὴν στάσιν ἀλλήλους παρορμήσαντες καὶ καθοπλισάμενοι ὡς εἶχον πάν- τες ἅμα ἐν πρὸς τὰς πύλας ἐλθόντες, εἰσιχωμάχον καὶ πάν- τας ἠπειλουν ἀποκτείνειν τοὺς ἔνδον, εἰ μὴ ἐκόντες προσχω-5 ροῖεν· οὕτω γὰρ ἂν μόλις φείσεσθαι μὴ ἀποκτείνειν. Ἀσά- νης δὲ καὶ ἡ ἔνδον στρατιὰ ἠγησάμενοι δεινὸν, εἰ μετὰ τῶν ἐκ Βυζαντίου καὶ τῆς ἐκ τῆς ἄλλης ἀρχῆς Ῥωμαίων στρα- τιᾶς καὶ παρὰ τῶν οἰκείων πολιορκοῖντο, ὀπλισάμενοι καὶ αὐτοὶ καὶ ἀνοίξαντες τὰς πύλας συνεπλέκοντο τῷ δήμῳ ἐξελ-10 θόντες. ἐκεῖνοι δὲ οὐδὲ πρὸς ὀλίγον ἀντισχόντες πρὸς τὴν μάχην, ἔφηνον ὡς εἶχον, παῖδας καὶ γυναῖκας μόνας ἀνα- D λαβόντες καὶ διεσκεδάσθησαν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις, μη- δὲν ἐπιφερόμενοι ὧν εἶχον· πλήν τινων ὀλίγων, οἳ διὰ τὸ μὴ συμμετεσχηκέναι τῆς στάσεως τοῖς ἄλλοις μένειν συνεχωρή-15 θησαν ἐπὶ τῶν οἰκιῶν. ἡ στρατιὰ δὲ τὰς οἰκίας τῶν φυγόν- των διεπόρθουν καὶ πάντα εἰσεκόμιζον ἐντὸς τειχῶν. ὀλίγω δὲ ὕστερον καὶ τὰς ξυλώσεις καθαιροῦντες, ἐχρῶντο πρὸς τὸ πῦρ, ὑπὸ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἤδη πολιορκούμενοι. ἡ γὰρ ἐκ Βυζαντίου στρατιὰ, ἄχρι μὲν οἱ ἔξω Διδυμοτείχου πρὸς 20 τοὺς ἔνδον ὠμοφρόνουν, οὐδὲ ἐγγὺς γενέσθαι ἐπεχείρουν, ἀλλὰ εἰσβάλλοντες, τὰ πόρθω διεπόρθουν καὶ ὡς τάχιστα ἀνεχώρουν. ἐπεὶ δὲ ἡ στάσις γένοιτο καὶ ἐκπολεμωθεῖεν τοῖς ἔνδον οἱ ἐκτὸς, αὐτοὶ τε ἐφθάρησαν παντάπασιν ἀνάστα-

cohortati armatique ut poterant, omnes bene mane ad portas procedunt, muris oppugnationem inferunt: minantur oppidanos omnes perempturos, nisi se dediderint; sic enim vix tamen manus a caede cohibituros. Sic Asanes et praesidium rem periculosam rati, si praeter Byzantios et alios aliunde ex imperio contractos etiam a domesticis obsiderentur, accincti et ipsi, portis apertis cum populo conflicturi erumpunt. Qui nec aliquamdiu saltem impetum sustinens, fugit ut potuit, filiis et uxoribus tantum assumptis: nihilque aliud rerum suarum secum asportans, per alias urbes dissipatus est. Paucis, quod seditionis participes non fuissent, domicilia sua habitare permissum. Milites, fugitivorum domibus direptis, totam praedam in urbem intulerunt. Brevi intervallo etiam materiam destructionem, ea a Byzantiis iam obsessi ad focum usi sunt. Nam Byzantii, quamdiu Didymotichenses suburbani cum oppidanis voluntatibus congruebant, ne pedem quidem propius ferre audebant: sed remotiora agri depopulantes, properato se in stativa recipiebant. Tumultu autem et seditione conflata, suburbani urbanos hostilem in modum aggressi, et ipsi omnino sedibus suis pulsati perierunt, et urbani, imminutis magno opere viribus, pugna hostibus pares amplius

τοι γεγενημένοι, καὶ οἱ ἔνδον τὸ πολὺ τῆς δυνάμεως ὑφαιρε- A. C. 1342
 θέντες, ἀσθενεῖς τε ἦσαν καὶ οὐκέτι πρὸς τοὺς πολεμίους ἀξι- P. 508
 ὄμαχοι. ὄθεν ἀκακεῖνοι ἐπίοντες καὶ στρατοπεδευόμενοι ἐγγὺς
 διακαρτέρον. οἱ μέντοι ὑπολειπόμενοι τοῦ δήμου ἐν Διδυ-
 μοτείχῳ, τῶν οἰκημάτων ὑπὸ τῆς στρατιάς καθαιρεθέντων,
 αὐτοὶ τοὺς λίθους ἐκκαθαίροντες, πρὸς λαχανισμὸν ἐχρῶντο
 τῷ χωρίῳ. καὶ τέλος ἤδη εἶχε τὸ περὶ τοῦ χωρίου τούτου
 τῷ μητροπολίτῃ τῆς αὐτῆς πόλεως ὀλίγῳ πρότερον προσειρη-
 μένον. ἔτι γὰρ Καντακουζηνῷ τοῦ βασιλέως πρὸς τὴν εἰς
 10 τὴν ἐσπέραν ἐκστρατείαν παρασκευαζομένον, ἐδόκει δεῖν διὰ
 τὸν πόλεμον περὶ τὴν ἔξω συνοικίαν τάφρον περιελαύνειν, B
 ἵνα μὴ ἁράδια ἢ εἴσοδος τοῖς πολεμίους εἴη, εἴ ποτε ἐσβάλοιεν.
 διανενημένης δὲ τῆς τάφρου κατὰ φατρίας παντὶ τῷ δήμῳ,
 ὥστε ἀνορύττειν, καὶ τοῖς ἐν τῷ κλήρῳ τῆς ἐκκλησίας πᾶσι
 15 παρείχετο μερίς. δυσχεραίνοντων δὲ ἐκείνων διὰ τὸ πορεῖν
 καὶ προσαγγελλόντων τῷ μητροπολίτῃ τοὺς ἐπὶ τὰ ἔργα ἀ-
 ναγκάζοντας, „οὐδὲν μὲν” εἶπεν ἐκεῖνος „τὰ τοιαῦτα πρὸς τὸν
 πόλεμον λυσιτελήσει. μετ’ οὐ πολὺ γὰρ ὁ περιποιῶνται χω-
 ρίον πρὸς λαχανισμὸν ἐπιτηδείως ἔξειν. τοῦ δὲ μὴ δοκεῖν
 20 αὐτοὺς τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος ἀμελεῖν, ἐκέλευε τὰ ἐπιτε-
 ταγμένα πράττειν. ὣν ὀλίγῳ ὕστερον ἐβάντων, ἀνεμιμνή-
 σκοντό τε οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ καὶ ἐθαύμαζον τὸν ἄνδρα τῆς C
 προαγορεύσεως. οἱ μέντοι παρὰ Κράλῃ βασιλεῖ τῷ Καντα- V. 409
 κουζηνῷ ἐπιτεταγμένοι συμμαχεῖν, ἐπεὶ παρεσκευασμένοι ἦ-
 25 δὴ ἦσαν καὶ ἔμελλον ἔργον ἔχεσθαι, τῷ σφετέρῳ δυνάστῃ

non erant. Unde illi, Byzantii inquam, propius accedere et locatis
 castris perseverare non dubitarunt. Ex Didymotichensibus suburba-
 nis restantes, vicinorum aedibus a milite eversis, ipsi lapides et
 rudera efferebant et per areas illas oluscula serebant. Et iam eve-
 nerat, quod de hoc loco ipsius urbis metropolita non ita pridem
 vaticinatus fuerat. Nam dum se Cantacuzenus ad expeditionem occi-
 dentalem adhuc instrueret, suburbana ad hostem arcendum fossa
 debere circumdari decernebat. Tributim igitur toti populo et clerici-
 cis ecclesiae ad fodiendum pars describebatur. Quibus, clericis puta,
 laborem indignantibus et exactores operum ad episcopum deferentibus,
 ille hanc fossam bello nihil profuturam praedixit. Quem enim
 locum servare et custodire niterentur, brevi olerum sationi idoneum
 habituros. Verumenimvero ne commodum publicum parvi pendere
 videretur, iussit imperata fieri. Cum non diu post eventus respon-
 disse, Didymotichenses in memoriam praedictionis regressi, virum
 de ea suspexerunt. Porro a Crale Cantacuzeno adiuvando designati
 iamque parati et ad opus accessuri, dominum suum conveniunt,
 haud utile se et illum sibimet ipsis consilium invisisse autumant,

- A.C. 1342** προσελθόντες, οὐ λυσιτελοῦντα ἔφασαν σφᾶς τε αὐτοὺς κακεί-
νον βεβουλεύσθαι περὶ ἑαυτῶν, οὕτως ἀπερισκέπτως τὸ κρά-
τιστον τῆς αὐτῶν δυνάμεως ἐγχειρίσαντας Καντακουζηνῶ τῷ
βασιλεῖ. εἰ γὰρ ἐκεῖνος διαλύσεις θέμενος πρὸς Ἄνναν τὴν
βασιλίδα, κρύφα ἐπιβουλεύσειεν αὐτοῖς καὶ διαφθερεῖ μὴ προ-5
αισθημένους τὴν ἐπιβουλὴν, τί λοιπὸν ἢ ἐπανελθόντα παῖδας
καὶ γυναῖκας ἄγειν ἐπὶ δουλείᾳ καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν Τρι-
Dβαλῶν ἀρχὴν ὑποποιεῖσθαι; δι' ἃ οὐ χρῆναι χωρὶς ὁμηγρων
ἐκείνῳ συμμαχεῖν· ἀλλ' εἴ τι δέοιτο τῆς αὐτῶν ἐπικουρίας,
τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν ὁμηρεύοντα καταλείπειν παρ' αὐτοῖς. 10
οὕτω γὰρ προθύμως συστρατεύσεσθαι καὶ μηδεμίαν πρὸς τὸ
μέλλον πονηρὰν ἐλπίδα σχήσειν. Λίβερὸς δὲ ἰδίᾳ ἔδειτο
Κράλῃ, πείθειν βασιλέα τὴν ἐκείνου θυγατέρα Μανουήλ τῷ
νεωτέρῳ υἱῷ κατεγγυᾶν· πυθέσθαι γὰρ περὶ Συργῆ, ὡς δια-
λύσειε τὸν γάμον θυγατρὸς διὰ τὸν πόλεμον, ἣν ἔτι περιόν-15
τος Ἀνδρονίκου βασιλέως τούτῳ δὴ κατηγγύησε τῷ Μανουήλ.
καὶ ἔδωκε κακείνῳ δίκαια καὶ συμφέροντα ἀξιοῦν τοὺς στρα-
τηγούς. διὸ καὶ ἀπήγγελλε βασιλεῖ τὰ παρ' ἐκείνων εἰρημέ-
P. 509να καὶ συνεβούλευε πείθεσθαι αὐτοῖς, τοῦτον τὸν τρόπον
προθύμως συστρατευσομένοις. ἔδειτό τε ἰδίᾳ καὶ περὶ Λι-20
βέρου τῆς θυγατρὸς ἐπὶ γάμῳ συνάπτειν τῷ υἱῷ, καὶ μὴ
τὸ διάφορον ἀμφοῖν τῆς εὐδοξίας, ἀλλὰ τὴν συντέλειαν, ἣν
πρὸς τὰ παρόντα συντελέσειε, σκοπεῖν. πρὸς γὰρ τῷ καὶ τοῖς
ἄλλοις Τριβαλοῖς πρὸς ἡδονὴν τὸν γάμον εἶναι τοῦ παιδός,

13. Κράλῃ P. 19. τὸν om. P.

quando tam incaute florem ac nervum potentiae suae Cantacuzeno tradidissent. Si enim pace cum Anna imperatrice clam composita, ipsis insidietur, nec insidias praesentientes occidat, quid reliquum, nisi ut regressus liberus et coniuges eorum in servitutem abripiat, universumque Triballorum principatum sibi subiciat? Ideo tum demum iuvandum (si ipsorum egeat auxilio) quando iuniorem filium apud eos obsidem reliquerit: sine obsidibus non iuvandum. Sic enim cupide una militaturos nullamque in futurum malam spem de eo concepturos. Liberus autem privatim Cralem orare, imperatori auctor esset, ut is Manuelli, iuniori filio, ipsius Liberi filiam desponderet; audisse enim, Syrgen sponsalia inter eius filiam et Manuelem hunc, cui eam, Andronico imperatore adhuc in vita manente, despondisset, belli causa rescidisse. Et videbantur Crali quoque duces aequum et bonum postulare. Quamobrem quid velint, imperatori renuntiat: hortatur, ut eis obsecundet: hac enim ratione impie militaturos. Separatim vero de Liberi filia cum filio eius nuptiis consocianda rogat et monet, ne quod sit inter ambos ex generis claritate discrimen, sed quantum in praesens efficere hac via

ἔτι καὶ Αἰβέρον αὐτὸν οὐ σύμμαχον ἔξειν ἔτι καὶ φίλον, ἀλλὰ Δ. C. 1342
δοῦλον ἀκριβῶς καὶ πάντα προησόμενον προθύμως ὑπὲρ τῶν
αὐτῆς λυσιτελούντων· οὕτω γὰρ ἐπαγγέλλεσθαι καὶ αὐτόν.
ἔδοκει μὲν οὖν πολλὴν ἐπιείκειαν καὶ εὐγνωμοσύνην τὸ τοι-
5οῦτο Κράλῃ συμμαρτυρεῖν, εἰ τοῦ παρ' αὐτῆς δυνατωτάτου
βασιλεῖ προστιθεμένου καὶ οὕτω φανερωῶς ὑπὲρ ἐκείνου πάν- Β
τα ποιήσειν ἐπαγγελλομένου, εἰ πείθοιτο μόνον τὴν ἐκείνου
θυγατέρα συνοικίζεин τῆς υἱῆς, μήθ' ὑποπτεύειν αὐτὸς, μήτε
κωλύειν ἐπεχείρει, συνέπραττε δὲ μᾶλλον. τοῦτο δὲ οὐ μᾶλλον
10 τῆς ἐπιεικειᾶς Κράλῃ ἦν, ἢ τῆς Αἰβέρου περιουσίας καὶ τοῦ
μεγάλα δύνασθαι παρὰ Τριβαλοῖς, ὥστε καὶ αὐτὸν Κράλῃν
προσκραοῦειν ὀφῶδεῖν. ὁ μὲν οὖν Κράλης τοιαῦτα πρὸς βα-
σιλέα διεξήει, παρόντος καὶ Αἰβέρου. βασιλεὺς δὲ ἐπέθετο
πρὸς ἀμφοτέρω λυσιτελοῦντα ὄρων ἐν τῆς παρόντι, καὶ τὴν τε
15 ὑποψίαν ἀπωθεῖτο, ὡς ἀδικήσειέ ποτε καὶ ἐπιβουλεύσειε τοῖς C
συμμάχοις. οὐ γὰρ τοιαύταις αὐτὸς ἐπίστασθαι τοὺς φίλους
ἀμείβεσθαι εὐεργεσίαις, ὅπου γε καὶ τοῖς πολεμοῦσι φανερωῶς
οὐδέποτε ἐπιβουλεύων ἐφάνη. καὶ τὸ πρὸς Συργὴν κῆδος οὐκ
αὐτὸς διαλύειν πρῶτος ἔφασκεν, ἀλλ' ἐκείνου ἀπειπαμένου,
20 μηδεμίαν αἰτίαν εἶναι, εἰ καὶ αὐτὸς ἑτέραν τῆς υἱῆς ἀρμόσει-
ται. καίτοι γε οὐδ' εἰς τοσοῦτο δεσμῶν ἦκειν τὸν γάμον, ὥσ-
τε μὴ ἐξεῖναι διαλύειν· εἰ γὰρ μέχρ' ὄρκων προεχώρει, ἔξ
οὐδεμιᾶς ἂν αἰτίας ἐπεχείρησε διασπᾶν αὐτὸς. τοιγαροῦν ἀφιέ-

11. Κράλῃν add. M.

possit, intueatur. Nam praeterquam quod et aliis Triballis hac
nuptiae incundae sint futurae, etiam Liberum ipsum non socium
modo et amicum, sed et servum plane ipsius fore omniaque eas
utilitati prompte postpositurum, quod ipsemet pollicetur. Haec
res, ut apparebat, magnum Crali aequitatis et candoris testimonium
dabat, quod dynastarum suorum potentissimo cum imperatore se
coniungente adeoque manifeste omnia illius causa facturum polli-
cente, si is tantum filium ipsius filio suo collocaret, nihil suscipere
mali, nec praepedire negotium tentaret, sed adiuveret magis.
Verum istuc non tam aequitati Cralis, quam Liberi opulentiae ma-
gnaeque inter Triballos potentiae adscribendum, propter quam et
ipse Cralis cum offendere timebat. Haec igitur ille cum et Libe-
rus adesset, apud imperatorem disseruit; qui quod tum illud, tum
hoc in praesentia conducere videbat, neutrum recusat et ita suspi-
cionem eximebat: nescire enim se amicos sic remunerari, quando con-
staret, nec apertis hostibus unquam insidiatum; et affinitatem cum
Syrge non priorem dissuisse, sed eo generum abdicante, causae nihil
esse, cur non et ipse aliam filio suo uxorem iungeret, praesertim
cum nondum sic adstrictum fuerit matrimonium, ut dissolvere non
liceret. Si iuramentum intercessisset, nulla de causa id distracturum

- A. C. 1342 *ναὶ τὸν υἱὸν ἅμα μὲν γαμβρὸν ἐσόμενόν Λίβερον, ἅμα δὲ καὶ τῆς στρατιας ἕνεκα τοῦ θαρσύνειν αὐτῷ, ὡς οὐδέποτε ἐπιβουλεύσειε μὴ μέντοι παντάπασι διατρίβειν παρ' αὐτοῖς, ἀλλ' ἐπανάγκειν*
- V. 410 *πρὸς αὐτὸν, ἥνικα ἂν καλοῖη. Λίβερὸς δὲ ἐπεὶ ἀκούσειε βασιλέα D πεπεισμένον πρὸς τὸ τὴν ἐκείνου θυγατέρα ἄγειν τῷ υἱῷ, προσε-5 κύνει τε καὶ ἠσπάζετο τὸν βασιλέως πόδα, καὶ πολλὰς ὠμολόγει χάριτας ἐκείνῳ τε τῆς εὐεργεσίας καὶ Κράλῃ τοῦ συνεπιλαβέσθαι πρὸς τὸ ἔργον. τοῦτο δὲ λόγοις μόνον συνετίθετο ψιλοῖς. ὄρκοις δὲ ἢ δεσμοῖς τισιν ἄλλοις πρὸς τὸν γάμον οὐκ ἐχρήσαντο.*
- P. 510 *μθ'. Μετὰ δὲ τοῦτο τὴν στρατιὰν παραλαβὼν ἤδη πα-10 ρεσκευασμένην περὶ Θέρους ἐκβολὰς ἅμα καὶ Κράλῃ μετὰ γυναικὸς παρεπομένου ἄχρι τῆς Ῥωμαίων ὄρων ἡγεμονίας, B ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἀνεχώρουν συνταξάμενοι· βασιλεὺς δὲ τὴν τεταγμένην ἔχων στρατιὰν, ἐστρατοπέδευσεν ἐν Φεραῖς καὶ διήγαγεν ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις διαλεγόμενος Φεραίοις περὶ15 τοῦ προσχωρεῖν αὐτῷ. Συργῆς γὰρ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τὴν ἐκ Γυναικοκαστροῦ Φεραῖς ὀλίγον ἐνδιατρίψας, ἦλθε πρὸς Βυζάντιον, καθεῖθεν εἰς Ἀρμενίαν ἀπεχώρησεν, Ἀρμενίων ἐπὶ τὸ σφίσιν ἄγειν αὐτὸν προσκαλεσαμένων, ἐκ πατρῴου προσηκούσης αὐτῷ κλήρου τῆς ἀρχῆς. Φεραῖοι δὲ20 οὐδὲν μᾶλλον ἢ πρότερον ἦσαν βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ C παρεσκευασμένοι πολεμεῖν, καὶ τοὺς προσιόντας ἐπὶ τῷ διαλέγεσθαι λίθοις ἔβαλλον καὶ βέλεσιν ἀπὸ τῶν τειχῶν. ὅθεν καὶ ἡ στρατιὰ ὡς πολεμίων ἀδεῶς τὴν χώραν δι-επόρθουν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, Βράκτος τῶν ἡγεμόνων25*

fnisse. Proinde dimittere se filium, simul generum futurum Libero, simul propter copias sociales, ut ne quid ab se insidiarum metuant: non sic tamen, ut apud eos omnino semperque maneat, sed ubi pater revocaverit, redeat. Liberus ut imperatorem de connubio annuisse cognovit, cum adorans pedemque deosculans, multas ipsi de beneficio et Crali de opera gratias egit. At enim haec nudis tantummodo verbis transigebantur; iuramentis aut nexibus aliis ad nuptias conglutinandas non sunt usi.

49. Praecipiti aestate imperator, Crale cum uxore usque ad confinia prosequentibus ibique dicta salute recedentibus, cum paratis et attributis sibi copiis Pheras processit: ubi ad triduum manens, cum Pheraeis de deditioe egit. Syrges enim e Gynaecocastro reversus, non diu Pheris subsistens, Byzantium petivit: inde in Armeniam, ab Armeniis ad sceptrum, ei ex paterna sorte debitum, vocatus discessit. Pheraei nihilo magis quam ante ad Cantacuzeni partes propendebant, et accedentes ad colloquendum saxis ac telis de muro repellebant; quare exercitus agrum ut hostilem secure devastabat. Dum haec aguntur, Bractus, praestantissimus e

τῆς στρατιᾶς ὃ διαφορώτατος ἐνόσησε καὶ διεκαρτέρησεν ἐκεῖ. Δ. C. 1342
 ἢ στρατιὰ ἐστρατοπεδευμένη μίαν ἡμέραν ἐπὶ δέκα. ἐπεὶ δ'
 ἐκεῖνος ῥᾶων ἦν, Αἰβέρος κατείχετο τῇ νόσῳ καὶ ἔδει τοσοῦ-
 τον χρόνον περιμένειν ἢ καὶ πλείω. ῥαΐσαντος δὲ ἐκείνου,
 5οἱ λοιποὶ ἐνόσουν τῶν ἀρχόντων καὶ ἡ στρατιὰ σύμπασα σχε-
 δόν. μέλιτος γὰρ ἐμφορούμενοι καὶ κρεῶν, ὧν ἡ χώρα μά-
 λιστα εὐπόρει, εἴτα ἀποθλίβοντες καὶ σταφυλὰς καὶ τοῦ ἀ- D
 ποθρόεντος αὐτίκα ἐμφορούμενοι, εἰς πυρετοὺς ἐνέπιπτον καὶ
 φθῶας, ἔπειτα ἀπέθνησκον κατεργαζόμενοι ὑπὸ τῆς νόσου.
 10καὶ τῶν τε μάλιστα ἐν λόγῳ ἐτεθνήκεσαν οὐκ ὀλίγοι, καὶ τῆς
 στρατιᾶς ὑπὲρ πεντακοσίους καὶ χιλίους. Ῥωμαίων δὲ τῶν
 βασιλεῖ συνόντων οἱ δὲ εἷς, οὔτε μὴν ἐνόσησεν. Ἀπόκανκος
 δὲ ὁ μέγας δοῦξ ἐπεὶ ἐπύθετο τὸν Καντακουζηνὸν βασιλέα
 στρατιὰν ἔχοντα ἐκ Τριβαλῶν περὶ Φεράς ἐστρατοπεδευμένον
 15εἶναι καὶ μέλλοντα εἰς Αἰδυμότειχον ἐπανήκειν, κατὰ τάχος
 ἐπεμπε τριήρεις εἰς Χριστούπολιν, ἅμα δὲ καὶ στρατιὰν ἐκ
 τῆς ἡπείρου, ὡς τὸ ἐκεῖσε τείχισμα φυλάζοντας καὶ κωλύσον-
 τας διαβαίνειν τὴν στρατιάν. ἦν γὰρ ὁ τόπος ἐπιτηδεῖως ἔ-
 χων εἰς φυλακὴν τὴν ἐκ τῶν ὀπλιτῶν, οὐ διὰ τὸν ἐπιτειχι-
 20σμὸν μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ κρημνώδης ὢν δύσκολον τοῖς ἰπ- P. 511
 πεῦσι παρῆγετο τὴν διόδον, μάλιστα εἰ καὶ ὑπὸ τινῶν κωλύ-
 οιντο. οἱ Τριβαλοὶ δὲ μάλιστα μὲν διὰ τὴν νόσον καὶ τὸ V. 411
 πολλοὺς ἀποθνήσκειν καθ' ἡμέραν, οὐχ ἥκιστα δὲ καὶ διὰ
 τὸ πυθέσθαι τὸ τείχισμα ὑπὸ Ῥωμαίων κατεχόμενον, ἀνα-

15. καὶ om. P.

ducibus, morbo corripitur, mansitque eo loci exercitus dies undecim. Postquam ei melius est factum, Liberus aegrotare coepit, rursumque diebus totidem aut etiam pluribus illic haerendum fuit. Ubi is quoque convaluit, reliquos duces ac totum ferme exercitum valetudinis incommoditas pervasit. Siquidem melle et carnibus, quibus regio maxime abundat, farti ac distenti, deinde ex uvis compressis musto defluente obruti, in febres et tabem incidebant: tum ita confecti interibant, praesertimque honoratorum non pauci moriebantur. De gregariis autem animas liquere supra mille quingentos: Romanorum nemo ne tentatus quidem est. Apocachus magnus dux, ut Cantacuzenum cum copiis Triballicis, prope Pheras morantem, Didymotichum reversurum rescivit, subito triremes Christopolim, simulque ex continenti mauum ad murum ibidem custodiendum et transitu illum prohibendum misit. Erat enim locus defensionis idoneus gravis armaturae militi, non propter muri altitudinem dumtaxat, sed quia propter praecipitia quoque (potissimum si prohibentium vis adesset) equiti perdifficilem transitum efficiebat. Triballi propter morbum et quotidiana multorum funera, ac praesertim, quod murum seu munitionem illam a Romanis occu-

- A.C. 1342 στρέφειν ἔγνωσαν ἐκ τῶν Φερῶν πρὸς τὴν οἰκείαν. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ βιάζεσθαι οὐκ ἐνῆν οὕτω πάσχοντας κακῶς ὑπὸ τῆς νόσου, τοὺς ἐν τέλει πάντας καὶ ἡγεμόνας συναγαγὼν, παρήγει μὴ ἀθυμεῖν, μηδὲ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην ὡς τι τῶν δεινῶν λογίζεσθαι, ἀλλ' ἐκεῖνο ἐνθυμουμένους, ὡς πάντα μὲν
- B Θεοῦ προνοία διοικεῖται ἀδύνατον δέ τι τῶν μὴ δεόντων ὑπ' ἐκείνου πράττεσθαι, πάντα στέργειν, ὡς μάλιστα λυσιτελῶς ἡμῖν πραττόμενα παρὰ Θεοῦ. καὶ τὸ νῦν μὲν ἔχον, ἐπανελευσόμεθα πρὸς τὴν οἰκείαν, ὀλίγῳ δὲ ὕστερον πάλιν παρασκευασάμενοι, ἐλευσόμεθα εἰς Διδυμότειχον, ἂν φίλον ᾖ Θεῷ. 10 οἱ μὲν οὖν Τριβαλοὶ πολλὰς χάριτας ὁμολόγουν βασιλεῖ πρὸς τὴν παραίνεσιν. καὶ γὰρ τοι μάλιστα χαίροντες πρὸς τὴν ἐπάνοδον, ὅμως μὴ προσκρούειν βασιλεῖ ἐβούλοντο, δοκοῦντες ἄκοιτος ἀναχωρεῖν. Ῥωμαῖοι δὲ ἐν δεινῷ ἐτίθεντο καὶ οὐδὲν ἐνόμιζον ἀπεικέναι τὴν ὁδὸν ἐκείνην, ἢ εἰ πρὸς Ἀχέρων- 15
- C τα βαδίζειν ἠναγκάζοντο, καὶ δεινῶς ἐθορυβοῦντο καὶ ἐστασίαζον, πρὸς τοὺς ἐν Χριστουπόλει βουλόμενοι ἀποχωρεῖν. ὁρῶν δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν διχόνοιαν αὐτῶν καὶ τὴν μελετωμένην ἀποστασίαν, περιστησάμενος ἐαυτῷ καὶ ὑπομνήσας, ὡς οὐκ ἰδίας πλεονεξίας ἢ τιμῆς ἐπιθυμίας, ἀλλ' αὐτῶν ἐνε- 20 κα δεομένων, μὴ περιδεῖν διαφθαρέντας καὶ δουλωθέντας Ἀποκαίνῳ τῷ παρακοιμωμένῳ, τὸν ἀγῶνα ὑπελθεῖν· ἔπειτα καὶ ὧν ἐν ἀρχῇ τοῦ πολέμου μάλιστα διαλεχθεῖν πρὸς αὐ-

8. ἔχων P.

patam intellexissent, Pheris in patriam redire statuerunt. Imperator cum eos a morbo tam male affectos ad manendum cogere non posset, omnibus procēribus ac ducibus convocatis, eos hortatur, ne pusillo sint animo, neve hanc frustrationem in malis numerent; sed illud cogitantes, divina providentia universitatem administrari et non posse a Deo quidquam fieri, quod non deceat fieri, boni consulerent omniaque ab illo ad emolumentum suum fieri interpretarentur. Et nunc quidem, inquit, domum redibimus; non multo autem intercedente tempore rursus instructi, Didymotichum, si Deo placuerit, petemus. Triballi magnas imperatori de admonitione gratias agere. Etsi enim de reditu mire laetarentur, tamen imperatorem, si eo invito recedere viderentur, nolebant offendere. Romani stomachari ac putare, se ad Acherontem ire compelli, tumultuantesque et seditione frementes Christopolim abire velle. Imperator eorum a se dissensionem meditatamque discessionem videns, advocata concione, eos admonet, non avaritia aut ambitione, sed ipsorum causa, qui rogassent, ne se ab Apocaucho, sacri cubiculi praefecto, ad servitutem et mortem rapi pateretur, hoc periculum subisse. Deinde in memoriam eis redigit, quae in ipso belli principio dixerit: nec iustum, nec pium videri, nunc quidem se ad

τούς, ὡς οὔτε δίκαιον, οὔτε ἄλλως εὐσεβές, νῦν μὲν πάντας Δ. C. 1342
 πρὸς τὸ βασιλεία γίνεσθαι παρακαλεῖν καὶ μίαν ταύτην ὁδὸν
 σωτηρίας συνορᾶν, ὕστερον δὲ, ἂν μὴ κατὰ γνώμην τὰ πρά-
 γματα ἐκβαίῃ, καταλείποντας αὐτὸν ἐν τοῖς κινδύνοις ἑκα-
 5στον ἀναχωρεῖν, ὅποι ἂν δοκῇ συμφέρειν· αὐθις παρήγει D
 μὴ μικροψυχεῖν, μηδ' ἀπαγορεύειν πρὸς τοὺς πόνους καὶ τοὺς
 κινδύνους, ἀλλ' ἀνδράσιμιν πρέπουσαν γενναίοις ἐπιδεικνυμέ-
 νους εὐψυχίαν τε καὶ τόλμαν, καρτερεῖν ἐν τοῖς δεινοῖς. οὐ-
 δὲ γὰρ τι τῶν μεγάλων καὶ ἐπαινουμένων ἄνευ πόνων ἂν πο-
 10τέ τι κατορθωθεῖη. εἰ δ' ἤτιηται παντάπασιν ἐν τοῖς δει-
 νοῖς καὶ ἀντέχειν πρὸς αὐτὰ οὐκέτι οἷοί τε εἶσιν, ἀλλὰ τῶν
 προτέρων ἐπιλελησμένοι λοιδοριῶν καὶ μέμφεων, αἷς τοὺς ἐκ
 Γυναικοκαστροῦ ἀποστάντας ἔβαλλον, πρὸς τὰ ἴσα ὥρμηται
 καὶ αὐτοὶ νυνὶ, πρῶτα μὲν μέμφεσθαι καὶ αὐτοῖς δικαίως,
 15ὥς τὰ ὑπεσχημένα παραβαίνουσι καὶ φαινομένοις κακοῖς περὶ
 αὐτὸν, ἤνίκα μάλιστα ἔδει συνόντας ὠφελεῖν. ἔπειτα οὐ κα- P. 512
 τασχῆσειν ἄκοντας. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἔξωρχῆς αὐτῷ τι πρὸς ἀ-
 νάγκην τινὶ εἰργάσθαι, ἀλλ' αὐτὸς μᾶλλον καὶ ἂ μὴ κατὰ
 γνώμην ἦν πρὸς ἀνάγκην πράττειν ἤγετο. ἀλλ' οἷς μὲν ἡδὺ
 20τοὺς μετ' αὐτοῦ πόνους καὶ κινδύνους καὶ θάνατον, εἰ δέοι, τῶν
 παρὰ τοῖς πολεμίοις δοκούντων ἀγαθῶν ἀλλάττεσθαι, ἵεναι πρὸς
 αὐτὸν, ἵν' εἰδείῃ καὶ αὐτὸς, τίσι τὰς ἀμοιβὰς τῶν πόνων ἀξίας,
 καιροῦ καλοῦντος καὶ θεοῦ συναιρομένου, ἀποδοίῃ· τοὺς δ'
 αὐτῷ μὴ συγκινδυνεύειν αἰρουμένους ἀποχωρεῖν. αὐτίκα τε εἰς

13. ἀπίοντας M. mg. 14. καὶ alterum add. M.

imperium capessendum invitari et hanc unicam salutis viam censi,
 postea vero, si res secus eant, se discriminibus circumventum de-
 seri, unoquoque diffugiente, quo illum sperata vocet utilitas; rur-
 susque admonet, ne trepident animis, neve ob labores et pericula
 desperationi cedant, sed pro eo ac ingenuos deceat, excelsa et in-
 territa mente mala istaec tolerant. Haud enim quidquam insigne
 et laudabile citra laborem a quoquam feliciter geri. Sin adversis
 amplius resistere nequeant iisque penitus succubuerint, oblitique
 conviciorum ac reprehensionum, quibus Gynaecocastri abeuntes in-
 sectati sint, idem modo ipsi cupiant, primum quidem etiam ipsos
 iure incusandos, qui promissa fefellerint timidique et ignavi appa-
 reant, quando sibi opera sua plurimum prodesse debuerunt. De-
 inde se invitos non retenturum: nec enim inde ab initio se ullum
 coegisse; at se potius quae nolisset, facere coactum. Sed quibus
 quidem suave esset labores secum et pericula et, si necesse foret,
 mortem quoque prae bonis, quae apud hostes apparerent, amplec-
 ti, propius ad se accederent, ut scire posset, quorum operam suo
 tempore ac Deo opitulante digna remuneratione compensaret. Qui

- A.C. 1342 δύο διηροῦντο· καὶ οἱ πλείους μὲν προσκυνήσαντες βασιλέα ἀπεχώρουν ὑπὲρ πεντακοσίους δὲ συγκινδυνεύειν εἶλοντο, οἷς καὶ
 B πολλὴν ὁμολογήσας χάριν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ πίστεως ἀδόλου, ἀνέστρεφε μετὰ τῆς ἄλλης στρατιᾶς. τῶν δὲ ἀφροσθηκῶν οἱ πλείους μὲν ὁμολογίας χωρὶς προσεχώρησαν τοῖς ἐν Χριστοῦ-5
 V. 412 πόλει στρατηγοῖς καὶ προσεδέχθησαν ἀσμένως παρ' αὐτῶν ὅσοι δὲ μάλιστα ἐν λόγῳ ἦσαν, πέμψαντες ἠτοῦντο πίστεις παρὰ τῶν ἀρχόντων. οἱ δὲ ὤμνον μὲν, γνώμην δὲ εἶχον, ὡς καὶ μετὰ τοὺς ὄρκους εἰς πείραν ἄζοντες πλείστων ἀλγεινῶν. ὧν εἴτε αὐτοὶ αἰσθόμενοι τῆς ἀπάτης ἐκ τῶν λόγων, εἴτε καὶ παρὰ του τῶν συν-10
 C ἐπανῆκον. βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς τὸ ἄσφατον τῆς γνώμης καὶ μικρόψυχον ὀνειδίσας, αὐτοῖς ἐφῆκεν αὐτῇ συνδιατροῖβειν.
 ν'. Οἱ μὲντοι ἐν Χριστοῦπόλει στρατηγοί, ἐπεὶ Τριβαλῶν ἢ στρατιὰ καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνεχώρησαν ἐκ Φερῶν πρὸς 15
 D τὴν οἰκειάν, πέμψαντες ἐν Βυζαντίῳ, βασιλίδι ἀπήγγελλον καὶ μεγάλῳ δουκί, ὡς ἄρχι τοῦ διατειχίσματος μετὰ Τριβαλῶν ἐλθῶν ὁ Καντακουζηνός, διελθεῖν μὲν οὐ δύνηθείη ἡμῶν ἰσχυρῶς ἀμυνομένων. ἀναστρεφούσης δὲ τῆς στρατιᾶς, ὅσοι Ῥωμαίων αὐτῇ συνῆσαν, καταλιπόντες ἦκον πρὸς ἡμᾶς πλην 20
 δέκα πάντες· αὐτὸς δὲ ὑπ' αἰσχύνης ἀμυθῆτου, ὅτι χρήσασθαι μὴ ἔχων ἐαυτῷ, πρὸς Ἄθω ἦλθε τὸ ἱερόν ὄρος, ὡς ἐκεῖσε τὴν βασιλείαν, ἣν ἀδίκως ἤρπασε καὶ παρανόμως, ἀποθησόμενος καὶ σχῆμα μοναχῶν περιθησόμενος. εὐθύς μὲν

discriminis societatem detrectarent, abirent. Secundum haec statim in duas partes discessum est; et plures quidem imperatorem adorantes recesserunt, plus quingenti fortunam cum eo experiri constituerunt. Quibus de amore et fide germana erga se gratiis actis, cum illis reliquiis ad Triballos reversus est. Desertorum pars maior ducibus, qui erant Christopoli, citra pactum aut conditionem se adiunxerunt, a quibus libenter accepti sunt: praecipui fidem pignori petiverunt. Et iurabant quidem duces, cum interim in animo haberent, etiam sic plurimum illos vexare. Quorum fraudulentia sive ex eorum verbis animadversa, sive ab aliquo illis familiari detecta, periculo evitato ad imperatorem redierunt: qui, abiectioe et mobilitate animi illis exprobrata, denuo secum esse permisit.

50. Verumenimvero duces Christopoli, postquam Triballi et imperator Pheris retro redierunt, Byzantium ad Augustam et magnum ducem nuntiatum mittunt, Cantacuzenum, cum ad murum discludentem venisset, ipsis fortiter propellentibus, transire non potuisse. Revertentibus autem in suam provinciam Triballis, quotquot ei militassent, Romanos omnes extra decem ad se transiisse: illum quid faceret nescientem, prae pudore incredibili ad sacrum montem Atho, ibi imperium, quod praeter fas et scelerate rapuis-

οὖν ἐν Βυζαντίῳ πανήγυρις ἦν λαμπρὰ καὶ ἑορτῶν ἢ χαριε- A.C. 1342
 στάτη. καὶ ὁ δῆμος πρὸς τὸ τῆς Θεομήτορος Ὀδηγητρίας τέ- P. 513
 μειος ἐχώρουν πανδημει, εὐχαριστήρια τῆς νίκης ἀποδώσον-
 τες, καὶ οἱ ἐν τέλει μάλιστα, εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι πεζῇ τοῖς πολλοῖς
 5 ὁμοίως. καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ οἱ μάλιστα
 ἠγιῶντο καὶ ἐδυσχέραινον τὴν βασιλέως δυσπραγίαν, κάκεινοι
 τοῖς ἄλλοις ὁμοίως ἀνάγκην εἶχον συνεορτάζειν ἢ μᾶλλον συνα-
 σχημονεῖν, ἢ τῆς κατηφείας χαλεπὰς καὶ ἀπαραιτήτους παρείχοντο
 εὐθύνας. οὐ γὰρ μόνον εἶ τις Καντακουζηνῷ τῇ βασιλεῖ συμπράτ-
 10 τῶν φωραθείῃ, ἐκολάζετο ὡμῶς, ἀλλὰ καὶ εἶ τις πρὸς τὰ πρᾶτ-
 τόμενα μὴ ἡδέως διακαίμενος, ἀλλὰ ἦθος ἐμφαίνων ἀποστρε-
 φομένου φωραθείῃ, τὰς ὁμοίας δίκας τοῖς ἐαλωκόσιν ἐπὶ προ- B
 δοσίᾳ φανερωῶς διδόναι ἦν ἀνάγκη. καὶ πολλοὶ ἐκ τοιούτων
 αἰτιῶν ἀπώλοντο, οὐκ ἐν Βυζαντίῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ παρὰ
 15 ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἄχρι Θεσσαλονίκης. τὰ γὰρ περαιτέρω
 καὶ πρὸς ἑσπέραν κοινῇ οἱ τε δῆμοι καὶ οἱ δυνατοὶ τῶν πο-
 λεων βασιλεῖ προσεῖχον Καντακουζηνῷ. ὅθεν οὐδὲ πρὸς σιᾶ-
 σεις ἐχώρησαν καὶ πολέμονος ἐμφυλίου, ἀλλ' ἐν οἷς μάλιστα
 αἱ ἄλλαι μεγάλαις ἐχρήσαντο συμφοραῖς καιροῖς, ἐν τοῖτοις
 20 αὐταὶ πρὸς εὐνομίαν καὶ εἰρήνην διακοῦντο. αἱ δὲ ἀπὸ Θεσ-
 σαλονίκης ἄχρι Βυζαντίου οὐδὲν ἦν, ὅτι μὴ ὑπέμενον. κα-
 θάρπαξ γὰρ εἰς δύο διαιρεθεῖσαι, στρατιὰ μὲν καὶ οἱ ἄλλοι C
 ἄριστοι τῶν πολιτῶν τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἤροῦν-

2. τῆς add. M. 14. ἀπώλλοντο P. et M.

set, depositurum et monachum induturum, concessisse. Confestim Byzantii dies festus publice agi splendidissimus omniumque iucundissimus, et populus certatim, imprimisque principes ceterique pedibus, plebeium in morem, Deiparae Hodegetriae templum concursare eique victoriam gratulari. Nec vero quisquam huic gratulationi deesse audebat. Quin etiam quos imperatoris adversa fortuna cruciabat maxime, festum diem simul celebrare, vel potius simul turpiter agere aut moeroris sui poenas immites ac indeprecabiles sustinere cogebantur. Non enim solum, si quis a Cantacuzeno imperatore facere deprehendebatur, crudeliter puniebatur: sed etiam si quis ad ea, quae fiebant, non hilaritatis, verum aversionis significationem vultu daret, perinde atque si esset proditiois convictus, sine misericordia multabatur; multique tum Byzantii, tum aliis in urbibus Thessalonicam usque his de causis communi luce privabantur: siquidem in ulterioribus versus occidentem plebs et optimates promiscue imperatori Cantacuzeno favebant. Quare in illis oppidis nec seditiones, nec bellum civile existebat; sed dum alia calamitatibus affligerentur, ipsa bonis legibus pacifice gubernabantur. Quae a Thessalonica Byzantium pertinebant, nihil grave non patiebantur. Semel enim inducta discordia, praesidia quidem et optimates Can-

- A.C. 1342ο, ἐκεῖνον ολόμενοι δυνήσεσθαι τὰς κατασχοῦσας στήσειν συμ-
 V. 413 φροῦς· οἱ δῆμοι δὲ, τῶν στασιαστῶν ἐναγόντων, οἷς ἐκ τοῦ
 πολέμου τὰ ἐτέρων ἔχουσι πλουτεῖν ἐνῆν, πρὸς τε βασιλέα
 Καντακουζηνὸν καὶ τοὺς παρ' ἐκάστοις δυνατοὺς ὁμοίως ἐπο-
 λέμουν καὶ πολλὰ διετίθεσαν κακὰ, οὐ μόνον τὰς οὐσίας διαρ-5
 πύζοντες καὶ ἀπορωτάτους ἐκ πλουσιῶν ἀποδεικνύντες ἐν
 μιᾷ καιροῦ ῥοπή, ἀλλὰ καὶ δεσμοτηρίοις κατακλείοντες καὶ
 ἄλλην πᾶσαν εἰς αὐτοὺς κάκωσιν ἐπιδεικνύμενοι. οἱ τε τὰς
 ἀρχὰς τῶν πόλεων ἐπιτετραμμένοι, τοῖς τῶν ὄλων ἄρχουσι
 D πραγμάτων μάλιστα ἕξομοιούμενοι, κολαστικοὶ τινες καὶ ἀνή-10
 μεροι καὶ θηριώδεις ἐφιλοτιμοῦντο εἶναι. ἐκεῖνοι γὰρ εἰς το-
 σοῦτον ὠμότητος προῆλθον, ὥς ἄλλους τε πολλοὺς ἀπανθρώ-
 πως τιμωρήσασθαι, καὶ Πατρικιώτην ταῖς βασάνοις ἐναποθα-
 νεῖν εἶσαι καλλωδίοις ἐξηρημένον. Σιδηρᾶν δὲ μετὰ τὸ αἰ-
 κίσασθαι μέχρι ἄπνου εἶναι, ζοφώδει τινὶ δεσμοτηρίῳ ἐνα-15
 πέρθιψαν γυμνόν, οἷα δὴ νεκρὸν, οὐδὲ οὐσίας ἄξιώσαντες. ὃν
 οὕτως ἄπνον ἀπερῆμιμένον ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, τῶν Περσῶν
 τις δοριάλωτος θεία προνοία τῷ δεσμοτηρίῳ ἐκεῖνῳ καθειρ-
 χθεὶς, προνοίας τε ἠξίωσεν οὐ τῆς τυχούσης καὶ τῶν πολλῶν
 P. 514 ἐκεῖνων ἀνεκτήσατο αἰκισμῶν. τὴν ὁμοίαν δὲ ὁ δοριάλωτος20
 ἐκεῖνος πρόνοιαν καὶ πρὸς Συναδηνὴν ἐπεδείξατο, ἀπανθρώ-
 πως κάκεινῃν αἰκιοθεῖσαν ἐγγὺς θανάτου καὶ γυμνὴν εἰς ἐκεῖ-
 νο τὸ δεσμοτήριον ἀπορῆφιψαν. πᾶσι δὲ ἦν ἔγκλημα ἢ πε-
 ρὶ βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν προτέρα εὐνοια καὶ τὸ χρή-

tacuzeno studebant, illum incommodis mederi posse existimantes: at plebs impulsu seditiosorum, quibus bello aliena involantibus ditescere licebat, Cantacuzeno et optimatibus pariter adversabatur iisque multis modis incommodabat, non solum facultates diripiendo et uno momento ex divitibus pauperrimos efficiendo, sed et carceribus includendo et omne genus vexationis in illos conferendo. Quibus vero urbium praefecturae commissae erant, hi summum imperium habentibus quam simillimi, feros sese carnifices praestabant et in humana figura belluarum immanitatem exercebant. Eo namque saevitiae progressi sunt, ut praeter alios complures crudeliter punitos etiam Patriciotam funiculis suspensum, in tormentis mori siverint. Siderum autem usque ad defectionem animae verberibus indigne cotusum, in tenebricosum quemdam carcerem nudum, velut mortuum, nulla cerimonia proicerunt. Quem sic instar exanimis ad dies aliquot iacentem Persa quidam bello captus et divinitus illo carcere detentus, non vulgari cura ex multis illis plagis recreavit. Parem curam idem captivus in Synadenam, ipsam quoque inhumaniter ad mortem paene flagellatam et nudam in eundem carcerem detrusam, usurpavit. Omnium commune crimen erat antiqua

ματα εκείνου κρυπτόμενα εἰδέναι, ἃ ἠναγκάζοντο φανεροῦν. οὐδ' A. C. 1342
 μὴν οὐδὲ τῶν εὐγενεστέρων ἀπείχοντο οὕτως αἰκίζειν ἀπανθρώ-
 πως. Ἀσανίαν γὰρ τὴν Ἀσάνη τοῦ Μιχαὴλ γαμιετῆν τοῦ πρώ-
 του τῶν Ἀσάνη τοῦ δεσπότου υἱῶν σχοινοῖς αἰωρήσαντες, ἐμά-
 50στιξαν ἐφ' ἱκανόν, ἐπικαλοῦντες, ὡς συνειδείη εἰς Βυζάντιον πα-
 ρὰ Καντακουζηνοῦ ἐπὶ διαφθορᾷ τινῶν γράμματα ἀφιγμένα, B
 ἃ ἐκέλευον δῆλα καὶ αὐτοῖς ποιεῖν. ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὀ-
 λίγα εἴρηται, δι' ἃ εἰς τοσοῦτον ἤλθον φόβου οἱ ἀπανταχοῦ τῆς
 Ῥωμαίων γῆς ἄριστοι τῶν πόλεων, ὡς μηδὲ τοῖς οἰκειοτάτοις ἄγαν
 10θαρῶρεῖν τὴν προδοσίαν δεδοικότες. συμβᾶν δέ τι καὶ τοιοῦτον
 μᾶλλον ἐξεφόβησεν. οἱ γὰρ ἐν Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τοῖς
 βασιλείοις ὄντες δεσμοῦται, ἐπεὶ τῶν νηστειῶν παρήσαν αἱ
 ἡμέραι καὶ ἔδει ἀναθέσθαι τὰ κατ' αὐτοὺς ἀνδρὶ πνευματι-
 κῷ καὶ ἐξομολόγησιν ποιήσασθαι τῶν πεπλημμελημένων, ἐπεὶ
 15μὴ ἐξῆν αὐτοῖς εἰσάγειν οἷς ἐθάρῶρον, ἤτοι τὸν παρὰ τῶν ἀρ-
 χόντων εἰσελθεῖν, ὃν ἂν βούλονται αὐτοί. οἱ δέ τινα Γλύ- C
 καν ὄνομα, φαῦλον ἄνθρωπον καὶ περὶ μέθης ἡσχολημένον
 καὶ ἕτερα ἀτοπώτερά τινα, ἱμάτια μοναχῶν ἐνδύσαντες καὶ
 τὸ λεγόμενον μέγα σχῆμα περιθέντες, προσέπεμπον τοῖς δε-
 20σμοῦταις, οἷα πνευματικόν· ἐκέλευόν τε τοῖς λογισμοῦς τῶν
 ἀνδρῶν ἀνερευνεῖν, ὅτι περὶ Καντακουζηνοῦ διανοοῦνται καὶ
 εἰ συνίσασί τινας καὶ ἄλλους τὰ αὐτὰ ἐκείνοις ἤρημένους. ὁ
 δὲ τὴν ὑπόκρισιν κέρδους ἕνεκα ὑπελθὼν ἠδέως καὶ γενόμενος

6. φθορᾷ M. mg.

in Cantacuzenum benevolentia et nosse occultatas ab eo pecunias, quas indicare compellebantur. Nec tamen a nobilioribus adeo atrociter flagellandis abstinebant. Asaniam enim, Michaëlis Asanis, filiorum Asanis despotae primogeniti, uxorem fidiculis attractam diu loris ceciderunt, ut consciam redarguentes quarumdam litterarum, quae a Cantacuzeno Byzantium super nonnullis interficiendis venissent, quas sibi exhiberi iuebant. Haec pauca exempla de multis narravimus: propter quae tantus pavor iniectus est omnibus per imperium Romanum optimatibus, ut nec necessitudine coniunctissimis fiderent, ne forte ab iis proderentur. Tali autem quodam eventu maiori terrore concussi sunt. Qui in Constantini magni palatio vincti attinebantur, cum iam dies ieiuniorum agerent, et quemque de rebus suis ad patrem spiritualem referre peccatorumque exomologesin instituere oporteret: quandoquidem ipsis introducere cui fiderent non licebat, petierunt a magistratibus, ut eo mitterent quem vellent. Qui Glycam quendam, hominem nequam, poculis et aliis inhonestioribus rebus vacantem, magno quod dicitur schemate (veste monastica) indutum, pro spirituali patre mittunt: cui mandant, explorare illorum animos, quid de Cantacuzeno sentiant, num alios norint, qui secum paria sentiant. Glycas personam

- A.C. 1342 πρὸς τοὺς δεσμώτας, μετὰ τῶν πλημμυλημάτων τὴν ἔξομολόγησιν ἠρώτα ἕκαστον ἰδίᾳ καὶ περὶ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ὅτι διανοοῦνται πράττειν. ἐκεῖνοι δὲ ὑποπτεύσαντες, Δοῦχ ὅπερ ἦν, ἀλλὰ πνευματικὸν μὲν εἶναι ἀληθῶς, τῷ μέρει δὲ προσέχειν τῆς περὶ πατριάρχην καὶ Ἀποκαυκὸν τὸν μέγαν⁵ δοῦκα φατρίας, δεισαντες ἀπέσχοντο παντάπασιν τοῦ καὶ τὰ πεπλημμυλημένα ἔξομολογεῖσθαι. ὁ ἐμπαίκτης δὲ ἐκεῖνος ἐπεὶ μηδὲν ἀπώνατο τῆς πονηρίας, ἐκεῖθεν ἐξελθὼν, ἅ τε κακῶς
- V. 414 ἐνέδν ἀπεδύσατο ἐνδύματα, καὶ κοσμικὴν ἔχων ἐσθῆτα, τὰ συνήθη πάλιν περιήει δρωῶν. τὸ δρωῆμα δὲ τοῦτο λίαν πάν-¹⁰τας ἐξεφόβησε καὶ πᾶσιν ἔπεισεν ὁμοίως ἀπιστεῖν. τούτων δὲ ἡ βασιλις οὐδὲν τοῖς πράττουσι συνήδει, ἀλλὰ πάντα διωκεῖτο μάλιστα μὲν Ἀποκαυκὸν τοῦ μεγάλου ἐπιτάκτονος δου-
- P. 515 κός, μετ' ἐκεῖνον δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν συνωμοτῶν. πατριάρχης δὲ κατ' ἐκείνην τὴν περίοδον τῶν νηστειωῶν, τῆς μεγά-¹⁵λης ἐνεστηκνίας παρουσκευῆς, ἐν ἧ ὁ ἐμὸς Χριστὸς ὑπὸ Ἰουδαίων συνελαμβάνετο, αὐτὸς πολλοὺς τοὺς τῷ νεῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας διὰ τὴν ἀσυλίαν προσπεφευγότας παρεδίδου, καὶ συλληφθέντες ἤγοντο εἰς δεσμοτήρια καὶ πολλὰ καὶ δυσχερῆ ὑπέμενον. δι' ἃ δὴ πάντα, ἐπεὶ ἠγγέλλετο καὶ τότε Καντακου-²⁰ζηνὸν τὸν βασιλέα καταλειφθέντα μόνον ὑπὸ τῶν οἰκείων, εἰς ὄρος ἔρχεσθαι τὸ ἱερὸν ἐπὶ τῷ μοναχῶν ὑποδύναϊ σχῆμα,
- B πάντες ἔθειον πεζοὶ παρὰ τὸ τῆς Ὀδηγητρίας τέμενος, εὐχαριστίας ἀποδώσοντες τῆς ἐκείνου καταλύσεως.

22. ἐνδύναϊ M. mg.

hanc questus gratia libenter induit et ad victos adiens, post admissorum confessionem quemque seunctim etiam de Cantacuzeno, quid meditaretur, interrogat. At illi non quod erat, sed revera patrem spiritualem, factioni autem patriarchae et Apocauchi deditum suspicati, a peccatis detegendis omnino ex timore abstinuerunt. Illusor vero ille, cum nequitia sua nihil promovisset, inde exit, et quae male induerat vestimenta exuens, cum saeculari cultu iterum artem consuetam factitans circumibat. Hoc drama valde omnes perterrituit et ad omnibus aequae diffidendum incitavit. Atque horum nihil imperatrice conscia, sed omnia imprimis Apocaucho magno duce, deinde reliquis coniuratis auctoribus, agitabantur. Patriarcha autem illa ieiuniorum periodo, magna parasceue instante, in qua Christus meus a Iudaeis comprehensus est, ipse multos, qui ad dei Sapientiae templum seu ad asylum confugerant, comprehendendos tradidit: comprehensisque atque in vincula perducti multos et diros cruciatus sustinebant. Ob haec omnia, cum et tunc nuntiaretur, Cantacuzenum solum a domesticis suis derelictum, in sacrum montem ad monachi habitum capessendum discessisse, omnes pedibus ad templum Hodegetriae gratias de illo victo et everso acturi convolarunt.

να. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς ἐπεὶ ἐκ Φερῶν ἀνέ- A.C. 1342
 στρεφεν εἰς Ἐδεσσαν ἐλθὼν, ἣν περιεστρατοπεδευμένος ὁ Κρά-
 λης ἐπολιόρκει, τὴν μὲν πολίχνην εὗρε προσχωρήσασαν ἐκεί- C
 νη χρήμασι διαφθείραντι τοὺς ἔνδον. ἀνάμνησκων δὲ τῶν
 5 ὄρκων καὶ τῶν συνθηκῶν τῶν πρὸς αὐτὸν, οἷς ἐνεγέγραπτο,
 εἰ πόλιν τινὰ τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων, καὶ ἀπόντος βασιλέως,
 ἢ ὄπλοις ἢ τροπῇ δὴ τινι ὑποποιήσαιτο, ἀποδιδόναι βασιλεῖ,
 ἧται τὴν πολίχνην. ὁ Κράλης τε παρείχεται ἐτοιμῶς, φάσκων
 πάντα τὰ ὑπεσχημένα πράξειν καὶ ὄπλοις καὶ χρήμασι καὶ
 10 πᾶσιν δυνάμει συμμαχήσειν. βασιλεὺς δὲ τότε πρὸς τὴν πο-
 λίχνην μένειν αὐτὸς ἀλυσιτελὲς ὄρων, (περὶ γὰρ τῆς εἰς Δι-
 δυμότειχον ἐπανόδου πᾶσα ἦν αὐτῷ ἢ σπουδῇ,) ἐκ τε τῶν
 οἰκείων φρουρὰν ἀξιόλογον μὴ δυνάμενος καταλείπειν, ὀλί-
 γων τε ὄντων τῶν συνεπομένων καὶ μὴ πειθομένων χωρὶς D
 15 ἐκείνου ἀπολείπεσθαι ἐκεῖ, τὴν μὲν πολίχνην ὡς ἴδιαν καὶ
 ἄκων κατέλιπε πρὸς Κράλην φυλάττειν ὑπ' ἀνάγκης, ἄχρισ
 οὔ, καιροῦ καλοῦντος, αὐτῆς ἀπολάβῃ. αὐτὸς δὲ ἅμα Κράλη
 πρὸς τὴν Τριβαλῶν ἀνεχώρουν γῆν. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας
 δούξ ἐπεὶ πύθοιτο ἐκ Φερῶν ἀνακεχωρηκότα βασιλεῖα μετὰ
 20 Τριβαλῶν, ὑποπτεύσας τοὺς ἐν Διδυμοτείχῳ σφόδρα τεθρο-
 βῆσθαι καὶ πρὸς διχόστασιαν ἔσεσθαι ῥαδίους καὶ διὰ ταῦτα
 παραστήσεσθαι ἐλπίσας, στρατιὰν ὄση ἦν ἐκ Βυζαντίου καὶ
 τῶν κατὰ Θράκην πόλεων συναγαγὼν πεζὴν τε καὶ ἵππικὴν,
 κατὰ Διδυμότειχόν τε ἐγένετο καὶ προσῆγε λόγους περὶ πα- P. 516

51. Cantacuzenus imperator, ut Pheris redeundo Edessam ve-
 nit, quam Crales obsederat, corruptis pecunia civibus ad eum de-
 fecisse invenit. Recordatus ibi sanciti cum eo foederis, in cuius
 conditionibus erat scriptum, si quam urbem Romanorum, vel ab-
 sente imperatore, aut armis aut alio quodam modo subegisset,
 uti eam illi restitueret, oppidulum repetebat. Quod cum Crales sine
 dilatione redderet affirmaretque, praestitutum se quidquid promi-
 sisset, armisque et pecunia et tota sua potentia illi adiutorem fore,
 cernens nullo se emolumento illic moraturum, (nam in reditu Didy-
 motichum tota mente et cogitatione versabatur,) nec posset de suis,
 quos ducebat, honestum praesidium relinquere, cum et numero exi-
 gui essent et ut ibi sine eo manerent, adduci nequirent, quamquam
 ingratis, (necessitate nimirum id extorquente,) Crali oppidum ut
 proprium tuendum dimisit, donec se eius recipiendi opportunitas
 ostenderet. Interea cum eodem in Triballos redit. Apocauchus
 magnus dux, accepto nuntio, imperatorem Pheris cum Triballis re-
 verlisse, opinans Didymotichenses eo casu vehementer percussos,
 facile inter se dissensuros atque idcirco eos se domituros confidens,
 quotquot potuit Byzantii et per urbes Thraciae peditum manipulos

- A.C. 1342 ραδόσεως. ὡς δ' ἐκεῖνοι παρεδέχοντο οὐδαμῆ τούς λόγους, τὸ
 V. 415 μὲν τειχομαχεῖν ἀπεγίνωσκε, διὰ τε καρτερότητα τειχῶν καὶ εὐ-
 ψυχίαν καὶ τόλμαν τῶν ἐχόντων ἀνάλωτον νομίζων· τὸ Ἐμπυ-
 θίου δὲ φρούριον περιστρατοπεδευσάμενος, ἐπολιόρκει καὶ μηχα-
 ναῖς ἐχρῆτο καὶ τειχομαχίαις, περὶ πλείονος τὸ παραστήσασθαι⁵
 ποιούμενος. ἐπεχείρει δὲ κρύφα καὶ τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ, εἰ δύ-
 ναιτο πείθειν τὴν πόλιν παραδοῦναι· ἦννε δὲ οὐδέν. ἀφιγμέ-
 νου γὰρ τινος παρὰ βασιλέως καὶ μεμηνυκότος, ὡς οὐκ ἀληθῆ
 τὰ περὶ ἐκείνου εἰρημένα εἶη, ἀλλ' ὑποστρέφει μεν διὰ τὴν περὶ
 τὴν στρατιὰν συμβᾶσαν νόσον, αὐθις δὲ παρασκευάζοιτο ὡς ἀ-10
 B φριζόμενος, ἀνεθάρσυσάν τε καὶ ἔτοιμοι ἦσαν ὡς ὑπὲρ ἐκείνου πάν-
 τα καὶ πεισόμενοι καὶ πράξοντες. ὁ μέγας δὲ δοῦξ ὀλίγα τῆ τοῦ
 Ἐμπυθίου ἐνδιατρίψας πολιορκίᾳ, ἐπεὶ πύθοιτο ἀθρόον στρατιὰν
 Σκυθικὴν εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐμβεβληκυῖαν, ἀσυντάκτως ὑπὸ δέους
 τῆς πολιορκίας ἀπαναστάς, πρὸς Ἀδριανούπολιν ἐχώρει σπονδῆ¹⁵
 πολλῇ. οἱ δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ τὴν ἀταξίαν ὀρῶντες τῆς τῶν Ῥω-
 μαίων στρατιᾶς καὶ νομίσαντές τι περὶ αὐτοὺς συμβεβηκέναι τὸ
 μάλιστα οὕτω θορυβῆσαν, αὐτίκα τε ἐγένοντο εἰς τὸ στρατόπεδον,
 καὶ τινων ἐκράτησαν ὀλίγων ἐπιθέμενοι, σιτόν τε καὶ βοσκήματα
 C καὶ ἄλλας διαρπάσαντες ἀποσκευάς, εἰσῆγον ἐντὸς τειχῶν. ἐξ ὅ-20
 του γὰρ οἱ ἐκ τῆς ἔξωθεν συνοικίας πόλεμον ἀράμενοι πρὸς
 τοὺς ἔνδον ἀνέστησαν ἠττηθέντες, οὐδ' οἱ ἔνδον γεωργίαις
 προσεῖχον, εἰδότες ὡς οὐδεμία τις ὠφέλεια ἐκ τούτων ἔσται,

equitumque catervas contrahens, eo venit et super deditione verba fecit. Illis sermonem aspernantibus, cum oppugnare moenia propter firmitatem non auderet, propugnatoresque magnanimos ac strenuos se expugnaturum desperaret, castellum Emphythium obsidione vallatum, machinis verberare institit, felicem se numeraturus, si caperet. Didymotichense autem praesidium ad urbem sibi tradendam occulte sollicitabat, nullo tamen effectu. Nam cum quidam ab imperatore superveniens indicasset, falsa esse, quae de illo sparsa fuissent: sed propter morbum, qui exercitum pervasisset, cum redire et adventum ad illos apparare, instaurarunt animos, pro eo quidvis facere ac perferre paratissimi. Magnus dux, parvo tempore in Emphythii obsidione consumpto, ut allatum est, Scythas ingenti multitudine in fines Romanos se infudisse, anxius obsidionem solvit, nulloque servato ordine, Adrianopolim festinavit. Qui Didymotichi erant in praesidio, confusione animadversa, opinatique aliquid eis novi contigisse, unde tanta perturbatio exstitisset, mox in castra irruentes, paucos occidunt: commeatum, pecora et impedimenta secum in urbem auferunt. Ex quo enim suburbanis armis in urbanos expeditis, victi vastatique sunt, nec urbani terram coluerunt, cum scirent, nihil se inde utilitatis percepturos, si obsessi hostem per se repellere non possent, sed vicinas urbes incursantes

αὐτῶν πολιορκουμένων καὶ τοὺς ἐπιόντας ἀμύνεσθαι ὑπὲρ A.C. 1342
αὐτῶν οὐ δυναμένων, ἀλλὰ τὰς πλησίον πόλεις κατατρέχοντες
καὶ ληϊζόμενοι διέζων. τότε δὲ παντάπασιν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς
εἰρογόμενοι τειχῆρεις, οὐ μετρίως ἐπιέζοντο ἐνδεία. τὸ μὲν-
5 τοι Σκυθικὸν πᾶσαν καταδραμὸν τὴν Θράκην, ἐπεὶ ληϊζεσθαι
οὐδὲν ἐνῆν, πρότερόν τε ὑπὸ τοῦ πολέμου τοῦ πρὸς ἀλλήλους
τῆς χώρας διεφθαρμένης καὶ τότε, εἴ τι περιῆν ἔτι, εἰς τὰς
πόλεις καταφυγόντος, κενᾶς ἀναστρέψαντες χερσίν, οὐ μα- D
κρὰν Σκοπέλου τὴν στρατοπεδείαν ἐποίησαντο. ὁ δὲ ἐν Σκο-
10πέλῳ δῆμος πυθόμενοι, ὡς Σκύθαι ληϊσάμενοι μηδὲν πρὸς
τὴν οἰκίαν ἐπανέρχονται, τῇ συνήθει ἀσυνεσία παραβόλως
ὀρμηθέντες, ὅπλα ὡς εἶχον ἕκαστος ἀράμενοι, ἠνάγκαζον
καὶ τὸν τῆς πόλεως ἡγεμόνα Μιχαὴλ παραλαβόντα καὶ τοὺς
στρατιώτας, ὅσοι ἦσαν παρ' αὐτοῖς, συμπλέκεσθαι ἐγγὺς οὐσι
15 τοῖς βαρβάροις. τοῦ δὲ πρὸς τὸ τόλμημα ἀπαγορευόντος καὶ
παραινούντος ἀπέχεσθαι τῆς πείρας, ὡς θανατοῦντας φανερωῶς,
οὐ μόνον οὐκ ἐπέιθοντο τὰ βελτίω συμβουλεύοντι, ἀλλὰ πα-
ρέδοσάν τισι φρουρεῖν, ὡς ἐπειδὴν ἐκ τῆς μάχης ἀναστρέψω-
σιν, ἀμννούμενοι αὐτὸν τῆς προδοσίας. οὐ γὰρ ἀδυναμίαν
20 αὐτοῖς συνειδόμενα μὴ ἐθέλειν στρατηγεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους,
ἀλλὰ χαριζόμενον αὐτοῖς, ὡς ἐκ τῆς Διδυμοτείχου πολιορκ- P.517
κίας τὸν μέγαν δοῦκα ἀναστήσασιν, ὅσον οὐδέπω μέλλοντα
διὰ τὴν ἐνδειαν αὐτοῦ κρατεῖν. αὐτοὺς δὲ ἐκείνοις ἐπελθεῖν
τε καὶ κρατήσειν, οὐ τοῦ πολεμίους εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ

15. δὴ P.

ac depraedantes vitam propagabant. Tum vero penitus ab hoste
intra muros cohibiti, non mediocri penuria laborabant. Scythae
totam Thraciam pervagati, quoniam populationi nihil restabat, quod
bello intestino regio iam exinanita et exhausta esset, et quod super-
fuerat, se in urbes recepisset, vacui reversi, non procul a Scopelo
tetenderunt. Scopelenses, intellecto eos sine praeda domum remeare,
consueta imprudentia temere concitati, armis ut quisque poterat
corruptis, etiam urbis praefectum Michaëlem, praesidiariis quotquot
erant assumptis, cum barbaris cominus confligere cogunt. Quo faci-
nus tam audax detrectante hortanteque, ut conatu absisterent,
quia certo perituri, non modo bene monenti non obtemperarunt,
verum etiam custodiendum quibusdam tradiderunt, supplicium pro-
ditionis in eum expensuri, ubi e pugna revertissent. Non enim
quoniam eorum imbecillitatem nosset, ideo in hostes ire nolle: sed
ipsis hostibus gratificari, ut qui ab obsidione Didymotichi Apocau-
chum magnum ducem iamam urbem defectam commeatu occupatu-
rum submovissent; quos invadere ac debellare non solum quia hos-
tes sint, sed etiam studio magni ducis debeant, cuius metu nulla

A.C. 1342 τὴν εἰς τὸν μέγαν δοῦκα εὐνοίαν. τῷ γὰρ ἐκείνον δέει μηδὲν λυμηγαμένους τὴν Ῥωμαίων, πρὸς τὴν οἰκείαν ἀναστρέφειν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ. τοιαῦτα οἱ κακοδαίμονες εἰπόντες καὶ νεαυεισούμενοι, ἐχώρουν κατὰ τῶν Σκυθῶν, κελεύσαντες αὐτοῖς καὶ τοὺς στρατιώτας ἔπεσθαι. οἱ δὲ εἶποντο ἀνάγκη, 5 αἰρειώτερον ἡγούμενοι αὐτοὺς, εἰ δέοι, τοῖς βαρβάροις μαχομένους ἀποθνήσκειν, ἢ πανοικεσίᾳ διαφθεῖρεσθαι ὑπὸ τῶν Βδμηοτῶν. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς τοῦ στρατοπέδου ἦσαν τῶν Σκυθῶν, βοῆ πύρρῳθεν ἐχρῶντο καὶ ἀλαλαγμοῖς καὶ ἐχώρουν δρόμῳ κατ' αὐτῶν. οὐ γὰρ ᾔφοντο ἀντισχῆσθαι οὐδὲ πρὸς βραχὺ, 10 ἀλλ' ὑποπτήξαντας ἐτοίμους ἑαυτοὺς παρέχεσθαι ἀνδραπο- V. 416 δίζεσθαι. διὸ καὶ σχοινία ἕκαστος ἐπεφέροντο τοῦ τοὺς ἀλωσομένους βαρβάρους ἕνεκα δεσμεῖν, ἵνα μὴ διαδιδράσκοιεν ἄδετοι ἀγόμενοι. οἱ Σκύθαι δὲ νομίσαντες στρατιὰν πεζὴν ἶέναι ἐπ' αὐτοὺς, τῶν ἵππων ἐπιβάντες, ἐξήγοντο τοῦ στρατο- 15 πέδου ὡς μαχομένοι. οἱ δὲ, ὡς μόνον εἶδον τοῦ στρατοπέδου ἐξιόντας, τοῦ προτέρου φυσῆματος ἐπιλαθόμενοι ἐτρέ- C ποντο πρὸς φυγὴν. ὑπτίου δὲ ὄντος τοῦ πεδίου καὶ ὕλης παντάπασι ψιλοῦ, διαδροᾶναι ἠδυνήθη οὐδὲ εἰς, ἀλλὰ πάντες κατεκόπησαν ὑπὸ τῶν Σκυθῶν πλὴν τῶν ἱπέων. οὗτοι γὰρ 20 διὰ τε τὸ πολὺ αὐτῶν τοὺς Σκύθας ἔτι ἀφροσάται, ἤνικα ἢ τροπὴ ἐγένετο, ἄλλως θ' ὅτι καὶ πρὸς τὸν πεζὸν ἠσχόληντο οἱ βάρβαροι, διασωθῆναι εἰς τὴν πόλιν ἠδυνήθησαν. οὕτως ἡ ἄνοια καὶ ἡ παράλογος ὁρμὴ πρὸς ἀνηκέστους ἐξάγει

Romanorum provinciae illata vastitate, brevi spatio se domum referant. Talia infelices illi novarumque rerum cupidi fabulati, contra Scythas, militibus sequi iussis, prodierunt. Qui invito sequebantur, optabilius rati, cum barbaris, si opus esset, pugnando interfici, quam plebis furore cum tota domo deleri. Scytharum castris appropinquantes, eminus sublato clamore in eos incurrunt: non enim vel parum se opposituros existimabant, sed timore exanimatos, pro captivis abducendos se praebituros. Ideo funes quilibet ad barbaros illos constringendos secum portabat, ne, si absque vinculis ducerentur, aufugerent. Scythae, credentes peditum agmen adventare, equos conscendunt: castris pugnaturi progrediuntur. Scopelenses simulatque illos castris viderunt egredi, obliti prioris insolentiae, in fugam se penetrant. Sed per plana campi, nullo prorsus obvio nemore, praeter equites nemo evasit: concisi ad unum omnes. Illi enim, equites inquam, quod Scythae adhuc longius distabant, quando fuga iniri coepta est, deinde quod iidem in peditibus mactandis erant occupati, incolumes in urbem pervenere. Sic stultitia et ex-pers rationis impetus in mala praesentissima homines praecipitant. Apocauchus post Scytharum irruptionem Andronico Palaeologo proto-

συμφοράς. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῶν Σκνθῶν A.C. 1342
 τὴν εἰσβολὴν Ἀνδρόνικον Παλαιολόγον τὸν πρωτοστράτορα,
 ὃς ἦν γαμβρὸς αὐτῆ, ἄρχοντα συμπύσης ἀποδείξας τῆς στρα-
 τιᾶς καὶ τὸν πρὸς Διδυμότειχον ἐπιτρέψας πόλεμον, αὐτὸς
 5 εἰς Βυζάντιον ἐπανῆκε. πρωτοστράτωρ δὲ συχνὰς ἐποιεῖτο
 κατὰ Διδυμοτείχου ἐκδρομὰς καὶ πάλιν ἀνέστρεφε ταχέως. D
 οὐ γὰρ ἦν, ὅτι κακώσειε διαφθείρας, οὐδενὸς ὄντος ἔξω τει-
 χῶν. οἱ δὲ ἔνδον στρατιῶται, αὐτοῦ ἀναχωροῦντος, τοὺς
 περιοίκους ληϊζόμενοι καὶ σῆτον διαρπάζοντες καὶ βοσκήματα,
 10 ιδιέφερον τὸν πόλεμον, οὐδὲν ἀγεννὲς οὔτε πράξαντες, οὔτε
 μελλήσαντες διὰ τὴν ἔνδειαν. ἐπελθόντος δὲ αὐτοῖς τοῦ πρω-
 τοστράτορός ποτε, πέμψας ὁ μητροπολίτης ἐδήλον διὰ γραμ-
 μάτων, ὡς ἀνόνητα κόπτονται καὶ τάλαιπωροῦσι διὰ τὸν πρὸς
 βασιλέα πόλεμον, ᾧ δουλεύουσιν πάντως μετὰ μικρὸν, αὐτοί
 15 τε ἀπέραντα πονουῦντες καὶ τοῖς ἄλλοις αἴτιοι γινόμενοι μεγά-
 λων συμφορῶν. παρῆναι τε, αὐτῷ πειθομένους τῶν κακῶν
 ἀπέχεσθαι. εἰ γὰρ οὐκ ἀποβαίῃ τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ λέγω, ἔ- P. 518
 φουσεν, οὐ λελάληκε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν ἐμοί. τοῦ πεμ-
 πομένου δὲ ἀπαγορευόντος τὴν ἄφιξιν διὰ τὸ δεδοικέναι,
 20 μὴ κακῶς ὑπ' ἐκείνων πάθῃ τοιαῦτα ἀπαγγέλλων, ἐκέλευε
 θαρσύνειν, ὡς οὐδὲν ὑποστησόμενον, ἢ πληγὰς ὀλίγας. ἃ καὶ
 ἀπέβαιναν, ἧ ἐκεῖνος προηγόρευεν.

νβ'. Ἄννα δὲ ἡ βασιλῆς, ἐπεὶ πύθοιτο Καντακουζηνὸν B
 τὸν βασιλέα πολλῆς εὐνοίας ἀπολαύοντα παρὰ Κράλη, πα-

7. κακώσει P. et M.

18. πεμπομένου M., πεπαγωμένου P.

stratore, genero suo, supremo exercitus duce designato, et Didymotichensi bello ei commendato, Byzantium repetit. Palacologus Didymotichum frequenter incursare et subito se recipere: nec enim erat incolis nocendi occasio, cum extra muros nihil superesset. At praesidiarii, ipso recedente, vicinos depopulando annonamque ac pecora diripiendo bellum tolerabant: nec ob inopiam victus quidquam parum virile aut faciebant aut facturi erant. Cum aliquando adortus esset illos protostrator, per epistolam metropolita monuit, eos belligerando cum imperatore, in cuius potestate omnino, nec ita diu post futuri sint, inani labore defatigari: nec ad finem cogitata perducturos, cum interim laborare non desinant et aliis magna detrimenta invehant. Hortabatur igitur, ut sibi obsequentes, maleficia omitterent. Si enim non evenerint, quae ego dico, inquit, non est locutus in me Spiritus sanctus. Tabellario iter abnuente ob timorem, ne ista de causa haberetur male, episcopus iussit esse bono animo: tantummodo enim aliquot plagas relaturum. Atque haec ut praedicta fuerant, ita evenerunt.

52. Anna vero imperatrix, ut Cantacuzenum apud Cralem

- A.C. 1342 ρασκευάζεσθαι αὐθις ὡς εἰς Διδυμότειχον ἐπανήζοντα ἅμα στρατιᾷ, τὸν Λουκάῳ ἀπολεξαμένη Γεώργιον καὶ Μακάριον τὸν μητροπολίτην Θεσσαλονίκης, πρεσβευτὰς ἔπεμπεν εἰς Κράλην καὶ ἐπηγγέλλετο πόλεις παραδώσειν, ὅσας ἂν συμβῶσιν, εἰ μόνον Καντακουζηνὸν πέμψειε δεσμώτην πρὸς αὐτήν. ὁ δὲ ἐμέμψατό τε τὴν πρεσβειάν καὶ ἀπηγόρευε φανερωῶς, ὡς οὐκ ὀλίγων μόνον πόλεων ἕνεκα, ἀλλ' οὐδὲ συμ-
 C πάσης τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς τοιοῦτον τολμηῶσιν ἄγος, καὶ ἀπέπεμπεν ἀπράκτους. οἱ δὲ εἰς Βυζάντιον ἐλθόντες, ὀλίγω ὕστερον πάλιν ἐπανῆχον. ἔφρασε δὲ ὁ Κράλης, ὡς κατὰ
 V. 417 τὴν δευτέραν πρεσβειάν τὰς ἐκ Χριστουπόλεως ἀπάσας ἐσπερίους πόλεις παραδιδόειν πλὴν Θεσσαλονίκης, ὡς, εἰ μὴ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα βούλοιο παραδιδόναι, ἀλλ' αὐτὸν γοῦν εἰρξάνα κατέχειν ἐν δεσμοτηρίῳ. ὁ δὲ αὐθις ἀπέπεμπεν ἀπράκτους, ἀδύνατα εἰπὼν αἰτεῖν. Ἐλένη δὲ, ἣ τοῦ
 Κράλη γαμετὴ, καὶ καθήψατο πικρῶς καὶ ἀπέπεμπε πρὸς ὄργην, ὡς ἄδικα πρεσβεύοντας καὶ πολλὴν αὐτοῖς τὴν ἀδοξίαν οἴσοντα. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἐν τέλει πάντες τῶν Τριβαλῶν ἐλοιδοροῦντό τε καὶ πολλὴν αὐτῶν κατεγίνωσκον μωρίαν, εἰ
 D τοιαῦτα πείσειν ἤλπισαν, οὕτω μηδεμίαν ὑπερβολὴν ἐλλεί-
 20 ποντα κακίας. πάντες γὰρ ἐφίλουν βασιλέα καὶ οὐδὲν ἠνείχοντο τῶν ἀγόντων βλάβην εἰς ἐκεῖνον, ὥστε καὶ τις ἐξ αὐτῶν Κοβάτζης ὠνομασμένος φανερωῶς ἀντεῖπε καὶ ἠπέλιψε θάνατον τοῖς πρέσβεσιν, εἰ μὴ τάχιον ἀπαλλάττειντο. πολ-

perquam gratiosum, cum exercitu reditum Didymotichum parare didicit, Georgium Lucam et Macarium metropolitam Thessalonicensem delectos, pro legatis ad eum mittit, spondens se urbes ei, de quot convenerit, donaturam, si tantum Cantacuzenum sibi vinctum mittat. Qui, legatione reprehensa, recusavit libere: non solum enim propter paucas urbes, sed nec propter Romanum imperium universum tantum scelus edere velle. Proinde eos frustratos dimisit. Qui regressi Byzantium, brevi rursus adsunt, narrabatque Crales, in altera hac legatione urbes omnes occidentales praeter Thessalonicam sibi oblatas, ut, si Cantacuzenum tradere nollet, saltem in carcere detineret. Verum legatos denuo frustratos reiecit, affirmans, neutiquam fieri posse, quae peterent. Helena quoque, Crales coniux, ut iniqua et sibi ipsis probrosa petentes, acriter obiurgatos, indignabunda repulit. Similiter omnes Triballi proceres in eos invehebantur singularisque stultitiae coarguebant, cum talia se impetraturos sperassent, quae adeo omnem scelesti facinoris magnitudinem complecterentur. Universi quippe imperatorem diligentes, nihil ferebant, quod ei nocumento esset. Unde quidam de illis, vocabulo Cabatzes, palam refragatus, mortem legatis minabatur, ut

λήν τε αὐτῶν ἀναισθησίαν κατηγορεῖ, ὅτι τὸν Ῥωμαίων ὁ-Α. C. 1342
 φθalmὸν οἰκείαις αὐτῶν χερσὶν ἐξορύξαντες αὐτοὶ, προσέτι
 καταπροδιδόασι καὶ πόλεις καὶ τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων, ἵνα τελέ-
 ως κατασβέσωσιν αὐτὸν, ὥσπερ δεδωκότες μὴ ἐπανελθόντος
 5αὐτῆς ἀναβλέψωσιν. ὁ μὲν οὖν οὕτω πρὸς ὄργην ἀπέπεμπε.
 Μακάριος δὲ ὁ Θεσσαλονίκης ἐπίσκοπος, ἐπεὶ ἀνηνύτοις ἤ-
 σθητο ἐπιχειρῶν, βασιλεῖ τῇ Καντακουζηνῷ προσελθὼν, πρῶ- P. 519
 τα μὲν ἐμέμφετο τῆς περὶ βασιλέα τὸν φίλον ἀγνωμοσύνης,
 ὅτι τοσοῦτον φιληθεῖς καὶ οὕτω μεγάλων εὐεργετημάτων ἀπο-
 10λελαυκῶς, τοῖς ἐναντιωτάτοις ἀμείψαιτο τοὺς παῖδας, τῆς
 ἀρχῆς ἕνεκα ἐπιβουλεύσας καὶ ἀποκτεῖναι διανοηθεῖς. ὦν
 τὴν ἀτοπίαν βδελυξάμενον καὶ θεὸν, μὴ μόνον οὐκ ἐφεῖναι
 εἰς τέλος τὰ βεβουλευμένα ἀγαγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῆς περὶ βα-
 σιλέα ἀδικίας δίκας εἰσπραττόμενον, ὑπερόριον ἀποδειῖξαι καὶ
 15πλανήτην περιμόντα, ἐπ' ἄλλοις τὴν ἐλπίδα ἔχοντα τῆς σωτη-
 ρίας. ἔπειτα συνεβούλευεν, εἰ μὴ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γε τὸ
 συνοῖσον συνιδόντα, πρεσβείαν ποιήσασθαι πρὸς βασιλίδα Β.
 καὶ ἱκέτην αὐτῆς τε καὶ πατριάρχου καὶ τῆς συγκλήτου βου-
 λῆς γενέσθαι, ὥστε ἐπὶ τοῖς γεγενημένοις συγγνώμης ἀξιῶ-
 20σαντας, πρόνοιάν τινα ποιήσασθαι αὐτοῦ, μὴ καὶ ὑπερόριος
 ἀπόληται, οὐδεμιᾶς ἢ φαύλης τινὸς ἐλπίδας ἔτι ὑπολειπομέ-
 νης. βασιλεὺς δὲ „οὐδὲν θανμαστὸν”, εἶπεν „εἰ μεθύων τις
 καὶ παραφερόμενος ὑπ' ἀναισθησίας οἶοιτο ἀστατεῖν τὴν γῆν,
 βεβαίως ἠδρασμένην· οὐδ' εἰ ὑπὸ μελαγχολίας κατεχόμενος

20. καὶ μὴ P.

23. ἀστατεῖν — κατεχόμενος οἶοιτο om. P.

quam primum se auferrent. Eos denique multi stuporis damnabat, quod, cum suis manibus oculum Romanorum eruisent, ut cum porro omnimodis exstinguerent, et urbes et imperium prodere non dubitarent: quasi formident, ne, eo reverso, rursum adspiciant. Sic etiam ab illo stomachante repulsi sunt. At Macarius, Thessalonicae episcopus, ut se, quod aiunt, retia inflare sensit, Cantacuzenum invadens, primum ut erga amicum imperatorem defunctum omnino ingratum castigat, a quo tantopere amatus tantisque beneficiis eius apud se positus, filiis ipsius dissimillima rependat, eorum imperio et sanguini moliens insidias: cuius facti diritatem Deum quoque ipsum exsecrantem, ad exitum eas conferri non permisisse; sed huius in eum iniuriae poenas repoposcisse, dum effecerit, ut per externas oras vagabundus, salutis suae spem in aliis reponat. Deinde hortabatur, ut nunc saltem se respiceret, missoque ad Augustam legato, ipsam, patriarcham atque concilium suppliciter oraret, ut, data praeteritis venia, aliqua se cura dignarentur, nec ab omni bona spe desertum, interire extorrem paterentur. Tum imperator, Haud mirum, ait, si ebrius quispiam et in orbem actus,

A.C. 1342 οἷοιτο καὶ τοὺς ἄλλους τὰ ἴσα πάσχειν. καὶ σὺ τοίνυν τῇ κενῇ δόξῃ καὶ φιλαρχίᾳ κατάκρας ἁλοὺς καὶ προδοσίαν τὴν ἐσχάτην εἰργασμένους, οὐδὲν θαναμαστόν, εἰ τὰ ἴσα καὶ ἐμοῦ καταψηφίζῃ, μηδὲν τοιοῦτον εἰργασμένου. οἶσθα γὰρ, ὡς ἐμοῦ **C** τοῖς ἐν Ἀθῶ ἀρετῆς ἀντιποιοιμένοις καὶ τοῦ καλοῦ καὶ ἐρα-5 σταῖς καὶ ἐργάταις γεγραφότος καὶ πολλὰ δεηθέντος, πρὸς Βυζάντιον ἐλθεῖν καὶ βασιλίδι καὶ πατριάρχη καὶ οἷς αὐτὸς ὀνομάξεις σύγκλητον βουλὴν διαλεχθῆναι περὶ εἰρήνης καὶ πείσαι κατατίθεσθαι τὸν πόλεμον, ὃν ἀδίκως κεινήκασι κατ' ἐμοῦ μηδὲν ἡδίκηκός, συκοφαντίας πλασάμενοι καὶ διαβο-10 λὰς, μετὰ τῶν ἄλλων παρειλήφασι καὶ σέ, ὡς ἀρετῆς ἀντιποιοούμενον δῆθεν καὶ ὑπὲρ τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος βουλησόμενον διακινδυνεύειν. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν καλῶς ποιοῦντες, τὰ τε δέοντα εἰρήκασι μετὰ παρῆρησίας καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς ἠκόντων ἐνέλιπον οὐδὲν, καὶ τῶν διαφθείρειν¹⁵ βουλομένων καὶ διαστρέφειν ἀπὸ τῆς ἀληθείας, οὐδὲ ἐπε- **D** στράφησαν, πολλὰ ἐπαγγελλομένων εὖ ποιήσειν. ἀλλὰ τοῖς ἐξαρχῆς ἐνέμειναν λογισμοῖς καὶ τῇ περὶ τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου κρίσει· δι' ἃ καὶ μέχρι νῦν πολλοῖς προσταλαιπωροῦσιν ἀλγεινοῖς. σὺ δ' ὑπὸ φιλαρχίας καὶ τῆς κατὰ τὴν ἀρ-20 χιερωσύνην δόξης ἠτηθεῖς αἰσχροῶς, καὶ τοὺς συμπρεσβευτὰς μετὰ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας προὔδωκας· οἷς ἀρ- **V.** 418 μόσει μικρὸν ὑπαλλάξαντας τὸ ὑπὸ Παύλου τοῦ Θεσπεσίου

6. καὶ ante ἐργ. add. M.

sensu deficiente, terram stabilem et inconcussam vacillare putet, nec, si insania correptus, alios quoque iudicet insanire. Et tu igitur inani gloria et amore dominandi subactus plane proditorque maximus, nihil mirum, si insontem me eorumdem criminum condemnas. Meministi, quomodo, cum ad virtutis alumnos honestatisque amatores et cultores in Atho monte scribens, eos enixe rogassem, ut Byzantium venientes, cum imperatrice, patriarcha et quod nominasti concilio de pace agerent, deponendique belli, quod conflictis criminationibus mihi immerenti intulissent, auctores fierent, cum aliis te quoque, ut sanctimoniae studio flagrantem scilicet et pro tuenda honestate communique fructu nullum certamen detrectaturum, assumpserint. Verum illi recte sane et quae oportuit cum libertate dixerunt, suarumque partium nihil praetermiserunt, et ab iis, qui eorum integritatem corrumpere atque a veritate in diversum rapere magnis pollicitationibus conabantur, a primis cogitationibus suis atque ab eo, quod semel honestum ac iustum iudicassent, non sunt dimoti. Qua de causa usque hodie in multa aerumna sunt. Tu autem imperandi cupidine et episcopatus splendore turpiter superatus, etiam legationis socios una cum iustitia et veritate prodidisti; qui illud divi Pauli de Dema modice immutatum

εἰρημένον περὶ Δημῶ, καὶ περὶ σοῦ εἰπεῖν νυνὶ, ὅτι, Μακά-Α. C. 1342
 ριος ἡμῶς ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπο-
 ρεύθη εἰς Θεσσαλονίκην. ἃ ἔχρῃν μεμνημένον, καὶ ὡς νῦν
 ἀνοσιώτερα καὶ ἀδικιώτερα πολλῶν τολμᾶς, τὸν οὐδὲν ἐμὲ P. 520
 5 ἠδίκηκότα αὐτοχειρίᾳ μονονουχί πειρώμενος φονεύειν, χάριν
 ἀξίαν ἐν τούτῳ κατατιθέμενος τοῖς τὴν ἀρχιερωσύνην ἐγχει-
 ρίσασιν, αἵμασιν ἀδίκους μολύνων τὰς χεῖρας, μὴ ἐμοῦ κα-
 ταψηφίζεσθαι ἀδικίαν καὶ ἀγνωμοσύνην περὶ βασιλέα, οὐδὲν
 οὔτε πρότερον, οὔτε μέχρι νῦν ἀνάξιον τῆς εἰς ἐκεῖνον
 10 φιλίας εἰργασμένου. περὶ μὲν οὖν τῆς εἰς βασιλέα καὶ
 τοὺς παῖδας ἐμοῦ εὐγνωμοσύνης λόγον οὐδένα πρὸς σὲ ποι-
 ῆσομαι νυνὶ, καθάπαξ τὰς φρένας διεφθορότα καὶ ἀδिका καὶ
 παράνομα καὶ λέγοντα καὶ διανοούμενον περὶ ἐμοῦ, ἀλλ'
 ὕστερον, ἤνικα ἂν ἐθέλῃ θεός. περὶ δὲ ὧν εἴρηκας, ὡς δεῖ
 15 βασιλίδος ἰκέτην καὶ πατριάρχου γενέσθαι, ὡς ἂν συγγνώμην B
 παρασχόμενοι πρόνοιάν τινά ποιήσονται πρὶν παντάπασιν
 ἀπολέσθαι, ἐκεῖνο εὐκαιρὸν εἰπεῖν, ὅτι, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμὲ, θυ-
 γατέρες Ἰερουσαλήμ, ἀλλ' ἐφ' ἑαυτὰς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν."
 πρὸς μὲν οὖν ἐκεῖνον ὁ βασιλεὺς τοιαῦτα ἀπεκρίνατο.
 20 νγ'. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ἐκ Θεσσαλίας C
 ἦγον πρόεσβεις, καλοῦντες βασιλέα καὶ δεόμενοι ἄρχειν σφῶν.
 καὶ πρότερόν τε γὰρ ἔτοιμοι ἦσαν ὑπακούειν καὶ τὰ ἐκείνου
 μᾶλλον ἤροῦντο, ἢ βασιλίδος, καὶ τότε δὲ ὁμονοήσαντες

tibi possunt occinere: Macarius nos reliquit, diligens hoc saeculum,
 et profectus est Thessalonicam. Quorum te memorem esse oportebat,
 et horum simul, quae nunc sceleratiora magisque impia nou recormidas:
 dum me, qui laesi neminem, tantum non per temet fonaris occidere
 (dignas videlicet isto modo gratias referens iis, qui episcopatum tibi mandaverunt)
 et nefarie effuso sanguine manus tuas scelerare: ita me ingratae et improbae in imperatorem voluntatis non accusasses,
 qui nihil unquam eius amicitia indignum perpetravi. De mea igitur in illum et liberos eius pietate nullum nunc tecum semel depravato ac de me pessime existimante loquenteque
 verbum commutabo: sed cum Deus voluerit. Quod autem iniicisti in sermone,
 oportere me imperatrici ac patriarchae supplicare, ut, data venia, salutem meam prospectum velint, illud apposite responderim.
 Filiae Hierusalem, nolite flere super me: sed super vos ipsas flete et super filios vestros. Haec ad Macarium coram imperator.

53. Sub idem tempus etiam e Thessalia legati cum ad se vocant et orant, ut sibi praesit: nam et autea eius potius, quam Augustae partes amplexi, principem suum esse cupiebant, et tunc concorditer mittentes, ad gubernacula eundem invitabant. Imperator cum pro veteri benevolentia, tum quod nunc ultro ei se subii-

- A.C. 1342 ἔπεμψαν πρὸς αὐτὸν, καλοῦντες ἐπὶ τὴν ἀρχήν. βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς πολλὰς ὁμολογήσας χάριτας τῆς τε προτέρας εὐνοίας καὶ τοῦ νυνὶ προσχωρεῖν ἐκόντας, ἔπειτα ἔφασκεν ἄγνωμον εἶναι δεινῶς, εἰ αὐτῶν πᾶσαν εὐνοίαν ὑπερβολὴν
- D ἐνδεικνυμένων, μὴ ὁμοίως καὶ αὐτὸς φαίνοιτο διακείμενος⁵ περὶ αὐτούς, μὴδὲ τὴν διάνοιαν ἀποκαλύπτει. ὅσα μὲν γὰρ ἐν Γυναικοκαστίῳ συμβαίῃ περὶ αὐτὸν, καὶ ὡς αὐτὸς τε καὶ τῶν συνόντων οἱ μάλιστα φιλοῦντες μεγάλοις κινδύνοις περι-
 σχεθεῖεν, ἀφισταμένων μὲν τῶν οἰκείων, τῶν πολεμίων δὲ ἐπικειμένων, καὶ ταραχῆς πολλῆς καὶ ἀταξίας τὸ στρατόπε-¹⁰
 δον κατεχούσης, εἰ μὴ θεὸς ἄνωθεν χεῖρα σώζουσαν ὑπερέ-
 σκεν, οὐδ' αὐτοὺς ἠγνοηκέναι οἴεσθαι. ἀνάγκη δὲ ἐλθὼν πρὸς
 Κράλην τὸν ἄρχοντα Τριβαλῶν, πολλῆς ἀπολελανκέναι παρ'
- P. 521 αὐτοῦ καὶ τιμῆς καὶ συμμαχίας παρὰ δόξαν. ὀλίγῳ γοῦν
 πρότερον στρατιὰν παραλαβὼν πολλὴν τε καὶ ἀγαθὴν, ἐπὶ¹⁵
 Διδυμότειχον σπεύδειν, ὡς τοῖς ἐκείσε φίλοις συνεσόμενος
 καὶ διαθησόμενος εὖ τὰ κατ' αὐτόν. γενομένου δὲ ἐν Φε-
 ρυῖς, τοὺς τε ἠγεμόνας καὶ τὴν στρατιὰν νόσῳ δεινῇ περι-
 σχεθῆναι καὶ ἀποθανεῖν αὐτῶν πολλοὺς, ὡς ἐκ τῆς νόσου
- V. 419 καὶ πρὸς ἀνάγκην ἐλθεῖν αὐθις ἀναστρέφειν εἰς τὴν Τριβα-²⁰
 λῶν ἀρχήν. νυνὶ δὲ παρασκευάζεσθαι, ὡς ἅμω στρατιᾷ εἰς
 Διδυμότειχον αὐθις ἀφίξόμενος. τοῦτο γὰρ μάλιστα λυσιτε-
 λεῖν αὐτῷ πρὸς τὸ κτήσασθαι, εἰ κατὰ γνώμην εἶη θεῶ, τὴν
 πᾶσαν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν. δι' ἃ οὐ δύνασθαι ἔκειν πρὸς

5. μὴ om. P.

cerent, pluribus gratias agens, periniquum esse dixit, si, cum ipsi tam incredibile immensumque sui studium demonstrarint, non pari eos amore prosequi videretur, neque aperiret, quid in corde suo volutaret. Quae enim Gynaecocastri sibi evenissent, quo pacto et ipse et de suis amicissimi gravibus fuissent obsessi periculis, et domesticis descendentibus, et hostibus instantibus ac prementibus, multaque in exercitu exstitisset tumultuatio et confusio, prae quibus malis pereundum erat, nisi Deus de coelo salutarem manum extendisset, haec, inquam, putare se ne ipsos quidem fallere. Cum autem ad Cralem, Triballorum principem, coactus confugisset, admodum magnifice ab eo tractatum et auxilia praeter opinionem consecutum esse. Itaque nuper cum copiis non parvis ac bellicosissimis Didymotichum coepisse contendere, ut, rebus suis illic constitutis, cum amicis sese coniungeret. Sed cum Pheris esset, duces ac milites periculoso morbo fuisse implicitos magnamque partem extinctos: ut proinde in Triballos iter remetiri necesse habuerit. Nunc se comparare, ut cum exercitu denuo Didymotichum profisciscatur: id enim sibi ad acquirendum, si Deo placuerit, totum Romanum im-

Θετταλίαν νῦν. μᾶλλον γὰρ ἀνιάσειν, συγγινόμενος μὲν ἐπὶ A.C. 1342
 μικρὸν, ἐν τάχει δὲ ἀπαίρων πρὸς Θράκην αὐθις. ἀλλ' εἶγε B
 κατὰ γνώμην αὐτοῖς εἶη ὑπ' αὐτὸν τελεῖν, νῦν μὲν ἄρχοντα
 αὐτοῖς τὸν Ἄγγελον Ἰωάννην ἐφιστᾶν, προσήκοντά τε μάλι-
 5στα ἐξ αἵματος καὶ δυνάμενον ἐξηγγεῖσθαι καὶ διασώζειν ἀπὸ
 τῶν πολεμίων, ἃν τινες ἐπίωσι, καὶ συνέσει καὶ εὐψυχίᾳ
 καὶ ἐμπειρίᾳ τῇ πρὸς τοὺς πολέμους. αὐτὸν δὲ γενόμενον
 ἐν Διδυμοτείχῳ, εἰ μὴ τι κωλύοι δυσχερὲς, πρόνοιαν αὐτῶν
 ποιήσεσθαι, ὅση δυνατὴ, καὶ πᾶσαν ἐνδείξεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν
 10καὶ προθυμίαν καὶ σπουδὴν. τοιαῦτα μὲν πρὸς τοὺς πρέ-
 σβεις ἀπεκρίνατο. ἐκέλευέ τε καὶ τοῖς ἐν Θετταλίᾳ ἀπαγγεί-
 λαντας, εἰ πείθοιντο, εἰς ἔργον ἄγειν· φιλοφροσύνην τε αὐτῷ C
 προσήκουσαν περὶ αὐτοὺς ἐπιδειξάμενος, συνεξέπεμπε καὶ
 τῶν οἰκείων ἓνα Μανουὴλ τὸν διοικητὴν, ὡς τὰ εἰρημμένα παρ'
 15αὐτοῦ καὶ τοῖς ἐν Θετταλίᾳ ἀπαγγελοῦντας. ὧν καὶ γενομέ-
 νων ἐν Θετταλίᾳ, ἐπεὶ ἢ τε στρατιὰ καὶ τῶν πόλεων οἱ ἄρι-
 στοὶ τὰ παρὰ βασιλέως εἰρημμένα ἐπυνθάνοντο, πρῶτα μὲν
 ἁμολόγουν βασιλεῖ χάριτας πολλὰς τῆς εὐμενείας τῆς περὶ
 αὐτοὺς καὶ τῆς συντροφῆς καὶ φιλῆς ἀληθείας ἐκ παιδός,
 20ὅτι καίτοι δοκῶν ἐν δυσπραγίαις εἶναι, οὐδὲν ὑπέμεινε πε-
 πλασμένον φθέρεσθαι, οὐδ' ἄγεννές, ἀλλὰ δῆλῃν αὐτοῖς
 πεποίηται τὴν διάνοιαν οἷα ἦν. αὐτοὺς δὲ τῷ περιόντι τῆς
 εἰς αὐτὸν εὐνοίας, ἐπεὶ μὴ λυσιτελεῖν αὐτῷ δοκοίη, τὸ νῦν D
 ἔχον ἦκειν παρ' αὐτοὺς, οὐκ Ἄγγελον μόνον, κατὰ γένος τε

24. τε add. M.

perium adiumento maximo futurum. Propterea in Thessaliam per
 id tempus venire non posse: magis enim molestia, quam laetitia
 eos affecturum, si brevi spatio illic degens, in Thraciam revertatur.
 Sed si vere et ex animo sibi parere velint, in praesens Ioannem An-
 gelum praectorem se illis praeficere, sanguine coniunctissimum: qui-
 que ad salutem ab hostibus defendendam et prudentia et invicto
 animo et peritia militari egregium se ducem praestare queat. Se,
 ubi Didymotichi fuerit, nec aliquis casus impederit, quanta maxi-
 ma poterit diligentia alacritateque eorum res curaturum. Haec le-
 gatis respondit, et ea Thessalis renuntiare iussit: qui si annuerent,
 tum opere completerentur. Sic eos qua decebat comitate, et una de
 domesticis suis Manuelem administratorem dimittit. Ad eos ut ve-
 nerunt, militesque et optimates urbium responsum audierunt, de be-
 nevolentia ac de veritate, cuius a puero fuisset semper studiosissi-
 mus, amplissimas ei gratias agunt, quod nimirum nihil fictum ac
 timidum, quamvis afflicta et prostrata fortuna sua, ut appareret, lo-
 qui, sed mentem illis suam candide declarare voluisset. Se autem
 abundantia quadam amoris erga illum, quandoquidem hoc tempore
 ad eos sibi veniendum non putet, non modo Angelum, ipsi genere

A. C. 1342 αὐτῷ προσήκοντα καὶ ἄρχειν δυνάμενον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τινα ἐκείνου πέμποι πολλῶ καταδεέστερον, δέξασθαι προθύμως καὶ πᾶσαν ἐπιδείξασθαι περὶ τὸν βασιλέα εὐνοίαν. τοιαῦτα μὲν καὶ οἱ ἐν Θεττάλιᾳ ἀπεκρίναντο. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ πύθοιτο ἀπὸ τῶν πρέσβεων ἐπανελθόντων, ἔπεμπε τὸν 5 ἀνεψιὸν Ἄγγελον Ἰωάννην, ἐπίτροπον εἶναι Θετταλίας. πᾶσι δὲ βουλόμενος καταφανὲς ποιεῖν, ὡς οὐ βασιλέως τοῖς παισὶν ἐπιβουλεύων ἤρατο τὸν πόλεμον, καὶ ὡς οὐδ' εἰ περιγένοιτο τῆς ἀρχῆς ἔγνωκεν ἀποστερεῖν, ἀλλ' ὑπὸ βασιλίδος μᾶλλον

P. 522 αὐτὸς ἐπολεμήθη ἀνθρώποις πειθομένης συκοφάνταις, τῷ 10 Ἄγγέλῳ πρὸς τὴν Θετταλίας ἀρχὴν χρυσόβουλλον ποιῶν, βασιλίδα τε προσέγραφε καὶ βασιλέα Ἰωάννην τὸν υἱὸν, ὥστε Ἄγγελόν τε καὶ Θετταλοὺς τὴν δουλείαν τε κάκεινοις ὥσπερ καὶ αὐτῷ ὁμολογεῖν καὶ μᾶλλον ἢ πρότερον ὑπέκειν. ὁ καὶ ἐπὶ λέξεως εἶχεν οὕτως. „ὡς ἀπόλοιτο ὁ φθόνος, τὸ 15 πάντων τῶν κακῶν χεῖριστόν τε καὶ ἀδικώτατον, ὅγε κακῶς ἡμᾶς ἀρχῆθεν ἐξώσας τῆς ἀκηράτου τρυφῆς χειρὶ θεοῦ πλασθέντας καὶ λόγῳ τιμηθέντας, ὡ τῆς ὑπὲρ λόγον χάριτος. καίτοι μετὰ τὴν τοῦ χειρόνος πεῖραν, ἵνα συνελὼν εἶπω, εἰ τῆς ἐνδίκου καταδίκης ἐκείνης ἡμεν ἐν συναισθήσει καὶ τὰ 20 Ββελτίῳ ἐμελετώμεν, κἂν συγγνώμης τυχόντες αὐθις ἂν ἡμεν ἐν τοῖς προτέροις. νυνὶ δ' ὥσπερ μὴ τι χαλεπὸν πεπραχότες ἢ πεπονθότες ἐξ ἀβουλίας, ἢ γοῦν ὑπὸ τοῦ παθεῖν οὐμενοῦν διδαχθέντες, τὸ τὰ δέοντα φρονεῖν οἴομαι ἀρηρημέδα, πῆ-

coniunctum et ad regendum idoneum: sed et si quempiam illo multo inferiorem mittat, libenter suscepturos imperatorisque semper fore cupidissimos. Talia Thessali responderunt: quae ut a legatis reversis imperator audivit, consobrinum Ioannem Angelum ad ineundam Thessaliae praefecturam misit. Volens autem constare palam, non se insidiantem imperatoris liberis bellum suscepisse: nec, si vinceret, illos imperio privare statuisse, sed potius ab Augusta, mendaciloquis hominibus fidem commodante, se oppugnari, Angelo propter Thessaliae procurationem bullam auream faciendam et imperatricis ac Ioannis, eius filii imperatoris, nomina adscribi curavit, ut et Angelus et Thessali subiectionem aequae ipsi ut sibi profiterentur magisque de cetero subessent. Bulla ad verbum haec erat. Utinam malorum omnium pessimum nequissimumque, invidia, desperiret, quae nos Dei manu fictos et intelligentia honoratos (o inexplicabile munus) male ab initio ab immortalibus illis deliciis expulit. Quamquam si post experta mala, ut breviter dicam, iustam illam damnationem simul agnosceremus melioraque meditaremur, veniam adepti, in priorem statum restitueremur. At nunc, quasi ob amentiam nihil noxium operati aut perperssi: sive ex eo, quod

ματα πάσχειν αὐθαίρετα κακῶς αἰρεθέντες, καὶ δεινῶς ἔγκα- A. G. 1342
 λινδεῖσθαι διὰ βίου τοῖς μὴ καθήκουσι καὶ τῆς ἴσης ἀξίας
 πρὸς θεοῦ τυχόντες, καὶ τῆς αὐτῆς ἡξιωμένοι σπουδῆς, με-
 μνηνότος δίκην, ταυτησὶ μὲν οἰκτρῶς ἐκπεπτώκαμεν, ἀνισότητα V. 420
 5 δὲ πεπόνθαμέν τε καὶ τετιμήκαμεν. δέον γὰρ σπουδάζειν
 ἢ τὸν αὐτὸν ἐπὶ τοῖς ἀμείνοσι δρόμον, ἢ φιλονεικεῖν ἄλλος
 ἄλλον ὑπερβαίνειν, ὅπως ἂν ἐπ' ἀγαθοῖς ἀλλήλους νικῶμεν C
 τοῦναντίον ἅπαν φαινόμεθα πρᾶττοντες, καὶ συμβέβηκεν ἡμῖν
 οἶόν τι πάθος ἀτεχνῶς ἄτοπον, ὅτι κατὰ τοὺς τῆς μορφῆς
 10 χαρακτῆρας ἔπεστι διεννηοχένοι, καὶ ταῖς τῆς ψυχῆς ἔξεστι.
 καὶ τὴν πρῶτην ἐκείνην καὶ μακαριστὴν ὄντως εὐδαιμονίαν
 ἀποβαλοῦσιν ἡμῖν δέδοκτο δεῖν ἐφ' ἑτέραν πολυσχιδῆ τρα-
 πέσθαι, ἀβέβαιον πάντη καὶ καθ' ἑαυτὴν στασιάζουσαν. ἦν
 εἴ τις οὐ καλοίη τύρβην κομιδῆ ματαίαν καὶ θόρυβον ἀκερ-
 15 δῆ, τοῦτον ἐγὼ νομίζω τελεῖν οὐκ εἰς τοὺς εὖ φρονοῦντας,
 οὐ φύσεως εἰς τοῦτο, φαύλης δὲ τινος αἰρέσεως ζημιωσάσης
 αὐτόν. πολλῶν δὲ ταύτης δὴ τῆς λεγομένης τε καὶ νομιζο-
 μένης εὐδαιμονίας διαφόρως εὐμοιροησάντων, καὶ τῇ μὲν ἀπὸ D
 γένους οἷον τιμῶν εἰώθασιν ἄνθρωποι, τὸ βρενθῦεσθαι τε
 20 καὶ ἡδεσθαι προσυπάρχοντος, τῇ δ' ἀπὸ χορημάτων, τῇ δ'
 ἀπὸ δόξης καὶ θεραπείας ὅτι πολλῆς, ἑτέρῳ δ' ἀπὸ στρατη-
 γίας βίον τε κατὰ κόσμον ἐπαινετοῦ, ἄλλῳ δ' ἀπ' εὐτεκνίας
 καὶ φαρτίας λαμπροῦς συγγενῶν καὶ φίλων, τούτων ἅπάντων

17. δὴ pro δὲ P. et M.

passi sumus minime docti, iudicium veri propemodum amisimus, dum mala perpeti male eligimus, et accusare quaerimus, quorum in vita nullum crimen reperitur. Et cum aequalem a Deo dignitatem inter nos sortiti eademque ab ipso cura dignati simus, ea furiosorum instar miserabiliter excidimus, et ad inaequalitatem redacti, eam in honore habuimus. Cum namque vel studere debuissemus idem ingredi virtutis curriculum, vel contendere, ut alius alium anteiret et in bonis actionibus nos mutuo vinceremus, prorsus contra facimus, et tamquam morbo quodam absurdissimo occupamur. Nam ex formae nostrae lineamentis sequitur, ut etiam habitibus animi excelluerimus. Et quia prima illa vereque beatissima felicitate orbatii sumus, visum est oportere ad aliam multiplicem, inconstantem omnino et a se ipsa dissidentem converti. Quam si quis non appellet turbas valde stolidas tumultumque, hunc ego in prudentibus haud numerandum, neque illi naturam, sed pravam aliquam voluntatem in hoc nocuisse opinor. Cum porro multi huius dictae et legitimae felicitatis diversa ratione exsortes sint, et homines partim maiorum claritudine, partim pecuniarum thesauris, partim gloria, et multorum erga se observantia, partim arte ac munere

A.C. 1342 καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα τοῖς πολλοῖς μακαρίζεται, (παρίημι γὰρ τὸ δοκεῖν περαιτέρω τῇ τῶν τοιούτων ὀνομάτων προφορᾷ φαιδρύνεσθαι,) λίαν ἱκανῶς ἐμοὶ πειραθῆναι καὶ δαυιλῶς εὐμαρῶς πῶς ἂν τις εἴποι κατὰ ῥοῦν θεόθεν κεχορήγη-

P. 523 ται. καὶ εἴ τῳ τῶν νῦν ἢ τῶν πάλαι ἐνὶ τῶν λεγομένων⁵ αὐχεῖν ὅπως οὖν ἐχρῆν ἢ μέγα φρονεῖν, φαῖεν ἅπαντες ἂν ἐμοὶ χρῆναι τὸ τούτοις ἅπασι διὰ πάντων σεμνύνεσθαι ἀμέλει. καὶ ἦν μὲν ἐμοὶ πολλή τις εὐδαιμονίας σύρροια καὶ ὄλβου παντοίου, μηδενὸς τυγχάνοντος κακοῦ καθ' ἡμᾶρ, ὡς τινι τῶν πάλαι σοφῶν ἐπηνέθη. θεωόμην δ' ὡσπερ ἐξ ἀ-¹⁰ πόπτου τινὸς εἰκῆ ταῦτα τιμώμενά τε καὶ σπουδαζόμενα καὶ ῥᾶστα λύομενα, ὡς ἔξωθεν ἀνθρώποις περιρρόεόμενα, τύχης τινὸς ἀσιάτω φορῇ καὶ τὸ τῆς τρυτάνης πασχούσης, ἧς τῶν πλαστίγγων ἢ μὲν ἄνεισι κονφιζομένη, ἢ δ' αὖ καθέλκεται βουρτέρας ἐπεντεθείσης ὄλκῆς. καὶ πάντων μὲν τῶν ἄλλων¹⁵ Βῆμην ῥαδίαν τινὰ τὴν μεταβολὴν, ὡς ἀπὸ μὲν τῶν ἀφιζόμενος οἰκοθεν, ὑπὸ δὲ τῶν ἴσως οὐκ αἰεὶ καλούμενος, οἷα συμβαίνειν εἶωθεν. ἦν δ' ἐφθακῶς ὠνόμασα πατριάν φίλων, οὐποτ' ἦμην τοῖς πράγμασι συμμεταβληθῆναι, μηδὲ τοῖς τοῦ βίου καιροῖς, ἀλλ' ὡσπερ οὐκ αὐτὸς ἐμελλον ἀμωσγέπως²⁰ ἐκείνων ἀφεῖσεσθαι, οὕτως οὐδὲ σφᾶς ἄλλο παρὰ τοῦτο παθεῖν ὑπέληφα. εἰρήσεται γὰρ τάληθές· παγγάλεπον ἐνόμισα

5. ὡς M., πῶς P. 13. παρασχούσης M.

imperatorio, partim vita, ordine et modo laudabili instituta, partim felicitate liberorum illustriumque cognatorum et amicorum tribu superbire et laetari consueverint, haec omnia et alia, quae vulgo beatitates habentur, (quae praetereo, ne omnibus huiuscemodi proferendis nimium videar delectari,) plus satis ubertimque, citra laborem, et ut ita dicam, facili ac secundo quodam cursu experiri a Deo mihi concessum est. Et si cui, qui nunc vivunt mortalium, aut qui olim vixerunt, in uno horum quomodocumque gloriari seseque circumspicere fas est aut fuit, omnes mihi hoc utique concedendum fatebuntur, his omnibus per omnia gloriari. Equidem felicitate multa et omnigenis opibus sine malo quotidiano aliquo circumfluxi: quod quidam antiquorum sapientum laudavit. Contemplabar autem velut e specula ista, quae temere honorantur et studiose quaeruntur ac facillime dilabuntur: utpote quae de foris hominibus affluunt, fortunae cuiusdam inconstanti fluxu, haec in trutina praebentis: cuius lancium altera levior adscendit, altera contra gravitate ponderis deprimitur. Et omnia quidem alia facile mutatum iri putabam, utpote ab his sponte discessurus, ab illis non semper fortasse honorifice appellatus, quemadmodum fieri solet. Quam autem supra amicorum tribum nominavi, cum rebus ipsis et temporibus mutatum iri non sperabam. Sed ut ego me ab illis non eram

ἐκείνους κατ' ἐμοῦ γενέσθαι, οὓς εὖ ποιῶν οὐκ ἐπαυσάμην. C. 134²
 ἐν πᾶσιν. εἰ δὲ καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων μᾶλλον ἡμεῖς ἀνή-
 κεστα ἐπεπόνθειμεν καὶ τὰ δεινότατα, φεῦ, σεσυκοφαντήμεθα
 καὶ διαβεβλήμεθα, τί χρῆ καὶ λέγειν; ἀλλ' ἐχρῆν, ἄρ' ἐχρῆν C
 κατατελεσθῆναι πάντας ἀπλανῶς καὶ ἐς προὔπτον κείσθαι, ὡς
 οὐδὲν μόνιμον, σὺδὲ βέβαιον. τῷ μέντοι πρὸ ἡμῶν δεσπότη
 τε καὶ βασιλεῖ τῷ θειοτάτῳ καὶ γενναίῳ μοι ἀδελφῷ πάλαι
 τὰ μέγιστ' ἀδικουμένῳ καὶ κινδυνεύοντι, (παροπτέον δὲ τὰ νῦν
 φειδοῖ τῶν ἀδικούντων, πλήν τούτου, πάνν θανμαστώων ὄντων,)
 10 προστεθέντες ἡμεῖς καὶ πάντα μὲν παρ' οὐδὲν θέμενοι, συγ-
 κινδυνεύσαι δ' ἐκείνῳ καλῶς ἐλόμενοι καὶ μυρίοις ὑπὲρ ἐκεί-
 νου συμπιεσθέντες δεινοῖς, φιλίᾳ ὄρω καὶ νόμοις δικαίου V. 421
 χρέους πειθόμενοι, περιγενέσθαι λαμπρῶς τῶν ἀδικούντων
 τουτονὶ πεποιήκαμεν θεοῦ, τυχόντες ἴλεω. καὶ ἤμεν αὐθις
 15 ἐν παντὶ βίῳ τοῦ ζῆν καὶ βασιλεύειν ἐκείνον κηδόμενοι τε καὶ D
 περὶ πλείστον ποιούμενοι, ὡς ἴσασι ταῦτα πάντες, καὶ ἡμῶν
 τὸ σιγᾶν αἰρουμένων. ἐγὼ μὲν οὖν, ὡς καὶ πλειστάκις αὐ-
 τοῖς ἔργοις ἐπεδειξάμην, ὑπὸ θεῷ καὶ τὰ νῦν διουχυρίζομαι
 μάρτυρι, ὡς ῥᾶστ' ἂν καὶ σὺν εὐχῇ τὴν ἐμὴν ἀπεδόμην ζω-
 20 ἦν, εἶγε ἔξόν ἦν ἐκείνον οὐκ ἐς ἄδου ἵεναι. ἐπεὶ δὲ τοῦτ'
 ἐβουλόμην μὲν καὶ ὅσον τὸ ἀπ' ἐμαντοῦ εἶχον ἐκ τοῦ ῥήστου
 πεποιηθέναι, τῷ θεῷ δ' οὕτω κέκριται καὶ τέθνηκεν, ὡς μὴ
 ὄφελε, βίον ἀβίωτον ἐμοὶ καταλελοιπῶς, τοῦ ζῆν καὶ ἄρχειν P. 524

quadamtenus seiuncturus, sic ipsos non aliter facturos existimabam.
 Fatenda veritas, difficillimum credidi, ut illi mihi adversarentur,
 quibus undecumque benefacere non cessavi. Si autem ab his ipsis
 potius infanda passi et, pro dolor, calumniis vehementissime oppu-
 gnati sumus, quid attinet plura dicere? Sed oportebat, oportebat,
 inquam, omnes cognoscere et ante oculos ponere, nihil esse firmum
 ac permanens. Qui autem nos antecessit dominus ac imperator di-
 vinissimus et generosus mihi frater, ei olim iniuriosissime tractato
 et in periculis versanti (dissimulandum et parcendum in praesens
 iis, qui iniurias intulerunt, nisi hoc, quod illustrissimi fuerunt)
 nos sociati, eius causa omnia contempsimus, et cum eo pericula
 libenter subeuntes, milleque malis propter illum exerciti, amicitiae
 ac iustae necessitatis legibus inducti effecimus, Deum sortiti propi-
 tium, ut is persecutores suos praeclare superaret. Et eramus po-
 stea in omni eius vita solliciti maximique cuiusdam boni loco opta-
 bamus, ut ille viveret et imperaret: id quod vel tacentibus nobis
 nemo non novit. Ego igitur, quod factis ipsis saepissime prae me
 tuli, nunc quoque Deo teste affirmo: si fieri potuisset, ut ille non
 moreretur, me cupidissime pro eo morituram fuisse. Quoniam au-
 tem ego istuc volui, et quod ad me attinet, facillime potui, Deo
 tamen aliter visum est, et ille obiens (quod utinam superesset) vi-

- A.C. 1342 τὴν ἐκείνου σύζυγον καὶ τὰ φίλτατα παντὶ σθένει καλῶς ἐγὼ
λίαν ἐπιμεμέλημαι, ψήφῳ τοῦ θειοτάτου βασιλέως καὶ πάν-
των ἐφεξῆς ὕστερον τὴν τῶν κοινῶν, ὡς καὶ πρὶν ἐγχεχειρι-
σμένος διοίκησιν. καλῶς τοίνυν καὶ κατ' εὐχὴν καὶ ἐπὶ τὸ
βέλτιον τῶν πραγμάτων ἡκόντων καὶ ἤξειν ἔτι ῥαδίως ἐπαγ-⁵
γελομένων, τῷ ἐξώλει καὶ κακίστῳ πάθει δὴ φημι τῷ φθό-
νῳ τρωθέντες, οἱ μᾶλλον, ὡς εἴρηται, παθόντες εὖ παρ' ἡ-
μῶν, ὧν ἔξαρχος ὁ κάκιος ἀπολούμενος ἦν Ἀπόκανκος, δί-
κην ὕφους ὑπεψιδύρισαν τῇ βασιλίδι καὶ τοῦ ὀρθοῦ ταύτην
ἐκπεπτωκένας παρεσκευάκασι κακῶς, τὴν αὐτῆς διαστρέψαν-¹⁰
Bτες γνώμην· οὐ γὰρ ἂν εἴποιμι γνώσιν καθ' ἡμῶν, βαβαί,
καὶ ταῦτα σπουδαζόντων ὑπὲρ ἐκείνης καὶ τοῦ παιδὸς καὶ
βασιλέως, καὶ μυρίους ὑπὲρ ἀμφοῖν ὑφισταμένων καμάτους.
μέντοι γε καὶ κακοῦς ἐπεχείρησεν ἀμείψασθαι με, μᾶλλον δὲ
θανάτῳ, τὸν ὅσην περὶ ἐκείνην καὶ τὰ κοινὰ ἀγαθὸν τῇ τοῦ¹⁵
Χριστοῦ χάριτι. ἀλλ' οἶα ἀνθ' οἶων κεκόμισμαι. ὀπηνίκα
γὰρ με ἐχρῆν εἰπεῖν τὸ τοῦ Παύλου, χρεῖττον ἂν εἶη λέγειν
τὸ τοῦ ἀποστόλου τοῦ Θεηγόρου, τὸ τὴν πίστιν τετήρηκα,
τὸν δρόμον τετέλεκα, καὶ τὸ ἐξῆς τοῦ ὀρητοῦ λοιπὸν εἰλη-
φέναι θαρσύνειν, τότε ἄρα ἐμοῦ μὲν σιγῶντος, αὐτὸ τοῦ ὄργου²⁰
ἐβόα τοὺς ἄθλους καὶ μεγάλα ἀντὶ μεγάλων εἰσέπραττεν.
οἱ δ' ὀφείλοντες, ὡς τῆς τῶν συκοφαντησάντων παραπληξίας,
C ἐρήμην ἡμᾶς κατεδίκασαν καὶ ἐγράψαντο πλάσαντες καθ' ἡ-
μῶν, ὃ πρὸς βουλῆς καὶ μελέτης ἡμῶν οὐκ ἦν, οὗτοι μὰ τὸν

9. ὑπεψιδύρισαν P. et M. 17 Παύλου — Θεηγόρου add. M.

tam minime vitalem mihi reliquit, ut eius coniux et liberi viverent atque imperarent, omni cura et ope elaboravi, auctoritate sacratissimi imperatoris et omnium deinceps, rursus, ut ante, rerum summae administrandae praepositus. Cum omnia belle et ad votum rectissimeque procederent, et ita processura spes bona daretur, exitiali et pessimo sane morbo, invidia, inquam, correpti, quos prae aliis beneficentia nostra extuleramus, duce et auctore Apocaucho perditissimo, qui serpentis instar imperatrici insibilabat, a recto tramite eam detorserunt et voluntatem eius (non enim dicam intelligentiam) erga nos, mirabile dictu, perverterunt: idque cum pro ipso et eius filio imperatori tantum contenderemus et sexcentos pro ambobus labores hauriremus: nihilo minus malis, vel morte potius, me Christo favente, de ipsa et communi tam bene merentem, remunerare conata est. Hem qualia pro qualibus recepi? Quando enim me illud Pauli, divini apostoli, dicere convenisset: Fidem servavi, cursum consummavi et confidere, quod in sententia sequitur, me accepturum (tunc siquidem me tacente res ipsa certamina mea proclamabat, et pro magnis magna reprecabat) qui no-

καὶ λογισμοὺς καρδιῶν ἀκριβῶς ἐπιστάμενον. ἀλλὰ ταῦ-Α. C. 1342
 τα μὲν εἰς ἕτερόν μοι τεταμιεύσθω καιρὸν, ἤνικα καὶ φανή-
 σεται τᾶληθὲς καλῶς Θεοῦ διδόντος. νῦν δ' ὡς μὴ τῇ τοῦ
 λόγου ῥύμη συνισχημένοι, κἀντεῦθεν ταῖς τοιαύταις ἐμφιλο-
 5 χωρεῖν ὑποθέσειν ἐπειγόμενοι, ἄτοπόν τι ποιεῖν ὑποληφθεῖ-
 μεν, μικροῖς λόγοις τὰ μὴ μικρὰ παραδοῦναι πειρώμενοι,
 ἴτεον εὐθὺ τοῦ προκειμένου. ἐπειδὴ ποτε βασκανία δαίμο-
 νος, ὡς διείληπται, καθ' ἡμῶν μανέντες οὐκ ἔνδικα οὐς διὰ
 χρόνου μακροῦ φίλους συνεστησάμεθα καὶ κοινωνοὺς ἡμῖν
 10 ἐποίησάμεθα τῆς εὐπραγίας, ἐσκαιώρησαν τὰ δεινότατα, καὶ
 ἦν ἐπορευόμεθα σὺν Θεῷ πορείαν ὀρθήν τε καὶ τῷ κοινῷ D
 συντεινούσαν κακοὶ κακῶς διαβεβληκότες τε καὶ κεκακουρη-
 γότες παντάπασι προτεθύμνηται καὶ ἐπικεχειρήκασιν ἡμᾶς
 ὀλέσαι σὺν τοῖς ὑπολειφθεῖσι φίλοις, τοῦ κινδύνου τέως ἐ-
 15 φρεστῶτος ἡμῖν, τὰ πρὸς σωτηρίαν ἀθρόον βεβουλεύμεθα·
 οὐδὲν ἦτιον ἐπὶ Θεῷ μάρτυρι πεφρικότες καὶ συνδιασκε-
 ψάμενοι, καὶ ἔτι φροντίζοντες, καὶ πῶς ἂν ἐκεῖνοι σωθεῖεν
 οἱ καταπροδόντες ἡμᾶς, καὶ ἵνα τὰ ἐν μέσῳ πλεῖστά γε ὄν-
 20 κη καὶ καιρῷ κίνδυνον ἀπειλοῦντι διαφόρως, ἀπειπόντων τε
 καὶ καταλελοιπότην με φίλων, συγγενῶν γνησίων καὶ Θερα-P. 525
 πόντων, ταῦτά μοι τούτοις ὀφειλόντων, μᾶλλον δ' εἰπεῖν καὶ V. 422

bis debebant (o sycophantarum vesaniam) nos accusantes, indicta
 causa damnarunt, adversum nos comminiscentes, quod in mentem
 nobis nunquam venerat: ita nos amet, qui cordium cogitationes
 perfecte cognoscit. Verum haec in alio tempore differam, quando
 divino munere veritas clare apparebit. Nunc ne impetu orationis
 abrepti, in hoc argumento cogamur immorari, ac proinde inepti
 existimemur, dum parvo sermone haud parva complecti nitimur,
 recta ad propositum aggrediendum est. Postquam igitur invidia
 daemonis, ut explicatum est, contra nos inique furentes, quos
 longo tempore nobis devinxeramur felicitatisque nostrae participes
 feceramus, horribilia in nos perverse moliti sunt, directaque et ad
 commune bonum pertinente via, Deo adiuvante, incedentes improbi
 improbe criminando malefaciendoque cum amicorum reliquiis fun-
 ditus perdere studuerunt ac tentaverunt, interea nos urgente discrimi-
 ne frequenter de salute consultavimus: nihilo minus coram Deo
 tremantes et solliciti considerantes, quo modo salvi esse possent,
 qui nos prodidissent. Atque ut multa, quae sunt in medio, ad
 fugiendam satietatem silcam, cum amici ferme omnes in duris peri-
 culosisque temporibus meis alii alia de causa mutatis voluntatibus
 me desertum ivissent, ipsique cognati ac ministri, quo eadem vel
 plura potius officia mihi debebant, in sexcentis me discriminibus,
 arcano Dei iudicio destituisent, ipsam et solam Dei dexteram ma-

- A. C. 1342 πλείω καὶ μυρίοις καταπροέσθαι με κινδύνοις πολλάκις ἡρη-
 μένων, κρίμασι θείοις καὶ λόγοις ἀρρήτοις αὐτῆς καὶ μόνης
 τῆς τοῦ θεοῦ δεξιᾶς ἡσθόμην λαμπρῶς ἀντιλαμβανομένης
 μου καὶ ἀνωθουμένης ἰσχυρῶς τοὺς καθ' ἡμῶν, ὡς ἂν τις
 φαίη, ἐπενηνεγμένους ἀκροβολισμούς καὶ τὰς ἐλεπόλεις τηρι-5
 καῦτα πέφηνε κρείττων τῶν ἀπειλούντων πάντων, καὶ σφόδρα
 δεινῶν τοσοῦτων. καὶ ὁ περιπόθητος ἀντάδελφος τῆς βασι-
 λείας μου κύριος Ἰωάννης ὁ Ἄγγελος, ὃς τῆς αὐτῆς ἡμῖν
 τοῦ γένους ῥίζης τετυχηκῶς καὶ βασιλικῶς βρῶν αἵμασι,
 Β λίαν ἐπαινετῶς ἀντεφιλονείκησε περιγεγενῆσθαι μᾶλλον ἀπάν-10
 των τῇ τῆς ψυχῆς εὐγενείᾳ, ἢ ὅσῳ περιγίνεται τῇ τοῦ σώμα-
 τος. τὴν μὲν γὰρ οἶδε φύουσάν τε καὶ αὐτὴς μείουσαν, τὴν
 δ' ἀφθιτον αἰεὶ μίμνουσαν. ψυχῆς μὲν οὖν ἀνδρίαν, ἢ φρο-
 νήσεως ἐδραιότητα καὶ περὶ τοὺς φίλους στερεότητα, ὥστε
 προκινδυνεύειν αὐτῶν αἰρεῖσθαι, σώματός τε εὐφυίαν καὶ 15
 ὥσπερ εὐαρμοστίαν καὶ ῥώμημ, μακρὸν ἂν εἴη τὰ νῦν διεξ-
 ἔρχεσθαι. ἐπεὶ δὲ τὰς παρ' αὐτῶν φασὶ τῶν ἐχθρῶν ἀξιο-
 πιστοτέρας γίνεσθαι μαρτυρίας, εἶδεῖν ἂν καὶ φαῖεν ταῦτα
 Ἰλλυριοὶ τε, καθ' ὧν οὐτοσὶ μέγα κεκλείσται, καὶ πᾶσα ἡπει-
 Cρος καὶ αὐτοὶ Πέρσαι, οἳ πολλάκις τούτῳ προσβαλόντες παν-20
 τελῶς ἦττους, ὡς μηδένας ἐναργῶς ἀπηλέγχθησαν. ἃ δ' ὑπή-
 νεγκεν ἀνδρείως καὶ πέπονθεν ἐμὴν χάριν, χρημάτων ἀφαι-
 ρεσιν παντελῆ καὶ πλούτου παντὸς δήμευσιν, θεραπόντων
 πληθός, στέρησίν τε τῶν ἄλλων ἀπάντων, ὧν ἠττημένους ὁ-

nifestam mihi subvenire fortiterque tela in me contorta et mura-
 les, ut sic loquar, machinas retundere sensi. Illa tunc omnium
 minis et tam multis terriculamentis potentiolem se declaravit. Et
 carissimus frater maiestatis nostrae, dominus Ioannes Angelus, eam-
 dem generis radicem mecum sortitus et imperatorio sanguine florens,
 cum sua eximia laude omnes magis nobilitate animi vincere con-
 tendit, quam eos corporis nobilitate antecellit. Hanc enim nasci
 minique, illam incorruptam perseverare novit. Animi igitur
 eius fortitudinem stabilemque prudentiam et in amicis diligendis
 constantiam, pro quibus nullum discrimen reformidet, corporisque
 habilitatem et velut concinnitudinem ac robur, longum esset in
 praesentia commemorare. Quia vero hostium testimonia, ut ajunt,
 fide digniora sunt, norunt ista fatebunturque et Illyrii, ex quibus
 hic insignem gloriam reportavit, tota item continens et ipsi Per-
 sae, qui, saepe in hunc impetu facto, omnibus modis inferiores ac
 nulli evidentem apparuerunt. Quae autem mea causa viriliter sus-
 tinuerit, universae scilicet pecuniae spoliationem facultatumque
 omnium proscriptionem, famulorum amissum gregem, privationem
 aliarum rerum omnium, quibus homines fractos succumbere vide-

ρῶμεν ἀνθρώπους· ὅπως τέ μοι συνεξήκισται ἐς Τριβαλοῦς, A.C. 1342
 καὶ ψυχὴν αὐτὴν ἐτοίμως εἶχεν ὑπὲρ ἐμοῦ θεῖναι ὅποτε ἔ-
 δει, καὶ ὅπως ἐγένετό μοι ἀντὶ πάντων, ὁποῖων τέ μοι καὶ
 ὁπόσων κεκοινωνήκη τῶν ἀνιαρῶν, ἔῶ λέγειν, ὡς μὴ ἀνάξια
 5δοῶσιν πράττων ἐκδιηγούμενος σὺν οἰκτῆρ δι' ἐμαντοῦ, ἃ τότε γεν-
 ναίως ἠνέγκαμεν ἀρωγῇ τοῦ κρείττονος. βούλομαι μὲν οὖν
 μακροτέρῃ διηγῆσαι δοῦναι τὰ τούτου. ἐπειδὴ δ' ἐλάττω τῆς
 ἀληθείας ἔσται πάντως ἅπ' ἂν εἴπομεν, ἔχει τις ἐξ ὀλίγων D
 πάνυ τῶν ῥηθέντων ὥσπερ ἐν ἐπιδρομῇ ἐς βαθεῖαν τοῦ αὐ-
 10τοῦ πρακτέων ἐληλυθέναι κατάληψιν. παρείοθω γὰρ τὰ πλείω
 οἷς ἔργον αὐτὸ τοῦτο μόνον, τὸ γραφῆς ταῦτ' ἀξιοῦν καὶ λό-
 γοις τιμᾶν. ἡμῖν δὲ πρὸ τούτου μελήσει καὶ αὐτοῖς ἔργοις
 ἀμείβεσθαι κούτονι τὸν περιπόθητον ἀντάδελφον τῆς βασι-
 15λειᾶς μου τὸν φερωνύμως χάρισι βρῦοντα. δικαιοτάτον γὰρ
 15εὐεργετεῖσθαι παρ' ἡμῖν καὶ μεγάλων ἀμοιβῶν ἀξιοῦσθαι,
 οὐχ ὅτι μόνον ἐστὶν οἷος δέδεικται καὶ φορυτὸν δυσχερῶν
 σὺν ἡμῖν ὑπὲρ ἡμῶν μάλα ἀσμένως ὑπήνεγκεν· ἀλλ' ὅτι P. 526
 καὶ διὰ πάντων τῶν αὐτῷ πεπραγμένων τραυῶς ἐπαγγέλλεται
 συνοίσειν, ὅ,τι βέλτιον τῷ κοινῷ, καὶ νίκας ἄρασθαι κατ'
 20ἐχθρῶν τὰ Ῥωμαίων νεμομένων ἀναίδην. διὰ τοι τοῦτο καὶ
 χάριτας ἀποχωρῶσας ἢ βασιλεία μου τῷδε βουλομένη αἰεὶ,
 ἐπιχορηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει νῦν καὶ τὸν παρόντα χρυσόβουλ-
 λον λόγον, δι' οὗ προστάσσει καὶ θεσπίζει καὶ διορίζεται εἰ-

1. συνεξήκισται M. 9. τῶν αὐτῷ fortasse.

mus: ut mecum exul ad Triballos abierit, animamque ipsam, si
 opus fuisset, pro me depositurus fuerit: quomodo mihi unus instar
 omnium fuerit, quales quantasque mecum perpessus sit miserias,
 mitto dicere, ne ineptus audiam, cum commiseratione ipse enar-
 rans, quae tunc numinis auxilio generosa mente pertulimus. Volo
 igitur res eius longiori narrationi reservare. Et quoniam vero mi-
 nora habebuntur, plane quae disseruimus, poterit quis e paucis
 admodum et velut in transitu a me dictis, in factorum eius peni-
 tiorem cognitionem venire. Relinquantur enim plura iis, quibus
 unum hoc opus, talia litteris consignare et verborum luminibus il-
 lustrare. Nobis potius curae erit, etiam rebus desiderabilem hunc
 maiestatis nostrae fratrem remunerare, qui suo nomini convenien-
 ter gratiis circumdedit. Meritissimo enim officia in illum confere-
 mus et amplissima ei dona rependemus, non solum quia talis est,
 qualem praedicavimus, et acervum quemdam difficultatum nobiscum
 toleravit libentissime: sed quia etiam per omnia, quae praestitit.
 rei publicae profuturum sese, victoriamque de hostibus, Romano-
 rum terras impudenter occupantibus, manifeste relaturum promittit.
 Idcirco cum eum potentia nostra digne remuneratum semper velit,
 nunc insuper ei hoc in aurea bulla testimonium praebet, et veluti

A.C. 1342 ναὶ τὸν διαληφθέντα περιπόθητον αὐτάδελφον τῆς βασιλείας μου κύριον Ἰωάννην τὸν Ἄγγελον εἰς κεφαλὴν τῶν κάστρων καὶ χωρῶν Βλαχίας ἐφ' ὅρω τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ σπεύδειν καὶ φροντίζειν τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπιδύσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν, ὀφείλοντα διατηρεῖν ἀπαρυσά-5
 Β λευτα καὶ ἅπερ ἐνόρκως ὑπεσχέθη τῇ βασιλείᾳ μου· ἃ πε-
 V. 423 ριττὸν μὲν ἴσως ἂν δόξειε κατὰ μέρος δηλούμενα καὶ ἀνοικεῖα τάχα τῷ τούτου τρόπῳ ἀγαθῶ γε ὄντι καὶ περὶ ἡμᾶς εὐνοσιώτῳ. ἐπεὶ δ' ἐπαινετόν τι χρῆμα πολλῶν ἕνεκα τὸ τρίβον ἀσφαλῆ καὶ λείαν πορεύεσθαι μηδὲν προσιστάμενονιο ἔχουσαν, ἥτοι γε ἀπειλοῦσαν τὰ παρ' ἡμῖν μὲν ἐκτεθέντα, ὄρκοις δὲ παρὰ τούτου βεβαιωθέντα, κατὰ μέρος ταῦτα καὶ λεχθήτω διὰ τὸ ἀσφαλέστερον. ἔστι δὲ τάδε. ἵνα ἢ ὁ περιπόθητος αὐτάδελφος τῆς βασιλείας μου κύριος Ἰωάννης ὁ Ἄγγελος φίλος τοῦ φίλου αὐτῆς, καὶ τοῦ ἐχθροῦ αὐτῆς ἐ-15
 C χθρός· ἤγουν καὶ ὁποῖον ἄρα πρόσωπον εἴη, εἰ μὲν ἔχει φιλίαν καὶ ἀγάπην ἢ βασιλείᾳ μου μετ' ἐκείνου, ἔχῃ καὶ αὐτὸς οὕτως· εἰ δ' οὐκ, διατίθεται ἀναμφιβόλως καὶ ἀπολυπραγμονήτως εἰς αὐτὸ, ὡς καὶ ἡ βασιλείᾳ μου. ἵνα μὲν τὸ τοιοῦτο τῆς Βλαχίας κεφαλατικίον ἐφ' ὅρω παντὶ τῆς ζωῆς20 αὐτοῦ ἔχῃ, οὐ μὴν δὲ ἔχῃ ἐπ' ἀδείας οὗτος τοῦτο δοῦναι καὶ πρὸς παιδίον αὐτοῦ, εἰ μὴ πως τάξῃ τοῦτο καὶ στέρξῃ ἢ βασιλείᾳ μου, ὡς ἐξ ἄλλης ἀρχῆς. ἵνα οὐ μόνον χρεωστῇ τοι-

certaminis praemium donat, per quam iubet, sancit et decernit, dictum hunc peramabilem maiestatis nostrae fratrem, dominum Ioannem Angelum, caput seu praefectum castellorum et regionis Blachiae, quamdiu vixerit, ut quae ad eorum felicia incrementa statumque meliorem faciunt, ea omni studio, acceleratione et sollicitudine exsequatur: obligatum inconcussa servare, quae iuratus maiestati nostrae promisit: quae particulatim hic exponere, otiosum fortasse et contra dignitatem viri tam boni nostrique amicissimi existimetur. Quia vero multis de causis laudi datur, viam tutam, planam ac nullis obstaculis impeditam et nihil minantem adversi ambulare, quae a nobis explicata et ab hoc suscepta et iureiurando confirmata sunt, securitatis gratia distincte per capita disserantur. Sunt autem haec. Ut optatissimus frater meus, dominus Ioannes Angelus, amicus sit maiestati nostrae amicis, et inimicis nostris inimicus: id est, qualiscumque persona fuerit, si quidem maiestas nostra eam dilexerit, idem ipse faciat: sin minus, libere et incuriose erga eam, ut nos quoque, afficiatur. Ut huiusmodi Blachiae praefecturam usque ad extremum vitae suae retineat. Non tamen libertatem ad filium transferendi habeat, nisi id maiestas nostra de integro iusserit et approbarit. Ut non solum maiestati nostrae, sed et domino Ioanni Palaeologo imperatori, si eum successorem

αὐτὴν δουλοσύνην εἰς τὴν βασιλείαν μου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν βα- A.C. 134a
 σιλέα κύριον Ἰωάννην τὸν Παλαιολόγον, ἐὰν καταστήσῃ αὐτὴ
 τοῦτον διάδοχον τῆς βασιλείας· ἐὰν δὲ παραχωρήσει Θεοῦ ἀποθά-
 νη ὁ βασιλεὺς ὁ Παλαιολόγος, χρεωστῆ τὴν τοιαύτην ὑποταγὴν D
 5 εἰς ὃν ἂν καταστήσῃ ἡ βασιλεία μου σὺν Θεῷ διάδοχον καὶ κλη-
 ρονόμον τῆς τῶν Ῥωμαίων ἀρχῆς· φημιζῆται δὲ καὶ μνημονεύη-
 ται ἐν πάσῃ τῇ χώρᾳ τῆς Βλαχίας καὶ ἡ δέσποινα Ἄννα ἡ Πα-
 λαιολογίνα καὶ βασιλεὺς ὁ υἱὸς αὐτῆς κατὰ τὴν ἐνεργουμένην
 συνθήθειαν ἐν τε τῷ Θεοφρουρητῷ παλατίῳ τῆς βασιλείας μου
 10 καὶ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ. ἵνα καὶ ἐκεῖσε εἴτε μητροπόλεις εἴεν, εἴτε
 ἐπισκοπαὶ, εἴτε μοναστήρια, εἴτε ἐκκλησιαστικά δίκαια, ὧσιν ὑπο-
 κείμενα ὡς ἀρχῆθεν τῇ ἁγιωτάτῃ τοῦ Θεοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, νέ-
 μωνται τε ἀναφαιρέτως καὶ τὰ προσόντα αὐτοῖς διὰ διαφόρων
 δικαιωμάτων. ἵνα, ἐὰν ἀποσταλῆ παρὰ τῆς βασιλείας μου P. 527
 15 εἰς τὸ δεσποτάτον ἢ ὁ περιπόθητός γαμβρός αὐτῆς κύριος
 Νικηφόρος ὁ δούκας, ἢ ἕτερος, ἔξῃ φίλιαν μετ' ἐκείνου καὶ
 χωρῆται ἑκάτερος εἰς τὰ δίκαια αὐτοῦ. εἰ δ' ἴσως συμβαίῃ
 διαφορὰ τις καὶ διένεξις ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων, ἀκουμβίλῃ
 20 αὐτῇ, καθάπερ ἂν χορηγήσῃ ὁ Θεὸς τῇ ταύτης γνώσει. πε-
 ρισώζῃται δὲ καὶ τὰ σύνορα τῆς Βλαχίας καὶ τοῦ δεσποτάτου,
 ὡς τὸ πρότερον διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον, ἵνα, ἐὰν παραλάβῃ τὰ
 ἐν τῷ περιορισμῷ τῆς Βλαχίας κάστρα, ἔξῃ καὶ ταῦτα εἰς
 τὸ κεφαλαττικὸν αὐτοῦ ὡς καὶ τὴν λοιπὴν Βλαχίαν, καθά

7. καὶ om. P.

in imperio constituerimus, eandem subiectionem debeat. Sin autem
 Dei permissu imperator Palaeologus moriatur, tum ei, quem maie-
 stas nostra successorem et heredem imperio Romano Deo volente
 dederit, eodem modo subesse teneatur. Promulgetur vero et mentio
 fiat per totam Blachiae regionem etiam Dominae Annae Palaeologiae
 et imperatoris eius filii iuxta consuetudinem, quae in palatio no-
 stro, a Deo custodito, et in ipsa regione observatur. Ut et illic
 sive metropoles, sive episcopatus, sive monasteria, sive ecclesia-
 stica iura subiiciantur, ut ab initio, sanctissimae Dei magnae ec-
 clesiae, et quae variis ac iustis rationibus capiunt vestigalia, ea
 auferre illis non liceat. Ut si ad summum despotam a nobis ge-
 ner noster carissimus Nicephorus ducas aut alius defecerit, cum eo
 amicitiam colat et ius suum uterque tueatur. Sin aliqua forte inter
 utrumque dissensio ac discrepantia exstiterit, de ea re ad maiesta-
 tem nostram referatur et ab ea pro suppeditata illi a Deo intelli-
 gentia corrigatur. Serventur autem confinia Blachiae et despotatus,
 uti prius, ne offensio oriatur: ut, cum in circuitu Blachiae castella
 acceperit, ea ad praefecturam suam, quomodo et reliquam Blachiam

A.C. 1342 δεδήλωται. εἰς δὲ τὰ ἄλλα κάστρα τὰ μετὰ τὴν Πάτραν
 B διακείμενα, εἰ μὲν ἔχει ἀγάπην ἢ βασιλεία μου μετὰ τῶν
 Κατελάνων, ἔχη καὶ αὐτὸς, εἰ δὲ μάχην, μάχεται καὶ αὐτός·
 καὶ ὅσα ἂν προσέλθῃ εἰς τὴν δουλοσύνην τῆς βασιλείας μου,
 εἴτε ἀλλοτρόπως, εἴτε καὶ δι' αὐτοῦ τούτου τοῦ αὐταδελφοῦς
 τῆς βασιλείας μου, ἔχη ἄδειαν αὐτὴ τάττειν εἰς κεφαλὴν ἰδι-
 ορροῦθμως, ὃν ἂν ἐδελήσειεν. Ἴνα, εἰάν θέλωσί τινες τῶν ἐν
 τῇ Βλαχίᾳ ἀρχόντων τυγχάνειν ὄφρικίων παρὰ τῆς βασιλείας
 μου ἔρχεσθαι τε καὶ εἰς προσκύνησιν αὐτῆς, ἔχωσι τοῦτο ἐπ'
 ἀδείας καὶ οὐδὲν κωλύονται παρ' αὐτοῦ. Ἴνα ἐπὶ μὲν ἅπασιν
 C τοῖς δυτικοῖς μέρεσιν, ἔνθα ἂν χρῆζῃ αὐτῶν ἢ βασιλεία μου,
 δουλεύῃ μεθ' ἑαυτοῦ τε καὶ παντὸς τοῦ φωσσάτου Ῥωμαί-
 κοῦ τε καὶ Ἀλβαντικοῦ· ἀνωτέρω δὲ τῆς Χριστονοπέως
 εἰάν χρῆζῃ ἢ βασιλεία μου, δουλεύῃ μὲν μεθ' ἑαυτοῦ, φωσ-
 σάτου δὲ ὅσου ἂν δύνηται." Ἀγγέλῳ μὲν οὖν τῷ Ἰωάννῃ ἐπί
 15 τοιαύταις συνθήκαις παρεδίδου Θετταλίας τὴν ἀρχὴν ὁ βα-
 V. 424 σιλεύς. Θετταλοὶ τε τὸν τε Ἀγγέλον ἐδέχοντο προθύμως, ὡς
 παρὰ βασιλέως ἦκοντα, καὶ τὰ προστεταγμένα πάντα ἐπηγ-
 γέλλοντο ποιεῖν.

D νδ'. Οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ ἐπεὶ πανταχόθεν αὐτοὺς ὄσο
 πόλεμος περιεστῆκει καὶ οὐδεμία τις ἐφαίνετο ἀνακωχὴ, εἰ
 μὴ πρὸς αὐτοὺς ταχέως ἐπανέλθοι βασιλεύς, τὸν Ταρχανει-
 ώτην Μανουὴλ πέμπουσιν πρὸς αὐτὸν, τοῦτο μὲν καὶ τὰ κατ'
 αὐτοὺς διδάξοντα ὡς εἶχε, τοῦτο δὲ καὶ μᾶλλον ἐξορμήσοντα

21. καὶ om. P.

habeat, ut supra dictum est. Propter alia autem, quae post Pa-
 tram sunt, si maiestati nostrae cum Catalanis convenerit, conveniat
 etiam ipsi: si bellum nobis cum iisdem fuerit, sit etiam illi. Et
 quaecumque ad subiectionem et obedientiam maiestatis nostrae sive
 alio modo, sive etiam per hunc ipsum fratrem nostrum accesserint,
 habeamus potestatem constituendi praefectum nostro more, quem
 voluerimus. Ut si quidam fratrem Blachiorum praesidium officia a
 maiestate nostra consequi volent et ad illam adorandam venire,
 possint hoc secure, nec ab ipso prohibeantur. Ut in quavis parte
 occidentali, vbi indigerimus ipsis, cum omni fossato Romano et
 Albano serviat. Supra Christopolim autem, si opus habuerimus,
 praesto sit cum fossato quanto poterit. Itaque Ioanni Angelo cum
 istiusmodi conditionibus Thessaliae imperium addixit imperator,
 quem Thessali gaudentes acceperunt, ut ab imperatore missum sci-
 licet, et constituta omnia se facturos sponderunt.

54. Didymotichenses, quoniam eos bellum urgebat undique,
 nec ulla affulgebat remissio, nisi ad eos celeriter rediret imperator,
 Michaëlem Tarchaniotam mittunt, partim ut eum de statu praesenti

πρὸς τὴν ἐπάνοδον, ὡς τῶν κατὰ Διδυμότειχον πραγμάτων A. C. 1342
 ἐκείνου πάνυ δεομένων. βασιλεὺς δὲ καὶ πρότερον μὲν ἐν
 μεγάλη ἐτίθετο φροντίδι τὸ πρὸς Διδυμότειχον ἀπιίρειν,
 καὶ τότε δὲ ὑπὸ τοῦ Ταρχανειώτου παρακληθεὶς, μᾶλλον τὴν P. 528
 5 ἐπάνοδον ἐπέσπευδε καὶ Κράλην ἐπὶ τὰ ἴσα παρεκάλει. καὶ
 παρεσκευάστω ἤδη ἡ στρατιά ἡ μέλλουσα συναίρεσθαι τῇ
 βασιλεῖ πρὸς τὴν ἐπάνοδον. καὶ Ταρχανειώτης μὲν βασιλέα
 τε καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν πολλῆς ἐμπλήσας ἡδονῆς καὶ προθυ-
 μίας, (οὐδὲ γὰρ ἔξ ὅτου βασιλεὺς εἰς Τριβαλοὺς ἤκεν, ἄξι-
 10 ὀχρεῶς τις οἴκοθεν ἀφῆκτο πρὸς αὐτὸν δέει τῶν κατεχόντων
 τὰς ὁδοὺς,) αὐτῆς ἐπανῆκε πρὸς Διδυμότειχον διαλαθὼν τοὺς
 πολεμίους, καὶ ἀπήγγελλε σαφέστερον τὰ περὶ βασιλέως καὶ
 ὡς εἶη παρεσκευασμένος ἐπανῆκειν ἅμα στρατιᾷ ὀλίγῃ ἕστε-
 15 ρον. Ἀποκαυκος δὲ ὁ μέγας δοῦξ πρὸς Κράλην πέμψας, ἐδή- B
 15 λου τε ὅτι ἤξει ναυσὶ πρὸς τὴν Μακεδονίαν καὶ ὡς βούλοιο
 συντυχεῖν αὐτῷ, συνθήκας ποιησόμενος, αἱ μάλιστα ἔσονται
 αὐτῷ καθ' ἡδονήν. Κράλης δὲ περὶ τῆς συντυχίας πρότερον
 ἐρόμενος, εἰ ἐπιτρέπει, βασιλέα, ὡς οὐκ ἐκώλυεν, ἀλλὰ μᾶλ-
 20 ῶν ἐνεδίδου, πρὸς Ἀμφίπολιν συντέθειτο ἀλλήλοις συντυχεῖν,
 20 ὁ μὲν ναυσὶν ἐκ τῆς θαλάττης, ἵππῳ δὲ ὁ Κράλης ἔξ ἡπεί-
 ρου. σκοπὸς δὲ ἦν τῆς συντυχίας ἀμφοτέροις, Κράλη μὲν,
 εἰ δύναιτο Ἀποκαυκὸν τὸν μέγαν δοῦκα ζωρεῖν, ἀμυνομένη
 τοῦ πρὸς βασιλέα ἔνεκα πολέμου. Ἀποκαυκὸς δὲ, ὥστε Κρά-
 λην πείθειν, πόλεμόν τε μὴ πρὸς αὐτὸν κινεῖν, Παλαιολόγον C

8. αὐτῶν P.

20. τῆς add. M.

doceat: partim ut ad reditum, quem necessitas flagitet, amplius
 impellat. Imperator et antea magnopere Didymotichum cogitabat,
 et tunc a Tarchaniota inflammatus, multo magis, Cralemque de sub-
 sidio hortabatur: iamque copiae, quae cum illo abirent, instrue-
 bantur. Et Tarchaniota quidem, imperatore quique cum eo erant
 plurimum exhilaratis et excitatis, (nec enim quisquam, ex quo ad
 Triballos abierat, alicuius nominis domo ad eum timore vias ob-
 sidientium venerat) Didymotichum repetivit, hostes latens et quo
 loco res imperatoris sitae essent, pauloque post cum auxiliis affutu-
 rum certo nuntiavit. Apocauchus missis legatis Crali significat, se
 in Macedoniam navigaturum cupereque foederis sibi quidem optati-
 tissimi faciendi causa cum eo colloqui. Crales ex imperatore prius
 quaerit, an se cum illo congredi permittat. Quo non dissuadente,
 immo annuente potius, Amphipolis consensu deligitur, quo ille na-
 vibus e mari, hic equitatu ex continente veniat. Scopus in hoc
 congressu erat utrique, Crali nempe, ut Apocauchum vivum cape-
 ret, si posset, eumque propter bellum adversus imperatorem ulci-
 sceretur: Apocaucho, ut Crali persuaderet, ne se, volentem Andro-

A.C. 1342 Ἀνδρόνικον τὸν γαμβρὸν βουλόμενον βασιλέα Ῥωμαίων ἀποφαίνειν, καὶ βασιλέα εἶργειν Καντακουζηνὸν καὶ μὴ εἶναι εἰς τὴν Ῥωμαίων ἐπανάκειν, κώλυμα ἐσόμενον γαμβροῦ πρὸς τὴν ἀρχὴν· τῶν ἄλλων γὰρ οὐδένα ἐποιεῖτο λόγον. τοῦτο μὲν οὖν, εἴτε ἀληθῶς ἐβούλετο ὁ μέγας δούξ, εἴτε μὴ, φανερόν5 οὐκ ἐξεγένετο, τοῦ περὶ ταῦτα διακονουμένου καὶ τὰ ἀπόφρητα συνειδότης Χρέλη πρότερον ἀποθανόντος. πρὸς γὰρ τὸν Ἀνδρονίκου τοῦ γαμβροῦ πατέρα ἐν Φεραῖς ὁ μέγας δούξ τὰ τοιαῦτα διὰ τινῶν τῶν μάλιστα εὐνουστάτων ἀπαγγέλλων, κἀκείνου Χρέλη διαλεγομένου περὶ Μελενίκον διατρίβοντι10 καὶ δι' ἐκείνου τὰς Κράλη λαμβάνοντος ἀπολογίας, αὐθις ὁ μέγας δούξ ἐπινυθάνετό τε περὶ ὧν ἐδέετο, καὶ ὅσα ἦν κατὰ γνώμην αὐθις ἀπεκρίνετο. Κράλης δὲ ὡς ἀληθῶς τοιαύτην διεβεβαιοῦτο πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα τὴν μεγάλου δονκός ἀξίωσιν εἶναι, καὶ ἐβουλεύετο, ὅτι δεοί πρὸς ταῦτα15 ἀποκρίεσθαι, βασιλεύς τε μὴ κωλύειν συνεβούλευεν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ συμπράττειν, ἵνα μᾶλλον ὁ περὶ αὐτὸν Ἀποκαύκου φθόνος γίνοιτο φανερός, καὶ ὡς οὐκ ἐδνοία τῇ πρὸς V. 425 βασιλίδα καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν τὸν ἐμφύλιον κινοίῃ πόλεμον, ἀλλ' αὐτῷ τὴν Ῥωμαίων ἐκ παντὸς τρόπου περιποιούμενος20 ἡγεμονίαν. Κράλης μὲν οὖν ἅμα βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ, ἐν τοῖς Ἀλμυροῖς προσαγορευόμενοις λάκκοις ἐστρατοπεδεύετο ἔλθῶν καὶ περιέμενε τὸν εἰς Ἀμφίπολιν τοῦ μεγάλου δου-

16. κρίνεσθαι P.

nicum Palaeologum, generum suum, imperatorem declarare, armis impediret, et Cantacuzenum coercere nec in Romanorum provinciam reverti sineret, impedimento videlicet futurum genero ad imperium: alios enim parvi pendebat. Hoc utrum magnus dux revera desiderarit, nec ne, Chrele in hoc subserviente secretorumque conscio prius mortuo, incompertum mansit. Patri quippe Andronici generi Pheras magnus dux talia per quosdam amicissimos nuntians, eoque cum Chrele, qui apud Melenicum manebat, agente et per illum Cralis responsa accipiente, rursum magnus dux quae opus erat interrogabat, et ille quae sentiret, denuo respondebat. Ut autem confirmavit Crales, magnum ducem contra imperatorem Cantacuzenum vere istuc petere, et quid respondendum esset quaesivit, imperator hortatus est, ut se ab illo conveniri pateretur, quo eius in se invidia testatior evaderet: nimirum non benevolentia erga Augustam et imperatorem filium civile hoc bellum ab eo inflammari, sed ut sibi per fas et nefas imperium acquireret. Ita Crales una cum Cantacuzeno ad Salsos lacus, ut appellantur, veniens, castra facit, magni ducis appulsum ad Amphipolim, ut ibi eum conventurus, exspectans. Byzantii vero alii de nobilitate et viri honoratissimi a magno duce Cantacuzenismi postulati, carceri-

κὸς κατάπλουν ὡς ἐκεῖσε συνεσόμενος. ἐν Βυζαντίῳ δὲ οἱ A.C. 1342
 μὲν ἄλλοι τῶν εὐγενεστέρων καὶ μάλιστα ἐν λόγῳ, Καντα- P. 529
 κουζηνισμόν ὑπὸ μεγάλου δουκὸς ἐπικληθέντες, δεσμοπήριά
 τε ᾗκουν καὶ οὐδεμιᾶς ἀπείρατοι κακοπραγίας ἦσαν. τῶν δὲ
 5 αὐτῶ συναραμένων πρὸς τὸν πόλεμον καὶ πεπεικότων βασι-
 λίδα, ὡς ἐπιβουλεύοιτο παρὰ Καντακουζηνῶ τοῦ βασιλέως,
 τῶν μὲν ἤδη παρήπιετο μετρίως καὶ καθήρει τῶν ἀρχῶν,
 ἀφορμὴν παρέχων τῆς πρὸς αὐτὸν διαφορᾶς, ἴν', εἰ δια-
 φθείρειε, μηδεμίαν μέμψιν ἔχοι, ὡς οὐ δικαίως ἀμίνοιτο αὐ-
 10 τοὺς, κακοὺς περὶ αὐτὸν γεγενημένους· τῶν δὲ ἔμελλεν. ἃ
 συνορῶντες καὶ αὐτοὶ καὶ πονηρὰν περὶ τῶν μελλόντων ἤδη
 ἔχοντες ἐλπίδα, ἤσθάνοντο μὲν, ὡς σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς B
 ἄλλοις αἴτιοι κατέστησαν μεγάλων συμφορῶν, βοηθεῖν δὲ οὐκ
 εἶχον ἑαυτοῖς, πάντα ἤδη μεγάλου δουκὸς ὑφ' ἑαυτῶ πεποιη-
 15 μένου. Χοῦμνος δὲ Γεώργιος ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, εἰς
 ὧν τῶν τὸν πόλεμον κεκινηκότων, βασιλίδι προσελθὼν, ἠρέμα
 κατεμέμφετο μεγάλῳ δουκὶ, ὡς εἰς οὐδὲν δέον τὰ κοινὰ κα-
 ταναλίσκοντι καὶ πρὸς πόλεμον ἠπειρώτην στόλους ἐξαρτυ-
 ομένην μηδὲν ὀνήσοντας. πρὸς τί γὰρ ὁ στόλος ἐναντιώ-
 20 σεται Καντακουζηνῶ, αὐτῶ τε παρὰ Τριβαλοῖς ὄντι καὶ Δι-
 δυμότειχον κατέχοντι πόλιν μακρὰν θαλάσσης ᾧκισμένην; συν-
 εβούλευέ τε μᾶλλον τῶν τοιούτων ἀπέχεσθαι ἀνονήτων δα- C
 πανῶν, πρὸς τινα δὲ χωρεῖν ἐπίνοϊαν τοῖς ὅλοις πράγμασι
 συνοίσουσιν. τοῦτο δὲ εἶναι, εἰρήνην τίθεσθαι πρὸς Καντα-

18. τὸν ante πόλεμον add. M.

bus tenebantur et incommodis vexabantur omnibus. Qui autem ad bellum ei adiumento fuerant quique faciebant, ut crederet imperatrix, Cantacuzenum sibi moliri insidias, eorum partim mediocriter tangebatur et a gubernaculis deiciebat, litis contra se materiam subministrans, ut, cum illos perdidisset, reprehensione careret, quasi iuste eos punivisset, cum sibi male voluissent. Quae et ipsi cernentes maleque iam in futurum ominantes, sibi ipsis et aliis ingentes creasse calamitates intelligebant: iuvare autem semet, magno duce omnia iam suo dominatu tenente, non poterant. Ceterum Georgius Chumnus, magnus stratopedarcha, unus de belli auctoribus, ad imperatricem adiens, magnum ducem clam accusavit, qui opes rei publicae inutiliter dissiparet et ad bellum terrestre classem nihil profuturam instrueret. Qui enim classis contra Cantacuzenum cum apud Triballos manentem, tum Didymotichum urbem procul a mari semotam obtinentem dimicaret? Dabat itaque consilium, ut impensis infructuosas abstinere et excogitaretur quippiam, quod ad totius rei publicae emolumentum redundaret: id esse pacem et foedus cum Cantacuzeno, quod utilitatem summam

A.C. 1342 κουζηνὸν καὶ σπονδὰς, αἱ μάλιστα δόξειεν λυσιτελεῖν. τὸ γὰρ τοσοῦτου πολέμου πρὸς αὐτὸν κεκινημένου καὶ πάσης σπουδῆς εἰσηνηγεμένης, μηδὲν ἡμῶς δυνηθῆναι πλέον, ἀλλ' ἐκείνόν τε ἀπαθῆ κακῶν καὶ πολλῆς εὐνοίας ἀπολαύοντα παρὰ τῆς Τριβαλῶν δυνάστη ἔτι διαμένειν, παρασκευαζόμενόν τε, ὡς ἀκούομεν, εἰς Διδυμότειχον ἐπανήκειν μετὰ στρατιᾶς, τούς τε ἐν Διδυμοτείχῳ μηδὲν ὑφείναι τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, μηδ' ὑπὸ τοῦ περιεστηκότος πολέμου πιεσθῆναι, ἀλλὰ μᾶλλον αὐτοὺς ταῖς κατὰ Θράκην πάσαις πόλεσι κερβέρων εἶδναι χαλεπωτέρους, πάντα διαφθείροντας ἄρδην καὶ ληϊζομένους, οὐ πρὸς ἡμῶν ἔμοιγε εἶναι φαίνεται οὐδὲ πρὸς τι τέλος λῆξιν ἀγαθόν. διό μοι καὶ παραινῆν ἐπῆλθε, τίθεσθαι τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην. νῦν μὲν γὰρ ὑπερόριος ἐν ἀλλοτρίᾳ διατρίβων καὶ τῆς παρ' ἐτέρων δεόμενος ἐπικουρίας, ἐτοιμῶς ἂν ὑπακούσειε πρὸς τὴν εἰρήνην, εἰ μέτρια αἰτοίημεν. εἰ 15 δ' οἴκοι τε γένοιτο καὶ τινος εὐπορήσειε δυνάμεως, δέδοικα, μὴ δεομένων ἡμῶν ἀπαναίνοιτο αὐτὸς, οἷα δὴ βεβαίως ἤδη τοῦ περιγενήσεσθαι ἡμῶν ἐλπίδας ἔχων. βασιλῆς δὲ λόγον μὲν ἔχοντα εἶπε παραινῆν, καὶ ὕστερον ὅτι ἂν δοκῆ λυσι-

P. 530 τελεῖν κοινῇ σκεψαμένους πρᾶττειν. τὸ δὲ νῦν ἔχον, τῆς 20 δαπάνης ἤδη γεγενημένης καὶ τὸν μισθὸν ἐχόντων τῶν τριηριτῶν, δίκαιον ποιῆσθαι τὸν ἀπόπλουν. ταῦτα δὲ αὐτῇ εἴρηται, ὅτι τε ἐπηγγέλετο ὁ μέγας δούξ, εἰ πρὸς Μακεδονίαν ἀποπλεύσειε, Καντακουζηνὸν ἄξιον δεσμώτην, ὡς παραδώσειν

16. τε M., τι P.

polliceretur. Tam importuno namque bello adversus illum suscitato, inquit, et studiosissime illato nihil nos profecisse, sed cum damni expertem apud Triballorum principem adhuc haerere esseque in multa gratia, et exercitum conscribi, quicum, ut audimus, Didymotichum revertatur et Didymotichenses de animo erga illum suo nihil remittere, neque bello tam propinquo cruciari, sed potius Thraciae urbibus universis nocere immitius quam Cerberum, omnia depraedantes funditusque devastantes: haec mihi nequaquam e re nostra neque in finem bonum desitura viderentur. Quare pacem cum illo suscipiendam sentio. Nunc enim in aliena regione profugus et opem externam exposcens, obviis eam ulnis amplectetur, si moderata petiverimus. Si domi fuerit seseque corroboraverit, metuo, ne, nobis eam flagitantibus, ipse neget, explorata spe victoriae confisus videlicet. Imperatrix eum cum ratione consentientia suadere et postea quod consultantibus e re publica visum fuerit facturos dixit: hoc tempore, impensa iam facta solutoque classariis stipendio, abnavigationem iustam videri. Haec illa affirmavit, quod ei magnus dux receperat, si in Macedoniam navigasset, Cantacuze-

ἐπαγγελομένον Κράλη, εἰ πρὸς αὐτὸν ἀφίκοιτο αὐτός· καὶ A.C. 1342
 ὅτι πολλῶν ἤδη τῶν πρὸς βασιλέα Καντακουζηνὸν ὑπὸ τῷ
 τοῦ πολέμου χρόνῳ γεγενημένων δυσχερῶν, καὶ τῆς τε μη-
 τρὸς δεσποτινῆς ἐναποθανούσης, καὶ Ἀνδρονίκου τοῦ υἱοῦ
 5πολὶν ἤδη χρόνον δεσμοῖς προσταλαιπωρήσαντος, καὶ ἄλλῃV. 426
 κακώσει χρημάτων τε ἀλείρων ἠρπασμένων, καὶ πολλῶν ἀτό-
 πων ἄλλων ἐφ' ὕβρει ἐκείνου εἰργασμένων, καὶ τῶν ἐπιτη- B
 δεῖων μάλιστα καὶ συγγενῶν τῶν μὲν αὐταῖς οὐσίαις συνα-
 πολωλότην, τῶν δ' ἐκ περιφανεστάτων καὶ πλουσίων ἀπόρων
 10καὶ δεσμοτῶν κατεχομένων, οὐ ῥαδίως ἤλπιζε Καντακουζι-
 νὸν τὸν βασιλέα πεισθήσεσθαι πρὸς τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἀμυ-
 νεῖσθαι παντὶ τρόπῳ, καὶ ἴσ' ἀντ' ἴσων ἀποδώσειν. ἂ νυρ-
 κῆν αὐτὴν ἐποίει καὶ ἀποκνεῖν πρὸς τὸ βουλευέσθαι περὶ εἰ-
 ρῆνης οἰομένην ἀνήνυτα πονεῖν. ἐπεὶ ὅτι γε πρὶν εἰς τοσοῦ-
 15τον ἀτοπίας ἐξεληλακέαι καὶ πᾶσαν ὠμότητα καὶ ὕβριν τοὺς
 περὶ αὐτὴν ἐνδείξασθαι πρὸς βασιλέα, τῶν ἄλλων αὐτὴ μᾶλ-
 λον ἤρεῖτο τὴν εἰρήνην, πολλὰ δείγματα ἐξενήνοχεν αὐτῇ C
 πεισθεῖσα ἀκριβοῶς, ὡς φθόνῳ τῷ πρὸς βασιλέα ὁ πόλεμος
 ἐκινήθη τὴν ἀρχὴν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνος ἐπεβούλευεν αὐτῇ καὶ
 20τοῖς παισίν, ὡς οἱ συκοφάνται κατηγοροῦν. τότε δ' οὖν ὁ-
 μως τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ὑπερέθετο διάσκεψιν. Ἀπόκαυκος
 δὲ ὁ μέγας δούξ, ἐπεὶ ἐφωπλισμένοι ἦσαν οἱ τριήρεις, ἀπέ-
 πλευσεν εἰς Ἀμφίπολιν, τὸ μὲν δοκεῖν, ὡς κατὰ βασιλέως
 Καντακουζηνοῦ τῷ Κράλη διαλεξόμενος καὶ πείσων προδιδοῦαι.

8. ἐν ταῖς M. mg. pro αὐταῖς.

num vinctum adducturum: perinde quasi Crales se illum traditurum
 promississet, si ipsemet ad se venisset: et quod Cantacuzenum tem-
 pore belli multis attritum difficultatibus et, matre in carcere extincta,
 filioque Andronico diu iam vinculis et aliis incommodis afflicto,
 immensaque vi pecuniae spoliatum, pluribus praeterea cum inso-
 lentia et contumelia in illum designatis, et amicissimis cognatisque
 aliis vita fortunisque simul expulsis, aliis ex illustrissimis et opu-
 lentis ad paupertatem redactis et in custodiam detrusis, non facile
 ad pacem inclinaturum, sed vindicaturum se modis omnibus et par
 pari relaturum cogitaret. Hinc ad consilia pacis agitata lenta esse
 ac torpere, quod laborem inanem putaret. Nam priusquam ad tan-
 tam indignitatem veniretur et sui omni crudelitate contumeliaque
 in eum debaccharentur, prae aliis pacem sese concupiscere complura
 dabat indicia: ita prorsus existimans, eius odio bellum istuc a prin-
 cipio concitatum fuisse: nec eum sibi ac filiis insidias meditatam,
 cuius sceleris a sycophantis insimulabatur. Tunc tamen de pace
 deliberationem differebat. Apocauchus, instructis triremibus, Amphipolim
 navigavit, prae se ferens, acturum apud Cralem contra Canta-

- A. C. 1342^{ως} δὲ δυσχυρίζετο ὁ Κράλης, ἵνα μὴ πολεμοίῃ τῷ γαμβρῷ βασιλεῖ μέλλοντι Ῥωμαίων ἀναδεῖκνυσθαι. τοῦτο μὲν οὖν εἰς τι προφά-
 νες οὐκ ἠδυνήθη προελθεῖν· μεταξὺ γὰρ τοῦ χρόνου τριβομέ-
 D νου ἐτελεύτησεν ὁ Χρέλης, ὃς αὐτοῖς τῶν ἀποθρόνιων ἐκοινώνει,
 καὶ ὁ μέγας τε δούξ εἰς Βυζάντιον ἐξ Ἀμφιπόλεως ἀπῆρε5
 μηδενὶ θαρσύνεσας ἐτέρῳ τὰ ἀπόθρονα. καὶ ὁ Κράλης περὶ
 τῶν πόλεων ἠσχόλητο τὴν ἐπιμέλειαν, ὡς Χρέλη κατέχοντος
 ἐλάμβανεν αὐτὸς μετὰ τὴν τελευτήν· καὶ ἐκ τῶν πρὸς ἐπι-
 κουρίαν βασιλέως τεταγμένων τοὺς βελτίστους ἀπολεγόμενος,
 κατέλιπεν αὐταῖς φρουράν. αὐτὸς δὲ τοὺς ἐπιλοίπους ἔχων,¹⁰
 μετὰ βασιλέως ἦγον εἰς Φεράς.
- P. 531 νέ. Καὶ πρὶν τι κακοῦν τὴν χώραν, πρεσβείαν πρὸς
 B Φεραίους πέμψας, παρήνει βασιλεῖ τὴν πόλιν ἐγχειρίζειν.
 ὄρκους γὰρ αὐτοῖς πρὸς ἀλλήλους γεγενῆσθαι, σύμμαχον καὶ
 αὐτὸν καὶ φίλον εἶναι τῶν πόλεων, αἱ προσχωρήσουσι βασι-15
 λεῖ, πολέμιον δὲ ταῖς ἡρημέναις πολεμεῖν. εἰ μὲν αὖν καὶ αὐ-
 τοὶ πειθόμενοι προσχωρήσουσιν ἐκόντες βασιλεῖ, νῦν τε ὡς
 V. 427 τάχιστα ἀναχωρεῖν αὐτῶν, καὶ ὕστερον μηδέποτε κακώσειν
 ἐπηγγέλετο· εἰ δ' ἀγνωμονοῖεν καὶ μὴ πείθοντο, τεμεῖν αὐ-
 τοῖς τὴν γῆν ἠπειλεῖ καὶ τὰ ἔσχατα διαθήσειν. Φεραῖοι δὲ²⁰
 C τὴν πρεσβείαν ἀπεπέμψαντο, πάντα οἴσειν πρότερον εἰπόντες,
 ἢ Καντακουζηνῷ δουλεύσειν. ἐνῆγε δὲ αὐτοὺς πρὸς τοῦτο
 οὐχ ἦττον μὲν καὶ ἡ ἀλογία καὶ ἡ ἀκρισία, διὰ τὸ πρὸς βα-

19. ἐπηγγέλλετο M.

cuzenum et ut is sibi traderetur, effecturum, ut autem Crales autu-
 mavit, ne genero imperatori Romanorum designando armis obsiste-
 ret. Hoc itaque in apertum evadere non potuit: intercedente enim
 tempore Chreles arcanorum utrique conscius decessit et magnus dux
 Amphipoli Byzantium renavigavit, nemini, quae tacita vellet, com-
 mittens: Crales vero in procurandis urbibus, quarum possessionem
 defuncto Chrele adierat, occupatus, delectis optimis ex decreto
 imperatori subsidio, eos in praesidiis reliquit: ipse cum ceteris
 eundem Pheras est prosecutus.

55. Priusquam autem agro populationem inferret, oppidanos
 per internuntios est cohortatus, ut imperatori urbem dederent, cui
 ipse iuraverit, urbium se illi permittentium amicam et sociam,
 contra pugnantium hostem fore. Quamobrem si consilio suo ob-
 sequentes in eius potestatem libentes concederet, et modo ocissi-
 me discessurum et in posterum nunquam eos infestaturum. Si ad
 haec ingrati monita sua adspernerent, corruptis segetibus et excisis
 arboribus omnia miserrime vastaturum et extremas clades illaturum.
 Pheraci fanda nefanda citius se passuros, quam Cantacuzeno servi-
 tutem servituros, legatis respondent. Huc eos non minus rationis et
 iudicii egestas agebat, ut propter odium in imperatorem conceptum

σιλέα ἔχθος τὰ ἔσχατα αἰρουμένους ὑπομένειν, ἐνὺν ἀποθε- A.C. 1342
 μένους σώζεσθαι· μάλιστα δὲ ὁ Παλαιολόγος Κωνσταντῖνος,
 ὃς ἤγε τὴν πόλιν τότε, Ἀποκαύκῳ τε ἐς τὰ μάλιστα φίλος
 ὢν καὶ τῶν ἀποθρήτων κοινωνὸς καὶ τὴν πίστιν ἀρραιφνῆ
 5 καὶ τὴν εὐνοίαν αὐτῷ τηρῶν ὄντι κηδεστῇ Ἀνδρονίκῳ τῷ υἱῷ,
 καὶ ὁ μητροπολίτης, πόλεμον ἄσπονδον πρὸς βασιλέα ἐξα-
 ρχῆς εὐθὺς ἀνηρημένος ἐξ οὐδεμιᾶς αἰτίας· βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ D
 ἐκεῖνοι τὴν πρεσβείαν ἀπεπέμψαντο, συνορῶν οἱ κακῶν ὑπὶ
 ἀναισθησίας συνελαύνονται, καὶ ὡς Ῥωμαίων τῆς ἀρχῆς πό-
 10 λιν μεγάλη καὶ καλὴ μέλλει ἀφαιρεῖσθαι ὑπὸ τῆς πολιορκίας
 ἀνάγκῃ Τριβαλοῖς δουλεύουσα, τῶν οἰκείων πέμψας ἕνα,
 παρεκάλει φεῖδεσθαι αὐτῶν καὶ μὴ μίσει τῷ εἰς ἐκεῖνον τὰ
 ἀνήκεστα σφᾶς αὐτοὺς διατιθέναι, ἀλλὰ νῦν μὲν πρόνοιάν
 τινὰ αὐτῶν ποιῆσθαι καὶ μήτε δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν μήτ'
 15 αὐτὸν, μήτε φρουρὰν, μήτε ἡγεμόνα, ἀλλὰ μόνον τῆς βασι-
 λίδος Ἄννης καὶ βασιλέως τοῦ υἱοῦ φημιζομένων, εὐφημίας
 καὶ αὐτὸν ἅμα ἐκείνοις ἀξιούσιν καὶ μνημονεύειν ἐν τελεταῖς
 ταῖς ἱεραῖς, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον τῶν ἐκ τῆς πολιορκίας P. 532
 ἀπαλλάττεσθαι κακῶν. οὐκέτι γὰρ ἀδικήσουσιν οὐδὲν αὐτοὺς
 20 οἱ Τριβαλοὶ διὰ τοὺς ὄρκους καὶ σπονδὰς τὰς πρὸς αὐτόν.
 ἀναχωρήσαντος δὲ αὐτοῦ πρὸς Θράκην, ἃν μὲν καὶ τῆς ἄλ-
 λης ἀρχῆς φαίνοιτο Ῥωμαίων ἐγκρατῆς, ὑπέεικιν καὶ αὐτούς.
 εἰ δὲ τι περὶ αὐτοῦ ὕστερον βουλευσαίτο ὁ θεὸς καὶ ἀπόλοιτο
 ἐξ ἀνθρώπων, τότε ἤδη ἢ τῷ βασιλεύοντι Ῥωμαίων προσέχειν,

ultima perpeti, quam eo eiecto salvi esse mallent. Praecipue tamen
 Constantinus Palaeologus, qui tunc urbem moderabatur, et Apocau-
 chum, filii sui Andronici socerum, singulariter diligebat integram-
 que fidem, secretorum conscius, ei praestabat; insuper metropolita-
 nus, qui nulla iniuria lacessitus, a principio statim bellum impla-
 cabile in imperatorem susceperat. Imperator legatione sic dimissa
 prospiciens, quo miseriarum inconsideratissimi mortales semet prae-
 cipitent, et civitatem amplam atque florentem Romano ademptam
 imperio Triballis obsessuris necessario servitutam, de familiaribus
 unum rogatum misit, ut sibi ipsis parcerent, nec odio in illum se-
 met atrocissime multarent, sed nunc sibi providerent et neque se,
 neque praesidium, neque praefectum reciperent: tantummodo impe-
 ratrice Anna et eius filio imperatore nominatis, se quoque eadem
 honoris appellatione cum illis dignarentur, perindeque sui in sole-
 mnibus sacrificiis meminissent: atque hac demum via obsidione se
 eximerent: Triballos quippe propter foedus et iusiurandum, quo se
 illi obstrinxissent, eos de cetero non laesuros. Ubi in Thraciam
 redierit et reliquo imperio Romano potitus fuerit, tum ipsi quoque
 subesse velint. Sin aliquid de se Deus statuerit et inter homines

A.C. 1342 ἂν δύνηται ἐλευθεροῦν ἀπὸ τῶν πολεμίων, ἢ σῆτον ἔχοντας
καὶ ἄλλην ἀφθονίαν, ὑπομένειν τὴν πολιορκίαν. νυνὶ δὲ μὴ
B οὕτω κακῶς περὶ σφῶν αὐτῶν βουλευσασθαι, ὥστε ἐκοντὶ
ἐλέσθαι τὰ δεινὰ καὶ τὸν πόλεμον ἐλκῦσαι κατ' αὐτῶν, ἐνὸν
συνέσει καὶ ἀγχινοίᾳ διασώζεσθαι. βασιλεὺς μὲν οὖν τοιαῦτα
5 τα Φεραίοις συνεβούλευε καὶ πείθεσθαι ἐδεῖτο ὡς συνοίσουσι
μεγάλως. ἐκεῖνοι δὲ ἐπεὶ ἀκούσειαν, βασιλέως μὲν πολλὰς
ὑβρεῖς κατέχεον καὶ λοιδορίας καὶ μᾶλλον ἔφρασαν ἐκείνῳ πε-
ρὶ ἑαυτοῦ καὶ τῶν συνόντων βουλευτέον ἂν εἴη ὅπῃ σωθήσε-
ται, ἢ περὶ ἡμῶν. τὸν δὲ πρεσβευτὴν ἀποσφάξαντες καὶ
10 διελόντες τετραγῆ θηριωδῶς καὶ ἀπανθρώπως, τὰ τμήματα
ἀνῆψαν καλλωδίοις ἐν τοῖς πύργοις. ἃ βασιλεὺς μὲν δεινὰ
ἤγγετο καὶ πολλὴν τῶν ἀνδρῶν ἀπανθρωπίαν κατεγίνωσκε καὶ
C ἀβουλίαν, ἔπεμπε δὲ καὶ γράμματα αὐτοῖς διὰ τινος Γεωρ-
γίου ἔξω συλληφθέντος, τὴν τε ὠμότητα καὶ τὴν κακοβου-
15 λίαν ὀνειδίζοντα καὶ πολλῶν προαναφωνοῦντα δεινῶν ἐπαγω-
γῆν, καὶ ὡς τότε τῆς παρ' αὐτοῦ δεήσονται ἐπικουρίας, ἥνικα
μηδ' αὐτῷ τοῦ ὑπὲρ αὐτῶν ἀνιῶσθαι πλέον τι ἔξέσται. οἱ δὲ συν-
όντες Ῥωμαῖοι ἐν πάσῃ ἤδη καθέστασαν ἀμηχανία καὶ ἀπο-
ρον παντάπασιν ἠγοῦντο πόλιν βασιλεῖ ἑτέραν προσελθεῖν,
20 Φεραίων τοιαῦτα τετολμηκότων. ὅθεν καὶ ἐδέοντο βασιλέως
συνελθόντες μηκέτι μέλλειν, μηδὲ κατατρίβειν τὸν καιρὸν ἀ-
νήνυτα πονοῦντας, ἀλλ' εἰς Διδυμότειχον ἐπίγεσθαι, ὡς ἄ-

agere desiderit, tum vel ad imperatorem Romanum se applicent, (si forte ab hostibus eos liberare queat,) aut frumento et reliquo com-
meatu suppeditante, obsidionem tolerant. Nunc ne adeo de semet
mercantur male, ut cum salvis et incolumibus per prudentiam et
sollertiam esse liceat, ultro perniciem suam cum hostium armis ad
se attrahant. Haec imperator Pheraeis suadebat et, ut iis tamquam
valde conducibilibus parerent, rogabat. Quibus illi auditis, contu-
melias et maledicta in eum affatim evomunt aiuntque, magis eum
sui ipsius suorumque, quam Pheraeorum saluti debere prospicere.
Quin et legatum interficiunt, corpus quadrifariam immani modo
dissecant: partes funibus per turres suspendunt, Indigne tulit impe-
rator fecisseque rem crudelitatis et incogitantiae plenam iudicavit.
Per quandam Georgium quoque foris interceptum litteras ad eos
misit, quibus immanitatem eis et consilii pravitatem exprobravit,
calamitatesque multas ipsis importandas praenuntiavit, et tunc ab
se imploraturos auxilium, quando sibi aliud, quam eorum vicem
dolere, fas non erit. Romani summa desperatione conflictabantur,
sic secum ratiocinantes. Quia Pheraci tam nefandum scelus essent
ausi, ad aliam urbem imperatori prorsus iam praeclusam esse.
Unde eum adeuntes obsecrant, ne diutius cunctetur, neve frustra
laborantes, tempus conterere patiatur, sed Didymotichum festinent,

μα τοῖς οἰκείοις ἢ τινος τυγχάνειν ἀγαθοῦ, εἰ πρὸς τὸ βέλ- A.C. 1342
 τιον αὐτοῖς τὰ πράγματα χωροίη, ἢ ἀποθνήσκειν, εἰ δεήσειεν. D
 ἐδόκει μὲν οὖν καὶ βασιλεῖ τοῖς ἐκείνων πείθεσθαι βουλευμά- V. 428
 σιν, οὕτω περὶ πλείστον ποιουμένων τὴν ἐπάνοδον. καὶ συν-
 σταζόμενος Κράλη, παραλαβὼν τε τὴν στρατιάν, ὅσην αὐτὸς
 παρείχετο συνέπεσθαι, εἶχοντο ὁδοῦ. Κράλης δὲ ἐν Φεραῖς
 ὑπολειπόμενος, ἔτεμνε τὴν γῆν καὶ ἐδῆον πάντα ἄρδην δια-
 φθεύρων. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ γένοιτο μακρὰν Φερωῶν, συνιδῶν
 ὡς ἡ ἐπομένη στρατιὰ τῶν Τριβαλῶν ὄχλος μόνον ἀνόνητός
 10 οἰεῖσι, (τοὺς ἀρίστους γὰρ αὐτῶν ἀπολεξάμενος πρότερον
 ὁ Κράλης, φρουρὰν κατέλιπε ταῖς πόλεσιν, ἃς Χορέη ἔ-
 χοντος μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν ἔλαβεν αὐτὸς,) ἄλλως
 τε καὶ τῶν ὑπολειφθέντων χρονίῳ τε στρατείᾳ τεταλαιπω- P. 533
 ρηκότων, (ἦσαν γὰρ πλέον ἢ δυοὶ πρότερον μῆσι Κράλη
 15 ἔπομενοι στρατενομένη,) ἄλλως τε καὶ δέει ἀσχέτῳ κατε-
 χομένων καὶ νομιζόντων, οὐκ εἰς Θράκην, ἀλλ' εἰς Πάρ-
 θους ἢ Ἰνδοὺς στρατεύεσθαι, ὅθεν οὐκ ἔξεσται μηχανῇ οὐ-
 δεμιᾶ οἴκαδε ἐπανελθεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἵππους πολεμι-
 στιήριους καὶ ὄπλα καὶ εἴ τι ἐπεφέροντο χρήσιμον πρὸς τὸν
 20 πόλεμον, οἴκαδε ἀποπεμπόντων, ἵνα ταῦτα γοῦν τοῖς παισὶν
 ὑπολειφθεῖη, ὡς ἐκείνων ἀπολουμένων πάντως· ταῦτα δὲ
 συνορῶν ὁ βασιλεὺς καὶ βουλόμενος εἰς Διδυμότειχον μὴ οὐ- B
 τως ἀφικέσθαι ἀσθενῆς, ὡσθ' ὑπὸ Βυζαντίων καὶ αὐτὸς πο-
 λιορκεῖσθαι, (οὐτ' αὐτῷ γὰρ οὐτε τοῖς συνοῦσι τοῦτο μάλι-

6. εἶχετο M.

18. πολεμησητήριους P.

ut cum suis commilitonibus aut aliquid nanciscantur boni, si res felicius ibunt: aut si ita necesse fuerit, simul occumbant. Quoniam igitur reversionem summopere concupiscebant, placuit imperatori quoque eorum sequi consilium, et salutato Crale assumptisque quas dabat copiolis, iter capessit. Crales Pheris relictus, agrum deformabat et flamma ferroque devastabat ac perdebat omnia penitus. Imperator procul Pheris animadvertens, sequentes se Triballos nihil esse praeter turbam inutilem, (fortissimos siquidem Crales antea segregatos, urbibus, quas Chrele mortuo acceperat, pro praesidiariis attribuerat,) ad haec diuturna expeditione exhaustos ac maceratos, (Cralem quippe plus duos menses secuti fuerant,) praeterea immensa quadam formidine attonitos, nec in Thraciam, verum ad Parthos aut Indos, unde nullis artibus unquam ad patrios lares repedare possent, militatum se proficisci arbitrantes, (quam ob causam et equos militares et arma et si quid aliud militiae idoneum portabant, domum remittebant, ut ipsis omnino perituris, ea saltem sibi haberent liberi,) haec inquam animadvertens imperator nolensque Didymotichum sic infirmus accedere, ut ipse quoque a Byzantiis obside-

A. C. 1342 στα συνοίσειν,) ἐσκέψατο εἰς Κράλην ἀναστρέφειν καὶ στρα-
 τὴν ἀξιόχρεων αἰτεῖν, ὥστε εἰς Διδυμότειχον φοβερὸν τοῖς
 πολεμίοις ἐλθόντα εἶναι, ἀλλὰ μὴ καταφρονεῖσθαι διὰ τὴν
 ἀδυναμίαν. ἐπεὶ δὲ καὶ τοῖς συνοῦσι Ῥωμαίοις ἐκοινοῦτο
 τὴν βουλὴν, πάντες ὥσπερ ἐκ συνθήματος πάντα μᾶλλον ἔφα-5
 σαν αἰρεῖσθαι ὑπομένειν καὶ μυρίων θανάτων κατατολμᾶν,
 ἢ εἰς τὴν γῆν αὐθις ἀναστρέφειν Τριβαλῶν. οὐ γὰρ ἐνό-
 μιζον εἰς γῆν πορεύεσθαι ἡλίω περιλαμπομένην καὶ ὑπὸ
 C ἀνθρώπων οἰκουμένην, ἀλλ' εἰς ἄδον κευθμῶνας καὶ νεκρῶν
 διατριβὰς καὶ ἄλλο εἴ τι δυσχερέστερον. πολλὰ δὲ βασιλέως πα-10
 ραινοῦντος, ὡς βελτίω καὶ λυσιτελέστερα βουλευέοιτο, καὶ δε-
 ομένου πείθεσθαι, οὐδ' ἄκροις παρεδέχοντο ὡσὶν, ἀλλὰ
 πάνθ' ὅσα ἂν τις εἴποι δεινὰ φορητότερα ἠγοῦντο, ἢ εἰς
 Τριβαλοὺς αὐθις ἀναστρέφειν. βασιλεὺς δὲ τὸν τε κίνδυνον
 ὁρῶν, ὡς οὐ μικρὸς ἐκ τοῦ πείθεσθαι τοῖς συνοῦσιν, οὕτως 15
 ἀλυσιτελῆ καὶ βουλευομένοις καὶ πράττειν ἤδη ὠρμημένοις
 ἀλογίστως, ὅ,τι τε χρήσαιτο τοῖς πράγμασιν οὐκ ἔχων, τῶν
 συνόντων πείθεσθαι μὴ δυναμένων, πρότερον αὐτοῖς πολλὰ
 D διαλεχθεὶς καὶ φανερὸν ποιήσας, ὡς διὰ τὴν αὐτῶν μικρο-
 ψυχίαν καὶ ἀβουλίαν ἀνάξια ἑαυτοῦ καὶ τῆς στρατηγίας καὶ 20
 τῆς πείρας πράττει, ἐπειθετό τε ἄκων αὐτοῖς πρὸς τὴν βου-
 λὴν καὶ παρεκελεύετο θαρσύνειν, ὡς τοῦ θεοῦ προστησομένου,
 ὥσπερ δὴ καὶ ἄλλοτε πολλάκις ἐν κινδύνοις οὐ μικροῖς, καὶ

8. γὴν M., τὴν P.

retur, (nec enim sibi suisque id multum profuturum;) ad Cralem
 redire et a Crale sufficiens auxilium petere cogitavit: ut, cum Di-
 dymotichum venisset, hostibus terrori, non comtemptui esset. Com-
 muniata re cum Romanis, omnes velut de compacto, quaecumque
 potius se perpressuros et mille mortibus caput obiecturos, quam ad
 Triballos redituros confirmarunt. Non enim ad terram, quae solis
 radiis vestiretur et ab hominibus incoletetur, sed ad inferorum
 valles vitamque cum mortuis agendam, et si quid inamoenius ac
 tristius est, se reversuros credebant. Impensius autem hortante
 imperatore, ut melius et utilius sapere vellent, roganteque, ut
 parerent, eas voces auribus aversantes, omnia gravia, quae dici pos-
 sunt, isthoc in Triballos reditu leviora ducebant. Imperator cum
 periculum non modicum provideret, si, suis tam parum frugifera vol-
 ventibus et tam inconsulto aggredi parantibus obsequeretur, et quid
 ageret nesciret, quandoquidem flectere milites non poterat, multa
 praefatus, quibus plapum fecit, se propter illorum imbelles animos
 et temeritatem indigna suo nomine auctoritateque imperatoria et
 usu militari committere, eorum desiderio invitus paruit, cohortans,
 uti Deo fiderent, qui, quomodo antehac saepe in periculis non par-
 vis, tutorem se praebiturus esset. Atque his dictis, coepto itinere

εἶχοντο ὁδοῦ. ἐπεὶ δὲ ἦσαν Χριστοπολίεως οὐ μακρὰν, A.C. 1342
 πεζῶ περιτυγχάνουσι Ῥακοδυτοῦντι ἐκ Διδυμοτείχου ἀφι-
 γμένῳ, ὃς παρεῖχε γράμματα βασιλεῖ παρὰ βασιλίδος τῆς
 γυναικὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν Διδυμοτείχῳ, φυλάττεσθαι
 5 παραινούντα καὶ μὴ ἀπερισκέπτως πρὸς αὐτοὺς χωρεῖν, εἰ
 μὴ δύνανται ἄγοι μεγάλην καὶ πρὸς τοιοῦτους ἀξιόχρεον πο-
 λεμίους. πρωτοστράτωρ γὰρ ὁ Παλαιολόγος πολλὴν ἄγων
 στρατιὰν πεζὴν τε καὶ ἵππικὴν ἐν Περιθεωρίῳ στρατοπέδου- P. 534
 ὄμενος, τὴν αὐτοῦ ἀφίξιν περιμένει ὡς μαχοῦμενος. Ἀπό-
 10 καυκὸς τε ὁ παρακοιμώμενος ἔχων ἐβδομήκοντα τριήρεις, V. 429
 ἐν αἷς κατέπλευσεν εἰς Ἀμφίπολιν, ἐνταῦθα καὶ αὐτὸς ἐφορ-
 μεῖ. περὶ ὧν δέον βουλευσάμενον αὐτὸν, πρῶταίειν ὅτι ἂν
 δοκῆ συμφέρειν. συμβέβηκε δὲ τι περὶ τὰ γράμματα ἐκεῖνα
 θαυμαστὸν καὶ τῆς Θεοῦ περὶ τὸν βασιλεῖα κηδεμονίας φανε-
 15 ρῶς. ὡς γὰρ ἐν Βυζαντίῳ ἐμηνύθη, ὡς στρατιὰν ἔχων ἐκ
 Τριβαλῶν βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς αὐτῆς ἐπανέρχοιτο εἰς
 Διδυμοτείχον, πρωτοστράτωρ τε συμπάσης πεζῆς καὶ ἵππι- B.
 κῆς δυνάμεως στρατηγῶν, πολλὴν ἔχων δύνανται, εἰς Περι-
 θεωρίον ἀφίκτο, καὶ Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δοῦξ ἐξ Ἀμφιπό-
 20 λεως ταῖς ἐβδομήκοντα ναυσὶν ἀναστρέφων τῆς αὐτῆς ἕνεκα
 αἰτίας, ἔγνω δεῖν περιμένειν καὶ αὐτὸς μετὰ τῆς ἄλλης στρα-
 τιᾶς καὶ βασιλεῖ τὴν ἐπάνοδον κολύειν. τῶν ὁδῶν δὲ, ὡς
 ἔθος, φυλαττομένων, ἵνα μὴ λανθάνοιεν ἐκ Διδυμοτείχου ἢ
 2. πεζῶ add. M. 6. ἄγει P.

perrexerunt. Non longe a Christopoli in peditem Rhacidyntum
 vocabulo, Didymoticho cum litteris ab imperatrice uxore et praesi-
 dio ad imperatorem missum, incidunt: quibus litteris eum admon-
 ebant, caute ageret et ne inconsiderate ad eos veniret, nisi magnas
 totque hostibus pares copias adduceret. Palaeologum enim proto-
 stratorem cum peditatu et equitatu non mediocri ad Peritheorium
 sedere et adventum eius ad conflegendum exspectare. Ibi etiam Apo-
 cauchum cum tremibus septuaginta, quibus Amphipolim naviga-
 verat, in portu stare: de quibus capto consilio facere debeat, quod
 prodesse videbitur. Circa litteras autem illas admirabile quippiam
 et quam imperator Deo curae esset, manifestum indicium evenit. Ut
 enim Byzantii intellectum est, ipsum cum exercitu ex Triballis
 Didymotichum revenire, et protostrator universum peditatum equi-
 tatumque ducens, magnis utique cum viribus Peritheorium devenit
 et Apocauchus eodem Amphipoli cum septuaginta navibus eadem
 de causa appulsus, cum aliis copiis sibi exspectandum reditumque
 imperatoris intercludendum censuit. Dispositis autem per viam,
 ut mos est, custodibus ad intercipiendos, qui inter Didymotichen-
 ses et imperatorem commeaerent, qui hanc epistolam ferebat com-
 prehensus et ad protostratorem perductus deque litteris examina-

A.C. 1342 βασιλέως πρὸς ἀλλήλους ἀφικνούμενοι τινες, ὃ τὰ γράμματα κατέχων ταῦτα συνελήφθη καὶ ἤχθη πρὸς πρωτοστράτορα· ἀνερευνώμενος δὲ περὶ γραμμάτων, ὡμολόγει ἔχειν καὶ παρείχετο εὐθύς. τὰ δὲ ἐδεῖτο βασιλέως τάχιστα ἤκειν πρὸς αὐτούς καὶ μὴ ἠσθμεῖν. τῶν γὰρ ἐν Διδυμοτείχῳ τὸ μὲν στρατιωτικὸν ἱππεῖς τε καὶ πεζοὶ τὰ κατὰ Θρᾷκην χωρία κληζόμενοι ἀφορμὰς τοῦ βίου ἐποιοῦντο. ὁμοίως δὲ καὶ χειροτέχναι καὶ ἄλλοι, ὅσοις ὁ βίος ἦν ἐκ τῶν χειρῶν, πονοῦντες καὶ ἐργαζόμενοι, διέζων τῶν ἀναγκαίων εὐποροῦντες. οἱ μέσοι δὲ τῶν πολιτῶν πάνν κραιταιῶς ἐπιέζοντο ὑπὸ ἐνδείας 10 μηδεμίαν οὐδαμῶθεν εὐπορίαν ἔχοντες. διὰ ταῦτα οὖν ἐδέοντο βασιλέως βασιλὶς τε ἢ γυνὴ ὁμοίως καὶ οἱ ἄλλοι, τάχιστα ἐπανήκειν, ὡς τῆς αὐτοῦ ἐπιδημίας τοῖς πολίταις ἐσομένης μεγάλων συμφορῶν ἀπαλλαγῆς. πρωτοστράτωρ δὲ ἐπεὶ τὰ γράμματα ἀνέγνω, περίεργόν τι δῆθεν ποιῶν καὶ ἀγχι-15 νοίας ἄξιον, ἔπειθε τὸν ἄγοντα, χρυσίον παρασχόμενος καὶ αὐτὸν ἐπαγγελάμενος καὶ οἰκείους εὖ ποιήσειν, (Σηλυβριανὸς γὰρ ἦν,) ὥστε τὰ γράμματα μεταγραφέντα ἢ αὐτῇ ἐδόκει, Καντακουζηνῷ ἀγαγόντα παρασχεῖν, μηδὲν ἀπαγγείλαντα τῶν εἰργασμένων, ἀλλ' ὡς ὄντα βασιλίδος τῆς γυναικός. ὁ 20 μὲν οὖν ἐποίει κατὰ τὰ κεκελευσμένα καὶ πρωτοστράτωρ ἄκων ὠφέλησε βασιλέα τε καὶ τοὺς περὶ αὐτόν. ὡς γὰρ τὰ τε γράμματα ἀνεγινώσκετο καὶ ἤκουσον περὶ τῆς ἐνεδρευούσης στρατιᾶς οἱ περὶ βασιλέα, ὡς πολλαπλασίων τε αὐτῶν εἶη

tus, habere se litteras confessus est statimque porrexit: quibus imperator rogabatur, ne qua illum moraretur segnitie, sed ad eos advolaret. Nam qui essent Didymotichi in praesidio equites et pedites, loca Thraciae depopulatos victum sibi comparasse. Similiter opifices et alios, quotquot manuum labore vitam transigerent, alimonia abundare: mediis civibus nihil quo se alant undecumque suppetere et eos inopia supra modum premi. Precabantur igitur imperatorem imperatrix coniux et alii, citissime rediret, quo adventus eius cives tanto malo levaret. Lectis litteris, protostrator, curioso nimirum et solerti facinore, auro dato et promissis, se in illum et domum eius (Selybrianus autem erat) beneficum futurum, persuadet tabellario, ut epistolam illam suo arbitratu et modo transcriptam pro vera et germana uxoris epistola ad Cantacuzenum apporet ac de facto nihil dicat. Facit ille quod petebatur, et protostrator quamquam nolens imperatori eiusque exercitui commodat. Ut enim recitata est et Cantacuzenici de insidiantibus sibi copiis cognoverunt, esse multis partibus suis maiores modisque omnibus valentes, militibus veteranis constantes scilicet, Deo de cura erga se et aversione mali, atque etiam imperatrici de studio

καὶ τοῖς πᾶσιν ἐρῶμενή, οἷα δὴ οὐπω χθὲς καὶ πρώην τῶν Α. C. 1342
οἰκιῶν εἰς τὴν στρατείαν ἐξελθόντες, θεῶν τε πολλὰς ὁμολό-
γουν χάριτας τῆς εἰς αὐτοὺς προνοίας καὶ τῶν κινδύνων τῆς
ἀπαλλαγῆς, καὶ βασιλίδι τῆς σπουδῆς καὶ τῆς φροντίδος τῆς
5 περὶ αὐτοὺς, καὶ ἄσμενοι ὑπέστρεφον, τοῦ μελῖζονος κινδύ- P. 535
νου τὰ δυσχερῆ πρότερον καὶ δυσάρεστα ῥᾶστα καὶ λυσιτε-
λέστατα φαίνεσθαι ποιοῦντος. οὕτω μὲν οὖν βασιλεύς τε καὶ
οἱ ἀμφ' αὐτὸν ἀπροσδοκῆτων ἐρῶντο κινδύνων ἐκ τῆς παρὰ
τῶν πολεμίων πονηρίας μέγιστα ὠφεληθέντες. ὁ μέγας δὲ
10 δούξ πυθόμενος, ὡς πάνυ φαύλην ἄγων στρατιὰν καὶ ἐς τὰ
μάλιστα εὐπεχείρητος ὄν, ἀναστρέψειεν ἐκ τῶν γραμμῶν,
ἃ μεταποιήσειεν ὁ γαμβρός, πολλὴν αὐτῷ ἐπῆγε μέμψιν καὶ
ὠργίζετο φανερώς, ὅτι τὸν ἐχθρὸν ἐξ ἀβουλίας ὠφελήσειε.
πολλοὶ δὲ καὶ τῶν τὰ ἴσα ἡρημένων Ἀποκαύκῃ καὶ ἀπιστίας B
15 πρωτοστράτορα ἐγράφοντο, ὡς ἐκὼν εἶναι Καντακουζηνὸν
ὠφελήσειεν ἰσχυριζόμενοι κρύφα τὰ ἐκείνου ἡρημένους. ὁ δ'
ἔρχοις διεβεβαιοῦτο, ὡς οὐδὲν αὐτῷ τοιούτον συνειδείη, ἀλλ'
ὥσπερ ὑπὸ τινος ἀγόμενος δυνάμεως κρείττονος εἰς τοῦτο
προαχθεῖη, νομίζων σφάλλειν Καντακουζηνὸν μετὰ βαρείας
20 ἡκοντα δυνάμεως, εἰ πείσειεν ἀναστρέφειν ἐκφοβήσας. ταῦτα
μὲν οὖν τοῦτον ἐπέπρακτο τὸν τρόπον, καὶ Καντακουζηνὸς ὁ V. 430
βασιλεύς αὐθις εἰς Κράλην ἐπανῆκεν. Ἀποκαυκος δὲ ὁ μέ-
γας δούξ εἰς Βυζάντιον ἀπέπλευσε, καὶ ὑπέδεχοντο αὐτὸν οἱ
ἐν Βυζαντίῳ μετὰ κρότων πολλῶν καὶ θανμασίων τῶν ἐγκω-
14. καὶ ante τῶν om. M. 21. ἐπράττετο M.

et sollicitudine erga ipsos gratias ingentes egerunt et ob maius periculum, quae prius odiosa et invisae erant, facillima et utilissima iudicantes, haud aegre retro redierunt. Sic imperator cum suis improviso discrimini ereptus, ex hostium nequitia fructum cepit uberrimum. At magnus dux, ut accepit, eum ducentem manum admodum despicabilem et superatu facillimam, propter litteras a genero suo immutatas revertisse, aperte succensuit acriterque hominem increpuit, qui per stultitiam suam hosti profuisset. Ac multi de Apocauchi factione etiam in crimen violatae fidei protostratorem vocabant, scientem volentemque Cantacuzeno, cui occulte studeret, profuisse confirmantes. Is vero iuramento interposito, nihil eiusmodi se voluisse, asseverabat: sed velut coelesti quadam vi eo impulsus esse, cum putaret, se Cantacuzenum cum numero adventantem exercitu decepturum, si ei terrefacto reversionem persuasisset. Haec ad hunc modum acta sunt, et Cantacuzenus ad Craclem se recepit, Apocauchus Byzantium cursum reflexit, quem incolae multis plausibus et encomiis admirandis, servatorem, propugnatorem, liberatorem vocitantes exceperunt. Circumquaque tum fama precrebuit, Cantacuzenum ne audentem quidem obtueri ma-

- A.C. 1342 μίωv, σωτήρα καὶ πρόμαχον καὶ ἐλευθερωτὴν ἀποκαλοῦντες. C περιηγγέλλετό τε πανταχόθεν, ὡς Καντακουζηνὸς οὐδ' ἀντιβλέψαι δυνηθεὶς πρὸς μέγαν δοῦκα, ὑπέστρεψε τῆς οἰκείας σωτηρίας ἀπογνοῦς καὶ ἐπὶ τὸ ἱερὸν ὄρος ἀφίξεται ὄντως μοναχῶν σχῆμα ἐνδυσόμενος· ἄλλως γὰρ οὐκ ἂν ἐξέσται πε-5 ριεῖναι. καὶ ἔορται πανταχοῦ συνεκροτοῦντο τῶν εὐαγγελίων ἕνεκα. ὁ μέγας δὲ δοῦξ ὀλίγῳ ὕστερον μεγάλῳ στρατοπεδάρχῃ τῷ Χούμνῳ τὴν πρὸς Καντακουζηνὸν βασιλέα βουλευθεῖσαν εἰρήνην ὡς τι ἔγκλημα ἐπικαλέσας, (οὐ γὰρ διέλαθεν αὐτὸν, ἃ πρὸς βασιλίδα πρότερον εἰρήκει περὶ τῆς εἰρήνης,) 10 D κατέκλεισεν αὐτὸν τε καὶ τὸν υἱὸν ἀπρόιτον εἰς τὴν οἰκίαν· μετ' ἐκεῖνον δὲ καὶ Ἀσάνην τὸν Κωνσταντιῖνον καὶ τὸν υἱὸν, καὶ ἀξίας ἀπεινῶνεν αὐτοῖς ἀντιμισθίας τοῦ πρὸς τὴν τοσαύτην τῶν Ῥωμαίων φθορὰν αὐτῷ συνάρασθαι. εἶτα καὶ τοὺς ἄλλους ἐπήει, ὥσπερ φλόξ ἀεὶ τῶν προσαπτομένων 15 ἐπιλαμβανομένη.
- P. 536 νς'. Οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ δὲ πνθόμενοι, ὡς αἴθεις ὑπο- B στρέψειεν ὁ βασιλεὺς εἰς Τριβαλοὺς, δεινὰ ἐποιοῦντο καὶ θορύβον ἦσαν μεστοὶ καὶ τυραχῆς. αἰσθημένη δὲ ἡ βασιλὶς Εἰρήνη, καὶ μεῖζον ἐπιδειξαμένη ἢ κατὰ γυναικεῖον φρόνημα, 20 συνεκάλει πάντας καὶ παρήγει, μὴ τὰ πραττόμενα ἠγεῖσθαι τῶν ἄγαν δεινοτάτων· ἴσως γὰρ τοι μᾶλλον ἂν οὕτω λυσιτελεῖν δόξειε θεῶ· ἐκέλευέ τε διανίστασθαι καὶ μὴ καταπίπτειν, ὡς πολλῶν καὶ μεγάλων ἐλπίδων ἔτι ὑπολειπομένων. βασιλέα γὰρ πρὸς τὴν ἐπάνοδον οὐκ ἀπαγορεύσειν, ἀλλ' 25
8. βασιλέα om. P. 13. ἀπεινῶν P.

gnum ducem, desperata salute revertisse, et ad sanctum montem, ibi revera monachum professurum, abire constituisse: alioqui secure non victurum. Ubique item festi dies ob tam laetos nuntios indicabantur. Porro magnus dux non multo post Chumno, magno strapopedarchae, datum pacis consilium ut crimen exprobrans, (nec enim ignorabat, quid cum Augusta egisset,) in eius ipsius domo cum filio eum inclusit et adiri vetuit. Deinde Constantinum quoque Asanem cum filio, dignam illis mercedem rependens, quod ad tantam Romanorum perniciem administros se ipsi praebuissent. Post alios, veluti flamma, quae semper quidquid attingit, depascitur et consumit.

56. Qui Didymotichi erant, ubi cognoverunt, imperatorem denovo ad Triballos rediisse, moleste tulerunt, tumultus ac trepidationis pleni. Id sentiens Irene imperatrix, animumque ac spiritum supra sexum gerens, concione advocata hortatur, ne praesentem statum pro deploratissimo habeant: fortassis enim Deo videri sic magis conducere: non demittendos, sed erigendos animos, utpote

ἤξειν τε μετὰ μικρὸν, καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς καρτερίας ἀμείψασθαι ἀξίως. καὶ τούτοις τοῖς λόγοις ἀνεκτάτῳ τε οὐ μετρίως καὶ χρησιότερα ἐλπίζειν ἔπειθεν. ἐδόκει δὲ δεῖν κοινῇ βουλευομένοις, καὶ πρεσβείαν C 5πρὸς Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα Μυσῶν ποιεῖσθαι καὶ συνθήκας τίθεσθαι ἐπὶ τούτοις πρὸς αὐτὸν, ὥστε σύμμαχον αὐτοῖς εἶναι καὶ φίλον καὶ βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ μηδενὸς ἀμελεῖν ὧν προσήκει φίλῳ πρὸς αὐτούς. κὰν μὲν ἐπανέλθῃ βασιλεὺς ὁ Κατακουζηνός, αὐτὸν αὐτῇ τῆς συμ- 10μαχίας καὶ τῆς φιλίας τὰς χάριτας ἐκτίνειν· εἰ δὲ συμβαίῃ, ἢ πολέμῳ ἢ ἑτέρῳ τρόπῳ πρὶν ἐπανήκειν τελευτᾶν, αὐτῇ τὴν πόλιν παραδιδόναι καὶ τῆς ἀρχῆς ἀφίστασθαι Ῥωμαίων. V. 431 τοῦτο δὲ οὐχ οὕτω καὶ ἀληθῶς αὐτοῖς ἐδέδοκτο ποιεῖν, ἀλλὰ φενακίζειν ἐπειρῶντο τὸν Μυσὸν ἔνεκα δυοῖν, τοῦ τε αὐτὸν D 15τῆς ἐλπίδος ἔνεκα αὐτοῖς ὠφέλειάν τινα παρέχειν, καὶ τοῦ βασιλίδα τὴν Ἄνναν καὶ Ῥωμαίους τοὺς αὐτοῦς πολιορκού- τας πνυθόμενους, ὡς συμβάσεις περὶ παραδόσεως ποιοῦνται πρὸς Μυσοὺς, μὴ λίαν ἐπιτίθεσθαι, ἀλλ' ἀνακωχὴν τινα παρέχειν, δεδιότας μὴ δι' ὄργην σφᾶς τε αὐτοὺς Μυσοῖς καὶ 20τὴν πόλιν παραδῶσιν. οἱ μὲν οὖν τοιαύτη γνώμη τὰς συν- θήκας ἐποιούντο, ἀσμένως καὶ τοῦ Μυσῶν βασιλέως δεξαμέ- νου καὶ παντὶ τρόπῳ συμμαχήσειν ἀπαγγελλομένον. τὸ δ' ἀπέβαινεν ἐναντίως, ἢ φήθησαν αὐτοί. Ἀλέξανδρος γὰρ, ἐπεὶ οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ τὰς συνθήκας ἐποίησαντο, ὡς, εἰ μὴ Καν-

multa et magna spe adhuc reliqua. Imperatorem enim non tarda-
 turum in reditu, pauloque post affuturum et eorum in se benevo-
 lentiam, fortitudinem ac tolerantiam pro dignitate compensaturum.
 Istiusmodi verbis milites illa mirifice recreabat et ad feliciora spe-
 randa exsuscitabat. Decretum est porro communi sententia, Alex-
 andrum, regem Moesorum, per legatos appellandum et cum eo foe-
 dus ita ferendum, ut ipsorum socius et amicus esset, arma coniun-
 geret et nullum amicitiae munus officiumque non praestaret: et ut
 Cantacuzenus imperator redux ipse ei huius amicitiae societatisque
 praemium persolveret. Sin cum aut in pugna aut aliter aucte redi-
 tum emori contigisset, ipsi urbs Didymotichum, ab imperio Ro-
 mano segregata, traderetur. Quod quidem revera facere inter se
 non statuerant, sed cum ludificari duabus de causis attentabant:
 tum ut hac spe illectus, aliquo ipsis auxilio succurreret: tum ut
 Anna Augusta et Romani, qui obsidebant, obsessos de urbe tra-
 denda cum Moesis pacisci audientes, segnius instarent induciasque
 concederent, timentes, ne, ira stimulante, seque et oppidum
 Moesis dederent. Hac illi mente foedus, libente Moesorum re-
 ge et omnimodam opem pollicente, iciebant. Atqui contra opinio-
 nem cecidit. Alexander enim, percusso foedere in eam conditio-

A.C. 1342 τακουζηνός ὁ βασιλεὺς ἐπανήξει, παραδώσειν αὐτῇ τὴν πόλιν, νομίσας, εἰ τρόπῳ δὴ τινι ἐκεῖνον διαφθείρειε, βεβαίως P. 537 τὴν πόλιν ἤδη ἔχειν, πάντα κάλων ἐκίνει κωλύειν τὴν ἐπάνοδον αὐτῷ ἢ, εἰ δύναίτο, καὶ διαφθεῖρειν· καὶ πρεσβείας πρὸς Κράλην πέμπων συχνὰς καὶ Ἑλένην τὴν ἀδελφὴν Κρά-5 λην συνοικοῦσαν, παρήγει Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα μὴ ἀνιέναι, ἀλλὰ δήσαντας ἐν δεσμοτηρίῳ φρουρεῖν ἢ καὶ ἀποκτείνειν· οὕτω γὰρ ἂν ἐξέσται τὴν Ῥωμαίων ἔχειν ἀρχὴν ἀπονητή. Κράλης μὲν οὖν αὐτοῦ τὰς παραινέσεις φάλας ἠγούμενος, οὐ παρεδέξατο, μάλιστα εἰς τοῦτο ἐναγοῦ-10 σης καὶ τῆς γυναικός. ἐκεῖνος δὲ καὶ στρατιὰν πέμψας, ὅσῃν ᾗετο ἀρκεῖν τοῖς ἐν Διδυμοτείχῃ πρὸς πολιορκίαν, B ἐκέλευσε φυλάττειν παραιοστρατοπεδευσαμένους, πρόφασιν μὲν, ὡς βοηθήσοντας ἐπὶ Ῥωμαίους τοὺς πολιορκοῦντας, τῇ δ' ἀληθείᾳ, ἵν' αὐτοὶ μᾶλλον ἀκριβέστερον πολιορκοῖεν. ὅπερ 15 δὴ καὶ κατὰ τὴν ἐκείνου γνώμην ἐτελεῖτο. τῶν γὰρ Ῥωμαίων συχνὰς μὲν ποιουμένων τὰς καταδρομὰς, τάχιστα δὲ ἀναχωρούντων, ἀδείας οἱ ἐν Διδυμοτείχῃ τυγγάνοντες, τὰς κατὰ Θράκην ἐληΐζοντο πόλεις καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν καὶ ἐκ τῆς ἀρπαγῆς καὶ λεηλασίας ἐποιοῦντο τὰς τοῦ βίου ἀφορμὰς. 20 τῶν Μυσῶν δὲ ἐπελθόντων καὶ συνεχῶς ἐπικειμένων ἐφ' ἡμέραις πλείσταις, εἰς στενὸν κομιδῇ περιέστη τὰ πράγματα αὐτοῖς, πάντων ἤδη κινδυνευόντων ὑπὸ τοῦ λιμοῦ διαφθαρηναί. Μυσοὶ γὰρ ὁμοίως Ῥωμαίους τε ἐκώλνον τοῖς ἐν Δι-

nem, ut si Cantacuzenus non rediret, ei civitas traderetur, ratus, si quo modo illum de medio sustulisset, pro certo cam habiturum, nihil inausum reliquit, quo reditionem eius impediret, aut etiam, si posset, illum interimeret, crebrisque legationibus Cralem et Helenam, sororem suam, illius coniugem, sollicitabat, ne Cantacuzenum dimitterent, sed vinctum in carcere custodirent vel potius occiderent: sic enim posse eos imperium Romanum citra laborem adipisci. Crales cohortationes eius ut nefarias, uxore potissimum adnitente et in eo fratri adversante, repudiavit. Moesus copiis, quantas urbi obsidendae putabat sufficere, missis, prope muros castris positus servare iussit, perinde quasi pro obsessis contra Romanos propugnaturus: re ipsa, ut oppidum ipsimet commodius obsiderent et oppugnarent. Factum. Nam Romanis saepe quidem incursantibus, sed festine recedentibus, Didymotichenses licentiam nacti, Thraciae urbes noctu dinque depopulantes, inde victum sibi quaeritabant. Moesis autem postea invadentibus assiduoque per dies plurimos incumbentibus, res eorum vehementer in angustum redactae sunt, omnibus iam ob famem de vita periclitantibus; siquidem Moesi peraeque et Romanos urbem adoriri et urbanos urbe exire prohibebant. Quod si qui de more ad praedandum egrede-

δυμοτείχῃ ἐπιέναι καὶ αὐτοὺς τῆς πόλεως μὴ ἐξίεναι. εἰ A.C. 1342
 γὰρ τινες ἐξίοιεν ἐφ' ἀρπαγὴν, ὥσπερ εἰώθεσαν, (οὗτος γὰρ C
 ἦν αὐτοῖς ἀναγκαιότατος πόρος πρὸς τὸ ζῆν,) προστυγχάνον-
 τες οἱ Μυσοὶ, (πάντως δὲ οὐκ ἐνῆν διαλαθεῖν πολλὴν πρό-
 βουοιαν τοῦτου καὶ φροντίδα ποιουμένους,) ἵππους τε ἀπεστέρ-
 ρουν καὶ ὄπλα καὶ γυμνοὺς ἠφίεσαν ἐπανάκειν πρὸς τὴν πό-
 λιν. εἰ δὲ προσαγγέλοιεν τοὺς ταῦτα πράττοντας οἱ ἐκ Δι-
 δυμοτείχου πρὸς τῆς στρατιᾶς τοὺς ἡγουμένους, οἱ δὲ μηδὲν
 εἰδέναι διετείνοντο, μηδὲ τῆς σφετέρας εἶναι στρατιᾶς τοὺς
 10τολμῶντας τὰ τοιαῦτα, ἀλλὰ Ῥωμαίους, καὶ αὐτοὺς ἐπὶ
 ληστεία περιόντας· ἐκέλευόν τε τὸ στρατόπεδον περιμέναι,
 εἴ τι γένοιτο γνώρισμα λαβεῖν ἐκ τῶν ἀπολομένων, καὶ τὰ D
 ἔσχατα ἠπειλοῦν διαθήσειν, εἴ τινα τοιοῦτον λάβοιεν. τὰ δὲ
 ἦσαν οὐδαμοῦ· πρότερον γὰρ ἐξέπεμπον αὐτοὶ πρὸς Μυσίαν
 15τοὺς τοιαῦτα εἰργασμένους. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον ἐν
 στενῷ κατέστησαν κομιδῇ τοὺς ἐν Διδυμοτείχῃ· πάνν γὰρ
 ἐπὶ ἐνδείας ἐπέσθησαν. συνορῶσα δὲ ἤδη τὸν κίνδυνον ἡ
 βασιλὶς Εἰρήνη, ἀπανίστασθαι ἐκέλευε τῆς πόλεως, ὡς οὐκέτι
 δεομένης τῆς παρ' αὐτῶν ἐπικουρίας, ἀρκούσης ἤδη γεγενη-
 20μένης· δι' ἣν οὐ βασιλεῖ μόνον τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῖς
 χάριν ὁμολογεῖν πολλήν. οἱ δὲ οὐδενὶ τρόπῳ ἔφασαν ἀνα-
 στήσεσθαι, ἀλλὰ διηνεκῶς αὐτόθι μενεῖν ἐπικουροῦντας.
 οὕτω γὰρ αὐτοῖς εἶναι ἡροστεταγμένον παρὰ βασιλέως τοῦ
 σφετέρου. ἡ τοιαύτη δὲ ἀπολογία πολλὴν ἐνέβαλε ταραχὴν P. 538
 25καὶ πτοίαν τοῖς ἐν Διδυμοτείχῃ. ἤδη γὰρ αὐτοῖς ἐφαίνετο ὁ V. 431

rentur: haec enim erat ipsis maxime necessaria ad vitam sustentandam excogitata ratio: occurrentes Moesi (quorum in hoc providentiam et sollicitudinem magnam latere utique non poterant) equis et armis nudatos in urbem regredi sinebant. Si Didymotichenses huiusmodi praedones apud duces exercitus deferrent, asseverantissime respondebant, se facti inscios: nec suos esse tam audaces, sed Romanos, qui ipsi quoque praedatum circumferrent, iubebantque castra perambulantes, a raptoribus sua auferre, si quo signo eos cognoscerent, et extrema supplicia minabantur, si quis talis repertus fuisset. Sed hi nulli cernebantur: nam duces huiusmodi praedatores cum praeda statim in Moesiam mittebant. Hoc igitur modo Didymotichenses in maximas difficultates reique cibariae penuriam adducti sunt. Tum animadverso periculo, Irene imperatrix Moesis praecepit, uti ab urbe abscederent, amplius eorum auxilium opus non esse, quod satis praestitissent, atque idcirco se non tantum ipsorum regi, verum etiam ipsismet multas gratias agere. Moesi neutiquam se recessuros, sed contienter ibidem pro imperio regis ad opem ipsis ferendam mansuros affirmare. Eo responso Didymo-

A.C. 1342 ὄλεθρος ἐλλείπων κατ' οὐδέν. ὁ δὲ τῆς πόλεως ἀρχιμερὺς ὄρων ἤδη κλονουμένους καὶ πρὸς τὴν ὑπερβολὴν τῆς δυσπραγίας ἐνδιδόντας, παρελθὼν εἰς μέσους, παρεθάρρυνε καὶ οὐκ εἶα καταπίπτειν, κατὰ γνώμην Θεοῦ πάντα τὰ τῆδε πράττεσθαι εἰπὼν, καὶ τὰς τοιαύτας ἐπηρείας ὑπ' ἐκείνου παρα-5 χωρεῖσθαι, ἵνα τὸ πρὸς βασιλέα φίλτρον ὑμῶν δοκιμασθῇ· ὅς ἤξει τε μετὰ μικρὸν καὶ πάντας ἀμείψεται ταῖς προσηκούσαις εὐεργεσίαις. μηδὲ γὰρ οἴεσθε ἐκείνον μὴ κατὰ γνώ-
 B μην βασιλεύειν Θεοῦ. τοῦτο γὰρ αὐτὸς σαφέστατα εἰδέναι. ἀμφισβητῶν γὰρ, ἔφασκεν, ἐν ἀρχῇ περὶ ἐκείνου, εἰ μὴ κατ' εὐ-10 δοκίαν, ἀλλὰ μᾶλλον κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ εἰς τοῦτο ἦλθε σχήματος ἰδίᾳ πειθόμενος ἐπιθυμία καὶ ὁρμῇ, καὶ δεδοικὼς μὴ καὶ αὐτὸς συναπόλοιτο, τοῖς Θεοῦ συνῶν βουλευσαμένοις ἐναντία, εὐχαῖς προσανέχειν καὶ δεήσει τὸ Θεῖον ἐκκαλεῖσθαι, ὥστε διδαχθῆναι περὶ αὐτοῦ, εἰ μὴ ὀργίζοιτο περὶ τῶν γινο-15 μένων. ἐκκαλυφθῆναι δὲ αὐτῷ παρὰ τοῦ πνεύματος, ὅτι κατ' εὐδοκίαν μᾶλλον εἶη τὸ βασιλεύειν Κατακουζηνόν. ᾧ καὶ πεισθέντα καὶ πᾶσαν ἀμφιβολίαν ἀποθέμενον ἐν Διδυμοτείχῳ μένειν τῇ βουλήσει τοῦ Θεοῦ συναίρομενον τὰ δυνατά. οὐ γὰρ ἂν τις αὐτοῦ κατηγοροίη, ὅτι τῶν ἐν τῷ παρόντι βίη20
 C τινὸς δέοιτο παρὰ βασιλέως. οὔτε γὰρ πρότερον, οὔτε μέχρι νῦν τοιούτου τινὸς παρὰ τινος ἐδεήθη. καὶ αὐτοῖς παραινεῖν νυνὶ γενναίως ἴστασθαι πρὸς τῶν δεινῶν τὰς ἐπαγωγὰς, ὡς οὐ μέχρι πολλοῦ τινος ἔσομένης, ἀλλ' ὀλίγῳ ὕστερον λυθη-

tichenses nimio opere perturbati ac territi, nihil iam sibi deesse ad exitium arbitrabantur. At episcopus urbis hosce motus tamque atroci calamitati se submittentis animos intuens, progressus in medium labantes erigit et confirmat: quae hic fiunt, omnia divino nutu fieri et huiusmodi miseras atque clades Deum permittere, ut eorum erga imperatorem amor illustretur, qui propediem venturus, et pro eo ac mereatur, unumquemque remuneraturus sit. Non enim putandum, cum Deo nolente imperare: immo volente, quod ipse norit certissimo. Nam cum principio dubitaret, num divina voluntate, an indulgentiae potius et cupiditati suae ac libidini obsecutus, purpuram assumpsisset, timeretque, ne, si ab illis esset, quorum cogitationes Deo contrariae sunt, una cum illis etiam periret, ad preces et vota incubuisse divinumque numen fatigasse, ut se doceret, ecquid sibi ista probarentur. Tum sibi per spiritum revelatum, placere Deo, Cantacuzenum imperare. Se vero citra haesitationem credidisse, et Didymotichi manere, ut quantum possit, operam ac studia sua cum divina voluntate coniungat. Neque enim a quoquam se accusari posse, quasi quippiam rerum humanarum ab imperatore sibi quaerat: usque nunc enim nihil tale ab ullo quaesivisse. Et se illos hortari, ut hoc tempore viriliter malis praesentibus resi-

σομένας, ἔλεων αὐτοῖς ἐπιβλέψαντος Θεοῦ. τοὺς γὰρ πολιορ-Α. C. 1342
 κοῦντας τούτοις Μυσοὺς, ἐν προσχῆματι φιλίας καὶ τὴν πα-
 ροῦσαν ἔνδειαν ἐπαγαγόντας, ἐν ἐπὶ ταῖς ἐσομέναις μάλιστα
 ἡμέραις συμπατοῦντας ὄψεσθε ἀλλήλους καὶ φυγῆ τὴν σωτη-
 591ῖαν ποριζομένους καὶ τῶν περισχόντων ἀπαλλάξεσθε δει-
 νῶν. ὁ μὲν οὖν μετρόπολίτης τοιαῦτα εἶπε· πᾶσι δὲ εὐθύς
 ἐπῆλθε βελτίω προσδοκᾶν καὶ τῆς ἀθυμίας ἀπηλλάττοντο· Ὁ
 ἤδεσαν γὰρ αὐτὸν τὰ μέλλοντα εἰδέναι μᾶλλον, ἢ τὰ παρε-
 ληλυθότα ἕτερον· καὶ ὡς προφητεύοντι προσεῖχον φανερώς.
 10 ἰδιηπόρουν δὲ ὁ, τι ἂν εἴη τὸ Μυσοῖς αἴτιον ἐσόμενον φυγῆς.
 ὁ δ' αὐτὸς ἀρχιερεὺς καὶ Ἀποκαύκῃ τῷ μεγάλῳ δονκί ἔ-
 γραψε τοιαῦτα, ὡς ἀποροίη, ὅτιον ἕνεκα πείραν αὐτοῦ πολλά-
 κισ ἐν πολλοῖς πρότερον ἐσχηκὼς, καὶ τῶν εἰρημένων τὴν
 15 ἔκβασιν οὐκ εἰς μακρὰν, οὐδ' εἰς ἕτερόν τινα, ἀλλ' εἰς ἑαυ-
 τὸν ἰδὼν σαφέστατα γεγενημένην, νῦν ἀπιστοίῃ παντάπασι
 καὶ λόγους οἴοιτο εἰκῆ λεγομένους τὰ εἰρημένα ὑπ' αὐτοῦ.
 αὐτὸς δὲ καίτοι μὴ βουλομένην κείθεσθαι, οὐδὲν ἦττον συμ-
 βουλευσείν, ἂ ἀντὶ τῆ τε καὶ Ῥωμαίοις ἅπασι λυσιτελήσειν P. 539
 οἴεται. ἐκκαλυφθῆναι γὰρ αὐτῷ παρὰ Θεοῦ, ὡς οὐκ ἐκείνῳ
 20 μᾶλλον, ἀλλὰ Καντακουζηνῷ, τῷ πρὶν μὲν μεγάλῳ δομεστικῷ,
 νυνὶ δὲ βασιλεῖ γεγενημένῳ, τὸ τοῖς βασιλέωσι παισὶν ἐπι-
 τροπεύειν καὶ συμβουλεύειν προσήκει. διὸ καὶ δεδόσθαι
 παρὰ Θεοῦ· ἐκείνῳ δὲ ὑπ' ἐκείνον εἶναι καὶ περὶ ναῦς ἀσχο-
 λῆσθαι καὶ θαλασσοκρατεῖν. συννεβούλευέ τε ἔχεισθαι τῶν

stant, quae, Deo propitiis oculis respiciente, brevi in nihilum casura
 sint. Moesos quippe istos obsessores et obtentu amicitiae praesen-
 tis auctores inopiae, septem omnino diebus futuris fuga salutem
 petentes atque inter se conculcantes visuros: et quibus nunc cir-
 cumdentur malis, fore liberos. Haec ut metropolita disseruit, omnes
 confestim posita tristitia, spem fortunae melioris ingressi sunt. No-
 rant siquidem, perspectiora esse illi futura, quam aliis praeterita:
 et tamquam vati animos eidem palam attendebant. Cur vero Moesi
 fugam facturi essent, de hoc ambigebant. Idem antistes Apocaucho
 magno duci in hanc sententiam scripsit. Non videre se, quam-
 obrem cui sui documenta saepe in multis habuisset, dictorumque
 suorum eventum non in longum dilatum, nec ad alios, sed ad se
 pertinuisse manifestissime sciret, nunc penitus fidem sibi denegaret
 et pro verbis inanibus duceret, quae dicerentur. Porro se, quam-
 quam refraganti, nihilo minus quae cum ipsi, tum Romano imperio
 universo conducere sentiret, suadere velle. Sibi enim a Deo indi-
 catum, non ipsi, verum Cantacuzeno, qui prius magni domestici
 munus gessisset, nunc imperatori renuntiato, convenire imperatoris
 defuncti liberis tutorem esse et una cum illis imperare. Unde et
 hoc ei divinitus datum: ipsi autem eidem subesse et rem navalem

A.C. 1342 δεδομένων καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἔσχαμμένα πηδᾶν, καὶ ἐδεῖτο
 πείθεσθαι· μηδὲ γὰρ ἂν εἰς τέλος ἤξειν ἀγαθὸν αὐτῷ τὸ
 τοῖς βεβουλευμένοις ἀντίστυσθαι θεῷ. καὶ αὐτὸς γὰρ ἐν
 ἀρχῇ μάλιστα ἔφασκε τῆς ἀναρῶσῆς Καντακουζηνοῦ τοῦ
 Β βασιλέως περὶ τῶν πραττομένων δυσχεραίνων καὶ ἀναλογι-⁵
 ζόμενος, εἰ μὴ κατὰ γνώμην εἶη θεῷ τὰ εἰργασμένα, καὶ
 V.433 διὰ τοῦτο δεήσῃσι προσκείμενος καὶ ἱκεσίαις, ἐκδιδαχθῆναι
 παρὰ θεοῦ αὐταῖς λέξεσιν· ὡς θέλω, εὐδοκῶ, ὀρίζω βασι-
 λεύειν Ἰωάννην τὸν Καντακουζηνόν, καὶ γενέσθω. ἃ τοίνυν
 ὁ θεὸς εὐδόκησεν, οὐδένα δίκαιον ἀνθρώπων πειρᾶσθαι κα-¹⁰
 ταλύειν, ὅτι μηδὲ δυνατόν. ἡξίου τε μὴ κόμπον τὰ τοιαῦτα
 οἶεσθαι καὶ ἄλλως ἐπίδειξιν ἀρετῆς· μηδὲ γὰρ ἂν εἰς τοσοῦ-
 τον ἀπονοίας βάραθρον ἐληλακέναι, ὡς τοιαῦτα καταψεύδε-
 σθαι θεοῦ. ἀλλὰ τῆς τε ὠφελείας τῶν πολλῶν, ἀδίκως οὕτω
 καὶ παρὰ πάντα τοῦ δικαίου νόμον ἀπολλυμένων ὑπὸ τοῦ¹⁵
 C πολέμου, καὶ τοῦ αὐτὸν ἐξελέσθαι ὑφ' ἧς κατέχεται ἀπά-
 τῆς, οἰόμενον Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως περιγενήσεσθαι,
 εἰρησθαι τὰ τοιαῦτα· οἷς εἰ πεισθεῖη, εἴσεται τὴν ὠφέλειαν
 οὐκ ἐν μακρῷ, εἰ δ' οὐ πεισθεῖη, πάντως εἴσεται ὡς ἀλη-
 θείας φίλος αὐτὸς καὶ παρ' ἐκείνης τὰ τοιαῦτα δεδιδραμέ-²⁰
 νος. τοιαῦτα μὲν ὁ Διδυμοτεῖχου ἔγραφε πρὸς μέγαν δοῦκα
 διαρῶρήδην περὶ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως προλέγων,
 ὡς τῶν ἀδικούντων περιέσται. ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ τὰ γράμματα
 1. ἔσχαμμένα P. 5. λογιζόμενος P.

curare ac mari praesidere. Monebatque, ut datis contentus, septa
 ne transiliret, atque ut se audiret, rogabat: haud enim bene even-
 turum, si contra divinum consilium venerit. Se quoque principio
 potissimum creationis Cantacuzeni, factum aegrinus ferentem et cog-
 itantem, ne forte aliud Deo videretur, precibus operam dedisse
 et ab ipso his verbis doctum fuisse: Sic volo, sic complacitum est,
 sic decerno, imperare Ioannem Cantacuzenum: fiat. Quae igitur
 Deo complacuerunt, mortalium nemini fas esse irrita reddere conari,
 quia nec potest. Precabatur insuper, ne ista cuidam gloriationi
 et ostentationi virtutis adscriberet: non enim in id superbiae ha-
 rathrum decidisse, ut talia adversus Deum mentiat: sed ad fructum
 multorum, inique adeo et contra omnem iustitiae legem bello
 pereuntium, et ad ipsum errore liberandum, dum se Cantacuzeno
 imperatore superiorem fore confidit, haec dicta esse: quibus si pa-
 ruerit, quantum operae pretium fecerit, brevi intellecturum. Sin mi-
 nus, tamen plane cogniturum, se amicum esse veritatis, a qua ista
 didicerit. Hactenus litterae metropolitani Didymotichensis ad magnum
 ducem, quibus perspicue Cantacuzenum inimicos superaturum
 praenuntiavit. His ille perlectis nihil respondit. Ceterum non de
 imperatore solo multa istiusmodi, sed de privatis quoque nonnullis

ἀνέγνω, οὐδὲν πλέον ἀπεκρίνατο. οὐ περὶ βασιλέως δὲ μό- A.C. 1342
 νον ἐκεῖνος πολλὰ τοιαῦτα προηγόρευεν, ἀλλὰ καὶ περὶ ἰδιω-
 τῶν τινων οὐκ ὀλίγα. Βρυεννίου γὰρ τοῦ Μιχαήλ, Πам-
 φίλου ἄρχοντος, ἐπιβουλευθέντος τε ὑπὸ τοῦ δήμου καὶ D
 5 δεσμοῦ εἰς Βυζάντιον ἀπαχθέντος, δεσμοτήριόν τε ὑπὸ
 τῶν ἀρχόντων οἰκεῖν κατεψηφισμένου, ἐπεὶ χρόνῳ ὕστερον
 μικρᾶς τιнос ἕνεκα αἰτίας ὁ τῆς φρουρᾶς ἄρχων ὑπὸ μα-
 νίας ἀλόγου καὶ θυμοῦ εἰς τοσοῦτον ἠκίστατο σφοδρῶς, ὡς
 νομισθῆναι καὶ ἀποθανεῖν, πρὸς τοὺς οἰκείους ἐν Διδυμοτεί-
 10 γῳ τῆς φήμης διαδοξαμύουσης, κακείνων τοῦ ἀρχιερέως δεο-
 μένων ἀπαγγέλλειν τῇ γυναικὶ τοῦ ἀνδρὸς τὴν τελευτήν, ἵν'
 ὑπὸ τῆς πρὸς ἐκεῖνον αἰδοῦς κατεχομένη, μὴ τὴν ψυχὴν
 ἀπορῶσῃ πρὸς τὴν ἀγγελίαν, ἐκεῖνος οὐ τετελευτηκέναι ἔφα-
 σκε Βρυέννιον, ἀλλὰ ζῆν· τετύφθαι μέντοι εἰς τοσοῦτον P. 540
 15 ἀπανθρωπίας, ὡς καὶ ἄλλων δεηθῆναι, τὰς σηπεδόνας καὶ
 φλεγμονὰς τὰς ἐκ τῶν μαστίγων καταστελούντων. μὴ μέν-
 τοι γε ἀποθανεῖν, ἀλλὰ ζῆν καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν
 αἰκισαμένων ἄλλων τέ τινων ἀπορῶτοτέρων ἕνεκα αὐτῷ
 ἐπενεχθῆναι, καὶ τῆς εἰς παῖδας καὶ γυναῖκα ἐπανόδου αἰτία
 20 μάλιστα ἐκείνη ἔσται. τοῦ δεσμοτηρίου γὰρ ἀπολυθεὶς ἐπὶ
 τῷ ἰᾶσθαι τὰς πληγὰς, διαδρᾶς ἀφίξεται ἐνθάδε. χρόνῳ
 δὲ ὕστερον καὶ βασιλέως παρόντος, πεσιτῆται μαχόμενος
 ὑπὲρ αὐτοῦ. ἅ πάντα ὕστερον κατὰ τὴν ἐκείνου πρόρῳη-
 σιν ἀπέβαινε. ἀφελθεὶς γὰρ τοῦ δεσμοτηρίου ὁ Βρυέν-
 25 νιος ἐπὶ τῷ προνομίᾳ τινὸς τυχεῖν παρὰ τῶν ἰατρῶν, καιροῦ B

haud pauca vaticinatus est. Cum enim Michaël Bryennius, Pamphili
 praefectus, insidiis a populo esset appetitus et Byzantium in vin-
 culis adductus, et ab archontibus carcere damnatus pauloque post
 a praefecto custodiae parva de causa per insanum furorem adeo
 flagellis laceratus, ut pro mortuo haberetur, fama Didymotichum
 ad eius propinquos volante et illis episcopum rogitantibus, ut uxori
 necem mariti aperiret, quo, reverentia et pudore illius cohibita,
 vitam sibi ad nuntium tam funestum ne abrumperet, episcopus
 Bryennium non esse mortuum dixit, caesum tam atrociter, ut ad
 saniem et inflammationes ex flagellatione coercendas sale opus fu-
 erit. Verumtamen adhuc vivere, et tam inhumaniter aliis de cau-
 sis quibusdam secretioribus flagellatum esse, reditusque ad uxorem
 et liberos illam praecipue causam fore. Dimissum enim e carcere
 ad plagas curandas, Didymotichum fugam arrepturum. Tempore
 autem procedente et imperatore praesente, pro ipso in acie oc-
 cubiturum. Quae omnia exitus docuit. Absolutus namque a car-
 cere Bryennius, ut a medicis curaretur, opportunitatem fugiendi
 nactus, domum incolumis pervenit: postea in pugna contra Momi-

A.C. 1342 *τυχῶν διεσώζετο οἴκαδε διαδραῖναι δυνηθεῖς· ὕστερον δὲ ἐν τῇ πρὸς Μομιτζίλον μάχῃ ἔπεσε μαχόμενος ἐπίπροσθεν βασιλέως. τοιαύτης ἦν ἐκεῖνος χάριτος ἤξιωμένος παρὰ Θεοῦ, καὶ τὰ ἐσόμενα ὡς ὁρώμενα προήδει. οἱ μέντοι Μυσοὶ οἱ περὶ Διδυμότειχον ἐστρατοπεδευμένοι μετὰ μικρὸν παρὰ τῶνδ' σφετέρων πυθόμενοι σκοπῶν, ὡς πλήθος Περσικῶν νεῶν τῇ τοῦ Ἐβρου προσέσχεν ἐκβολῇ, ὑπὸ τοῦ Θορύβου καὶ τῆς ταραχῆς ἀλλήλους συμπατοῦντες κατὰ τὴν ἀρχιερέως πρόρρησιν τάχιστα ἀνεχώρουν, καὶ ὅποι γῆς κατεδύοντο ἀγνοούμενοι. οἱ δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες τῆς¹⁰*
C *φυγῆς, ἐθαύμαζον ὅ,τι ποτ' ἂν εἶη τὸ οὕτω Θορυβῆσαν τοὺς Μυσοὺς. μετὰ μικρὸν δὲ ἠγγέλλετο, ὡς Ἀμούρ ὁ τοῦ Αἰτίνης, φίλος ὢν ἐς τὰ μάλιστα Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ καὶ πολλὰς ἀποδείξεις τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ πρότερον πιρσεχημένος, (δι' ἐκεῖνον γὰρ καὶ βασιλεῖ τῷ νέῳ Ἄνδρο-15*
V. 434 *νίκῳ πρὸς τὸν κατὰ Φωκαίας καὶ Λέσβου πόλεμον συνεπολέμησε,) πεπνυμένος περὶ αὐτοῦ, ὡς μεγάλας χρήσαιο κακοπραγίαις, κοινῇ τῶν Ῥωμαίων αὐτῷ πάντων ἐκπολεμωθέντων, καὶ αὐτὸς μὲν ἦρχετο ἐς Τριβαλοὺς φygὰς, Διδυμότειχον δὲ, ὃ μόνον καταλέλειπτο γυναικί τε καὶ τέκνοις καὶ τοῖς²⁰*
ἄλλοις τοῖς ὑπολειφθεῖσι φίλοις καταφυγῇ δεινῶς ὑπὸ τῆς συγχνῆς πολιορκίας ὑπὸ ἐνδείας ἐπέεσθη, καὶ κινδυνεύει τὸ τοῦ φίλου σκάφος αὐτανδρον ἀπολωλέναι, ὀγδοήκοντα καὶ
D *τριάκοντα ναῦς τὰς συμπάσας ὁμοῦ παραλαβὼν, καὶ μείζους καὶ ἐλάσσους, ἐν αἷς ἐννακισχίλιοι πρὸς Δισμυρίους²⁵*

tzilum ante pedes imperatoris oppetiit. Tali gratia ille a Deo dignatus erat et futura quasi quae oculis conspiciuntur, praesciebat. Moesi, qui ad Didymotichum castra habebant, haud diu post intelligentes e suis exploratoribus, Persas classem ad Hebri ostia appulisse, prae tumultu trepidi, invicem conculcantes (quod episcopus praedixerat) aufugiebant, nec ubi terrarum se abscondissent, apparebat. Didymotichenses fugae causam ignorantem, mirari, quid ita turbarent Moesi. Parvo temporis intervallo nuntiatum, Amurium, filium Aitinae, Cantacuzeni longe amantissimum, qui multa antea suae in illum voluntatis caritatisque argumenta dederat, (ob illum quippe etiam imperatorem Andronicum iuniorum bello adversus Phocaeam et Lesbum iuverat,) cum accepisset, gravibus conflictantem infortunium, totoque Romano imperio eidem infesto, ad Triballos profugisse, et Didymotichum, quae sola uxori, liberis amicorumque reliquiis perfugium relinquebatur, propter obsidionem extrema inopia premi parumque abesse, quin navis amici cum ipsis vectoribus sommergatur, deductis numero trecentis octoginta navibus maioribus et minoribus, et undetriginta millibus impositis, ad Hebri ostia applicuit: atque haec, missis ad Irenen imperatricem

ἐπιβάται κατελέγοντο, παρὰ τὸ τοῦ Ἐβρον στόμα προσέσχε. A. C. 134a
 πέμψας δὲ καὶ ἐκεῖνος πρέσβεις πρὸς Εἰρήνην τὴν βασιλίδι,
 ἀπήγγελλε τὰ ἴσα ἐδήλου τε ὅτι ἤξει καὶ αὐτὸς μετὰ μι-
 κρόν. Εἰρήνη δὲ ἡ βασιλὶς τοὺς τε στρατιώτας ἔπεμπεν,
 5 ὅσοι ἦσαν, καὶ τοὺς ἄλλους τῶν εὐγενεστέρων εἰς ὑπάντησιν
 ἐκείνου, καὶ ἵππους ἑκατὸν, ὡς ἂν αὐτὸς τε χρῆσαιτο καὶ
 μὴ πεζῇ βαδίξῃ, καὶ τοῖς ἄλλοις διαδοῦν. ἀπήγγελλον τε οἱ
 κεκομικότες, μὴ μέμφεσθαι τῆς ὀλιγότητος, ὡς διὰ τὸν πε-
 ρισχόντα πόλεμον αὐτῶν μᾶλλον ἵππων δεομένων καὶ διὰ
 10 τοῦτο τῶν παρόντων οὐ πλείους παρέχεσθαι δεδνημένων.
 τοὺς μὲν οὖν ἵππους ἐδέξατο ἀσμένως καὶ βασιλίδι χάριτας P. 541
 τῆς εὐεργεσίας ὠμολόγει· διέδωκε δὲ τοῖς εὐγενεστέροις τῶν
 Περσῶν καὶ μάλιστα προήκουσι καθ' ἡλικίαν. ἐρόμενος δὲ
 περὶ τοῦ φίλου βασιλέως εἰ ζῆ, πολλὰ στεναῶν καὶ δάκρυα
 15 τῶν ὀφθαλμῶν ὑπὸ συμπαθείας ἀφίεις, ἐπεὶ ἐπίθετο ζῆν
 θεοῦ βουλομένου, πρῶτα μὲν ὠμολόγει χάριτας θεῷ, πολλὴν
 αὐτοῖς τὴν πρόνοιαν καὶ τόλμαν ὑπὲρ βασιλέως παρεσχημέ-
 νῃ, ἔπειτα δὲ καὶ αὐτοῖς τῶν αὐτῶν ἕνεκα καὶ χάριτας
 ὠμολόγει καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων ὀφειλέτην ἑαυτὸν ἀπέφαι-
 20 νεν, ὡς κινδύνους μεγάλους καὶ πολλοὺς ὑπὲρ ἐκείνου ἐνεγ-
 κοῦσι. τὴν στρατιάν τε παραλαβὼν, πεζὸς ἐχώρει καὶ
 αὐτὸς εἰς Διδυμότειχον, δισχιλίους λογάδας ἔχων περὶ B
 ἑαυτὸν. δεομένων δὲ τῶν ἐκ Διδυμοτείχου ἵππων χοῆ-
 σθαι, καὶ παρεχομένων καὶ ἑτέρους πρὸς τοῖς ἑκατὸν, οὐκ

17. προθυμίαν M.

nuntiis, simulque semet mox affuturum, significavit. Irene omnes
 praesidiarios et nobiles ei obviam mittit: equos praeterea centum,
 quorum uno ipse uteretur, ne pedibus incederet, reliquos comiti-
 bus distribueret. Renuntiabant autem qui illos ducebant, non
 debere ea paucitate offendi: nam propter praesens bellum equorum
 raritate laborari atque ideo plures his suppeditare nequivisse. Equos
 Amurius non invitatus accepit et imperatrici pro ista gratia grates
 egit, interque Persas nobiliores ac praesertim actate proveciores
 dispertivit. Percunctatus autem de caro sibi imperatore, num vive-
 ret, idque multa gemens et lacrimans, ex commiseratione videlicet,
 ubi audivit, cum Dei beneficio superstitem esse, primum quidem
 numini laudes dixit, cuius ope ad tuendum illum ipse cum suis
 tam prompti ac magnanimi essent. Deinde illis quoque eadem de
 causa gratias egit et se multa atque eximia debere pronuntiavit,
 qui tam variis et ingentibus sese pro illo discriminibus obtulissent,
 stipatusque bis mille selectis militibus ad urbem pedibus et ipse
 processit. Orantibus qui Didymoticho obviam prodierant, ut equo
 uteretur, et alios insuper extra centum illos subministrantibus, non

A.C. 1342 ἐπιτίθετο αὐτὸς, δισχιλίους εἶναι φάμενος τοὺς εὐγενεστέ-
 ρους καὶ μάλιστα ἀξιόους ἵπποις χρῆσθαι. ἐπεὶ δὲ μὴ εὐ-
 ποροῖη πᾶσι διαδοῦναι, βέλτιον πεζεύειν καὶ αὐτὸν, ἐν τῷ
 συμπονεῖν αὐτοῖς ῥάω καὶ φορητοτέραν τὴν ἐκ τῆς ὁδοῦ
 ποιοῦντα ταλαιπωρίαν. οὕτω μὲν οὖν μέχρι καὶ Διδυμο-5
 τείχον ἦλθεν. ἡμέρας δὲ περιμείνας οὐ πολλὰς, ἐν αἷς ἔδει
 τοὺς εἰς Διδυμότειχον τὰς κατὰ Θράκην πορθοῦντας κόμας
 σῆτον πορίζειν ἑαυτοῖς, ἐπεὶ ἐπρόαιτετο αὐτοῖς τὰ κατὰ
 C γνώμην καὶ σῆτον εἰσεκομίζοντο πολὺν καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτή-
 δεια καὶ βοσκήματα, ἐκέλευεν, ὅσα ἦσαν ἐν τῷ στρατοπέδῳ¹⁰
 τῇ σφετέρῃ ἐκ τῆς λείας τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ παρέχειν· καὶ
 ἐπρόαιτετο, ἧ προσέταπτεν ἐκεῖνος. πεντακοσίους τε ἐκ δισχι-
 λίων ἐκείνων λογάδων ἀπολεξάμενος καὶ ἑννακισχιλίους ἐκ
 τῆς ἄλλης στρατιᾶς, ἔπεμπεν εἰς τὰς ναῦς, φρουρήσοντας
 ἄχρις ἐπανήξει· τὸ δὲ λοιπὸν στρατόπεδον εἰς δισμυρίους¹⁵
 ὄντας ἐπὶ πεντακοσίοις καὶ χιλίοις τοῖς λογάσιν, ἐπεσθαι
 ἐκέλευεν, ὡς ἐκεῖσε ἀφιζόμενος, ἔνθα διατριβεὶ βασιλεὺς.
 ἦσαν οὖν ἅπαντες καὶ αὐτὸς πεζῆ, πλὴν τῶν ἑκατὸν ἐκεί-
 των, ἀδυνάτων ὄντων πεζεύειν διὰ τὸ γῆρας. καὶ γενόμενοι
 D παρὰ τὸ ἐν Χριστουπόλει τείχισμα, ἐπεὶ ἀντέχειν οὐχ οἰοίτο
 τε ἦσαν οἱ φρουροῦντες πρὸς τοσαύτην δύναμιν, πολλαχοῦ
 διατεμόντες, ἐκείνων ἐκλιπόντων, διέβησάν τε καὶ ἠύλισαντο
 ἐγγὺς τὴν νύκτα.

7. πορθοῦσι P. 18. τὴν add. P. ante τῶν. 19. τὸ om. P.

est motus, duo millia nobiliorum esse dicens, dignos in primis
 qui equitarent. Quia vero qui in tantum numerum distribuerentur
 non sufficerent, praestare et se peditem incedere, laboremque com-
 municantem viae molestiam illis leviozem reddere. Ita Didymoti-
 chum venit, ubi paucos dies moratus, quibus Didymotichenses Thra-
 ciae pagos depraedantes sibi victum conquirere oportebat, postquam
 negotium ex sententia transegerunt, magnumque frumenti numerum
 et alia ad victum idonea cum pecore in urbem intulerunt, manda-
 vit, ut quidquid in tentoriis suis praedarum esset, Didymotichen-
 sibus donaretur. Curatum ut mandaret. Praeterea quingentos ex
 selectis illis duorum millium segregatos, et de reliquo exercitu no-
 vem millia ad naves in reditum suum custodiendos misit: ceteros
 ad vicena millia, praeter mille quingentos selectos, sequi iussit, ad
 imperatorem profecturus. Ambulabat igitur ipse et reliqui universi,
 demptis centum illis, qui senectutis imbecillitate pedibus ingredi
 non poterant. Cumque ad muram iuxta Christopolim venissent,
 quoniam qui illic in praesidio erant, adversus tantas copias nil va-
 lebant, stationem ipsis deserentibus, Persae multis locis eo per-
 forato transierunt et non procul inde noctem duxerunt.

νζ'. Φεραῖοι δὲ πυθόμενοι περὶ τῆς στρατιᾶς τῆς Περσ. Α. C. 1342
 σικῆς, ὅτι μέλλει διέναι κατ' αὐτοὺς, καὶ τὴν τε βλάβην δεί. P. 542
 σαντες, ἣν κακώσειν ἔμελλεν αὐτοῖς τὴν χώραν, ἄλλως τε V. 435
 καὶ μίσει τῷ πρὸς βασιλέα δυσχεραίνοντες, μὴ ὑπὸ τῶν B
 5 Περσῶν ὠφελῆθῃ, ἔγνωσαν δεῖν παράγειν τὸν ἄρχοντα τῆς
 στρατιᾶς, καὶ γράμματα πλασάμενοι ὡς ἐκ βασιλέως ἔπεμ-
 πον πρὸς αὐτόν. ἃ μετὰ τὸ προσαγορεύειν πολλὴν ὁμολο-
 γοῦντα χάριν τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας, ὅτι πολλὴν ὑπέμεινε
 καὶ πόνον καὶ δαπάνην δι' αὐτόν, ἔπειτα ἐκέλευεν ἀναστρέ-
 10 φειν, ἔξ οὗπερ ἂν ἐγγένοιτο τοῖς γράμμασι τόπου περιτυχεῖν,
 μὴ καὶ ἄκων βλάβῃ νομίζων ὠφελεῖν. ἐκεῖνον γὰρ ἐν ἔσχα-
 τιαῖς τῆς Τριβαλῶν διατρίβειν γῆς, ὅθεν οὐ ῥάδιον ἐπανελ-
 θεῖν νυνί. εἰ δ' αὐτοὶ χωροῖεν πρὸς ἐκεῖνον διὰ μέσης τῆς C
 γῆς τῶν Τριβαλῶν, δέος μὴ αὐτῶν ὁ ἄρχων ἀντὶ φιλίας,
 15 ἣν ἐνδείκνυται πρὸς αὐτόν νυνί, πρὸς ἔχθραν καὶ ὀργὴν
 μεταστραφῆ καὶ διάθῃται κακῶς, ὡς αἴτιον πολέμου βαρβα-
 ρικοῦ καὶ φθορᾶς αὐτῷ γεγενημένον. τοιαῦτα μὲν οὖν τὰ
 γράμματα ἐκέλευεν. Ἀμούρο δὲ ἐπεὶ ἀνέγνω, τῶν μὲν συν-
 20 σκευασμένων ὑπόπτευεν οὐδὲν, νομίσας δὲ ἐκ βασιλέως εἶ-
 ναι ἀληθῶς, ἀμφιβόλοις λογισμοῖς ἐπάλαιεν, εἰ δεῖ ἀνα-
 στρέφειν κατὰ τὰ κεκελευσμένα, ἢ ἤκειν πρὸς αὐτόν, ὡς
 δυσχερὲς ὄν αὐθις εἰς ἀναζήτησιν ἐκεῖνου μετὰ τοσαύτης
 στρατιᾶς ἐλθεῖν. τοιαῦτα δὲ αὐτῷ λογιζομένῳ τῆς νυκτός,
 χριμῶν ἐξαίσιος ἐπιγενόμενος, ὡς καὶ διακοσίους τῷ στρα-

5. ὠφελῆθῃ P. 15. ἐνδείκνυται P.

57. Pheraei, postquam nuntiatum est, Persarum copias per ipsos transituras, vastitatem agro suo metuentes, adhaec odio in imperatorem id inique ferentes, (ne quid videlicet a Persis adiuveretur,) summo duci verba danda censuerunt, litterasque commentitias sub persona imperatoris ad eum miserunt. Iis secundum salutationem gratiae Amurio singulares de studio erga se agebantur, ex quo multos eius causa labores ac sumptus tolerasset. Deinde hortabatur, uti ex eo loco, in quo epistolam acciperet, retro abiret, ne imprudens noceret, dum prodesse cuperet. Se enim in extimis Triballorum finibus versari, unde iam redire non sit proclive. Si ipsi per mediam Pheraeorum regionem ad se proficiscantur, timendum, ne princeps Triballus praesentem amicitiam in iram et odium vertens, male sibi faciat, ut qui bellum cum barbaris ac pestem ei crearit. Haec litteris perscribebantur. Quas cum Amurius legisset, nihil subesse fraudis suspicans, sed revera ab imperatore missas existimans, huc illuc perplexus versabat animum, revertereturne, sicut monebatur, an ad Cautacuzenum porro pergeret, quem cum tam ingenti agmine perquirere, rursus difficile et operosum esset. Haec illum

- A. C. 1342 τοπέδῳ ὑπὸ κρούους ἐναποθανεῖν, ἠγάγκασεν ἀναστρέφειν, πολλὰ καὶ τῶν γραμμιάτων πρὸς τὴν ἐπάνοδον συναρμυμένων. ἐλθὼν δὲ εἰς Βῆραν, ἔνθα αὐτῷ ὠρμίζοντο αἱ νῆες κατὰ τὸν Ἑβρον ποταμὸν, εὗρε κατ' ἐκείνην τὴν νύκτα καὶ τῶν ἐν ταῖς ναυσὶ τριακοσίουσ ἀποθανόντας· αἰχμαλώτων δὲ πλήνδ' ὀλίγων πάντας, ὀλίγους ὄντας καὶ αὐτοὺς διὰ τὸ μὴ τὴν στρατιὰν πρὸς λείαν ἐπιπλέον διασκεδασθῆναι τῆς προκειμένης ἕνεκα στρατείας Ἀμουρ τὸν σατραπὴν οὐκ εἶν. εἰς Διδυμοτείχον δὲ πρὸς βασιλίδα τὴν Εἰρήνην γραμμαῖσι δηλώσας τῆς ἐπανόδου τὴν ἀνάγκην καὶ παραιτησάμενος, ὡς διὰ τὸνιο
- P. 543 χειμῶνα μὴ πρὸς αὐτὴν ἐπανήκει προσκνησῶν, ἀπέπλευσεν εἰς τὴν οἰκίαν. μετὰ δὲ τοῦτο, ἐπεὶ ὁ χειμῶν ἐπεκράτει σφοδρότατος κατ' ἐκεῖνο τοῦ ἔτους, οἱ τε ἐκ Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλλης Θράκης ἠσύχαζον καὶ οὐκ ἐπῆσαν τοῖς ἐν Διδυμοτείχῳ, ἀλλ' ἀναγκαίως διεχείμαζον ἐν ταῖς οἰκίαις. ἐκεῖ-15 νοι δὲ ὑπ' ἐνδείας ἀναγκαζόμενοι καὶ τῶν ἄλλοις φοβερωτάτων κατατολμῶν, πεζοὶ τε ὀλίγοι πλείους διακόσιοι καὶ ἵππεῖς ἐλάτιους τούτων πρὸς ἀρπαγὴν τῆς πόλεως ἐξελθόντες, οὕτως ὑπὸ σφοδροῦ κατελήφθησαν χειμῶνος, ὡς ἀναγκασθῆναι αὐτόμολοι πρὸς τοὺς πολεμίους ἀφικέσθαι, ἐκλείποντες ἡδη20 ὑπὸ κρούους. οἱ μὲν οὖν πεζοὶ πάντες ὁμοῦ πρὸς Λίτιζαν
- B πολίχνην ἐλθόντες, ἐπεὶ ὁ τῆς πόλεως ἄρχων τὰ βασιλέως
- V. 436 κρούφα ἤρημένος ἦν, ἐν μιᾷ οἰκίᾳ τοὺς ἄνδρας κατακλείσας, ὡς φρουρεῖσθαι δεῖν, πυρὶ τε ἀνακτησάμενος καὶ τῇ ἄλλῃ

13. τε add. M.

per noctem secum volutantem, exorta subito frigoris immensitas, ducentis per castra enectis, ad reversionem compulit, eodem litteris eum vehementer incitantibus. Ut Beram attigit, ubi naves subductae stabant in Hebro flumine, invenit eadem nocte mortuos vectores trecentos captivosque, demptis paucis, omnes: quamquam et ipsi erant pauci numero, quod Amurios ipse militem propter propositam expeditionem praedabundum amplius discurrere non pateretur. Exarata porro ad Irenem imperatricem epistola, qua necessitatem reditus sui declarabat et simul veniam petebat, quod asperitate frigoris impeditus, ad ei valedicendum non reverteretur, pelago remenso domum discessit. Post, quia illo anno hiems intolerandum saeviebat, Byzantii et reliqui Thraeces Didymotichensibus incursandis abstinentes, volentes nolentes in sua loca hiematum recesserunt. At illi rerum egestate coacti, quamvis maxime ceteris formidanda audere: peditesque aliquanto plures ducentis et equites his pauciores ad praedandum egressi, frigoribus vi sic afflictati sunt, ut iam viribus deficientes, ultro ad hostes confugere compellerentur. Cum itaque pedites simul omnes in oppidulum Lititzam venissent, quoniam praefectus occulte Cantacuzeno favebat, in unis aedibus,

τῶν ἀναγκαίων χορηγία, μετὰ τρίτην ἡμέραν, ἔκων εἶναι, A. C. 1342
 ἐνεδίδου αὐτοῖς πρὸς τὸν θρασμόν· καὶ διαδράντες ὁμοῦ
 πάντες αὐθις εἰς Διδυμότειχον ἐπανῆκον. ὅθεν καὶ αἰτίαν
 ἔσχε παρὰ τοῖς πολεμοῦσι βασιλεῖ. οἱ μέντοι γε ἱππεῖς ἄλ-
 5λοι ἄλλοσε διασκεδασθέντες, οἱ μὲν καὶ φιλαθρώπου τινὸς
 ἐπέτυχον ξενίας καὶ ἀπαθεῖς κακῶν πρὸς τὰς οἰκίας ἐπανῆκον,
 τῶν βασιλέως φίλων πρὸς τὴν σωτηρίαν συναραμένων· οἱ
 πλείους δὲ αὐτῶν ὀλίγη προσηνέστερον ἐξενίσθησαν παρὰ τῶν C
 ὑποδεξαμένων, ἢ οἱ περὶ Ὀδυσσεά παρὰ Κύκλωπος. ἀπέ-
 10θανε μέντοι ἐξ αὐτῶν οὐδεὶς, ἀλλὰ χρόνη ὕστερον κατ' ὀλί-
 γους εἰς Διδυμότειχον αὐθις ἐπανῆκον γυμνοὶ μετὰ πείραν
 ἀλγεινῶν πολλῶν. ἔαρος δὲ ἤδη ἀρχομένου, οἳ τε ἐκ Διδυμο- A. C. 1343
 τείχου ἐπήσαν ταῖς κατὰ Θράκην πόλεσι καὶ κακῶς ἐποιοῦν
 ληϊζόμενοι, ὡς καὶ πολλὰς αὐτῶν, πρὸς τὰς συνεχεῖς ἐφόδους
 15καὶ τὰς ληστείας ἀπειρηκνίας, τῇ βασιλίδι Εἰρήνῃ ἐθέλειν
 προσχωρεῖν, κἂν οἱ ἐν Διδυμοτείχῳ μὴ ἐδέχοντο, ἀπολεῖ-
 σθαι φάσκοντες, εἰ πείθοντο. οὔτε γὰρ εὐπορεῖν φρουρῶν,
 οἱ αὐτὰς φυλάξουσιν, αὐτοὶ τε λιμῶν ταλαιπωρήσειν, εἰ μὴ
 ληϊζεσθαι ἐξέσται τοὺς περιοίκους· ἑτέρα γὰρ αὐτοῖς πρὸς
 20τοῦ ζῆν εὐπορία οὐδεμία ἦν. οἳ τε ἐκ Βυζαντίου Διδυμότει- D
 χον ἐκάκουν ὅσα δυνατά. βασιλεὺς τε ὁ Καντακουζηνὸς πα-
 ρεσκευάζετο αὐθις, ὡς εἰς Διδυμότειχον ἐπανήξων, καὶ ὁ
 Κράλης παρείχετο μὲν στρατιὰν ἐπικουρήσουσαν, ὀλίγην δὲ
 καὶ φαύλην. καὶ διὰ τοῦτο βασιλεὺς πολλοῖς ἐστρέφετο λο-

10. παρ' M. mg. pro ἐξ. χρόνων P.

quasi in custodia, conclusis et luculento foco aliisque necessariis re-
 creatis, post diem tertium libens fugiendi copiam fecit: qui simul
 omnes Didymotichum redierunt. Inde hospes ille apud inimicos
 imperatoris in crimine fuit. Verum equitibus aliis alio dispersis,
 nonnulli et benignum hospitium repererunt et sine noxia domum
 revererunt, amicis imperatoris eorum saluti opitulantibus: plures
 autem paulo humanius, quam illi in Odyssea a Cyclope, accepti
 sunt. Nemo quidem ab iis iugulatus est, sed post aliquod tempus
 pauci, nudi et multa perpressu acerba experti Didymotichum reve-
 nerunt. Vere iam ridente, Didymotichenses Thraciae oppida adoriri
 ac depopulari, ut eorum complura assiduis impressionibus ac de-
 praedationibus fatigata ac desperantia ad imperatricem Irenen trans-
 ire vellent, etsi a Didymotichensibus non reciperentur, sibi per-
 eundum dicentibus, si annuerent. Non enim abundare praesidiariis,
 quos ipsis tutandis darent, et se fame cruciatum iri, nisi vicinos
 depraedari liceret; aliud enim nullum suppetere ad vitam toleran-
 dam subsidium. Byzantii vero urbem, quantum poterant, afflige-
 bant, et Cantacuzenus imperator iterum eodem redire parabat, cui
 Crales auxilium, sed nec magnum et ignavum, adiungebat. Quare

- A.C. 1343 γισμοῖς καὶ φροντίδων ἦν ἀνάπλευς, εἰ δεήσει πάλιν ἢ τὴν Ῥωμαίων δεισαντας δύναμιν αὐθις ἀναστρέφειν εἰς Τριβαλοὺς, ἢ μετὰ τοσούτων καὶ οὕτω φαύλων πρὸς πᾶσαν τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων διακινδυνεύειν. μεγίστη δὲ ἦν αὐτῶ τῶν δυσχερειῶν, ὅτι τῶν χρημάτων, ἃ οἴκοθεν ἤλθεν ἔχων, ἀνα-5
λωθέντων πρὸς τε τοὺς συνόντας ὄντας τοσοῦτους, (πάντες γὰρ διετρέφοντο ἐκ τῶν βασιλικῶν ἐπὶ δυσὶν ἔτεσιν, ἐν οἷς τῆς
- P. 544 Ῥωμαίων γῆς ἀπελαθέντες ἦσαν ὑπερόριοι,) καὶ πρὸς Τριβαλοὺς τοὺς τῶν στρατοπέδων ἡγνουμένους διὰ φιλοτιμίαν, ἐν ἀπόρῳ εἶχετο τοῦ τί χρὴ δοῦν, εἰ μὴ ἐξέσται τὴν πολεμίαν¹⁰ διελθόντας εἰς Διδυμότειχον ἐλθεῖν. οὔτε γὰρ ἐξῆν ἐκεῖθεν χρήματα μεταπέμπεσθαι, οὔτε παρὰ Τριβαλῶν δανείζεσθαι, τῶν μὲν πάντῃ δεδουλωμένων καὶ συζώντων ἐσχάτῃ ἀπορίᾳ, τῶν ἐχόντων δὲ δανείζειν οὐ βουλομένων διὰ τὸ βασιλέα ὄρᾳ μείζοσιν αἰεὶ ταῖς δυσπραγίαις κεχρημένον καὶ ὑποπιεύ-¹⁵
ειν, μὴ καὶ παντάπασι διαφθαρεῖη πρὶν οἴκαδε ἐπανήκειν. οὗ δὲ ἕνεκα πολλῇ μὲν ἐκνυαίνεται τρικυμῖα λογισμῶν τὴν ἔνδειαν ἐννοῶν, ὅφ' ἥς περισχεθήσεται, καὶ τὸν ἄφρυκτον κίν-
B δυνον, αὐτὸς καὶ οἱ περὶ αὐτόν. ἐξέφαινε δὲ πρὸς οὐδένα τὰ ἀπόρρητα καὶ μόνον Θεοῦ ἐδεῖτο, τοῦ λύειν τὰ τοιαῦτα δυ-²⁰
ναμένον. ἀντίκα δὲ τις προσελθὼν Ἀρμπενος ὠνομασμένος, ἐκ Χλερῆνου πρότερον Ῥωμαίοις ὑπηκόου πόλεως, πατριῶν τε ὁμολόγει εὐνοίαν τῇ βασιλεῖ, καὶ αὐτὸς οὐδὲν ἤτιον ἔπραξε

6. ὄντας om. M. 8. ἀπελθέντες P., ἀπελθόντες V. 16. καὶ
add. M. 23. ἄνοιαν P.

variis distractus cogitationibus, plenus erat dubitationis, equid reformidata Romanorum potentia in Triballos rediret, an cum tam exiguo timidorum numero toti se imperio obiectaret. Sed praecipua quam sentiebat, difficultas erat, quod absumpta iam quam domo attulerat pecunia in tam multos, quos ducebat, (omnes enim eius impensa vixerant ad duos annos, quibus Romanorum pulsi finibus exularant,) et honoris causa etiam in Triballorum duces, quid ageret non videbat, si per hostium loca Didymotichum petere non liceret. Nec enim inde dabatur afferendam curare pecuniam, nec a Triballis foenori sumere: quorum pars omnimodis servirent et in summa paupertate viverent; pars etsi non egerent, mutuum tamen dare nollent, quod imperatorem maioribus semper cumulari miseris adspicerent metuerentque, ne in ipso itinere penitus interiret. Quocirca curis gravissimis iactabatur, inopiam et inevitabile periculum reputans, quae se et suos oppressura essent. Verumtamen nulli se aperiens, Deum solum precabatur, qui huiusmodi rebus finem dare potis est. Ecce autem quidam Arbenus nomine, Clereno, antea Romanis subiecto oppido, oriundus, accedit patrisque sui erga imperatorem benivolentiam commemorans, nihilo minus et se aiebat

βούλεσθαι γυνὴ χρήσιμον ἑαυτὸν αὐτῇ παρέχειν καὶ βοηθεῖν Α. C. 1343
 τροπῇ ὁποῖα ἂν δύναίτο δυνατωτάτη· θαυμαστὸν δὲ οὐδὲν,
 εἰ τηλικούτῃ ὄντι καὶ θαυμασίῃ καὶ μεγάλῃ οὐδενὸς ἄξιος
 ὢν αὐτὸς καὶ ἀφανείᾳ πολλῇ συζῶν ἐπαγγέλλεται βοηθεῖν,
 5 εἰ καὶ μῦς ποτε κατὰ τὸν μῦθον λέοντα ἐρῶύσατο πολλῶν
 καὶ χαλεπῶν δεσιῶν. συνεβούλευέ τε, ὡς, εἰ βούλοίτο, ἐπεὶ
 πρὸς Κράλη προσπεμφθεῖ Βερόροιώταις, διαλεξόμενος αὐτοῖς C
 περὶ παραδόσεως τῆς πόλεως καὶ πείσων ὑποσχέσει πολλαῖς, V. 437
 γράφειν καὶ αὐτὸν τοῖς φθλοῖς καὶ δι' ἐκείνων καὶ τοὺς ἄλ-
 10 λους πείθειν δέχεσθαι εἰς τὴν πόλιν, ἣ μεγάλη τε οὔσα καὶ
 πολυάνθρωπος καὶ στρατιᾷ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἐρῶμένη,
 οὐ μετρία γένοιτ' ἂν παραψυχὴ πρὸς τὰς περισχούσας δυσ-
 πραγίας. αὐτὸς γὰρ, καίτοι ὑπὸ Κράλην τελῶν, μᾶλλον
 βούλοίτο Βερόριάν τε καὶ τὰς ἄλλας ἐσπερίους πόλεις αὐτῇ
 15 μᾶλλον ἢ Κράλη προσχωρεῖν· ἐκείνη γὰρ ἀνάγκη δουλεί-
 ειν, βασιλεῖ δὲ μᾶλλον εὐνοεῖν. βασιλεὺς δὲ ἀκούσας, ὑπερ-
 ῆσθη μὲν ἐπὶ τοῖς εἰρημένοις καὶ τῶν πολλῶν ἀνέπνευσε
 φροντιδῶν, τὸ θεῖον αὐτοῦ πρόνοιάν τινα πεποιῆσθαι οἰηθεῖς
 καὶ τὸν ἄνδρα πρὸς τοιαῦτα κεινηκέαι. ἤρετό τε, εἰ τοὺς D
 20 ἐν λόγῳ μάλιστα εἰδείη Βερόροιωτῶν καὶ πρὸς οὔστινας αὐτῶν
 συμβουλεύει γράφειν. τοῦ δὲ, πάντας μὲν εἰδέναι, εἰρηκό-
 τος, τοὺς ἀρίστους δὲ ἐκλεξαμένον, ἐπέειπτό τε ὁ βασιλεὺς,
 ὡς καλῶς βεβουλευμένη, καὶ ἔγραφεν αὐτίκα." Ἀρμπενος δὲ
 συνεβούλευεν, εἰ δύναίτο, καὶ Κράλην πείθειν ἐνδοῦναι αὐτῇ

velle illi inservire eique prodesset quantum maxime posset. Nec
 mirandum, si tam claro genere prognato, tam admirabili et magno
 viro ipse homo abiectus et perobscurus opem promitteret: siquid-
 em et mus aliquando, ut esset in fabulis, leonem multis durisque
 vinculis liberasset. Suadebat igitur, ut, quoniam a Crale missus
 esset, ut cum Berrhocotis de urbe tradenda ageret et multis pro-
 missis eo induceret, si vellet, ipse etiam amicis scriberet, et per
 illos ceteris quoque persuaderet, uti se in urbem reciperent: quae
 ampla et populosa et praesidio militari rebusque omnibus firma et
 munita, in praesentibus malis non mediocri solatio esse queat. Se
 enim, quamvis Crale subiectum, malle Berrhocam aliasque occidenta-
 les urbes ipsum, quam Cralem, dominum agnoscere, cui nolentes
 pariturae sint, cum contra in eum propendeant. Haec audiens
 imperator, gaudio exsiluit et a tot sollicitudinibus respiravit, divi-
 num numen se respexisse et hominem instinctu suo concitasse, rat-
 us. Quaerebat autem, num primarios nosset et ad quos scribendum
 hortaretur. Eo affirmante, se omnes nosse, et optimos quosque de-
 ligente, ei imperator, ut probe consulenti, obsequens, sine mora
 scripsit. Suasit praeterea Arbenus, Cralem quoque, si possit, eo
 permoveat, ut sibi eam cedat, aperteque causam eius apud Ber-

- A.C. 1342 καὶ φανερώς ὑπὲρ αὐτοῦ διαλεχθῆναι Βεῤῥοιωταῖς· βασιλεῖ
 τε γὰρ τὰ μέγιστα λυσιτελήσειν τὸ τοιοῦτο καὶ αὐτῷ τὴν συν-
 τυχίαν μηδένα κίνδυνον ὕστερον ἂν ἐπαγαγεῖν, εἰ ἡ πόλις
 προσχωροῖ βασιλεῖ. ἐπεὶ δὲ τὸ τε ὁ βασιλεὺς αὐτίκα καὶ πρὸς
 P. 545 Κράλην ἐλθὼν ἐπυνθάνετο, εἰ βούλοιο πρὸς Βεῤῥοίαν πέμ-5
 πειν Ἄρμπενον. τοῦ δὲ συνθεμένου, „ἐβουλόμην” εἶπε „γρά-
 φειν καὶ αὐτὸς αὐτοῖς καὶ παραινεῖν εἰς τὴν πόλιν δέχεσθαι.
 ἐννοῶν δὲ, οἷα δρᾶσιαν Φεραῖοι τὸν πρᾶσβεύοντα ἀπεκτονό-
 τες, πρὸς τὴν ἐπιχειρήσιν ἀμβλύνεσθαι, δεδοικῶς μὴ καὶ ἄλ-
 λῳ τῷ κακῶν ὁμοίων αἴτιος καταστῆ. συνεβούλευέ τε μᾶλ-10
 λον γράφειν αὐτὸς ὑπὲρ αὐτοῦ· ἅμα δὲ καὶ Ἄρμπενον ἐπι-
 τρέπειν Βεῤῥοιωταῖς τὰς πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν συνθήκας
 καὶ τοὺς ὅρκους φανεροὺς ποιεῖν, καὶ ὡς εἶη καὶ σοὶ πρὸς
 ἡδονὴν τὸ προσχωρεῖν αὐτοῖς αὐτῷ. ὁ δὲ τὰ μὲν γράμματα
 ἐπέτρεπεν αὐτὸν ὑπαγορεύοντα γράφεσθαι, οἳ ἂν δοκῆ αὐτῷ¹⁵
 B συμφέρειν. Ἄρμπενον δὲ ἐκέλευεν ὑπὲρ βασιλέως Βεῤῥοιω-
 ταις διαλέγεσθαι καὶ φανερὸν αὐτοῖς ποιεῖν, ὡς οὐδὲν ἤγοῦτο
 διαφέρειν αὐτῷ τε προσχωρεῖν καὶ βασιλεῖ. οὕτω μὲν οὖν
 ἡ ἐπίνοια αὐτοῖς εἰς τέλος ἦκει. Ἄρμπενος δὲ εἰς Βεῤῥοίαν
 ἐλθὼν, τὰ τε Κράλη γράμματα παρῆχετο ἀναγινώσκεσθαι²⁰
 ἐπ’ ἐκκλησίας καὶ τὰ βασιλέως τοῖς ἐπιτηδείοις κρῦφα διεδί-
 δου. Βεῤῥοιωταῖ δὲ καὶ πρότερον μὲν τὰ βασιλέως ἡρημέ-
 νοι οἳ τε ἄριστοι ὁμοίως καὶ ὁ δῆμος ἦσαν, καὶ τότε δὲ ὑ-
7. αὐτοῖς om. P. 10. τῶν P.

rhoetas agat. Hoc namque et imperatori fore utilissimum, et congressum hunc sibi periculum nullum creaturum, si urbs ei se adiunxerit. Amplectens consilium imperator statim ad Cralem adit, num Arbenum Berrhocam mittere velit, percunctatur. Quo aiente, volebam et ipse ad eos scribere, inquit, eosque orare, uti me in urbem admitterent. Sed mecum repetens, quo pacto legatum meum Pheraei ante tractaverint, quem contrucidarunt, coepto destitit timique, ne alium in simile malum conicerem. Hortabatur itaque Cralem, ut ipse potius pro se scriberet, et nihilo minus Arbeno mandaret, ut is amborum inter se foedera sancita palam indicaret: et ipsi etiam voluptati futurum, si ad Cantacuzenum se aggregarint. Crales eo dictante, quas sibi commodas duceret, exarari litteras permisit, Arbenoque praecepit, pro imperatore apud Berrhoetas dissereret illosque doceret, Cralem arbitrari, nihil interesse, ad ipsum, an ad illum se conferrent. Sic illis commentum ex animi sententia processit. Arbenus Berrhocam ingressus, Crales litteras in conventu recitandas exhibet: et alias imperatoris occulte per eius fautores spargit. Berrhocotae et antea ab imperatore minime alieni, optimates aequae ac vulgus, et tunc a Triballis pressi (crebro enim continenterque eos incursabant et agrum populationi-

πὸ τοῦ Τριβαλῶν πολέμου πιεζόμενοι, (πολλὰς γὰρ αὐτοῖς A.C. 1343
 καὶ συνεχεῖς ἐποιοῦντο τὰς ἐφόδους, καὶ κακῶς ἐποίουν τὴν
 χώραν ληϊζόμενοι,) καὶ συνορῶντες ἤδη, ὡς ἐν χρῆσιν κινδύ- C
 νου καθεστῶσι δουλεύειν Τριβαλοῖς ἀναγκαζόμενοι, ἄλλως τε
 5 καὶ ὑπὸ τῶν ἀρίστων ἐναγόμενοι, (πλὴν γὰρ ὀλίγων τὰ βασι-
 λέως ἦσαν πάντες ἡρημένοι,) ἐψηφίσαντο τὴν βασιλέως
 κάθοδον· αὐτίκα τε ἤροῦντο πρόσβεις, ἐκ μὲν τῶν ἀρί-
 στων Ἀστραπήρην, τοῦ δήμου δὲ Ἀλληλοῦϊαν, ἐκ τῶν κα-
 τειλεγμένων δὲ τῷ κλήρῳ τῆς ἐκκλησίας Σύρον ὠνομασμέ-
 10 νον, καὶ ἔπεμπον πρὸς βασιλέα, τάχιστα δεόμενοι ἤκειν πρὸς
 αὐτοῦς. οἱ πρόσβεις δὲ ἐπεὶ ἤκον, τὴν τε ἀρχαίαν εὐνοίαν
 τῆς πόλεως ἐδήλουν βασιλεῖ καὶ ὡς, τοῦ πολέμου τοῦδε τοῦ
 συγγενικοῦ Ῥωμαίοις κεινημένου, μετέωροι αὐτοὶ ἦσαν καὶ τὴν
 αὐτοῦ ἐπιδημίαν ἦγον δι' εὐχῆς καὶ πρόθυμοι ἦσαν αὐτῷ
 15 προσνέμειν ἑαυτοῦς καὶ τὸν πόλεμον συγκατεργάζεσθαι. ἐπεὶ D
 δὲ ἐκ προδοσίας τῶν συνόντων συμβαίῃ περὶ αὐτὸν τὰ δυσ-
 χειρῆ καὶ ἔλθοι ὑπερόριος πρὸς Τριβαλοὺς, μάλιστα μὲν βε-
 βουληθῆσαι εὐθύς ἐξαρχῆς εἰς τὴν πόλιν προσκαλεῖσθαι· V. 438
 δεδαικότες δὲ μὴ διὰ ταῦτα μειζόνων αὐτῷ συμφορῶν αἰ-
 20 τιοι καταστῶσι, τοῦ Κράλη διὰ φθόνον καὶ τὸ λαβεῖν
 αὐτὸν τὴν πόλιν ἐπιβουλεύσαντος, τῆς πείρας ἀποσχέ-
 σθαι ἄχοι νῦν. καιροῦ δὲ ἤκοντος νυνὶ καὶ Κράλη μὴ δο-
 κοῦντος δυσχεραίνειν, ἤκειν καὶ αὐτοῦς σὺν ἡδονῇ πολλῇ καὶ
 προθυμίᾳ πυραλησομένου. συνεβούλευτόν τε μὴ μέλλειν,
 25 μηδὲ ὑπερτίθεσθαι τὸν καιρὸν, μὴ τι συμβὰν ἕτερον λυμή- P. 546
 νηται τῇ πράξει. βασιλεὺς μὲν οὖν τῇ τε πόλει πολλὰς ὠ-

bus infestum reddebant) et intelligentes praeterea, nihil propius
 esse, quam ut Triballorum iugum, quamvis nolentes, perferant: ad
 haec ab optimatibus impulsus (praeter paucos siquidem omnes impe-
 ratori adhaerebant) ei reditum decernunt: illicoque legatos, de
 primoribus quidem Asteroperem, de plebe Alleluiam, de ordine
 clericorum Syrum deligunt, ac per eos rogant, uti ad se appropet-
 ret. Legati antiquam civitatis in illum benevolentiam exponunt,
 et eam inter haec arma civilia animi pendisse eiusque adventum
 exoptasse, cui se dederit et ad bellum adiumento esse percipie-
 rint. Quoniam autem suorum proditione in haec infortunia inci-
 disset et exul ad Triballos abiisset, cogitasse statim a principio ad
 urbem suam illum accersere: sed timore, ne ob id in calamitatem
 miserabiliorem devolveretur, Crale propter invidiam et occupatam
 civitatem insidias ei instructuro, hactenus quievisse. Nunc quia
 occasio venerit et Crales id approbare videatur, venire ipsos, ut
 eum multo cum gaudio laetitiaque accipiant. Proinde moveat ab se
 moras, neve in aliud tempus differat, ne quis casus rem totam dis-

A.C. 1343 μολόγει τῆς εὐνοίας χάριτας καὶ τοῖς πρέσβεσί τῆς εἰς αὐ-
 τὸν σπουδῆς· Κράλη δὲ ἀπήγγελλεν, ὅσα οἱ ἐκ Βεῤῥόιας πρέ-
 σβεις εἶποιεν. θαυμάσας δὲ ἐκεῖνος, ὅτι μὴ τοὺς περὶ βα-
 σιλέως λόγους, ὡς καὶ αἱ λοιπαὶ τῶν πόλεων, ἀπαγορεύοιεν,
 ἐπέκρινε καὶ αὐτὸς εἰς πέρας ἄγεσθαι τὸ ἔργον. Ἐλένη δὲ⁵
 ἢ τούτου γαμετὴ καὶ πολλὴν εἰσῆγε τὴν σπουδὴν καὶ παρή-
 νει βασιλεῖ, μὴ τὸν καιρὸν προίεσθαι, ἀλλὰ πάντα δεύτερα
 ἡγησάμενον, μόνου ἔχεσθαι τοῦ Βεῤῥόιαν ὑποποιεῖσθαι. ἀ-
 ναγκαίαν μὲν γὰρ καὶ τὴν εἰς Διδυμότειχον ἐπάνοδον εἶναι,
 οὐχ ἦτιον δὲ λυσιτελήσειν καὶ τὸ Βεῤῥόιαν κατὰσχεῖν, πολ-
 10
 B λὰ δυναμένην πρὸς τὸν πόλεμον συνάρασθαι. συνεβούλευε
 τε μὴ τὴν παρασκευαζομένην αὐτῷ ἐπεσθαι περιμένειν στρα-
 τιάν, ἀλλὰ Γερμανοὺς παραλαβόντα, ὅσους Κράλης τε πα-
 ρέξεται καὶ αὐτῇ, ἀεὶ πρὸς τὰς στρατείας παρεσκευασμένους
 ὄντας διὰ τὸ μισθοφορεῖν, ἅμα τοῖς οἰκείοις σπεύδειν ἐπὶ¹⁵
 Βεῤῥόιαν. κὰν μὲν δέχονται, ὥσπερ ἐπαγγέλλονται, εἰ δέοιτο
 καὶ τῆς στρατιᾶς ἐκείνης πρὸς ἐπικουρίαν, ὕστερον ἤξειν πα-
 ρασκευασθεῖσαν. εἰ δὲ μεταβαλόντες ἀποπέμποιεν, ἀναστρέ-
 ψαντα χρῆσθαι τῇ στρατιᾷ ἤδη παρεσκευασμένη καὶ ἀπο-
 πειρᾶν πρὸς τὴν ἐπάνοδον. τοιαῦτα μὲν ἡ Κράλη ὑπετίθειτο²⁰
 C γαμετῇ τῷ βασιλεῖ, καὶ αὐτῇ τε παρείχετο τοὺς ἰδίους μι-
 σθοφόρους Λατίνους καὶ τὸν ἄνδρα ἔπειθε.

νή. Βασιλεὺς δὲ Κράλη τε πολλὰς τῆς φιλίας χάριτας

21. τε add. M.

turbet atque evertat. Imperator civitati de hac erga se voluntate, et separatim legatis de ipsorum erga se studio honorifice gratias agit, Cralique summam legationis renuntiat: qui admiratus, non etiam Berrhoeam, ut reliquas urbes, verba de imperatore fieri vultuisse, ipse quoque rem ad exitum deducendam iudicavit. Helena vero coniux mire sollicita, imperatorem admonere, ne opportunitati decisset, sed omnibus postpositis, Berrhoeam sui iuris facere solum contenderet. Didymotichum redire, esse id quidem necessarium; verumtamen Berrhoeam, quae multum bello conductura sit, obtinere, haud minus profuturum: suadebatque, ne exercitum ad sequendum se comparantem exspectaret, sed assumptis Germanis, quot Crales et ipsa darent, semper ad expeditionem paratis (quod meritorii essent) una cum propriis Berrhoeam festinaret. Et si quidem promissis stantes eum acceperint et reliqui exercitus ope indigerint, postea iam instructum paratumque venturum esse. Sin immutati eum relierint, reversum paratis tum copiis uti et cum eis reditum periclitari posse. Haec imperatorem Cralis uxor admonebat, ipsaque mercenarios suos Latinos suppeditabat et virum idem ut faceret, permovebat.

58. Imperator, Crali de amicitia eiusque coniugi tum de illa, tum de sollicitudine erga se gratis ample actis, cum mercenariis et

ὁμολογήσας καὶ γαμετῆ καὶ τῆς φιλίας ἅμα καὶ τῆς περὶ Ἀ. C. 1343
 αὐτὸν σπουδῆς, τοὺς μισθοφόρους ἔχων ἅμα τοῖς συνοῦσι
 Ῥωμαίοις, ἤκεν εἰς τὴν Βερόδοιαν· καὶ ἐδέξαντο προθύμως D
 ἀνοίξαντες τὰς πύλας, παρείχοντό τε ἑαυτοὺς πρὸς τὰς στρα-
 5 τείας ὑπὸ φιλοτιμίας προθυμοτάτους καὶ χωρὶς ἀναλωμάτων.
 αὐτίκα δὲ Σέρβιᾶ τε προσεχώρουν ἔκοντι περὶ τὰ μεθόρια
 Θεσσαλίας κειμένη πόλις, καὶ Πλαταμῶν, ἑτέρα παραθαλασσία,
 καὶ φρούρια οὐκ ὀλίγα, τὸ μὲν Πέτρα προσαγορευόμενον, ἕ-
 10 τερον δὲ Σωσκὸς καὶ Σταρίδολα τρίτον. βασιλεὺς δὲ ὡς ἐν
 ἰοβραχεῖ ἐκ τῶν προσθεμένων πόλεων στρατιὰν οὐκ ὀλίγην
 συναγαγὼν, μεταπεμψάμενος δὲ καὶ τὸν ἀνεψιὸν Ἄγγελον
 Ἰωάννην, τὴν Θεσσαλικὴν ἵππον ἄγοντα, ἐπεστράτευσεν Θεσ-
 15 σαλονίῃ καὶ ἐστρατοπέδενσεν ἐν Γαλυκῇ ἐλθὼν, οὐ πολὺ P. 547
 ἄπωθεν τῆς πόλεως. ἤλπιζε γὰρ αὐτῷ τοὺς ἐπιτηδείως ἔχον- V. 439
 15 τας καταπράξασθαι τὴν εἰς Θεσσαλονικίην εἴσοδον· ἦσαν γὰρ
 αὐτῷ διειλεγμένοι περὶ τούτου. τὸ δὲ οὐκ ἀπῆντα, ὥσπερ
 ἤλπιζεν. οἱ Ζηλωταὶ γὰρ καὶ ὁ δῆμος ὑποπεύσαντες, μὴ
 20 εἶχον οἱ τὰ βασιλέως ἡρημένοι τῶν δοκούντων πράττειν τι.
 ἡ μὲν οὖν Θεσσαλονικῆς ἄλωσις οὕτως ἐκωλύετο· βασιλεὺς
 δὲ παρέμενεν ἔτι ἐν τῷ στρατοπέδῳ, πρὸς τὴν πρᾶξιν οὐ παν-
 25 τάπισιν ἀπειρηκώς. Κράλης δὲ ἐπεὶ Βερόδοιᾶ τε καὶ αἱ ἄλ-
 λαι πόλεις προσεχώρησαν βασιλεῖ καὶ ἤδη ἑαυτῷ ἀμύνειν ἐ- B

15. καταπράξασθαι M.

Romanis suis Berrhoeam veniens, portis apertis hilariter exceptus est: obtuleruntque se cives ad militandum suis stipendiis desiderio quodam laudis et gloriae promptissime. Mox item Servia ultro se dedit, urbs ad confinia Thessaliae posita, et Platamon, urbs maritima, oppidula praeterea non pauca, ut Petra, Soscus, Staridola. Imperator, ex deditis urbibus pro temporis brevitate collectis copiis non mediocribus, advocatoque nihilo minus consobriino Ioanne Angelo cum equitatu Thessalico, Thessalonicam se convertit castraque ad Galycum flumen non procul ab urbe locavit: quod speraret, sui studiosos introitum sibi, de quo iam secum per internuntios egerant, confecturos: id quod aliter evenit. Zelotae namque et populus suspicati, non illum absque colloquio cum quibusdam super urbe tradenda habito adventare, diligentissime eam custodiebant, ut amici imperatoris eorum, quae volebant, agere nihil possent. Ergo receptio Thessalonicae ad hunc modum impediabatur. Nihilo secius imperator, spe non prorsus abiecta, in stativis manebat. Crates postquam, Berrhoea aliisque oppidis receptis, ipsum iam sibimet opem ferre posse animadvertit, causa nulla intercedente, fidem

A.C. 1343 ὥρα δυνατὸν, ἐξ οὐδεμιᾶς μεταβαλὼν αἰτίας, τὴν προτέραν φι-
 λίαν εἰς πικρίαν μεταμείψας, ἑαυτῷ τε ἐμέμφετο τοῦ μὴ βασιλέα
 παρακατέχειν καὶ πάντα τρόπον τὴν δύναμιν ἐπειροῦτο κατα-
 λύνειν. καὶ πέμψας ἀνεκαλεῖτο τοὺς ἰδίους μισθοφόρους, οὗ
 τὴν ἀπέχθειαν ἐκφαίνων, ἀλλ' ἑτέρας τινὰς προφασίζόμενος 5
 αἰτίας· Μιχαὴλ τε Μονομάχῳ μεγάλῳ κοινοσταύλῳ τὴν ἄ-
 ξίαν ὄντι, Θεσσαλονίκης τότε ἄρχοντι, συνέβούλευε πέμψας
 κατὰ βασιλέως χωρεῖν καὶ μὴ σφόδρα δεδιέναι, ἄλλως τε
 ἔτι ὀλίγην κεκτημένον δύναμιν καὶ τὸ κράτιστον τῆς παρού-
 C σης ὑφαιρούμενον ὑπ' αὐτοῦ νυνί, (τοὺς γὰρ καταφράκτους 10
 Λατίνους, οὓς ἄγει, ἀνακεκλήσθαι ὑπ' αὐτοῦ, ἰδίους ὄντας,) καὶ
 μὴ ἀξάνεσθαι ἔαν, ἀλλὰ προεπιχειρεῖν ἕως ἔστιν ἀδύ-
 νατος. εἰ γὰρ μὴ κωλύοιτο ὑπ' αὐτῶν, ἀλλὰ σωζόμενοι μό-
 νον ἀγαπῶεν, τάχιστα ἐπάξεσθαι αὐτὸν, μεγάλην περιβε-
 βλημένον δύναμιν. Μονομάχος δὲ καὶ οἱ ἐν Θεσσαλονίκη 15
 τοιαῦτα πεπνυμένοι καὶ οἰόμενοι, βασιλεῖ συνεπιθήσεσθαι
 αὐτοῖς καὶ Κράλῃ, ἐσκέπτοντο εἰ χρὴ ἐπὶ μάχην ἐξίεναι.
 Γερμανοὶ δὲ ἐπεὶ τὰ παρὰ Κράλῃ ἀκούσειαν πρόσ τεταγμένα,
 πολλὴν μὲν ἐκείνου κακοήθειαν κατεγίνωσκον καὶ τρόπων εὐ-
 κολίαν, βασιλεῖ δὲ προσελθόντες, ἀπήγγελλον τε ὅσα προσ- 20
 D ταχθεῖεν, καὶ ἐδέοντο μὴ θορυβεῖσθαι, ἀλλὰ θαρσύνειν, ὡς
 καὶ αὐτῷ Κράλῃ, ἂν ἐπίῃ, μαχεσομένους ὑπὲρ αὐτοῦ· οὐ-
 τω γὰρ εἶναι νόμιμον αὐτοῖς καὶ εἰ πράττοιεν, οὐ κακῶς
 ἀκούσειν παρὰ τοῖς οἰκείοις. εἰ γὰρ ὑπὸ τοῦ τὸν μισθὸν πα-

4. ἀνεκαλεῖτο P.

mutat, praeteritaque necessitudine in amaritudinem conversa, semet
 incusat, quod eum non retinuerit, conaturque modis omnibus eius
 potentiam evertere. Mercenarios etiam, celato odio et aliis qui-
 busdam praetextis rationibus, revocat, et Michaëlem Monomachum
 contostaulum Thessalonicae tum praefectum incitat, uti eum inva-
 dat, neu pertimescat, cum praesertim adhuc invalidus sit, et ipse
 illi robur ac nervum sustulerit, (Latinos enim cataphractus a se ut
 suos revocatos,) neu opes illius crescere sinat, sed adhuc infirmum
 aggrediatur. Nisi enim eum praetruncaverint quodammodo, sed
 se salvos esse contenti fuerint, brevissimo intervallo magnis auctum
 viribus eos oppressurum. Monomachus et Thessalonicenses haec
 audientes opinantesque, Cralem una imperatorem invasurum, num
 ad proelium exeundum esset, consultationi permittunt. Germani
 mandata Cralis accipientes, insignis illum malevolentiae levitatisque
 condemnant, atque ad imperatorem accedentes, quid ipsis impera-
 tum sit, narrant; rogant, ne angatur, sed adversus ipsum Cralem
 etiam, si adoriatur, pro ipso dimicaturos confidat. Hoc enim sibi
 patrium esse, imperatores defendere, et si fecerint, non male apud

ρέχοντος, ἔφασαν, ἐτέρῳ τῷ προσταθδείημεν ἐπικουρεῖν, οἷ- A.C. 1343
 κοι μὲν καὶ ἐν ἀσφαλείᾳ καθεστῶτι, ῥαδίως ἀποσταίημεν ἂν,
 τοῦ τὸν μισθὸν παρέχοντος κελεύοντος· στρατευομένῳ δὲ
 καὶ πρὸς μάχην παρατεταγμένῳ, οὐχ ἡμῶν εἶναι ἀπολείπειν.
 5προδοσίαν γὰρ ἄντικρυς τὸ πρᾶγμα εἶναι· οὗ τῶν πάντων
 οὐδὲν ἀτολμητότερον ἡμῖν, οὐδὲ μείζω φέρει τὴν αἰσχύνην.
 δι' ἃ οὐδὲ σὲ καταλείψομεν ἐνθάδε, ὥσπερ ἐκέλευσεν ἐκεῖνος, P. 548
 ἀλλ' ἐν ἀσφαλείᾳ οἴκοι καταστήσαντες ἀναχωρήσομεν. συνε-
 βούλευόν τε μὴ μέλλειν, ἀλλ' εἰς Βερόριοιαν τάχιστα ἐπανή-
 10κειν· Κράλην γὰρ δῆλον ἤδη εἶναι ἡρημένον πολεμεῖν. βα-
 σιλεὺς δὲ αὐτοῖς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τῶν τρόπων τῆς
 εὐγενείας ἐπαινέσας, ἐπέθετό τε καὶ ἀνέστρεφεν, ἧ ἐκεῖνοι
 συνεβούλευον, μηδὲν τῶν μελετωμένων πρᾶξαι δυνηθεῖς διὰ
 τὴν Κράλην μάλιστα μεταβολήν. ἧ δὲ ἐν Θεσσαλονίκη στρα-
 15τιᾷ, ὡς ἐπύθοντο βασιλέα ἀναστρέφοντα, τῆς πόλεως ἐξελ-
 θόντες, εἶποντο μὲν καὶ παρεῖχον δόκησιν, ὡς προσβαλοῦντες,
 οὐκ ἐτόλμων δὲ συμμίγνυσθαι. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ ἐκ
 τῶν ἐν Θεσσαλονίκη φίλων γράμματα πρὸς βασιλέα ἦκε, B
 μηνύοντα ὡς τῆς αὐτῆς ἡμέρας Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δούξ
 20ναυσὶν ἑβδομήκοντα Ῥωμαίων Θεσσαλονίκη προσχοίη καὶ V. 440
 συμμαχίδας ἄγων Περσικὰς δύο καὶ τριάκοντα, καὶ τοὺς ἐκ
 Βυζαντίου καὶ Θράκης καὶ Μακεδονίας ἰππέας οὐ πολλῶ
 ὕστερον προσδοκίμους εἶναι ἤξειν. τοὺς μὲν οὖν φίλους τῆς

gentem suam audituros. Si enim ab eo, qui stipendia numerat,
 inquietabant, alterum quempiam domi secure sedentem adiuuare ac
 defendere iussi essemus, facile ad eius imperium desisteremus: ab
 eo autem, qui exercitum ducat et ad pugnam acies disposuerit,
 deficere, a nostris moribus abhorret, cum sit manifesta morumque
 ingenuitate collaudans, quo suadebant redit, propter Cralis mobilitatem
 nihil eorum exsecutus, quae statuerat. Qui erant Thessalonicae
 milites, ut imperatorem recessisse acceperunt, foras se educentes,
 recedentem insecuti sunt, impressionem, ut apparebat, facturi.
 Ceterum ciere pugnam non audebant. Eodem die ab amicis Thes-
 salonica scriptum est, eadem luce Apocanchum septuaginta Roma-
 norum et Persicis subsidiariis duabus et triginta navibus Thessalo-
 nicam appulisse: Byzantios item, Thracas et Macedonas equites
 non multo post venturos expectari. Imperator amicos de nuntio
 laudavit et ad Axium flumen appropinquans, quod ex largissimis

A.C. 1343 ἀγγελίας ἔνεκα ἐπήνεσεν ὁ βασιλεὺς· αὐτὸς δὲ παρὰ τὸν Ἄξειον ἔλθων καὶ πειρώμενος διαβαίνειν, οὐ συνεχωρεῖτο πλημμυροῦντος τοῦ ποταμοῦ ἐξ ὄμβρων ῥαγδαίων ἀθρόον κατένεχθέντων. ἐδόκει δὲ δεινὸν τῷ βασιλεῖ καὶ πολλῆς ἄξιον C φροντίδος. τό,τε γὰρ παριέναι τὸν ποταμὸν διὰ τῆς Κράλη ὑπη-5 κούου ῥέοντα, οὐ μικρὰν παρεῖχεν ὑποψίαν, ἐκείνου δοκοῦντος ἐκπεπολεμῶσθαι, ἄλλως τε καὶ οὐ μακρὰν, ἀλλ' ἐγγύς που μετὰ στρατιᾶς ἐστρατοπεδευμένου· καὶ τὸ μένειν ἐστρατοπεδευμένους, τῶν ὑδάτων περιμένοντας ἀμβλυνθῆναι τὴν ὁρμήν, οὐ πρὸς αὐτῶν ἔσεσθαι ὑπώπτευν. ἐδεδίει γὰρ, μὴ, ὡσπερ¹⁰ ἦν εἰκὸς, τῶν τε ἐκ Θράκης καὶ Μακεδονίας ἰππέων, πολλαπλασιῶν ὄντων ἢ ὧν ἦγεν αὐτὸς, καὶ τῶν ἐκ τῶν τριηρέων ὀπλιτῶν καὶ ψιλῶν καὶ Περσῶν τῶν συμμαχῶν ἐπελθόντων, οὐχ οἷοσθε ἢ ἀμύνεσθαι ἐκ παρατάξεως, πολλῶ τῷ μέτρῳ καταδεεστέρους ἄγων. συμβάν δέ τι καὶ ἕτερον μᾶλλον ἐθο-¹⁵ ρύβει. πρὸς γὰρ τὴν Ἄξειου περαιῖαν στρατιὰ ἐλθοῦσα D Τριβαλῶν, πέμποντες πρὸς βασιλέα, κατὰ συμμαχίαν μὲν ἔφασκον ἦκειν τὴν αὐτοῦ, εἰ δέοιτο αὐτῶν τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης στρατιᾶς ἐπιθεμένης. ἦσαν δὲ οὐδὲν ἐννοοῦντες δίκαιον, ἀλλ' εἶθ' ὑπὸ Κράλη λάθρα προσπεμφθέντες, εἴτε καὶ ταρ²⁰ ἐαυτῶν αὐτοὶ τῆς τοῦ δεσπότητος γνώμης στοχασάμενοι, ὡς πολεμεῖν ἔγνω βασιλεῖ, γνώμην ἦκον ἔχοντες, ὡς εἰ μάχη συναφθεῖη, προσθησόμενοι τοῖς ἔχουσι τὸ πλεόν καὶ τοὺς νενικημένους διαρπάσοντες, ὅπερ καὶ μᾶλλον ἐδόκει τῶν δεινοτάτων βασιλεῖ, εἰ παρ' αὐτὴν τὴν συμβολὴν Ῥωμαίοις²⁵

imbribus restagnaret, transitum frustra tentavit. Quod illi grave ac molestum accidit. Nam praeterire fluvium per provinciam Cralis labentem, non modicam suspicionem dabat, quasi hostiles cum eo inimicitias gereret: praesertim cum etiam prope alicubi castra haberet: et delitere in tentoriis, usque dum aquae subsedissent, id vero ne ipsis obesset, verebatur. Timebat enim, ne, quod erat probabile, cum ex Thracia et Macedonia equitatus longe maior suo et ex triremibus gravis ac levis armaturae. et socii Persae supervenissent, ipse tantam paucitatem adversa acie illis opponere non posset. Sed casus quidam alius perturbationem graviolem attulit. Nam versus ulteriorem ripam Triballorum globus se ferens, ad imperatorem mittit: socia arma spondet, si contra Thessalonicensis imminentes eorum auxilio indigeat. Atqui nihil aequum cudebant; sed sive a Crale clar. submissi, sive per se despotae sui mentem coniectantes (bellum scilicet imperatori cogitare) eo animo veniebant, ut, conserta iam pugna, victrici parti se adiungerent victamque diriperent: quod imperatori peracerbum videbatur, si in ipso certamine ad Romanos simul et Triballos utrimque con-

τε ὁμοῦ καὶ Τριβαλοῖς προσέχειν ἀναγκάζοιτο ἑκατέρωθεν. A. C. 1343
 πικραταγαμένοις. ὁμως οὕτως ἔχοντι δυσκολίας καὶ φροντίδος
 περὶ τῶν πρακτέων, ἐδόκει δεῖν αὐτοῦ ἀλλύσασθαι τὴν νύκτα. P. 549
 τοὺς ἐν τέλει δὲ μάλιστα καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεψιόν, προσέτι
 5 δὲ καὶ τοὺς υἱοὺς Ματθαῖον καὶ Μανουὴλ συναγαγόν· (ἦσαν
 γὰρ οὐδενὸς λειπόμενοι πρὸς σύνεσιν καὶ εὐβουλίαν, καίτοι
 μήπω τὴν μεираκικὴν ὑπερβάντες ἡλικίαν, διὰ φύσεως μέγε-
 θος καὶ εὐφυνίαν τὴν πρὸς τὰ καλὰ, ἄλλως δ' ὅτι καὶ
 βασιλεῖ τῷ πατρὶ πολὺν ἤδη συστρατευόμενοι χρόνον, οὐ
 10 περὶ τὰ πολέμια μόνον ἀγαθοὶ καὶ εὐψυχίας καὶ τόλμης καὶ
 καρτερίας τῆς πρὸς τὰ δεινὰ οὐδὲν ἔλλείποντες, ἀλλὰ καὶ
 νοῆσαι τὰ δεόντα καὶ καταπράξασθαι ἐν καιρῷ κινδύνων ὄξεῖς
 καὶ βουλευσασθαι ἑτέροις ἦσαν ἱκανοί· δι' αὐτὰ καὶ ὁ πατὴρ
 αὐτοῖς πρὸς τῶν βουλευμάτων τὰ μάλιστα σπουδῆς δεόμενα B
 15 ἐχρηῆτο καὶ ἐπέιδετο οὐκ ὀλιγάκις, οὐ χαριζόμενος· οὐ γὰρ
 εἶα τῶν πραγμάτων ἢ ἀνάγκη· ἀλλὰ νομίζων μάλιστα λυ-
 σιτελεῖν·) μετ' ἐκείνων δ' οὖν καὶ τῶν ἐπιλοίπων ἄχρι πόρ-
 ρου βουλευόμενοι νυκτῶν, ἐδόκει βασιλεῖ τε πρῶτον, ἔπειτα
 καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν μὴ μένειν, ἀλλὰ τὸν κορυφότερον τῶν
 20 κινδύνων προσιμᾶν καὶ παριόντας τὸν Ἄξειον ἄχρις ἂν ἐξῆ,
 πόρον ζητεῖν ἢ διαβατὸς ἔσται, βέλτιον λογισαμένους αὐθις
 Τριβαλοῖς περιτυχεῖν, οὗς ἴσως ἂν καὶ δύναιτο τρόπῳ δὴ
 τινὶ ἀποσκευάζεσθαι, ἢ Ῥωμαίοις καὶ βαρβάροις τοῖς συμμά-
 χοις. τοῖς μὲν οὖν ἐδέδοκτο τοιαῦτα. C

stitutos attendere cogeretur. Verumtamen difficultate ista et anxia
 cura quid ageret distracto, visum ibi noctem agere. Proceres autem
 et Angelum consobrinum, praeterea Matthaeum et Manuelem filios
 cogens, (qui, quamquam iuvenilibus annis nondum exactis, intelli-
 gentia et consilio propter ingenii magnitudinem virtutisque indolem
 cedebant nemini. Praeterea quod cum patre diu iam militaverant,
 non solum erant bello egregii, nihilque magnanimitatis, fortitudinis
 et in rebus arduis tolerantiae a se desiderari patiebantur: sed etiam
 ad recta perspicienda eademque periculosis temporibus perficienda
 expediti et ad alios consilio iuvandos erant idonei. Hinc et pater
 in deliberationibus gravioribus maximeque seriis eorum sententias
 audiebat easque saepe numero sequebatur: non quod iis gratificaretur;
 neque enim id rerum necessitas sinebat; sed quod ita in primi
 conducere existimaret;) cum his itaque et reliquis deliberatione
 in multam noctem producta, visum primum imperatori, deinde
 aliis omnibus, non illic manendum et periculum minus maiori ante-
 ferendum, aditoque Axio flumine transitum explorandum: reputan-
 do, praestare utique rursus in Triballos, (quos forsitan modo aliquo
 propulsare poterunt,) quam in Romanos et socios eorum barbaros
 incidere. Haec igitur illi sentiebant.

A. C. 1343
 V. 441
 D
 P. 550
 B

νθ'. Ἔξω δὲ τῆς σκηνῆς προσελθὼν τις ἐκ τῆς κατὰ τὴν
 περαιῖαν Ἀξειοῦ κώμης καταντικρὺ οὗ ἠϋλίζοντο, ἔνθα καὶ
 ἡ Τριβαλῶν διενυκτέρευε στρατιὰ, Γαυρόβου προσαγορευο-
 μένης, ἔδειτο βασιλεῖ συνταχεῖν, ὡς περὶ τινων ἀναγκαίων
 διαλεξόμενος. ἐπεὶ δὲ εἰσῆγετο πρὸς βασιλέα, πρῶτα μὲν ὁ
 ἀρχαίας τινὸς εὐεργεσίας χάριτας ὀφείλειν ὠμολόγει βασιλεῖ,
 ἔπειτα ἐμήνυνεν, ὡς ἡ στρατιὰ Τριβαλῶν, ἧς ἡγεῖται Μποζί-
 κης τις προσαγορευόμενος καὶ Στέφανος δεύτερος, ἐκ πεζῶν
 καὶ ἰππέων ἠθροισμένη, πεμφθεῖη μὲν παρὰ Κράλη ἐπὶ τῷ
 βλάπτειν βασιλέα, ὅσα δύναιτο. αὐτοὶ δὲ οὕτως εἶναι πα-
 ρεσκευασμένοι, ὡς, εἰ ἀκατίοις χρῆτο ἡ βασιλέως στρατιὰ
 πρὸς τὴν διάβασιν, τοῖς πρώτως διαβάσιν ἐπιτίθεσθαι καὶ
 διαφθεῖρειν· ἔπειτα ἀνείργοντας τοὺς ἄλλους πρὸς τὸν πό-
 ρον, αὐτοὺς μὲν διαμένειν ἀπαθεῖς κακῶν· βασιλέα δὲ μετὰ
 τῶν συνόντων ὑπὸ τῆς ἐκ Θεσσαλονίκης στρατιᾶς διαφθεί-
 ρεσθαι ῥαδίως εὐεπιχείρητον γενόμενον. τὴν μὲν οὖν ἐπι-
 βουλήν οὕτως ἔφρασκεν εἶναι συνεσκευασμένην παρὰ Τριβα-
 λῶν, αὐτὸν δὲ εἰδέναι πόρον ἀγνοούμενον τοῖς πολλοῖς, ἧ
 διαβατὸς ὁ ποταμὸς ῥαδίως ἔσται· ὃν ἔφρασκεν ὑποδειξείν
 χάριν βασιλεῖ κατατιθέμενος. ἐπαινέσας δὲ ὁ βασιλεὺς τὸν
 ἄνθρωπον καὶ ἐπαγγειλάμενος εὖ ποιήσειν, ἐπεὶ καὶ ἡ ἡμέρα
 ἤδη διεφαίνεται, ἄραντες ἐκ τοῦ στρατοπέδου, διήεσαν τοῦ
 ποταμοῦ τὴν ὄχθην, οἳ ὁ ἄνθρωπος ἡγεῖτο. ὁμοίως δὲ καὶ
 οἱ Τριβαλοὶ ἐκ τῆς περαιῖας ἀντιπαρήρχοντο καὶ αὐτοὶ τὸν

59. Ad tabernaculum autem accedens quidam natus in vico Gaurobo trans Axium, e regione loci, ubi pernocabant, ad quem vicum etiam Triballi manebant, rogabat, ut sibi imperatoris conveniendi copia fieret, de re necessaria cum eo collocuturo. Ad quem introductus, primum quidem antiqui cuiusdam beneficii gratiam se illi debere confitetur. Post indicat, Triballorum manum Bozice et Stephano ducibus, ex peditibus et equitibus constantem, missam a Crate, ut imperatori nocerent, quantum possent. Ipsos autem sic esse paratos, ut, si imperatoris cohortes actuariis minutis ad traiciendum uterentur, qui primi transierint, eos adorti interficiant: deinde alios transitu arcentes nullo praeterea malo afficiant: imperatorem cum reliquis superatu iam facilem, levi opera ab exercitu Thessalonica affuturo concisum iri. Triballos itaque isto modo insidias instituisse aiebat; se vero scire, quod multi nesciant, qua fluvius vado transiri commode queat. Id vadum se gratiae referendae demonstraturum. Laudat hominem imperator et merito responsurum promittit. Ubi diluxit, castris egressi, iuxta fluminis ripam, qua vir ille ducebat, incedunt. Pariter Triballi e regione vicissim ad flumen gradiuntur. Ubi ad transitum est perventum,

ποταμόν. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν πόρον ἦλθον, Τριβαλοὶ μὲν ἐκ Δ. C. 1343
 τῆς περὶ αὐτὰς παρετάσσοντο ὡς κωλύσοντες καὶ βέλεσιν ἐχρῶντο
 πόρῳ φθιν. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῶν ἀρίστων ὄρμῃ χρῆσάμενοι
 παραβόλῳ καὶ σωμαίων ἀφειδήσαντες, διέβαινον βαλλόμενοι
 5 καὶ κωλύόμενοι, ὡς ἐνῆν, ὑπὸ τῶν Τριβαλῶν. διαβάντας
 δὲ ὑπέμειναν οὐδ' ἐπὶ μικρὸν, ἀλλ' ἔφευγον τραπόμενοι
 κατὰ κράτος. βασιλεὺς δὲ οὐτ' ἐπιδιώκειν εἶα, οὐτε ἀποκτείν-
 νειν, ἄγνοιαν τῆς ἐπιβουλῆς ὑποκρινάμενος. ἐβούλετο γὰρ μη-
 δεμίαν Κράλη πρὸς τὸν πόλεμον πρόφασιν παρέχειν. ἡ δὲ ἄλλη C
 10 στρατιὰ διέβαινε κατὰ σχολὴν μηδὲν ζημιωθεῖσα. βασιλεὺς δὲ
 φιλοτίμως ἀμειψάμενος τὸν ἠγησάμενον πρὸς τὸν πόρον,
 πρὸς Βεῤῥόϊαν ἐπανήει, πολλὰς αὐτοῦ τε καὶ τῆς στρατιᾶς
 τῆς σωτηρίας θεῷ χάριτας ὁμολογῶν· ἐν χρῶ γὰρ εἶπερ ποτὲ
 κατέστησαν κινδύνου. τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ ἡ ἐκ Θρά-
 15 κης καὶ Μακεδονίας στρατιὰ ἅμα τοῖς ἐκ τῶν τριηρέων ὀ-
 πλίταις καὶ ψιλοῖς καὶ Πέρσαις τοῖς συμμάχοις πρὸς Ἀξει-
 ὄν ἦκον ἐπὶ βασιλέα. πυθόμενοι δὲ, ὡς διαβάς πρὸς Βεῤῥ-
 ῥόϊαν ἐπανέλθοι, ὑπέστρεφον εἰς Θεσσαλονίκην ἀνιῶμενοι,
 ὅτι ὑστερήσειαν. βασιλεὺς τε τότε μᾶλλον ἀκριβέστερον V. 442
 20 σπυριεῖρα τὴν περὶ αὐτὸν πρόνοιαν τοῦ θεοῦ. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο D
 ἐν Βεῤῥόϊα, Γερμανοὺς τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ἀμειψάμενος
 εὐεργεσίαις, ἀπέπεμπεν εἰς Κράλην καὶ τοὺς περὶ τὴν διά-
 βασιν Ἀξειοῦ κωλύοντας προσήγγελλεν ὡς ἀδικήσαντας καὶ
 παρὰ τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὅρκους αὐτῶν τοὺς εἰς ἀλλήλους

Triballi trans fluvium ad prohibendum se instruebant et tela procul spargebant. At imperator cum fortissimis audaci impetu contemptisque corporibus, Triballis iaculantibus, quantumque poterant prohibentibus, transiit: quos hostes nec ad punctum temporis sustinentes, in fugam se omnibus nervis tradiderunt. Imperator insidiarum ignoratione simulata, nec insequi suos, nec occidere fugientes sinebat, quod nullam Crale armorum occasionem dare vellet. Reliquum agmen paulatim et nullo cum damno transibat. Tum imperator indicem vadi honorifice remuneratus, Berrhoeam se retulit, ob suam militumque salutem Deo gratias agens: periculo enim, si unquam alias, proximi fuerant. Eodem die etiam e Thracia et Macedonia conscripti, simul cum classariis utriusque armaturae et Persis auxiliariis ad Axium adveniunt, imperatorem aggressuri. Quem flumine transito Berrhoeam reversum audientes, Thessaloniceam moesti, quod serius affuissent, retrorsum abierunt. Imperator tum a Deo se non negligi, manifestius cognovit, et Berrhoeae Germanos pro eorum in se benevolentia congiario donatos, ad Cralem dimisit: quique Axium transitoris obstitissent, eos pro iniuriis foederisque inter ambos sanciti violatoribus detulit. Crales

- A.C. 1343 εἰργασμένους. Κράλης δὲ οὐπω φανερωῶς ἔξενηγευμένος πρὸς τὸν πόλεμον, θέλων βασιλέα θεραπεύειν, ἐπεὶ μὴ διὰ τῆς ἐπιβουλῆς ἔξεγένετο διαφθεῖρειν, Μποζίκην καὶ Στέφανον τοὺς ἡγουμένους τῆς στρατιᾶς ἔπεμπε πρὸς βασιλέα, ὡς δίκας τῆς ἀγνωμοσύνης δάσσοντας, ὅτι βασιλεῖ τῷ φίλῳ, αὐτοῦδ' μὴ συνειδότες, πολεμοῖεν, καὶ ἐπέτρπε βασιλεῖ τὴν ψῆφον τὴν κατ' αὐτῶν, ὡς δικαίως πᾶν ὀτιοῦν καταψηφισομένῳ.
- P. 55, βασιλεὺς δὲ αὐτοῖς τὴν ἀγνωμοσύνην ὀνειδίσας καὶ ὡς ἄδικά τε ὁμοῦ καὶ ἀνάξια τῆς Κράλη πρὸς αὐτὸν τολμήσαιεν φιλίας, ἔπειτα συγγνώμην τε παρείχετο καὶ ἀπέλυεν, εὖ ποιή-10 σας. Ἀπόκανκος δὲ ὁ μέγας δούξ, ἐπεὶ τῆς μάχης τε ὑπέ-
ρει καὶ πρὸς Βέρροϊαν ἐλθεῖν ἐπὶ βασιλέα ἦν ἀδύνατος, Κράλην μὲν, πολλὰ τὰ μὲν πέμπων δῶρα, τὰ δὲ ὑπισχνούμενος, ἐκπολεμοῦν ἐκεῖνῳ ἐπεχειρεῖ, καὶ οἴκοθεν ἤδη πρὸς τοῦτο ὄρ-
μημένον· πρὸς βασιλέα δὲ Συναδηρόν τινα πέμψας ὄνομα,15 ὄρκους τοῖς φρικωδεσιτάτοις διεβεβαίωτο, μηδεμίαν ἔχειν πρὸς αὐτὸν ἀπέχθειαν, μηδὲ ὅ,τι φέρει πρὸς αὐτὸν φθορὰν μήτε
B βούλεσθαι, μήτε ζητεῖν ἐκ τρόπου παντός, ἀλλὰ φορᾶ τινι τῶν πραγμάτων καὶ αὐτὸν συνενεχθῆναι πρὸς τὸν πόλεμον. τῶν πραγμάτων δὲ εἰς τοῦτο νῦν ἡκόντων, μαθεῖν ἐθέλειν20 ὅ,τι βούλοιο περὶ ἑαυτοῦ, ἢ πρὸς ὅ,τι τρέπεσθαι ἐσκέφατο. βασιλεὺς δὲ αὐτὸν τῆς ἀναιδεΐας ἐκπλαγεῖς, τοιαύτην ἐποίητο τὴν ἀπολογίαὶν πρὸς τοὺς λόγους. „τὸ μὲν ὄρκους, ὃ παρα-

7. καταψηφισομένῳ P. 22. ἐποίησατο M.

nondum aperte bellum capessens imperatoremque aliquo officio sibi obligare volens, quandoquidem insidiae, quibus illum perdere moliebatur, non processerant, Bozicen et Stephanum duces, poenas improbitatis, quod nimirum se nesciente cum amico suo bellum gererent, luituros ad eum transmisit, permittens, ut quam liberet supplicii sententiam in eos pronuntiaret: non enim posse, nisi iustam pronuntiare. Quibus imperator scelus exprobrans, quod nefaria et Cralis erga se amicitia indigna perpetrassent, veniam dedit atque ita laudabili facto missos fecit. Apocachus magnus dux, ubi pugna frustratus est et Berrhoeam imperatorem infestus sequi non potuit, Cralem multa munera partim dando, partim pollicendo adversus eum irritare, iam sua sponte eo incitatum, studuit: cum interim Synadenum quemdam nomine ad imperatorem legaret tremendoque sacramento confirmaret, nullum se eius odium concepisse, nec ferre illi perniciem, nec velle istuc, nec ullo modo quaerere, sed quodam impetu atque aestu rerum simul se ad hoc bellum abreptum esse. Quia vero nunc is status sit, cupere nosse, quid de se ipse constituat aut quo se convertere decreverit. Imperator hominis impudentiam obstupescens, sic respondit. Iuramentis, praefecte cubiculi, velle fidem facere in re qualibet, non

κοιμώμενε, πείθειν περί πράγματος ὄτουον, οὐ τοῦ παρόντος A.C. 1343
 καιροῦ. ἦν γάρ ποτε χρόνος, ὅτ' ἐγὼ πολλὴν περὶ σὲ τὴν
 εὐμένειαν ἐπιδεικνύμενος, καὶ μὴ μόνον τοῖς δι' ὄρκων γινο-
 μένοις λόγοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς χωρὶς τούτων θαρσύνων, ἐλάν-
 5 θανον ἀκονῶν κατ' ἐμαντοῦ καὶ ῥοπὴν μεγάλην προστιθείς C
 τῷ μέλλοντι τῇ δυνάμει χρῆσθαι κατὰ τοῦ πολλὰ εὐηρηγη-
 κότος· καίτοι γε καὶ κατ' ἐκείνους τοὺς καιροὺς οὐχ ἄπαξ,
 ἀλλὰ καὶ δις καὶ τρίς ἐπιορκῶν ἐάλως καὶ δεινὰ συσκευαζό-
 10 μενος κατὰ τοῦ καὶ βλέμματι μόνῳ δυναμένου τῆς μοχθη-
 ορίας κολάζεσθαι ἀξίως. ἐξ ὅτου δὲ καιροῦ τυχῶν ἐπιτηδείου,
 καὶ πάντα καὶ θεοῦ φόβον καὶ ἀνθρωπίνην ἀπέρῃψας αἰδῶ
 καὶ πολλὰς πλασάμενος διαβολὰς, τὸν πόλεμον τουτοῦ κει-
 νηκας τὸν πολλῶν αἴτιον κακῶν νῦν τε ἄχρι γεγενημένον καὶ
 15 ἔτι πλείονων ἐσόμενον καὶ δεινότερον, ὡς ὄρω, οὐκ ἔστιν
 ἵδῳ κέχρησαι μᾶλλον, ἢ ψεῖδει καὶ ἐπιορκίαις, αἷς καὶ τῶν
 συνειωτέρων ἐξηπάτησας πολλοὺς καὶ σοὶ παρέπεισας προσ-
 20 ἔχειν τῆς ἀληθείας ἀποστάτας, οὓς καλῶς ποιῶν τῆς τε D
 σοὶ προσούσης πονηρίας καὶ τῆς ἐκείνοις ἀβελτηρίας ἀξιώτατα
 ἡμεῖψω. ὅτι δὲ οὔτε πρὸς ἀπέχθειαν ἐμοί, οὔτε πρὸς τὸ
 25 σκοτικῶς παθεῖν ἢ καὶ ἀποθανεῖν, εἰ οἶόντε, πάντα καὶ δια-
 νοῆ καὶ πράττεις, οὐκ οἶδα εἴτ' αὐτὸς εἰς τοσοῦτον ἀναισθη-
 σίας ἤκεις, ὡς μετὰ τοσαύτας ἐναργεῖς τῶν πραγμάτων ἀπο-
 δεῖξεις, δι' ὧν ἐμοὶ πολεμιώτατος ἐφάνης, οἶεσθαι καὶ μέ-

est huius temporis. Fuit, quando ego tui cupidissimus, sermonibus tuis tam iniurati, quam iurati fidens, gladium in memet imprudens exacui, magnoque illi adiumento ac praesidio fui, qui aliquando potentia sua contra optime de se meritum abusurus erat. Quamquam et iam tum non semel, sed bis ter peierasse et pericula ei architectari deprehensus es, qui solo adspectu nequitiam tuam digne ulcisci potuisset. Ex quo autem tempus nactus opportunum, omnino et Dei timorem et hominum reverentiam abiiecisti, multisque e mentitis in me criminibus hoc bellum commovisti, unde hactenus tot calamitates exstiterunt et plures graviioresque, ut video, existent, non est quod tam frequenter, quam mendacium atque periurium usurpaveris: quibus prudentiores etiam in errorem induxisti multos et persuasione falsa delusisti, ut deserta veritate tibi auscultarent: quibus, ut et tua perversitate et illorum vecordia dignissimum fuit, bonam profecto mercedem tribuisti. Iam quod dicis, non odio in me aliquo, nec ut male sit mihi, aut ut vitam, si possit, amittam, te omnia cogitare et facere, nescio num tanto stupore oppressus sis, ut post tot tamque evidentialia argumenta, quibus mihi hostis deterrimus apparuisti, te moderatum quemdam hominem ac mitem existimes, an ita veteratorie egisse et sic hominum oculos fascinasse, ut tam multa et tam insignia scelera tua

- A. C. 1343 τριός τις εἶναι καὶ ἐπεικῆς, εἴτε τοσαύτη νομίζεις κεχρησθαι πονηρία καὶ ὀφθαλμῶν ἀπάταις καὶ φενακισμοῖς, ὡς πάντας οἶσθαι λανθάνειν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα κακούργων. περὶ μὲν δὴ τῶν τοιούτων ἔστι δικαστήριον ἕτερον
- P. 55² καὶ κριτῆς ἀδέκαστος καὶ φοβερὸς καὶ μάρτυρες ἄγγελοι, 5
- V. 443 πάντα τὰ πραττόμενα ἀνθρώποις εἰδότες φανερωῶς, καὶ μνηρίοις τοίχοις ἢ παραπετάσμασιν ἢ ζόφῳ σκοτεινῷ ἢ βαθείᾳ περικαλύπτωνται ὁμίγλῃ, ἐφ' ὧν ὑπὲρ τῶν πρὸς ἀλλήλους δικασόμεθα ἀδικημάτων. ἐκεῖνο δέ μοι τῆς θανμαστῆς σου στρατηγίας ἐπεισι γελᾶν, ὅτι πάντας καὶ τοὺς πάλοι βεβοη-10 μένους ἐπὶ στρατηγίαις παριῶν καινήν τινα καὶ θανμασίαν καὶ σοὶ προσήκουσαν ἐπίνοιαν ἐξεῦρες, δι' ἧς σοι τῶν πολεμίων ὀλίγα πονήσαντι κρατεῖν ἐξέσται, ἣν εἰ Σκηπίων Ἀφρικανὸς καὶ Πομπηῖος ὁ μᾶγνος καὶ Σύλλας καὶ εἴ τις ἄλλος ὑμνεῖται στρατηγὸς ἤδυσαν Ῥωμαίων, οὐκ ἂν ἐκόπτοντο το-15
- B σαῦτα καὶ πολλοὺς ὑπέμενον πόρους καὶ κινδύνους, ἔθνη μεγάλη καὶ πολυάνθρωπα καταδουλούμενοι. εἰ γὰρ ἐξέσται σοι τὴν διάνοιαν τῶν πολεμίων ἐξ αὐτῶν καταμανθάνειν, αὐτός τε ἀήττητος μέχρι παντός διαμενεῖς καὶ τὴν Ῥωμαίων βασιλείαν οὐκ ἐν πολλῷ τῷ χρόνῳ μεγάλην τινὰ καὶ θανμα-20σίαν ἀποδείξεις, ὥσπερ δὴ καὶ ποιεῖς. ἔδει μὲν οὖν πρὸς τοσαύτην ἄνοιαν μηδένα ποιεῖσθαι λόγον. ἐγὼ δέ σοι τὴν ἀρχαίαν τάξιν τηρῶν καὶ χαριζόμενος ἐν πᾶσιν, εἰ μέλλοιμι καὶ αὐθις τῆς εὐεργεσίας ἀμοιβὰς ταῖς πρότερον ὁμοίας δέ-

11. περιῶν P. 21. δῆτα M.

omnes latere credas. Verum pro istis aliud tribunal nos manet et iudex integerrimus ac terribilis, et testes angeli, omnia mortalium facta perspicientes, etsi mille parietibus aut peripetasmatis aut caligine tenebrosa aut densa nebula circumtegantur: coram quibus de mutuis delictis et offensis iudicium subibimus. In arte vero tua imperatoria sane admirabili illud ridiculum, quod praeteritis universis etiam olim fama notissimis belli ducibus, novam quandam et eximiam tibi que convenientem rationem commentus es, qua parvo labore victoriam de hostibus referas, quam si cognovissent Scipio Africanus, Pompeius magnus, Sulla et qui praeterea e ducibus Romani praedicantur, non adeo semet defatigassent, nec in magnis ac populosis gentibus subigendis tot et tam periculosos labores exantlassent. Si enim hostium sensa ex ipsis licebit tibi percipere: et tu invictus semper eris, et Romani imperii terminos ac maiestatem brevi tempore admirabiliter proferes augebisque, quemadmodum et nunc facis videlicet. Oportebat igitur ad istanc stultitiam tuam nec verbum respondere. Ego tamen pristinum tibi locum servans et gratificans in omnibus, si rursus pro beneficio pares prioribus

χερσθαι, τὴν ἐμὴν διάνοιαν ποιήσω φανεράν. ἐγὼ νομίζω A.C. 1343
 οὐδὲν εἶναί σοι σπουδαιότερον καὶ λόγου ἀξιώτερον πολ-
 λου, ἢ τοῦ πρὸς ἐμὲ πολέμου. τριῶν δὲ ὄντων, οἷς ἂν
 τις ἐπιχειρήσειε, τούτων οὐδὲν οἶομαι σοὶ λυσιτελεῖν. ἢ
 5 γὰρ εἰς Βυζάντιον ἀνάγκη ἀναστρέφειν, ἢ μένειν ἐν Θεσ-
 σαλονίῃ, ἢ ἕκειν πρὸς ἐμὲ μαχοῦμενον. τοῦ μὲν οὖν το-
 σαῦτα χρήματα ἀναλωκότα καὶ πολλὰ φρυσήσαντα καὶ νεαν-
 ευσάμενον καὶ τὴν Ῥωμαίων πᾶσαν ἡγεμονίαν συγκυκλήσαν-
 τα παρὰ τοσοῦτον ἐγγὺς ἔλθεῖν τῶν πολεμίων, ἔπειτα ὥσ-
 10 περ ἐπιλαθόμενον τῶν κόμπων τῶν προτέρων, κενᾶς ἐπα-
 νέρχεσθαι χερσὶ, μηδὲ θέαν γοῦν τῶν πολεμίων ὑπομεί-
 ναντα, καὶ ταῦτα στρατιὰν ἄγοντα πολλὴν καὶ ἀγαθὴν καὶ D
 τῶν πολεμίων πολλαπλασίω, οὐδὲν ἂν εἶη καταγελαστό-
 τερον, οὐδὲ μᾶλλον ἀδοξίαν οὐ Ῥωμαίοις οἶσον, (ἐκεῖνοι
 15 γὰρ αἰεὶ γενναῖοι πρὸς τὰς μάχας καὶ τόλμης καὶ εὐψυ-
 χίας οὐδὲν ἐλλείποντες,) ἀλλὰ σοὶ τῷ στρατηγῷ. καὶ πάν-
 τες εὐθὺς τὸ Χαβρίου τοῦ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῦ ἐροῦ-
 σιν, ὡς φοβερώτερόν ἐστιν ἐλάφῶν στρατόπεδον ἡγουμένου
 20 Θεσσαλονίῃ διανοήσῃ, πρῶτον μὲν τὸ κέρδος οὐχ ὄρω τῆς
 διατριβῆς. ἔπειτα μεγάλων ἀναλωμάτων χρεία πρὸς τοσαύ- P. 553
 την στρατιάν, καὶ ταῦτα ναυτικὴν, ἣν ἐκ τῶν δημοσίων τρέ-
 φεσθαι ἀνάγκη. καὶ τῆς ἡπειρωτίδος δὲ στρατιᾶς τοὺς ἐκ
 Βυζαντίου καὶ τῆς ἄλλης Θράκης τρέφειν δεήσει μισθοφό-

21. χρείας P.

gratias exspectare debeo, cogitationes meas te non celabo. Equidem bello contra me nihil abs te studiosius expeti, nihil tanti abs te fieri opinor. Cum autem tria sint, quae facias, eorum nullum rationibus tuis conducere statuo. Aut enim Byzantium reverti necesse est, aut manere Thessalonicae, aut mecum armis decertare. Eum igitur, qui tantam pecuniae vim impenderit, qui tanta inflatus superbia tam iuveniliter exsultarit, qui totum Romanum imperium permiscuerit atque confuderit, tam prope ad hostes accessisse: deinde prioris iactantiae velut oblitum, vacuis manibus recessisse, nec adspectum saltem hostium pertulisse, idque ducentem exercitum frequentem ac bellicosum et hostili multo numerosiorem, nihil hoc magis ridendum, neque aliud nomine Romanorum tam ignominiosum fieri potest: quorum semper fuit ad pugnandum generosus, imperterritus et excelsus animus. Verum tibi tam egregio duci omnes statim illud Chabriae, Atheniensium imperatoris, occinent, formidabiliorum esse cervorum exercitum duce leone, quam leonum cervo duce. Sin apud Thessalonicam residere praeoptabis, primum quidem quid ex ista commoratione lucrifacias, non intelligo. Accedit impensarum ingentium ad tantam multitudinem eamque navalem

- A. C. 1343ρους τε οὐκ ὀλίγους ὄντας καὶ τοὺς ἄλλους, ἂν τῶν οἰκιῶν ἔξω χρόνον διατριβῶσι πολύν· ἢ κατεξαναστήσονται σου, ὡς ἔκοντι βουλομένου διαφθεῖρειν, ἢ τὰ γε δεύτερα, ἂν μέτρια δοκιμάζωσι ποιεῖν, οἰχήσονται ἀπολιπόντες, βαλάντια κενὰ ἐπιδεικνύντες καὶ τὴν ἀπορίαν προβαλλόμενοι. οὐ μὴν δὲ, 5 ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ Μακεδονίας καὶ Θεσσαλονίκης πάντες χρήματα αἰτήσουσι καὶ ἄλλας δωρεάς, ἃς δίκαιον παρέχειν τὸν τὴν Ῥωμαίων ἄγοντα ἡγεμονίαν. πρὸς τούτοις δὲ καὶ πρὸς
- B Κράλην πολλῶν δεήσει δώρων καὶ χρημάτων, ὥστε πείθειν πόλεμον αἰρεσθαι ἐμοί. οὐ γὰρ ἀρκέσουσιν αἱ πόλεις, ἃς 10 προήσῃ. ἂ πάντα οἶομαι συνορῶντα, εἰ μὴ παντάπασιν ἔξω καθέστηκας φρενῶν, οὐκ ἂν ἐλέσθαι τὴν ἐπιπλεῖον ἐν Θεσσαλονικῇ διατριβὴν, καὶ ταῦτα μηδὲν μέγα μέλλοντα κατορθοῦν. λείπεται δὴ τὸ τρίτον, παρασκευασάμενον ἦκειν ἐπ'
- V. 444 ἐμὲ, ὡς περὶ τῶν ὄλων διακινδυνεύοντα. τοῦτο δ' εὐχῆς 15 ἔργον εἶη ἂν ἐμοὶ καὶ μάλιστα καθ' ἡδονὴν, εἰ μόνον περὶ Βερόδοιαν τρεῖς ἡμέρας διατρίψεις, ἄχρις ἂν παρασκευασάμενος καὶ αὐτὸς ἀπαντήσω πρὸς τὴν μάχην. εἰ γὰρ μετὰ ταύτας τὰς ἡμέρας οὐ μαχέσομαι ἐλθὼν ἐπὶ τὸ στρατόπεδον
- C τὸ σὸν, αἰσχύνῃς ἄξιος ἂν εἶην, ὃ πάσης ἄλλης ἐμοὶ βαρύτε- 20 ρον ζημίας. μόνον δέομαί σου στρατηγεῖν αὐτὸν ἐπὶ τὸν πόλεμον καὶ μὴ ἄλλους ὠθήσαντα πρὸς τοὺς κινδύνους, αὐτὸν ἔξω καθῆσθαι τῶν ἀγώνων θεατὴν, ὥσπερ οἱ τοὺς γυμνικοὺς

alendam necessitas, quam de publico ali oportebit. Item e Byzantio et reliqua Thracia, continentis inquam militibus mercenariis permultis, nec non aliis, si diutius a sedibus suis abfuerint, de victu providendum erit: alioqui adversum te, ut eos perdere volentem, insurgent, aut certe si mitius egerint, deserto te abibunt, sacculos inanes ostentantes et egestatem prae se ferentes. Nec istuc solum: sed insuper Macedones et Thessalonicenses singuli stipendia et donativa flagitabunt, quae in militem distribuere Romani principatus gubernatorem aequum est. Ad Cralem insuper contra me concitandum multis muneribus et pecuniis indigebis: haud enim oppida, quae illi dabis, sufficient. Haec omnia te intelligentem (nisi prorsus deliras) Thessalonicae, cum praesertim egregium nihil feliciter gesturus sis, diutius mansurum non credo. Superest proinde tertium, ut instructus contra me venias, iacta alea pro summa rerum mecum dimicaturus. Quo quid mihi optatius iucundiusque acciderit? si tantummodo iuxta Berrhoeam triduo substiteris, donec et ipse comparatus ad conflictum occurram. Nam si post diem tertium castra tua proeliabundus non invasero, dedecus admisisse merito iudicabor: quod quidem mihi quovis detrimento intolerabilius est: tantum, quod te oratum volo, tu ipse ducem te ad pugnam praebes, non alios discrimini exponens, ipse extra certamen, ut qui

ἀγῶνας διατιθέντες. σοὶ μὲν οὖν οὕτω πανταχόθεν περιέστη—A.C. 1343
 κε τὰ πράγματα στενὰ καὶ συμβέβηκέ σοι τὸ τοῦ μύθου.
 ἰξευτῆ γὰρ φασὶ τιμ στρουθίου κεκρατηκότι, φωνῆ χρησά-
 μενον τὸ στρουθίον ἀνθρωπίνῃ, προσειπεῖν, ὡς ἄρα πέπρωται
 5 αὐτῷ, δῆσαντι μὲν καὶ κατέχοντι, τὸν παῖδα ἀποθνήσκειν,
 ἀπολελυκότι δὲ, τὴν γυναῖκα, ἀβουλίᾳ δὲ τῆ μεγίστη χρησα-
 μένω καὶ κτείναντι, αὐτὸν αὐτίκα ἀποθνήσκειν. τὸν ἰξευτὴν
 δὲ τὴν πανταχόθεν ἀπορίαν συνιδόντα, μέγα ἀνοιμῶσαι καὶ
 τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπαράσασθαι, ἐν ἧ τὸ στρουθίον εἶλεν, D
 10 ὡς μεγάλων αἰτίων αὐτῷ συμφορῶν γεγενημένην. τοῦτο δ'
 οἶμαι τὸν συντεθεικότα τὸν μῦθον διὰ τούτου βούλεσθαι
 δηλοῦν, ὡς πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ μείζουσιν ἢ καθ'
 ἑαυτοὺς πράγμασιν ἐπιχειρεῖν, ἀκουσίσις καὶ μεγάλας περι-
 15 πύπτουσιν ἀνάγκαις· αὐ καὶ σοὶ μάλιστα συνέβησαν ἐκ τοῦ
 Ἰστοιούτου. ἐμοὶ δὲ τοῦναντίον ἅπαν πάντα εὐπορα καθέστη-
 κεν. ἂν τε γὰρ πρὸς Βυζάντιον ἐπανήης, σοῦ κατόπιν καὶ
 αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνο βαδιοῦμαι· ἂν τε μένης ἐν Θεσσαλονίκη,
 οὐδεμία τις ἔμοιγε ἔσεται βλάβη ἢ ἀπορία, τῆς ἐμοὶ συν-
 ούσης στρατιᾶς ἐν οἰκίαις διαγούσης καὶ τροφεομένης ἐκ τῶν
 20 προσόδων, ὡς ἐτησίους ἔχουσιν. εἰ δὲ καὶ εἰς χεῖρας ἐμοὶ P.554
 ἵεναι σοὶ φίλον, κάμοι φίλτερον οὐδὲν ἔσται, οὐδὲ μᾶλλον αἰ-
 ρετὸν, μόνον εἰ αὐτὸς στρατηγοίης πρὸς τὸν πόλεμον. σὺ μὲν
 οὖν ὅ,τι διανοοῦμαι πράττειν ἤρην περὶ ἔμμαντοῦ· ἐγὼ δὲ
 σοι καὶ ἂ σὲ δίκαιον ποιεῖν προσέθηκα, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον.

8. τὴν om. P.

16. γὰρ om. P.

18. ἢ M.

Iudos gymnicos instituunt, otiosus spectator sedeas. Tu itaque hunc in modum undique urgeris ac premeris, et quod est in fabella, tibi usu venit. Aiunt enim, passerem captum aucupi dixisse, in fatis illi esse, si se ligatum retineret, mori filium, si liberum dimitteret, interire uxorem, si per summam temeritatem se occideret, ipsum continuo morte exstingui. Aucupem ex omni parte difficultatem intuentem, altum dedisse gemitum et execratum diem illum, quo passerem cepisset: quippe qui singulares sibi calamitates apportasset. Hoc autem puto auctorem huius apologi docere voluisse, multos mortales maiora viribus suis audentes, per imprudentiam ad inevitabiles necessitates redigi: quod tibi similiter e simili vitio contigit. Mihi vero contra plane omnia haec facilia et expedita sunt. Sive enim Byzantium redis, te eodem sequar: sive Thessalonicae manes, nullum inde damnum faciam ex inopia, cum milites mei domi degentes de annuis suis redditibus vivant. Quodsi ad manus mecum venire libet, nihil hoc mihi gratius aut expetendum magis: modo tu ipse dux simul venias. Tu ergo quid me facere meditarer, interrogabas: ego vero quae te facere iustum, immo necessarium est, (praeter haec enim nihil aliud licebit facere),

A.C. 1343 τούτων γὰρ χωρὶς οὐδὲν ἕτερον ἐξέσται πράττειν." τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν ἐρώτησιν ἐκείνου ἀπεκρίνατο.

B Ξ. Δουξ δὲ ὁ μέγας ἐπεὶ πύθοιτο παρὰ Συναδηνῶν τὰ εἰρημένα, ἐδυσχέρανε μὲν ἐπιπολὺ, τὴν ἀπορίαν ἤδη καὶ αὐτὸς τὴν πανταχόθεν συνορῶν· ὁμως τῶν περὶ αὐτῶν τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ συναγαγῶν καὶ πάντα ἔκφορα θέμενος, ὅσα ὁ βασιλεὺς διαλεχθεῖη, ἐπέτρεπεν ἕκαστον ὅτι ἂν δοκῇ συνοίσειν λέγειν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι, καὶ πρὶν Καντακουζηνὸν, ἔφασαν, τοιαῦτα εἰρηκέναι, αὐτοὺς πρὸς ἄλληλους περὶ ὧν πράττειν δεόν νυνὶ βουλευομένους, πρὸς τὴν

C ἴσην ἀπορίαν πανταχόθεν ἄγεσθαι. πολλῶν γὰρ ἀναλωμάτων χρεία πρὸς τοσαύτην στρατιὰν καὶ οὕτω πολυδάπανον, εἰ μέλλοιμεν ἐνταῦθα διακαρτερεῖν· πρὸς ἃ οὐκ ἐξαρκέσειν τὰ

V. 445 κοινὰ ἡμῖν χρήματα οἴομεθα. Μονομάχος δὲ ὁ μέγας κονοσταῦλος, συνέσει τε τῶν ἄλλων ὑπερέχων καὶ πρὸς στρατηγίας οὐδενὸς λειπόμενος τῶν τότε, καὶ διὰ ταῦτα καὶ παρὰ βασιλέως Ἀνδρονίκου πολλῆς ἀπολαύων εὐμενείας καὶ πόλεων διοικήσεις καὶ στρατοπέδων ἡγεμονίας πιστευόμενος αἰεὶ, „τὸ κολακείαις" εἶπε „καὶ ἀπάταις χρῆσθαι καὶ ἕτερα μὲν φρονεῖν περὶ τῶν πραγμάτων, ἄλλα δὲ λέγειν, χαριζόμενον τοῖς ἄρχουσιν, οὐ μόνον ἀγεννῶν καὶ ἀνελευθέρων εἶναι νενόμικα ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τοῖς πράγμασι τὰ ἔσχατα

D λυμαίνεσθαι. πολλοὶ γοῦν Ῥωμαίων καὶ βασιλεῖς καὶ στρα-

10. πράττει P. 19. τῷ P.

tibi explicavi. Haec imperator ad Apocauchi interrogationem respondit.

60. Haec ut Synadeno referente magnus dux audivit, perinique tulit, videns ipsemet, quibus undique laqueis ac periculis cinctus esset. Nihilo minus honestissimis comitum suorum convocatis et imperatoris responso exposito, unumquemque quid expedire arbitraretur, edisserere iussit. Tum alii affirmare, etiam antequam Cantacuzenus ista diceret, inter se quid nunc agendum foret, quaesivisse et aequae in re tam perplexa consilium reperire nullum potuisse. Tantas quippe copias, si hic perduret, sine magno sumptu ali non posse: nec iis alendis ex aerario pecuniarum satis suppeditaturum. At Monomachus, magnus contostaulus, prudentia ceteris antecellens et illius memoriae ducum nulli postponendus, atque idcirco imperatori Andronico eximie carus, cuique urbes semper et exercitus committebantur, Assentari, inquit, et in fraudem impellere et aliud conditum in pectore, aliud in lingua promptum habere, gratiam principum aucupantem, non solum hominum parum ingenuorum ac liberalium, sed rebus etiam ipsis perniciosissimum esse duco. Qui morbus complures Romanorum imperatores ac duces multis nec levibus malis implicuit: unde cum iis, quos in ditione

τηγοὶ πολλοῖς καὶ μεγάλοις συνεσχέθησαν δεινοῖς διὰ τὴν A.C. 1343 νόσον ταύτην καὶ τῶ ὑπηκόῳ προσδιέφθειραν καὶ ἑαυτούς. D ὅτε τοίνυν οὕτω δεινὴ ἢ ἐκ τῆς κολακείας βλάβη, δέον αὐτὴν καὶ ἡμᾶς ἀποθεμένους, ἄνευ τινὸς περικαλύμματος, 5α σφίσι τε αὐτοῖς καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι Ῥωμαίοις οἰόμεθα συμφέρειν λέγειν. εἰ δέ τις ἐκ τῶν λόγων ἔφεται ἀνία, οὐ χρὴ τοῖς λόγοις προσλογίζεσθαι, οὐδὲ τῇ γνώμῃ τοῦ εἰπόντος, ἀλλ' αὐτῇ τῇ φύσει τῶν πραγμάτων. οὐ γὰρ τὰ πράγματα πέφυκε γίνεσθαι οἷοίπερ οἱ λόγοι, ἀλλὰ τῇ τῶν P. 555 10πραγμάτων φύσει ἔξ ἀναγκῆς καὶ οἱ λόγοι συνέξομοιοῦνται. εἰ γὰρ ἔξῃν, πρὸς ἡδονὴν τῶν λόγων γινομένων, καὶ τὰ πράγματα συμμεταβάλλεσθαι, οὐδὲν ἂν ἦν ἀνοητότερον τοῦ μὴ τοῦτον τὸν τρόπον αἰρουμένου συμβουλεύειν. νυνὶ δὲ, ὡς ὀρωμεν, οὐ μικρὰ τις ἢ ζημία ταύτης τῆς ἡδονῆς, ἀλλὰ 15θάνατος τῶν ἐλομένων. τοῦ πολέμου τοίνυν τοῦ ἐμφυλίου τούτου κεκινημένου, δύναμιν μεγάλην περιβεβλημένος ὁ Καντακουζηνὸς ἐνθάδε ἤκεν εὐθὺς ἔξαρχῆς, πρὸς ἣν οὐδὲ ἀντιβλέπειν σύμπαντες ἡδυνήθημεν ἡμεῖς. ἐν Γυναικοκάστρῳ δὲ τῆς περὶ αὐτὸν συμβάσης ἀποστασίας καὶ τοιαύτης περι- 20σχούσης κακοπραγίας, οἷα καὶ τὸν μάλιστα καρτερικώτατον B ἐθορύβησεν ἂν δικαίως, ἐκεῖνος οὐκ ἀπέιπε πρὸς τὴν συμφορὰν οὐδὲ ἐνέδωκεν, ἀλλ' ἅμα τοῖς περιλειφθεῖσιν ἀπεχώρει πρὸς Τριβαλοὺς συντεταγμένος, ὥσπερ μηδενὸς καινοῦ γεγενημένου, ἡμῶν μάλιστα ἐπικειμένων καὶ θορυβούντων 25μετὰ τὴν τισαύτην ταραχὴν καὶ τοῦ περὶ αὐτὸν στρατοπέ-

21. ἐθορύβησαν P.

ac potestate habebant, se ipsos quoque perdidērunt. Quoniam igitur tam noxia est assentatio, oportet et nos, illa ommissa, citra velamentum quae nobis aliisque Romanis omnibus conducere putamus, in medium proferre: et si dicta nostra duriora minusque iucunda fuerint, non dictis id, neque voluntati dicentis, sed ipsi rerum conditioni adscribere: non etenim rerum natura sermonem, sed naturam rerum sermo necessario imitatur. Nam si ad voluptatem orationis etiam res immutare et accommodare liceret, nihil esset insipientius, quam nolle hac ratione consulere. Atqui videmus, qui se hac suavitate passi sunt deliniri, eam non quavis poena, sed ipso interitu expiare. Bello igitur hoc civili exorto, Cantacuzenus cum non mediocri potentia huc statim a principio veniebat, quam omnes nos nec intueri sustinebamus. Gynaecocastri autem cum a suis desertus, tali aerumna fatigaretur, quae etiam longe patientissimum de gradu merito deieccisset, ille infractus et immutabilis cum reliquiis in Triballos ordinato agmine discessit, perinde ac si nihil novi accidisset, nobis post tantam pertur-

- Α. C. 1343 δὸν τὴν διχρυστασίαν. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐν Τριβαλοῖς, οὕτω πάντας ἐξήρησεν ἑαυτοῦ καὶ τοσαύτην ἐπεδείξαντο τὴν εὐνοίαν οἱ δυνατοὶ τῶν Τριβαλῶν, ὡς δοκεῖν οὐκ ἔφηλιν εἶναι καὶ συμφοραῖς χρῆσάμενον πρὸς αὐτοὺς καταφυγεῖν, ἀλλ' ἐκ πατρῷου κλήρου τὴν ἀρχὴν αὐτῷ προσήκειν ἐκείνων, 5
- C καὶ πάντες ὡς δεσπότη προσεῖχον καὶ πάντα ἔπραττον ὑπὲρ αὐτοῦ. δῆλον δέ· καὶ γὰρ ἡμῶν προεβείαν καὶ ἄπαῖς καὶ δις πρὸς αὐτοὺς πεπονημένων καὶ πολλῶν παραχωρούντων πόλεων ὑπὲρ τοῦ τοῦτον διαφθείρειν, οὐκ ἐδέξαντο, ἀλλ' ὥσπερ ἐκ συνθήματος κοινῶν τὴν ἐκείνου σωτηρίαν τοῦ τῆνιο σφετέρην ἀΰξιν ἀρχὴν προείλοντο. νυνὶ τε ὀλίγω πρότερον, ἐπεὶ Βεῤῥοιοῦται εἰσεδέξαντο, οὕτως ἠύξητο ἐν χρόνῳ βραχεῖ, ὥστ' εἰ μὴ σὺ ἐπικαιρότατα ἐγένου πρὸς ἡμᾶς καὶ τὴν φορὰν ἀνέστειλας τῆς εὐτυχίας, πολλῶν ἂν ἦν κύριος πόλεων ἄχρι νῦν. αἱ γὰρ κατὰ τὴν ἐσπέραν πᾶσαι μάλιστα αὐτῷ 15 προσέχουσι, καὶ νῦν μὲν Θετταλία τέ ἐστὶν αὐτῷ ὑπήκοος καὶ αἱ περὶ Βεῤῥοίαν πολίχλαι καὶ τὰ φρούρια. ἂν δ' αὐτὸς Δυπ' ἀνάγκης ἀναχωρήσῃς, (μένειν γὰρ ἡ δαπάνη οὐκ εἴσει ἐπιπλεῖστον,) Ἀκαρνανία ῥᾶστα προσχωρήσει καὶ ἡ ἄλλη ἤπειρος. πάλαι γὰρ προσδέχονται αὐτοῦ τὴν ἄφιξιν, καὶ 20
- V. 446 πολλὴν αἱ περὶ αὐτὸν ἐνδείκνυνται τὴν εὐνοίαν, ὥσπερ οἶδα σαφῶς αὐτὸς πολὺν παρ' ἐκείνοις διατρέψας χρόνον. εἴτε μὲν οὖν ἐκείνῳ προσχωρήσαιεν καὶ μὴ Τριβαλοῖς, (δυοῖν γὰρ θάτερον ἀνάγκη,) καὶ ὑπ' ἐκείνῳ μὲν γεγεννημένοι ὑπὸ τὴν

bationem et secessionem militum a tergo enixe instantibus ac tumultuantibus. Iam vero apud Triballos sic omnes sibi devinxit tantaque benevolentia principes eum coluerunt, ut non peregrinus et calamitosus ad eos confugisse, sed principatus illi tamquam paterna hereditas deberi videretur, omnesque ut ipsi despotae obtemperarent et eius causa nihil non facerent. Quod vel inde patet. Nam cum nos legatos eo semel iterumque misissemus multisque oppidis cedere vellemus, si illum e medio sustulissent, petitionem repudiarunt et velut de compacto salutem eius principatui suo dilatando praetulerunt. Nuper a Berrhoeotis receptus, brevi tempore adeo crevit, ut, nisi tu opportunissime nobis affuisses cursumque felicitatis eius repressisses, multarum urbium dominus usque hodie evasisset. Nam occidentales omnes et diligenter parent: et iam quoque Thessalia et circum Berrhoeam oppidula atque castella ei se subdiderunt. Quod si tu coactus discesseris, (difficultas enim sumptuaria te diu admodum manere non sinet,) Acarnania et alia continens nullo labore accedent. Nam et pridem adventum illius miro in eum affectu expectant, quod ipse diutius apud eos habitando certo comperi. Sive igitur in Cantacuzeni, non in Triballi fidem ac ditionem sese contulerint, (alterum enim horum oportebit,)

Ῥωμαίων αὐθις τελέσουσιν ἡγεμονίαν· ἂν δὲ Κράλης αὐτὰς A.C. 1343
 ὑποποιήσῃται, τῷ μεγίστῳ μέρει ἢ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἐλάττων
 ἔσται ἑαυτῆς. ὅμως εἰ καὶ τοῦτο γένοιτο, τὸ βέλτιστον δο-
 κοῦν, ἀλλυσιτελέστατον ἡμῖν φανεῖται. μέγας γὰρ ἤδη γεγενη-
 5 μένος καὶ πολλὴν ἐκεῖθεν ἄγων δύναμιν, οὐ μόνον Μακεδο- P. 556
 νίας ἔσται ἄρχων ἐν ὀλίγῳ, ἀλλὰ δέδοικα, μὴ καὶ ἡμῖν ἐπέλ-
 θῃ φοβερός. πολλοὶ γὰρ τῶν δοκούντων εὐνων εἶναι βασι-
 λίδι νῦν, ἐκεῖνῳ προσχωρήσουσι. στρατιᾶς τε γὰρ τὸ πλεῖ-
 στον καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Ῥωμαίων ἄριστοι ἐκεῖνῳ μάλιστα
 10 προσέχουσιν, ὥσπερ ἀγνοοῦμεν οὐδ' αὐτοί. ἂ προσήκειν
 οἶμαι σκοπεῖν καὶ μὴ περιμένειν τὴν ἀνάγκην, ἀλλὰ διαλέ-
 γεσθαι αὐτῷ περὶ εἰρήνης καὶ τὸν πόλεμον καταλύειν. νῦν
 μὲν γὰρ εἶτι τῶν πραγμάτων ἐπαμφοτεριζόντων καὶ ἀδήλου
 τοῦ μέλλοντος ὄντος ἑκατέρους, πεισθήσεται ῥαδίως, καίτοι
 15 καὶ πρότερον, ὡς ἀκούω, πρὸς τοῦτο καὶ οἶκοθεν κεινημέ-
 νος. ἂν δὲ δύναμιν τινα προσλάβῃται καὶ ἐν ἐλπίσι γένηται
 τοῦ πάντως περιέσεσθαι ἐν τῷ πολέμῳ, δέδοικα, μὴ ζητοῦν- B
 τες τότε τὴν εἰρήνην, ἀνήνυτα πονῶμεν καὶ σφίσι τε αὐτοῖς
 μεγάλων αἰτίοι κινδύνων καὶ τοῖς ἄλλοις φαινόμεθα Ῥωμαί-
 20 οῖς. ἂν τε γὰρ ἡμῶν περιγένῃται πάντων αὐτῷ προσχωρη-
 σάντων, πρὸς τῷ αἰσχυρῷ καὶ κίνδυνον οὐ τὸν τυχόντα ἔχει·
 ἂν τε πρὸς τὸν πόλεμον ἀντίσχωμεν, μεγάλας ὑποστήσονται
 συμφορὰς αἱ πόλεις ὑφ' ἑκατέρων πολιορκούμεναι καὶ ἔξαν-

juris illius factae, rursus in Romano imperio numerabuntur: sive
 Crales eas domuerit, partem maximam Romanus principatus se ipso
 minor erit. Attamen etiamsi istuc fiat, quod optimum apparet, gra-
 vissimo nostro incommodo fiet. Iam enim amplificata potentia,
 magnas inde copias ducens, non solum brevi Macedoniam tenebit,
 sed male formido, ne et nos horribiliter invadat. Complures enim,
 qui nunc in Augustam videntur propendere, ad illum deficient, cui
 exercitus paene totus et fortissimi quique Romanorum addictissimi
 sunt, quod nec nos latet. Quae perpendenda, et non expectata
 necessitate, cum eo de pace agendum belloque finem imponendum
 sentio. Nunc siquidem rebus adhuc utroque versum inclinantibus et
 quid futurum sit, utrisque nescientibus, nullo negotio flectetur:
 quamquam et ante hoc tempus, ut accepi, suoapte impulsu a pace
 non abhorruit. Quodsi virium accessione corroboratus, omnino
 bello se potioem futurum speraverit, timeo, ne tunc pace deside-
 randa frustra laboremus et cum nobismetipsis, tum Romanis ceteris
 cladem non mediocrem invexisse iudicemus. Seu enim nos vincat,
 id omnibus iam ad eum adiunctis praeter dedecus etiam non
 vulgare periculum habebit: seu armis resistamus, urbes ab utrisque
 obsessae graviter afflictabuntur, in servitutem redactae scilicet ul-
 timisque cumulateae miseriis: et Romanum imperium ipsum in se

A.C. 1343 δραποδιζόμεναι καὶ τὰ ἔσχατα ὑπομένουσαι, καὶ ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ αὐτῇ περιπεσεῖται καὶ διαφθαρήσεται ὑπ' ἀνονήτου φιλονεικίας. εἰ μὲν οὖν παρὰ βασιλίδος καὶ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι τῶν πραγμάτων ἄρχουσιν, ἀνυπεύθυνον ἔχεις τὴν ἀρχὴν καὶ πρὸς τὰ φαινόμενα λυσιτελεῖν⁵ ἔξεστι βουλευέσθαι, πρεσβείαν ἤδη πρὸς ἐκεῖνον ποιῶν περὶ εἰρήνης καὶ μηδὲν σε θορυβεῖτω. βέλτιστά τε γὰρ ὁμοῦ καὶ λυσιτελέστατα καὶ βασιλίδι καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις κοινῇ βουλευσῆ. εἰ δὲ προσκρούειν ἐκείνοις οὐκ ἐθέλεις, τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ἣν ἔχουσι γνώμην ἀγνοῶν, ἀλλ' ἐμοὶ δέομαι¹⁰ τριήρη μίαν παρασχεῖν, ὡς ἂν γενόμενος ἐν Βυζαντίῳ καὶ συμβουλευσας, ὅσα μοι δοκῶ βελτίω εἶναι, ὀλίγων εἴσω ἡμερῶν τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ἐκείνων ψῆφον φέρων ἐπανήξω". Μονομάχος μὲν οὖν τοιαῦτα περὶ τῆς εἰρήνης διεiléχθη μετὰ παρθοσίας· ἦν γὰρ ἐκ τῶν τρόπων πλεί¹⁵ D στην παρὰ πᾶσι τὴν αἰδῶ καρπούμενος, καὶ οἱ μὲν ἄλλοι οἱ παρόντες εὐ μὲν ἔφασαν ἐκεῖνον βεβουλευῆσθαι, καὶ ἐπέθοντο· τὴν δὲ τοῦ δέχεσθαι ἢ μὴ τὴν εἰρήνην δύναμιν τῷ μεγάλῳ ἀνέτιθεσαν δοκί. ἐκεῖνος δὲ ἦθος μόνον τοὺς λόγους ἀποσειομένου δείξας καὶ, ποία τις ἂν εἰρήνη γένοιτο²⁰ πρὸς Καντακουζηνόν; εἰπὼν, ἄλλο δὲ μηδὲν προσθεῖς, διέλυσε τὸν σύλλογον, μηδὲν πρὸς Μονομάχον μῆτε πρὸς ὄργην, μῆτε πρὸς ὕβριν φάμενος, ὡσπερ εἰώθει πρὸς τοὺς ἄλλους, εἴ τις περὶ τοιούτων ποιοῖτο λόγους πρὸς αὐτόν.

P. 557 ξα'. Πρὸς Κράλην δὲ πρεσβείας ποιούμενος συχνάς,²⁵

corrueat atque ab isto infrugifero dissidio pessum dabitur. Si itaque ab imperatrice, patriarcha et aliis, in quorum auctoritate tota est res publica, sic habes imperium, ut rationem non repositis et quae censeas utilia, liceat tibi statuere, legationem ad eum de pace securus mitte: nam et imperatrici et reliquis communiter nulla re melius utiliusque consulueris. Sin apud eos offendere non vis, quia quo animo ad pacem sint ignoras: at mihi, amabo, unam triremem indulge, ut, cum Byzantium excurrero et quod in rem sit persuasero, paucis diebus eorum calculum reportans, revertar. Monomachus ad hunc modum et cum libertate locutus est: erat enim propter morum integritatem venerationi omnibus. Et alii quidem consilium laudabant ibantque pedibus in eius sententiam: pacis autem complectendae aut aversandae arbitrium magno duci deferebant. Qui dumtaxat abnutans (qui mos est orationem alicuius repellentium) et nihil addens praeter haec verba, Et quae tandem pax cum Cantacuzeno? conventum solvit, nec quidquam iracundius aut contumeliosius in Monomachum iecit, ut in alios solebat, si quis super re huiusmodi mentionem apud se intulisset.

61. Ad Cralēm autem oratores missitans ingentemque pecu-

ἔπεισε καὶ φανερώς, χρήματα πολλὰ τὰ μὲν διδοὺς, τὰ δὲ A.C 1343
 ἐπαγγελόμενος, πόλεμον ἄρασθαι πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν V. 447
 βασιλέα. καὶ πρῶτα μὲν πρόσβεις πέμψας εἰς Βεῤῥόϊαν, B
 ὁμήρους ἦτει τοὺς παῖδας τῶν ἀρίστων, πρόφασιν μὲν, ὡς
 Ὕσπουδάζων ὑπὲρ βασιλέως, μὴ παρ' ἐκείνων ἐπιβουλεύθῃ,
 τῇ δ' ἄληθείᾳ, Βεῤῥοιώτας αὐτῷ ἐκπολεμῶσαι διανοηθεῖς, ὡς
 κακῶς περὶ αὐτῶν βουλευσάμενῳ καὶ τοὺς παῖδας ἰδίας ἕνεκα
 ὠφελείας καταπροσμένῳ Τριβαλοῖς. βασιλέως δὲ πρὸς μὲν τοὺς
 ὁμήρους φανερώς ἀπαγορεύσαντος, τῆς δὲ περὶ αὐτὸν εὐνοί-
 10 ας καὶ προνοίας ὠμολογηκότος χάριτας πολλὰς, θαῤῥεῖν τε
 εἰπόντος, ὡς οὐδὲν αὐτῷ ἐκ Βεῤῥοιωτῶν ἀπαντήσῃ δυσχε-
 ρές, μιᾷ γνώμῃ σπουδαζόντων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πᾶσαν ἐνδει-
 κνυμένων εὐνοιαν, ἐκεῖνος ἐτρέπετο πρὸς δευτέραν πείραν C
 καὶ μετεκαλεῖτο βασιλέα πρὸς αὐτὸν, ὡς περὶ τίνων ἀναγ-
 15 καίων βουλευσόμενον μάλιστα διατρούβοντα ἐγγύς. ἔρασκε
 γὰρ ἐκ Παιόνων τῆς ἀρχῆς νεώτερά τινα κενιῆσθαι, καὶ
 πολὺν αὐτῷ τὸν θόρουβον παρέχειν. δι' ἃ φῆθη ἀναγκαῖον
 κοινῇ σκεψαμένους, (οὐδὲ γὰρ ἕτερον μᾶλλον πεποιθῆναι βασι-
 λέως διὰ τε τὴν προσοῦσαν εὐνοιαν καὶ τὴν περὶ τὰ τοιαῦτα
 20 σύνεσιν πολλὴν καὶ ἐμπειρίαν,) ἃ δοκεῖ λυσιτελεῖν ἐλέσθαι.
 βασιλέως δὲ οἱ φίλοι κρούφα τὴν ἐπιβουλήν ἐμῆννον, (ἐβου-
 λέυσαιτο γὰρ, εἰ δύναίτο συλλαμβάνειν,) καὶ παρήνον φυ-
 λάττεσθαι ὡς δύνοντι. βασιλεὺς δὲ, ἵνα μηδεμίαν πρόφασιν
 δοκῇ παρέχειν πρὸς τὸν πόλεμον, ἄγνοιαν ἀπάντων ὑπεκρί- D

niam partim dans, partim pollicens, eum ad bellum adversus Can-
 tacuzenum palam suscipiendum inflammat. Crales primum Ber-
 rhoeam legatos mittens, filios optimatum obsides postulat, simu-
 lans, se curare sedulo, ne quid imperatori ab ipsis insidiarum
 strueretur: cum re vera Berrhoeotas ei inimicos et infestos reddere
 studeret, ut qui male de illis mereretur, quandoquidem eorundem
 filios ad privatam utilitatem suam Triballis tradi nihil pensi habe-
 ret. Imperatore obsides diserte recusante gratiasque de benevola
 sollicitudine sui amplas agente iubenteque confidere, nihil sibi a
 Berrhoeotis oriturum incommodi, quibus omnibus perinde carissi-
 mus esset, aliam instat viam. Imperatorem, velut de quibusdam
 magni momenti cum eo disquisiturus, ad se in propinquum accer-
 sit. Dicebat enim, Paconas res novas molitos, inde se magnopere
 turbari. Quare necessarium duxisse, cum eo consultare: nemini
 enim plus fidere et propter eam qua ipsum prosequatur benevolen-
 tiam et propter eximiam in hoc genere prudentiam exercitationem-
 que videndi et eligendi, quod in talibus negotiis expediat. Cete-
 rum amici, clam detectis eius insidiis, (cogitaverat enim illum ca-
 pere, si posset,) ut pro malevolo homine caveret, admonebant.

- A.C. 1343 νετο. πέμψας δὲ Μανουὴλ τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν καὶ Ἄγγε-
 λον τὸν ἀνεψιὸν, ἐδήλου, ὡς αὐτὸς ἀδύνατος εἶη τὴν πόλιν
 ἄρτι προσχωρήσασαν καὶ οὐπω πρὸς τὴν αὐτοῦ εὐνοίαν βε-
 βαίως ἠδρασμένην καταλείπειν, ἄλλως τε καὶ τῶν πολεμίων
 ἐπικειμένων καὶ προσδοκίμων ὄντων αὐτοῖς ἐπιστρατεύσειν. 5
 τὸν υἱὸν δὲ πέμψει καὶ τὸν ἀνεψιὸν, ἵνα δι' αὐτῶν πυθό-
 μενος περὶ ὧν αὐτῶ δέοι συμβουλευεῖν, γνώμην ἐξενέγκῃ τὴν
 μάλιστα αὐτῶ συνοίσουσαν. ὁ δ' ἐπεὶ βουλευέσθαι εἶχε περὶ
 οὐδενός, (σκήψεις γὰρ καὶ προφάσεις τὰ τοιαῦτα ἦσαν καὶ
 P. 558 τῆς ἐπιβουλῆς περικαλύμματα,) περὶ ἄλλων τινῶν αὐτοῖς 10
 διαλεχθεῖς ἤκιστα συμβαινόντων οἷς ἤξιον πρότερον, οἴκαδε
 ἀπέπεμπεν. ὕστερον δὲ ὀλίγῳ, ἐπεὶ ἐπιβουλεύων ἀνύειν
 ἠδύνατο οὐδὲν, τὸ προσωπεῖον ἀποθέμενος, κατήγγελλε φα-
 νερῶς τὸν πόλεμον. πέμψας γὰρ πρεσβείαν πρὸς βασιλέα,
 τὴν πρὸς αὐτὸν εἰρήνην καὶ τὰς σπονδὰς διέλυε καὶ τοὺς 15
 ὄρκους, βασιλίδι φάσκων συμμαχήσειν, εἴ τι δύναιτο· αὐ-
 τὸν δὲ περὶ ἑαυτοῦ βουλευέσθαι ἅττα ἂν λυσιτελεῖν δοκῇ.
 οἱ μὲν οὖν πολλοὶ πρὸς τὴν ἀγγελίαν τοῦ Τριβαλικοῦ πο-
 V. 448 λέμου ἐθορυβοῦντο οὐ μετρίως· βασιλεὺς δὲ καὶ τῶν περὶ
 αὐτὸν οἱ ἄριστοι πολλὰς ὠμολόγουν χάριτας Θεῷ τῆς προ- 20
 Βνοίας τῆς περὶ αὐτούς. εἰ μὴ γὰρ αὐτὸς ἄνωθεν διέσωζε
 χεῖρα ὑπερέχων, τί ἐκόλυε Κράλην, ἠνίκα ἔχων ἐν χερσὶν
 αὐτούς καὶ ῥᾶστα δυνάμενος, διαφθεῖρειν; καίτοι γε πολλῶ
 πλειόνων ὑπὸ τῶν τὰ Ῥωμαίων διοικούντων καὶ χρημάτων

18. πολλοὶ ponit P. post ἀγγελίαν.

Imperator, ne causa et origo belli ullo modo a se profecta videatur, ignorantiam omnium simulando, Manuelem, iuniorem filium, et Angelum consobrinum mittit, perque eos significat, se urbem, deditione adhuc recenti et nondum confirmatis civium erga se studiis, relinquere non posse: praesertim cum hostes vicini sint et obsidio timeatur. Mittere autem filium et consobrinum, ut, ubi per eos resciverit, de quibus suum expetat consilium, sententiam illi utilissimam proferat. Crales, quoniam quid in consultatione poneret, non habebat (hoc enim tegumentum et involucrem quoddam tantummodo insidiarum erat,) de aliis nonnullis, prioribus nequaquam consentaneis, collocutus, domum eos remittit. Breve intercessit spatium, cum, quod insidiis nihil promovisset, persona abiecta manifestum illi bellum denuntiat. Missis namque legatis, pacem et foedus rescindit: Augustae se, si quid posset, opem laturum; ipse, quid sibi conduceret, apud animum cogitaret. Hac denuntiatione belli Triballici plebe non leviter perterrefacta, imperator et optimates eius de providentia Deo gratias egerunt. Nisi enim is desuper extenta manu eos servasset, quid tandem Cralem, cum eos in manibus haberet interficereque facillime posset, quid, inquam,

καὶ πόλεων παρεχομένων, (ἃ γὰρ αὐτοὶ νυνὶ κατέχουσι καὶ A. C. 1343
 ἔτι πολλῶν πλείω ἔχειν ἔξῃν, πολυπραγμονήσαντα μηδὲν,) τότε
 μὲν οὐδὲν εἴργαστο τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἄπαξ καὶ δις πρὸς τὴν
 πρεσβείαν ἀπηγόρευε τὴν παρ' αὐτῶν· νυνὶ δὲ ὅτε βλάπτειν
 5 δύναιτο μηδὲν, ἐκεῖνα πρᾶττειν ἐπιχειρεῖ, πᾶσαν ἐπίνοιαν κι-
 νῶν, ἃ τότε θᾶπτον ἢ λόγος αὐτῶν ἔξῃν ἀνύττειν. ὅθεν
 δῆλον εἶναι, ἔφασκον, ὡς οὐδὲ τότε τοῦ ἐκείνου ἠθους ἢ περι C
 αὐτοὺς εὐγνωμοσύνη ἦν, ἀλλὰ τῆς τοῦ κρείττονος ἐπικουρίας.
 νυνὶ δὲ ὅτε ἐν ἀσφαλείᾳ καθέστασαν αὐτοὶ, τὴν οἰκείαν γνώ-
 10 μην φανεράν ποιεῖν. Ἀπόκανκος δὲ ὁ μέγας δουξ, ἐπεὶ τὴν
 πρὸς βασιλέα μάχην ἀπηγόρευεν, ἀφανῶς ἐπιβουλεύειν,
 ὥσπερ καὶ πρότερον, ἐπεχείρει καὶ παντοίας συνέρῳραπτεν ἐπι-
 βουλάς. πρὸς γὰρ Βερῥοιωτάς κρύφα τέμψας, ἔγραφε τοι-
 αῦτα· ὡς εἰδείη μὲν αὐτοὺς οἷχ' ἔκοντι προσκεχωρηκότας
 15 Καντακουζηνῶν, κοινῆ πολεμίᾳ τῶν Ῥωμαίων ἀναφανέντι καὶ
 τῶν βασιλέως ἐπιβούλῳ παίδων· ἀλλ' ὑπὸ τοῦ Τριβαλῶν
 πολέμου πιεζομένους ὡσθῆναι ἐπὶ τοῦτο δι' ἀνάγκην, νομί-
 σαντάς τι ὑπὸ τούτου ὠφελείσθαι διὰ τὸ Κράλην πυνθάνε-
 σθαι σπονδὰς ἔχειν πρὸς αὐτὸν καὶ συμμαχίαν. τοῦτο δὲ D
 20 οὐδὲν ἕτερον ἦν, ἢ ἀπάτη καὶ φενακισμός. Κράλης γὰρ
 ἤδη φανερῶς ἡμῖν προσθέμενος, ἐκεῖνῳ ἔγνωκε πολεμεῖν. εἰ
 μὲν οὖν μεταβαλόντες τὰ κοινῆ τε πᾶσι καὶ σφίσι αὐτοῖς
 λυσιτελοῦντα ἔλοισθε, (ταῦτα δὲ ἔστι, κατέχειν τοῦτον καὶ
 τὸν κίνδυνον μὴ ἔαν διαδιδράσκειν· οὐ πολλῶν γὰρ ὕστερον

prohibuisset? Enimvero, cum ab imperii administratoribus multo plus pecuniarum et urbium ei offerretur, (quas namque nunc ipsi teneant, iis plures citra ullam sollicitudinem laboremque ab eis accipere licebat,) tum quidem nihil factum huiusmodi, sed semel iterumque eorum legationem reiecisit; nunc autem, quando nocere nequit, tota mente et cogitatione illa moliri, quae tunc dicto citius efficere potuisset. Unde constare, quam tunc probitatem candoremque in ipsos prae se tulisset, non eius ingenii, sed coelestis auxilii fuisse. Nunc quando ipsi securitatem invenerint, illum cogitationes suas aperire. Apocachus, bello contra imperatorem desperato, cuniculos agere, ut antea, et varie insidias tendere instituit: ad Berrhoeotas enim latenter ita scripsit. Scire se, ipsos non suo pte nutu ad Cantacuzenum, communem Romanorum hostem declaratum et filiorum imperatoris insidiatorem, sed quia Triballorum armis premebantur, necessitate adactos accessisse, aliquod inde emolumentum sibi promittentes, quod audissent, Cralem foedus cum eo societatemque pepigisse. Verum istuc merum errorem ac ludibrium fuisse: illum quippe iam non dissimulanter a se stantem, Cantacuzenum oppugnare decrevisse. Quare si mutata mente com-

- A.C. 1343 ἀφιζόμεθα ἐπ' αὐτὸν πανστρατιᾷ,) ἄριστα βουλευέσεσθε ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν· πολλῶν γὰρ ἀπολαύσετε καὶ μεγάλων τῶν παρὰ βασιλέως τε τοῦ νέου καὶ ἐμοῦ εὐεργεσιῶν. ἦν δ' ἀπειθήτε καὶ ἐκείνῳ προστιθέμενοι ταῖς γνώμαις, γνώσεσθε πο-
- P. 559 λεμῆν ἡμῖν, εἰς τοσοῦτον ἀβουλίας ἤξετε, ὡς μετὰ πείραν πολλῶν ἀνιαρῶν εἴσεσθε, ὡς βέλτιόν ἦν πείθεσθαι ἡμῖν, πρὶν εἰς ταῦτα ἤκειν. Βεῤῥοιοῦνται δὲ φανερά τῇ βασιλεῖ πρότερον ποιήσαντες τὰ γράμματα, „οὐδὲν θαυμαστόν,” ἀντέγραφον „Ἀπόκανκε, εἰ τοῦ πολλά εὐηργετηκός καὶ τρόπον τινὰ δεδημιουργηκός καὶ αὐτὸς κατεξάναστας, ὥσπερ 10 ὁ τοῦ ψεύδους πατὴρ καὶ σὸς διδάσκαλος κατὰ θεοῦ τοῦ πεποιηκός, καὶ βλασφημίας ἀφίης κατ' αὐτοῦ πολλάς· καὶ γὰρ κακείνος κατὰ θεοῦ. οὐδὲ γὰρ κατὰ τᾶλλα βασκάνου καὶ πονηροῦ δαίμονός τινος ἀποδέεις τῶν ἐξητασμένων ἐπὶ φθορᾷ, αἵμασιν ἀνθρώπων χαίρων καὶ στρεβλώσει καὶ τρυ-15
- Βφῆν ποιούμενος τὰς ἐτέρων συμφορὰς. ἃ μὲν οὖν γέγραφας, ἀκριβῶς ἔχεται τοῦ φίλου ψεύδους, καὶ τούτου χάριν, ὡς πολλῶν ἄξια βαράθρων, ἀπερῶίψαμεν. Ἐν δὲ μόνον πεισθησόμεθα ἀκριβῶς, οὐ κατὰ τὴν σὴν διάνοιαν, ἀλλ' ὡς ἡμῖν προσήκει. βασιλεῖα γὰρ οὐ μόνον πάσῃ δυνάμει καθέ-20 ξομεν παρ' ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ δυνάμιν, εἰ οἶόντε εἰπεῖν· δεῖσαν δὲ στρατεύειν ἐφ' ὑμᾶς, καὶ αὐτοὶ συνεψόμεθα

munitati et privatim sibi quisque prospectum velint, (nempe ut ipsum detineant, neo discrimen effugere sinant; se enim brevi cum totis copiis in illum moturum,) consultissime facturos: multa enim et exquisita tum ab adolescente imperatore Ioanne, tum a se beneficia relatueros. Si obtemperare detrectent illumque animis complexi, secum pugnare voluerint, utique eo amentiae progressuros, ut deum post multaram acerbitatum experientiam discant, melius fuisse auscultare, quam eo miseriarum devenire. Berrhoeotac, epistola prius imperatori ostensa, sic rescripserunt. Haud mirum, Apocauche, quod contra tam bene de te meritum et quodammodo conditorem tuum et ipse, sicut mendacii pater et magister tuus contra Deum, fabricatorem suum, insurgis tamque immodice maledictis eum incessis: nam et ille Deum. Neque vero cetera invidio aliquo et maligno daemone ex iis, qui ad exitium mortalibus importandum exercitati sunt, inferior es, sanguine, tortuosis fallacis gaudens et aliorum calamitates pro deliciis habens. Quae igitur scripsisti, expresse cum mendacio, quod tibi amicum est, coniuncta sunt: ideoque ea, ut multis digna barathris, abiecimus. Unum tantummodo, non quidem ex mente tua, sed ut nos decet, praestabimus. Imperatorem siquidem non solum pro viribus, sed et supra vires, si dici potest, apud nos retinebimus. Qui si in vos arma moverit, una sequemur pugnamque cupide capessemus. Quodsi quando

καὶ συναγωνιούμεθα προθύμως. εἰ δέ ποτε συμβαίῃ διαστῆναι A.C. 1343
καὶ τοῖς σώμασιν, ἀλλ' οὐ ταῖς διανοαῖς καὶ τῷ βουλομένῳ τῆς
ψυχῆς. ἐκείνοις γὰρ οὕτω συνεσόμεθα, ὡς καὶ νύκτωρ καὶ C
μεθ' ἡμέραν οὐδὲν ἄλλο μᾶλλον προὔργου ποιησόμενοι, ἢ τῆς V. 449
5 ἐκείνου πρὸς ἡμᾶς εὐμενεῖας ἄξιοι φανῆναι. τῶν ἀπειλῶν δὲ
τῶν σῶν τοσοῦτον ἀπέχομεν ἐπιστρέφειν, ὥστ' αὐτῷ σοι
παραينوῦμεν μᾶλλον τὴν ἀπὸ θεοῦ δίκην δεδοικέναι, καὶ νῦν τε
μεγάλας συμφορὰς ἐκδέχεσθαι σαυτῷ τε καὶ παισίν, οὕτως
ἀδικώτατα οὐ περὶ βασιλέα μόνον, ἀλλὰ κοινῇ περὶ Ῥωμαί-
10 οὺς καὶ διανοηθέντι καὶ πράττοντι ἄχρι νῦν, καὶ μετὰ τε-
λευτῆν, τὴν ἐν ἄδου καταδίκην, ἢ λησταῖς καὶ ἀνδραποδι-
σταῖς καὶ φονεῦσιν, οἷος σὺ, ἠτοίμασαι. οὐ γὰρ ἐπιλήσεται
κύριος τοῦ ποιῆσαι ἐκδίκησιν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἐλεγχοὺς ἐν
τοῖς λαοῖς. ἡμεῖς δὲ ὡς δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ συμφέροντα D
15 πᾶσιν ἤρημένοι, οὐχ ὅτι τιμωρίας, ἀλλὰ καὶ ἀμοιβὰς
τῶν τρόπων ἐκδεχόμεθα παρὰ θεοῦ." τοιαῦτα μὲν ἀντέ-
γραφον αὐτῷ οἱ Βεῤῥόιοῦται. ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ τῆς πρώτης
πεύρας ἀπετύγχανεν, ἐγράπετο ἐπὶ δευτέραν, καὶ Ἀλουσιά-
νον τινὰ δεσμώτην κατεχόμενον, ὡς τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ
20 βασιλέως ἤρημένον, ἀγαθὸν περὶ τοξείας ὄντα, (θήραις
γὰρ ἠσχόλητο καὶ ἀκριβῶς ἐξήσκητο περὶ ταῦτα,) ἔπεισεν
εὐ ποιήσειν πολλὰ ἐπαγγελιάμενος αὐτὸν καὶ γένος, εἰ βέλει
τρῶσεις λάθρα βασιλέα δηλητηρίῳ κεχρισμένῳ, οἷς χρῆσθαι
εἴωθεν ἐπὶ θηρίᾳ. παρήνει τε θαρσύνειν, ὡς ῥᾶστα καὶ σὺν P. 560
25 οὐδενὶ πόνῳ τὸ πρᾶγμα διανύσοντα. ἤκουε γὰρ, βασιλέα

13. Ἐλεγμούς P. et M.

corporibus nos disiungi contigerit, sententiis certe et voluntatibus
nou continget: quibus adeo copulabimur, ut dies noctesque nullum
maius operae pretium facturos existimemus, quam si nos eius
amore dignos praebeamus. Tuis autem minis usque eo non move-
mur, ut te ipsum hortemur potius, divinam ultionem metuas, et
tibi ac filiis tuis insignes in hac vita acrumnas exspectes, qui non
modo in imperatorem, sed in Romanos universos usque hodie sce-
leratissimus exstiteris, et post mortem tormenta apud inferos, quae
latronibus, plagariis et homicidis, qualis tu es, constituta sunt.
Nec enim obliviscetur dominus facere vindictam in nationibus et
increpationes in populis. Nos contra, qui iustitiam cum utilitate
spectamus in omnibus, non solum poenam nullam, sed recte fa-
ctorum remunerationem potius a Deo exspectamus. Hactenus Ber-
rhocotae. Apocauchus primo conatu frustratus, alterum adhibuit
et Alusianum quendam, ut Cautacuzeni partium vinculis detentum,
probatum sagittarium, venationi deditum et in ea arte facienda
excellentem, montes aureos ipsi et generi eius pollicitus induxit,
ut furtim sagitta veneno illita, qualibus inter venandum uti con-

A.C. 1343 Καντακουζηνὸν εἰωθῆναι μάλιστα ἀρχομένης τῆς νυκτὸς ἐπι-
 τινος ἐστάναι τόπου τὴν ἐσθῆτα ἀποδύντα, εὐφρῶς πρὸς τὸ
 τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους ἀλέαν καταπύχειν ἔχοντα, ἐφ' οὗ δύ-
 ναιτ' ἂν βάλλεσθαι ῥηδίως. ἃ ἐδίδασκε τὸν τοξότην ἐκεῖνον,
 οὐδὲ αὐτὸν τὸν τόπον ἀγνοοῦντα. ὁ δὲ τὸ ἀπολύεσθαι τῶν⁵
 δεσμῶν ποιούμενος περὶ πλείστου καὶ τῶν εὐεργεσιῶν τὸ
 μέγεθος ἐννοῶν, ἃς αὐτῷ ἐπηγγέλλετο ὁ μέγας δούξ, ὑπέσχετο
 τὴν ἐπιχειρήσιν. καὶ γενόμενος ἐν Βερόζοια, νυκτὸς ἤδη
 ἐπιγενομένης, παρὰ τὸν τόπον τε ἐγένετο καὶ βάλλειν ἐπε-
 χεῖρει βασιλέα συνήθως ἐσιῶτα καὶ τοῖς συνοῦσι προσδιαλε-¹⁰
 βγόμενον· καὶ μέλλοντι ἤδη ἔργου ἔχεσθαι καὶ τείνειν τὸ τό-
 ξον, τὸ βέλος ἐξέπιπτε τῆς νευρᾶς λαθόν. ἐκεῖνος δὲ μὴ
 ἔχων ὕπως ἀνέλοιτο τὸ βέλος, (ἐπὶ τοῦ τείχους γὰρ τῆς
 πόλεως ἦν ἐστὼς, τὸ δὲ κατέπιπτεν ἐντὸς,) ἐδεδίει δὲ, μὴ
 φωραθεῖη τοιαῦτα κακουργῶν, περιμείνας ἄχρι παρελθεῖν¹⁵
 τὸν βασιλέα, τὸ βέλος ἀνελόμενος, οἴκαδε ἀνεχώρει, γνώμην
 ἔχων, ὡς αὖθις εἰς τὴν ὑστεραίαν ἐπιχειρήσων. ἐπιγενομέ-
 νης δὲ καὶ τῆς δευτέρας νυκτὸς, ἐκεῖνός τε αὖθις τοῖς ἴσοις
 ἐπεχειρεῖ, καὶ τὸ βέλος, τῶν χειρῶν ὁμοίως ἐκπεσόν, ἄπρακτον
 ἐποίει ἐπανήκειν. ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ τρίτη ἦκει, ὁ μὲν ἐχώρει πρὸς τὸ²⁰
 C ἔργον αὖθις καὶ σπουδῆν ἐποιεῖτο πλείστην, μὴ τὰ ἴσα ταῖς
 προτέροις νυξὶ πιθεῖν. ἔλκοντι δὲ τὸ τόξον ἤδη ἐρῶ-
 γνυτο ἀθρόον ἢ νευρὰ, ὥσπερ τινὸς αὐτὴν διατεμόντος·
 ἦν δὲ, ὡς ἔφασκε, καινὴ ἔτι καὶ δυσπαθεστάτη. τούτου δὲ

sueverat, imperatorem vulneraret, iubens confidere, se negotium sine negotio confecturum. Audierat enim, Cantacuzenum sub noctem in loco quodam aperto solere consistere, ibique veste posita ab aestivo calore corpus refrigerare, in quo posset commode peti. Atque haec sagittarium, nec ipsum loci ignarum, docebat. Qui carcere levare vehementer cupiens promissorumque praestantiam beneficiorum reputans, operam condixit. Berrhocam ingressus, nocte ingruente ad locum accedit, imperatorem pro consuetudine illic stantem et praesentes alloquentem tangere parat. Iamque arcum curvaturus sagitta nervo, imprudente illo, excidit. Cum qui delapsam tolleret non haberet, (stabat namque super muro urbis et telum intra ceciderat,) timeret autem, ne in talis machinatione sceleris deprehenderetur, exspectans, quoad imperator praeteriisset, sublata sagitta domum concessit, eo animo, ut sequenti nocte facinus iteraret. Adest nox, opus rursus aggreditur, cum telum similiter manu elapsam re infecta hominem remittit. Tertia nocte rediens, studiosissime cavet, ne idem sibi, quod antecessis noctibus, accidat. Tendenti arcum nervus totus ita aequaliter dirumpitur, ut si cultro esset dissectus; et erat, ut affirmabat ille, novus

γεγενημένον, ἔννοιά τις αὐτὸν εἰσῆει, μὴ μάτην τά τε νῦν A. C. 1343
καὶ τὰ πρότερα γεγενῆσθαι, ἀλλὰ θείαν τινὰ δύναμιν εἶναι
τὴν φρουροῦσαν βασιλέα, ὑφ' ἧς σφύλλεται αὐτὸς τοιοῖτοῖς
ἀνοσίοις ἔργοις ἐχειρῶν. αὐτίκα τε τὸ βέλος ἔχων καὶ τὸ
5 τὸξον, τοῖς βασιλέως προσέπιπτε ποσὶ καὶ πάντα ὅσα συμ-
βαίῃ διηγείτο ἀπαρχῆς, τὸ παραπεπεῖσθαι πολλαῖς ὑποσχέ-
σεισι παρὰ μεγάλου δουκός, εἰ δυνηθεῖν ἀνελεῖν· τὸ βέλος
ὡς δις ἐκπέσοι τῶν χειρῶν, καὶ τὰ τελευταῖα νῦν τῆς νευ-
ραῖς τὴν ῥῆξιν, ἣν ὑποσταίῃ κατ' οὐδένα λόγον. καὶ ἐδεῖτο D
10 συγγνώμης τινὸς τυχεῖν, ὡς οὐ κατὰ βασιλέως μᾶλλον, ἢ
κατὰ θεοῦ χεῖρα ἄδικον κεκινηκώς. εἰ δὲ καὶ τιμωρίας ἄξιος
κριθείη, πάντα οἴσειν, ὅσα ἂν βασιλεὺς ἐπιψηφίσαιτο, ὡς
δίκαια. τοιαῦτα διηγουμένου τοῦ ἀνθρώπου, οἱ τε ἄλλοι οἱ V. 450
παρόντες πολλὰς ἠφίεσαν φωνὰς εὐχαριστηρίους θεῷ ἐπὶ τῇ
15 παραδόξῳ τοῦ βασιλέως σωτηρίᾳ· πολλοὶ δὲ καὶ εἰς δάκρυα
φανερῶς ἐνήγοντο, εἰς ἔννοιαν ἐρχόμενοι τῆς δικαιοκρισίας
τοῦ θεοῦ, καὶ ὡς οὐδὲν τῶν ὄντων λέληθε τὴν πρόνοιαν
αὐτοῦ. καὶ βασιλεὺς αὐτὸς μετὰ στεναγμῶν ὠμολόγει χάρι-
τας πολλὰς θεῷ, ὅτι οὕτω φιλανθρώπως ῥύεται ἐκ τῶν
20 ἀδίκως ἐπιβουλευόντων· τὸν δὲ ἄνθρωπον οὐ συγγνώμης P. 561
ἤξιον μόνον, ἀλλὰ καὶ δωρεῶν πολλῶν, ὅτι μὴ συνέκρυπτε
τὰ τοῦ θεοῦ παράδοξα, φθονήσας τοῖς πολλοῖς τῆς ὠφελείας.
ξβ'. Δούξ δὲ ὁ μέγας ἐπεὶ μάθοι καὶ ταύτην ἐσκαιω-

16. ἀνερχόμενοι M.

19. φιλανθρώπου P.

plane ruptaque difficillimus. Hic cogitare coepit, inaniter se labo-
rare, divinam quandam esse virtutem, quae imperatorem tueretur
quaeque ipsum tam impia audentem frustraretur, moxque cum telo
et arcu eius pedibus advolutus, rem omnem ab initio confitetur,
multis promissis a magno duce male persuasum esse, ut eum, si
posset, interficeret, quo pacto telum bis manu exciderit et ad
extremum nunc nervus diruptus sit, cuius ratio nulla pateat, veni-
amque rogat, quandoquidem non magis contra imperatorem, quam
contra ipsum Deum manus impie moverit. Si etiam supplicio da-
mnetur, laturum quidquid imperator meruisse statuerit. Haec illo
narrante, cum alii adstantes pro imperatore admirabiliter conservato
immensas numini gratias agebant, tum multi etiam in lacrimas
erumpebant, recogitantes iustum Dei iudicium et quam nihil lateat
eiusdem providentiam; ipse quoque imperator suspirans eum lau-
dabat, quod se tam benigne ab improbis insidiatoribus tutatus es-
set. Hominem autem non venia solum, sed insuper donis complu-
ribus donavit, quod admiranda Dei opera, multis utilitatem inde
percipiendam invidendo non celasset.

62. Magnus dux ut et has ab se perverse excogitatas insidias

A.C. 1343 ρημένην τὴν ἐπιβουλὴν εἰκῆ, ἐβουλεύετο μετὰ τῶν συνόντων, ὅτι δέοι πράττειν. Μονομάχος δὲ ὁ μέγας κοντοσταῦλος, B ἐπεὶ πρότερον περὶ εἰρήνης πολλὰ διαλεχθεὶς, ἔγνω μὴ καθ' ἡδονὴν τοὺς λόγους δοῦναι τῷ μεγάλῳ γεγενῆσθαι, περὶ εἰρήνης μὲν τὸ δεύτερον οὐδὲ ἐπεμνήσθη, συνεβούλευε δὲ, ἢ καθημένους ἐν Θεσσαλονίκῃ κρούφα διαλέγεσθαι καὶ διαφθεῖρειν τοὺς συνόντας βασιλεῖ, ἐφ' οἷς πολλοῦ τε χρόνου καὶ μεγάλων δαπάνων ἀναλωμάτων, ἢ εἰ ταῦτα δυσχερῆ διὰ τὴν ἔνδειαν τῶν χρημάτων, παρασκευασμένους ἰέναι ἐπ' ἐκεῖνον, ὡς ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ περὶ τῶν ὄλων διαγωνισομένους πρὸς αὐτόν. ἐκεῖνον γὰρ εἶδέναι C οὐκ ἂν ἀποστησόμενον τῆς μάχης, οὐδὲ ὑπομενοῦντα τειχῶν ἐντὸς πολιορκεῖσθαι, κὰν εἰδείῃ καὶ σαφέστατα ἐκείνην τὴν ἡμέραν μαχόμενος πεσεῖσθαι, μάλιστα ἐπαγγεῖλάμενον μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐπὶ τὸ ἡμέτερον ἦξειν στρατόπεδον μαχομένον. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες συνεπεψηφίζοντο καὶ οὐδ' αὐτοῖ τι τούτων χωρὶς πράττειν ἔφασαν προσῆκον εἶναι. τῷ μεγάλῳ δὲ δοῦναι ἢ τε μάχῃ φοβερὰ ἐδόκει, καὶ τὸ διατρίβειν ἐν Θεσσαλονίκῃ χρόνον πολὺν διὰ τὸ τῶν ἀναλωμάτων, ὧν ἐδέετο, πλήθος οὐκ ἀνεκτὸν, καὶ τὸ μηδὲν ὅλως δοκοῦντας D ἄξιον λόγου πεπραχότας ἀναστρέφειν αἰσχιστον. ἐβούλετο δὲ μάλιστα τό,τε διακινδυνεύειν πρὸς βασιλέα παραιτεῖσθαι, καὶ πρόσχημά τι εὐδοξίας ἔχοντα ἐπανελθεῖν. Μονομάχος δὲ τῆς αὐτοῦ διανοίας καταστοχασάμενος καλῶς, ἤφρατο, εἰ καὶ

1. εἰκῆ add. M.

2. κοντοσταῦλος P.

21. λόγον P.

in irritum cecidisse vidit, cum familiaribus, quid faceret, consilium habuit. Magnus contostaulus, quoniam quae de pace ante disputarat, parum illi arrisisse intelligebat, ultra eius meminisse super-sedit, auctorque fuit, ut vel Thessalonicae sedentes, occulte cum optimatibus imperatoris agerent cosque corrumperent, quod aliqui longi temporis et immodici sumptus res futura sit, vel si hoc difficile videatur, cum pecuniis ipsi destituantur, sese in eum com-parent et uno proelio de summa imperii cum eo dimicent. Nosse enim se, illum pugnam non subterfugiturum, neque se intra muros obsideri passurum, etiamsi illo ipso die se casurum exploratissime sciat, maxime cum post diem tertium ad eorum castra venturum conflicturumque promiserit. Hic alii omnes assentiri et confirmare, aliter quidquam agi minime convenire. Magno autem duci et armis concurrere horribile, et Thessalonicae diu haerere magnis ac neces-sariis defectum sumptibus intolerabile, et nulla re penitus alicuius momenti perpetrata reverti infamiae plenum videbatur. Potius tamen declinandum ex conflictu periculum, et cum obtentu quodam gloriae revertendum constituebat. Monomachus eius cogitationes

αὐτὸς αὐτοῖς βούλοιο συνεῖναι καὶ στρατηγεῖν· τοῦ δὲ ἄ- A.C. 1343
 πειπαμένου, „οὐκοῦν” ἔφρασκεν „εἰ καὶ σοὶ συνδοκεῖ, τὴν στρα-
 τιὰν ἔχων αὐτὸς, ἐλευσόμεθα ἄχρι Βεῤῥοῖας, καὶ μήτε στρα-
 τοπεδευσάμενοι ἔγγυς, μήτε τῶν ἵππων ἀποβάντες, ἀλλὰ μι-
 5 κρὸν ἐνδιατρίψαντες, τάχιστα ἀναχωρήσομεν. οὕτω γὰρ τὴν
 τε μάχην ἡμῖν ἐκκλίειν περιέσται, (οὐ γὰρ ἄρκέσει γε ὁ
 χρόνος τοῖς πολεμίοις παρασκευασαμένοις ἐπιέναι,) τὴν τε ἄ-
 δοξίαν ἀποτρίβεσθαι, τοῖς πολεμίοις ἐπελθοῦσι καὶ ποιή-
 10 σαι τειχῆρεις.” οὕτω μὲν οὖν ὁ Μονομάχος εἶπεν· ἀρίστη P. 562
 ἰοδὲ τῷ μεγάλῳ δουκὶ ἐφαίνετο ἡ γνώμη καὶ ἐπεψηφίζετο αὐ- V. 451
 τικά καὶ ἐχειροτονεῖτο ὁ Μονομάχος ἐπὶ πᾶσι στρατηγός.
 ὃς τὴν τε πεζὴν ἅμα καὶ τὴν ἵππικὴν Ῥωμαίων ἔχων δύνα-
 μιν, ἔγγυς τειχῶν ἐγένετο Βεῤῥοῖας, ὅσον μὴ ἀπὸ τοῦ τεί-
 15 χους βάλλεσθαι. τὸ Περσικὸν δὲ διεσκέδαστο ἐπὶ λεηλασίαν
 καὶ ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ τὴν περὶ Βεῤῥοῖαν ἅπασαν ἐπῆλθε γῆν καὶ
 τὰ μέγιστα ἐκάκωσεν. ἀνθρώπους τε γὰρ ἠνδραποδίσαντο
 καὶ ἀπέκτειναν πολλοὺς καὶ βοσκημάτων ἤλασαν ἀγέλας καὶ
 οἰκίας ἐνέπρησαν τὰς ἐπὶ τὰς κώμας καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα
 20 προσήκει πολεμίους, οὐδενὸς ἡμέλουν. βασιλεὺς δὲ ἐκ Βεῤῥ- B
 οῖας πρὸς Μονομάχον πέμπσας προεσβευτήν, πολλὴν αὐτῶν
 ἀγνωμοσύνην κατηγόρει, ὅτι τσαυτὴν ἄγοντες Ῥωμαίων στρα-
 τιὰν καὶ καθ’ ἑαυτὴν δυναμένην ἀντιτάττεσθαι αὐτῷ, οἱ δ’
 ὥσπερ οὐκ ἐκείνης ἐξαρκούσης πρὸς τὸν πόλεμον, ἐπήγαγον
 αὐτῷ καὶ τοὺς βαρβάρους, ἵνα μᾶλλον τὰ Ῥωμαίων διαφθεί-

8. τε add. M. post τοῖς.

coniectura bene assecutus, ecquid ipsis adesse et munus ducis fungi vellet, percunctabatur. Quo abnuente, Igitur si probas, inquit, ego exercitum ducam, et ubi Berrhoeam venerimus, neque propius castra locabimus, neque ab equis descendemus, sed paulum ibidem morati, statim recedemus: sic enim dabitur nobis proelium declinare, (non enim tempus hosti ad se instruendum nosque invadendos sufficiet,) et ignominiae labem repellere, utpote qui ad hostes accesserimus et intra muros se tenere coegerimus. Sic Monomachus, cuius sententia delectatus magnus dux, eam protinus approbavit et declaratus est ipse copiarum imperator Berrhoeamque cum peditatu simul equitatuque Romano tendens, eo usque appropinquavit, ut extra teli iactum esset. Persae continuo ad praedam conversi, uno die totum agrum circum Berrhoeam maximis cum detrimentis devastarunt. Nam et multis iugulatis, magnos captivorum pecudumque greges abegerunt et aedibus pagatim incendium intulerunt, reliquorum denique omnium, quae hostes solent, nihil neglexerunt. Imperator, Berrhoea ad Monomachum et duces misso legato, stultitiam illis exprobravit, quod, cum tantum e Romanis solis haberent exer-

A. C. 1343 ρωσιν. ἐκεῖνο μέντοι χρῆ σκοπεῖν, ὅπως μηδεμίαν αὐτῶ
 μέμψιν ὕστερον ἐπάγωσιν, ἂν τοῖς παρ' αὐτῶν ἠοργμένοις
 τέλος ἐπιθήσειεν αὐτός. ἐπηγγέλλετό τε παρεσκευασμένους
 εἶναι πρὸς τὴν μάχην, ἣν μόνον ἢ προθεσμία ἦξει. ὁ δ'
 Cαπέκρινάτο, παρ' αὐτῶ εἶναι πράττειν, ὅσα ἂν δοκῆ λυσιτε-5
 λεῖν, ὡσπερ δῆτα καὶ αὐτοὶ ποιοῦσιν. ἄχρη δὲ μέσης ἡμέρας
 ἐκεῖ περιμείνας, ἰστάμενος πρὸ τῶν τειχῶν, ἀναστρέψας ἦ-
 λανθεν ὀπίσω τῆς ἡμέρας τὸ λοιπὸν. νυκτὸς δὲ ἐπιγενομέ-
 νης, ἠύλισαντο, ἅμα προσδεχόμενοι καὶ τοὺς βαρβάρους, ἀ-
 ναστρέφοντας ἀπὸ τῆς λείας. καὶ ἐς τὴν ὕστεραίαν τὸν ἐν 10
 Πύδῃ πύργον εἶλον ἐξ ἐφόδου φρούραὺν ἐκ βασιλέως ἔχοντα.
 ἐν οἷς καὶ ἐκ τῶν βασιλέως οἰκετῶν ὁ Πεπαγωγμένος ἦν Θεό-
 δωρος, ὃν γυμνὸν καὶ τετραυματισμένον ὑπαιθρον δῆσαντες
 ἐν μέσῳ θέρει, τοῦ μεγάλου δουκὸς οὕτω προστεταχότος,
 ἐπεὶ ὑπὸ τοῦ ἄγαν ἐκτεκόμενος φλογμοῦ ὕδωρ ἦται δίψει 15
 Dκατεχόμενος ἀσχέτω, ὁ μέγας δούξ ἐκέλευε δίδόναι, εἰ τὸν
 δεσπότην ἐπὶ πάντων ἀτιμάσειεν. ὁ δ' εἶλετό μᾶλλον ἀπο-
 θνήσκειν, ἢ παροινεῖν εἰς βασιλέα. Μονομάχος δὲ ἐπανήκων,
 ἄλλα τε ἐπήγγελλε μεγάλῳ δουκί, καὶ ὡς Καντακουζηνὸς αὐ-
 τῶ πρὸ τῶν τειχῶν Βεῤῥοῖας ἰσταμένῳ πέμψει μηνύσας, 20
 ὄνειδίζων ἄλλα τε καὶ ὅτι Πέρσας ἀγάγοιμεν συμμαχούς
 ἐπ' αὐτόν. ἠπειλήσέ τε τέλος αὐτὸς ἐπιθήσειν τοῖς ἠοργμέ-

citum, quique per se ipsis opponi posset, quasi eo haud sufficiente, etiam barbaros ad atrociorē Romanis rebus cladem iniungendam sibi adduxissent. Illud tamen viderent, ne se postea criminerentur, si ipse ab illis inchoata absolverit, promittebatque ad certamen paratum fore, cum primū dies praestituta affuisset. Respondit Monomachus, in eius arbitratu situm esse, facere quae sibi conducere putet, quomodo nimirum et ipsi faciant. Porro cum illic usque in meridiem ante muros constitissent, reliquum diei in redeundo posuerunt, et nocte illa quieverunt, simul barbaros a populatione redituros praestolantes. Postridie castellum iuxta Pydnam, cui imperator praesidium imposuerat, primo impetu capiunt, in quo repertus est etiam Theodorus Pepagomenus e ministris imperatoris, quem iussu magni ducis vestibibus exutum et vulneribus concisum, sub dio media aestate alligarunt. Eidem solis ardore nimio tabescenti et ad sitim intolerabilem restringendam haustum frigidae petenti magnus dux dari praecipit, si in dominum coram omnibus probra iaceret. Qui mori, quam velut per temulentiam temere ac stolidē contra imperatorem loqui maluit. Monomachus reversus et cetera magno duci renuntiavit et quemadmodum Cantacuzenus ipsi ante Berrhoeae moenia stanti cum alia exprobratum miserit, tum quod Persas quoque socios in illum adhibuerint minatumque se absoluturum, quae ipsi inceptassent. Quae perpendenda sint; non

νοις ὑφ' ἡμῶν. ἃ σκέπτεσθαι προσῆκον· οὐ μάλιστα γὰρ αὐ- A.C. 1343
 τῷ ἡνίχθαι τὰ τοιαῦτα· σκεπτομένοις δὲ οὐδὲν ἕτερον ἐκ
 τῶν λόγων ἀνεφαίνετο, ἢ ὡς βούλοιο καὶ αὐτὸς ἐπὶ συμμα- P. 563
 χία Ἀμοῦρ τὸν φίλον καλεῖν καὶ διὰ τοῦτο τὰ τοιαῦτα προ-
 55 βεπειν, ἢ ὕστερον ἔχῃ δήπου καταφυγὴν, εἴ τις αἰτιῶτο τῆς
 ἐπὶ τοὺς ὁμοφύλους τῶν βαρβάρων ἐπαγωγῆς, ὡς αὐτῶν
 προτέρων τούτοις ἐπ' ἐκείνων χρησαμένων. οὗ δὲ ἕνεκα
 ἐδόκει δεῖν τριήρεις πέμπαντας τὴν Θάλασσαν φρουρεῖν παρα-
 πλεύσας, (ἀπέστησαν γὰρ καὶ οἱ ἐν Πλαταμῶνι βασιλέως,
 10 δεισαντες μὴ ὑπὸ μεγάλου δουκὸς ἁλώσι στόλῳ ἐπελθόντος,) ἵνα μὴ
 ἔξῃ Καντακουζηνῷ πρεσβειάν πέμπειν πρὸς Ἀμοῦρ.
 καὶ ἐτελεῖτο κατὰ τὰ βεβουλευμένα. B

ἔγ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ πύθοιο τὰς τριήρεις παραπλε- V. 452
 ούσας, Πρίγγυπι τινὶ ὠνομασμένῳ τὴν πρὸς Ἀμοῦρ πρε-
 15 σβειάν ἀναθεῖς, μηδενὸς ἐτέρου συνειδότης, καὶ κελεύσας
 οἰκίας ἔνδον ἀκάτιον κατασκευασάμενον, ἵνα μὴ πολλοὶ συν- C
 ειδεῖεν, εἰς Σμύρναν ἀποπλέειν ἐξέπεμπε, γράμμασι κελεύ-
 σας Ἀμοῦρ τάχιστα παρασκευασάμενον ἦκειν πρὸς αὐτόν.
 Πρίγγυψ μὲν οὖν ἐποίει κατὰ τὰ κεκελευσμένα καὶ τὸ ἀκά-
 20 τιον ἔνδον οἰκίας κατασκευασάμενος, ἰστίᾳ τε ἐνθήμενος καὶ
 τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν, ἔπειτα νυκτὸς ἐφ' ἡμάξης ἐπὶ Θάλασ-
 σαν καταγαγὼν, ὡς πορρωτάτω μάλιστα τῶν φρουρουσῶν
 νεῶν καὶ τῶν αὐτῶν κατειλεγμένων, ἀνήγετο ἐμβάς· καὶ
 πνεύματι χρησάμενος ἐπιφόρῳ, τὰς τε φρουρούσας διέλαθε

13. Πρίγγυπι M. 21. φρουρῶν P.

enim haec illum frustra sub quodam verborum velamine dixisse. Executientibus autem verba illa, nihil apparuit aliud, quam ipsum quoque velle Amurium, amicum suum, vocare auxilio, ac propterea praedixisse, ut postmodum scilicet perfugium habeat, si propter barbaros contra suae gentis homines superinductos reprehendatur, quoniam ipsi prius eorundem opera adversus illum usi fuerint. Ob hanc causam missis triremibus, quae littora legerant, mare custodiendum videbatur, (defecerant autem et Platamonenses ab imperatore, quod timerent, ne a magno duce cum classe superveniente subigerentur,) ne posset Cantacuzenus legationem ad Amurium mittere. Atque ita factum, ut complacuerat.

63. Imperator ubi oras legi a triremibus cognovit, cuidam Principi nomine legationem ad Amurium mandans, nemine praeter ea conscio, eum domesticos intra parietes, quo res magis lateret, parvam naviculam compingere et cum litteris, quibus Amurium cum paratis copiis celerrime adesse rogabatur, Smyrnam navigare. Facit imperata Princeps, fabricatoque domi suae navigiolo et velis atque aliis armamentis impositis, noctu id in curru ad mare deve-

- A.C. 1343 τριήρεις καὶ εἰς Σμύρναν κατήγετο ὀλίγω ὕστερον, τοῦ πνεύ-
 D ματος αἰεὶ κατὰ πρῶναν ἰσταμένον. Ἀμούρ δὲ ἐπεὶ τὰ
 βασιλέως γράμματα δέξαιτο καὶ τὴν προσβείαν, κόνιν μὲν
 κατεχέαιτο τῆς κεφαλῆς καὶ θεῶ πολλὰς ὠμολόγει χάριτας
 τῆς ἀγγελίας. ἦν γὰρ πρότερον ἀκηκῶς, ὡς Καντακουζην-5
 νὸς ὁ βασιλεὺς τελευτήσῃε διατρίβων περὶ Τριβαλούς· οὕτω
 γὰρ ἦν προστεταγμένον ὑπὸ μεγάλου δουκὸς, τοὺς ἐπὶ τὴν
 Ἀσίαν διαβαίνοντας ἐκ συνθήματος πάντας λέγειν. αὐτίκα
 τε παρεσκευάζετο στόλον νεῶν, ὀλίγω δεουσῶν διακοσίων.
 καὶ ὁ μέγας δοῦξ ἐπεὶ ἀγνοεῖν τὰ γεγενημένα οὐκ ἔνῃν, πολ-10
 λῶν Ἀσίαθεν τὴν παρασκευὴν τοῦ στόλου ἀγγελλόντων, προ-
 σβείαν ἐκ Θεσσαλονίκης ἐποιεῖτο πρὸς Ἀμούρ, καὶ χρήματα
 τὰ μὲν ἐδίδου, τὰ δὲ καὶ ἐπηγγέλλετο, εἰ μὴ πόλεμον κι-
 P. 564 νοίῃ πρὸς αὐτὸν, μηδὲ συμμαχοίῃ Καντακουζηνῶ. ὁ δ' ἀ-
 πεπέμψατο τὴν προσβείαν, ἀδύνατα φάμενος αἰτεῖν. αὐτὸν 15
 γὰρ παντὶ σθένει συμμαχήσειν βασιλεῖ. δεομένων δὲ τῶν
 πρέσβειων τὰ δῶρα δέχεσθαι, οὐ κατεδέξατο, ἀνελευθέρου
 φήσας εἶναι καὶ χρήμασι δεδουλωμένον νῦν μὲν φιλίας ἐνε-
 κα δῶρα φαίνεσθαι δεχόμενον, ὕστερον δὲ ὀλίγω πολεμοῦν-
 τα. παρασκευασάμενος δὲ ἐν βραχεὶ καὶ χρήματά τε πολλὰ 20
 ταῖς νῆσιν ἐνθέμενος καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτιθεῖα, ὡς χρονίσων
 εἰς τὴν βασιλέως συμμαχίαν, ἀνήγετο ἐκ Σμύρνης καὶ προ-
 ἦλθεν ἄχρις Εὐβοίας καιροῦ τυχῶν ἐπιτηδεῖον. ἀνέμων δὲ
 B ἐκεῖ πνευσάντων ἐναντίων, ἔμεινεν ἐπὶ συχνὰς ἡμέρας. δοῦξ

hit, quam longissime ab illis tremibus custodibus, eoque con-
 scenso, clam iisdem, vento secundo et a puppi semper prosequente,
 paulo post Smyrnam allabatur. Amurius, acceptis litteris, pulverem
 de capite excussit Deoque ob nuntium gratias prolixè egit. Audie-
 rat siquidem, Cantacuzenum in Triballis vita excessisse: quia vide-
 licet a magno duce imperatum erat, ut qui in Asiam transirent, ex
 composito omnes eum rumore spargerent. Mox paulo minus
 ducentas naves instruit atque ornat. Magnus dux, quod latere non
 poterant quae fiebant, cum multi ex Asia venientes de apparatu
 illo narrarent, Thessalonica legatos ad Amurium mittit, pecunias
 alias in praesens offert, alias in futurum spondet, si armis contra
 se et societate cum Cantacuzeno absteineat. Respondet Persa, petere
 illos quae fieri nequeant, se omnibus nervis imperatorem aditu-
 rum. Rogantibus legatis, ut munera acciperet, recusavit, quod ho-
 minis esse illiberalis et pecuniae servientis diceret, nunc quidem
 amicitiae causa dona accipere, et non multo post donantem armis
 petere. Brevi autem instructus, grandique pecunia et comæatu
 in naves impositis, utpote diu cum imperatore opis ferendae per-
 mansurus, Smyrna solvit, et secunda tempestate Euboeam devenit

δὲ ὁ μέγας ἐπεὶ μάθοι τοὺς βαρβάρους ἐπιόντας, δύο τῶν A.C. 1343
 τριηρέων ἐν Θεσσαλονίκη καταλιπὼν, ἀπέπλευσε ταῖς ἐπι-
 λοίποις εἰς Βυζάντιον, δέισας μὴ ὑπὸ τε τῶν βαρβάρων καὶ
 βασιλέως ἐν Θεσσαλονίκη πολιορκοῦτο. Ἄμουρ δὲ Εὐβοία ἐνδια-
 5 τριῖβων διὰ τῶν ἀνέμων τὴν ἀντίπνοϊαν, ἐδυσχέραιεν οὐκ ἀ-
 νεκτιῶς. συμβὰν δέ τι καὶ ἕτερον οὐ μετρίως ἔπειθεν ἀγανακτεῖν.
 ἐκ γὰρ Πτελεοῦ πλοίου συλληφθέντος καὶ τῶν αἰχμαλώτων ἀ-
 γομένων πρὸς αὐτὸν, ἐπνιθάνετο, εἴ τι εἶδεῖεν περὶ βασι-
 λέως. οἱ δ' ἔφασαν, ὅτι τινῶν ἐκ Θεσσαλονίκης ἀφιγμένων
 10 πρὸς αὐτοὺς πύθοιντο, ὡς ὁ μέγας δούξ πολλὴν ἄγων
 δύναμιν ἵππικὴν τε ἅμα καὶ πεζὴν καὶ Πέρσας κατὰ συμ-
 μαχίαν, βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ἐπιστρατεύσειεν ὄντι ἐν C
 Βεῤῥοία· πλέον δὲ μηδὲν εἰδέναι. ὁ δὲ ἐκ τῶν λεγομένων
 στοχαζόμενος ἐν ἀγῶνι εἶναι βασιλέα, μᾶλλον ἐδυσχέραιεν,
 15 ὅτι μὴ ταχέως εἶχε βοηθεῖν. ἐκ τῶν ἀρίστων δὲ τῶν Περ-
 σῶν ἐκκλησίαν συναθροίσας καὶ παρελθὼν αὐτὸς εἰς μέσους,
 ἔλεξε τοιάδε. „πολλὴν ἄνοιαν ἐγὼ καὶ ἀνανδρίαν ἐκείνου κα-
 ταψηφισαίμην ἂν, ὅστις ἐπὶ τι ὠρμημένος, μὴ πάντα δεύ-
 20 ῶστε ἄγειν εἰς ἔργον τὰ βεβουλευμένα. εἰ γὰρ μέλλοι τοῖς
 μὲν ἐκ τοῦ θύστων περιγινομένοις ἐπιχειρεῖν, ἂν δέ τι συμ- D
 βαίνη κώλυμα, ἢ παντάπασιν ἀπαγορεύειν, ἢ ἀμελεῖν μα-
 λακίζόμενον καὶ περιμένειν τὴν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἔκβα-

10. αὐτὸν καὶ πύθοιντο P.

ubi, ventis contrariis surgentibus, per dies non paucos substitit. Magnus dux, infesto barbarorum adventu ad se perlato, formidans, ne et ab illis et ab imperatore Thessalonicae obsideretur, duabus illic triremibus relictis, cum ceteris Byzantium traiecit. Amurius vero ventis adversis in Euboea retentus, mirificam animo tristitiam capiebat, quem eventum quoddam non mediocri indignatione complevit. E Pteleo namque capta nave et captivis ad eum adductis sciscitatus est, si quid de imperatore nossent. Illi memorant, se de advenis Thessalonicensibus audisse, magnum ducem ingenti equitum peditumque numero, adiunctis item Persis, in Cantacuzenum apud Berrhoeam profecturum; nihil amplius comperisse. Amurius hinc colligens, iam eum in medio versari certamine, vehementius indoluit, quod ei mature succurrere non posset. Deinde optimatum suorum conventum egit atque in medium progressus, hac oratione usus est. Meo quidem iudicio perquam amens et ignavus sit, qui rei cuiuspiam suscepta voluntate, non omnia ei postponit, neque ad deliberata perficienda summam contentionem adhibet. Nam si factu quidem facillima aggressurus sit, impedimento autem aliquo oblato, aut omnino desperet, aut emollitus negligat et rerum exi-

- A. C. 1343 σιν ἀποκροῦντα πρὸς τοὺς πόρους, οὐδὲν διοίσει τῶν πολλῶν, οὐδὲ μέγα τι καὶ λόγου ἄξιον κατορθώσειεν ἂν ποτε. ἂν δὲ καὶ περὶ τινῶν μεγάλων ἢ ἡ ἐπιχείρησις καὶ ἡ παρασκευὴ θαναμασία καὶ μεγάλη ἢ δαπάνη, ἔπειτα ἀβουλία τοῦ στρατηγοῦ καὶ ἀτολμία μηδὲν ἄξιον ἑαυτῆς ἢ στρατιὰ ἐκείνησ' πράττη, οὐ παρὰ τῶν ἄλλων μόνον, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶν, ὧν ἄγει, πολλὰ δίκαιος λοιδορεῖσθαι καὶ περιυβριῖσθαι, ὅτι τῇ σφετέρᾳ ἀτολμίᾳ τῶν ἐκ τῶν ἔργων ἐπαίνων καὶ τῶν ἄθλων τῶν ἀπὸ τῶν πόνων αὐτοὺς ἀποστερεῖ. ἡ μὲν οὖν
- P. 565 ὑπόθεσις τῆς ἡμετέρας στρατείας ταυτησὶ οὐδεμία τίς ἐστιν ἰο-
 ἑτέρα, ἢ βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ ἤκειν ἐπὶ συμμαχίᾳ, ὑπὸ
 Ῥωμαίων κοινῇ πολεμουμένῳ διὰ φθόνον, καὶ πρότερον μὲν
 χρόνον ἤδη πολὺν ἐπὶ Τριβαλοὺς ὑπερορίῳ διατρίψαντι, νυνὶ
 δὲ ἤδη θεοῦ τοῦ μεγάλου πρὸς τὴν Ῥωμαίων ἐπανήκοντι συν-
 αιρομένου, καὶ πόλεις πολλὰς καὶ χώραν οὐκ ὀλίγην, ὡς ἀ-15
 κούομεν, ὑφ' ἑαυτῶν πεπονημένῳ. συμβαίνει δὲ, ὥσπερ ὄρω-
 μεν, ἐκεῖνόν τε οὐδὲν ἡμῶν ἀπολελευκέναι τῆς δυνάμεως, καὶ
 ἡμᾶς εἰκῆ καὶ μάτην τὸν τοσοῦτον πλοῦν καὶ τὴν δαπάνην
 πεποιῆσθαι. τὸ μὲν οὖν ὑπὲρ ἐκείνου κινδυνεύειν, ὡς ῥα-
 Βσιτώνης πάσης ἡδίων καὶ πολλὴν ἡμῖν οἶσει τὴν εὐδοξίαν καίτιο
 τὸ θαναμάζεσθαι παρὰ πάντων, καὶ ὑμεῖς ἔργοις αὐτοῖς ἐμοὶ
 συμμαρτυρεῖτε. προθυμότερα γὰρ συνεστρατεύσατε καὶ οὐκ
 ἀναγκαζόμενοι ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλ' εἰ δεῖ τι καὶ μεῖζον εἰπεῖν,

tum exspectans, laborem reformidet, nihil a vulgo differet, neque magnum quippiam et memorabile unquam prospere geret. Si vero ardua quaedam, insigni apparatu, nec parva impensa tentanda sint, stultitia ac timiditate ducis nihil se dignum exercitus ille faciat, non ab aliis modo, sed ab ipsis etiam militibus conviciis atque probris multis non immerito appetatur, quod imbellis et effeminatus et laudibus et praemiis factorum eos privaverit. Materia igitur et quasi argumentum huius nostrae expeditionis alia nulla est, quam imperatori Cantacuzeno communibus armis ex invidia a Romanis oppugnato et ante diu apud Triballos profugo, nunc divina adiuvante potentia in solum Romanum, multis urbibus et spatio non modico, ut fertur, in potestatem suam redactis revertenti, subvenire atque opitulari. Contigit autem, quod videmus, illum e nostra virtute nullum cepisse subsidium, et nos incassum ac frustra tantam navigationem cum tanto impendio instituisse. Pro illo igitur dimicare, quomodo quavis animi remissione iucundius et egregium decus nobis admirationemque longe lateque conciliaturum sit, vos quoque facto ipso attestamini: cupidissime enim, haud coactu meo profecti mecum, imo, ut maius quid dicam, me ad hanc profectionem ipsi cohortati estis. Equidem quod ad me at-

ἐπὶ τοῦτό με αὐτοὶ παρακαλοῦντες. ἐγὼ δὲ τότε εἰς ἐμὲ A.C. 1343
 ἦκον, οὔτε εὐδοξίας χάριν, οὔτε κέρδους τινὸς ἐπιθυμίᾳ τὸ
 ὑπὲρ ἐκείνου πονεῖν καὶ κινδυνεύειν ἤρημαι, ἀλλ' ἀνάγκην
 ἔχω πάσης βιαιοτέραν, ὥσπερ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ ἀμύνεσθαι τοὺς
 5 ἐπιόντας καὶ τῆς φίλης ἀντέχεσθαι ζωῆς μέχρι καὶ τοῦ δυ-
 ρατοῦ. οὐ γὰρ ὥσπερ οἱ πολλοὶ τὸ βασιλέως φίλος προσυ- C
 γορεύεσθαι εἰλόμην μόνον, ἀλλ' οὕτως αὐτῷ συντέτῃκα, ὥστ'
 εἰ συμβαίῃ τῶν ἀνηκέστων ἐκεῖνόν τι παθεῖν, ἀβίωτον ἡγη-
 σόμενος τὸν βίον καὶ αὐτός. καὶ διὰ ταύτην τὴν φίλιαν βυ-
 10 σιλεῖ τε τῷ Ἀνδρονίκῳ πρὸς τὸν κατὰ Λέσβου καὶ Φωκαίας
 πόλεμον συνεπολέμησα χρόνον οὐκ ὀλίγον, καὶ πρότερον ἐ-
 νὸς ἔτους ὀγδοήκοντα καὶ τριακοσίαις ναυσὶ διέβην ἐπὶ Θρά-
 κην, γνώμην ἔχων, ὡς πᾶσι μαχοῦμενος ἀνθρώποις καὶ πᾶ-
 15 σαν κάκωσιν οἴσω καὶ αὐτός, ἄχρῃς ἂν πρὸς τὴν οἰκείαν
 δὲ ἐν τούτῳ καθέστηκε τὰ πράγματα ἡμῖν, ὥσθ' ἡμᾶς μὲν V. 454
 ὑπὸ τῶν ἀνέμων ἐνταῦθα κατεχομένους, ἀπράκτους εἶναι,
 ἐκεῖνον δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων, ὡς ἀκούομεν, πολιορκεῖσθαι. δέ- D
 δοικα δὲ, μὴ καὶ τι τῶν ἀνηκέστων συμβῆ̄ περι αὐτόν. εἰ-
 20 κὸς γὰρ καὶ χρημάτων ἀπορεῖν καὶ στρατιᾶς ἀξιωμαχόν πρὸς
 τοὺς πολεμίους, ἄρτι ἐκ τῆς πλάνης ἐπανήκοντα, καὶ οὐκ ἐξ-
 αρκοῦντος τοῦ καιροῦ πρὸς τὸ δύναμιν κτήσασθαι βεβαί-
 αν. οἱ πολέμοι δὲ καὶ ὅπλοις βιάζεσθαι δύναιτ' ἂν, ὄν-

15. ἔξαρκούτος P.

tinēt, neque gloriae causa, neque amore quaestus pro eo labores ac pericula adire volo: sed me potentissima quaedam necessitudo urget, ut ab eo non secus atque a me ipso hostes propulsem, et quantum in me est, pro illius vita mihi carissima propugnem. Non enim ut multi, imperatoris amicus audire contentus sum, sed ita sum ei conglutinator, ut si eum quippiam infandum pati contingeret, vitam ego quoque sine illo insuavem mihi et acerbam putarem. Atque huius amoris ergo imperatori Andronico, bello Lesbio et Phocacensi, non pauco tempore cum auxiliis affui, et anno proxime superiore trecentis octoginta navibus in Thraciam transmisi, bellaturus quibusvis mortalibus et damna illaturus omnia, quoad illum in sedes suas reducerem, quemadmodum vos recordamini, quos tunc commilitones ducebam. Nunc ea est rerum conditio, ut nos quidem a ventis hic detenti feriemur: ille a Romanis, ut aiunt, obsideatur. Vereor autem, ne quod ei malum insanabile contingat. Credibile enim est, illum et pecunia egere et hostibus imparem esse, quippe qui recens vagus et exul esse desierit, et cui ad contrahendas copias genere numeroque firmas spatium sufficiens non concedatur. Hostes autem propter multitudinem et armis eum pos-

A. C. 1343τες πολλοί, καὶ χρήμασι τοὺς συνόντας διαφθείρειν, τῶν κοι-
 νῶν Ῥωμαίους χρημάτων ὑπ' ἐξουσίαν Ἀποκαύκῃ τῷ μεγά-
 λῃ δουκὶ κειμένων, καὶ πάντα ἀναλώσουσι ἀφειδῶς, ἵνα μύ-
 P. 566 νον βασιλέως περιγένοιτο. οἶδε γὰρ σαφέστατα, ὡς, ἕως μὲν
 ἂν ἐκεῖνος περιῆ, ἄπιστος αὐτῷ τῶν Ῥωμαίων ἢ ἡγεμονίας
 καὶ ἀμφίβολος, πάντων τῶν ἀρίστων ὑπ' ἐκείνου μᾶλλον αἰ-
 ρουμένων ἄρχεσθαι. ἂν δ' ἐκεῖνος τροπῇ δὴ τινι ἐξ ἀνθρώ-
 πων οἴχοιτο, βεβαίαν εἰς τὸν ἔπειτα αὐτῷ ἐσομένην χρόνον
 τὴν ἀρχὴν δι' αὐτὴν συμπάντων χρημάτων ἀφειδήσει. ἂ πάντα
 ἐννοοῦντας, ταχεῖαν ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν προσῆκον. ἂν τε 10
 γὰρ ἀπόληται βασιλεὺς ὑπὸ τῶν πολεμίων περισχόντων, οὐ-
 δεμίαν ἡμῶν ἀθυμίας καὶ λύπης ὑπερβολὴν ἐλλεῖπει πρὸς τῷ
 καὶ κακῶς ἀκούειν ὑπὸ πάντων, ὅτι ἀνανδρία καὶ μαλακία
 τῇ περὶ τοὺς πόρους καταπροδέδοται τοῖς πολεμίοις ἡμῶν ὁ
 B φίλος. ἂν τε περιγένηται ἡμῶν χωρὶς, τὸ μείζον τῆς φιλο-15
 τιμίας παρηγήμεθα. τὸ μὲν οὖν πρὸς ἀνέμους ἀντιπνέοντας
 καὶ θάλασσαν ἐξοιδούσαν καὶ μαινομένην ἀπομάχεσθαι, με-
 λαγχολώντων σαφῶς καὶ θανατώντων ἐπ' οὐδεμιᾷ φιλοτιμίας.
 ὄθην οὐδὲ πρὸς τοσοῦτον κίνδυνον ἀποδύεσθαι ἡμῶς κελεύω.
 ἑτέραν δὲ ὑψηλήσομαι αὐτὸς, πόνον μὲν ὀλίγον ἔχουσιν, εὐ-20
 κλειαν δὲ καὶ εὐδοξίαν ἀκροτάτην. τριῶν γὰρ τῶν μεγίστων
 δείγματα ἡμῶν ἐξενεγκεῖν ἔξέσται, ἀνδρίας καὶ δικαιοσύνης
 καὶ φρονήσεως: τὸ μὲν γὰρ ὑπὸ τῶν ἀνέμων καὶ θαλάσσης
 C κωλυομένους ἑτέραν ἔξευρεῖν ὁδόν, δι' ἧς ἡμῶν ἀννοθεῖη τὸ

sunt cogere et pecunia exercitum eius transversum agere, cum aera-
 rium in Apocauchi manibus sit, qui ut imperatorem evertat, pro-
 fuse largitiones faciet: novit siquidem exploratissime, illo salvo
 infidum et incertum sibi Romanorum dominatum fore: quod opti-
 mates universi ab illo quam ab se regi mavolent. Sin ille quacum-
 que tandem ratione e vivis sublatus fuerit, firmum et stabile se
 regnum de cetero habiturum; qua de causa totum aerarium prodige
 exhauriet. Quae omnia nos ante oculos ponentes, auxilium matura-
 rare par est. Sive enim hostibus cinctus perierit imperator, nihil
 erit quod ad tristitiam doloremque nostrum addi possit, praeter hoc,
 quod passim nobis male dicitabitur, quasi ignavia et effeminata
 quadam mollitie ad labores sufferendos amicum inimicis prodider-
 imus: sive sine nobis victor evaserit, maiorem gloriae partem amit-
 temus. Cum ventis itaque contrariis et tumido insanienteque pe-
 lago pugnare, aperte furentium et mortem ingloriam quaerentium
 est. Quocirca nec vos ad tantum periculum adeundum adhortor,
 sed aliam demonstrabo viam, quae cum parvo labore summam no-
 minis celebritatem splendoremque continet. Trium namque virtu-
 tum maximarum documenta nobis edere licebit, fortitudinis, iusti-

προκείμενον, φρονήσεως δικαίως ἂν τις τιθείη δικαιοσύνης A.C. 1343
 δὲ, τὸ πάντα χρήματα ἡγήσασθαι δεύτερα τῆς τοῦ φίλου
 σωτηρίας· ἀνδρίας δ', ὅτι οὐθ' ἡ περὶ τὴν ὀδοιπορίαν οὐ-
 σαν μακρὰν ταλαιπωρία, οὐθ' ὅτι διὰ πολλῶν ἔθνῶν, οἱ μέλ-
 5 λουσιν ἡμῖν μαχεῖσθαι, διέναι μέλλοντες, ἀπέστημεν τοῦ
 δέοντος καταπλαγέτες. τί οὖν ἐστὶν ὃ λέγω; ὡς ἐπεὶ ταῖς
 ναυσὶν ἀδυνατοῦμεν εἰς Μακεδονίαν ἔρχεσθαι, ταύτας μὲν
 ὡς ἀχρήστους ἐνταυθοῦ περὶ καταπιμπρᾶν, αὐτοὺς δὲ τὰ
 ὄπλα ἔχοντας, ἰέναι διὰ τῆς ἡπείρου πρὸς βασιλέα. τοῦτο
 10 γὰρ ἐκείνῳ τε μεγάλην οἴσει τὴν ὠφέλειαν καὶ ἡμῖν τὴν εὐ-
 δοξίαν οὐ μικράν. οὐ χρὴ δὲ τὰ ἐν μέσῳ σκῶλα καὶ προσ-
 κόμματα λογιζομένους ἀποκνεῖν πρὸς τὸν ἀγῶνα. οὐδεὶς D
 γάρ ποτε ἀνακείμενος καὶ ῥέγγων τρόπαιον ἔσθησεν ἀπὸ τῶν
 πολεμίων· ἀλλὰ πρὸς τὸ τῶν πόνων τέλος ἀφορᾶν, ὡς πολ-
 15 λὴν οἴσει καὶ μεγάλην τὴν φιλοτιμίαν. ταῦτι μὲν οὖν ἐμοὶ
 δίκαιά τε ἔδοξε καὶ συμφέροντα ὁμοῦ καὶ αὐτὸς τε ποιή-
 σω πρῶτος καὶ τοῖς ἄλλοις συμβουλεύσω. εἰ δὲ τισιν ὑμῶν
 πρὸς τὸ τῶν πόνων καὶ τῶν κινδύνων ἀφορῶσι μέγεθος, οὐ
 μάλιστα δοκεῖ τοιοῦτοις ἐπιχειρητέον εἶναι, ἀλλ' ἐγὼ πρῶτος
 20 τὴν τε ναῦν ἐμπρήσω καὶ τὰ ὄπλα ἔχων βαδιοῦμαι· συνέ-
 ψεται δὲ καὶ ὅστις εἴλετο ἐμοὶ συγκινδυνεύειν. οἱ δὲ λοιποὶ P. 567
 τὰς ναῦς ἔχοντες, ὅτι φίλον ὑμῖν καὶ λυσιτελεῖς δοκεῖ, ποιεῖ-

1. ἀντιστιθείη P. .

tiae atque prudentiae. Nam a ventis et mari interclusos, aliud iter invenisse, quo ad finem nobis propositum perveniamus, prudentiae optimo iure adscribatur. Iustitiae autem, res omnes prae salute amici contempsisse. Fortitudini, quod nec itineris longi molestia ac defatigatione, nec transitu per multas gentes, quae nobis se oppositurae essent, percussi atque consternati, a recto tramite officioque deflexerimus. Quid igitur tibi vis? dicet quispiam: ut quoniam in oras Macedoniae navibus deferri non possumus, eas hic tamquam inutiles contrememus, ipsi cum armis per continentem ad imperatorem gradiamur, quod illi perquam fructuosum, nobis vero gloriosum acciderit. Nec impedimenta et offendicula in medio occurrentia perpendiculariter, ab hoc labore deterreri oportet. Quis enim unquam recubans supinus et stertens, de hostibus trophaeum erexit? Sed finis laborum ante oculos habendus est, quem plurimus et eximius honos comitabitur. Haec ego iusta et utilia censeo, factoque ipso me ducem et suasorem aliis exhibebo. Quod si quibusdam vestrum magnitudinem laborum periculorumque considerantibus, minime istuc aggrediendum videtur, ego sane primus navim flammis exuram et arreptis armis iter invadam: sequetur, quicumque adversus casus participare mecum voluerit; ceteri salvis navibus, quod placuerit et ex usu iudicaverint, faciant licet. Sic Persas primores affatus Amu-

- A.C. 1343 τε." οὕτω πρὸς τοὺς ἐν τέλει τῶν Περσῶν Ἀμοῦρ διαλε-
 V. 455 χθεῖς, πάντας μὲν ἔπεισεν ὡς δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ λυσιτελοῦν-
 τα συμβουλευεῖ. εἶλοντο δὲ ἐξήκοντα μόνον ναύαρχοι συγ-
 κινδυνεύειν μετὰ τῶν πληρωμάτων. οἱ δὲ ἄλλοι ἰσχυρίζοντο,
 ὡς ὀλίγω ὕστερον οὐρίων τυχόντες τῶν ἀνέμων ἐλεύσονται⁵
 εἰς τὴν Μακεδονίαν αὐθις τῷ σατραπῇ συνεσόμενοι. οὕτω
 μὲν οὖν ἐδέδοκτο κοινή, καὶ ἐκ τῆς Εὐβοίας εἰς τὴν Λοκρί-
 δος παράλιον ἐλθόντες, οἱ ἄλλοι μὲν ἠσύχαζον ἐν ταῖς ναυ-
 σίν, Ἀμοῦρ δὲ καὶ οἱ ἐξήκοντα ναύαρχοι, οὓς ἔδει πρὸς τὸ
 Β τόλμημα συναίρεσθαι ἐκείνῳ, ἀνεγκύσαντες τὰς ναῦς καὶ¹⁰
 ὄπλα τε ἀναλαβόντες καὶ ἄλευρα ἐπιφερόμενοι, οἷς ἔμελλον
 διατραφήσεσθαι πρὸς τὴν ὕδον, καὶ Ἀμοῦρ αὐτὸς τοῖς ἄλ-
 λοις ὁμοίως πᾶσιν, ἠγλίσαντο αὐτοῦ τὴν νύκτα παρὰ τὸν αἰ-
 γιαλὸν, ὡς ἅμα ἐπὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσαντες, τῆς εἰς Βέρ-
 ροιαν ἔχονται φερούσης. τῆς νυκτὸς δὲ ἐκείνης τῶν ἐναν-¹⁵
 τίων πνευμάτων πανσαμένων, οὐρίων δὲ ἐπιπνευσάντων, τὰς
 ἀνειλκυσμένας καθελκύσαντες καὶ ἅμα πάσαις ἄφαντες ἰστία,
 εἰς τὴν ὕστεραίαν προσέσχον οὐ μακρὰν Θεσσαλονίκης ἐν λι-
 μένι τοῦ Κλωπᾶ προσαγορευομένῳ, τοῦτο μὲν οἰόμενοι καὶ
 C μέγαν δοῦκα ἐν Θεσσαλονίκῃ εἶναι καὶ βουλόμενοι εἰ τύχοι²⁰
 πρὸς ἐκεῖνον ναυμαχεῖν, τοῦτο δ' ὅτι καὶ ἡ ἀντιπέραν παρά-
 λιος τῆς Βοττιαίας ἀλγίμενος τὰ πολλὰ ἔστι καὶ τοσοῦτον ἐν
 ταυτῇ στόλον ὑποδέχεσθαι μὴ δυναμένη.
- D ἕδ'. Τὸ μὲν οὖν Περσικὸν αὐτίκα, ἐπεὶ ἐπύθοντο τὸν

rius, fidem fecit se aequum et utile consulere. At enim non plus sexaginta navarchi cum classariis remigibus illi se associare instituerunt: reliqui brevi spatio ubi ventum propitium essent nacti, in Macedoniam cursum directuros rursumque cum eo futuros asseverarunt. Postquam inter illos communiter ita convenit, ex Euboea ad Locridis littora delati, alii in navibus permanserunt: Amurius autem et sexaginta navarchi, quos tanti facinoris consortes illi esse oportebat, subductis navigiis et armis assumptis, comateuque in viam deprompto, iuxta littus pernoctarunt, ut mane exustis illis Berrhoeam iter capesserent. Nocte porro illa, cum venti luctantes posuissent et secundi spirarent, deductis denuo, quas subduxerant, navibus et sublatis velis, omnes simul die sequenti portum non procul Thessalonica Cloram appellatum, tenuerunt, partim quod magnum ducem Thessalonicae degere arbitrarentur vellentque cum eo, si possent, navale praelium miscere, partim quod adversa ora Botiaecae importuosa esset tantamque classem eodem loco nequiret recipere.

64. Persae, simul ut magnum ducem Byzantium vela fecisse audierunt, Thessalicensem agrum universum incursantes, magnas

μέγαν δοῦκα ἀποπεπλευκέναι εἰς Βυζάντιον, τὰ περὶ Θεσσα-^{A.C. 1343}
 λονίην ἅπαντα ἐπιδραμόντες χωρία ἐληΐζοντο καὶ ἡνδραπό-
 δισαν οἶκ ὀλίγους. Ἀμοῦρ δὲ εἰς τὴν ὑστεραίαν πεντήκοντα
 ναῦς ἀπολεξάμενος, ἔπεμψεν εἰς Πύδναν, ὡς ἐκεῖθεν τοὺς μὲν
 5 ἤμισεις ἦζοντας εἰς Βεῤῥόϊαν, ὡς ἅμα βασιλεῖ ἐλευσομένους εἰς
 Θεσσαλονίκην, τοὺς ἐπιλοίπους δὲ ἐπανήζοντας ταῖς ναυσί. βα-
 σιλεὺς δὲ ἐπεὶ πύθοιτο τοὺς βαρβάρους Πύδνα προσχόντας,
 διὰ σπουδῆς μὲν ἐποίησατο πάσης τὴν ὑπὸ Κράλην τελοῦ-
 σαν χώραν μηδὲν ζημιωθῆναι, καὶ πέμψας ἐκέλευε πάντας ^{P. 568}
 10 εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ φρούρια εἰσάγεσθαι, τὴν ἔφοδον μηνῶν
 τῶν βαρβάρων. καὶ ἡνδραποδιόθη γε ἔξ ἐκείνων οὐδὲ εἷς·
 οὔτε μὴν ἐκ τῆς ὑπὸ βασιλέα τελοῦσης χώρας. αὐτὸς δὲ
 Θετταλῶν τε τοὺς ἀρίστους καὶ Βεῤῥόϊωτῶν τῆς εἰς αὐτὸν
 15 εὐνοίας ἀξίαις τε ἀμειψάμενος καὶ εὐεργεσίαις ταῖς προσηκού-
 σαις, ἔπειτα καὶ τὴν ἄλλην στρατιὰν προνοίας τῆς δεούσης
 ἀξιώσας, καὶ Μανουὴλ τὸν νεώτερον τῶν υἱῶν Βεῤῥόϊας καὶ
 τῶν ἄλλων πολιχνίων, ἃ προσεχώρησαν αὐτῷ, ἀποδείξας ἄρ-
 χοντα, συστήσας δὲ αὐτῷ καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεψιόν, ὃς Θετ-
 20 ταλίας πρότερον ἐνεχειρίσθη τὴν ἀρχὴν, καὶ κελεύσας, ἣν τι
 αὐτοῖς ἡμέρου καὶ ἀνεπαχθοῦς ἀρχῆς, καὶ τὰ ἄλλα εὖ διοι-^{V. 456}
 κησάμενος, πρεσβείαν ἐποιεῖτο καὶ πρὸς Κράλην. ἐδήλον τε,
 ὡς, εἰ καὶ ἐκείνῳ αἰ πρὸς αὐτὸν ἀπαγορευθεῖεν σπονδαὶ καὶ
 ἡ συμμαχία, ἀλλ' αὐτὸς μεμνημένος τῆς τιμῆς καὶ τῆς φι-

20. δέονται P.

hominum pecorumque praedas egerunt. Amurius altero die delectas
 naves quinquaenas Pydnam mittit, ut inde pars militum dimidia
 Berrhoeam vadat et cum imperatore Thessalonicam proficiscatur,
 altera pars cum navibus redeat. Imperator, barbaris Pydnam appul-
 sis, diligentissime cavit, ne quid Cralis provincia detrimenti acci-
 peret, circummissisque nuntiis infestum eorum adventum significa-
 vit et monuit, ut in urbes et castella se omnes reciperent. Nemo
 tamen inde, ut neque e locis imperatoris subiectis, in servitutem
 abreptus est. Qui Thessalorum et Berrhoeotarum optimates pro
 studio erga se dignitatibus et donis remuneratus et exercitum qua
 par erat cura dignatus, et Manucle filio iuniore Berrhoeae aliisque
 oppidulis recenter ad auctoritatem suam adiunctis praefecto, eique
 Angelo consobrino, cui ante Thessaliae gubernatio commissa fuerat,
 commendato, cum mandatis, ut, si opus esset, alter allerum defen-
 derent, forma insuper mansueti ac minime molesti imperii praes-
 cripta, et ceteris quoque probe constitutis: oratores ad Cralem
 misit, qui indicarent, quamvis foedus secum percussum et inita
 societas ab eo dissoluta esset, nihilo minus memorem se honoris

A.C. 1343 λίας, ἧς ἀπέλευσε διάγων παρ' αὐτῷ, μήτε κεινῆσθαι πρὸς ὀργήν, μήτε διαλελυκέναι τὰς σπονδὰς, ἄτοπον εἶναι ἡγησάμενος, μὴ ἔργοις αὐτοῖς θέσθαι φανερόν, εἰς οἷον ὄντα περὶ τὸ ἀμείβεσθαι τοὺς φίλους εἴλετο αὐτὸς ἐπιδείξασθαι τοσαύτην εὐνοίαν. καὶ νῦν μὲν τῆς Περσικῆς στρατιᾶς ἐλθούσης⁵ πρὸς αὐτὸν καὶ δυναμένης βλάπτειν, αὐτοὺς τε καλῶσαι κελεύσας μὴ κακοῦν τὴν χώραν, ὡς φιλίαν οὖσαν καὶ συμμαχίδα· καὶ ὕστερον ὅτι ἂν δύναίτο ὠφελήσειν. ἐπ' αὐτῷ δὲ εἶναι ἢ εὐγνωμονεῖν περὶ αὐτὸν φίλον ἀγαθὸν μάλιστα ἐσόμενον, ἢ αἰρεῖσθαι πολεμεῖν ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει εὐλόγῳ¹⁰ καὶ δικαίᾳ. ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ προσηγόρευεν αὐτὸν τε καὶ Ἑλένην τὴν γυναῖκα, ὡς ἅμα στρατιᾷ τῇ Περσικῇ βαδιούμενοι εἰς Διδυμότειχον. ταῦτα δὴ πάντα ἐφ' ἡμέραις πεντεκαίδεκα διαπραξάμενος, τὴν ἐκ Θεσσαλίας καὶ Βεῤῥόιας ἔχων στρατιὰν ἅμα τοῖς ἄλλοις, οἱ αὐτῷ συνῆσαν πρότερον¹⁵ καὶ τῶν Περσῶν συνεπομένων, ἤκεν εἰς Θεσσαλονίκην. ἐν δὲ ταύταις ταῖς ἡμέραις ἢ ἐν ταῖς ναυσὶ τῶν Περσῶν οὖσα στρατιὰ, ἄλλα τε ἐκάκου τὴν χώραν, ὅσα εἰκὸς βαρβάρους καὶ πολεμίους, καὶ δύο κόμας τετειχισμένας καὶ πύργους ἔχούσας διεπόρθησε, τῶν ἐχόντων ταύτας γεωργῶν ὑπὸ²⁰ δέους παραδεδωκότων σφᾶς αὐτοὺς καὶ ἀνδραποδισθέντων. Ἄμοθρ δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο ἐγγὺς εἶναι βασιλέα, αὐτὸς μὲν ἔφιππος μετὰ ὀλίγων τῶν ἀρίστων, (οὐ γὰρ εὐπόρουν ἵππων), πᾶσα δὲ ἢ στρατιὰ πεζῇ ἐπόμενοι, εἰς ὑπάντησιν τοῦ βασι-

12. βαδιούμενος M.

14. διαπραξάμενοι P.

24. τοῦ om. P.

et humanitatis, quam apud ipsum commorans expertus esset, neque ad iram commotum esse, neque foedus temerasse; quod absurdum duceret, non opere ipso palam ostendere, quem in gratia amicis referenda virum ipse tam benevole tractare voluerit. Et nunc missa sibi Persarum auxilia, quae damnum dare possint, ab eius regione, ut amica et socia, vexanda prohibuisse, et de cetero quoque quantum efficere possit, ei commodaturum. In eo autem situm, aut bonam fidem optimi et constantis amici agnoscere, aut rationi et iustitiae adversantem, bellum facere. Posthaec ipsum et coniugem Helenam, ut cum Persicis copiis Didymotichum abiturus, valere iubet. His igitur omnibus quindecim dierum spatio transactis, cum Thessalico et Berrhoeensi delectu, et quos prius habebat, et cum Persis praeterea Thessalonicam venit. Per dies illos Persae, qui in navibus erant, cum aliis modis Thessalonicae vicina deformarunt, ut barbari nimirum iidemque hostes, tum vicos duos munitos cum turribus devastarunt, agricolis, qui se prae metu dedebant, servitute multatis. Amurios ut imperatorem appropinquare cognovit, cum paucis optimatibus in equis (non enim his abundabant) toto agmine

λέως ἦσαν. ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἤδη οὐ μακρὰν ἀλλήλων, τοῦ ἱπ-Α.С. 1343
 που ἀποβάς ὁ Ἄμουρ, προσεκύνει τε τὸν βασιλέα καὶ ἐβάδιζε
 πρὸς αὐτὸν πεζός. πέμψας δὲ ὁ βασιλεὺς, ἐκέλευε τοῦ
 ἱππου ἐπιβαίνειν καὶ ἐπέιθετο πολλὰ πρότερον περὶ τοῦ P. 569
 5 πεζοῦ ἐλθεῖν φιλονεικίῃς. προσαγορεύσαντες δὲ ἀλλήλους,
 ἦσαν εἰς τὰς σκηρὰς καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο οὐ πολὺ
 ἄπωθεν Θεσσαλονίκης ἐν ἑπτὰ ἡμέραις. πρὸςβείν δὲ Ἄ-
 μουρ πρὸς τοὺς ἐν Θεσσαλονίκη πεποιημένον καὶ παραινοῦν-
 τος προσχωρεῖν ἐκόντας βασιλεῖ καὶ τὴν πόλιν παραδιδόναι,
 10 τοὺς τε αἰχμαλώτους ἀπολύσειν αὐτοῖς, εἰ πείθονται, ἐπαγ-
 γελλομένου, ἀπεκρίναντο οὐδὲν ἐπιεικές. δεισαντες δὲ οἱ Ζη-
 λωται, μὴ οἱ τὰ βασιλέως ἔνδον ἤρημένοι, καιροῦ λαβόμενοι
 ἐπιτηδεῖον καὶ τὸν δῆμον ἀναπέισαντες, τεθορυβημένον ὑπὸ
 τῶν βαρβάρων, ἄλλως τε καὶ ἐλπίσαντα τοὺς αἰχμαλώτους
 15 αὐτοῖς ἀπολυθῆσεσθαι, ἐπίθωνται καὶ κρατήσωσιν αὐτῶν,
 ἔγνωσαν ἐπὶ ὁμότητα καὶ φύρους χωρεῖν, ἵνα δι' αὐτῶν καὶ B
 τοὺς ἄλλους ἐκφοβῶσι. καὶ Παλαιολόγον τέ τινα ἐκ τῶν
 ἀρίστων, οἴκοι σχολάζοντα διὰ τὸ ὑποπτεύεσθαι καὶ μηδε-
 μίαν αἰτίαν τοῦ ἀποθανεῖν παρεσχημένον, ἐξαργύσαντες ἀπέ-
 20 σφάξαν ἐπὶ τῆς δημοσίας ἀγορᾶς, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμόν-
 τες, ἔπειτα καὶ τὸ σῶμα διελόντες τετραχῆ, τὰ μὲν τμήματα
 ἐν ταῖς πύλεως πύλαις ἀπηώρησαν ἐκάστη τμήμα· τὴν κε-
 φαλὴν δὲ δόρατι ἐνθήμενοι καὶ τὰ ἔγκατα σύροντες ἀνηλεῶς
 περιήεσαν τὴν πόλιν. Γαβαλαῦν δὲ τινα ἐκ τῶν μέσων πολι-

10 ἀπολήσειν P.

15. ἐπίθονται P.

18. καὶ om. P.

pedibus prosequente, ei se fert obviam. Parum inter se distantibus, Amurius ab equo descendens eum adorat et pedibus propius accedit, quem imperator per nuntium rursus equum conscendere iubet. Consalutatione peracta, in tabernacula concedunt, castraque non procul Thessalonica diebus septem locant. Amurius per legatos hortatur oppidanos, uti imperatori urbem seque tradant. Si faxint, captivos donaturum pollicetur. Illi aequi bonique nihil respondent. Zelotae metuentes, ne, qui intra moenia erant imperatoris partium, tam bella occasione utentibus, incitatoque ab iisdem populo a barbaris turbato et captivos sibi dimissum iri sperante, invaderentur opprimerenturque, ad saevitiam et caedes procedendum censuerunt, quo per illos aliis quoque terrorem incuterent. Et Palaeologum quendam ex optimatibus domi delitentem, quod in suspicionem venerat, et qui cur moreretur nihil meruerat, raptum in foro publice peremerunt, amputatoque capite et corpore in partes dissecto, eas per portas suspenderunt. Caput autem hastili praefixum gestantes et viscera crudelem in modum distrahentes, urbem obambulabant. Tum Gabalam quendam sortis mediae civem, prius au-

A.C. 1343 τῶν τὰ ὧτα πρότερον ἐκτεμόντες καὶ τὴν ῥῖνα, καὶ τὰ ἄλλα
 C μέλη διαλωβησάμενοι, ἔπειτα ἀπέκτειναν. ἑτέρων δὲ οὐκ ὀ-
 λίγων τοιούτων ῥῖνας καὶ ὧτα ἐκτεμόντες, ἔπειτα κατεδί-
 κασαν ἀειφυγίαν, καὶ ἀνοίξαντες τὰς πύλας, ἐξήλαννον τῆς
 πόλεως. τῶν δὲ ὀδυρομένων καὶ τὴν αἰτίαν δεομένων ἐκδι-5
 V. 457 δάσκεισθαι, δι' ἣν τοιαῦτα ὑπομένειν κατεκρίθησαν, οὐδὲν
 πλέον ἀπεκρίναντο οἱ Ζηλωταί, ἢ ὅτι εἶδεῖεν αὐτοὺς τὰ Καν-
 τακουζηνοῦ σαφέστατα ἤρημένους. οἱ μὲν οὖν οὕτως ὀδυρό-
 μνοι, ἐπεὶ πρὸς οὐδὲν ἕτερον εἶχον χρῆσθαι ἑαυτοῖς, εἰς τὸ
 τῶν βαρβάρων ἀπεχώρουν στρατόπεδον πρὸς βασιλέα. βασι-10
 λεύς δὲ ἐπεὶ τὸ προσάγεσθαι τὴν πόλιν ἄπορον εἶώρα, Μα-
 ρουήλ μὲν τὸν υἱὸν καὶ Ἄγγελον τὸν ἀνεψιὸν τὴν τε ἐκ Θεσ-
 ταλίας καὶ Βερρόϊας ἔχοντας στρατιάν, ἐκέλευεν εἰς τὰς ἰδίας
 ἀρχὰς ἀποχωρεῖν. αὐτὸς δὲ ἀπολειφθεὶς μεθ' ὧν ἦγεν οἰ-
 D κοθεν, καὶ Περσῶν τοῖς ἀρίστοις διακοσίοις ἵππους παρασχό-15
 μενος, καὶ ἐκ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἑξακισχιλίους ἐπιλέκτους
 πεζοὺς παραλαβὼν, ἅμα Ἀμουρ ἐκ τῆς ἡπείρου εἰς Θράκην
 ἀπεχώρουν. τὴν δὲ ἄλλην στρατιάν ἐκέλευον ἐν ταῖς ναυσὶν
 εἰς Περιθεώριον ἐλθεῖν, ὡς ἐκεῖ συμμίζοντας ἀλλήλοις. ἐ-
 πεὶ δ' οἱ μὲν ἐκ Θαλάττης, οἱ δ' ἐκ τῆς ἡπείρου πάλιν ἐν20
 ταυτῇ ἐγένοντο, Περιθεώριον ἐπολιόρχουν περιστρατοπεδευ-
 σάμενοι. Ἀβδηρῖται δὲ προσῆλθον ἔκοντι δεσμώτην ἀγαγόν-
 τες καὶ Γουδέλην τὸν τῆς βασιλίδος Ἄννης οἰνοχόον, ὃν ἐπὶ
 τῆς ἀρχῆς αὐτῶν κατέστησεν ὁ μέγας δούξ μετὰ τὴν βασιλέ-

21. ἐπιστρατοπεδευσάμενοι P.

ribus, naso ceterisque membris mutilatum occiderunt. Alios item complures eiusdem ordinis naribus et auribus truncatis, urbe in sempiternum exilium expulerunt. Quibus lamentantibus causamque sciscitantibus, ob quam talibus suppliciis damnati essent, hoc tantum Zelotae responderunt, constare sibi, ipsos apertissime Cantacuzeno facere. Sic igitur lamentantes, quoniam se inutiles iam videbant, ad barbarorum castra, imperatorem conventuri, adierunt. Is cum non videret, quo pacto urbem in potestatem adduceret, Manulem filium et Angelum consobrinum cum copiis, quas e Thessalia et Berrhoea ducebant, ad illorum praefecturas remisit: ipse relictus cum iis, quos per se adduxerat, ducentis Persarum optimatibus equis suppeditatis, et de reliquo exercitu sex electorum perditum millibus ascitis, socio Amurio e continenti in Thraciam recessit: reliquum copiarum navibus Peritheorium venire, ut ibi coniungerentur, praecepit. Navali iam pedestrique in unum conflato exercitu, Peritheorium obsidione circumdederunt. Abderitae autem sponte se dederunt, Gudalem, qui erat Annae imperatrici ad cyathum, simul vincitum adducentes, quem magnus dux post impe-

ως εἰς Τριβαλοὺς ὑπερορίαν προσκεχωρηκότων δέει. ἔπαι-A.C. 1343
 νέσας δὲ αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς καὶ τοῦ τότε τῷ καιρῷ προσή-P. 570
 κοντα πεποιηκέναι μὴ φιλονεικήσαντας ἐπιχειρεῖν τοῖς ὑπὲρ
 δύναμιν, καὶ τοῦ αὐθις ἐπανήκοντι προσκεχωρηκέναι μελή-
 5σαντας μηδὲν, ἐκείνοις μὲν ἄρχοντα ἐπιστήσας, οἵκαδε ἀπέ-
 πεμπε· Γουδέλη δὲ τὰ τε ἴδια κελεύσας ἀποδοθῆναι καὶ
 οἴκοθεν πλείω παρασχὼν, ἔπειτα καὶ Ἰάκωβον τὸν Βρουλαῦν
 ὄντα ἐκ τῶν οἰκετῶν καὶ Σαλατίνην ἐκ τῶν Περσῶν ἕνα ἅμα
 ἐκείνῳ ἐξέπεμπε εἰς Βυζάντιον πρὸς βασιλίδα πρέσβεις. ἡ
 10πρεσβεΐα δὲ ἦν περὶ εἰρήνης. καὶ πρῶτα μὲν ἐμαρτύρητο
 τὸν θεόν, ὡς οὐ μόνον αὐτῇ οὐκ ἐπιβουλεύσειεν ἔργῳ ἢ βασι-
 λεῖ τῷ νίῳ, ἀλλ' οὐδὲ μέχρι λογισμῶν αὐτῷ τι περὶ αὐτὴν
 προσκεκρονκότι συνειδείη. αὐτὴν δὲ ὑπὸ συκοφαντῶν ἀνθρώ- B
 πων καὶ οὐδὲν ἰγίης, οὔτε ποιεῖν, οὔτε λέγειν μεμελετηκότων
 15παράχθεισαν ἔφασκε τὸν ἐμφύλιον τουτοῖσι πόλεμον κεκινηκέ-
 ναι, ὃς ἄχρι νῦν πολλῶν τε καὶ μεγάλων αἰτίος Ῥωμαίοις
 κατέστη συμφορῶν καὶ ἔτι μειζόνων ἔσεται, ἂν μὴ καταλυθῇ. καὶ
 αὐτὸν δὲ μεγάλας μὲν χρήσασθαι συμφοραῖς διὰ τὸν πόλε-
 μον, καὶ κινδύνους φοβεροῖς περιοχθεῖναι θάνατον ἀπειλοῦσι
 20τοῦ θεοῦ δὲ ὁμῶς ἴλεω τυχόντα, τῶν κινδύνων τε ἐκείνων
 ἀπηλλάχθαι, καὶ νῦν ἐπανήκειν τοῦ κρείττονος συναιρομένου.
 συνορῶντα δὲ ὡς τὰ τε μέλλοντα κακὰ ἐκ τοῦ πολέμου πᾶ- C
 σαν ὑπερβήσεται ὑπερβολὴν, καὶ τὰ ἐκ τῆς εἰρήνης ἀγαθὰ
 2 καὶ τοῦτό τε P. 3. ἐγχειρεῖν M. 11. τὸν add. M. 14.
 οὐδὰ P.

ratoris ad Triballos discessum timore sese tradentibus praefectum attribuerat. Laudatos imperator, tum quod tempori se accommodassent et supra vires quidquam audere noluisent, tum quod ad reducem sine cunctatione aliqua se adiunxissent, praefecto illis creato, domum dimittit, Gudelae sua restitui iubens et ultro ei plura suppeditans. Deinde Iacobum Brulam e ministris domesticis et Salatinen e Persis Byzantium ad imperatricem de pace legat. Ac primum quidem Deum testatur, se non solum illi aut filio imperatori non insidiatum re: sed nec cogitatione tenuis in eum collatae alicuius offensionis sibi esse conscium, verum ipsam a calumniatoribus, qui neque facere, neque dicere quidquam probum ac sincerum statuissent, circumventam, hoc civile bellum excitavisse, quod hactenus multas et saevas clades Romanis peperisset et nisi finiretur, saeviores pariturum esset. Et se quidem huius belli causa gravibus infortunis pressum, periculisque horribilibus et mortem ipsam intentantibus cinctum fuisse, verumtamen Deo bene favente, et illa depulisse, et nunc eodem bene iuvante, postliminio reverti. Cum autem perspicat, quae mala ex bello istoc emanatura sint, modum nullum habitura, et vicissim bona ingentia

- A.C. 1343 ὁμοίως μεγάλα τε καὶ δυνάμενα τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν κινδυνεύουσαν ἀνακτᾶσθαι, τὴν πρεσβειάν πεποιῆσθαι τὴν περὶ τῆς εἰρήνης ταύτης καὶ δεῖσθαι αὐτῆς, μὴ περιορᾶν διὰ τὴν τινων μοχθηρίαν καὶ ἀγνωμοσύνην τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν διαφθειρομένην. καὶ ἐξαρχῆς γὰρ ἄχρι νῦν πολλὰ5 συμβεβηκέναι τὰ δεινὰ καὶ χαλεπὰ, καὶ τὴν χώραν ἀπασαν καὶ τὰς πόλεις διεφθάρθαι ὑπ' ἀλλήλων πολιορκουμένας καὶ διαφθειρομένας ἐπιδρομαῖς καὶ λεηλασίαις· μέτρια δὲ ὅμως εἶναι, οἷα δὴ Ῥωμαίων Ῥωμαίοις ἐπιόντων καὶ οἰκτόν τινα ποτε καὶ τῶν ἀτυχούντων λαμβανόντων. τὰ προσδοκώμενα10
- D δὲ τοσοῦτω καὶ δεινότερα καὶ φοβερώτερα, ὡς τὰ παρελθόντα, πρὸς αὐτὰ παραβαλλόμενα, εὐτυχίας τόπον ἐπέχειν πρὸς ἀκροτάτην κακοπραγίαν. βάρβαροι γὰρ ἤδη εἶναι Πέρσαι οἱ τὸν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιτετραμμένον πόλεμον κἀκείνω
- V. 458 συμμαχήσοντες, οἷς τὸ φονεύειν τρυφή καὶ τὸ ἐξανδραπο-15 δίζεσθαι καὶ ἀποδίδοσθαι ἐπὶ δουλείᾳ κέρδους ἥδιον παντός, καὶ οἶκτος οὐδὲ εἷς, οὐδὲ ἔλεος τῶν ἀτυχούντων, οἷα δὴ φύσει πολεμίων ὄντων διὰ τὴν περὶ τὸ σέβας ἀκροτάτην ἐναντιότητα. καὶ τούτου ἔλεγε τοῦ κακοῦ οὐκ ἐκεῖνον ἤρχθαι πρῶτον, ἀλλ' Ἀπόκανκον τὸν παρακοιμώμενον, ὃς αὐτῷ εἰς20 Βερόφιαν ἐπιστρατεύσας καὶ πολλὴν καὶ ἀγαθὴν ἄγων στρα-
- P. 571 τιὰν Ῥωμαίων, οὐκ ἀγαπητὸν ᾤήθη, εἰ μὴ καὶ Πέρσας ἐπαγάγοι, οἱ πολλὰ ἐκάκωσαν τὴν χώραν ἐκείνην, κτείνοντες καὶ ἐξανδραποδιζόμενοι τοὺς προστυχόντας καὶ πρὸς ἔργον πά-

ex pace oritura, quaeque aegram ac labantem Romanam rem publicam sustentare ac recreare possint, hanc legationem de pace mittere voluisse rogareque, ne eam propter nonnullorum malignitatem atque stultitiam, imperium Romanum evertentem, despiciat. Nam et a principio usque ad illum diem multa dira et acerba evenisse, totamque regionem et urbes alternis obsidiis, impressionibus ac depopulationibus afflictatas esse: attamen censenda videri mediocria (utpote Romanis in Romanos incurrentibus et aliquando miseris misericordiam tribuentibus) prae illis, quae tanto tetriora et horribiliora erunt, ut propter eorum immensitatem praeterita cum ipsis comparata felicitatis nomen obtinere queant. Barbaros enim Persas, ut socios suos, contra Romanos esse praeliuros, quibus homines iugulare ludus et captos abducere atque in servitum vendere quovis lucro dulcius: nec in aerumnosos ullus humanitatis sensus ullave commiseratio, natura nimirum hostibus propter summam in divino numine colendo discrepantiam. Atque illius mali non se, verum sacri cubiculi praefectum Apocauchum auctorem extitisse, qui Berrhocam adversus illum Romanos multos ac strenuos ductare non satis existimasset, nisi et Persas adiecisset, qui

σας κόμιας πεποημένοι. ἧ διδασκάλῳ κερημένῳ ἐπὶ τὴν A.C. 1343
 τοιαύτην τετράφθαι πείραν, καὶ μηδεμιᾷς διὰ ταύτην εἶναι
 ἄξιός αἰτίας, εἰ μὴ δυνάμενος πρὸς τε βαρβάρους ὁμοῦ καὶ
 Ῥωμαίους ἀντιπύτεσθαι, τοῖς ὁμοίοις καὶ αὐτὸς ἐχρήσατο
 5 σουμμάχοις. ἃ συνορῶσαν καὶ αὐτὴν ὡς δεινὰ καὶ τὴν τε
 ἀρχὴν διαφθεροῦντα καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἐκεῖ κριτήριον με-
 γάλην οἴοντα τὴν καταδίχην, εἰ διὰ φιλονεικίαν καὶ ψευ-
 δεῖς σύκοφαντίας καὶ διαβολὰς τὸ Χριστιανῶν αἷμα προἰε-
 10 τὴν εἰρήνην, πρὶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων τι διεφθάρθαι. περι-
 μενοῦσι γὰρ Ῥωμαίων οὐδένα ἀδικοῦντες, ἄχρῃς ἐπανήξουσιν
 καὶ οἱ πρόσβεις. τὸ δὲ ἐφ' ὁποίοις δεῖ γενέσθαι, οὐ τοῦ
 παρόντος εἶναι καιροῦ δηλοῦν, ἀλλ' εἰ μόνον πείθοιτο, πρό-
 σβεις πέμπειν πρὸς αὐτὸν, οἱ διαλεξόνται, ὅσα ἂν αὐτῇ καὶ
 15 πατριάρχῃ καὶ τοῖς ὑπολειφθεῖσιν εἴη τῶν πραγμάτων ἄρ-
 χουσι βέλτιστά τε εἶναι δοκῇ καὶ λυσιτελέστατα ἑαυτοῖς. πε-
 ποιθέναί δὲ αὐτὸν, ὡς τοῦ θεοῦ διδόντος χαίροντες ἐπανήξουσι
 καὶ τὰ πᾶσι κοινῇ Ῥωμαίοις συνοίοντα κατωρθώκοτες. τοι-
 αύτη μὲν ἦν ἡ βασιλείᾳ τοῦ Καντακουζηνοῦ πρεσβεία πρὸς C
 20 Ἄνναν τὴν βασιλίδαν. Ἀμοῦρ δὲ καὶ αὐτὸς ἰδίᾳ συντεβούλευεν
 ἔχεσθαι τῆς εἰρήνης, ὡς τὰ μέγιστα λυσιτελοῦσης. αὐτὸς
 μὲν γὰρ καὶ πρότερον φίλος εἶναι βασιλεῖ τῷ Καντακουζη-

12. καὶ add. M.

loca illa latrociniiis implevissent, obvios partim trucidantes, partim
 captivos abripientes et omnes vicos in cineres redigentes. Eo ma-
 gistro se tale quippiam experiri, nec culpam commereri, si, cum
 barbaris et Romanis simul resistere non possit, similes et ipse so-
 cios asciverit. Quae quoniam et ipsa intelligat quam atrocia et
 imperio pestifera quamque gravem damnationem ei apud tribunal
 illud allatura sint, si nempe propter contentionem falsasque cal-
 umnias et obtrectationes Christianorum sanguinem a barbaris ef-
 fundi patiat, ad pacem inflecti debere, priusquam pernicies ab
 illis importetur: tantisper enim nulli Romano illaturos iniuriam,
 dum legati revertantur. In quas porro condiciones pacem fieri opor-
 teat, non esse praesentis temporis indicare: sed si modo inducat
 in animum per legatos ad se missos exponere sibi quae illa et
 patriarcha ceterique Archontes ut optima atque commodissima pro-
 bent, confidere se, eos divino munere cum gaudio reversuros, fel-
 liciter confectis, quae Romanis omnibus in commune conducant.
 Huiuscemodi fuit Cantacuzeni ad Annam imperatricem legatio, quam
 seorsum Amurius quoque hortabatur, uti pacem acciperet, quo
 nihil posset facere utilius. Nam et alioqui pluribus abhinc annis
 sibi cum Cantacuzeno amicitiam intercedere, in cuius gratiam An-
 drouico imperatori non solum bello contra Phocaeam auxilium tute-

A.C. 1343 ἡ ἐκ πολλῶν ἐτῶν, καὶ διὰ τὴν αὐτοῦ φιλίαν βασιλεῖ τε τῇ Ἀνδρονίκῳ οὐ μόνον εἰς τὸν κατὰ Φωκαίας πόλεμον συμμαχίαν παρεσχῆσθαι, ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐπὶ Ἀλβανούς. καὶ ἐξ ἐκείνων τῶν χρόνων εἰς τὴν Ῥωμαίων οὐδέποτε ἐμβεβληκέναι, Ῥωμαίους πάντας ἡγούμενος ὑπὸ Καντακουζηνὸν τελεῖν⁵ τὸν βασιλέα, καὶ ἔτι τὴν ἰδιώτου τέχην στέργοντα. νυνὶ δὲ οὐκέτι φίλος εἶναι βασιλέως, ἀλλὰ δοῦλος, καὶ οὕτω παρεσκευάσθαι, ὡς οὐ πέμπων στρατιὰν βοηθεῖν, ἀλλ' αὐτὸς παρδρῆναι καὶ τὴν ἴσῃν ἐπιδεικνυσθαι σπουδὴν, ἣν ἂν καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸν πόλεμον αἰρούμενος ἐποιεῖτο. δι' ἃ συνεβούλευεν¹⁰ αἰρεῖσθαι μᾶλλον τὴν εἰρήνην, τοῦ βασιλέως μάλιστα τὰ εἰς αὐτὸν γεγενημένα πρότερον διὰ τῶν ἀρχόντων τὴν ἀγνωμοσύνην ἀφιέντος καὶ τὸν πόλεμον κατατίθεσθαι ἐθέλοντος. οὐ μόνον γὰρ εἴ τι τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας κατελίπετο, ἀκέραιον διασωθήσεται, ἀλλὰ καὶ τὰ διεφθορότα ὑπὸ τοῦ πολέμου¹⁵ δυνατὸν πάλιν ἀνακταῖσθαι. αὐτὸν δὲ ἀντὶ πολεμίου σύμμαχον ἐξέσται καὶ φίλον ἔχειν. τοιαῦτα μὲν καὶ ὁ Ἄμουρ διεπρεσβεύετο.

P. 572 ζέ. Ὁ μέγας δὲ δοῦξ ἐπεὶ πύθοιτο τὰ τῆς πρεσβείας,
V. 459 Σαλατίνην μὲν τὸν Ἄμουρ πρεσβευτὴν φιλοτίμως τε ὑπεδέ-²⁰
ξαιτο καὶ μετὰ μικρὸν ἐξέπεμψε δῶρα παρασχών. Βρουλᾶ δὲ τὸ γένειον περικείρας καὶ τὴν κεφαλὴν, ἔπειτα καὶ τοὺς
B μυκτῆρας διαρῥήξας καὶ τὰς κνήμας, ἀσβόλω τε τὸ πρόσω-
πον περιχρίσας, εἴλκυσσε διὰ τῆς ἀγορᾶς οὕτως ὕφαιμον.

rit, sed etiam postea contra Albanos, et ex illo Romanos nunquam incursarit, cum omnes Cantacuzeno, quamvis adhuc privati fortuna contento, subesse arbitretur. Nunc eiusdem imperatoris non amicū modo, sed insuper servum profiteri et sic animo affectum, ut non alios ei auxiliatum mittat, sed ipsemet coram praesens adsit, nec minus studii ac diligentiae pro eo usurpet, quam si pro se ac fortunis suis bellum gereret. Quare tanto magis pacem admittendam, maxime cum et imperator principum iniquitate in se commissa condonare et ab armis discedere paratus sit. Non enim tantummodo si quid rei Romanae supersit, integrum et incolume permansurum, sed et bello imminuta ac devastata reparari atque instaurari, et se pro hoste socium et amicū haberi posse. Haec per legatū etiam Amurium.

65. Caeterum magnus dux audita legatione, Salatinen Amurii legatū honorifice accepit pauloque post donatū dimisit. Brulam mento et capite rasis, naribusque et tibiis confractis, fuliginē opleta facie, sic cruentatum per forum trahendum curavit. Ad legationem autem sic respondit. Dedit ad Amurium litteras, quibus acerbas in imperatorem contumelias acervavit: ipsum Persam mode-

πρὸς δὲ τὴν πρεσβείαν οὕτως ἀπεκρίνατο. Ἀμοῦρ μὲν A.C. 1343
 ἔγραφε πολλὰς κατὰ βασιλέως ὕβρεις καὶ χαλεπὰς· αὐτοῦ
 δὲ καθήτετο μετρίως, ὅτι Καντακουζηνῶ ἀκολουθεῖν αἰ-
 ροῖτο, ἀνάξια ποιῶν τῆς σφετέρας εὐδοξίας· πλέον δὲ οὐδέν.
 5 βασιλεῖ δὲ ἔφασκεν, ὡς οὐ δέοιντο αὐτοῦ, οὔτε συμβασιλεύ-
 ειν τοῖς βασιλέως παισὶ καὶ Ῥωμαίων ἄρχειν, οὔτ' αὐτοῖς
 ὁμοίως δοῦλον εἶναι. ἔτι γε μὴν οὐδ' αὐτῶν εἰ βούλοιο
 δοῦλον εἶναι, καὶ δουλείαν τὴν αἰσχίστην εἰς ἵπποκόμους
 καὶ μαγεύρους τεταγμένον, ἀλλὰ πολεμήσειν ἄχρη παντὸς καὶ
 10 τὰ χίιστα διαφθερεῖν. καὶ γὰρ τὸ περιεῖναι μέχρι νῦν, οὐχ
 ἢ σύσεις, οὐδ' ἢ στρατηγία περιέσωσεν, ἀλλὰ τὸ πόρρω
 ποῦ ἐν Τριβαλοῖς πλανήτην διατρίβειν. νυνὶ δ' ἐπεὶ ἐγένετο
 ἔγγυς, εἴσοθαι τὴν ταχίστην, ὅτι βέλτιον ἦν αὐτῷ θητεύ-
 ειν παρὰ Τριβαλοῖς, ἢ ἐγγὺς τῆς Ῥωμαίων γενόμενον βασι-
 15 λείας, ἀμφισβητεῖν περὶ αὐτῆς. Βρουλᾶν δὲ μετὰ τὰς ποι-
 νὰς ἐκείνας τὰς ἀνημέρους τῷ ἐν τοῖς Κωνσταντίνου βασι-
 λείοις τοῦ μεγάλου δεσμοτηρίῳ καθέϊρξαν. ὃς καὶ μικρὸν
 ὕστερον ἀνῆρέθη μετὰ τῶν ἄλλων συνδεσμοτῶν, τοῦ δήμου
 τῶν Βυζαντιῶν ἐπιθεμένου μετὰ τὴν Ἀποκαύκου τελευτήν,
 20 ὅσπερ ὕστερον εἰρήσεται ὀλίγη. ταῦτα δὲ αὐτῷ ἐπράττετο,
 ἐκ παντὸς τρόπου τὸν πόλεμον κατασκευάζοντι καὶ βουλο-
 μένη βασιλίδα τε ὁμοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν τολμωμένων ἀπά-
 γειν τῆς εἰρήνης καὶ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα πρὸς ἔχ-

3. ἀκολουθεῖναι P.

rate obiurgavit, cum aliud non scriberet, quam sua claritate rem indignam committere, qui Cantacuzenum sequeretur: in imperatorem haec illius maledicentia fuit, haud opus esse illo, neque ut loco collegae cum liberis imperatoris Romanos moderetur, neque ut cum ipsis aequae subditus sit. Quin etiamsi ipsis servire velit, quamquam in ministerio sordidissimo et abiectissimo, inter equisones et cocos videlicet, nolle eius operam, sed oppugnatos cum semper et brevi admodum ad orcum demissuros. Nam quod usque in hunc diem fruatur spiritu, non prudentia aut arte imperatoria servatum esse, verum quia procul apud Triballos erro vixerit. Nunc quia propius adsit, primo quoque tempore experturum, melius ipsi fuisse apud eosdem Triballos mercedi dare operas, quam regressum in fines Romani imperii, illud sibi asserere. Brutam autem post immania illa supplicia in carcerem, in Constantini magni palatio incluserunt, qui et paulo post cum aliis vincis, populo Byzantino post mortem Apocauchi, ut infra non longe docebimus, irruciente interfectus est. Haec ille agebat, ut modis omnibus bellum strueret, et imperatricem huiusmodi facinorum terriculamentis a cogitationibus pacis avocaret: Cantacuzenum vero ad implacabile odium ultionemque provocaret. Noverat siquidem planissime, si

- A. C. 1343 θραν ἄσπονδον καὶ ἄμυναν ἐκκαλεῖσθαι. ἦδει γὰρ σαφέστατα τὴν εἰρήνην αὐτὸν ἀπάξουσιν τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς, καὶ οὐχ ὅτι πρῶτον εἶναι συγχωρήσουσαν Ῥωμαίων, ἀλλ' οὐδὲ πολλοστὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου. διὸ καὶ πολλῶν αἱμάτων καὶ ἀνδραποδισμῶν καὶ φθορᾶς ἀμυθῆτου τῶν Ῥωμαίων-5
- P. 573 τὴν τοιαύτην ἠλλάττετο ἀρχήν. βασιλέα δὲ οὐδὲν ἐκώλυσε τῶν παρανόμων ἔργων τουτωνὶ τῆς εἰρήνης ἀποσχέσθαι, ἀλλὰ πᾶσαν ἐπίνοιαν ἐκίνει, ὥστε κατατίθεσθαι τὸν πόλεμον. ἦδει γὰρ οὐδὲν ἐπιεικὲς ἐκ τούτου συμβησόμενον Ῥωμαίοις. ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀμούρ ἐπανῆκε πρεσβευτῆς, ἀπήγγ-10 γελλε μὲν ὅσα συμβαίῃ περὶ Βρουλᾶν καὶ τὰς παρὰ τῶν ἀρχόντων Ῥωμαίοις πρὸς τὴν πρεσβείαν ἀποκρίσεις, παρείχετο δὲ καὶ τὰ γράμματα τὰ πρὸς Ἀμούρ. ὁ δὲ ὡς ἦσαν ἐσφραγισμένα ταῦτα ἔχων, ἦκεν ὡς βασιλέα· μεμφομένον δὲ ἐκείνου, εἰ περὶ αὐτοῦ τι φαῦλον ᾗθήθη ὑποπτεύειν, 15
- V. 460 οὐ τοιαύτην ἔφασκεν ἐκείνος γνώμην ἔχων μὴ λελυκέναι Βτὴν σφραγίδα· ἀνόητος γὰρ ἂν εἴη παντάπασιν, εἰ τὴν βασιλείως περὶ αὐτοῦ διάνοιαν ἀγνοοίη· εἰδὼς δὲ ὡς τοῖς παρὰ Ῥωμαίοις ἄρχουσιν ὥσπερ τι τῶν ἀναγκαιοτάτων αἰ πρὸς βασιλέα ὑβρεις ἐπιτηδεύονται, τούτου χάριν μὴ ἐτέρω-20 παρασχέσθαι ἀναγινώσκειν, ἵνα μὴ εἰς πολλῶν ἐμπέσῃ τὸ βλάσφημα ἀκοῆς, ἀλλ' ἀγαγεῖν πρὸς αὐτὸν, ἵν' εἰ μὲν τι χρήσιμον ἐγγεγραμμένον ἦ, λόγον τινὰ ποιήσονται αὐτοῦ·

18. ἀναγνοοίη P.

pax iniretur, se amissis rerum gubernaculis non solum primum Romanorum, sed nec a primo quotumcumque tandem futurum. Idcirco per multum sanguinem, quem fundebat, per plagiatum et quanta dici non potest, Romanorum labem atque perniciem, ad excelsum hunc gradum grassabatur. At imperatorem nihil horum nefariorum operum a desiderio pacis abstinebat, qui totam mentem in eo defixerat, quomodo bellum exterminaretur, cum ex eo ad Romanos nihil aequi redundaturum sciret. Ubi legatus Amurii redit, et quid Brula factum esset renuntiavit, Archontum responsum exposuit, litterasque ad Amurium conscriptas porrexit; ille obsignatas ut erant ad imperatorem detulit. Quo factum eius culpante, interroganteque, num sinistrum aliquid de se suspicaturum putavisset, subiicit Amurii, non ea de causa epistolam se non resignasse; stultum enim fore prorsus, si eius de se iudicium ac voluntatem nondum perspectam et exploratam habeat. Sed cum non ignoret Archontas Romano imperatore conviciis et maledictis lacerando perinde atque negotio cuiquam etiam atque etiam necessario deditos, idcirco non alteri legendam tradidisse, ne probra illa ad multorum aures pervenirent, sed ad ipsum obsignatam afferre, ut

εἰ δὲ τὰ συνήθη ταῦτα, ὕβρεις καὶ λοιδορίαι, ἐπὶ τὰς τῶν A.C. 1343
 γεγραφότων τρέπωνται κεφαλὰς. ἐπαινέσαντος δὲ αὐτὸν τοῦ
 βασιλέως ἐπὶ τούτῳ, ἔπειτα ἀνεγινώσκετο τὰ γράμματα,
 καὶ ἦν οὐδὲν ὑγιὲς ἐγγεγραμμένον, ἀλλὰ πρὸς τε βασιλέα
 5 ὕβρεις αἰσχροὶ καὶ ἀγενεῖς καὶ μέμψεις πρὸς Ἀμουρ, ὅτι C
 αὐτῷ ἀνέχοιτο ἀκολουθεῖν καὶ τὴν εὐγένειαν περιωροῖζοι.
 βασιλεὺς δ', ἐπεὶ οἱ ἐν Βυζαντίῳ οὐδεμίαν ἐλπίδα παρεί-
 χοντο εἰρήνης, ἀναγκαίως καὶ αὐτὸς ἐχώρει πρὸς τὸν πόλε-
 μον καὶ ἠνάγκαζεν αὐτῷ τὰς πόλεις προσχωρεῖν ἢ ἐκούσας
 10 ἢ βιαζομένας. βασιλίδι δὲ Εἰρήνῃ ἐν Διδυμοτείχῳ μηδὲν
 ἕτερον περὶ βασιλέως πεπνυμένη, ὅτι μὴ πρὸς Βερόβοιαν
 διατρίβει προσχωρήσασαν, ἀπήγγελλεν ὁ ἀρχιερεὺς Διδυμο-
 τείχου, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἤδη τῆς Χαλκιδέων εἴη ἐπιβάς,
 καὶ ἐπιστενέτο αὐτίκα. ἦσαν γὰρ οὐδὲν μικρὸν περὶ ἐκείνου
 15 πεπνυμένοι, ἀλλ' ὡς πάντα τὰ ἐσόμενα εἰδῶτι προσεῖχον
 ἀκριβῶς. καὶ ἦσαν εὐθύς ἐν κρότοις καὶ ἑορταῖς, καὶ τῆς
 ἐπανόδου βασιλέως πολλὰς θεῶν προσῆγον τὰς εὐχαριστίας.
 μετὰ τρίτην δὲ ἡμέραν ἐξ ἐκείνου καὶ ὁ Μουζάλων ἦκε παρὰ D
 βασιλέως καὶ ἀπήγγελλε πάντα ὡς ἐγένετο· καὶ πάλιν
 20 ἦσαν ἐν ταῖς ὁμοίαις ἑορταῖς ἤδη βεβαιότερον. Γλάβας δὲ
 Γεώργιος, ὃς τῶν εἰς Διδυμοτείχον τεταγμένων ἀρχεῖν εἰς
 ἦν, ἐλθὼν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, εὐχὴν ἤτει παρ' αὐτοῦ, ὡς
 εἰς βασιλέα ἀφιζόμενος· δεδοικέναι γὰρ, μὴ πρὶν ἐκείνον

6. περιωροῖζειν P. 13. δ add. M. ἤδη om. P. et εἴη ponit
 ante τῆς X.

si quid utile ibi scriptum fuerit, id minime parvi ducat: sin consueta, puta contumeliae et maledicta, in eorum, qui scripserunt, capita recidant. Commendat consilium imperator, leguntur litterae, nihil ibi probum, sed adversus imperatorem turpia et infanda convicia Amurique reprehensio, quod non sine summo dedecore nobilitatis suae cum illo se coniunxisset. Imperator, quoniam Byzantii nullam spem pacis faciebant, necessario et ipse ad bellum administrandum et urbes ad deditionem volentes nolentesque cogere. Imperatrici vero Didymotichi, cum aliud de imperatore marito nihil comperisset, nisi apud Berrhocam, urbem dedititiam, esse, episcopus nuntiavit, iam Chalcidicen pervenisse, cui statim adiuncta fides, quandoquidem nihil non magnum de eo sentiebant et ut venturorum omnium provido diligenter attendebant. Aguntur mox feriae, plausus edunt et reditum imperatoris deo impense gratulantur. Post diem tertium Muzalon ab imperatore adveniens, omnia ut gesta erant recensuit; rursusque feriae et quidem constantius celebratae, Georgius autem Glabas, unus praefectorum praesidii Didymotichensis, episcopum conveniens, ut sibi ad imperatore profecturo bene precaretur, petebat, quod se timere diceret, ne ante illius

- A.C. 1343 ἐπανήκειν τελευτήσας, τῆς ἡδίσιτης ὄψεως βασιλέως ἀποστερηθῆ. ὁ δ' ἐπέτροπε μὲν πρὸς ἐκεῖνον ἀφικέσθαι· παρήκει δὲ θαρσύνειν, ὡς ὄψεται βασιλέα καὶ εἰς τήνδε τὴν πόλιν
- P. 574 ἐπανήκοντα καὶ πρὸς τινὰς ὑπηρεσίας χρήσιμος ἐκεῖνῳ ἔσται. μετὰ δὲ τινὰ χρόνον, ἤνικα καὶ αὐτὸν ἴδῃ πρὸς τὰ ἐκεῖθεν⁵ δικαιοτήρια κληθέντα, παρασκευάζεσθαι καὶ αὐτὸν, ὡς μετὰ μικρὸν ἀπολείποντα τὸ ζῆν· οὕτω γὰρ εἶναι δεδομένον παρὰ θεῶ. ταῦτα μὲν οὖν, ὥσπερ εἴρηται, ὕστερον ἀπέβαινε. βασιλέως δὲ Περιθεώριον πολιορκούντος καὶ κλίμακας καὶ μηχανὰς κατασκευάζοντος πρὸς τὴν τειχομαχίαν, τὰ ἐν τῇ¹⁰ Μερόπῃ φρούρια προσεχώρησαν, ἣ τε Ἁγία Εἰρήνη προσαγορευόμενον καὶ ὁ Ποβισδός· καὶ ἐλθόντες πρὸς βασιλέα, ἠγεμόνα ἐδέοντο αὐτοῖς παρασχεθῆναι· σὺν τούτοις δὲ καὶ ἕτεροι νομάδες τὸ αὐτὸ οἰκοῦντες ὄρος ἐν κόμαις ἀτειχίστοις, οἱ διὰ τὴν πρὸς βασιλέα εὐνοίαν (ἦσαν γὰρ καὶ¹⁵
- B πρῶτον ὑπ' ἐκεῖνον τεταγμένοι, βασιλέως Ἀνδρονίκου ἔτι περιόντος,) τῶν ἄλλων πρῶτοι παρεγένοντο καὶ παρεῖχον ἑαυτοὺς ἐκόντες βασιλεῖ. σκεπτομένῳ δὲ περὶ αὐτῶν πρὸς ὃ τι χρήσαιτο καὶ τίνα ἐπιστήσειεν ἄρχοντα αὐτοῖς, ἐδόκει δεῖν Μομιτζίλῳ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν παρέχειν, οὐ μόνον²⁰ διὰ τὸ ὁμόφυλον νομίσας διακείσεσθαι αὐτῷ εὐνοϊκῶς τοὺς νομάδας ἐκείνους, ἀλλ' ὅτι καὶ εὐψυχίας καὶ τόλμης πρὸς τὰς μάχας οὐδὲν ἐνέλιπε καὶ πρὸς ληστείας καὶ ἀρπαγὰς ἄριστα ἐξήσκητο. ἦν γὰρ δὴ ὁ Μομιτζίλος οὗτος τὸ γένος μὲν Μυσός, διὰ δὲ ληστείας καὶ ἀρπαγὰς ἐκεῖθεν²⁵

5. ἴδῃ M., ἦδη P. 22. νομίδας P.

reditum mortuus, suavissimo eius aspectu privaretur. Episcopus eum proficisci permisit, hortatus bono esset animo, visurum imperatorem et quidem in ea ipsa urbe et in quibusdam functionibus utiliter ei inserviturum. Interiecto autem nonnullo tempore, ubi se viderit ad illud coeleste tribunal evocatum, praeparet animum, ut paulo post ipse quoque mortalitatem expleturus: sic enim visum Deo. Haec ut pronuntiata sunt, ita evenerunt. Imperatore autem Peritheorium obsidente scalasque et machinas ad muros oppugnandos comparante, Sancta Pax et Pobisudus, castella Meropes, se tradiderunt, quorum incolae venientes praefectum sibi dari rogabant. Dederunt se cum illis alii quidam agrestes, ad eundem montem vicos sine muris habitantes, qui propter propensionem erga imperatorem (sub eo enim antea, vivo adhuc Andronico imperatore, militaverant) prae ceteris ad eum venerunt. Cui cogitanti, quid eis negotii imponeret et quem praeficeret, Momitzilum praeficere placuit, non solum quia propter communionem gentis rusticani illi eum complexuri essent, sed quod etiam in proelio nullum a se magnanimitatis

ἐλαθεῖς, πρὸς Ῥωμαίους τε ἐγένετο καὶ ὑπὸ βασιλέως Ἄν-Α. C. 1343
 δρονίκου τοῖς στρατιώταις κατελέχθη. χιρῶν δὲ αἰεὶ λη- C
 στείας καὶ πολλὰ τὴν Μυσίαν κακουργῶν διὰ τὸ μάλιστα V. 461
 ἔμπειρον τῶν τέπων εἶναι, παρηγεῖτο μὲν πολλὰ ὑπὸ τῶν
 ζιτὰ μεθόρια τῆς Μυσῶν καὶ Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀρχόντων,
 μὴ τοιαῦτα κακουργεῖν, σπονδῶν οὐσῶν, καὶ πόλεμον κινεῖν.
 ὁ δὲ οὐ πάνυ πείθεσθαι ἠδύνατο, ἀλλ' ἐπὶ τινα χρόνον
 ἦσυχάζων, τοῖς ὁμοίοις πάλιν ἐπεχειρεῖ. μέλλων δὲ ἤδη
 τῆς κακουργίας δίδοναι δίκας, ἐπεὶ Μυσοῖς τε ἀπηχθάνετο
 ἰοδιὰ τὰς ληστείας καὶ Ῥωμαίοις οὐκ ἐθάρρῃει βουλομένοις
 συλλαμβάνειν, ἀπεχώρησεν εἰς Τριβαλοὺς καὶ διέτριψεν
 ἐκεῖ χρόνον τινὰ συχνόν. ἔπειτα ὡς βασιλεὺς ὁ Καντακου-
 ζηνός εἰς Περιθεώριον ἐκ Βερόδοις ἐπαυῆκε, πρότερον ὀλί-
 γον χρόνον Κράλη ἀποστάς, προσεχώρησε τότε βασιλεῖ. εἰ- D
 15 δὲ αὐτὸν ὄντα ἐπιτήδειον πρὸς τοιαύτην ἡγεμονίαν, τὰ
 τε φροῦρια ἐνεχείρισε καὶ τὰς κατὰ τὴν Μερόπην ἄλλας
 κόμας οὐκ ὀλίγας οὔσας. ἔξ ὧν οὐκ ὀλίγη χεῖρ συνελέγετο
 ληστρικὴ· ἦσαν γὰρ ἱππεῖς μὲν τριακοσίων ὀλίγῳ πλείους,
 πεζοὶ δὲ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους· ὧν ἀπάντων αὐτῷ ἐνε-
 20 χεῖρισε τότε τὴν ἀρχὴν καὶ προσέτατε κακοῦν τὰς πόλεις,
 αἱ μὴ προσχωροῦσιν βασιλεῖ.

ἥ. Ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ Περιθεώριον οὐδὲν ἦννε πολιορ- P. 575
 κῶν, τὰς μὲν παρεσκευασμένας μηχανὰς ἐνέπηρσε πυρὶ, B
 9. ἐπὶ P.

ac fortitudinis officium desiderari pateretur, ad praedandum rapien-
 dumque exercitissimus. Erat enim genere Moeses, et propter eas
 quas dixi artes profligatus, ad Romanos se applicaverat eumque
 Andronicus Imperator in album militum retulerat. Qui cum prae-
 dis agundis semper delectaretur et Moesiae, utpote locorum peritis-
 simus, non parum incommodaret, saepe monebatur ab iis, qui Moe-
 sorum Romanorumque confiniis tuendis praecerant, ne in foedere
 huiusmodi maleficia designaret et bellum irritaret. Quorum vocibus
 ille non penitus expugnabatur, sed ad tempus quiescens, inter-
 missa repetebat. Iamque scelerum suorum pretium laturus, quo-
 niam et Moesis propter latrocinia invisus erat, et Romanis eum
 comprehendere volentibus non fidebat, in Triballos secessit, ubi
 diu vitam egit. Postea Cantacuzeno Peritheorium Berrhoea redeunte,
 nuper a Crale cum descivisset, ad eum se contulit. Sciens igitur
 illum huic praefecturae idoneum, et castella et vicos praeterea
 Meropes non paucos ei commendavit, e quibus non exigua praedo-
 num manus colligebatur. Numerabantur etenim equites paulo am-
 plius trecenti, pedites supra quina millia, quorum omnium prae-
 fecturam tunc illi commisit, cum mandatis, ut urbes, quae se Can-
 tacuzeno dedere nollent, infestas haberet.

66. Quia autem Peritheorium frustra obsidebatur, machinas

A.C. 1343 τοῦ δὲ στόλου παντὸς εἰς τὴν οἰκείαν ἀποπλεύσαντος, αὐτὸς
 ἅμα Ἀμούρ ἑξακισχιλίους ἐπιλέκτους ἄγοντες Περσῶν, ἦγον
 εἰς Διδυμοτείχον. οἱ δὲ ἐν Διδυμοτείχῳ ἐορτὰς ἤγον δημο-
 σίας τῆς βασιλέως ἐπανόδου καὶ παντοῦοι ἦσαν ὑφ' ἡδονῆς.
 ἐδόκουν γὰρ ὡς ἐξ ἄδου τοὺς περὶ βασιλέα αὐθις εἰς τὸν⁵
 βίον ὑποδέχονται. ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἐνδιατρίψας Διδυμο-
 τείχῳ, ἐξῆλθεν εἰς Ῥοδόπην· καὶ τὰ κατὰ τὴν Μόρραν πο-
 λιχνία πάντα προσεχώρησαν εὐθύς, πλὴν ἑνὸς, Ἐφραιμ προσ-
 αγορευομένου. τὰ μὲν οὖν προσχωρήσαντα οὐδὲν δυσχερὲς
 ὑπέμενον παρὰ Περσῶν, Ἐφραιμ δὲ ἐκάκωσαν οὐκ ὀλίγα.¹⁰
 Cοῖς ἐπιστήσας ἄρχοντα τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην τὸν
 Ἰωάννην, αὐθις ἀνέστρεφεν εἰς Διδυμοτείχον. πρὸς δὲ τὰς
 ἐν τῇ Θράκῃ πόλεις πέμψας στρατιὰν ἅμα Ῥωμαίων καὶ
 Περσῶν, ἤξιόν προσχωρεῖν· ὡς δ' οὐ προσεχώρουν, ἐκάκου
 ὅσα δυνατὰ, καὶ κῶμαι πᾶσαι ἐπορθοῦντο καὶ οἱ ἀνδραπο-¹⁵
 διζόμενοι ἐπιπράσκοντο πρὸς τοὺς οἰκείους· ἀπέθνησκον δὲ
 καὶ πλεῖστοι. βασιλεὺς δὲ ἠνιάτο μὲν πρὸς τὰ τοιαῦτα οὐκ
 ἀνεκτῶς, Θεραπεία δὲ τοῦ κακοῦ οὐδεμία ἐξευρίσκετο. οὔτε
 γὰρ αἱ πόλεις προσεχώρουν, ὥστε αὐτῶν ἀποσχέσθαι τοὺς
 βαρβάρους, οὔτε ἀποχωρῶσαν πρὸς τοὺς πολεμίους εἶχε δύ-²⁰
 ναμιν ἐκ Ῥωμαίων, ὥστε ἀποπέμπεσθαι τοὺς Πέρσας, ὡς
 ἅμα τοῖς συνοῦσι Ῥωμαίοις τὸν πόλεμον διοίσων. διὸ καὶ
 V. 462 ἄκων μὲν καὶ ἀχθόμενος ἐπὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων συμφορᾷ,
 D κατεῖχε δὲ ὁμως δι' ἀνάγκην. ἔτι δὲ ἐν Ῥοδόπῃ ἐτέρας οὔσης

fabricatas incendit, totaque classe in Asiam reversa, ipse et Amu-
 rius sex millia selectorum Persarum ducentes, Didymotichum ingre-
 diuntur. Didymotichenses publice diem festum agitare et variis iu-
 cunditatibus sese dedere, quod sibi ab inferis redivivum imperato-
 rem excipere viderentur. Aliquot diebus Didymotichi consumptis,
 Rhodopen exiit omniaque Morrae oppidula confestim se subiece-
 runt, uno exempto, Ephraem nomine. Persae illis aliis nihil
 molesti fuerunt, Ephraem misere afflixerunt. Ceteris Ioanne Asane,
 uxoris fratre, praeposito, Didymotichum se recepit et adversus Thra-
 ciae urbes ex Romanis Persisque confectum agmen mittens, postu-
 labat, uti se dominum agnoscerent: detrectantes, quantum poterat,
 male multabat. Vici omnes diripiebantur, capti propinquis suis
 pretio reddebantur. Plurimi occidebantur. Imperator hinc mirum
 in modum contristabatur, nec ullum mali se remedium ostendebat:
 neque enim urbes in ditionem veniebant, ut barbari illis vexandis
 abstinerent, neque ille contra hostes ex Romanis copias satis ma-
 gnas habebat, ut Persas, quasi cum solis Romanis bellum toleratu-
 rus, dimitteret. Quocirca quamquam invitus et propter calamitatem
 Romanorum aeger animi eas occupabat, necessitate coactus scilicet.

ἐπαρχίας Ῥωμαίοις ὑπηκόου Στενιμάχου καὶ Τζεπαίνης προσ- A.C. 1343
 αγορευομένης, αἷς ἦσαν ἰππεῖς χιλίων οὐκ ἐλάσσους μαχι-
 μώτατοι καὶ πληθος πεζῶν, ἐδόκει δεῖν στρατεύειν ἐπ' αὐ-
 τοὺς. καὶ ἄρα ντες ἐκ Διδυμοτείχου, ἤλθον ἄχρι Μόρῳας.
 5 ἐκεῖ δὲ νοσήσαντος Ἀμοῦρο, περιέμενον εἴ πως γένοιτο ῥαΐ-
 σαι. ὡς δὲ ἐφαίνετο αὐξάνειν μᾶλλον τὸ κακὸν, καὶ ἀπορία
 ἦν οὐκ ἰατρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸς τὴν νόσον ἀναγ-
 καίων, ἀνέστρεφον εἰς Διδυμότειχον. οἱ δὲ ἐν Βυζαντίῳ
 φανερωῶς μὲν ἀντιτάττεσθαι πρὸς τὴν στρατιὰν τὴν Περσι-
 10 κὴν οὐκ ἦσαν δυνατοί. πέμψαντες δὲ στρατιὰν πρὸς τὴν P. 576
 Ἀδριανοῦ, ἐφρούρουσαν, ὧν ἤρχεν ὁ Σφραντζῆς, μάλιστα
 τῶν ἐν τῇ Θράκῃ πόλεων μείζω καὶ ἀναγκαιοτέραν οὔσαν.
 καὶ τῶν ἄλλων ἐποιοῦντο πρόνοιαν ὅση δυνατὴ, ὥστε μὴ
 ἀποστῆναι πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ἀπ' αὐτῶν.
 15 Σφραντζῆς οὖν πνθόμενος περὶ βασιλέως, ὡς ἐπιστρατεύ-
 σαιε Στενιμάχῳ, καὶ νομίσας ὡς εἶη δυνατόν ἐκείνου ἀπόντος
 ἄχρως ἐπανήξῃ τὰ περὶ Διδυμότειχον κακώσαντα αὐθις εἰς
 Ἀδριανούπολιν ἐλθεῖν, παραλαβὼν ὅσους ἤγεν, ἤλθεν ἐπὶ
 Διδυμότειχον. συνέβη δὲ τῆς αὐτῆς ὥρας καὶ βασιλέα ἐκ
 20 τῆς Μόρῳας ἐπανήκειν μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ γενομένης
 συμπλοκῆς, οἱ πλείους μὲν τῶν ἐπελθόντων ἔπεσον καὶ ἐά-
 λωσάν τινες ὀλίγοι. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ στρατηγός. Ἀμοῦρο δὲ B
 καὶ αὐτὸς ἤλθεν ἐν χορῷ κινδύνου κατ' ἐκείνην τὴν μάχην.
 ἐκεῖνος γὰρ, καίτοι μικρὸν τῆς νόσου ῥαΐσας, ὡς ἐγένετο ἡ
 5. ῥαΐσας P. 22. ὁ om. P.

Practerea cum Rhodopes praefectura esset Romana, Stenimachi et Zepaenes appellata, in qua equites non pauciores mille, iique bellicosissimi et multitudo peditum, visum eo movendum. Itaque Didymoticho egredientes Morrham venerunt. Illic delapso in morbum Amurio consident, si forte haberet meliuscule. Verum augescente malo, cum et medici et medicamenta deessent, Didymotichum reverterunt. Byzantii Marte aperto cum Persis depugnare non valebant. Missa autem cum duce Sphranze Adrianopolim praesidiaria manu, (quod ea urbs ceteris Thraciae urbibus maior et maioris momenti esset,) eam muniebant, aliis pro facultate consulebant, ne ab ipsis ad Cantacuzenum deficerent. Sphranzes itaque ut imperatorem Stenimachum tendere intellexit, ratus se posse, eo absente, agrum Didymotichensem depraedari et Adrianopolim reverti, eo quantum quantum habebat militum adduxit. Eadem hora imperator fortuito ex Morrha cum suis redit, factoque conflictu, plures de praedatoribus caeduntur, aliquot capiuntur, dux ipse interficitur. Amurius tum in extremo discrimine versatus est. Nam etsi e morbo parum adhuc se confirmasset, pugna coepta arma induit et in primam aciem processit ac tribus contis petitus, praeter opini-

A.C. 1343 συμπλοκή τῶν στρατοπέδων, ὀπλισάμενος ἐχώρει μετὰ τῶν προτάκτων· κοντοῖς δὲ τῶν πολεμίων τρισὶ περιτυχῶν, παρὰ δόξαν διεσώθη, πρὸς τὰς πληγὰς τῶν ὄπλων ἀντισχόντων, καὶ πολλὰς ὁμολογεῖ βασιλεῦ χάριτας τῆς σωτηρίας. εἰωθότα γὰρ ὄπλων μάχεσθαι χωρὶς, ὁ βασιλεὺς ἡμέραις ὀλί-5 γαις πρότερον τῆς μάχης παρήγει μὴ ἄφρακτον εἰσιέναι εἰς τὰς μάχας, εἰ μὴ βούλοιο θανάτου αἴτιος καταστή-
Cναι ἑαυτῷ· ὅσῳ γὰρ ἂν τις ἀγωνίζοιτο εὐψύχως, τοσού-
 τῳ πεσεῖται ῥᾶστα πληγῇ τινι περιτυχῶν καὶ κατεργα-
 σθεῖς ῥαδίως. ἣ καὶ πειθόμενος, καίτοι ἄνοπλος τὸν ἕπ-10
 πον ἐπιβὰς, αὐτὸς ἀναστρέψας, ἀνελάμβανε τὰ ὄπλα, τῶν βασιλέως παραινήσεων μνησθεῖς. βασιλίδι δὲ τῇ Ἄννη καὶ πατριάρχῃ καὶ μεγάλῳ δονκί καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἐν τέλει ἐδόκει δεῖν πρὸς Ἀλέξανδρον πρεσβείαν ποιεῖσθαι τὸν Μυ-
 σῶν βασιλέα, ὥστε συμμαχεῖν αὐτοῖς ἐπὶ Καντακουζηνόν¹⁵
 τὸν βασιλέα. ἐκάκου γὰρ ἡ τῶν Περσῶν στρατιὰ καὶ τὴν ἐκείνου. ὁ δὲ ὑπέσχετο, ἂν μισθὸν αὐτῷ παρέχουσι τῆς συμ-
 μαχίας τὰς κατὰ Στενίμαχον καὶ Τζέπαιναν πόλεις καὶ μεί-
 ζους καὶ ἐλάττους καὶ τὴν ταύταις ἐγκαθιδουμένην στρατιάν.
Dῆσαν δὲ ἐννέα, ἡ Τζέπαινα καὶ ὁ Κροτζιμός, ἡ Περιστίτζα, ἡ²⁰
 Ἁγία Ἰουστίνα, ἡ Φιλιππούπολις, πόλις θανμασία καὶ μεγάλη, ὁ Στενίμαχος, ὁ Αἰτὸς, ὁ Μπέαδνος, ὁ Κόσνικος. στρατιὰ δὲ πρότερον μὲν ὑπὲρ τοὺς πέντακασίους καὶ χιλίους ἦσαν·
 τότε δὲ ὑπὸ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολέμου κακείνων διεφθαρμένων,
 ὀλίγῳ πλείους χιλίων ἦσαν, πάντες μαχιμώτατοι καὶ οὐδέ-²⁵
 ρων ἄλλων τῶν παρὰ Ῥωμαίοις στρατευομένων λειπόμενοι

onem, armis videlicet vulnere resistentibus, servatus est, singula-
 resque imperatori de salute gratias egit. Solitum enim pugnare
 non obarmatum, imperator paucis ante diebus admonuerat, ne non
 munitus certamini se crederet, nisi mortem sibi accersere vellet.
 Quanto enim quis armis non tectus generosius dimicaverit, tanto
 facilius lethali plaga occubiturum. Cuius admonitionis memor,
 tametsi equum nudus ascendisset, reversus sese obarmavit. Anna
 vero imperatrix et patriarcha, item magnus dux reliquique princi-
 pes legatos ad Alexandrum, Moesorum regem, mittendos, eumque ad
 suppetias contra Cantacuzenum ferendas invitandum iudicarunt.
 Persae siquidem etiam illorum fines incursabant. Spondit, si
 sibi Stenimachi et Zepaenae maiores minoresque urbes cum earum
 praesidiis mercedem darent; erant autem novem: Zepaena, Croetzi-
 mus, Peristitza, Sancta Iustina, Philippopolis, urbs eximia et am-
 pla, Stenimachus, Aëtus, Beadnus, Cosmicus. Numerus militum
 per hoc dispertitorum prius fuit mille quingenti: tum vero bello
 Romano plurimis deletis, paulo infra mille numerabantur, omnes

εἰς εὐψυχίαν. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο τὴν ἀξίωσιν Ἀλεξάνδρου, A.C. 1343
 παρείχοντο προθυμότητα τὰς πόλεις, δεισαντες, ὡς ἔοικε,
 μὴ Καντακουζηνῶ τῷ βασιλεῖ κακείνων προσθεμένων, πολε-
 μίους ἔχωσιν ἀντὶ συμμάχων καὶ ὑπηκόων· καὶ ὡς ἐν συγ-
 5 κρούσει προτιμήσαντες Ἀλεξάνδρον μᾶλλον ἔχειν σύμμαχον
 ἐσόμενον, ἢ τὸν πολεμοῦντα Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα.
 οὕτω πᾶσαν ἐπεδεικνυντο σπουδὴν καὶ προθυμίαν ὑπὲρ τοῦ P. 577
 Ῥωμαίων τὴν ἀρχὴν μὴ ἐλασσοῦσθαι. ἐπεὶ μέντοι τὰς πό-
 λεις εἶχεν ὁ Ἀλεξάνδρος, ἀπήτουν οὗτοι τὴν συμμαχίαν κα- V. 463
 10 τὰ τὰς συνθήκας. ὁ δ' ἔφρασκε μὴ δύνασθαι, ἄχρισ ἂν οἱ
 Πέρσαι ἐνδιατρίβωσι τῇ Θράκῃ· ἂν δέ τιμ τρόπῳ δύνωνται
 πείθειν ἀποχωρεῖν εἰς τὴν Ἀσίαν, τότε ἤδη Καντακουζηνῶ
 ἐπιστρατεύσειν προθυμότητα. τοῦτο μὲν οὖν ἑτέρας ἐδεῖτο
 παρασκευῆς καὶ πραγματείας οὐ τῆς τυχοῦσης. ὁμως οὐκ
 15 ἔχοντες, ὅτῳ χρήσονται ἑτέρῳ, ἐτράπησαν ἐπὶ τοῦτο, καὶ
 κρούφα προσηύποντες διελέγοντο Ἀμοῦρ, χρήματα δώσειν
 ἐπαγγελλόμενοι πολλὰ, εἰ πειθόμενος αὐτοῖς οὐκ ἄνευ- B
 ρήσειεν. ὡς δὲ οὐδὲν τῶν βεβουλευμένων ἠδύναντο ἀνύειν,
 τὰς τοιαύτας ὑποσχέσεις ψόφους κενούς ἐκείνου λογιζομένου,
 20 ἐφ' ἑτέραν ἐτράποντο ἐπιβουλήν καὶ Μαυροματίην τινὰ ἐκ
 Φιλαδελφείας ὄντα, ὃς ὑπὸ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως
 προστετέτακτο τὴν καθ' ἡμέραν τῶν ἐπιτηδείων χορίαν τῷ Ἀ-
 μοῦρ ἀποπληροῦν, τοῦτον δὲ ἔπεισαν ὑποσχέσει μεγάλας

8. ἐλασσοῦμαι P. 20. Μαυροματίην M.

viri fortissimi, qui nullis Romanis, quotquot militarent, animi
 magnitudine quidquam concederent. Petitioni Alexandri promptis-
 sime satisfactum est: timebatur enim, ne et illis oppidis Cantacu-
 zeno adhaerentibus, hostes pro adiutricibus et subiectis paterentur:
 et velut ex comparatione Alexandrum socium, quam bellantem ad-
 versus se Cantacuzenum imperatorem futurum malebant. Sic etiam
 atque etiam laborabant, si superis placet, ne de imperio Romano
 diminutio fieret. Postquam Alexander urbes accepit, illi eum ex
 pactis conventis opem poscunt. Rex affirmare, se non posse suc-
 currere, quamdiu Persae in Thracia versarentur, quos si quo modo
 ad Asiam repetendam perpulissent, tum demum infestis signis in
 Cantacuzenum cupidissime iturum. Hoc autem aliam molitionem et
 non vulgare studium postulabat. Veruntamen cum quid aliud age-
 rent non viderent, in eius voluntate conquieverunt et clam submi-
 serunt, per quos cum Amurio colloquentes, immanem ei pecuniam pol-
 liciti sunt, si ipsis obsecutus domum renavigaret. Ubi quod vo-
 lebant non impetrarunt, illo talia promissa inanes verborum stre-
 pitus reputante, alias insidias occoeperunt, et Maurommaten quen-
 dam Philadelphicensem, quem Cantacuzenus ad dimensum in dies
 Amurio praebendum constituerat, promissis urberrimis aggressi sunt,

A. C. 1343 τὴν Περσῶν στρατιὰν τρόπῳ δὴ τινι πείθειν ἀναχωρεῖν πρὸς τὴν οἰκίαν. ὁ δὲ ἤδη ἐπιτήδειός τε εἶναι Πέρσαις δοκῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν, ἄλλως θ' ὅτι καὶ Περσιστὶ διαλεγόμενος εὖνους αὐτοῖς ἐδόκει, στοχαζόμενος ὡς ἄχθοιντο διὰ τὴν χρονίαν τῶν οἰκιῶν ἀποδημίαν, συνεβούλευε τοῖς ἡγουμέ-5 νοις μάλιστα τῆς στρατιᾶς, ὡς οὐ δέον οὕτω τοσοῦτον χρόνον ταλαιπωρεῖν ἐπὶ τῆς ξένης, ἀμελήσαντας τῶν οἴκοι, ἀλλ' ἅμα πάντα προσελθόντας τῷ Ἀμοῦρ δεῖσθαι περὶ ἐπανόδου ἰσχυρίζεσθαι τε ὡς οὐκέτι δύναιν' ἂν ἐπὶ τῆς ξένης δια-10 τριβεῖν, τῶν οἴκοι μάλιστα ἐπιμελείας δεομένων. οὐ γὰρ ἐπὶ τούτοις ἐνταῦθα ἀφικέσθαι, ὥστε μέχρι παντὸς συνεῖναι βασιλεῖ, ἀλλ' ἐπιμαχήσαντας ὅσον ἔξοστιν, αὐθις ἀναστρέ-15 φειν. νυνὶ δὲ εἶναι οὐ μετρίαν τὴν διατριβὴν ἐπὶ δέκα μηνσὶν ἐν τῇ Ῥωμαίων γεγενημένην· ἦν δ' ἐπιχειροῆ καὶ αὐθις, Δ' ἔφρασκε, κατέχειν, ἀλλ' ὑμεῖς μὴ πείθεσθε, ἀλλ' ἀπαγορεύ-20 σατε φανερώς τὴν ἐπιπλέον διατριβὴν. Ἀμοῦρ γὰρ οὕτως ἔγνωκεν, ὡς ἐνταῦθα συνεσόμενος βασιλεῖ, ἕως ἂν τῶν πολεμίων παρασκευάσῃ περιγενέσθαι, καὶ τούτου μόνου πολλὴν ποιεῖται τὴν φροντίδα· σωτηρίας δὲ ὑμῶν καὶ ἀνακωχῆς τῶν πόνων λόγος οὐδεὶς. ἂν δὲ νεῶν ἀπορίαν προφασίζηται,20 ἐν αἷς ἀποπλεύσητε εἰς Ἀσίαν, ἐγὼ ὑμῖν καὶ ταύτην τὴν ἀπορίαν λύσω. ἐκ Βυζαντίου γὰρ ἐλεύσονται πολλαί, ἐν αἷς περαιώσεσθε. πρὸς τῷ καὶ χάριν ἐκείνους ὑμῖν εἰδέναι, καὶ χρήματα παρασχέσθαι τῆς ἀναχωρήσεως. τοιαῦτά τε

6. τῆς M., τοῖς P.

ut aliqua ratione Persis reditionem in Asiam persuaderet, cum propter eam functionem ipsis iam familiaris videretur, et quod Persice loquebatur, etiam ab iisdem pro benevolo haberetur. Hic diuturnam a patria absentiam illis molestam esse coniciens, ducibus potissimum exercitus consilium dat, non oportere tam longinquo tempore domesticis neglectis, peregre vitam miseram exigere, sed simul omnes Amurium convenire ab eoque reditum flagitare asseverareque, se in exteris locis ultra non posse vivere, cum domestica procuracione maxime indigeant. Haud enim ea conditione huc profectos, ut imperatorem perpetuo assectarentur, sed ut, cum ei quantum liceret subsidio fuissent, domum remearent. Nunc non parum diu, totos scilicet decem menses in solo Romano haesisse. Quodsi eos diutius retinere conaretur, ne obtemerarent ulterioresque moram libere aversarentur. Amurium quippe statuisse tandem hic apud imperatorem perseverare, quoad cum hostibus superiorem effecerit, et in hoc solo multam curam consumere, salutem suorum militum laborumque levationem nihil pensi habere. Si penuriam navium, quibus in Asiam traiciant, obtendat, se illos ex ista difficultate explicaturum; Byzantio etenim complures affore, quibus

παρήκει καὶ ἔπειθε, κατὰ γνώμην ὄντα καὶ αὐτοῖς. καὶ τῷ A.C. 1343
σφετέρῳ σατοράπῃ προσελθόντες Ἀμοῦρ, περὶ τῆς ἐπανόδου P.578
διελέγοντο, ὡσπερ ὑπὸ Μαυρομμάτου ἐδιδάχθησαν. Ἀμοῦρ
δὲ πρῶτα μὲν ἐξεπέπληκτο δεινῶς τοὺς λόγους καὶ ἐθαύμα-
5 ζεν ὅθεν εἰς τοιαῦτα προαχθεῖεν· ἔπειτα ἐπεχειρεῖ πείθειν,
ὡς δέον ἔτι περιμένειν ἐπικουροῦντας βασιλεῖ. ἀναγκαίαν
γὰρ εἶναι τὴν αὐτῶν παρουσίαν, πολλῶν αὐτίκα ἐπικεισο-
μένων πολεμίῳ, ἂν αὐτοὶ ἀναχωρῶσι, μάλιστα δὲ αὐτοὺς
ἀμυνομένων· ἦντε δὲ οὐδέν. ἔφασαν γὰρ ἀναφανδόν, ὡς,
10 οὐ μὴ βούλοιο σὺν αὐτοῖς κἀκεῖνος οἴκαδε ἀναχωρεῖν, ἀλλ'
αὐτοὶ πρὸς Βυζάντιον ἐλθόντες, (πίστεις γὰρ λαβεῖν ἐκεῖθεν
τοῦ μὴ ἐπιβουλευθῆναι ὑπ' αὐτῶν,) περαιώσονται πρὸς Βι- B
θυνίαν· εἶτα διὰ Φρυγίας καὶ Λυδίας ἀφίξονται εἰς Ἰωνίαν.
ἔρομένου δὲ αὐτοῦ, τίνι χρώμενοι διαλλακτῆ τὰς πρὸς Βυζαν-
15 τίους ποιήσαιντο συνθήκας, οὐκ ἔφασαν κατάδηλον ποιήσῃν
ὁμωμοκότες ἀποκρούπειν. ἐπὶ πεντεκαίδεκα μὲν οὖν ἡμέραις V.464
ὁ Ἀμοῦρ τοῖς Πέρσαις διετέλεσε διαλεγόμενος καὶ πείθειν
ἐπιχειρῶν μὴ ἀπαίρειν εἰς Ἀσίαν. ἐπεὶ δὲ ἀνήνυτα ποῶν
ἑώρα, ἀπήγγελλε πάντα βασιλεῖ μετὰ πολλῆς τῆς ἀθυμίας
20 καὶ ἔμαρτύρετο θεόν, ὡς αὐτὸς μὲν τοιαύτη γνώμη πρὸς
αὐτὸν ἀφίκοιτο, ὡς αὐτῷ συνδιατρίψων ἄχρῃς ἂν τι τοῦ
νυνὶ πολέμου πέραις γένοιτο, καὶ ὡς ἐκείνους ἐκλέξοιτο συν-
εῖναι οἷς μάλιστα ἐθάρρξει, ὅτι πάντα κίνδυνον ὑποστήσουσιν C

13. Καρίας P. et M. mg., textus Λυδίας.

mare transmittant. Ad haec gratiam illis habitum et pecuniam quanto opus sit suppeditatum iri. Hi erant hortatus Maurommatis, qui nec Persis displicebant. Ad satrapam igitur suum adeunt, super reditu suo, quemadmodum a Maurommate edocti fuerant, verba faciunt. Amurius principio eo sermone vehementer obstupescere et mirari, qui ista eos cogitatio subiisset. Deinde eniti, ut illos ad imperatorem porro adiuvandum retineret: necessariam enim eorum esse praesentiam, qui si recesserint, per quos praecipue defenderetur, hostes mox confertim impetum in eum facturos. Sed hoc erat nebulas diverberare; palam namque profitebantur, nisi cum ipsis patriam repeteret, se Byzantium profectos, (unde iam accepissent fidem publicam, quo securi essent,) inde in Bithyniam soluturos, post per Phrygiam et Lydiam in Ioniam venturos. Interrogati, quoniam usi arbitro seu pacificatore cum Byzantiis foedus pepigissent, eius nomen se edituros negaverunt, quando ei silentium iuraverint. Ad quindenos omnino dies Amurius cum Persis continenter agendo laborandoque, ne in Asiam cogitarent, consumpsit. Ubi se mortuis concionatum vidit, perquam tristis imperatori omnia exposuit, Deum testatur, se quidem ad ipsum eo scopo venisse, ut ante exitum belli huius ab eo non discederet, et eos delegisse, quos in primis

A.C. 1343 ται τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας. νυνὶ δὲ τοῦναντίον ἄπαν γεγε-
 νῆσθαι. τὸ γὰρ στρατόπεδον ὑπό τινων ἐνταῦθα τὰ βασιλίδος
 φρονούντων διεφθάρθαι καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν ἀναχωρεῖν
 πεπειῶθαι. πολλὰ δὲ ἐν πεντεκαίδεκα ἡμέραις περὶ τοῦ μέ-
 νειν αὐτοῖς διαλεχθέντα, μηδὲν πλέον ἠνυκέναι, πάντων⁵
 ὁμοῦ πρὸς τὴν ἐπάνοδον ὁρμῇ τινι κατασχεθέντων παραβόλη-
 ἔξετάσαντα δὲ πολλὰ περὶ τοῦ τοιαῦτα πεπεικόςτος, μηδαμῶς
 δυνηθῆναι ἔξευρεῖν. τὸ μὲν οὖν αὐτὸν μόνον παραμένειν,
 ἀπελθούσης τῆς στρατιᾶς, ἀσύμφορον ἡγεῖσθαι. οὐδεμίᾳ γὰρ
 ὠφέλειά τις ἔσται τῆς παρουσίας τῆς αὐτοῦ. εἰ δ' αὐτῷ λυσι-¹⁰
 τελέστερον δοκεῖ καὶ ἐπιψηφίσαιτο καὶ αὐτὸς, τὸ νῦν μὲν ἔχον
 D εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανελθεῖν μετὰ τῆς στρατιᾶς· ἐκεῖ δὲ δίκας τὰς
 ἐσχάτους παρ' αὐτῶν τῆς εἰς αὐτὸν καὶ βασιλέα λαβόντα προ-
 δοσίας, (μάλιστα γὰρ ἐκεῖ τοῦτο εἶναι ἀνυστὸν αὐτῷ,) ἔπει-
 τα ἑτέρους ἔχοντα τοὺς μάλιστα πιστοτάτους καὶ μέχρι παν-¹⁵
 τὸς αὐτῷ βουλευσομένους συγκινδυνεύειν, κατὰ τάχος ἐπανή-
 κειν, εὐ διαθέμενον τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν, ἐπιτρόπους κατα-
 στήσαντα τῆς ἀρχῆς καὶ διαδόχους μετὰ τελευτῆν, ὡς οὐ
 ταχέως αὐθις ἐπανήξοντα, ἀλλ' ἢ συγκατεργασόμενον τὸν
 πόλεμον, ἢ ἐνταῦθα ἐν τῷ μάχεσθαι πεσοῦμενον. 20

P. 579 ξζ'. Βασιλεὺς δὲ ἠνιάτο μὲν πρὸς τὴν ἀναχώρησιν
 ἐκείνον· ἦδει γὰρ ἐπιθησομένους πανταχόθεν πάντας. ὁρῶν
 δὲ ὡς ἀδύνατον τὴν Περσῶν παρακατέχειν στρατιάν, πρὸς
 τὴν ἐπάνοδον ἤδη ὠρμημένην, Ἄμουρ μὲν τῆς εἰς αὐτὸν

20. ἐνταῦθα add. M.

propter animorum in se propensionem cuius periculo pares futuros speravisset. Nunc prorsus contra evenisse. Exercitum enim a clandestinis quibusdam imperatricis fautoribus corruptum et ad patrias sedes repetendas impulsum esse. Cumque per dies quindecim eos retinere annexus fuerit, satius nihilo fecisse, universis ad reditum audaci quodam ac temerario impetu concitatis, nec se auctorem huius consilii, quantumvis serio inquirentem, invenire ullo modo potuisse. Se itaque solum restare, carentem exercitu, ineptum negotium existimare. Quid enim sua unius praesentia conduxerit? Sine ipse utilius censeat suoque suffragio approbet, se domum in praesens cum copiis discessurum, ibique quod facillime possit, poenas sui et imperatoris proditi quam severissimas expetiturum. Postea domo sua bene composita et ordinata, praefectis provinciae et successoribus post mortem suam institutis, (non enim intra breve tempus in Asiam reversurum, sed aut bellum cum eo confecturum, aut hic in acie occubiturum,) cum aliis longe fidelissimis semperque secum militare volentibus celeriter reverturum.

67. Imperator de hoc discessu indoluit, quod se undique appetitum iri cerneret. Intelligens autem Persas ad reditum tantopere

εὐνοίας πολλάς ὠμολόγει χάριτας · συνεβούλευε δὲ, ἐπεὶ μὴ A.C. 1343
 πείθειν οἷόσπερ ἐγένετο, πρεσβείαν πρὸς βασιλίδα πέμπειν B
 εἰς Βυζάντιον καὶ ὁμοίους τοῖς προτέροις περὶ τῆς εἰρήνης
 ποιῆσθαι λόγους καὶ τὴν ἀβουλίαν ὀνειδιῆσαι αὐτοῖς, ὅτι
 5 διὰ ταύτην τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ πολλῆς αἰτίας γεγένηται
 φθορᾶς, καὶ ἔτι πλείονος, ἂν μὴ πείθωνται, γενήσονται.
 παραινέειν τε αὐθις τὸν πόλεμον καταλύειν, καὶ μὴ διὰ φι-
 λονεικίαν ἔχουσαν οὐδὲν ὑγιᾶς περιορᾶν ὁσημέραι τοὺς ὁμο-
 φύλους ἔξανδραποδιζομένους καὶ κτεινομένους καὶ τὰ ἔσχατα
 10 ὑπομένοντας. ἐκεῖνοι δὲ (καὶ γὰρ οὐδένα αὐθις, ὥσπερ καὶ
 πρότερον, ποιήσονται τῆς εἰρήνης λόγον,) ἐπὶ τὸ πείθειν αὐ- C
 τὸν ἀντίκα τρέφονται ἀφίστασθαι ἐκείνου, καὶ πέμψαντες
 ἀξιόχρεών τινα, ὃν οἰήσονται τοῦτο κατεργάσεσθαι δυνή-
 σεσθαι, παρέξονται καὶ χρήματα πολλὰ τῆς ἀναχωρήσεως
 15 μισθὸν καὶ ναῦς, αἷς χρήσεται πρὸς τὴν διάβασιν. καὶ τῇ τε
 στρατιᾷ τὸ σπουδαζόμενον ἔσται ἡνικῶς, καὶ τὰ χρήματα
 λαβῶν ἀμείψεται τοὺς προθύμως συστρατευσαμένους. οὐ γὰρ
 δίκαιον ὁμοίως πᾶσιν ὀργιῆσθαι καὶ δίκας ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ V. 465
 τοὺς μὲν αἰτίους τῆς ἀθαρθείας μέτρια κολάζειν, ἵνα μὴ
 20 παράδειγμα τοῖς ἄλλοις γίνωνται ἀναισχυντίας, τοὺς δὲ λοι-
 πούς ἀξίως ἀμείβεσθαι τῶν πόνων, ἵνα τῇ τε κολάσει τῶν
 ἀγνωμόνων ἐκφροβῆ, καὶ τῇ περὶ τὰς εὐεργεσίας φιλοτιμίᾳ
 πρὸς εὐνοίαν ἐφέλκηται. ὃ μὲν οὖν ἐπέθετο ἀντίκα καὶ τῆς D
 παραινέσεως εὐχαριστήσας βασιλέα, πρεσβείαν ἔπεμπε πρὸς

5. πολλοῖς P.

inflammatus, ut cohiberi non possent, Amurio de tam proluxa erga
 se voluntate gratias agit amplissimas suasitque, ut, quoniam militem
 suum flectere nequiuisset, oratores Byzantium ad imperatricem mit-
 teret, qui similiter, ut antehac, de pace dissererent illisque demen-
 tiam exprobrarent, per quam Romano principatui exitium magnum
 invexerint ac nisi in viam redeant, maius invecturi sint. Hortare-
 tur autem rursus, bellum missum facerent, neu ob insipientem
 istam contentionem quotidie suae gentis mortales in servitutem
 abripi, trucidari et ad aerumnas redigi sinerent. Illos vero, ut
 alias, nullum de pace verbum locuturos, sed persuadere enixuros,
 uti quamprimum a Cantacuzeno se disiungat, et misso quoquam
 huic muneri idoneo, magnam pecuniae vim, discessus mercedem, ac
 praeterea classem suppeditaturos. Sic et quod exercitus usque adeo
 contenderet, perfectum fore, et illum accepta pecunia libenter sub
 se militantes remunerari posse. Non enim aequum, irasci pariter
 omnibus, sed superbiae et contumaciae incutores modice punien-
 dos, ne alios impudentiam exemplo suo doceant; reliquis conveni-
 enter laborum meritis praemia persolvenda, ut et supplicio impro-
 borum terreat, et beneficentiae studio alios ad se diligendum

- A.C. 1343 βασιλίδα καὶ διελέγετο περὶ εἰρήνης αὐθις. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δοῦξ μετὰ τῶν συναρχόντων περὶ μὲν τῆς εἰρήνης οὐδένα λόγον ἐποιήσαντο, ἀλλὰ πρῶτον μὲν ἐκείνου κατηγοροῦν, ὅτι σατραπῆς ὢν καὶ δύναμιν τοσαύτην κεκτημένος καὶ παρὰ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων τιμώμενος τοσοῦτον, ὥσπερ⁵ ἀνδράποδον ἔποιτο Καντακουζηνῷ τοσοῦτον χρόνον ἐπὶ ξένης τάλαιπωρῶν ἐπὶ κέρδει μὲν οὐδενί, ἀδοξία δὲ ἐσχάτη, ἥπερ
- P. 580 περιβέβληκεν αὐτὸν ἐκῶν· τὸ δὲ δὴ μέγιστον, ὅτι καὶ δορυφόρου τάξιν ἐπέχειν οὐκ ἠσχύνθη πρὸς Καντακουζηνόν, ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἐκείνου σκηπὴν ἐρχόμενος, ἀγρυπνοίῃ νύκτωρ,¹⁰ ὡς ἂν ἐκείνος ῥέγγῃ μηδὲν ὑφορώμενος δεινόν. ταῦτα μὲν οὖν εἰς τοσοῦτον ἀδοξίας ἄγοντα αὐτὸν, εἰ φίλον ἐκείνῳ τοιαῦτα ὑπομένειν, οὐδ' αὐτοῖς μελήσειν περὶ τῆς ἐκείνου ὕβρεως. νυνὶ δὲ εἰ ἀρκοῦσα ἔδοξεν ἢ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐπὶ τῆς ξένης τάλαιπωρία καὶ δέοιτο ἐπανέλθειν πρὸς τὴν¹⁵ οἰκίαν, ξυλλήψεσθαι οὐκ ὀλίγα καὶ αὐτούς. εἴτε γὰρ διὰ Βιθυνίας καὶ Φρυγίας ἐπὶ τὴν Ἰωνίαν βούλοιο ἐλθεῖν, ἀδεῶ τὸν πόρον παρασχεῖν αὐτούς ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἢ τὸν κατὰ τὸ Βυζάντιον πορθμόν· εἴτε ναυσὶ πρὸς τὴν οἰκίαν ἀποπλεῦσαι,
- Βτριήρεις παρασχέςθαι καὶ ναῦς ἐτέρας, τὴν στρατιὰν δυνησο-²⁰ μένας ὑποδέξασθαι. ἐπεὶ δὲ χρειὰ καὶ χρημάτων αὐτῷ ἀμείβεσθαι τοὺς ἐπὶ τοσοῦτον αὐτῷ χρόνον συστρατευομένους, παρέξειν ὅσα ἂν συμβῶσι. τοιαῦτα μὲν ὁ μέγας δοῦξ ἀπεκρίνατο πρὸς τὴν πρεσβείαν. ὁ βάρβαρος δὲ πρὸς τὴν κατὰ τοῦ δεσπό-

7. ἦ P. 18. τὴν E. P. 21. ὑποδέξασθαι M. 23. ἂν M., & P.

alliciat. Amurius extemplo paret et de admonitione imperatori gratias agit, legatos ad imperatricem denuo de pace actum mittit. Apocauchus magnus dux et collegae de pace silent penitus, Amuriumque primum reprehendunt, quod satrapa et tam potens atque apud Romanos iuxta ac barbaros in tanta admiratione, mancipii instar Cantacuzenum sequatur, tamdiu in terris peregrinis miser, nullo lucro, cum ignominia autem summa, quae illum scientem volentemque cooperuit. Iam illud turpissimum esse, quod et satelitis locum apud Cantacuzenum tenere non erubuerit, ad cuius praetorium noctu excubarit, ut ipse omni metu solutus sterneret. Haec igitur tanti plena dedecoris si ipsi grata sint, nec sibi, quid ei foedum atque indignum accidat, curae futurum. Nunc si tam longi temporis in extero solo incommodis satiatas, ad sedes suas reverti concupiscat, se quoque ipsum in hoc non leviter adiuturos. Sive enim per Bithyniam et Phrygiam in Ioniam ire paret, tutum iter per Hellespontum aut per fretum Byzantium praestituros: sive recta in suam provinciam abnavigare, triremes et alia navigia daturus, quae exercitum deportent. Et quia necesse habeat,

του κατηγορίαν βουλόμενος ἐνίστασθαι „δοκεῖτέ μοι” ἔφη „πο-Α. C. 1343
 λέμιοι μόνον εἶναι πολλῶν, φίλοι δὲ οὐδενός. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο
 ἦν, οὐκ ἂν οὕτως ἦτε πόριμοι μηχανὰς μὲν καὶ ἐπιβουλὰς ἐξευ-
 ρίσκειν κατὰ τῶν πολεμίων, τῇ τε γλώττῃ χρώμενοι ἀφειδῶς
 5 πρὸς ὕβρεις, ὥσπερ διὰ τοῦτο ταύτην κεκτημένοι, καὶ πᾶσαν
 ἄλλην ἐπιδεικνύμενοι πονηρίαν, τῶν δὲ φίλοις προσηκόιτων C
 ἐπιστάμενοι οὐδέν. ὄθεν ὑπὸ τῆς ἄγαν περὶ ταῦτα ἀπειρίας καὶ
 τοῦ ἐμοῦ δεσπότου κατηγορήκατε ἀδοξίαν, ὅτι πρὸς τὴν βα-
 σιλέως σκηρὴν ἐλθὼν, ἀπὸ τῶν ἐπιβουλευόντων πολλῶν ὄντων
 10 ἀγρυνῶν ἐφύλαττεν, ὑπὸ τῆς περὶ βασιλέα ἠττώμενος εὐ-
 νοίας καὶ πάθει μόνῳ τῶν πάντων παθῶν ἡδίστῳ τε ἅμα
 καὶ ζηλωτῷ δεδουλωμένος. ἐρωτήσω δὲ ὑμᾶς, τίς βέλτιον
 περὶ τε τὸ προσῆκον καὶ τὸ δίκαιον καὶ πρὸς φιλοτιμίαν ἐβου-
 λεύσατο, σατραπίης ὃ ἐμὸς δεσπότης, ὃς τῆς εἰς βασιλέα ἐνε-
 15 κα φιλίης τοσοῦτον εἴλετο πόνον καὶ ἀδοξίαν, ὡς ὑμεῖς φα-
 τε, ἢ ὑμεῖς; οἱ πολλῶν καὶ μεγάλων ἀπολελευκότες βασιλέως
 εὐεργετημάτων, ἔπειτα πάντων ὥσπερ ἐπιλελησμένοι καὶ πολ- D
 λὴν ἐπιδειξάμενοι ἀγνωμοσύνην καὶ ἀχαριστίαν, διαβολαῖς
 χρησάμενοι καὶ συκοφαντίαις, τὸν πόλεμον κεκινήκατε τὸν
 20 μέγχι τε νῦν πολλῶν κακῶν αἴτιον γενόμενον ὑμῖν καὶ ἔτι
 μειζόνων, ὡς ὄρω, ἐσόμενον· καὶ οὐδ’ αὐτὸ τοῦτο γοῦν αἰ-
 σθανόμενοι, ὥσπερ οἱ μαινόμενοι, ὅτι τὰς ἰδίας σάρκας κα-
 τεσθίετε. ἢ δῆλον, ὡς ἐκεῖνος μὲν γενναίου καὶ μεγαλόφρο-

etiam stipendia suis tamdiu militibus solvere, quantum debeatur largituros. Haec magnus dux legato respondit. Verumenimvero barbarus domini reprehensionem non ferens, Videmini mihi, inquit, tantum odisse multos, diligere neminem. Quod si secus esset, non ita ad machinas et insidias contra hostes excogitandas expeditis essetis, lingua largi ad contumelias, acsi ideo eam possideretis, et omne genus nequitiarum exercentes, amicorum autem officia funditus nescientes. Prae horum magna imperitia dominum meum rei cuiusdam servilis et ingloriae accusastis, quod imperatorem, ante eius tabernaculum excubans, ab insidiatoribus, qui multi erant, custodierit, victus scilicet amore illius et affectione sola omnium affectionum iucundissima et ab omnibus expetenda subactus. Interrogabo autem vos, uter melius de decore et de iusto et honorifico sensit, satrapa dominus meus, qui ex amicitia tantum pro imperatore laborem et dedecus capessivit, ut dicitis, an vos, qui compluribus et excellentibus beneficiis ab eo affecti, deinde omnium velut obliti, per improbitatem et ingrati animi vitium, immo et per calumnias et sycophantias bellum excitastis, quod usque hodie tot malis vos cumulavit, et quantum auguror, pluribus cumulabit. Nec hoc saltem animadvertitis, ut insani videlicet, quomodo carnes vestras ipsi devoretis. An clarum est, ipsum quidem ingenuum

- A.C. 1343 νος καὶ νόμους φιλίας ἀνδρὸς εἰδότης ἔργα εἴλετο ποι-
 V. 466 εἶν, ὑμεῖς δὲ πονηροτάτων καὶ σκαιῶν τοὺς τρόπους καὶ
 ἐν τούτῳ μόνον καλῶς εἰδότης, πολεμεῖν καὶ διαφθεῖρην
 P. 581 τοὺς προστυχόντας, ὠφελεῖν δὲ οὐδένα;" ὁ μέγας δὲ δοῦξ
 ἔξ ἀγχινοίας δῆθεν συγγέειν τὸν βάρβαρον ἐθέλων, „οὐκοῦν⁵
 ὁμολογεῖς" εἶπε „τὸν σὸν δεσπότην δοῦλον εἶναι Καντακου-
 ζηνῶ;" ὁ δὲ „καὶ μάλιστα" εἶπε „καὶ τὴν ἀκριβῆ δουλείαν,
 καθ' ἣν οἱ ἀγαθοὶ τοὺς τρόπους ἠτιῶνται τῶν καλῶν καὶ
 ἄχθονται ἀποσπώμενοι τοῦ δουλεύειν τοῖς τοιοῦτοις, ὥσπερ
 καὶ ὑμεῖς μοχθηρίας καὶ φθόνου καὶ πανουργίας πεφύκατε¹⁰
 δοῦλοι ἀκριβῶς. ταύτην γὰρ καὶ γὰρ δουλείαν ὁμολογῶ εἶναι
 ἀληθῶς, καθ' ἣν δουλοῦται ἡ ψυχὴ· τὴν δὲ ἐκ τῶν χρημά-
 των καὶ αἰχμαλωσίας, οὐ ψυχῆς εἶναι, ἀλλὰ σώματος βια-
 ζομένου ἀκουσίως. διόπερ ἐκείνην πάντες τε μισοῦμεν ἐπί-
 σης καὶ παντὶ τρόπῳ ἐπιχειροῦμεν διαφεύγειν." Θανμά-¹⁵
 Βσαντες δὲ ἐκεῖνοι τῆς συνθέσεως τὸν βάρβαρον, „ἀλλὰ ταῦτα
 μὲν" εἶπον „ἔωμεν. οὐ γὰρ αὐτοῦ δεῖσθαι τῆς πρὸς τὰ
 βελτίω παραινέσεως· ἐφ' ἧ δὲ μάλιστα τρεψώμεθα ἢ σπον-
 δή." καὶ αὐτίκα τὸν Λουκάν Γεώργιον ἤροῦντο πρεσβευτὴν
 πρὸς τὸν Ἀμοῦρ, εὐφρῶς τε ἔχοντα πρὸς τὰς πρεσβείας καὶ²⁰
 ἄλλως ἐπιτήδειον ὄντα τῇ σατραπῇ· ἦν γὰρ καὶ πρότε-
 ρον ὠμιληγῶς καὶ δοκῶν ἐν συνηθείᾳ εἶναι. ἐπεὶ δὲ ἦκον
 πρὸς ἐκεῖνον καὶ ἀπήγγελλον τὰ τῆς πρεσβείας, Ἀμοῦρ μὲν
 ἀκλίεσθαι ἐδόκει καὶ ἀπηγόρευεν ἐπιπολύ· ἔπειτα ὡς ἐπι-
 4. ὠφελεῖν δὲ οὐδένα om. P.

et magnanimum gerendaeque amicitiae non imperitum imitari vo-
 luisse, vos autem improbissimorum ac stolidorum mores, et unum
 dumtaxat non male scientes, quosvis oppugnare et interficere, nulli
 autem prodesse. Hic magnus dux argutari volens et barbaro pudore
 incutere, Quid? faterin' ergo, dominum tuum Cantacuzeno ser-
 vire? Ego vero fateor, respondet legatus, et quidem perfecta ser-
 vitude, qua boni viri vincuntur a bonis, nec sine molestia inde
 abstrahuntur: quemadmodum et vos ad servitutum pravitati, invidi-
 diae, calliditati diligenter serviendam natura comparati estis. Hanc
 quippe et ego servitutum veram esse autumo, qua se animus subji-
 cit: illam autem, quam venditi et captivi patiuntur, non animi esse,
 sed corporis, quod animo repugnante subesse cogitur. Quam idcirco
 omnes aequaliter odimus et velis remisque effugere nitimur. Illi
 prudentiam barbari admirantes, Sed haec quidem, aiunt, mitta-
 mus; non enim tua ad virtutem cohortatione egemus, sed quid po-
 tissimum agamus, id quaerimus; statimque Georgium Lucam legatum
 ad Amurium deligunt, accommodatum ad hoc munus et alioqui
 eiusdem satrapae amicum, et ut ex priori consuetudine apparebat,
 etiam familiarem. Ad cum ut venit legationemque explicavit, Amu-

πλεῖστον ἐγίνοντο οἱ λόγοι καὶ ἔδειτο ὁ Λουκᾶς, ἐπηγγέλλετο A.C. 1343
 ἀναχωρήσειν, βασιλίδι τε χάριν πολλὴν κατατιθέμενος ἐν C
 τούτῳ καὶ αὐτῇ, ὄντι τῶν ἐπιτηδείων· ἄλλου γὰρ πρεσβεύ-
 οντος ἔφασκεν οὐκ ἂν πεισθῆναι. καὶ συνέβησαν εἰς Αἶνον
 5 τὰς τριήρεις ἐλθεῖν, αἷς χρήσεται πρὸς τὸν ἀπόπλου, ἀγού-
 σασ καὶ τὰ χρήματα, ἃ ἐπηγγείλαντο αὐτῇ. Λουκᾶς μὲν
 οὖν τὰ μέγιστα κατεργασάμενος, ὡς ἐδόκει, ἐπανῆκεν εἰς
 Βυζάντιον, καὶ παρεσκευάζοντο αἱ τε νῆες καὶ τὰ χρήματα.
 Ἀμοῦθ δὲ μετὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως εἰς τὴν Τρα-
 10 ἰανούπολιν κατεσκευασμένην οὖσαν ἐκ πολλῶν ἐτῶν στρατοπε-
 δευσάμενος, τὰς ἐκ Βυζαντίου περιέμενε τριήρεις. βασι-
 λεὺς δὲ, ὀλίγω πρότερον τῶν Κομουτζηνῶν προσχωρησάν-
 των, Ματθαῖον ἔπεμψε τὸν πρεσβύτερον τῶν υἱῶν κατέχειν
 τὴν πολίχνην· ἐλθόντι δὲ καὶ ἄλλα φρούρια προσεχώρησαν
 15 περὶ ἐκείνην ὥμισμένα, τότε προσαγορευόμενον Ἀσώματος D
 καὶ ἡ Παραδημῶ, τότε Κρανοβούνιον καὶ Στυλάριον, ἃ
 καὶ μεγάλην ὕστερον πρὸς τὸν πόλεμον ὠφέλειαν εἰσήνεγκε.

ξή. Τότε δὲ νοσηλευομένου τοῦ υἱοῦ, ἐδόκει δεῖν ἐν P. 582
 ὄσῳ διαμέλλουσιν αἱ τριήρεις παραγίνεσθαι πρὸς ἐκεῖνον
 20 καὶ τῆς τε νόσου ἕνεκα ἐπισκευάμενον καὶ περὶ ἄλλων ὧν B
 ἔδειτο ὁμιλήσαντα, αὐθις ἀναστρέφειν. καταλιπὼν οὖν τὴν
 στρατιάν ἐπὶ τοῦ στρατοπέδου, πενήκοντα μόνους ἔχων Ῥω-
 μαίων καὶ δύο τῶν Περσῶν, ἐβάδιζεν εἰς Κομουτζηνὰ διὰ V. 467
 τὸ μηδεμίαν ἐν τῇ μεταξύ πολεμίων ὑποπεύειν ἔφοδον.
 25 ἐπεὶ δὲ ἐπεγένετο ἡ νύξ, ἠϋλίσαντο ἐπὶ τινὶ κώμῃ ἀοικήτῳ,

8. καὶ παρεσκευάζοντο — χρήματα om. P. 9. τὴν om. P.

rius per simulationem tergiversari ac recusare. Deinde ubi Lucas preces longas addidit, recessurum sese et in hoc imperatrici atque adeo ipsi familiari suo gratificaturum promisit; ab alio enim se huc adduci minime potuisse. Et convenit inter eos, ut triremes cum promissa pecunia Aenum mitterentur. Lucas itaque, re omnium opinione maximi momenti transacta, Byzantium rediit, ubi naves et pecunia comparabantur. Amurius cum Cantacuzeno ad Traianopolim iampridem dirutam castrametatus, Byzantinas triremes expectabat. Imperator ad Cumutzena oppidulum, quod nuperrime se dederat, in fidem accipiendum, Matthaëum filium senioremmittit, cui praesenti alia item finitima oppidula se dederunt, nempe Asomatus, Parademo, Cranobunium, Stylarium, eaque non mediocre postea bello adiumentum attulerunt.

68. Filium aegrotantem sententia fuit interea dum naves in expectatione sunt, visere habitisque cum eo sermonibus necessariis reverti. Relicto igitur in castris exercitu, cum solis quinquaginta Romanis et duobus Persis Cumutzena versus abiit, quod ni-

A.C. 1343 λείψανα τῆς ἀρχαίας συνοικίας ὀλίγα τινὰ ἔχουσα. συνέβη δὲ τῆς αὐτῆς νυκτός καὶ στρατιὰν Περσῶν περὶ τὴν ἄστυ πόλιν περαιοθεύσαν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐπὶ λείαν, τοῖς ἐκεῖ ἀγχιαλοῖς προσχεῖν, ἀποβῆσαν δὲ ἐπὶ μὲν τῶν νεῶν τὴν φυλακὴν ἑκατὸν καταλιπεῖν, τοὺς ἐπιλοίπους δὲ, ὄντας περὶ χιλίους, ἐπὶ τὴν 5
 Κληλασίαν ἐξελθεῖν· γενομένους δὲ ἔνθα ἠδύζετο ὁ βασιλεὺς, καὶ πόρρωθεν ἡμμένην πυρὰν ἰδόντας, ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ χωρίον, πᾶσαν ποιουμένους πρόνοιαν ἀγνοηθῆναι, ὥστε κατασκέψασθαι, οἵτινες εἶεν οἱ χρώμενοι ἐκείνῃ τῇ πυρῇ· οὕτω γὰρ αὐτοὶ διηγοῦντο ὕστερον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο ἐγγύς, στρατιάντιο ἰδεῖν πλήθει ὑπερέχουσαν, ὡς ἔδοξεν, αὐτῶν πολὺ. εὐθύς μὲν οὖν εἰσῆει δέος, μὴ αἰσθημένοις αὐτοῖς τοσοῦτοις οὖσιν οὐχ οἷοίτε ὥσιν ἀντισχεῖν, ἀλλὰ διαφθαροῦσι κρατηθέντες. ἔπειτα ὡς ἠσθάνοντο ἀγνοηθέντες, ἐβουλεύσαντο διελόμενοι τετραχῆ καὶ περιελθόντες τὸ στρατόπεδον, προσβάλλειν ἀπροσ-15
 δοκῆτοις πανταχόθεν. οἰηθῆναι γὰρ διὰ τὸ ἀπροσδόκητον 20
 καταπλήξαντας περιγενέσθαι, καὶ πλειόνων ὄντων. οἱ βαρβαροὶ μὲν οὖν ἐποίουν κατὰ τὰ βεβουλευμένα, καὶ περιεκάθητο τὸ στρατόπεδον, ἀναμένοντες τὸ σύνθημα. τῇ στρατηγοῦντι δὲ αὐτῶν ἔδοκει, μὴ πρὸς τὴν τῶν Περσῶν στρατιάν οὐ-20
 τω διακινδυνεύειν, ἀγνοοῦντα ὅθεν τε εἴη καὶ τὸν ἀριθμὸν· καὶ πέμψας δύο τῶν βαρβάρων πρὸς τὸ ὕδωρ, (ἤδεσαν γὰρ οὖσαν ἐκεῖ πηγὴν,) ἐκέλευεν, εἰ δύναιτο, τῶν ἐκ τοῦ στρατο-
 2. καὶ add. M. 23. ἐκέλευον P. et M.

hil hostilis incursionis per viam metueret. Nocte in vico deserto paucis adhuc viciniarum parietinis exstantibus manserunt. Eadem nocte Persarum peditum manus ex Asia ad eadem littora populatio- nis ergo appellitur. Egrescentes ad custodiam navium centenos relinquunt, alii circiter mille raptum vadunt. Cum eo processissent, ubi imperator pernoctabat, foco luculento procul conspecto, propius ad locum pedetentim et summo silentio, ut laterent, accedunt: speculatum videlicet, quinam ad pyram illam mortales essent, id quod ipsi postea narraverunt. Et ecce vident exercitum, suo, ut putabant, multo numerosiorem. Illico timore corripiantur, ne, illis tanto pluribus rem sentientibus, cum ipsi ad resistendum infirmi essent, victi conciderentur. Post ubi se nondum sentire animadvertent, quadripartito agmine castris circumdatis, undique de improviso in illos irruere constituunt. Credebant enim impetu inopinato consternatos, quamvis plures forent, superaturos. Barbari igitur consilium explicant, castra cingunt, ad invadendi signum intenti. At vero dux arbitrari, cum tantis copiis non ita temere dimicandum, quando nec unde, nec quantae tandem sint, satis constet. Duos ad propinquum et notum illis fontem aquatum mittit, simulque mandat, ut e castris aliquem, si possint, captivum

πέδον συλλαμβάνειν τινὰ, ὥστε παρ' αὐτοῦ τι βέβαιον περι- A.C. 1343
 τῆς στρατιᾶς μαθεῖν. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἐνήδρευον πρὸς τῆ
 πηγῆ, παιδίου δὲ ἐνὸς τῶν βασιλεῖ συνόντων ἐλθόντος ἐπὶ τὸ
 ἀρῦσασθαι, ὥρμησαν μὲν οἱ βάρβαροι κατασχεῖν. μὴ δυνα- P. 583
 5 θέντες δὲ διὰ τὸ διαδραῖναι φυγῆ χρησάμενον, πρὸς τὸν στρα-
 τηγὸν ἐλθόντες, ἀπήγγελλον τὸ συμβάν, ὡς ἤδη ἐγνωσμένων.
 τοῖς βαρβάροις δὲ τότε μᾶλλον ἐδόξεν ἢ στρατιὰ πλήθει τε
 αὐτῶν ὑπερέχουσα πολλῶ καὶ ἀπὸ μόνης φοβερὰ τῆς ὄψεως,
 ὥστε καὶ ἀπεγίνωσκον τὸ διὰ μάχης αὐτοῖς ἵεναι, ἀγαπητὸν
 10 ἡγούμενοι, ἂν ἐκεῖθεν ἀπαθεῖς κακῶν ἀπαλλαγῶσι, καὶ ἡσύ-
 χαζον, τὴν ἀναχώρησιν περιμένοντες τῆς στρατιᾶς. βασιλεὺς
 δὲ ἐπεὶ τὸ παιδίον τεθορυβημένον ἐλθὼν ἀπήγγελλεν, ὡς πρὸς
 τῆ πηγῆ διώκοιτο ὑπὸ τινων, Πέρσας δὲ τοὺς διώκοντας
 εἶναι οἰήθηται, τὸ μὲν ἀπεπέμψατο ὡς ὑπο φάσματός τινος
 15 ἐκπεπληγμένον, ἐκέλευε δὲ τοὺς ἐωθινοὺς ὕμνους ᾄδειν θεῶν B
 ἣδη γὰρ περὶ ὄρθρον ἦν ἡ νύξ. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι ἐτελοῦντο,
 τῶν ἵππων ἐπιβάντες ἀνεχώρουν τοῦ χωρίου, μηδὲν τῶν πε-
 ρισχόντων κακῶν εἰδότες. ἣδη δὲ ὄντες οὐ μακρὰν, θορύ-
 βου ἤκουον καὶ ἀλαλαγμοῦ Περσῶν ἐφ' οὗ ἐστρατοπεδεύοντο
 20 χωρίου. βασιλεὺς δὲ πέμψας τοὺς συνόντας δύο Πέρσας,
 ἐκέλευε πλησίον γενομένους μαρθάνειν, οἵτινες εἶεν, παρ' αὐ-
 τῶν. τῶν δὲ ἐπιδραμόντων ἄτερος μὲν ἐάλω τῶν πεμ-
 φθέντων, ὁ δὲ λοιπὸς τετραυματισμένος ἐπανελθὼν, ἀπήγ-
 γελλεν, ὡς εἴη στρατιὰ Περσῶν πολλή, ἀγνοουμένη ὑπ' αὐ-

6. ἐγνωσμένον P.

10. ἀπαθεῖν P.

22. ὁ ἕτερος P.

adducant, ex quo certi quippiam de eo exercitu exsculpant. Militis
 cuiusdam servulus ad hauriendum accedit, barbari propter fontem
 in insidiis latentes ad eum tenendum prosiliunt. Quo fuga elapso,
 duci quod acciderat, ut iam proditi, memorant. Tum vero bar-
 baris multis partibus numero superiores et solo aspectu formidabi-
 les apparuerunt. Quare etiam nequaquam adoriundos sentiebant,
 boni consulturi, si inde corpora integra auferrent. Itaque nihil
 attentantes abitum Romanorum exspectabant. Imperator caculam
 illum metu attonitum occurrentem et quo pacto apud fontem
 ipsum quidam insecuti essent referentem affirmantemque, Persas
 esse, ut spectro aliquo exagitatum dimisit, iubens Deo matutinos
 hymnos depromere, siquidem iam dilucescebat. His absolutis, equos
 conscendunt, loco excedunt, quibus malis proximi fuissent, prorsus
 ignorantes. Haud multum progressi tumultum clamoresque
 Persarum e tentoriis exaudiunt. Imperator de comitatu suo duos
 Persas mittit, qui propius pedem ferant, et quinam sint, ex ipsis
 cognoscant. Illis in hos incurrentibus, alter capitur, alter vulne-
 ratus redit ac nuntiat, multitudinem esse Persas, et quidem ma-

Α.Ε. 1343 τῶν· οἱ μέντοι βάρβαροι παρὰ τοῦ κρατηθέντος γνόντες,
 ὡς εἶη βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς πενήκοντα μόνους ἄγων
 στρατιώτας, ἔξεπλήττοντό τε τὸ γεγενημένον καὶ θεὸν ἦγοντο
 αὐτοῦ χεῖρα ὑπερέχειν καὶ ὄυεσθαι οὕτω κινδύνων χαλεπῶν.
 βασιλεὺς δὲ οὐδὲν πλέον μαθεῖν δεδυνημένος, ἢ ὅτι Περσικῆ⁵
 V. 468 στρατιὰ ἣ ἐπελθούσα ἦν, ἦλθεν εἰς Κουμουτζηνὰ πρὸς τὸν
 υἱὸν, καὶ ὁμιλήσας ὅσα ἔδει, ταχέως ἐπανεστρεφεν εἰς τὸ
 στρατόπεδον. ἐπανιόντι δὲ ἠγγέλλετο, ὡς ἐκ Βυζαντίου ψι-
 λοὶ τοξόται ἐν πεντηκοντόροις τέσσαρσιν ἐλθόντες, καὶ ἑτέρων
 ἐκ τῆς Θράκης ἐπιγενομένων πεζῶν, Ἀσώματον τὸ φρούριον¹⁰
 πολιορκοῦεν. ἐδόκει δὴ οὖν ἅμα τοῖς σπουδαῖσι πενήκοντα
 βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς τὸ φρούριον πολιορκοῦντας. ἐκεῖνοι δὲ
 D ἐπεὶ ἐπιούσαν εἶδον τὴν στρατιάν, ἐπὶ γεωλόφου τινὸς ἡμύ-
 νοντο ἀνελθόντες· καὶ οἱ περὶ βασιλέα δις καὶ τρις ἐπιχει-
 ρήσαντες, ἐκείνου ἀπαγορευόντος διὰ τὸ μὴ μάχεσθαι μετὰ¹⁵
 συνέσεως πρεπούσης στρατιώτῃ, οὐκ ἠδυνήθησαν κρατῆσαι
 διὰ τὴν ἐκ τοῦ τόπου ὀχυρότητα καὶ τὸ ἀμύνεσθαι αὐτοὺς
 τοῖς βέλεσι συγχοῖς. ὡς δὲ ἐτραυματίζοντο οἷ, τε ἵπποι καὶ
 οἱ στρατιῶται, ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς ἐπεσθαι αὐτῷ, εἰ βού-
 λουντο κρατεῖν τῶν ἀντιτεταγμένων. καὶ ἐδόκουν ἀναχωρεῖν²⁰
 καταλιπόντες· ἐκεῖνοι δὲ οὐ συνιδόντες τὴν ἀπάτην καὶ νο-
 μίσαντες, ἀπειπόντας τὴν πρὸς αὐτοὺς μάχην ἀναχωρεῖν, τοῦ
 λόφου κατελθόντες, ἐχώρουν ἐπὶ τὰς ναῦς. οἱ δὲ αὐτίκα
 ἐπιδραμόντες, ἐπεὶ πρὸς τὸ πεδίον ἦσαν, ἀπέκτεινάν τε οὐκ ὀ-
 λίγους καὶ τοὺς πλείστους αὐτῶν εἶλον, ὀλίγων τινῶν διαφυγεῖν²⁵

gnam, quod nescissent. Barbari, cum de captivo didicissent, Cantacuzenum illic quinquaginta dumtaxat militibus stipatum fuisse, obstupescentes divina eum protegente dextera tam exitiali periculo ereptum censuerunt. Imperator cum plus comperire non potuisset, quam Persas et praedones esse, Cumutzena ad filium venit, quicum quae tempus monebat collocutus, castra mox repetiit. In itinere certior fit, Byzantio levis armaturae sagittarios, Threicio adiuncto peditatu, ad Asomatum castellum expugnandum quinquaginta remorum actuariis quatuor advenisse. Statuit igitur Asomatensibus cum suis quinquaginta comitibus succurrere. Hostes, viso appropinquantium globo, in collem confugientes se tuebantur. Imperatoris cohors bis ter impetu facto, (illo vetante, quod adversus prudentiam militarem pugnarent, quoniam adversarii natura loci muniebantur et subeuntis crebris telorum iactibus repellabant,) iis potiri non valebant. Cum igitur et equi et milites vulnerarentur, edixit imperator, se sequerentur, si vellent vincere. Ergo se illis relictis abire simulant. Hostes, non intellecta fallacia, rati que eos pugnae desperantes discedere, colle degressi, naves petunt. Tum qui abi-

δεδυνημένων. βασιλεὺς δὲ εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς Τραϊὰ-Α. C. 1343
 νούπολιν ἐπανελθὼν, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὰ ἐκείνη ἢ περικαθη-Ρ. 584
 μένη τῆς νυκτὸς, ὥσπερ εἴρητο, ἤκε πρὸς Ἀμοῦρ, γνωρίσας
 οἷα συμβαίη περὶ αὐτὸν καὶ ὅπως ἐκ κινδύνων φανερωῶν ὑπὸ
 5 θεοῦ ἕυσθείη αὐτὸς τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν ἅπαντες, πολλὰς
 ὁμολόγουν χάριτας θεῷ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς προνοίας τῆς
 περὶ αὐτούς. παρήγει τε ὁ βασιλεὺς τοῖς συνοῦσι μηδέποτε
 ἀμελεῖν τῆς φυλακῆς μάλιστα νυκτὸς, τοῖς συμβεβηκόσι πα-
 ραδείγμασι χρώμενος. εἰ γὰρ μὴ θαυρόφουντες αὐτοὶ τοῖς τε
 10 ἐν Τραϊανοῦ στρατοπεδενομένοις καὶ τοῖς ἐν Κοιμουτζηνοῖς
 μετὰ τοῦ υἱοῦ, τὴν προσήκουσαν ἑαυτῶν ἐποιοῦντο φυλακὴν,
 οὐκ ἂν τοιούτοις περιέπιπτον κινδύνους, ὧν εἰ μὴ θεὸς ἐρόύ-Β
 ετο φιλανθρωπῶς, κἂν πεπονθότες ἦσαν ἄξια δακρύων. ταῦ-
 τα μὲν οὖν τὸν τρόπον τοῦτον συνηρέχθη. Ἀμοῦρ δὲ, ἐπεὶ
 15 αἶτε Βυζαντίηθεν τριήρεις ἤκον καὶ τριάκοντα ἐκ τῶν σφε-
 τέρων εἰς τὴν Αἴνον, βασιλεῖ ἐπαγγειλάμενος ἐν πέντεκαίδεκα
 ἡμέραις πέμψειν στρατιάν, αὐτὸς τε ἐπανάξειν μετ' ὀλίγον
 καταστησάμενος τὰ οἴκοι, καὶ μέχοι παντὸς αὐτιῷ συνδιατρί-
 ψειν ἄχρις ἂν ὁ πόλεμος καταλύθῃ, καὶ συνταξάμενος εὐ-
 20 θῶς ἀπέπλευσεν. εἶσω δὲ τριῶν καὶ δέκα ἡμερῶν, ἣν ἐπηγ-
 γείλατο στρατιάν ἐπέμψε πρὸς βασιλέα. τότε μὲν οὖν δυσ-
 χειρίας ἔδοξε πολλῆς ἢ ἀναχώρησις Ἀμοῦρ αἰτία γεγενῆσθαι C
 βασιλεῖ· ὕστερον μὲντοι τῆς περὶ αὐτὸν τοῦ θεοῦ κηδεμονίας
 οὐ μικρὸν καὶ αὕτη δεῖγμα ἐφαίνετο γεγενημένη. τριήρεις
 9. χρωμένοις P. et M.

bant conversi in eos aequo campo statim incurrunt, multos occidunt,
 paucis terga dantibus, maiorem partem capiunt. Imperator in castra
 Traianopolim reversus, postquam et manus illa, a qua noctu, ut
 dictum est, obsessi fuerant, ad Amurium se contulit, quae sibi eve-
 nissent et quomodo cum suis universis, Deo secundo, manifestum
 discrimen evasisset, narravit. Omnes pro eorum salute divinae pro-
 videntiae gratias egerunt. Hortabatur autem suos imperator, ne
 unquam vigiliis, praesertim nocturnas, negligenter, recentissimoque
 exemplo ad confirmationem utebatur. Nam si ipsi non confisi ad
 Traianopolim metantibus, neque iis, qui Cumutzenis erant cum
 filio, pro se, ut par fuerat, excubias egissent, in casum huius-
 cemodi deventuros non fuisse, quo nisi Deus benigne eos respexis-
 set, digna lacrimis pertulissent. Atque haec isto modo contigerunt.
 Amurium, ut Byzantium triremes ad Aenum cum triginta de suis affue-
 runt, pollicitus imperatori, quindecim diebus subsidium missurum,
 et se quoque brevi, domesticis ordinatis atque compositis, reversu-
 rum, semperque cum eo, donec bellum finiatur, mansurum, dicta-
 que salute, illico solvit. Intra dies tredecim adsunt copiae, quas
 promiserat. Amurii discessio multa imperatori incommoda generasse

- A. C. 1343 γὰρ τέτταρες καὶ εἴκοσι Λατινικαὶ ἔκ τε Ῥοδίων καὶ τίνων παρεσκευασμένα, ἐπέπλευσαν τῇ Σμύρῃ καὶ τὸ πρὸς τῇ λιμένι φρούριον εἶλον, καὶ ναῦς ἐπέπρησαν οὐκ ὀλίγας Περσικὰς. Ἀμοῦρ δὲ παρῶν καὶ ἀμυνόμενος, ὡς μάλιστα ἐνῆν, οὐκ ἴσχυσε περιγενέσθαι τῆς Λατινικῆς δυνάμεως. ἄχρι γὰρ νυνὶ ὑπ' ἐκεῖνων ὁ Σμύρνης ἔχεται λιμὴν. ἔλεγε δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς, εἰ συνέβαινεν Ἀμοῦρ κατὰ τὴν Θράκην διατρίβοντας ἀλώωναι Σμύρναν, οὐκ αὐτὸς μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντες ἄνθρωποι τῆς εἰς βασιλέα ἔνεκα εὐνοίας τὴν πόλιν Ἀμοῦρ ἀπολωλέκεναι ἂν ὑπόπτευσαν.
- D νυνὶ δὲ ἐκείνου μετὰ τῆς στρατιᾶς ἐκεῖ παρόντος, μηδεμίαν πρὸς 10 αὐτὸν αἰτίαν εἶναι τῆς ἀλώσεως. δι' ἃ πολλὰς ἀπεδίδου Θεῷ εὐχαριστίας τῆς περὶ αὐτὸν κηδεμονίας, ὅτι καὶ ἃ δοκεῖ συμβαίνειν δυσχερῆ, πρὸς τὸ λυσιτελοῦν ὕστερον ἀποδείκνυται οικονομούμενα, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὀλίγῳ ὕστερον. τότε
- V. 469 δὲ Ἀμοῦρ ἀναχωρήσαντος, εὐθύς ὑπὸ πάντων τῶν περιόικων 15 πόλεμος δεινὸς βασιλέα περιέστατο. ὅ,τε γὰρ Κράλης τὸ κράτιστον ἄγων τῆς οἰκείας στρατιᾶς ἄχρι Ζιχνῶν ἀφίχτο, γνώμην ἔχων, ὡς κατὰ Θράκην ἐπιθησόμενος βασιλεῖ. καὶ ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἦκεν ἐπὶ Στίλβνον παν-
- P. 585 στρατιᾶ, Παλαιολόγῳ τῇ νέῃ συμμαχήσων βασιλεῖ, ὥσπερ 20 ἦν ὑπεσχημένος. πατριάρχης τε ἐκκλησίαν ἀπὸ πάντων Βυζαντιῶν ποιησάμενος καὶ πολλὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως καταψάμενος, ὡς ἀδίκως καὶ παρανόμως τοῖς παισὶν

19. Στίλβνον P.

visa est, quae tamen ipsa postmodum, quam is Deo curae esset, non levi documento fuit. Triremes namque quatuor supra viginti Latinae cum Rhodiorum et aliorum quorundam instructae Smyrnam adnavigarunt, castellumque in portu ceperunt et naves Persicas complures exusserunt. Amurius praesens ac totis viribus propugnans, Latinos depellere nequivit, qui usque hodie Smyrnae portum obtinent. Aiebat autem imperator, si Amurio in Thracia versante Smyrnam occupari contigisset, non semet tantummodo, sed omnes mortales Amurium prae nimio erga imperatorem amore eam perdidisse suspicatueros fuisse. Nunc quoniam ipse cum suis copiis praesto fuerit, nullam se captae civitatis culpam sustinere. Quocirca Deo expertae procurationis gratias singulares agebat, qui etiam quae molesta atque odiosa videntur accidere, tempore labente ad utilitatem constituta et administrata fuisse demonstrat. Sed de his paulo post dicemus. Post discessum Amurii ab omnibus finitimis gravi et periculoso bello urgetur. Nam Crales cum robore exercitus sui Zichnas usque progressus est eo consilio, ut eum in Thracia adoriretur, et Moesorum rex Alexander, quidquid habebat copiarum, Stilbnum adduxit, Palaeologo iuveni imperatori, id quod spondederat, auxilio futurus. Patriarcha autem, vocato in concilio

ἐπιβουλεύοντος βασιλέως, οὗ πολλῶν ἀπέλευσε καὶ μεγίστων A.C. 1343
 εὐεργεσιῶν, ἔπειτα ἑαυτὸν πατέρα καὶ κηδεμόνα τοῦ νέου
 βασιλέως ἀνακηρύξας, καὶ ὡς διὰ τὴν ἐκείνου σωτηρίαν κιν-
 δύνοις καὶ μάχαις καὶ αὐτὸς ἔγνω παραβάλλεσθαι καὶ κα-
 σταλύειν τὸν κοινὸν πόλεμον, πάντας παρώρμησε πρὸς τὸν
 Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως πόλεμον, τοὺς μὲν ἐκόντας,
 ἔστι δ' οὓς καὶ δι' ἀνάγκην, δεισαντας τὸ ὑποπτεῦσθαι. καὶ
 πάντες κοινὴν ἐκστρατείαν ἐποιήσαντο πεζοί τε καὶ ἵππεῖς. B
 παρῆσαν δὲ καὶ τῶν συγκλητικῶν ὅσοι ἦσαν ἔτι ἄδετοι.
 10 τοὺς πλείους γὰρ αὐτῶν ὁ μέγας δούξ, τοὺς μὲν ἐν δεσμο-
 τηρίοις εἶχεν ὑπὸ κλοιοῖς, ἐν οἷς καὶ Ἀνδρόνικος Ἀσάνης ὁ
 Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἐξητάζετο πενθερός. ἔστι δ'
 οὓς καὶ ἐν ταῖς οἰκίαις ἐφρονόρει ἀπροΐτους. αὐτὸς δὲ ἦν
 τῆς στρατιᾶς αὐτοκράτωρ στρατηγός. οἱ καὶ βασιλέα τὸν
 15 Ἰβνέον ἔχοντες Ἰωάννην, ἤκον εἰς Ἡράκλειαν τῆς Θράκης.
 πέμψαντες δὲ καὶ πρὸς Μομιτζίλον, ὃς τῶν κατὰ Μερόπην
 φρουρίων καὶ τῶν ἄλλων νομᾶδων ὑπὸ Καντακουζηνοῦ τοῦ
 βασιλέως ἐνεχειρίσθη τὴν ἀρχὴν, ἔπεισαν ὑποσχέσεσι πολ- C
 λαῖς πόλεμον πρὸς ἐκείνον ἀρῆσθαι. ἦν γὰρ ἤδη ἐν λόγῳ
 20 τινὶ ὁ Μομιτζίλος καὶ δύναμιν περιβεβλημένος ἰκανήν. οὐ-
 τω μὲν οὖν ὁ πόλεμος πανταχόθεν βασιλέα περίσιστατο καὶ
 ὑποπτεῦειν δεινὰ εἰσῆει. αὐτὸς δὲ, ὥσπερ εἶωθεν, αἰὲ πρὸς

nem universo populo, in Cantacuzenum, ut filii defuncti impera-
 toris, a quo plurimis amplissimisque beneficiis ornatus esset, impie
 et scelerate insidiantem invecus est. Deinde se patrem et tutorem
 adolescentis imperatoris promulgans, et pro eius salute nulla discrimi-
 nina, nullas dimicationes declinatorum bellumque commune finiturum
 profitens, omnes ad arma contra Cantacuzenum exstimulavit,
 alios quidem per se propensos, alios necessitate eodem trahente,
 quippe qui alioqui suspicionem non evitarent. Et omnes se expe-
 ditioni pedites equitesque accingebant. Dabant item nomina proce-
 res, quotquot adhuc a vinculis immunes erant: partem enim maio-
 rem magnus dux, alios in carceribus attinebat collariis iniectis, in
 quibus et de Andronico Asane, Cantacuzeni socero, quaestio habe-
 batur, quosdam in ipsorum aedibus interdicto aditu custodiebat:
 eratque cum plena et absoluta potestate summus exercitus impera-
 tor. Atque hi adolescentem Ioannem imperatorem secum ducentes,
 Heracleum Thraciae venerunt, mittentesque etiam ad Momitzilum,
 castellorum Meropes et aliorum agrestium a Cantacuzeno commis-
 sam praefecturam gerentem, multis promissis ad arma in eundem
 capessenda pellexerunt. Iam enim ora hominum pervolabat, nec
 illi potentia deerat. Sic itaque Cantacuzenus bello ex omni parte
 petebatur et metuere cogebatur. Nihilo minus pro perpetua con-
 suetudine sua in periculis mentem excelsam retinens et ingruentia

A. C. 1343 τοὺς κινδύνους μεγαλοψυχῶν καὶ τῶν δεινῶν τὰς ἐπιφορὰς
 δμαλῶς καὶ πρῶτος διαφέρων, πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον τὸν Μυ-
 σῶν βασιλέα πρεσβείαν ἐποιεῖτο καὶ παρήνει ἡσυχίαν ἄγειν,
 ὡς οὐ πολλῆ ὕστερον ἐκεῖνο αἰτίου συμφορῶν πολλῶν τοῦ πρὸς
 αὐτὸν πολέμου γενησομένου. αὐτὸς δὲ γενόμενος πρὸς τὴν
 Χαλκιδικὴν, τὴν Γρατιανοῦ πόλιν ἐπολιόρκει οὖσαν οὐ μεγά-
 D λην, ὀχυροτάτην δὲ ἐκ τε φύσεως τοῦ τόπου καὶ τῶν τειχῶν
 τῆς κατασκευῆς, ἄλλως δὲ εὐφυῶς πρὸς πάντα ἔχουσαν
 καὶ ὡσπερ μητρόπολιν οὖσαν τῆς Χαλκιδικῆς. πρὸς μὲν
 οὖν τειχομαχίαν οὐκ ἐπεχείρει· ἦδει γὰρ ἀνάλωτον ὄπλοις 10
 καὶ χειρῶν βία ἔσομένην. δεσμοτῶν δὲ οὐκ ὀλίγων ἐκ τῶν
 πολιτῶν ἐν τῇ ταύτης ἀκροπόλει φρουρουμένων διὰ τὴν πρὸς
 ἐκεῖνον εὐνοίαν, πέμψας κρούφα διελέγετο αὐτοῖς, εἰ δύναίτο
 κρατήσαντες τῆς ἀκροπόλεως, παραδιδόναι τὴν πόλιν. καὶ ἐ-
 πηγγέλλοντο καὶ αὐτοὶ προθύμως ὑπελθεῖν τὴν ἐπιχείρησιν, 15
 καὶ σύνθημα τῆς ἐφόδου ἔδοσαν, νυκτὸς μὲν φρυκτὸν ἀνί-
 P. 586 σχειν, ἡμέρας δὲ καπνὸν δεικνύειν τῆς ἐπιχειρήσεως σημεῖον.
 διὰ ταύτην μὲν οὖν τὴν αἰτίαν ὁ βασιλεὺς, καίτοι περιρρέο-
 μενος πανταχόθεν ὑπὸ τοῦ πολέμου, οὐκ ἀνίστατο ἐκ τῆς πο-
 λιορκίας, ἀλλ' ἐφιλονεῖκει πρὸς πάντα ἀντικαθίστασθαι ὁ- 20
 μοίως. ὅφ' ὃν δὲ ταῦτα χρόνον ἐτελεῖτο, καὶ ἡ Λατινικὴ
 δύναμις, ἣ ὀλίγω ὕστερον Σμύρνην ἐπελθοῦσα ἐκράτησε τειχο-
 μαχίαν, ἐν τέσσαρσι καὶ εἴκοσι τριήρεσι, περὶ Παλλήνην πε-
 πυσμένοι πρὸς τινα λιμένα Λογγὸν ἐγχωρίως προσαγορευό-

22. Σμύρνη om. P.

malis aequabili ac leni animo tolerans, ad Alexandrum, Moesorum regem, legatos mittit, cum hortans, uti hoc negotio supersedeat, quandoquidem hoc adversus se comparatum bellum breve multas ei clades daturum sit. Ipse in Chalcidica Gratianopolim, non illam quidem amplam, ceterum cum natura loci, tum moenibus munitissimam urbem et alioqui omnimodis commodam et Chalcidices tamquam metropolim obsidet. Ab oppugnatione igitur temperabat, quod manu et armis inexpugnabilem sciret. In cuius arce cum multi cives, quod illi bene vellent, vincti tenerentur, per internuntium clam cum iis egit, ut, si possent, arce potiti, urbem sibi traderent. Promittunt impigre se conaturos, et tesseram sive signum, unde et ipsos iam opus aggredi et se accersiri nosset, noctu quidem sublatam facem, interdum autem fumum constituunt. Hac de causa imperator quamquam hostibus undique instantibus obsidionem continuat et omnibus aequae resistere contendit. Circa idem tempus paulove post, quo haec fiebant, Latini Smyrnam quatuor et viginti triremibus invaserunt et expugnarunt. Et cum apud Pallenen, ad portum quendam indigenis Longum appellatum, nares Persicas se-

μενον ναῦς ἐξήκοντα ἐφορμεῖν Περσικὰς, ἐπέθεντό τε καὶ A.C. 1343
ἐκράτησαν αὐτῶν κενῶν. τὸ γὰρ Περσικὸν, μὴ δυνάμενον V. 470
ἀντικαθίστασθαι πρὸς ναυμαχίαν, τὰς ναῦς καταλιπόντες
διεσώζοντο εἰς τὴν γῆν. Αὐτῖνοι δὲ ἀνεγκύσαντες τὰς ναῦς
5 καὶ πυρὶ παραδόντες ἀνεχώρουν. οἱ Πέρσαι δὲ ἀπολειφθέν- B
τες ἀπορία νεῶν, ἔγνωσαν δεῖν ἐπὶ Χερρόνησον τῆς Θράκης
διὰ τῆς ἡπείρου ἀναχωρεῖν, ὡς ἐκεῖθεν εἰς Ἀσίαν περικω-
σόμενοι εὐπορήσαντες νεῶν.

ἔ9'. Κράλης δὲ ἐν Ζίχνα ἐστρατοπεδευμένος, ὥσπερ C
10 ἔφημεν, ἐπὶ τῷ Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ πολεμεῖν, ἐπεὶ πύ-
θοιτο τὸ περὶ τοὺς Πέρσας συμβᾶν καὶ ὡς διὰ τῆς αὐτῆς
ὁδοῦ ἐπὶ Χερρόνησον μέλλουσιν ἵεναι, τὸ κράτιστον τῆς περὶ
αὐτὸν ἀπολεξάμενος στρατιᾶς καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐπιστή-
15 δυναιῶν δοκοῦντα ὑπερέχειν Πρεάλιμπον ὠνομασμένον, ἐκέ-
λευσε συμπλέεσθαι τοῖς βαρβάροις, οἵτερον ἂν συντύχωσι.
καὶ πρὸς τινα τόπον Στεφανιανὰ λεγόμενον περιτυχόντες, κα-
θίσταντο πρὸς μάχην. οἱ Πέρσαι δὲ, ἐπεὶ πεδίον ἦν, ἐφ' οὗ
Τριβαλοῖς ἔμελλον ἵεναι ἐς τὰς χεῖρας, δείσαντες τὴν ἔφοδον
20 τῶν ἰππέων, ἀνεχώρουν πρὸς τὸ ὄρος καὶ τὰς δυσχωρίας·
ἦν γὰρ ἐγγύς. ὄρωντες δὲ οἱ Τριβαλοὶ δυσπρόσοδον τὸ χω- D
ρίον καὶ νομίσαντες, εἰ διὰ τῶν στενῶν εἰσωθοῖεν ἑαυτοὺς,
ἵππους τε ἀπολεῖν πολλοὺς, περιτοξενομένους ὑπὸ τῶν βαρβά-
ρων, καὶ αὐτοὺς τραυματισθῆσεσθαι, ἀποβάντες τῶν ἵππων,
25 ἐβάδιζον πεζοὶ ἐπὶ τοὺς πολεμίους, δυσέργως καὶ μετὰ βίας

xaginta delatas rescissent, in eos cursu directo, vacuis potiti sunt. Persae siquidem navali proelio imbelles, terrae se credentes, naves in solo destituerant, quibus Latini subductis et crematis recesserunt. Persae navibus carentes, Chersonesum Thraciae per continentem eundum et inde, navium facultate suppeditante, in Asiam sibi traiciendum existimarunt.

69. Iam vero Crales, fixis apud Zichnas tentoriis, quo cum Cantacuzeno confligeret, ut demonstratum est, ut de Persarum eventu et illac in Chersonesum iter facturos audivit, delectis de exercitu suo fortissimis datoque illis duce, qui praestanti animo et usu inter proceres Triballorum eminere videbatur, Prealimpum vocabulo, cum barbaris obviis pugna decertare iussit. Itaque loco quodam Stephaniana dicto in eos incidentes, ad pugnam aggrediuntur. Persae, ut in planitie, equitum timentes incursum, in montem vicinum et loca impedita secedunt. Triballi difficiles aditus cernentes ratique, si per angustias penetrando sese impellerent et coarctarent, equos complures hinc inde sagittis confixos a barbaris perituros, seque nihil nisi vulnera reportaturos, de equis descen-

A.C. 1343 ἐπὶ τὸ ἄναυτες ἰόντες διὰ βαρύτητα τῶν ὄπλων. οἱ Πέρσαι δὲ ἰδόντες οὕτω πεζοὺς ἐπὶ τὴν ἄνοδον βιαζομένους, περιεργότερόν τι μᾶλλον ἔγνωσαν, ἢ ἀνδρειότερον, ποιεῖν, καὶ ὑποκρινάμενοι φυγὴν, μᾶλλον ἀνεχώρουσι πρὸς τὸ ὄρος, οἱ δ' ἐφείποντο μὴ συνιδόντες τὴν ἀπάτην. ἐπεὶ δὲ ἀπέστησαν ἐ-5
P. 587 τῖον μὲν οὐκ ἐχώρουσι Τριβαλῶν, ἀλλ' ἐκπεριελθόντες ἑκατέρωθεν, ἔθρον ἐπὶ τοὺς ἵππους. ἄνοπλοι δὲ καὶ κοῦφοι ὄντες, φθάσαντες τοὺς Τριβαλοὺς, ἐκράτησαν τῶν ἵππων καὶ ἐπέβησαν αὐτοί. Τριβαλοὶ δὲ, τῶν ἵππων ἀφρησθέντων, ἐτοι-10
μοὶ ἦσαν πρὸς σφαγὴν. ἔπεσον γὰρ οἱ πλείους κτεινόμενοι ὑπὸ τῶν Περσῶν, ἐάλωσάν τε οὐκ ὀλίγοι. οἱ λοιποὶ δὲ μόλις διεσώθησαν πεζοὶ ἐπὶ τὸ ὄρος διασκεδασθέντες. Κράλης δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τὴν ἦτιαν τῆς οἰκείας στρατιᾶς, δεισας ἀνεχώρει καὶ αὐτὸς, τοῦ πρὸς βασιλέα πολέμου ἐπιληλησμένος 15
διὰ τὴν συμβᾶσαν συμφορὰν. οὐ μὴν ἡμέλει γε, ἀλλὰ καὶ οἴκοι καθήμενος ἐπολέμει. οἱ Πέρσαι δὲ μετὰ τὴν νίκην πν-
B θόμενοι Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα τὴν Γρατιανοῦ πολιορκεῖν, πρᾶσθειάν πέμπσαντες τὸν τε ἐμπροσθεῖον τῶν νεῶν ἐδή-
λουν τῶν σφετέρων καὶ τὴν ἦτιαν Τριβαλῶν, καὶ ὡς αὐτοῖς 20
φιλίως διακείμενοι πρὸς αὐτὸν, ἐπὶ Χερσόνησον ἐγνώκασιν χωρεῖν, ἐν' ἐκεῖθεν περαιοθῶσιν εἰς Ἀσίαν. ἤξιουν τε μηδὲν αὐτοῖς παρενοχλεῖν μέλλουσι διὰ τῆς ἐκείνῃ ὑπάρχου δι-
V. 471 ἑναί. εἰ δέ τι δέοιτο αὐτῶν κατὰ τῶν πολεμίων, προθύμους

6. ὀλιγων M.

dentes, pedibus per accliviam operose ac difficulter, armorum pondere retardati, in hostes ibant. Videntes Persae Triballos adeo per inviam eluctantes, quiddam curiosum magis, quam generosum, facere decernunt et fuga simulata montis ulteriora petunt. Triballi fraudis ignari sequuntur. Qui postquam ab equis iisque non paucis destiterunt, Persae denuo agglomerati directe quidem contra eos non contenderunt, sed ab altera parte circumventis, ad equos illorum cucurrerunt, et quia armis non gravabantur, antevertentes Triballos conscenderunt: qui equis spoliati, ad caedem opportuni erant cecideruntque complures, nec pauci capti sunt, reliqui per montem huc illuc fugientes, aegre se morti subdixerunt. Crates, de suorum clade accepto nuntio, etiam ipse recessit, propter calamitatem belli in imperatorem immemor. Non tamen rem penitus negligebat, sed et domi sedens bellaturiebat. Persae victores ad Cantacuzenum Gratianopolim obsidentem legatos mittunt, naves suas inflammatas et Triballos ab se victos indicant et se illius cupidos Chersonesum petere, ut inde in Asiam navigent. Orant etiam, ne quid sibi per eius regionem ambulatoris molestiarum exhibeatur. Quodsi quid ipsis contra hostes egeret, promittere se promptam

εἶναι σύμμαχεῖν, εἰ χρήματα παρ' ἄσχοιτο, ὅσα ἂν συμβῶσιν· A.C. 1343
 ἦσαν δὲ τρισχίλιοι καὶ ἑκατόν. βασιλεὶ μὲν οὖν ἐδόκει ἀ-
 ναγκαιοτάτη εἶναι ἢ τῆς Περσικῆς συμμαχία στρατιᾶς καὶ
 μάλιστα ἐπὶ καιρὸν γεγενημένη, τοσούτων πολεμίων ἐπιόντων
 5 πάντοθεν καὶ οὕτω δυνατῶν· οὐδέπω γὰρ ἤδει Κράλην C
 πρὸς τὴν οἰκείαν ἐκ Ζιχνῶν ἀνακεχωρηκότα. χρημάτων δὲ
 οὐκ εὐπορῶν, οὐ μετρίως ἤνιωτο· ὅμως τοῖς πρεσβεύουσι
 δῶρα παρασχόμενος, ἔπεισε συνθέσθαι ἐπὶ χρήμασι ῥητοῖς
 συμμαχεῖν αὐτῷ τὴν στρατιὰν ἡμέρας τεσσαράκοντα. τὰ
 10 χρήματα δὲ μὴ αὐτίκα ἀπαιτεῖν, ἀλλὰ μετὰ πέντεκαιδεκάτην
 τῆς ἀφίξεως ἡμέραν· γνώμην δὲ εἶχεν, ὡς ἐν ταύταις ἐκ
 Διδυμοτείχου μεταπεμψόμενος. οὕτω μὲν οὖν μετὰ τῶν πρέ-
 σβειων συμβάσεις θέμενος, ἔπεμπεν εἰς τὸ στρατόπεδον καὶ
 τῶν οἰκείων συνεκπέμψας ἕνα, ὥστε κατὰ τάχος ἀγαγεῖν πρὸς
 15 αὐτὸν τὴν στρατιάν. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ μετὰ τῶν πρέ-
 σβειων τὴν ἐκ βασιλέως ἀναχώρησιν· οἱ ἐν ἀκροπόλει τῆς D
 Γρατιανοῦ δεσμῶται τοῖς φυλάττουσι μέσης ἡμέρας ἐπιθέ-
 μενοι καὶ κρατήσαντες, ἐκάλουν βασιλέα καπνὸν ἐπιδεικνύντες,
 ὥσπερ ἦν συντέθειμένον. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὸ σύνθημα εἶ-
 20 δεν, ὄξεως ἐπιβοηθήσας εἶλε τὴν πόλιν ἐκ τῆς ἄκρας. καὶ
 τὰ τε ἄλλα ἦσθη οὕτω πόλιν καλὴν ἀπονητὴ καὶ χωρὶς κιν-
 δύνων κατασχὼν, καὶ χρημάτων εὐπόρησεν οὐκ ὀλίγων, ὧν
 μάλιστα ἐδέετο. Ἀγγελίτζης γὰρ τις ἐκ τῶν φανύλων καὶ ἀ-
 σήμων πολιτῶν, πρότερον ὑπωπτεύετο Θεσανρὸν χρημάτων

4. πολεμῶς P.

operam, si stipendia pacta numerentur: erant autem ter mille et
 centum. Imperatori subsidium hoc perquam opportunum summopere-
 que necessarium videri, cum hostes tam multi tamque potentes
 incumberent: nondum enim Crales Zichnis domum discesserat. Pecunia
 autem non suppetente, haud parum cruciabatur. Attamen
 donatis legatis eos adduxit, ut in stipendium certum exercitus illius
 commilitium secum paciscerentur, usque ad dies quadraginta. Quod
 ne statim peterent, sed post lucem decimam quintam, ex quo ad se
 accessissent: volebat enim interea Didymoticho curare pecuniam. Sic
 igitur cum legatis pactione confecta, eos ad castra remisit, cumque
 iis unum de suis, qui illas copias celeriter adduceret. Postridie in
 arce Gratianopolitana vincti, custodibus meridie impetu facto iugulatis,
 imperatorem funi signo ex composito advocant, quo viso confestim
 cum auxilio accurrens, arcem totamque urbem capit, et cetera
 lactatus, quod urbem tam pulchram nullo labore periculoque
 obtinuisset, etiam grandem pecuniam, quam maxime indigebat, invenit.
 Angelitzes enim quidam, abiectus et obscurus civis, antea thesauri
 reperti suspicione laborabat, cui, re nondum certa, negotium nemo
 facessebat. At vero tempore huius saevi belli rebus omnibus

- A.C. 1343 εὐρηκέναι, ἀδήλου δὲ ὄντος τοῦ πράγματος, οὐδεὶς ἠνώ-
χλει. κατὰ δὲ τὸν χρόνον τούτου τοῦ δεινοῦ πολέμου, εἰς
P. 588 αὐρίστιων ἐκβληθέντων καὶ εἰργομένων ἀπανταχοῦ, ἀρχόντων
δὲ τῶν φαύλων καὶ οὐδὲν ἄμεινον τῶν πολλῶν διακειμένων,⁵
καὶ ὁ Ἀγγελίτζης οὗτος ἄρχων ἀπεδείχθη τῆς Γρατιανοῦ
διὰ τὸ πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ἔχθος. καιροῦ δὲ
τυχῶν ἐχοῖτο τῷ πλούτῳ καὶ φανερός ἦν ἔχων, ὥσπερ
ὑπωπτεύετο, τὸν θησαυρόν. κατασχόντος δὲ τὴν πόλιν βασι-
λέως, ἐπεὶ μὴ ἔξῃν ἀρνεῖσθαι, τοῦ πράγματος οὕτω φανεροῦ¹⁰
γεγενημένου, μετὰ τὸ πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀφαιρεθῆναι
ὄντα οὐκ ὀλίγα καὶ περὶ τῶν κρυπτομένων ἠρηνῶτο καὶ παρέ-
σχετο πολλά. ἃ ἔξῆρκεσε βασιλεῖ πρὸς τε ἄλλας δαπάνας
ἀναγκαίας καὶ πρὸς τὸ Πέρσαις τοῖς συμμάχοις ἀποδοῦναι
ὄν ὑπέσχετο μισθόν. ὑπὸ δὲ τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ὁ Δι-15
B δυμοτείχου ἐτεθνήκει ἀρχιερεὺς· πέμπτη δὲ ἡμέρα μετὰ τὴν
ἐκείνου τελευτήν καὶ Γλάβας ὁ Σκουτέριος ἐτεθνήκει, ὥσπερ
ἦν ὁ ἀρχιερεὺς προειρηκώς, ὁ μάλιστα ἐλύπησε τὸν βασιλέα.
ἦν γὰρ περὶ ἐκεῖνον πολλὴν τὴν αἰδῶ καὶ τὸ σέβας κεκτημέ-
νος. Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Μυσῶν βασιλεὺς, ἐπεὶ οἱ Καντακου-20
ζηνοῦ τοῦ βασιλέως πρέσβεις ἦγον πρὸς αὐτὸν καὶ ἀπήγ-
γελλον τὰ τῆς προσειρίας, λόγον μὲν οὐδένα ἐποίησατο πρὸς
τὰ εἰρημένα· στρατιὰν δὲ ἔχων ἦλθεν ἄχρι Μόρζας, τὰ
ἐκεῖ πολίχνια, εἰ δύναται, παραστήσόμενος ὑπήκοα ὄντα βα-
σιλεῖ. ἐν δὲ αὐτῶν Ὑπερπυράκιον ὠνομασμένον, καὶ πρίν²⁵
3. ἀπάντων M. 5. οὐδὲ P. 7. ἔθος P.

in contrarium mutatis et optimatibus quidem ubique pulsis in carce-
remque coniectis, praefectis autem improbis ac nihil a vulgi conditione
differentibus, etiam Angelitzes iste praefectus Gratianopolis propter od-
ium, quod in Cantacuzenum gerebat, designatus est. Tum occasionem
nactus, divitiis suis uti frui coepit et quod prius suspiciosum erat de
thesauro, tunc plane verum apparuit. Imperatore autem urbe potito,
quia rem adeo iam vulgatam negare non licebat, ablatis omnibus
copiis eius familiaribus iisque non modicis, insuper de occultata
pecunia examinatus, eam et multam quidem protulit: quae imper-
atori tum ad alias impensas necessarias, tum ad solvenda Persis
promissa stipendia suffecit. Sub idem tempus episcopus Didymoti-
chensis animam amisit, et die quinto post Glabas Scuterius, ut
ille praedixerat. Ex obitu episcopi imperator magnum animo dolo-
rem accepit; plurimum enim virum reverebatur et sancte venera-
batur. Alexander, Moesorum rex, ut oratores Cantacuzeni quid
venissent exposuerunt, nihil respondit: cum exercitu autem Mor-
tham ingressus est, oppidula illic imperatori subiecta, si posset,

ἐκεῖνον ἦκειν, ἄρχοντα εἰσεδέξαντο πεμφθέντα παρὰ Ἀλεξάν- A.C. 1343
δρου· ἐμελλον δὲ καὶ φρουράν. ἃ παρὰ τῶν πρεσβέων μα- C
θῶν ὁ βασιλεὺς, ἐπεὶ καὶ ἡ στρατιὰ παρῆν ἡ Περσικὴ καὶ
περὶ τοῦ Κράλη ἐπυθάνετο, ὡς ἀναστρέψειεν εἰς τὴν οἰκείαν
5 διὰ τὴν πληγὴν τῆς στρατιᾶς, εὐθυμος γενόμενος καὶ Ματ-
θαῖον τὸν υἱὸν ἄρχοντα τῆς τε Γρατιανοῦ καὶ τῶν ἄλλων,
αἱ ὑπήκοοι ἦσαν ἐν τῇ Χαλκιδικῇ, καταλιπὼν, ὡς εἶχε τά-
χους, πρὸς Μόρραν ἐπὶ τοὺς Μυσοὺς ἐχώρει. αἰσθόμενος
10 ἡγὼν, σπουδῇ πολλῇ διέβαινε τὸν Ἑβρον ἀτάκτως καὶ πεφυρ- V. 472
μένως, καὶ ἐστρατοπεδεύετο ἐκεῖ, ὡς τοῦ ποταμοῦ κωλύσοντος
βασιλέα μὴ συμπλέκεσθαι αὐτοῖς. ἀπώλοντο δὲ κατὰ τὸν
πόρον στρατιωταὶ τε ὀλίγοι καὶ ἵπποι πλείστοι καὶ ἄπο- D
σκευαί, οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ ρεῖθρου, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ ἐν προ-
15 τάκτοις ὑπὸ βασιλέως τεταγμένοι, ἔτι τῶν Μυσῶν διαβαινόν-
των, ἐπέκειντο αὐτοῖς. Ὑπερπυράκιον δὲ αὐθις ἀνεσώσατο ὁ
βασιλεὺς, τοῦ παρὰ Ἀλεξάνδρου ἄρχοντος διαδροᾶναι δυνη-
θέντος ἅμα τῷ κινδυνεύειν βασιλέα ἦκοντα. Ἀλεξάνδρος δὲ
20 τοῖς βασιλέως πρέσβεσιν αὐτίκα χρηματίσας καὶ θέμενος
ἀσπονδάς, ἐξέπεμψε, μηδὲν ἡδικηκέναι εἰρηκῶς, δι' ὃ δικαίως
ἀμνηεῖται βασιλεὺς, καὶ ἀνέστρεφεν εἰς τὴν οἰκείαν.

οἱ. Βασιλεὺς δὲ ἀσμένως ἀποσκευασόμενος καὶ Ἀλέ- P. 589

10. πεφυρμένος P.

subactus. Unum porro de illis, Hyperpyracium nomine, etiam ante Alexandri adventum praefectum ab eo missum susceperat et erat quoque praesidium suscepturum. Imperator, ut hoc ex legatis didicit, quia et Persicum subsidium habebat, et Cralem propter plagam acceptam in provinciam reversum audierat, hilaratus, Mattheo filio Gratianopolis aliarumque urbium in Chalcidica sibi parentium praefecto relicto, in Morram contra Moesos quantum potuit properavit. Eo intellectu Alexander, quoniam acie resistere nequibat, mira festinatione et in composita atque confuse Hebro transiit, castra fecit, tamquam flumine imperatorem impedituro scilicet, ne illos secum conserere manus compelleret. Summersi sunt in transitu milites aliquot et equi complures, sarcinae item et impedimenta non in flumine modo, sed hac etiam de causa amissa, quod in principiis ab imperatore locati Moesos adhuc transeuntes, a tergo ipsis instantes, perurgebant. Hyperpyracium autem, praefecto, quem Alexander instituerat, simulac imperatoris adventum audivit, fugae, quia poterat, se mandante, receptum est. Alexander porro legatos mox, responso dato factoque foedere, dimittens, addensque nihil se per iniuriam commisisse, quod imperator merito ulciscatur, in regnum suum se recepit.

70. Imperator cum et Alexandrum submotum esse gauderet, Heraclenses imperatoris adolescentis studiosos invadere parabat, cum

A. C. 1343 Ξανδρον, παρεσκευάζετο ὡς τοῖς εἰς Ἡράκλειαν ἐπιστρατεύ-
 σων ἅμα τῇ νέῃ συνοῦσι βασιλεῖ. Μομιτζίλος δὲ ὑπὸ τῶν
 B ἐν Βυζαντίῳ πεπεισμένος πόλεμον ἄρυσθαι πρὸς βασιλέα,
 ἐπεὶ εἰς Διδυμότειχον ἦσθετο ἀφιγμένον, Ἀβδηρῆταις ἐπε-
 στρατεύσεν, ἐν οἷς ὠρμίζοντο αἱ πρότερον παρὰ Ἀμουρῶ
 πεντεκαίδεκα νῆες πρὸς βασιλέα κατὰ συμμαχίαν ἀφιγμέναι,
 ἃς ἐφύλαττον πενήκοντα καὶ διακόσιοι Περσῶν· οἱ λοιποὶ
 δὲ συνῆσαν βασιλεῖ. ἔξ ὧν ὁ Μομιτζίλος κατὰ τὴν ἔφοδον
 ἐκείνην ἐνέπρησε τρεῖς, τῶν ἄλλων περισωθεισῶν· Περσῶν
 δὲ ἀπώλετο οὐδεὶς· πρὸς δὲ τοὺς βασιλεῖ συνόντας τις ἐλ-10
 θὼν, ὡς ναῦς τε συμπάσας ἐμπρήσειε· Μομιτζίλος ἐπελθὼν
 καὶ τοὺς φύλακας ἀποκτείνειε, διαδραῖναι δυνηθέντος μηδε-
 C νὸς, ἀπήγγελλεν. οἱ δ' ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις εὐθύς καὶ ὠρ-
 μηγτο Μομιτζίλῳ ἐπιέναι. βασιλέως δὲ κωλύειν πειρωμένου,
 ὡς μετὰ τὴν ἐξ Ἡρακλείας ἐπάνοδον ἐπιστρατεύσοντας ἐκεί-15
 νῇ μετὰ τῆς προσηκούσης ἐπιμελείας καὶ σπουδῆς, καὶ ἀναγ-
 καιότεραν τὴν εἰς Ἡράκλειαν στρατείαν ἐκ πολλῶν ἀποδει-
 κνύντος, οὐδὲν ἀναγκαιότερον ἔφασαν ἐκεῖνοὶ τοῦ ἀμύνεσθαι
 ἢ πρὸς τοῦ φόβου τῶν ὁμοφύλων. ὄρῶν δὲ ὁ βασιλεὺς, ὡς
 μὴ δύναιτο κατέχειν, καὶ τὴν Ῥωμαίων συνέξέπεμπε στρα-20
 τίαν, ἅμα μὲν κακώσουσαν τὰ Μομιτζίλου ἤδη φανερωῶς
 ἀφεστηκότος, ἅμα δὲ καὶ περὶ τῶν βαρβάρων δεδοικῶς, μὴ
 D διαφθαρώσιν ὑπ' ἐκείνον, ἀξιόμαχον στρατόπεδον ἤδη κεκτη-
 μένον καὶ πρὸς τόλμαν καὶ εὐψυχίαν οὐδενὸς τῶν τότε

3. πεπυσμένος P. 4. Ἀβδηρῆταις P. 18. οὐδὲ P.

Momitzilus a Byzantiis in cum irritatus, ut Didymotichum revenisse cognovit, Abderitas invasit, ubi quindecim naves ab Amurio ad imperatorem suppetias missae stabant in littore, quas ducenti quinquaginta Persae custodiebant, reliquis imperatorem sequentibus. Ex his Momitzilus illo impetu hostili tres incendit, nemo tamen Persarum interiit. Tum reliquis, qui apud imperatorem erant, Persis nescio quis nuntiavit, Momitzilum naves ad unam exussisse et custodes ad unum obtruncasse, neminem effugere potuisse. Qui protinus arma capientes, cum adoriri gestiebant, et imperatori contra venienti dicentique post reditum ab Heraclea in cum qua par esset cura et studio pugnari posse, et expeditionem Heraclensem multis de causis magis videri necessariam ostendenti, illi contra respondebant, nihil tam necessarium se putare, quam suorum civium necem ulcisci. Perspiciens imperator, eos cohiberi non posse, una manipulos Romanos mittit, simul ut regiunculam Momitzili, velut aperti desertoris, depraedarentur, simul quia barbaris metuebat, ne ab illo iustum iam habenti exercitum et ducibus illius aetatis audacia et animi celsitudine nihil concedente, delerentur. Momitzilus id, quod evenit, suspicione praeicipiens, eam nimirum

λειπομένου. Μομιτζίλος δὲ, ὅπερ ἐγένετο, ὑπωπτευκῶς, ὡς A.C. 1343
οὐκ ἂν ἀνάσχοιτο τὴν ἕβριν ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' ἐπ' αὐτὸν
πέμψοι στρατιάν, τὴν τε χάραν συνέστειλεν εἰς τὰς πόλεις
καὶ τὰ φρούρια καὶ αὐτὸς παρεσκευάστο ὡς ἐπὶ μάχην.
5δρῶν δὲ τὴν Περσῶν καὶ Ῥωμαίων στρατιάν δυνατωτέραν
οὖσαν, ἢ ὥστε διακινδυνεύειν πρὸς αὐτήν, τὸ νῦν μὲν ἔχον V. 473
ἔγνω ἡσυχάζειν καὶ ἐπὶ λεηλασίαν τρέπεσθαι ἔαν, ἀνα-
στρέφουσι δὲ ἐπιτίθεσθαι καὶ βλάπτειν, ἣν τι δύνηται. P. 590
καὶ τὴν στρατιάν ἔχων, κατὰ τὸ Περιθεώριον ὑπὸ βασιλί-
10δα ἔτι τελοῦν διέτριβεν ἔλθων καὶ τὴν ἀνάξευξιν περιέμενε
τῆς στρατιᾶς. βασιλεῖ δὲ τῷ Καντακουζηνῷ ἐν Κοιμου-
τιζηνοῖς τὴν ἐπάνοδον τῆς στρατιᾶς καὶ αὐτῷ ἐκδεχομένῃ,
ἔδόκει δεῖν προελθεῖν ἐπὶ μικρὸν, εἴ πως ἐγγένοιτο παρὰ
του τι περὶ τῆς στρατιᾶς πυθέσθαι. καὶ προῆλθεν ἄχρι πό-
15λειως Μεσῆνης παλαιᾶς, ἐκ πολλῶν ἐτῶν κατεσκαμμένης,
ὅσον ἐξήκοντα ἔχων ἐπομένους στρατιώτας. ἐκεῖ δὲ τοῦ ἵπ-
που μετὰ τῶν συνόντων ἀποβάς, σκοποὺς μὲν ἔπεμπε πρότε-
ρον φυλάττειν πόρρωθεν. νυσταγμῷ δὲ ληφθεὶς, ὑπνωττεν
ἐπὶ μικρὸν· ὑπνώττοντι δὲ ἠκούετο λέγουσα φωνή· „ἔγεραι
20δ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι
ὁ Χριστός.” ἀνέστη μὲν οὖν αὐτίκα ὑπὸ τῆς φωνῆς Θουρβη-
θεῖς, καὶ τοῖς παροῦσι διηγεῖτο. ἅμα δὲ καὶ οἱ σκοποὶ ἀπήγγ-
γελλον ἐλθόντες, ὡς προσελαύνει στρατιὰ· ἀκριβῶς δὲ οὐκ
εἶχον εἰδέναι ὅθεν εἴη. βασιλεὺς δὲ καὶ οἱ περὶ αὐτὸν
25φῆθησαν μὲν εἶναι τὴν οἰκίαν, ὑποστρέφουσαν ἐκ τῆς λεηλα-

iniuriam imperatorem inultam non passurum, sed manum contra se missurum, sparsos per regionem agrestes in oppida et castella contraxit seseque ad proeliandum instruxit. Verum ubi animadvertit, ex Persis et Romanis constantem exercitum validiorem esse, quam ut ei se deberet cum periculo obicere, in praesentia coeptis supersedendum eorumque direptioni indulgendum, recedentibus autem inhaerendum et si quo possit damno mactandos duxit. Cum suis porro copiis Peritheorium, quae adhuc in fide imperatoris manebat, illic hostium discessum exspectaturus concessit. Ceterum imperatori et ipsi Cumutzenis reditum suorum praestolanti visum aliquantum progrediendum, si forte quampiam de illis auditionem acciperet, et usque ad urbem antiquam Mesenen, iam olim dirutam, cum comitatu circiter sexaginta militum vectus est. Ibi cum ab equis descendissent, missis prius speculatoribus, qui procul observarent, somno obrepente dormivit aliquamdiu atque inter dormiendum hanc vocem audiit: Expergiscere qui dormis et resurge a mortuis et illuminabit te Christus. Qua voce confusus animi, repente surrexit et rem praesentibus indicavit. Adsunt item specula-

A. C. 1343σίας, ὁμοῦς ὑπὸ τῆς κατὰ τοὺς ὕπνους τεθορυβημένους φωνῆς, τοὺς τε νεμομένους ἵππους ἐκεῖ τῆς στρατιᾶς ἐκέλευε τοὺς νομέας ἀπάγειν εἰς Κουμουτζηνά, καὶ Μανουήλ τὸν Ταρχανειώτην ἐκ τῶν παρόντων ὀλίγους ἐκέλευεν ἀπολεξάμενον, εὐθὺς τῆς ἔρχομένης στρατιᾶς χωρεῖν καὶ κατα-5
 C σκέπτεσθαι ὄθεν εἶη· αὐτὸς δὲ ἀνελάμβανε τὰ ὄπλα μετὰ τῶν συνόντων. οὐπω δὲ ὠπλισμένων παντελῶς, τεθορυβημέ-
 ρος ἐπανῆκεν ὁ Ταρχανειώτης, πολεμίους εἶναι φάσκων τοὺς ἐπιόντας. οὐπω δὲ πᾶν εἴρητο ἔπος, καὶ οἱ πολέμιοι παρῆ-
 σαν. ἦν δὲ ὁ Μομιτζίλος, χιλίους ἄγων ἐπιλέκτους, παράι0
 τινων κατασκόπων, οὓς ἐπεμψεν αὐτὸς, περὶ βασιλέως πεπυ-
 σμένος, ὅτι ἐν Μεσῆνῃ τὸ νῦν ἔχον διατρίβει. ἦν γὰρ ὀλί-
 γον ἐν ᾧ διεῖχε Περιθεώριον Μεσῆνης. βασιλεὺς μὲν οὖν
 τοὺς περὶ αὐτὸν συναγαγὼν, ἐβάδιζεν ἐντάκτως διὰ Μεσῆ-
 νης τὴν ἄγουσαν εἰς Κουμουτζηνά. ὄρων δὲ ὁ Μομιτζίλος 15
 οὐκ εὐθὺς ἐπὶ φυγὴν τραπέντας, ἀλλὰ βιάδην καὶ τεταγμένως
 ἀπιόντας, ἔδεισε μὴ, τινων ἐνεδρενόντων ἐν τοῖς ἔρειπίοις τῆς
 D πόλεως, τροπὴ γένηται περὶ αὐτὸν, ἀτάκτοις καὶ διεσκεδασμέ-
 νοις ἀθρόον ἐπελθόντων, καὶ συνεῖχε καὶ αὐτὸς τὴν στρατιάν
 σχολαίως πορευομένην ἐν λόχοις τρισίν. ἐπεὶ δὲ βασιλεὺς και20
 οἱ περὶ αὐτὸν ἔξω τῶν ἔρειπίων ἦσαν καὶ ἐνέδρας ὑποψία
 οὐδεμία ἦν, ἤλαυνον οἱ περὶ Μομιτζίλον ἐπ' ἐκείνους ἀκρα-
 τῶς. τραπομένων δὲ ἀπάντων εἰς φυγὴν, ἐπεὶ οἱ προδρομόν-
 τες τῶν πολεμίων ἐγγὺς ἦσαν βασιλέως, (τῶν ἄλλων γὰρ αὐτὸς

tores, narrantes exercitum adventare: nec certo noscere potuisse, undenam adventet. Imperator cum comitibus proprium esse et a populatione redire censet: verumtamen voce in somnis audita turbatus, et equos praesidiariorum illic pascentes reducere Cumutzena pastoribus mandavit, et Manuelem Tarchaniotam ex praesentibus paucos deligere, venientibus recta occurrere, unde venirent, speculari iussit: ipse interim arma cum sociis induit. Sed necdum his plane armatis, Tarchaniota trepidus revertitur, hostes advenire ait. Vix finierat, et ecce adsunt. Ducebāt autem Momitzilus selectos mille, per exploratores suos certior factus, imperatorem in praesentia ad Mesenen sedere, siquidem Peritheorio Mesene parvo intervallo aberat. Collectis igitur suis ordinatoque agmine, via per Mesenen ducente Cumutzena redit. Cernens Momitzilus non extemplo fugisse, sed gradatim et ordinatim discedere, timensque ne, quibusdam inter rudera et parietinas urbis insidiosae latentibus, densataque caterva in suos nec ordinatos et sparsos irruentibus, fuga fieret, eos etiam ipse tripartito distributoque lento passu incedere fecit. At ubi insidiarum suspicio cessavit, impotenter se in recedentes intulerunt. Quibus omnibus in fugam se effundentibus, cum qui ex hostibus primi accurrebant, imperatori appropinquarent,

τελευταῖος ὑπελείπετο,) συστραφεῖς ἤμύνετο τοῖς πρώτως φθά- A.C. 1343
 σασι, καὶ ἔπιπεν ὁ βασιλέως ἵππος τοῖς πολεμίοις συμβαλόντος.
 τῶν οἰκετῶν δὲ εἷς παρῶν, Λαντζαρέτος ὄνομα, τοῦ ἵππου
 ἀποβάς, παρείχεται τὸν ἵππον βασιλεῖ, ἅμα δὲ καὶ συνήρατο
 5 ἐπιβῆναι. ἐπιβαίνοντα δὲ ξίφει τις ἔπληξεν ἐπιστάς κατὰ P. 591
 τῆς κεφαλῆς, ἔβλαπτε δὲ οὐδὲν, τοῦ κράτους πρὸς τὴν πλη-
 γὴν γενναίως ἀντισχόντος. ἔξ ἐκείνου δὲ διὰ πάσης ἀμυνό-
 μενος τῆς ὁδοῦ καὶ πλήττων καὶ πληττόμενος, (παρῆλθον
 γὰρ αὐτὸν πολλοὶ τῶν πολεμίων,) ἦλθεν εἰς Κομουτζηνά,
 10 παριουδόξως διασωθεῖς, Λαντζαρέτον δὲ ξίφεισι καὶ δόρασι
 κατατραυματίσαντες καὶ νομίσαντες ἀπεκτονέαι, (δεκάκις
 γὰρ ἐτραυμάτισαν πρὸς τοῖς ὀκτιῶ,) ἀπέλιπον ἐμπνέοντα. βα-
 σιλεὺς μὲν οὖν οὕτως ἐκ τοῦ τοσοῦτου κινδύνου, μηδενὸς ἄν
 προσδοκῆσαντος, διεσώζετο, καὶ ὁ Μομιτζίλος οὐδὲ βραχὺ
 15 προσμείνας ἀνεχώρει. Λαντζαρέτον δὲ πέμψας ὁ βασιλεὺς
 ἤγαγεν εἰς Κομουτζηνά ἐμπνέοντα ἔτι· καὶ πολλῆς ἀξιοφείας
 ἐπιμελείας, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ὑγιῆς τε καὶ σῶος αὐθις ἦν, B
 μηδὲν τῶν μελῶν ὑπὸ τῶν πληγῶν ἀποβαλῶν, πολλῆς τε V. 474
 εὐμενείας καὶ τιμῆς ἀπέλαυε παρὰ βασιλέως, καὶ μειζόνων,
 20 ἢ ἐτύγγανε, δοκῶν εἶναι ἀξιώτερος διὰ τὴν ἐπιδεδειγμένην
 πρὸς ἐκεῖνον εὐνοίαν. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἄλλων τέτταρες,
 ὧν εἷς ὁ Βουέννιος Μιχαῆλ ἦν, ᾧ πεσεῖν μαχόμενον ἔμπρο-
 σθεν βασιλέως ὁ Διδυμοτείχου ἀρχιερεὺς πολλῶ χρόνῳ πρό-
 τερον προεῖπεν· ἐάλωσαν δὲ καὶ ἕτεροι τοσοῦτοι. Μομιτζί-
 25 λος δὲ μετὰ μικρὸν, τῆς αὐτῆς ἐπελθούσης στρατιᾶς ἀνακεχω-

8. καὶ πλήττων om. P. 18. ἐπιβαλῶν P.

(ultimum enim agmen claudebat,) agglomeratus cum paucis se tue-
 batur. Cumque sub eo equus confossus cecidisset, unus e famulis,
 Lantzaretus vocabulo, suum praeiuit atque in eum sustulit. Adscen-
 dentem quidam advolans ense in caput ferit, sed firmitate galeae
 ictus inanis fuit. Inde toto itinere multis irruentibus et caedens
 et caesus Cumutzena mirabiliter servatus venit. Lantzaretum vero
 gladiis et hastis occidendi causa consauciatum, (octodecim enim
 vulnera ei infixerunt,) spirantem adhuc reliquerunt. Imperator
 itaque e tanto discrimine praeter omnium expectationem emersit et
 Momitzilus sine mora discessit. Lantzaretum imperator semiuicem
 Camutzena vehendum curavit, qui brevi tempore sedulitate medi-
 corum sospes et incolumis, nulla parte corporis amissa, est reddi-
 tus, et maiore etiam, quam ob declaratum erga dominum amore
 meruisse videbatur, apud eum gratia honoreque floruit. Ceciderunt
 autem quatuor, quorum unus Michael Bryennius, cui ante impera-
 toris pedes pugnantem occubiturum, multo ante Didymotichi epi-
 scopus praedixerat; totidem capti. Momitzilus paulo post, quam

A.C. 1343 ρηκνίας, τῶν ἐαλωκότων δύο, τὸν τε Ἀπελμενὲ καὶ Θεό-
 δωρον τὸν Καβαλλάριον, πρὸς βασιλίδα τὴν Ἄνναν πέμψας,
 C μισθοὺς ἤτει τῆς συμμαχίας καὶ τῆς πρὸς τὸν πολέμιον, αὐ-
 τῷ γεγενημένης μάχης. ἡ δὲ ἀσμένως τε ἐδέχετο τὴν αἴτη-
 σιν καὶ δεσπότην ἀπεδείκνυ. πρεσβείαν δὲ καὶ πρὸς βασιλέα 5
 πέμψας ἐδεῖτο τυχεῖν συγγνώμης, ἀγνώμων οὕτω φανείς
 καὶ κακῶς ἀμειψάμενος τὸν εὐεργέτην· ἐπηγγέλλετό τε μηδὲν
 ἀγνωμονήσειν ἔτι. βασιλεὺς δὲ τότε τιμωρεῖσθαι ὡς ἀμή-
 χανον ὄρωῶν καὶ τὸ πολέμιον ἔχειν Μομιτζῖλον βλάπτειν
 δυνάμενον ὡς ἀλλοιτελεῶς, διηλλάττετό τε καὶ παρείχετο 10
 συγγνώμην, προσήκοντα ὑπομένων τῷ καιρῷ. πεπυσμένους δὲ
 αὐτὸν καὶ παρὰ βασιλίδος δεσπότην γεγονέναι, τὴν σεβάστο-
 D κράτορος αὐτὸς παρείχετο ἀξίαν, καὶ ἔδοξε τὰ τούτου μᾶλ-
 λον ἢ τὰ βασιλίδος προελέσθαι, καὶ ἔστρεψε τὸ ὑπὸ βασιλεῖ
 τετάχθαι δῆθεν ἐπ' ὀλίγον χρόνον. τοῦ χρόνου δὲ ἐν τούτοις 15
 παρωχηκότος, ὃν οἱ βάρβαροι ἐπηγγείλαντο συμμαχήσειν βα-
 σιλεῖ, ἐμέμνητο ἐπανόδου. βασιλεὺς δὲ καὶ αὐθις ἐπεχειρεῖ
 συνεῖναι πείθειν μὴ πειθομένους δὲ ἀπέλυε, καὶ ἐπεραιοῦντο
 εἰς Ἀσίαν δι' Ἑλλησπόντου.

P. 592 οα'. Καὶ βασιλεὺς ὁ νέος Παλαιολόγος ἐνόσησεν ἐν 20
 τούτῳ τῷ χρόνῳ κατὰ τὴν Ἡράκλειαν νόσημα δεινόν, ὃν ἔχων
 B ὁ πατριάρχης μετὰ τινων συγκλητικῶν εἰς Βυζάντιον ἀνέ-
 στρεφεν. Ἀπόκαυκος δὲ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῆς στρατιᾶς

5. ἀπεδείκνυε P. 10. ὡς M., ἤδη P.

manus illa praedatoria, de qua supra, discessit, duos de captivis, Apelmenem et Theodorum Caballarium ad Annam imperatricem legat, societatis et proelii cum eius hoste commissi praemium petit. Quae, petitione libenter admissa, despotam illum creat. Ipse quoque, misso ad imperatorem oratore, huius stoliditatis suae et male benemerito suo relatae gratiae veniam petit ac de cetero meliora promittit. Imperator intelligens, et vindicta punire Momitzilum quam esset difficile, et hostem habere, qui obesse graviter posset, quam parum utile, tempus idoneum exspectans, se reconciliari passus est et ignovit, audiensque ab imperatrice renuntiatum despotam, Sebastocratoris honore eius dignitatem cumulavit. Et visus est huius, quam imperatricis, studiosior, bonique consulere, sub imperatorem redactum esse, sed non diu, ut mox dicitur. Elapso interea spatio, quo se barbari imperatori militaturos sponderant, mentionem redditus fecerunt. Quibus imperator ut ultra manerent, cum non persuaderet operamque luderet, eos dimisit. Ita per Hellespontum in Asiam renavigarunt.

71. Per idem tempus imperator Palaeologus Heraclae morbo ancipiti laborabat, quem patriarcha et nonnulli proceres Byzantium reduxerunt. Apocauchus autem magnus dux cum exercitu, summus

ὑπελείπετο αὐτοκράτωρ στρατηγός, καὶ παρεσκευάζετο, ὡς A.C. 1343
 τοῖς κατὰ Διδυμότειχον ἐπιθησόμενος. ἐπύθετο γὰρ Καντακου-
 ζηνῷ τοῦ βασιλέως ἀποχωρῆσαν τὸ Περσικόν· ἅμα δὲ καὶ
 ὁ τῶν Μυσῶν βασιλεὺς ὑπέσχετο συμμαχήσειν τὰς πρὸς βα-
 5σιλέα διαλύσας σπονδὰς, καὶ ἔπεμπε μετ' οὐ πολὺ τὴν συμ-
 μαχίαν. βασιλεὺς δὲ τῶν γιγνομένων ἀγνοῶν οὐδὲν, ὡς ἐνῆν
 καὶ αὐτὸς πρὸς τὴν ἔφοδον παρεσκευάζετο, καὶ Ματθαῖον μὲν
 τὸν υἱὸν ἐπὶ τῆς Χαλκιδικῆς καταλιπὼν μετὰ στρατιᾶς ὕσης
 ἦετο ἀρχέσειν, εἴ τινες αὐτῷ ἐπίοιεν, Ἰωάννην δὲ Ἀσάνην C
 10τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν τοῖς ἐν Μόρρα προσχωρήσασι πολι-
 χνίοις ἄρχοντα ἐπιστήσας καὶ φρουρὰς ἀφείξ, αὐτὸς εἰς Δι-
 δυμότειχον μετὰ τῶν ἐπιλοίπων ἐπανῆκε. δούξ δὲ ὁ μέγας,
 σύμπασαν ἔχων τὴν Ῥωμαίων στρατιάν, ἔξ Ἡρακλείας εἰς
 Ἐμπυθίου τὸ φρούριον ἦκε, καὶ περιστρατοπεδενσάμενος
 15ἐπολιόρκει, καὶ τειχομαχίας ἐποιεῖτο καὶ προσῆγε μηχανάς.
 ἐν αἷς πολλοὶ τῶν ἔξωθεν μαχομένων ἐπιπτον· ἦν γὰρ κατ- V. 475
 τερώτατον τὸ φρούριον ἐκ τῶν τειχῶν τῆς κατασκευῆς. ὄρων
 δὲ ὡς οὐκ ἂν εἴη βία ἄλωτον, ἀπεγίνωσκε καὶ τὴν πολιορ-
 κίαν. τῶν γὰρ ἐπιτηδείων οἱ πολιορκούμενοι εὐπόρουν. τού-
 20των δὲ πρᾶττομένων, καὶ ὁ Μομιτζίλος αὐθις ἐπολέμησε D
 πρὸς βασιλέα καὶ τὰς ἐν Χαλκιδικῇ ἐκάκου πόλεις, ὅσα δυ-
 νατὰ, τὴν ἐκ βασιλίδος προελέμενος ἀξίαν καὶ δεσπότην ἐαν-
 τὸν προσαγορεύσας. ὁ μέγας δὲ δούξ πέμψας πρὸς βασιλέα
 τὸν Συναδηνὸν πρεσβευτήν, ὃς πρότερον καὶ Βερόβοια ἐνδια-

2. ὡς τῆς (sic) κατὰ A. ἐπιθησόμενος M., ὡς εἰς A. ἐμβαλῶν P.

imperator relictus, ad Didymotichenses oppugnandos sese compa-
 rabat, siquidem Persas Cantacuzenum deseruisse acceperat. Moe-
 sorum item rex, soluto foedere, auxilium ei pollicitus, non multo
 post misit. Imperator nihil horum nesciens, pro facultate se quo-
 que ad hostem excipiendum praeparabat, relictoque in Chalcidice
 Matthaeo filio cum manu, quantam rebatur satis esse, Ioanne autem
 Asane, uxoris fratre, oppidulis in Morrha dedititiis praefecto instituto
 cum praesidiis, ipse cum ceteris Didymotichum inivit. Magnus
 dux potens totius Romani exercitus, Heraclea excedens, Emphythium
 castellum obsidione circumdedit, et muris tormenta machinasque
 admovit, in qua oppugnatione multos suorum amisit. Erat siquidem
 castellum illud murorum structura longe munitissimum. Videns
 igitur, vi capi non posse, (nam et victus obsessis abunde suppete-
 bat,) obsidionem solvit. Dum haec geruntur, Momitzilus dignita-
 tem, qua ab imperatrice insignitus fuerat, potiorum ducens et des-
 potam se nominans, instaurato adversus imperatorem bello, urbes
 in Chalcidica vexat pro viribus. Magnus autem dux Synadenum
 legatum ad imperatorem mittens, quem et antea Berrhoeam ad

- A.C. 1343 τρίβοντι ἐπέμφθη, ἐμήνυνεν, ὡς, εἰ καὶ δοκοίη πολιορκεῖν καὶ τειχομαχίας ποιεῖσθαι πρὸς τὸ Ἐμπυθίου φρούριον, ἀλλ' οὐ βούλεσθαι λαβεῖν, ἔτι τῆς ἀρχαίας εὐνοίας ἔχνη ἀποσώζων· βουλομένῳ γὰρ ὅραστα ἂν ἠλίσκετο. νυνὶ δὲ βούλεσθαι αὐτῷ συγγίνεσθαι καὶ περὶ τινῶν διαλέγεσθαι ἀπορρήτων,⁵
- P. 593 ὧν οὐκ ἔξεστι χρῆσασθαι ἑτέροις μηνυταῖς, εἴγε καὶ αὐτῷ βέλτιον δοκοίη. τὸ μὲν οὖν οὕτως, ὡς ἔχει, βασιλικῶς ἐσκευασμένῳ συντυχεῖν, οὐ ῥάδιον αὐτῷ· τὸ δ' αὖθις ἰδιωτικὴν μεταλαβεῖν ἐσθῆτα, οὐκ ἂν αὐτὸν οἴεσθαι βουλήσεσθαι. περὶ ὧν σκέπτεσθαι ἐδήλου ὅπως ἑκάτερα ἔσται. βασιλεὺς δὲ πρὸς¹⁰ τὰ τοιαῦτα πλάσματα ἀχθεσθεῖς ἀντεμήνυνεν, ὡς οὐ δέον πρὸς αὐτὸν ἐπιπλεῖον ψεύδει χρῆσθαι καὶ ἀπάταις· πῦραν γὰρ αὐτοῦ ἤδη ἐσχηκέναι ἐν πολλοῖς, ὅθεν καὶ παντάπασιν ἀπιστεῖν· ἀλλ' εἰ μᾶλλον δύναίτο ἐλεῖν τὸ φρούριον, μὴ ἀμελεῖν. οὐ γὰρ ἂν εἴη λυσιτελῶς βεβουλευμένος τῇ ἀρχῇ, εἰ,¹⁵
- B παρὸν τοὺς πολεμίους βλάπτειν, ἀπόσχοιτο ἐκὼν. ἀλλ' οὐκ ἂν οἴεσθαι τοῖς συννοῦσι φίλον εἶναι τὸ τειχομαχεῖν, πολλοῖς ὁσημέραι ἀποθνήσκουσιν. ὅτι δὲ βουλομένῳ συντυχεῖν οὐ ῥάδιόν ἐστιν ὄραῖν βασιλικῶς ἐσκευασμένον, καὶ αὐτὸν εἰδέναι μάλιστα· οὐδὲ γὰρ οὐδὲ τοῖς ὀφθαλμῶσιν εὐκόλον πρὸς²⁰ ἥλιον ἀτενίζειν, ἀλλ' ὁ ζόφος ἡδὺ καὶ τὸ καμμύειν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδυνάτως ἔχουσιν ὄραῖν τὸ φῶς. τοῦ δὲ μάλιστα ἐν ἐπιθυμίᾳ εἶναι τῆς εἰρήνης, ὄρωντα τὰς περισχούσας τοὺς Ῥωμαίους συμφορὰς, οἴεσθαι δὲ μὴ πρὸς μηδὲν τὴν συντυ-

19. ὄραῖν om. P.

eundem miserat, significat, tametsi Emphythium castellum obsidere et oppugnare cogitarit possitque, si velit, occupare facillime, tamen veteris adhuc benevolentiae in illum memorem, nolle. Nunc si etiam ipsi probetur, velle eum convenire et de quibusdam secretioribus neminique committendis sermonem conferre. Verumtamen imperatorio schemate, ut erat, praeditum convenire, sibi esse difficile: cultum vero privati sumpturum non putare. Consideraret igitur utrumque. Imperator commentum istuc indigne ferens, contra illi renuntiare iubet, nihil esse, cur apud se fraudibus et mendaciis de cetero uteretur: iam enim multoties ingenium eius cognovisse; quare nec tantillam ei fidem haberet. Si castellum subigere possit, ne omittat: non enim melius imperio consulturum, si, cum hostium laedendorum facultas sit, ipse illis sciens ac volens parcat. Sed putare se, illam oppugnationem, militibus eius compluribus quotidie intereuntibus, parum gratam esse. Porro illi secum colloqui volenti difficile esse imperatoris ornamentis nitentem adspicere, se quoque minime ignorare: neque etiam facile esse lippientibus solem ac lucem obtueri, sed iucundum potius connivere et in tenebris versari. Quoniam vero pacis conficiendae desiderio incredibili ca-

χιαν φέρειν ἄλλο τὴν αὐτῶν, ἐπίνοιάν τινα ἐξευρήσειν, δι' A.C. 1343
 ἢς αὐτὸς τε οὐκ ὕφεται αὐτὸν βασιλικῶς ἐσκευασμένον, καὶ C
 αὐτὸς οὐδὲν ἦτιον ἢ πρότερον ἔσται βασιλεύς. ταύτην δὲ
 εἶναι τὸ καταφράκτους ἀλλήλοις συντυχεῖν, ὥστε τοῖς ποσὶ
 5 μὲν κνημίδας περικεῖσθαι, κράνει δὲ τὴν κεφαλὴν περικα-
 λύπτειν, καὶ τὸ ἄλλο εἶναι ὀπλισμένον σῶμα, ὥστε ἀγνοεῖσθαι
 εἴτε βασιλικὴν ἐσθῆτα ἔνδον ἔχει, ἢ ἰδιωτικὴν. ἐπὶ μὲν
 οὖν ὁ μέγας δοῦξ τὴν γνώμην, καὶ ἐπηγγέλλετο ποιήσειν κα-
 τὰ τὰ συντεθειμένα. ἐν τούτῳ δὲ τῷ χρόνῳ καὶ πρωτοστρά-
 10 τωρ ὁ γαμβρὸς ἀπεπνίγη πρὸς τῷ Ἑβρω πολιορκοῦσι τὸ Ἐμ-
 πυθίου φρούριον. κατὰ γὰρ μεσημβρίαν, θέρους ἤδη λήγον-
 τος, διανηχόμενος τὸν ποταμὸν ἐν παιδιαῖς, ἀπεπνίγη τῷ D
 ῥεύματι συναρπασθεῖς. μεγίστην μὲν οὖν ἐνόμισε συμφορὰν
 τοῦ γαμβροῦ τὴν τελευτὴν καὶ ἐπέπθησεν ἐφ' ἱκανόν. ὀλί-
 15 γω δὲ ὕστερον ἀναστήσας τὴν στρατιάν, ἐπορεύετο εἰς Δι-
 δυμότειχον. πρὶν δὲ ἐγγὺς εἶναι, τὸν Μάκρης ἀρχιερέα πρὸς
 βασιλέα πέμψας, ἐδήλου, ὅτι ἀφίξοιτο μετὰ μικρὸν οὐ μᾶλ-
 λον πολέμιος, ἢ φίλος καὶ διαλεξόμενος περὶ ὧν πρότερον
 μηνύσειεν. ἐπεμπέ τε καὶ κηρὸν ἐσφραγισμένον τῷ βασιλέ-
 20 ως δακτυλίῳ, ὃν εἶχεν ἀφελόμενος αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων ἐν
 τῷ τοῦ πολέμου χρόνῳ, ὥσπερ τι ἐνέχυρον ἐκεχειρίας καὶ V. 476
 ἀναχωρῆς πολέμου. βασιλεὺς δὲ ἀληθεύειν ἐκεῖνον οἰηθεῖς, P. 594
 ὀπλίσατο μὲν, ὥσπερ ἦν συντεθειμένον, καὶ περιέμενε τὴν

12. διανοηχόμενος P.

ptus sit, cum adspiciat, quae calamitates Romanos inundent, opine-
 turque ipsorum congressum non aliorum, quam ad pacem, spectare,
 excogitasse rationem, qua ab illo sine imperatorio ornatu conspiciat-
 tur, ipseque nihilo minus, ut ante, imperator maneat. Esse autem
 hanc, ut cataphracti conveniant, et pedes quidem ocreis ferreis,
 caput galea contegant, reliquumque corpus similiter communiant,
 ut nesciatur, imperatoriane, an privata vestis intus geratur. Pro-
 bato consilio, magnus dux ita se ex compacto facturum promisit.
 Per idem tempus, quo Emphythium obsidebatur, etiam gener eius
 protostrator in Hebro praefocatus est. Extrema namque aestate,
 dum meridie per ludum flumen tranat, undarum impetu abreptus
 interiit. Ob hanc generi mortem, ut sibi vehementer calamitosam,
 ille diu in luctu et squalore fuit. Non multum effluxit temporis,
 cum exercitum Didymotichum adduxit. Priusquam autem ad oppi-
 dum appropinquaret, Macrae antistitem ad imperatorem mittit, qui
 doceat, ipsum brevi affuturum, non magis hostem, quam anicum,
 et collocaturum de quibus antea significarit. Mittebat insuper
 ceram annulo imperatoris impressam, (quem inter alia belli tem-
 pore abstulerat,) ceu pignus quoddam vacationis et induciarum vi-
 delicet. Imperator opinaus illum vera loqui, secundum conventa

A. C. 1343 ἐκείνου συντυχίαν, ὀλίγους τινὰς ἔξω καταλιπὼν, τῆς δ' ἄλλης στρατιᾶς μηδένα τειχῶν ἐκέλευεν ἔξω εἶναι, δεδιὼς μὴ παρά τινός τι τῶν νεωτέρων τολμηθῆῖ καὶ πρόφασις γένοιτο τοῦ μὴ τὸν πόλεμον καταλυθῆναι. ὁ μέγας δὲ δοῦξ, πρὶν τῆς πόλεως ἐγγὺς ἐλθεῖν, τῶν περὶ αὐτὸν τῶςότας τινὰς πέμ-⁵ψας, εἶτα καὶ τὴν ἄλλην στρατιάν, ἐκέλευε τοῖς κατὰ τὸ Διδυμοτείχον ἐπιέναι. οἱ δὲ ἐπέκειντο ἀθρόον καὶ ἔβαλλον συγροῖς τοῖς βέλεσιν, ἔπειτα καὶ πῦρ ἐνίεσαν ἐν ταῖς οἰκίαις Β ταῖς πρὸ τῆς πόλεως. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖνοι μάχης ἤρχον, καὶ οἱ ἐκ Διδυμοτείχου ἠμύνοντο ἐξελθόντες καὶ τραυματίας ἀπο-¹⁰δείξαντες πολλοὺς, ἀπεσκευάσαντο μηδὲν πλέον δυνηθέντας. βασιλεὺς δὲ τὸν Μάκρης ἀρχιερέα πρὸς τὸν μέγαν δοῦκα αὐθις πέμψας, ἀνείδιζεν αὐτῷ τὴν φίλην πανουργίαν καὶ τὸ ψεῦδος· ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ τῆς ἀπάτης ἀπώνατο οὐδὲν, μετὰ μέσσην ἡμέραν ἐκεῖθεν ἀνεχώρει καὶ ἠύλισατο τὴν νύ-¹⁵κτα οὐ μακράν. εἰς τὴν ὕστεραιάν δὲ, τοὺς ἰππέας αὐτὸς ἔχων καὶ τὸ ὀπλιτικὸν καὶ τὸ ψιλὸν, ἐχώρει κατὰ Μόρξας καὶ ἐκάκωσε τὰ μέγιστα τὴν χώραν πάντα πρὸς παραδιδούς τῶν πολιχνίων δὲ ἴσχυσεν οὐδενὸς περιγενέσθαι, φρουροῖς ὑπὸ βασιλέως πάντων κατεχομένων, ἐκεῖθεν δὲ εἰς Βυζάντιον²⁰ C ἀνεχώρει. Μομιτζίλος δὲ ἐκ τοῦ πρὸς ἀλλήλους τῶν Ῥωμαίων πολέμου ἠΰξημένος καὶ μέγας ἤδη γεγενημένος καὶ νομίσας ἑαυτῷ ἀρκεῖν πρὸς τὸ συστήσασθαι ἡγεμονίαν ἰδίᾳ, ὁμοίως Καντακουζηνοῦ τε ἀφίστατο τοῦ βασιλέως καὶ Ἄν-

13. φίλου P.

se ornabat, eiusque congressum expectabat, militibusque paucis quibusdam foris relictis, ne quis ceterorum extra muros prodiret, edicebat, metuens nimirum, ne quippiam rerum novarum designaretur ab aliquo, unde occasio belli nondum finiendi nasceretur. Sed magnus dux, antequam urbem attingeret, missis sagittariis aliquot et manipulis, Didymotichi propugnatores adoriri iussit. Qui confertim instantes, tela crebra iaciebant. Praeterea suburbana aedificia coniectis ignibus incendebant. Hunc in modum facto ab illis pugnandi initio, Didymotichenses erumpunt, multisque convulseratis a moenibus eos frustratos repellunt. Imperator Macrae episcopo ad magnum ducem remisso, solennem illi calliditatem et mendacium exprobat: qui cum fraude ac dolo nihil profecisset, secundum meridiem inde castra movens, non procul pernoctavit. Postridie cum equitatu et utriusque armaturae militibus Morrham invadit, regionemque foedissime devastans, omnia flammis implet. Oppidorum autem nullo subacto, quod singula imperator praesidiis impositis communiverat, Byzantium rediit. Momitzilus ex intestino Romanorum bello opibus auctus et clarum nomen famamque consecutus et arbitratus, ad principatum separatim condendum sua sibi sufficere,

νης τῆς βασιλίδος, καίτοι τὰ παρ' ἐκείνης πεμφθέντα τοῦ A. C. 1343
 δεσπότην ἐπίσημα ἠμφισμένους, καὶ ὁμοίως ἑκατέροις ἐπο-
 λέμει, καὶ πόλεις καὶ κώμας ὑπεποιεῖτο. μάλιστα δὲ Ματ-
 θαίῳ λυπηρὸς ἦν τῷ βασιλέως υἱῷ, ἐπεκδρομὰς καὶ λεηλα-
 5σίας ποιούμενος συχνὰς. ἤθροισε γὰρ ἰππέας τετρακισχι-
 λίων ὀλίγω ἐλάσσους, πάντας ἀριστίνδην ἐξειλεγμένους, καὶ
 ἀνυπόστατός τις ἐδόκει εἶναι διὰ τε εὐψυχίαν καὶ τὴν αὐ-
 τοφυῆ τῶν χωρίων ὀχυρότητα, ὧν ἦρχεν. D

οβ'. Οἱ ἐν Βυζαντίῳ δὲ μετὰ τὸν μέγαν δοῦκα τῶν P. 595
 10πραγματίων ἔφοροι, ὀρῶντες ἤδη τὴν τῶν Ῥωμαίων κινδυ-
 νεύουσαν ἡγεμονίαν καὶ διηρημένην εἰς μυρία τμήματα, καὶ
 πόλεις μὲν μεγάλας καὶ πολλὰς ὑπὸ Μυσοῖς καὶ Τριβαλοῖς
 γεγενημένας, Θράκην δὲ πᾶσαν ἀνδροποδισθεῖσαν ὑπὸ τῶν
 Περσῶν, καὶ πόλεις μόνας περιλειπομένας, καὶ αὐτὰς οὐ-
 15δαμῶς ἐπεικέστερα τῶν ἐν ταῖς κώμαις προσδοκώσας πεί-
 σεσθαι, καὶ ἐν δεινῷ τὴν τηλικαύτην συμφορὰν τιθέμενοι,
 οὐκέτι ἀνεκτὸν ἠγοῦντο, ἀλλὰ βασιλίδι συνεβούλενον σπον-
 δὰς τίθεσθαι καὶ εἰρήνην πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα.
 ἂν τε γὰρ, ἔφασαν, ἐκείνου περιγενώμεθα, οὐχ ἔξομεν ὧν V. 477
 20ἄρξομεν, πάντων ἄρδην ἀπολωλότων. ἂν τε ἠττηθῶμεν,
 πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῦς συναπολοῦμεν. καὶ ἐδόκουν B
 δίκαια καὶ λυσιτελεῖν βουλευέσθαι καὶ βασιλίδι. μάλιστα δὲ
 πρὸς τοῦτο Γαβαλᾶς ὁ μέγας ἐνήγε λογοθέτης καὶ τοὺς ἄλ-

8. ὀχυρότητα P. 10. τῶν add. M.

a Cantacuzeno et Anna imperatrice, (quamquam insignia despotae, quibus illum donaverat, indutus incederet,) pariter abhorrebat et aequae utrisque arma inferebat urbesque et vicos occupabat. Praecipue tamen Matthaeo, imperatoris filio, crebris excursionibus et direptionibus importunus atque molestus erat. Collegerat autem equitum paulo minus quatuor millia, omnes fortissimos, ac propter animi robur et quos possidebat locos natura munitissimos insuperabilis habebatur.

72. Verumenimvero Byzantii post magnum ducem ephori seu inspectores, cernentes aegram et in sexcentas partes divulsam distractamque Romanam rem publicam, urbesque complures et magnas Moesorum ac Triballorum ditionis esse factas, adhaec Thraciam omnem a Persis in servitutum redactam, solis urbibus relictis, et illas tamen neutiquam mitiora, quam vici pertulerint, exspectare, tam aerumnoso statu indignati, ultra non ferendum existimabant. Ergo imperatrici pacis ac foederis cum Cantacuzeno ieiendi auctores sunt. Sive enim, inquebant, illum vicerimus, quibus imperemus non habebimus, funditus amissis omnibus, sive victi fuerimus, cum aliis nosmet etiam perdemus. Amplexa est consilium imperatrix, ut iustum et utile, eoque ipsam et alios praesertim

A.C. 1343 λους ἔπειθεν. ὁ μέγας δὲ δούξ, ἐπεὶ ταῦτα ἀγνοεῖν οὐκ ἦν, σπουδῇ πολλῇ ἐχώρει πρὸς Βυζάντιον, τῶν ἄλλων ἀπάντων ἀμελήσας. ἐπεὶ δὲ ἦν ἐντὸς, οὐ πρὸς βασιλίδα ἤκεν, ὥσπερ εἶωθε, προσαγορεύσων, ἀλλ' ἐν Ὀδηγητρίας τῆς Θεομήτορος γενόμενος τῷ τεμένει καὶ προσκυνήσας, ἔπειτα εἰς τὸν ἐν⁵ Μαγγάνοις ἤκε πύργον, ὃν περιόντος μὲν Ἀνδρονίκου τοῦ Βασιλέως εἶχε, τοῦ Βυζαντίου περιβόλου ὄντα ἓνα, ἐν δὲ τοῖς τοῦ ἐμφυλίου πολέμου χρόνοις ἐπισκευάσας καὶ ὄχυρώτατον ἀπεργασάμενος, ὡς μάλιστα ἐνῆν, ὅπλα τε ἐνθήμενος καὶ τὰ ἄλλα ἐπιτηδεῖα, ὥστε δυνήσεσθαι καὶ πρὸς πολιορκίαν καὶ¹⁰ τειχομαχίας ἀντισχῆσειν, κατεῖχε φρουρὰν εἰσαγαγών. τότε δὲ εἰς ἐκεῖνον ἐλθὼν, διήγαγε τὴν νύκτα. εἰς τὴν ὕστεραιάν δὲ τοῦ πατριάρχου πρὸς αὐτὸν ἐλθόντος, πρῶτα μὲν ὠνειδίξε τὴν εὐκολίαν καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν μεταβολήν. οἴεσθαι γὰρ, ἔφασκε, τὰς ἀμφοτέρων συντακείσας ψυχὰς ἐκατέρων τὰ¹⁵ σώματα κινεῖν, καὶ ταῦτά καὶ ἴσα ἀμφοτέρους καὶ βουλευεσθαι καὶ αἰρεῖσθαι· νυνὶ δὲ τοῖναντίον ἅπαν πεφηνέαι. ἀκηκοέναι γὰρ πεπεῖσθαι καὶ αὐτὸν τοῖς περὶ τῆς πρὸς Καντακουζηνὸν εἰρήνης διαλεγόμενοις, ἅπερ οὐκ ἐχρῆν ποιεῖν εἰδέναι γὰρ σαφέστατα αὐτὸν, ὡς, εἰ μὴ ἐκεῖνος τοῦ πρὸς²⁰ Καντακουζηνὸν πολέμου ἤρχετο πολλὰ πραγματευσάμενος καὶ πᾶσαν μηχανὴν κεινηκῶς, πάλαι ἂν ἐπεκάθητο Παλαμᾶς τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις, αὐτοῦ ἐκβεβλημένου. νυνὶ δὲ πρὸς τῷ τῆς ἐκκλησίας ἄρχειν, καὶ τῶν πολιτικῶν πρα-

6. Μαγκάνοις P.

magnus logotheta Gabalas impulit. At magnus dux, quoniam ista eum latere non poterant, posthabitis aliis omnibus, Byzantium festinavit. Ubi non prius more solito imperatricem salutatum accessit, sed in Hodegetriae Deiparae templo fuis precibus, in propugnaculum seu castellum in Manganis, (planities est extra Byzantium,) quod superstite etiam Andronico imperatore habebat, durante autem bello hoc instaurarat et magnis operibus communiverat, armisque et alia obsidioni sustinendae idonea cum praesidio ibi collocarat, in hoc, inquam, castellum concessit et illic noctem exegit. Postridie se visenti patriarchae levitatem et inconstantiam erga se vitio dat. Credidisse coalitas amborum animas utriusque corpus regere, eademque ambas et moliri et sequi: nunc contra prorsus evenisse. Sibi enim nuntiatum, ipsum quoque assensum iis, quae de pace cum Cantacuzeno suscipienda disputata fuerint. Id quod non debuerit, cum indubitato sciat, nisi ipse bellum adversus Cantacuzenum, multis idcirco negotiis implicitus et omnibus machinis tentatis, introduxisset, iampridem, eo eiecto, Palamam in eius throno patriarchico collocandum fuisse. Nunc praeterquam quod

γμάτων οὐδὲν ἤτιόν ἐστι κύριος, περίβλεπτος ἐν πᾶσι Ῥωμαί- A.C 1343
 οῖς γεγενημένος καὶ πατὴρ καὶ κηδεμὼν βασιλέως προσαγο-
 ρεούμενος· ἃ ἐχρῆν σκοπεῖν, καὶ μὴ, προσδοκωμένης ἄλλων
 ὠφελείας, τὴν οἰκίαν προΐεσθαι σωτηρίαν. πρὶν μὲν γὰρ
 5 τὸν πόλεμον κεκινήσθαι μέχρι καθαιρέσεως ἔστησεν ἂν τὴν
 ὄργην ὁ Καντακουζηνός· γυνὴ δὲ μετὰ τὸ τοσαῦτα ἐκεῖνον P. 596
 ἐφύβριστα καὶ δεινὰ ὑπομεμενηκέναι, ὧν, ἔφασκεν, οὐδὲν ἤτ-
 τον αἴτιος ἦσθα καὶ αὐτός, μὴ φιλάνθρωπόν τινα καὶ ἀνε-
 κτὴν οἴου τῶν τοσοῦτων κακῶν ἔσεσθαι τὴν τιμωρίαν, ἀλλὰ
 10 θάνατόν τε ἐφύβριστον σαυτοῦ καὶ τοῦ γένους ἐξώλειαν παν-
 τός. οὕτω γὰρ ἀκηκόαμεν ἐκ πολλῶν τῶν ἐκεῖθεν ἀφιγμέ-
 νων, ὡς μεγάλην καθ' ἡμῶν τῶν πεπολεμηκότων ἔχει τὴν ἀ-
 πέχθειαν. δι' ἃ αὐτός τε ἔγνωκα μέχρι παντός ἐκείνῳ πο-
 λεμῆν, καὶ σοὶ τὰ ἴσα συμβουλεύω, καὶ μὴ τὰ πόρρω καὶ
 15 μηδὲν ὀνήσοντα πολυπραγμονεῖν, ἀλλ' ἡμῶν αὐτῶν πρόνοιαν
 ποιῆσθαι, ὅπως σωθῆσόμεθα. τοῦτο δὲ κατ' οὐδένα τρόπον B
 ἕτερον περιέσται, ἢ αἰεὶ σπουδάζουσι τὸν πρὸς ἐκεῖνον εἶναι
 πόλεμον. τὴν γὰρ λεγομένην εἰρήνην μηδὲν ἕτερον οἴου εἶ-
 ναι, ἢ φανεράν ἡμῶν τε αὐτῶν καὶ παιδῶν καὶ οἰκείων
 20 διαφθοράν." τοιαῦτα μὲν ἔλεγε πρὸς πατριάρχην, καὶ ἔπει-
 θεν, οὐδ' αὐτὸν πρὸς τὴν εἰρήνην πᾶν ὠρμημένον, ἀλλὰ
 λέγουσι τοῖς ἄλλοις ἀναγκαίως συνεπόμενον. ἔπειτα ἐχρῆτο
 καὶ πρὸς βασιλίδα πρεσβευτῆ, ἐμήνυέ τε βασιλίδι δι' αὐτοῦ,
 ὡς ἀποροίη, ὅτου ἔνεκα αὐτὸς μὲν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ παιδῶν

ecclesiae praesideat, etiam rei publicae esse dominum, spectatum
 inter Romanos omnes, patremque ac tutorem imperatoris appella-
 tum, quae perpendere, nec, dum aliorum quaeritur utilitas, salutem
 propriam in postremis numerare oportuerit. Nam ante bellum,
 inquit, usque ad exauctorationem tuam Cantacuzenus iram exten-
 disset. Iam, quia tam multa contumeliosa et gravia te quoque
 allaborante passus est, cave existimes, tantarum iniuriarum huma-
 nam aliquam ac tolerabilem, quin potius tuam ipsius ignominiosam
 necem et generis totius exilium poenam fore. Sic enim multi inde
 ad nos venientes narrant, eum in nos, a quibus est bello lacessit-
 us, immani odio flagrare. Quamobrem mihi sententia est, illum
 oppugnare perpetuo, et te idem facere cupio moneoque, ne longe
 positus nihilque profuturis curiose te immisceas, sed quomodo
 nosmet ipsi servemur, provideas, quod quidem aliter non licebit,
 nisi bellum istuc continuum esse studuerimus. Nam pax ista quae
 dicitur, mihi crede, nihil est aliud, quam et nostra et filiorum
 propinquorumque nostrorum certissima perditio. Hoc sermone patri-
 archam, nec ipsum pacem valde suspirantem, sed aliorum placitis
 necessario suffragantem cepit. Deinde imperatricem quoque per
 legatum appellans, vehementer se mirari dixit, quid hoc esset

A.C 1343 ἔλοιτο πάντα κίνδυνον καὶ πόνον, αὐτοῖς δὲ μὴ τὴν ἴσην ἔ-
 δοξε σπουδὴν ἐπιδεικνύσθαι περὶ ἑαυτῶν. αὐτὸς γὰρ εὐθύς
 μετὰ τὴν βασιλείως τελευτὴν, ἰδὼν τὸν Καντακουζηνὸν ἄδικα
 C καὶ βίβια διανοοῦμενον καὶ οὐ μόνον βασιλείας, ἀλλὰ καὶ
 V 478 ζωῆς αὐτῆς ἀποστερεῖν βουλόμενον αὐτὴν καὶ παῖδας, καί-5
 τοι πολλὰ πρότερον ὑπ' ἐκείνου εὐεργετηθεὶς καὶ δίκαιος ὢν
 ὑπὲρ ἐκείνου πάντα κίνδυνον αἰρεῖσθαι, ἀμειβόμενος τῆς εὐ-
 ποιίας, ὃ δὲ μᾶλλον εἴλετο ὑπὲρ αὐτῶν διακινδυνεύειν, ἢ
 τιμὰς τὰς πρώτας καρποῦσθαι παρ' αὐτῷ, τῶν ἀτόπων ἔρ-
 γων βδελυττόμενος τὴν κοινωνίαν· πόλεμόν τε ἤρατο πρὸς 10
 ἐκείνον φανερώς, τῶν ἄλλων πάντων ἀποκρούων καὶ τὴν
 δύναμιν πεφροκότεον, καὶ ἔς τοσαύτην συνήλασεν ἀπορίαν,
 D ὥστε πρότερόν τε Τριβαλῶν πρὸς ἐπικουρίαν δεηθῆναι, καὶ
 τὰ τελευταῖα νῦν Περσῶν. αὐτὸς δὲ σπουδῆ πολλῇ καὶ ἀγ-
 χινοῖα εἰς τοῦναντίον αὐτῷ ἅπαντα περιτρέψαι, καὶ πολε- 15
 μίους αὐτῷ ἀντὶ συμμάχων πάντας ἀποδεῖξαι, καὶ νῦν εἰς
 τοσοῦτον ἀπορίας ἀγαγεῖν, ὥστε ἐπαγγεῖλασθαι τὴν βασιλείαν
 ἀποθήμενον βίον ἰδιώτου ζῆν. ὅτε δὲ πολλὰ καμῶν καὶ
 ἀγωνισάμενος καὶ κινδύνους τοσοῦτους ὑπομείνας ἤγαγεν εἰς
 τέλος ἀγαθὸν τὴν ἐπιχείρησιν, τότε αὐτοὶ ὑπ' ἀβουλίας ἅπαν- 20
 τα ἀνέτρεψαν. πνυθόμενον γὰρ αὐτὸν, ὡς βουλεύσαιντο εἰ-
 ρήνην τίθεσθαι πρὸς ἐκείνον καὶ σπονδὰς ἐπὶ τῷ βασιλεῖα
 εἶναι, πάντα καταλιπόντα ἐνθάδε ἤκειν, καὶ οἴκοι γενόμενον
 τὸ μέλλον ἀποσκοπεῖν. δεδιέναι γὰρ πρὸς αὐτὴν ἔλθειν, μη,

13. εἰς pro πρὸς M.

quod, cum ipse pro illa et liberis eius nullum periculum molestiam-
 que detrectasset, non ipsis visum sit, pro se et patriarcha tutandis
 vicissim eniti. Se quippe statim, ut observarit, Cantacuzenum im-
 peratore mortuo iniqua et violenta coquere consilia, velleque ipsam
 cum filiis non imperio tantum deicere, sed vita quoque exuere,
 tametsi multis antea beneficiis ab eo affectum atque ad gratiam
 quovis discrimine eius causa subeundo referendam obligatum, ma-
 luisse pro ipsis periculose facere, quam primos apud illum honores
 adipisci, execratum scilicet improborum communionem factorum,
 aliisque omnibus metu ac horrore eius potentiae deterritis, palam
 ei bellum indixisse eoque angustiarum compulsisse, ut prius Tri-
 ballorum, nunc tandem Persarum auxilia implorarit. Se autem di-
 ligentia et sollertia sua factum infectum illi et pro sociis hostes
 reddidisse, iamque ad eas difficultates hominem adegisse, ut impe-
 rio se abiturum privatamque vitam victurum promiserit. Quando
 autem ipse post tot labores tantasque contentiones et tanta discrimi-
 mina conatus suos bono fine concluderit, tum ipsos incogitantia sua
 omnia evertisse. Nam ubi cognorit illos de pace et foedere cum
 eo incundo deliberare, ut imperator sit nihilominus, abiectis

ἂ αὐτοῦ ἀπόντος λόγοις ἐψηφίσαντο, ἔργοις παρόντος τελε- A.C. 1343
 σθῆ, καὶ ἀπόληται αὐτὸς τὴν ἐναντίαν γνώμην ἔχων. εἰ μὲν P. 597
 οὖν, ἔφρασκε, τῶν τοιούτων ὡς ἀλυσιτελεστάτων ἀπόσχῃσθε
 καὶ αὐτοὶ, καὶ τὸν πόλεμον, ὥσπερ ἔξαρχῆς, ἔλοισθε πρὸς
 5 Καντακουζηνὸν (τοῦτο γὰρ ἡμῖν λυσιτελέστατόν ἐστι,) καὶ αὐ-
 τὸν ἔτοιμον εἶναι, πίστεις παρ' αὐτῆς δεξάμενον, ὡς οὐδὲν
 αὐτῇ ἀπαντήσῃ δυσχερὲς, πράττειν μετὰ τῶν ἄλλων ὅσα
 ἂν οἴωνται συμφέρειν. εἰ δ' ἄρα ἄλλως ἔγνωκεν αὐτὴ καὶ
 τὴν εἰρήνην αἰροῖτο μᾶλλον, ἢ πολλῶν ἡμῖν ἔσται καὶ με-
 10 γάλων αἰτία συμφορῶν, σκεψάμενον καὶ αὐτὸν πράττειν
 ὅ,τι ἂν δοκῇ λυσιτελεῖν. πάντως δὲ δύνασθαι καὶ αὐτὸν B
 μᾶλλον τῶν ἄλλων εὖ διαθέσθαι τὰ καθ' ἑαυτόν. τοιαῦτα
 μὲν καὶ πρὸς βασιλίδα διὰ τοῦ πατριάρχου ἐπρεσβεύετο.
 παραγενομένου δὲ καὶ Γαβαλαῖ τοῦ μεγάλου λογοθέτου πρὸς
 15 αὐτὸν, τὰ μέγιστα ἔφρασκεν ἐξηπατῆσθαι περὶ αὐτοῦ, νομίζων
 πολὺ τοὺς ἄλλους παρελαύνειν συνέσει τε καὶ τῇ περὶ τὸ
 πράγμασι μέγαλοις χρῆσθαι ἐμπειρίᾳ. τὸ γὰρ αὐτὸν ὑπὸ
 Καντακουζηνοῦ τοσαῦτα εὐεργετηθέντα, ἔπειτα τὸν καθ' ἐκεί-
 νου πόλεμον συσκευασάμενον καὶ τὴν ἐπιβουλήν, καὶ πολλῶν
 20 αὐτῇ καὶ μεγάλων αἰτιώτατον συμφορῶν καὶ ὕβρεων γεγε-
 νημένον, ἔπειτα νῦν οἶσθαι, εἰ γένοιτο εἰρήνη πρὸς αὐτὸν,
 ἡμέρον πειράσεσθαι καὶ προσηνοῦς, ἀλλὰ μὴ αὐτὸν καὶ γέ- C
 νος καινῷ τινι τρόπῳ καὶ ἀξιώσ τῆς πρὸς ἐκεῖνον ὕβρεως
 διαφθερεῖν, οὐ σωφρονοῦντος ἂν τις τιθείη, οὐδὲ ὀρθῶς τὰ

omnibus huc advolasse et domi iam futuras miseras secum com-
 mentari. Timuisse autem ad eam accedere, ne, quae absente se
 verbis decreverint, praesente re compleant, et quia dissentiat, ideo
 pereat. Quare si isthaec, ut plurimum detrimetosa, omiserint, bel-
 lumque ut a principio contra Cantacuzenum persequi voluerint (hoc
 enim utilissimum fore,) et se paratum esse, fide ab illa data, nihil
 adversi passurum, cum aliis moliri quaecumque conducere iudica-
 rint. Si aliter animata sit, pacemque multarum ipsis et insignium
 calamitatum futuram seminarium bello praetulerit, re discussa, se
 quoque utilitatibus suis minime defuturum: omnino enim se quo-
 que, et facilius, quam alios, posse rebus suis bene consulere. Haec
 ille per patriarcham ad imperatricem. Postea cum et magnus logo-
 theta Gabalas eum viseret, mirifice in eo se deceptum dixit, arbi-
 tratus intelligendi acumine rerumque magnarum usu ipsum alios
 antecellere. Nam quod nunc opinetur, cum Cantacuzeno tantis
 meritis obstrictus, bellum eidem et insidias molitus sit eique plu-
 rima et gravissima, si quisquam alius, incommoda creaverit, nunc
 facta pace mansuetum atque clementem experturum, et non potius
 seque suamque familiam inaudito quodam modo et ut factis illi
 contumeliis dignum est, periturum, parum sapere, neque bene ra-

- A.C. 1343 πράγματα λογιζομένου. πολὺ γὰρ μᾶλλον αὐτοῖς τὸν πόλεμον λυσιτελεῖν, ἢ τὴν εἰρήνην. πολεμοῦσι μὲν γὰρ ἐξέσται διασώζεσθαι μέχρι παντός καὶ ἄρχειν τῶν πραγμάτων. ἂν δ' ἐλάσσω γίνωνται τῶν ὄντων, οὐ χροῆ διὰ τοῦτο τὴν οἰκειάν αὐτοὺς καταπροΐεσθαι σωτηρίαν. βέλτιον γὰρ ὀλίγων ἄρχειν, ἢ ἐκείνων ἀξαναομένων ὑπ' ἄλλοις εἶναι, αὐτοὺς δὲ ἀποθνήσκειν ἀκλεῶς. εἰρήνην δὲ πρὸς ἐκεῖνον ποιουμένους, οὐκ ἔσθ' ὅτι τῶν κινδύνων ἐξαιρήσεται. συνεβούλευέ τε αὐτῷ προσθέμενον αὐθις τὸν πόλεμον ἀνακινεῖν καὶ τοὺς ὄρκους ἀνανεοῦν τοὺς πρὸς ἀλλήλους, λαμβάνειν τε τὴν αὐτοῦ θυγατέρα πρὸς γάμον καὶ κοινῇ τὸν τε πόλεμον ἀναδέχεσθαι καὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἰθύνειν. ἐπὶ τούτοις ἔπειθε, καὶ ἐψηφίσαντο κοινῇ τὸν πόλεμον, ὧμνόν τε τοὺς ὄρκους, ὥστε Γαβαλᾶν μὲν πρὸς τὸν πόλεμον τῷ μεγάλῳ συναίρεσθαι δουκὲ, καὶ μηδέποτε περὶ εἰρήνης μήτ' αὐτὸν βουλευέσθαι, 15
- V. 479 μήθ' ἑτέρῳ λέγοντι πεισθῆσεσθαι. ἐκεῖνον δὲ αὐτῷ ἐκδοῦναι τὴν θυγατέρα, καὶ κατὰ μηδεμίαν πρόφασιν τὸν γάμον κωλυθῆναι, ἀλλὰ κἂν ὑπὸ τῆς ἱερᾶς νόσου τὰ μέλη διαλωβηθῆ, κἂν ἐπιληψία ἢ μελαγχολία ἢ ὅποιαδήποτε νόσος ἐπιγένηται αὐτῷ, μηδὲν εἶναι τῶν τοιούτων κώλυμα τῷ γάμῳ. 20
- P. 598 οὔ. Ἐπεὶ δὲ καὶ τὰ κατὰ Γαβαλᾶν διώκει ἢ μάλιστα ἐβούλετο, συστήσας τῷ πατριάρχῃ, ἔπεμπε πρὸς βασιλίδα. οἱ δὲ ἐλθόντες πρῶτα μὲν ἀπήγγελλον τοὺς ἐκεῖνον λόγους Β βασιλίδι, ἔπειτα συνεβούλευον, ὡς δικαία εἴη ἡ ἀξίωσις καὶ

tiocinari: longe enim amplius bellum ipsis quam pacem, commo-
daturum. Nam si bellum gerant, salvos semper et imperatores
fore. Quodsi ob id imperii imminutionem patiantur, non ideo
salutem negligendam, quandoquidem satius sit imperare paucis,
quam eo amplificato subesse aliis et ingloria morte defungi. Et-
cnim si pacem cum illo paciscantur, non esse quod illos a periculo
tutos praestet et incolumes. Hortabatur itaque Gabalam, se denuo
secum coniungeret, bellum resuscitaret et mutuum sacramentum re-
novaret; filiam eius uxorem duceret; pariter ad bellum incumbere
et Romanum imperium administrarent. His verbis illum irretivit
et concorderiter bellum decreverunt. Iurabant autem, Gabalas qui-
dem, ad bellum magno duci opem laturum et de pace nec se aliquo
modo cogitaturum, nec aliis de ea disserentibus assensurum; Apo-
cauchus vero, filiam ei uxorem daturum, nulloque praetextu nuptias
impeditum iri, quamvis sacer morbus membra depasceretur aut
epilepsia aut insaniam aut quaecumque demum invaletudinis genus
se invaderet.

73. Ut cum Gabala quoque res ei ad voluntatem successit,
cum patriarchae commendat ambosque ad imperatricem mittit. Qui
primum verba Apocauchi referunt, mox rem iustam ab eodem peti

ὁ πόλεμος μᾶλλον αἰρετέος. Καντακουζηνῷ δὲ οὐδένα ἔ- A.C. 1343
 τερον δυνήσεσθαι ἀντιστήσεσθαι, ἢ τὸν μέγαν δοῦκα, ὡς ἐκ
 τῶν πραγμάτων γέγονε καταφανές. ὅθεν δίκαιον ἐκεῖνον εὐ-
 νοοῦντα ἑαυτῇ καὶ συναιρούμενον ἔχειν πρὸς τὸν πόλεμον.
 5 τοῦτο δ' οὐκ ἂν γένοιτο ἑτέρως, εἰ μὴ ὁ πόλεμος αὐτῆς ἐπι-
 ψηφισθείη. ἀσυμβάτως γὰρ ἐκεῖνον πρὸς Καντακουζηνὸν
 ἔχειν διαβεβαιουῖσθαι. εἰ μὲν οὖν πείθοιτο καὶ αὐτῇ, εὖ ἂν
 ἔχοι· εἰ δὲ μὴ, σκεπτέον μὴ ἀθρόον ἔνδον Βυζαντίου ὁ
 Καντακουζηνὸς ἀναφανῆ ὑπὸ τοῦ μεγάλου δουκὸς προσκεκλη-
 10 μένος. τοῦτο γὰρ ἂν εἴη μόνον ἀντιῤῥόπον τῶν πρὸς ἐκεῖνον
 ὕβρεων καὶ τῶν ἄλλων κακῶν, ὧν κατὰ τὸν τοῦ πολέμου C
 χρόνον πρὸς ἐκεῖνον ἐνεδείξατο. ἡ βασιλεῖς δὲ καὶ πρότερον
 μὲν ἐκ πολλῶν τῶν ἀνδρῶν στοχαζομένη τὴν κακοβουλίαν
 καὶ τὴν μεγάλου δουκὸς κακοτεχνίαν καὶ τὸ περὶ μηδενοῦς
 15 ἐκεῖνῳ μέλειν, ἢ ὅπως αὐτὸς ἄρχῃ τῶν πραγμάτων, τότε δὲ
 καὶ μάλιστα τὴν ἀτοπίαν ἐκ τῶν λόγων συνιδούσα, μὴ ἔχου-
 σα δὲ οἷσισιν ἑτέροις χρήσαιτο, (οἱ γὰρ ἄλλοι τῶν εὐγενῶν
 καὶ καθ' αἷμα προσηκόντων βασιλεῖ δεσμοωτηρίοις πάντες ἢ
 ἐν ταῖς οἰκίαις ἦσαν κατακεκλεισμένοι, οἷς αὐτῇ οὐκ ἐθάῤῥει
 20 εὐνοήσειν, εἰ ἀπολυθεῖεν τῶν δεσμῶν,) συνείθητο καὶ αὐτῆς D
 καὶ ἄκουσα πρὸς τὸν πόλεμον. μάλιστα δὲ ἀκούσασα Καν-
 τακουζηνὸν ἠναγκάσθαι παρὰ μεγάλου δουκὸς ἀποθέσθαι τὴν
 βασιλείαν καὶ ἰδιώτου σχῆμα ἀναλαβεῖν, ἡρέμα ἐθέλγεται καὶ

1. γὰρ pro δὲ M. 9. τοῦ aJd. M.

et bellum 'paci anteponendum docent. Cantacuzeno etenim extra
 magnum ducem, quod experientia constiterit, neminem posse resi-
 stere. Proinde aequum videri, ut illum sibi amicum et belli adiu-
 torem habeat. At istuc aliter non futurum, quam si arma de integro
 decernantur. Confirmasse enim illum, sibi cum Cantacuzeno
 pacem nunquam intercessuram. Quapropter si ipsa etiam obsequatur,
 bene habiturum. Sin autem, videndum, ne Cantacuzenus cum
 totis copiis suis intra Byzantium accersita magni ducis appareat.
 Hac enim via tantummodo contumelias et incommoda, quibus cum
 per belli tempus vexaverit, pensaturum. Ceterum imperatrix, quae
 iam ante multis iudiciis hominum istorum perversitatem et malas
 artes magni ducis coniectasset, nihilque aliud illum curare, quam
 ut solus in re publica dominaretur, ex his autem verbis eius insolentiam
 clarissime perspiceret, cum non haberet, quibuscum sensa
 sua communicaret, (alii enim nobiles et consanguinei Cantacuzeni
 imperatoris carceribus omnes aut domibus suis inclusi tenebantur,
 quos e vinculis emissos benevolos sibi fore non confidebat,) rursus
 bello, quamvis invita, subscripsit. Potissimum autem, quod Can-
 tacuzenum a magno duce imperio se abdicare et privati habitum
 resumere coactum audierat, sensim annebat et in fraudem maxime

- A.C. 1343 πρὸς τὸ ἐξαπατᾶσθαι μάλιστα ἐνήγετο. ἐπιψηφίζεται δὴ καὶ αὐθις ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος καὶ ὁ μέγας δούξ ἤπτετο πάλιν τῶν πραγμάτων, οὐ μὴν, ὥσπερ πρότερον, μοναρχικῶς, ἀλλὰ μετριώτερόν πως. ἐδεδίει γὰρ ἤδη τοῖς συνάρχουσι προσκρούειν, ὁρῶν αὐτοῖς τὰ πράγματα ὑπενδιδόντα καὶ 5
Κατακουζηνὸν αὐξανόμενον τὸν βασιλέα, μὴ τραχύτερον χρώμενος τῇ ἀρχῇ ἐπαχθῆς εἶη, καὶ βουλευθεῖεν ὑπὸ βασιλέως μᾶλλον ἄρχεσθαι, ἢ αὐτοῦ. ἐκεῖνος δὲ ἐπεὶ ἑώρα οὐκ ὀλίγον
P. 599 τῆς πρὶν ἀφηρημένους ἐξουσίας καὶ περὶ τῶν μελλόντων δεδιῶς, μὴ παντάπασι καταγνωσθεῖς ἀπόληται, ἢ εἰρήνης πρὸς 10
βασιλέα γενομένης, ἢ ἑτέρων ἀντ' αὐτοῦ ἀρχόντων, ἐσκέφατο βασιλίδα καὶ πατριάρχην πείθειν καὶ τοὺς ἄλλους πρεσβείαν
V. 430 ποιῆσθαι πρὸς βασιλέα περὶ τοῦ ἀποθέσθαι τὴν βασιλείαν, ὥσπερ δῆθεν πρὸς αὐτὸν ὑπέσχετο, ὡς ἐν τῷ μεταξὺ τῆς πρεσβείας χρόνῳ, ὥσπερ τινὸς ἐκεχειρίας οὐσης, τισὶ τῶν 15
ὑπὲρ βασιλέως δεδεμένων περὶ συμβάσεων διαλεχθῆ, ὡς ἦν
Βμὲν μετὰ τὴν πρεσβείαν πάλιν αὐτῷ τὰ πράγματα ἐγχειρισθῆ καὶ ὁ πρὸς βασιλέα πόλεμος, (ἦδει γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς εἰπῶν,) μηδὲν κινοίῃ τῶν δεδογμένων, ἀλλ' ἔχοιτο τοῦ πολέμου, ὥσπερ ἑξαρχῆς. ἦν δὲ προπηλακίζεται καὶ ἀφαιροῖται τὴν 20
ἀρχὴν, τὰ βασιλέως πράττει. τοιαύτη μὲν δὴ γνώμη ἐβεβαίου τὰ εἰρημένα, καὶ ἔπειθε βασιλίδα καὶ τοὺς ἄλλους πρεσβείαν ποιῆσθαι πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ ἤρουντο πρεσβεις ἐκ βασιλίδος μὲν καὶ τῆς συγκλήτου Γεώργιός τε ὁ
Πεπαγωμένος καὶ ὁ **Συναδηνός**, ὅς καὶ πρότερον πρὸς **Διδυ-** 25

illiciebatur. Ergo rursus bellum sumitur, et magnus dux iterum gubernacula capessit: non tamen monarchae instar, ut antea, sed aliquanto moderatius. Timebat enim iam collegas offendere, videns illis paulatim res submitti et Cantacuzenum crescere, ne, si asperius imperaret, in odium caderet, et illi imperatori, quam sibi, subesse praeoptarent. Porro cum de pristina auctoritate non parum se amisisse cerneret, et se in posterum aut pace conciliata, aut aliis suo loco imperantibus damnatum, funditus peritulum formidaret, imperatrici, patriarchae et aliis persuadere constituit, uti legationem ad imperatorem super imperio deponendo (quod videlicet ipsi promississet) mitterent: quo interea temporis, tamquam in induciis, cum quibusdam pro imperatore vinctis ageret de conditionibus, ut, si post legationem rursus summa rerum ei et una bellum committeretur, (norat enim nihil se sanum dixisse,) nihil moveretur eorum, quae constituta essent, sed bello, ut ab initio, daret operam: sin autem ludibrium fieret et administratione imperii spoliaretur, imperatori studeret. Tali consilio dicta confirmabat et imperatricem ac proceres ad legationem inflectebat. Delecti legati ab iisdem Ge-

μότειχόν εἰς βασιλεία ἤκε παρὰ τοῦ μεγάλου δουκὸς πεμφθεῖς, A.C. 1343.
 παρὰ δὲ τῆς ἐκκλησίας καὶ πατριάρχου ὁ τῆς Φιλίππου μη-
 τροπολίτης καὶ ὁ σακελλίου Καβάσιλας, ἔγραφόν τε καὶ τὰ
 πρὸςβενόμενα ἐν γράμμασιν ἰδίᾳ μὲν οἱ συνάρχοντες μετὰ C
 5 τοῦ μεγάλου δουκὸς, ἰδίᾳ δὲ ὁ πατριάρχης, καὶ ὑπεσημή-
 ναντο οἰκείαις ὑπογραφαῖς τὰ γράμματα, ἵν' ᾗ πιστά. ἦσαν
 δὲ τὰ μὲν τῶν ἀρχόντων οὕτως ἔχοντα· ὡς „ἐπεὶ καλῶς ποιῶν
 αὐτὸς, ὡς ἀδυνάτοις ἐπιχειροῦντος καὶ ἀθεμίτοις κατέγνωσ
 σεαυτοῦ καὶ τῆς γεγενημένης διὰ σὲ φθορᾶς ἐν τοῖς Ῥωμαί-
 10 οῖς ἐνοῶν τὸ μέγεθος, ἤτησας τὴν βασιλείαν ἀποθέσθαι
 καὶ εἰς ἰδιώτου σχῆμα μεταβάλλειν, ὥσπερ ἡμῖν ἐγγνώρισ
 σαφῶς ὁ περιπόθητος καὶ γνησιώτατος τῆ κρατίστῃ καὶ ἀ-
 γίῳ βασιλεῖ ἡμῶν ὁ μέγας δούξ, δίκαιά τε ὁμοῦ καὶ συμφέ-
 ροντα καὶ σπουδῆ καὶ τοῖς ἄλλοις βεβουλευῆσθαι κρίναντες, D
 15 ἐπὴνέσαμέν τε τῆς εὐβουλίας καὶ τὴν πρὸςβειάν πεποιεῖμεθα
 ταύτην, ἵν' ὅπερ ἤτησας αὐτὸς, τὸ πέρας λάβῃ. ἵνα δὲ μη-
 δεμίαν ἔχῃς ὑποψίαν, ὡς τι μετὰ τὴν ἰδιωτείαν ἀπαντήσῃ
 δυσχερὲς ἢ δυνάμενον λυπεῖν, τὰ γράμματα ταῦτα ἀπεστάλ-
 καμεν, καὶ ταῖς ἡμετέραις ὑπογραφαῖς ἐπίβεβαιωθέντα ἀ-
 20 σφαλείας ἕνεκα καὶ τοῦ θαρσύνειν αὐτοῖς, ὡς ἀκίνητα μενεῖ.”
 ἔπειτα καὶ συντάξεις ἐκ τῶν δημοσίων ἔγραφον, οἷς χρήσε-
 ται αὐτὸς καὶ παῖδες καὶ οἰκεῖοι. τοιαῦτα μὲν τὰ τῶν ἀρ-
 χόντων περιεῖχε γράμματα. τοῦ πατριάρχου δὲ ἦσαν οὕτως.

6. ἰδίαις M. mg.

orgius Pepagomenus et Synadenus, qui antea item Didymotichum
 a magno duce ad Cantacuzenum missus fuerat: ab ecclesia autem
 et patriarcha metropolitanus Philippopolis et sacelli curator Ca-
 basilas, scripseruntque separatim quae vellent collegae et magnus
 dux, separatim patriarcha, et ad eas epistolas in extremo fidei causa
 sua nomina subscripserunt. Archontum quidem concepta erat in
 haec verba: Posteaquam temet ipsum damnavisti, et recte quidem,
 quod ita impossibilia et nefanda aggressus sis, pestisque tua opera
 Romanis comparatae magnitudinem reputans, petisti imperium de-
 ponere et privati habitum resumere, ut nobis magnus dux optimo
 et sacratissimo imperatori nostro carissimus et fidelissimus indicavit,
 rem iustam et cum tibi met ipsi, tum aliis fructuosam te propositam
 habere existimantes, de tam bono consilio te commendavimus et
 hanc legationem misimus, ut quod ipse petivisti, id fiat. Ne autem
 post privati conditionem repetitam molestum aut triste aliquid tibi
 eventurum suspicere, hasce litteras mittimus; quibus, quo rata es-
 sent et tu securum te fore confidere posses, nomina nostra sub-
 scripsimus. Deinde et pensiones notarunt, quas ipse cum filiis et
 propinquis de publicis vectigalibus caperet. Atque ista archontum
 litteris continebantur. Patriarchae epistola hoc exemplo conscripta

- A.C. 1343 „εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὥστε ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. ὅτι μὲν γὰρ κακῶς σεαυτῷ ὁμοίως καὶ τοῖς ἄλλοις ἐβουλεύσω τὸν ἐμφύλιον πόλεμον κενιηκῶς, ἀ-
- P. 600 θετήσας μὲν ὄρκους τοὺς πρὸς βασιλέα καὶ τὴν φιλίαν ἐκείνην τὴν θανμαστὴν, ὑφ' ἧς παρ' ὄλον τὸν ἐκείνου βίον πολλῶν ἀπέ-5 λυσας καὶ μεγάλων ἀγαθῶν, καὶ τοῖς παισὶν ἐπιβουλεύσας περὶ τῆς ἀρχῆς, τοῖς Ῥωμαίοις δὲ πολλῶν καὶ μεγάλων αἰτίος κατέστης συμφορῶν, ὧν διὰ μέγεθος οὐδ' οἱ ἐν ἐσχατιαῖς οἰκούντες γῆς ἀνήκοοί εἰσιν, οὐδ' αὐτὸς ἀγνοεῖς. ἐπειδὴ δὲ τῶν τετολμημένων εἰς συναίσθησιν ἔλθων καὶ τῶν ἀτόπιων ἐπιχειρήσεων, 10 σεαυτοῦ κατεγνωκῶς μετεμελήθης καὶ ὑποστρέφεις καλῶς, ὅθεν
- B ἐξῆλθες κακῶς, τὴν βασιλείαν αἰτῶν ἀποσκευάσυσθαι καὶ εἰς ἰδιώτου σχῆμα μεταβαλεῖν, ὥσπερ ἀκριβῶς ἐξεγένετο μαθεῖν παρὰ τοῦ περιποδήτου καὶ γνησιωτάτου τῷ κρατίστῳ καὶ ἀγίῳ μου ἀτοκράτορι τοῦ μεγάλου δονκός, αὐτὸς τε ἠδονῆς ἐπλήσθην, 15 ὅσης ἐπὶ τοῖς τοιούτοις εἰκός, καὶ ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία τὰς ἀγκάλας αὐτῆς διανοίξασα, δέχεταιί σε μετὰ πάσης πνευματικῆς ἀγάπης καὶ ἠδονῆς, καὶ ὅσον οὐπω ἤξῃεν καὶ σὲ προσδοκῶμεν εἰς ἡμᾶς, ἵν' ὁμοῦ τε ἡ τοῦ ἐπιτιμίου λύσις γένηται, ᾧ καθυπεβλήθης, καὶ ἀλλήλοις σννησθῶμεν κατὰ τὸ ἀρχαῖον 20
- V. 481 ἔθος ὁμιλήσαντες.” τοιαῦτα μὲν ἔγραφε καὶ ὁ πατριάρχης. οἱ πρέσβεις δὲ ἐπεὶ Παμφίλου ἄχρι ἤλθον, πέμψαντες ἐδήλουν βασιλεῖ, ὡς ἤκοιεν μὲν ἐπὶ πρεσβείᾳ, προσταχθεῖεν δὲ
- C παρὰ τῶν πεπομφότων, μὴ βασιλέα προσαγορεύειν ἐν ταῖς

1. τὸν om. P. 22. Παμφίλου P.

erat: Benedictus Deus, qui non vult mortem peccatoris, sed ut magis convertatur et vivat. Quam male de te aliisque merueris bello in hac una eademque gente excitato, violando iuramentum imperatori mortuo datum, et amicitia illa prorsus singulari, (unde, quoad ille vixit, multis magnisque bonis auctus es,) ac filiis eius per insidias imperium conando eripere: quamque Romanos multis et diris calamitatibus involveris, quarum gravitatem etiam ultimi terrarum fines audiverunt, non te fugit. At ubi facinorum tuorum conscientia perstrictus, damnatisque ausibus a ratione alienis, ad poenitentiam te dedisti, et unde male exivisti, eodem bene revertaris, imperio te abdicare cupiens ac de cetero vitam privatam exigere, quemadmodum perspicue cognovi a magno duce, qui optimo et sacratissimo imperatori nostro amabilissimus ac fidelissimus est, et ipse expletus sum tanto gaudio, quanto me in negotio huiusmodi expleri decuit, et Dei ecclesia obviis ulnis cum omni caritate et iucunditate spirituali te complectitur; tuumque adventum ad nos in dies expectamus, quo et inflicta poena leveris, et vicissitudine sermonum pro veteri consuetudine nos oblectemus. Haec patriarcha. Legati Pamphilo imperatorem Cantacuzenum super adventu

διαλέξεσιν αὐτῶν. εἰ μὲν οὖν τὸ τοιοῦτον ἀνεκτὸν αὐτῷ, δῆ- A.C. 1343
 λον ποιεῖν, ἴν' ἐλθόντες ἀπαγγέλλωσι τὰ τῆς πρεσβείας. εἰ
 δὲ μέλλοι διὰ τὴν ὑπεροψίαν ἀπελαύνειν πρὸς ὄργην, μηδὲ
 τὴν ἀρχὴν ἀφικνεῖσθαι πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἀναστρέφειν ἐκ Παμ-
 5 φίλου. ὁ βασιλεὺς δὲ ποιούμενος περὶ πλείστον τὸ ἐκ Βυ-
 ζαντίου τισὶν ἀξιολόγοις συντυχεῖν καὶ διαλεχθῆναι περὶ
 τῶν κατ' αὐτὸν ἀπάντων, ὅτι τε ὑπὸ συκοφαντῶν διαβλη-
 θεῖη καὶ οὐδεμίαν πρόφασιν αὐτὸς παράσχοι τῷ πολέμῳ,
 ἀλλ' ἐκ πρώτης ἡμέρας ἄχρι νῦν ἀναγκαίως ὑπὲρ σωτηρίας
 10 αὐτοῦ τε ἀμύνεται καὶ τῶν συνόντων, ἅμα δὲ καὶ ἐλπίσας D
 εἰρήνης ἔνεκα ἤκειν, ἐκέλευεν ἀφικέσθαι πρὸς αὐτὸν, ὡς οὐ-
 δένα λόγον τῆς προσηγορίας ποιησόμενος. τοῦ γὰρ κοινῆ λυ-
 σιτελοῦντος ἔνεκα οὐ τοιαῦτα μόνον ἔτοιμος εἶναι ὑπομένειν,
 ἀλλὰ καὶ λοιδορίας καὶ εἴτι χαλεπώτερον ἕτερον δοκεῖ. εἰ
 15 μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν τοιούτων ὄφελός τι γένοιτο Ῥωμαίοις, καὶ
 πολλὴν αὐτοῖς εἰδήσειν χάριν ὑπὲρ τούτων. εἰ δ' ἄρα καὶ
 τὰ δεύτερα νικῆ καὶ ἀσύμβατοι ἀναχωρῶσιν, οὐδ' οὕτως
 αὐτῷ τινα ἀδοξίαν ἀπὸ τῆς προσηγορίας ἀπολείψειν. ἤκον
 μὲν οὖν οἱ πρέσβεις ἐπὶ τούτοις καὶ ἀπήγγελλον τὰ κατὰ τὴν
 20 πρεσβείαν· ἅμα δὲ καὶ τὰ γράμματα παρεῖχον, παρετήρουν
 τε τὸ μὴ βασιλέα ἐν ταῖς διαλέξεσι προσαγορεύειν.

οἱ δ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τῶν τε λόγων ἤκουε καὶ τὰ γράμ- P. 601
 ματα ἀνέγνω, πρὸς τοὺς ἐγγεγραμμένους λήρους διαχυθεὶς, B

1. κατὰ pro καὶ τὰ M. mg.

suo certiore faciant, adduntque, sibi mandatum, ne ipsum in congressu imperatorem appellent. Hoc si pati queat, faciat ut sciant, quo illum adeuntes munere suo perfungantur. Sin eos superbe et iracunde repulsurus sit, neutiquam accessuros et Pamphilo domum reversuros. Imperator etiam atque etiam desiderans cum viris honoratis e Byzantio de rebus suis omnibus colloqui et eos docere, se a criminatoribus traduci, nec ullam bello ansam dedisse, sed a primo die usque nunc pro sua suorumque salute propugnationem suscipere necesse habuisse; ac simul sperans, eos pacificationis ergo venire, neglecto imperatoris nomine adeundi sui copiam facit. Nam si id e re publica futurum sit, non talia dumtaxat, sed et convicia, et si quid odiosius conviciis, aequo animo ab ipsis perpessurum. Immo si id Romanis commodet, etiam gratias non vulgares acturum. Sin deteriora vincant et infecta pace discedant, nec sic aliquod sibi dedecus ex simplicitate appellationis relicturos. Hac conditione legati veniunt, legationem exponunt, litteras reddunt caventque, ne imperatorem vocent.

74. Auditis legatorum verbis perfectisque litteris, ad nugas illic positas in risum solutus imperator, tum quidem eos ad corpus cibo ac somno in diversorio reficiendum dimittit. Die altero con-

A.C. 1343 νῦν μὲν ἀπέλυε τοὺς πρέσβεις ἀναπαύλης τινὸς τυχεῖν ἐφ' ἧς ἐξενίζοντο οἰκίας. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἐκκλησίαν ἐκ τῶν παρόντων ποιησάμενος, μετεκαλεῖτο καὶ τοὺς πρέσβεις, καὶ πρὶν ἀπολογίαν τινὰ περὶ ὧν ἐπρέσβευον ποιήσασθαι, τὰ κατ' αὐτὸν εἰς μέσον προτίθει ἐρευνᾶν. καὶ πάντα ἐξητά-5 ζετο μετὰ τὴν βασιλέως τελευτήν, ἐφ' οἷς ἀπεδείκνυεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν πρέσβειων ὀρθῶς καὶ δικαίως καὶ τοῖς τε βασιλέως παισὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ἄπασι Ῥωμαίοις μάλιστα λυσιτελεῶς V.48² πεπολιτευμένον. ἐκέλευέ τε καὶ τοὺς πρέσβεις ἀδεῶς λέγειν, εἴ τι ἔχοιεν κατηγορεῖν, ὡς λόγον ὑπὲρ πάντων ποιησόμενος. 10 καὶ ἐπ' ἐνίοις ἀντιλεγόντων καὶ ἐγκαλούντων, ἃ ἐνόμιζον ἀδικεῖν, ὑπὲρ πάντων ἐποιεῖτο λόγον. τοῦτο μὲν οὖν εἰς ἔκτην ἐφεξῆς ἡμέραν ἐτελεῖτο, καὶ διὰ πολλῶν τῶν ἀποδείξεων τὰ ἔσχατα ἠδίκημένος ἀπεδείκνυτο ὁ βασιλεὺς, δοῦς δὲ ὁ μέγας καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὸν πόλεμον κεκινήκοτες οὐ συκοφάν-15 ται μόνον καὶ ἀγνώμονες δεινῶς περὶ αὐτὸν καὶ μοχθηρίας Δυπερβολὴν ἔλληλοιπότες οὐδεμίαν, ἀλλὰ καὶ τῶν φόνων καὶ τῶν ἀνδραποδισμῶν καὶ τῶν μεγάλων συμφορῶν, αἱ Ῥωμαίους κατέσχον ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ πολέμου, μάλιστα αἰτιώτατοι γεγενημένοι. μετὰ δὲ τὴν ἕκτην πρὸς τὴν ἀπολογίαν κα-20 θίστατο τὴν περὶ τῆς πρεσβείας, καὶ εἶπε τοιαύδε. „οὐδὲν οὐτω καὶ πόλιν δημοκρατούμενην καὶ βασιλείαν μάλιστ' ἂν ἑαδίως καταλύειν δύναίτο, ὡς ἀνδρῶν ἀπουσίᾳ συνετῶν καὶ τὰ δέοντα βουλευομένων. εἰ μὲν γὰρ τοιούτων ἢ πολιτῶν ἢ πό-

cilio e praesentibus suis coacto, legatos etiam advocat, ac priusquam eis respondet, causam suam ad quaestionem de ea excrucendam in medium proponit. Inquiritur in acta eius omnia post Andronici imperatoris obitum et legatis ostenditur, probe, iuste et cum summa tum filiorum imperatoris, tum Romanorum omnium utilitate rei publicae praefuisse. Iubet item eos intrepide proferre, si quid haberent, reprehendere, ut rationem omnium redditurus. Illis quaedam horum ut iniusta accusantibus, ad singula respondet. In ista actione sex deinceps dies contriti sunt, pluribusque argumentis et probationibus demonstratum, iniurias imperatorem accepisse longe indignissimas, et magnum ducem aliosque belli satores non sycophantas solum et in eum vehementer ingratos et quantum dici non potest sceleratos, sed caedium quoque et servitutis et aerumnarum ingentium, quae belli tempore Romanos obruerunt, primam causam exstitisse. Post diem sextum legatis responsum dare instituens, ita orsus est. Nulla res et urbem populari utentem potestate, et regnum seu monarchiam imprimis tam facile evertit, quam a prudentibus et opportune consulentibus solitudo. Etenim si talibus aut civibus civitas, aut praefectis regnum abundaverit,

λης, ἢ ἀρχόντων ἢ βασιλεία εὐποροίη, καὶ τύχη τινὶ σφα- A.C. 1343
 λῶσι, ῥαδίως δύναιντ' ἂν ἐπανασώζουσιν τὴν προτέραν τύχην.
 ἂν δ' ἀπαξ ἀποστερηθῶσι τῶν τοιούτων, οὐδὲν ἔσται κώλυ- P. 602
 μα, μὴ εἰς ἔσχατον κακοπραγίας τάχιστα ἀφίχθαι. ὃ νῦν
 5 ἐγὼ τὴν Ῥωμαίων μάλιστα οὐδύρομαι ἡγεμονίαν, ὅτι πολλῶν
 καὶ θανμασίων ἀνδρῶν πρότερόν εὐποροῦσαν νῦν εἰς τοῦτο
 περιέστησεν ὃ πάντα καταλίων χρόνος, ὥστε ἡγεμόνας τῶν πρα-
 γμάτων ἔχειν μηδὲν ἄμεινον τῶν πολλῶν διακειμένους. τὸ
 γὰρ ὑπὲρ τηλικούτων πρεσβείαν ποιουμένους καὶ πρὸς ἐμέ
 10 τὸν πολὺν ἤδη χρόνον ἄρξαντα αὐτῶν, καὶ οὐ, εἰ μὴ ἐπίφθο-
 νον εἰπεῖν, καὶ βλέμματος ἀπολαύειν προσηνοῦς ἐν μεγίστης
 ἤγον εὐτυχίας μέρει, ἔπειτα μηδὲν μήτε ἐρευνήσαντας, μήτε
 σκεψαμένους οὕτως ἀπερισκέπτως καὶ θρασέως τὰ ἐπελθόντα
 γράφειν, οὐκ ἐκείνων μάλιστ' ἂν τις κατηγορήσειε προσή- B
 15 σκουτα εἰρηασμένων ἑαυτοῖς; ἢ ὅση τὴν περιφανῆ πρότερον καὶ
 εὐτυχῆ Ῥωμαίων θρηνήσειεν ἡγεμονίαν ὑπὸ τοιούτοις, φεῦ,
 ἀνδραπόδοις ἀγομένην. περὶ μὲν οὖν ἐκείνων ὀλίγος ἐμοὶ λόγος
 γένοιτ' ἂν, τοιαῦτα καὶ φανλότερα πράττειν οὐσιν ἀξίους.
 Ἀποκαύκου δὲ τοῦ παρακοιμωμένου οὐ τὴν μοχθηρίαν μό-
 20 νον καὶ φιλοψευδῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰταμότητα καὶ τὴν ἀναι-
 σχυντίαν ἔπεισι θαυμάζειν, ὅτι, καίτοι μέλλων ἐπὶ τοσοῦτων
 ἐλέγγεσθαι σαφέστατα ψευδόμενος, ὁμῶς ἐπὶ τῷ μὴ δοκεῖν
 εἰκῆ καὶ μάτην τὸν πόλεμον κεκινήκεναι, μηδ' ἀνήνυτα ποιεῖν,
 εἴλετο τῆς ἐπ' ὀλίγον εὐδοξίας τὴν διὰ βίου αἰσχύνην ἀνταλ- C

20. καὶ φιλοψευδῆς add. M.

quamvis casu quodam offenderint, parvo negotio ad pristinam felicitatem revocari poterunt. Sin autem tales viros semel amiserint, nihil profecto celerem et extremam eorum miseriam remorabitur. Quocirca Romanum imperium ego maximopere lugeo, quod multis antea viris admirabilibus abundans, modo omnia conficiens et consumens vetustas eo rededit, ut summam eius teneant, quos e medio imperitae plebeculae prodiisse dicas. Nam super talibus legationem mittere et ad me mittere, qui ipsis diu iam imperavi, et cuius (absit verbo invidia) vel placidiore aspectu dignati, in caelo sibi esse videbantur: deinde nihil neque acquirentes, neque circumspicientes, adeo inconsulto et confidenter quidquid in buccam venit scribere, non tam illis, quod se dignum est facientibus, quispiam reprehenderit, quam illustre prius et beatum Romanorum imperium nunc ab huiusmodi, pro Deum immortalem, mancipiis gubernatum defleverit. Sed de illis nihil dicam amplius, quos talis conditio et peior etiam decet: Apocauchi praefecti cubiculi non improbitatem modo mentiendique libidinem, sed temeritatem quoque et impudentiam admiror: qui quamvis non paucis et apertissimis exemplis

- A.C. 1343 *λάττεσθαι. δέον μέντοι μηδὲ τὸ ἐκείνον πᾶν θανμαστὸν ἠγεῖσθαι. ὃ γὰρ ὁ βίος ὅλος πανουργία καὶ ἐπιτορκία καὶ ἀπάτη, καὶ ῥᾶον ἂν ἀναπνεύσειε χωρὶς ἀέρος, ἢ τούτων, οὐδὲν θανμαστὸν, εἰ θεὸν ψευδόμενος διηγεκῶς, εἴλετο καὶ πρὸς ἀνθρώπους τῷ ψεύδει χρῆσθαι. ἐμοὶ δ' ἔξαρχῆς τε ἡρημέ-5
νω τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς τὸδε χρόνον περὶ πλείστου ποιου-
μένῳ καὶ πάσης ἄλλης ἀνθρωπίνης εὐημερίας προτιμῶντι
τάληθές εἰρήσεται, συμμαρτυρήσει δὲ καὶ Συναδηνός οὗτος,
ὃς ἐμοὶ τοὺς λόγους σύννοιδεν, ἀξιόρχεως ὢν πρὸς πίστιν.*
- D παρ' ἐκείνου γὰρ ἀφῆτο· τὸ γὰρ Ἐμπτυθίου φρούριον πολι-10
ορκῶν πρεσβείαν τε πρὸς με διὰ τούτου ἐποιεῖτο, καὶ βού-
λεσθαι ἔλεγε συντυχεῖν περὶ τινῶν διαλεξόμενος, κακούρ-
γος καὶ ταῦτα καὶ ἀξίως ἑαυτοῦ ὑποκρινόμενος, ὡς ἐδεί-
V. 483 κνυτο σαφῶς ἀπὸ τῶν πραττομένων. συνθεμένον δὲ ἐμοῦ,
(ὧήθη γὰρ αὐτὸν περὶ εἰρήνης ἐθέλειν διαλέγεσθαι, ἧς ἐγὼ 15
μάλιστα ἐπιθυμῶ, καὶ τῶν περὶ ἐκείνης λόγων, κἂν ὡς πρὸς
ἀπάτην συνεσκευασμένοι, ὀλίγα πολυπραγμονῶν ἐξέχομαι,) μὴ
δύνασθαι αὐτὸς ἔλεγε βασιλικῶς ἐσκευασμένῳ συντυγχάνειν·
ἀδυνατώτερον δὲ εἶναι πάλιν, τὴν βασιλικὴν σκευὴν ἀποτίθεσθαι
- P. 603 ἐμέ. πρὸς ἃ ἐπίνοιάν τινα ἐδεῖτο ἐξευρίσκειν. ἐγὼ δ', ὅπερ ἔφην, 20
τῆς εἰρήνης τῆς ἐπιθυμίας ἕνεκα, ἀλλὰ τὴν ἀπορίαν, εἶπον,
ῥᾶστα ἰασαίμην ἂν ἐγώ· ὠπλισμένοι γὰρ συμμίζομεν ἀλλή-

m endaciorum convinci possit, tamen ne frustra ac sine causa bel-
lum commovisse, neque inaniter laborare videatur, fluxam gloriam
dedecore in omnem vitam duraturo redimere voluit. Verum neque
hoc illius facinus tam valde mirandum censeo. Cuius enim vita
omnis nihil est, nisi vafrities, periurium, impostura, quique faci-
lius sine aspiratione acris, quam sine his spiritum duxerit, haud
mirum si, Deo mentiens assidue, apud homines quoque vanitatem
usurpare statuerit. Ego vero a puero veritatis amans et usque ho-
die tanti eam faciens, ut nullam ei humanam prosperitatem aute-
ponam, quod verum est, eloquar. Testimonium mihi dicet etiam
Synadenus hic, meorum verborum conscius et testis fide dignus,
qui ab illo ad me venit. Nam dum castellum Emphythium obside-
ret, legatum hunc ad me misit et affirmavit, se colloquendi gratia
me conventum cupere: nequiter et istuc atque ut suis moribus
dignum erat simulans, quod facto clare patuit. Annuente autem
me, (cogitabam enim de pace mecum acturum, cuius me cupidissi-
mum et sermonum de ea licet ad fraudem compositorum parum
curiosum scrutatorem fuisse confiteor,) atque in lactitiam effuso,
ipse me alloqui in veste imperiali posse negavit: mihi autem fore
multo difficilium ornatum hunc deponere: ideoque rationem aliquam
novam inveniri desiderabat, qua congregederetur. Tum ego cupidi-
tate pacis inflammatus, ut dicebam, Atqui hanc difficultatem, in-

λοις, ἀγνοούμενοι εἰ βασιλικὰς, ἢ ἰδιωτικὰς ἔνδον ἔχομεν A.C. 1343
 ἐσθῆτας. εἰ οὖν τοῦτο συνθήκη τοῦ τὴν βασιλείαν ἐστὶν
 ἀποθέμενον ἰδιωτικῶς ζῆν, ὡς περ ἐκεῖνος καταφεύδεται, κρί-
 νατε ὑμεῖς. εἰ δ' ἐτέρως, ἢ ὡς περ αὐτὸς εἰρήκειν, ἔχει, ὁ
 5 Συναδηνὸς παρῶν ἐξελεγχέτω. ἀλλ' οὐκ ἂν δύναιτο. πρὸς
 μὲν οὖν τοὺς ὀνομαζομένους ἄρχοντας, οἳ δικαιοτέρον ἂν
 μᾶλλον ἀνδράποδα καὶ δοῦλοι καλοῖντο, καὶ τὴν παρακοιμω-
 μένον ψευδολογίαν ἀρκέσει καὶ τὰ εἰρημένα, τὴν τε ἄνοιαν B
 ἐκείνων καὶ φανλότητα καὶ τὴν ἐκείνου μοχθηρίαν ἀπελέγ-
 10 χειν. πρὸς δὲ τὴν πρὸς πατριάρχην ἀπολογίαν ἤδη τρέψο-
 μαι. ἂν δ' ὑπὸ τῶν λόγων ἀπελέγχηται ψευδόμενος καὶ
 ἐπιορκῶν αὐτὸς, καὶ τῶν αἱμάτων καὶ τῶν φόνων αἴτιος καὶ
 τῶν μυρίων κακῶν, ἃ τοὺς τάλαιπώρους Ῥωμαίους τοσοῦτον
 ἤδη κατέχει χρόνον, ὧν αὐτὸς ἐν τοῖς γράμμασιν αἴτιον ἐμὲ
 15 γεγενῆσθαι λέγει ἐπιθυμήσαντα τῆς βασιλείας, μὴ ἐμοὶ τὸν
 ἔλεγχον προσλογίζεσθαι καὶ τὴν αἰσχύνην τὴν ἀπὸ τῶν λό-
 γων, ἀλλ' ἐκείνῳ τῷ πρὸς τούτους καταστήσαντι. λέγει τοί-
 νυν, ὡς ἐγὼ τοὺς πρὸς βασιλέα ὅρκους παραβάς καὶ τὴν
 20 θανμαστήν ἐκείνην φιλίαν ἀθετήσας, ὅφ' ἧς παρὰ πάντα C
 τὸν ἐκείνου βίον πολλῶν ἀπέλαυσα καὶ μεγάλων ἀγαθῶν,
 ἐπεβούλευσα τοῖς παισὶ καὶ βασιλίδι τῇ γαμετῇ μετὰ τὴν
 τελευτήν. εἰ μὲν οὖν ἀκολασίαν κατηγορεῖ, ἢ ἀσυνεσίαν,
 ἢ δειλίαν, ἢ τι τῶν ὅσα πρόσκαιρον ἔχει τὴν μέμψιν καὶ
 ἢ ὕβρις εἰς τὸ σῶμα διαβαίνει, ἤνεγκα ἂν σιγῇ τὴν κατη-
 23. πρὸς καιρὸν P.

quam, non difficile sustulero: armati enim conveniemus, ut impe-
 ratorione, an privato vestitu intus tecti simus, ignoretur. Utrum
 igitur hoc pactum sit aliquod, imperio deposito, privatorum more
 vivendi, ut ille mentitur, vos iudicatotē. Si aliter est, ac dico,
 Synadenus hic praesens me refellat, quod non poterit. Ad eos
 igitur, qui archontes vocantur, (melius mancipia et servi nomina-
 rentur,) et ad mendaciloquum praefectum cubiculi, ad illum, in-
 quam, stoliditatem et inscitiam et huius perversitatem coarguen-
 dam, satis dictum est. Sequitur, ut patriarchae respondeam: quem
 si mendacem ac periurum caediamque et effusi sanguinis et mille
 malorum, quae infelices Romanos tamdiu opprimunt, (quorum me
 propter imperii cupidinem causam fuisse in litteris autumat,) reum
 probavero, ne ob eam probationem ignominiamque ad se ex verbis
 meis redundantem mihi, sed illi, a quo huc deductus est, irasca-
 tur. Ait igitur, me iuramento Andronico imperatori concepto, defi-
 cientem et memorabilem illam amicitiam, ex qua, quoad ille su-
 perstes fuit, complura et singularia bona sim adeptus, dissuentem,
 post obitum uxori et liberis eius insidias paravisse. Si me intem-
 perantiae, stuporis, timiditatis, aut alicuius eorum, quae tempora-

A.C. 1343 γορίαν αἰδοῦ τῇ πρὸς αὐτόν. εἰ δ' ἐπιτοκίας διώκει, ἣ οὐδὲν ἀσεβείας διενήνοχεν, (ἐπιτοκία γάρ, φησιν, ἄρνησις θεοῦ,) τί λοιπὸν, ἢ μετὰ παύσεως ἀπολύεσθαι τὰ ἐγκλήματα καὶ αὐτὸν ἀποδεικνύειν τοσοῦτον τῇ ἐπιτοκίᾳ ἐνεχόμενον, ἢ ὅσον ἐμαυτὸν μάλιστα ἀφρονητότα. πρὸς μὲν οὖν βασιλέα⁵

Διὸν μακάριον ἐκεῖνον τὸν πάντ' ἐμοὶ φίλτατον καὶ κεφαλῆς τιμιώτερον αὐτῆς, οὗ καὶ ζῶντος μάλιστα περιειχόμεν, καὶ πάντα πόνον ὑπὲρ ἐκείνου τρυφὴν ἠγοούμεν, καὶ μετὰ τὴν τελευτήν ἀνεπίληστον τὴν μνήμην περιφέρω, οὐτ' ὁμωμοκέναι φαίην ἂν, οὐτ' ἐπιωρκηκέναι· οὐδὲ γὰρ ὄρκων ἐδεήθη¹⁰ ποτὲ τοῦ μηδὲν φαῦλον ὑποπτέειν ἕνεκα περὶ ἐμοῦ. αἱ γὰρ καθημέραν πράξεις μυρίων ὄρκων ἦσαν ἰσχυρότεραι, τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἐμοῦ πίστιν καὶ φιλίαν καθαρὰν ἀποδεικνῦσαι. τοὺς γὰρ ὄρκους οὐ παρ' ὧν δυσχερὲς ὑποπτέομεν

P. 604 οὐδὲν, ἀλλ' οἷς μάλιστα ἀπιστοῦμεν, εἰώθαμεν ποιεῖσθαι προσ-¹⁵αναγκάζειν. οὐ μὴν διὰ τοῦτο ἐγκλημάτων ἀπολύεσθαι δικαιοῦ, ἂν τοῖς ἐκείνου φαίνωμαι παισὶ μετὰ τὴν τελευτήν ἐπιβεβουλευκώς· ὁμοίως γὰρ ἂν τις ἐνέχοιτο τοῖς ἐγκλήμασι τῆς ἀδικίας, ἂν τ' ὁμωμοκώς, ἂν τε χωρὶς ὄρκων ἀδικοίῃ. τοῦτο μὲν οὖν μετὰ τῶν ὄρκων τὴν ἀπόδειξιν²⁰ ἔξετάσομεν· νυνὶ δ' αὐτὸ τοῦτο ψεύδεσθαι καὶ συκοφαντεῖν τὸν πατριάρχην φαίην ἂν, φύσκοντα ἠθετηκέναι τοὺς

V. 484 πρὸς βασιλέα ὄρκους. εἰ δὲ τοὺς πρὸς βασιλίδαν λέγει καὶ

rīam habent reprehensionem et quorum contumelia ad corpus transit, accusaret, ego accusationem reverentia illius tulissem tacitus. Quia vero periurii insimulat, quae nihil ab impietate differt, (periurium enim, inquit, est negatio Dei,) quid restat, nisi ut obiecta crimina refellam libere, ipsumque tantum esse periurio implicitum, quantum me ab eo seiunctum demonstrum. Quod igitur attinet ad beatae memoriae imperatorem illum, omnium mihi carissimum et ipsa anima mea pretiosiore, (quem et viventem complectebam, et quemvis pro eo laborem delicias reputabam, cuiusque defuncti indelebilem memoriam circumfero,) neque iurasse me illi dixerim, neque peierasse: siquidem ne quid de me sinistrum suspicaretur, iuramentis meis nunquam indigni, cum quotidianae actiones meae ad fidem et germanum amorem meum erga illum prodendum mille iuramentis antecellerent. Etenim non eos, a quibus grave nil timeamus, sed quibus maxime diffidimus ad iurandum cogere consuevimus. Non tamen propterea criminibus me absolvi volo, si interim illius filii post eius e vita discessum insidiatus videar. Peracque enim iniustitiae culpa tenetur, si quis iniuratus, ut si iuratus iniuste egerit. Sed hoc quale sit, post refutationem obiecti iuramenti considerabimus: nunc hoc ipsum patriarcham calumniose mentiri aio, quod me datum imperatori iuramentum habuisse irri-

βασιλέα τὸν υἱόν, πρῶτον μὲν οὐδ' αὐτοῖς πρότερον ὁμώμοκα. A. C. 1343
 οὐδὲ γὰρ ἐκάλει χρεῖα τις· τὸν ἴσον δὲ λόγον καὶ περὶ αὐτῶν,
 ὥσπερ καὶ περὶ βασιλέως, φημὶ δίκαιον εἶναι σῶζεσθαι, τὸ καὶ B
 χωρὶς ὄρκων τινὰ μηδὲ αὐτοῖς ἔξεῖναι ἐπιβουλεύειν, μηδὲ πα-
 5 ραιρῆσθαι τὴν ἀρχήν, εἰ μὴ φανερῶς αἰροῖτο ἀδικεῖν. εἰ
 δὲ τοὺς ὕστερον ἐπ' αὐτοῦ γεγενημένους λέγει, ἐγὼ μὲν
 οὐδένα περὶ ἐκείνων ποιῆσθαι λόγον ἐβουλόμην αἰδοῦ τῆ
 πρὸς αὐτόν. εἰ δ' ἐκεῖνος ἀναγκάζει τῶν τοιούτων τὴν ἔξε-
 10 κῶν, στέργειν δίκαιον. ἐγὼ γὰρ μετὰ τὴν βασιλέως τελευ-
 τὴν ὀλίγω ὕστερον, ὄρων αὐτὸν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων
 ἀρχεῖν ἐπιχειροῦντα καὶ ὑποκινζόμενον εἰς φιλοτιμίαν καὶ
 δόξαν ἀρχικὴν, τότε ἐνδιδόναί πρὸς τὴν ἔφειν ὡς ἀλυ- C
 σιτελὲς ὄρων, (ὑπώπτεον γὰρ ἐκ τούτου πολλὰς ἀναφυῆσε-
 15 σθαι διχοστασίας καὶ στάσεως ἀφορμὰς,) τότε καλύειν
 φανερῶς τὴν ἐπιχείρησιν φθονερὸν καὶ μοναρχικὸν δοκοῦν,
 καὶ τοιούτοις ἀμφιβόλοις λογισμοῖς ἐπιπολὺ παλαίσσας, τέλος
 ἔδοξα μᾶλλον, εἰ καὶ μὴ τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' ἐμαντῶ λυσι-
 20 τελεῖν, ἀποσχέσθαι τῶν πραγμάτων τῆς ἀρχῆς καὶ διάγειν
 κατ' ἐμαντόν, καὶ μὴ τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιος κακῶν ὀφθῆναι
 ἀνηκέστων. καὶ αὐτῷ χρησάμενος πρεσβευτῆ πρὸς βασιλῖδα,
 ἀπειπάμην τὴν ἀρχήν. ἣ δὲ τῷ ἀδοκῆτῃ τὴν ἀκοήν κατα- D

tum asserit. Si iuramenta intelligit, quae imperatrici et imperatori
 filio iuraverim, primum quidem nec ipsis iuravi, cum id nulla
 necessitas requireret, et ad me defendendum eandem orationem
 valere oportere dico, qua de imperatore usus sum: quod nempe
 etiam sine iuramento nec illis quispiam insidiari queat, neque
 imperio eos movere, nisi manifestum scelus designare voluerit. Sin
 de iuramentis loquitur, quae ipsi postea (patriarchae inquam) de-
 derim, equidem hominem reveritus, nullum super iis verbum edere
 cogitaveram. Quia vero ipse ea in examen cogit deducere, si
 magis inde ipsum peierasse docuero, in bonam partem accipiat.
 Ego namque recenti imperatoris obitu, cum viderem eum ad rem
 publicam tractandam se ingerere et ambitione atque imperandi
 gloria prurire, nec ignorarem, quam nihil prodesset huiusmodi
 appetitioni indulgere, (multam enim inde discordiarum ac seditionum
 materiam exorituram praesentiebam,) palam autem eius conatum
 infringere invidiosum ac tyrannicae cuiusdam affectationis videri,
 istiusmodi incertis ac dubiis cogitationibus diu luctatus, tandem si
 non rei publicae, at certe mihimet prospiciendum et vitam meam a
 publicorum negotiorum strepitu remotam, otio honesto tranquillita-
 tique mandare decrevi, ne Romanis terribiorum incommodorum
 caput et origo exstitisse putarer. Quare eodem usus legato ad Aug-
 25 gustam, imperii procuratione me abdicavi. Quae auditione impro-
 visa obstupefacta, abdicacionemque meam communem interpretata

A.C. 1343 πλαγείσα, καὶ τῆς κατεχούσης συμφορᾶς οὐκ ἀποδέουσαν νομίμουσα τὴν ἐμοῦ ἐκ τῶν πραγμάτων ἀναχώρησιν, παντοία ἦν δεομένη, ὄνειδιζουσα, παρακαλοῦσα, πάντα κινουσα κάλων, ὥστε πείθειν τῶν πραγμάτων αὐθις ἔχεσθαι. καὶ τῶν τοιούτων πάντων αὐτὸς ἦν παρ' ἀμφοτέρων πρεσβευτής. ἐ-5
 P. 605 ἐκείνης, καὶ ὡς μάλιστα πολλῆς δέονται τῆς προστασίας, ἦν ἐμὲ δίκαιον ἐπιδείκνυσθαι, ἀξίας βασιλεῖ τῆς φιλίας χάριτας τὴν εἰς τοὺς παῖδας ἀποδιδόντα κηδεμονίαν, κἂν εἰ μέλλοιμι 10 κινδύνους περιπίπτειν, ἐπειθόμην μὲν, οὐ μὴν οἴτως ἀπερισκέπτως, ὡς ὄστερον τινα καταγινάσκειν ἔχειν ἀβουλίαν· ἀλλὰ καὶ πατριάρχου συμπαρόντος, πολλὰ πρότερον διειλέχθη βασιλίδι περὶ τοῦ μὴ δεῖν προσέχειν συκοφάνταις, οἳ πολλοὶ φηύσονται διαβολὰς καὶ συκοφαντίας κατ' ἐμοῦ συρ-15 ῥάπτοντες· οὐ γὰρ εἰσεὶ γε ὁ φθόνος ἤρεμεῖν. ἀλλ' εἰ μὲν τι τοιοῦτον κατηγοροῖεν, ὅποιον ἂν καὶ αὐτὴν ἐκ τῶν λεγομένων τὸ ψεῦδος συνιδεῖν, ἀποπέμπεσθαι πρὸς ὄργην καὶ μισεῖν τοὺς συκοφάντας. ἂν δ' ἐφάπτηται τῆς ψυχῆς καὶ Βάμριβολίαν ἐμποιῇ, μὴ ἄρα ἀληθῆ τὰ κατηγορημένα εἶη, μὴ 20 καταψηφίζεσθαι αὐτίκα, μὴδὲ πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι χωρεῖν, ἀλλὰ καλεῖν ἐπὶ τὴν δίκην καὶ καιρὸν παρέχειν πρὸς ἀπολογία. κἂν μὲν ἄδικῶν καὶ ἐπιπορκῶν ἐλέγχωμαι, δίδονται δίκας, ἂν δ' ἀπολύωμαι τὰ ἐγκλήματα, τοὺς κατηγοροὺς τοῦθ'

miseriam, in omnia se vertens, nunc rogare, nunc exprobrare et, ut brevis sim, omnem rudentem movere, quo me ad imperii moderamen revocaret. Atque istarum rerum omnium ipse erat internuntius. Postremo multis sermonibus eius expugnatus filiorumque orbitate et illius viduitate considerata, quibus utrisque curator et patronus magnopere esset necessarius, quem me illis praestare aequum foret, si vellem sollicitudinem et curam istam erga filios amicitiae gratias imperatori mortuo persolvere: quamquam cerne-rem, quibus me periculis obiectarem, manus dedi, etsi non ita improvide, ut quisquam postea inconsiderantiae me arguere posset. Quin et audiente patriarcha verbis pluribus imperatricem monui, ne calumniatoribus, qui non pauci essent emersuri et mendacia contra me consuturi, (quia videlicet invidia non eos sineret quiescere,) aures daret, sed si quid eiusmodi in me accusarent, quod et illa dictu falsum intelligeret, cum stomacho accusationem reiiceret, ac sycophantas odisset. Sin autem penetraret eius animum et dubitationem haberet, an verum esset, quod deferretur, ne illico damnaret, neu ad ultionem progrediretur, sed iudicio accesseret tempusque ad defensionem praescriberet. Ac si quidem improbus ac periurus inveniret, poenas darem: sin criminationes dissolverem,

ὅπερ εἰσὶν ἡγεῖσθαι, συκοφάντας. ἡ βασιλὶς μὲν οὖν πρὸς A. C. 1343
 τοὺς λόγους οὐκ ἐπέθετο, οὐδὲ δικῶν ἔφρασκε καὶ ἐλέγχων
 πρὸς ἐμὲ δεήσεσθαι, ἀλλ' ἀνυπεύθυνον παρείχετο τὴν ἀρχήν.
 ἐμοῦ δὲ οὐκ ἀνιέντος, ἀλλὰ βιαζομένου τὴν περὶ τῆς δίκης
 5 ἐπαγγελίαν, ἐπέθετο ἀναγκασθεῖσα, καὶ ὄρκους ἀλλήλοις πα-
 ρειχόμεθα ἐπὶ τοῦ πατριάρχου, τὴν μὲν μηδεμίαν κατ' ἐμοῦ C
 ἀπόφασιν ἐξενεγκεῖν ποτε, πεισθεῖσαν συκοφάνταις, ἀλλ' ἐπὶ V. 485
 τὴν δίκην καλεῖν καὶ ἐλέγχους ποιεῖσθαι τῶν ἀδικημάτων.
 ἐμὲ δὲ μηδέποτε περὶ αὐτὴν ἀγνωμονήσειν, μηδ' ἐπιβου-
 10 λεύσειν αὐτῇ καὶ τοῖς παισὶ πρὸς τὴν ἀρχήν, ἀλλὰ πᾶν ὁ-
 τιοῦν ὑπὲρ τε αὐτῶν καὶ τῆς κοινῆς Ῥωμαίων ὠφελείας πρῶ-
 τειν. ἐγὼ δὲ καὶ τούτων οὕτω κατεσκευασμένων, ἔτι τὴν γυ-
 ναικειάν δεδιῶς ἀσθένειαν, μὴ οὐχ οἶατε ἢ οὕτω μεγαλο-
 φροσύνην καὶ λογισμῶν ἐπιδείκνυσθαι περιουσίαν, ἀλλ' ἀπα-
 15 τηλοῖς καὶ περιέρχοις λόγοις καὶ συκοφαντίαις παραχθεῖσα
 πρὸς τὸν κατ' ἐμοῦ πόλεμον ὀρμηθῆ ἡ βασιλὶς, τὸν πατρι-
 ἀρχὴν μόνον παραλαβὼν καὶ πολλῶν ὑπομνήσας εὐεργετη- D
 μάτων ὑπηρεγμένων παρ' ἐμοῦ, ἔπειτα ἐδεόμην τῶν ὑπὲρ ἐ-
 μοῦ δικαίων ἔχουσθαι καὶ βασιλίδι παραινεῖν, ἐπεὶ συνεῖναι
 20 τὸν πάντα χρόνον μέλλει Βυζαντιῶ ἐνδιατρίβων, μὴ πείθε-
 σθαι τοῖς συκοφάνταις, μηδὲ πρὸ δίκης ἐμοῦ καταψηφιζε-
 σθαι, ὡς τῆς ἐκ τούτου ὠφελείας οὐκ εἰς μόνον ἐμὲ διαβαι-
 νούσης, ἀλλ' εἰς ἅπαντας κοινῇ Ῥωμαίους. ὦν δίκαιον αὐ-

accusatores id quod essent, sycophantae nimirum, haberentur. Imperatrix hac oratione nihil mota, haud iudicio et probationibus adversum me opus esse dixit: et imperii gubernationem ita reddidit, ut a referendis rationibus penitus me absolveret. Me vero perseverante et urgente, ut iudicium promitteret, nolens annuit: et vicissim praesente patriarcha iuravimus, ipsa quidem, nunquam impulsu sycophantarum contra me sententiam pronuntiaturam, sed probationes criminum requisituram et iudicibus rem integram reservaturam: ego autem, nunquam ei iniquum futurum, neque ipsi et liberis eius propter imperium insidias moliturum, sed quidvis, quod ex eius usu et re publica sit, suscepturum. His ita gestis, adhuc muliebrem illius infirmitatem veritus, ne scilicet parum praestans excelsitate animi et maturitate consilii, fallacibus et artificiosis calumniatorum delusa sermonibus, ad bellum contra me insurgeret, cum patriarcha seorsum egi, meritorum a me ultro illi praestitorum memoriam ei renovans et orans, uti causam meam tueretur et Augustam, quacum Byzantii semper esset victurus, admoneret, ne sycophantis crederet neve ante iudicium me condemnaret, quando id non mihi soli, sed Romanorum universitati quoque profuturum esset: quibus omnibus ille, ut pastor et tutor et magister a Deo ele-

A. C. 1343 τὸν ἀπάντων προνοεῖν, ποιμένα καὶ κηδεμόνα καὶ διδάσκαλον ὑπὸ Θεοῦ χειροτονημένον. ὁ δ' αὐτίκα ὤμνηεν ἀναστάς, ὡς οὐδὲν ἦτιον ἢ πατὴρ παιδὸς προνοήσειε γνησίον

P. 606 καὶ τῶν ὑπὲρ ἐμοῦ δικαίων οὕτως ἀνθέξεται, ὡσπερ ἀνὴρ αὐτὸς παρῆν, καὶ τοὺς συκοφάντας, εἴ τινες ὀφθεῖεν, μάλιστα μὲν ἀπελέγξειεν ψευδομένους, καὶ παντὶ σθένει τῆς ἐκ τούτων βλάβης ἀπείρατον διατηρήσειν. εἰ δ' οὖν, ἀλλὰ τοῦτο γε πάντως ἐμοὶ φυλάξειν τὸ μὴ πρὸ δίκης καταψηφισθῆναι. δεῖσαν δὲ καὶ δὶς καὶ τρεῖς περὶ τῶν αὐτῶν διαλεχθῆναι, τοσαυτάκις ὤμνηε τὰ ἴσα οὐχ ἱεροῦσι μόνον πρόποντα, ἀλλὰ καὶ ἰδιώταις ὄρκον. ὁ οὖν θαυμαστός οὗτος κηδεμὼν καὶ τοῦ δικαίου φύλαξ, πρὶν δέκα ἐξῆκειν ἡμέρας μετὰ τὴν ἐμὴν ἐκ Βυζαντίου ἀναχώρησιν, τῇ παρακοιμωμένῃ πεισθεὶς συκοφαντήσαντι, ὅτι βούλομαι κατάγειν αὐτὸν τοῦ θρόνου καὶ ἀντιεσάγειν Παλαμᾶν, ἐκίνει τὸν ἐμφύλιον πόλεμον αὐτὸς, σαφέστατα εἰδὼς, ὡς συκοφαντεῖ. ἀμνηστικός δὲ ἐμὲ τῆς εἰς αὐτὸν, ὡς ἦετο, ἀγνωμοσύνης, καὶ βασιλίδα ἐξηπάτα ὑπ' οὐδενὸς ἐτέρου δυναμένῃν τοῦτο πάσχειν, καὶ τὸν πόλεμον ἐκίνει, φεῦ, ὁ τὴν εἰρήνην τοῖς ἄλλοις παρέχων καὶ τοῦ εἰρητικοῦ καὶ πράου μαθητῆς, μήτε ὄρκους αἰδεσθεῖς, οὐς αὖτε χθὲς καὶ πρῶν ὁμωμόκει, μήτε τῆς Ῥωμαίων συμφορᾶς, ἧς ἐμελλὼν διὰ τὸν πόλεμον πειράσεσθαι, εἰς ἔννοιαν ἐλθῶν, ἀλλὰ πρὸς ἓν μόνον βλέπων, ὅπως ἐμὲ ἀνέλη τὸν οὐ-

C δὲν ἡδικηκότα. καὶ οὐδὲ μέχρι νῦν κόρον ἔσχηκε τῶν ἐπι-
20. ὄρκων P.

ctus, providere atque consulere deberet. Ille e throno surgens mox vicissim iurabat, non minus, quam parentem pro germano filio sollicitum fore et ius meum ita defensurum, ut, si ipse adessem, melius non possem: sycophantasque, si qui prodirent, ut mendaces manifestarios egregie confutaturum. Si id non possit, hoc quidem plane obtenturum, ne indicta causa condemnarer. Cumque de iisdem etiam secundum et tertium inter nos necessario colloqueremur, toties idem, non solum ut sacerdos, sed ut profanus quoque iurabat. Hic igitur suspiciendus iustitiae patronus et custos, priusquam dies decem post meum Byzantio discessum effluerent, a praefecto cubiculi persuasus, me ipsum de throno deturbare velle et Palamam subintroducere: quamquam luculenter sciret esse meram calumniam, bello huic principium attulit. Ut autem meam in se, quam putabat, iniquitatem puniret, imperatricem quoque (id quod alius nemo potuisset) decepit, et arma suscitavit, pro dolor, is, qui aliis pacem curat, pacifici et mansueti magistri discipulus, neque iusiurandum toties nuperrime iuratum reveritus, neque Romanorum calamitatem, quam bello perpessuri essent secum cogitans, sed unum hoc dumtaxat sibi proponens, ut me innoxium e

βουλῶν καὶ συκοφαντιῶν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν τοσαύτην τῶν A.C. 1343
 αἰμάτων χύσιν καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν τῶν δυστυχῶν Ῥωμαί-
 ων καὶ τὰς διαρπαγὰς καὶ τὰς λεηλασίας καὶ τὴν κοινὴν
 πανωλεθρίαν, ὡς εἶπεῖν, οὐ πρὸς ἔλεον κατεκάμφθη, οὐδὲ
 5 οἰκτον ἔλαβέ τινα τῶν ἀτυχοῦντων, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον φο-
 ρησιώτερον αὐτῷ, ἢ ἢ πρὸς ἐμὲ εἰρήνη. ἀλλ' ἴσως ἔρεῖ, ὥσπερ
 δῆτα πυνθάνομαι καὶ λέγειν, βουλόμενος βασιλίδα μᾶλλον ἐ-
 ρεθίζειν πρὸς τὸν πόλεμον, ὡς, ἕως μὲν δοθοῖς ἑώρα καὶ δι-
 10 καιοῖς ἐμὲ χρώμενον λογισμοῖς καὶ τὰ συνοίσοντα τοῖς βα-
 σιλέως βουλευόμενον παισίν, εὖνος ἦν καὶ αὐτὸς καὶ ἐνέ-
 μενε τοῖς ὄχοις. ἐπεὶ δ' ἐξετράπην τῶν δεόντων καὶ εἰλόμην
 ἀδικεῖν, δίκαια ποιῶν αὐτὸς ἀμύνεται ὑπὲρ τῶν βασιλέως D
 παίδων. καὶ τίς τούτων ἢ ἀπόδειξις, ὃ γὰρ; εἰ μὲν γὰρ
 ἀρκεῖ μόνον εἶπεῖν, καὶ τοῦτ' ἀρκεῖν ἠγεῖσθαι πρὸς ἀπόδειξιν
 15 τοῦ πράγματος, ὡς λαμπρὸς εἶ καὶ τὰ μέγιστα εὐτύχηκας,
 οὕτως ἀπόνως τῶν ἐχθρῶν περιγιγνόμενος. ἀλλ' οὐ συγχωρή- V. 486
 σουσι τὰ καθημέραν πλάσματα καὶ τὸ πρὸς τὰ φαῦλα κατά-
 φωρον τῶν ἔργων, τοιαύτην ἔχειν δόξαν παρὰ τοῖς πολλοῖς. εἰ
 δὲ τοῦτο μὲν μελαγχολῶντος οὐχ ὅτι λέγειν, ἀλλὰ καὶ οἶεσθαι,
 20 λοιπὸν τοίνυν χωρεῖν πρὸς τοὺς ἐλέγχους. εἰ μὲν οὖν ἐμοί
 τι σίνοιδεν αὐτὸς τοιοῦτον, ἐξελεγχέτω φανερῶς. εἰ δ' ἐτέ- P. 607
 ρων φησὶν ἀκηκοῦναι, παραγέτω τοὺς μάρτυρας. ἀλλ' οὐκ
 ἂν ἔχοι, εἰ μὴ συκοφαντεῖν αὐθις ἀνεξέλεγκτα ἐθέλοι. ἐγὼ
 δὲ τὴν ἀπὸ τῶν ἔργων παρεῖξομαι ἐναργεστάτην μαρτυρίαν.

medio tolleret: nec usque hodie insidiarum et obrectationum sati-
 etas illum capit: quin post tantam effusionem sanguinis, post mise-
 ros Romanos in servitutem abstractos, post direptiones ac popula-
 tiones, communeque et ultimum, prope dixerim, exitium, non ad
 commiserationem flexus est, non aliquam humanitatis significationem
 erga perditos dedit: sed omnia illi, quam pax mecum, tolerabi-
 liores fuerunt. Atqui dicet fortasse, (quemadmodum dicere illum
 audio, ut imperatrici ad bellum calcare addat,) se, quamdiu recta et
 iusta cogitantem et filius imperatoris studentem viderit, mihi favisse
 et iurata factitasse, ab officii autem semita detorto me et in scelus
 abeunte, iure ac merito imperatoris filios contra me defendere.
 Verum, o bone vir, quonam istuc argumento? Si enim sufficit
 tantum affirmare, et hoc ad rem demonstrandam satis esse existi-
 mari debet, nae tu homo insignis longeque felicissimus es, qui
 adeo citra laborem hostibus tuis evadas superior. At enim quoti-
 diana figmenta tua et perversae actiones, in quibus deprehensus es,
 apud multos hanc te habere opinionem non sinent. Sin autem
 istuc non solum loqui, sed et putare insanorum est, relinquitur,
 ut probationes afferendae sint. Quare si quippiam huiuscemodi de
 me novit, palam me redarguat: sin ab alio se accepisse dicat, te-

A.C. 1343 οὔτε γὰρ πρὶν τὸν πόλεμον κινήσῃναι παρ' αὐτῶν, οὔτε βεβουλευμένος, οὔτε πράξας τι πρὸς ἐπιβουλὴν τῶν βασιλέως παίδων ἂν φανείην, οὔτ' εὐθύς ἡρghμένου, ἀλλὰ μετὰ τὴν τῆς μητρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ εἰρκτὴν καὶ τὴν ἀποστέρησιν τῶν ὄντων καὶ τὴν δήμευσιν τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν, οὐδ' πρὸς τὸ ἀμύνεσθαι ἐτρεπόμην, ἀλλ' ὄρων οἷ κακῶν ὁ πρὸς ἀλλήλους τελευτήσει πόλεμος, ἡχθόμεν μὲν κινουμένου καὶ B τοὺς παροξύνοντας ἐν αἰτίαις ἤγον. αὐτὸς δὲ, ὡς εἶχον, μάλιστα ἐσπούδαζον καταλύειν, καὶ πρεσβείαν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης ἐποιούμην, καὶ τὴν δίκην ἀπήτον, καὶ οὐ παρητούμην τὸ μὴ διδόναι δίκας, ἂν ἐλέγχωμαι ἐπισηκῶν. αὐτοῖς δὲ τοσοῦτον ἐμέλησε τοῦ τὰ δίκαια ποιεῖν ἢ πρόνοιάν τινα ποιεῖσθαι τοῦ καταλύεσθαι τὸν πόλεμον, ὥστε ἐπὶ τοῖς πρότερον γεγενημένοις ἐμὲ πολλὰ περιωβρίσαντες καὶ λοιδορησάμενοι ἐπ' ἐκκλησίας, ἔπειτα ἐρεσχελήσαντες καὶ τοὺς πρέσβεις κακῶ-15 σαντες, ὡς μάλιστα ἀπέπεμψαν ἀπράκτους. μετὰ τοῦτο δὲ ὥσπερ ἔργοις αὐτοῖς βουλόμενοι καταφανὲς ποιεῖν, ὅτι τοῦ C δικαίου μὲν οὐδένα ποιοῦνται λόγον, οὐδὲ προφάσεώς τινος ἔνεκα εὐπροσώπου εἶλοντο τὸν πόλεμον, ἀλλ' ἐμὲ ἀποκτείνειν ἐκ παντὸς τρόπου ἡρghμένοι πρόσχημα τοῦ πολέμου τὸν ὑπὲρ βασιλίδος ποιοῦνται ζῆλον, θεσπίσματα πεπόμφουσι πανταχῆ τῶν πόλεων πᾶσαν εἴσοδον ἐμοὶ πρὸς αὐτὰς ἀπαγορεύοντα καὶ κοινὸν πολέμιον ἀποδεικνύοντα. καὶ οὐ μέγχι τούτου ἔ-

stes producat, quod non poterit: nisi rursus non argumentari, sed sycophantari tantummodo velit. Ego vero ex ipsa re firmamentum petam evidentissimum. Neque enim antequam bellum illi excitarent, neque statim ut excitarent, vel meditatam esse, vel fecisse quidquam insidiarum filiis imperatoris, ostendi potest: sed post matris meae filiique carcerem, post mearum fortunarum despoliationem, post amicorum cognatorumque proscriptionem non ad ulciscendum sum aggressus, sed adspiciens, quo malorum bellum mutuum evaderet, dolui quidem ab initio natum esse, et illud quasi flammam irritantes graviter peccare duxi: ipse vero, quantum in me fuit, id extinguere laboravi et legationem de pace misi et iudicium petivi, nec poenas, si periurii convincerer, deprecatus sum. At ipsis adeo curae non fuit servire iustitiae aut cogitationem aliquam belli comprimendi suscipere, ut supra priores iniurias et maledicta multo maioribus in conventu me onerarent et legatos scommatis illusos insigniterque vexatos sine responso dimiserint. Adhaec velut opere ipso volentes declarare, se contemnere iustitiam, ne colorem tum quidem seu velamentum belli honestum quaesiverant sed ut me quoquo modo iugularent, ardens imperatricis tuendae studium simulantes, edicta circumquaque per urbes missitarunt, quibus et commune bellum significarent et omni ad eas aditu mihi interdice-

στησαν τὴν ἀτοπίαν, ἀλλὰ καὶ ἐνθάδε διατρίβοντι ἐκέλευον A.C. 1343
 τῆς πύλης μὴ προβαίνειν, ἀλλ' οἴκοι καθήμενον, τὴν ἀναι-
 ροῦσαν ψῆφον περιμένειν. τί οὖν με πρὸς ταῦτα ποιεῖν ἐ-
 χρῆν, πρὸς αὐτῆς τῆς ἀληθείας; συγκαλυψάμενον περιμένειν
 5 τὴν σφαγὴν; ἀλλ' οὐκ ἂν ἔδοξα σωφρονοῦντος χρῆσθαι λο-
 γισμοῖς, οὕτως ἀκλεῶς καὶ ἀτίμως ἀποθνήσκων, ἀλλὰ κατα- D
 πλαγέοντα πρὸς τὴν ἀθρόαν τῶν πραγμάτων μεταβολὴν, δοῦ-
 λα φρονεῖν καὶ ἀνελεύθερα, καὶ παραδιδόναι παρακοιμημένῳ
 ἑμαυτὸν, ὥστ' ἐπ' ἐξουσίας ἔχειν κακῶς ποιεῖν καὶ εἰς δε-
 10 σμωτήρια ἄγειν, ὥσπερ τὰ ἀνδράποδα ἐκεῖνα, οἱ σφᾶς αὐτοὺς
 ἐκεῖνῳ παραδεδωκότες, οἱ μὲν οἰκοῦσι δεσμωτήρια, δημεύσεις
 πρότερον ὑπομείναντες καὶ ἄλλων πεῖραν δυσχερῶν πολλῶν,
 οἱ δ' ἐν Καρὸς μοῖρα ἄγονται καὶ φέρονται, πᾶν τὸ προσ-
 τατιτόμενον ὑπ' ἐκείνου ποιεῖν ἔχοντες ἀνάγκην. καὶ ποίων
 15 οὐ θανάτων ἀντάξια μυρίων ταῦτα; ἢ πότε ἂν ὁ ἥλιος ἐπέ- P. 608
 δε μείζονα καὶ παραδοξότεραν ἀτοπίαν, ὥστε τὸν ἐκ κοπρίας,
 ὃ φασιν, ἀνθρώπον, ὑπ' ἐμοῦ γεγενημένον καὶ μέγα σεμννό-
 μενον, ἂν καὶ βλέμματος ἐτύγχανε προσηνοῦς, ἢ λόγου τινὸς
 δοκοῦντος εὐμενεῶς εἰρησθαι, τοῦτον ὑβρίζειν ἔχειν εἰς ἐμὲ
 20 καὶ τῇ αὐθαδεΐᾳ καὶ κακοτροπίᾳ χρῆσθαι; δι' ἃ δὴ πάντα V. 487
 σῶζειν ἑμαυτὸν εἰλόμην καὶ τοὺς συνόντας· καὶ ὃ πολλά-
 κισ ὁ μακάριος τῷ ὄντι βασιλεὺς ἐκεῖνος ἠνάγκαζε ποιεῖν,
 ὥσπερ πάντες ἴσασι σαφῶς, τοῦτ' ἔπραττον ὑπ' ἐκείνων μά-

rent. Neque intra hos limites se continuit eorum improbitas: quin etiam hic (Didymotichi) versanti mihi imperarunt, ne pedem extra portam urbis efferrem, sed domi sedens sententiam capitalem expectarem. Quid (per ipsam veritatem quaeso vos) hic me facere oportuit? intra parietes latere et necem expectare? Quis me non fatuum numeraret, si sic, nulla cum laude, quin potius cum dedecore morerer? An perculsum tam repentina rerum conversione illiberali ac servilem gerere animum tradereque me praefecto cubi- culi, qui iure suo mihi facere male posset et in carcerem trudere, ut alia mancipia, quae ultro se illi tradiderunt? quorum quidam bonis suis ante sub praeconis vocem subiectis et variis acerbitati- bus afflicti, carceres incolunt, alii non secus quam Cares aguntur raptanturque, necesse habentes exsequi quodcumque ille mandaverit. Et quibus tandem ac mille mortibus haec aequiparanda non sunt? aut quando sol hac insolentia quidquam vidit insolentius atque inusitatus, ut ex stercore, quod aiunt, homo servus meus, qui multum gloriaretur, si a me placido vultu dignatus aut verbo amicio- re appellatus esset, nunc petulanter in me insultare suumque fastum et malignitatem expromere possit? Ob hasce causas me meosque servare volui: et quod saepenumero vere beatus ille impe- rator urgebat, quodque omnes norunt, inimicis potissimum eo ne-

A.C. 1343 λιστα εἰς τοιαύτην ἀνάγκην συνενηνεγμένος, τῆς κοινῆς ἔμμαν-
 τοῦ τε καὶ τῶν ὅλων σωτηρίας ἕνεκα. καὶ ἐξ ἐκείνου ἄχρι
 Β νῦν οὐδέποτε ἐπαυσάμην περὶ εἰρήνης δεόμενος αὐτῶν. ἀλλ'
 ἀνθρόικον δοκῶ θερίζειν· πάντα γὰρ αὐτοῖς μᾶλλον, ἢ ἡ
 εἰρήνη, ἀνεκτά. σκεψώμεθα δὴ πρότερος ἀδικῶν φαίνεται καὶ 5
 ἐπιροκῶν, ὃ τὴν τε ἀρχὴν τοῖς ὅρκοις ἐπιμείνας, ἄχρις οὗ
 κατὰ κράτος κατελύθησαν ὑπὸ τῶν πολεμουμένων, καὶ μέχρι
 νῦν δεόμενος περὶ εἰρήνης καὶ τὸν πόλεμον ἐθέλων καταθέ-
 σθαι, ἢ ὃ μήτε πρότερον, μήθ' ὕστερον τῶν δεόντων μηδὲν
 φαινόμενος ποιεῖν. ἐπεὶ δέ μοι καὶ τὴν γεγεννημένην φθοράν 10
 ὑπὸ τοῦ πολέμου προστριβεται ὁ πατριάρχης, σκεψώμεθα, τίς
 Καίτιος αὐτῆς. πρῶτον μὲν γὰρ οἶομαι πάντα ὄντινον τῷ
 ἄρχοντι πόλεμον τὴν αἰτίαν τῶν γινομένων ἀναθήσειν· ἀ-
 μνημονεῖ γὰρ οὐδέποτε οὐδεὶς ἐνεκάλεσεν, ὅτι διασώζει ἐ-
 αὐτόν. ἔπειτα ἐξετάσωμεν καὶ τὰ κατὰ μέρος, παρὰ τίνων 15
 δημεύσεις καὶ σφαγαὶ καὶ ἐξορίαι καὶ δεσμοκτήρια καὶ στρε-
 βλώσεις. οὐχὶ παρ' αὐτῶν; οὐ δακρυῶν ἐνέπλησαν τὰς πό-
 λεις πάσας; οὐχ αἱμάτων; οὐχ ὥσπερ κοινοὶ τῶν Ῥωμαίων
 πολέμοι περιόντες τοὺς ἑκασταχοῦ ἀρίστους διαφθείρουσιν;
 οὐ τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια τῶν Ῥωμαίων χρήματα ἀνάλω- 20
 σαν εἰς οὐδὲν δέον; εἴω γὰρ λέγειν τὰ ἡμέτερα τσαῦτα ὄν-
 τα, ἃ εἰ μὴ αὐτοὶ διέφθειρον τὸν πόλεμον κεινηκότες, ὑπὲρ
 Δ τῆς κοινῆς ὠφελείας ἂν ἀνάλωτο, ὥσπερ παρεσκευαζόμεν, ἵ-
 στω θεὸς ὃ πάντων τῶν ἀδήλων καὶ κρυφίων γνώστης. οὐ

cessitatis me adigentibus, facere et ita meam privatam incolumita-
 tem cum totius rei publicae salute incolumitateque coniungere. Atque
 ex illo usque nunc pacem eos poscere nunquam destiti. Sed an-
 thericum metere videor: omnia enim illis facilia sunt ferrique pos-
 sunt, pacem solam pati non possunt. Introspectiamus igitur, uter
 laesisse ac peierasse videatur: isne, qui a principio iurata serva-
 vit, donec hostes per vim fidem fregerunt, et adhuc pacem petit,
 paratus arma ponere: an quem nec ante, nec post quidquam pro-
 babile actitasse constat. Et quoniam patriarcha mihi cladem belli
 adscribit et hoc me crimine adspersit, age, uter e duobus istius
 cladis potius auctor sit, consideremus. Primum enim, opinor,
 unumquemque incommodorum belli in eum transferre, a quo
 bellum profectum est: nam salutis causa sese tuenti nemo adhuc
 dicam scripsit. Deinde sigillatim inquiramus, a quibus bonorum
 publicationes, caedes, exilia, carceres, eculei. Nonne ab ipsis?
 nonne lacrimis, nonne cruoribus universas civitates repleverunt?
 Nonne ceu communes Romanorum hostes impune volitantes, ubique
 optimates contrucidarunt? nonne publicam privatamque Romanorum
 pecuniam in res nihili profuderunt? Mitto enim dicere nostram,
 adeo immanem, quam nisi ipsi bello commoto dissipassent, (Deum

πόλεις, τὰς μὲν αὐτοὶ παραδεδώκασι Μυσοῖς, τὰς δ' ἔκοντι Δ. C. 1343
 προεῖντο Τριβαλοῖς; οὐ βαρβάρους αὐτοὶ πρῶτοι τοῖς Ῥω-
 μαίοις ἐπήγαγον Μακεδονίαν κατατρέχοντες καὶ ἔξανδραπο-
 διζόμενοι, ὡς πολεμίαν; οὐ Θράκην πᾶσαν ταῖς συγκαῖς αὐ-
 5 τοῖ στρατείαις αἰοκῆτον ἀπέδειξαν; οὐ χθὲς καὶ πρῶην Μόρ-
 ράν διέφθειρον, ὡς ὑπ' ἐμοὶ τελοῦσαν; οὐ τὰς κοινὰς προσ-
 ὁδούς πάσας ἐποίησαν ἀπολιπεῖν; οὐ τῆς στρατιᾶς τὸ μὲν,
 ὡς πολέμιον, αὐτοὶ διέφθειραν, τοῦ δὲ ἠμέλησαν, ὡς ὑπόπτου, P. 609
 10 οὐδὲ ἔτι τὸ λειπόμενον καὶ φαῦλον; ἐμοὶ δὲ τί τοιοῦ-
 του εἴργασται; πλὴν ὅτι ἀμύνομαι ἐπιόντας καὶ Μυσοὺς καὶ
 Τριβαλοὺς, καὶ τὴν Ῥωμαίων ὑπολειπομένην ἐπάγουσι δύ-
 ναμιν μὴ δυνάμενος ἀντικαθίστασθαι, ἐξ ἀνάγκης βαρβάρους
 συμμάχους προσκαλοῦμαι, ὥσπερ ἐδιδάχθην ὑπ' αὐτῶν. ὁ-
 15 πότερος οὖν τῆς φθορᾶς καὶ τῆς λεηλασίας αἴτιος, μᾶλλον
 αὐτοουργός; οὐχ οὗτοι; συμβαίνει δὲ αὐτοῖς ὡσπερὰν
 εἴ τις εἰς οὐρανὸν τοξένων, ἔπειτα περιπειρόμενος ὑπὸ κατι-
 ὄντων τῶν βελῶν, οὐχ ἑαυτῷ, ἀλλ' οὐρανῷ προσλογίζοιτο
 τὴν αἰτίαν τῆς πληγῆς. ὅτι μὲν οὖν τὴν τε κατὰ τὰς πό-
 λεις ἀμύθητον Ῥωμαίων δυστυχίαν αὐτοὶ εἰργάσαντο καὶ B
 20 τοῦ ἀνδραποδισμοῦ καὶ τῆς λεηλασίας τῆς ἄλλης χώρας αἰ-
 κιώτατοι αὐτοὶ, μηδ' ἄκροισ ὡσεὶ παραδεχόμενοι τὴν εἰρήνην,
 ἐν' ἐμὲ ἀνέλωσι μόνον, ἐκ τούτων δῆλον. ἔπεισι δὲ μοι τοῦ

inspectorem occultorum abditorumque omnium testem laudo,) in
 communi utilitate collocare statueram. Nonne urbes alias quidem
 Moesis tradiderunt, alias libentes Triballis permiserunt? Nonne
 barbaros ipsi primi Romanis induxerunt Macedoniamque incursa-
 runt, et in servitutem plurimos abduxerunt? Nonne Thraciam to-
 tam crebris expeditionibus velut hostium provinciam vastam ac
 desertam reddiderunt? Nonne recentissime Morrham, ut a me
 stantem, deformarunt? Nonne communia vectigalia omnia sustule-
 runt? Nonne exercitus partem quidem, ut adversariam, ipsi contri-
 verunt, partem, ut suspectam, reliquerunt, quae autem adhuc restat,
 ea et numero et genere infirma est? Quid ego simile? nisi quod
 Moesos et Triballos invadentes repello: cumque istas Romanorum
 reliquias eorum copiis non possim opponere, necessario barbaros,
 illorum imitatus exemplum, socios mihi adiungo. Utri igitur popu-
 lationum istarum ac pestis causa exstiterunt, vel potius utri popu-
 latores fuerunt ac pestem ipsimet dederunt? Nonne ipsi? quibus
 perinde contingit, ut, si quis in caelum iaculans, postea telis in se
 decidentibus vulneratus, non sibi, sed caelo causam plagarum tri-
 bueret. Eos igitur Romanis oppidatim, quanta verbis explicari
 nequit, calamitatem invexisse, totque captivorum tamque direptae
 regionis maxime reos esse, pacem auribus respuentes, tantum ut
 me perderent, ex his liquet. Subit autem patriarchae nequitiam

- A.C. 1343 πατριάρχου, εἰ δεῖ μὴ μᾶλλον τὴν πονηρίαν, ἢ ἀπραγμοσύνην λέγειν, θανατῶσαι, ὅτι, πολλὰ πολλάκις ἐμοῦ περὶ εἰρήνης δεηθέντος καὶ μάλιστα αὐτοῦ, οἷα δὴ προστάτου τῆς εἰρήνης καὶ καθημέραν εἰρήνην πᾶσιν ἐπιλέγοντος, τότε μὲν οὐδέποτε ἐκάμφθη, οὐδὲ τὰ σπλάγχνα ἔφασκεν ἀνοιγνύναι τὴν ἐκκλη-5
- V. 488σίαν, ἀλλ' ἦσαν σκληρότερα χαλκοῦ, νυνὶ δ' ὅτε τῶν πλα-
C σμάτων καὶ ψευδολογιῶν ἀκήκοε παρακοιμωμένον, ὅτι καθ' ἡ-
δονὴν μάλιστα εἰσιν αὐτῷ, ἑξαίρνης πρῶτος καὶ ἡμερος ἀνε-
φάνη. καίτοι γε ἐροίμην αὐτὸν, ὅποιαν τινὰ λέγει τὴν ἐκκλη-
σίαν ταύτην. εἰ μὲν γὰρ τὴν καθόλου τῶν ἐπισκόπων ἀδελ-10
φότητα, ἴστω μηδέποτε ἐμοὶ τὰ σπλάγχνα κλείσασαν ἐκείνην,
ἀλλ' ἀνεργμένα μοι εἰς τόδε ἑξαρχῆς διατηροῦσαν· οἱ πλεί-
ους γὰρ ἐμοὶ φρονοῦσιν ἴσα, καὶ πολλὴν αὐτῶν ὠμότητα κα-
ταγινώσκουσι τῶν πολέμων καὶ τῶν φόνων ἕνεκα. εἰ δ' αὐ-
τὸν καὶ τοὺς συνόντας τινὰς λέγει, πρῶτα μὲν οὐδ' αὐτοῖς 15
τοῖς γινομένοις πάντες ἡδονται, ἀλλὰ τῆς ἀπάτης καὶ τῆς
D εἰς τὰ φαῦλα συναρπαγῆς θρηνοῦσιν ἑαυτοὺς, ἔπειτα οὐδ'
ἐκκλησία εἰσὶν οὗτοι, ἀλλὰ τὸ κοινὸν τῶν πεπιστευκότων
ἄθροισμα ἐκκλησία προσηγόρευται· ὧν ὡσπερ ἑξαίρετα οἷ-
τε ἐπίσκοποι εἰσι καὶ τῶν μοναζόντων οἱ λογάδες· ὧν μάλιστα 20
λιστα τὸ ἄριστον καὶ τῶν ὀρθῶν ἐχόμενον λογισμῶν, ἐμοὶ
προσέχουσιν, ὡς δίκαια καὶ λυσιτελοῦντα τῶν Χριστιανῶν τῇ
ἐκκλησίᾳ καὶ προηρημένῳ ἑξαρχῆς καὶ πράττοντι. οὔτε γοῦν
μοι πρότερον κέκλεικε τὰ σπλάγχνα ἢ ἐκκλησία, οὔτε νῦν

magis, (sic enim magis vocanda est,) quam incuriositatem in negotiis admirari, quod, cum saepe ac multum pacem rogaverim, et ipsum praesertim, ut praesidem ac patronum pacis et quotidie pacem apprecantem omnibus, tum quidem precibus nunquam cesserit neque viscera ecclesiam aperire dixerit: sed erant duriora chalybe: nunc ubi commenta et mendacia praefecti cubiculi audivit, quibus ipsi nihil est iucundius, repente mitis ac mansuetudo apparuerit. Tametsi interrogarem libenter, quamnam hanc ecclesiam dicat. Si enim universam episcoporum fraternitatem, sciat illam nunquam viscera clausisse, sed aperta hucusque a principio tenuisse: plures quippe eorum mecum sentiunt, eosque propter bella et caedes multae crudelitatis condemnant. Sin autem se et satellites suos, primum quidem nec ipsi omnes approbant quae fiunt, sed sese circumventos et eodem scelere implicatos deplorant. Deinde non conficiunt ipsi ecclesiam, verum tota fidelium frequentia ecclesia vocatur: cuius velut praecipuae et eximiae partes sunt episcopi et monachorum coetus lectissimi: quorum ut quisque est optimus et rectissime sentiens, ita maxime idem, quod ego, sentit, ut qui ecclesiae Christianae inde ab initio aequum et utilem me voluntate et opere exhibeam. Non igitur mihi prius viscera clausit ecclesia, ne-

ἀνοίγνυσιν, ἀλλ' αὐτὸς ἐπιορκήσας καὶ συνοφαντήσας καὶ ἠδυνήθη διὰ τῶν
 τὸν πόλεμον κεκινηκῶς, ἃ πρότερον οὐκ ἠδυνήθη διὰ τῶν
 πολλῶν αἱμάτων καὶ τῶν ἀνηκέστων καταπράξασθαι κακῶν,
 τὸ ἐμὲ διαφθεῖραι, ταῦτα νῦν ἐλπίσας ἐκ τῶν ψευδολογιῶν
 5 τοῦ φίλου, ἤνοιξεν, ὡς φησι, τὰ σπλάγχνα, οὐχ ἵνα φιλαν-
 θρώπως δέξηται, (τοῦτο γὰρ ἐκ πολλοῦ δεόμενος αὐτὸς οὐκ
 εἰσακούομαι,) ἀλλ' ἵνα καταπίῃ. ταῦτα μὲν οὖν εἰ καὶ τρα-
 χύτερόν πως δοκεῖ εἰρηθεῖν, συγγνώμη τῷ πάθει. ψυχὴ γὰρ
 10 ὑπὸ πολλῶν ἀδικημάτων πιεσθεῖσα καὶ κατώδυνος τοιαῦτα
 οὐκ ἔξενέγκοι καὶ πολλῶν τραχύτερα. πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ
 καὶ τὸ ἐπιτιμίον φησιν ἐμοὶ λύσειν χαριζόμενος. εἰ μὲν
 οὖν εἰδῶς, ἃ δεῖ περὶ τῶν ἐπιτιμιῶν, τοιαῦτα πλάττεται καὶ
 οἶεται ἔξαπατᾶν, συγγνώμη πολλὴ τὸ εἰωθὸς ποιοῦντι. εἰ δ'
 15 ἀγνοεῖ τὴν δύναμιν, ἣν ἔχει περὶ τὰ τοιαῦτα, ὅπερ οἶομαι
 καὶ μάλιστα, ἐγὼ διδάξω. τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ὀρθῶς
 βιοῦσι καὶ νόμοις προσέχουσι θεοῦ καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀ-
 σφαλεῖς εἰσιν, οἱ δὲ τούναντίον ἅπαν. ὅσοις οὖν ἢ ἀσέλ-
 γειαι ἢ ἐπιορκίαι ἢ φόνοι ἢ τι τῶν ἀπηγορευμένων ἕτερον
 20 τολμᾶται ἢ περὶ τὴν πίστιν σφάλλονται, δόγμασι προσέχοντες
 πονηροῖς καὶ διεφθαρμένοις, οὗτοι τῆς μερίδος ἑαυτοῦς ἤλ-
 λοιτριώκασιν τοῦ Χριστοῦ. οὐδεμία γὰρ κοινωνία φωτὶ πρὸς
 σκότος. οἱ ἀρχιερεῖς δὲ τῶν θείων θελημάτων εἰσὶν ἐκφάν-
 τορες καὶ διδασκτικοὶ καὶ προνοητικοὶ τῶν ἄλλων. πρῶτοι

17. ἢ ἀσέλγειαι add. M.

que nunc reserat: sed ipse periurus et calumniator et belli incensor,
 quod antea per multas caedes et iniurias atrocissimas efficere ne-
 quivit, ut me interimeret, id nunc ex mendaciis amici se assecuturum
 confisus, viscera aperit, ut ait, non ut humaniter me accipiat,
 (hoc enim pridem ipse obsecrans non exaudior,) sed ut me devoret.
 Haec si aliquanto aculeatius dicta videantur, affectus meretur veni-
 nam. Animus enim pluribus pressus et exulceratus iniuriis, talia
 et multo etiam asperiora solet edere. Praeter cetera etiam poenam
 anathematis mihi condonaturum pollicetur. Si igitur de poenis
 rem tenens, ut debet, haec fingit et me decepturum sperat, volens
 antiquum obtinenti ignosco. Sin autem, quid sibi in his liceat,
 ignorat, ut equidem reor, ego ipsum docebo. Homines quidam
 vitam sancte et divinis legibus convenienter instituunt, atque in
 religione firmi ac stabiles sunt: quidam prorsus contraria via gradi-
 untur. Quotcumque igitur aut libidine aut periurio aut homicidio
 aut alio quopiam interdictorum se contaminant, aut in fidei do-
 ctrina errore aliquo ducuntur, hi sese a Christi parte abalienarunt:
 nulla quippe societas luci ad tenebras. Episcopi autem divinae vo-
 luntatis interpretes et doctores sunt. Itaque illi primi a spiritu
 docti, quinam propter pertinaciam in malo a Deo praecisi sint,

- A.C. 1343 οὖν ἐκεῖνοι παρὰ τοῦ πνεύματος διδασκόμενοι τοὺς ἀπὸ Θεοῦ
 κεχωρισμένους διὰ τὴν περὶ τὰ φαῦλα ἐπιμονήν, διδάσκουσι
 τοὺς ἄλλους, μὴ αὐτοῖς συναναμίσσονται, μηδὲ συνεσθίειν,
 C μηδὲ συνεύχεσθαι, ὡς ἀπὸ Θεοῦ κεχωρισμένοις, ἴν' ἡ ἐκεῖ-
 νοι ἐπιστρέψωσιν ἀπὸ τῶν φαύλων, αἰσχυνόμενοι τὸν χωρι-5
 σμὸν, ἢ οὗτοι μὴ βλάπτωνται ἐκ τῆς ἐκείνων συνδιαγωγῆς.
 ῥᾶον γὰρ ἂν τις μεταλάβοι κακίας, ἢ μεταδῶ τῆς ἀρετῆς.
 εἰ δ' ἐκεῖνο προβάλλεται, τί οὖν ὁ Χριστὸς εἶπε „πάντα ὅσα
 ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ;” ἀλλ'
 αὐτοῦ τοῦ μακαρίου Πέτρου ἀκονέτω, πρὸς ὃν ἡ ἔξουσία¹⁰
 δέδοται, Κλήμεντι τῷ διαδόχῳ παραγγέλλοντος διαῤῥήδην,
 ὅτι „λύσεις, ἃ προσῆκον, ὁμοίως καὶ δήσεις,” ὡς τὸν μὲν Χρι-
 V. 489 στὸν πρὸς ἐκεῖνον ἀπολύτως εἰπεῖν τὸν λόγον, εἰδὸτα ἀκρι-
 D βῶς, ὡς οὐδὲν δήσει τῶν ἀξίων μὴ δεδέσθαι. Πέτρον δὲ
 αὐθις, παρ' αὐτοῦ τοῦ διδασκάλου ἐμπνεόμενον, καὶ τὸν διο-¹⁵
 ρισμὸν προσθεῖναι τοῦ ὅσα δεῖ, δείσαντα, ὡς ἔοικε, μὴ ὑ-
 στερόν ποτε ἢ τοιαύτη ἐπεισέλθῃ νόσος, καὶ νομίσωσιν οἱ
 ἀρχιερεῖς ἔξουσίαν ἔχειν χωρίζειν, οὓς ἂν ἐθέλωσιν, ἀπὸ Θεοῦ
 ἰδίων ἕνεκα ἐγκλημάτων καὶ παθῶν. ὃ νῦν πέπονθε καὶ οὗτος
 τὴν οἰκίαν ἀγροήσας δύναμιν. δῆλον οὖν, ὡς, ἂν τις ἀξία²⁰
 ποιῇ χωρισμοῦ Θεοῦ, καὶ πρὶν τοὺς ἀρχιερέας φανερόν ποι-
 P. 611 εῖν τοῖς ἄλλοις, ἐκεῖνος ἀπὸ Θεοῦ κεχώρισται, ὥσπερ τῷ
 τῆς Ἀλεξανδρέων ἡγουμένῳ ἐκκλησίας Πέτρῳ τῷ μακαρίῳ

4. συνέχεσθαι M.

alios docent, ne cum ipsis commisceantur, neque cibum simul capiant, neque ipsis, ut a Deo separatis, adhaereant: quo separatione ista pudefacti aut respiscant, aut alii ex eorum consuetudine nihil detrimenti accipiant: proclivius enim est a vitio, quam a virtute similitudinem trahere. Quod si obiiciat, quorsum igitur Christus dixit: Omnia quaecumque ligaveritis super terram, erunt ligata et in coelis? at sanctum Petrum ipsum audiat, cuius gratia potestas data sit. Is Clementi successori suo perspicue ita praecipit: Solves et ligabis, quae fas est. Ut Christus quidem Petro absolute mandet, utpote sciens, neminem immerentem ligaturum: Petrus autem postea, a magistro ipso instinctus, certos terminos constituat. Timuit, ut videtur, ne olim morbus talis irreperet, putarentque episcopi, propter privatas querimonias et animorum suorum perturbationes auctoritatem se habere, a Deo separandi quos luberet: quod in praesens isti usum potestatis suae nescienti accidit. Pater itaque, si quis ut a divina communione secludatur commoverit, etiam antequam id episcopi aliis palam faciant, a Deo abiectum et seclusum esse: quemadmodum dio Petro Alexandrino pontifici de Ario contra Christum furentem prius etiam, quam a sacra synodo praescinderetur, a reliquae ecclesiae corpore a Deo amputatum, et ge-

Ἄρειος ὁ κατὰ Χριστοῦ μανείς, καὶ πρὸ τῆς συνόδου τῆς Α. C. 1343
 ἱεραῖς καὶ τῆς ἐκτομῆς τοῦ λοιποῦ τῆς ἐκκλησίας σώματος,
 ἐκτεμημένος παρὰ Θεοῦ ἀπεκαλύφθη καὶ γεέννης ἄξιος καὶ
 τῆς ἐν ἄδου καταδίκης· ἂν τε μηδὲν τοιοῦτον εἰργασμένος
 5 φαίνεται, ἀλλὰ νόμοις Θεοῦ προσέχων καὶ ταῖς ἐντολαῖς,
 αἰ μάλιστα μέλος εἶναι Χριστοῦ ποιοῦσιν, οὐκ ἂν ἀπ' ἐκεί-
 νου χωρισθεῖη, ἂν πάθους ἕνεκα ἰδίου οἱ ἀρχιερεῖς χωρίζω-
 σιν. ὁ γὰρ μέγας λαμπτήρ τῆς οἰκουμένης Ἰωάννης ὁ χρυ- Β
 σοῦς τὴν γλωτταν, τῆς ποιμνῆς ἀδίκως ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων
 10 ἀπέλαθεις καὶ πολλοῖς κακοῖς προσομιλήσας καὶ ἀφορισμῶ
 καὶ ἀναθέματι ὑποβληθεῖς, οὐδὲν ἀπέβαλε τῆς δόξης· ἀλλ'
 ἐκεῖνος μὲν εἰς αἰὶ Χριστῶ σύνεστι συνδοξαζόμενος, οἱ ἐκ-
 τεμόντες δὲ μᾶλλον ἑαυτοὺς τῆς δόξης ἠλλοτριώσαν τοῦ Θεοῦ,
 φθόνῳ καὶ συκοφαντίᾳ καὶ διαβολῇ καὶ μυρίοις ἄλλοις
 15 πᾶθεισιν ἐκδότους ἑαυτοὺς πεποιηκότες. εἰ μὲν οὖν τι καὶ
 αὐτὸς ἐμοῦ τοιοῦτον ἔχει κατηγορεῖν, οἷον εἶναι ἄξιον ἀπὸ
 Θεοῦ χωρίζειν, λεγέτω καὶ δεικνύτω, καὶ τὴν τε ἐπιτίμησιν
 οἶσω πρῶτος καὶ πρὸς τῶν ἡμαρτημένων τὴν ἐπανόρθωσιν
 20 καὶ φθόνου καὶ συκοφαντίας, ὅτι μὴ παρέσχον κατασφάτ- C
 τειν ἑμαντὸν, ἀπὸ Θεοῦ χωρίζειν ἔγνω, σκοπεῖτω, μὴ οὐ δι'
 ἐμοῦ μᾶλλον, ἢ ἑαυτοῦ τὸ ξίφος ὤθησεν· οὐ γὰρ, Διονύσιος
 ὁ μέγας, ἔπεσθαι, φησι, τὸ θεῖον ταῖς παραλόγοις τῶν ἀρ-

7. οἱ οἰμ. P. 19. οὐκίας P.

*henna inferorumque suppliciis dignum esse, divinitus demonstra-
 tum est. Si vero nihil tale fecisse certum sit, sed eum divinis
 parere praeceptis, quae maxime efficiunt, ut in membris Christi
 numeremur, non utique ab illo separabitur, si motu aliquo turbido
 et a ratione averso episcopi illum fidelium communitate prohibu-
 erint. Magnum enim orbis terrarum lumen, Ioannes ille oris aurei,
 per nefas a grege suo episcoporum sententia iniique depulsus ac
 pluribus miseriis opertus et anathemate percussus, de gloria sua
 nec hilum amisit. Verum is quidem cum Christo semper vivit et
 cum eodem honoratur: qui autem illum communionem multarunt,
 magis semet ipsos a Dei gloria alienarunt, invidia, sycophantia, ob-
 trectatione et aliis vitiosis motionibus, quibus se subiecerant vel
 treceatis. Ergo si ipse quippiam huiusmodi mihi potest obicere,
 quod me a Deo iure separet, proferat, ostendat, et poenam modice
 feram atque ad emendationem peccatorum meorum omnem diligen-
 tiam adhibebo. Si autem sua ipsius dementia, invidia et sycophan-
 tia incitatus, quia me illi iugulandum tradere nolui, a Deo separare
 me statuit, videat, ne in se potius, quam in me, gladium defixerit.
 Nam ut praeclare scriptum exstat apud magnum Dionysium, divinum
 numen cum ratione pugnantes episcoporum affectiones non sequitur.*

- A.C. 1343 χιερέων ὄρμαϊς. εἰ δέ τις δέον εἶναι λέγοι, κὰν ὅπως ποτὲ εἶχε τὰ τοῦ πράγματος φροντίδος ἀξίαν ἠγήσασθαι τὴν ἐπιτίμησιν, καὶ περὶ τὴν διάλυσιν σπουδὴν πολλὴν εἰσενεγκεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ κὰν τούτῳ τῶν δεόντων παραλέλειπται οὐδὲν, ἀλλὰ πολλὰ πολλάκις περὶ τῶν τοιούτων δεθέντι, οὐδὲν οὐ-5
- D δέπω, οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν ἐπιεικὲς ἐλέχθη. ὡς μὲν οὖν εὐθύς ἔξαρχῆς ἐγὼ τε τὰ δίκαια εἰλόμην καὶ τὰ κοινῇ λυσιτελοῦντα ἔπραττον, καὶ οὔτοι πολλὰς συκοφαντίας καὶ διαβολὰς πλασάμενοι τὸν πόλεμον κεκινήκασι, καὶ πολλὰ Ῥωμαίους εἰργάσαντο κακὰ, μᾶλλον δὲ συμπάντων αἴτιοι κατέ-10 στησαν, τὰ μὲν αὐτοχειρία πεποηκότες αὐτοὶ, τὰ δ' ἐμὲ ἀναγκάζοντες οὐκ ἐθέλοντα, μάλιστα' ἂν τις ἐκ τῶν εἰρημένων σαφέστατα κατίδοι. ὅτι δὲ καὶ νῦν οὐ τὴν εἰρήνην ἤρημέ- νοι οὐδ' ἔλεόν τινα λαβόντες τῶν πιπτόντων καθ' ἡμέραν, ἀλλ' ἐμὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὑποχείριον λαβεῖν βουλόμενοι καί-15
- P. 612 τὴν σύμπασαν αὐτοὶ Ῥωμαίων ἀρχὴν ἔχειν, (τοῦτο γὰρ αὐτοῖς σπουδάζεται περὶ πλείστου, ἕτερον δὲ οὐδὲν,) τὴν πρεσβείαν ταυτηνὴν πεποιήνται, ἐκ τῶν πρεσβευομένων αὐτῶν δῆλον. εἰ γὰρ τι ἐπιεικὲς καὶ λυσιτελὲς ἐνεόουν τῷ κοινῷ, οὐκ ἂν οὕτως ἐκείνῳ τῷ συκοφάντῃ καὶ ἀεὶ καταψευδομένῳ-20
- V. 490 ῥᾶστα πειθόμενοι ὑπάγειν ἐπεχείρουν ἑαυτοῖς καὶ καταδουλοῦν ἐμέ· ὅς εἰ μὴ τι ἄλλο, διὰ τὸ γοῦν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τὰ Ῥωμαίων διοικεῖν, βέλτιον ἂν τοῖς πράγμασι χρῆσαι- μην καὶ λυσιτελέστερον αὐτῶν. πατριάρχη μὲν οὖν καὶ

Si quis occurrat, utut se res habeat, non esse parvi pendendam illam poenam ecclesiasticam: sed ut ea solvare, multum in eo studii ponendum, aio etiam in hoc mearum partium nihil praetermississe: sed saepe et impense id orantem nullum unquam hucusque responsum ex aequo et bono impetrasse. Quemadmodum igitur ego inde usque a principio a iustitia non deflexerim, et quae ad commune emolumentum spectarent fecerim, isti vero sycophantiis et obtreccionibus tam crebris bellum conslaverint, Romanosque malis plurimis involverint: immo vero malorum omnium fontes et radices fuerint, et alia quidem per se intulerint, alia me inferre coegerint, ex dictis perspicere facillimum est. Quod autem nunc quoque haud pacem cupiant, nec quotidie pereuntium misericordia tangantur, sed me praeter ceteras iniurias in potestatem redigere desiderent, ut ipsi in totum imperium Romanum dominantur, (hoc enim etiam atque etiam contendunt, nec alia de causa hanc legationem instituerunt,) ex iis, quae postulant, planum evadit. Nam si quid moderatum et rei publicae fructuosum meditentur, non tam prompte illi vanissimo criminatori obsequentes, me sibi subiicere atque ut servum subiugare tentavissent: qui si non aliud, certe quidem quod

τοῖς ἄλλοις οὐδενὸς ἐμέλησεν ἑτέρου, ἢ ὃ προὔθεντο ἕξασθαι. A.C. 1343
 χῆς εὐθὺς, τὸ διαφθεῖρειν ἐμὲ καὶ ποιεῖν ἐκ μέσου, ἵν' ἄρ- B
 χειν ἀδεῶς ἔχοιεν αὐτοί. ἐγὼ δὲ τοῦ κοινῆ λυσιτελοῦντος
 ἔνεκα, ὥσπερ καὶ αἰεὶ, καὶ βούλομαι τε καὶ περὶ πλείστου
 5 ἄγω τὴν εἰρήνην, εἴ γε βούλοιντο καὶ αὐτοὶ τῶν πλασμάτων
 καὶ ψευδολογιῶν ἀποστάντες παρακοιμωμένου διαλύσεις τί-
 θεσθαι. εἰ δ' αὖθις αὐτοὶ τὸν πόλεμον κινοῖεν, μὴ ἐμοὶ τὰ
 ἐσόμενα κακὰ ἐκ τοῦ πολέμου προσλογίζεσθαι, ἀλλ' ἑαν-
 10 τοῖς, πολλῶ τῶν προὔηρομένων δεινότερα, ὡς ὄρω, ἐσό-
 15 ομενα. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ Μυσοῦς καὶ Τριβαλοῦς πόλεις καὶ
 χώρας καταπροϊέμενοι συμμάχους ἐποίησαντο, οἷς ἐπ' ἐμὲ
 διανοοῦνται χρῆσθαι. οἷς ἀνθίστασθαι οὐκ ἂν δυναίμην
 μετὰ Ῥωμαίων τῶν παρόντων· λείπεται δὴ καμὲ συμμαχίαν
 ἑαυτῷ πορίζειν, ἢ τοῖς πολεμοῦσιν ἀντιτίσεται καὶ διαφθε- C
 20 ρεῖ. οὐ γὰρ ἐκὼν εἶναι προήσομαι τὴν ἔμμαντοῦ καὶ τῶν
 συνόντων σωτηρίαν. αὕτη δὲ οὐδαμῶθεν ἄλλοθεν παρέσται,
 ἢ ἐξ Ἀσίας Περσική· οἱ βάρβαροί τε ὄντες καὶ ἀπ' ἐναντίας
 ἡμῶν περὶ τὸ σέβας διακειμένοι οὐδεμίαν φειδῶ ποιήσονται
 τῶν ἐμπιπτόντων ταῖς χερσίν, ἀλλὰ τοὺς μὲν ἀποκτενοῦσι,
 25 τοτούς δὲ ἐπὶ δουλείᾳ ἀποδώσονται. εἰ μὲν οὖν τινα τῶν μελ-
 λόντων διαφθεῖρεσθαι ἔλεον λαβόντες πρὸς τὴν εἰρήνην ἐθέ-
 λωσι χωρεῖν, καὶ γὰρ μάλιστα βουλοίμην ἂν, καὶ ἐν ἡμέραις
 πεντεκαίδεκα πεμπέτωσαν τοὺς ἐροῦντας, ὅτι διαλύεσθαι συν-

20. οὖν add. M.

tamdiu rem Romanam administravi, melius et utilius, quam ipsi, hoc munus obirem, Patriarchae igitur et sociis nihil aliud in studio fuit, quam quod sibi a principio proposuerunt, me nimirum hac luce privare, quo ipsi securius imperare queant. At ego boni communis gratia, quod spectavi semper, pacis sum percupidus eamque facio maximi: si modo et ipsi a figmentis et mendaciis praefecti cubiculi recedentes eam complecti velint. Si bellum instaurarint, ne mihi emersura inde mala, praecedentibus, ut auguror, longe graviora, sed sibi tribuant: quando ipsi Moesis et Triballis urbes et regiones quasi praedam obiecerunt et adversum me auxiliares adsciverunt; quibus quia resistere cum Romanis, quos duco, non valeo, superest, ut et mihi auxilia ad hostes meos debellandos firma comparem: nolo quippe meam meorumque salutem prodere. Ea vero auxilia non aliunde, quam Persarum ex Asia suppeditabunt: qui et barbari et sacrorum cultu nobis dissimiles obviis non parcent, sed alios quidem trucidabunt, alios in servitutum vendent. Quare si periturorum miseratione commoti, ad pacem dare se volent, id ego quoque summpere vehementerque velim: et diebus quindecim mittant, qui me de consensu illorum super hac re certiorum faciat, ut ipse similiter mittam barbarosque iam paratos in

- A.C. 1343 ἔθεντο, ὡς ἂν πέμψας καὶ γὰρ κωλύσω τοὺς βαρβάρους μὴ
 D περαιοῦσθαι πρὸς τὴν Θράκην· παρεσκευασμένοι γὰρ εἰσιν.
 ὕστερον δὲ ἐφ' οἷσιν ἢ εἰρήνη ἔσται θησόμεθα συμβάσεις
 πρὸς ἀλλήλους. εἰ δ' αὖθις ψηφισάμενοι πολεμεῖν μηδὲν
 ἀποκρινοῦνται πλέον, ἐγὼ μὲν μετὰ τὴν προθεσμίαν οὐδενὸς 5
 ὧν ἐγνώκα λυσιτελεῖν ἐμαυτῷ ἀφέξομαι, καὶ θεὸν μαρτυ-
 ρόμενος καὶ ἀνθρώπους, ὡς ἄκων εἰς τὸν πόλεμον χωρῶ
 καὶ τῶν ἐσομένων κακῶν οὐδενὸς τό γε εἰς ἐμὲ ἦκον αἰτίος
 εἰμι. αὐτοὶ δ' εἰ μὴ τι ἄλλο, τῶν γοῦν πόλεων πρόνοιάν
 τινα ποιείσθωσαν τῶν αὐτοῖς προσεχουσῶν, ἵνα μὴ παντά-10
 πασι διαφθαρεῶσιν ὑπὸ τῶν βαρβάρων· τὴν γὰρ ἐκείνων συμ-
 φορὰν ἐν τοσαύτῃ φροντίδι τίθεμαι, ὅσην καὶ τῶν ὑπ' ἐμέ."
 τοιαύτην ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς πρέσβεις ὑπὲρ ὧν ὁ πατριάρχ-
 P. 613 χης κατηγόρει τὴν ἀπολογίαν θέμενος, ἔπειτα γράψας καὶ τὰ
 ἴσα πρὸς τε πατριάρχην καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ Χρυσοβέργη 15
 τὸν Ἰωάννην συνέξεπεμπεν αὐτοῖς εἰς βασιλίδαν πρεσβευτήν.
 οὐ. "Ἐτι δ' ἐν Διδυμοτείχῳ τῶν πρέσβειων διατριβόν-
 Βτων, ἦκον ἐκ Φερῶν πρὸς βασιλέα πρεσβευταί, πρῶτα μὲν
 V. 491 παραιτούμενοι ἐφ' οἷς πρὸς αὐτὸν ἠγνωμονήκασι, μὴ μόνον
 οὐ πειθόμενοι τὰ βελτίω συμβουλεύοντι, ἀλλὰ καὶ τὸν ἦκοντα 20
 παρ' αὐτοῦ πρεσβευτήν ἀπεκτονότες, ἔπειτα δὲ καὶ τὰς συμ-
 φορὰς ἐξετραγῶδουν, αἷς περιπεπτώκασιν ἐξ ἀβουλίας, καὶ
 ἐδέοντο σφίσι βοηθεῖν, ὡς, εἰ μὴ παρ' αὐτοῦ τινος ἐπικουρίας
 τύχοιεν, ἄρδην ἀπολούμενοι. μετὰ γὰρ τὴν βασιλέως ἐκεῖθεν
 ἀναχώρησιν περιστρατοπεδευσάμενος ὁ Κράλης, τὴν μὲν 25

Thraciam transmittere ne sinam. De conditionibus postea inter nos
 conveniet. Sin renovare bellum mavolent ac nihil respondebunt,
 equidem post diem praestitutum, quod in rem meam sit, nihil
 omittam, Deum hominesque testatus, me ad arma ingratis redire
 et imminentium cladum, quod ad me attinet, nullius causam esse:
 ipsi vero saltem urbibus suis caveant, ne a barbaris penitus con-
 quassentur: quarum calamitas non minus, quam mearum, mihi curae
 ac sollicitudini est. Haec ubi imperator legatis super criminationi-
 bus patriarchae respondit, ad eundem et alios de iisdem rebus
 litteras dedit, ac Ioannem Chrysobergem una cum legatis ad impe-
 ratricem misit.

75. Legati Didymoticho nondum excesserant, cum alii Pheris
 superveniunt, qui ante omnia veniam sceleris sui imperatorem ro-
 gant, quod non solum meliora consulenti non paruissent, sed in-
 super legatum eius mactavissent. Deinde miserias, in quas stultitia
 sua praecipitassent, tragice commemorant: opem flagitant, quam
 nisi ab ipso consequantur, funditus perituros. Etenim postquam
 inde discesserit, Cralem ipsos cinxisse, regionemque ferro et igni

χώραν ἔτεμε καὶ ἐδήλωσε κατὰ κράτος, τὴν πόλιν δὲ εἰς το- A.C. 1343
 σοῦτον ἤγαγεν ἀπορίας πολιορκῶν ἐπὶ συχνόν τινα χρόνον C
 ἐφεξῆς, ὡς κινδυνεύειν ἤδη παρανάλωμα λιμοῦ γενέσθαι.
 Φεραῖοι δὲ ἐν χρόνῳ κινδύνου ἤδη καθεστῶτες, μόλις τὰ λυ-
 5 σιτελοῦντα συνεώρων, (παθῶν γὰρ νήπιος ἔγνω,) καὶ ἐπε-
 ψηφίσαντο Καντακουζηνῷ τῷ βασιλεῖ προσχωρεῖν, ὡς τῆς
 εἰς ἐκεῖνον φιλίας ἀνήσονται Κράλην τὴν πολιορκίαν· ὕπερ
 καὶ ἐγένετο. μετὰ γὰρ τὴν βασιλέως εὐφημίαν καὶ τὴν
 μνήμην τὴν ἐν τοῖς ἱεροῖς ἀνακωχὴν τινα παρέσχετο ὁ Κρά-
 10 λης τοῦ πολέμου, καὶ οὐ πολὺ τῆς πόλεως ἄποθεν ἐστρατο-
 πεδεύετο ἐλθῶν. ὅσοι δὲ βασιλέως ἦσαν φίλοι τῶν ἐν τέλει D
 Τριβαλῶν, συνεβούλευον Φεραίοις τάχιστα ἐλθόντας πρὸς
 ἐκεῖνον ἄρχοντα τῆ πόλει δέχεσθαι, ὡς ἀφεξομένου παντιά-
 πασι τοῦ Κράλη, εἰ τοιαῦτα γένοιτο. τούτου μὲν οὖν ἕνεκα
 15 ἤκουον οἱ Φεραῖοι καὶ ἐδέοντο βασιλέως δεδακρυμένοι πέμ-
 πειν σφίσιν ἄρχοντα καὶ ἀπαλλάττειν τοῦ κινδύνου. βασι-
 λεὺς δὲ τότε ἄστατον τῆς τῶν ἀνθρώπων τύχης συνορῶν,
 (οἱ γὰρ πρὶν μεγάλην φροσῶντες καὶ οὐδ' ἄκροισι ὡσὶ δεχόμενοι
 τὴν ὑπὸ βασιλεῖ δουλείαν, ἀλλὰ καὶ τὸν πρεσβευτὴν ὡμῶς
 20 καὶ ἀπανθρώπως κατατεμόντες καὶ πολλὴν ἐπιδειξάμενοι
 αὐθάδειαν καὶ θρασύτητα, νῦν ἤκουσι ταπεινοὶ καὶ δε- P. 614
 δακρυμένοι, ὑπὸ μεγάλων πιεσθέντες συμφορῶν, καὶ δε-
 ὄμενοι ἐκεῖνα, ἃ εἰ τότε αὐτοῦ συμβουλευόντος ἐπέθοντο,
 οὐκ ἂν εἰς τοιαύτας κατέστησαν ἀνάγκας,) ἔπειτα ἐννοῶν

hostiliter devastasse: urbem continenti ac longinqua obsidione ad
 eam alimentorum penuriam redegisse, ut iam periculum sit, ne
 fame ad extremum consumpti intereant. Ita Pheraei medio iam
 in discrimine vix tandem, quid expediret, videbant: malo enim accepto
 stultus sapit. Et scitum fecerant, ut in Cantacuzeni ditionem se
 conferrent, utpote Crale ob amicitiam, qua cum illo devinctus es-
 set, obsidionem laxaturo; id quod est factum. Nam ut ei tamquam
 imperatori faustum acclamarunt eiusque in sacris meminerunt, Crales
 inducias aliquantas fecit et nonnihil ab urbe recedens castra posuit.
 Quicumque vero de Triballis proceribus imperatori bene volebant,
 Pheraeae monebant, ut quam citissime eum adirent praefectumque
 ab eo acciperent: sic namque Cralem omnimodis obsidionem solu-
 turum. Veniunt Pheraei et flentes imperatorem obsecrant, ut prae-
 fecto dato, periculo eos liberet. Imperator humanae fortunae mu-
 tabilitatem perpiciens, (qui enim prius superbia inflati nec verbum
 audire de subiectione sustinuerant, quin etiam legatum crudeliter
 immaniterque dissecuerant, et se perquam contumaces ac praefi-
 dentes ostenderant, ii nunc humiles et perfusi lacrimis, pressi ca-
 lamitatibus veniebant, et illa petebant, in quibus si tunc utiliter

A. C. 1343 καὶ οὖτος πόλεως πάντα ἀρίστης ἢ Ῥωμαίων ἡγεμονία ἀποστερεῖσθαι μέλλει, ἐδάκρυσεν μὲν ἐπὶ μικρὸν, εἶτα ἐχρημάτιζε τοῖς πρέσβεσι, καὶ τῶν τε ἡμαρτημένων παρείχετο συγγνώμην καὶ χρηστότερα ἐλπίζειν ὑπετίθει, ὡς πᾶν ὀτιοῦν ὑπὲρ αὐτῶν ποιήσων. ἐκείνους μὲν οὖν οὕτως ἐψυχαγωγεί5
 B συμφορῶν Ῥωμαίοις ὁ πόλεμος κατέστη. τὰς γὰρ ἐσπερίους ἤδη πάσας πόλεις ἐποιήσαντο ὑφ' ἑαυτοῖς οἱ Τριβαλοί. δέ-
 V. 492 δοικα δὲ μὴ, τούτου μηχανομένου, καὶ Μακεδονίας ἄρξωσι10
 παντάπασιν. ἤδη γὰρ οὐκ ὀλίγας ἔχουσι. Φεραῖοι δὲ ὡσπερ ἠκούσατε παρὰ τῶν πρέσβεων, εἰ μὴ τις παρ' ἡμῶν ἐπι-
 κουρίας τύχωσιν, οὐκ ἂν ἔτι πρὸς τὸν πόλεμον ἀντέχειν
 δύναιντο, λιμῶ καὶ πολιορκίᾳ πιεσθέντες. ἔξοστιν οὖν ὑμῖν
 ἤδη τὸ τοῦ πολέμου κέρδος συνορᾶν, ἐγὼ δὲ ὑμῶν θανάμ15
 ζω, ὅθεν οἴεσθε δύνασθαι βασιλείαν ἔχειν, τῶν συνεχόντων
 αὐτὴν εὐποροῦντες οὐδενός. οὕτε γὰρ ἔστιν ἐν ὑμῖν, ὅς ἂν
 τῶν ἄλλων ἄρχειν δύναται καὶ πρόνοιαν ποιεῖσθαι τῶν κοι-
 C νῶν, εἰ μὴ πού γε φαίητε παρακοιμώμενον. οὕτε γὰρ βα-
 σιλεὺς διὰ τὴν ἡλικίαν τὴν Ῥωμαίων ἄγειν δύναται ἀρχήν,20
 ἢ τε βασιλὶς ἢ τούτου μήτηρ οὐ διὰ τὴν γυναικειαν ἀσθένειαν μόνον, οὐ γὰρ ἂν ἐξαρκοίη πρὸς τοσοῦτον πραγμάτων ὄγκον, ἀλλὰ καὶ τὸ τὴν ἐξουσίαν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων περι-
 ηρηῆσθαι, ὡσπερ ἐν φρουρᾷ διάγει τοῖς βασιλείοις, ὀλίγον

suadenti obtemperassent, in tam acerbos casus nunquam incidissent,) deinde considerans, qualem urbem, nempe modis omnibus praestantissimam, Romanum imperium amitteret, continere lacrimas non potuit. Tum legatis respondens veniam commissorum dedit bonoque animo esse iussit, se eorum causa facturum omnia. Istiusmodi verbis eos deliniebat, et ex magnis angoribus ac desperatione recreabat: iterumque Byzantinos legatos accersens, Videtis, inquit, quas aerumnas Romanis bellum hoc generarit? Occidentales enim urbes universas suae ditionis ac potestatis Triballi fecerunt: timeo, ne etiam tota Macedonia potiantur, cuius oppida in praesens non pauca obtinent. At Pheraei, quod ex ore legatorum percipistis, a fame et hoste simul obsessi, nisi a nobis succurratur, diutius se tueri non poterunt. Licet igitur iam, quantum lucri e bello factum sit, discere. Equidem miror, unde putetis posse vos imperium retinere, cum qui ipsum defendat et conservet, habeatis neminem: neque enim inter vos est, qui praesesse aliis et communi providere sciat: nisi fortasse praefectum cubiculi nominetis. Nam nec imperator propter impuberem aetatem Romanum principatum rexerit, et Augusta, eius mater, non solum propter femineam imbecillitatem tantae rerum moli sustinendae impar est, sed etiam po-

ἀποδέουσα τῶν ἐν δεσμοτηρίῳ διαγόντων. τί γὰρ ἐκείνων A.C. 1343
 διενήνοχεν, εἰ μὴδὲν μῆτε βουλευσασθαι, μῆτε πράξαι τῶν
 δεόντων δύναται, ἀλλὰ τοῖς ἐψηφισμένοις ὑπὸ τῶν ἀρχόν-
 των ἐπεσθαι ἀνάγκη ἔχει; τὰς τε πόλεις ἀπολωλέκατε, τὰς
 5 μὲν αὐτοῖς Μυσοῖς παραδεδωκότες, ἴν' ἔχητε συμμάχους D
 ἐπ' ἐμὲ, τῶν δ' ὑπὸ Τριβαλοῖς δεδουλωμένων. καὶ αἱ λει-
 πόμεναι δὲ, ἔτι πρὸς ἐμὲ τε καὶ ὑμᾶς διηρημέται, τὰ μὲν
 αὐταῖ ἐφ' ἑαυταῖς στασιάζουσαι καὶ διαφθειρόμεναι, τὰ δ'
 10 ὑφ' ἡμῶν ἔξωθεν πολιορκούμεναι καὶ ἔξανδραποδιζόμεναι
 καὶ τὰ δεινότερα ὑπομένουσαι, εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν ἤλασαν,
 καὶ ὀλίγου ἀποδέουσι τῶν ὑπὸ πολεμίοις γενομένων. χρη-
 μάτων τε πόρος οὐδαμῶθεν· τὰ τε γὰρ ἀποκείμενα ἀνάλω-
 ται, καὶ τὰ κειμήλια ἀποδέδοται τὰ βασιλικά εἰς τοὺς κα-
 λούς ἀποστόλους, ὅθεν ὄνησις οὐδεμίᾳ περιγίνεται· ἔω γὰρ
 15 τὰ ἡμέτερα τσαυτὰ ὄντα λέγειν· καὶ αἱ πρόσοδοι ἐκλελοίπασιν P. 615
 τῶν κοινῶν τῆς χώρας διεφθαρμένης. πρὸς τούτοις δὲ καὶ
 οἱ μέγα δυνάμενοι καὶ βασιλεῖ συμπράττοντες πρὸς τὴν ἀρ-
 χὴν οἱ μὲν διὰ τὴν εἰς ἐμὲ εὐνοίαν χρημάτων ἀποστερη-
 θέντες καὶ πρὸς πείραν πολλῶν πρότερον κακῶν ἐλθόντες,
 20 οὐκ οἰκοῦσι δεσμοτήρια, οἱ δ' ὅτι ἐμνήσθησαν εἰρήνης,
 ὁρῶντες οἷ κακῶν ὁ πόλεμος χωρήσει, καίτοι γε κάκεινοι
 τούτου αἰτιώτατοι γεγεννημένοι, ἄπρακτοι κάθηται ἐν ταῖς
 οἰκίαις, οὕτω πρόσ τεταγμένον ὑπὸ παρακοιμημένον. ὥσπερ

5. ἔχοιτε P. 8. ταυτὰς M. 13. τὰ ante βασιλ. add. M.

testate ab archontibus spoliata, in palatio non secus atque in cu-
 stodia manet, parumque ab iis differt, qui in carcere victitant.
 Quid enim differat, amabo, si ei nihil neque consultare, neque
 agere quod opus sit conceditur, sed illorum decreta probare et
 sequi cogitur? Urbes autem perdidistis: nam alias ipsi Moesis pre-
 tium societatis contra me dedistis, alias Triballi subegerunt: reli-
 quis inter me vosque divisus, earum partim intestinis agitantur
 discordiis et sibimet exitio sunt, partim a nobis foris obsessae iugum
 accipere coactae gravissimisque attritae incommodis, in extremas
 difficultates coniectae sunt, nec alia fere conditione sunt, quam si
 ab hostibus subiugatae forent. Pecuniae facultas nulla. Nam et
 aerarium est exinanitum et thesauri absumpti, ornamentaque impe-
 ratoria divendita, et in egregias istas classes, unde nulla rediit
 utilitas, impensa sunt, (de nostra enim tam immensa pecunia taceo,) et publica vectigalia, vastata regione defecerunt. Adde huc, quod
 opulenti et imperatoris defuncti in gubernando administrati alii, quod
 mihi vellent, pecuniis spoliati et variis antea vexati modis, nunc
 carceres incolunt, alii, quoniam cernentes, quantam vim incommo-
 dorum hoc bellum esset pariturum, (quamquam eiusdem primarii
 auctores iidem ipsi fuissent,) pacis mentionem intulissent, domi

A.C. 1343 ἀκούω καὶ πρωτοστράτορα τὸν Συναδητὸν πεπονθέναι νῦν.
 Β καὶ ἡ στρατιὰ δὲ ἡ μὲν διέφθαρτο δοκοῦσα εὐνοεῖν ἐμοί,
 ἡ δὲ ὑποπτευομένη ἀμελεῖται, τὸ λειπόμενον δὲ ὀλίγον. πό-
 θεν οὖν οἴεσθε τὴν ἀρχὴν συστήσεσθαι ὑμῶν μηδὲν ἔχοντες
 τῶν σώζειν δυναμένων; ἂ πάντα χρὴ καὶ ὑμᾶς σκεψαμένους, 5
 καὶ βασιλίδι καὶ πατριάρχῃ καὶ τοῖς ἄλλοις ἀπαγγείλαν-
 τας, τὴν εἰρήνην ψηφίσασθαι κοινῇ, καὶ μὴ διὰ κακοβου-
 λίαν καὶ τὰ μικρὰ λείψανα ταῦτα, ἃ τῆς Ῥωμαίων ὑπολέ-
 λειπται ἡγεμονίας, διαφθεῖραι." τῶν πρέσβειων δὲ πρὸς οὐ-
 δὲν ἕτερον ἀντειπόντων τῶν εἰρημένων, ἡ ὅτι ἡ βασιλὶς οὐχ ἰο-
 ῶσπερ ἠγγέλτο αὐτῷ, τοῖς βουλευμάσι τῶν ἀρχόντων ἐπε-
 σθαι ἀνάγκην ἔχει, ἀλλ' αὐτῇ τῶν πραγμάτων οὕσα κύρια,
 τὰ δοκοῦντα πράττει, πάντων δουλευόντων ἀκριβῶς, „οὐδὲν
 C ἂν" εἶπεν „εἰκῆ καὶ μάτην ἐξενήνεκτο παρ' ἐμοῦ, εἰ μὴ σαφέ-
 στατα ἦδειν ὥσπερ ἔχει εἰρησόμενον. εἰ δ' αὐτοὶ ἀγνοεῖτε, 15
 πείραν ἐγὼ ποιήσομαι τοῦ πράγματος, ἔξ ἧς ἔσται καὶ ὑμῶν
 καταφανὲς εἰρημένον, ὥσπερ ἔχει. Χρυσοβέργῃ γὰρ τῷ παρ'
 ἐμοῦ πρεσβεύοντι λόγους ἀναθήσω τινὰς, ὥστ' αὐτοὺς μόνος
 μὴ βασιλίδι ἀπαγγέλλειν, ὥσπερ εἶωθα καὶ πρότερον ποι-
 V. 493 εἶν. εἰ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων τοῦτο πράττειν συγχω- 20
 ρηθῆ, εὐδελον, ὡς ἔξεστιν αὐτῇ πράττειν ἅττα ἂν ἐθέλη.
 ἂν δ' ἐπ' αὐτῶν κελεύωσι τοὺς λόγους ἀπαγγέλλειν, μηδε-
 μίαν ἕτεραν ἀπόδειξιν ζητεῖν τοῦ τάληθῆ περὶ αὐτῆς εἰρη-
 D σθαι." τοιαῦτα εἰπὼν ἀνεξέπεμπεν αὐτοῖς ἅμα καὶ τὸν Χρυ-

nunc iussu praefecti cubiculi sedent: quod et protostratori modo
 contigisse intelligo: et pars exercitus, quae mihi favere visa est,
 periit; altera pars, ut suspecta, contemnitur; quae restat, modica
 est. Unde igitur, quaeso, imperium constituetis ac firmabitis, cum
 quod vos tueri ac servare possit nihil habeatis? Quae omnia et
 vos ponderare, et imperatrici ac patriarchae ceterisque nuntiare
 communiterque pacem decernere, nec insano consilio etiam parvas
 istas principatus Romani reliquias disperdere oportet. Cum legati
 in uno tantum contradixissent affirmassentque, imperatricem non ut
 ei renuntiatum esset, ab archontum iudicio ac sententia pendere,
 sed per se esse rerum dominam, quaeque sibi viderentur, ea facere,
 omnibus ei accurate obedientibus: At ego, inquit, nisi liquidissime
 scivissem, quid dicerem, nihil frustra temereque protulisset. Quod
 si vos ignoratis, rei periculum faciam. Chrysobergi enim legato
 meo committam, quae solus soli imperatrici indicet, quod et alias
 consuevi. Si ea facere ab ipsis archontibus permittetur, certum
 erit, licere ei quae velit. Sin ad se referrī inusserint, non alia
 probatio requiretur, qua me verum de illa dixisse cognoscatis. Haec
 locutus, simul cum illis Chrysobergem mitti, diebus quindecim

σοβέरण, πεντεκαίδεκα προθεσμίαν ἡμερῶν πρὸς διάσκεψιν A.C. 1343
 διδούς. ἐκεῖνος δὲ Φεραίοις τε ἄρχοντα ἐφίστη, καὶ πρε-
 σβείαν ἐπεμπε πρὸς Κράλην, καὶ ὑπεμίμησε τῶν ὄρκων
 καὶ τῶν συνθηκῶν τῶν πρὸς αὐτόν. οἷς αὐτὸς ἐμμένων, ἤξιόν
 5 κακέϊνον μὴ διαλύειν, ἀλλ' ἀφίστασθαι, Φεραίων αὐτῷ
 προσχωρησάντων, καὶ μῆτε πολεμεῖν, ἀλλὰ καὶ ὅσα δυνατὰ
 συναίρεσθαι πολλὰ κεκακωμένοις ὑπὸ τοῦ πολέμου. αὐτοῖς
 τε Φεραίοις ἐλπίδας ὑπετίθει χρηστοτέρας, ὡς τάχιστα ἀφι-
 ξόμενος παρ' αὐτοῦς καὶ προνοίας τῆς δεούσης ἀξιῶσων.
 10 τοιαῦτα μὲν ἐπαγγελάμενος ἐξέπεμπε κακέϊνους. οἱ ἐκ τοῦ
 Μομιτζίλου δὲ ἀπιοῦσι συντυχόντες τοὺς μὲν καὶ συνέλα-
 βον αὐτῶν, οὓς ὕστερον ἀπέλυσαν γυμνοὺς, οἱ δὲ μόλις
 διαδρᾶναι δυνηθέντες, αὐτῶν πρὸς βασιλέα ἐπανῆκον, πᾶσαν P. 616
 ἀπολέσαντες ἀποσκευήν. ἐφ' οἷς ἄγαν ἤχθητο ὁ βασιλεὺς
 15 ὁρῶν τὴν πόλιν κινδυνεύουσαν, καὶ ἐζήτηι ὅπως ἀμύνοιτο
 Μομιτζίλου βλάπτοντα τὰ μέγιστα. οἱ ἐκ Βυζαντίου δὲ πρε-
 σβευταὶ ἐπεὶ πρὸς βασιλίδι ἐπανῆκον, ἀπήγγελλον τε τοῖς ἄρ-
 χουσι τὰ περὶ τῆς πρεσβείας, καὶ τὰ πρὸς πατριάρχην γράμ-
 ματα παρείχοντο. οἱ δὲ ἤχθητο ἀποτυχόντες ὧν ἐνόμιζον
 20 κατωρθωθέναι. μεταπεμφάμενοι δὲ καὶ Χρυσοβέργην ἡρώ-
 των, εἴ τι ἀπαγγέλλειν ἔχει. ὁ δὲ περὶ μὲν τῆς κοινῆς ἔφη
 πρεσβείας οὐδὲν ἔχειν πλέον τῶν τοῖς γράμμασιν ἐγγεγραμ-
 μένων ἀπαγγέλλειν, ἰδίᾳ μὲντοι πρὸς βασιλίδι λόγους τι- B
 νὰς ἔχειν, οὓς ἐκελεύσθη μηδενὸς ἑτέρου παρόντος, πρὸς
 25 μόνην ἐκείνην λέγειν. οἱ δ' ἐκέλευον λέγειν πρὸς αὐτοῦς

17. ἀπαγγέλλοντες M.

ad deliberandum praefinitis: dein Pheris praefectum designat et Cralem per oratores foederis iuramentorumque admonet: se ea servare docet: ipse ne violet, rogat, sed a Pheraeorum iam sibi ditorum oppugnatione desinat, et bello attentuatis, pro eo ac possit, opituletur: Pheraeos spe bona implet, dum se brevi ad eos venturum, et quatenus indigeant, iis consulturum spondet. Atque cum hac sponsione et illos legatos dimittit. Momitzili autem milites abeuntibus occurrentes partem eorum ceperunt ac rebus ablatis, postea nudos dimiserunt: pars altera, omnibus relictis impedimentis, cum vix effugisset, ad imperatorem reversa est. Qui maiorem in modum irascens, quod urbis periculum videbat, quomodo iniuriam maximam a Momitzilo persequeretur, quaerebat. Byzantini legati ad Augustam reversi archontibus legationem renuntiarunt, atque etiam litteras patriarchae reddiderunt. Qui se felici, quem sperabant, successu frustratos doluerunt. Chrysobergem porro advocatum interrogarunt, si quos nuntios ferret. Respondit ille, de communi eorum

A.C. 1343 καὶ μὴ ληρεῖν ἀδύνατα ἀξιοῦντα. τοῦ δὲ μηδενὶ τῷ ἑτέρῳ
 ἐξειπεῖν ἂν δυσχυριζομένου, ἠπείλουν μαστιγοῦν καὶ ἔκφορα
 τὰ ἀπόρρητα ποιεῖν προσαναγκάσειν. ὡς δὲ οὐδὲν ἐνεδίδου
 πρὸς τὰς ἀπειλὰς, καὶ τὰς πληγὰς ἐπῆγον. ὁ δ' οὐδὲν ἤτιον
 ἔφρασκεν ἀποκρύψειν, ἂν καὶ δεινότερα τολμῶσιν· εἰδότα γὰρ 5
 οἷα πρὸς Βρουλᾶν τῆς εἰρήνης ἕνεκα πρότερον τετόλμηται
 ἐλθόντα, οὕτως ἤκειν παρεσκευασμένον, ὡς πᾶσαν οἴσονται
 κάκωσιν καὶ παροινίαν. ὁ μὲν οὖν οὕτως ἀπίστητος ὤρατο
 C καὶ πρὸς καρτερίαν παρεσκευασμένος τῶν δεινῶν. οἱ δ' ἐπεὶ
 ἐώρων ἀδύνατοις ἐπιχειροῦντες, πολλὰ εἰς αὐτὸν καὶ τὸν 10
 πέμψαντα ὑβρίσαντες, ἔπειτα ἐξήλανον τῆς πόλεως αὐθη-
 μερὸν μηδένα περὶ τῆς προσβείας λόγον ποιησάμενοι. ὁ δὲ
 πρὸς βασιλέα τὰ γεγενημένα ἀπήγγελλεν ἐλθὼν· κακείνός ἤδη
 τὴν εἰρήνην ἀπογνοῦς, ἐστράτευσεν ἐπὶ Γαρέλλαν. Κοντο-
 στέφανος δὲ ὁ ταύτης ἄρχων προσεχώρησεν ἐκὼν τῇ βασι- 15
 λεῖ καὶ παρέδωκε τὴν πόλιν· ἐν ἧ καὶ Καταβοληνὸς Ἰωάν-
 νης πρὸς βασιλέα ἤχθη, τῶν οἰκειῶν τῆς βασιλίδος ὄν. ὄν
 ἔπεμπεν εἰς Βυζάντιον ἀντίκα, μηδενὸς, ὃν εἶχεν, ἀποστρη-
 θέντα, ἧξίου τε αὐθις καταλύεσθαι τὸν πόλεμον καὶ μὴ
 D διὰ τὴν πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν φιλονεικίαν τὰ ἀνήκεστα δεῖ- 20
 νὰ Ῥωμαίους ὑπομένειν. πατριάρχης δὲ καὶ οἱ λοιποὶ οὐδὲν
 ἤτιον, ἢ πρότερον, ἤρουντο πολεμεῖν.

legatione non plus habere se, quod nuntiaret, quam in litteris po-
 situm esset: separatim habere, quae imperatrici dicat, quae iussus
 sit soli, nemine alio praesente, dicere. Illi instant, ut sibi ea ar-
 cana detegat: et ne inepte conetur, quod obtineri non possit. Eo
 asseverante, nulli alteri enuntiatum, flagellis secreta illa expres-
 suos interminantur. Cum ad minas staret imperterritus, plagas in-
 cutiunt. Is nihilo minus, quamvis acerbiora auderent, se arcana
 celaturum affirmabat, scientemque probe quae in Brulam de pace
 legatum antea designassent, ad qualemcumque eorum vexationem
 petulantiamque sufferendam promptum et alacrem venire. Chryso-
 berges adeo intrepidus et ad horribilia quaeque excipienda paratus
 erat. Archontes ut in aëre se piscari viderunt, ipsum et a quo
 veniebat multis probris considerunt: homineque eodem die civi-
 tate pulso, de eo legato apud imperatricem ne mutiverunt quidem.
 Ille ad imperatorem reversus, quid sibi accidisset, narravit. Qui,
 pacis spe proiecta, Garellam cum copiis abiit, cuius praefectus
 Contostephanus non illibenter ei se cum oppido tradidit: in quo et
 Ioannes Cantabolenus, unus e domesticis Augustae ministris, adduc-
 tus est. Quem subito, nulla re spoliatum, Byzantium mittens,
 rursum rogat bellum sedari, et ne per mutuam eorum contentio-
 nem Romani damnis mactentur irreparabilibus. Ceterum patri-
 archa et reliqui bellum, ut semper, malebant.

ος. Βασιλεύς δὲ καὶ τὴν μεγάλην εἶλε Καρόαν φρού- A.C. 1343
 ριόν τι ὁμολογία. ἔνθα διατρίβοντι καὶ πρωτοκνηγὸς ὁ V. 494
 Βατάτζης προσεχώρησε μετὰ τῶν συγγενῶν ὄντων οὐκ ὀλί- P. 617
 γων· καὶ τότε Πολύβοτον, πόλιν Θρακικὴν ὑπὸ τῶν συ-
 5γενῶν κατεχομένην, προσῆγε βασιλεῖ, καὶ Τηρίστασιν τὸ φρού-
 ριόν, ὃ πρότερον αὐτὸς ἔτι βασιλέως Ἀνδρονίκου περιόντος
 οἰκειοῖς ἀναλώμασιν ἐτείχισεν. ἔφασκέ τε, ὡς ἐν μὲν ταῖς
 ἀρχαῖς τοῦ πολέμου μάλιστα, νομίσας περὶ βασιλέα ἡγνω-
 μονηκέναι καὶ τοῖς ἐκείνου παισὶν ἀδίκως ἐπιβουλεύειν καὶ
 10 παραιρεῖσθαι τὴν ἀρχὴν, ἀποστῆναί τε αὐτοῦ διὰ τὴν νομι-
 ζομένην ἀδικίαν καὶ πολεμεῖν ἀπάσῃ δυνάμει. τοῦ χρόνου
 δὲ τριβομένου καὶ τῶν Ῥωμαίων ἀπολλυμένων ἀκλεῶς ὑπὸ
 τοῦ πολέμου, ὁρῶν ὡς βασιλεῖ μὲν τὰ τε Ῥωμαίοις κοινῇ
 συνοῖσόντα καὶ τοῖς βασιλέως σπουδάξεται παισὶ, παρακοι- B
 15 μωμένῳ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἄγονσι τῶν Ῥωμαίων τὴν
 ἡγεμονίαν, οὐδὲν ἔστι προὔργου, ἢ πάντας διαφθεύραντας
 ἐκείνους ἄρχειν, βασιλέως δὲ τοῦ πειδὸς ὀλίγα ἢ οὐδὲν
 φροντίζοντας, καὶ τῆς τῶν ἄλλων σωτηρίας, συνιδῶν τε ἐκ
 τῶν γινομένων ὡς ἐκείνοι ἀδικοῖεν καὶ διαφθεύροιεν φανλό-
 20 τητι τρόπων τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων, ἀποστῆναί τε ἐκείνων
 καὶ προσχωρῆσαι βασιλεῖ, καίτοι γε μεγάλας ἀφορμὰς ἔχων
 τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐνοίας. τῷ τε γὰρ νιῶ συνώκισε τὴν πα-
 τριάρχου θυγατέρα, καὶ τὴν αὐτοῦ τῷ μεγάλῳ δουκὸς νιῶ
 ἐξέδωκε πρὸς γάμον. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων συγγενείας πρὸς C

76. Imperator castellum quoddam, magnam Caryam, deditione
 acquirit. Illic versanti et venatorum princeps Batatzes cum cogna-
 tis non paucis se permisit, et Polybotum, urbem Thraciam a neces-
 sariis suis occupatam, in eiusdem fidem adduxit, et Teristasin oppi-
 dulum, quod ipse prius imperator, vivo Andronico, suo sumptu
 muris circumdederat. Hic Batatzes fatebatur, se in primordio belli
 huius, cum putaret, eum in imperatorem demortuum esse ingratissimum
 et eius filii scelerate insidiari iisque imperium eripere, se
 ab eo defecisse et contra quantum valuisset pugnassisse. Tempore
 autem labente et Romanis nulla cum laude bello intereuntibus,
 cum observaret, ipsi communes Romanorum et liberorum impera-
 toris rationes cordi ac studio esse, praefecto autem cubiculi et
 aliis, in quorum manu esset imperium, nihil esse tam optatum,
 quam ut occisis omnibus ipsi regnarent, imperatoris vero pueri et
 ceterorum salutem eos parvi aut nihili pendere: cum item ex factis
 notaret, esse homines improbos et vitiositate sua imperium Roma-
 num perdere, ab illis ad ipsum transiisse, quamvis causas ipsis
 studendi non leves haberet. Nam et filio suo patriarchae filiam
 desponderat et suam magni ducis filio coniunxerat. Sed quamvis

- A.C. 1343 αὐτοὺς καὶ οἰκειότητος, βδελύξασθαι τε τοὺς τρόπους καὶ τὴν παρὰ βασιλεῖ διατριβὴν ἐλέσθαι μᾶλλον. βασιλεὺς δὲ ἀσμένως τε ἐδέξατο καὶ τῶν τε λόγων καὶ τῆς κρίσεως χάριν ὁμολογεῖ· καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ τοῦ προσεχωρηκέναι ἀμειβόμενος, αὐτῇ μὲν τὴν μεγάλου στρατοπεδάρχου 5 παρείχετο ἀξίαν, τοῖς ἄλλοις δὲ τῶν συγγενῶν ἐκάστη ἀναλόγως καὶ τιμὰς παρείχετο καὶ προσόδους ἐτησίους. εἶτα σὺν ἐκείνῳ εἰς Τηρίστασιν ἐλθὼν, ἐκείνην τε παρελάμβανεν ἐκείνου παραδιδόντος, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν πολίχνια καὶ τὰ φρούρια προσεχώρουν. Καλλιούπολις δὲ καὶ Ἐξαμίλιον ἀντεῖχον καὶ πᾶσαν δεῖν ᾔοντο μᾶλλον ὑπομένειν 10 πολιορκίαν, ἢ προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ. ἔτι δὲ αὐτῇ περὶ Χερδρόνησον διατριβόντι Σουλμῖαν, τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν σατραπῶν εἷς, εἰς Χερδρόνησον μετὰ στρατιᾶς περαιωθείς, συνεγένετο τῷ βασιλεῖ ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς, καὶ ἵππους τε παρεί- 15 χετο καὶ ὄπλα δῶρα καὶ στρατιὰν οὐκ ὀλίγην συμμαχεῖν. φιλοφρονηθεὶς δὲ ὑπὸ βασιλέως καὶ αὐτὸς, ἀνέστρεφεν εἰς τὴν Ἀσίαν. βασιλεὺς δὲ τὰ μήπω προσχωρήσαντα πολίχνια ἐπήει καὶ κατεδουλοῦτο, καὶ πρὸς Μυριόφυτον ἐλθὼν ηὐλίσατο τὴν νύκτα ἐν οἰκίᾳ μεγάλῃ διωρόφῳ. εἰδίστο δὲ διά- 20 τε τὴν βραχύτητα τῆς ἡμέρας· χειμῶν γὰρ ἦν καὶ τὸ ἀνάγκη ἔχειν ἄχοι νυκτὸς ἔφιππον εἶναι, (οὐ γὰρ ἦν ὅποι τῶν ἵππων ἀποβάντας ἄριστον αἰρεῖσθαι, τῆς Θουρίας ἀπάσης ὑπὸ V. 495 τοῦ πολέμου ἀοικητοῦ γενομένης πλὴν τῶν πόλεων,) ἀρχομέ-

15. συνεγένετο P.

affinitate et necessitudine cum iis ita copulatus esset, tamen mores eorum detestatum, facere ab imperatore malle. Imperator virum libenter accipit, et tum de oratione hac, tum de iudicio gratias agit: eumque pro isto erga se animo, et quod ad suas partes accessisset, remunerans, magnum stratopedarcham creat: cognatis aliis cuique pro portione honores et annuas mercedes attribuit. Post cum illo Teristasin veniens castellum, eo tradente, occupat. Finitima quoque castella et oppidula se dedunt. Calliopolis et Hexamilium, qualemcumque potius obsidionem sustinendam, quam deditionem ei faciendam, arbitrantia, resistunt. Adhuc in Chersoneso manebat, cum Sulimanus, unus ex Asiae satrapis, qui in eam peninsulam cum exercitu traiecerat, Aegospotami in colloquium veniens, equos, arma et non exiguam militum manum ad auxilium ei donavit. A quo vicissim comiter acceptus, in Asiam rediit. Imperator reliqua oppida in potestatem adduxit et Myriophyti in amplis aedibus, duas contignationes habentibus, pernoctavit. Consueverat autem propter brevitatem diei, (ut hibernis mensibus,) et quod necesse erat usque ad noctem equo insidere, (non enim inveniebant, ubi descenden-

νης εὐθὺς ἡμέρας ἀριστῶν καὶ οὕτω διημερεύειν. οἱ περὶ Δ. C. 1343
 αὐτὸν δὲ κατὰ τὸ ἔθος ἀναγκάζοντες ποιεῖν, οὐκ ἠθέλησε,
 δεῖσθαι μὲν τροφῆς εἰπὼν, ἀναχωρεῖν δὲ ἐπείγεσθαι οὕτως
 αὐτομάτως· αὐτίκα τε ἐπέβησαν τῶν ἵππων, κελύσαντος ἐ-
 5 κείνου, καὶ πρὸς ἑτέραν πολίχνην οὐ πολὺ διέχουσαν Μυριο-
 φύτου, Χώραν προσαγορευομένην, ἦλθον, ἔτι μῆπω προσχω-
 ρήσασαν. πέμπας τε ὁ βασιλεὺς προσηγόρευε τοὺς πολίτας
 καὶ παρήγει προσχωρεῖν. οἱ δ' ἀντὶ προσηγορίας κακῶς
 ἤκειν ἔφασαν αὐτόν. αὐτοὺς δὲ ἀμνηεῦσθαι προθυμότερα,
 10 αὐτὰν ἐπέη, ἀπὸ τῶν τειχῶν. τοῦ πρεσβευομένου δὲ κατηγοροῦν· B
 τος, ὅτι ἀνοήτως καὶ θρασέως ἀποκρίνοιτο βασιλεῖ προσαγο-
 ρεῖοντι, ἕτερον ἔφασαν ἐκεῖνοι βασιλέα ἔχειν, αὐτὸν δὲ ἐν οὐδέ-
 νων ἄγειν μοῖρα, καὶ ὕβρεις αὐτίκα κατέχεον αὐτοῦ πολλάς.
 ἔτι δὲ περὶ τὰς ὕβρεις ἐκείνων ὄντων, σεισμὸς ἐγένετο ἐξαίσιος
 15 οἶος, καὶ τὰ τε τείχη κατέπιπτε τῆς πόλεως καὶ τῶν οἰκιῶν ὑπὲρ
 τὰς δύο μοῖρας, καὶ κατεχώσθησαν ὑπὸ τε τῶν τειχῶν καὶ τῶν
 οἰκιῶν ὑπὲρ τριακοσίου. ὅσοι δὲ διέφυγον τὸν κίνδυνον, βα-
 σιλεῖ προσέδραμον ἐξεληθόντες, καὶ ἐδέοντο μὴ σφᾶς καὶ τέ-
 κνα περιδεῖν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀνδραποδισθέντας ἄν. τῆς C
 20 αὐτῆς δὲ ὥρας ὑπὸ τοῦ σεισμῶ ἐκείνου καὶ ἡ οἰκία, εἰς ἣν
 ἠῶλισατο ὁ βασιλεὺς τὴν νύκτα, κατέπεσεν ἐκ θεμελίων, καὶ
 ἡ περὶ βασιλέα τοῦ θεοῦ πρόνοια ἐγένετο καταφανής, οὕτως
 ἐκ προδήλου κινδύνου ῥυσαμένου. εἰ γὰρ, ὥσπερ οἱ περὶ αὐ-

tes pranderent, tota Thracia in solitudinem praeter urbes bello
 redacta,) mox ipso diluculo prandere et sic diem traducere. Comi-
 tibus itaque ad observandam consuetudinem impellentibus, non
 paruit, cibo se quidem indigere affirmans, a semetipso autem ad
 discessum urgeri: statimque iussi equos conscenderunt et ad oppi-
 dulum aliud, Choram dictum, Myriophyto non procul remotum,
 quod nondum se dediderat, venerunt. Imperator per caduceatorem
 cives salutatur eosque ad deditionem hortatur. Illi pro eo, ut resalu-
 tarent, malo fato ipsum advenisse aiunt: si eos oppugnet, a muris
 impigerrime se defensuros. Caduceatori eos reprehendenti, quod
 imprudenter atque confidenter imperatori salutanti responderent,
 alium se habere imperatorem inquit, Cantacuzenum nullo lo-
 co ducere: moxque contumelias in illum ingeminant. Quas cum
 adhuc funderent, terra tremit horribiliter: quo tremore moenia
 oppidi procubuerunt, domorumque amplius duae partes et se-
 pulti ruina aedium ac moenium plures trecentis. Qui salvi re-
 stabant, extra oppidum accurrere obstatarique, ne se cum li-
 beris in servitutem a barbaris abripiendos deserat. Eadem hora,
 eodem terrae motu aedes, in quibus pernoctarat, a fundamentis
 corruerunt, divinaque providentia circa imperatorem eluxit, quae
 certo periculo ipsum liberavit. Si enim comites hortantes audiens,

- A. C. 1343 τὸν παρήνον, ἀριστῶν ἐπέθετο ἐκεῖ, οὐδὲν ἂν ἐκώλυε μὴ αὐτὸν τε καὶ τῶν συνόντων οὐκ ὀλίγους ὑπὸ τῆς οἰκίας καταχωσθῆναι· οὕτως ἦν βραχὺς ὁ μετὰ χρόνος παρεληλυθώς. τῆς δὲ περὶ αὐτὸν στρατιᾶς ὠρημένης τὴν πολίχνην, ὡς πολεμίαν, διαρπάζειν, καὶ τῶν Περσῶν τοὺς ὑπολει-5 πομένους ἀνδραποδίζειν ἐπιχειρούντων, ἐκώλυσε ὁ βασιλεὺς Δ ἔλθῶν καὶ περιέσωσε τὴν πολίχνην. καὶ διπλᾶς ἀπεδίδου τὰς εὐχαριστίας τῷ θεῷ, τοῦ τε ἀπὸ τῆς καταπεσούσης οἰκίας αὐτὸν καὶ τοὺς συνόντας περισωθῆναι, καὶ τοῦ τὴν Χώραν οὕτως ἐτοιμὴν προκειμένην ἐπὶ τὴν διαρπαγὴν περισώσασθαι 10 δυνηθῆναι. ἔπειτα αὐτοῖς τῶν εἰς ἐκεῖνον ὕβρεων συγγνώμην παρασχόμενος καὶ ἄρχοντας ἐπιστήσας, οἱ τὰ τείχη ἀναστήσουσιν, ἀπῆρκεν ἐκεῖθεν πρὸς τὰς ἄλλας πόλεις. οἱ δὲ ἐπιτεταγμένοι πρὸς τὸν τειχιισμόν κατὰ τὸ βασιλέως πρόσταγμα πολλὴν εἰσενεγκάμενοι σπουδὴν, ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τῶν 15 προτιέρων ἀνέστησαν βελτίω καὶ ἐρῶμενέστερα. ἐπεὶ δὲ οὐδενὸς ἐνέδει πρὸς ἀπαρτισμὸν αὐτοῖς, ἐπιβουλεύσαντες οἱ P. 619 κατὰ τὴν πολίχνην, ἐξήλασαν τοὺς βασιλέως ἀθίς καὶ βασιλίδι προσεχώρησαν· καὶ πρὸς πολλῶν δυσχερῶν ἐλθόντες πείραν, ἄχρις οὗ καὶ Βυζαντίου βασιλεὺς ἐκράτησε, διέμει- 20 ναν πολιορκούμενοι καὶ κακῶς πάσχοντες ὑπὸ τῶν περιοικίδων πόλεων.
- A. C. 1344 οἷ. Βασιλὶς δὲ ἡ Ἄννα καὶ ὁ πατριάρχης, ἠῤῥημένον Βδρῶντες ἤδη Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα καὶ πόλεις τε ὕ- V. 496 ποποιησάμενον πολλὰς καὶ στρατιὰν οὐκ ὀλίγην ἔχοντα, νο-25
9. αὐτῶν P.

illic cibo corpus refecisset, cum non paucis de suis procul dubio obtritus periisset: adeo breve tempus intercesserat. Iam vero cum miles oppidum Choram, ut hostile, vellet diripere, et Persae quod reliquum erat civium captivum ducere aggredierentur, imperator superveniens vetuit oppidumque intactum servavit et duplicatas Deo gratias egit, tum quod a lapsu domus ipsum cum suis asseruisset, tum quod Choram ita direptioni expositam ab ea servare potuisset. Posthaec conviciis ignovit, et aedilibus designatis, qui muros reaedificarent, ad alias urbes inde progressus est. Porro fabri cementarii, pro mandato imperatoris impigre laborantes, brevi spatio meliores ac validiores prioribus extruxerunt: quibus extrema iam manu imposita, incolae, comparatis insidiis, imperatoris factionem rursum expulerunt et ad partes Augustae defecerunt, atque in multas difficultates et infortunia adducti, donec imperator Byzantium occupavit, obsidionem vicinarumque urbium iniurias perpassi sunt.

77. Ceterum Anna imperatrix et patriarcha Cantacuzeni opes plurimum oppidorum copiarumque accessione crevisse animadvertentes,

μίσαντες ἀπορία τοῦ κωλύσοντος αὐτὸν ἠϋξῆσθαι, τὸν μέγαν A.C. 1344
 δοῦκα στρατηγὸν αὐθις ἐψηφίσαντο, καὶ ἐπέτρεψαν τὸν πρὸς
 ἐκεῖνον πόλεμον. ὁ δ' εὐθὺς τὴν στρατιὰν ὅση ἦν παραλα-
 βὼν, ἦλθεν εἰς Ἡράκλειαν. πνθόμενος δὲ περὶ βασιλέως, ὡς
 5 Χαριουπόλει ἐνδιατρίβει ὀλίγῳ πρότερον προσχωρησάσῃ,
 Λογγῖνόν τινα τοῦ δεσμοτηρίου ἔξαγαγὼν, ὃς τῆς εἰς βασι- C
 λέα ἔνεκα ἐδέδετο εὐνοίας, καὶ μετεωρίσας πολλαῖς ἐπαγγελ-
 λίαις, εἰ δυνηθεῖη βασιλέα ἀνελεῖν, ἔπειτα προφάσεως ἔνεκα
 εὐπροσώπου καὶ γράμματα παρέσχετο πρὸς βασιλέα. ἐδήλου
 10 δὲ τὰ γράμματα τοιαῦτα, ὡς πρότερον μὲν αὐτῷ Διδυμο-
 τείχῳ ἐνδιατρίβοντι ἐπιστρατεύσας, συντεθείη συγγενέσθαι.
 τοῦ καιροῦ δὲ κωλύσαντος τὴν συντηχίαν, ἐκεῖνον μὲν οἴκαδ' ἃ
 ἐπανελθεῖν, αὐτὸν δὲ καιροῦ λαβόμενον ταῖς ὑπὸ βασιλέα
 τελούσαις πόλεσιν ἐπιστρατεύσαι, ἃ οὐκ ἐχρῆν ποιεῖν. ὕφ'
 15 ὧν ἀναγκασθέντα καὶ αὐτὸν, καίτοι βουλόμενον οἴκοι δια-
 τρίβειν, εἰς Ἡράκλειαν ἐλθεῖν μετὰ τῆς στρατιᾶς. εἰ μὲν D
 οἷν αὐτῷ πειθόμενος εἰς τὴν οἰκίαν ἐπανέλθοι, κάλλιστ' ἂν
 ἔχοι· πάνσαιτο γὰρ ἂν καὶ αὐτὸς τὴν στρατιὰν ἀνονήτοις
 πόνοις κατατείνων· εἰ δ' ἑτέρως ἔγνωκε, πλέον μὲν οὐδὲν
 20 ἔρεῖν, αὐτὸν δὲ εἰδέναι ὅτῳ ἔγνωκεν ἀντικαθίστασθαι.
 τὸν αὐτὸν γὰρ εἶναι, ὃν πάλαι οἶδε. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ
 γράμματα ἀνέγνω, τὸν ἄρχοντα Ἀπρίων, ὃς παρ' αὐτῷ ἦν,
 τῆς πόλεως προσχωρησάσης, ἔπεμπε πρὸς αὐτὸν, τοιαῦτα ἀν-
 τεπιστείλας, „ἀνέγνων σου τὰ γράμματα, παρικοιμώμενε, καὶ

cum ideo factum arbitrarentur, quia defuisset, qui eius incrementa
 impediret, magnum ducem exercitui de integro praeficiunt, eique
 belli rationes committunt. Is nil cunctatus cum totis copiis He-
 racleam contendit. Audiens autem, imperatorem esse Chariopoli, quae
 se nuper illi tradidisset, Longino quodam e carcere, quo, ut Can-
 tacuzeno amicus, coniectus fuerat, educto multisque promissis ere-
 cto, si posset illi vitam adimere, honesti practextus gratia litteras
 quoque eidem ad eundem perferendas dedit: earum haec erat sen-
 tentia. Se alias, cum in illum Didymotichi degentem moveret, col-
 locutionem cum eo pepegisse, quam quia tempus negaret, domum
 revertisse. Ipsum interea, opportunitate arrepta, urbes imperatori
 Ioanni subiectas armis per nefas invasisse. Unde quamquam cete-
 roqui manere domi voluerit, cum agmine militari Heracleam profici-
 scisci debuisset. Quamobrem si sibi obsecutus domum redeat, re-
 ctissime facturum, et se quoque cessaturum milites suos inutilibus
 delassare laboribus. Si aliter censeat, nihil se dicturum amplius:
 ipsum satis scire, cui se statuat opponere: eundem enim esse,
 quem pridem expertus fuerit. Imperator, lecta epistola, praefectum
 Apriorum, qui forte, urbe iam dedita, aderat, ad illum mittit cum

A.C. 1344 τὴν μὲν ἐγκειμένην μεγαλαυχίαν καὶ τὸν τυφὸν θανμάζειν
 P. 620 μάλιστα ἐπῆλθε· πάνυ γὰρ ἀνάρμοστα τῇ ἡλικίᾳ πράττεις.
 δέον γὰρ διὰ τὸ γῆρας τοῦ τολμήματος καὶ τῆς εἰς τὰς μά-
 χας εὐψυχίας ὑφιέναι, σὺ δ' ἐν ἡβῃ μὲν ἦσθα δειλότερος
 λαγῶ, νυνὶ δ' ἐν βαθεῖ γῆρα συῶν οὐδαμῶς ἀμβλυτέραν⁵
 ἔχεις τὴν ὁρμὴν. εἰ μὴ τοῦτο φαίης, ὡς νέος στρατιώτης
 ὢν, ὥσπερ εἰκὸς, ἐκτῆσω καὶ νέον τυφόν. τῆς ἀληθείας
 δέ σε καὶ πάνυ ἐπαινῶ. αἰεὶ γὰρ εἰωθὼς παρὰ τὸν βίον
 καταψεύδεσθαι καὶ αὐτοψεύδος ὢν, νῦν με μάλιστα εἰδέ-
 ναι σε εἰπὼν, πάνυ μάλιστα ἐφθέγγω τάληθές. οἶδα γὰρ¹⁰
 σαφῶς, ἔξ οἷας τύχης ἀνειλόμην, καὶ ὡς ἤξιῶσα μειζόνων,
 ἣ προσῆκε. βασιλέως δὲ διὰ τὴν προσοῦσαν μοχθηρίαν καὶ
 Βτῶν τρόπων τὴν φανυλότητα δεσποτηριῶ κατακλείσαντος
 πρὸς ὄργην, αὐτὸς ἐξήγαγον παραιτησάμενος καὶ πρὸς τὴν
 προτέραν τύχην ἐπανήγαγον. καὶ οὐχ ἄπαξ, ἀλλὰ καὶ πολ-¹⁵
 λάκις ὕστερον βουλομένου τοῦ βασιλέως τῆς πονηρίας κολά-
 ζεσθαι ἀξίως, αὐτὸς παρητούμην διαλύων τὴν ὄργην καὶ
 πολλῶν καὶ μεγάλων ἤξιουν ἀγαθῶν. καὶ πολλάκις καὶ βα-
 σιλέως περιόντος, καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν προσκεκρουκότος,
 ὧν οὐδὲ σὲ οἶομαι ἐπιλελῆσθαι, οὐδένα τῶν προσκερούσεων²⁰
 λόγον ἐποιούμην, οἷόν τινα ζῶν τῶν ἀχθοφόρων, πρὸς μὲν
 τὸ ἀχθοφορεῖν κεκρημένος μόνον, τῶν δ' ἄλλων εἴ τι πρόσ-
 Cεστι δυστροπίας ἀμελῶν. ὅτι δὲ εἰς τοσοῦτον ἔμελλες ἀτο-

5. οὐδενὸς τῶν ἐν ἡλικίᾳ δοκεῖς P. pro συῶν οὐδαμῶς.

litteris huiusmodi: Legi quae scripsisti, praefecte cubiculi, et elucentem ex iis ostentationem atque arrogantiam tuam magnopere admiratus sum: valde enim aetatem tuam dedecoras. Nam, ut senex, de audacia pugnandi et spiritibus debebas remittere. Tu vero iuvenis timidior lepore, nunc aevi maturus velut aper furentes ac violentos habes impetus. Nisi hoc dicas, te iuvenem militem etiam iuvenili, ut conveniebat, fastu et confidentia fuisse. Macte virtute ob veritatem. Etenim cum tota vita mentiri consueveris et sis concretus ex mendacio, nunc, cum dixisti me nosse qui tu sis, veritatem tam clare elocutus es, ut nihil supra. Scio enim optime, ex quali te conditione extulerim, et quod maiora multo, quam decuit, in te merita contulerim. Cum vero imperator ob nequitiam tuam et mores vitiosos in carcerem te iratus conclusisset, ego te venia impetrata exemi et in pristina fortuna collocavi: nec semel postea, sed frequenter, cum ille debita sceleribus tuis supplicia irrogare vellet, ego illa, eius ira mitigata, a capite tuo averti teque compluribus nec vulgaribus ornamentis auxi. Et cum me toties offenderes, imperatore vivo atque mortuo, (quod nec te oblitum puto,) omnes offensiones flocci pendi, et sicut animali dossuario ad onera tantum portanda te usus, in reliquis, si quid perversitatis adhibe-

πίας ἐκπεσεῖσθαι, τοῦτο μόνον σαφῶς οὐκ ἤδειν. ὤμην γάρ A.C. 1344
 σε οὐδὲ σαρκῶν φείσεσθαι, καιροῦ καλοῦντος, ὑπὲρ ἐμοῦ,
 τὸ πλῆθος μεμνημένον καὶ τὸ μέγεθος τῶν εὐεργεσιῶν. σὺ
 δ' ἀντὶ τούτων ἐχρήσω τοῖς ἐναντιωτάτοις, καὶ μοχθηροῦς
 5 ἀνθρώπους καὶ τὰς γνώμας διεστραμμένους ἀπατηλοῖς καὶ
 περιέρχοις λόγοις ὑπελθῶν καὶ ταῖς τῶν μεγίστων ἐπαγγελ- V. 497
 λίας ἔξαπατήσας, τουτοῖσι τὸν πόλεμον οὐδὲν ἤττον κοινῇ
 κατὰ Ῥωμαίων, ἢ κατ' ἐμοῦ κεινίηκας· οὐς ἀξιότατα ἡμεί-
 ψω τῆς τε ἐκείνων ἀβελτηρίας καὶ τῆς σοῦ προσοῦσης πρὸς
 10 τοὺς φίλους ἀπιστίας ζόφον πάντων καταψηφισάμενος, ὡς D
 περ ἦσαν ἀξιοί. σὲ μὲν οὖν, ὡσπερ ἔφησ, πάντων μάλιστα
 ἐγὼ γινώσκω· σὺ δ' ἐμὲ πάνυ μοι δοκεῖς ἠγνοημένοι. εἰ
 γὰρ ὅστις ἤδεις ἐγὼ, οὐκ ἂν οὕτως ἠγνοημένοις· ἐπεὶ δὲ
 μετὰ τῶν ἄλλων καὶ οἴκαδε παραινεῖς ἐπανελθεῖν, δοκῶ
 15 μοι διὰ τὴν ἀρχαίαν φιλίαν σοὶ πεισθῆσεσθαι καὶ μὴ πρὶν
 παύσεσθαι πρὶν ἐντὸς γενέσθαι τῆς οἰκίας. Ῥωμαίων δὲ ὄντι
 βασιλεῖ κελεύσματι θεοῦ οὐδεμία μᾶλλον ἑτέρα, ἢ ἡ Ῥω-
 μαίων ἡγεμονία οἰκία προπεωδεστέρα, ἣν εἰσελθεῖν πᾶσαν
 ἐπιδείξομαι σπουδὴν, ἢ αὐτὸς τῶν φίλων ὧν παραινεῖς.
 20 πολλὰ δὲ μεταμεληθεῖς, ὅτι σε ὄντα γέροντα παρεσκευάσα P. 621
 τοσοῦτον πόνον ὑπομεῖναι καὶ πρὸς Ἡράκλειαν ἐλθεῖν, ἔ-
 γνων δεῖν σε τῶν πόνων ἀναπαύειν, καὶ εἰς τετάρτην ἡμέ-
 ραν αὐτὸς ἀφίξομαι πρὸς σέ, καὶ εἴ σοι βέλτιον δοκεῖ δια-

res, non curavi. Te autem adeo insigniter improbum futurum, hoc solum explorare non scivi. Existimabam enim, si occasio data foret, recordantem beneficiorum tam multorum magnorumque, ne corpori quidem tuo mea causa parsurum. At tu omnimodis contrariam institisti viam, et hominibus pravis ac perniciosis sermonibus fraudulentis et callide meditatis obrepando et pollicitationibus eos maximis circumducendo, hoc bellum non minus in commune Romanorum, quam in meum unius exitium induxisti: quos, ut eorum vecordia et tua in amicos infidelitate dignissimum fuit, tenebris nimirum, quas merebantur, damnatis omnibus remuneratus es. Te igitur novi, ut ais, et ita quidem novi, ut nemo melius. Tu contra parum me videris nosse. Si enim scires, qui ego sim, non adeo te mihi iniquum praeberes. Et quoniam inter alia etiam hortaris, ut domum revertar, propter veterem amicitiam tibi obtemperare certum est nec prius quiescere, quam intra domum sim. Qui autem divino iusso Romanorum est imperator, eum nulla domus magis, quam Romanorum imperium, decet: quam ut ingrediar, sicut amicus tu bene mones, toto pectore contendam: captusque multa poenitudine, quod te effractum senio tam laboriose feci Heracleam petere, levandum te laboribus censeo, et die abhinc quarto ipse ad te veniam. Tum, si tibi placuerit post longiusculam quietem me-

A. C. 1344 γωνίσασθαι πολλῆς ἀναπαύλης ἀπολαύσαντι, οὐδὲ ταύτην σοι τὴν χάριν ἀποκνήσω καταθεῖναι.” τοιαῦτα μὲν ἀντέγραφε καὶ βασιλεὺς· μετὰ δὲ τετάρτην ἔξ ἐκείνης ἦλθεν εἰς Ἡράκλειαν καὶ περιέμεινε πρὸ τῶν πυλῶν ἑστῶς ἐφ’ ἰκανόν· ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντεπεξῆει, τὸ λοιπὸν ὁδεύσας τῆς ἡμέρας, 5 ἠϋλίσατο τὴν νύκτα παρὰ ποταμὸν προσαγορευόμενον Ἀλμυρὸν, μεταξὺ Σηλυβρίας καὶ Ἡρακλείας. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ ἑστρατοπέδευσαν παρὰ τὸ Δαφνίδιον λεγόμενον, ἔνθα Β βασιλεὺς μὲν ἔμεινε παρὰ τὸ στρατόπεδον ἅμα ὀλίγοις τῶν Ῥωμαίων· ἡ λοιπὴ δὲ στρατιὰ μετὰ τῆς Περσικῆς τὰ περὶ τὸ Βυζάντιον κατέδραμον πάντα ἄχρι Προποντίδος καὶ ἐκάκωσαν ἐς τὰ μάλιστα. ἀπέκτεινάν τε γὰρ οἱ βάρβαροι πλείστους καὶ ἠνδραποδίσαντο, φεύγοντές τε πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ πλείους ἐμπύπτοντες ἐν τοῖς λέμβοις, ἢ ὅσους φέρειν ἦσαν δυνατοὶ, ἄλλως τε καὶ ὑπὸ τοῦ θορύβου ἀτακτοῦν- 15 τες, ἀπεπνίγοντο ἀνατρεπόμενοι. καὶ παντοῖος ἦν ὁ ὄλεθρος κατὰ τὴν ἔφοδον ἐκείνην· βοσκημάτων τε γὰρ ἤλασαν πλῆθος οὐκ ὀλίγον καὶ ἀνθρώπους αἰχμαλώτους τὸ βαρβαρικόν, C καὶ τὰς πλείστας τῶν κωμῶν ἐνέπρησαν. αἰτία δὲ μάλιστα τῆς τοσαύτης φθορᾶς ἐγένετο ὁ μέγας δούξ. πολλὰ γὰρ με- 20 γαλανχῆσας καὶ φυσῆσας ὅτε ἐξήλανε Βυζαντίου, καὶ θαρσύνειν κελεύσας, ὡς οὐδεὶς ἀντιστήσεται τῶν πολεμίων, ἀλλὰ πάντας ἄρδην ἐπιφανεῖς διαφθερεῖ, ἐπεὶ ἐναντίως, ἢ αὐτὸς ἐπηγγέλλετο, ἀπέβαινε, καὶ τειχῆρης κατὰ τὴν Ἡράκλειαν

7. Σηλυβρίας P.

cum configere, neque hanc tibi gratiam tardabo praestare. Haec rescripsit, et quarta luce Heracleae ante portas constitit ibique diu hostem exspectavit. Nemine ad pugnam prodeunte, reliquum diei in itinere ponens, nocte ad fluvium Halmyrum, Selybriam inter et Heracleam, consedit. Postridie in loco Daphnidium appellato tetendit, ubi ipse cum paucis Romanis se castris continuit: reliquus exercitus ex Persis auxiliariibus loca omnia Byzantio finitima usque ad Propontidem cum extremis cladibus incursavit. Occiderunt enim et captivos rapuerunt illi barbari mortales quam plurimos: pecoris quoque vim ingentem abegerunt: et vicos magno numero exusserunt. Qui ad mare fugiebant, cum in lembos insilerent plures, quam ferri poterant, ad haec etiam prae tumultu ac trepidatione ordinem nullum tenerent, illis eversis summergebantur: licebatque ea incursione adspicere variam saevissimae calamitatis imaginem. Huius tantae perditionis culpa penes magnum ducem fuit. Cum enim Byzantio egrediens superbia tumidus Thrasonica verba iactaret iuberetque confidere, nullum hostium se oppositum, sed suo tantum conspectu omnes se ad unum perditurum,

ἐγένετο, καίτοι δυνάμενος τὴν προσήκουσαν περὶ τὴν χώ- A. C. 1344
 ραν πρόνοιαν ποιῆσθαι τὴν ἔφοδον ἀπαγγέλλων, ὃ δ' οὐδὲν
 ἐποίει τῶν δεόντων, ὥσπερ δεδοικῶς μὴ τῶν πολεμίων ἤ-
 των γεγονῆναι ὑποπτεύοιτο· καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἄνοιαν D
 5 πολλοῖς αἴτιος ἐγένετο μεγάλων συμφορῶν. ἐκεῖνος δὲ τὴν
 μὲν εἰς Βυζάντιον αὐτοῦ ἐπάνοδον νομίζων ἀναγκαίαν εἶναι,
 ὑποπεύων δὲ τὴν ἡπειρον, ὡς μεστήν κινδύνων διὰ τὸ ἐπι-
 κρατεῖν τοὺς πολεμίους, διὰ τῆς θαλάσσης ἀνέστρεφε τριή-
 ρει, τὴν στρατιάν ἐκεῖ καταλιπών. καὶ αἰσχίστη ἔδοξεν ἡ
 10 ἰούναχώρησις καὶ ἀποδέουσα πολλῇ τῶν ἀπειλιῶν. βασιλεὺς
 δὲ ὀκτῶ ἡμέρας περὶ τὸ Βυζάντιον διατρίψας καὶ κακῶσας
 ἐς τὰ μάλιστα, ἀνέστρεφεν εἰς Θράκην, καὶ πᾶσαι πόλεις
 αὐτίκα προσεχώρουν, τὴν ἐκ Βυζαντίου βοήθειαν ἀπογινώ- V. 498
 σκουσαι, πλὴν Αἴνου καὶ Ἑξαμιλίου καὶ Καλλίου πόλεως.
 15 τούτους ἐν ἀπάσαις δὲ ἄρχοντας συναγαγών, οἱ παρὰ βασιλίδος P. 622
 ἦσαν ἐπιτετραμμένοι τὰς ἀρχάς, καὶ πολλὴν περὶ αὐτούς
 ἐπιείκειαν καὶ ἡμερότητα ἐπιδειξάμενος, κελεύσας τε μηδεὶς
 ἀποστερηθῆναι τῶν ἐνότων, ἐνίοις δὲ καὶ ἀναλώματα καὶ
 20 ἵππους παρασχόμενος ὅσοι μὴ εὐπόρουν, εἰς Βυζάντιον ἀπέ-
 πομπε, περὶ τῆς εἰρήνης αὐθις οὐ βασιλίδος μόνον, ἀλλὰ
 καὶ πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων δεόμενος ἄρχόντων, τὰναντι-
 ῶτατα τοῖς ἐκεῖσε ἄρχουσι διὰ σπουδῆς πολλῆς τιθέμενος ποι-
 εῖν. ἐκείνων γὰρ οὐ μόνον τοὺς φανερῶς τάκεινου ἤρημέ-
 νους, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἦθος ὑποφαίνοι πρὸς τὰ πραττόμενα

21. τῶν om. P.

postquam secus evenit, quam promiserat, et Heracleae muris se
 texit, (quamvis posset convenienter regioni providere et hostilem
 adventum denuntiare,) nihilque ex officio suo fecit, (utpote timens,
 ne hostibus inferior videretur,) et per eam amentiam plurimos
 reddidit miserrimos. Cum iudicaret autem, reversionem suam By-
 zantium esse necessariam, et continentem ut infestissimam propter
 hostes metueret, copiis ibi relictis, per mare triremi rediit: visaque
 reditio turpissima et minarum illarum terroribus longe dissimilis.
 Imperator octo diebus prope Byzantium consumptis et detrimentis
 immanibus illatis, in Thraciam regressus, continuo omnes urbes,
 auxiliis e Byzantio desperatis, praeter Aenum et Hexamilium et
 Calliopolim se subiicientes accepit. Convocatis porro omnibus prae-
 fectis ab Augusta institutis, multaque lenitate ac mansuetudine
 exceptis, mandatoque ne quam rerum suarum iacturam paterentur,
 quibusdam item tenuioribus viatico et equis suppeditatatis, Byzantium
 eos dimisit, etiam tum pacem rogans non imperatricem solum, sed
 et patriarcham et archontas alios, ex diametro diversa ab illis facere
 maximopere euitens. Nam cum illi non modo eos, qui aperte Can-
 tacuzeno faverent, sed si quis vel affectum tantummodo ob illa,

- ▲C. 1344 ἀγανακτοῦντος, πικρῶς καὶ ἀπανθρώπως κολαζόντων, οὗτος τοῖς συλλαμβανομένοις ἐκ τῶν προσκειμένων βασιλίδι παρείχετο καὶ δῶρα, καὶ πρὸς ὕβρεις αἰσχρὰς καὶ ἀνελευθέρους Βοῦ μόνον ἐκείνων τετραμμένων, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀπαντας ἐκκαλουμένων, οὗτος πᾶσαν ἀσθηρίαν ἐπεδείκνυτο, εἴ τις πατριάρχη ἢ μεγάλην δουκὶ ἢ ἐτέρῳ τῶν ἀρχόντων ὕβριν ἐπενέγκοι. βασιλίδα γὰρ αἰεὶ καὶ βασιλέα τὸν υἱὸν διὰ πάσης ἤγον εὐφημίας, αὐτοῦ κελεύοντος, ὥσπερ ἂν εἰ μὴ πρὸς ἐκείνους ἐπολέμων, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνους ἦσαν τεταγμένοι.
- C οή. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰς κατὰ τὴν κάτω Θυράκην πό-10 λεις πλὴν ὀλίγων ὑπεποιήσατο ἀπάσας, ἐπὶ τὴν Ἀδριανοῦ ἐχώρει, καὶ Βιζύην καὶ τὰς μέχρι Πόντου καὶ ἐκάκου κατατρέχων καὶ ληϊζόμενος μὴ προσχωρούσας. προσπέμπων D δὲ καὶ κρύφα διελέγετο τοῖς οὖσι φίλοις, ἐν τῇ Ἀδριανοῦ δὲ πρότερόν τε ἦσαν οὐκ ὀλίγοι, καὶ τότε ἐπεγένοντο ὁρῶντες¹⁵ ἤδη τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν πρὸς ἐκείνον ἀποκλίνας, οἳ καὶ πέμπσαντες ἐκάλουν, ὡς δυνάμενοι, εἰ μόνον ὀφθείη, μιᾶς τῶν πυλῶν κρατήσαντες εἰσάγειν εἰς τὴν πόλιν. βασιλεὺς δὲ αὐτοὺς τῆς προθυμίας ἐπαινέσας καὶ τῆς εὐνοίας τῆς περὶ αὐτὸν, ἐκέλευε μὴ πρότερον ἐπιχειρεῖν, πρὶν ἐκείνον²⁰ ἴδωσι τοῖς τείχεσιν ἐφεστηκότα. ἐδεδίει γὰρ, μὴ κατάφωροι γεγενημένοι, σφᾶς τε αὐτοὺς καὶ τὴν προῦξιν ἀπολέσωσιν.

10. κάτω om. M.

quae fiebant, dolentis subostendisset, indignantes atrociter illum et inhumaniter punirent: hic captis qui ab imperatrice starent etiam dona largiebatur. Cumque illi ad foeda et illiberalia convitia et ipsi converterentur, et alios omnes incitarent: hunc, si quis aut in patriarcham aut in magnum ducem aut alium de archontibus contumeliosius quippiam dixisset, severissimum experiebatur. Imperatricem quoque et eius filium imperatorem, ipso iubente, semper honorificentissime appellabant, veluti si non contra illos, sed pro illis in eorum exercitu militarent.

78. Imperator, Thraciae urbibus praeter paucas sub ditionem redactis, versus Adrianopolim et Bizyam quaeque ad Pontum pertinent profectus, quotquot se dedere nollent praedabundus incurabat. Praemissis vero occulte internuntiis, cum amicis negotium suum agebat, quorum et antea Adrianopoli non pauci erant, et tum, quod imperium Romanum ad illum inclinare animadvertabant, plures exstiterunt. Quinimmo accersebant eum, ut qui possent, si modo apparet, una portarum occupata et aperta, illum in civitatem introducere. Imperator, praedicata eorum propensa voluntate actisque gratis, hortatur, ne quid prius inceperit, quam ipsum ad moenia conspiciant. Formidabat namque, ne deprehensi seque negotiumque perderent: et simul de die convenit, quo et ipse ades-

ἄμα δὲ καὶ ἡμέραν συνετίθετο, ἐν ἧ αὐτόν τε παρῆναι ἔδει, καὶ A. G. 1344
 τοὺς πράττοντας τὴν ἄλωσιν πρὸς τὸ ἔργον εἶναι παρεσκευα- P. 623
 σμένους. ἐκεῖνοι δὲ πρὶν βασιλέα ἦκειν, κατὰ συστήματα πε-
 ριόντες, ἐπεὶ τισιν αὐτῶν συνέβη Βράνω περιτυχεῖν, ὃς τὴν
 5φυλακὴν τῆς πόλεως εὐθύς ἐξαρχῆς διὰ τῶν ἀρίστων τὴν φθο-
 ρὰν παρὰ βασιλίδος ἐπιστεύθη. ἐκεῖνος γὰρ τῆς στάσεως ἤρξα-
 τὸν δῆμον τοῖς ἀρίστοις ἐπαγαγών. τοῦτον οὖν ἰδόντες παρι-
 όντα καὶ κατασχεῖν μὴ δυνηθέντες τὴν ὄρμην, (ἄκρατον γὰρ
 ἐκείνῳ τὴν ὄργην ἐφύλαττον διὰ τὴν πρὸς αὐτοὺς γεγενημένην
 10ὕβριν καὶ φθορὰν,) ἀμελήσαντες τῶν βασιλέως παραινήσεων
 ἐπέθεντο, ἥδη δὲ τῆς προδοσίας φανερᾶς γεγενημένης, καὶ οἱ
 λοιποὶ προσεβόηθον δείσαντες τὸν κίνδυνον. πολλοὶ δὲ ὄντες B
 ἄμα καὶ τοῦ δήμου ἐνδιδόντος, (ἐπιέζοντο γὰρ ὑπὸ τοῦ πολέμου V. 499
 κραταιῶς,) περιεγέροντο τῶν πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν συνε-
 15λάμβανον αὐτῶν, οἱ δὲ ἦσαν ἀφανεῖς ἄσμενοι τὸν κίνδυνον
 διαφυγόντες. Ἀπόκανκος δὲ Μανουὴλ ὁ τοῦ μεγάλου δου-
 κὸς υἱός, τῆς πόλεως ἔχων τὴν ἀρχὴν, ὡς ἑώρα τοὺς τὰ βα-
 σιλέως πράττοντας περιγενομένους ἐκλιπὼν τὴν πόλιν, ἤλθεν
 εἰς Βονκέλου φρούριόν τι οὐ μακρὰν ἐκείνης ὠκισμένον. ὃ
 20Βράνος δὲ συλληφθεὶς τὰ τε κλεῖθρα παρῆγετο τῆς πόλεως,
 καὶ ἐδεῖτο μὴ ἀποθανεῖν. οἱ δὲ, ὡς ἦδη καθαρῶς τῆς πό-
 λεως ἦσαν ἐγκρατεῖς, ἐτράποντο ἐφ' ἀρπαγὴν, καὶ τὴν τε C
 Βράνου καὶ τὰς ἄλλων διήρπαζον οἰκίας. ἔπειτα καὶ πρὸς
 πότους καὶ φιλοτησίας διὰ τὴν νίκην ἑαυτοῦς ἐξέδωκαν. οἱ

set, et qui de urbe capienda secum agebant, ad opus aggrediendum
 parati essent. Verumenimvero, antequam imperator adveniret, illi
 turmatim obambulantibus, postquam eorum quidam in Branum forte
 inciderunt, cui urbis custodia statim ab initio propter optimates
 trucidatos ab imperatrice credita fuerat, is enim seditionis princeps
 plebem in eos concitaverat. Cum igitur accedentem adspicerent, et
 impetum cohibere non possent, (etenim ob iniurias et caedes facti-
 titatas cane et angue peius illum oderant,) neglecta hortatione
 imperatoris in hominem invadunt. Proditione iam manifesta, reli-
 qui item timore periculi iungunt operas. Cum frequentes essent,
 et plebs conniveret, quod bello premebatur, hostibus praevalentes,
 alios comprehendunt, alii fuga clandestina libentes se periculo sub-
 duxerant. Manuel Apocauchus, magni ducis filius, urbis praefectus,
 ut imperatoris fautores victoriam consecutos vidit, urbe relicta, in
 castellum non procul situm, nomine Bucellum, confugit. Branus
 captivus claves urbis porrigere, ac supplicare, ne occideretur. Illi
 civitatis iam sine controversia compotes ad direptionem converti, et
 cum Brani, tum aliorum domos expilare. Deinde ob adeptam vi-
 ctoriam comptare et poculis inter se invitare. Victi ebrios et

A.C. 1344 γενικημένοι δὲ μεθύοντας καὶ παραφερομένους αὐτοὺς ὀρώντες, ἀναθαρσήσαντες καὶ ἐπιθέμενοι ἀόπλοις καὶ μεθύουσιν, ἐκράτησάν τε ῥᾶστα καὶ ἀπέκτειναν αὐτῶν πολλοὺς· ἐπίουσι δὲ ἐξήλασαν τῆς πόλεως, τοὺς δὲ λοιποὺς ἤγαγον εἰς δεσμωτήρια ὑπὸ κλοιοῖς· καὶ ἡ πόλις αὐθις ὑπὸ Βράνη ἦν καὶ ὅ τοις πρῶτονσι τὰ βασιλίδος. καὶ Ἀπόκανκον τὸν σφῶν ἄρχοντα πέμψαντες ἤγαγον ἐκ Βουκέλου. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο τὰ γεγενημένα, οὐ μετρίως ἤχθετο, οὐ μόνον τῆς πόλεως ἀποτυχῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν φίλων ἀπολλυμένων ἐκ τῆς ἀβουλίας. Ἀπόκανκος δὲ Μανουὴλ ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς 10 υἱὸς πρὸς βασιλέα κρύφα πέμψας, πρῶτον μὲν ἔφρασκε καὶ αὐτὸν ἀκούοντα παρὰ τε τῶν ἄλλων καὶ τοῦ πατρὸς, αὐτοῦ πολλά καὶ δεινὰ κατηγορούντων, πείθεσθαι καὶ αὐτὸν καὶ νομιζεῖν ἐκείνους ἀληθεύειν· χρόνη δὲ πρότερον πολλῇ ἀκριβοῦς τῶν γινομένων τὰς αἰτίας ἐξετάζοντα, τοῦ 15 τον μὲν ἀδίκως πολεμούμενον εὐρίσκειν, ἐκείνους δὲ τὰ ἔσχατα ἀδικοῦντας οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ σύμπαντας Ῥωμαίους οὕτως ἔξανδραποδιζομένους καὶ ἀπολλυμένους ἄρδην διὰ τὴν ἐκείνων φιλαρχίαν καὶ ἀγνωμοσύνην. ὅθεν καὶ ἀγανακτεῖν οὐκ ἀνεκτῶς πρὸς τῶν πραττομένων τὴν ἀτοπίαν. 20

P. 624 ἐλπίζοντα δὲ τινα ταχέως λύσιν τῶν κακῶν γενήσεσθαι, φέρειν τὴν μετ' ἐκείνων διατριβήν. νυνὶ δὲ ἐκείνων μὲν ὀρώντα τὴν ἀπόνοιαν, καὶ ὡς οὐδὲ τῶν κακῶν ἤδη περιστάτων τὰ δέοντα περὶ τε σφῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἄλλων ἔγνωσαν βουλευ-

21. ἐλπίζων P.

gressu vacillantes cum intuerentur, redeunte virtute in praecordia, armis eos adorti facillime vincunt: multos orco demittunt: quosdam urbe pellunt: reliquos in carcerem collariis iniectis contrudunt: rursumque Brano et Augustae studiosis urbem obtinentibus. Apocauchus praefectus Bucello reducitur. Haec ut accepit imperator, non solum propter frustrationem civitatis, sed etiam propter amicos ipsorummet stultitia perditos summopere doluit. Ad quem Manuel Apocauchus misit, qui ei suis verbis diceret, se quoque tum patrem ipsum, tum alios multum et graviter illum accusantes audientem credidisse ac vera illos loqui putavisse. Ceterum iampridem causis rerum accurate discussis, invenisse ipsum nulla sua culpa bello laccessi, illos autem longe iniquissimos ob amorem dominandi et improbitatem suam non ipsum modo, sed Romanos omnes in servitutum et extremum exitium conari praecipitare. Ex quo tam nefario eorum conatu sibi stomachum moveri vehementissime. Quia vero confidisset, cito malis finem futurum, in eorum sodalities perseverasse. Nunc quia eorum vecordiam perspiciat, qui neque malis iam supra caput adstantibus sibi aliisque consulendum statuerint,

εσθαι, ἀλλ' ἀπωθοῦνται τὴν εἰρήνην, μάλιστα ὑπ' αὐτοῦ πα- A. C. 1344
 ρακαλούμενοι τοῦ τοσαῦτα καὶ πρότερον καὶ μέχρι νῦν ἀδι-
 κουμένου, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων δει-
 τῶν γεγεινημένων παρεχομένου ἀμνηστίαν, τὴν τε ἐκείνων
 5 βδελυξάμενον ἀγνωμοσύνην καὶ τὴν αὐτοῦ θανμάσαντα με-
 γαλοφυχίαν καὶ καρτερίαν καὶ τὸ οὕτω τῆς κοινῆς ὠφελείας B
 ἔνεκα τὰ καθ' ἑαυτὸν προῖσθαι ἐτοίμως, μὴ ἐκείνοις ἐπι-
 πλέον δύνασθαι συνεῖναι, ἀλλὰ τὰ αὐτοῦ ἡρῆσθαι μᾶλλον,
 καὶ ἔξ αὐτῆς τὰ αὐτοῦ πράττειν, καὶ προκινδυνεύειν αὐτοῦ
 10 μάλιστα βούλεσθαι καὶ τοῦ δικαίου. τοιαῦτα μὲν Ἀπόκαν-
 κος ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς υἱὸς πρὸς βασιλέα κρύφα διελέ-
 γετο. βασιλεὺς δὲ ὁμοίως ἐπῆναι τε τῆς αἰρέσεως τοῦ ἀγα-
 θοῦ, καὶ χάριτας τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας ὁμολόγει, καὶ ἄ-
 φορμὰς παρείχετο τοῦ πράττειν ὅτι δύναιτο ὑπὲρ αὐτοῦ
 15 προθύμως. μετ' οὗ πολλὰς δὲ ἡμέρας ἀποστάντα πρὸς αὐ-
 τὸν, ἐπεὶ μὴ καὶ τὴν πόλιν ἠδύνατο προσάγειν, τοὺς συναι-
 ρομένους οὐκ ἔχων πρὸς τὸ ἔργον, (πρότερον γὰρ ὀλίγω ἅπαν-
 τες οἱ βασιλέως φίλοι ὑπ' ἀνοίας διεφθάρησαν,) ἄσμένως τε C
 ἐδέξατο ὁ βασιλεὺς, καὶ τιμῆς ἡξίωσε καὶ εὐμενείας πλείστης.
 20 μετὰ τοῦτο δὲ ἐπεὶ ἡ Ἀδριανοῦ ἀνεπιχείρητος ἐδόκει, Βιζύη
 ἐπεστράτευσεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπόρθει τὴν χώραν· πρεσβεί-
 αν δὲ ἔπεμπε πρὸς τὴν πόλιν, παραινῶν αὐτῷ παραδιδόναι
 καὶ μὴ κενῆς ἐλπίδος ἔνεκα τοσαύτην ζημίαν ὑπομένειν, δια- V. 500
 φθειρομένων τῶν ἀγρῶν· μετὰ γὰρ τῶν κακῶν τὴν ἐπιφο-
 25 ρὰν παραδώσουσιν ἀνάγκη πιεσθέντες. Βιζύιοι δὲ οὔτε

sed pacem repudient, ab eo potissimum invitati, qui tam multas et
 graves iniurias hucusque sibi impositas perpetua oblivione deletu-
 rum promittat, et eorum scelus exsecratum et eius excelsum ani-
 mum ac tolerantiam admiratum, et quod boni communis gratia res
 suas adeo non invito proiciat, non posse de cetero imperatrici
 favere, sed eius pates amplexum potius ab hac ipsa hora illi
 opera inserviturum proque illo et iustitia nullum discrimen recusa-
 turum. Haec ille clanculum. Cui imperator et de mutato consilio
 laudem impertivit, et de animo erga se tam egregio gratias egit,
 et quod posset pro se impigre faciendi occasionem praestitit. Die-
 bus aliquot intermissis, cum ad eum transiret, simul autem urbem
 tradere nequiret, quod administris huius operis careret, (nuper si-
 quidem omnes imperatoris amici per insipientiam interierant,) li-
 benter illum accepit summoque honore et gratia dignatus est. De-
 inde quoniam Adrianopolis invadenda non videbatur, Bizyam movit
 agrumque vastavit. Legatione porro ad cives missa, hortatus est
 eos, uti sese dederent, neve propter inanem spem tanta agris detri-
 menta inferri sustinerent: eo enim compulsus iri, ut etiam post

A. C. 1344 ἐπηγγέλλοντο σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν παραδιδόναι, οὔτε πρὸς τὴν εἰσθυϊαν ἀναισχυντίαν ἐτράποντο καὶ τὰς ὕβρεις, D ἀλλ' εὐφήμως καὶ σωφρόνως ἀπέλιπαντο τὴν πρεσβείαν. νομί-
σας δὲ ὁ βασιλεὺς ἀρχὴν προσχωρήσεως εἶναι τὴν εὐγνωμο-
σύνην, (συνεώρα γὰρ ὑπενδιδόντας πρὸς τὰς συνεχεῖς ἐφό-5
δους καὶ τὴν κάκωσιν,) ἔγνω δεῖν τὴν στρατιὰν ἀπάγειν τὴν
ταχίστην, ἵνα μήτε ἡ χώρα διαφθειροίτο μέλλουσα γίνεσθαι
μετ' ὀλίγον ὑπ' αὐτὸν, αὐτοὶ τε τυχόντες ἀδείας τὰ δέοντα
βουλευσάιντο περὶ σφῶν, καὶ ἀνέστρεφεν εἰς Ἄπρων.

P. 625 οθ'. Ἐνθα διατρίβοντι Ἀμζᾶς τις ὄνομα προσελθὼν, 10
B ἐμήνυεν, ὡς ἅμα τινὶ ἑτέρῳ Σκαράνῳ προσαγορευομένῳ ὀλίγῳ
πρότερον ἐκ Βυζαντίου προσέλθοιεν φυγάδες. αὐτὸν μὲν
οὖν ἀδόλως προσελθεῖν καὶ ἀπανούργως, Σκαράνον δὲ οὐχ
ὁμοίως, ἀλλὰ πολλαῖς ὑποσχέσεσι καὶ δωρεαῖς παρὰ μεγάλου
δουκῆος πεισθέντα, εἰ αὐτὸν ἀνέλοι. νομίσαντα δὲ Σκα-15
ράνον ξυλλήψεσθαι αὐτῷ διὰ τοῦ γένους τὴν πρὸς τὰς σφα-
γὰς καὶ τοὺς φόβους ἐτοιμότητα, (ἐκ Περσῶν γὰρ Ἀμζᾶς τὸ
γένος ἦν,) ἐκκαλύπτει τὸ ἀπόρρητον. τὸν δὲ ἡγησάμενον
δεινὸν τὴν κατὰ βασιλέως συγκρούπτειν ἐπιβουλήν, τὸν τε
ἄνθρωπον μηνύειν καὶ τὴν γνώμην. Σκαράνος μὲν οὖν αὐτί-20
κα συνελαμβάνετο, κελεύσαντος βασιλέως. ἀγόμενον δὲ οἱ
περὶ βασιλέα ὄρμητο ἀνελεῖν, βασιλεὺς δὲ ἠπέλιπεν, ἀπι-

9. Ἄπρον M.

vastationem se dederent. Bizyenses neque se urbem dedituros spondere, neque ad solennem impudentiam et contumelias confutgere, sed legationem honeste modesteque reiicere. Ratus autem imperator, agnitionem beneficii principium deditiois fore, (observabat enim propter assiduitatem incursionum vexationumque paulatim eos de pertinacia remittere ac cedere,) exercitum quam celerime removendum censuit, ut neque regio vastaretur paulo post in suam ditionem ventura, et ipsi securitatem adepti salubria sibi meditarentur, et Apros revertit.

79. Apris degentem Amzas quidam adiens, se cum quodam Scarano appellato paulo ante Byzantio profugisse nuntiat. Ac se quidem citra dolum et calliditatem advenire, Scaranum non item, sed multis pollicitationibus ac muneribus a magno duce illectum, si ipsum imperatorem occidisset. Eundem Scaranum sperantem ipsum sibi ad caedem intrepide obeundam propter generis communionem (erat enim Amzas quoque Persa) adiutorem fore, arcanum aperuisse. Se, quod insidias contra imperatorem intentatas habere tacitas periculosum iudicaret, hominem et machinationem eius indicare voluisse. Scaranus imperatoris iussu extemplo comprehenditur: qui cum duceretur, qui adstabant, ad eum trucidandum prosiliunt. Tum imperator interfectorem hostis sui loco habiturum mi-

στίας εἰς αὐτὸν τὸν φονεύσοντα κρινεῖν· ἀπόδειξις γὰρ ἂν A.C. 1344
 εἷη τοῦ ἑαυτῷ τὴν πρᾶξιν συνειδέναι τὸ τοῦτον ἀνελεῖν, ἵνα C
 διαφύγη τοὺς ἐλέγχους. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἀνεχώρουν δει-
 σαντες τὴν ἀπειλὴν, Σκαράνος δὲ ὅμως ἐρῴετο τοῦ θανάτου.
 5 παραστυγόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς ἠρώτα εἰ εἷη ἀληθῆ, ὅσα
 Ἀμιζᾶς αὐτοῦ κατηγοροῖη. ὁ δὲ συνωμολόγει, πολλαῖς ὑπο-
 σχέςεσι καὶ δωρεαῖς ὑπὸ μεγάλου δουκὸς παραπεπεισθαι
 πρὸς τὸ ἀνελεῖν αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦκειν· ἦν γὰρ γεν-
 ναῖός τε τὴν ψυχὴν καὶ πολεμικὸς καὶ τὴν ῥώμην τοὺς ἄλ-
 10 λολοὺς ὑπερέχων. τὸν μὲν οὖν ἐκέλευεν ὁ βασιλεὺς φυλάττε-
 σθαι, ὡς ἐς τὴν ὑστεραίαν πλείω ποιησόμενος ἐξέτασιν περὶ
 αὐτοῦ· νυκτὸς δὲ ἐκέλευε τῶν οἰκετῶν τοῖς πιστοτάτοις τοῦ D
 στρατοπέδου ἐξαγαγόντας ἀπολύειν· Ἀμιζᾶν δὲ φιλοτίμως
 ἡμείψατο ἰὸ βασιλεὺς τῆς μηνύσεως τῆς ἐπιβουλῆς. παρα-
 15 σκευαζομένῳ δὲ αὐθις Βιζύῃ ἐπιστρατεύειν ἐδόκει δεῖν
 πρότερον πρεσβεῖαν ποιῆσθαι πρὸς αὐτοὺς, καὶ παρῆνει
 ἔκουσίως προσχωρεῖν καὶ μὴ τὴν ἀνάγκην περιμένειν· τότε
 γὰρ οὐκ αὐτοῖς, τῇ ἀνάγκῃ δὲ τὴν χάριν εἰδήσειν τῆς αὐ-
 τῶν καταδουλώσεως. καὶ πρότερον γὰρ ἐπιστρατεύσας, ὅτι
 20 σωφρόνως ἀπεκρίναντο, ταχέως ἀπεχώρησε, καιρὸν αὐτοῖς
 παρέχων τοῖς τὰ δέοντα συμβουλευσασθαι ὑπὲρ αὐτῶν· καὶ
 νῦν εἰ προσχωροῦεν ἔκουσίως, οὐδεμίαν ὑποστήσεται κάκωσιν
 ἢ χῶρα. εἰ δ' ἄγνωμονοῖεν ἔτι, τὴν ἐπαγωγὴν αὐτῷ μὴ P. 626
 προσλογίζεσθαι τῶν κακῶν. Βιζύτιοι δὲ ἐπεὶ ἐδέξαντο τὴν V. 501

natur, id enim argumento fore communicati cum eo consilii, et
 propterea miserum occidere, ne ab eo prodatur. Illi timore mina-
 rum hominem missum faciunt: ita Scaranus mortem effugit. Pro-
 ductum porro in medium imperator interrogavit, verane essent,
 quae Amzas detulisset. Reus promissis ac donis plurimis se ad
 ipsum occidendum a magno duce male impulsam confitetur, et hu-
 ius ergo adventasse. Erat enim animo nobili ac militari et viribus
 robustissimis. Mandat eum custodiri imperator, ut diligentius po-
 stridie inquisiturus. Noctu interim ministris fidelissimis dat nego-
 tium, ut illum e castris eductum dimittant: Amzam ob insidias
 patefactas honorifice donat. Rursus Bizyam expeditione parata,
 visum incolas ante per legatos appellare: per quos hortatur, uti
 sponte se dedant, necessitatem ne operiantur: tum enim non ipsis,
 sed necessitati subactionis gratiam habiturum. Nam et prius cum sibi
 oppugnaturis bonis verbis respondissent, mox recessisse tempusque
 ad salutare consilium capiendum indulgisse: et nunc si se volentes
 dedant, agrum eorum nihil incommodi passurum. Si adhuc insipienter
 detrectaverint, ne suam postmodum, quam sensuri sint, calami-
 tatem sibi adscribant. Bizyenses, auditis oratoribus, in coctum

A.C. 1344 πρεσβείαν, ἐκκλησίαν συναθροίσαντες ἐβουλεύοντο ὅτι δέοι πράττειν. καὶ ἐδόκει πᾶσι ψήφῳ κοινῇ προσχωρεῖν τῷ βασιλεῖ, ἀδίκως τε πολεμουμένῳ καὶ ἀπελαννομένῳ τῶν Ῥωμαίων τῆς ἀρχῆς καὶ δυναμένῳ βλάπτειν· καὶ Παλαιολόγον Γεώργιον τὸν ἄρχοντα αὐτῶν ἐκέλευον, εἰ μὴ βούλοιο συνῆναι αὐτοῖς προσιέναι βασιλεῖ, πᾶσαν ἔχοντα τὴν ἀποσκευὴν εἰς Βυζάντιον ἀποχωρεῖν. καὶ ἐκεῖνος αὐτοῖς πολλὴν ὁμολογήσας Β τῆς εὐγνωμοσύνης χάριν, ἀπεχώρει μὴ βουλούμενος προσιέναι βασιλεῖ, συνείπετο δὲ καὶ ὁ μητροπολίτης δείσας πατριάρχην. Βιζύιοι δὲ δύο τε τῶν ἀρίστων ἀπολεξάμενοι καὶ τοῦ δή-10 μου καὶ τῆς ἐκκλησίας τοσοῦτους ἑτέρους, πρὸς βασιλέα πρέσβεις ἐπεμπον καὶ τὴν πόλιν παρεδίδουν· ἔφασαν δὲ καὶ αὐτοὶ πρότερον μὲν ὑπὸ τῶν ἀρχόντων ἐξηπατημένοι, ἀγνωμοσύνην τε αὐτοῦ κατηγορεῖν καὶ ἐπιβουλήν καὶ προ-δοσίαν ἐγκαλεῖν τῶν βασιλέως παίδων. ἐπεὶ δὲ τοῦ χρόνου 15 τριβομένου, ἐκεῖνοι συκοφαντοῦντες ἀπεδείκνυντο καὶ τὰ μέγιστα ἡδικηκότες, αὐτὸς δὲ ἀδικούμενος καὶ ἐπιβουλευόμενος καὶ οὐδὲν ἐπιεικὲς ἀκούων, ἔπειτα καὶ τὴν κοινὴν ὀρῶντες πανωλεθρίαν, ἣ ὀλίγον δεῖν Ῥωμαίους ἅπαντας διέφθειρεν, ἀκούοντές τε καὶ αὐτὸν αἰεὶ δεόμενον περὶ εἰρήνης, ἐκείνους 20 δὲ αἰρουμένους τὸν τοσοῦτων αἴτιον πόλεμον κακῶν, δεινὰ μὲν ἠγεῖσθαι τὰ πραττόμενα καὶ προθυμεῖσθαι, εἴ τις δύναμις ἔνῃν, λύσιν τινὰ ἐξευρίσκειν τῶν κακῶν. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τοῦτο οὐκ ἔν ἐφικτῷ, τοὺς μὲν ἄλλους ἅπαντας τῆς συμφο-

coent, quid agant, deliberant. Una est omnium et concors sententia ad imperatorem transeundum: qui praeter ius et fas armis appetitus et Romano imperio pulsus esset, quique adversariis suis nocere posset: Georgium Palaeologum praefectum, nisi sequatur, cum tota re familiari Byzantium remigrare iubent. Is imperatori se submittere nolens, humanitatem istam multa gratiarum actione prosecutus discedit, cui se metropolita patriarcham timens adiungit. Bizyenses duos de optimatibus, totidem de populo et ecclesiasticis, omnes numero sex deligunt, quos ad imperatorem mittunt, et urbem tradunt: fatenturque et ipsi, se prius a praefectis illum pro improbo et insidiatore et imperatoris filiorum proditore accusantibus delusos esse. At postquam tempore procedente illos calumniatores fuisse iniquissimos, ipsumque iniuriose et insidiosae tractatum et maledictis confixum apparuisset, cumque vidissent communem pestem, qua Romani paene omnes interierint, et audissent ipsum pacem sine intermissione flagitare, illos contra bellum tot malorum causam paci praeferre, graviter tulisse paratosque ad remedium tantis aerumnis afferendum fuisse, si modo ullum invenire potuissent. Sed quoniam non ea esset ipsorum facultas, ali-

ρᾶς οἰκτεῖρειν, αὐτοὺς δὲ τὰ λυσιτελῆ βουλευομένους ἕαν· A.C. 1344
 τοῖς, ψήφισμα ποιήσασθαι προσχωρεῖν ἐκόντας καὶ τὴν
 πόλιν παραδιδόναι καὶ μὴ τῆς ἐτέρων ἀνοίας ἀποτίνειν αὐ-
 τοὺς δίκας. τοιαῦτα μὲν οἱ Βιζύιοι ἐπρέσβευον. βασιλεὺς
 5 δὲ τῆς εὐβουλίας ἐπαιέσας, τοῖς τε πρέσβεσι δῶρα παρα-
 σχῶν, ἤλθε πρὸς τὴν πόλιν, ἐπομένους ἔχων καὶ τοὺς πρέ-
 σβεις, καὶ ὁ δῆμος ἅπας μετὰ τῶν ἀρίστων ἐξῆλθεν ὑπαν- D
 τήσων. ἐπεὶ δὲ ἐγένετο ἐγγὺς πυλῶν, πρῶτα μὲν ἐκέλευεν
 Ἄνναν τὴν βασιλίδα εὐφημεῖν, καὶ μετ' ἐκείνην βασιλέα τὸν
 10 Ἴουῖον, τρίτους δὲ μετ' ἐκείνους αὐτὸν τε καὶ Εἰρήνην βα-
 σιλίδα τὴν γυναῖκα, καὶ ἐτελεῖτο ἡ εὐφημία κατὰ τὰ κεκε-
 λευσμένα. τὸν ἴσον δὲ τρόπον καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ἐποί-
 ει· καὶ κατὰ τὰς ἱερὰς μυσταγωγίας ὁμοίως τὴν τῶν βασι-
 λέων μνήμην ἐκέλευε ποιεῖσθαι. εὐθὺς μὲν οὖν προσεχώρου·
 15 καὶ τὰ περὶ Βιζύην πολίχνια ὄντα οὐκ ὀλίγα, καὶ πᾶσιν ὁ
 βασιλεὺς ἐπίστη ἡγεμόνας καὶ διώκει, ἧ αὐτῷ ἐδόκει ἄριστα.
 Βιζύης δὲ ἄρχοντα κατέστησε τὸν γυναικὸς ἀδελφὸν Ἀσάνην
 τὸν Μανουήλ. ἦν γὰρ τινα καὶ οἰκειότητα πρὸς τὴν πόλιν
 ἀρχαίαν ἔχων. πρωτοστράτωρ γὰρ ὁ τούτου πενθερὸς ἐκεῖ P. 627
 20 τὴν οἰκίαν ἔχων ἐξαρχῆς κτήσεις τε πλείστας καὶ μεγάλας
 εἶχεν ἐν αὐτῇ, καὶ τῶν συγγενῶν καὶ τῶν οἰκείων ἐκεῖ πολ-
 λοὶ κατέχουν, ὑφ' ὧν ἔγχετο σχεδὸν ἡ πόλις. διὰ ταύτην δὲ
 τὴν οἰκειότητα πρὸς πρωτοστράτορα τὸν γαμβρὸν αὐτοῖς
 ἐπέστησεν ἄρχειν Ἀσάνην τὸν Μανουήλ. πρωτοστράτωρ γὰρ

16. ἡγεμόνα P. 20. οἰκείαν P. 23. πρὸς πρωτοστρ. om. M.

orum omnium ita afflictorum misericordia commoveri, et ut si-
 bimet prospicerent, decrevisse in eius se potestatem ultro cum
 urbe tradere, ne alienae amentiae poenas luant. Haec Bizyenses.
 Imperator, probato tam laudabili consilio, legatos muneratur, et iis
 prosequentibus ad urbem fertur: cui plebs universa cum optima-
 tibus se obviam effundit. Ubi ad portas fuit, primum quidem
 Annae imperatrici, deinde filio eius imperatori, postremo sibi et
 uxori suae Irenae faustum acclamari iussit, quod fecerunt. Eodem
 modo per alias urbes fieri, et inter sacrificandum similiter impera-
 torum mentionem celebrari voluit. Statim igitur non pauca in
 circuitu oppida accesserunt, quibus singulis imperator praefectos de-
 dit, earumque statum quae optima visa est ratione formavit. Bi-
 zyaе Manuelem Asanem, uxoris suae fratrem, praefectum delegit,
 cui vetus quaedam cum civibus illis coniunctio consuetudinis in-
 tercedebat. Protostrator quippe, eius socer, illic domicilium ab ini-
 tio multasque et amplas possessiones habebat. Praeterea cognato-
 rum et familiarium eius complures ibi incolebant, a quibus
 ferme civitas administrabatur. Ob hanc igitur familiaritatem con-

- A.C. 1344 μετὰ τὴν ἐν Γυναικοκάστρῳ τοῦ βασιλέως ἀναχώρησιν ὑπὸ
 μεγάλου δουκὸς πολλὰ φενακισθεῖς, καὶ εἰς τοὺς πρώτους
 τῶν φίλων τεταγμένος, πρωτοβεστιάριός τε ὀλίγῳ ὕστερον
 ἀναδειχθεῖς, ἔπειτα εἰς τὴν οἰκίαν κατεκλείσθη καὶ ζόφον
 Β κατεκρίθη τοῖς ἄλλοις ὁμοίως φίλοις, καὶ χρόνον οὕτω συ-5
 χρὸν διανύσας φρουρούμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὕστερον ἐτελεύτη-
 σε, πένης καὶ ἄτιμος ἔξ ἐνπόρου καὶ περιφανοῦς γεγεννημέ-
 V. 502 ρος. πατριάρχῃ δὲ τῷ Ἱεροσολύμων ἄρτι τότε ἐκ Βυζαντίου
 διαδράντι, ὑποπτεομένῳ καὶ πάσχειν μέλλοντι κακῶς καὶ
 ἀφιγμένῳ πρὸς αὐτὸν, ὁ βασιλεὺς τὴν Βιζύης ἐνεχείρησενιο
 ἐκκλησίαν, ὥστε τὰ τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἐνδεδομένα πράτ-
 τειν, ἐπεὶ ταύτης ὁ ἀρχιερεὺς ἀπεχώρει τὴν βασιλέως ἀπο-
 σειόμενος ἐπιδημίαν. ἐπεὶ δὲ πάντα διώκητο τὰ κατὰ τὴν
 πόλιν βασιλεῖ, αὐθις ἀνέστρεφεν εἰς Χαριοῦπολιν καὶ τὰς
 μῆπω προσχωρησάσας πόλεις τοῖς τε ὄπλοις ἐβιάζετο καὶ 15
 λόγοις πιθανοῖς ἐπεχείρει πείθειν προσχωρεῖν αὐτῷ. δοῦξ
 C δὲ ὁ μέγας, ἐπεὶ τὸ διατρίβειν τειχῶν ἔξω ἀπηγόρευεν,
 (αἱ μὲν γὰρ τῶν πόλεων Καντακουζηνῶ προσεχώρησαν τῷ
 βασιλεῖ, αἱ δὲ πολιορκούμεναι καὶ κακῶς πάσχουσαι ταῖς
 καθημεριναῖς ἐφόδοις ἀμφίβολοι ἤδη ἦσαν· ἐπικουρίας γὰρ 20
 οὐδεμιᾶς παρ' αὐτοῦ ἐτύγχανον, συχνὰς ποιοῦμενοι τὰς πρε-
 σβείας καὶ τὴν κακοπραγίαν ὀδυρόμενοι,) ἵνα μὴ δοκοίη,
 ὥσπερ ἐν μεγάλῳ κλύδωνι τοὺς οἰάκας τῆς ἀρχῆς καταλι-
 πῶν ἀργὸς καθῆσθαι πρὸς τὸ διασωζεῖν ἀπειπῶν, ἐσκέπατό

iugis suae germanum Manuelem Asanem praefectum ipsis, ut dice-
 bamus, constituit. Nam protostrator post secessionem ab impera-
 tore apud Gynaecocastrum a magno duce egregie ludificatus et
 inter principes amicorum cooptatus pauloque post protovestiarius
 declaratus, postea domi suae inclusus et tenebris similiter ut alii
 eiusdem ducis amici damnatus, ita perdiu in aedibus suis custodi-
 tus, tandem egens et infamis ex copioso et illustri mortuus est.
 Patriarchae autem Hierosolymorum, qui suspectus et poenas datu-
 rus recens Byzantio ad se confugerat, imperator Bizyensem eccle-
 siam sacrorum Canonum concessu regendam commendavit: quan-
 doquidem eius episcopus adventum ipsius aversatus aufugerat. Toto
 orbis statu composito, Chariopolim se recepit et oppida restantia
 ad deditionem partim armis coegit, partim oratione ad persuaden-
 dum accommodata invitavit. Iam vero magnus dux captus intra
 urbem latendi fastidio, (aliae siquidem Cantacuzeno se permisérant,
 aliae obsessae et quotidianis populationibus divexatae nutabant,
 cum subsidium ab illo nullum, quamvis crebro et cum lamentatione
 suarum aerumnarum expetitur, consequerentur,) ne, ut in turbu-
 lenta tempestate relicto imperii clavo otiosus sedere ac salutem

τι περιεργότερον, ἵνα τοῖς πολλοῖς δοκοίη ἀναγκαίων τινῶν A.C. 1344
 πέρι Βυζαντίῳ ἐνδιατρίβειν· καὶ ὃς οὐδέπω πρότερον οὐδένα
 τοῦ ἀγαθοῦ καὶ δικαίου λόγον ἐποιήσατο, δικαιοσύνην ἐκή-
 ρυξε καὶ εὐθύτητα περὶ τὰς δίκας· καὶ καθήμενος ἐν τῇ D
 5μονῇ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος καὶ εὐεργέτου ἐδίκασε διὰ πάσης
 τῆς ἡμέρας, περὶ συμβόλαια καὶ ἰδιωτικὰς ἀμφισβητήσεις
 ἀσχολούμενος. ἐφρόνει δὲ Ῥαδαμάνθος οὐδὲν ἦτιον ἐπὶ τού-
 τοις, ὃς καὶ τὴν νεκρῶν δίκην ἐλέγετο ἐπιτετράφθαι διὰ τὴν
 δικαιοσύνην, ἀγνοῶν ὡς οὐδὲν ἀγεννέστερον καὶ καταγελα-
 10στότερον στρατηγοῦ ὑπὸ πολέμου τοσούτου περιῶρομένου
 καὶ συμβολαίοις σχολάζοντος, ἵνα τοὺς καθ' ἕκαστον ἰδιώ-
 τας ὠφελοίη τῶν κοινῶν καταμελῶν.

π'. Γαβαλαῶς δὲ ὁ μέγας λογοθέτης, τοῦ χρόνου τρι-P. 628
 βομένου, ἐπεὶ τὸν γάμον τῆς θυγατρὸς ὁ μέγας δουξ κατὰ
 15τοὺς ὅρκους οὐκ ἀπεδίδον, ἐδυσχέραινε τε οὐ μετρίως τὴν
 τριβὴν καὶ μεγάλῳ δονκί περὶ τοῦ γάμου διελέγετο, ἀξι-B
 ῶν ποιεῖν κατὰ τοὺς ὅρκους. ὁ δ' ἔφασκε μὲν καὶ αὐτῷ διὰ
 σπουδῆς εἶναι καὶ προὔργον παντὸς, τὴν νύμφην δὲ καὶ
 τὴν μητέρα ἀπαναίνεσθαι διὰ τὴν πολυσαρκίαν. συνεβού-
 20λενέ τε φαρμακείαις χρῆσασθαι τισιν, εἴ πως γένοιτο, τῶν
 ἐγκάτων συνεσταλμένων, λεπτότερον φανῆναι καὶ ἐπέραστον
 τῇ νύμφῃ· πάνν γὰρ ἔχειν ἀηδῶς πρὸς τὴν ἀσυμμετρίαν

17. μὲν om. P.

desperare vulgo videretur, quiddam singulare instituit, ut quibus-
 dam Byzantio necessariis distineri crederetur. Et qui ante id tem-
 pus bonum et iustum nunquam hili fecerat, iustum et rectum in
 causis et litibus observandum, praeconis voce promulgavit sedens-
 que in monasterio Christi Servatoris et benefici, toto die forum
 agebat, in contractibus et privatis controversiis occupatus. Nec
 erat Rhadamantho inferior, qui, quod fuisset in vita iustissimus,
 apud inferos arbitria facere dictus est, ignorans miser, nihil esse
 tam ignavum tamque ridiculum, quam ducem tanto bello urgente
 disceptandis vacare litibus, et dum prodesse vult privatis singulis,
 omittere communia.

80. Gabalas autem logotheta, quoniam tempus longum iam
 abierat, cum magnus dux filiam suam secus quam iurarat, nuptum
 sibi non daret, moram valde indignatus, de matrimonio eum ap-
 pellat orans, ut quod iurasset, aliquando re praestaret. Respondet
 ille, se quoque id percipere nec ei rei quidquam praeventendum
 ducere: sed sponsam et matrem eius ab eo, ut nimium corpulento
 atque obeso abhorrere. Proinde medicamentis utendum, si forte
 contractis visceribus gracilior et sponsae suae amabilis redderetur:
 propter vastitatem enim illam et proportionem non bene respon-
 dentem nihil esse eo deformius atque iniucundius. Gabalas hoc

A.C. 1344 τῶν σαρκῶν. ὁ δ' ὑπώπτενε μὲν ὀκνήσεις εἶναι καὶ προφάσεις τὰ τοιαῦτα καὶ εἰρωνεῖαν ἀκριβῶς· τῷ δὲ κατάκρας ἤττησθαι τῷ τῆς κόρης ἔρωτι, ἃ καὶ ὀλίγα φρενῶν μετέχων συνῆκεν ἂν τις, αὐτὸς ἐβούλετο ἀγνοεῖν καὶ ἐδόκει δεῖν τοῖς καταγελαστοτάτοις ἐπιχειρητέα εἶναι διὰ τὴν κόρην. διαλε-
C χθεις δὲ τινι ἰατρῷ ἐξ Ἰταλίας ἀφιγμένῳ περὶ τῆς πολυσαρκίας, ἔπειθε μεγάλους μισθοῖς ἐπαγγελλόμενον καὶ αὐτὸν, εὐσταλὲς τὸ σῶμα καὶ σύμμετρόν τισι ποιήσειν φαρμακείας,
V.503 καὶ δὴ τᾶλλα πάντα δεύτερα ἠγούμενος, λουτροῖς ἐσχόλαζε καὶ ἐμέτοις καὶ κενώσεισι γαστροῦ, ἧ τῷ ἰατρῷ ἐδόκει. ὀλι-
 γοσιτία τε προσεῖχε καὶ τᾶλλα πάντα ἐπετήδευεν, ὅσα πρὸς λεπιότητα συναίρεται. ἐξ ὧν ἠτόνει μὲν καὶ ἀδρανῆς ἦν, καὶ παρελύετο τὴν ῥώμην, ἧ γαστήρ δὲ ὀλίγα πρὸς τὸν ὄγκον ἐνεδίδου. ὑποπτέυσας δὲ ὁ μέγας δοῦξ, ὡς ὑστερόν ποτε
D ὑπαγορεύσας πρὸς τὰς φαρμακείας εἶσεται σαφῶς τὴν εἰρω-
 νεῖαν, καὶ δείσας, μὴ διὰ τὸ περιορᾶσθαι πρὸς τὸν κατ' αὐτοῦ πόλεμον αὐτῆς ἐκτραπῆ καὶ πείσῃ βασιλίδα τίθεσθαι σπονδὰς πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα περὶ εἰρήνης, ὃ τῶν κινδύνων αὐτῷ ὁ φοβερῶτατος ἐδόκει, ἐσκέψατο τρόπον δὴ τινι διαφθεῖρειν καὶ αὐτόν· καὶ τῶν συνειδότηων τὰ ἀπό-
 ρητα αὐτῷ τινας προσέπεμπε μηνύοντας δι' εὐνοίαν δῆθεν τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ, ὅτι βασιλὶς μάλιστα ὀργίζοιτο αὐτῷ, τὴν δὲ αἰτίαν ἀγνοεῖν. οἳ καὶ τοιαῦτα προσάγγέλλοντες ἐξε-

merum esse figmentum et astutam dissimulationem suspicabatur. Quia vero amorī puellae penitus succubuerat, quae quis vel paulum prudens non ignorasset, ipse nescire volebat, et eius causa etiam risu dignissima sibi experiunda censebat. Collocutus igitur cum quodam medico, qui ex Italia nuper venerat, de ista corpulentia, ingenti mercede eum demulsit, et is se corpus eius quibusdam medicinis ad decorem et gracilitatem tractaturum spondit. Mox posthabitis omnibus, ad praescriptum medici balneis, vomitionibus, crebris alvi ductionibus dat operam: parum cibi et potionis adhibet ceteraque omnia ad corporis extenuationem valentia sedulo usurpat. Ex quibus languor, imbecillitas nervorumque dissolutio exsistebat: at ventris moles parum imminuebatur. Veritus autem magnus dux, ne tandem pharmacis defatigatus, technam perspiceret, et timens, ne, quia contemptus esset, rursus arma contra ipsum ferret atque imperatricem ad foedus cum Cantacuzeno patrandum impelleret, quo nullum periculum impensius metuebat, illius quoque interficiendi rationem excogitavit. Nam quosdam sibi a secretis misit, qui, ut magno logethae, benevolo animo indicarent, Augustam ei iratam esse vehementer: causam se nescire. Talibus nuntiis hominem exterrebant. Deinde et iuramentum exigebant, horum arcanorum indices nemini proditurum. Sic illi in commen-

φόβον. ἔπειτα καὶ ὄρκους ἤτοῦντο δῆθεν ὑπὲρ τοῦ μηθὲν Ἰ. 344
καταδήλους ποιεῖν τοὺς τὰ ἀπόρρητα μηνύσαντας. οὕτω μὲν
οὖν ἐκεῖνοι ἐκακούρουσαν τὴν πεπλασμένην δῆλωσιν τῶν ἀπορ- P. 629
ρήτων. Γαβαλάς δὲ οἰόμενος εἶναι ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, παν-
σταχόθεν ἐκνυαίνεται καὶ περιηγητλεῖτο λογισμοῖς, καὶ σύννοσ
καὶ ὠχρὸς ἐφαίνετο καὶ ταῖς φροντίσι συντετηκῶς. δοῦξ δὲ
ὁ μέγας, τῶν πραττομένων ἄγνοιαν ὑποκρινόμενος, ἠρώτα
τὴν αἰτίαν τῆς συννοίας καὶ τῆς ὠχριάσεως. ὁ δὲ οὐδὲν ὑ-
πωπτευκῶς περὶ ἐκείνου φαῦλον, οἷα δὴ κηδεστῆ καὶ ἀλγή-
10σοῦντι ὑπὲρ ἐκείνου, πᾶν τὸ ἀπόρρητον ἐξέφαινε καὶ ἐπικου-
ρίας τυχεῖν τινος ἐδεῖτο καὶ γνώμην εἰσηγεῖσθαι, ἣ χρη-
σάμενος ἔξω ἔσται τῶν κινδύνων. οὐδὲν γὰρ ἦν τὸ μέσον B
τοῦ ὑποπτευθῆναι τότε καὶ διαφθαρῆναι. δοῦξ δὲ ὁ μέγας
ἔφασκε μὲν τοιαῦτα καὶ αὐτὸς ἀκηκοέναι περὶ αὐτοῦ, ἠγεῖ-
15σθαι δὲ μὴ ἀληθῆ, ὅμως ὑπετίθει τὴν οὐσίαν παρὰ τοῖς
φίλοις ἐκτιθέναι. τὴν γὰρ πολιτενομένην νυνὶ παρὰ Ῥωμαί-
οις ἔφασκε συκοφαντίαν καὶ διαβολὴν πάντα ὄντινον φυ-
λάττεσθαι χρεῶν. καὶ γὰρ αὐτὸς τῶν κοινῶν ἀπάντων ἄρ-
χων καὶ τῆς πρώτης παρὰ Ῥωμαίοις ἀπολαύων τιμῆς καὶ
20εὐπραγίας οὐ μάλιστα αὐτοῖς θαρῆξεν, ἀλλὰ τὰ πλείω καὶ
πολυτελέστερα τῶν ὄντων, ἔν τε Ἐπιβάταις τῷ φρουρίῳ καὶ
πρὸς τῷ ἐν Μαγκάνοις πύργῳ ἔχειν. αὐτὸν δὲ ἐπεὶ μὴ συμ-
βαιή φρουρίον τι ἔχειν, ᾧ χρῆσαιτο πρὸς τοιαύτας τῶν
πραγμάτων μεταβολὰς, ἐτέρῳ τρόπῳ τινὶ τῆς οὐσίας προνο- C

10. ἀλήσαντι P. ἄπαν M.

titiis secretis significandis se malitiose gerebant. Gabalas menda-
cium minime olfaciens undique cogitationum fluctibus iactabatur,
meditabundus, pallidus et prae sollicitudinibus contabescens. Ma-
gnus autem dux rei gestae ignorationem prae se ferens, tristitiae
et palloris huius causam exquirebat. Tum Gabalas candide, tam-
quam socero et vicem suam dolituro, arcanum, ut erat, reserat
eiusque opem aliquam et consilium implorat, quo usus discrimen
evadat: nam tunc inter suspectum esse et iugulari nihil erat me-
dium. Hic magnus dux, se quoque haec de illo audivisse: putare
tamen vera non esse. Nihilominus uti facultates suas amicis con-
creeberet, monere. Quae enim nunc apud Romanos regnum tene-
rent sycophantia et calumnia, eas cavere unumquemque oportere.
Nam et se totius rei publicae caput ac principum honoribusque
ac felicitate inter Romanos praecipuum, neutiquam illis fidere, sed
maiorem ac pretiosiore partem rerum suarum Epibatis in castello
et arce in Manganis recondidisse. Ipsi vero, quoniam castello care-
ret, quo in istiusmodi rerum commutationibus uteretur, alio quo-
dammodo facultates suas tuendas: ut, si quid adversum accidat,

- A.C. 1344 εἶν, ἴν' εἴ τι συμβαίῃ δυσχερῆς, (οὐ γὰρ μάτην παρὰ βασιλίδος ὑποπτεύεσθαι,) τὴν γοῦν οὐσίαν ἔχη καὶ μὴ ἀμφοτέρων, οὐσίας τε ἅμα καὶ ἀρχῆς τῶν πραγμάτων, ἀποστερηθῆ. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα συνεβούλευε. λογοθέτης δὲ ὁ μέγας τὴν ἐπιβουλήν μὴ συνιδῶν ἐπέθετό τε καὶ τὰ ὄντα πρὸς τοὺς φίλους ἐξετίθει. ὁ δ' αὐτίκα προσέπεμπε τοὺς βασιλίδι τὰ πραττόμενα μηνύοντας, ὡς αὐτοῦ μὴ συνειδότης. παρήκον τε οἱ προσαγγέλλοντες, μὴ τοιαῦτα περιορᾶν· οὐ γὰρ ἐπ' ἀγαθῷ τὴν οὐσίαν τὸν μέγαν λογοθέτην ἐκτιθέναι, ἀλλ' ἢ στάσιν βουλευέσθαι ποιεῖν ἐπὶ τῷ Καντακουζηνὸν βασιλέα δέ-10
 χεσθαι, ἢ ἀφίστασθαι διανοεῖσθαι πρὸς ἐκεῖνον. ἡ βασιλὶς δὲ τὰ περὶ μεγάλου λογοθέτου εἰρημένα ἐξετάζουσα, ὡς ἐπυνθάνετο παρὰ πολλῶν εἶναι ἀληθῆ, (κρούφα γὰρ παρὰ τῶν συνειδύτων πρὸς πολλοὺς διεδόθη τὸ ἀπόρρητον, τοῦ μεγάλου δουκὸς οὕτω συσκευάσαντος,) ἠγανάκτει καὶ ἀποστασίαν¹⁵
 εἶναι ᾗετο τὸ πρᾶγμα φανερῶς, καὶ ἐβουλεύετο ὅ,τι δέοι χρῆσθαι τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ. ἐπεὶ δὲ ἤδη πέρας εἶχεν ἡ
 V. 504 ἐπιβουλή, καὶ λογοθέτης τε ὁ μέγας πῦσαν ἐκθέμενος τὴν οὐσίαν ἐκάθητο δεσμοτήριον περιμένων, καὶ ἡ βασιλὶς ὠργίζετο πρὸς τὴν ἀποστασίαν, πλασάμενος ὁ μέγας δούξ τινα²⁰
 τῶν δημοσίων χρεῖαν, εἰς Ἱερὸν τὸ πρὸς ἐμβολὰς τοῦ Πόν-
 P. 630 του ἀπέπλεε τριήρει, τοὺς δὲ πρῶτον τὴν βασιλίδος δῆθεν ὄργην μηνύσαντας τῷ μεγάλῳ λογοθέτῃ κατέλιπεν ἐπιθεῖναι τέλος τῇ ἐπιβουλῇ· προσελθόντες γὰρ ἐκεῖνοι αὐθις δεδα-

22. δὲ P.

(non enim frustra apud imperatricem cecidisse,) saltem sua retineat, ne simul illis tamque amplo magistratu privetur. Magnus logotheta, non intellectis insidiis, paret, et fortunas suas apud amicos collocat. Quid multa? subito magus dux mittit, qui, quod agebatur, imperatrici, quasi se minime conscio, patefaceret: et hortabantur qui nuntiabant, ne rem istam negligeret; non enim magnum logothetam sincero fine res suas apud amicos deposuisse, sed aut seditionem ad Cantacuzenum recipiendum machinari, aut ad illum cogitare deficere. Imperatrix dicta examinans, ut a multis vera esse audivit, (clam siquidem a conscis magni ducis, eo id struente, in multos secretum hoc disseminatum fuerat,) acerbè tulit, manifestamque defectionem rata, quid poenarum in eum statueret, deliberabat. Cum insidiae processissent et magnus logotheta Gabalas facultatibus alibi depositis sederet carceremque exspectaret, et Augusta, ut perfido, irasceret, magnus dux, simulata necessitate quadam publica, Hierum, quod est oppidum ad ostia Ponti, trimi conscensa navigavit, quiq; primum logothetae iram imperatricis indicarant, eos ad finem negotio imponendum reliquit. Rur-

κρυμένοι καὶ κατηφεῖς, ἐμήνουν ὡς ἐκείνη τῇ νυκτὶ πρὸς ἔ-Α. C. 1344
 σχατον κινδύνου ἦξει, βασιλίδος μάλιστα ἐξωρισμένης, καὶ
 πρόνοιάν τινα αὐτοῦ ἐκέλευον ποιεῖσθαι. τῆς αὐτῆς δὲ ὄ-
 ρας καὶ ἑτέρους ἐκ συνθήματος παρεσκευάζον, ἀφικνουμένους
 5 παρὰ τὴν οἰκίαν τὴν ἐκείνου, ἀνωνύμως οὕτως εἰ αὐτὸς αὐ-
 τόθι εἶη ἐρωτᾶν, ὡς τι δεινὸν τοῦ λόγου προσημαίνοντος.
 οὐ γὰρ εἰώθεσαν ἐκείνη πρότερον οὕτω προσφέρεισθαι Ῥω-Β
 μαῖοι, ἀλλὰ πολλὴν τὴν θεραπείαν προσῆγον καὶ τὴν κολα-
 κείαν. Γαβαλᾶς δὲ ἤδη τὸν ὄλεθρον ἐκ πάντων τεκμαιρομέ-
 10 νος καὶ δέισας, μὴ καὶ παραπόλοιτο, τινῶν πρὸς ἔχθραν ἐπ-
 ελθόντων, ὑπότρομος καὶ περιδεὴς εἰς τὸν τῆς Θεοῦ Σοφίας
 γενόμενος νεῶν, οὐδ' οὕτω σώζεσθαι ἐπίθετο, ἀλλὰ φιλο-
 ψυχῶν πολλὰ, τὴν ἐσθῆτα ἀποδύς, σχῆμα μοναχῶν περιεβά-
 λετο, οὕτως οἰόμενος μῶλις ἑαυτῇ τὴν σωτηρίαν ἐκπορίσειν.
 15 τοσοῦτον ἐξεπέπληκτο ταῖς ἀπειλαῖς καὶ τὰς φρένας κατεσεῖ-
 σθη. ὁ μέγας δὲ δοῦξ ἐπεὶ πύθοιτο πᾶσαν κατὰ νοῦν τὴν
 κακουργίαν ἀποβάσας, ἐκ τοῦ Ἰεροῦ ἐπανελθὼν, αὐτίκα πρὸς
 τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας τὸν νεῶν ἀφῆκτο, καὶ τὸν μέγαν λογο- C
 θέτην εὐρηκῶς τὰ μοναχῶν ἡμφιεσμένον, ἐκόπτετο πολλὰ
 20 καὶ τὴν χρεῖαν ἀπωδύρευτο τῆς θυγατρὸς καὶ ἀπαραμύθητα
 ἐπένθει. λογοθέτης δὲ ὁ μέγας πολλοῖς παρεμυθεῖτο λόγοις,
 οὐδὲν καινὸν συμβεβηκέναι φάσκων, εἰ τῶν ἀνθρωπίνων ἀεὶ
 πραγμάτων ἄλλοτε ἄλλως φερομένων καὶ ἀστατουόντων, νῦν

16. τὴν om. P.

sum igitur accedentes illi, perfusique lacrymis, et deiectis humi
 vultibus, certiozem faciunt, illa nocte in summo discrimine futu-
 rum, imperatrice scilicet iracundia effervescente: et hortantur, ut
 sibi provideat. Subornavit interim ex alia conspiratione, qui
 eadem hora ad eius aedes venirent, et sine nomine, num ipse es-
 set intus, sciscitarentur, velut his verbis horribile quiddam praesi-
 gnificantibus: non enim alias sic tractare illum Romani, sed multa
 cum observantia et assentatione consueverant. Gabalas omnibus
 iudicis necem sibi in foribus esse conciens, et formidans, ne qui-
 busdam ex odio in se irruentibus male periret, cum tremore ac
 pavore magno in templum Sophiae, tamquam ad asylum, facta fuga,
 quoniam ne sic quidem se salvum fore credebat, et producere vitam
 non mediocriter cupiebat, monachi habitum induit, vix etiam hac
 ratione se servatum iri sperans: adeo minis attonitus et concussus
 erat medullitus. Magnus dux totum maleficium ex sententia evenisse
 postquam intellexit, Hiero reversus, illicet aedem Sophiae petit:
 inventoque ibi logotheta cum vestitu monastico, plangit mirum in
 modum, et viduitatem filiae lamentatur, doletque dolorem inconsolabilem.
 Logotheta eius luctum levare multis verbis nititur, aitque,
 nihil contigisse novi, si humanis rebus semper aliter et

- A. C. 1344 μὲν βελτιόνων, νῦν δὲ χειρόνων ἐπειράθη καὶ αὐτός· καὶ ἔδοκει τὸ πολὺ τῆς λύπης διὰ τὴν ἐκείνου παραμυθίαν ἀποτίθεσθαι. ὕστερον δὲ ὀλίγω πρὸς τὴν τῆς παμμακαρίστου μονήν ὁ μέγας ἀφῆκτο λογοθέτης, τῆς βασιλίδος κελευούσης·
- D φωραθεὶς δὲ διαδιδράσκειν μέλλον καὶ τὰ μοναχῶν ἀπαμ-5 φιέννυσθαι, εἰς δεσμοτήριον ἐνεβλήθη. οὕτω μὲν οὖν καὶ τοῦτον ἀπεσκευάσατο ὁ μέγας δούξ, μεγάλα μὲν πρὸς τὸν Καντακουζηνοῦ συναράμενον τοῦ βασιλέως πόλεμον, ἀξίων δὲ ἀπολελευκότα παρ' ἐκείνου ἀμοιβῶν, ἧς ἐπήγαγεν ἀμυθῆ-10 του φθορᾶς ὁ πόλεμος Ῥωμαίοις.
- A. C. 1345 πᾶ. Βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς πνθόμενος, ὡς βα-
P. 631 σιλίς πρεσβείαν ποιοῖτο πρὸς Ὀρχάνην ἐπὶ συμμαχίᾳ, πέμψας καὶ αὐτὸς ἔπραττεν, ὅπως αὐτῷ μᾶλλον, καὶ μὴ Βυζαν-
B τίοις πρόσθοιτο. καὶ εἴλετο Ὀρχάνης τὴν πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα μᾶλλον συμμαχίαν, καὶ πέμψας Χατζὴν τὸν 15 εὐνοῦχον, ἐτέλει τὰς σπονδάς. ὄντος δὲ οὐ μακρὰν αὐτοῦ, ἀλλὰ τῆς ἐκ Παφλαγονίας ἄχρι Φρυγίας παραλίου ἄρχοντος,
V. 505 ῥαδίως μετεπέμπετο Καντακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς τὴν συμμαχίαν ἤνικα ἔδει· ὃ καὶ μάλιστα ἐκάκωσε τὰ πράγματα Ῥωμαίων. ὡς ἐπιπλεῖον γὰρ, καὶ βασιλέως μὴ δεομένου, περαι-20 ούμενοι οἱ Πέρσαι τὰς μήπω βασιλεῖ προσχωρησάσας πόλεις ἐκάκουν ὡς πολεμίας. τότε δὲ ἐκ τῆς Ὀρχάνη στρατιᾶς ἔχων συμμαχίαν, ταῖς πρὸς τὸν Πόντον πόλεσιν ἐπεστράτευσεν καὶ εἴλε πᾶσας πλὴν Σωζοπόλεως. εἴλε δὲ καὶ τὴν ἐν

aliter volventibus et inconstantibus, nunc quidem meliora, nunc deteriora et ipse expertus esset. Et apparebat Apocauchum ad haec aliquantum acquiescere. Paulo post magnus logotheta imperatricis iussu ad monasterium sanctissimae Virginis abiit. In fuga autem, abiecto monachi cultu, adornanda deprehensus, in carcerem datur. Sic igitur et hunc ex medio magnus dux removet, qui bellum contra Cantacuzenum non vulgariter promoverat: condignam nimirum mercedem pro pestiferis cladibus eo bello invectis ei rependens.

81. Imperator ut rescivit imperatricem missa legatione Orchanis societatem expetere, missis et ipse oratoribus id egit, ut ad se, non ad Byzantios auxilia mitteret. Qui legato Chatze eunucho foedus cum Cantacuzeno iniit. Cumque non longe distaret, sed a Paphlagonia maritima usque in Phrygiam imperitaret, facile Cantacuzenus, quoties indigebat, Persarum manum accersebat, qui Romanas regiones infestabant plurimum: nam saepius, imperatore etiam non rogante, traicentes, quae nondum se dediderant urbes, ut hostiles, direptionibus affligebant. Tunc vero ab Orchanis exercitu habens subsidium, contra oppida ad oram Ponti sita profectus, omnia

τῆ Δέρκη τῆ λίμνη πόλιν καὶ φρούριόν τι ἕτερον οὐ μα- A.C. 1345
κρὰν Βυζαντίου, Ἐμπυρίτην προσαγορευόμενον· εἶτα ἀνέ- C
στρεφεν εἰς τὴν οἰκίαν. ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ
Μανουὴλ ὁ νεώτερος τῶν βασιλέως υἱῶν Βεῤῥοία ἐνδιατρί-
5βων, ὄναρ ἔγραφεν ἰδεῖν τοιοῦτον. ἐδόκει ἐπὶ κλίνης αὐτὸς
ἑστάναι· βασιλέα δὲ τὸν πατέρα τῆβεννον ἔχοντα καὶ χιτῶ-
να περιπόρφυρα καὶ ἱερατικὸν ἐπιτραχήλιον χρυσοῦν, πρὸς
αὐτὸν ἐλθεῖν, δύο δὲ ἑτέρους ἑκατέρωθεν αὐτῆ παρεπέσθαι,
ᾧ ἄτερος μὲν οὐ γνώριμος ἦν, εἶχε δὲ τὸ προφήτου Ἡ-
10σαίου βιβλίον ἀνεωγμένον· Λαντζαρέτος δὲ ὁ δεύτερος τὸ
βασιλέως ξίφος εἶχεν ἐν χειρὶ. βασιλέα δὲ κηρὸν αὐτῆ πα- D
ρρηχημένον καὶ σφραγίδα, ἄμφω ἐρυσθῶ, „σφράγισον” πρὸς
τὸν υἱὸν εἰπεῖν. τοῦ δὲ σφραγίσαντος, ζῶντα λέοντα ἐντυπωθῆ-
ναι τῷ κηρῷ, ἄστρον λαμπρότατον τῆ δεξιῷ κατέχοντα ποδὶ
15καὶ πρὸς τῷ ὠμῷ ἕτερον μικρὸν ἔχοντα ἐγκεκολλημένον ἄστρον.
βασιλέα δὲ εἰπεῖν, „ἀνάστησον αὐτόν.” ἀναστήσαντος δὲ τοῦ υἱοῦ,
τὸν τὸ βιβλίον Ἡσαίου κατέχοντα εἰπεῖν, „ὁ θεὸς ὠδήγησεν αὐ-
τὸν ἐξ Αἰγύπτου, ὡς δόξαν μονοκέρωτος αὐτοῦ ἔδεισθαι ἔθνη
ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ταῖς βολίσιν αὐτῶν κατατοξεύσει καὶ τὰ πά-
20χη αὐτῶν ἐκμυελιεῖ. ἀνακλιθεῖς ἀνεπαύσατο ὡς λέων καὶ ὡς
σκύμνος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν; οἱ εὐλογοῦντές σε εὐλογημένοι, καὶ οἱ
καταρώμενοί σε κεκατήρηνται.” ταῦτα δὲ ἐδόκει τῷ βιβλίῳ ὄντα P. 631
ἔγγεγραμμένα ἀναγιγνώσκειν. βασιλεὺς δὲ αὐθις τῷ υἱῷ προσ-

praeter Sozopolim subegit. Cepit item oppidum in Derce palude,
et castellum quoddam non procul Byzantio, Empyriten vocabulo:
deinde in provinciam rediit. Sub idem tempus Manuel iunior filius
eius Berrhoeae manens, tale visum per somnum sibi oblatum scrip-
psit. Videbatur sibi sedere super lectulo, patrem autem togam et
tunicam purpura praetextas indutum, gestantemque a collo pendens
monile sacerdotale aureum accedere, dextra levaque stipatum duo-
bus, quorum alter ignotus, prophetae Isaiae volumen apertum te-
nebat: alter Lanzaretus, gladium imperatoris manu portabat, et
ipsum imperatorem ceram et sigillum, ambo rubra, porrigentem
dicentemque, Signa. Cum signasset, vivum leonem in cera impres-
sum apparere, dextro pede stellam tenentem lucidissimam, et iuxta
armum aliam stellam modicam velut insculptam habentem. Tum
imperatorum dicere, Excita ipsum. Quod cum faceret, qui librum
Isaiae tenebat, haec inde videbatur recitare, Dominus dux eius
fuit ex Aegypto, ut gloriam unicornis eius, ut comedat gentes
inimicorum eius, et iaculis eorum iaculabitur et crassitiam eorum
emedullabit. Recubuit et quievit ut leo et ut catulus leonis, quis
excitabit illum? qui benedicunt tibi, sunt benedicti, et qui maledi-
dicunt, maledicti. Haec ille libro inscripta recitare videbatur. Im-
perator rursus filium signare iussit. Cum signasset, expressa est

A.C. 1345 ἐτάττε σφραγῖσαι. σφραγίσαντος δὲ, πάρδαλις ἐξῆλθε ζῶσα, καὶ χάριτην εἶχε θατέρῳ τῶν ποδῶν, ᾧ ἐνεγέγραπτο, ἰδοὺ θηρίον ἕτερον ὡσεὶ πάρδαλις, καὶ ἐξουσία ἐδόθη αὐτῷ. κελεύσαντος δὲ βασιλέως τῇ κατέχοντι τὸ βιβλίον τοῦ θηρίου τὴν προφητείαν λέγειν, τὰ ἴσα εἶπε. βασιλεὺς δὲ καὶ τρίτον ἐκέλευε σφραγῖσαι τῷ νύῳ· καὶ σφραγίσαντος, ἐξῆλθε γαλῆ ζῶσα καὶ αὐτῇ, τὴν γλωττίαν δὲ τῶν ὀδόντων προβεβλημένη, ἐδόκει λείχειν τὴν γῆν. τοῦ βασιλέως δὲ υἱοῦ εἰς Βΰψος αἴροντος, ἡ γλωσσοσά τῆς γαλῆς μηκύνεσθαι ἐδόκει καὶ τὴν γῆν ὡσαύτως περιλείχειν. ὁ τὸ βιβλίον δὲ κατέχων, βασιλεὺς κελεύοντος, τὴν προφητείαν λέγειν. „ἰδοὺ θηρίον” εἶπεῖν „ἕτερον, καὶ εἶπον αὐτῷ· ἀνάβηθι, φάγε σάρκας πολλὰς.” μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς σφραγίδα πράσινον ἕτερον παρέχευε τῷ νύῳ καὶ ἐκέλευε ταύτῃ σφραγίζειν τὸν κηρὸν· καὶ σφραγίσαντος, ἐξῆλθε πελαργὸς ζῶν, σκύφον ἔχων ὑέλινον ἐπὶ τοῦ ποδὶ· ἐδόκει δὲ ὁ σκύφος ὄξος ἔχειν. ὁ τὸ βιβλίον δὲ κατέχων εἶπεν „ἔδωκαν εἰς τὸ βροῦμά μου χολῆν καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος· ὕφονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.” αὐθις δὲ ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς ἐσφράγισε κελευσθεῖς·

C καὶ ἵπποκένταυρος ἐξῆλθε, τῇ δεξιᾷ χειρὶ δόρυ κατέχων. ὁ δὲ τὰς προφητείας λέγων „ἰδοὺ καὶ ἕτερον θηρίον” εἶπεν „ἔκθαμβον καὶ περισσῶς ἰσχυρόν.” μετὰ τοῦτο δὲ ὁ βασιλεὺς „εὐλογητὸς ὁ θεὸς ἡμῶν” εἶπε „πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. δόξα σοι, ὁ θεὸς, ὅτι ζῶντες εἰ-

18. ἐπότησαν P.

viva pardalis, altero pede chartam sustinens cum hac inscriptione: ecce fera altera ut pardus, et potestas ei data est. Cumque imperator ei qui librum tenebat praecepisset, ut ferae prophetiam legeret, eadem legebat. Tertium signare iussit. Cumque signasset, felis etiam viva exivit, quae, lingua extra dentes eiecta, terram lambere videbatur. Quam cum filius in sublime extulisset, lingua felis extendi et terram similiter circumlingere visa est. Tum qui librum ferebat, iussu imperatoris prophetiam legit, Ecce fera altera, et dixerunt ei: ascende, comede carnes multas. Posthaec imperator sigillum aliud viride filio dans, in ceram imprimere iussit, cumque impressisset, exivit viva ciconia, scyphum vitreum pede sustentans, in quo acetum inesse apparebat. Tenens autem librum legebat, Dederunt in escam meam fel, et in siti mea potaverunt me aceto. Videbunt in quem transfixerunt. Adhuc iussus signavit, et hippocentaurus exivit, dextra manu hastam gestans. Qui autem vaticinia legebat, Ecce, inquit, aliud animal praecellens et validum vehementer. Ad extremum imperator, Benedictus Deus noster, ait, omni tempore, nunc et semper, et in saecula saeculorum. Amen. Gloria tibi, Domine, quia vivi adhuc vidimus vaticinia haec eve-

δομεν τὰς προφητείας ἀποβάσας.” ἐδόκει δὲ κελεύειν τῷ νιῶν A.C. 1345
 συγκρούπειν τὰ ζῶα. τὰ δὲ εὐθύς ἐδόκουν σφραγιδες γε-
 γενῆσθαι ἐκ κηροῦ, ἅς ὡς ἐνῆν συγκρούπων ταῖς χερσὶ, μετὰ V. 506
 βασιλέως ἐξῆι τοῦ πατρὸς, τὸ ἱερατικὸν ἐπιτραχήλιον ἀπο-
 5 θμεμένου· ἐν τούτοις δὲ τοῦ ὕπνου ἀποστῆναι. τοιαῦτα μὲν
 ἢ ὕψις τῷ βασιλέως νιῶν ἐδήλον· περὶ οὗ δὲ ἦν, οὐδέπω
 μέχρι νῦν ἐγένετο φανερόν. ταῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλέως υἱὸς D
 πρὸς τὸν πατέρα ἔγραφεν ἑωρακένας κατὰ τοὺς ὕπνους. βα-
 σιλεὺς δὲ ὀλίγον Λιδυμοτείχῳ ἐνδιατρίψας, σύμπασαν Ῥω-
 10 μαίων, ὅσοι ὑπ’ αὐτῷ ἦσαν, στρατιάν συναγαγὼν καὶ Περ-
 σικὴν ὀλίγην ἐπαγόμενος, ἐπεστράτευσεν αὐθις Βυζαντίῳ,
 καὶ πρὸς τὴν Γυρολίμνης λεγομένην πύλην ἐλθὼν, οὐκ ὀλίγον
 μέρος τῆς ἡμέρας διετέλεσεν. ἐκ Βυζαντίου δὲ οὐδεὶς ἐξῆλ-
 15 θε τῶν πυλῶν, ἀλλ’ ἐπὶ τῶν τειχῶν ἦσαν παρατεταγμένοι,
 ὡς ἀμυννόμενοι, ἂν ἐπίωσι. δούξ δὲ ὁ μέγας μόνος ἅμα
 ὀλίγοις πρὸ τῶν πυλῶν ἔστη ἐξελθὼν. γνωρίσας δὲ ὁ βασι-
 λεὺς, ὡς ἐκεῖνος εἶη, ἐπεμπε τοὺς διαλεξομένους. ὁ δ’ εἰσῆι
 πρὸς τὴν πόλιν, αἰσθόμενος ὡς ἐγνωρίσθη, καὶ οἱ πρὸς αὐ-
 τὸν ἐρχόμενοι ἀνέστρεφον. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ περὶ δείλην ἢ P. 633
 20 ἡμέρα ἦδη ἦν, παρὰ τὴν τῆς Καμήλου καλουμένην γέφυραν
 ἔστρατοπεδεύσατο ἐλθὼν· καὶ εἰς τὴν ὑστεραίαν ὀλίγοι μὲν
 εἰς τὸ στρατόπεδον μετὰ βασιλέως ὑπελείποντο, τὸ πολὺ δὲ
 τῆς στρατιᾶς καὶ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν ἐτράποντο ἐπὶ λεη-
 25 λασίᾳ. καὶ Ῥωμαῖοι μὲν βοσκήματα καὶ ἄλλην λείαν ἤ-
 λαννον, τὸ Περσικὸν δὲ ἠνδραπόδιζον καὶ τοὺς ἀνδρώπους.

18. πρὸς prius om. M.

nisse. Videbatur porro mandare filio, ut occultaret animalia, quae
 mox in cerea sigilla convertebantur: quae manibus ut poterat occul-
 tans, cum patre, deposito monili sacro, exivit, et in eo articulo
 somno solutus est. Talis species filio imperatoris dormientis obtigit.
 Ad quem autem pertinuerit, usque hodie latet. Et haec is secun-
 dum quietem se vidisse, ad patrem scripsit. Imperator paulum Di-
 dymotichi haerens, collectis omnibus quas habebat copiis Romanis,
 paucisque Persarum adiunctis, rursus in Byzantii fines irrupit, et ad
 portam Gyrolimnes bonam diei partem constitit. Ex urbe egressus
 est nemo: verumtamen in moenibus instructi visebantur, qui ho-
 stem accedentem repellerent. Magnus dux solus cum paucis exiens,
 pro portis stetit. Imperator ut ipsum esse cognovit, caduceatores
 misit. Ille se cognitum intelligens, in urbem retro cessit, et qui
 missi fuerant, inanes reverterunt. Imperator, quoniam advespera-
 scebat, ad portam Cameli castra fecit: postridieque exiguo numero
 secum in castris manente, maior pars Romani, Persaeque praeda-
 tum discurrerunt. Et Romani quidem pecora et alia agebant fere-

A.C. 1345 καὶ ἦν οὗ τοῖς πάσχουσι μόνον τὸ κακὸν ἀπαρამύθητον, ἀλλὰ καὶ βασιλεῖ καὶ τοῖς συνοῦσιν ἅπασιν Ῥωμαίοις ἕλεος δεινὸς εἰσῆει, τοιαῦτα τῶν ὁμοφύλων δυστυχοῦντων· ἀναγ-
 Βκαίως δὲ τοῦ πολέμου εἶχοντο. πρᾶττειν γὰρ ἑτέρως οὐκ ἔνῃν, τῶν ἐν Βυζαντίῳ τὴν εἰρήνην οὐ παραδεχομένων. 5

πβ. Οἱ ἐν Γαλατᾷ δὲ τῷ φρουρίῳ ὄντες Λατῖνοι, ὄρων-
 τες μὲν τὴν ὑπὸ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου τοῖς Ῥωμαίοις ἐγ-
 γινομένην ἀμύθητον φθορὰν, ἀγνοοῦντες δὲ, εἰ μᾶλλον οἱ ἐν
 C Βυζαντίῳ, ἢ Καντακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς παρέχεται τὰς αἰ-
 τίας τοῦ πολέμου, καὶ τοῖς μὲν ἐν Βυζαντίῳ συνόντες ὅση-10
 μέραι καὶ πολλὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἀκούοντες
 κατηγορούντων, ὅτι βασιλεύειν ἐπιθυμήσας τοῖς βασιλέως
 ἐπιβουλεύσειε παισὶ, πατριάρχης δὲ μετὰ τῶν ἐπιλοίπων
 ἀντισταίῃ καὶ κωλύσειε, μὴ τὸν παῖδα διαφθεῖρειν πολεμήσας,
 ἢ οὐδὲν ἂν ἐκεῖνον ἐκώλυε πάλαι διεφθάρθαι, Καντακουζηνοῦ 15
 δὲ τοῦ βασιλέως οὐ μόνον τὴν πρὸς βασιλέα τὸν Ἀνδρόνικον
 ἐννοοῦντες σύμπνοιαν, ἀλλὰ καὶ τὴν προσοῦσαν ἐπιείκειαν καὶ
 D ἡμερότητα, καὶ τὸ πᾶσιν ἑαυτὸν παρέχεσθαι ἡδύν τε ἐν ὁμιλίαις
 καὶ φιλότιμον πρὸς τὰς εὐεργεσίας καὶ τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας
 τῶν φίλων μνημονευτικὸν, καὶ νομίζοντες, οὐκ ἂν οὕτω ῥαδίως 20
 περὶ βασιλέα τὸν φίλον ἡγνωνομηκένοι, πιστεύειν μὲν οὐκ
 εἶχον τοῖς αὐτοῦ κατηγοροῦσι τὰ τοιαῦτα, οὔτε μὴν παντά-
 V. 507 πασιν ἀπιστεῖν τοῖς θρυλλουμένοις οὕτως ὑπὸ πολλῶν διὰ

bantque: Persae etiam homines captivos ducebant. Nec solum ipsis patientibus ea res acerbissimum luctum afferebat: sed imperatori quoque, et Romanis universis magnae miserationi erat, suae gentis mortales his casibus oppressos aspicere. Sed cum Byzantini pacem aspernarentur, licentiam militarem in hostibus necessitas extorquebat, non voluntas.

82. Verumenimvero in oppido Galata Latini, cum hoc civili bello Romanos incredibiles calamitates pertulisse cernerent, et ignorant, magisne a Byzantinis, an a Cantacuzeno datum esset initium: et quotidiana cum illis commercia habentes, eos Cantacuzenum multis accusantes audirent, (quod nimirum regnandi cupiditate liberis imperatoris insidiaretur: patriarcham cum ceteris obsistere, ne puerum bello victor occideret, alioqui pridem occisum fuisse,) praeterea cum Cantacuzeni non solum cum defuncto imperatore Andronico voluntatum studiorumque consensus, sed et mores placidissimos reputarent et quomodo se omnibus in congressu suavem ac benefaciendi cupidum, benevolentiaeque amicorum erga se memorem praeberet: arbitrarentur etiam, non tam facile in imperatorem ingratum atque improbum reperiri potuisse: cum haec, inquam, cogitarent, nec fidem accusatoribus adiungere, nec prorsus detrudere poterant, quod adeo a multis praedicarentur. Quocirca

δὴ ταῦτα περὶ πλείστου τιθέμενοι σαφές τι περὶ τοῦ παρὰ A.C. 1345
 Ῥωμαίους κεκινημένου πολέμου γνῶναι, δεῖν ἔγνωσαν, ἐπεὶ
 ἔγγυς ἦν ἔστρατοπεδευμένος, πέμπειν πρὸς αὐτὸν τινὰς, οἱ
 διαλεξόμενοι τὰς αἰτίας εἴσονται σαφῶς, ἐξ ὧν ὁ πόλεμος
 5 κεκίνητο. καὶ πέμπουσι δύο τινὰς, τῆς τῶν μενουριῶν τάξεως
 μοναχοῦς, συνετοὺς μὲν καὶ ἄλλως, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σοφίας
 τῆς παρὰ Ῥωμαίους εἰς ἄκρον ἑλληλακότας καὶ τὰ Ἀριστοτέ- P. 634
 λους κάλλιστα ἐξηγημένους. ἦν δὲ ὁ μὲν ἕτερος αὐτῶν ἐκ
 Σαβωΐας τῆς πατρῴας οἰκίας Ἄνη τῇ βασιλίδι, τῶν μενου-
 10 ριῶν ἡγούμενος· διὸ καὶ τότε πρὸς βασιλέα παρὰ τῶν ὁμο-
 φύλων ἐπέμφθη, ἵν' ὡς μάλιστα τὰς αἰτίας ἐξετάσῃ τοῦ πο-
 λέμου, τῇ πρὸς βασιλίδα τὴν Ἄναν οἰκειότητι οὐ μόνον
 βασιλεῖ μὴ χαριζόμενος, ἀλλὰ καὶ ἀντιλέγων καὶ ἀπελέγγων,
 ὅσα δυνατά· ὁ δὲ λοιπὸς τῶν ἐξεταζομένων ἀκροατῆς ἐσό-
 15 ῖμενος μόνον ἦκει, ἵνα μὴ ἐκεῖνος αὐτῆς χαριζόμενος ἑαυτῷ,
 ἀποκρούπειν ἐθελήσῃ τάληθῆ. ἐλθόντες δὲ εἰς τὸ στρατόπε-
 δον καὶ βασιλέα προσαγορεύσαντες, ἦκειν μὲν ἔφρασαν καὶ B
 ὁμιλίας ἕνεκα καὶ συντυχίας τῆς πρὸς αὐτὸν, οὕτως ἔγγυς
 ἔστρατοπεδευμένου. τὸ μάλιστα δὲ πείσαν εἶναι ἀφικέσθαι,
 20 ὅτι χρόνον ἤδη συχνὸν τοῦ πρὸς ἀλλήλους Ῥωμαίους πολέ-
 μου τουτουῖ κεκινημένου καὶ διαφθειρομένων ὁσημέραι τῶν
 πόλεων ὑπ' ἀλλήλων στασιαζόντων καὶ τῆς ἄλλης χώρας
 ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων τῶν κατατρεχόντων καὶ πλεί-
 25 στων καὶ ἀνηκέστων τελουμένων καὶ πολλῶν καθ' ἡμέραν
 ἄκτεινομένων καὶ ἑξανδραποδιζομένων, οὔτε λύσις τῶν κακῶν

certum aliquid de belli causa et initiis cognoscere nimio opere cupientes, quandoquidem is prope castra haberet, quosdam eum percunctatum mittendos statuerunt, ut quod volebant, exploret discerent. Mittunt igitur duos, Minorum instituti monachos, ceteroqui prudentes et Latinis litteris excultissimos et in Aristotelea philosophia exercitatissimos. Horum unus erat Sabaudus, paterna cognatione Annae imperatrici iunctus, monachorum minorum antistes. Quapropter et tum ab homophylis ad imperatorem missus est, ut originem belli accurate indagaret, et ratione propinquitatis cum imperatrice non modo imperatori nihil concederet, sed etiam contradiceret, quantumque posset, eum refelleret. Alter tantum ut huius indagationis auscultator ac testis veniebat, ne postea socius imperatori gratificatus, veritatem celaret. Ingressi igitur castra, se eius conveniendi et alloquendi causa, quando tam prope tenderet, advenisse dixerunt. Potissimum autem idcirco venisse, quod diu iam bello hoc inter Romanos durante, et vastatis quotidie urbibus inter se dissidentibus, reliquaque regione a Romanis et barbaris praedatoribus, qui pluribus et irreparabilibus eam detrimentis affe-

A. C. 1345 οὐδεμία ἐξευρίσκειται, οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἔξεστι τάληθές μαθεῖν, ὅθεν τε ἤρξατο ὁ πόλεμος τὸ πρῶτον καὶ τίνων τῶν αἰτίων οὐπω μέχρι νῦν καταλυθῆναι ἠδυνήθη, ἀλλ' οὕτως ἔπεισι
C πάντα ὡσπερ φλόξ καταναλίσκων. καίτοι γε ἀκηκοέναι ἐκ πολλῶν, ἄλλων ἄλλως ὡς ἕκαστος ἀπεχθείας ἢ εὐνοίας πρὸς ἡμᾶς τοὺς βασιλέας ἔχουσι διηγουμένων· οἷς οὐ δίκαιον πιστεύειν κεκριέναι, τοῖς σφετέροις αὐτῶν πάθει συμμεταβάλλεσθαι ἀξιοῦσι καὶ τὰ πράγματα, διὸ καὶ δεῖσθαι μάλιστα αὐτοῦ αὐτὸν ἐξηγήσασθαι, ὡς ἔσχεν ἕκαστα σαφέστατά τε εἰδότα τῶν ἄλλων μᾶλλον καὶ τάληθές οὐ βουλευσόμενον ἀπο-10 κρούπειν, οἷα δὴ ἀληθείας τε ἐχόμενον, ὡσπερ ἀκούομεν, ἐξασοχῆς, ἄλλως τε καὶ πολλῶν ὄντων τῶν δυνησομένων ἀπε-
Dλέγχειν, ἂν φαίνηται μὴ λέγειν ἡρημένος τάληθῆ. βασιλεὺς δὲ οὐ τοῦ παρ' αὐτὸν ἀφ᾽ ἔχθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆς αἰτήσεως ἐπῆγει καὶ χάριτας οὐ τὰς τυχοῦσας ὠμολόγει. πάλαι¹⁵ γὰρ ἔφασκεν ἐπιθυμεῖν τῶν πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλ' οὐ πρὸς ἔριν καὶ φιλονεικίαν ἀκούειν βουλευσομένων. πρὸς γὰρ τοῖς ἄλλοις οἷς ἐπῆνεγκεν ὁ πόλεμος αὐτῷ κακοῖς καὶ τοῦτο τῶν ἐπαχθῶν ἠγεῖσθαι, τὸ μηδέποτε συνειπῶν τινων ἀκροατῶν τυχεῖν, οἳ δικάσουσιν αὐτῷ περὶ τοῦδε τοῦ πολέμου. νυνὶ δὲ²⁰ αὐτοῖς κατὰ τύχην ἀφιγμένοις παρέχεσθαι τε δεομένοις, ὧν αὐτὸς τυχεῖν ἐν μεγίστης εὐχῆς ἦγε μέρος, ἄλλως τε καὶ δυναμένοις τόπον δικαστῶν κατέχειν παρ' αὐτῷ, οὐ μόνον

cissent, multisque assidue captis et interemptis, nullus adhuc malorum finis appareat: neque hoc saltem vere cognoscere liceat, unde bellum primum coeperit, et quas ob causas usque hodie sedari nequiverit, sed non secus quam furens flamma omnia pervadat et absumat. Et quamquam ex aliis multis aliter audierint, ut quisque aut bene aut male in imperatorem animatus est, tamen iis credendum non censuisse, qui, quomodo ipsi sensus et cogitationes suas mutant, sic etiam res mutari debere opinantur. Quare se rogare magnopere, ut ipse memoret, quo pacto singula se habuerint, qui ea prae omnibus certissimo norit, et veritatem occultare nolet, utpote eiusdem inde a puero, sicut acceperint, tenacissimus: idque eo minus, quod extent plurimi, qui vera subticentem possint redarguere. Imperator non de adventu tantummodo, sed etiam de petitione eos laudat, gratiasque magnas agit, affirmans, pridem optasse tales sibi contingere, qui ad veritatem, non ad litem et altercationem audire vellent. Praeter alia quippe mala, quae sibi bellum hoc inflixerit, et hoc molestum accidisse, quod nondum viros aliquos prudentes invenerit, qui iustam de armis istis sententiam pronuntiarent. Nunc ipsis improviso advenientibus et rem exponi rogantibus, quos ipse nancisci votis summis optaverit, et qui insuper apud se non solum ob eruditionem atque prudentiam

διὰ τὴν σοφίαν καὶ τὴν σύνεσιν, ἀλλ' ὅτι καὶ ἐπ' αὐτῷ τού- A.C. 1345
 τῷ ἤκοιεν, ἵν' ἐκ τῶν λεγομένων τάληθῃ περὶ τοῦ πολέμου P.635
 γνοῖεν, ἡδισταί τε ἅπαντα αὐτὸν ἐκθήσεσθαι καὶ χάριν εἰ-
 δήσειν τῆς αἰτήσεως. ἐδεῖτό τε αὐτῶν, μηδὲν ὑποστειλαμένους
 5 ἔξελέγχειν, ἃν φαίνηται ἐπιπορκῶν καὶ ἀδικῶν καὶ ἢ τοῖς βα-
 σιλέως παισὶ τοῦ φίλου ἐπιβουλεύων, ἢ τοῦ πολέμου αἴτιος
 καὶ τῆς Ῥωμαίων ἀμυθῆτου φθορᾶς γεγενημένος. ἀρξάμε-
 νός τε ἀπ' ἀρχῆς εὐθὺς διηγείτο ἕκαστα, τὴν τε αὐτοῦ καὶ
 βασιλέως Ἀνδρονίκου εὐνοίαν καὶ φιλίαν πρὸς ἀλλήλους ἀκρι-
 10 βῆ, καὶ ὡς μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτὴν πολλὴν πρόνοιαν
 αὐτὸς ποιήσαιο, οὐ τῶν βασιλέως μόνον παιδῶν καὶ γυναι- V. 508
 κὸς τῆς βασιλίδος, ἀλλὰ καὶ τῆς Ῥωμαίων ὠφελείας, οὐ χρή- B
 ματα μόνον ἔτοιμος ὑπὲρ ἐκείνων ἀναλίσκεν ὦν, ἀλλὰ καὶ
 ζῶν τὴν φίλην, εἰ καιρὸς καλοίη, ῥᾶστα προησόμενος: ὅπως
 15 τε ὑπὸ παρακοιμωμένον ἐπιβουλευθείη οὐδεμιᾶς αἰτίας ἔνε-
 κα, ἢ φθονήσαντος αὐτῷ καὶ φθείρειν διανοηθέντος, ἵν' αὐ-
 τὸς ἀρχὴ τῶν πραγμάτων· καὶ ὡς πατριάρχην καὶ τοὺς ἄλ-
 λους ἔξαπατήσειε, ψεύδη πλασάμενος καὶ συκοφαντίας, ἃ
 οὐδὲ ἐνεθυμήθη· καὶ ὡς ἐκεῖνοι τῶν ἰδίων ἔνεκα, ὡς ὄντο,
 20 διαφορῶν, σαφέστατα εἰδότες, ὅτι ψεύδονται καὶ συκοφαντοῦ-
 σιν, ὑπὲρ βασιλίδος δῆθεν καὶ τῶν παιδῶν τὸν πόλεμον κι-
 νοῦσεν πολλὰ ἔξαπατήσαντες· καὶ οἷαν ἀγνωμοσύνην καὶ ἀπαν-
 θρωπίαν οὐ περὶ αὐτὸν μόνον καὶ μητέρα καὶ τοὺς οἰκείους
 ἐπιδείξαιτο, ὑβρεσιν ἀτόποις καὶ φανύλοις προσηκούσαις C
 7. γεγενημένους P. 24. προσήκουσι P.

iudicum munere fungi possint: sed ob id ipsum venerint, ut ex
 eius ore veritatem de hoc bello perciperent, libentissime omnia
 explicaturum et petitionem hanc in memoria habiturum. Orabat
 simul, ne se reprehendere vererentur, si se aut peierasse, aut
 iniurium fuisse, aut imperatoris amici filiis insidias composuisse,
 aut bello commoto calamitates inexplicabiles invexisse deprehende-
 rent. Exorsus igitur a principio, ordine singula recensuit, quam
 perfecte ipse et Andronicus inter se dilexissent: et quomodo eo
 mortuo non liberi solum et coniux et res publica tantae sibi curae
 fuerint, ut eorum causa non modo pecuniam, sed, si opus foret,
 vitam quoque impendere paratus esset: quomodo item praefecti cu-
 biculi insidias immerito perpessus sit, qui ex invidia necem sibi
 parare quaesierit, ut ipse rerum principatum obtineret: quo etiam
 pacto commentis ac sycophantiis suis, imponendo sibi, quod nun-
 quam cogitarat, patriarcham aliosque deceperit: qua ratione illi,
 quamvis se mentiri et calumniari scirent manifestissime, verbo pro
 imperatrice et filiis eius, re ipsa pro commodis suis (ut putabant)
 multa cum fallacia bellum concitarint: quamque improbi et inhu-

- A.C. 1345 καὶ ἀνελευθέρους χρησάμενοι ἀνθρώποις, καὶ τὸν οὐδ' ἐν ἔσχατιαῖς γῆς ἀγνοούμενον αὐτοῦ πλοῦτον εἰς ἀξιοχρεων οὐδέν, ἀλλ' εἰκῆ καὶ μίτην διαφθείραντες, ἀλλὰ καὶ περὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς ὁπωσδήποτε ἐπιτηδείους· καὶ ὄσους αὐτῶν ἀπέκτειναν, τοὺς δὲ ἐν δεσμοτηρίοις ἔχουσιν ἄχρι 5 νῦν, μεγάλην δυσπραγίαν καὶ δεσμοῖς ἀφύκτοις προσταλαιπωροῦντας· καὶ ὡς κοινοὶ πολέμοι φανεῖεν αὐτοῦ τε καὶ τῶν παρὰ Ῥωμαίοις ἀρίστων πάντων, οὐ μόνον ὅσον ἐν εὐγενείῳ ἦν, ἀλλὰ καὶ μονάζουσι καὶ ἐπισκόποις, ἔτι δὲ καὶ στρατιώταις καὶ τοῖς τῶν πολιτειῶν ἐκάστης πόλεως προέχουσιν. 10
- D ὧν δὴ πάντων ἔφασκεν αὐτοῦ διὰ τὴν περισχοῦσαν τοὺς Ῥωμαίους συμφορὰν ἀμνημονοῦντος καὶ τιθεμένου παρ' οὐδέν, καὶ οὐχ ἅπαξ, οὐδὲ δις καὶ τρίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις τοσαυτάκις ἔξαρχῆς τε εὐθύς καὶ μέχρι νῦν πρεσβείας ποιουμένου καὶ δεομένου περὶ εἰρήνης, οὐ μόνον ἐπιεικὲς οὐδέν 15 ἀποκρίνασθαι ἐκείνους, ἀλλὰ τοὺς τε πρέσβεις αἰκίζεσθαι καὶ ἀτιμοῦν καὶ δεσμοῖς κατέχειν, καὶ αὐτοῦ πολλὰς καταχέειν ὕβρεις καὶ διὰ τοιούτων τὰς ἀπολογίας ποιῆσθαι πρὸς τοὺς πρέσβεις, πάντα μᾶλλον ἀνεκτὰ ἡγουμένους, ἢ περὶ εἰρήνης διαλέγεσθαι ἢ ἀκούειν. τῆς τε βαρβαρικῆς πρὸς τοὺς 20 ὁμοφύλους, ἔφασκεν, ἐπαγωγῆς οὐκ ἐκείνον ἤρχθαι, ἀλλ' αὐτούς, πρώτους ἐπ' αὐτὸν ἐπενεγκόντας· καὶ οὐ μόνον τούτου
- P.636 ἔνεκα, ἀλλὰ καὶ τρόποις ἑτέροις χρῆσθαι τοῖς βαρβάροις καταναγκάζοντας. χρήματα γὰρ ἐκείνοι παρεχόμενοι καὶ πόλεις

18. πρὸς τὰς πρεσβείας M.

mani cum in se, tum in matrem suam et propinquos extiterint, iniuriis eos insolenter, illiberaliter et nefarie exagitantes, et divitias suas per ultimas mundi gentes auditas, ad nullum operae pretium temereque consumpserint: sed et amicorum et quoquo modo sibi deditorum quot occiderint, et quot usque nunc dirissime et vinculis insolubilibus maceratos in custodia detineant: et quomodo communes inimici fuerint, tum sui, tum optimatis cuiusque Romani: nec solum nobilium, sed et monachorum et episcoporum et militum, et in quaque re publica excellentium. Quae omnia propter praesentes Romanorum miserias oblitus sit ac pro nihilo putarit, pacemque non semel aut iterum ac tertio, sed saepissime, mox a principio usque nunc per legatos petiverit. Illos non modo nihil aequitati consentaneum respondisse, verum legatos insuper verberibus pulsasse et ignominiose tractasse; in se autem plaustris conviciorum invectos, isto potius modo ad legationem respondisse: nihil non patiendum prius, quam de pace loquendum audiendumve arbitantes. Quod autem barbaros adversus nationem suam induxisset, ita se tuebatur, non se coepisse; illos adversum se prius induxisse: nec isto tantum, sed et aliis modis barbarorum ope uti

προϊέμενοι καὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν μεγάλων καὶ θαναμα- A.C. 1345
 σίων τινῶν ἀποστεροῦντες, οὗ Κράλην μόνον ἔπεισαν τὸν Τρι-
 βαλῶν δυνάστην, ἀλλὰ καὶ Ἀλέξανδρον τὸν βασιλέα Μυσῶν
 αὐτῷ πολεμίους εἶναι, ἕκαστον καθ' ἑαυτὸν ἀξιόχρεον πρὸς
 5μάχην ὄντα σύμπασιν ὁμοῦ Ῥωμαίοις, ὑφ' ὧν πρὸς ἀνάγκην
 καὶ αὐτὸν συναλαυνόμενον, τῇ συμμαχίᾳ χρῆσθαι τῇ βαρβα-
 ρικῇ, ἄλλως τε σαφῶς εἰδότα, ὡς εἰ ἀπόσοιτο αὐτὸς, ἐκει-
 νους χρησομένους ἐπ' αὐτόν. οὐ γὰρ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι ἐ-
 κείνους μὴ χρῆσθαι τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ πείθειν B
 10δύνασθαι μᾶλλον ἐκείνῳ αἰρουμένους συμμαχεῖν. οὐπο γὰρ
 χθῆς καὶ πρῶν πρὸς Ὀρχάνην τὸν Πέρσην πρεσβεῖαν πεποι-
 ημένοι, ἐδέοντο σφίσι συμμαχεῖν, πολλὰ ἐπαγγελόμενοι πα-
 ρέξειν χρήματα. τὸν δὲ μᾶλλον ἐλέσθαι τὸ ἐκείνῳ προῖκα
 συμμαχεῖν, ἢ πολλὰ παρ' ἐκείνων χρήματα λαμβάνειν. οὐ
 15μὴν ἀλλὰ καὶ πρότερον ὀλίγῳ τὸν Ἀσάνην Ἰσαάκιον τὸν παν-
 υπερέβαστον πρὸς Σουλιμᾶν τὸν Καρασῆ Φρυγίας σατρά-
 πην ἀφικέσθαι καὶ δεῖσθαι αὐτοῦ χρήματα πολλὰ λαβόντα
 συμμαχεῖν ἐπ' ἐκείνον. τὸν δὲ μηδὲ αὐτὸν πεπεῖσθαι. καὶ
 αὐτίς τὸν παρακοιμώμενον τῆς αὐτῆς ἔνεκα αἰτίας ἐπὶ τὸν
 20αὐτὸν ἔλθειν. τὸν δὲ τοσοῦτον δεῖσαι πείθεσθαι αὐτῷ, V.509
 ὥστ' οὐδὲ θεῖος γοῦν ψιλῆς ἤξιωκέναι. ἐκείνη μὲν οὖν ἡ ἡ- C
 μέρα καὶ οὐκ ὀλίγον τῆς νυκτὸς καὶ ἡ ἐπιούσα ἡμέρα καὶ
 νῦξ ὁμοίως ἀνάλωτο ἐν τοῖς τοιούτοις, βασιλέως μὲν τὰ κατ'

1. μεγάλην P. 4. ἀξιόχρεον P.

coegisse. Nam illos data pecunia et urbibus propinatis et Ro-
 mano imperio ingentibus et admirandis quibusdam bonis spoliato,
 non Cralem dumtaxat Triballorum principem, sed et Alexandrum
 Moesorum regem, utrumvis per se universis Romanis simul parem
 permovisse, ut sibi hostes fierent. Hinc se quoque coactum barba-
 ricum invocare auxilium: cum praesertim sciret, illos adversum se
 eo usuros, si ipse uti noluisset. Non enim nunc ideo barbarorum
 opera eos non uti, quia nolint: sed quod iis Cantacuzeno militare
 malentibus, societatem persuadere nequeant. Recentissime enim
 ad Orchanem Persam legationem misisse, oravisseque suppetias,
 pecuniam praegransdem pollicentes. Verum ipsum sibi gratis, quam
 illis immani mercede socium esse praeligere. Neque istuc solum,
 quin et paulo ante Isaacium Asanem Panhypersebastum ad Sulima-
 num Cerasae Phrygiae satrapam rogatum abiisse, ut accepto ingenti
 pretio sibi contra Cantacuzenum ferret subsidium. Nec hunc flexum
 esse. Ad quem praefectus cubiculi eadem de causa profectus sit,
 tantumque abfuisse, ut se exorari pateretur, ut ne in conspectum
 quidem illum admiserit. His sermonibus dies illa et plerumque
 noctis cum luce ac nocte sequentibus consumpta sunt, imperatore
 quidem narrante probauteque, se ad arma necessitate adactum: La-

A.C. 1345 αὐτὸν διηγούμενον καὶ ἀποδεικνύντος ἑαυτὸν, ἀνάγκη πρὸς τὸν πόλεμον φερόμενον, τῶν Λατίνων δὲ ἀντιλεγόντων ἐπ' ἐνόιis καὶ ἃ οἱ ἐν Βυζαντίῳ ἐγκαλοῦσιν ἐπαγόντων καὶ γυμναζόντων ὡς μάλιστα τὸν λόγον, ἵνα τάληθῆς μὴ διαδραῖναι δυνηθεῖη.

D πγ'. Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τῶν περὶ τούτων λόγων, 5 ὁ τῶν μενουρίων ἡγούμενος Ἀρῆγος ὠνομασμένος, δίκαιον, εἶπε, τὸν ὀρθῶς βιοῦν προηρημένον καὶ ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης καὶ ὀλίγον γοῦν πεποιημένον λόγον, μηδέποτε καταψηφίζεσθαι μηδενός, πρὶν ἢ αὐτοῦ περὶ τῶν κατηγορουμένων τὴν ἀπολογίαὶν ἐγγένηται ἀκούειν ποιουμένου. καὶ ὁ τῶν πα-10

P.637 λαιῶν τις βασιλέων ἔφρασκε, τὸ δεῖν τὴν ἑτέραν τῶν ἀκοῶν ἀκεραίαν μάλιστα τῇ κατηγορουμένῃ διασῶζειν, τοῦθ' ἡγεῖσθαι εἶναι κοινὸν παρ' ἀγγέλμα ἀνθρώποις τὰ μέγιστα λυσιτελοῦν κατὰ τὸν βίον. ἐγὼ γάρ σου πολλὰ καὶ δεινὰ κατηγορούντων τινῶν ἀκηκῶς, ὅτι τε τῆς θανμαστῆς ἐκείνης βα-15 σιλέως πρὸς σὲ φιλίας ἀμνημονήσας, ἐπεβούλευσας μηδὲν ἀδικοῦσι τοῖς παισὶ, καὶ τὴν Ῥωμαίων ἄγων αὐτὸς ἡγεμονίαν ἐν ἰδιώτου σχήματι, οὐκ ἐνόμισας τὴν δόξαν ἔξαρχεῖν, εἰ μὴ ἐκείνους ἀποκτείνας τὸ κράτος ἅπαν περιστήσεις εἰς σεαυτὸν, καὶ ὡς πατριάρχου καὶ τῶν ἄλλων πρὸς τὴν ἐπι-20 χείρησιν ἐναντίων γενομένων, ἐκμανεῖς πρὸς τὴν ἀποτυχίαν, Β τὸν τε πόλεμον κελίνηκας τουτονὶ καὶ τοὺς βαρβάρους ἐπήγαγες Ῥωμαίους, καὶ τὴν εἰρήνην οὐδ' ἄκροισ καταδέχη τοῖς ὡσιν, ἀλλ' ὅτι μὴ εὐθὺς ἔξαρχῆς ὑπέϊξαν δουλωθέντες, πάντα

2. ὑπ' P., ἐπ' M. 3. ἐν om. P. 5. τὸ om. P. 8. ὀλίγου P.

tinis ad quaedam occurrentibus et quae Byzantii in crimen vocarent, producentibus, deditaque opera facundioribus, ut liquidius veritas comperiretur.

83. Hoc colloquio finito, Minorum rector Aregus nomine, Aequum est, inquit, eum qui sibi vitam cum virtute coniunctam proposuit, cuique veritatis et iustitiae vel modica cura est, nunquam prius ullum condemnare, quam eius ad obiecta responsionem audierit. Et quidam de vetustis regibus aiebat, alteram aurem reo integram servare oportere. Quod ego mortalibus in commune praeceptum et vitae humanae imprimis conducibile opinor. Nam cum multa et pessimi exempli tibi obiiciantur: quod nimirum admirabilis illius amicitiae, quae tibi cum imperatore fuit, oblitus, filiis eius, a quibus nunquam violatus es, insidias feceris: et cum Romanum imperium privati habitu administras, id tibi ad gloriam sufficere non putaris, nisi illis interemptis, totum ad te attraheres: quodque patriarcha et aliis conatui tuo adversantibus, propter repulsam insanus et bellum hoc texueris et barbaros in fines Romanos induxeris et de pace ne audire quidem verbum sustinueris; sed quia non statim ab initio cedentes se tibi subiecerint, omnia ever-

ἀνατρέπειν καὶ διαφθείρειν ἔγνωσ, καὶ τῶν φόνων καὶ τῶν A.C. 1345
 ἀνδραποδισμῶν οὐδένα ποιῆ λόγον, οὕτως ἐκπεπολέμωμαι
 καὶ αὐτὸς καὶ πρὸς τοσοῦτον ἔχθος ἐξηγόμεν, ὥσθ' ἠδέως
 ἂν εἴ τις ἀπεσφάττειν ἠδυνήθη, τὴν χεῖρα κατεφίλουν καὶ
 5 πολλῶν σωτήρα καὶ εὐεργέτην ἂν ἐνόμιζον, οὐ μόνον διὰ
 τὴν γεγενημένην ὑπὸ τοῦ πολέμου φθορὰν ἐν τοσοῦτῳ χρόνῳ
 καὶ τὴν μεγάλην κακοπραγίαν τῶν Ῥωμαίων, ἧς αἰτιώτατον
 εἶναι ὑπελάμβανον, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸς ἐκ Σαβωΐας ὢν τῆς C
 πατρίδας ἀρχῆς τῆ βασιλίδι, φίλτρον τι τρέφω πρὸς τοὺς
 10 ἐκείνης παιῖδας διὰ τὴν ἐκ τοῦ γένους κοινωσίαν, καὶ πρὸς
 τὴν κακοπραγίαν καὶ αὐτὸς συνάχθομαι. καίτοι γε οὐ παρὰ
 τῶν φίλων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν μάλιστα σοι πολεμούντων
 πολλοὺς καὶ θανμασίους ἐπαίνους ἤκουον διεξιόντων. καὶ
 τὴν τε φύσιν ὡς θανμασίαν καὶ τὴν ἄσκησιν ἐξαιρόντων
 15 τὴν πρὸς τὰ καλὰ, ὡς πολλῶ τῷ μέσῳ τοὺς ἄλλους ὑπερβέ-
 βληκε Ῥωμαίους, οἷς οὐκ ἐνόμιζον προσέχειν δεῖν, τοῖς μὲν
 διὰ φιλίαν, τοῖς δὲ δι' ἔχθραν ἀμφοτέροις ψευδομένοις.
 ἔστι γὰρ ὅτε καὶ αὐτοὶ οἱ πολεμοῦντες αὐΐξουσι τοῖς ἐγ- V. 510
 κωμίσι τοὺς ἐχθροὺς, ἴν' ἢ ἠττηθέντες ὑπὸ μεγάλων, ἢ
 20 νοικήσαντες, μέγιστα δόξωσι κατωρθωκέναί. νυνὶ δέ μοι τοι-
 ναντίον ἅπαν περιέστη. τοῖς τε γὰρ ἐγκωμιάζουσιν ἐκείνοις D
 οὐκ ὀλίγα μέμφομαι, ὡς τὸ πολὺ συγκρούπτουσι τῶν ἀγα-
 θῶν, καὶ ἐμαντῶ τῆς ἀκρισίας. καὶ δὴ μεταβαλὼν ἀντι-
 ἔχθροῦ καὶ κατηγοροῦ τῶν τε μάλιστα γεγένημαι φιλούντων,

tere ac disperdere constitueris et caedes servitutesque nihili pendas : his omnibus cognitis, tam hostili odio tui incensus sum, ut multorum servatorem ac de re publica bene meritum existimaturus eidemque manum osculaturus fuerim, qui te iugulare potuisset: non solum propter cladem ac pestem tanto belli tempore Romanis importatam, cuius te primigeniam causam credebant, sed quod et ipse, cum Sabaudus sim, e paterno scilicet principatu imperatricis, ob communionem generis, ipsam et eius liberis amo eorumque infortunis similiter doleo. Tametsi non ab amicis tuis tantum, sed et infestissimis hostibus multas eximiasque laudes tuas audivi, cum et naturae praestantiam et honestarum rerum exercitationem, quibus Romanis universis longo intervallo anteires, in te extollerent. Quibus nihilo minus ideo non sum assensus, quod utrosque, et illos ex amore et istos ex odio mentiri existimarem. Est enim quando et hostes hostibus illustre praeconium impertiunt, ut aut victi a magnis, aut victores magnorum beati ac felices habeantur. Nunc mihi prorsus contra contigit: nam et illis laudantibus non mediocriter succenseo, tam multa quae in te sunt bona tacentibus: et mihi imperitiam temeritatemque iudicii exprobro. Et iam immu-

- A.C. 1345 καὶ πολλῶν καὶ θαυμασιῶν τῶν ἐπαινῶν κρίνων ἄξιον, οὐ παρὰ Ῥωμαίους διατρίβων, ἀλλὰ καὶ γενόμενος εἰς Ἰταλίαν, ὡσπερ μετ' ὀλίγον οἶμαι, τὴν προσοῦσαν μεγαλοφυΐαν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα πρὸς τὰ καλὰ κηρύξω πᾶσι φανερώς. περὶ μὲν οὖν τῶν κατὰ τὸν πόλεμον⁵ ἀπάντων ὡς εὐθὺς ἔξαρχῆς ἄχρι νῦν οὐδεμίαν πρόφασιν
- P. 638 αὐτὸς παρέσχες, ἀλλ' ἄκων ἐπὶ ταῦτα πρὸς τῶν πολεμουμένων συνωθῆ, πέπεισμαί τε ἀκριβῶς, καὶ πρὸς ἄλλους ὑπὲρ σοῦ διαλεχθεῖν ἂν αὐτός. ἐπεὶ δ' αὐτὸς ἐκέλευσας περὶ πάντων, ὧν ἂν θέλομεν, πνιθάνεσθαί σου ἀδεῶς, τί περὶ τῆς εἰρήνης¹⁰ νῦν διανοῆ; ἂρ' ἐτοίμως ἔχεις πρὸς αὐτὴν, εἴ τις ἐπιεικὺς ἀπολογίας τύχοις, ἢ πρὸς τὴν ἐκείνων ἀγνωμοσύνην παντάπασιν ἀπέγνως πρὸς τὰς διαλύσεις καὶ αὐτός;" βασιλεὺς δὲ αὐτὸν τῆς τε παρθήσιας ἐπαινέσας καὶ τῆς περὶ τὰ πράγματα ἀδόλου διαίτης καὶ δικαίας, καὶ ἀντιφιλεῖν αὐτὸν καὶ¹⁵ αὐτὸς εἰπὼν διὰ τὴν προσοῦσαν σύνεσιν καὶ τὴν εὐφυΐαν τὴν πρὸς τὰ καλὰ, εἶτα ἀπεκρίνατο καὶ περὶ τῆς εἰρήνης, ὡς
- B ἐπ' ἐκείνοις εἶη τοῖς πολεμοῦσι καὶ ἡ τοῦ πολέμου καὶ ἡ τῆς εἰρήνης αἴρεσις. αὐτὸν τε γὰρ συνθήσεσθαι ῥᾶστα πρὸς τὰς διαλύσεις, ἂν ἐθέλωσιν ἐκεῖνοι, καὶ πολεμήσειν κατὰ δύναμιν,²⁰ ἂν ἐκεῖνοι τὰ δίκαια μὴ θέλωσι ποιεῖν. ἐκεῖνοι γὰρ πρότεροι πολέμου ἤρξαν διαβαλόντες καὶ συκοφαντήσαντες, καὶ τὴν τε μητέρα ὀλίγου δεῖν ἀπέκτειναν αὐτοχειρίᾳ, ἐν δε-
18. ἢ alterum add. M.

tatus, ex inimico et accusatore evasi amicissimus, teque praeclaris dignum laudibus iudico: nec solum quamdiu apud Romanos sum, sed in Italia quoque, quo brevi me profecturum opinor, altitudinem et aequitatem animi tui, et ad res egregias naturam idoneam apud omnes palam depraedicabo. Quod igitur ad bellum attinet, a principio hucusque nullam penitus causam ipse praebuisti, sed invitus ab hostibus ad arma compulsus es: quod mihi plane persuadeo, et id apud alios pro te confiteri non dubitabo. Quia vero de omnibus quae vellemus libere interrogari te iussisti, quis est quaeso tuus nunc de pace sensus? an si illi aequum respondeant, prompte eam coles? an eorum improbitas facit, ut pacificationis spem omnem repudies? Imperator libertatem viri integrumque ac verum de rebus iudicium laudans, et se propter prudentiam et ingenium ad virtutem natum redamare illum testificans, respondet, belli et pacis electionem in arbitrio bellantium consistere. Nam se quidem facillime ad compositionem consensurum, si ipsis lubeat: et pugnaturum pro viribus, si iidem ius fasque contempserint. Ipsos quippe calumniis et mendaciis indulgentes, bellum orsos, matremque suam in carcere aegrotantem nulla cura dignatos, tantum non suamet manu occidisse: et filium duodennem, qui nihil in eos

σμηνηρίῳ νοσοῦσαν προνοίας ἀξιόσαντες μηδεμιᾶς, καὶ τὸν A.C. 1345
 υἱὸν οὐπω δώδεκα ἔτη γεγονότα καὶ μηδὲν αὐτοῦς ἡδικηκό-
 τα, διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀπέχθειαν ὑπὸ δεσμοῖς κατέστησαν
 τοσοῦτον χρόνον, καὶ τοὺς φίλους ἅπαντας διέφθειραν καὶ
 5 τοὺς οἰκείους, καὶ οὐδὲν ἀπέλιπον παροιτίας, οὐδὲ ὕβρεως.
 ἐγὼ γὰρ λέγειν τὴν τοσοῦτου πλοῦτου διαρπαγὴν ἐμοῦ τε καὶ C
 τῶν συγγενῶν, οὓς ἔδει, τοσαύτην κακίαν συνειδότας ἑαυτοῖς
 καὶ ὡς τῆς ἀμυθῆτου φθορᾶς Ῥωμαίων αἰτιώτατοι γεγένη-
 ται, ἔλεον τῶν ὁσημέραι διὰ τὴν αὐτῶν κακίαν καὶ μοχθη-
 10 ρίαν λαβόντας κτεινομένων, πρώτους τῇ εἰρήνῃ προσδραμεῖν
 καὶ τὸν πόλεμον σπουδάζειν καταλύειν. ἐπεὶ δ' ἐκείνοις οὐ-
 δενὸς ἐτέρου μέλει, ἢ τοῦ τῶν πραγμάτων μόνον ἄρχειν, ἂν
 τινα περιλειφθῶσι, τῶν δ' ἀρχομένων οὐδεμίαν πρόνοιαν ποι-
 οῦνται, ὥσπερ ἔξαρχῆς αὐτὸς ὑπὲρ τῆς κοινῆς σωτηρίας
 15 πάντα ἐπραγματευόμεν, οὕτω καὶ νῦν, ἃ πᾶσι μέλλει κοινῇ
 συνοίσειν, πάντα ἐρῶ. ἐξέσται δὲ αὐτοῖς, ἢ αἰρεῖσθαι τὰ
 βελτίω, ἂν πρόνοιάν τινα ποιῶνται τοῦ κοινοῦ, ἢ τὸν πόλε- D
 μον ἀσπάξασθαι, ἂν τῶν ἄλλων πάντων, ἃ νομίζουσιν αὐτοῖς
 ἰδίᾳ διαφέρειν, προτιμῶσι. φημὶ τοίνυν, ὡς ἐὰν μὲν ἐθελή-
 20 σωσι βασιλέα δέχεσθαι καὶ τοῖς παισὶ συνάρχοντα βασιλέ-
 ως, οὐδ' αὐτὸν πολυπραγμονήσειν μηδὲν περὶ τῶν κατὰ
 τὸν πόλεμον γεγενημένων, ἀλλ' ἀμνηστίαν τε αὐτοῖς παρέξειν
 τῶν κακῶν, καὶ τῶν ἠρπασμένων μηδενὸς ἀποστερήσειν, ἂν
 τε τῶν οἰκείων ὧσιν ἢ τῶν φίλων ἢ τῶν συγγενῶν. ἔτι

peccaverat, odio patris tamdiu in vinculis retinuisse, et amicos ac propinquos omnes sustulisse, quamque potuerint, petulantissime et contumeliosissime se gessisse. Taceo enim, inquit, tantarum opum et mearum et cognatorum direptionem. Quos oportebat tantorum scelerum conscientia stimulatos, et Romanos ob calamitates incredibiles, eorum opera illatas, (propter quorum nequitiam et improbitatem quotidie trucidantur) miseratos, primos pacem amplecti et studere bellum dissiicere. Quoniam autem aliud non cogitant, quam ut soli rerum dominantur, (si modo aliquid rerum relictum est.) subditosque nullo loco ducunt, ego quemadmodum inde a primordio ad communem salutem omne meum studium laboremque contuli: sic et nunc, quae omnibus profutura sint, omnia edicam. E quibus licebit illis aut meliora eligere, si universitati consultum velint: aut bellum accipere, si id privatis utilitatibus suis omnibus anteponendum sentiunt. Aio itaque, si voluerint me imperatorem et filiorum defuncti collegam pati, non sollicite inquisitorum in ea, quae bello praeterito commissa sunt: sed iniurias oblivione sempiterna deleturum, et spoliis suis ac praeda nullum privaturum: sive ea familiarium, sive amicorum, sive cognatorum

A.C. 1345 τε οὐδ' ὦν αὐτοῖς ἡ βασιλὶς παρέσχετο κατὰ τὸν τοῦ πολέ-
 μου χρόνον, οὔτε τῶν τιμῶν, ἂν δοκῶσι παρ' ἀξίαν, οὔτε
 P. 639 τῶν κτήσεων, εἴτε ἐκ τῶν δημοσίων ἦσαν, ἢ τῶν ἐμοὶ προσ-
 V. 511 ηκουσῶν· ἀλλὰ πάντα στέργειν καὶ μηδεμίαν αὐτοῖς μη-
 δέποτε βλάβην ἐπάγειν, ἀμννόμενον τῶν κατὰ τὸν πόλεμον⁵
 κακῶν. εἰ δὲ τοῦτ' αὐτοῖς μήτε δίκαιον εἶναι φαίνεται, μήτε
 ἀνεκτὸν, πάντα ἐπιτρέψομεν τῇ δίκῃ. χρήσομαι δὲ οὐχ ἐτέ-
 ροις δικασταῖς τισιν, ἀλλ' αὐτῇ βασιλίδι καὶ πατριάρχῃ καὶ
 τῶν τε μοναχῶν καὶ ἐπισκόπων τοῖς λογάσι καὶ τῶν Ῥωμαί-
 ων, εἴ τινες ἔτι κατελείφθησαν, τοῖς ἀρίστοις, οὐ μὴν ἀλλὰ¹⁰
 καὶ τῶν ἑκασταχοῦ πολιτειῶν τοῖς συνειωτέροις. κὰν μὲν
 αὐτὸς ἀδικῶν καὶ ἐπιτοκῶν καὶ βασιλέως τοῖς παισὶ φαίνο-
 μαι ἐπιβουλεύων, ὥσπερ οὗτοι κατηγορήσαν, μηδεμίαν ἄλλην
 B εἶναι τῆς ἀδικίας τιμωρίαν, ἢ θάνατον ἄτιμον καὶ ἀκλεῖ.¹⁵
 εἰ δ' αὐτοὶ τὴν τοιαύτην καταδίκην παραιτοῦνται, ἀπηγῆς¹⁵
 εἶναι νομιζόντες ἀνθρώπου θάνατον καταψηφίζεσθαι, ἀλλ'
 αὐτὸς κατ' ἔμμαντοῦ, καὶ πρὶν γενέσθαι τὴν δίκην, κωρώσω
 τὴν ψῆφον, ἵν' αὐτοὶ μετὰ τὸ τοῖς ἀδικήμασιν ἀλῶναι μη-
 δεμίαν περὶ τῆς τιμωρίας μέμψιν ἔχωσιν. ἂν δ' αὐτοὶ τὰ-
 ναντία πάντα φαίνωνται, οὐχ ἀπλῶς, οὐδὲ εἰκῆ, ἀλλὰ τῶν²⁰
 λεγομένων μαρτυρίας ἐναργεῖς ἐμοῦ παράγοντος, οὐ παρὰ
 τῶν ἡρημένων τὰ ἡμέτερα, ἵνα μὴ χαρίζεσθαι ἐμοὶ δοκῶ-
 σιν, ἀλλ' οἷς αὐτοὶ συνεργοῖς παρὰ πάντα τὸν πόλεμον ἐ-
 C χρωῶντο, μᾶλλον δὲ αὐτῆς βασιλίδος καὶ πατριάρχου τοῖς

fucri: neque ablaturum, quae ipsis bello ardente Augusta dona-
 verit, vel honores, si praeter dignitatem ac meritum collati vide-
 antur, vel possessiones, sive illae publicae erant, sive ad me pri-
 vatim pertinebant: verum aequi bonique facturum omnia: neque
 unquam cum eorum damno bellicas offensiones vindicaturum. Quod
 si hoc nec iustum, nec ferendum censuerint, totum negotium iudi-
 cio permissurum. Iudicibus autem aliis non utar, nisi ipsa impe-
 ratrice, patriarcha, monachis et delectis episcopis et Romanis, si
 qui supersunt, optimatibus: imo vero etiam cuiuscumque rei publi-
 cae viris prudentioribus. Et si quidem iniqtus, periurus et insidi-
 ator comperiar, quod isti dicitant, sceleribus meis non aliud sup-
 plicium, quam mortem ingloriam et infamem irrogari volo. Si hanc
 damnationem aversantur, crudele ducentes, in hominem sententiam
 capitalem ferre: at ego ipse ante iudicium atrum adversus me cal-
 culum dabo, ut ipsi, postquam convictus fuero, supplicii huius
 reprehensione vacent. Sin autem potius alia omnia constiterint, non
 me simpliciter ac temere affirmante, sed dicta mea evidentibus testi-
 moniis confirmante, non quidem petitis a mearum partium studiosis,
 (ne mihi gratificari existimentur,) verum ab illis, quos ipsi toto

πλείοσιν ἔμοι συμμαρτυρούντων, (οὐ γὰρ ἂν δύναίτο ἕξαρ-Α. C. 1345
 νοι γίνεσθαι πρὸς ἃ ἔμοι συνίσασι σαφῶς,) δίκαιον μὲν τοὺς
 σεσυκοφαντηκότας καὶ ἐπιβουλεύσαντας ἀδίκως καὶ τοσού-
 των κακῶν αἰτίους Ῥωμαίους γενομένους, τὰ ἴσα πάσχειν,
 5 ἂν ἤτιῳνται. ἐγὼ δὲ ὥσπερ ἐν τοῖς ἄλλοις, κὰν τούτοις φι-
 λοτιμίαν τινὰ ἐπιδεικνύμενος, ἐμὲ μὲν ἠττώμενον τιμῶμαι
 ἀποθνήσκειν, ἂν δ' αὐτοὶ ἀλίσκωνται, μηδὲν ὑπομένειν ἀη-
 δὲς, ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο μόνον συκοφάνται ἀποδείκνυσθαι, ἐμὲ
 10 δὲ μετὰ τὴν νίκην βασιλέα κοινῇ ἀνακηρύττεσθαι ὑπὸ Ῥω-
 μαίων καὶ συνάρχοντα βασιλέως τοῖς παισίν. εἰ δὲ τὸ βα-
 σιλικὴν ἐσθῆτα ἔχοντα δεδοίκασι πρὸς τὴν δίκην ἀπαντᾶν, D
 ἢ τὸ στρατιάν ἔχοντα ὑποπτεύουσιν εἰς Βυζάντιον ἔλθεῖν,
 ἐγὼ καὶ ταύτας ἴσομαι τὰς ἀπορίας. οὐ πλείους γὰρ ἔχων
 εἰσελεύσομαι τῶν δέκα, τὰ τε βασιλικά ἐπίσημα ἀποθέμενος
 15 ἰδιωτικὴν μεταμφιάσομαι σκευήν. τοῦ κοινῇ γὰρ ἔνεκα λυσι-
 τελοῦντος καὶ τοῦ Ῥωμαίου τῶν ἐκ τοῦ πολέμου δεινῶν
 ἀπαλλαγῆναι, οὓς ἐγὼ μάλιστα φιλῶ, κὰν οἱ συκοφάνται
 οὗτοι καὶ πρὸς τοῦτο διαβάλλωσι, μισεῖν φάσκοντες καὶ πο-
 λεμεῖν αὐτοῖς καὶ διαφθεῖρειν, οὐ μόνον τοιαῦτα, καὶ ἐπαχθέ-
 20 στερα δὲ πολλῶ προθύμως ὑπομένειν ἔγνωκα ἄλλως θ' ὅτι
 οὐδὲ πρὸς τὴν εὐδοξίαν ἔμοι τοῦτο οὐδ' ὀλίγα λυμανεῖται. P. 640
 ἂν μὲν γὰρ ἠττώμενος ἀποθνήσκω, οὐδεμίᾳ ὄνησις ἐκ τοῦ
 βασιλικῆν ἐσθῆτα ἔχειν περιέσται ἂν δὲ τῶν κατηγορούντων

18. διαβάλλουσι P.

bello adiutores habuerunt, immo vero ab ipsa imperatrice et patri-
 archa, qui cum pluribus mihi testes erunt, (non enim negare pote-
 runt, quae mihi perspicue commendaverint,) iustitiae consentaneum
 erit, ut qui criminationibus et insidiis nefarie me appetiverunt,
 easdem poenas suscipiant. Verumtamen ego quemadmodum in aliis,
 sic in his desiderio quodam gloriae me quidem causa cadentem
 morte multandum pronuntio: sin ipsi litem perdiderint, nihil eos
 molestum pati postulo, nisi hoc unum, ut sycophantae et crimina-
 tores cognoscantur: et me absolutum, imperatorem filiorumque
 defuncti collegam a Romanis palam proclamari. Sin autem vel cum
 veste imperatoria ad iudicium occursurum metuunt, vel cum exer-
 citu Byzantium ingressurum suspicantur, ego illos hoc angore libe-
 rabo. Nam positis insignibus imperatoris, ornatu privati, denis
 dumtaxat comitibus intrabo. Communis enim boni causa, et ut
 Romanos, qui mihi sunt carissimi, a belli detrimentis vindicem,
 (quamquam sycophantae isti et hic obtrectent dicantque, me ipso-
 rum hostem et perditorem esse,) non talia modo, sed longe etiam
 odiosiora alacriter decrevi sustinere, praesertim cum id celebritati
 meae nec tantillum nociturum sit. Si enim iudicio victus occidar,

A.C. 1345 κρείττων φαίνομαι, οὐδὲν λυπήσει τὸ ἀποθέσθαι πρὸς βρα-
 χύ, μέλλοντα ὀλίγω ὕστερον αὐθις ἀναλαμβάνειν μετὰ πλεί-
 ονος τῆς δόξης καὶ τῆς εὐφημίας καὶ τῆς ψήφου τῆς κοι-
 νῆς. οὐδὲ γὰρ οὐδὲ νυκτὸς ἐκάστης ἀποτιθέμενος ἐπὶ τῷ
 κατακλίεσθαι, οὐτ' ἀνίας, οὐτε ἀδοξίας αἰσθάνομαι τινος. 5
 διόπερ οὐδὲ νῦν περὶ τῆς σκευῆς μακρὸν ποιήσομαι τὸν λό-
 γον, ἀλλ' ὡς ἂν αὐτοῖς ἀρέσκη πράττειν ἔτοιμος ἐγώ. εἰ δὲ
 καθάπαξ ἀλόγους τῷ φθόνῳ καὶ τῷ ἔχθει τῷ πρὸς ἐμὲ, του-
 των μὲν οὐδὲν ἡγοῦνται ἔξαρκεῖν, οὐδὲ ἐπ' οὐδεμιᾷ προκλή-
 B σει βασιλέα δέχονται, ἀλλὰ καθάπαξ ἀπεγνωκάσι πρὸς τοῦ-10
 το καὶ πάντων μᾶλλον ἀπώλειαν καταψηφιζέσθαι αἰροῦν-
 ται, ἢ ἐμοὶ δουλεύειν ὑπομένειν, ἐκείνων μὲν οὐδένα λόγον
 ἐχορῆν ποιεῖσθαι οὕτω μαινομένων. τῆς δὲ κοινῆς τῶς ἄλλων
 σωτηρίας ἕνεκα, ἵνα μὴ δοκῶ καταπροΐεσθαι φιλοψυχῶν αὐ-
 V. 512 τὸς, ἔκοντι αἰροῦμαι ἀποθνήσκειν. οὐδὲ γὰρ ἀποδέει τούτου 15
 τὸ τὴν ἀρχὴν ἀποθέμενον, ὅσῃν ἔχω, καὶ τὰς πόλεις παρα-
 δόντα καὶ τὴν στρατιάν, αὐτὸν ἐν ἰδιώτου σχήματι ἀφα-
 νεία πολλῇ συζῆν ἐν γωνία παραβύσαντά τι. πλὴν οὐχ
 ἀπλῶς καὶ τοῦτο οὐδὲ λόγου τοῦ προσήκοντος ἔκτος, ὡς
 C δοκεῖν τοῖς τε Ῥωμαίοις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἕλλησι καὶ βαρ-20
 βάροις, ὅτι ἀδικῶν καὶ ἐπιτοκῶν καὶ μὴ δυνάμενος ἀντέ-
 χεῖν πρὸς τὸν πόλεμον, δείσας παρεχώρησα τῆς ἀρχῆς αὐ-
 τοῖς, τὸ ζῆν ἀκλεῶς τῆς μετ' εὐκλείας προτιμῆσας τελευτῆς·
 ἀλλὰ πρῶτον μὲν ψήφισμα βούλομαι γενέσθαι καὶ πρόγραμ-

nulla ad me ex imperatorio schemate redibit utilitas. Sin accusatores pessumdedero, nihil triste erit, eum ad breve tempus deposuisse, quem mox maiore cum honore et applausu omniumque suffragiis recepturus sim. Neque enim noctibus singulis, quando cubitum concedo, ex eius depositione aut tristitiam aut dedecus aliquod sentio. Idcirco nec modo super amictu plura loquar, paratus facere quod illis placuerit. Quodsi semel invidia et odio mei praepediti, horum nihil putant sufficere, neque ulla sponsione conditione me imperatorem esse sinunt, sed semel statuerunt me reiicere, perdereque omnia, quam mihi subesse malunt: etsi ita insanientes contemnere oportebat, tamen ne communem salutem studio vitae meae servandae neglexisse videar, mortem ultro eligo: nihilo enim minus est quam mori, deposito imperio quantum ego habeo, et urbibus exercituque traditis, privato habitu obscurum plane et in angulum quempiam se compingentem vivere. Ceterum non istuc absolute ac praeter rationem, ut scilicet a Romanis et Graecis ac barbaris tamquam iniurius ac periusus belloque impotens, imperium reliquisset et vitam inhonoram gloriosae morti antetulisset existimare, sed primum quidem decretum fieri postulo ta-

μα κοινὸν τῆς τε ἐκκλησίας καὶ συγκλήτου καὶ συμπάντων A.C. 1345
κοινη Ῥωμαίων, ὡς οὐκ ἀδικῶν, οὐδὲ ἐπιτοκῶν, οὐδὲ κακῶς
περὶ τοὺς βασιλέως τοῦ φίλου παῖδας ἐλεγχεῖς, ἀλλὰ τοῦ
κοινη τῆς σωτηρίας ἕνεκα ἀπέστην τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ λελύ-
50σθαι τοὺς ἐμφυλίους, ὑφ' ὧν διαφθείρονται, πολέμους. ἔπειτα
τοὺς ἐν δεσμοτηρίοις πάντας διὰ τὴν εἰς ἐμὲ κατεχομένους
εὐνοίαν ἀφεῖναι τῶν δεσμῶν, καὶ τὴν οὐσίαν ἀποδοῦναι, ὅσης D
ἀπεστέρησαν, καὶ πρὸς τοὺς παῖδας τῶν ἀποθανόντων ποι-
εῖν ὁμοίως. ἄτοπον γὰρ τῶν μὲν συμφορῶν καὶ τῶν δυσ-
10τογχημάτων αἴτιον αὐτοῖς ὀφθῆναι, πρὸς δὲ τὸ πρὸς τὴν
ἀρχαίαν μηδὲν φροντίσαι τύχην ἐπανελθεῖν. πρὸς τοῖτοις
δὲ καὶ τοῖς συνοῦσι, καὶ συγκλητικοῖς καὶ στρατιώταις, καὶ
τοῖς ἄλλοις τοῖς προσήκουσιν ἐμοὶ καθ' αἷμα, πρῶτον μὲν
πίστεις δι' ὄρκων δοῦναι, ὡς οὐδὲν κακώσουσιν, ἀμνησμένοι
15τῆς εἰς ἐμὲ εὐνοίας, ἔπειτα δὲ καὶ τούτοις ἀποδοῦναι, ἃ
ἀφῆρηται καὶ χρήματα καὶ κτήσεις. πρὸς τούτοις δὲ καὶ
προνοίας ἕκαστον ἀξιῶσαι πρὸς ἀξίαν. εἰ μὲν γὰρ ἔμελλον εἶ-
ναι βασιλεὺς αὐτὸς, ἀξίως ἂν τῶν πόνων ἡμειψέμην καὶ οὐκ
ἂν ἐκείνων ἐδεήθην προνοεῖν αὐτῶν. ἐπεὶ δ' ἐκὼν εἶναι παραι- P. 641
20τοῦμαι, δίκαιον αὐτοὺς ἐν ἀσφαλείᾳ τε ὁμοῦ καὶ εὐπορίᾳ τῶν
πρὸς τὸν βίον ἀπολιπεῖν. κὰν ταῦτα γένηται, ὥσπερ ἀξιῶ, τὴν
βασιλείαν ἀποθέμενος αὐτὸς καὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὰς πόλεις
παραδοῦς, ἢ πρὸς Ἄθῃ τῷ ἱερῷ ἢ πρὸς ἑτέρῳ μέρει τῆς
Ῥωμαίων γῆς, (οὐ γὰρ αἰροῦμαι ὑπερόριος εἶναι ἐφ' ἑτέρας,)

bulasque proponi publicas, ecclesiae, senatus Romanorumque omni-
um nomine, non me ut improbum neque peritum neque in-
sidiatorem imperatoris, amici mei, liberorum, sed ut bellum civile
communi salutem tam perniciosum tolleretur, abdicasse. Deinde
omnes, qui, quod mihi favent, carcere detinentur, dimitti et abla-
tas facultates ipsis eorumve liberis restitui. Absurdum enim, cum
te illis miseriarum et incommodorum causam inficiari nequeas, quo
pristinum statum recuperent, nihil laborare. Praeterea iis, qui
mecum sunt, et illustribus et militibus et aliis consanguineis meis
iuramento fidem dari, propter studium in me nihil adversum per-
pessuros, atque etiam his et pecunias et possessiones ereptas reddi.
Ad haec quemque pro dignitate curari. Si enim imperator fierem,
ipse eos pro eo ac mererentur munerem nec eorum curam haberi
petere. Quia vero de iure meo sponte decedo, eos securos cum
abundanti rerum ad vitam degendam necessariarum subsidio relin-
quere iustum est. Haec si fiant, (et ea fieri aequum iudico,) im-
perio et administratione depositis, et civitatibus restitutis, aut ad
sanctum montem Atho, aut ad aliam partem Romani soli, (nolo
enim in peregrina terra exulare,) quod reliquum est auctoritatis

A.C. 1345 ἀφανεία συζήσω τὸν πάντα βίον κατ' ἑμαντὸν διάγων, ὅπως
B ἂν οἶός τε ὦ.⁴

πδ'. Τοιαῦτα μὲν βασιλεὺς πρὸς τὸν Ἀρῆγον διειλέ-
χθη περὶ τῆς εἰρήνης. ἐκεῖνος δὲ μέχρι πολλοῦ κάτω
C νεύων, ἐθαύμαζε σιγῇ τὴν καλοκαγαθίαν βασιλέως καὶ ὡς
ὡσπερ ἔξεπέπληκτο πρὸς τὸ μέγεθος τῶν εἰρημένων. ἔπειτα
ἀνενεγκῶν, „ὡς μὲν οὐδὲν ἐνέλιπες” εἶπεν „οὔτε εὐγνωμοσύ-
νης, οὔτε δικαιοσύνης ἐν τοῖς εἰρημένοις, οὐδὲ τὸν σφόδρα
ἀναισχυντοῦντα οἴεσθαι δυνήσεσθαι ἀντειπεῖν. ἃ δὲ αὐτῷ περὶ
τῆς εἰρήνης εἰρηται εἰδέναι βούλεσθαι, εἰ πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐπι-10

V. 513 τηδεῖους μόνον διειλέχθη, ἢ εἰ βούλοιο μηνύεσθαι καὶ τοῖς
ἐν Βυζαντίῳ, εἴ πως γένοιτο κάκεινους τῶν δεόντων σκεπα-
μένους τι τῶν μεγάλων συμφορῶν Ῥωμαίους ἀπαλλάττειν.
βασιλεὺς δὲ ἀπαγγέλλειν τε ἐκέλευε καὶ προὔρου παντός.
ἵνα δὲ μᾶλλον βέβαια δοκῇ τὰ εἰρημένα καὶ πιστὰ, ἐκέλευε 15
καὶ γράφειν, καὶ ἐπεὶ γεγραμμένα ἦσαν πάντα, ὅσα διειλέ-
D χθη, ἐρυσθαῖς ὑπεσημαίνετο ὑπογραφαῖς καὶ σφραγῖδα χρυ-
σῆν ἐκέλευεν αἰωρεῖν, δεῖγμα τοῦ φυλάξειν τὰ ἐγγεγραμ-
μένα βεβαίως καὶ ἀναμφιβόλως. Ἀρῆγος δὲ ἐπεὶ τὰ γραμ-
ματα εἶχεν ἐν χερσὶ, πολλὰς βασιλεῖ χάριτας ὁμολογῶν, ὡς 20
τὰ μέγιστα εὐηργετημένος, καὶ μέλλων ἤδη ἀπιέναι, ἐδεῖτο
βασιλέως ἀπαγαγεῖν τὴν στρατιάν. τὴν μὲν γὰρ εἰρήνην
οὐκ ὀλίγων ἡμερῶν δεήσεσθαι πρὸς διάσκεψιν. τὴν στρατιάν
δὲ ἤρημεῖν μὴ δύνασθαι, ἀλλὰ πάντα ἐπιέναι καὶ διαφθεί-

7. ἀγνωμοσύνης P. 18. γεγραμμένα P., ἐγγεγραμμένα M.

meorum obscurus et ignotus, mihi soli, quantum potero, vivens traducam.

84. Haec imperator Arego de pace sciscitanti. Ille diu terram intuens tacitusque integritatem eius admirans, tam singulari oratione velut attonitus, sic deinde ora resolvit: Quam nulla pars neque humanitatis, neque iustitiae sermoni huic tuo defuit? adeo, ut nec impudentissimus quidquam possit carpere. Quae autem de pace disseruisti, scire aveo, nobisque tantum, ut amicis, dixeris, an etiam ad aures Byzantium perferri velis, si forte et illos utile consilium suscipere et tantis populi Romani calamitatibus finem imponere contingat. Imperator dicta ab se Constantinopolim renuntiari, in rem fore censet: quae ut ad fidem plus ponderis habeant, litteris quoque comprehendendi mandat, quibus rubrica subscribit et sigillum aureum pro argumento, se ibi scripta constanter sineque ulla dubitatione servaturum, appendi iubet. Aregus instrumentum manu tenens et amplas imperatori, ut maximo beneficio ornatus, gratias agens iamque abiturus, ut abducat exercitum, rogat: pacem enim ad deliberationem non paucos dies requirere et

ρειν. εἰ δὴ αὐτὸς τὴν ἀπολογίαν περιμένων ἐνταῦθα καθε- A.C. 1345
 δεῖται, κινδυνεύσει μετὰ τὴν εἰρήνην ὑπολείπεσθαι οὐδὲν,
 περὶ οὗ ἂν δόξειε γενέσθαι ἡ εἰρήνη. βασιλεὺς δὲ τοῦτό τε
 καὶ εἴ τι μείζον ἕτερον αὐτοῦ αἰτοῦντος πρόθυμος εἶναι ἔφα- P. 642
 5σκε ποιεῖν, καὶ ἐπηγγέλλετο, ὡς ἐς τρίτην ἔξ ἐκείνης, πάσης
 γενομένης ἐν ταυτῷ τῆς στρατιᾶς, (διεσκέδαστο γὰρ ἐπὶ τὴν
 λειάν,) ἀναστήσων τὸ στρατόπεδον. οὕτω μὲν οὖν Ἀρῆγος
 βασιλεῖ συνταξάμενος, ἔχων καὶ τὰ γράμματα, ἀπεχώρει.
 καὶ γενόμενος ἐν βασιλείοις, τὰ τε γράμματα παρείχετο
 10 πατριάρχῃ καὶ μεγάλῳ δουκί, καὶ περὶ εἰρήνης διειλέχθη
 πρὸς αὐτοὺς, πολλὰ ἀδικήσειν φάσκων καὶ βασιλέα καὶ Ῥω-
 μαίους, εἰ μὴ ἐπὶ μιᾷ τινι προκλήσει πεισθεῖεν διαλύεσθαι.
 ἐκεῖνον μὲν οὖν εὐφρῶς ἀπεσκευάσαντο, φάμενοι ὀλίγῳ ὕστε-
 ρον ἀποκριεῖσθαι περὶ ὧν ἐπρέσβευε. δούξ δὲ ὁ μέγας, ἐπεὶ
 15 πύθοιτο βασιλέα παρὰ Ἀρῆγου εἰς τρίτην ἡμέραν ἀπάξοντα B
 τὴν στρατιάν, πᾶσι Βυζαντίοις πόλεμον κατήγγελλε πρὸς Καν-
 τακουζηνόν. καὶ αὐτὸς παρεσκευάζετο δῆθεν καὶ κατέλεγε τοὺς
 στρατιώτας, πᾶσι δὲ θείοις οἴκοις καὶ φροντιστηρίοις ἱεροῖς
 καὶ παντὶ γένει καὶ ἀξιώματι ἱερέων παρήγγελλε λιτὰς, ὡς
 20 τὸ θεῖον ἰλεωσομένους τοῖς τῷ ἀποστάτῃ συμβαλοῦσιν. ἔ-
 κείνην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν καὶ τὴν ἐπιούσαν πᾶσαν παρα-
 σκευαζόμενος διήγαγεν. ἐς τὴν τρίτην δὲ ἐν ἀρίστον τῇ ὥρᾳ,
 ἐπεὶ πύθοιτο παρὰ τῶν σκοπῶν βασιλέα ἀπηρόκτα, (ἐπλήρου
 γὰρ ἐκεῖνος τὰ ὑπεσχημένα,) τὰς πύλας ἀνοίξας ἔξεχεῖτο

militem non posse quiescere, sed omnia interea incursionibus va-
 staturum. Quodsi ipse responsionem opperens illic sedeat, peri-
 culum fore, ne pace confecta, nihil eorum restet, quorum gratia
 pacem fieri concupiverit. Imperator et hoc, et si quid etiam maius
 peteret, prompte facturum recepit, et tertio post die collecto in
 unum milite, (erat enim ad praedas agendas dispersus,) castra mo-
 turum. Sic Aregus ei valedicens cum litteris discessit, quas in
 palatio patriarchae magnoque duci reddidit: ac de pace eos allo-
 cutus monuit, imperatori et Romanis iniquissimos fore, nisi una
 aliqua conditione ad compositionem moverentur. Verum illi homi-
 nem dextre submovent, paulo post ad legationem eius responsuros
 autumantes. Magnus dux intelligens ex Arego, imperatorem luce
 tertia abducturum copias, Byzantinis promiscue bellum in Canta-
 cuzenum denuntiat, ipseque se comparat et exercitum conscribit.
 Omnibus autem sacris domibus et monasteriis omnique generi et
 gradui sacerdotum preces ad divinum numen cum perfido deserto-
 re conflicturis placandum indicit. Et ille quidem diem illum et inse-
 quentem totum se comparando consumpsit. Tertio die hora prandii,
 ut a speculatoribus imperatorem desperandum discedere audivit,

- A.C. 1345 μεθ' ὁμοῦ τινος ἀσχέτου καὶ παραβόλου καὶ συνέταττε τὴν
 C τε ἰππικὴν καὶ τὴν πεζὴν δύναμιν πρὸ τῶν τειχῶν. ὡς
 δὲ ἐπανῆκον οἱ σκοποὶ, οὓς αὐτὸς προέπεμπε τοὺς πολεμίους
 δῆθεν κατασκευομένους, καὶ ἀπήγγελλον ἅμα πρῶτὶ ἐκείνους
 οἰχομένους, ἠνιάτο μὲν πρὸς τὴν ἀποτυχίαν καὶ πολλὰ ἑαυ-5
 τὸν τῆς βραδυτῆτος κατεμέμφετο καὶ τῆς τριβῆς καὶ ἐδυσχέ-
 ραινευ οὐκ ἀνεκτῶς. πέμψας δὲ καὶ πρὸς πατριάρχην ἐμῆ-
 νυν, ὡς Καντακουζηνὸς αἰσθόμενος τὴν ἔφοδον καὶ συνιδῶν
 ὡς οὐκ ἂν ὑποστησόμενος τὴν δύναμιν, ᾤχετο ἀποδράς ἅμα
 πρῶτ. τί οὖν προσήκει πράττειν, φυγῇ τῶν πολεμίων χρησα-10
 μένων; πατριάρχης δὲ ἐμήνυε „φεύγει ὁ ἄσεβής, μηδενὸς δι-
 ὠκοντος· νίκα καὶ μὴ ὑπερνίκα.” καὶ ἐκέλευεν ἀναστρέφειν
 πολλῶν τῶν πολεμίων κρείττους γενομένους. καὶ ἀνέστρεψε
 D λυπούμενος, ὅτι μὴ συμβαλεῖν ἐξεγένετο τοῖς πολεμίσις. βα-
 σιλεὺς δὲ, ἐπεὶ μὴ ἀγνοεῖν τὰ πραττόμενα ἐνῆν, πολλῶν ἐκ15
 Βυζαντίου ὁσημέραι μηνυόντων, τότε Ῥήγιον εἶλεν ἐξ ἐφό-
 δου ἐπελθὼν καὶ Ἀθύραν καὶ Δαμοκράνειαν καὶ Σηλυμβρίαν.
 κελεύσας δὲ Ἀπάμειαν, φρουρίον τι κατεσκευασμένον, τειχισθῆ-
 ναι, καὶ στρατιὰν καταλιπὼν ἐν Ῥηγίῳ καὶ Ἀπαμείᾳ καὶ Ἐμ-
 πυρίτῃ καὶ τῇ πρὸς τῇ Δέρκῃ λίμνῃ πόλει, ὡς ἂν ταῦτά τε20
 φρουροῖεν, ἔγγυτέρω Βυζαντίου τῶν ἄλλων ὄντα, καὶ ἐπεκδρο-
 V. 514 μὰς ποιοῖντο συνεχεῖς κατὰ τοῦ Βυζαντίου καὶ ληστείας, τὴν
 ἄλλην ἔχων στρατιὰν αὐτὸς ἀνεχώρησεν εἰς Διδυμότειχον.
 P. 643 ἣ δὲ ἐν τοῖς φρουρίοις τούτοις στρατιὰ τὰ μέγιστα ἐκάκωσε

12. ὑπερνικῆς P.

(stabat enim promissis,) portis reclusis, cum effraenato ac temerario impetu se effundens, equitatum ac peditatum ante muros disponit. Ubi speculatores, quos ad speculandum miserat, reversi, diluculo illos ultra abiisse retulerunt, valde ob tarditatem se incusans, patriarchae significat, Cantacuzenum, praecipientem adventum suum et illi se imparem scientem, multo mane aufugisse, quacritque, quid fieri placeat, quandoquidem hostes fugam arripuissent. Respondet patriarcha: Fugit impius, nemine persequente: vince et amplius vince: iubetque, ut hostibus longe superiores, reverti: et ille moestus, quia conflictu exciderat, revertitur. Imperator, quia quod gerebatur latere eum non poterat, multis Byzantio in dies nuntiantibus, Rhegium et Athyram et Damocraniam et Selybriam primo impetu cepit. Cumque Apameam, castellum eversum, reparari iussisset, et praesidiariam manum Rhegio, Apameae, Empyritae et urbi apud Dercen lacum, his inquam locis Byzantio vicinioribus custodiendis, et excursionibus in agrum Byzantinum frequenter faciendis reliquisset, cum cetero agmine Didymotichum profectus est. Horum oppidorum praesidiarii, etsi numero paucissimi, Byzantios tamen vexa-

Βυζαντίους, καὶ ὀλίγη οὖσα· σχεδὸν γὰρ νύκτωρ τε καὶ μεθ' Ἀ. C. 1345
 ἡμέραν πάντα διέφθειρον καὶ ἐληΐζοντο, ἔχοντες καὶ Περσι-
 κὴν ὀλίγην δύναμιν ἀναμειγμένην μετ' αὐτῶν, οἱ πολλοὺς
 ἀπέκτεινον καὶ ἐξηνδραποδίζοντο καὶ πρὸς ἑω ἀπεδίδοντο ἐπὶ
 Ἰδουλείᾳ. καὶ σχεδὸν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ πάντα τὰ περὶ Βυζάν-
 τιον ἀοίκητα ὑπ' ἐκείνων ἀπεδείχθη. πατριάρχης δὲ καὶ ὁ
 μέγας δούξ εἰδότες, ὡς Ἀρῆγος ἀπαιτήσῃ λόγον περὶ τῆς
 προσβείας, καὶ τὴν μὲν εἰρήνην ἀναφανδὸν αἰδούμενοι ἀπαγο-
 ρεύειν, τρόπῳ δὲ τινὶ σκεψάμενοι τὸν Λατῖνον ἀπατῶν, ἵνα
 10 μὴ δοκοῖεν ἔκοντὶ τοῖς Ῥωμαίοις αἴτιοι αὐτοῖ καθίστασθαι
 τοσαύτης συμφορᾶς, πρὸς βασιλέα τὸν Καντακουζηνὸν ἔγρα- Β
 ψαν τοιάδε· „ὡς ἡμεῖς πολὺν τινα λόγον περὶ τοῦ μὴ Ῥω-
 μαίους ὑπὸ τοῦ πολέμου διαφθεῖρεσθαι ποιούμενοι, ὀλίγῳ
 πρότερον ἐπέμψαμεν πρὸς σε προσβείαν, ἕπερ αὐτὸς πρὸς
 15 τὸν περιπόθητον καὶ γνησιώτατον τῆ βασιλεῖ τὸν μέγαν δού-
 κα ἤτησας ἐπαγγελλόμενοι ποιήσειν. ταῦτα δὲ ἦν, ἀποθέ-
 μενον τὴν βασιλείαν, ἐν ἀσφαλείᾳ εἶναι καὶ μηδὲν προσδοκᾶν
 πείσεσθαι δεινὸν διὰ τὴν ἀγνωμοσύνην τὴν πρὸς βασιλίδα
 καὶ τὰς συμφορὰς, ἃς ἐπήγαγες Ῥωμαίοις πολεμῶν. σὺ δὲ,
 20 ὡς ἔοικεν, ἔτι φόνων καὶ αἱμάτων ὀρεγόμενος πλειόνων καὶ
 τὰς συμφορὰς τοῖς ταλαιπώροις Ῥωμαίοις αὖξῃν, ἵν' ἂ προ- C
 εἴλου ἐξαρχῆς, ἠτήθῃς ὑπ' οὐδενός, εἰς τέλος δόξης ἀγαγεῖν,
 μεταβαλὼν ἀπρόκτους ἀπέπεμψας τοὺς πρέσβεις, ἠρημένους
 ἂ ἐφθάρξω. τότε μὲν οὖν ἀνεξέλεγκτα ἐψεύσω, φάσκων τὸν

bant importunissime, omnia fere noctu et interdium depopulantes ac devastantes: habebantque sibi admixtos Persarum aliquot manipulos, qui multos occidebant, multos capiebant et in orientem pro servis vendebant, brevique tota paene Byzantium circum iacens regio in solitudinem ab illis redacta est. Verum patriarcha et magnus dux, non ignorantes, Aregum responsum requisiturum, cum pacem aperte detrectare vererentur, via quadam per consultationem inventa, qua Latinum fallerent, ne Romanis scientes ac volentes acrumnas tam multas creare viderentur, Cantacuzeno in haec verba scripserunt: Quandoquidem nobis vehementer curae ac sollicitudini est, ne Romanis bello plurimum detrimentorum imponatur, pronuper ad te legatos misimus, pollicentes facturos, quae tu a magno duce imperatori dilectissimo fidelissimoque petivisti. Erant autem haec, ut abdicato imperio tutus esses et nihil poenarum formidares, quod erga imperatricem tam infidus exstitisses et bello Romanos tantopere afflixisses. Tu vero adhuc fundendi sanguinis et calamitatum miseris Romanis augendarum cupidus, ut apparet, quo, quae a principio tuopte impulsu constituisti, ad finem perduxisse videaris, legatos, mutata mente, et inficiatus quae dixeras, infecta re dimisisti. Tum igitur improbabili mendacio magnum ducem non

- A.C. 1345 μέγαν δοῦκα εἰρηκέναι περὶ σοῦ μὴ ἀληθῆ. νυνὶ δὲ οὐδέ-
 μίαν σοι τοιαύτην ἔξεστι καταφυγὴν εὑρεῖν καὶ πρὸς ἀναβο-
 λὰς χωρεῖν τῶν εἰρημένων. τὰ τε γὰρ γράμματα ἐλέγξουσι
 τὰ σὰ ὄντα παρ' ἡμῖν καὶ ὁ πρεσβευτὴς Λατῖνος, ἀξιόχρεως
 ὢν πρὸς πίστιν. ἂ τοίνυν ἔγραψας αὐτὸς, ὡς ἀποθήσῃς
 τε τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἀρχὴν καὶ τὰς ἀδίκως κατεχομένης
 καὶ τυραννουμένης πόλεις παραδώσεις, αὐτὸς δὲ μονάζοντος
 βίον ζήσεις ἐν Ἄθῳ τῷ ἱερῷ ἢ ἄλλοθί που, ὅπῃ ἂν δοκῇ,
 D καθήμενος, στέργομεν καὶ αὐτοί, καὶ οὐδὲν ἄλλο λείπεται, ἢ
 διδόναι προθεσμίαν, καθ' ἣν ἡμῖν τὰς πόλεις παραδώσεις. 10
 περὶ δὲ προγραμμάτων καὶ δικαιωμάτων καὶ τῶν ἐν δεσμο-
 τηρίοις κατεχομένων, εἰ ἀπολυθήσονται, ἢ εἰ ἀποδώσομεν αὐ-
 τοῖς τὰ δικαίως ἀφηρημένα, καὶ περὶ προνοίας τῶν σοὶ συνάν-
 των μηδένα λόγον σὺ ποιοῦ. ἡμεῖς γὰρ ἱκανοὶ περὶ τῶν
 τοιούτων σκέπτεσθαι καὶ ποιεῖν, ἅτα ἂν δοκῇ λυσιτελεῖν καὶ 15
 δίκαια." τοιαῦτα γράψαντες καὶ οἰκείαις καὶ αὐτοῖς ὑποσημη-
 νάμενοι ὑπογραφαῖς, τὸν Λατῖνον μεταπεμψάμενοι, πάντα,
 ἔφασαν, ἃ τε αὐτὸς ἠξίου καὶ Καντακουζηνὸς ἰκέτευε, πεποι-
 ηκέναι, καὶ ἐδείκνυσαν τὰ γράμματα ὑπογεγραμμένα, ὡς αὐ-
 τοῖς τῶν περὶ τῆς εἰρήνης λόγων πάντων περιειλημμένων. 20
- P. 644 ἄμα δὲ καὶ παρείχοντο αὐτῷ. ὁ δὲ διαλέκτου τε τῆς Ἑλ-
 ληνικῆς καὶ γραμμάτων ὢν ἄπειρος παντάπασι, τοῖς λόγοις
 ἀρκεσθεὶς καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς, πολλὰς αὐτοῖς ὁμολογήσας
 χάριτας τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τῶν Ῥωμαίων τῆς κηδεμο-

11. πραγμάτων M. pro προγραμμάτων.

vera de te locutum affirmasti. Nunc autem tale effugium reperire et dicta longius differre tibi non conceditur. Tuae enim ad nos litterae et legatus Latinus fide dignus te redarguent. Quae ergo scripsisti, te imperio et administratione abiturum, oppidaque contra fas ac tyrannice occupata redditurum, et quietam monachi vitam in sacro monte Atho aut ubi placuerit exacturum, ea et nos probamus, nihilque restat, nisi diem praefinire tibi, quo urbes restituas. De re publica autem et de iudicio constituendo et de cura tuorum tu sine cura esto: nos quippe ad haec et perspicienda et facienda, quatenus commoda et iusta sint, satis valemus. Scripta hac epistola et subscriptionibus adiectis, Latino accersito, omnia quaeque ipse voluisset quaeque Cantacuzenus orasset, se praestitisse memorant, easque litteras, quibus tota pacis tractatio contineretur, exhibitas ei tradunt. Ille litterarum Graecarum ac sermonis omnino expertus, verbis eorum ac subscriptionibus contentus, de aequitate Romanorum et sollicitudine multis verbis gratias agit et cum epistola Didymotichum festinat. Convento salutatoque imperatore, Eu, inquit, advenio, de pace ferens tibi evangelia. Omnia

νίας, ἀπεχώρει. καὶ σπουδῇ πολλῇ πρὸς Λιδυμότειχον ἧ-Α. C. 1345
 κεν ἔχων καὶ τὰ γράμματα. συντυχὼν δὲ βασιλεῖ καὶ
 προσφθεγξάμενος, „ιδού σοι” εἶπεν „εὐαγγέλια κομίζων
 ἦκω περὶ τῆς εἰρήνης. πάντα γὰρ, ὅσαπερ αὐτὸς ἤττου, πα-
 55τριάρχης τε καὶ ὁ μέγας δούξ μετὰ τῶν ἄλλων τῆς συγκλήτου
 κατεπράξαντο προθύμως καὶ γράμμασι καὶ αὐτοὶ τὴν διά-
 λυσιν βεβαίαν τοῦ πολέμου μάλιστα πεποιήνται.” παρείχετό
 τε καὶ τὰ γράμματα ἀντίκα. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἀνέγνω, μι- B
 κρὸν ὑπομειδιάσας, „ἀνέγνως” εἶπε „τὰ γράμματα, ἃ τοσαύτην V. 515
 10ἔχων ἤνυσας ὁδὸν, ἢ ἀπλῶς οὕτω καὶ ἀπεριέργως, τῇ φίλῃ
 καὶ συντρόφῳ χρώμενος ἀπλότῃ, μηδὲν εἰδὼς τῶν ἐγγεγραμ-
 μένων, ἦκες ἔχων;” τοῦ δὲ μηδὲν περινεοημένον, μηδὲ φαῦ-
 λον περὶ αὐτῶν εἰπόντος οἰηθῆναι, ἀλλ’ ἀπεριέργως καὶ ἀ-
 15πλῶς τοῖς τε λόγοις καὶ ταῖς ὑπογραφαῖς πεισθῆναι πατρι-
 5 ἄρχον, ὅσπερ ἂν δικαίως ἐποίει καὶ πρὸς Πάπαν, καὶ ταῖς
 μεγάλου δουκὸς καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐν τέλει, καὶ πάσῃ σπου-
 δῇ καὶ προθυμίᾳ πρὸς αὐτὸν ἐλθεῖν, ὡς πάντων ἤδη ἠνυσμέ-
 νων, ἃ αὐτὸς ἠγεῖτο περὶ πλείστον· πάντα ὁ βασιλεὺς καθ’ C
 ἕκαστον ἐξηγεῖτο καὶ τὴν δύναμιν ἠρομήνευε τῶν γεγραμμένων.
 20τοῦ δὲ πρὸς τὴν ἀπάτην ἀγανακτοῦντος καὶ τὴν ἐκείνων ἀναι-
 σχυντίαν καὶ τὸ κακὸς τῶν τρόπων ἐκπληττομένον, „οὐ χρὴ
 θανμάζειν,” εἶπεν ὁ βασιλεὺς „οὐδ’ ἀνιᾶσθαι ἀπατώμενον, εἰ
 αὐτὸς μὲν πρὸς ἀλήθειαν εἴλετο ζῆν, ἐκείνοις δὲ ψεύδους καὶ
 25σκοφαντίας καὶ ἀπάτης ἐμέλησε παρὰ τὸν βίον· ἀλλ’ ἐκ
 5 τούτων μάλιστα τῶν ὀλίγων καὶ περὶ τῶν ἄλλων τῶν κατὰ

enim, quae tute petebas, patriarcha et magnus dux cum ceteris opti-
 matibus libenter annuerunt, et litteris ipsi quoque pacem firmam
 ratamque fecerunt. Quibus dictis epistolam porrexit. Qua lecta,
 imperator renidens, Legistin’, inquit, litteras, cum quibus tantum
 iter confecisti, an ita candide et incuriose amica tibi et a natura
 ingenita simplicitate usus, nesciens quid complecterentur, ad me
 illas attulisti? Illo respondente, non se rem alius discussisse, nec
 sibi suspectas fuisse, sed citra curiositatem simpliciter verbis patri-
 archae eiusque et magni ducis et aliorum procerum subscriptionibus
 credidisse, (quomodo etiam Papae merito faceret,) cupidissime ac
 laetissime ad eum venisse, ut omnibus iam, quae ille ardentissime
 optasset, consummatis atque perfectis; imperator cuncta sigillatim
 recenset et scriptorum sententiam interpretatur. Monacho ad fal-
 laciam stomachante et illorum impudentiam malignitatemque ob-
 stupescente, non oportere admirari, ait imperator, neque dolere, se
 delusum, si ipse quidem veritatem in vita colere statuerit, illi vero
 mentiri, sycophantari et fraudes componere tota vita studeant, sed
 ex his paucis maxime etiam alia, quae belli tempore contigissent,

- A.C. 1345 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον εἰργασμένων συνορᾶν ὅποια ἦν. οὐδὲ γὰρ οὐδεμιᾶς ἐφείσαντο ὑπερβολῆς ἀπάτης καὶ ψεύδους εἰς δεῦρο ἐκ τῆς βασιλέως τελευτῆς, ἐξ ὧν βασιλίδα τε ἐπεισαν τὸν πόλεμον ἐλέσθαι τὴν ἀρχὴν καὶ μέχρι νῦν ἐξαπα-
Δτῶντες οὐκ ἐῴσι διαλύεσθαι ἐμοί. ἐκείνοις μὲν οὖν τοιαῦτα 5
 ἤρημένοις καὶ τὸν πόλεμον ἀνάπτουσι, θεὸς τε τὰς ἀμοιβὰς ἀντιμετρήσειε τῆς προαιρέσεως ἀξίας, καὶ Ῥωμαῖοι πάντες εἴσονται, ὡς οὐ δι' αὐτὸν ὁ πόλεμος καὶ ἡ φθορὰ καὶ οἱ ἀνδραποδισμοί, ἀλλὰ δι' ἐκείνους γίνεται. αὐτὸν δὲ καὶ χάριν αὐτοῖς ἐξαπατήσασιν εἰδέναί, ὅτι πρὸς ἡμᾶς ἀφικέσθαι παρεσκεύασαν. 10
 τοιαῦτα πρὸς Ἀρῆγον περὶ τῶν γραμμάτων ὁ βασιλεὺς διαλεχθεὶς, ἐγράπετο ἐφ' ἑτερα, ἃ προσήκει φίλοις πρὸς ἀλλήλους.
- P. 645 πέ. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελείτο, καὶ ὁ μέγας δούξ ἐστρά-
Βτευσε κατὰ Ἐμπυρίου τοῦ φρουρίου καὶ πολιορκήσας ἐν τρισὶν ἡμέραις καὶ ἀποπειράσας τῶν τειχῶν, ἐπεὶ μηδὲν ἦνε, 15
 τῶν ἔνδον εὐρωστόως ἀμυνομένων, αὐτὸς εἰς Βυζάντιον ἀπῆρε. καὶ πρὸς τῇ Ἱερῷ γένόμενος, κατὰ τὸ στόμα τοῦ Πόντου κειμένη πόλει, ἐπεχείρει, ὡσπερ ἔφρασκε, τοὺς κατ' ἐμπορίαν πλέοντας ἐπὶ τὸν Πόντον πάντας φόρους ἀπαιτεῖν. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον, μὴ θαλασσοκρατοῦντα. ἐκεῖνος δὲ ἤδη συνορῶν, 20
 ὡς τὰς μὲν κατὰ τὴν ἡπειρον πάσας πόλεις ὑπεποιήσατο πλὴν ὀλίγων ὁ βασιλεὺς, ἐμελλε δὲ μετὰ μικρὸν κάκεινας, καὶ Βυζάν-
Κτιον πολιορκοῖη ταῖς συχναῖς ἐφόδοις, καὶ δεδοικῶς, μὴ βασιλὴς τε καὶ οἱ ἄλλοι, τὴν ἀνάγκην συνιδόντες, ὡς οὔτε στρατιᾶς δύναιν'

qualia sint, cognoscere: neque enim ab obitu imperatoris hucusque ab ulla quantumvis enormi impostura mendacique illos abstinuisse: unde, inquit, imperatricem ab initio ad arma impulerunt, et usque hodie os ei sublinentes pacem necum facere non patiuntur. Illis itaque sic affectis et bellum accendentibus, Deus tali proposito digna fert praemia, et Romani omnes non a me, sed ab illis bellum, interitum, servitutem manasse comperient. Gratiam autem veteratoribus illis habeo, cum te ad nos miserunt. Haec ad Aregum super litteris imperator. Deinde iis, quae sunt amicorum inter se, vacatum est.

85. Interea magnus dux castellum Empyriten invasit, quod ubi triduo obsedit, murorumque facto periculo nihil profecit, fortiter qui intus erant propugnantibus. Byzantium rediit, et Hiero, urbe ad ostium Ponti sita, aggressus est, ut aiebat, ab omnibus mercatoribus Pontum sulcantibus portoria exigere: id quod, nisi mare teneret, fieri non poterat. Videns enim, imperatorem continentis urbes praeter paucas omnes subegisse, et illas quoque paulo post subacturum esse, et Byzantium ab eodem crebris irruptionibus quodammodo obsideri, timensque, ne imperatrix et concilium, necessitate perspecta, quod neque copias habere possent,

ἂν ἔτι εὐπορεῖν οὔτε χρημάτων, οἷς χρώμενοι πολεμοῦεν βασι- A.C. 1345
 λεῖ, τρέπονται πρὸς τὴν εἰρήνην, ἐσκέψατο ἔξαπατᾶν καὶ φε-
 νακίζειν. καὶ ἀναφανδὸν ἐδημηγόρει, ὡς πόρον χρημάτων μέγι-
 στον ἐξεύροι, ἐξ ὧν οὐ Καντακουζηνῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πᾶσι
 5πολεμίοις ἀντιτάξαιτο. πᾶσι γὰρ τοῖς ὀθενδήποθεν ἐμπό- V. 516
 ροις φόρους ἐπιθήσειν πρὸς ἀνάγκην, ἐξ ὧν ἔσονται Ῥωμαίοις
 πρόσοδοι πολλαπλασίους τῶν πρόποτε οὐσῶν. καὶ ἀφικόμε-
 νος πρὸς Ἱερὸν, ἵνα διαπλέειν μηδενὶ ἐξῆ, ἂν μὴ παρέχη D
 χρήματα, ὀλκάδα μυριοφόρον ἐπ' ἀγκυρῶν ὀρμίσας κατὰ
 10μέσον τὸ ῥεῦμα, ὀπλίτας ἐγκαθίδρουσε πολλοὺς καὶ ἐκέλευε
 χρήματα λαμβάνειν παρὰ τῶν ἐμπόρων. οἱ δ' οὐδὲν μᾶλ-
 λον ἢ πρότερον ἐλάμβανον. ἀναλωμάτων γὰρ πρότερον πολ-
 λῶν καὶ τριήρων ἢ ἐπιχειρήσις ἐδεῖτο, ὥστε ἄρχειν τῆς
 θαλάσσης, μέγα δυνηθέντας καὶ κρείττους γενομένους τῶν
 15πλεόντων· μὴ ῥαδίας δὲ οὔσης πρὸς ταῦτα τῆς παρασκευῆς,
 καὶ οἱ θανααστοὶ ἐκεῖνοι πόροι καὶ αἱ πρόσοδοι ἀπώλλυντο.
 τῶν συγκλητικῶν δὲ οἱ πολλοὶ, ὅσοι μὴ διὰ τὸ πρὸς βασιλέα
 ἔχθος, ὥσπερ ἐν ὀνειροῖς, ἐπείθοντο πλουτεῖν, εἰδότες ὡς ἀ-
 νηρύτοις ἐπιχειρεῖ, τὴν μεγαλοφυῖαν ἐθαύμαζον πρὸς εἰρω-
 20νεῖαν καὶ τῶν πάλαι βασιλέων κατεγίνωσκον πολλὴν κορυφό- P. 646
 τητα, ὅτι τοσοῦτον ἐν χερσὶ πλουτοῦτον ἔχοντες ἠγνόουν. βα-
 σιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνὸς οὐκ ὀλίγας διατρίψαντα ἡμέρας
 παρ' αὐτῶ Ἀρῆγον αὐθις οἴκαδε ἀπέπεμπε, κελεύσας ἀπο-
 κρίνεσθαι μηδὲν τοῖς πέμψασι· μόνῳ δὲ τῷ μεγάλῳ δου-
 24. μόνον P.

neque pecunias, quibus adversus eum uterentur, ad pacem incli-
 narent, modum commentus est, quo eos circumduceret ac ludifica-
 ret. Nam palam concionabatur, rationem pecuniae conficiendae
 commodissimam se invenisse, qua non Cantacuzeno solum, sed uni-
 versis hostibus resisterent. Omnibus enim undecumque mercatoribus
 tributa necessaria impositurum. Ex quo Romanos vectigalia maiora,
 quam unquam antehac, percepturos: profectusque Hierum, ut ne-
 mini nisi portorium solventi liceret traicere, onerariam grandem
 et in anchoris stantem, multis ei gravis armaturae militibus im-
 positis, in medios fluctus provexit, iussitque a negotiatoribus pecu-
 niam accipere. Verum nihilo magis, quem ante, accipiebant. Sum-
 ptu magno et triremibus multis opus erat, ut domini maris et
 potentiores iis essent, qui navigarent. Ob cuius apparatus difficul-
 tatem admirabiles illi reditus et vectigalia evanescebant. Complu-
 res porro proceres, qui non credebant, propter odium in impera-
 torem velut in somnis ei divitias affluxuras, cum scirent conatus
 fore irritos, per simulationem eius animi magnitudinem admira-
 bantur; veteresque imperatores levitatis et incogitantiae non parvae
 coarguebant, qui se tantos thesauros in manibus habere nescivis-

A.C. 1345 καὶ εἰπεῖν, ὡς οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν ἐπιλάθοιτο τῆς φιλῆς ἀπάτης καὶ πανουργίας καὶ στρεβλότητος, ἀλλὰ τῷ περιόντι τῆς περὶ ταῦτα σχέσεως καὶ θεὸν νομίζοι δύνασθαι ἐξαπατᾶν. καὶ γὰρ πάντα μᾶλλον διανοούμενος, ἢ ἐκ παρατάξεως μάχεσθαι πρὸς αὐτὸν, ἰκεσίας καὶ ἰλασμοὺς παραγ-5
B γέλλειν πρὸς θεὸν τοῖς ἱεροῦσιν ὑπὲρ αὐτοῦ, ὡς μέλλοντος μαχεῖσθαι. ἀλλ' εἰδέναι σαφῶς, ὡς οὔτε θεός, ἂ πρόαττει καὶ διανοεῖται, ἀγνοεῖ, καὶ οἱ ἄνθρωποι δὲ, εἰ μὴ πρότερον, ἀλλ' ὕστερόν γε τὰς ἀπάτας αὐτοῦ καὶ τὰς πανουργίας πάσας συν-
 ορῶσι. τί γὰρ μὴ τῇ προτεραίᾳ τὴν στρατιὰν ἐξῆγε πρὸς 10
 τὴν μάχην, ἀλλὰ μετὰ τὸ πυθέσθαι αὐτὸν ἀπάγοντα τὴν στρατιὰν; τότε μὲν οὖν λεληνηκέναι εἶπεν αὐτὸν, φρυγομα-
 χήσας οὐκ ὀλίγα. ἵνα δὲ μὴ ἐπιπλέον διὰ τὴν φυγὴν λυπῆ, ὅσον οὐπω πάλιν ἐπελεύσεσθαι καὶ μὴνύειν διὰ τοῦτο, ἵνα μῆτε λυποῖτο ἐπιπλέον καὶ παρασκευάζοιτο πρὸς μάχην. **A-15**
C ρῆγος μὲν οὖν ἦλθεν εἰς Γαλατᾶν καὶ οὐδὲ λόγον τινὸς ἤξι-
 ωσε τοὺς πέμψαντας. δοῦξ δὲ ὁ μέγας, ἐπεὶ πύθοιτο ἐπανά-
 κοντα, κατέπλεεν ἐξ Ἱεροῦ καὶ μετεκαλεῖτο τὸν Ἀρῆγον, ὡς περὶ τῆς πρῆσβετίας ἐρωτήσων. ὁ δ' οὔτε παρεγένετο καὶ κα-
 τηγόρει φανερώς, ὅτι καὶ φόβον πάντα θεοῦ καὶ ἀνθρώπων 20
 ἀποθέμενοι αἰδῶ, τοιαῦτα πράττουσιν, οἷα πᾶς τις ἂν μισοίῃ
 συνιδῶν. ἔφασκέ τε, ὡς πρὸς τὰς τοιαύτας ἀπολογίας, οἷας

sent. Cantacuzenus Aregum non paucis diebus apud se diversatum dimisit cum mandato, ut iis, a quibus venisset, nihil responderet: solum magno duci diceret, illum nec antea, nec modo familiaris sibi imposturae, calliditatis ac pravitatis oblivisci posse: putareque propter suam in his excellentiam etiam ipsi Deo sese fucum facturum. Nam cum quidvis in animo haberet potius, quam acie opposita secum congregari, tamen supplicationes et placamina sacerdotibus pro se, ut pugnaturum, indixisse. Interim se certo scire, neque Deum latere, quid ipse agat et cogitet: et homines si non ante, at certe post, fraudes eius versutiasque omnes cognituros. Cur enim non pridie, sed postquam discessisse adversarium exercitum audierit, copias suas ad proelium eduxerit? Tum se ista fuga contristatum dixisse, cum ipsemet pugnam vehementer fugeret. Ne porro diutius eius fuga doceat, primo quoque tempore rursus affuturum: et ob id praemonere, ut nec moereat amplius, et se ad certamen expediat. Aregum Galatam venit, nec eos, a quibus missus fuerat, verbo dignatus est. Magnus dux, ut Aregum reversum accepit, Hiero renavigans eum de legatione obita percunctaturus accersit: qui nullus venit, et ipsum ac satellites eius palam reprehendit, quod omni timore Dei hominumque reverentia soluti ea designarent, quae quisquis sciret, detestaretur: aiebatque ad defensiones tales, quales ipsi pro se perfricta fronte afferrent, impera-

αὐτοὶ ποιοῦνται ἀνερευθριάστως, βασιλέα μόνον ἔξαρχεῖν δεόν- A. C. 1345
 τως ἀποκρίνεσθαι. διὸ καὶ μετ' ὀλίγον ἤξει, ἔργω τὰς ἀποκρίσεις
 δώσω. παρήγγελέ τε αὐτοῖς παρασκευάζεσθαι, ὡς μαχουμέ-
 νους πρὸς τοὺς τεύχεσιν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τὰ εἰωθότα πράξαντες,
 5 οὐδὲν καινὸν ἐνόμιζον ποιεῖν. βασιλεὺς δὲ αὐθις ἤκεν εἰς Βυ-
 ζάντιον πανοτρατιᾶ καὶ πρὸ τῆς Χαροσίας πύλης οὐκ ὀλίγον D
 διετέλεσεν ἐστῶς. ἐπεὶ δὲ οὐδεὶς ἀντεπεξῆει, ἀναστρέψας
 ἔστρωτοπέδευσεν ἐν τῇ Πετρογεφύρᾳ καλουμένῳ τόπῳ, ποταμοῦ
 τε παραρρέοντος καὶ ἄφθονον τροφήν τοῖς ἵπποις παρέχον-
 10 τοσ τοῦ τόπου. καὶ ἡ στρατιὰ ἑκάκον τὸ Βυζάντιον, ὅσα
 μάλιστα ἐνῆν. Ἀρῆγος δὲ αὐθις ἐλθὼν πρὸς βασιλέα, ὑπὲρ
 βασιλίδος λόγους ἐποιεῖτο, ὡς οὐδαμῶς αἰτία τοῦ πολέμου
 εἶη, ἀλλὰ πατριάρχης καὶ οἱ ἄλλοι, οἳ ταύτην βουλομέ-
 νην οὐκ ἔωσι χωρεῖν πρὸς τὴν εἰρήνην, πείθοντες, ὡς, ἂν ἐνὶ γέ
 15 τῷ τρόπῳ περιέσῃ, ἐκείνην τε ἀποκτενεῖς αὐτίκα καὶ τὰ τέκνα.
 ὧν ἀκούουσαν, καίτοι καὶ ἄλλως οὐχ ἑαυτῆς κυρία οὖσαν, P. 647
 ὥστε πράττειν, ἅττα ἂν δοκῇ συμφέρειν, πάντα ἐκείνοις ἐπι- V. 517
 τρέπειν πρὸς ἀνάγκην. βασιλεὺς δὲ τοῖς ἐν Βυζαντίῳ φίλοις
 κρύφα διαλεχθεῖς, ἐπεὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς εὐκαιρὸν πράττειν τι
 20 ὑπὲρ αὐτοῦ, αὐθις ἀνεχώρει. οὐδὲν γὰρ ἦν, ὃ λήψεται ἐκτὸς
 τειχῶν. καὶ πρὸς τὴν Ἀδριανοῦ ἐλθόντι, ἐκείνη τε ἡ πόλις
 προσεχώρει, τοῦ ταύτης ἄρχοντος Παρασπονδύλου πράττον-
 τος, καὶ τὰ ἄλλα φρούρια, ἃ περὶ αὐτὴν ὡς περὶ μητέρα

5. ἀντεπεξίει P. 17. περιέστη P.

torem solum pro eo ac deceret respondere idoneum, et propediem
 affuturum opereque ipso responsurum. Quare se instruerent: ante
 ipsa enim moenia confligendum. Illi, quia quod solerent fecerant,
 nihil se novi fecisse opinabantur. Imperator denuo toto cum exer-
 citu Byzantium venit, et ad portam Charsiam non parum diu prae-
 stolatus, cum nemo pugnaturus exiret, retrocedens, ad Petrogephy-
 ram (loci nomen est) castrametatus est, ubi, praeterlabente fluvio,
 irrigua prata abundantem pabuli copiam equis sufficiunt. Ac milites
 quidem quantum valebant Byzantio incommodabant. Aregus vero
 ad imperatorem rediens, Augustam purgabat, nequaquam ab illa,
 sed a patriarcha et aliis bellum profluxisse, qui ipsam volentem
 amplecti pacem non sinerent, eique persuadere niterentur, si quo
 modo Cantacuzenus praevaluerit, statim ipsam cum liberis necatu-
 rum. Quae cum audiat, (quamquam nec alioqui ita sui ipsius sit,
 ut quae probet efficere possit,) omnia in illorum arbitratu neces-
 sario ponat. Imperator cum amicis, quos Byzantii habebat, occulte
 agens, quoniam illis eius adiuvandi decrat opportunitas, et quod
 extra moenia occuparetur nihil erat, inde iterum discessit. Adria-
 nopolim venienti etiam illa urbs, Paraspondylo praefecto interprete,
 se dedit: aliaque item castella circum ipsam veluti circa matrem

A.C. 1345 ἄκουν. καὶ ἡ Τζερνομιάνου δὲ καὶ αὐτὴ προσεχώρησεν, ἀν-
 Βτέχειν πρὸς τὸν πόλεμον μὴ δυναμένη, ἧς ἤρχεν ὁ Ἱέραξ,
 τῶν οἰκετῶν ὧν βασιλέως Ἀνδρονίκου, καὶ πολλὰ πρὸς τὸν
 πόλεμον κατὰ Καϊτακουζηνῶ τοῦ βασιλέως πράξας καὶ εἰ-
 πῶν. ἐν τῇ Ἀδριανοῦ δὲ καὶ ἕτερός τις ἦν τῶν βασιλέως
 Ἀνδρονίκου οἰκετῶν, Μαγκαφᾶς ὠνομασμένος. τούτους δὴ
 οὖν τοὺς τρεῖς, Μαγκαφᾶν τε καὶ Ἱέρακα καὶ Παρασπόνδυ-
 λον, ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος, οὐκ ἄγνοεῖν μὲν ἔφασκεν,
 ἄς παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον πάντα πάσῃ προθυμίᾳ
 καὶ σπουδῇ πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ βασιλείως ἐπολέμησαν. οὐ μὲν-
 10 τοι διὰ τοῦτο πρὸς αὐτοὺς ὀργίζεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπαινεῖν,
 τὴν προσήκουσαν οἰκέταις ἐπιδεδειγμένους προθυμίαν. οὐδὲ
 γὰρ οὐδὲ παρακοιμωμένῳ καὶ τοῖς ἄλλοις ὅτι ἐπολέμησαν
 C ὀργίζεσθαι, ἀλλ' ὅτι σεσυκοφαντήκασί τε ἔξαρχῆς καὶ ἄχρι
 νῦν συκοφαντοῦσι, ψεύδει ψεῦδος συρόφᾶπτοντες καὶ τὸν
 15 πόλεμον οὐκ ἔωντες καταλύεσθαι. οὐ μὴν ἀλλὰ κάκεινοις
 τοσαύτην πρὸς αὐτὸν ἀγνωμοσύνην ἐπιδεδειγμένοις, εἰ τῶν
 δόλων καὶ τῶν συκοφαντιῶν ἠθέλησαν ἀποστάντες διαλύεσθαι
 πρὸς αὐτὸν περὶ τε τῶν κοινῶν καὶ τῶν καθ' ἑαυτοὺς, οὐ-
 20 δεμίαν ἂν ἐνεδειξατο πικρίαν, οὐδὲ ἐπεμνήσθη τῶν κατὰ τὸν
 πόλεμον γεγενημένων παρ' αὐτῶν τοσοῦτων ἀλγεινῶν, ἀλλ'
 ἠδέως ἂν εἶδε καὶ εὖμενῶς, καὶ τῆς ἀρχαίας ἠξίωσε φιλίας
 καὶ συνηθείας πρὸς αὐτόν. πρὸς δὲ αὐτοὺς οὐδὲ ἵχνος μή-
 25 νιδος φέρειν ἢ ὀργῆς, οὐδὲ προσκεκροκέναι αὐτῷ νομίζειν,

16. ἐῶσι M. mg.

sita. Praeterea Tzernomianus, quae se defendere non poterat: cuius praefecturam obtinebat Hierax, imperatoris Andronici domesticus, quiq̄ bello adversus Cantacuzenum qua dictis, qua factis non parum momenti attulerat. Adrianopoli alius erat ex eiusdem Andronici domesticis, Mancaphas nomine. Hos igitur tres, Mancapham, Hieracem et Paraspondylum, advocans imperator, non se clam esse ait, eos, quamdiu bellum fuerit, summa cupiditate flagrantique studio pro iuvene imperatore contra se decertasse: nec tamen idcirco succensere: laudare etiam, quod se pro officio famulorum strenuos in eo praebuissent. Neque enim vel praefecto cubiculi atque ceteris, quod belligerassent, iratum esse, sed quod a principio usque nunc sycophantias fabricantes, mendacium mendacio assuerent pacique obniterentur. Verumtamen si illi, qui tam improbi in se fuissent, a dolis et calumniis temperantes, inire secum concordiam voluissent, nec in commune, nec in ipsos quidquam acerbitatis ostensurum, neque tot miseriarum bello ab iis invectarum recordaturum, sed amice et iucunde eos visurum veterique necessitudine ac familiaritate dignaturum fuisse. Contra ipsos

ὅτι ὑπὲρ βασιλέως αὐτῆς τοσαῦτα ἐπολέμησαν, (τὰ γὰρ δι- A.C. 1345
 καια καὶ τὰ προσήκοντα δούλοις εὐγνώμοσι πεποικέναι,) ἄλ- D
 λως θ' ὅτι οὐδ' αὐτός ἐστι πολέμιος τῶν βασιλέως παίδων
 καὶ διαφθείρειν ἐκείνους ἐκ παντός τρόπου ἤρημένος, ἀλλὰ
 5 πρῶτερόν τε τὰ μάλιστα ἐκείνοις καὶ Ῥωμαίοις συνοίσοντα
 σπουδάζειν, καὶ νῦν οὐδὲν ἦττον μετὰ τὸν τοσοῦτον πόλεμον
 καὶ τὴν ἄφατον ἀγνωμοσύνην καὶ μανίαν, ἣν οἱ ὑπὲρ ἐκεί-
 νων δῆθεν, τῆ δ' ἀληθείᾳ κατ' ἐκείνων τὸν πόλεμον κεκινη-
 κότες ἐνεδείξαντο. ἐκκαλύψειν γὰρ ἤδη τὸ ἀπόρρητον αὐ-
 10 τοῖς, ὡς εἴη βεβουλενμένος, εἶγε καὶ κατὰ γνώμην εἴη θεῶ,
 εἰ περιγένοιτο τῶν πολεμούντων καὶ κύριος τῶν βασιλέως
 παίδων κατασταίη, πᾶσαν τὴν ἀρχὴν Ῥωμαίων ὑφ' ἑαυτὸν
 πεποιημένος, μὴ τῆς πατρῴας ἀρχῆς ἀποστερεῖν, ἀλλὰ διοι- P. 648
 κήσαντα τὰ πράγματα ἄχρῃς ἂν βασιλεὺς ὁ νέος Ἰωάννης
 15 πρὸς ἡλικίαν εὐφρόνα ἀφίκηται καὶ δυναμένην ἄγειν τὴν
 ἀρχήν· ἔπειτα αὐτῆ παραδιδόναι τὴν ἡγεμονίαν. τούτου γοῦν
 ἀληθῶς οὕτω κεκριμένου παρ' αὐτῆ, οὔτε τοῖς πρῶτερον
 ὀργίζεσθαι ὑπὲρ ἐκείνου πεπολεμηκόσιν, οὔτε τοὺς συνόντας
 καὶ συγκατακτωμένους τὴν ἀρχὴν πρὸς βασιλεία τὸν νέον
 20 οἶεσθαι ἐξαμαρτάνειν, εἰ μέλλουσιν ἐκείνῳ μᾶλλον τὴν ἀρ-
 χὴν συνδιασώζειν. ὧν ἕνεκα καὶ πρὸς αὐτοὺς οὔτε περὶ
 τῶν πρὶν γεγενημένων ἀπεχθάνεσθαι, οὔτε τὸν ἔπειτα χρό-
 νον, ἂν αὐτῆ βούλωνται συνεῖναι, βασιλεῦ τῷ νέῳ οἶεσθαι B

autem nullum esse in se odii aut irae vestigium, neque putare se offensum, cum pro imperatore suo ita depugnarint: fecisse enim quae probos ac fideles servos facere iustum ac decorum sit: praesertim cum nec ipse liberos imperatoris persequatur, eosque quo iure, qua iniuria perditos velit, sed et antea quae eorum ac Romanorum rationibus conducere diligentur curarit et modo nihilo minus curet, post tam atrox bellum et infandum scelus ac furorem: quem, qui verbo pro illis, re autem vera contra illos bellum moverent, declararint. Detecturum enim ipsis mysterium. Voluisse se, si, Deo approbante, hostibus debellatis totoque imperio Romano sibi subiuncto, imperatoris filiorum dominus efficeretur, non eos paterno principatu depellere, sed administratione retenta, usque dum adolescentulus Ioannes aevi florem contingeret possetque suo Marte populos regere, tum denique ei rerum habenas contradere. Hoc igitur cum ex animo vereque statuerit, neque irasci illis, qui prius pro illo arma tulerint, neque arbitrari, eos, qui secum sint et in imperio acquirendo simul navant operam, peccare in imperatorem iuvenem, si illi potius hac ratione servent, quam adimant imperium. Quare nec illis infensum esse propter praeterita, nec si in posterum sibi militare voluerint, imperatori adolescenti existimare hostes esse factos. Sed penes ipsos optionem esse. Sive

- A.C. 1345 πολεμίους γεγενῆσθαι, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν εἶναι ἑκατέρου. ἂν τε γὰρ βούλωνται συνεῖναι, ἡδέως ἔχειν· ἂν τε πρὸς Βυζάντιον ἀναχωρεῖν, οὐδὲν κωλύσειν, ἀλλὰ καὶ δῶρα
- V. 518 παρασχόμενον, μετ' εὐμενείας ἀποπέμψειν. τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐκείνους διεiléχθη, καὶ τριῶν ἡμερῶν πα-5 ρείχειτο προθεσίαν, ὡς ἐν ταύταις διασκευάμενοι τὰ δοκοῦντα ἔλοιτο λυσιτελεῖν. οἱ δὲ πολλὰς ὁμολογοῦντες χάριτας τῆς εὐμενείας βασιλεῖ καὶ τῆς περὶ αὐτοὺς προνοίας, ἐπισκεψαμένοις ἐδέδοκτο μᾶλλον συνεῖναι βασιλεῖ, μετὰ τὴν τρίτην προσελθόντες ἀπήγγελλον τὴν γνώμην, ὡς μᾶλλονιο αἰροῦνται τὸ αὐτῷ συνδιατρίβειν καὶ πρόθυμοι εἶναι πάντα
- C κίνδυνον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ πόνον ὑπομένειν, ὡς τὰ βελτίω καὶ λυσιτελοῦντα καὶ Ῥωμαίοις κοινῇ καὶ τοῖς βασιλέως παισὶ καὶ πράττοντι καὶ βουλομένῳ. τοὺς γὰρ ἐν Βυζαντίῳ τῶν πραγμάτων ἄρχοντας εἰδέναί καὶ αὐτοὶ οὐδὲν ὑγιὲς διανε-15 νοημένους, ἀλλ' ἐπὶ κοινῇ κακοπραγία πάντα πράττοντας καὶ φθορᾶ. τοῦ δὲ μηδὲν δεινὸν περὶ αὐτῶν ὑπονοεῖν ἐδέοντο βασιλέως καὶ πίστεις δι' ὄρκων παρασχέσθαι, ὡς οὔτε ἀποστήσονται, οὔτε ἐπιβουλεύσουσιν αὐτῷ συνόντες, ἀλλὰ πᾶσαν ἐπιδείξονται εὐνοίαν καὶ σπουδὴν περὶ αὐτόν. βασιλεὺς20 δὲ αὐτοῖς τὴν αἵρεσιν αὐθις προεῖθι, ὡς οὐ κωλύσων, ἂν
- D πρὸς Βυζάντιον βούλωνται ἀποχωρεῖν ἅμα γυναιξὶ καὶ τέκνοις· συνῆσαν γὰρ αὐτοῖς κατὰ τὰς πόλεις, ὧν ἤγουντο. εἰ δὲ ταῦτα βούλωνται καταλιπόντες μόνοι ἤκειν πρὸς Βυζάν-

enim suam militiam elegerint, libenter suis annumeraturum: sive Byzantium redire maluerint, nihil impediturum; quin et cum muneribus dimissurum. Haec ad illos imperator, triduum praestituens, quo excussis omnibus, id quod e re sua iudicassent, sequerentur. Illi imperatori, ut sui amanti ac sollicito, gratias agunt verbis amplissimis, reque deliberata, potius ab Cantacuzeno standum decernunt, et die tertio accedunt, sententiam suam renuntiant, malle nimirum pro ipso stare et eius causa periculum quodvis et laborem quemvis subire: quippe qui et Romanorum communiter et filiorum imperatoris dignitatem vtilitatemque et consiliis et actione semper quaerat. Nam nec se nescire, qui Byzantii gubernacula summa teneant, eos nihil cogitare laudabile, sed quae agunt, omnia ad publicam cladem perniciemque dirigere. Ne quando autem in suspicionem apud eum venirent, rogabant, ut liceret ipsis cum sacramento fidem obligare, nunquam ab eo defecturos, neque insidias molituros, sed omni eum benevolentia studiisque omnibus prosecuturos. Imperator de integro eis potestatem facit, Byzantium cum uxoribus et liberis, quos secum haberent in urbibus, quibus praefuerant, se conferre, si velint. Sin et hos relinquere solique

τιον, μηδὲν τῆς οὐσίας ἀφαιρήσεσθαι, οὐδὲ τῶν κτήσεων, A. C. 1345
 ἀλλὰ ταῖς γυναῖξιν ἐξέσται πάντα ἔχειν. ὡς δὲ αὐθις ἰσχυ-
 ρίζοντο τὰ ἴσα, ἐκέλευεν ὀμνύναι· εἰδέναι δὲ, ὡς, ἂν ἐπιου-
 κῶσιν, οὐ χωρὶς τιμωρίας ἀπαλλάξοντες. οὐ γὰρ βιαζόμενοι,
 5 ἀλλ' ἐκόντες εἴλοντο αὐτῷ δουλεύειν. οἱ μὲν οὖν ἐποίουν
 κατὰ τὰ κεκελευσμένα. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τὰς πίστεις εἶχε
 καὶ ἀπήλλακτο τῶν περὶ αὐτοὺς ὑπονοιῶν, Ἰέρακι μὲν αὐθις
 τῆς Τερνομιάνου παρείχεται τὴν ἡγεμονίαν καὶ τῆς ἐγκαθι-
 δρυμένης στρατιᾶς, μαχίμῳ τε ὄντι καὶ αὐτῷ καὶ πρὸς P. 649
 10 ἐμπειρίαν καὶ τόλμην λειπομένῳ οὐδενός. Παρασπόνδυλον
 δὲ τῆς Ἀδριανοῦ καὶ αὐτὸν αὐθις ἄρχοντα καθίστη. ταῦτα
 μὲν οὖν ὧδέ πη εἶχε, καὶ τὰς κατὰ Θράκην πάσας πόλεις
 σχεδὸν ὑπήγαγεν ἑαυτῷ ὁ βασιλεὺς.

πς'. Ἀμουρ δὲ ὁ σατράπης Ἰωνίας αὐθις μὲν ἐβού- B
 15 λετο πρὸς βασιλέα κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν ἐλθεῖν, εἶχε δὲ ἄδυ-
 νάτως. τό, τε γὰρ αὐτοῦ κατὰ τὴν Σμύρνην νεώριον ἐνέπηρη-
 σαν οἱ Αἰαῖνοι καὶ τὰς ναῦς, καὶ τὸ πρὸς τῷ λιμένι φρούριον
 κατασχόντες, τριήρεις τε ἔχοντες ἐκεῖ παραπλευούσας, ἐκόλνον
 στόλον ἔξαριτύειν καὶ ταῖς ναυσὶ πρὸς Θράκην περαιοῦν
 20 τὴν στρατιάν. ἔκ τε τῆς ἠλείρου δίοδος αὐτῷ οὐκ ἦν πρὸς
 τὸν Ἑλλησποντον, Σαρχάνη τοῦ Λυδίας σατράπου περὶ τινῶν
 ὄρων γῆς ἐκπεπολεμημένου πρὸς αὐτὸν καὶ μέλλοντος κω- V. 519
 λύειν, εἰ διὰ τῆς αὐτοῦ πρὸς Ἑλλησποντον ἔρχεσθαι ἐπι- C

Byzantium abire optarent, nihil rei familiaris, nihil possessionum
 ablaturum: sed uxoribus omnia permissurum. Illis idem quod ante
 asseverantibus, iurare iussit: scirent tamen, si peierassent, non
 impune laturos: quando non cuiusquam coactu, sed sponte sua se
 illi subiecissent. Iuratum. Imperator ut accepto fidei pignore sus-
 picionem deposuit: Hieraci Tzernominiani praefecturam reddidit
 cum collocato ibidem praesidio, viro bellicoso et usu atque stre-
 nuitate nemini secundo. Paraspondylo Adrianopolis praefecturam
 confirmavit. Haec fere hunc in modum gesta sunt, et Thracias
 urbes pene omnes imperator in ditionem suam adduxit.

86. Amurius autem Ioniae satrapa rursum se imperatori adiu-
 gere cupiens, uti promiserat, ideo nequibat, quod navale eius una
 cum navibus Smyrnae Latini cremaverant, castelloque ad lacum
 occupato, triremes habebant, quae, illic discurrentes, classem addi-
 ficari et instrui, exercitumque in Thraciam transportari impedia-
 bant. Per continentem vero transitus ad Hellespontum non dabatur,
 Sarchanae Lydiae satrapae de finibus quibusdam bellum ei medi-
 tanti, et prohibitorio si per suam provinciam eo viam capesseret.
 Propter protectionem igitur ad imperatorem, quam sibi omnino sus-
 cepiendam sentiebat, per legatos Sarchanem appellandum, ceden-
 dumque loco, de quo controversabantur, existimabat, si modo usque

- A.C. 1345 χειροίη. ὅθεν διὰ τὴν πρὸς βασιλέα ἄφιξιν ἀναγκαίαν αὐτῷ νομιζομένην, ἔγνω δεῖν πρεσβείαν ποιῆσθαι πρὸς Σαρχάνην, καὶ παραχωρεῖν αὐτῷ τῆς χώρας ὑπὲρ ἧς ἦν αὐτοῖς ἡ διαφορὰ, εἰ μόνον πρὸς Ἑλλησπόντον δίοδον παρέχοιτο. Σαρχάνης δὲ ἄσμενός τε ἐδέχετο τὴν πρεσβείαν, καὶ τὴν χώραν⁵ ἔχων, φίλος τε ἦν Ἀμοῦρ, καὶ τὴν δίοδον ἀδεῶς παρείχετο, ἅμα δὲ καὶ τὸν υἱὸν συστρατευσόμενον αὐτῷ πρὸς βασιλέα μετὰ στρατιᾶς. καὶ πρὸς Ἑλλησπόντον ἐλθόντες,
 D ἐπεραιοῦντο πρὸς τὴν Θοράκην ἰππέας δισμυρίους ἔχοντες· αὐτίκα τε εἰς Διδυμότειχον ἀφίκοντο πρὸς βασιλέα, φέροντες¹⁰ καὶ δῶρα. Ἀμοῦρ δὲ ἐδεῖτο βασιλέως μὴ μέλλειν, ἀλλὰ χωρεῖν κατὰ τοῦ Μομιτζίλου. ἐμήνιε γὰρ ὁ βάρβαρος ἐς τὰ μάλιστα ἐκείνῳ τῶν κατὰ βασιλέως ἔνεκα τετολμημένων. ἐπεὶ δὲ ἀπαράσκευος ἦν ἡ Ῥωμαίων στρατιὰ, κατὰ Μυσίας τὸ βαρβαρικὸν ἐχώρει, ἐπανήξειν τάχιστα εἰπόντες, ἄχρις¹⁵ οὗ παρασκευάσοιτο ἡ στρατιὰ· βασιλέως δὲ κωλύειν πειρωμένου καὶ φάσκοντος σπονδὰς καὶ συμμαχίαν ἔχειν πρὸς Ἀλέξανδρον, οὐκ ἐπέθοντο, πολέμιοι αὐτοὶ Μυσοῖς εἰπόντες εἶναι. καὶ καταδραμόντες, ἀνδραπόδων τε καὶ βοσκημάτων ἐπανήκον λείαν ἔχοντες πολλήν. μετὰ δὲ τοῦτο καὶ²⁰ τῆς Ῥωμαίων παρεσκευασμένης στρατιᾶς, ἐχώρουν κατὰ Μο-
 P. 65ομιτζίλου. ἐκεῖνος δὲ ἤδη δύναμιν μεγάλην ἔχων καὶ ἰδίαν ἡγεμονίαν ἐαντιῷ περιποιούμενος, Ξάνθειάν τε εἶλεν ἐπιθέμενος, καὶ τῶν κατὰ Μερόπην φρουρίων ἤρχε πάντων καὶ μέχρι Μόρδας προεχώρησε. πυθόμενος δὲ ὡς παρασκευ-²⁵
 9. τὴν om. P.

ad Hellespontum transire se pateretur. Sarchanes legatos comiter excipit, accessioneque illa soli Amurio reconciliatus, transitum impune concedit: simul ei filium una imperatori militaturum commendat. Sic per Hellespontum cum vicenis equitum millibus in Thraciam appulsi, Didymotichum ad imperatorem adeunt, ei dona offerunt: quem Amurius rogat, uti Momitzilum citra procrastinationem invadat: oderat enim illum acerbè barbarus, ob ea, quae in imperatorem audacissime commiserat. Quia vero Romanus exercitus nondum paratus erat, Persae in Moesiam irrumpunt, promittentes excessuros, quamprimum se copiae imperatoris instruxissent: quem conantem prohibere, foedusque et societatem cum Alexandro opponentem, audire noluerunt, cum dicerent, se Moesorum esse hostes: et agros percursantes, cum opima hominum pecorumque praeda reverterunt. Post Romanis iam instructis Momitzilum petunt. Qui copias non spernendas habens, et principatum sibi constituens, Xanthiam adortus ceperat, et oppidula Meropes tenebat omnia, atque ad Morrhæ fines usque pervaserat. Audiciens autem impera-

ἄλογο ἐπ' αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς Περσικῆς ἦκειν A. C. 1345
 στρατιᾶς, πρεσβείας πέμπων, παράγειν ἐπειροῦτο, ἃ καὶ
 πρότερον ἔξαπατῶν, ὡς αὐτῷ πολλὰ μεταμέλοι τῆς πρὸς
 αὐτὸν ἀγνωμοσύνης, ὅτι τοσαῦτα εὖ παθῶν, κακὸς ὄφθειη
 5 καὶ ἀμνήμων τῶν καλῶν, καὶ ὡς εἰ συγγνώμην αὐτῷ παρά-
 σχοιτο, μηδέποτε ὕστερον ἀγνωμονήσων, ἀλλὰ δουλεύσων
 ἀκριβῶς. ἐπεὶ δὲ ἐκ τούτων αὐτῷ ἠνύετο οὐδὲν, ἀλλ' ἐπνυ-
 θάνετο σαφῶς ἐπιούσαν τὴν στρατιάν, πᾶσαν ὅση δύναμις B
 ἦν περὶ αὐτὸν ἀθροίσας, καὶ αὐτὸς ἐχώρει ὡς μαχοῦμενος
 10 πᾶσιν ὁμοῦ καὶ Ῥωμαίοις καὶ βαρβάροις· εἰς τοσαύτην γὰρ
 αὐτὸν παραπλησίαν ἢ ἄνοια ἐξήγαγε καὶ ἡ θρασύτης. γενο-
 μένου δὲ ἐν Περιθεωρίῳ, καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ ἐφαίνετο
 ἐπιούσα· ἐπεὶ δὲ πρότερόν τε ἐπέκειτο τοῖς ἐν Περιθεωρίῳ,
 καὶ τότε ἠνάγκαζεν εἰσδέχεσθαι, ἐκεῖνον μὲν οὐκ ἐδέχοντο,
 15 ἀλλ' ἀπέκλεισαν αὐτῷ τὰς πύλας, τοὺς βαρβάρους ἐπιδει-
 κνύντες καὶ κλεῦοντες εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἵεναι, ὡς τοῖς νικῶ-
 σιν ἄθλον τὴν πόλιν ἐσομένην τῆς ἀνδραγαθίας. ἵνα δὲ μὴ
 δοκοῖεν παντάπασιν αὐτοῦ ἀφίστασθαι, (ἐδεδοίκεσαν γὰρ, μὴ
 τὸν κίνδυνον διαδιδράσκων, πικρῶς κολάζῃ τῆς προδοσίας·
 20 ἦν γὰρ ἀπαραίτητος πρὸς ὄργας, καὶ ὡμῶς καὶ ἀπανθρώ- C
 πως ἀποκτείνων τοὺς προσκρούοντας, καὶ ἐπὶ μικροῖς καὶ
 μεῖζοσιν ἐγκλήμασι θάνατον τὴν ζημίαν καταψηφιζόμενος,)
 τὸν ἀδελφιδοῦν Ῥάϊκόν ὄνομα εἰσεδέξαντο, πεντήκοντα μόνον

23. τοῦνομα M. mg.

torem Persis adiuvantibus expeditioni contra se accingi, legatione
 missa, tentat eum, ut alias, ductare dolis, et a proposito avertere.
 Cruciarī se vehementer de malevolo in ipsum animo, cum tot af-
 fectus ab eo beneficiis, inimicum se immemoremque praebuerit.
 Si veniam sibi det, nunquam de cetero aliquid sceleris in eum
 attentaturum: sed examussim ei pariturum. Postquam irritis preci-
 bus certo intellexit, exercitum adventare, contractis et ipse quantis
 valebat copiis, ad pugnam cum Romanis atque barbaris simul
 pugnandam processit: eo namque vecordiae stulta illum confidentia
 deduxerat. Ubi ad Peritheorium fuit, et Persicum agmen apparuit,
 cum et prius ad eam urbem capiendam incubuisset, et tum vi ci-
 vibus instaret, ut intro reciperetur, illi portis oclusis se receptu-
 ros negarunt, barbaros ei ostentantes, et ad proelium cum iis con-
 serendum invitantes: utpote civitatem virtutis praemium habitu-
 ris, qui vicissent. Tamen, ne prorsus ipsum viderentur deserere,
 (metuebant quippe, ne si salvus evasisset, crudeles proditiōnis
 poenas sumeret, quod erat iracundia implacabili, seseque laedentes
 cum saevitia et immanitate interficiebat, et in minora perinde ut
 in maiora delicta capitale supplicium statuebat,) ex fratre nepotem
 Raicum vocabulo, quinquagenis dumtaxat militibus stipatum intro-

- A.C. 1345 στρατιώτας ἔχοντα, ἢ εἰ μὲν νικῆῃ, παραίτησις πρὸς ὀργὴν εἶη ὁ ἀδελφιδὸς εἰσδεδεγμένος· εἰ δὲ ἠττώμενος διαφθείροιτο, μηδὲν εἶεν κώλυμα ἐκεῖνοι ὀλίγοι ὄντες πρὸς τὸ πρᾶττειν, ἅττα ἂν δοκῆ συμφέρειν. Μομιτζίλος δὲ πρὸς τὸ τείχισμα τὸ πρὸ τῆς πόλεως παρέτατε τὴν στρατιάν, οἷο-
 D 5 μενος ἀντιστήσκειν καὶ τὸ τείχισμα ἔχων οὐκ ὀλίγα συναϊρόμενον. Πέρσαι μὲν οὖν, ἐπεὶ προσέβαλον οἱ πρῶτος φθάσαντες, ὡσαντες τὸ Μομιτζίλου στρατεύμα περὶ πεντακο-
 V. 520 σίους χιλίους ὄντας, τὸ, τε τείχισμα καθήρουν, καὶ διεσκευδάννυτο ἐπὶ λεηλασίαν τῆς στρατιᾶς τὸ πλεῖον, καὶ πάντα ἰο κατέδραμον αὐθιμερὸν καὶ ἐληΐσαντο ἄχρι Μυγδονίας. βασιλεὺς δὲ κατοπιν μετὰ Ἀμουρ καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἐρχόμενος, συννώρα τὸ μετὰ Μομιτζίλου στρατεύμα οὐκ ἠττημένον, ἀλλὰ μόνης ὁδοῦ παραχωρῆσαν τοῖς βαρβάροις· ἑώρα γὰρ εὐτάκτως καὶ μετὰ κόσμον τεταγμένον· διόπερ καὶ ἐδόκει¹⁵ ὁ ἀγὼν ἔτι ὑπολείπεσθαι. καὶ συνέτατε τὴν στρατιάν καὶ
 P. 651 τὴν Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων ἐπὶ τάγμασι τρισί· καὶ τὸ μὲν δεξιὸν κέρας Ἀμουρ εἶχε μετὰ τῶν Περσῶν, ἵνα βάλλοιεν τοὺς πολεμίους τοξόται ὄντες καὶ προσπίπτοντες ἐπὶ τὰ γυμνά. τὸ δὲ ἀριστερὸν Ἀσάνης εἶχεν Ἰωάννης, ὁ τῆς²⁰ βασιλίδος Εἰρήνης ἀδελφός, μετὰ Ῥωμαίων καταφράκτων, κοντοῖς εἰωθότων μάχεσθαι. τὸ μέσον δὲ αὐτὸς ἐπιῆχεν ὁ βασιλεὺς, τῶν τε Ῥωμαίων τοὺς λογάδας ἔχων καὶ Περσῶν.

8. τετρακισχιλίους M. 17. ἐν ἐπιτάγμασι M. mg.

mittunt: ut si vinceret, nepotis susceptio fieret veniae ab irato impetratio: sin victus caderet, pauci illi nullo sibi essent obstaculo, quo minus utilitati suae servirent. Itaque Momitzilus ad propugnaculum ante urbem expugnandum aciem dirigit: sperans si illud occupasset, quia non parum adiuvaret, se posse resistere. Persae, cum primi impressionem fecissent, repulso Momitzili circiter quatuor millium exercitu, propugnaculum diruerunt, et plures ad praedandum dispersi, ipso die omnia usque Mygdoniam incursarunt. Imperator cum Amurio et reliquo agmine sequens, non esse victas, sed via solum barbaris cessisse Momitzili copias, beneque ordinatas et dispositas animadvertabat. Quocirca adhuc conflictus restare videbatur. Hinc Romanos et barbaros tripartito dividit; dextrum cornu Amurio cum Persis committit: qui quod sagittarii essent, in hostes levis armaturae irruentes, telis eos conficerent: sinistrum Ianni Asani, uxoris fratri, cum Romanis gravis armaturae, qui contis pugnare consueverant: in medio ipse selectos Romanos atque Persas ducens curabat. Momitzilus similiter contra directa acie progrediebatur. Ubi inter se propinquarunt, utrimque concursus est infestissime. Ad extremum Momitzilus superatus, complures amisit. Cumque ad muros urbis reliqui pellerentur, quia ob exi-

Μομιτζίλος δὲ καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἀντιτεταγμένος ἦεν πρὸς Α. C. 1345
 τὴν μάχην. ἐπεὶ δὲ ἦσαν ἐς τὰς χεῖρας, μάχη μὲν ἀνή-
 πτετο σφοδρὰ, καὶ ἀντέσχον τὰ στρατόπεδα ἐπιπολὺ ἀλλή-
 λοις. ὅμως ἠτῶντο τὸ Μομιτζίλου καὶ ἔπιπτον πολλοὶ αὐ- B
 5 τῶν. ὠθουμένων δὲ πρὸς τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἐπεὶ διεξο-
 δος καὶ ἀντεπεξαγωγή οὐκ ἦν τοῖς ἵπποις, ὀλίγου τοῦ χω-
 ρίου ὑπολελειμμένου μεταξὺ τῶν πολεμίων καὶ τῶν τειχῶν,
 οἳ τε ἐν Περιθεωρίῳ ἦσαν οὐ προσδόκιμοι εἰσδέξεσθαι, πρῶ-
 10 τος αὐτὸς ἀπέβαινε τοῦ ἵππου, εἶτα καὶ οἱ ἄλλοι ἅπαντες,
 καὶ προεῖντο τοῖς πολεμίοις. οἱ δ' ἐμάχοντο πεζοὶ, ἀγωνι-
 ζόμενοι ἐκθύμως, καὶ ἀντεῖχον ἐπιπλεῖστον, τοῦτο μὲν διὰ
 τὴν εὐψυχίαν, τοῦτο δ' ὅτι καὶ ἡ πόλις αὐτοὺς ἐκόλυε μὴ κν-
 κλωθῆναι, καὶ ἔπιπτον πολλοὶ μαχόμενοι. μέχρι μὲν οὖν
 15 ἐκεῖνος περιῆν, οὐδὲ αὐτοὶ ὑφίσταντο τῆς τόλμης, οὐδὲ ὄπλα
 20 παρῆδιδον. ἐπεὶ δὲ ἔπιπτε καὶ αὐτὸς κατὰ τὴν μάχην, οἱ C
 περιλειπόμενοι εὐθύς παρέδωσαν τὰ ὄπλα, καὶ ἠνδραποδί-
 σθησαν ὑπὸ Ῥωμαίων καὶ Περσῶν, διαδρᾶναι δυνηθέντος
 μηδενός. καὶ ὁ φασιν ἐπὶ τῶν μεγάλων ἀτυχημάτων, ὡς
 οὐδὲ πυρφόρος ὑπολέλειπτο, τοῦτ' αὐτὸ συνέβη καὶ τῷ Μο-
 25 μιτζίλου στρατοπέδῳ. οἱ μὲν γὰρ ἔπεσον κατὰ τὴν μάχην,
 οἱ δ' εὐλόωσαν. οἱ δὲ ἐν Περιθεωρίῳ ἐστῶτες ἐπὶ τῶν
 τειχῶν, οὐτ' ἠμύνοντο ὑπὲρ τοῦ Μομιτζίλου, οὐτ' ἐπέκειντο
 καὶ αὐτοὶ, ἀλλὰ μόνον θεαταὶ τῶν ἀγώνων ἐπὶ τῶν τειχῶν
 ἐκάθηντο. βασιλεὺς δὲ ἐδάκρυσεν ἐπὶ τῇ συμφορᾷ, οὐ μόν-
 25 ον διὰ τῶν πραγμάτων τὴν μεταβολὴν, ὅτι ὁ πρότερον D

1. εἴη P.

17. βαρβάρων M. mg. pro Περσῶν.

guitatem spatii inter hostes, et moenia interiecti, equitatum con-
 vertere non poterant, et Peritheoricenses illos accepturi non exspe-
 ctabant, primus Momitzilus, deinde reliqui omnes ab equis de-
 scendunt, hostibus se obiectant, dimicantque alacriter, et resistunt
 validissime: partim ex virtute, partim quod urbis vicinitas eos cir-
 cumdari, et in medium concludi non sinebat, caduntque multi
 admodum. Quamdiu igitur dux supererat, ipsi neque de ardore
 pugnandi remittebant, neque arma tradebant. Simul autem is con-
 cidit, reliqui continuo deditis armis, Romanorum Persarumque
 captivi fiunt, cum effugere nullus potuisset: quodque in magnis
 infortuniis proverbio iactatur, neque ignifer evaserit, hoc ipsum et
 Momitzili exercitui contigit. Alii enim in acie oppetiverunt: alii
 in hostium potestatem venerunt. Qui vero Peritheorii erant in
 moenibus, neque Momitzilum tuebantur: neque certamini desuper
 se immiscebant: sed tantummodo spectatores illic sedebant. Huic
 calamitati hostium illacrymavit imperator, non solum propter com-
 mutatam rerum sortem, quod qui paulo ante magnifice de se sen-

- Α C. 1345 ὀλίγω μεγάλην περὶ ἑαυτοῦ οἰόμενος, καὶ ἀήττητός τις εἶναι δοκῶν καὶ δεινὸς περὶ στρατηγίας, ἐν μιᾷ καιροῦ ὄσπῃ, ἄτιμος ἔκειτο συμπατούμενος ὑπὸ τῶν πολεμίων, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ πεσόντες, ὄντες τοσοῦτοι καὶ τοιαύτην ἐπιδεδειγμένοι ἀρετὴν καὶ ἀνδραγαθίαν, Ῥωμαῖοι ἦσαν, οὓς ὁ πολλῶν δα-5 κρύων αἴτιος ἐμφύλιος πόλεμος παρανάλωσεν. οὕτω μὲν οὖν ὁ Μομιτζίλος ἠνθῆσέ τε ἐν ὀλίγω καὶ ἐπὶ μέγα ἔδοξε τύχης προελθεῖν, καὶ τύχιον ἀπῆνθηκε καὶ κατεξόρη. βασιλεὺς δὲ μετὰ τὴν μάχην, εἰς Ξάνθειαν ἀφίκετο, ἔνθα ἡ οἰκία Μομιτζίλου ἦν καὶ ἡ γυνή. Ξανθιεῖς δὲ πρῶτα μὲν, 10 οὐδὲν εἰδότες περὶ Μομιτζίλου, ἐπυνθάνοντο περὶ ἐκείνου
- P. 652 ὅπη εἶη. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὴν μάχην ἐπίθοντο πεσόντα αὐτὸν καὶ σύμπαν τὸ στρατόπεδον, τῶν μὲν οἰκείων ἀπωδύροντο τὴν τελευταίαν, βασιλεῖ δὲ τὴν πόλιν παρεδίδουν. καὶ ὁ βασιλεὺς πολλὴν περὶ τὴν Μομιτζίλου γυναῖκα ἐπεδείκνυτο 15 τὴν ἐπιείκειαν. ἐκέλευε γὰρ μηδὲν τῶν ὄντων ἀφαιρεῖν αὐτῆς, ἀλλὰ πάντα ἔχουσαν, ἢ μένειν ἐπὶ τῆς Ῥωμαίων ἀν᾿ ἐθέλη γῆς, ἢ πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπανέρχεσθαι. ἐκ Μυσιάς γὰρ
- V. 521 ἦν. ἡ δὲ μᾶλλον εἴλετο τὴν ἐπὶ τῆς οἰκείας ἀναχώρησιν, Β καὶ πάντα ἔχουσα, ἀπῆρεν εἰς Μυσούς. 20
- πζ'. Βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἀπεσκεύαστο Μομιτζίλου, ἐδόκει δεῖν καὶ Κράλην μετιέναι ἀδικοῦντα καὶ παρασπονδοῦντα. ἐκεῖνος γὰρ τὸν παρὰ Ῥωμαίοις πόλεμον ὄρων πάντα τὰ αὐ- C τῶν διαφθεροῦντα ἄροδην, ὀλίγα τῶν πρὸς βασιλέα συνθηκῶν

tiebat, et eximius atque invictus dux apparebat, uno temporis momento despicibilis iacebat, et hostium pedibus conculcabatur: sed etiam quod qui ceciderant tam multi, cum tanta fortitudine, Romani erant: quos bellum istuc civile, plurimarum lacrymarum parens, velut auctarium quoddam ad summam calamitatem adiecisset. Momitzilus ad breve tempus sic floruit et visus est fortunam amplissimam consecutus, citiusque defloruit ac defluxit. Imperator secundum proelium Xanthiam, sedem Momitzili, contendit, ubi uxor; et Xanthienses, quod nihil super Momitzilo comperissent, primum quaerere, ubinam esset. Quem ut cum exercitu toto fustum acceperunt, propinquorum ac necessariorum suorum interitum lamentantes, urbem imperatori dedunt: qui in Momitzili coniugem mirifica usus clementia, iussit ei relinquere omnia, et aut in solo Romano in posterum quoque degere, si velit: aut in patriam (nam e Moesia erat oriunda) reverti: id quod etiam fecit, sublatisque secum rebus suis, discessit.

87. Momitzilo e medio iam sublato, Cralem quoque, ut iuris violatorem et foedifragum sibi ulciscendum decrevit. Qui dum cerneret bellum Romanorum mutuo vastari funditus omnia, securus

φροντιζῶν, ἄλλας τε πόλεις τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων εἶλε, καὶ Α. C. 1345
 Φερᾶς ἐπὶ χρόνον συχνὸν πολιορκῶν, ἐν μεγάλῃ κατέστησεν
 ἐνδείᾳ καὶ ἤδη ἐν ἐλπίσιν ἦν μετὰ μικρὸν ἐλεῖν· ἅμα δὲ
 καὶ ἐκ τῶν ἔνδον ἔπραττόν τινες, ὡς Φεραῖοι, τῆς Ῥωμαίων
 5 ἡγεμονίας ἀποστάντες, προσχωρήσουσιν ἐκόντες Τριβαλοῖς, τοῦ
 Κράλη αὐτοῖς ὑποσχομένου τῆς πόλεως ἀποδείξειν ἄρχοντας,
 ἂν τοιαῦτα τοὺς πολίτας πείθωσιν· ὧν ἦν κεφάλαιον Ἀσάνης
 ὁ Μανονῆλ, θεῖος πρὸς πατρός Εἰρήνη τῆ βασιλίδι. Πα-
 10 λαιολόγος δὲ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ βασιλέως Ἀνδρονίκου θεῖος,
 καὶ Τζαμπλάκων Δημήτριος μέγας στρατοπεδάρχης ὁ τοῦτου D
 γαμβρὸς τὰ Ῥωμαίων φρονοῦντες, ἀντέπραττόν τε τοῖς πρῶ-
 τουσι τὰ Τριβαλλῶν, καὶ πᾶσαν σπουδὴν εἰσήγον, ὥστε μὴ
 τοιαύτην πόλιν τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἀπολέσθαι, καὶ πρὸς
 βασιλέα ἔπεμπον δεόμενοι βοηθεῖν. ἂ εἰδὼς βασιλεὺς ἔκρινε
 15 δεῖν πρεσβείαν ποιεῖσθαι πρὸς Κράλην, καὶ μὲν ἀπόσχηται
 Φερῶν, τηρεῖν καὶ αὐτὸν τοὺς ὅρκους καὶ τὰς σπονδὰς· ἂν
 δ' ἐκεῖνος διαλύῃ πρότερος, χωρεῖν ἐπ' αὐτὸν ἅμα στρατιᾷ
 τῆ Περσικῆ. καὶ ἐπεὶ ἐδέδοκτο, πέμψας Ἰωάννην τὸν Βρυ-
 20 ἐννιον, ἐκέλευεν ἀναχωρεῖν Φερῶν, ὡς αὐτῷ τῆς πόλεως
 διαφεροῖσης, καὶ τοῦ λοιποῦ μηδὲν παρενοχλεῖν μήτ' αὐ-
 τήν, μήτ' ἄλλην τῶν Ῥωμαίοις ὑπηκόων πόλεων. αὐτὸν P. 653
 μὲν γὰρ αἰεὶ μεμνησθαι τῆς εὐνοίας καὶ τιμῆς, ἧς ἀπέλανσε
 διατρίβων παρ' αὐτῷ, καὶ δίκαιον εἶναι οἶεσθαι τῆς εὐποΐας
 ἀπομνημονεύειν. διόπερ αὐτοῦ καὶ πρὸς Βερζόια τὰς σπον-

perculsi cum eo foederis, et alias urbes Romanae ditionis occupa-
 rat, et Pheras diutina obsidione premens, ad miserabilem victus
 inopiam redegerat, ut paulo post illa se potiturum confideret. Si-
 mul autem ex incolis quidam laborabant, ut cives, desertis Romanis,
 ad Triballos ultro deficerent: quibus Crales, si populo id persuas-
 sissent, magistratus urbis desponderat: quorum antesignanus erat
 Manuel Asanes Irenes imperatricis patruus. Constantinus autem Pa-
 laeologus, Andronici imperatoris patruus, et Demetrius Zamplaco
 magnus stratopedarcha eius gener, factioni Triballicae adversantes,
 Romanis favebant: nihilque non experiebantur, ne talis civitas a
 Romano imperio avelleretur, et ab imperatore auxilium flagitabant.
 Horum conscius imperator, Cralem per legatos conveniendum exi-
 stimavit: et si quidem Pheris absisteret, sibi quoque foedera et
 iuramenta servanda: sin ille prior ea profanaret, Persis quoque
 adiutoribus invadendum. Quando igitur visum est maturum, misso
 Ioanne Bryennio, ut Pheras relinqueret, hortatus est: urbem sua in-
 teresse: ac de cetero nec illi, nec cuiquam Romanae urbi negotium
 exhiberet. Apud se quidem illius benevolentiae honorumque, qui-
 bus praesentem domi suae cohonestasset, nunquam intermorituram

A.C. 1345 δὲ ἀπειπαμένον καὶ ὕστερον πεπολεμηκός φανερώς καὶ τοὺς ὄρκους καταλελυκός προφανῶς καὶ τὰς σπονδὰς, αὐτὸν μὴ κεινῆσθαι πρὸς ὄργην, μηδὲ ἀμύνεσθαι ἐθέλειν, ἀλλὰ τὰς σπονδὰς καὶ τοὺς ὄρκους ἀνανεοῦν, καὶ χάριν ἀποδιδόναι τῆς φιλίας ὅση δυνατή. ἂν δὲ μὴ πείθῃται αὐτὸς, 5 μηδὲ ἀφίστασθαι ἐθέλῃ τοῦ παραιοσπονδεῖν καὶ ἀδικεῖν, ἀλλὰ πολιορκῆ τὰς πόλεις, μὴ αὐτῷ ἐπάγειν αἰτίαν, ἂν ἀμύνῃται, B ὡς παραβεβηκότες τὰς σπονδὰς καὶ ἀγνωμονοῦντι πρὸς τὸν εὖ πεποιηκότα, ἤνικα μάλιστα ἐδεῖτο. τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς ἐπροσβεύετο πρὸς Κράλην. ἅμα δὲ ἔχων καὶ τὴν στρατιάν, 10 V, 522 πρὸς Χριστούπολιν ἔχωρει, καὶ ἐστρατοπεδεύετο ἐν κώμῃ τοῦ Γαβριὴλ προσαγορευομένη, ὡς ἀφιζόμενος εἰς Φερὰς καὶ τῶν ἄλλων πόλεων πρόνοιαν ποιησόμενος, ὅσαι ὑπὸ τοῦ Τριβαλικοῦ πολέμου ἔπραττον κακῶς. τούτων δὲ πρακτομένων, Ἀπόκαυκος ὁ μέγας δούξ ὄρων ἤδη τὰς μὲν ἠπειρώτιδας πό- 15 λεις πάσας Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ὑφ' ἑαυτὸν πεποιη- C μένον, καὶ τὴν τῆ Ῥωμαίων στρατιάν ὀλίγου δεῖν ἅπασαν ἔχοντα αὐτὸν καὶ τοσαύτην ὑπὸ τῶν βαρβάρων συμμαχίαν, καὶ ὡς ἀδύνατον αὐτῷ ἀντικαθίστασθαι ἐκ τῆς ἠπείρου, πρῶτα μὲν ἐσκέψατο διὰ τῆς πρὸς τὰς δίκας ἀκριβείας καὶ δι- 20 καιοσύνης πείθειν Βυζαντίους αὐτῷ προσέχειν· ἔπειτα καὶ κεναιῶς ἐλπῖσιν ἐξηπάτα, ὥσπερ ἐν ὄνειροις πλουσιωτάτους ἐξ ἀπόρων ἐπαγγελόμενος ποιήσιν, ἂν τὴν ὀλκάδα στήσῃ τὴν

10. et 21. καὶ add. M.

esse memoriam: et aequum arbitrari, beneficentiae meminisse. Quare cum ille apud Berrhoeam foedus retractasset, ac postea manifeste arma movisset, sancitaque foedera aperte violasset, non se ira exarsisse, neque ad vindictam incumbere: sed ea renovare voluisse, et amicitiae quantam potuerit gratiam retulisse. Quod si obsequi recuset, contraque foedus agere et iniuriam inferre non desinat: sed urbes obsidere pergat, ne se in culpa ponat, tamquam foedifragum et ingratum in bene merentem suum, quo tempore potissimum re aliena egebat, si armis poenas repoposcerit. Haec per oratores ad Cralem imperatorem, simulque cum exercitu Christopolim iter intendit, et ad vicum Gabrielis castra locat, ut Pheras venturus et aliis civitatibus bello Triballico vexatis provisorus. Dum haec geruntur, magnus dux Apocauchus videns iam urbes continentis omnes Cantacuzenum ad imperium suum traduxisse, Romanumque exercitum propemodum universum et nihilo minus non modica a barbaris auxilia habere, eique in continente haudquaquam resisti posse, primum quidem per diligentem iuris ac iustitiae custodiam Byzantios ad sibi obtemperandum allicere deliberavit: deinde spe vana eos delusit, velut per somnium ex pauperibus ditissimos effecturum pollicens, ubi onerariam a mercatori-

ἀργυρολογήσουσαν τοὺς ἐμπόρους. ὡς δὲ πάντα ἐξηλέγχετο A.C. 1345
 ἀπάτη καὶ φενακισμοὶ, καὶ πάντες ἤδη πρὸς αὐτὸν ἀπέσκω-
 πτον ἀδεῶς, δείσας μὴ τι νεωτερισθῆ περὶ αὐτὸν, ἐσκέφατο
 πᾶσαν τὴν δύναμιν εἰς τὴν θάλασσαν μετὰγειν καὶ πρὸς τυ-
 5 ραννίδα τὴν πολιτείαν μεθιστᾶν. καὶ πρῶτα μὲν ναυτικὸν D
 συστήσασθαι καὶ ὀπλίτας, καὶ τούτοις πρὸς τε τὰς τριήρεις
 χρῆσθαι καὶ πρὸς φρουρὰν οἰκίαν, ἵνα μὴ ἐπιβουλεύηται,
 καὶ ἀμελεῖν μὲν παντάπασι τῆς ἡπείρου, νῆσων δὲ ἔχεισθαι
 καὶ θαλάσσης, καὶ Βυζαντίους ἐκ θαλάττης τρέφεσθαι καθι-
 10 στᾶν ἐμπορευομένους ταῖς ναυσί· πρὸς τούτοις δὲ καὶ τοὺς
 χρήματα ἔχοντας ἐν Βυζαντίῳ καὶ τῶν συγκλητικῶν, ὅσοι εἶ-
 ὑπελείποντο, ἐν δεσμοτηρίοις κατακλείειν, ἵν' ὁμοῦ τε ἀ-
 παλλάττειτο τοῦ δέους, (ἐδέδεικε γὰρ μὴ ἐθελήσωσιν εἰρήνην
 τίθεσθαι πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα,) καὶ χρημάτων
 15 εὐποροίῃ πρὸς τε τὸ ὀπλιτικὸν καὶ τὰς τριήρεις, τὰ ἐκεί-
 νων ἀφελόμενος. οὐ μὴν δὲ καὶ τῶν ἄλλων, ὅσοι μνησθέν- P. 654
 τες πρότερον εἰρήνης, ἐν ταῖς οἰκίαις ὑπ' ἐκείνου κατεκλεί-
 σθησαν, ἧ ἐν φροντιστηρίοις ἀπρόῖτοι καθείργοντο, πάντων
 τὰς οὐσίας ἀφελέσθαι μετὰ τὸ εἰς δεσμοτήριον ἀγαγεῖν·
 20 πρότερον γὰρ ἐκείνους ὀλίγων τινῶν ἀπεστέρησεν ἐκ τῆς οὐ-
 σίας· εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν φόρους τάξαι ἐτησίους,
 ἔξ ὧν χρηματιζόμενος διατρέψει τὸ ναυτικόν. δεσμοτήριον
 δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου κοινὸν ποι-
 εῖν διανοεῖτο. οἴκου γὰρ ὄντος ἐκεῖ μεγάλου Ἰουστινιανείου
 1. ἐξηλέγοντο P. 16. ἀλλὰ post δὲ add. P.

bus pensiones exacturam firmasset. At ubi omnia fraudes et ludibria
 reperta sunt et vulgi iam fabula fuit, formidans, ne quid adversum
 se rerum novarum oriretur, potentiam suam omnem in mare trans-
 ferre et politiam in tyrannidem mutare constituit. Ac primum qui-
 dem classem et cataphractos comparare, eorumque operam et in
 triremibus et ad corpus suum contra insidiatores tutandum adhi-
 bere: continentem penitus penitusque negligere: seseque in mari
 et insulis tenere, et ad Byzantios per mare alendos nauticas nego-
 tiationes inducere. Ad haec et qui nummati essent Byzantii, et
 quotquot restarent proceres, in carcerem contrudere, ut et timore
 vacaret, (metuebat namque, ne cum Cantacuzeno pacem iurent,) et
 ipsi spoliatis, pecunia ad stipendia in cataphractos et triemes
 suppeteret. Quin etiam aliorum omnium, quotquot alias mentione
 pacis facta aut in domibus propriis ab ipso inclusi essent aut
 monasteriorum septis, interdicto ad eos aditu, coarcerentur, iis
 prius in carcerem datis facultates auferre: nam ante paxillo eos
 privaverat. Insuper ceteris omnibus annuas pensiones praescribere,
 e quibus quaestum colligens, classem sustentaret. Carcerem autem
 in palatio Constantini magni communem aedificare cogitabat. Nam

- A. C. 1345 προσαγορευομένου, τὴν στέγην ὑπὸ τοῦ χρόνου διεφθαρμένου, πᾶσαν εἴσοδον ἀναφράζας, οἰκίσκους ἔνδον ἐκείνου πλείστους B διελεῖν ἐφ' ἑκατέρῃ μέρει, καὶ τούτοις κατακλεῖσαι τοὺς δεσμώτας ἄνωθεν καλωδίους καθιεῖς, ὥστε νυκτὸς μὲν τοῖς οἰκίσκοις χρῆσθαι, ἡμέρας δὲ πρὸς μετρίαν ἄνεσιν τῇ ὑπολε-5 λειμμένῃ μεταξὺ χωρῶν· τὴν δὲ φρουρὰν ἄνωθεν ἐγκαθιδρυμένην ἐπὶ τῶν τειχῶν διὰ πάσης νυκτὸς τε καὶ ἡμέρας τὴν φυλακὴν τῶν δεσμοτῶν ποιῆσθαι, κἂν τις δέοιτο, κάτωθεν πρὸς τοὺς φρουροὺς ποιῆσθαι τοὺς λόγους φανερώς, ὥστε ἅπαντας εἰδέναι, ἵνα μὴ λάθοιεν ἐπιβουλήν τινα συ-10 σκευασάμενοι, κρύφα τῶν φυλάκων τισὶ διαλεχθέντες. μετὰ τοῦτο δὲ ἔφασαν οἱ συνειδότες καὶ ἐπὶ βασιλίδα χωρεῖν δια- C νοεῖσθαι καὶ ἀπορριῶν, εἰ βούλοιο τὴν ἐκείνου θυγατέρα βασιλεῖ τῇ υἱῷ πρὸς γάμον συνάπτειν, εἶγε βούλοιο αὐτὸν ὡς ὑπὲρ τέκνων ἀγωνιζόμενον, πάντα πλοῦτον τὸν αὐτοῦ 15 πρὸς τὸν ἐπὶ Καντακουζηνὸν ἀναλίσκειν πόλεμον. καὶ πρό- τερον μὲν γὰρ οὐδὲν ἔλλελοιπέναι προθυμίας καὶ πᾶσαν σπουδὴν πρὸς τὴν ἐκείνου κατάλυσιν ἐπιδεδεῖχθαι, καὶ πάντα ἀναλωθέναι τὰ κοινὰ καὶ ἃ ἀφείλετο ἐκ τῶν ἐκείνῃ προσ- εχόντων· νυνὶ δὲ εἰς τοῦναντίον ἅπαν τῶν πραγμάτων πε-20 V.523 ριελθόντων καὶ πᾶσαν ἐκείνου τὴν ἡπειρον ἀφελομένον, αὐ- τὸν κρατήσειν τῆς θαλάσσης, ἀναλίσκοντα ἐκ τῶν ἰδίων, καὶ Βυζαντίου καὶ τῶν νήσων ἀσφαλῶς καθέξειν τὴν ἀρχήν· κἂν D μὲν ἐκείνη πείθοιτο τὴν θυγατέρα προσαρμόζειν βασιλεῖ τῇ

cum esset ibi domus, magnum Iustinianum appellata, tecto vetustate consumpto, destructis conclavibus, ipse domunculas plurimas sub terra ab utraque parte inaedicare volebat, et in his reos funibus demissos condere, ut noctibus quidem in domunculis manerent, diebus ad mediocrem remissionem area in medio relicta uterentur, illosque supra muros vigilibus constitutis, totum diem ac noctem custodiri. Quod si qua re indigerent vigiles illi, ut inferioribus custodibus clare et aperte dicerent, omnibus audientibus, quo insidiarum vitaretur suspicio, si clam cum quibusdam illorum fabularentur. Posthaec, ut referebant qui norant, et imperatricem aggredi cogitavit et tentare, an vellet ipsius filiam despondere filio suo imperatori, si paratus sit ipse, velut pro filiis decertans, omnes opes suas in bellum contra Cantacuzenum impendere. Nam et antehac nunquam non alacrem fuisse, et omne studium suum ad eum evertendum contulisse: et cum publicam pecuniam omnem, tum quam Cantacuzeni amicis abstulerit, in eo collocasse. Nunc cum res omnino secus, quam sperabatur, acciderint, et ille totam continentem occuparit, se mari dominaturum: sumptum de suo facturum: et Byzantii insularumque imperium secure retenturum. Et si quidem illa connubio an-

νίῳ, καὶ αὐτὸν εἶναι πατέρα βασιλέων καὶ πᾶσαν ἔχειν ἄρ- A.C. 1345
 χὴν καὶ πράττειν, ἅττα ἂν δοκῇ· ἂν δ' ἀπαναίνηται τὴν δυσ-
 γένειαν, ἐπ' αὐτὴν χωρεῖν. δήλην γὰρ ἤδη εἶναι κακὰ βου-
 λευομένην περὶ αὐτοῦ. συνεσκεύαζε δὲ καὶ κατ' αὐτῆς ἐπι-
 5 βουλὴν τοιαύτην. γράμματα πρὸς Πάπαν ἔγραφεν ὡς ἔξ
 αὐτῆς. ἐδήλου δὲ τὰ γράμματα, ὡς αὐτὴ μὲν ἐντραφεῖη
 ἔθεσι καὶ νόμοις τοῖς Ῥωμαίων, καὶ δόγματα πρεσβεύοι, ἃ
 καὶ ἡ Ῥωμαίων ἐκκλησία· βασιλεῖ δὲ ὑπὸ τῶν οἰκείων ἐκ- P. 655
 δοθεῖσα, ἀνάγκη τὰ ἐκείνου ὑποκρίνεσθαι. τὴν μέντοι πρῶ-
 10 τὴν εὐλάβειαν καὶ πίστιν καὶ ὁμόνοιαν τῇ Ῥωμαίων ἐκκλη-
 σίᾳ περισώζειν καὶ αὐτὸν ἡγεῖσθαι πατέρα καὶ διδάσκαλον
 καὶ πρὸς τὴν πίστιν ὁδηγόν. καὶ βούλεσθαι μὲν καὶ μετὰ
 τὴν ἀνδρὸς αὐτίκα τελευτὴν δήλα πάντα καθιστᾶν αὐτῷ, καὶ
 πειρᾶσθαι, καὶ πᾶσαν τὴν ἀρχὴν τὰ ἴσα ἢ πείθειν ἢ κα-
 15 ταναγκάζειν περὶ τῶν τῆς πίστεως δογμάτων αὐτῇ φρονεῖν.
 κωλυθῆναι δὲ ὑπὸ τῶν περισχόντων πολέμων, τῶν μάλιστα
 παρὰ Ῥωμαίοις δυνατωτάτων πρὸς αὐτὴν ὑπὲρ τῆς ἀρχῆς
 πολεμησάντων καὶ ἔτι μέχρι νῦν ἐπικειμένων. ὅθεν αὐτοῦ
 δεῖσθαι, πρῶτα μὲν αὐτῇ τὸ θεῖον ἰλεοῦσθαι διὰ τὴν δοκοῦ-
 20 σαν τῶν διεστραμμένων δογμάτων αἴρεσιν· ἔπειτα δὲ καὶ B
 βοηθεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμοῦντας, ὅπως ἂν δύναιτο, ὡς, εἰ ἐκεῖ-
 νοι καταστραφεῖεν, αὐτῆς αὐτίκα τὰ τῆς Ῥωμαίων ἀποστο-
 λικῆς ἐκκλησίας πρεσβευσούσης φανερωῶς καὶ τοῖς ἄλλοις ὑφ-
 ηγησομένης. τοιαῦτα μὲν τὰ πρὸς Πάπαν τῆς βασιλίδος

nuat, se patrem imperatorum esse velle, habereque totum imperium
 in manu sua, et facere quae libuerit. Sin propter ignobilitatem
 suam conditionem hanc recuset, eam oppugnaturum: indicium quip-
 pe haud dubium fore, eam sibi malum machinari. Excogitavit
 etiam nequiter ac subdole huiusmodi contra eam insidias. Litteras
 in eius persona ad papam scripsit hoc exemplo. Se moribus
 ac legibus Romanorum educatam, eadem cum Romana ecclesia dog-
 gmata colere ac venerari. A suis autem consanguineis imperatori
 locatam, velit nolit, eius religionem simulare. Verumtamen quam
 ab infantia imberberit religionem, fidem, concordiam, Romanae
 ecclesiae integram inviolatamque custodire, et ipsum parentem,
 magistrum ac duces fidei agnoscere: voluisseque mox post mariti
 obitum statum ei suum exponere, et conari, ut totum quoque
 imperium, seu voluntarium, seu coactum eadem secum religionem
 profiteretur: sed bellis urgentibus et usque hodie durantibus, qui-
 bus apud Romanos potentissimi super imperio secum dimicent, im-
 peditam fuisse. Unde se precari illum, primum quidem, uti numen
 sibi propitiet, quod perversitatem istam dogmatum, sectata videatur:
 deinde contra hostes eam pro viribus adiuvet: quibus subver-

A.C. 1345 δῆθεν γράμματα ἐδήλου. ἦν δὲ Κλήμης τῆς Ῥωμαίων ἐκ-
 κλησίας τότε προεστώς. καὶ ζωγράφῳ τινὶ Πραιποσίτῳ κα-
 λουμένῳ ἐγχειρίσας, ἐξέπεμπε πρὸς Πάπαν μηδενὶ ἐξειπεῖν
 κελεύσας τὸ ἀπόρρητον βασιλίδος. οὐδὲν δὲ ἐκεῖνος ᾔδει
 πλέον, εἰ μὴ ὅτι πέμποιτο πρὸς Πάπαν. Κλήμης δὲ ὁ Πά-5
 σπας, ἐπεὶ δέξαιτο τὰ βασιλίδος γράμματα, ὑπερησθεῖς, ὅτι
 καὶ ἡ βασιλὶς αἰροῖτο τὰ ἐκείνων, καὶ ὥς, εἰ τῶν πολέμων ἀ-
 παλλαγίῃ, φανερώς αὐτοῖς προσθήσεται, ἀντέγραφε καὶ αὐ-
 τὸς, πρῶτα μὲν ἐπαινῶν τῆς προαιρέσεως, ὅτι καίτοι τυ-
 ραννουμένη τῶν ὀρθῶν δογμάτων οὐκ ἀπέστη, ἀλλὰ τῇ Ῥω-10
 μαίων ἐκκλησίᾳ συμφρονοίῃ. ἔπειτα καὶ ἐδίδασκεν, ὥς χρῆ
 τῶν ἴσων ἔχεσθαι αἰεὶ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐνάγειν ἠπατημένους
 καὶ τῆς ἀληθείας ἐκπεσόντας. τελευταῖον δὲ ἐπηύχετο, καὶ
 χρηστὰς ὑπετίθει τὰς ἐλπίδας, ὥς βοηθήσων ὅ,τι ἂν δύναιτο.
 ταῦτα τὰ γράμματα ἐνεγκόντος Πραιποσίτου, ἐφύλαττεν αὐ-15
 τὸς ἐν ἀπόρρητῳ, διανοεῖτό τε ὥς, εἰ μὲν πείθοιτο ἡ βασιλὶς
 αὐτῷ, ἐφ' οἷς ἂν ἀξιοίῃ, μηδὲν κινεῖν, εἰ δὲ μὴ, ταῦτα ἐπ'
 ἐκκλησίας ἀναγνόντα, Βυζαντίους ἐπ' αὐτὴν παρορμαῖν καὶ
 διαφθεῖρειν αὐτὴν καὶ παῖδας· ᾔδει γὰρ πρὸς τοῦτο πάνυ
 δυσανασχετοῦντας καὶ ῥᾶστα κατὰ παντὸς οὐτινοσοῦν χωρῆ-20
 στοντας, ἂν πύθωνται τὰ Λατίνων ἡρημένην· καὶ οὕτω πᾶ-
 σαν αὐτὸν Βυζαντίου καὶ τῶν νήσων ἔχειν τὴν ἀρχήν. εἰ
 δὲ μὴ προχωροίῃ, μηδὲ πείθοιτο οἱ Βυζάντιοι βασιλίδα καὶ

11. συμφρονοίη Μ.

sis, statim Romanae apostolicae ecclesiae doctrinam et ritus publice celebraturam et aliis exemplo praeituram. Imperatricis litterae ad papam, qui ea tempestate Clemens erat, huius nominis sextus, huiusmodi fuerunt. Eas pictori cuidam, cui nomen Praepositus, cum tradidisset Apocauchus, ad papam misit: mandans, ne cui arcanum Augustae patefaceret. Qui, nisi quod ad papam mitteretur, praeterea nihil sciebat. Clemens, litteris acceptis, omnibus incessit laetitibus, imperatricem secum communicare, et, si bello defungeretur, palam id facturam, rescribit. Ac principio eam de constanti voluntate laudat, quod quamvis sub iniquo domino, a legitimis dogmatibus non discesserit, sed cum Romana ecclesia consentiat. Deinde quomodo iisdem perpetuo adhaerere, et alios in fraudem inductos atque a veritate devios eodem reducere debeat, edocet. Tandem bene precatus et bene sperare iubens, quantum in se esset, opem laturum pollicetur. Has litteras cum Praepositus attulisset, ipse Apocauchus arcane servabat: ut si quidem petita sibi concederet, nihil moveret: sin minus, per eas in conventu lectas, plebem ad ipsam una cum liberis interimendam concitaret. Sciebat enim id aegerrime laturam, facillimeque cuivis se opposituram, si eam Latinorum decreta complexam intelligeret: sic totum se Byzan-

τὰ τέκνα διαφθείρειν, πάντων ἤδη ἀπογόνοντα, ἢ τῶ ἐν Μαγ- A.C. 1345
 κάνοις πύργῳ κατακλείειν ἑαυτὸν, ὀχυρωτάτῳ ὄντι καὶ δυ-
 ναμένῳ πρὸς πάντας Βυζαντίους ἀντέχειν πόλιορκοῦντας, ἢ P. 656
 τριήρει πρὸς Ἐπιβάτας ἀναχωρεῖν, κακεὶ τὸν ἐπίλοιπον βίον V. 524
 5διανόειν, ἀρχόμενον ὑπ' οὐδενός.

πθ'. Τοιαῦτα μὲν ἐκεῖνος διενοεῖτο καὶ ἤδη ἤρχετο
 αὐτῶν. καὶ πρῶτα μὲν περιέστησεν ἑαυτῷ φρουρὰν ὀπλιτι-
 κήν, ἢ προϊόντι τῆς οἰκίας συνείπετο αἰεὶ, καὶ οὐδεὶς ἐτόλμα B
 τῶν ἄλλων ἐγγὺς εἰσελθεῖν, εἰ μὴ ὑπ' ἐκεῖνου προσκληθεῖη.
 10 Ἐπειτα καὶ τριήρη παρεσκευασμένην εἶχε πρὸς τοῦτο τὸν
 πάντα χρόνον ἐπὶ τῆς Ξυλίνης λεγομένης πύλης ἐφορμοῦσαν,
 ἔνθα ἦν αὐτῷ καὶ ἡ οἰκία ἐξεπίτηδες ἐκεῖ κατεσκευασμένη.
 αἰεὶ γὰρ ἐποιεῖτο πρόνοιαν ἐγγὺς εἶναι τῶν τειχῶν, μάλιστα
 τῶν πρὸς Θάλασσαν, ἵν' εἴτι περὶ αὐτὸν νεωτερίζοιτο, ῥαδίως
 15 διεκπίπτῃ καὶ διασώζῃ ἑαυτὸν. τότε δὲ μάλιστα σπουδῆν
 ἐποιεῖτο πλείστην εἰς τὴν περὶ αὐτὸν φρουρὰν καὶ πρὸς
 τὸ ἔξοδον αὐτῷ ῥαδίαν εἶναι, εἰ τινος αἴσθοιτο κακοῦ. ἑώρα C
 γὰρ ἤδη πάντας πρὸς αὐτὸν κακῶς διακειμένους, καὶ μισοῦν-
 τας τῆς πονηρίας καὶ τῆς τοσαύτης τῶν Ῥωμαίων φθορᾶς,
 20 οὐ τοὺς ἔξωθεν μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς οἰκειοτάτους αὐτούς·
 οἱ δὲ δύο γὰρ τῶν υἱῶν πολλὴν αὐτοῦ καταγρόντες σκαιότητα
 καὶ μοχθηρίαν τρόπων, ἀπέστησαν πρὸς βασιλέα· ὥστε καὶ
 πρὸς τινὰς αὐτῷ τῶν ἀπορρήτων κοινωνοῦντας λέγειν, οὐ

tii insularumque imperium adepturum. Quod si id secus eveniret,
 neque Byzantii ad imperatricem cum liberis trucidandam adducerentur,
 tum rebus desperatis, aut in arce Magnacensi munitissima
 et quae toti Constantinopoli posset resistere, se includeret; aut
 triremi ad Epibatas secederet, ibique liber ac suus, reliquum
 aevi perageret.

88. Talia volebat animo et iam ordiebatur. Ac primo quidem
 se armatis custodibus circumsepiebat, sine quibus nunquam foras
 egrederetur, nemoque invocatus propius propter eos auderet acce-
 dere. Praeterea ad eundem finem triremem quoque paratam habe-
 bat, semper stantem ad portam Ligneam, ut appellatur, ubi et
 domicilium ei de industria aedificatum. Semper enim studebat, ut
 prope muros esset, ad mare potissimum, ut si quid novi capiti suo
 immineret, expedite elapsus se conservaret. At tunc quidem et de
 custodia corporis, et de facili effugio, si quid sentiret impendere
 mali, mire erat sollicitus: videbat enim omnes iam, non alienos
 modo, verum etiam propinquitate coniunctissimos propter scelera
 sua et tantas Romanorum clades sibi infensissimos. Duo quippe
 eius filii, stoliditatem patris moresque improbissimos detestantes,
 ad imperatorem transierant: ut et quibusdam, quibus arcana sua
 credere solitus erat, non semel et iterum, sed crebrius diceret,

A.C. 1345 δὶς καὶ τρεῖς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις, ὡς ὁρῶμεν ἤδη Κατακου-
 ζηνὸν ἰσχύοντα μεγάλα, καὶ δεδοίκαμεν μὴ καὶ Βυζαντίον
 περιγένηται· ἀλλ' εἶγε καὶ τοιοῦτο συμβαίῃ, γῆς μόνης κρα-
 τήσει καὶ οὐρανοῦ, τᾶλλα δὲ αὐτὸς διαφθερεῖ πολεμῶν αὐ-
 τῷ μέχρι καὶ τοῦ δυνατοῦ, εἰ μέλλει καὶ αὐτὸς σύνδια-⁵
 φθεῖρεσθαι αὐτοῖς. τῆς τε οὖν φρουρᾶς τῆς περὶ ἑαυτὸν
 πολλὴν ἐποιεῖτο πρόνοιαν, καὶ τὸ ἐν βασιλείοις τοῖς Κων-
 σταντίνου δεσμοτήριον κατεσκεύαζεν ἢ διενοεῖτο, δημιουρ-
 γοῖς τισὶ τὸ ἔργον ἐπιτρέψας. συχνῶς δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιφοι-
 τῶν, ἐπεσκέπτετο τὸ ἔργον καὶ προσηνάγκαζε τάχιον κατα-¹⁰
 σκευάζειν. οἱ δεσμῶται δὲ τότε δεσμοτήριον ὁρῶντες κατα-
 σκευαζόμενον, οὕτω δεινὸν καὶ ὀλίγα τάφων ἀποδέον, καὶ
 τὴν διάνοιαν οὐκ ἀγνοοῦντες, ἐσκέψαντο αὐτὸν ἀποκτείνειν,
 ὅταν γένηται ἐκεῖ, ἀμφοτέρωθεν αὐτοῖς οἰόμενοι τὸν ἐκείνου
 λυσιτελήσειν φόνον. ἂν τε γὰρ ἐπιτυγχάνωσιν, ἀπαλλάξεσθαι¹⁵
 δεινοῦ τοσοῦτου καὶ ζήσειν ἐλευθέρως· ἂν τε ἠττώνται, ἀ-
 P. 657 ποθνήσκειν καὶ αὐθις ἀπαλλάττεσθαι τοῦ ζῶντος κατορω-
 ρύχθαι. τοιαῦτα μὲν οἱ δεσμῶται ἐβουλεύσαντο καὶ παρε-
 τήρουν καιρὸν, ἐν ᾧ ἀποκτενοῦσιν ἐπιθέμενοι. δούξ δὲ ὁ μέ-
 γας τὸν ἄλλον χρόνον, ἤνικα ἔδει πρὸς τὰ Κωνσταντίνου τοῦ²⁰
 μεγάλου βασιλεία εἰσερχεσθαι, πολλὴν πρόνοιαν αὐτοῦ ποι-
 ούμενος, (ἐπομένους τε γὰρ εἶχεν αἰεὶ τῶν δορυφόρων ἐπι-
 τῶν πολλοὺς, καὶ τοὺς δεσμώτας πέμπων κατέκλειεν ἐν ταῖς
 εἰρηταῖς, ἄχρις ἂν ἐκεῖθεν ἀπαλλάττοιο,) τότε τῶν δεόντων

1. ὁρῶ μὲν P. 2. δέκοικα P. 7. τῆς pro τοῖς P. et M.

quam nunc potentem cernimus Cantacuzenum; timendum, ne et Byzantio potiat. At enim si id contigerit, sola terra et coelo potiturum: cetera se bellando cum ipso, quantum possit, perditurum, etiamsi cum illis ipse perdendus sit. De stipatoribus igitur sedulo sibi providebat, et in palatio Constantiniano carcerem, ut statuerat, opere artificibus locato aedificabat, saepiusque accedens, labores per se inspiciebat, ac fabros perurgebat. At vinciti tum, carcerem adeo tetrum parumque a sepulcris differentem construi cernentes, et scopum minime ignorantes, redeuntem mactare cogitant, utrovīs modo caedem ipsius sibi profuturam rati. Sive enim quod destinabant animis, assequerentur, a tanto malo immunes fore: sive exciderent, morte luituros: et ita rursus magno malo, ne scilicet vivi sepelirentur, carituros. Hoc illi consilium capiebant, et tempus captabant, quo eum adorti rem perficerent. Magnus autem dux cum alias magni Constantini palatium ingressurus, sollicito sibi caveret, (semper namque armatorum satellitum caterva eum sequebatur, et vinctos prius in ergastulis claudi iubebat, quoad abiret,) tunc quo facto maxime usus erat, praetermisit, a Deo, ut

οὐδὲν ἐποίει, τὸ φρονεῖν ὑπὸ Θεοῦ, ὡς ἔοικε, παρηρημένος A.C. 1345
καὶ ἐγκαταλειφθεὶς πρὸς τὸ ἀποθανεῖν. ἀλλὰ οἱ τε δεσμῶται
διεσκεδασμένοι, περιήεσαν τῶν βασιλείων τὴν αὐλήν, καὶ V. 525
αὐτὸς τὴν περὶ αὐτὸν δορυφορίαν ἔξω καταλιπὼν, εἰσῆει B
5 ἐνός παρεπομένον μόνον. οἱ δεσμῶται δὲ ὡς εἶδον οὕτως
ἀφύλακτον εἰσιόντα, καιρὸν ἐπιθέσεως νομίσαντες, ὥρμησαν
ἐπ' αὐτὸν, ὀλίγοι τινὲς πρῶτον, οἱ ἔτυχον ὄντες ἐν ταυτῷ.
ἐν οἷς καὶ ὁ ἀνεψιὸς ἦν αὐτῷ Ἀλέξιος ὁ δούξ ὑπὲρ Καντα-
κουζηνοῦ τοῦ βασιλέως τὸ δεσμοτήριον κατακεκριμένος καὶ
10 αὐτὸς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. πρῶτα μὲν οὖν ἐχρῶντο λίθοις ἐπ'
αὐτῷ· οὐ γὰρ εὐπόρουσιν τινὸς σιδήρου. ἔπειτά τις αὐτῶν
ροπάλῳ κατὰ τύχην εὗρημένῳ ἐπληξε κατὰ τῆς κεφαλῆς πολ-
λάκις καὶ κατήνεγκε. μετὰ τοῦτο δὲ χρησάμενοι σκεπάρνα
τῶν τὸ δεσμοτήριον οἰκοδομούντων τεκτόνων, ἀπέτεμον αὐ- C
15 τοῦ τὴν κεφαλὴν. ἡ δὲ περὶ μέγαν δοῦκα φρουρὰ καὶ οἱ
ἄλλοι, ὅσοι εἶποντο, ὡς ἠσθάνοντο ἐκεῖνον τεθνεῶτα, οὐ πρὸς
ἄμυναν ἐτράποντο ὑπὲρ ἐκείνου, ἀλλὰ καταπλαγέντες πρὸς
τὴν τόλμαν, ἄλλοι ἄλλοσε διεσκεδάσθησαν. οἱ δεσμῶται δὲ
πρῶτα μὲν πρὸς τὴν ταραχὴν συνέδραμον πάντες. ἠγνόουν
20 γὰρ αὐτῶν οἱ πλεῖστοι ὅτι εἶη. ὡς δὲ ἔγνωσαν τὸν μέγαν
δοῦκα τεθνηκότα, τὸ σῶμα μὲν ἀνήρτησαν ἐπὶ τῶν τειχῶν
τῶν θρασυτέρων τινές. τὴν κεφαλὴν δὲ περιπεύραντες ἀκον-
τίῳ, καὶ αὐτὴν ὁμοίως ἐπέστησαν τοῖς τείχεσιν, ἵν' εἶη πᾶσι

conicimus, mente privatus, et ad caedem desertus. Ceterum captivi atrium palatii sparsim obambulabant, et ipse satellitio suo foris relicto, uno tantum comite ingrediebatur. Tum illi, ut ita incustoditum aspexerunt, tempus adesse rati, insiliunt, pauci quidam primum, qui forte simul erant, in quibus et Alexius dux, Cantacuzeni causa et ipse damnatus carcere, sororis filius ab avunculo suo. Ergo lapidibus eum initio insectantur, quod ferrum in promptu non erat. Post quidam fustem fortuito repertum saepius in caput impingit. Ad extremum arrepta bipenni a fabris materiariis, qui carcerem exstruebant, caput illi amputant. Tum custodia, et quidquid satellitum sequebatur, ut eum interfectum audierunt, ultione praetermissa, tanta audacia attoniti, alius alio diffugerunt. Captivi ad tumultum omnes concurrentes, (maior enim pars eorum quid esset nesciebat,) ut magnum ducem occisum cognoverunt, quidam audaciosi, cadaver de muro suspendunt, caputque telo praefixum similiter in muro pro spectaculo statuunt. Gratium enim populo facere se arbitrabantur, qui illum pro communi hoste haberet, tamquam huius belli civilis fontem scilicet primamque originem: nemo enim iam quae contigerant non sciebat. Ipsi vero pro copia praesenti, si qui eos aggredierentur, defensionem parabant: sublimibus palatii muris potissimum fidentes. Simul etiam spes quaedam

A.C. 1345 καταφανής. ὧν τὸ γὰρ μᾶλλον κεχαρισμένα τῷ δήμῳ δοῖν, D πολέμιον κοινὸν τὸν μέγαν δοῦκα ἡγουμένῳ, οἷα δὴ τοῦ ἐμφυλίου πολέμου ὄντα αἰτιώτατον. πάντες γὰρ ἤδη τὰ γεγενημένα οὐκ ἠγνοῦν. αὐτοὶ δὲ παρεσκευάζοντο ἐκ τῶν ἐνότων, ὡς ἀμυνόμενοι, ἂν ἐπίωσι τινες, τοῖς τείχεσι τῶν βα-5 σιλείων μάλιστα θαρρόυντες οὖσιν ὑψηλοῖς. ἅμα δὲ καὶ ὑπέσαινέ τις αὐτοὺς ἐλπίς, ὡς οὐδεὶς ὑπὲρ ἐκείνου ἀμνηεῖται, πάντων ἐχθραινόντων, καὶ ἡ βασιλὶς δὲ, δείσασα μὴ τι νεωτερίσῃσι πλέον περὶ αὐτῶν, οὐ μόνον ἀμνηστίας ὄρκους παρέξεται καὶ ἀπαθείας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἕτερά τινα αἰτήμα-10 τα ὑπέξει. ἡ μὲν οὖν βασιλὶς αὐτίκα ὡς ἐπύθετο, πανυπερσέβαστον Ἰσαάκιον ἐκέλευε τὸν Ἀσάνην, (οὗτος γὰρ αὐ- P. 658 τικά διεδέχετο τῶν πραγμάτων τὴν ἀρχὴν,) πᾶσαν πρόνοιαν ποιήσασθαι καὶ ὄρκους παρέχειν τοῖς δεσμώταις, ὥστε τῶν βασιλείων ἐξελεθεῖν. ἔδεισε γὰρ περὶ αὐτῶν ἅπερ κἀκεῖνοι¹⁵ ὑπενόουν. ἐκεῖνος δὲ, ὄχλον πολλοῦ πραγμάτων ἀθρόον περὶ αὐτὸν γεγεννημένον, ἡμέλει τῶν δεσμωτῶν. καὶ τὴν τε ἡμέραν ἐκείνην καὶ τὴν νύκτα διήγαγον, οὐδενὸς ἐπιθεμένου· καθ' ἣν ἐτ' ἐβούλοντο, διεσάζοντο ἂν, ἢ ἐν τῇ τῆς τοῦ Θεοῦ γενόμενοι νεῦ Σοφίας, ἢ ἄλλοσέ ποι διασκεδασθέντες· οὐδεὶς²⁰ γὰρ αὐτοὺς ἐφρουρεῖ. μεγάλα δὲ ἐλπίσαντες ἀνοήτως, καὶ τῆς φίλης ἀπεστέρηνται ζωῆς. ἐς τὴν ὑστεραίαν γὰρ Τζεφραίτις ἐκ τῶν οἰκετῶν μεγάλου δονκός, αἵμασι χαίρων ἂν- B ὄρωπος καὶ πικρὸς καὶ ἀπάνθρωπος κολαστῆς, (δημίον γὰρ

7. ἀμνηεῖν P., ἀμνηεῖ V.

23. τοσ ante μεγάλου add. V.

illis subblandiebatur, neminem eius ultorem proditurum, in quem omnium odia conspiravissent: et Augustam metuentem ne quid amplius novarent, non solum oblivionem facti et impunitatem illis iuraturam, verum etiam aliis quibusdam petitionibus satisfacturam. Imperatrix, accepto caedis nuntio, statim Isaacium Asanem panhypersebastum, (hic enim mox summae rerum praepositus est,) videre iubet, ne quid res publica detrimenti capiat: et fidem dare publicam captivis illis, ut palatio exirent: ea enim illis timebat, quae et ipsi suspicione praecipiebant. Verum Asanes sexcentis simul negotiis obrutus, captivos posthabuit: qui diem illum et noctem consequentem nemine invadente illaesi transegerunt: quo tempore, si voluissent, vel in aedem Sophiae, vel alio quopiam dissipati confugientes, cum non custodirentur, servati fuissent. Sed quia magna praemia insipienter sperabant, etiam carae sibi animas suas perdidierunt. Postridie siquidem Zephraetis e famulis magni ducis, homo sanguinarius saevusque et immanis, (carnificinam enim, domino superstite, faciebat) ad vindicandam interfecti caedem populum concitat: classarios imprimis, quibus quod assiduo inserviret, perbe-

ἐπέχε τόπον ἐκείνου περιόντος,) ὑπὲρ τοῦ δεσπότου ἀμυνό- A.C. 1345
 μενος, τὸν δῆμον ἐκίνει, καὶ μάλιστα τὸ ναυτικόν, εὐνοίαν B
 πρὸς ἐκεῖνον κεκτημένον οὐ μικρὰν, οἷα δὴ περὶ αὐτοὺς ἀεὶ
 ἤσχολημένον. καὶ ὅπλα ἀναλαβόντες ἐχώρουν ἐπ' ἐκείνους.
 5οἱ δὲ τῶν χρησίμων εὐποροῦντες οὐδενός, (ὅπλα τε γὰρ αὐ-
 τοῖς οὐ παρήσαν, οἷς φραζάμενοι ἐπιστήσονται τοῖς τείχεσι,
 καὶ τὸ τοῦ φρουρίου μέγεθος κρεῖττον ἦν, ἢ ὥστε παρ' αὐ-
 τῶν φυλάττεσθαι, ὄντων ἐλασσόνων, ἀπειρῶν τῶν ἐπικειμέ-
 νων ὄντων καὶ πανταχόθεν περιῶθέντων,) ὡς ἤσθηοντο διο-
 10ορυσσόμενα τὰ τείχη καὶ ἀλίσκεσθαι μέλλειν ἤδη, τὸ φρού-
 ριον ἐκλιπόντες ἐπὶ τὸν ἐγγὺς κατέφυγον ναὸν τὸν τῶν ἐνεία C
 ταγμάτων προσαγορευόμενον. καὶ οἱ μὲν αὐτῶν τὰ ἄδυτα
 εἰσῆσαν, οἱ δὲ ἐν ὑπονόμοις κατεκρύπτοντο οὖσιν ἐκεῖ πλεί- V. 526
 15στοις καὶ δυσελίκοις. ὁ δῆμος δὲ ἐπελθόντες ὄρμηϊ τιμὴ ἀ-
 ἵσχεται καὶ μανιώδει, τοὺς μὲν αὐτῶν ἀπέσφραξαν τῶν ἀδύ-
 των ἔνδον, τοὺς δὲ ἄλλους οἷ καταλαμβάνοντο, καὶ διέδρασαν
 τὸν κίνδυνον ὀλίγοι πάντῃ καὶ μάλιστα οἱ τὸν μέγαν δοῦκα
 ἀπεκτονότες. οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἀπεσφάγησαν ὄντες οὐκ ὀ-
 20λίγοι. σαφέστατα γὰρ τὸν ἀριθμὸν οὐκ ἐξεγένετο μαθεῖν,
 20οἷα δὴ ἐκ διαφόρων πόλεων συνειλεγμένων. ἐκεῖνοι μὲν οὖν
 οὕτω τὸν τε μέγαν δοῦκα ἐπιθέμενοι ἀπέκτειναν καὶ αὐτοὶ
 ἀπώλοντο ὑπ' ἀβουλίας. οἱ δὲ ἐν Βυζαντίῳ φίλοι βασιλεῖ, D
 ὡς ἐγένετο αὐτίκα φανερός τεθνηκὼς ὁ μέγας δοῦξ, γραμμάτια
 πρὸς βασιλέα ἔγραψον περὶ τῶν γεγενημένων καὶ παρήρουν,
 25πάντα ἐν ὑστέρω θέμενον τάχιστα ἤκειν πρὸς Βυζάντιον,

nevolis utebatur. Quamobrem sumptis armis in miseros vadunt. Qui destituti omnibus ad pugnam requisitis, (nam et armis carebant, quibus tecti in muris starent, et maius erat palatium, quam ut a paucis defendi posset, cum innumeri essent, qui adorirentur et undique se circumfunderent,) ut muros perfodi et se capiendos senserunt, relicto palatio sive castello, ad templum in proximo, Novem Ordinum cognominatum, perfugiunt. Et alii quidem adyta subeunt: alii in cuniculis, (qui plurimi ibidem et tortuosi erant.) sese occultant. At populus superveniens praecipiti et insano furore quosdam eorum intra ipsa adyta, alios ubi eos comprehendebat, iugulat: paucique admodum effugerunt, et illi praesertim, qui magnum ducem peremerant: reliqui omnes iique frequentes necati sunt; quorum numerus, quod ex diversis urbibus erant collecti, ad liquidum iniri non potuit. Atque hi quidem hoc modo magnum ducem occiderunt, et ipsi vicissim per imprudentiam suam occisi sunt. Porro amici imperatoris, qui erant Byzantii, simul necem magni ducis fama vulgavit, rem gestam ad eum perscribunt, admonentes, ut omnibus intermissis Byzantium advolet, captivis quippe

A.C. 1345 ὡς τῶν δεσμοτῶν τὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου βασιλεία κατασχρόντων, καὶ εἰ τάχιστα παραγένοιτο, Βυζάντιον παραληφόμενος ἐκείθεν. τὰ μὲν οὖν τῶν φίλων γράμματα ἐν τῇ τοῦ Γαβριὴλ προσαγορευομένη κώμῃ ἐστρατοπεδευμένη ἦγον βασιλεῖ. ἅμα δὲ καὶ ἐκ Διδυμοτείχου παρὰ γυναικὸς τῆς⁵

P. 659 βασιλίδος ἀπηγγέλλετο τὰ ἴσα.

B πθ'. Τῆς αὐτῆς δὲ ἡμέρας καὶ οἱ πρὸς Κράλην πεμφθέντες πρέσβεις ἐπανῆκον ἀπήγγελλον τε, ὡς Κράλης μὲν καὶ πρὶν αὐτοὺς ἦκειν ἀποσταίῃ Φερῶν πρὸς τὴν οἰκίαν, δέσας τῶν Περσῶν τὴν ἔφοδον, ὡς ἠγγέλλοντο ἐπιόντες. αὐτῶν¹⁰ τε ἔνθα ἦν παραγενομένων καὶ ἀπαγγειλάντων τὴν πρεσβείαν ἀποκρίνασθαι, ὡς εἰδείῃ καὶ αὐτὸς τὰ δίκαια καὶ διὰ τοῦτο ἀποσταίῃ καὶ Φεραίων, οἷς ἐξέσται βασιλεῖ χρῆσθαι ὡς οἰκειοῖς. ἔλεγον δὲ οἱ πρέσβεις, τοὺς Φεραίους δεῖσθαι πολλῆς προνοίας τῆς τε ἄλλης καὶ τοὺς τὰ Κράλη πράσσοντας ἐξε-¹⁵λαθῆναι· οὐ γὰρ εἰσούσιν ἐκεῖνοι τὸν ὄχλον ἡρεμεῖν, ἀλλὰ ἀναπεύσουσι Κράλη προσχωρεῖν, ἂν ἀπολαύωσιν ἀδείας. βασιλεῖ μὲν οὖν ἐδόκει ἀμφοτέροισι δεῖν σπουδῆς πολλῆς καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων ἄμφω εἶναι, καὶ ἐμερίζετο τοῖς λογισμοῖς· ἐκκλησίαν δὲ ἐκ τῶν ἐν τέλει ποιησάμενος, καὶ Ἀμοῦρ πα-²⁰ρόντος τοῦ σατράπου καὶ Σουλμᾶν τοῦ Σαρχάνη παιδὸς, εἰς κοινὸν προὔτιθει τὴν βουλὴν καὶ ἐκέλευε γνώμην ἕκαστον εἰσάγειν, ἢ ἂν ἐν τοῖς παροῦσι δοκοίῃ λυσιτελεστέρα εἶναι· ἐδόκει μὲν οὖν πᾶσι κοινῇ πρὸς Βυζάντιον ἵεόν εἶναι καὶ

Constantini palatium obtenturis, si celerrime affuerit: inde urbem occupaturum. Hae litterae apud vicum Gabriellis castrametanti venerunt, et Didymoticho ab uxore eadem nuntiabantur.

89. Eadem luce legati a Crali redeunt renuntiantes, antequam eo venissent, eum Pheras relinquente recessisse, Persarum videlicet adventum, de quo audierat, metuentem. Sed cum illum eo loco, in quo tunc erat, convenissent, legatione percepta respondisse, se quoque quid iustum sit scire: atque idcirco Pheris abiisse, qua urbe imperator tamquam sua uti posset. Referebant item legati, Pheras alioqui curam ac providentiam non minimam desiderare, et factionem Cralis expellendam: non enim passuram plebem quiescere, sed ubi licentiam adeptam fuerit, ad dedicationem Crali faciendam sollicitaturam. Imperator utramque rem multo egere studio et ambas esse summe necessarias iudicans, huc illuc cogitationes dividebat. Convocatis igitur primoribus, praesentibus item Amurio satrapa et Sulimano, Sarchanis filio, rem in disceptationem adducit, et quod cuique pro tempore utilius videretur, proferre in medium iubet. Placuit ad unum omnibus, citra cunctationem petendum Byzantium: non enim res ipsas exspectaturas, si ipsi cessando

μὴ μέλλειν· οὐ γὰρ τὰ πράγματα αὐτοὺς ἀναμενοῦσιν, ἂν A.C. 1345
 τριβῶσι τὸν καιρὸν καὶ διαμέλλωσι. βασιλεὺς δὲ οὐκ ὄρθῶν
 ἔχουσαι λογισμῶν τὰ εἰρημένα ἀπεδείκνυ. τοὺς μὲν γὰρ
 φίλους γεγραφέναι, ὡς παρακοιμώμενον ἀπεκτονότες οἱ δε-
 5 σμῶνται τὰ Κωνσταντίνου βασιλεία αὐτοὶ κατέσχον· ἄδηλον V. 527
 δὲ εἶναι, εἰ κατέχουσι καὶ μέχρι νῦν. εἰ μὲν γὰρ ἅπανα ἡ D
 πόλις προσεχώρησεν ἡμῖν καὶ οὐδὲν ἐκείνοις ἐνοχλοῦσι διὰ
 τὴν εὐνοίαν τὴν πρὸς ἡμᾶς, τί δεῖ ταχυτήτος πρὸς ἐκείνους,
 μήτ' αὐτῶν οὐδένα κίνδυνον ὑποπευόντων καὶ ἡμῶν ζημι-
 10 ουμένων διὰ τὴν μέλλησιν μηδέν; εἰ δ' ὥσπερ πρότερον αὔ-
 θις πολεμοῦσι καὶ τειχομαχίας πρὸς αὐτοὺς ὁ δῆμος ποιοῦν-
 ται ἐπιόντες, οὐχ ὄρθῶ τὴν δύναμιν, ὑφ' ἧς αὐτοὶ περιποιή-
 σονται τὸ φρούριον. οὔτε γὰρ ὀπλων εὐποροῦσιν ἄοπλοι
 καὶ δεσμῶνται ὄντες, οὔτε τῶν ἐπιτηδείων πρὸς τροφήν· τὰ
 15 γὰρ ἀναγκαῖα μόλις ἐχορηγοῦντο παρὰ τῶν φυλάκων γλί-
 σχρωσ. πρὸς τοῦτοις δὲ οὐδὲ πρὸς τὸ τοῦ φρουρίου μέγε- P. 660
 θὸς ἐξαρκέσουσιν ὀλίγοι ὄντες, αὐτό τε τὸ φρούριον ἡμελη-
 μένον ἐκ πολλῶν ἐτῶν ῥᾶστα προδώσει τοὺς ἐνόντας· ὥστε
 ἐμοίγε ἐκ πάντων ἄπορα εἶναι δοκεῖ, δυνήσεσθαι αὐτοὺς
 20 πρὸς τοσοῦτον πόλεμον ἀντιστήσειν. εἰ δ' ὀθενδήποθεν ἐπι-
 κουρίας ἀπέλασαν τινος καὶ εὐπορήσαντες τῶν πρὸς τὴν
 χρειάν ἀντέσχον ἄχρι νῦν, καὶ μέχρι πολλοῦ δυνήσονται ἀν-
 τικαθίστασθαι· οὐ δὴ δι' ἐλπίδα ἄδηλον τῶν ἐν χερσὶν ἀγα-
 θῶν ἀποσχέσθαι δεόν. Φεραὶ γὰρ οὐ φαύλη πόλις καὶ οἷα

16. οὐ P. pro οὐδὲ.

diem exemerint. At imperator dicta cum recta ratione haud con-
 sentire ostendit. Amicos scripsisse quidem, praefecto cubiculi oc-
 ciso, vinctos Constantini palatium tenere: esse tamen in ambiguo,
 utrum adhuc teneant. Si enim, inquit, universa civitas nostra,
 neque illis propter studium nostri quidquam molestum est, cur ad
 illos festinemus, quando nec ipsi periculum ullum metuunt, et nos
 ex dilatione detrimentum nullum capimus? Sin, ut antehac, rur-
 sum in armis sunt et populus palatium oppugnat: non video, qua
 vi id servaturi sint: nec enim armorum facultas est, cum sint in-
 ermes et cum catenis: neque victus, quem custodes vix ad neces-
 sitatem tenuit suppeditabant. Adde quod ad amplitudinem palatii
 tutandam ipsi pauci non sufficiunt, quod iam pridem neglectum et
 desertum facillime qui intus sunt prodet: ut mihi quidem qua-
 cumque intuenti, difficile videatur, posse illos contra tantam vim
 resistere. Si vero unde auxilium consecuti et rebus necessariis
 abundantes usque nunc se defendere poterunt, non sane propter
 incertam spem bona, quae in manibus sunt, abiicere oportet. Non
 enim exigua et contempta urbs Pherae, sed ampla et illustris et a

A. C. 1345 καταφρονηθῆναι, ἀλλὰ μεγάλη τε καὶ θανασιὰ καὶ ἀναγκαίᾳ τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ παρεῖναι. δι' ἃ δεῖν οἴομαι τὴν Βμὲν ἄλλην ἅπασαν στρατιὰν ἐπὶ Βυζάντιον χωρεῖν αὐτίκα, ἐμὲ δὲ τρισχιλίους παραλαβόντα στρατιώτας ἀφικέσθαι εἰς Φεράς, καὶ μίαν ἡμέραν ἐκείνοις συγγερόμενον καὶ προνοίας ἄξιώσαντά τινος, ἔπειτα καὶ τοὺς τὰ Κράλη ἡρημένους ἐκείθεν ἐξελάσαντα, αὐθις ἀναστρέφειν. τῆς ἄλλης δὲ στρατιᾶς διὰ βαρῦτητα καὶ πλῆθος πυκνοτέρας τὰς στρατοπεδείας ποιουμένης, ὑστερήσομεν οὐδὲ αὐτοὶ εὐσταλεῖς τε ὄντες καὶ ὀλιγοὶ καὶ ῥᾶον τὴν ὁδοπορίαν διανύοντες. καὶ τὴν τε πρόνοιαν ποιησόμεθα Φερῶν τηλικαύτης πόλεως, καὶ πρὸς τὴν εἰς Βυζάντιον ὁδοπορίαν ζημιωσόμεθα οὐδέν. εἰ δὲ τινος ἀπολείπόμενοι καὶ τῶν δεόντων, οὐ περιγενοίμεθα τοῦ Βυζαντίου νῦν, ἀλλ' εἰσαῦθις ἔξῃστιν οὐκ ἀγενεῖς περὶ αὐτοῦ ἐλπίδας ἔχειν. Φεραὶ δὲ εἰ ἀμεληθεῖσαι ὑπὸ Κράλην γένοιντο, αὐτὰς τε ἀνασώζεσθαι ἐλπίς οὐκέτι οὐδεμία, καὶ τὰς ἄλλας τῆς Μακεδονίας πόλεις ὥσπερ μεθόριον κειμένη τῆς ἄλλης ἀρχῆς Ῥωμαίων διατέμνει. ἃ χρὴ συνθοῶν καὶ μὴ ἀδήλων ἕνεκα τὰ πρόδηλα προῖεσθαι καλά." τοιαῦτα μὲν ὁ βασιλεὺς ἐπ' ἐκκλησίας συνεβούλευε, καὶ ἐπειθόντο οἱ πλείστοι Ῥωμαίων τῶν ἐν τέλει. Ἀμοῦρ δὲ μετὰ Σουλμὴν καὶ τῶν ἄλλων Περσῶν ἀντεῖπον φανερώς, οὐ λυσιτελοῦντα εἰπόντες βασιλέα βεβουλεῦσθαι, λόγων ἠκόντων περὶ Βυζαντίου, καὶ τσαύτης ἐλπίδος ὑποφαινομένης, ἐκείνων μὲν ἀμελεῖν, πρὸς ἕτερον

1. μεγάλη P.

qua Romanum imperium valde pendeat. Quare reliquo exercitui nulla interposita mora Byzantium contendendum, mihi vero cum tribus millibus Pheras proficiscendum: ibi unum diem cum civibus ponendum, rebusque utcumque inspectis et compositis, et Cralianis expulsis, revertendum opinor. Alias autem copias, propter multitudinem armorumque pondus crebrius castrametantes, nos pauci et leviter armati atque idcirco expedite ambulantes facile assequemur: et ita Pheris, tantae urbi, consulemus et protectionem Byzantinam nihil morabimur. Quodsi re quapiam necessaria defecti Byzantium nunc non obtinuerimus, tamen ingenuam spem eius adhuc obtinendi habere liceat. Sin Pherae negligentia nostra sub Cralis potestatem venerint, ipsas recuperandi nulla spes supererit: nec alias urbes Macedoniae, inter quas velut confinium sita, a cetero imperio Romano eas dividit. Quae aestimanda sunt, nec pro incertis certa dimittenda. Talia imperator in consilio procerum suadebat, et persuadebat plurimis. Amurius vero et Sulimanus alique Persae palam responsantes parum utiliter consuluisse affirmabant: cum de Byzantio agatur, et tanta spes affulgeat, illo neglecto, ad aliud,

δέ τι τρέπεσθαι, κἄν πάντων βελτίσιον ἦ. οὐ γὰρ περιᾶ. C. 1345
 μιᾶς καὶ δύο πόλεων τὴν διαφορὰν αὐτῷ πρὸς τοὺς ἄλλους
 Ῥωμαίους εἶναι, ἀλλὰ κοινῇ περὶ συμπάσης τῆς ἀρχῆς, ἧς
 ὡς περὶ κεφάλαιόν ἐστι Βυζάντιον· κἄν μὴ ἐκεῖνον περιγέ-
 5νηται, οὐδέποτε βεβαίως τὴν ἡγεμονίαν ἔξειν. Φεραὶ δὲ εἰ
 νῦν πρόσχωρήσουσι Τριβαλοῖς, οὐ μακροῦ ὕστερον ἀνασωθή-
 σονται αὐτοῖς ἐπιστρατεύσαντος καὶ αὐτοὺς ἐπαγομένον καὶ
 δούλους καὶ συμμάχους. οἱ μὲν οὖν Περσῶν ἄρχοντες τοιαυτά
 10 καὶ ὠρητο ἢ στρατιὰ ἀναζευγνύειν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἰώρα P. 661
 πρᾶττειν ἐτέρως ἀδυνάτως ἔχων, ἐπέτρπε τὴν ἐς Βυζάντιον
 ἐπάνοδον. ἐπεὶ δὲ ἦγον, τοὺς τε δεσμώτας εὖρον ἀποτεθνη-
 κότητας καὶ τὰ ἄλλα πράγματα ἐν ἡσυχίᾳ. μετὰ γὰρ τὴν V. 528
 15 μέγαλον δουκὸς τελευτὴν, ἐπὶ δύο καὶ τρισὶν ἡμέραις ταρα-
 χῆς καὶ συγχύσεως γεγενημένης, ἔπειτα ἠρέμει, Ἰσαακίου
 τοῦ πανυπερσεβάστου τὴν ἀρχὴν τῶν ὄλων διαδεξαμένου,
 συνάρχοντος αὐτῷ καὶ Κιννάμου τοῦ μυστικοῦ, καὶ πάντα
 ἔπραττον αὐτοὶ, καὶ πατριάρχου ὡς περὶ πρότερον συμμετέ-
 20 κοῦς, ἢ γυνὴ τὸν πλοῦτον πάντα ἔχουσα ὄντα οὐκ ὀλίγον,
 συνειδυίας καὶ τῆς βασιλίδος καὶ μηδὲν περὶ τῶν χρημάτων B
 ἐνοχλοῦσης, ἀνεχώρησεν εἰς Ἐπιβάτας. ἐλέγετο δὲ πρὸ τῆς
 τελευτῆς μικρὸν, πάντα ὅσα εἶχεν ὀποδῆποτε, εἰς Βυζάν-
 τιον ἀγαγεῖν· σκοπὸς δὲ ἦν αὐτῷ, ὡς βασιλίδι τὸν πλοῦτον

9. τε add. M. 21. μηδὲ P.

quamvis optimum, converti. Non enim illi cum ceteris Romanis de una aut duabus urbibus, sed de toto simul imperio litem esse: cuius velut caput et summa Byzantium: quam nisi subiecerit, nunquam stabilem principatum habiturum. Pheras, si nunc ad Triballos defecerint, non multo post, ubi illuc moverit et se pro sociis ac servis secum duxerit, recuperari posse. Sic Persarum ductores adversantes imperatorem rogabant, ut sibi obsccundaret: simulque exercitus eo redire gestiebat. Imperator ut vidit aliter fieri nequire, manus dedit. Eo ut venerunt, captivos illos occisos et quietum civitatis statum invenerunt. Nam cum post mortem magui ducis ad biduum triduumve tumultuatum fuisset, Isaacio panhypersebasto, collega Cinnamo mystico, summam capessente rem publicam, tranquillitas consecuta est. Atque hi, patriarcha, ut prius, socio, administrabant omnia. Post obitum mariti, magni ducis uxor cum pecuniarum vi immodica, conscia etiam imperatrice nec eam quidquam earum gratia obturbante, Epibatas secessit. Dicebatur autem Apocanchus paulo ante necem, quidquid ubicumque haberet pecuniarum, Byzantium contulisse eo sine, ut, cum ostē-

A. C. 1345 ποιήσας δῆλον, ὃν ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τέκνων ἀναλώσει, οὕτω πείθειν αὐτὴν θυγατέρα τὴν ἐκείνου βασιλεῖ προσαρμόζειν τῷ νίῳ. βασιλεὺς δὲ ὁ Καντακουζηνός, ἐπεὶ ἐκ Βυζαντίου οὐδὲν ἀπήντα κατ' ἐλπίδας, οὐ μετρίως ἠμίᾳτο καὶ τοὺς ἄρχοντας Περσῶν καὶ τοὺς ἐν τέλει ἐν αἰτίαις εἶχεν, ὅτι διὰ τὴν αὐτῶν ἀβουλίαν καὶ μικροψυχίαν Φερῶν τε καὶ τῶν C κατὰ Μακεδονίαν πόλεων ἀποστεροῖτο. ὑπόπτεινε γὰρ μετὰ τὴν ἐκείνων ἀναχώρησιν ῥαδίως παραστήσεσθαι τὸν Κράλην, ἀπειρηκνίας ἤδη πρὸς τὴν ἐκ βασιλέως ἐπικουρίαν, καὶ παρῆναι τοῖς ἄρχουσι Περσῶν, αὐθις εἶναι δεόν εἰς Μακεδονίαν ἀναστρέφειν. 10 συνορῶντες δὲ ἤδη καὶ αὐτοί, ὡς ἐκ Βυζαντίου μὲν οὐδὲν ἔσται πλέον, (ἅπαντα γὰρ ἤδη ἐν τάξει ἦσαν, καὶ οὐδὲν ἔνδον ἐταράττετο,) λυσιτελοῖη δὲ αὐθις πρὸς Μακεδονίαν συνεκστρατεύειν βασιλεῖ, ἐπειθόντο ἀνωμένῳ διὰ τὴν ἐπάνοδον. καὶ ἐπεὶ ἐδέδοκτο πρὸς τὴν ἐσπέραν αὐθις ἐκστρατεύειν, εἰς Ἀπάμειαν ἐστρατοπεδεύσαντο ἐλθόντες. ἐστρατοπεδευμένοις δὲ ἐκεῖ ὁ τοῦ Σαρχάνη υἱὸς Σουλμὴν ἀθρόον ὑπὸ λαυροτάτων κατεσχέθη πυρρετῶν· οἱ περὶ αὐτὸν δὲ ἀκροτάτως χρησάμενοι ψυχρᾷ διαίτῃ, εἰς τοῦνανδρῆτον περιέστησαν τὸ νόσημα, καὶ τῶν πυρρετῶν ἐπιλειπόντων, 20 ἄκρως καταψυχθεῖς, ἐμελλεν ἐκλείπειν ὑπὸ συγκοπῆς, τοῦ περικαρδίου αἵματος οὐκ ἔξαρκουῖντος ἀντέχειν πρὸς τὴν νέκρωσιν. Ἀμοῦρ δὲ τῆς αἰτίας στοχαζόμενος τοῦ κινδύνου, ἀντέπραιτεν ὅσα ἐξῆν πρὸς τὸ κακόν. Θηριακὴν τε γὰρ πα-

5. αἰτίας P.

disset imperatrici, quantas opes pro ipsa et filiis eius impensurus esset, ad filium cum filia sua matrimonii vinculo copulandum eam pelliceret. Imperator Cantacuzenus, postquam Byzantii nihil, quale sperabat, evenit, non mediocriter moestus culpam in duces Persarum coniciebat: ob quorum imprudentiam languoremque Pheras cum Macedonicis urbibus amisisset. Suspicionem enim movebatur, post eorum discessum levi eas negotio, imperatoris auxilia desperantes, Cralem subegisse: hortabaturque, uti secum in Macedoniam redirent. Qui quod et ipsi videbant, nullum se Byzantii operae pretium facturos, (omnia quippe iam ordinata et pacata intus erant,) et expedire in Macedoniam rursus cum imperatore proficisci quamquam tristiores, attamen in eius sententiam ierunt. Ut convenit occidentem denuo petere, Apameam veniunt, ubi castris positus Sulimanus, Sarchanis filium, repente rapidissima febris arripit. Quem eius comites diaeta frigidissima curantes, contrarium ei morbum creaverunt: febrigue desinente extreme refrigeratus syncope occisus erat, cum sanguis circa cor ad mortem arcendam imbecillus esset. Amurius, causa coniecta, malo depellendo quantum poterat faciebat. Nam et theriacam et vinum meracum vetus dabat bibere.

ρείχεται πίνειν καὶ ἄκρατον οἶνον παλαιόν. τῶν πυρετῶν δὲ A.C. 1345
 αὐθις ἰσχὺν λαβόντων, οἱ περὶ Σουλμῶν ἐχρῶντο τοῖς προτέ-
 ροις αὐθις, ἀπειρίαν πολλὴν Ἀμουρ κατεγνωκότες · νεκρωθεί-
 σης δὲ αὐθις τῆς καρδίας, ἀπέθανε παραχρῆμα. οἱ δὲ περὶ
 5 ἐκεῖνον οὐκ αὐτοὺς τοῦ θανάτου ᾤοντο αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ
 Ἀμουρ κατηγόρουσαν φανερώς, ὡς ἀπεκτονότος δηλητηριῶ, ἥνικα
 παρείχεται τὸν οἶνον. ἃ πυθόμενος ὁ Ἀμουρ ἔδεισε περὶ τῆς P. 66a
 ἀρχῆς, μὴ Σαρχάνης ὁ πατὴρ περὶ τῆς τελευταίας πυθόμενος τοῦ
 νιοῦ καὶ πιστεύσας τῇ διαβολῇ, ὡς παρ' αὐτοῦ ἀναιρεθείη,
 10 ἐπίθεται, αὐτοῦ ἀπόντος μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ ὑπαγάγεται
 τὰς πόλεις ἀμυνόμενος. δι' ἃ ἐδόκει δεῖν τὴν ταχίστην οἰκάδε
 ἀναχωρεῖν πρὶν ἐκπυστα γενέσθαι τὰ κατὰ τὸν Σουλμῶν. Ἀ-
 μουρ μὲν οὖν ἐκ τοιαύτης αἰτίας αὐθις εἰς Ἰωνίαν ἀπεχώρει,
 καίτοι γνώμην ἔχων, ἄχρως ἂν ὁ πόλεμος καταλυθῆ, συνέσε-
 15 σθαι τῷ βασιλεῖ. καὶ μόλις ἔπειθε Σαρχάνην, πίστεις μεγάλας
 παρεχόμενος, ὡς οὐδὲν αὐτὸς περὶ τὸν νιὸν ἐκεῖνον κακοσυ-
 γήσειεν, ἀλλὰ συκοφαντοῖτο ὑπὸ τῶν εἰπόντων. βασιλεὺς δὲ
 εἰς Διδυμότειχον ἦκεν, ἀνιῶμενος πολλὰ περὶ Φερῶν καὶ τῶν B
 ἄλλων τῶν κατὰ Μακεδονίαν πόλεων. ἐδεδείκε γὰρ, μὴ ἁλῶσι
 20 Τριβαλοῖς, ὅπερ δὴ ἐγένετο ὀλίγω ὕστερον. ἐπεὶ γὰρ ἐπύ-
 θετο ὁ Κράλης εἰς τὴν ἑω διαβὰν τὸ Περσικόν, αὐθις ἐπι- V. 529
 θέμενος Φεραῖς, εἶλε, τῶν τὰ ἐκεῖνον ἡρημένων ἔνδον πρα-
 ξάντων, ὡς ἐλάβοντο καιροῦ. καὶ μετὰ τοῦτο ἐκεῖνος ἦδη
 μέγα φρονῶν καὶ τοῦ πλείονος μέρους τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς

Febribus denuo hinc ingravescentibus, Sulimani comites priorem
 medicinam, Amurio eorum inscitiam damnante, repetunt. Ita ene-
 cto rursum corde, statim obit. Socii non se, sed Amurium, ut
 causam mortis eius, manifeste accusant, qui vinum, id est, in hoc
 morbi genere venenum, ei dedisset. Quo audito, Amurius satrapiae
 suae tixuit, ne scilicet pater Sarchanes, de filii obitu re intellecta,
 calumniae (ab ipso nimirum occisum esse) credens per eius ab-
 sentiam ad ulciscendum sese adductis copiis urbes subigeret. Quare
 celerrime, priusquam casus Sulimani fama nuntia eo pervaderet,
 domum sibi redeundum est opinatus. Hoc fuit, cur in Ioniam re-
 verteretur: tametsi quamdiu bellum duceretur, ab imperatore non
 discedere fixum habebat. Ac vix tandem, solidis licet argumentis,
 Sarchani fidem fecit, nihil se in filium maleficii admisisse, sed ab
 obtrectatoribus falso se deferri. Imperator Didymotichum venit,
 moerens graviter propter Pheras aliasque urbes Macedonicas, quas
 a Triballis captum iri formidabat, quod quidem haud longo inter-
 vallo factum est. Nam ut ad Cralem allatum est, Persas in orien-
 tem rediisse, illico Pheras aggressus, cepit, data opportunitate ad-
 iuvantibus, quos intus sui cupidos habebat. Ac tum iam se magni-

A. C. 1345 ἐπιλημμένος, βασιλέα ἑαυτὸν ἀνηγόρευε Ῥωμαίων καὶ Τρι-
C βαλῶν, τῷ δὲ υἱῷ τὴν τοῦ Κράλη παρείχετο προσηγορίαν.

A. C. 1346 Γ. Βατάτζης δὲ ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, ὑπὸ βασι-
λέως καταλελειμμένος μετὰ στρατιᾶς, ὥστε κατατρέχειν Βυ-
ζάντιον καὶ κακοῦν, πρῶτα μὲν ἐποίει κακῶς τὴν χώραν⁵

D καὶ ἐληΐζετο συγκατᾶς ἐφόδοις· ἐπιστρατευσάντων δὲ αὐτῷ
τῶν Βυζαντιῶν, ὧν ἐστρατήγει Ἀπλησφάρης, ἐνίκησε συμ-
βαλῶν καὶ ζῶντας τε ἐκράτησε πολλοὺς καὶ ἀπέκτεινε κατὰ
τὴν μάχην, ἕλω δὲ καὶ ὁ στρατηγός. μετὰ δὲ τὴν Βυζαν-
τιῶν ἦταν ὁ Βατάτζης οἰηθεὶς, εἰ προσχωρήσει βασιλίδι,¹⁰

P. 663 ἀρχὴν αὐτῷ μάλιστα συμπράξειε, πέμψας πρὸς βασιλίδι¹⁵
διελέγετο περὶ συμβάσεων, καὶ ἐπηγγέλλετο Καντακουζηνῷ
τῷ βασιλεῖ ἀντιτάξεσθαι, αὐτὸς δυνάμενος ἐκ Περσῶν στρα-
τιὰν ἐπ' ἐκεῖνον ἀγαγεῖν. ἦν γὰρ πρὸς τινος τῶν σατραπῶν
φιλίαν ἔχων τῷ τε τὴν φωνὴν αὐτῶν εἰδέναι καὶ διαλέγε-
σθαι Περσιστὶ, ἄλλως δ' ὅτι καὶ βασιλεὺς παρὰ τὸν τοῦ πο-
20 λέμου χρόνον διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῖς Πέρσαις ἐκέλευεν
αἰεὶ συνεῖναι· ἐξ ὧν ἐγίνετο ἐν συνηθείᾳ πρὸς αὐτούς. ἡ
βασιλὶς δὲ ἀσμένως τε ἐδέξατο τὸν λόγον καὶ πάντα προ-

11. πρῶτος P. pro πάντων.

fice maioreque imperii parte occupata circumspiciens, palam semet
Romanorum Triballorumque imperatorem pronuntiat, filiumque Cra-
lem appellat.

90. Batatzes autem magnus stratopedarcha ab imperatore ad
Byzantinum agrum incursandum populandumque cum aliquot ma-
nipulis relictus, primum quidem id crebro faciebat. Byzantinis
Aplesphare duce, contra egredientibus, conflictu superior, multos
occidebat, multos capiebat, atque inter captos etiam dux ipse fuit.
Victis Byzantiis, arbitratus, si se imperatrici adiungeret, primas
adepturum firmumque in omnes et omnia imperiam consecuturum:
quandoquidem alii bello et pugna nihil valerent, et praesertim
quod ei patriarcha quoque propter coniunctionem affinitatis (eius
enim filiam ipsius filius duxerat,) ad fastigium hoc summo adiu-
mento futurus esset, ad imperatricem mittens de conditionibus
cum ea egit, promittens Cantacuzenum domiturum, cum et ipse
posset Persas in illum ducere: intercedebat siquidem illi cum qui-
busdam satrapis amicitia, tum quod Persice loqueretur, tum vero
magis, quod et imperator per belli tempus hanc ob causam cum
Persis cum versari semper voluisset: unde nata deinde familiaritas.
Imperatrix lacta audivit, et quae peteret, omnia se perliberenter

θύμως ἐπηγγέλλετο ποιήσειν, ὅσα ὁ Βασιλεὺς ἤτει· περὶ Α. C. 1346
 πλείστον γὰρ ἐποιεῖτο τὸ τοὺς ἀνθισταμένους εἶναι βασιλεῖ.
 Ἐξεφόβουν γὰρ κατάκρας πατριάρχης τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Β
 πραγμάτων ἄρχοντες, πολλὰ καταφενδόμενοι βασιλέως, καὶ
 5 ἔπειθον ἐκείνην, ὥς, εἰ τρόπῳ δὴ τινι Βυζάντιον ἐκείνος
 ὑποποιήσαιτο, αὐτὴν αὐτίκα καὶ παῖδας ἀποκτενεῖ τῶν ὕβρε-
 ων ἕνεκα καὶ τῶν ἄλλων κακῶν τῶν εἰς ἐκείνον καὶ τοὺς
 συγγενεῖς γεγεννημένων ἀμυνόμενος. διὸ πρὸς τὴν εἰρήνην
 ἤδη καὶ αὐτὴ ὑπὸ δειλίας ἀσυμβάτως εἶχε, καίτοι βασι-
 10 λέως αἰεὶ δεομένου καὶ γράμματα πατριάρχῃ περὶ τῆς εἰρή-
 νης πέμποντος, (ἃ οἱ ἄγοντες παρὰ τὸν τοῦ πατριάρχου
 θρόνον ἢ ἄλλοθί που, ἔνθα μάλιστα οὐκ ἔνῃν λαθεῖν, λά-
 15 θρα ἔξῆρτον ἐρχόμενοι· ἐδεδίεσαν γὰρ φανερῶς παρέχε-
 σθαι, οὐχ ἡμέρους ἀμοιβὰς δεχόμενοι τῶν πρεσβειῶν,) κἄν C
 20 ἔκείνος τάναντία ἔπραττεν αἰεὶ, τὸν πόλεμον ὥς μάλιστα
 ἐνῆν ἀνάπτων. Βασιλεὺς μὲν οὖν ἐλπίδων οὕτω μεγάλων
 ἕνεκα πολεμεῖν αὐτὸς ἤρεῖτο βασιλεῖ, καὶ πρὸς τὸν Λυδίας
 σατραπὴν πέμψας, ἤτει κατὰ συμμαχίαν στρατιάν. βασι- V. 530
 25 λεὺς δὲ ἐπεὶ τὰ κατὰ Βασιλεῖν οὐκ ἤγνοε, πολλῶν ἀπαγγελ-
 ῶν, Καλοθέτον τὸν πρωτοσέβαστον πέμψας, κατηγορεῖ τὴν
 ἀγνωμοσύνην καὶ τὴν ἀποστασίαν, ἐπεχειρεῖ τε πείθειν, μὴ
 τοιαῦτα κακοουρεῖν, ἀλλὰ τηρεῖν τοὺς ὄρκους τοὺς πρὸς αὐτὸν
 καὶ τὰς συνθήκας, ἤκειν τε πρὸς αὐτὸν ἐκέλευεν, ὥς πάντα
 πράξων, ὧν ἂν δέοιτο. Βασιλεὺς δὲ ἀπηγόρευε τὸ νῦν ἔχον

praestituras spondit. Gauderet enim etiam atque etiam, inventos
 esse, qui Cantacuzeno auderent possentque obsistere. Patriarcha enim
 aliique archontes multa in illum mentientes vehementissime eam ter-
 rebant, et persuadebant, si quo modo Byzantium ille subiugaret,
 ad ulciscendas contumelias atque iniurias in se cognatosque col-
 latas, continuo ipsam cum liberis perempturum. Idcirco quamvis
 pacem semper peteret, et ob id ad patriarcham scriberet, ipsa ta-
 men iam prae timore ab ea paciscenda abhorrebat. Eas litteras
 qui ferebant, principio iuxta patriarchae thronum aut alibi, ubi
 minime latere poterant, clam proiiciebant. Quod enim praemia
 parum milia exspectabant, palam eas reddere non audebant. Sem-
 per, inquam, ille ad patriarcham scribens pacem petebat, etsi ille
 contra perpetuo faceret bellumque quam maxime poterat accen-
 deret. Batatzes igitur, cum ad spes ita ingentes exarsisset, iterum
 cum imperatore armis contendere instituens, a satrapa Lydiae au-
 xilium petebat. Imperator quoniam quid euderet Batatzes, multis
 nuntiantibus, non ignorabat, per Calothesum protosebastum ingra-
 tum animum et defectionem ei exprobrat et a scelere deterre-
 ritur, hortans, ut quae sibi iurasset, ea servaret et ad se veni-

A.C. 1346 ἦκειν πρὸς αὐτόν· δεδοικέναι γὰρ ἀπερισκέπτως οὕτω καὶ
 D χωρὶς ὄρκων πρὸς αὐτόν ἐλθεῖν· οὐδὲ γὰρ ἐξηρνεῖτο τὸ τῆ βα-
 σιλίδι περὶ τοῦ προσχωρεῖν αὐτῇ διαλεχθῆναι, μετὰ μικρὸν
 δὲ ἐπηγγέλλετο πρὸς βασιλέα πέμψειν, ὄρκους αἰτήσων ἀμνη-
 στίας περὶ τῆς ἀποστασίας. ταῦτα δὲ σκήψεις καὶ προφά-5
 σεις ἦσαν· ἀλλὰ τὴν ἐκ Λυδίας περιμένων στρατιάν, φενα-
 κίσειν ἐπεχειρεῖ, ἄχρις οὗ δύνανται κτησάμενος βεβαίαν, πο-
 λεμήσει πρὸς ἐκεῖνον φανερώς. βασιλεὺς δὲ ποιούμενος περὶ
 πλείστου Βατάτζην ἔχειν, (ἦν γὰρ λόγου ἄξιος ὁ ἀνὴρ, οὐ
 συνέσει μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμπειρία καὶ τόλμη τῆ κατὰ τὰς¹⁰
 μάχας,) καὶ πᾶσαν σπουδὴν ἐπιδεικνυσθαι δεῖν οἰόμενος τοῦ
 μὴ Βατάτζην πρὸς τοὺς πολεμίους ἀποστῆναι, (τοῖς γὰρ ἐν
 Βυζαντίῳ οὖσιν ἄρχουσι πολλὴν συνήθει ἀτολμίαν καὶ ἀπει-
 P. 664 ρίαν κατὰ τὰς μάχας,) Νικηφόρον ἔπεμπεν αὐθις τὸν Με-
 τοχίτην, ὃς τὴν μεγάλου λογοθέτου ὕστερον τετιμητο ἀξίαν,¹⁵
 ὄρκους κομίζοντα ἀμνηστίας, καὶ ἕτερα ἄττα ἐπαγγελόμε-
 νον, ἃ ἐκεῖνος ἔφρασκε βούλεσθαι πέμψας αἰτεῖν πρὸς βασι-
 λέα. Μετοχίτης δὲ ἐπεὶ σαφῶς ἔγνω Βατάτζην ἀποστάντα
 βασιλέως, (ἦδη γὰρ καὶ ἡ Περσικὴ στρατιὰ κατὰ τὴν Τηρί-
 στασιν διέβαινεν ἐκ τῆς Ἀσίας, ἣν Βατάτζης ἐπὶ συμμαχίᾳ²⁰
 μετεπέμπετο,) τάχιστα ἀναστρέψας, ἀπήγγελλε τὴν ἀποστα-
 σίαν βασιλεῖ, καὶ ὡς ἦδη καὶ συμμαχίαν ἔχων Περσικὴν,
 B τοῦ πολέμου ἄψαιτο. βασιλεῖ δὲ ἐδόκει μὲν αὐθις ἀναφαί-

23. μὲν om. M.

ret, facturum, quae rogaret omnia. Batatzes se excusare, quod
 inconsiderate et sine cautione iuramenti illius venire metueret:
 nam cum imperatrice de sua ad illam transitione egisse haud ne-
 gabat: pauloque post ad imperatorem missurum et sacramentum
 super oblivione discessionis suae petiturum promittebat. Verum
 hic tantum fucus erat: etenim e Lydia copias praestolans, verba
 ei dare conabatur, donec, certo conflato exercitu, bello cum eo
 aperto decerneret. Imperator nihil tam cupiens, quam Batatzen
 secum habere, (erat siquidem vir ille non prudentia modo, sed
 experientia, item et bellica fortitudine memorabilis,) et omni dili-
 gentia curandum censens, ne cum hostibus sese coniungeret, (qui
 enim erant Byzantii administratores imperii, eos timidos et rei
 militaris rudes esse cognoverat.) Nicephorum Metochiten, qui magni
 logothetae postea dignitatem obtinuit, rursus misit iuramentum
 ἀμνηστίας et alia promittentem, quae ille petiturum se confirma-
 rat. At Metochites, quod perspicue sciebat, Batatzen ab imperatore
 descivisse, (iam enim manus Persica pro subsidio ab illo evocata
 Teristasin ex Asia transierat,) citissime reversus ei defectionem nar-
 rat, et iam Persico fidentem auxilio ad bellum aggredi. Imperatori
 calamitas redintegrari videbatur: una enim cum Batatze non paucae

νεσθαι δεινά· συναπέστησαν γὰρ αὐτίκα Βατάτζη καὶ πόλεις A.C. 1346
οὐκ ὀλίγαι Θρακικαί, ὧν οἱ ἐκείνου ἦρχον συγγενεῖς, βασι-
λέως ἐγκεχειρικότες τὰς ἀρχάς· ὁμῶς ἀναγκαίως καὶ αὐτὸς
παρεσκευάζετο πρὸς μάχην, καὶ πέμψας μετεκαλεῖτο τοὺς
5στρατιώτας ἐκ τῶν πόλεων, αἷς ἦσαν ἐγκαθιδρυμένοι· αὐ-
τὸς δὲ ἐσκέπτετο, ἥ ἤρη διαθέσθαι τὰ κατὰ τὸν πρὸς Βα-
τάτζην πόλεμον, καὶ τῷ πεπρεσβευκότι πρὸς ἐκεῖνον διελέγετο
Νικηφόρῳ τῷ Μετοχίτῃ ἐπὶ κλίνης ἀνακείμενος· νυστάζας
δὲ ἐπὶ μικρὸν, ὕπνῳ κατελήφθη μεταξὺ διαλεγόμενος περὶ
10 Βατάτζη. ἐδόκει δὲ ὄραν κατὰ τοὺς ὕπνους νεανίσκους C
δύο τινὰς καλλίστους κάλλει, πέπλον φοινικῶν ἔχειν, ὃ
χρυσοῦς ἐντιτύπωτο σταυρὸς ἐπὶ τὰ τέσσαρα διήκων ἄκρα.
ἐγέγραπτο δὲ καὶ περὶ τὸν σταυρὸν γράμμυσι καὶ αὐτοῖς
χρυσοῖς· „Ἰησοῦς Χριστὸς νικᾷ.” ὃ φέροντες οἱ νεανίσκοι
15 περιεκάλυπτον τὸν βασιλέα. ταῦτα μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἑώρα
κατὰ τοὺς ὕπνους, καὶ ἔξυπνος γενόμενος διηγεῖτο τοῖς
παροῦσιν. ἐδόκει δὲ αὐτοῖς τε καὶ βασιλεῖ, ἀγαθοῦ τινος
τὸν ὄνειρον εἶναι μηνυτήν· ἐλέγετο δὲ, ὡς τῆς αὐτῆς ὥρας
Βατάτζης ἀνήρητο ὑπὸ Περσῶν. οὕτω γὰρ ἐξετάζοντι ἐμηνύ-
20 ετο ὕστερον τῷ βασιλεῖ. ὁ γὰρ Βατάτζης, ἐπεὶ οἱ Πέρσαι
παρῆσαν, ὅτι μὲν πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα πόλεμον
ἀνήρητο, οὐκ ἐδήλον· τοῦτο δὲ μόνον ἔφασκεν, ὡς ἠγήσοιτο
ἐπὶ λεηλασίᾳ, οἰόμενος, εἰ ἐπαγάγοι ταῖς ὑπὸ βασιλέα πόλεσι D
καὶ ἐπιδείξοι διεσκεδασμένους ἀνθρώπους καὶ βοσκήματα

urbes Thraciae, (quas imperatoris auctoritate eius cognati regebant,) desciverant. Nihilo minus se quoque bello necessario instruebat, militesque e praesidiis advocabat: et qua ratione id bellum administraret, tacitus secum volubatur: cumque Nicephoro Metochite, qui legationem obierat, in grabatulo requiescens disserebat. Aliquamdiu autem inter colloquendum dormitans, somno consopitus est: quo visus est videre duos adolescentes pulcherrimos, tenentes vestem stragulam, colore Phoeniceam, super qua expressa crux aurea, ad quatuor eius angulos pertingens. Circum crucem scriptum erat litteris aureis: Iesus Christus vincit. Eam vestem afferentes illi adolescentes imperatorem dormientem cooperiebant. Hoc visum exporrectus adstantibus refert, qui (ut etiam ipse) boni quippiam portendere hoc somnium conieciarunt. Ferebatur porro, Batatzen ea ipsa hora a Persis interfectum, ut indaganti postea imperatori significatum est. Etenim ille, Persis iam praesentibus, se bello Cantacuzenum persequi non indicarat: hoc solum dixerat, eos ad populandum velle ducere, putans, si ad urbes imperatoris illos admovisset hominesque et pecora sparsa ostentasset, cupiditate praedarum etiam barbaros in imperatorem pugnatueros. Qua in re

- A.C. 1346 πολλά, ἐπιθυμία κέρδους αἰρήσεσθαι καὶ τοὺς βαρβάρους τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον. τοῦτο δ' ἐναντίως ἀπέβαιεν ἢ ἐκεῖνος ᾔετο. ὡς γὰρ ἐγένετο ἐπὶ Γαρέλλαν, καὶ ἐπέτρεπε τὴν λείαν πολλὴν ὄρωμένην ἀνθρώπων ὄμοῦ καὶ βοσκημάτων, οἱ Πέρσαι μὲν ἠρώτων, εἰ μὴ ὑπὸ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα ἢ χώρα εἶη. τοῦ δὲ ἐξειπόντος τὸ ἀπόρρητον καὶ
- V. 531 παραινούντος πολυπραγμονεῖν μηδὲν, ἀλλ' ἐμπίπλασθαι τῶν ἀνδραπόδων, οἱ βάρβαροι ἀγανακτήσαντες πρὸς τὴν ἀπάτην, ὅτι μηδὲν εἰδότες ἐπὶ βασιλέα ἤγαγε, καὶ δυσχε-
- P. 665 ράναντες ὑπὲρ ἐκείνον, Βατάτζην μὲν ἀποκτείνουσι αὐτίκα, τοὺς ἄλλους δὲ Ῥωμαίους, ὅσοι συνῆσαν, ἔξανδραποδίσαντες καὶ τὸν υἱὸν, ἀνεχώρησαν ἐπ' οἶκον, μηδὲν ταῖς ὑπὸ βασιλέα πόλεσι τελούσαις λυμηνάμενοι. Βατάτζης μὲν οὖν τοιαύτην ἔδωκε δίκην τῆς ἀγνωμοσύνης. αἱ δὲ συναποσταῖσαι πρότερον ἐκείνῳ πόλεις καὶ μετὰ τὴν ἐκείνου τελευτηνὴν οὐ προσεχώρησαν τῷ βασιλεῖ, ἀλλὰ μέχρι πολλοῦ ἐπολέμησαν ἀντέχουσαι. ἔξ ἐκείνων δὲ τῶν πόλεων καὶ ἡ τὸν Ἐμπυρίτην ὄντες κατέχουσα φρουρά, τὸν ἄρχοντα συλλαβόντες σφῶν Ἀρχοντιάτζην προσαγορευόμενον, αὐτὸν τε παρέδωσαν βασιλίδι καὶ τὸ φρούριον. καὶ τυχόντες ἀδείας βεῖς τὰς οἰκίας ἐπανῆλθον. Ἰωάννης τε Ἀπόκαυκος ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς ἀδελφὸς νυκτὸς ἐπελθὼν τὸ Ῥήγιον εἶλε προδοσίᾳ, καὶ τὴν βασιλέως ἐξήλασε φρουράν. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ ἡ στρατιὰ διὰ τὸν πρὸς Βατάτζην πόλεμον ἤδη ἠθροισμένη ἦν, ἐδόκει δεῖν Βυζαντίοις ἐπελθεῖν: συνείποντο
5. μὴν Μ. 17. τε Ρ. 19. παρέδωσαν Ρ.

eum fefellit opinio. Ut enim apud Garellam opimam hominum pecorumque praedam eis concessit, Persae quaesierunt, ecquid sub Cantacuzeno esset illa regio. Batatze quod celarat aperiente hortanteque, ne essent curiosi, sed quantum liberet mancipiorum raperent, barbari ob fraudem stomacho exardescentes, quod inscios contra imperatorem duxisset, et propter cum indignati, homini mox ferro vitam eripiunt, et Romanos eius milites ad unum simulque filium captivos abducentes, subiectisque imperatori oppidis nihil damnorum dantes, domum recedunt. Batatzes igitur tali poenâ scelus suum expiavit. Civitates apostatrices post eius quoque mortem diu restiterunt. In his qui Empyriten tenebant praesidiarii, praefectum suum Archontitzen nomine comprehendunt et cum ipso castello imperatrici dedunt, adeptique impunitatem, domos abeunt. At Ioannes Apocauchus, magni ducis frater, nocte praeter opinionem adveniens, Rhegium proditione capit et imperatoris praesidium eiicit. Idem, congregato iam qui adversus Batatzen colligebatur exercitu, Byzantios adoriundos decrevit, Sequabantur illum Illicrax,

δὲ αὐτῷ Ἰέραξ τε τὸν ἐκ Τζερνομιάνου λόχον ἄγων, καὶ Πα-Α. C. 1346
 ρασπόνδυλος· ᾧ προσέταττεν ὁ βασιλεὺς τοὺς στρατενομέ-
 νους κατὰ τὴν Ἀδριανοῦ πάντας ἄγειν πλὴν Βράνου καὶ
 Μουγδουφῆ καὶ Φραγγοπούλου, οἱ τῆς ἐν αὐτῇ στάσεως
 5 ἤρξαν πρώτως καὶ πολλοὺς διέφθειραν τῶν προσεχόντων
 βασιλεῖ. σκοπὸς δὲ ἦν αὐτῷ, ἵνα μὴ δοκοίη διὰ φόβον
 ἐφέλκεσθαι εἰκῆ καὶ μάτην· πρὸς γὰρ στρατείας παντάπασιν C
 ἀνάσκητοι ἐκεῖνοι ἦσαν καὶ οὐδενὸς ἄμεινον διακείμενοι
 τῶν οὐδὲ ὅ,τι ποτέ εἰσιν εἰδότεων ὄπλα. βασιλεὺς μὲν οὖν
 10 τοιοιούτην γνώμην ἔχων, ἐκέλευε Παρασπονδύλῳ μηδένα τῶν
 τριῶν ἐκείνων ἄγειν· ἐκεῖνος δὲ, ὡς ἔλεγεν, ἀγνοῶν ὅθεν εἰς
 τοῦτο ἐναχθεῖη, τὸν Φραγγόπουλον, καίτοι νοσοῦντα νόσον
 δεινὴν, (ἐρυσίπελας γὰρ ἦν,) ἠνάγκασε συνέπεσθαι· ὃν ἰδὼν
 ὁ βασιλεὺς ἐνδιατρίβοντα τῷ στρατοπέδῳ Παρασπονδύλου,
 15 καταγγόρει πρὸς ὄργην οὐκ ἀπείθειαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὠ-
 μότητα, ὅτι νοσοῦντα ἄνθρωπον οὕτω δεινῶς ἄγει πρὸς
 τὸ στρατόπεδον, καίτοι κελευσθεῖς μηδὲν παρενοχλεῖν. ὁ
 δὲ τὴν τε ἀπείθειαν ὠμολόγει καὶ συγγνώμης τυχεῖν ἐδέε-
 20 το· μηδὲ γὰρ εἰδέναι, ὅθεν κινήθει πρὸς τὸ τοιοῦτον· καί- D
 20 τοι τῆς στρατείας ἀφεθῆναι πολλὰ δεόμενον, ἐπεσθαι κατα-
 ναγκάζειν. βασιλεὺς δὲ τῆς νόσου τὸν Φραγγόπουλον οἰκτεί-
 ρας, ἐκέλευε τοῖς συνοῦσιν ἰατροῖς πρόνοιαν αὐτοῦ ποιεί-
 σθαι, αὐτὸς δὲ παρὰ τὴν τῆς Καμήλων γέφυραν ἐλθὼν,
 αὐθις ἐστρατοπεδεύετο καὶ διελέγετο κρήφα τοῖς ἐν Βυζαν-

cohortem praesidiariam Tzernomiano adducens, et Paraspondylus:
 cui mandavit imperator, ut quantum esset militum Adrianopoli,
 duceret praeter Branum, Mugdupham et Phrangopulum, primos ibi-
 dem seditionis auctores, multorumque imperatoris studiosorum in-
 teremptores. Consilium fuit, ne timore tantum frustra ac te-
 mere non tam duci, quam trahi viderentur: nam ad militiam omnino
 inexercitati erant nec multum eorum dissimiles, qui nec sciunt
 quidem aliquando arma exstitisse. Hac itaque mente imperator tres
 illos relinquere Paraspondylo praecipit. Is ignorans, ut aiebat, unde
 instinctus, Phrangopulum, tametsi gravi morbo, nempe sacro igni,
 tortum, sequi coegit. Quem in castris intuitus imperator, Para-
 spondylum non de inobedientia solum, sed insuper de crudelitate
 obiurgavit, qui hominem tam vehementer aegrotum, et quidem
 iussus nihil ei molestiarum exhibere, in castra deduxisset. Para-
 spondylus et inobedientiam confiteri et veniam precari: neque enim
 scire, quomodo haec sibi mens iniecta fuerit: sed quamvis expedi-
 tionem multis deprecantem sequi compulsisse. Imperator Phrangopu-
 lum morbi causa miseratus medicis praesentibus curandum com-
 misit: ipse ad pontem Cameli procedens rursum ibi castra fecit

- A.C. 1346 τῶν φίλοις, εἰ δύναιτο τὴν πόλιν αὐτῷ παραδιδόναι, ἐπηγγέλλοιτό τε καὶ αὐτοὶ τὴν τῆς Ξυλοκέρκου λεγομένην πύλην ἐκ πολλῶν ἐτῶν ἀπωκοδομημένην διορύξαντες εἰσάγειν. οὕτω δὲ τοῦ χρόνου τριβομένου, τινὰ τῶν ἐκ Βυζαντίου γνωρίμων
- P. 666 ὁ Φραγγόπουλος ἰδὼν ἐν στρατοπέδῳ διατριβόντα ἠρώτα τὴν αἰτίαν, καθ' ἣν ἀφίκοιτο, καὶ εἰ πολὺς εἴη χρόνος, ὅσος ἀποσταίῃ Βυζαντίου. ὁ δὲ τότε πρὸς βασιλέα ἔχθος Φραγγοποῦλον πρότερον εἰδὼς καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν φιλίαν, καὶ νομίσας προθυμώτατα συναγωνιῆσθαι πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῷ, ἀπεκάλυπτεν αὐτίκα τὸ ἀπόρρητον, καὶ παρὰ μὲν τῶν 10 ἐν Βυζαντίῳ ἔλεγεν ἀρχόντων πεπειῖσθαι ἐνθάδε ἢ κειν μεγάλα εὖ ποιήσῃν ἐπαγγειλαμένων· δηλητήριον δὲ ἔχειν, ἵν' εἰ δύναιτο, ἀνέλοι βασιλέα προσαγαγών. ἔκτον δὲ ἤδη μῆνα ἐπὶ τούτῳ προσταλαιπωροῦντα μηδέποτε καιροῦ ἐπιτυχεῖν. νυνὶ δὲ αὐτὸν ἢ προσεδρία καὶ ἢ καρτερία τοῖς μαγείροις 15
- V. 532 ἐντάξασα τοῦ βασιλέως καιρὸν παρέχειν τὸ σπονδαζόμενον Βανύειν. διὸ καὶ μάλιστα συνήδεσθαι αὐτῷ, ὅτι οὕτω συντυχὸν συγκατεργάσεται αὐτῷ, ἵνα καὶ τῶν ἴσων εὐεργετημάτων τύχη παρὰ τῶν ἀρχόντων. ἔλεγέ τε παρεσκευασμένος εἶναι ὡς τῆς ἐσπέρας ἤδη ταύτης τῷ βασιλέως δειπνῶν 20 τὰ φάρμακα κεράσων. ἅμα δὲ βούλεσθαι καὶ πρὸς Βυζαντίον ἀποδιδρᾶσκειν, παρῆγει τε συνέπεσθαι καὶ αὐτόν. οὕτω μὲν οὖν ἐκεῖνος ἐξεῖπε τὸ ἀπόρρητον, ἐχθραίνειν οἰηθεῖς Φραγγόπουλον τῷ βασιλεῖ· ὁ δὲ ἐδόκει πρὸς τὴν

et cum amicis, qui erant Byzantii, de urbe sibi tradenda, si fieri posset occulte egit. Illi portam Xylocerci dictam, multis abhinc annis obstructam, perfossuros eumque introducturos receperunt. Post intervallum temporis quemdam familiarem suum Byzantium in castris conspicatus Phrangopulus, quid eo venisset et quamdiu esset, ex quo Byzantio discessisset, sciscitatur. Ille et pristinum Phrangopuli odium in imperatorem et egregiam erga se fidem haud nesciens, existimansque manibus et pedibus conatus suos adiuturum, statim arcanum cum eo communicat, ab archontibus, qui essent Byzantii, promissis uberrimis illectum huc se contulisse, habereque veneficium, quod, si posset imperatori admovere, eum enecaret. Sextum iam mensem in hoc misere laborare, nec unquam perficiendi occasionem invenire. Nunc autem perseverantiam ac tolerantiam suam, quae in coquos imperatoris eum allegerit, ad rem tanto studio quaesitam semel transigendam occasionem offerre. Ideo sibi gratulari vehementer, cum ita ceciderit, ut ipse sibi subservire queat et paria apud archontas promereri beneficia, ac paratum esse vel illa ipsa vespera pharmacum imperatori in coena miscere. Velle deinde Byzantium fugam capessere: et admonebat, uti secum

προῦξιν ἠδεσθαι καὶ βούλεσθαι καὶ συνεργεῖν· ἐδεῖτό τε καὶ ἀν- A.C. 1346
 τῷ τὰ φάρμακα ἐπιδεικνύει. ὁ δ' ἐπεδείκνυεν αὐτίκα, οὐδὲν περὶ
 ἐκείνου φαῦλον ὑπωπτενκῶς. ἐπεὶ δὲ εἶχεν ἐν χερσὶν ὁ Φραγ- C
 γόπουλος τὰ φάρμακα, οὐκ ἀπεδίδου ἀπαιτοῦντι· νομίους δὲ,
 5 ὅπερ ἦν, ἐξηπατῆσθαι καὶ δεῖσας, μὴ ἁλῶ, ἀπεδίδρασκεν αὐ-
 τίκα. Φραγγόπουλος δὲ τὰ φάρμακα ἔχων, ἦκε πρὸς βα-
 σιλέα καὶ ἐπεδείκνυε τε καὶ διηγείτο, οἷα περὶ τοῦ πράγμα-
 τος συμβαίη, ἰσχυρίζετό τε, ὡς ἀσχοληθεῖς περὶ τὰ φάρ-
 μακα τὸν ἐπιβουλεύοντα ἐψῆ διαδοῦναι. βασιλεὺς δὲ τὴν
 10 ὑπερὶ αὐτὸν κηδεμονίαν τοῦ θεοῦ θαυμάσας, ὅτι καὶ ἂ ἐδό-
 κει Παρασπώνδυλος δεδρακέναι ἀπειθῶν, ταῦθ' ὑπὸ θεοῦ τῆς
 εἰς αὐτὸν ἕνεκα προνοίας ᾤκονόμητο, καὶ πολλὰς τῆς σωτη-
 ρίας χάριτας ὁμολογήσας, τὰ φάρμακα μὲν ἐκέλευε κατο-
 ρύττειν, ἵνα μὴ τις ἀνθρώποις ἢ κτήνεσιν ὑπ' αὐτοῦ βλάβη D
 15 προστριβεῖη. Φραγγόπουλον δὲ ἡμίβητο εὐεργετήσας ἀξίως
 τῆς εὐνοίας.

Γα'. Ἰέραξ δὲ ἦν μὲν αἰὶ δύσπους βασιλεῖ, τότε δὲ τὴν P. 667
 στρατοπέδου ἐπιτετραμμένος φυλακὴν, ἐπεὶ μετὰ τοῦ ὑπ' B
 αὐτὸν λόγου ἐγγὺς διενυκτέρευε Βυζαντίου, τοὺς μὲν ἄλλους
 20 ἀφῆκε στρατιώτας φυλάττειν ἀγροννοῦντας· αὐτὸς δὲ ἕνα
 τῶν οἰκειῶν ἔχων, ὅστις τὰ ἀπόρρητα αὐτῷ συνήδει, Βυ-
 ζαντίου τε ἐγένετο ἐντὸς καὶ διαλεχθεὶς τοῖς ἄρχουσι καὶ
 ἐπαγγειλάμενος ἀποκτείνειν βασιλέα, αὐθις ἐξελθὼν, μετὰ

aufugeret. Sic ille secreta sua enuntiabat, quod Phrangopulum
 odio imperatoris affectum crederet. Phrangopulus simulare rogare-
 que, ut et sibi venenum ostenderet: qui confestim nihil infidum
 suspicans ostendit. Phrangopulus ubi pharmacum in manibus ha-
 buit, reposcenti non reddidit. Veneficus ratus id, quod erat, se de-
 ceptum, et timens, ne caperetur, extemplo fuga se subduxit. Phran-
 gopulus venenum imperatori demonstrat: quid contigisset, memorat,
 affirmans, se illo considerando occupatum insidiatorem elabi sivisse.
 Imperator Dei erga se tantam curam admiratus, quod et quae Pa-
 rasspondylus immorigerus fecisse videretur, eadem sua in ipsum pro-
 videntia ita moderatus sit ac dispensarit, de salute conservata
 gratias multas agit, et pharmacum, ne cui homini aut pecudi pesti-
 fer eius contactus noceat, humi defodi iubet, et in Phrangopulum,
 pro eo ac eiusdem benevolentia merebatur, munera confert.

91. At vero Hierax perpetua quadam in imperatorem malevo-
 lentia suffusus, tum mandatis sibi castrorum excubiis, quoniam cum
 agmine suo prope Byzantium pernoctabat, excubitoribus relictis,
 ipse, uno famulo secretorum conscio prosequente, urbem subiit, et
 collocutus cum archontibus pollicitusque imperatorem necaturum,
 regressus inde, cum aliis militibus suis in castra venit. Imperatori
 quid Hierax fecerit, amici ex urbe protinus significant: quemadmo-

A.C. 1346 τῶν ἄλλων ἤκε στρατιωτῶν εἰς τὸ στρατόπεδον. βασιλεῖ δὲ οἱ φίλοι τὰ περὶ Ἰέρακος αὐτίκα ἐποιοῦν δῆλα, ὡς ταύτης τῆς νυκτὸς ἐντὸς γένοιτο Βυζαντίου καὶ τοῖς ἄρχουσι διαλεχθεῖν, παρήνονν τε φυλάττεσθαι τὸν ἄνδρα. βασιλεὺς δὲ ὤρετο αὐτοὺς ἐξηπατῆσθαι, ἔφασκε τε πρὸς οὓς ἐθάξῃ ταῦτοιαῦτά, ὡς τοῖς ἄρχουσι πρὸς ἀπάτην ὁ περὶ Ἰέρακος διαδοθεῖν λόγος, ἕτερόν τινα εἰσαγαγοῦσιν, ἵν' ἢ αὐτὸν ἐγὼ διάθωμαι κακῶς πνθόμενος, ἢ ἐκεῖνος δείσας περὶ ἑαυτοῦ ἀποσταίῃ πρὸς ἐκείνους. ὡς δὲ οἱ φίλοι ἰσχυρίζοντο εἶναι ἀληθῆ τὰ εἰρημένα, τῶν προτέρων λόγων ἀνεμίμνησκεν ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος Ἰέρακα καὶ τῶν συνθηκῶν καὶ V. 533 τῶν ὄρκων, οὓς παρείχεται, μηδέποτε ἀγνωμονήσειν. αὐθις τε τὴν ἴσην αἴρεσιν προὔτιθει καὶ παρήνει, εἶγε βούλοιο βασιλίδι προσχωρεῖν, μὴ λάθρα, ἀλλὰ φανερωῶς συνταξάμενον ἀναχωρεῖν. οὐ γὰρ αὐτὸν κωλύσειν πρὸς οὐδέν. αὐτίκα δὲ ἐκεῖνος ὤμνε φρικώδεις ὄρκους, μηδὲν αὐτῇ τῶν κατηγορουμένων συνειδέναι, ἀλλὰ τοῖς τε προτέροις ὄρκοις ἐμμένειν ἀκριβῶς καὶ ταῖς συνθήκαις, καὶ τὸ αὐτῇ συνεῖναι τοῦ παντός τιμᾶσθαι. πλείονος δὲ ἀσφαλείας ἕνεκα ἐν τῇ παρόντι καὶ τοῦ μεγάλου τοῦ Χριστοῦ μάρτυρος εἰκόνα παρείχεται Γεωργίου πίστεως ἐνέχυρον καὶ τῆς περὶ αὐτὸν ἀδόλου γνώμης. βασιλεὺς μὲν οὖν ἐπαύσατο αὐτίκα ὑποπτέων. Ἰέραξ δὲ μετὰ μικρὸν αὐθις καιρὸν ἐπιτηρήσας, ἤλθε πρὸς Βυζάντιον, ὡς αὐθις τοῖς ἄρχουσι διαλεξόμενος. τῆς αὐτῆς δὲ

7. εισάγουσι P. 23. πρὸ P.

dum scilicet nocte praecedente intus cum archontibus sermonem contulerit, monentes, ut caveret sibi ab homine. Imperator illos falli ratus, ait iis, quorum in talibus fidem exploraverat, ab archontibus versute rumorem sparsum esse, ut eo audito, ipse in illum exempla ederet, aut ut ille sibi timens ad eorum partes transiret. Sed postquam amici eadem confirmarunt, Imperator, Hierace accito, dictorum pactique ac iuramenti, quod dedisset, nihil se sceleris de cetero facturum admonuit eandemque quam prius optionem proposuit, hortatus, si vellet imperatrici militare, ne furtim a se, sed palam valedicens recederet: nullo enim modo impediturum. Statim ille tremendum sacramentum dicit, nihil eius sibi esse conscium, quod obiceretur, pactumque ac iuramentum prius servare sedulo, et ut imperatori adhaereat, in eo sibi esse omnia. Illico imaginem praeclari martyris Christi Georgii fidei suae sinceracque erga imperatorem voluntatis quoddam pignus dedit. Hinc imperator mox suspicionem deposuit. Hierax non diu post iterum captata occasione, Byzantium cum archontibus denuo colloquendi causa intravit. Eadem nocte Paraspondylus alius a praefecto Adrianopolis, ob similem causam verba cum iisdem habiturus, in urbem

νικτὸς, Παρασπόνδυλός τις ἕτερος παρὰ τὸν ἄρχοντα τῆς A.C. 1346
 Ἀδριανοῦ τῆς ὁμοίας ἕνεκα αἰτίας πρὸς Βυζάντιον ἀφῆκτο
 τοῖς ἄρχουσι διαλεξόμενος· ἦν γὰρ καὶ πρότερον διειλεγμέ-
 νος κρήφα περὶ τοῦ βασιλέα ἀποκτείνειν. ἐπεὶ δὲ καὶ Ἰέραξ P. 668
 5 ἀφῆκτο κατὰ τύχην καὶ ἔτι αἱ πύλαι ἦσαν κεκλεισμέναι,
 Ἰέραξ μὲν καὶ ἄλλων πολλῶν παρόντων οὐ διέγνω Παρα-
 σπόνδυλον· ἐκεῖνος δὲ φθονήσας Ἰέρακι τοῦ τοῖς ὁμοίοις ἐγ-
 χειρεῖν καὶ προδιδόναι διανοηθεῖς; λάθρα προσελθὼν τῆς
 οὐρᾶς ἀπέτεμε τοῦ ἵππου τρίχας, ἵν' εἴη σαφῶς ἐλέγχειν
 10 ἐπὶ τοῦ βασιλέως δεῖγμα φανερὸν τῆς κακουργίας τὰς τρίχας
 παρεχόμενος. ᾤετο γὰρ πρὸς ἀμφοτέρα αὐτῷ λυσιτελήσειν
 τὴν ἐκείνου προδοσίαν· Ἰέρακά τε γὰρ οὐκέτι ἔξειν ἀνταγω-
 νιστὴν περὶ πράγματος οὕτω μεγάλου, διεφθαρμένον ὑπὸ
 βασιλέως, καὶ αὐτὸς ἀφυλακτοτέρῳ μᾶλλον ἐντυχεῖν τῷ βα-
 15 σιλεῖ διὰ τὴν δοκοῦσαν εὐνοίαν, καὶ ᾄον κατεργάσεσθαι τὸν B
 φόνον. διανοεῖτο γὰρ, ὡς ἐλέγετο, ὑπνοῦντι ἐπιτιθεσθαι βα-
 σιλεῖ καὶ ἀποκτείνειν. ἅμα δὲ ἡμέρα οἱ τε φίλοι βασιλεῖ
 ἐμῆνον, ὡς αὐθις Ἰέραξ εἰσέλθοι Βυζάντιον τῆς νικτὸς
 καὶ τοῖς ἄρχουσι διαλεχθεῖη. καὶ Παρασπόνδυλος ὁμοίως
 20 τὴν τε ἀποστασίαν ἐμῆνεν Ἰέρακος καὶ τὴν ἐπιβουλήν, καὶ
 τὰς τρίχας ἐπεδείκνυε τοῦ ἵππου, ἔφασκε δὲ ὡς ὑποπτεύσει
 μὲν καὶ πρότερον αὐτὸν, δείσας δὲ μὴ καταψεύδοιτο αὐτοῦ,
 μὴ ὑποπτεύων ἀληθῆ, παρὰ τὴν Βυζαντίου πύλην ἀφικέσθαι
 καὶ τοῖς ἄλλοις συνεῖναι ἀγνοούμενον· ἀφικομένον δὲ Ἰέρα-C

venit: nam et antea clandestine de nece imperatori inferenda cum
 illis egerat. Ubi autem fortuito et Hierax affuit, portis adhuc clau-
 sis inter alios multos Paraspondylum non agnovit. Is vero Hieraci
 simile facinus molienti invidens illamque prodere statuens, clam
 accedit: pilos de cauda eius equi praescindit, ut sic hominem, apud
 imperatorem signum facinoris conspicuum pilos illos proferendo,
 manifesto coargueret; cuius proditorem sibi bifariam commodatu-
 ram credebat: nempe ut Hieracem in re tanti momenti tamque
 ardua amplius antagonistam non haberet, ab imperatore vita mul-
 tatum scilicet, et ob tam insigne benevolentiae suae documentum
 liberius securum adire, atque ita facilius eum iugulare posset: cogi-
 tabat enim, ut perhibebant, in dormientem stricto ense irruere.
 Prima luce amici iterum imperatorem faciunt certiores, Hieracem
 noctu ingressum denuo Byzantium, cum Archontibus sermonem mi-
 scuisse. Paraspondylus ipse quoque defectionem Hieracis et insidias
 nuntiat, et pilos caudae equinae ostentans autumat, se etiam prius
 suspectum habuisse: sed ne forte ex falsa suspicione mentiretur,
 timuisse, ideoque ad portam Byzantii abiisse, et inter alios igno-
 tum latuisse. Eodem Hieracem venisse, sequē pilos caudae iumentū

A. C. 1346ος, αὐτὸν μὲν ἀνεπαισθήτως τοῦ ἵππου τὰς τρίχας ἀφελέσθαι, ἢν εἴη τεκμήριον ἐναργές. ἐκεῖνον δὲ τῶν πυλῶν ἀνοιχθεῖσων, ἐντὸς γενόμενον, αὐθις ἐξελθεῖν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ τοιαῦτα ἤκουεν, ἐσκέπτετο περὶ Ἰέρακος ὅτι χρήσαιτο. σκεπτομένην δὲ αὐτῷ ἠγγέλλετο, ὡς Βυζαντίου ἐξελθοῦσα στρα-5
 τιά συμπλακεῖη τισὶ τῶν βασιλέως. Λατῖνοι γὰρ ὀλίγοι τι-
 νὲς ἐκ Γερμανῶν ἐν Βυζαντίῳ διατρίβοντες, ἐξελθόντες τισὶ
 τῶν βασιλέως περιέτυχον, ἐν οἷς καὶ Ἰέραξ ἦν· καὶ μάχης
 συναφθείσης, οὔτε τῶν Ῥωμαίων, οὔτε τῶν Λατίνων πέ-
 πτωκεν οὐδεὶς, οὔτε μὴν τραυματίσθη· Ἰέραξ δὲ μόνον δις 10
 τραυματισθεὶς, ἀπέβαλέ τε τὸν ἵππον, καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἐγ-
 D γυὺς ἀλῶναι· αὐθις δὲ ἐπελθόντες οἱ βασιλικοὶ, ἀνεσώσαντό
 τε καὶ πρὸς τὸ στρατόπεδον ἤγον τραυματίαν. βασιλεὺς δὲ
 πρὸς τὴν σκηρὴν ἐλθὼν, ἐν ἧ διῆγε, σκοπεῖν ἐκέλευε, μὴ Γε-
 ώργιος ὁ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς τῆς εἰς αὐτὸν παροιρίας σω-15
 φροῦζων, ὅτι περ ἐγγυητὴν παρεσχημένος, αὐθις τοῖς φάυ-
 λοις καὶ πονηροῖς ἔργοις ἐκδιδοίη ἑαυτὸν, εἴασε τραυματι-
 σθῆναι. ὁ δ' αὐθις τὰ ἴσα τοῖς προτέροις ἰσχυρίζετο, ὡς
 ἀδίκως ὑποπτεύοιτο. νυκτὸς δὲ ἐπέλθοῦσης, ἐπεὶ ἦσθάνετο
 V. 534 οὐκ ἀγνοούμενος, ᾗχετο εἰς Βυζαντίον ἀποδοῦς· ἐρωτώμε-20
 νος δὲ τὴν αἰτίαν, δι' ἣν οὐ τελέσειε τὰ ὑπεσχημένα, αἰεὶ
 P 669 μὲν ἔφασκεν ἐπιχειρεῖν, καιροῦ δὲ οὐδέποτε τετυχηκέναι,
 φυλαττομένου βασιλέως, ὥσπερ ἂν εἰ συνῆδει αὐτῷ τοὺς λο-
 γισμούς, καὶ δεδοικέναι μὴ κατάφωρος γενόμενος ἀπόληται.

12. διεσώσαντο M. mg.

eius pro evidenti indicio, ita ut non animadverteret, abstulisse, ipsum portis reclusis, cum intus fuisset, rursum exivisse. His auditis, quid Hieraci faceret, apud animum disquirebat imperator. Disquirenti nuntiatur, globum Byzantio erupisse, qui cum aliquot de eius exercitu confligat. Latini siquidem ex Germanis quidam pauci, Byzantii manentes, in quosdam imperatorios egressi inciderant, in quibus et Hierax: consertisque manibus, nec de Romanis, nec de Latinis quisquam aut cecidit, aut vulneratus est: solus Hierax duobus acceptis vulneribus equum amisit, et quin caperetur, parum abfuit: quem postea supervenientes imperatorii servarunt, sauciumque in castra perduxerunt. Ad cuius tabernaculum accedens imperator, videret, monebat, ne forte Georgius Christi martyr eius in se insolentem temeritatem castigans (quod cum sponsorem dedisset, rursum se vitiose et improbe factis astringeret) vulnerari permisisset. Ille idem quod ante affirmare, iniuria in se suspicionem commoveri. Nocte sequenti, quoniam se proditiōnis manifestum videbat, Byzantium aufugit: ubi interrogatus, cur promissa non perficisset, respondit, conatum quidem nunquam, opportunitatem sem-

ἔδεχθη μέντοι παρὰ βασιλίδος μάλιστα ἡδέως καὶ τῶν κα- A.C. 1346
 τὰ Θρακίην πόλεων, αἱ Βατάτζη συναπέστησαν, ἄρχων ἀπε-
 δείχθη. μετὰ μικρὸν δὲ φωραθεὶς καὶ Παρασπόνδυλος ἐπι-
 βουλευὼν βασιλεῖ, ἀπεδίδρασκε πρὸς βασιλίδα, καὶ οἱ τὰ
 5 βασιλέως ἔνδον πρῶσσοντες, μηνυθείσης τῆς ἐπιβουλῆς, δει-
 σαντες καὶ αὐτοὶ ἀπεδίδρασκον πρὸς βασιλέα. βασιλεὺς δὲ
 ἐπεὶ ἦ τε ἔνδον πεφώρατο ἐργασία, καὶ ἐκτὸς οὐδὲν ἦν, ὅ-
 τι λυπήσει Βυζαντίους, ἀνεζεύγνεν εἰς Σηλυμβρίαν. ἐκεῖσε B
 δὲ παρασκευασάμενος καὶ στρατιώτας τριακοσίους ἔχων ἐπι-
 10 λέκτους, νυκτὸς ἀφῆκτο πρὸς Ἱερὸν, τὴν κατὰ τὸ στόμα τοῦ
 Πόντου κειμένην πόλιν, ἐπαγόμενος καὶ κλίμακας. τῶν ἔνδον
 μέντοι οὐδεὶς συνέπραττεν αὐτοῖς, ἀλλὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐπε-
 χείρουν τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως. λαθόντες δὲ τοὺς ἔνδον,
 τὰς τε κλίμακας προσήρειδον τοῖς τείχεσι καὶ αὐτῶν ἀνέ-
 15 βαινον οὐκ ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦσαν, τὴν νίκην διέφθει-
 ραν ὑπ' ἀβουλίας. οὔτε γὰρ ἐφίσταντο τοῖς τείχεσιν, ἄδειαν
 παρεχόμενοι καὶ τοῖς ἄλλοις ἀναβαίνειν, οὔτ' ἐπεὶ κατέβαινον C
 ἔνδον ἀπὸ τῶν τειχῶν, διανοιγνύναι τὰς πύλας καὶ τοῖς ἄλ-
 λοις στρατιώταις ἔθεντο διὰ σπουδῆς, ἀλλὰ πάντων τῶν δε-
 20 οῦντων ἀμελήσαντες ἐτρέποντο ἐφ' ἀρπαγὰς, οἴομενοι βεβαίως
 ἤδη τὴν πόλιν ἔχειν. οἱ ἔνδον δὲ, ἐπεὶ ἤσθάνοντο τοὺς πορ-
 θοῦντας ὀλίγους ὄντας, ἡμύνοντο ἀναθαρσήσαντες καὶ ἀνα-
 βάντες ἐπὶ τῶν τειχῶν, τὰς τε κλίμακας ἀπεσκευάζοντο συν-
 θλώντες, πλείους τε ὀλίγοις ἐπιόντες καὶ ἐγχώριοι πρὸς

5. δειήσαντες P. 22. ὀλίγους ὄντας add. M.

per sibi defuisse, imperatore non secus sibi cavente, quam si cogitata eius perspiceret: et metuisse, ne deprehensus sanguine poenas daret. Augusta illum cupidissime suscepit, urbiumque Thraciae, quae cum Batatze ab imperatore desciverant, praefectum declaravit. Non multum intercessit spatium, cum et Paraspondylus insidiarum in imperatorem compertus, ad imperatricem transfugit. Qui vero intra moenia erant, ab imperatore stantes, detectis vicissim eorum machinis, perculsi ad eum confugerant: qui quod intus parabatur intellecto, quia foris, unde Byzantiis aegre esset, fieri nihil poterat, Selybriam est reversus. Illic instructus cum trecentis selectis, et scalis noctu Hierum ad Ponti fauces situm pervenit: oppidanorumque adiuvante nemine, per se urbem capere aggrediuntur: ac latenter scalis ad muros applicitis non pauci ascendunt. Intus iam cum essent, victoriam stulte perdiderunt. Neque enim in moenibus tantisper consistebant, dum et alii tuto ascendissent: neque cum in oppidum descendissent, portas sociis reserare laborabant: sed partibus suis neglectis, putantes se urbem pro certo iam obtinere, ad praedam discurrebant. Indigenae, animadversa praedatorum paucitate, ad defensionem recipiunt animos: conscensisque

- A. C. 1346 ξένους, κατέστησαν ἐν χρόνῳ κινδύνου. ὁμως οἱ βασιλέως εὐ-
 ρώστως ἀμνόμενοι, ἐβιάσαντό τε τοὺς Ἱερεῖους πρὸς τὴν
 ἀνοδὸν καὶ διεξέπιπτον ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἧ ἕκαστος συντύ-
 Dχοι διακινδυνεύοντες, καὶ ἡ πόλις μὲν τοῦτον τὸν τρόπον
 διεσώθη· τῶν βασιλικῶν δὲ εἷς μὲν ἔνδον ἔπεσε μαχόμενος, 5
 ἕτερος δὲ τοῖς ἄλλοις συνεκπεσῶν, τὸ σκέλος ἐτελεύτησε
 συνθλάσας· οἱ δ' ἄλλοι πάντες διεσώθησαν. βασιλεὺς δὲ, ἐπεὶ
 διέφηνγεν ἡ πόλις, οὕτως ἐγγὺς ἀλώσθαι γενομένη, ἐκεῖθεν ἀνα-
 στρέψας ἐπανῆκεν εἰς Ἀδριανούπολιν.
- P. 670 5β. Ἐδόκει δὲ ἤδη καὶ τὸν τῶν βασιλέων τρόπον στέ-10
 φεσθαι, ἐπεὶ καὶ πατριάρχης ὁ τῶν Ἱεροσολύμων παρῆν αὐ-
 τῷ καὶ τῶν ἀρχιερέων ἄλλοι οὐκ ὀλίγοι. καὶ χρυσοχοῖς
 B ἐπιτρέψας στέμματα κατασκευάζειν, καὶ τᾶλλα ὅσα ἐπιτή-
 δεια πρὸς τὴν τελετὴν, ἐπεὶ πάντα ἦσαν ἤδη παρεσκευασμένα,
 ἐστέφετο ὑπὸ Λαζάρου τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων πατριάρχ-15
 V. 535 χου κατὰ μῆνα Μαῖον, ἡνίκα καὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγά-
 λου καὶ Ἑλένης τῆς μητρὸς τῶν ἰσαποστόλων βασιλέων ἡ
 μνήμη γίνεται. ἔστεφε δὲ καὶ αὐτὸς κατὰ τὸ ἔθος Εἰρήνην
 βασιλίδα τὴν γαμετὴν, καὶ πάντα ὅσα εἶωθεν ἐτελεῖτο ὅσον
 μάλιστα ἔξῃν. ἀπόδεσμοί τε γὰρ ἐρρόλιπτοντο ἀργύρου καὶ 20
 χρυσοῦ, καὶ πότοι καὶ φιλοτησαίαι ἐπὶ πλείστας ἡμέρας ἐτε-
 λοῦντο. ὄντων δ' ἐκεῖ διὰ τὴν ἑορτὴν συνειλεγμένων τῶν ἀρ-
 χιερέων καὶ λόγου περὶ πατριάρχου τοῦ Ἰωάννου γεγενημέ-
 Cνου, εἰ χορὴ αὐτῷ κατὰ τὴν ἱερωσύνην εἶναι κοινωνοὺς τοι-

4. συντύχη P. 8. οὕτω P. 24. τὰ add. P. ante τὴν.

muris scalas confractas deiiciunt, ac plures in paucos, incolaeque in advenas irruentes, ad praesentissimum eos discrimen redigunt. Nihilo minus imperatorii resistentes fortiter, ad muros repellendis Hierensibus pervenerunt: inde se, qua cuique sors obtigit, non sine periculo deiecerunt. Urbs hoc modo servata est. Ex imperatoriis unus pugnando intus occubuit: alter cum aliis desiliens, diffracto crure periit: reliqui omnes incolumes evaserunt. Imperator ut vidit urbem paene captam non potuisse capi, Adrianopolim se recepit.

92. Iam vero placuit etiam imperatorum more coronari, quandoquidem et patriarcha Hierosolymorum et episcopi complures coram adessent. Cumque mandasset artificibus, ut coronam, et aliis ut alia ad eam celebritatem ceremoniamque accommodata conficerent, paratis omnibus a Lazaro patriarcha Hierosolymitano, mense Maio, quando Constantini magni et Helenae matris eius, apostolis comparandorum memoria colitur, corora induitur. Coronat autem et ipse, ut mos tenebat, Irenen coniugem suam, omniaque solitis ritibus quam maxime fieri potuit, peracta sunt. Nam et argentea atque aurea numismata spargebantur: et convivium poculorumque

αὐτὰ τολμῶντι, ἐπεὶ καὶ παρὰ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἀρχιερέων, A.C. 1346
οἱ ἐν ταῖς οἰκίαις ἀπρόιτοι διῆγον, ἐπετρέποντο πρότερον
ἀποσχέσθαι τῆς ἐκείνου κοινωνίας· ἐπεὶ ἐδόκει πᾶσι καλῶς
ἔχειν ἀφίστασθαι ἐκείνου καὶ ἐπεψηφίζετο καὶ ὁ βασι-
5 λεύς, τῶν ἱερῶν ἀπάντων ἐξῆγον τὴν ἐκείνου μνήμην, καὶ
πᾶσιν ἀπείρητο ἐκεῖνον ἡγεῖσθαι πατριάρχην, καὶ ἐκ τῶν
βασιλείων ὁμοίως ἢ ἐκείνου μνήμη ἐξεβάλλετο. μετὰ τοῦτο
δὲ οἱ ἐν τέλει πάντες καὶ τῆς στρατιᾶς οἱ ἡγεμόνες, ἅμα
δὲ καὶ ἡ στρατιὰ, προσελθόντες βασιλεῖ, ἐδέοντο καὶ Ματ- D
10 θαῖον τὸν υἱὸν ἀποδεικνύναι βασιλέα, ἵν' εἴτι περὶ αὐτὸν
συμβαίῃ, καὶ τρόπῳ δὴ τινι ἐξ ἀνθρώπων γένοιτο, βασιλεύ-
οιντο ὑπ' αὐτοῦ· τοῖς γὰρ πολεμίοις οὐ θαρσύνειν, ἐξαρχῆς τε
πρὸς αὐτοὺς δυσμένειαν οὐ τὴν τυχοῦσαν ἐπιδεδειγμένοις,
καὶ μέχρι νῦν τὴν ἴσην γνώμην διατηροῦσι. βασιλεὺς δὲ
15 αὐτοῖς τῆς μὲν εὐνοίας ἕνεκα τῆς εἰς αὐτὸν χάριν ὠμολό-
γει, δίκαιά τε ἔφρασκε καὶ προσήκοντα αἰτεῖν, δεομένους τὸν
υἱὸν ἀποδεικνύναι βασιλέα· πόρρω δὲ παντάπασιν εἶναι τῆς
ἐκείνου διανοίας. οὔτε γὰρ ἐξαρχῆς τοῖς βασιλέως παισὶν
ἐπιβουλεύων εἴλετο τὸν πόλεμον, οὔτε μέχρι νῦν, καίτοι P. 671
20 τῶν πεπολεμηκότων ὑπομείνας τὰ δεινὰ, τὴν
πρὸς τοὺς παῖδας βασιλέως εὐνοίαν ἀπέβαλεν, ἀλλὰ τότε
μὲν, ἐκείνων πολλὰς συκοφαντίας πλασαμένων καὶ διαβολὰς

21. ἀπέλαβεν P.

invitationes ad dies plurimos frequentabantur. Congregatis illic propter diem festum hunc episcopis, de Ioanne patriarcha quaesitum est, ecquid eius sacerdotium revereri et cum illo communicare oporteret: quando tam scelerate egisset et ab episcopis etiam, qui Byzantii in aedibus interdicto accessu coercebantur, ab eius communione abstinendi potestas iam ante concessa esset. Postquam visum universis, ab eius societate penitus recedendum, eamque sententiam suffragio suo imperator comprobavit, e sacris omnibus eius nomen expunctum est, et decretum factum, ut ne quis de cetero illum pro patriarcha agnosceret. E palatio similiter eius profligata memoria. His actis, proceres et duces omnes atque adeo totus exercitus imperatorem orare, uti Matthaem filium imperatorem designaret, ut si quid ipsi humanitus accideret, ab eo regerentur: non enim fidendum hostibus, qui ab initio non vulgare illius odium prae se tulissent et nunc eodem essent animo. Imperator de amica in se voluntate gratias agit, petendoque filium imperatorem declarari, eos haud iusta, nec convenientia petere ait, et istuc a cogitationibus suis esse remotissimum. Neque enim ab initio, quod filiis imperatoris insidiaretur, arma sumpsisse: neque usque ad illum diem, quamvis adeo dira ab inimicis perpeccatum, benignum erga eos animum exuisse. Sed tum quidem illis multa men-

Α. C. 1346 καὶ βασιλίδα πρὸς τὸν πόλεμον κεινηκότων καὶ ζητούντων
 ἀναίρειν ἕξ οὐδεμιᾶς αἰτίας, οὐτ' ἐπιθυμία δόξης βασιλικῆς,
 (καὶ βασιλέως γὰρ ἔτι περιόντος, ἔχειν, εἰ ἐβούλετο, ἔξῃν,) οὐτ'
 ἀπληστία καὶ πλεονεξία γνώμης, ἐπὶ τὸ βασιλεύειν ἦκεν·
 ἀλλ' αὐτῶν πολλὰ δεηθέντων, μὴ καταλιπεῖν ἐν καιροῖς κιν-5
 δύνων τὴν προστασίαν, μηδ' ὡσπερ κυβερνήτην ἐν κλύδωνι
 καὶ σάλῳ τῶν οἰάκων ἀποστῆναι, οὐ μᾶλλον τῆς αὐτοῦ σω-
 Β τηρίας ἕνεκα ἢ ἐκείνων πρὸς ταύτην ἐλθεῖν τὴν ἐπιχείρησιν,
 συνορῶντα, ὡς ἐτέρως οὐκ ἔστι διασώζεσθαι. νυνὶ δ' ἐπεὶ
 θεὸς παρέσχετο τῶν πεπολεμηκότων ὄφθῆναι κρείττους, δέον 10
 τὴν ἀρχαίαν γνώμην περὶ τοὺς βασιλέως παῖδας διασώζειν,
 ἵνα μὴ δοκῶμεν τότε μὲν ἔξαπατᾶν, μὴ πολεμεῖν τοῖς βασι-
 λέως λέγοντες παισὶν, ἀλλὰ τῆς ἐκείνων μᾶλλον καὶ κοινῇ
 τῶν ἄλλων Ῥωμαίων ὠφελείας ἕνεκα ἐλέσθαι τὸ βασιλεύ-
 ειν, ἥνίκα ἔτι τὴν τοῦ περιέσεσθαι ἄδηλον ἐλπίδα εἶχομεν, 15
 νυνὶ δὲ ὄθ' ἡμῖν περίεστιν ἐκ τῶν πραγμάτων ἔλεγχον διδό-
 ναι τῆς γνώμης ἐναργῆ, τάναντία τοῖς πρότερον ἐλέσθαι.
 τοιγαροῦν οὐτε πρότερον τῆς ἀρχῆς ἀποστερεῖν τὸν βασιλέως
 C εἰλόμην παῖδα, οὐτε νῦν αἰρήσομαι, ἀλλὰ πάντα τρόπον
 ἐπιχειρήσω συνδιασώζειν ἐκείνῳ τὴν ἀρχήν. εἴτε γὰρ πο-20
 λέμῳ Βυζαντίου τε κρατήσω καὶ αὐτοῦ βασιλέως, εἴτε πρὸς
 εἰρήμην χωρήσωσιν ἐμοὶ συμβάσεις θήμενοι ἐπὶ τῷ βασιλέα
 στέργειν, εἴθ' ἐτέρῳ τρόπῳ δῆ τιτι περιγένομαι, τῆς πα-
 23. περιγένομαι P.

dacla calumniasque comminiscentibus et imperatricem ad bellum
 exstimulantibus ac se insontem perimere quaerentibus, nec desiderio
 augustae maiestatis, qua adhuc vivo imperatore frui potuisset, si
 voluisset, nec inexplebili opum cupiditate ad imperandum acces-
 sisse: verum ipsis impense rogantibus, ne periculosus temporibus
 procuratione abiret, nec ut infidus gubernator, in fluctibus et salo
 clavum dimitteret, non magis suae, quam ipsorum salutis causa ad
 hoc munus aggressum: cum intelligeret, aliter eos servari non posse.
 Iam, quoniam divino concessu hostes debellarit, antiquam erga
 liberos imperatoris conservandam esse pietatem, ne fraude usus
 videatur, cum tunc professus sit, non se bellum adversus imperato-
 ris filios gerere, sed ob eorumdem Romanorumque communem uti-
 litatem potius imperare velle, quando adhuc in incerto erat spes
 victoriae: nunc vero cum facultas sit, re ipsa huius propositi palam
 testificandi, contra quam pollicitus sit, faciat. Proinde neque antea
 filium imperatoris imperio spoliare cogitasse: neque nunc spoliaturum,
 sed id omnimodis ei conservaturum. Sive enim armis Byzantium
 eum ipso imperatore capiat, sive pacem illi accipiant seque
 certis conditionibus imperatoris collegam patiantur: sive alio quo-
 dam modo vincat, paterno eum principatu non depulsurum, sed

τρώας ἀρχῆς οὐκ ἀποστήρῃσω, ἀλλ' αὐθις μετ' ἐμὲ Ῥωμαίων A. C. 1346
 εἶναι βασιλέα καταστήσω, θυγατέρα τὴν ἐμὴν ἐκδοῦς πρὸς V. 536
 γάμον. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ καὶ πρότερον συμβαίῃ, ἢ ἑτέρων
 ἐκεῖνον ἀγαγέσθαι τοῦ πολέμου παρατεινομένου, ἢ παῖδα
 5 τὴν ἐμὴν πρὸ τοῦ γάμου τελευτᾶν, οὐδ' οὕτω πρῶττειν ἑτέ-
 ρως ἐγνώκα, οὐδὲ διὰ τὴν ἑτέρων ἀγνωμοσύνην κακὸς αὐ- D
 τὸς καὶ ἀχάριστος περὶ τὸν ἐμοὶ φίλτατον ἐκεῖνον βασιλέα
 καὶ τοὺς παῖδας ἀποδείκνυσθαι. οὕτω δὲ τούτων κεκριμέ-
 νων παρ' ἐμοί, ὡς ἀδύνατα αἰτεῖτε, συνορᾶν ἤδη καὶ ὑμῖν
 10 ἐξέσται. οὐ γὰρ δὴ λήϊον ὡσπερ βασιλέων ἀποδείξομεν,
 ἀλλ' ἢ μηδένα ἕτερον εἶναι βασιλέα δέον, ἢ καὶ τὸν ὄντα
 ἀποκτινύναι. τοῦτο δὲ ὡς ἀδύνατον ἐμὲ ποιεῖν, οὐδ' ἀπο-
 δείξεως οἶομαι δεήσεισθαι. ἴστε γὰρ σαφῶς, ὡς εἰ πάντες,
 ὅσοι καὶ Ἑλλήνων καὶ βαρβάρων ἄρχουσι κατὰ τὴν οἰκου-
 15 μένην, κοινῇ ψήφῳ δουλεύσειν ἐπηγγέλλοντο ἐλθόντες καὶ P. 672
 κοινὸν ἀπάντων ἀνθρώπων ἀποδείξειν βασιλέα, ἐπὶ τῷ βασι-
 λέα τὸν νέον Ἰωάννην ἀποκτείνειν, μᾶλλον ἢ εἰλόμην ἐσχά-
 τῇ συζῆν πενία καὶ ἀφανεῖα πολλῇ, ἢ οὕτω φραῦλα καὶ
 παράνομα προελόμενος συμπάντων ἀνθρώπων ἄρχειν, οὐ
 20 μόνον διὰ βασιλέα τὸν πατέρα, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸν, οὐδε-
 μίαν αἰτίαν πρὸς τὸν πρὸς ἐμὲ κεινημένον πόλεμον παρεσχη-
 μένον. διὰ γὰρ τὴν ἡλικίαν οὐδεμιᾶς οὐδέπω διοικήσεως
 πραγμάτων ἦπται, ὥστε καὶ αἰτίαν παρασχεῖν. ὡς οὖν οὕτω

6. ἑτέρως P. 9. ἡμῖν P.

rursus imperatorem Romanum, filia sua in matrimonium ei data,
 secum esse permissurum. Nec istuc solum: sed etsi contigerit illum
 aliam ducere, (bello longius extenso scilicet,) aut filiam suam ante
 nuptias in fata abire, non aliter facere, nec propter aliorum im-
 probitatem nequam se et ingratum erga imperatorem demortuum,
 sibi carissimum, eiusque filios ostendere decrevisse. His apud se
 fixis, illos posse cognoscere, quomodo petant, quae ipse praestare
 nequeat. Non enim profecto instar segetum creandos imperatores;
 sed aut nullum alium esse imperatorem, aut qui est, eum occidi
 oportere. Hoc autem se facere neutiquam posse, demonstratione
 non egere. Certo enim sibi persuadeant, si omnes, quotquot Grae-
 cis et barbaris per orbem terrarum imperitant, venirent, unani-
 mesque promitterent, se ipsi subiectos fore et communem omnium
 mortalium regem salutaturos, sub ea conditione, ut Joannem im-
 peratorem adolescentem interficeret, electurum potius vitam perpetuo
 pauperrimam obscurissimamque degere, quam adeo improba
 et scelerata in animum inducentem, omnibus hominibus iura dare:
 idque non solum propter patrem eius imperatorem, sed etiam pro-
 pter ipsum, qui in causa belli adversum se suscepti nullo modo
 fuerit. Ob aetatem enim infirmioreni nihil adhuc publici muneris

A.C. 1346 γνώμης ἔχοντα, μηδ' αὐτοὶ πειρᾶσθε τῶν δεδογμένων ἀφί-
 Β σταν· εἰ δ' ἄρα ἄλλως ἐγνώκατε ὑμεῖς καὶ μηκέτι δουλεύ-
 ειν ἐκείνῳ βούλεσθε, ἀλλ' ἑτερόν τινα τὸν ἄρξοντα ὑμῶν
 ἐπιζητεῖτε, παρ' ἐμοὶ μὲν οὐ ῥᾶδιον εὔρεῖν, μᾶλλον δὲ ἀδύ-
 νατον· ἀποστάσι δὲ ἐμοῦ, τὰ κατὰ γνώμην ἐξέσται πρῶτ-5
 τειν· αὐτὸς γὰρ οὐ μόνον οὐ συνένομαι πρὸς τὴν ἐπιχείρη-
 σιν ὑμῶν, ἀλλὰ κωλύσω καὶ τὰ δυνατά." τοιαῦτα μὲν ὁ βα-
 σιλεὺς πρὸς τοὺς ἐν τέλει διειλέχθη καὶ τὴν στρατιάν, ἀξι-
 οῦντας τὸν υἱὸν ἀποδεικνύει βασιλέα. ἐκεῖνοι δὲ ἐπεὶ μὴ
 πείθειν εἶχον, ἠσύνχασαν, θανμάσαντες τὴν βασιλέως ἐπιεί-10
 κειαν καὶ μεγαλοψυχίαν, ὅτι μετὰ τοσοῦτους πόνους καὶ κιν-
 δύνους οὐ τοῖς οἰκειοῖς μᾶλλον, ἀλλὰ τοῖς βασιλέως βού-
 C λωτο παισὶ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν παραδιδόμηναι.

D Ἰγ'. Ὑπὸ δὲ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ ὁ ἐν Θεσσαλο-
 νίκη δῆμος ἀνείλε πολλοὺς τῶν παλιτῶν ἐξ αἰτίας τοιαύτης.15
 ὁ τοῦ μεγάλου δουκὸς υἱὸς Ἀπόκανκος ὁ Ἰωάννης, μέγας ὢν
 πριμμικῆριος τὴν ἀξίαν, τὴν ἀρχὴν Θεσσαλονίκης ἐπιτετραμ-
 V. 537 μένος, οὐθ' οὕτως εἶχεν, ὥστε μαινέσθαι κατὰ τῶν ἡρῆ-
 σθαι δοκούντων τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως, οὔτε φα-
 νερωῶς συνέπραττεν αὐτοῖς. ὁρῶν δὲ τοὺς Ζηλωτὰς ἰσχύον-20
 τας ἐπιπολὺ καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ἄγοντας δι' ἑαυτῶν, ἐκεί-
 P. 673 νῶ δὲ κενὸν ὄνομα τῆς ἀρχῆς περιλειπόμενον, δεινὰ ἐποίητο

20. ἰσχύοντας om. P.

administrasse, ut id facere potuerit. Quia igitur ita ipse statuerit, ne se a sententia detorquere conentur; si forte aliter ipsi sentiant, nec heredi legitimo subesse in futurum velint, alium autem quaerant, qui ipsis imperet: apud se quidem illum haud facile aut omnino nunquam inventum iri. Si a se desciscant, potestatem habituros faciendi, quae libuerit: se tamen molitionem illorum non modo non secuturum, sed quantum in se sit, etiam prohibiturum. Haec ad proceres et exercitum imperator, cum filium eius imperatorem designari peterent. Quem ut permovere nequiverunt, petitione destiterunt, eius modestiam animique praestantiam suspicientes, quod post tot casus et discrimina rerum non magis consanguineis, quam imperatoris defuncti liberis imperium tradere cuperet.

93. Sub idem tempus populus Thessalonicensis multos cives occidit ex tali quadam causa. Magni ducis filius Ioannes Apocau-
 chus, dignitate magnus primicerius, et praefectus Thessalonicae, neque sic erat comparatus, ut contra eos, qui Cantacuzeni partium videbantur, fureret, neque tamen aperte eorum studia adiuvabat. Cernens autem non modicam Zelotarum potentiam, et eos urbem totam per se gubernantes, sibi que inane praefecti nomen relictum, inique ferebat, nec leviter indignabatur. Michael enim Palaeologus,

καὶ ἡγανάκει οὐ μετρίως. Παλαιολόγος γὰρ ὁ Μιχαήλ, κε- A.C. 1346
 φάλαιον ὢν τῶν Ζηλωτῶν καὶ συνάρχειν ἐκείνῳ τεταγμένος,
 λυπηρὸς ἦν μάλιστα, τῇ ἐξουσίᾳ χρώμενος οὐκ ἴσως. τὸ μὲν
 οὖν φανερώς ἀντικαθίστασθαι πρὸς πόλεμον οὐκ ἔδοκίμαζεν.
 5 ἔδεδείει γὰρ πολλοὺς ὄντας τοὺς Ζηλωτὰς καὶ τὸν δῆμον ἀ-
 γόμενον ὑπ' ἐκείνων, ἄλλως θ' ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ἐκείνῳ ἔτι
 ἔζη. ἐσκέψατο δὲ τρόπῳ δὴ τινι ἑτέρῳ διαφθεῖρειν καὶ τὴν
 ἀρχὴν ἅπασαν ἐφ' ἑαυτὸν μετάγειν τῶν πραγμάτων, καὶ
 τοὺς μάλιστα ἀρίστους καὶ τὰ Καντακουζηνοῦ δοκοῦντας
 10 ἡρῆσθαι τοῦ βασιλέως ὑπεποιεῖτο καὶ προσηταιρίζετο, συνο-
 μιλῶν ἡδέως καὶ παραφαίνων ἀμυδρῶς, ὡς τὰ ἴσα καὶ αὐ- B
 τὸς αὐτοῖς αἰροῖτο. ἐπεὶ δ' ἐκείνοι ῥᾶστα προσεχώρουν καὶ
 σύστημα ἦν περὶ αὐτὸν οὐκ ἀγεννὲς, ἐπεβούλευεν εὐθέως
 ἀποκτείνειν τὸν συνάρχοντα. συνέξωρμων δὲ μάλιστα καὶ
 15 οἱ φίλοι, ἀπεχθῶς περὶ ἐκείνον μετὰ πάσης ἔχοντες ὑπερ-
 βολῆς. οὐδὲν γὰρ παροινίας καὶ πικρίας ἐκείνος πρὸς αὐ-
 τοὺς ἐνέλιπε κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, τὰς τε οὐσίας
 δημεύων καὶ δεσμοτηρίοις κατακλείων καὶ ὑπερορίους ποι-
 ῶν τοὺς πλείους, καὶ πᾶσαν κακίας ἐνδεικνύμενος ὑπερβο-
 20 λήν. ἦν γὰρ μάλιστα ἔχων εὐφρυνῶς περὶ τὸ κακοουργεῖν, καὶ
 μικρῶς ἔνεκα αἰτίας καὶ ὑποψίας μόνης μεγάλας δίκας ἀπαι-
 τῶν. ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο ἀποκτείνειν, καὶ ὑφίστατο τὸ ἔργον C
 τις τῶν πρότερον ὑπ' ἐκείνου πολλὰ κεκακωμένων, Ἀπόκαυ-
 κος τοὺς περὶ αὐτὸν ἔχων πάντας ἔνδον ὀπλισμένους, ἵνα

1. ὁ om. P.

17. τοῦ om. P.

Zelotarum caput eiusque in praefectura collega, aequalitate ma-
 gistratus minime contentus: sed plus sibi arrogans, vehementer eum
 cruciabat: cui vi et armis resistendum non putabat, cum Zelotas
 tam multos et plebem quae ab illis regebatur pertimesceret. Ac-
 cedebat, quod pater adhuc vivebat. Alium itaque modum circum-
 spiciebat, quo illo dispersito, praefecturam solus obtineret. Ob id
 optimates potissimum, et qui Cantacuzeno studere videbantur, ad
 auctoritatem suam alliciebat, sibi que socios adiungebat, iucunde
 cum illis confabulans, seque earumdem esse partium subinsinuans.
 Ubi illi nullo negotio in eius fidem concesserunt, et honorato eum
 comitatu cinxerunt, statim collegae per insidias caedem moliri in-
 stituit. Quo eum simul amici, Palaeologum capitali odio prose-
 quentes, maximopere incitabant, quod per tempus belli omne in eos
 acerbitalis ac petulantiae suae virus effuderat, facultates eorum
 publicando, ipsos in carcerem compingendo, multos in exilium eii-
 ciendo, et omnem denique sceleris modum exsuperando. Erat enim
 ad male faciendum natus: et levi de causa atque ob suspicionem
 sumtaxat atrox poenas exigebat. Postquam de eo interimendo

- A. C. 1346μη ὡσι κατάφωροι νεωτερίζοντες, πρὸς τὰ τῆς πόλεως μά-
 λιστα ἀοίκητα μέρη ὑπεχώρει, τοῦ δήμου τὴν κίνησιν ὑπο-
 πτεύων καὶ τὴν ἐκ τοῦ φόνου ταραχὴν· σκηψάμενος δέ τι
 βουλευέσθαι τῶν κοινῶν, μετεκαλεῖτο καὶ τὸν συνάρχοντα,
 ὡς κοινωνήσοι τῆς βουλῆς. ὁ δὲ μηδὲν εἰδὼς τῶν ἔσκαιω-5
 ρημένων ὀλίγους ἔχων περὶ αὐτὸν, ἦκε πρὸς ἐκεῖνον. λόγων
 δὲ ἀμφιβόλων κεινημένων, ὁ Παλαιολόγος, οἷα δὴ πρότερον
 D ἐκ τοῦ ὑπερέχοντος τοῖς ἄλλοις εἰθισμένος ὁμιλεῖν, καὶ τότε
 τραχυτέρας τὰς ἀποκρίσεις ἐποιεῖτο· οἱ δὲ μᾶλλον ἐξεπίτη-
 δες ἠρέθιζον τρεπόμενοι πρὸς ὕβρεις. ὁ δὲ ὑποπτεύσας¹⁰
 ὅπερ ἦν, νεωτερίζειν βούλεσθαι ἐκείνους, ὥρμητο μὲν πρὸς
 φυγὴν, τὰ ἔσχατα διαθήσειν ἀπειλῶν. φθάσας δὲ ἐκεῖνος ὁ τὸ
 ἔργον ὑποστάς, ὠθήσε τὸ ξίφος κατὰ τῶν σπλάγγων καὶ ἀπέ-
 κτεινεν. εὐθὺς μὲν οὖν οἱ Ζηλωταὶ ὑπεχώρουν καὶ κατεδύοντο
 εἰς χηραμούς, ὅτε δῆμος οὐδὲν ὑπὲρ τοῦ πεσόντος ἡγανάκτη-¹⁵
 σεν. ἦν γὰρ οὐδὲ πρότερον καλῶς διακείμενος περὶ τοὺς Ζηλω-
 P. 674 τὰς. ἦσαν γὰρ ὁμοίως καὶ περὶ τὰ θεῖα ὡσπερ καὶ περὶ τὰ
 ἀνθρώπινα ὑβρίζοντες καὶ πολλὴν ἐπιδεικνύμενοι τὴν μο-
 χθηρίαν. οὐ μόνον γὰρ ἠδίκουν ἀδεῶς καὶ διεπόρθουν τὴν
 χώραν ἐπιόντες, καὶ τὰς κοινὰς συμφορὰς ἀφορμὰς ποιού-²⁰
 μνοι ἰδίας εὐπραγίας, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὰς ἀγνίας, δεξαμε-
 νὰς τινὰς ὕδατος πληροῦντες, εἶτα καὶ ὑφάπτοντες κηρούς,
 τινὰς τῶν τὰ Καντακουζηνοῦ ἠροῖσθαι δοκούντων βασιλέως
 συλλαμβάνοντες, ὄντας ἐκ τοῦ δήμου, ἀνεβάπτιζον ὡς ἀπο-

convenit, et quidam de iis, quos mire vexaverat, hoc sibi muneris depoposcit, Apocauchus cum stipatoribus suis, omnibus intrinsicis armis contactis, ne quasi res novas molirentur, deprehendi possent, ad regionem civitatis in primis solitariam secedit, populi motum ac tumultum ex caede oriturum veritus: simulataque deliberatione de re publica, collegam, ut cum eo sententiam collaturus, accersit. Qui meditatae sibi necis ignarus, paucis comitantibus accedit. Cum ambiguus sermo texeretur, Palaeologus antea in congressione ob magistratum fastuosior, tunc quoque asperius respondit. Illi de industria conviciis hominem magis irritare. Tum rem ipsam suspitione attingens, eos videlicet novi quippiam machinari, ad fugam cum minis dirissimis effertur. Quem praeveniens qui caedem susceperat, gladio in viscera adacto eum interficit. Zelotae subito e medio recedentes, latibulis se condunt. Eius morte populus nihil doluit, alioqui etiam a Zelotis alienus: siquidem divina et humana iura contumeliose ac sceleste violabant. Non enim dumtaxat absque ullo metu irrogabant iniurias, regionemque devastabant, et ex communibus miseris suas sibi felicitates comparabant: sed et per vicos urbis, solius aqua repletis, et cercis accensis, quosdam de plebe,

μουσαμένους τὸ βάπτισμα διὰ τὴν ἐκείνου κοινωνίαν· τοὺς τε A.C. 1346
 παριόντας ἐκέλευον ἀργύριον ὄρητον κατατίθεσθαι εἰς τὴν ἑορ-
 τήν. καὶ ἦν ἀνάγκη πράττειν κατὰ τὸ ἐκείνων κέλευσμα, ἢ V. 538
 ὑποπετεύεσθαι αὐτίκα ἦν, ὡς τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασι- B
 5λέως ἤρημένον καὶ ἀχθόμενον πρὸς τὴν ἑρσεχελίαν. μετὰ
 τοῦτο δὲ μεθύοντες ἐν καπηλείοις, καὶ τὰ ἄλλα ἐξωροχῶντο
 τῶν Χριστιανῶν μυστήρια, τῆς δίκης ἀνεχομένης καὶ ἀμε-
 λούντων τῶν κεραυνῶν. ὧν τὴν ἀτοπίαν μισήσας καὶ ὁ δῆ-
 10μος, πρότερόν τε ἐκ τινῶν αἰτιῶν κεκινημένος, τῶν Ζηλω-
 τῶν τινὰς ἐν τῷ τῆς Θεοτόκου τῆς ἀχειροποιήτου τεμένει
 τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν ἀνηλεῶς, ἕνα δὲ καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς
 κατέσυραν, λίθοις βάλλοντες καὶ ξύλοις τοῖς προστυχοῦσιν,
 ἕως ἀπέπνευσε συρόμενος· καὶ τότε οὐδὲ ἠγανάκτησε διὰ
 τὸν Παλαιολόγον φόνον, ἀλλὰ δῆλος ἦν ἠδόμενος ἐπὶ τῷ
 15ἀποσκενάζεσθαι τοὺς Ζηλωτάς. Ἀπόκαυκος δὲ ἤδη πᾶσαν C
 ἔχων τὴν ἀρχὴν αὐτὸς, παρῶρσις τε μετέδωκεν οὐ τῆς τυ-
 χούσης τοῖς τὰ βασιλέως πράττουσι, καὶ αὐτὸς ἦν φανερός
 τὰ ἐκείνου ἤρημένος, καὶ τῶν Ζηλωτῶν, ὅσοι μὲν ἐν λόγῳ
 ἦσαν, κατέκλεισεν ἐν δεσμοτηρίῳ, πρὸς Πλαταμῶνα πέμψας
 20καὶ τὰς ἄλλας πολίχνας, ὅσαι ὑπ' αὐτῷ ἐτέλουν· τὸν δὲ ἄλλον
 συρφετὸν ἐξήλασε τῆς πόλεως. ἐκεῖνος δὲ εἴτε τὸν πατέρα
 δεδοικῶς, εἴτε τοῖς συνουσίῳ ἀπιστῶν, πρὸς τὴν ἀκρόπολιν
 ἐλθὼν διῆγε· καὶ Θεσσαλονικέων, ὅσοι τὰ βασιλέως ἐξαρχῆς
 ἤροῦντο, οὐκέτι ὑπεστέλλοντο, ἀλλὰ μετὰ παρῶρσις προσι-

20. ἄλλων P.

qui Cantacuzeno favere videbantur, comprehensos, velut qui per
 eius communionem baptismum ejurassent, denuo lustrabant: ac
 praetereuntes constitutum pretium ad ferias agitaudas iubebant per-
 solvere. Qui si abnuerent, statim in suspicionem Cantacuzenismi
 incidebant, et ludibriis illis offendi putabantur. Praeterea in cau-
 ponis usque ad ebrietatem perpotantes, Christianis mysteriis illude-
 bant, patiente et fulmina continente divina iustitia. Quorum ne-
 fanda scelera populus exosus, et antehac quasdam ob causas exa-
 cerbatus, Zelotas nonnullos in Deiparae non manufacto templo absque
 misericordia occidit: unum per forum traxit, lapidibusque et lignis
 obviis tamdiu impetivit ac contudit, donec animam expiraret. Tunc
 itaque ob occisum Palaeologum haud irascebatur: sed libere et
 palam propter summos Zelotas laetitiam incedebat. Apocachus
 solus iam praefectus, amicis imperatoris non parvam libertatem im-
 pertiebat, ipseque earumdem se partium esse non dissimulabat, et
 Zelotas insigniores ad Platamonem atque ad alia oppidula iuris sui
 mittens, in carcerem tradebat, reliquam colluviem ex urbe exter-
 minabat. Deinde vero sive patrem timens, sive dissidens suis, arci
 se credit, et Thessalonicenses, quotquot ab initio ab imperatore

- A.C. 1346 εσαν εκείνω, και αὐτοῦ ὑποποιουμένου μάλιστα και παρασκευάζοντος, ἣν ἔχει περὶ βασιλέα γνώμην ἕκαστος ἐκφαίνουεν. ἐπεὶ δὲ πάντας ἦδει ἀκριβῶς, μεταβαλὼν ἀθρόον, ἠρογυρολόγει τοὺς πλουσίους, Καντακουζηνισμόν ἐπικαλῶν. οἱ δὲ, ἐπει ἀδύνατοι ἦσαν ἐξαρνείσθαι, (αὐτοὶ γὰρ ἐξηλέγθησαν ὑφ' ἑαυτῶν,) ῥῆτὸν ἀργύριον κατέβαλον ἐπὶ τῷ αἰτίας ἀπολύεσθαι· πρὸς δὲ τοὺς ἐπιλοίπους οὐκ ἦν βαρὺς, ἀλλὰ μόνον ἐδόκει τὴν προτέραν περὶ βασιλέα γνώμην μεταβάλλειν. τὸ δὲ οὐκ ἦν, ὥσπερ ὑπωπιεύετο, ἀλλὰ τὸν πατέρα δεδοικῶς, μὴ διὰ τὸ Ζηλωτὰς καθηροκέναι και τὰ βασιλέως δοκεῖν ἠρῆσθαι, ἐξελαύνοντο τῆς πόλεως, πέμψαντος
- P.675 ἐκεῖνον πρὸς ὄργην, ἣ και δεινόν τι ἕτερον ὑποσταίῃ, ὑπεκρίνετο αὐθις φρονεῖν τὰ βασιλίδος, ἵν' ἐν ταύτῳ χρηματίζοιτό τε και παραιτοῖτο τὴν ὄργην ὑπὲρ ὧν ἐδόκει προσκεκρονκέναι. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τοῦ χρόνου τριβομένου ἠγγέλλετο αὐτῷ ὁ πατὴρ ἐν τοῖς Κωνσταντίνου βασιλείοις ὑπὸ τῶν δεσμωτῶν ἀνηρημένος, οὐκέτι ὑπεκρίνετο οὐδὲν, ἀλλὰ φανερῶς τὰ βασιλέως ἔπραττε και πρὸς τε ἐκεῖνον ἔπεμπε τοὺς μηνύοντας, ὡς αὐτὸς ἐκ πολλοῦ τὰ ἐκεῖνου ἠρημένος, οὐ μόνον διὰ τὴν ἐπιείκειαν τῶν τρόπων και τὴν ἡμερότητα και τὸ μόνον ἄξιον ἠγεῖσθαι Ῥωμαίων βασιλεύειν, ἀλλ' ὅτι και τῷ πατρὶ πολλὰ συνήδει σεσυκοφαντηκῶτι και ἀδίκως πολεμήσαντι, πάλαι μὲν βουλευθείη ἀποστῆναι πρὸς αὐτὸν μετὰ πρωτοστράτορος τοῦ γαμβροῦ, τὴν ἴσῃν και ὁμοίαν και

faciebant, nihil iam reformidantes, secure se illi iungebant: cuius auctoritate et opera, quid quisque de imperatore sentiret, publice ostendebat. Cum iam omnes explorete nosset, repente mutatus, divites obiecto Cantacuzenismo pecuniam poscit. Qui cum negare non possent, quod semetipsi prodiderant, quo a culpa absolverentur, multam definitam pendebant: tenuioribus molestus non erat. Et cum tantummodo priorem de imperatore sententiam mutasse videretur, id secus erat. Etenim patrem metuens, ne illo sibi propter Zelotas occisos et quam sequeretur imperatoris factionem irato, urbe per aliquem submissum pelleretur, aut dirum aliquid pateretur rursus se imperatrici addictum fingeat: ut eodem negotio et pecuniam acquireret et iram eius propter commissa mitigaret. Ceterum ubi tempore intermisso nuntius illi de patre in Constantini palatio a vincis interempto venit, omni simulatione deposita, se ab imperatore esse, factis propalam declarat atque ad eum mittit indicatum, se eius partes iam pridem amplexum, non solum ob morum ipsius acquitatem ac mansuetudinem, quodque unum illum Romano imperio dignum arbitraretur: sed etiam, quod multis calumniis ac bello iniusto a patre exagitatum sciret, cum

ἐκείνον γνώμην ἔχοντος, κωλυθείη δὲ ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὑπὸ-Α. C. 1346
 πτευκότος καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν πρὸς Θεσσαλονίκην
 πέμψαντος. νυνὶ δὲ τοῦ καιροῦ καλῶς παρασχομένου, τὰ
 πάλοι κατὰ γνώμην εἰς ἔργον ἄγειν μετὰ πάνυ καλῆς καὶ
 5 θανμασίας τῆς προσθήκης. ἄγειν γὰρ μεθ' ἑαυτοῦ καὶ Θεσ-
 σαλονίκην, μετὰ τὴν μεγάλην παρὰ Ῥωμαίοις πρώτην πό-
 λιν, καὶ ὑποχείριον αὐτῷ ποιεῖν, οὐ μικρὸν τῆς Ῥωμαίων
 ἡγεμονίας μέρος οὔσαν. οὐ δὴ ἔνεκα καὶ αὐτῷ μεμνηνέαι,
 ἵνα καὶ αὐτὸς συνήδοιτο, ὡς χωρὶς πραγμάτων καὶ πολέμων
 10 ἰοηλικαύτην πόλιν ἔχων. καὶ αὐτὸς ἐκκλησίαν φανερώς συνα- C
 γαγῶν ἔκ τε τῶν ἀρίστων καὶ τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων
 πολιτῶν τῶν μάλιστα ἐν λόγῳ, ἐβουλεύετο φανερώς, εἰ δεῖ
 βασιλεῖ προσχωρεῖν τῷ Καντακουζηνῷ, καὶ αὐτὸς τὴν οἰκίαν V. 539
 γνώμην προετίθει, ὡς εἴη λυσιτελὲς ὑπ' ἐκείνῳ μᾶλλον εἶναι,
 15 ἢ Βυζαντίοις προσέχειν, οὐδὲ ἑαυτοῖς πρὸς ἄμνην ἔξαρκ-
 οῦσι. καὶ πάντες ὥσπερ ἐκ συνθήματος ἐπεψηφίζοντο. Κω-
 καλᾶς δὲ Γεώργιος, πολλὰς μὲν καὶ αὐτὸς ὑποστάς μετα-
 βολὰς παρὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον, ὅμως δὲ τὰ βασιλέως
 μᾶλλον ἡρημένος, ἐπεψηφίζετο καὶ αὐτὸς τότε τὴν βουλήν·
 20 ὁμοίως δὲ καὶ Παλαιολόγος Ἀνδρέας, τοῖς Ζηλωταῖς μὲν D
 πρότερον συνῶν καὶ συμπράττων ὅσα μάλιστα ἐνῆν, μέτριος
 δὲ εἶναι δοκῶν καὶ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι καὶ φόνων ἀπέ-
 χεσθαι καὶ ἀρπαγῶν, δι' αὐτὴν καὶ τῶν ἄλλων Ζηλωτῶν ἐλατ-
 νομένων, ἡξιούτο φειδοῦς αὐτὸς, διὰ τὴν προσοῦσαν σύνε-

11. τῆς om. P. 23. διὰ P.

protostratore socero eadem sentiente pridem ad eum transire voluisse: verum a patre prohibitum, qui istuc olfaciens, Thessalonicam se misisset. Nunc, quoniam praeclara se occasio obtulerit, quae diu iam apud animum proposuerit, opere exsequi, cum praestanti ac nobili auctario: secum enim adducere et illi subdere Thessalonicam, qua post Constantinopolim Romani urbem maiorem et illustriorem non habeant. Quocirca, hoc ei significare, ut et ipse citra molestias et pugnas tantam se civitatem accipere laetetur. Palam autem exercitus et primariorum civium principes in concilium vocans, num ad Cantacuzenum esset transcendendum quaesivit, suamque primus sententiam dixit, praestare illi subesse, quam parere Byzantiis, qui nec semet possint defendere. Omnibus una mente assentientibus, Georgius Cocalas, qui ipse quoque bello hoc varia sorte usus, tamen imperatori magis adhaerebat, hunc consensum suffragio suo etiam confirmavit: similiter et Andreas Palaeologus, qui antea inter Zelotas numeratus, sumnopere eos adiuvabat: sed quia moderatior et virtutis amantior atque a caedibus et rapinis abhorrentior apparebat, idcirco aliis expulsis, veniam

A.C. 1346 σιν καὶ τὴν ἐπιείκειαν τῶν τρόπων οὐδὲν πρὸς τὴν βουλὴν ἀντεῖπεν, ἀλλὰ συνεπεψηφίζετο. δῆλος δὲ ἦν ἀχθόμενος πρὸς τὰ πραττόμενα.

P. 676 5δ. Ἐπεὶ δὲ ἐδέδοκτο πᾶσι κοινῇ προσχωρεῖν τῷ βασι-
 Βλεῖ, πρεσβευτὰς ἤροῦντο πρὸς Καντακουζηνὸν Μανουὴλ τὸν 5
 βασιλέως υἱὸν ἐν Βεῤῥοῖα διατρίβοντα, Νικόλαόν τε τὸν
 Καβάσιλαν καὶ Φαρμάκην. ἦν γὰρ ἔξουσίαν βασιλεὺς τῷ
 υἱῷ παρεσχημένος, εἴ τις τῶν πόλεων προσίοι καὶ δέοιτο
 αὐτοῦ εὐεργεσιῶν τινων τυχεῖν, παρέχειν μὲν ἐκείνον, ὅσα
 νομίζοι προσήκοντα καὶ δυνατά· στέργειν δὲ αὐτὸν καὶ κα-10
 τὰ μηδένα τρόπον πειραῖσθαι καταλύειν. ἂ καὶ Θεσσαλονι-
 κεῖς εἰδότες, ἔπεμπον τοὺς πρέσβεις πρὸς ἐκείνον καὶ ἤ-
 τοῦντο οὐ μόνον ἀτέλειαν κοινῇ τῇ πόλει, ἀλλὰ καὶ πριμ-
 μικηρίῳ τε τῷ μεγάλῳ καὶ τοῖς ἄλλοις τῶν δυνατωτέρων
 C ἰδίᾳ τιμὰς καὶ προσόδους τὰς προσηκούσας καὶ τῇ στρατιᾷ 15
 καὶ τοῖς ἄλλοις μετ' ἐκείνους ἐκάστω κατὰ τὴν ἀναλογίαν. ὁ
 τοῦ βασιλέως δὲ υἱὸς δίκαιον νομίσας μηδὲν μικρολογεῖν, τη-
 λικαύτην γε πόλιν μέλλων προσάγειν πατρὶ τῷ βασιλεῖ, πάν-
 τα ὅσα ἤτοῦντο παρείχετο οἱ πρέσβεις, καὶ πολλὴν τὴν φι-
 λοτιμίαν περὶ τὰς εὐεργεσίας ἐπεδείκνυτο. ἐπεὶ δὲ εἰς Θεο-20
 σαλονίαν οἱ πρέσβεις ἐπανῆκον φέροντες καὶ τὰς βασιλέως
 εὐεργεσίας, ἣ πόλις μὲν ἤδη πᾶσα φανερωῶς εὐφήμει βασι-
 λέα, καὶ διὰ πάσης γλώσσης ἤδετο, καὶ ἡ στρατιὰ καὶ οἱ
 ἄλλοι πάντες ταῖς δεδομέναις τιμαῖς ἠρκοῦντο. Ἀνδρέας δὲ

18. μέλλον P.

obtinerat, propter eam qua valebat intelligentiam humanosque mores nihil communi iudicio repugnans subscripsit. Dubium tamen non erat, illum quae agerentur aegre ferre.

94. Postquam placuit omnibus, Cantacuzenum imperatorem complectendum, ad Manuelem Cantacuzenum eius filium Berrhoeae morantem, Nicolaum Cabasilam et Pharmacem legatos deligunt. Dederat autem filio potestatem pater, ut si qua urbium se dederet et ab eo aliquid beneficii rogaret, praestaret quae decere et fieri posse existimaret: se, quae egisset, firma et rata in perpetuum habiturum. Quod cum Thessalonicenses minime fugeret, per oratores non solum vectigalium immunitatem urbi in commune, verum et magno primicerio, et aliis potentioribus separatim honores, redditusque honestos, similiterque praesidio, et aliis, unicuique pro portione commoda petunt. Imperatoris filius non sibi scrupulosius causandum putans, ut amplissimam civitatem patri liceret acquirere, concedit omnia, seque illis gratificandi cupidissimum ostendit. Legatis Thessalonicam reversis cum beneficiis impetratis, tota urbs imperatori omnia fausta ac felicia comprecari, eumque omnium lin-

ὁ Παλαιολόγος ἐδυσχέραιεν ἄλλων προτιμωμένων, ὧν ᾤετο A.C. 1346
 αὐτὸς δίκαιος εἶναι ὑπερέχειν, καὶ ἀντεῖπε φανερῶς πάντων D
 ἡθροισμένων ἐν τῇ Ἀποκαύκου οἰκίᾳ· καὶ διχαστασίας γενο-
 μένης, ἀσυντάκτως ἀνεχώρει. ἐκεῖνοι δὲ ὑπολειφθέντες, ἐθο-
 5 ρύβουν μόνον καὶ τῶν δεόντων οὐδὲν ἐποίουν· δεῖσας δὲ ὁ
 Παλαιολόγος μὴ ὑπ' ἐκείνων διαφερομένων παραπόληται,
 αὐτίκα τὴν πρὸς θάλασσαν πύλην, ὥσπερ τινὰ κατελαμβάναν
 φυλακὴν· περὶ ἣν οἰκοῦσι πᾶν τὸ ναυτικόν, οἱ πλεῖστοί τε ὄν-
 10 τες καὶ πρὸς φόρους εὐχερεῖς, ἄλλως τε καὶ ὠπλισμένοι πάν- V. 540
 15 οτες, ὥσπερ τὸ κράτιστόν εἰσι τοῦ δήμου, καὶ σχεδὸν ἐν ταῖς P. 677
 στάσεσι πάσαις αὐτοὶ τοῦ παντὸς πλήθους ἐξηγοῦνται προθύ-
 μως ἐπομένον, ἧ ἂν ἄγωσιν αὐτοί· ἔχουσι δὲ καὶ ἰδιάζου-
 σαν ἀρχὴν αὐτοὶ παρὰ τὴν τῆς ἄλλης πόλεως· ὧν ἐκεῖνος
 τότε ἦρχε. διὰ τε οὖν τὸ ἄρχειν καὶ τὴν ἄλλην εὐνοίαν,
 20 ἣν εἶχον πρὸς αὐτὸν, προθύμως ὑπὲρ ἐκείνου ἀνελάμβανον
 τὰ ὄπλα καὶ ἀμύνεσθαι ἦσαν ἔτοιμοι παντὶ τῷ ἐπιόντι.
 Κωκαλᾶς δὲ οὐδ' αὐτὸς μὲν ἡσυχάζειν ἐγίνωσκεν ἐν τοῖς πα-
 ροῦσιν, ἀλλὰ περὶ τῆς ἀρχῆς ἐπεβούλευεν Ἀποκαύκῳ· μᾶλ-
 λον γὰρ ἑαυτῷ ἢ ἐκείνῳ ᾤετο προσήκειν. ἐλέγετο δὲ καὶ
 25 ὑπόπτειν κέναι ἡδικῆσθαι παρ' ἐκείνου πρὸς τὸν γάμον· δι' ἃ B
 ἐβούλετο εἰ δύναίτο διαφθεῖρειν. φανερῶς μὲν οὖν ἐκεῖνος
 οὐκ ἀντικαθίστασθαι ἐδόκει, ἀλλὰ πρᾶσβεύων παρ' ἐκατέρους
 ἐπὶ τῷ διαλύειν, μᾶλλον συνέκρουε καὶ παρῳῆσεν τὸν πόλε-

9. ἄλλος P. 22. ἀνθίστασθαι P.

guis in caelum ferre, militesque et alii omnes concessis honoribus contenti esse. Solus Andreas Palaeologus alios sibi praelatos, quibus iure praeferendus fuisset, moleste patiebatur: totique conventui in aedibus Apocauchi se opponebat: natisque discordiis, indicta salute abscedebat. Tum ceteri fremere tantum, et nihil quod officium poscebat, facere. Timens autem Palaeologus, ne illorum a se discrepantia malam sibi mortem afferret, statim portam versus mare ut aliquam custodiam occupavit: circum quam habitant omnes classarii, quorum magna est et ad trucidationes obeundas haud impigra multitudo. Adhaec gravis armaturae omnes, tamquam robur populi: cui ferme in cunctis seditionibus praeerunt, alacriter sequenti, quo ipsi duxerint. Habent vero suum proprium magistratum, cui tunc Palaeologus praeerat. Quam ob causam, et quia ceteroqui illum diligebant, prompti pro eo arma capescebant, et cuilibet contra se ferenti resistere parati erant. Cocalas in praesenti nec sibi otium agendum, sed de praefectura Apocaucho, quam sibi, non illi convenire opinabatur, insidiandum duxit. Dicebatur etiam suspicatum esse, sibi ab eo factam iniuriam propter nuptias. Quamobrem occidere hominem cupiebat, si posset. Apocauchus igitur aperto Marte resistendum non existimans, ad utrumque de

A.C. 1346 μον. Παλαιολόγος δὲ τοὺς Ζηλωτὰς, ὅσοι περὶ Θεσσαλονί-
 κην ἦσαν, μετεκαλεῖτο· ἔνιοι δὲ καὶ κατακρυπτόμενοι ἐν ἀ-
 δύτοις ἐξαίφνης ἀνεφείροντο. καὶ ὁ δῆμος ἅπας ἐξεκυμαί-
 νετο ὑπ' αὐτῶν, καὶ δῆλοι ἦσαν αὐθις χωρήσοντες ἐπὶ τοὺς
 ἀρίστους. ὁ μέγας δὲ πριμικήριος μετὰ τῶν ἄλλων πολι-5
 τῶν καὶ τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ ὀκτακοσίους ὄντες, ὡς ἐλέγετο,
 δεινὰ ἐποιοῦντο, εἰ Παλαιολόγον μόνου μετὰ τῶν παραθα-
 λασσίων, (ὁ γὰρ ἄλλος δῆμος οὐδέπω οὐδετέροις καθαρῶς
 C προσέκειτο,) τοσοῦτοι ὄντες ἠττηθεῖεν· ὁ μὲν Ἀπόκαυκος οὐκ
 ἡμέλει τοῦ μὴ χωρεῖν πρὸς τὰς συμβάσεις, ἀλλὰ πρὸς τὸνιο
 Παλαιολόγον ἔπεμπε τὸν Κοτεανίτζην πρεσβευτήν, τῆς στρα-
 τιᾶς ὄντα ἡγεμόνα, διαλεξόμενον περὶ εἰρήνης. πρὶν δὲ τι
 πρὸς ἐκεῖνον εἰπεῖν, οἱ Ζηλωταὶ προσπεσόντες, (οὐ γὰρ ἐδό-
 κει ἢ εἰρήνη αὐτοῖς λυσιτελεῖν,) πολλὰς μὲν προσήνεγκαν
 πληγὰς καὶ ξίφεσι καὶ δορατίοις· καταβαλεῖν δὲ οὐκ ἠδύ-15
 νήθησαν τεθωρακισμένον ἔνδον ὄντα, ἀλλ' ἐξέφυγε, τὴν χεῖρα
 μόνην ἐπὶ τῷ καρπῷ τραυματισθεὶς. Ἀπόκαυκος δὲ ἐπεὶ τὴν
 αὐθάδειαν ἐπύθετο, ὥρμησε μὲν ἐπελθεῖν τοῖς παραθαλασ-
 D σίοις καὶ τοῖς Ζηλωταῖς ὑπὸ Παλαιολόγον τεταγμένοις, καὶ
 ῥαδίως ἂν ἐκράτησεν, ἔτι ἀπαρσκευοῖς ἐπελθὼν, τοῦ τε δῆ-20
 μου μήπω παντὸς αὐτοῖς συντεταγμένου· ἐπέσχε δὲ ὁ Κω-
 καλαῖς ἀπατήσας ἐν προσχήματι βουλῆς. ἐπηγγέλλετο γὰρ
 αὐτὸς χωρὶς αἱμάτων Παλαιολόγον πείσειν πρὸς αὐτοὺς ἐλ-
 θεῖν καὶ συμφρονῆσαι. ἅμα δὲ, ἐπεὶ ἤδη ἐπεγένετο καὶ ἡ

11. Τεανίτζην Μ.

compositione mittendo, bellum magis irritavit et incendit. Palaeo-
 logus Zelotas, quotquot Thessalonicae erant, coegit: nonnulli etiam
 in aditis absconditi, repente prodierunt, a quibus populus omnis
 instar fluctuum est concitatus: et apparebat eos rursum in optimates
 ituros. Magnus porro primicerius et alii cives, et praesidium, (quo-
 rum omnium numerus ad octingentesimum putabatur ascendere,) pro
 indigno habebant, si a Palaeologo solo cum maritimis seu classia-
 riis, (populus enim nondum alterutri parti liquido adhaerebat,) ipsi
 tam multi vincerentur. Tamen Apocauclus pactorum haud negli-
 gens, Theanitzen praesidii ducem pacis conficiendae mittebat. Quem
 priusquam orationem inciperet, Zelotae quibus pax parum videbatur
 conducere, irruentes, gladiis et hastis appetiverunt, multosque ictus
 incusserunt: prosternere tamen, intus thorace ferreo munitum, non
 poterunt: sed in vola tantum vulneratus effugit. Apocauchum
 audita eorum insolentia maritimos et Zelotas, qui a Palaeologo servie-
 bant, invadendi impetus cepit: et facile adhuc imparatos, populo-
 que nondum illis succenturiato, oppressisset, nisi Cocalas specie
 consilii eum deludens cohibuisset. Promittebat enim, citra sangui-

νῆξ, Ἀπόικανκος μὲν μετὰ τῆς στρατιᾶς καὶ τῶν ἄλλων πο-Α. C. 1346
 λιτῶν πρὸ τῆς ἀκροπόλεως ἠϋλίσαντο τὴν νύκτα ὀπλισμένοι.
 Παλαιολόγος δὲ αὖθις ἐπὶ τῆς πρὸς θάλασσαν πύλης μετὰ
 τῶν παραθαλασσίων καὶ τῶν Ζηλωτῶν διενυκτέρευε, καὶ
 5 ὤρχυσις δεινὴ καὶ ἀταξία τὴν πόλιν εἶχε, καὶ ἡ μὲν βασι-
 λέως τοῦ Καντακουζηνοῦ προσηγορία αὖθις ἀπεσβέννυτο,
 φόβος δὲ περιειστήκει πανταχόθεν τοὺς τᾶκείνου ἡρημένους.
 καὶ ἦν ὄρα ἡ πρὸς μὲν τὴν θάλασσαν φροντούς τε σιγῆς ἀνι-
 σχομένους καὶ πάταγον δεινὸν καὶ θροῦν ἄσημον ἕξακου-Ρ. 678
 10 ούμενον καὶ τὴν σάλπιγγα διὰ πάσης τῆς νυκτὸς βοῶσαν
 καὶ συγκαλουμένην τὸν δῆμον ἐπὶ τοὺς δυνατοὺς· ἐκείνους
 δὲ πρὸ τῆς ἀκροπόλεως ἐστρατοπεδευμένους ἀθροῦβως μὲν
 καὶ τεταγμένως, προθύμους δὲ ὅμως συμπλέκεσθαι τῷ δήμῳ
 ὄντας. ἠλπίζον γάρ τι καὶ μέρος αὐτοῖς συνέσεσθαι τοῦ δῆ-
 15 μου, ἄλλως θ' ὅτι, καὶ τῆς ἄκρας ὑπ' αὐτῶν κατεχομένης,
 ἐλπίδας εἶχον οὐκ ἀγενεῖς, εἰ καὶ ἦττους φαίνοντο τῶν ἀν-
 τιτεταγμένων, οὐδὲν πείσεσθαι δεινὸν, ἀλλ' ἀναχωρήσειν
 πρὸς τὴν ἄκραν. πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ ἐκ Βερρόδιας ἦξειν ἡλ-
 20 πισαν συμμαχήσουσαν στρατιάν. ἅμα γὰρ τῷ Παλαιολόγῳ Β
 20 ῥοχθῆναι τοῦ πολέμου, πρὸς τὸν βασιλέως οὗτοι πέμψαντες
 υἱὸν, ἢ αὐτὸν ἦκειν ἐδέοντο μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἢ πέμπειν
 συμμαχίαν. οὕτω μὲν οὖν διῆλθεν ἡ νῆξ, ἀμφοτέρων ἀλλή- V. 541
 25 λοις ἀντιστρατοπεδευομένων καὶ παράσκευαζομένων πρὸς

1. μὲν om. P. 8. τὴν om. P. 23. ἀντιστρατευομένων P.

nem se a Palaeologo concordiam societatemque persuasurum. Nocti Apocauchus et praesidium aliique cives ante arcem in armis manent. Palaeologus iterum ad portam versus mare cum maritimis et Zelotis pernoctat: confusio ac tumultus ingens civitatem occupat: Imperatoris Cantacuzeni appellatio rursus evanescit et amicos eius undique metus et horror circumstat. Et iuxta mare quidem faces crebrae sustollebantur, strepitus terribilis et obscurum murmur et buccina per totam noctem insonans plebemque contra optimates convocans exaudiebatur. At illi alii ante arcem quieti et dispositi sedebant, ad pugnam cum plebe committendam alacres: sperabant enim etiam illius partem aliquam sibi auxilio fore. Praeterea cum et arcem tenerent, quamvis adversariis succubissent, nihil singulare passuros, sed in eam confugituros vehementer confidebant. Berrhoea insuper subsidium exspectabant. Simul enim Palaeologus bellum orsus erat, ad filium imperatoris miserant rogantes, ut vel ipse cum militari manu adveniret, vel copias auxiliatum mitteret. Sic ambobus sibi castris oppositis et utrisque ad praeliandum paratis, noctis tempus exactum est. Claro iam die Apocauchus cum suis pugnaturiens descendit: et Cocalas denique utrosque separatim adiens specie quidem de pace disserebat, re autem ipsa ad dimicationem

Δ. C. 1340 τὸν πόλεμον. ἐπεὶ δὲ ἡμέρα ἦδη ἦν, Ἀπόκαυκος μὲν μετὰ
 τῆς στρατιᾶς κατέβαινε διαγωνισόμενος· Κωκαλῆς δὲ αὐθις
 πρὸς ἐκατέρους ἐπιφοιτῶν τὸ δοκεῖν μὲν περὶ εἰρήνης, διε-
 λέγετο, τῇ δ' ἄληθείᾳ παρώξυνε πρὸς μάχην. Διαλεχθεὶς δὲ
 καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῶν λόχων, κρύφα διέφθειρε καὶ κατέπειθε
 μὴ μάχεσθαι, ἀλλὰ γενομένης συμβολῆς, πρῶτους καδ' αὐ-
 τοὺς θέσθαι τὴν τροπὴν. ἐπεὶ δὲ τοιαῦτα ὠκονόμητο, τὸν
 C δῆμον αὐτοῖς ἐπῆγεν, ἄχρι τότε μήπω φανερός γεγενημένος
 ὅτι πολεμεῖ. ἐπεὶ δὲ ἐγγὺς ἦσαν καὶ ἠκροβολίζοντο, οἱ στρα-
 τιῶται οὐκ ἔφασαν δεῖν πρὸς ὁμοφύλους μάχεσθαι, οὐδὲ τοὺς 10
 οἰκείους ἀποκτείνειν, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἄκραν ἀναχωρεῖν, ἐνὸν
 ἀκινδύνως σώζεσθαι· καὶ ἅμα ἀνεχώρουν, συνείποντο δὲ ἀ-
 νάγκη καὶ οἱ ἄλλοι. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο πρὸς τῇ ἄκρᾳ, Ἀπό-
 καυκος μὲν εἶδετο πρὸ τῶν τειχῶν ἀμύνεσθαι καρτεροῦντας,
 (ἦν γὰρ καὶ τὸ χωρίον ἐπιτηδεῖως ἔχον πρὸς ἱππηλασίας,) ἡ 15
 στρατιὰ δὲ οὐκ ἔφασαν δεῖν, ἀλλ' ἔνδον εἰσιεῖναι καὶ ἀμύ-
 νεσθαι ἀναβάντας ἀπὸ τῶν τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ἔνδον ἦσαν, πα-
 D δρακαλούμενοι αὐθις ἐπὶ τὰ τεῖχη ἀναβαίνειν καὶ ἀμύνεσθαι
 οὐκ ἠθέλησαν, μὴ εἰδέναι φάσκοντες τειχομαχεῖν, μηδὲ κτεί-
 νειν τοὺς οἰκείους ἢ κτείνεσθαι, ἀνάγκης μηδεμιᾶς ὑποῦ- 20
 σης. Ἀπόκαυκος δὲ μετὰ τῶν ἄλλων, ἐπεὶ τὴν προδοσίαν κα-
 τενόουν καὶ τὸν κίνδυνον περιστηκότα συνεώρων, ὠρμητο
 φεύγειν ἔξω τειχῶν. συνέβη δὲ τὸν τὰ κλειθρα τῆς ἄκρας
 κατέχοντα τῶν Ζηλωτῶν ἕνα εἶναι, ὃς ἐπεὶ διχαστατοῦντας
 εἶδε καὶ ὠρμημένους φεύγειν, συνείς τὸ μέλλον, ἀπεκρύ- 25

eos inflammabat. Duces item allocutus clam eos corrumpebat et
 a conflictu dehortabatur, suadebatque, ut eo coepto, primi terga da-
 rent. His ita compositis, populum in eos ducit. Ac tum primum
 hostem esse patuit. Cum propiores iam iacula torquerent, milites
 dicere, contra populares non pugnandum, neque domesticos occiden-
 dos, sed in arcem, ut in tutum perfugium, recedendum, ac simul
 recedere, quos alii vellent nollent sequebantur. Ad eam ut venerunt,
 Apocachus orare, uti ante muros obversi hostem pugnando susti-
 nerent: erat namque locus equestri proelio idoneus. Milites detre-
 ctare affirmareque, ingrediendum, et muris conscensis, inde hostem
 propellendum. Ubi iutus fuerunt, rogati, ut muros adscenderent impe-
 tumque hostilem inde arcerent, noluerunt dicentes, nescire se de
 muro pugnare, neque cives suos sine ulla causa velle occidere aut
 ab illis occidi. Apocachus et ceteri, cum prodicionem perspicerent
 periculumque praesens animadverterent, fugam extra arcem arripere
 cogitabant. Forte fortuna claves arcis penes Zelotam erant, qui ut
 dissidium et ad fugam inclinatos vidit, futuri providus eas abscon-
 dit. Duabus autem portis arcis longius inter se distantibus, Apo-

πιετο τὰ κλειῖθρα ἔχων. πολὺ δὲ τῶν πυλῶν ἑκατέρων τῆς A.C. 1346
 ἄκρας ἀλλήλων διεχουσῶν, Ἀπόκαυκος μὲν μετὰ τῶν ἄλλων
 ἐχώρουν ἐπὶ τὴν ἐξάγουσαν τῶν τειχῶν. ἐπεὶ δὲ ἦν κεκλει-
 σμένη, ἐπεχείρουν διακόπτειν· ὁ δῆμος δὲ ὁ τῆς ἄκρας, (πό-
 5 λει γὰρ τιμὴ ἔοικε μικρῆ καὶ οἰκήτορας ἰδίους ἔχει,) οὐκ εἶπον P. 679
 διαδιδράσκειν ἐπαγαγόντας αὐτοῖς τὸν δῆμον, ἀλλ' ἔνδον μέ-
 νοντας ἀμύνεσθαι τοὺς ἐπιόντας μετ' αὐτῶν. ἐν ᾧ δὲ ταῦτα
 ἐτελεῖτο, ὁ δῆμος πῦρ ἐνίεσαν ταῖς πύλαις τῆς ἄκρας ταῖς
 πρὸς τῇ πόλει, ἐπεὶ μηδεὶς ἤμύνετο. Στρατήγιος δὲ ὁ τὰ κλει-
 10 θρα ἔχων (οὕτω γὰρ ὠνόμαστο,) ἤνοιγεν ἐλθῶν, καὶ ὁ δῆ-
 μος εἰσεχεῖτο, καὶ αὐτίκα μὲν πρὸς ταῖς πύλαις δύο τῶν πο-
 λιτῶν ἀπέσφαξαν, ἔπειτα πρὸς ἀρπαγὴν ἐτράποντο ὄπλων
 τε καὶ ἵππων. Ἀπόκαυκος γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι, ὅτι ἐάλωσαν
 ἰδόντες, ἐπεὶ μὴ φεύγειν ἦν, τῶν ἵππων ἀποβαίνοντες καὶ
 15 ἀποδύομενοι τὰ ὄπλα κατεκρύπτοντο, ἐλάνθανον δὲ ὀλίγοι,
 τοὺς πλείους δὲ ἀποδύοντες κατέλειπον γυμνοὺς. Κωκαλῆς
 δὲ καὶ Παλαιολόγος περιεποιῶντο τοὺς στρατιώτας καὶ B
 ἐκέλευον μὴ ἀποδύειν· ἅμα δὲ καὶ τοὺς ἵππους εὐρίσκοντες
 παρείχοντο ἑκάστῳ, ἀμειβόμενοι τῆς προδοσίας, ἅμα δ' ὅτι
 20 καὶ ὄρκους αὐτοῖς πρότερον παρείχοντο, ὥς οὐδὲν πείσονται
 δεῖνόν, ἂν τοὺς ἄλλους προδιδώσιν. οὕτω μὲν οὖν τὸ Καν-
 τακουζηνῶ τοῦ βασιλέως μέρος προδοθὲν ὑπὸ τῆς στρατιᾶς
 ἤττητο κατὰ κράτος. Κωκαλῆς δὲ καὶ Παλαιολόγος τὸν
 μὲν δῆμον ἐξήλανον τῆς ἄκρας· ἤδη γὰρ διήρπαζον καὶ τὰ

19. παρείχοντο P.

cauchus cum aliis sociis ad eam, qua e moenibus egressus est, acces-
 sit: quam cum clausam invenirent, diffindere tentaverunt. At popu-
 lus arcis (erat siquidem instar parvae urbis propriosque habebat
 incolas) fugam eos capessere et se populo urbano, quem superduxis-
 sent, prodi non sinebat, sed oppugnantibus intus eos secum resi-
 stere volebat. Haec dum fiunt, populus urbanus foris ignem por-
 tac arcis versus urbem, quandoquidem nemo propugnabat, implicat.
 Claviger Strategius (hoc enim illi nomen) accurrens aperit, populus
 se infundit, subitoque in ipso aditu cives duos trucidat: deinde ad
 arma equosque diripiendos convertitur. Apocachus et socii captos
 se adspicientes, quoniam fuga excluderentur, de equis descendunt,
 armis depositis se occulunt, pauci tamen latuerunt, plures ab ho-
 stibus despoliati armis nudi relictis sunt. Cocalas et Palaeologus
 milites tuebantur et eos vetabant spoliari: quosque inveniebant
 equos, singulis donabant, tum ut pretium proditionis, tum quod in-
 rassent ipsis nihil mali illaturos, si ceteros prodidissent. Sic itaque
 Cantacuzeni pars a militibus prodita vi devicta est. Cocalas et Pa-
 laeologus populum, iam etiam incolas arcis diripientem, expulerunt:

A. C. 1346 τῶν ἐγχωρίων, αὐτοὶ δὲ περιμείναντες ἄχρι νυκτός, τοὺς
 C μὲν στρατιώτας πάντας οἴκαδε ἀπέπεμπον καὶ τινὰς τῶν
 φίλων αὐτοῖ διέσωζον· Ἀπόκαυκον δὲ καὶ τῶν πολιτῶν ὀλί-
 γῳ ἐλάσσους ἑκατὸν κατέκλεισαν ἐν δεσμοτηρίῳ πρὸς τῇ
 ἀκροπόλει καὶ φρουρὰν ἐπέστησαν αὐτοῖς. ἡμῖα δὲ ἕω εἰς 5
 V. 54 τὴν ἐπιούσαν καὶ ἡ ἐκ Βεῤῥόιας στρατιὰ παρῆν. ἐπεὶ δὲ
 ἐπόθοντο, ὡς ἀλοῖεν οἷς ἦγον συμμαχεῖν, καταδραμόντες ἐλη-
 ῖσαν τὸ τινα ὀλίγα, καὶ ἀνέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν. περὶ μέ-
 σην δὲ ἡμέραν φήμη τις προσέπιπτεν ἀθρόον πρὸς τὴν πό-
 λιν, ὡς οἱ δεσμῶται πάλιν τὴν ἄκραν κατασχόντες τὴν ἐκιο
 Βεῤῥόιας στρατιὰν εἰσδέχονται. ἐλέγετο δὲ, ὡς τῶν Ζηλω-
 D τῶν τινες τὰ τοιαῦτα καταφεύσαιτο ἐπὶ τῷ ἀποκτείνειν τοὺς
 δεσμώτας, καὶ ὁ δῆμος αὖθις τὰ ὄπλα ἀναλαβόντες ἐχώ-
 ρουν πρὸς τὴν ἄκραν ὑπὸ τε θυμοῦ καὶ οἴνου στρατηγοίμε-
 νοι. οἱ πρὸς τῇ ἄκρᾳ δὲ δεισαντές τὴν ἔφοδον τοῦ δήμου, 15
 μὴ τὰ ὄντα ἔνδον διαρπάσωσι γενόμενοι, ἀπέκλεισαν τὰς
 πύλας· ἀναβάντες δὲ ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐδέοντο μὴ διαφθεῖρειν
 σφᾶς, ὡς πᾶν ποιήσοντας τὸ κελευόμενον. οἱ δ' ἐκέλευον
 τοὺς δεσμώτας ἄγειν καὶ κατακρημνίζειν πρὸς αὐτοὺς, καὶ
 αὐτίκα οἱ δεσμῶται ἤγοντο γυμνοί. καὶ πρῶτον μὲν Ἀπό-20
 καυκος κατεκρημνίσθη· οὕτω δὲ συμβὰν ὀρθὸς ἔσθη καὶ
 ἔμεινεν ἐπιπολὺ, μηδενὸς προσάπτεισθαι τολμῶντος. ἔπειτά
 τις προσελθὼν τῶν Ζηλωτῶν, καὶ μαλακίαν τῶν ἄλλων κα-
 τηγορήσας, ἀπέτεμεν αὐτὸς τὴν κεφαλὴν μαχαίρᾳ. εἶτα καὶ

8. οἰκίαν M.

ipsi usque ad noctem exspectantes, dimissis domum militibus, ami-
 cos quosdam servarunt: Apocauchum et cives paulo infra centum
 in arcis carcere, apposita custodia, clauserunt. Sequenti diluculo
 auxiliarii Berrhoea affuerunt: qui, ut acceperunt captos esse quorum
 gratia veniebant, cum mediocri populatione domum redierunt. Circa
 meridiem rumor quidam urbem afflavit, vinctos, rursum arce occu-
 pata, Berrhoeense subsidium intromittere: quem Zelotae ad necem
 illis curandam ementiti ferebantur. Populus de integro ad arma ire,
 atque ad arcem, vino ac furore ducibus, procedere. Arcis indige-
 nae impetum ac direptionem rebus suis metuentes portas occludunt:
 in muros ascendunt: misericordiam rogant, facturi quidquid
 tandem iuberentur. Iussi vinctos adducere et ad ipsos praecipites
 dare. Protinus nudi adducuntur. Ac primus quidem Apocauchus
 praecipitatur, qui forte quadam erectus stetit, ac nemine audente
 illum contingere, diu sic mansit. Postea unus de Zelotis mollitiam
 aliis exprobrans accedit, caput ei a cervicibus gladio abscondit.
 Deinde ceteri quoque circumfusi totum corpus vulneribus con-
 sauciant. Post haec non uno, sed pluribus locis reliqui, Zelotis no-

οἱ ἄλλοι περιστάντες κατέτρωσαν τὸ σῶμα ὄλον. ἔπειτα καὶ A.C. 1346
 τοὺς ἄλλους ἐρῴϊπτον ἀπὸ τῶν τειχῶν, ἀπαιτούντων ὄνο- P. 680
 μαστὶ τῶν Ζηλωτῶν, οὐκ ἐφ' ἓνα τόπον, ἀλλ' ἐπὶ πλείους.
 καὶ ὁ δῆμος Θηριωδῶς καὶ ἀπανθρώπως κατηκόντιζον περι-
 5στάμενοι· ἐνίων δὲ ἀπέτεμνον καὶ κεφαλὰς, καὶ πάντασ οὗ-
 τως ὡμῶς ἀπέκτειναν πλὴν ὀλίγων λίαν, οἳ ὑπὸ τῶν τὴν
 ἄκραν οἰκούντων κατεκρούποντο. παῤῥησαν δὲ καὶ Κωκαλᾶς
 καὶ Παλαιολόγος ἀποσφαττομένων, καὶ ἐδόκουν μὲν πρὸς τὰ
 πραττόμενα δυσχεραίνειν, ἀνακόπτειν μὲντοι τὴν ὁρμὴν τοῦ
 10δῆμου ὑπεκρίνοντο μὴ δύνασθαι· ἔπειτα ἐκεῖθεν ὁ δῆμος
 ἐτρέπετο πρὸς τὰς οἰκίας καὶ ἀπέκτειναν καὶ ἄλλους τινὰς
 τῶν πολιτῶν· ἐλθόντες δὲ καὶ πρὸς τὴν οἰκίαν Κωκαλᾶ, τῶν B
 Ζηλωτῶν ἐναγόντων, τὸν Φαρμάκην ἤτουν ἐκεῖ κατακρυπτό-
 μενον ὑπ' ἐκεῖνου· ὃς Κωκαλᾶ τῆς γυναικὸς ἀδελφῆ συνή-
 15κει, μέγα δὲ ἐδυνήθη παρὰ Ἀποκαύκῳ ἄρχοντι καὶ πλείστα
 ἐκάκωσε τοὺς Ζηλωτὰς. δεύσας δὲ ἐκεῖνος, μὴ ὑπὸ τοῦ δῆμου
 διαφθαρεῖ, παρέδωκε τὸν συγγενῆ, καὶ ἀνῆρέθη εὐθύς ὑπὸ
 τοῦ δῆμου. ἐλέγετο δὲ καὶ στέατος ἀνθρωπίνου ἄψυσθαί
 τινὰς τῶν τοῦ δῆμου τότε. ἀνατεμνομένων γὰρ τῶν ἀποκτει-
 20νομένων, τὰ ἔγκατα ἐξεχεῖτο. ὧν τις ὑπ' ἄκρας ἀναισθησίας
 καὶ ἀναλησσίας στέαρ συναγαγὼν οἴκαδε ἀπήγαγε· τὴν γυναῖκα
 δὲ μὴ εἰδυῖαν ὄθεν εἶη, νομίσασάν τινος ἐτέρου εἶναι ζῶου,
 ἤδυσμα τῇ χύτρῳ προσεμβαλεῖν, μετὰ δὲ τὸ φαγεῖν αἰσθέ- C
 σθαι, τοῦ ἀνδρὸς ὡς εἶη ἀνθρώπινα εἰπόντος. οὕτω μὲν

minatim petentibus, de muro praecipites aguntur: quos circumsistens populus, ferina quadam immanitate sagittis configit, quorumdam etiam capita praecidit. Ita omnes crudelem in modum praeter paucos, quos incolae arcis absconderant, interierunt: quorum neci Cocalas et Palaeologus praesentes, se rem-aegrius ferre, furorem tamen populi cohibere ac reprimere haud posse, simulabant. Qui deinde in aedes involans alios iusuper cives contrucidavit. Cum ad domum Cocalae, Zelotis praeceuntibus, venissent, Pharmacen (quicum nupta erat soror uxoris eius, quemque ipse occultaverat, et qui apud Apocauchum praefectum auctoritate multum valuerat et Zelotas mire afflixerat,) sibi dedi postulant. Cocalas vitae suae timens affinem tradit, quem continuo interficiunt. Aiebant tum plebeios quosdam humanum adipem gustavisse. Nam cum, dissectis occisorum corporibus, viscera effunderentur, quidam summo stupore et indolentia collectum adipem domum portavit. Uxor ignorans unde, et alterius animantis esse opinata, ad cibum suaviter condiendum in ollam iniicit, ac post epulas demum viro narrante, humanum adipem se comedissee discit. Sic Thessalonica se imperatori volens adiunxit, iterumque, Palaeologo et Cocala auctoribus, ad arma rediit,

- A. C. 1346^h Θεσσαλονίκη προσεχώρησε βασιλεῖ ἑκοῦσα, καὶ πάλιν εἰς τὸν πόλεμον ἐξετράπη ὑπὸ Παλαιολόγου καὶ Κωκαλιᾶ, καὶ τοιαῦτα ἐτολμήθη πῦσαν ὑπερβαίνοντα ὠμότητα, καὶ τὸ Καντακουζηνῶ τοῦ βασιλέως σκάφος ἀντανδρον κατέδου. ἐκεῖνος δὲ μετὰ τὴν ἐν Ἀδριανουπόλει τῆς ἰδίας στεφηφορίας ἐορτὴν⁵ Ματθαῖον μὲν τὸν υἱὸν κατέλιπεν ἐπὶ τῆς Θράκης ἔχοντα στρατιάν, τὰς τε πόλεις πολιορκήσοντα τὰς Βατάτζη συναποστάσας, καὶ Ἱέρακι ἀντιστησόμενον· ἦχε γὰρ ἐκ Βυζαντινῶν στρατιωτίας ὀλίγους ἔχων ἐπ' ἐκείνας τὰς πόλεις στρατηγός· ᾧ καὶ συμβαλὼν ὁ τοῦ βασιλέως ἐνίκησεν υἱὸς μόλις δια-10 δράντα τὸ ἀλῶναι· οἱ γὰρ συνόντες πάντες οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δ' ἐάλωσαν παρὰ τὴν μάχην. ἔπειτα δὲ καὶ τὰς πόλεις παρεστήσατο καὶ ὑπήγαγε τῷ πατρὶ βιασόμενος τοῖς ὅπλοις.
- P. 681 Γε'. Βασιλεὺς δὲ εἰς Σηλυμβορίαν ἐλθὼν τοῖς ἐν Βυ-
V. 543 ζαντιῶ φίλοις κρύφα διελέγετο· ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἦνεν ὧν¹⁵ Β ἐβούλετο, ἀθῆτις ἀνέστρεφεν εἰς τὴν Ἀδριανουῦ. ὑπὸ δὲ τοῦς αὐτοῦς χρόνοις καὶ Μαρτῖνος μετὰ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως πατριάρχου, ὃν ὁ Πάπας εἶωθε χειροτονεῖν μετὰ τὴν διαίρεσιν τῆς ἐκκλησίας, οἷα δὴ τῆς πόλεως Λατίνοις προσηκούσης, ὅτι ὑπ' αὐτοῖς ἐγένετό ποτε, ἅμα δυοκαίδεκα τρι-20 ἡρεσιν, ἦλθον εἰς τὴν Σμύρνην, καὶ πρότερον ὑπὸ τῶν Λατίνων κατεχομένην. πατριάρχῃ δὲ ἐδόκει δεῖν εἰς τὸν κατὰ Σμύρναν ἐξελθόντα ναὸν, ἐν ᾧ πάλαι ἡ μητρόπολις ἦν, τὴν C θείαν μυσταγωγίαν ἐκτελέσαι, καὶ ἐκέλευε τὴν στρατιάν ὀπλισαμένην ἔπεσθαι. Μαρτῖνος δὲ ἐκόλυε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν²⁵

21. τὴν om. P.

et haec ibidem omni crudelitate crudeliora designata sunt navisque Cantacazeni cum ipsis vectoribus summersa periit: qui post coronationis suae apud Adrianopolim diem festum, Matthaicum filium in Thracia cum copiis, urbes, quae cum Batatze defecerant, obsessurum et Hieraci Byzantio cum parva manu ad illos venienti se oppositurum reliquit. Eum Matthaeus congressus devicit, militibus eius universis partim concisis, partim captis: nec multum absuit, quin ipse quoque dux caperetur. Insuper oppida armorum terrore ad deditionem coegit ac patri subiecit.

95. Imperator Selybriam cum venisset, cum amicis, qui erant Byzantii, arcane suum negotium agebat: sed nihil efficiens Adrianopolim rediit. Sub idem tempus Martinus cum patriarcha Constantinopolitano, (quem papa eligere consuevit, post divisam ecclesiam, velut urbe ad Latinos adhuc pertinente, quia sub ipsis aliquando fuit,) duodecim triremibus Smyrnam appulsus est, quam et prius Latini possederant. Patriarchae placuit in Smyrnuense tem-

ναυάρχων, διακεκινδυνευμένα τολμῶν ἰσχυριζόμενοι. ἐπεὶ Ἀ. C. 1346
 δὲ οὐκ ἐπέθετο, εἶποντο ἀνάγκη. καὶ γενομένῳ πρὸς τὸν
 ναὸν καὶ τὴν μυσταγωγίαν τὴν θείαν ἐκτελοῦντι ἐπῆλθεν
 Ἄμουρ μετὰ τῆς στρατιάς. καὶ τὸ μὲν ἄλλο στράτευμα τῶν
 5 Λατίνων διεσώθη ἀναχωρῆσαν πρὸς τὸ φρούριον, ὃ κατεῖ-
 χον, ἐπεὶ τοὺς Πέρσας εἶδον ἐπιόντας· πατριάρχης δὲ τὴν
 ἱερὰν στολὴν ἐνδεδυμένος ἀπεσφάγη ὑπὸ τῶν Περσῶν καὶ
 Μαρτίνος καὶ ἄλλοι τῶν ἐπιφανῶν ὀλίγοι. ἐν δὲ τοῖς χρό-
 νοις τούτοις καὶ τῶν ἐν Γεννοῦ εὐγενῶν τινες δύο καὶ
 10 τριάκοντα πληρώσαντες οἰκείους ἀναλώμασι τριήρεις ἐπέ- D
 πλευσαν τῇ Χίῳ καὶ ἐπολιόρκησαν χρόνον οὐκ ὀλίγον, καὶ
 τειχομαχίας τε πολλὰς ἐποίησαντο καὶ καρτερὰς καὶ μηχαν-
 νήματα προσῆγον. ἦννον δὲ ἀπὸ τῶν τοιούτων ὀλίγα ἢ οὐ-
 δέν. οἱ γὰρ Χῖοι ἠμύνοντο τοὺς Λατίνους καρτερῶς, ἐνδεία
 15 δὲ πεισθέντες καὶ λιμῶζαντες, ἐπεὶ ἐπικουρίας οὐδεμιᾶς
 ἐτύγγανον παρὰ Ῥωμαίων, προσεχώρουν τοῖς Λατίνοις καὶ
 παρέδωκαν τὴν πόλιν ὑπ' ἀνάγκης. ἡ βασιλὶς δὲ ἠριᾶτο μὲν
 δεινῶς, τῆς Χίου πολιορκουμένης, βοηθεῖν δὲ οὐκ εἶχε· χρη-
 μάτων τε γὰρ οὐκ εὐπόρει πρὸς τσαυτὴν δύναμιν, ὥστε
 20 στόλον ἀντιρῶσον τῷ Λατίνων ἐξαρτύειν, καὶ τὸν διοική-
 σοντα καλῶς καὶ ὡς προσῆκε τὰ πράγματα οὐκ εἶχε· πάν-
 τες γὰρ, ὅσοι ἦσαν ἀξιόλογοι Ῥωμαίων, ἐν δεσμοτηρίοις κα-
 τεκλείοντο. ὅμως τινὰς ὀλίγους ἐφοπλίσαντες οἱ ἄρχοντες P. 68a

6. εἶδεν M. 8. οἱ ἄλλοι M. 23. ὀλίγας M. ἐφοπλί-
 σαντες P.

plum, olim metropolitanum, ingredi et illic sacris operari, iussit-
 que milites armatos sequi. Martinus et alii navarchi factum hoc,
 ut periculo non carens, dissuadebant. Dum necessitati parere non
 vult et in aede sacrificium facit, Amurius cum armatis supervenit.
 Et milites quidem Latini cernentes Persas invadere ad castellum
 suum confugientes, mortem evaserunt: patriarcha vero sacris indutus
 vestibus una cum Martino paucisque nobilibus a Persis obtrunca-
 tus est. Per idem tempus Genuenses nonnulli nobili loco nati,
 duabus et triginta triremibus sua impensa instructis, Chium navi-
 garunt eamque non parum diu obsederunt et muros saepe, admo-
 tis etiam machinis, valide oppugnarunt. Verumtamen Chiis fortiter
 se tuentibus, nihil aut parum profecerunt. Cum autem victus inopia
 premerentur nullumque a Romanis auxilium adventaret, Latinorum
 se potestati permittentes, urbem coacti tradiderunt. Imperatrix quam-
 quam Chio obsessa mirifice angeretur, ferre tamen opem nequibat:
 nam nec pecunia contra tantas vires in promptu erat, ut classem La-
 tinorum classi aequalem compararet, et bonum ac peritum eius du-
 ctorem non habebat: omnes siquidem, qui inter Romanos eminebant,

- A.C. 1346 τριήρεις, Φακεωλάτον ἐπεμψαν συνάροντα τότε τοῖς ἄλλοις, (ἦν γὰρ Κιννάμου τοῦ μυστικοῦ συνοικῶν ἀδελφῆ τῆς γυναικός,) οὐχ ὥστε ἀντιτάττεσθαι Λατίνοις· οὐκ ὀλίγου γὰρ ἀπέδει πρὸς τὴν ἐκείνων δύναμιν· ἀλλ' εἰ δύναιτο τρόπῳ δῆ τιμῃ οἶτον εἰσάγειν εἰς τὴν Χίον. Φακεωλάτος δὲ ἐπεὶ κα-5
ταπλέων ἐπύθετο τὴν Χίον ἑαλωκυῖαν, ἀνέστρεφεν εὐθύς· καὶ ὀλκάδι ἐκ Γεννοῦας περιτυχῶν μεγάλῃ ἐκράτησε μάχῃ καὶ ἀπέκτεινεν οὐκ ὀλίγους τῶν Λατίνων μαχομένους καὶ διήρπασε τὰ χρήματα. πυθόμενοι δὲ οἱ ἐν Γαλατῶ ὁμόφυ-
V. 544 λοὶ ψήφισμα ἔγραψαν ἀποκινῶνται Φακεωλάτον, οἳ ἂν τις συν-10
Βτύχοι, καὶ μηδένα κρίνειν φόνου, καὶ διέμεινεν αὐτοῖς ἢ πρὸς ἐκείνον ἔχθρα ἄχρι τελευτῆς. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ ἑώρα μόνην τὴν Κωνσταντίνου πόλιν αὐτῇ περιλειπομένην, (αἱ γὰρ ἄλλαι σχεδὸν πᾶσαι προσεχώρησαν βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ,) πρὸς Μπαλίκαν τινὰ τοῦ Καρβωνῶ ἄρχοντα πέμψασα πρεσβείαν¹⁵ ἔδειτο βοηθεῖν. ὁ δὲ ἀσμένως τε ἐδέξατο τὴν πρεσβείαν καὶ Θεόδωρον καὶ Τομπροτίτζαν τοὺς ἀδελφούς, χιλίους στρατιώτας ἄγοντας ἐπιλέκτους, κατὰ συμμαχίαν ἐπέμπε τῇ βασιλίδι, οἳ καὶ τὰς κατὰ τὸν Πόντον παραθαλασσίους πόλεις διόντες ἐπείσαν ἀποστῆναι βασιλέως καὶ τῇ βασιλίδι προσ-20
χωρεῖν· ἤλπισαν γὰρ αὐτούς τι μέγα κατορθώσειν. καὶ ἡ
C βασιλεὺς ἐδέξατο τοὺς ἄνδρας μετὰ πολλῆς τῆς εὐμενείας καὶ τιμῆς, καὶ τὴν τε Ἀποκαύκου τοῦ μεγάλου δουκὸς θυγατέρα συνώκισε τῷ Τομπροτίτζα, καὶ στρατηγὸν ἀπέδειξε
3. ὀλίγον P. 10. ἦ P. 15. Μπαλίκα M.

carceribus attinebantur. Nihilominus archontes aliquot triremes armantes Phaceolatum collegam, (qui Cinnami mystici uxoris sororem habebat in matrimonio,) iis praefecerunt: non quidem ut se Latinis, quibus longe esset inferior, obiceret, sed ut commeatum in insulam, si quo modo posset, importaret. Phaceolatus ut Chium captam audivit, illico iter relegens et onerariae Genuensi occurrens acri pugna eam vicit, et complures Latinos occidit pecuniisque diripuit. Fama Galatam ad homophylos perlata, publico decreto impunitatem proposuerunt, si quis eum ubicumque ingularet, et usque ad mortem eius tamquam hostem oderunt. Augusta ut solam Constantinopolim sibi relictam vidit, (aliae namque urbes ferme ad unam in Cantacuzeni auctoritate erant,) a quodam Mpalice, Carbonae principe, per legatos auxilium petit. Is, legatione benigne admissa, Theodorum et Tomprotitzam fratres cum mille selectis militibus suppetias mittit: qui et maritimas ad Pontum urbes transeuntes, eas ab imperatore ad Augustam monitis et consiliis suis revocabant: sperabant enim, illos nescio quid magnum felici successu praestituros. Imperatrix eos admodum benevole et honoris-

τῆς Ῥωμαίων στρατιᾶς. ὁ δὲ τὴν τε οἰκείαν ἔχων καὶ τὴν A.C. 1346
 Ῥωμαίων ἐπεστράτευσεν Σηλυμβριανοῖς, βασιλέως Λιδυμο-
 τείχῳ ἐνδιατρίβοντος. Φακρασῆς δὲ ὁ πρωτοστράτωρ ὑπὸ
 βασιλέως ἐν Σηλυμβρία καταλειμμένος μετὰ στρατιᾶς, ἔχων
 5 καὶ τοὺς Σηλυμβριανοὺς, συνεπλέκετο τοῖς περὶ Τομπροτί-
 τζαν ἐξεληθῶν καὶ ἐνίκα κατὰ κράτος. ἄπειρος γὰρ ὢν ὁ
 Τομπροτίτζας τῶν χωρίων ἐστρατήγησε κακῶς, εἰς τὰ φρούρα
 καὶ στενοχωρίας καὶ ἀμπέλους τοὺς ἰππέας ἐμβαλὼν· ὅθεν D
 ἠττηθέντες ὀλίγοι μὲν ἀπέθανον κατὰ τὴν μάχην, ἐάλωσαν
 10 δὲ πολλοὶ ὀλίγων, διαδραῖναι δυνηθέντων. ὢν τοὺς ἐπιφανε-
 στέρους δῆσαντες εἶχον ἐν φρουραῖς· τοὺς δ' ἄλλους ἀποδύ-
 σαντες ἀπέλκον. ἦλθε δὲ καὶ ὁ Τομπροτίτζας ἐγγὺς ἀλῶ-
 ναι, ὅμως διαδραῖναι δυνηθεὶς ἀνέστρεφε κατησχυμμένος.
 μετὰ τὴν ἤτταν δὲ ἐκείνην Τομπροτίτζας μὲν ὑπελείπετο ἐν
 15 Βυζαντίῳ ἤδη γυναικὰ ἔχων ἐκ Ῥωμαίων καὶ τιμῆς ἀπέλαυε
 παρὰ βασιλίδος τῆς Ἀσίας· Θεόδωρος δὲ ὁ ἀδελφὸς ἀνέ-
 στρεφεν εἰς τὴν οἰκείαν, τὴν ὑπολειμμένην ἔχων στρατιάν.
 μετὰ τοῦτο δὲ Ὀρχάνης πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα
 πρεσβείαν πέμψας ἤξιον ἐκδοῦναι οἱ πρὸς γάμον τὴν θυγα-
 20 τέρην· ἐπηγγέλλετό τε, εἰ παράσχοιτο, προθύμως συμμαχήσειν P. 683
 κατὰ παντὸς πολεμίου τοῖς Ῥωμαίοις· οὐκέτι γὰρ ἔσσειν
 σύμμαχον καὶ φίλον, ἀλλὰ υἱὸν, καὶ προθύμως δουλεύσειν
 αὐτόν τε καὶ τὴν σύμπασαν στρατιάν, οἳ ἂν κελύοι. βασι-
 λεὺς δὲ οὔτε ἀπέπατο τὴν πρεσβείαν, οὔτ' εὐθύς συνέθετο
 25 πρὸς τὴν ἐπιγαμίαν, ἀλλὰ προσηνῶς τε καὶ ἡμέρως τοῖς πρέ-
 17. οἰκίαν P. 18. δὲ om. P.

fice exceperit, et Apocauchi, magni ducis, filia Tomprotitzae in coniugium sociata, ducem eum Romani exercitus creavit, qui suas copias cum Romanis coniunctas, imperatore Didymotichi degente, in Selybrianos duxit. Phacrasas autem protostrator ab imperatore Selybriae cum praesidio relictus, Selybrianis adiunctis, egressus oppido, Tomprotitzam eximia virtute devicit. Imperitus enim ille locorum equitatum per fossas et angustias et vineta ducebat: unde superati in conflictu pauci cadebant, multi capiebantur et vix aliqui effugiebant. Captorum illustriores vincti custodiis mandabantur, alii spoliati dimittebantur, propemodumque et Tomprotitzas ipse captus est. Sed fugae commoditatem nactus, cum ignominia rediit. Post eam cladem ipse Byzantii, iam uxore Romana potitus, subsedit ac pro dignitate ab imperatrice tractatus est: Theodorus frater cum reliquiis militum domum remigravit. Secundum haec Orchanes, ad imperatorem missis oratoribus, eius filiam uxorem poscit: quam si libenter dederit, contra quemvis Romanorum hostem auxilia promittit: nec tam de cetero fore socium et amicum, quam filium, impigreque illi cum omni-

A.C. 1346 σβεσι χρηματίσας καὶ δῶρα παρασχόμενος, νῦν μὲν ἔλεγε μηδὲν ἀποκρινεῖσθαι, ὕστερον δὲ ὀλίγῳ πέμψας πρεσβείαν τὴν ἀπόκρισιν ποιήσεσθαι. οἱ μὲν οὖν Ὁρχάνη πρέσβεις ἀνέστρεφον εἰς τὴν οἰκίαν. βασιλεὺς δὲ μετὰ τῶν οἰκείων καὶ τῶν ἐν τέλει ἐβουλεύετο περὶ τοῦ γάμου, εἰ χρὴ τὴν5 Βθυγατέρα τῷ Ὁρχάνη ἐκδιδόναι, καὶ πάντες ὥσπερ ἐκ συνθήματος κράτιστον εἶναι ἔλεγον Ὁρχάνην ἔχειν σύμμαχον καὶ φίλον βέβαιον. βασιλεὺς δὲ καὶ πρὸς Ἀμύρον πρεσβείαν πέμψας, εἰ δοκοίη βέλτιον εἶναι καὶ αὐτῷ τὴν θυγατέρα συν-οικίξειν ἐπνυθάνετο Ὁρχάνη. ὁ δὲ ἄριστον ἡγήετο καὶ συν-10 εβούλευε δέχεσθαι τὸ κῆδος. μάλιστα γὰρ αὐτῷ λυσitteλεῖν τὴν φιλίαν καὶ τὴν οἰκειότητα τοῦ βαρβάρου μεγάλη δύναμένου ὠφελεῖν κατὰ τῶν Ῥωμαίοις πολεμίων. εἰ γὰρ καὶ μὴ δέοιτο νυνὶ βαρβάρων πρὸς τὸν τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, τεταπεινωμένων ἤδη καὶ μὴ δυναμένων ἀντικαθίστασθαι ἀν-15 τῷ, ἀλλ' οὖν εἰ πᾶσα ἡ Ῥωμαίων ὑπ' αὐτὸν γένοιτο ἡγεμονία, πρὸς τοὺς ὁμόρους δυνάστας δεήσεισθαι τῆς Περσικῆς δυνάμεως, πολλὰ ἡδίκηκόςτας καὶ πολλὰς πόλεις καὶ χώρας τῆς Ῥωμαίων παρασπασαμένους. εἰδέναι μὲν οὖν ἔφασκεν, ὡς V. 545 οὐδ' ἂν εἴτι γένοιτο, τοσαύτην Ὁρχάνης εὐνοίαν ἐπιδείξεσθαι20 δύναιτο, ὅσην αὐτὸς πρὸς βασιλέα. ἀλλ' οὖν εὐχερῶς ἐκεῖνον ἔχειν βοηθεῖν. αὐτὸν δὲ πολλῆς δεῖσθαι πραγματείας διὰ ἀλλοτριίας πρὸς αὐτὸν ἰόντα γῆς. Ὁρχάνη δὲ τὴν ἀντι-

4. οἰκίαν P. 8. πολλὰς πόλεις καὶ add. M. 19. παρασπασμένους M.

bus copiis suis ubi voluerit, inserviturum. Imperator neque legationem sprexit, neque extemplo affinitatem amplexus est, sed leniter ac placide legatos allocutus ac donis etiam prosecutus, paulo post missa legatione Orchanum se responsurum promisit. Sic legati abierunt. Imperatore familiares et proceres super connubio filiae consulente, omnes quasi ex composito Orchanem solum et amicium fidelem habere, permagni interesse dixerunt. Id ipsum dein per legatos ex Amurio quaesivit: qui matrimonium istuc, ut optimum, approbavit, affinitatemque minime repudiandam censuit. Amicitiam enim et propinquitatem istam barbari, qui adversus hostes Romanorum multum posset, maximopere ipsi profuturam. Etsi enim in praesentia ad bellum contra homophylos iam depressos et ad resistendum imbecilles barbarorum ope non egeret, at certe si totius imperii Romani potens fuerit, contra vicinos dynastas, qui tanta ultro detrimenta dederint, multasque urbes ac regiones a principatu Romano avulserint, Persico robore opus habiturum. Affirmabat igitur, scire se, Orchanem neutiquam omnino tam effusam in imperatorem benevolentiam navaturum, quam ipse navasset: cetero qui illum non difficultet posse succurrere, cum sibi per ali-

πέραν Θοράκης ἤπειρον ὕφ' ἑαυτὸν πεποιημένῳ ῥάδιον εἶναι, A.C. 1346
 ὅτε βούλοιο, ῥαδίαν ποιῆσθαι τὴν ἐπικουρίαν. δι' ἃ συν-
 εβούλευε τὸ κῆδος ἐκτελεῖν, ὡς τὰ κράτιστα λυσιτελήσον
 τοῖς Ῥωμαίοις· κὰν μὴ καὶ πάνν κατὰ γνώμην ἦ, οὐδὲν δὲ
 ἕποιήσειν ἄξιον αἰτίας, εἰ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βεβασιλευκότων
 οὐκ ὀλίγοι Σκύθαις καὶ ἄλλοις τισὶ βαρβάροις τὰς θυγατέρας D
 ἐξέδωκαν τὰς ἑαυτῶν πρὸς τὸ λυσιτελοῦν τοῖς ὑπηκόοις. τοι-
 αῦτα μὲν ὁ Ἄμουρ παρήγει. βασιλεὺς δὲ τότε μέτριον
 τοῦ φρονήματος ἐθαύμαζεν Ἄμουρ, ὅτι Ὀρχάνην αὐτοῦ μάλ-
 10λον ὠμολόγει λυσιτελεῖν, καὶ τὸ ἄδολον καὶ καθαρὸν τῆς γνώ-
 μης, ὅτι ἃ ἐδόκει λυσιτελεῖν, οὐκ ἀπεκρύντετο, καὶ ἐπέιθετο
 πρὸς τὴν παραίνεσιν. πέμψας δὲ πρεσβείαν πρὸς Ὀρχάνην,
 τὴν τε θυγατέρα κατηγγυᾶτο, καὶ στρατιάν ἐκέλευε πέμπειν,
 ἣτις ἄξει τὴν γυναῖκα πρὸς αὐτόν. ὁ δ' ἔπεμπεν αὐτίκα
 15ναῦς τε τριάκοντα καὶ ἰππέας οὐκ ὀλίγους καὶ τοὺς ἐπιφα-
 νεστέρους τῶν ὑπ' αὐτόν. βασιλεὺς τε μετὰ τῆς στρατιᾶς P. 684
 Ῥωμαίων ὄση ἦν, ἦκεν εἰς Σηλυμβρίαν μετὰ γυναικὸς τῆς
 βασιλίδος καὶ τῶν θυγατέρων, καὶ ἐκέλευε πρὸ τῆς πόλεως
 ἐν τῷ πεδίῳ πρόκυψιν ποιεῖν ἐκ ξύλων, ἵν' ἐπ' αὐτὴν ἡ βα-
 20σιλέως νυμφενομένη θυγάτηρ σταῖσα πᾶσι γένοιτο καταφα-
 νῆς· οὕτω γὰρ ἔθος εἶναι τοῖς βασιλεῦσι ποιεῖν ἐπὶ ταῖς θυ-
 γατράσι πρὸς γάμον ἀγομέναις. ἔπειτα ἐκέλευε καὶ τὴν βα-
 σιλικὴν σκηρὴν ἐγγὺς ἰστάειν. ἐπεὶ δὲ ἦσαν παρεσκευασμένα,
 ἡ βασιλὶς μὲν μετὰ τῶν θυγατέρων ἐπὶ τῆς σκηρῆς ἠύλισται

2. πρὸς M.

enam provinciam multa cum difficultate ad eum veniendum sit: et
 qui sibi continentem e regione Thraciam respicientem subdidisset,
 nullo labore, quando vellet, opem allaturum. Has ob causas,
 quamvis alioqui non ita liberet, affinitatem, ut Romanis utilissi-
 mam, cum eo iungendam suadebat addens, in nullum crimen ideo
 incursurum, siquidem non pauci superiorum temporum imperatores,
 quo subditorum rationibus providerent, Scythiis et aliis quibusdam
 barbaris filias suas despondissent. Hoc fuit Amurii consilium. Cuius
 animi modestiam admiratus est imperator, quod confiteretur, Or-
 chanem se ipso amplius profuturum, et sincerum candidumque pec-
 tus, quod quae conducere putabat, non tacuisset. Itaque comple-
 ctens eius sententiam, per legatos Orchani filiam despondet hor-
 taturque, uti numerum militarem mitteret, qui sponsam adduceret.
 Qui naves triginta et equitum magnam vim atque e provincia
 sui viros nobilissimos illico misit. Imperator cum toto exercitu
 Romano, cumque uxore et filiabus Selybriam profectus, in planitie
 ante urbem tabulatum ligneum excitari iussit, super quo nuptura
 filia consistens conspiceretur ab omnibus. Hunc enim morem

A.C. 1346 τὴν νύκτα, καὶ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς στρατιᾶς. εἰς τὴν ὑστεραίαν δὲ βασιλὶς μὲν ἔμεινεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς μετὰ τῶν ἐπιλοίπων δύο θυγατέρων, Θεοδώρα δὲ ἡ νυμφευομένη ἐπὶ Βτὴν πρόκυψιν ἀνῆλθε, βασιλεὺς δὲ εἰστήκει ἔφιππος μόνος· οἱ δὲ ἄλλοι ἅπαντες πεζοί. οὕτω δὲ τῶν παραπετασμάτων 5 περιαιρεθέντων, (περικεκάλυπτο γὰρ ἡ πρόκυψις πανταχόθεν ὑφάσμασι σηρικοῖς καὶ διαχρύσοις,) ἀνεφαίνετο ἡ νύμφη. καὶ λαμπάδες ἦσαν περὶ αὐτὴν ἡμμέναι ἑκατέρωθεν, ἃς εὐνοῖχοι κατέχοντες ἐπὶ γόνυ κεκλιμένοι οὐκ ἐφαίνοντο. σάλπιγγες δὲ ἤχησαν ἐπιπλεῖστον καὶ αὐλοὶ καὶ σύριγγες καὶ ὄσα 10 πρὸς τέρψιν ἐξέυρηται ἀνθρώποις. πανσαμένων δὲ ἐκείνων, ἐγκώμια ἦδον οἱ μελωδοὶ ὑπὸ τινων λογίων πρὸς τὴν νύμφην πεποιημένα. ἐπεὶ δὲ πάντα ἐτελεῖτο τὰ βασιλέως προσήκοντα C θυγατράσιν νυμφευομέναις, τὴν τε στρατιὰν καὶ τοὺς ἐν τέλει πάντας καὶ Ῥωμαίων καὶ βαρβάρων ὁ βασιλεὺς εἰστίαι 15 ἐφ' ἡμέρας οὐκ ὀλίγας. ἔπειτα ἐξέπεμπε τὴν θυγατέρα πρὸς τὸν ἄνδρα μετὰ πολλῆς ὑποδεξάμενον τῆς ἡδονῆς, ἣ καὶ τῷ βαρβάρῳ συνοικοῦσα τῆς εὐκλείας τῶν πατέρων ἀξίαν ἑαυτὴν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι παρείχεται. οὐ μόνον γὰρ ἐκ τῆς συνδιατριβῆς ἐκείνων παρεβλάβη κατὰ τὴν πίστιν οὐδὲν, καί-20 τοι γε πολλὰ πολλάκις ἐπιχειρούντων μεταπεῖθειν, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν πρὸς τὴν ἀσέβειαν ὑπαχθέντων ἀνεκαλέσατο λό-

imperatores servabant in filiabus, cum ad nuptias abducendae essent. Deinde et imperatorium tabernaculum prope statui mandavit. Quibus paratis, imperatrix et filiae ibidem, imperator in castris noctem egit. Postridie imperatrice cum binis filiabus in tentorio manente, sponsa Theodora tabulatum conscendit, solo imperatore equo insidente, ceteris ad unum adstantibus. Tum peripetasmatis in circuitu ablatis, (erat enim tabulatum appensis ex omni parte aulaeis sericis et auro intertextis ornatum,) sponsa conspecta est, dextra laevaue accensis lampadibus, quas eunuchi in genua subsidentes tenebant. Resonabant tubae et tibiae ac fistulae plurimum, et quaecumque ad aures oblectandas ab hominibus instrumenta musica excogitata sunt. Iis tacentibus, cantores a poetis laudes in sponsam compositas modulabantur. Finitis solennibus universis, quae imperatorum filiabus, cum nuptum darentur, fiebant, imperator militibus et proceribus Romanis ac barbaris omnibus ad dies complures epulum dedit, atque ita demum filiam ad sponsum multo gaudio eam suscepturum misit. Quae quamquam barbaro nupta, sic vitam suam instituit, ut a maiorum suorum gloria non degeneraret. Nec enim solum ex illorum hominum convictu consuetudineque nullum in religione damnum fecit, licet multum ac saepe aliud ei persuadere conarentur, sed et multos ad impietatis diverticula impulsos ad veritatis semitam argumentorum vi revocavit.

γοις πείθουσα πρὸς τὴν αἴρεσιν τῆς ἀληθείας. οὕτω δὲ περὶ A.C. 1346
τὴν πίστιν ἀσφαλῶς πολιτευσαμένη καὶ τότε εἰς αὐτὴν ἤ-
κον ὑπὲρ αὐτῆς προκινδυνεύασα πολλάκις, οὐδὲ τῶν ἄλλων D
ἀγαθῶν ἡμέλει, ἀλλὰ πάση τρυφῇ καὶ πολυτελείᾳ χαίρειν
5 εἰποῦσα, τὰ ὄντα τοῖς πένησι διεδίδου, καὶ πολλοὺς τῶν
ἐπὶ δουλείᾳ παρὰ τῶν βαρβάρων ἀποδιδόμενων ἐρῴετο, χρυ-
σίον αὐτῇ παρέχουσα, καὶ πᾶσι σωτηρίας ἦν λιμὴν τοῖς δυσ- V. 546
τυχοῦσι Ῥωμαίων καὶ δεδουλωμένοις ὑπὸ τῶν βαρβάρων κα-
τὰ συγχώρησιν Θεοῦ. ἐκείνη μὲν οὖν οὕτω πρὸς ἅπασαν
10 ἰδέαν ἑναρέτου βίου παρ' ὅσον συνδιῆγε τοῖς βαρβάροις χρό-
νον ἐρῴετο αὐτήν.

75'. Ὑπὸ δὲ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἐκ τῶν κατὰ Πόν- P. 685
τον πόλεων Ῥωμαίοις ὑπηκόων Ἡρακλείας καὶ Ἀμαστρίδος B
κατάσκοποι ἐπέμφθησαν ἱερεὺς τις καὶ μοναχὸς, τὴν βασι-
15 λέως δύναμιν κατασκευάσαντες, ὁπόση τις οὔσα, οὕτως ἀκρι-
βέστατα Βυζάντιον δύναται πολιορκεῖν. οἱ δὲ, ἐπεὶ εἰς Ση-
λυμβρίαν ἦκον, Κοντοφραὶ ἐξενίζοντο τῷ πρωτοσεβαστῷ ὄντι
ἐπιτηδείῳ. ὁ δὲ αὐτοὺς προσῆγε βασιλεῖ καὶ τὴν αἰτίαν ἀ-
πήγγελλον, δι' ἣν τοῖς σφετέροις ἐπέμφθησαν πολίταις. βασι-
20 λέως δὲ ἡμέρωσ χρηματίσαντος αὐτοῖς καὶ εὐηγορητότος, ἐ-
πεὶ ἀναχωρεῖν πρὸς τὴν οἰκίαν ἔμελλον, τῶν βασιλείων ἐξι-
όντες, ὁρῶσιν τινα ἐν βασιλείοις διατρίβοντα, ᾧ ἐν Βυζαντίῳ C
μυστικὸν ἐώρων τὸν Κίνναμον, ἄρχοντα τότε τῶν πραγμά-

α. τὴν om. P. 6. παρὰ om. M. 18. ἐπιτιδείῳ P. 21. οἰ-
κίαν M. βασιλείων P.

Cum autem quod ad fidei mysteria attinet, tam constanter se gere-
ret ac pro sua parte frequenter cum periculo pro ea propugnaret,
alia interim virtutis decora non negligebat, sed omnes delicias ac
magnificentiam valere iubens facultates egentibus distribuebat, mul-
tosque barbaris in servitutem venditos, lytro persoluto ipsa redi-
mebat, et Romanis omnibus incommoda fortuna utentibus atque
in servitute a barbaris, Deo permittente, redactis, portus salutis
erat. Sic igitur illa quamdiu inter barbaros vixit, vitam suam ad
omne genus virtutis composuit.

96. Paulo post ex urbibus Romanorum ad Pontum, Heraclea,
et Amastride, sacerdos quidam cum monacho ad exercitum impera-
toris speculandum, quantus tandem esset, qui Byzantium sic ar-
ctissime obsidere posset, emissi sunt. Hi ut Selybriam venerunt,
a Contophre, cui cum protosebaste amicitia intercedebat, hospitio
sunt accepti, isque ad imperatorem eos adduxit, et quamobrem a
civibus missi essent, indicavit. Cum imperator benigne ipsis respon-
disset et benefecisset, iam palatio egredientes, ut domum redirent,
quendam illic conspiciunt, qui cum aliquando Byzantii Cinnamum

- A.C. 1346 των, διαλεγόμενον ἐν ἀπορρήτῳ. καὶ αὐτίκα Κοντοφραι ἐδή-
 λουν περὶ τοῦ ἀνθρώπου, παρήγουν τε ἀνακρίνειν τὴν αἰτί-
 αν τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ. Κοντοφραι δὲ τὸν ἄνθρωπον ἐκπλήτ-
 τειν βουλομένου εὐθὺς καὶ θρασύτερον τῶν ἱματίων ἀπτομέ-
 νου καὶ περιέλκοντος, μάχαιρα εὐρητο ὑπὸ θοιμάτιον κρυ-5
 πτομένη, δξύτητος μὲν καὶ ἀκμῆς οὐδεμίαν ἀπολείπουσα ὑπερ-
 βολὴν, κοιλότητος δὲ τινος καὶ ἀντιλαβὰς ἔχουσα κατὰ τὰ
 πλάγια, αἷς φάρμακα ἐνέκειτο τάχιστα διαφθεῖρειν τὸν προσ-
 ομιλήσοντα δυνάμενα. ἀνακρινόμενος δὲ ὁ ἄνθρωπος, ὅτι
 βούλοιο αὐτῷ ἢ μάχαιρα, ἐκ τῶν ἐν Βυζαντίῳ ἔφασκεν ἀρ-10
 Δχόντων ἐπὶ τῷ βασιλεῖα ταύτῃ τιτρώσκειν τῇ μάχαιρᾷ πεπει-
 σμένον ἦκειν. πέντε δὲ ἡμέρας ἐπὶ δέκα ἔχειν ἀφιγμένον,
 ἐν αἷς ἀπαξ εὐπορήσαντα ἐπιτηδεῖον πρὸς τὸ ἔργον χρόνου,
 αὐδῆς ἀποσχέσθαι δείσαντα τὴν βασιλέως ἀπειλὴν. μέσης
 γὰρ ἔφασκε νυκτὸς, βασιλέως ἐπιδημηκῶτος βασιλείοις, καὶ 15
 τῶν φώτων ὑπ' ἀνέμων ἐν χειμῶνος ὥρᾳ ἐσβεσμένων, τοὺς
 ἄλλους μὲν περὶ φώτων ἠσχολῆσθαι κομιδὴν καὶ θορυβεῖν, αὐτὸν
 δὲ καιρὸν νομίσαντα διὰ τὸ σκότος καὶ προσιόντα, βασιλεῖα μη-
 δένα προσεγγίζειν προσειπεῖν, ὡς καὶ αὐτὸν τὴν μάχαιραν κατέ-
 χοντα. ὁ πυθόμενον αὐτὸν καὶ δείσαντα ἀποσχέσθαι τῆς ἐπιβου-20
 P. 686 λῆς. ἐρωτωμένου δὲ βασιλέως, εἴ τι τότε περὶ τῆς ἐπιβουλῆς ὑπό-
 πτευκεν, οὐδὲν εἶπεν, ἀλλὰ τῶν ἄλλων θορυβούντων καὶ ὥσπερ
 δεδοικότεν περὶ αὐτοῦ, ἐν εὐτραπέλιος εἶδει θαρρῆεῖν πρὸς αὐτοὺς
 V. 547 εἰπεῖν καὶ μὴ δεδοικέναι. μάχαιραν γὰρ κατέχειν καὶ αὐτόν. ἢ

mysticum ex archontibus unum, secreto loqui viderunt, moxque ad Contophren de homine retulerunt hortantes, uti causam adventus eius exquireret. Quem Contophres perterrere volens statim et audacius pallio apprehensum huc illuc rapit. Et ecce sub eius veste sica, ipsa acie et cuspidе longe omnium acutissima, in lateribus quasdas cavitates et ansas habens, quibus venenum erat allitum: quo qui eas contigisset, celerrime interiret. Examinatus autem, quid sibi cum sica vellet, respondit, se a quodam archonte Byzantii inductum ad imperatorem ea vulnerandum adventasse. Et iam quintum decimum ire diem, ex quo venisset: quo tempore semel nactum occasionem perpetrandi facinoris metu tamen minarum imperatoris abstinuisse. Media enim nocte dicebat, cum imperator in palatio praesens adesset, et lumina per tempestatem ventus extinxisset, alios quidem iis reaccendendis studiosius et tumultuosius occupatos fuisse. Tunc se ratum venisse tempus propter tenebras accessisse: Imperatorem contra exclamasse, ne quis sibi appropinquaret, se quoque sicam habere. Quam vocem ubi audierit, et extimuerit, insidias omisisset. Interrogatus porro imperator, ecquid tum de insidiis quidquam suspicatus esset, nihil inquit: sed

μὲν οὖν ἐπιβουλὴ οὕτως ἐμηνύθη. ὁ βασιλεὺς τε αὐτὸς καὶ οἱ A.C. 1346
 περὶ αὐτὸν πολλὰς ὁμολόγουν χάριτας Θεῷ, οὕτως ἐκ χαλε-
 πῶν κινδύνων ἠυομένη βασιλέα. βασιλὶς δὲ ἦ Ἄννα καὶ οἱ
 περὶ αὐτὴν τῶν πραγμάτων ἄρχοντες, ἐπεὶ παρὰ τε τῆς Μυ-
 55ῶν συμμαχίας καὶ τῶν ἄλλων ὄνητο οὐδὲν, Ὀρχάνην τε
 ἀδύνατον ἐώρων μεταπεῖθειν πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασι-
 λέα πολεμεῖν διὰ τὸ κῆδος, ἐτράποντο ἐπὶ τὸ πείθειν ἕτερόν
 τινα τῶν βαρβάρων συμμαχεῖν αὐτοῖς. καὶ πέμψαντες Τά- B
 γαριν Γεώργιον τὸν μέγαν στραδοπεδάρχην πρὸς Σαρχάνην
 10 τὸν Λυδίας σατράπην, (ἦν γὰρ αὐτῷ καὶ συνήθης πρότερον
 ἐπὶ Φιλαδέλφειαν πολὺν χρόνον τῷ πατρὶ συνδιατρίψαντι,)
 ἐδέοντο σφίσι βοηθεῖν καὶ πέμπειν κατὰ βασιλέως στρατιάν.
 ὁ δὲ αὐτίκα τε ἐπέθετο καὶ συνέξέπεμπε τῷ Τάγαρι τὴν
 δύναμιν. Ἄμουρ δὲ, ὡς ἐπύθετο τὴν Σαρχάνην στρατιάν χω-
 15 ροῦσαν κατὰ βασιλέως, δεινὰ ἐποιεῖτο καὶ ἐπίνοιάν τινα ἐ-
 σκέπτετο, δι' ἧς ἐξέσται τῷ φίλῳ βοηθεῖν. καὶ ἀπολεξάμενος
 δύο τῶν παρ' αὐτῷ ἐπιφανῶν, οὓς ἦδει μάλιστα τὰ κατὰ γνώ-
 μην πράξοντας, ἐξέπεμπε καὶ δισχιλίους στρατιώτας παρα- C
 σχόμενος, ὡς ἅμα τῇ Σαρχάνῃ στρατιᾷ περαιωθησομένουσ
 20 πρὸς τὴν Θράκην. ἔθος γὰρ τούτοις τοῖς βαρβάροις, ὅταν
 ἐπὶ λεηλασίαν ἴωσιν, ἂν τινες ἐξ ἑτέρας σατραπείας ἐθέλωσι
 συνέπεσθαι, μὴ κωλύειν, ἀλλὰ καὶ εἰδέναί χάριν, ὡς φίλοις
 καὶ συμμάχοις. ἐκέλευε δὲ Ἄμουρ τοῖς παρ' ἑαυτοῦ πεμ-

aliis turbantibus et quasi eius causa metuentibus, iocabundum
 dixisse, confiderent, sibi quoque sicam esse. Insidiae hoc modo
 in apertum prolatae sunt, et imperator cum comitatu suo magnas
 Deo gratias egit, qui e tam gravi periculo se liberavisset. Cete-
 rum Anna imperatrix quique apud ipsam erant administratores
 eius, postquam Moesorum et aliorum auxilia nihil profuerunt, vi-
 deruntque, nunquam fore, ut Orchani aliud persuaderent eumque
 ad Cantacuzenum socerum oppugnandum inducerent, ad alius bar-
 bari societatem et auxilium implorandum sese converterunt. Itaque
 Georgium Tagarin, magnum stratopedarcham, ad Sarchanem, Lydiae
 satrapam, ei familiarem, (quippe qui cum patre ipsius Sarchanis
 Philadelpiae diu versatus fuerat,) mittunt et opem adversus impe-
 ratorem flagitant. Is confestim flexus Tagari copias tradit. Amu-
 rius, ut ad eius aures venit, Sarchanem contra imperatorem mittere
 militem, iniqua mente tulit et quiddam commentus est, quo amico
 opitularetur. Delectis enim de suis duobus illustribus, quos sibi
 inprimis obsecuturos norat, iisque attributis duobus millibus, si-
 mul cum Sarchanis cohortibus in Thraciam traiecturos misit. Erat
 enim apud barbaros istos sollemne, cum populum irent, si ex
 alia satrapia essent qui sequi cuperent, ne prohiberentur: quin et

A.C. 1346 φθεισιν ἄρχουσιν, ὡς ἂν μὲν διαλλάττοιο πρὸς βασιλέα ἢ Σαρχάνη στρατιὰ, (οἶεσθαι γὰρ αὐτοὺς βασιλέα πείσειν κατατίθεσθαι τὸν πρὸς ἐκεῖνον πόλεμον καὶ συμμαχεῖν,) μηδ' αὐτοὺς ἀποκαλύπτειν τὸ ἀπόρρητον, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς τὸν βασιλέα ἤκειν. ἂν δ' ἐθέλωσιν ἐκεῖνοι πολεμεῖν ὡς

D ἀληθῶς, κρύφα πέμψαντας πρὸς βασιλέα παραινεῖν αὐτῷ ἀντικαθίστασθαι πρὸς μάχην τοῖς βαρβάροις. ἐπειδὴν δὲ ὅσι παρατεταγμένοι καὶ ἤδη μέλλωσι συμπλέεσθαι, μετίστασθαι πρὸς βασιλέα καὶ χωρεῖν κατὰ τῶν βαρβάρων μετὰ τῆς ἐκείνου στρατιᾶς. τοῖς μὲν οὖν ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς¹⁰ οὕτω προσέειπεν Ἀμυρὸς, μηδενὸς αὐτοῖς ἐτέρου συνειδότες τὸ ἀπόρρητον. τοῖς στρατιώταις δὲ ἐκέλευε πάντα πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι καὶ μηδένα πολυπραγμονεῖν, ὡς, εἴ τις μὴ πείθοιτο, αὐτοῦ καὶ γένους διαφθαρησομένον. τοιαῦτα μὲν ὁ Ἀμυρὸς συσκευάσας, μετὰ τῶν ἄλλων συνεξέπεμπε τὴν στρα-¹⁵τιάν. Τάγαρις δὲ ὁ μέγας στρατοπεδάρχης πάντας ἔχων

P. 687 ὁμοῦ ἐπεραιουῖτο τὸν Ἑλλήσποντον. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπεὶ τὴν στρατιάν ἐπύθειτο περαιωθεῖσαν, ἅμα δὲ ὡς καὶ οἱ ταύτην ἄγοντες στρατηγοὶ τῶν φίλων εἰσὶ καὶ τῶν σινηθῶν, τὸν Λοιδορίτην καὶ Ἀθιανὸν πέμψας πρὸς αὐτοὺς παρήκει κα-²⁰τατίθεσθαι τὸν πόλεμον τὸν πρὸς αὐτόν· καὶ πάντα τρόπον ἐπεχείρει πείθειν ἀφίστασθαι τοῦ κατ' αὐτοῦ χωρεῖν. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι τῶν ἡγεμόνων οὐκ ἀφίσταντο τοῦ πράττειν τὰ κατὰ γνώμην τῷ σφῶν σατραπῆ· ἀληθῶς γὰρ ἐπέμψθησαν

18. καὶ om. P.

gratiae, ut amicis et sociis, haberentur. Imperavit autem ducibus suis, ut, si Sarchanis copiae imperatori reconciliarentur, (arbitrari enim se, cum ex hostibus sibi amicos et auxiliares redditurum,) nec ipsi arcanum enuntiarent, sed cum aliis ad imperatorem transirent. Sin illum serio oppugnare vellent, clam mitterent et ad barbaris resistendum hortarentur. Disperditis porro ordinibus, ingruente iam conflictu, ad imperatorem transfugerent et cum illius agmine in barbaros impressionem facerent. Talia ducibus praecepit Amurius, quae reliquos fallebant omnes. Milites vero, ommissa curiositate, ducibus per omnia obtemperare iussit. Qui secus fecisset, cum genere suo periturum. Huiusmodi dolum machinatus Amurius cum aliis suos emisit. Tagaris cum omnibus Persis Hellepontum traiecit. Imperator ubi exercitum transvectum, et simul ductores amicos ac familiares esse accepit, per Loedoritem et Athianum monuit, uti bello contra se supersederent: quod ut ab illis obtineret, tentabat omnia. Alii igitur duces, quae cupere satrapam suum nossent, non praetermittebant, vere siquidem contra Cantacuzenum missi erant. Verumtamen spem bonam dabant. At duces

κατ' αὐτοῦ. ὁμοῦς δὲ τινὰς καὶ χρηστοτέρας παρείχοντο ἔλ- A.C. 1346
 πίδας. οἱ τῆς Ἀμοῦο δὲ στρατιᾶς ἡγούμενοι ἐμήνουν τὸ
 ἀπόρρητον τῇ βασιλεῖ καὶ παρήνουν τε θαρσύνειν καὶ παρα-
 σκευάζεσθαι πρὸς μάχην, ἂν ἐπίωσιν. οἱ μὲν οὖν πρέσβεις
 5τάχιστα ἐπανελθόντες ἀπήγγελλον βασιλεῖ τὰ παρὰ τῶν Περ- B
 σῶν. καὶ παρεσκευάζετο καὶ αὐτὸς ὡς μαχοῦμενος, ἦν δέη.
 οὐδένα γὰρ ἤδη τῶν ἄλλων ἐποιεῖτο λόγον, μελλόντων ἐκεί-
 νων πρὸς αὐτὸν μεθίστασθαι ἐπὶ τῆς παρατάξεως. μετὰ
 μικρὸν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι συμφωνήσαντες κοινήν ἐποιήσαντο
 10πρεσβείαν πρὸς τὸν βασιλέα, φάσκοντες θαρσύνειν, ὡς ἔσονται
 σύμμαχοι καὶ φίλοι. ἐδέοντο δὲ αὐτοῦ μὴ τὸ νῦν ἔχον ἀ-
 ναγκάζειν ἢ κριν πρὸς αὐτόν· ἀλλ' ἀπελθόντας εἰς Βυζάντιον V. 548
 πρὸς βασιλῖδα καὶ δῶρα δεξαμένους καὶ τὰ ἐπηγγελμένα
 χρήματα τῷ σφῶν σατράπῃ ἐπανάκειν πρὸς αὐτόν, καὶ πάν-
 15τα τὰ κελευόμενα ποιεῖν. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι γνώμην ἔχον- C
 τες τοιαύτην ἔχον εἰς Βυζάντιον. καὶ οἱ στρατηγοὶ πρὸς βα-
 σιλῖδα εἰσελθόντες προσεκύκλουν τε καὶ ἐδέχοντο δῶρα παρ'
 ἐκείνης φιλοτίμως, συνέβαινον τε οἱ τῶν Βυζαντίων ἄρχον-
 τες τοῖς Πέρσαις, ἵν' αὐτοὶ μὲν ἐκ θαλάσσης τριήρεις πέμ-
 20ψαντες κολύσωσιν Ὀρχάνην βασιλεῖ μὴ βοηθεῖν, αὐτοὶ δὲ
 ἐκ τῆς ἡπείρου περιστρατοπεδευσάμενοι Σηλυμβριαν πολεμῶ-
 σιν, ἄχρις ἂν ἐκπολιορκήσωσιν αὐτήν καὶ τοὺς συνόντας. ἤλ-
 πιζον γὰρ καὶ Σηλυμβριανούς, ἂν μεγάλην δύναμιν ἐκ γῆς
 καὶ θαλάττης ἴδωσι, διαστασιάσειν πρὸς βασιλέα καὶ τὴν
 25πόλιν ἐκείνοις παραδώσειν. καὶ ὠπλιζόντο αὐτίκα αἱ τριήρεις.

copiarum Amurii et secretum imperatorum reserabant: et si petere-
 tur, ad pugnam vicissim accingi hortabantur. Legati ocissime re-
 versi statum rerum apud Persas exponunt. Tum ipse quoque di-
 micationi, si opus sit, se instruit, alios flocci pendit, Amurianis ex
 ipsa acie ad se transituris. Paulo post et Sarchaniani conspirantes
 communem legationem ad imperatorem mittunt, bono animo esse
 iubent: se deinceps socios illius et amicos fore. Rogabant tamen,
 ne in praesens ad se venire cogeret, sed Byzantium abire sineret:
 illic acceptis donis et promissis satrapae suo pecuniis, reversuros
 et quae imperaret, effecturos omnia. Tali scopo barbari Byzantium
 venerunt, ingressisque ad imperatricem duces eam adorarunt hon-
 orificaque dona acceperunt. Convenit porro inter archontas et
 Persas, ut ipsi quidem missis triremibus e mari Orchanem impera-
 tori succursurum impedirent: hi a continenti Selybriam tamdiu ob-
 siderent, quoad ipsam cum adventitiis expugnassent. Sperabant
 enim, et Selybrianos, si magnas terra marique copias vidissent, dis-
 sidio ab imperatore urbem ipsis tradituros. Triremes sine mora

A.C. 1346 τὸ Περσικὸν δὲ διενουῶντο, εἰ καὶ Ῥωμαίων ἵππικὴ στρατιὰ
 Δουνέποιτο αὐτοῖς, πάντας ἐξανδραποδίξειν. ἐμήνυόν τε βασι-
 λεῖ τῷ Καντακουζηνῷ, εἰ καθ' ἡδονὴν τὸ τοιοῦτον εἶη πράτ-
 τειν. ὁ δ' ἐκώλυεν, αὐτὸς ἰσχυριζόμενος ἀδικεῖσθαι, ἂν τοι-
 αῦτα τολμῶσιν. ὀλίγη γὰρ ὕστερον αὐτοῦ τοὺς στρατιώτας⁵
 ἔσεσθαι ἐκείνους. ἐκείνου μὲν οὖν ἀπέσχοντο, καὶ οὐδὲ ἐνέ-
 μειναν παρασκευασαμένους σὺν αὐτοῖς ἐλθεῖν. ἀναστρέφον-
 τες δὲ ἐκ Βυζαντίου πρὸς Σηλυμβρίαν, πάντας ἠνδραποδίξον
 τοὺς προστυχόντας καὶ ἐξημίωσαν οὐκ ὀλίγα διὰ τὸ θαρσύνειν
 αὐτοῖς τοὺς περὶ τὸ Βυζάντιον, ὡς φίλοις καὶ συμμάχοις.¹⁰
 ἐπεὶ δὲ εἰς Σηλυμβρίαν ἦσαν, ἡ στρατιὰ μὲν ἔξω κατελεί-
 πετο, λοχαγοὶ δὲ καὶ ἡγεμόνες καὶ στρατηγοὶ, οὐκ ὀλίγοι ὄν-
 τες, πρὸς βασιλέα ἦλθον. καὶ ὁ βασιλεὺς εἰστία φιλοτίμως
 ἐπ' αὐτοῦ. οὕτω δὲ ἦν ἡ οἰκία κατεσκευασμένη, ἐν ᾗ ἠϋλί-

P. 688 ζετο ὁ βασιλεὺς, ὥστε καθημένους ὄρῳν τε τὴν θάλασσαν¹⁵
 καὶ ὄρᾶσθαι ὁμοίως ὑπὸ τῶν παριόντων. εἰσιτῶντο μὲν οὖν
 οἱ Πέρσαι, καὶ αἱ ἐκ Βυζαντίου παρῆσαν αὐτίκα τριήρεις
 οὐκ ὀλίγαι καὶ πεντηκόντοροι ληστρικαί, καὶ παραπλέοντες
 (ἤδεσαν γὰρ ἐκεῖ βασιλέα διατρέβοντα,) τῶν ὕβρεων ἠφεί-
 δουν καὶ τῶν ἀπειλῶν. οἱ Πέρσαι δὲ αὐτίκα ἀναστάντες²⁰
 ἔβαλλον τοὺς τριηρίτας ἀπὸ τῆς οἰκίας συγχοῖς τοῖς βέλεσι,
 καὶ ἐτραυμάτισάν τινας. οἱ ναύαρχοι δὲ τοὺς Πέρσας ὄρῳν-
 τες μαχομένους, πρῶτα μὲν ἐθαύμαζον καὶ διηπόρουν, ὅτι
 εἶη· ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὸ Περσικὸν προσκεχωρηκότας βασι-

instruebantur: Persae, si ipsos Romani equites sequerentur, omnes
 facere servos cogitabant. Qua de re Cantacuzenum certiozem faci-
 entes quaerebant, ecquid probaret istuc consilium: qui, quasi iniuriam
 suam, id fieri vetuit; illos siquidem Romanos non multo post suos
 fore milites. Eo igitur facinore temperarunt, nec, quamvis para-
 tos, secum proficisci sustinuerunt: redeuntesque Byzantio Selybriam
 obvios omnes ceperunt, nec parum multarunt, quod tamquam sociis
 et amicis fiderent iis, qui prope Byzantium incolebant. Selybriam
 ut venerunt, exercitu foris relicto, centuriones, tribuni et duces
 non pauci imperatorem conveniunt, a quo splendido apparatu epu-
 lari accipiuntur. Domus, in qua diversabatur imperator, sic constru-
 cta erat, ut sedentes possent mare conspiciere et conspici a praec-
 ternavigantibus. Persae igitur convivabantur; et ecce Byzantio ad-
 sunt triremes non paucae cum quinquaginta remorum praedatoriis,
 praetereuntesque (sciebant enim, illic imperatorem habitare,) verbo-
 rum contumelias cum minis affatim iactant. Persae statim consur-
 gentes ex aedibus sagittas in vectores ingeminant et aliquot vul-
 nerant. Navarchi cernentes, Persas arma capere, primum quidem
 admirari et dubitare, quid hoc esset. Ut autem intellexerunt, Per-

καί, ἀνέστηρον αὐτίκα, πάσης αὐτοῖς ἐλπίδος περιαιρεθεί- A.C. 13/6
 σης, καὶ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἄρχουσι τῆς στρατιᾶς δῶρα παρα- B
 σχόμενος ἀπέπεμπε πρὸς τὴν οἰκίαν· οὐ γὰρ αὐτῶν ἔδειτο
 τότε. ἐκεῖνοι δὲ ζημίαν οὐ μικρὰν ἡγούμενοι τὸ κενᾶς ἀνα-
 ὄχωρεῖν χερσὶν ἐπέστράτευσαν Μυσοῖς, καὶ ἀπέκτειναν πολ-
 λούς κατὰ τὴν ἔφοδον ἐκείνην καὶ ἠνδραποδίσαντο, καὶ
 βοσκημάτων ἐκράτησαν παμπόλλων, καὶ, εἴπερ ποτὲ, ἐκάκωσαν
 Μυοίαν. ἐλέγετο δὲ, ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιτρέψειε τὴν ἔφο-
 δον ἀμειβόμενος τῆς συμμαχίας· ἐψεύδοντο δὲ ἀκράτως οἱ
 10 ολογοποιοῦντες. οὐχ ὅτι τότε γὰρ ὁ βασιλεὺς, ἀλλ' οὐδὲ ἄλλο-
 τέ ποτε ἐκὼν εἶναι τοὺς βαρβάρους ἐπήγαγε Μυσοῖς· ἀλλὰ C
 πλείους ὄντες, ἢ ὥστε ἄγεσθαι ὑπὸ Ῥωμαίων, ἀφ' ἑαυτῶν
 αὐτοὶ ἐπήεσαν κέρδους ἕνεκα. λαμβάνειν γὰρ παρὰ Ῥωμαίων
 οὐδὲν ἔξιη, τῶν μὲν ἤδη διεφθαρμένων, τῶν ὑπολοίπων δὲ
 15 τελούντων ὑπὸ βασιλείᾳ, ᾧ σύμμαχοι καὶ φίλοι εἶναι ἔλεγον.
 μᾶλλον μὲν οὖν καὶ πρόνοιαν ἐποιεῖτο πλείστην τοῖς Μυσοῖς
 τὴν τῶν βαρβάρων ἔφοδον αἰεὶ μηνῆειν· καὶ πολλάκις ἀπὸ
 τούτου τοῦ τρόπου διεσώθησαν ἐπὶ τὰς πόλεις καὶ τὰς λό-
 χμας καταδύντες. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς φίλους αἰεὶ
 20 πολὺν τινα λόγον ἐποιεῖτο περὶ Ῥωμαίων τῶν ἔξανδραποδιζο-
 μένων ἀγανακτῶν, ὅτι ἂ μὴ βούλοιο, ἀλλὰ καὶ ἄχθοιτο γι- V. 549
 νομένων οὐ μετρίως, ταῦτα ὑπὸ τῶν πολεμούντων πράττειν D

3. οἰκίαν P.

sicum agmen se cum imperatore coniunxisse, omni spe perditā,
 statim reverterunt. Imperator, donatis ducibus, Persas, quod tunc
 eorum opera non egeret, domum remisit. Qui non mediocre da-
 mnum interpretantes vacuos discedere, in Moesos irruptione facta,
 multos occidunt, multos captivos cum pecudum gregibus abducunt,
 et Moesiam, si unquam alias, deformant. Rumor spargebatur, im-
 peratorem ad gratiam pro societate rependendam hanc illis impres-
 sionem permisisse: sed illi fabularum architecti merissimum men-
 dacium garriebant. Imperator enim non modo tunc, sed nec un-
 quam ante id tempus sciens et volens barbaros Moesis induxit; sed
 cum essent plures, quam Romani opus haberent, per se emolu-
 menti sui causa irruerunt. A Romanis quippe auferre nihil lice-
 bat: quorum alii iam ad incitas erant redacti, alii parebant impe-
 ratori, cuius Persae socios se et amicos profitebantur. Immo vero
 de barbarorum incursionibus eos praemoneri semper diligentissime
 curabat, et saepe hac ratione in oppida ex agris commigrantes, aut
 in silvis opacis latitantes conservati sunt. Nec hoc tantum, sed
 etiam inter amicos frequentissime multa de Romanis captivis verba
 faciebat, indigne ferens, quod quae minime vellet, et super qui-
 bus doleret potius non mediocriter, ea facere ab hostibus compul-
 leretur. Et quidem in illos pugnare iustum se arbitrari autumabat,

- A.C. 1346 ἀναγκάζοιτο· καὶ πρὸς μὲν ἐκείνους ἔφασκεν ἀμύνεσθαι δίκαιον ἡγεῖσθαι, οὐ μόνον διὰ τὸ μὴ καταδέχεσθαι τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ὅτι, εἰ καὶ τρόπῳ δὴ τινι περιγένοιτο αὐτῶν, πάντας ὡμῶς ἀποκτενοῦσιν, ὡς ἐκ τῶν γεγενημένων εἰκάζειν ἔξεστι τὰ μέλλοντα. δι' ἃ καὶ τὴν τῶν βαρβάρων αἰρεῖσθαι⁵ συμμαχίαν, ἵνα μὴ αὐτοὶ χρησάμενοι, ὥσπερ πολλὰκις ἐπεχείρησαν, διαφθείρωσιν αὐτὸν καὶ τοὺς συνόντας. πρὸς δὲ τοὺς κτεινομένους καὶ ἔξανδραποδιζομένους καὶ τὰ ἔσχατα ὑπομένοντας οὐδεμίαν εὐπρόσωπον ἀπολογίαν ἔχειν. τί γὰρ
- P. 689 ἡδικήκασιν ἄνθρωποι γεωργοὶ καὶ γυναῖκες καὶ βρέφη νηπια,¹⁰ ἃ καθημέραν κατασφάττεται καὶ πρὸς δουλείαν ἀποδίδοται καὶ ἤθεσι καὶ νόμοις ἐντρέφεται βαρβαρικοῖς καὶ πρὸς τὸ ἀφίστασθαι ἐνάγεται θεοῦ τοῦ πλάσαντος; ἢ γυναῖκες αἰσχυρόμεναι παρθένοι, καὶ ναοὶ καταστρεφόμενοι, καὶ τὰ ἅγια συμπατούμενα καὶ περιυβριζόμενα καὶ ἀθέων χερσὶ παρα-¹⁵διδόμενα παρὰ πάντα τοῦ δικαίου καὶ εὐλόγον λόγον; ἐφ' οἷς καὶ ἐπεδάκρυε τὰς παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ περὶ τούτων ἐννοῶν εὐθύνας καὶ τὸ ἀπαραλόγιστον ἐκεῖνο δικαστήριον καὶ φοβερόν. ὅμως τῶν αὐτῶν πάλιν ἀναγκαίως εἶχετο τῶν
- B γινομένων, τὴν αἰτίαν εἰς τοὺς μὴ καταλείβειν τὸν πόλεμον ἐθέ-²⁰λοντας ἀνατιθεῖς, ἀλλ' ἐπιβουλεύοντας αἰεὶ καὶ μηδένα τῶν κτεινομένων ἔλεον λαμβάνοντας, καὶ ταῦτα ὑπ' αὐτοῖς τελούντων. οἱ μὲν οὖν βάρβαροι πολλὴν αἰχμαλωσίαν ἄγοντες ἀπὸ Μυσῶν ἐπεραιώθησαν εἰς τὴν Ἀσίαν.

8. καὶ prius om. P.

non solum quod pacem repudiarent, sed etiam, quod, si qua via victores evaderent, omnes (ut ex praeteritis futura liceret colligere) crudeliter interfecuri essent. Quapropter et barbarorum arma socia expetere, ne illi ipsis usi se cum suis, quod saepius conati sint, perimant. Quod vero tam multos occiderint, ceperint, dirissime cruciarint, id eos nullo honesto nomine posse defendere. Quid enim eos laeserunt homines agricolae et mulieres et infantes, qui quotidie iugulantur et in servitutum pretio dividentur, legibusque et institutis barbaricis viventes, ad Deum procreatorem suum deserendum impelluntur? Aut virgines, quibus erepta est pudicitia: aut templa eversa, et sancta indignissime conculcata manibusque impiorum iniquissime tradita? Haec inter verba fluebant ei lacrimae, cum iusti iudicis super his examen ac tribunal illud formidabile, quod decipi non potest, reputaret. Verumtamen ad eadem rursus necessario aggrediebatur, causam iis adscribens, qui bellum finire nolissent, sed insidiarentur sibi perpetuo, nihil eos, qui trucidarentur, quamquam suae ditionis, miserantes. Barbari igitur onusti praeda Moesiaca in Asiam renavigarunt.

57. Οἱ ἐν Βυζαντίῳ δὲ ἐπεὶ φανερώς ἀπέγνωσαν πο- A.C. 1346
 λεμεῖν πρὸς βασιλεία, ἐπεβούλεον αὐθις ἀφανῶς, καὶ Μο- C
 νομάχον τινὰ, ἀδελφιδουὺν ὄντα Τάγαρι τῷ μεγάλῳ στρατο-
 πεδάρχῃ, δηλητήριον ἔχοντα αὐτομολεῖν ἐκέλευον πρὸς βα-
 50σιλεία, εἶτα μηνύειν δῆθεν τὴν ἐπιβουλὴν καὶ τὰ φάρμακα
 φανεροῦν. ἐπειδὴν δὲ ἀδείας λάβηται καὶ παρῴρησις διὰ
 τὴν δοκοῦσαν εὐνοίαν, τότε ἤδη τῇ ἐπιβουλῇ χοῆσθαι ἀδεῶς
 καὶ φάρμακα ἕτερα ἔχοντα προσάγειν βασιλεῖ. ἡ μὲν οὖν D
 ἐπιβουλὴ τοιαύτη ἦν. καὶ ὁ Μονομάχος ἐποίει κατὰ τὰ κε-
 10κελευσμένα, καὶ τὴν τε ἐπιβουλὴν ἐμήνυε, τὴν ἀπανθρω-
 πίαν καὶ μοχθηρίαν τῶν πεμπάντων φύσκων βδελύξασθαι
 οὐ ἀνεκτῶς καὶ μᾶλλον βούλεσθαι συνεῖναι βασιλεῖ διὰ τὴν
 ἡμερότητα καὶ χρησιότητα τῶν τρόπων, καὶ τὸ φάρμακον
 παρῴχεν ἐν ἀγγεῖῳ ὑελίνῳ. τὸν μὲν οὖν Μονομάχον ὁ βα-
 15σιλεὺς ἐπῆγει τῆς ἐπεικειάς, καὶ αὐτίκα ἡμίβητο δωρεαῖς V. 550
 διὰ τὴν μήνυσιν τῆς ἐπιβουλῆς καὶ ἔτι ἔμελλε μᾶλλον εὖ
 ποιήσειν. τὸ δὲ φάρμακον τὸν Ποταμιάτην ἐκέλευε λαβόντα
 κατορύττειν· καὶ κατώρυττε τῆς πόλεως ἐξελθῶν. ἀναστρέ- P. 690
 ψας δὲ ἤπιετο τροφῆς μὴ νησάμενος τὰς χεῖρας· οὐ γὰρ
 20ὑπόπτειτε τὸσαύτην ἔχειν δύναμιν, ὥστε ἐν ὑελίνῳ κατα-
 κεκλεισμένον, καὶ ὑπὸ πολλῶν ἐτέρων περιεχόμενον ἐπιβλη-
 μάτων, ἀπὸ μόνης βλάπτειν δύνασθαι ἀφῆς. τὸ δὲ οὕτως
 ἄρα ἐνεργὸν καὶ δραστήριον ἦν, ὡς μόλις δυνηθῆναι Ποτα-
 8. ἕτερα om P. 20. ὑπόπτεισε P.

97. Byzantii, victoria contra imperatorem prorsus desperata,
 rursus occulte struxerunt insidias, et Monomachum quendam, ex
 sorore Tagaris stratopedarchae natum, cum veneno transfugere ad
 illum iusserunt: deinde de insidiis et veneno illi confiteri. Ubi
 pro benevolo habitus securitatem libertatemque agendi adeptus
 fuerit, tum citra metum maturare insidias, et quod haberet, aliud
 imperatori venenum admovere. Insidiae tales fuerunt. Et Mono-
 machus iussa peragens, insidias detegebat, inhumanitatem, et sce-
 lus eorum, a quibus esset missus, mirabiliter se exsecrari, ac malle
 cum imperatore propter suavitatem bonitatemque morum versari
 testificans; simulque venenum in vasculo vitreo exhibebat. Quem
 ob aequitatem et indicium insidiarum laudavit, et muneratus est
 imperator, maiora adhuc in eum collaturus. Veneni porro sub
 terram defodiendi negotium Potamiatae dedit, qui id extra urbem
 defodit. Reversus non ante lotis manibus cibum cepit: neque enim
 tam praesentem illi inesse vim suspicabatur, ut vitro inclusum ac
 multis insuper involucris circumdatum, solo contactu etiam, sic nocere
 posset. Atqui adeo magnam vim et efficacitatem cohibebat, ut
 Potamiatae tantum non interitum attulerit: quem diarrhoea fre-
 quens et dolor stomachi vehemens arripuit, et toto ore-pustulae

A. C. 1346 μιάτην τὸν παρ' ἐκείνου κίνδυνον διαφυγεῖν. διὰ ῥῥοιαί τε γὰρ κοιλίας κατέσχον συνεχεῖς καὶ περιωδυνίαι τοῦ στομάχου, καὶ ἅπαν τὸ στόμα φλυκτίδας ἦν ἐξηθηκός. καὶ οἱ ὀδόντες ἐδόκουν καταπίπτειν, τῶν περιεχόντων ὑμένων νεκρωθέντων. θηριακαῖς δὲ χρῆσάμενος καὶ ἑτέροις ἀντιδότοις⁵ μόλις τὸ ἀποθανεῖν διέφυγεν. ἐνόσησε δὲ οὐκ ὀλίγον χρόνον. Βούτω δὲ νενάρκωτο τὰ περὶ τὸ στόμα πάντα, ὡς ἐπιπολὺ μηδεμιᾶς αἰσθάνεσθαι ποιότητος. τὸ μὲν οὖν δηλητήριον τοιαύτην εἶχε τὴν δύναμιν. οἱ φίλοι δὲ ἐκ Βυζαντίου βασιλεῖ μὴ θαρσέειν παρήνουν Μονομάχῳ, ἀλλὰ φυλάττεσθαι τὸν¹⁰ ἄνδρα· οὕτω γὰρ εἶναι συνεσκευασμένον παρὰ τῶν πεμφάντων, ὥστ' αὐτὸν μὲν πρότερον ἐκόντα παρασχεῖν τὸ φάρμακον, ὡς ἂν νομίζοιτο εὖνους εἶναι, ὕστερον μένοι προσάγειν ἕτερον ἐκείνου χαλεπώτερον. ὃν αὐτίκα μεταπεμψάμενος ὁ βασιλεὺς, εἰ ἀληθῆ τὰ περὶ ἐκείνου γεγραμμένα ἐπυνθά¹⁵νετο παρὰ τῶν φίλων εἶη. ὁ δ' ἤρνεῖτο μὲν, σαθρὰς δὲ παC ρεῖχετο ἀπολογίας καὶ οἷας ὑποπτεύεσθαι. βασιλεὺς δὲ κακῶς μὲν οὐδὲν ἐποίει, ἀναχωρεῖν δὲ μόνον ἐκέλευε καὶ μὴ αὐτῷ συνεῖναι καὶ αὐτίκα ἀνεχώρει. βασιλεὺς μὲν οὖν τὸν πλείω χρόνον διέτριβεν ἐν Σηλυμβρία, ἢν' ἐξῆ τοῖς ἐν Βυζαν²⁰τίῳ φίλοις διαλέγεσθαι. Τζυράκης δὲ τις τῶν βασιλίδος οἰκετῶν, δυσανασχετῶν πρὸς τὰ πραττόμενα καὶ τὴν τσοαύτην Ῥωμαίων οἰκτεῖρων κακοπραγίαν, συνοροῶν τε, ὡς οἱ μὲν ἐν Βυζαντίῳ ἄρχοντες οὐτ' ἀντέχειν πρὸς βασιλέα οἷοίτε

erumpebant, ac dentes, gingivis emarcentibus, propemodum excidebant. Theriacae autem aliorumque antidotorum usu vitam servavit ille quidem, quamquam vix, sed in morbo longinquo fuit. Sic autem palatum et lingua obstupuerant, ut diu nullum cibi potiorisve saporem perciperent. Venenum itaque istanc efficientiam habuit. Verum amici Byzantio imperatorem monebant, Monomachō ne fideret, sed hominem devitaret: sic enim ab iis, qui misissent, per nequitiam et dolum instructum, ut principio quidem ultro venenum offerret, quo bene velle putaretur, post aliud illo exitiusius admoveret. Imperator subito accersitum percunctatur, verane sint, quae de illo ab amicis scribantur. Negat et frivolis quibusdam suspectisque ratiunculis se tuctur. Imperator, nulla poena imposita, eum apud se pati noluit, atque ut se amoliretur iussit, quod continuo fecit. Imperator itaque, ut cum amicis Byzantii literis et internuntiis commodius ageret, diutius Selybriae se continuit. Porro Zyraces e famulitio imperatricis, cui dolori erant quae agebantur, quique Romanos de tanta acrumnia miserans, et intelligens, archontas nec resistere imperatori posse, nec pacem hili facere; sed unum hoc tantum statuisset, in imperio dominari,

εἶσιν, οὔτε περὶ εἰρήνης οὐδένα ποιοῦνται λόγον, ἀλλ' αὐτὸ A.C. 1346
 τοῦτο μόνον ἐγνώκασιν τὸ τῶν πραγμάτων αὐτοῖ ἄρχειν, τῶν
 δ' ἄλλων οὐδενὸς πρόνοιαν ποιοῦνται, καὶ νομίσας, εἰ Καν- D
 τακουζηνός ὁ βασιλεὺς τρόπῳ δὴ τινι τῶν πραγμάτων συμ-
 5 πάντων ἄρξειε, λυθήσεσθαι Ῥωμαίοις τὰς συμφορὰς, καὶ
 ἐπὶ τι βέλτιον χωρήσειν τὴν ἡγεμονίαν, ὑπὸ τῶν συνεχῶν
 πολέμων τοσούτῃ μεγέθει χρησαμένην συμφορῶν, καὶ ἄλλους
 οὐκ ὀλίγους προσεταιρισάμενος, ἔπραττεν, ὅπως ὑπὸ βασιλέα
 γένοιτο Βυζάντιον, καὶ πέμψας ἐδήλου βασιλεῖ κατὰ Σηλυμ-
 10 βριάαν διατρίβοντι. ὁ δὲ ἐδέχετό τε τὴν προᾶξιν, καὶ πάντα,
 ὅσα ἤτοῦντο, ἐπηγγέλλετο ποιῆσειν. οἱ ἐν Γαλατῇ δὲ, ὥσπερ
 ἔφημεν, Λατῖνοι ἀπεχθῶς ἄγαν πρὸς Φακεωλάτον διακειμένοι
 διὰ τὸ τοὺς ὁμοφύλους ἀνηρῶσθαι, αὐτοῖ τε ἐσπούδαζον
 ἀποκτείνειν, καὶ πρὸς βασιλίδαν συχνὰς ποιοῦμενοι πρεσβείας P. 391
 15 ἐκδοθῆναι σφίσι τὸν Φακεωλάτον ἦτον, εἰ μὴ βούλοιο πολε-
 μίους ἔχειν. βασιλὶς δὲ Φακεωλάτον τε προΐεσθαι μὴ βουλομέ-
 νη, (ἦν γὰρ τότε καὶ αὐτὸς τῶν ἡρημένων ἄρχειν καὶ μυστικῶ
 τῇ Κιννάμῳ καὶ Ἀσάνῃ τῇ πανυπερσεβαστῇ συμπράττων
 πρὸς τὸν κατὰ βασιλέως πόλεμον,) τότε Λατῖνοις πολεμεῖν
 20 ὑβουλῆς αὐτῇ νομίζουσα πρὸς τὴν ἀρχὴν, οὐτ' ἀπέ-
 πεμπε φανερῶς, ὡς ἄδικα πρεσβεύοντας, οὐτ' ἐνεδίδου τι
 κατὰ Φακεωλάτου πράττειν, ἀλλ' ἡπίως πως καὶ προσηνῶς V. 551
 ἡβούλετο διαλύειν τὴν διαφορὰν. καὶ Λατῖνοις μὲν ἔφασκεν
 ἀποκρινεῖσθαι πρότερον καλῶς περὶ ὧν ἀξιοῦσι διασκευαμέ- B

22. τε M. pro πῶς.

cetera in postremis ponere: et opinatus, si quo modo Cantacuzenus principatum adipisceretur, Romanos praeteritarum calamitatum immemores fore, et imperium continentibus bellis tantopere attritum divexatumque aliquando recreatum iri, haec, inquam, intelligens, aliosque non paucos eadem sententia secum devinciens, id agebat, ut Byzantium sub potestatem imperatoris veniret, et Selybriam eadem suam mentem significabat. Qui quod agerent, probabat, quaeque peterent, omnia se praestitutum promittebat. Latini apud Galatam in Phaceolatum, ut diximus, odio capitali ardebant, quod homophylos occidisset, ipsumque spiritu privare cupientes, crebro ab imperatrice deposcebant, hostes futuri, ni impetrassent. Augusta Phaceolatum abiicere nolens, (erat enim tum ipse quoque de collegio archontum et cum Cinnamo mystico atque Asane panhyrersebato ad Cantacuzenum bello persequendum incumbere,) tunc cum Latinis belligerare sibi ad imperii incolumitatem haud quidquam commodaturum providens, nec manifeste legatos dimittebat, quasi iniqua peterent, nec mollescebat, ut Phaceolatum laederet, sed clementer ac benigne volebat controversiam decidere: et Latinis se

A.C. 1346 γην. Φακεωλάτιω δὲ ἐκέλευε πρόνοιαν αὐτοῦ ποιεῖσθαι, μὴ ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐπιβουλευθῆ ἡμέρας ἢ νυκτὸς ἐπιθεμένων. ὁ μὲν οὖν αὐτίκα περιέστησεν ἑαυτῷ φρουρὰν, καὶ ὑποπτεύετο παρ' οὐδενός, ὁμοίως ἐν βασιλείοις καὶ κατὰ τὴν ἄλλην πόλιν περιωὴν ὀπλίτας ἔχων περὶ ἑαυτόν. ὁ δὲ ἀχθόμενος καὶ πρότερον ἐπὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ πολέμου συμβαίνουσι κακοῖς, καὶ μεγάλη μὲν δουκὶ καὶ πατριάρχῃ πολλὴν συνειδὼς ἀγνωμοσύνην περὶ Καντακουζηνὸν τὸν βασιλέα καὶ συκοφαντίαν, ἐκεῖνον δὲ τὰ ἔσχατα ἡδίκημένον καὶ δικαιοτέρον ὄντα τῶν ἄλλων μᾶλλον τοῖς πράγμασιν ἐφεστηκέναι, 10 τότε δὲ καὶ μᾶλλον ὑπὸ τῶν περισχόντων φόβον, τό, τε κοινῇ λυσιτελοῦν καὶ αὐτῷ ἰδίᾳ συνιδῶν, ἐσκέπτετο καὶ αὐτὸς τὴν εἰς Βυζάντιον εἴσοδον συμπράττειν βασιλεῖ, ὡς μόνην ταύτην πολλῶν ἀπαλλαγῆς κακῶν αἰτίαν ἐσομένην. πυθόμενος δὲ καὶ περὶ Τζυράκη, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐκεῖνῳ βούλοιο, 15 συνήλθον τε εἰς λόγους καὶ συνέθεντο κοινῇ τὴν πόλιν βασιλεῖ παραδίδόναι. καὶ πέμψαντες αἴτις ἐδήλουν βασιλεῖ, ὡς καὶ Φακεωλάτος πρόσθοιτο τοῖς πράττουσιν ὑπὲρ αὐτοῦ. ἐπεὶ δὲ ἔδει καὶ ἀξιόλογόν τινα ἐλθεῖν πρὸς βασιλέα, ὥστε συνθέσθαι τὸν χρόνον, ἐν ᾧ δεήσει αὐτόν τε παρεῖναι καὶ 20 τὴν ἄλωσιν ἐκείνους πράττειν, ἔδοξε σκεψαμένοις τὸν Μικροκέφαλόν τινα πέμπειν. καὶ μεταπεμφάμενοι τῶν τε ἀποζήτων ἐποιοῦντο κοινωνόν, καὶ παρήγγον αὐτομολεῖν πρὸς

16. συνήλθεν Μ.

responsuram aiebat, si prius eorum postulata apud animum bene perpenderit. Phaceolatium interea monebat, videret etiam atque etiam, quomodo Latinorum insidias, quas ei diu noctuque pararent, effugeret. Ille statim custodes corporis sibi adhibuit. Et cum per palatium perque urbem armatos circum se habens ambularet, nulli tamen suspectus erat. Verum cum iam ante malis e bello existentibus ingemisceret, neque nescius esset, quanta improbitate, quibus calumniis magnus dux et patriarcha Cantacuzenum ad extremas miseriae devolvissent, quem iure oporteret prae aliis summum tenere imperium, illo autem tempore ob timorem, quo obsidebatur, clarius quid communi ac sibi privatim posset conducere, animadverteret, ipse similiter, quando haec una et sola via e multis malis emergendi relinqueretur, de imperatore in urbem recipiendo cogitavit. Ut porro accepit, Zyracem eadem moliri, cum eo collocutus et de civitate concorditer imperatori dedenda pactus est; cui denuo significarunt, etiam Phaceolatium ad ipsius partium studiosos accessisse. Ut autem e primariis quempiam ad eum mitti necesse fuit, cum quo de tempore decerneretur, quo veniret, ipsique urbem traderent, placitum est, re considerata, mittere quendam nomine Micro-

βασιλέα δῆθεν καὶ πάντα δῆλα καθιστῶν, καὶ χρόνον συν- A.C. 1346
 τιθῆναι, καθ' ὃν ἐκεῖνον παρεῖναι δεήσει. ἐπεὶ δὲ ἐπειθετο
 πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν, Πετρογουργούρω τινὶ περὶ ναυτικά
 ἡσχολημένῳ, ἐπιτηδείῳ μάλιστα Φακεωλάτῳ ὄντι, τὴν Μικρο-
 κεφάλου πρὸς Σηλυμβρίαν ἀπάγωγὴν ἐπέτροπον ἐκ θαλάτ-
 τῆς, (ἐκεχειρία γάρ τις ἦν Σηλυμβριανοῖς πρὸς Βυζαντίους,
 καὶ ἀδεῶς ἐφοίτων πρὸς ἀλλήλους ἐμπορίας ἕνεκα, ὁμοίως τε
 παρόντος καὶ ἀπόντος βασιλέως,) ἐκ γῆς δὲ ληστεαῖά τε ἦσαν P. 692
 συνεχεῖς καὶ βαρβάρων ἔφοδοι, καὶ οὐδὲν δεινὸν ἦν, ὃ μὴ
 10 παρῆν, ἃ ἐποίει ἄπορον παντάπασιν τὴν δίοδον. ἐκείνοις μὲν
 οὖν οὕτω Μικροκέφαλος παρεσκεύαστο πρὸς βασιλέα ἤξων.
 οὐ μὴν οὐδὲ οἱ ἐν Βυζαντίῳ ἄρχοντες ἡμέλουν, ἀλλ' ἐδόκει
 δεῖν κάκεινοις πέμψασιν διαφθεῖρειν τινὰς τῶν βασιλεῖ συν-
 ὄντων, πολλὰ ἐκ βασιλίδος ἐπαγγελαμένους. ἐδόκει δὲ καὶ
 15 αὐτοῖς σκεψαμένοις ὁ Μικροκέφαλος οὕτωσιν πρὸς τὸ ἔργον
 εἶναι ἐπιτηδειότατος. καὶ αὐτίκα μετεκαλοῦντο καὶ διελέγοντο
 περὶ ὧν διενουῶντο, εὖ ποιήσειν πολλὰ ἐπαγγελόμενοι. ὁ
 δὲ πρῶτον μὲν ἔδωσε πρὸς τὴν κλῆσιν, πεφρωῶσθαι οἰηθεῖς B
 τοὺς πρῶτοντας τὴν ἄλωσιν. ἐπεὶ δὲ ἤσθάνετο μηδὲν εἰδό-
 20 τας, ἐπηγγέλλετο τὸ προσταττόμενον ποιήσειν προθυμότατα.
 οἱ δὲ γραμματὰ τε παρέιχοντο πρὸς οὓς ἐβούλοντο καὶ Πε-
 τρουγουργούρω, πρὸς ὃν καὶ ὁ Φακεωλάτος, παρεδίδουσαν, ὡς
 ἀκατίῃ τινὶ ἀπάξοντι πρὸς Σηλυμβρίαν. ὁ καὶ μᾶλλον ἔδοξε

22. καὶ om. P.

cephalum, quem accitum secretorum faciunt conscium, suadentque
 ad imperatorem ultro confugiat, eique aperiens omnia de tempore
 adventus Byzantium cum eo conveniat. Microcephalus, negotio sus-
 cepto, Petrogurguro cuidam, naviculariam facienti et Phaceolato
 amicissimo, Selybriam deducendus committitur: erant siquidem in-
 duciae Selybrianis cum Byzantiis, ac mercimoniorum gratia aequae
 praesente, ut absente, imperatore inter se Commeabant. Nam conti-
 nentem barbari incursabant ac depraedabantur assidue: nec ulla
 aberat malorum facies. Unde via omnimodis in via reddebatur. Sic
 illi Microcephalum ad imperatorem profecturum adornabant. Neque
 tamen archontes Byzantii dormiebant, quibus visum est propositis
 imperatricis nomine praemiis non vulgaribus mittere, ac nonnullos
 de imperatoris familiaribus morti offerre, cui operi, re circumspecta,
 Microcephalum accomodatissimum iudicabant. Quem advocantes,
 cogitata illi sua explanant et exquisita beneficia spondent. Is pri-
 mum hoc accitum timere, ac de urbe tradenda laborantes deprehensos
 existimare. Verum ut negotii ignaros sensit, quod iubebatur, prom-
 ptissime curaturum recepit. Tum illi litteras conscribunt ad quos
 volunt, cumque illis Petrogurguro Microcephalum, (cui et Phacola-
 tus eundem tradiderat,) lembo Selybriam perducendum committunt.

- A.C. 1346 τοῖς περὶ Φακεωλάτου ὑπὸ τῆς προνοίας συνεσκευάσθαι. καὶ προθυμότεροι ἦσαν πρὸς τὸ πράττειν, ἅτε δὴ συναιρομένου καὶ τοῦ Θείου. οὕτω μὲν οὖν Μικροκέφαλος παρεγένετό τε πρὸς βασιλέα σὺν ῥαστώῃ καὶ πάντα ἔπραξε τὰ παρὰ Φακεωλάτου. βασιλεὺς δὲ συνθέμενος ἡμέραν, ἐν ἧ ἔδει πρὸς 5
- C τὴν χρυσῆν καλουμένην πύλην εἶναι νυκτός, (ἐκεῖθεν γὰρ V. 552 ἐδόκει ῥάδιον εἰσάγειν εἶναι,) ἀπῆρεν εἰς τὴν Ἀδριανοῦ, ἵνα μηδεμίαν ὑποψίαν παρέχοιτο τοῖς ἄρχουσιν ἐν Βυζαντίῳ.
- D 57. Τούτων δὲ πραττομένων, αὐτομάτως καὶ ἡ βασιλις διετίθετο κακῶς πρὸς πατριάρχην, καίτοι παρὰ πάντα 10 τὸν τοῦ πολέμου χρόνον πολλὴν τὴν εὐμένειαν παρεχομένη καὶ τὴν ῥοπὴν, ὡς ἄρχοντα ἀρχόντων εἶναι. αἰτία δὲ ἦν, ὅτι μετὰ τὸ κεινηῖσθαι τὸν πόλεμον εὐθύς φθονερῶς ὁ πατριάρχης ἔχων πρὸς Παλαμῶν, οἷα δὲ ὑπωπτευκῶς ἐφεδρεύειν αὐτῷ πρὸς τὴν καθέδραν τὴν ἀρχικὴν, ἐπεχείρει 15 κακουργεῖν. καὶ πρῶτα μὲν ἐκέλευε βασιλεῖ τῷ Καντακουζηνῷ συμπολεμεῖν καὶ πρὸς τὰς ἐπιτιμήσεις καὶ τοὺς ἀφορισμοὺς συγκοινωνεῖν. ὡς δ' ἀπέπατο ἐκεῖνος φανερῶς πρὸς τὴν τῶν ἀτύπων κοινωσίαν, συνιδῶν, ὡς οὐδὲν ἂν ἐκείνον
- P. 693 βλάπτειν δύναιτο δημόσια ἐγκλήματα ἐπίσημον ὄντα δι' ἀρε- 20 τὴν καὶ φιλοσοφίαν, δυσσεβείας ἐδίωκε μεταβαλὼν. Ἀκινδύνῳ γάρ τι μοναχῷ μετὰ τὸ Βαρλαάμ ἀπάσαις ἀλῶναι ψήφοις, ἐναντία τοῖς ἀγίοις καὶ λέγοντα καὶ φρονοῦντα περὶ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ ὑγιοῦς, αὐθις τὰ ἐκείνου ἐκ-

Quod Phaceolatus divinae providentiae artificium interpretatus, velut ipso adiutante numine, ad opus conficiendum fiebat alacrior. Sic Microcephalus ad imperatorem iucunde profectus Phaceolati mandata omnia peregit. Imperator conducta die, qua ad auream portam noctu adesset, (inde enim facilis ingressus videbatur,) Adrianopolim, ne quam suspicionem archontibus moveret, concessit.

98. Interea etiam imperatrix sua sponte de patriarcha male sentire coepit, etsi belli tempore singulari eum studio et inclinatione animi fecerat, ut archontum princeps esset. Causa haec erat, quod, simul bellum esset natum, Palamus sibi ob cathedram patriarchalem insidiari suspicatus, ei ex invidia nocere contendisset. Nam primum quidem, ut Cantacuzenum una persequeretur et ad illius excommunicationem assentiretur, postulabat. Eo tam nefariam assensionem communionemque repudiante, perspicens ille, virum virtute et sapientia conspicuum nihil laesura crimina publica, mutata ratione, impietatis ei dicam scripsit. Acindyno enim cuidam monacho, postquam Barlaamus omnibus calculis sanctorum scitis de recta et sana fide pugnantia docere et sapere convictus est, rursus illius causam in iudicium adducenti affirmantique iniuria damna-

δικοῦντι καὶ ἡδικῆσθαι φάσκοντι περὶ τὴν δίκην ὀρθὰ καὶ A C. 1346
 ἀληθῆ φρονοῦντα, Παλαμᾶ δὲ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν κακοδο-
 ξίαν ἐγκαλοῦντι, προσθέμενός καὶ ὁ πατριάρχης, (οὐδὲ γὰρ
 οὐδὲ θεοῦ ἀπέσχετο διὰ τὸ πρὸς Καντακουζηνὸν τὸν βασι-
 5λέα ἔχθος, καίτοι γε αὐτὸς ὢν ὁ Βαβλαάμ τῆς ποιμνῆς οὐα
 λύμην ἀπελάσας καὶ φθορὰν καὶ δίκην κατ' ἐκείνου πεποιη-
 μένος, ἔτι καὶ βασιλέως Ἀνδρονίκου τοῦ μακαρίου περιόν- B
 τος καὶ Βαβλαάμ οὐ μόνον καταψηφισαμένου, ἀλλὰ καὶ
 γραφικαῖς ἀποδείξεσι καὶ ἀνάγκαις λογικαῖς ἀπελέγξαντος
 10κακοδοξεῖν,) Παλαμᾶν τε ὁμοίως καὶ ὅσοι τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ
 περὶ τῆς πίστεως ἐφρόνον, ἐν δεσμοτηρείοις εἶχε καὶ ἐκά-
 κου ὅσα δυνατὰ· καὶ πόλεμον ἐκίνει κατὰ τῆς ἐκκλησίας τῶ
 βασιλικῆ παρόμοιον. δίκης γὰρ οὐδεμιᾶς οὐδ' ἐλέγχων, οὐδ'
 ἀποδείξεων δεόμενος, τῶν τε ἐπισκόπων οὐκ ὀλίγων καὶ τῶν
 15λογᾶδων τῶν μοναχῶν κατεψηφίζετο ἐρήμην, καὶ πολὺς ἔπνει
 παρὰ πάντα τὸν τοῦ πολέμου χρόνον κατὰ τῆς εὐσεβείας,
 καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν τοῖς πράγμασιν οὐκ ὀλίγα συναιρομέ-
 νων. ἐώρων γὰρ οὐδὲ τοῦτο τὸ μέρος ὀλίγα συναιρομένον C
 πρὸς τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον. πᾶσι γὰρ ὁμοίως ἀδικεῖσθαι
 20Καντακουζηνὸς ὁ βασιλεὺς ἐδόκει, καὶ διὰ σπουδῆς ἤγον τὸ
 καταλύεσθαι τὸν ἀναρῶριπισθέντα πόλεμον συγγενικόν, ὡς αἴ-
 τιον ἐσόμενον πολλῶν κακῶν· ἃ τοῖς ἄρχουσιν οὐ λυσιτελεῖν
 οὔτε πρὸς βασιλίδα, οὔτε πρὸς ἄλλους Ῥωμαίους ἀκούεσθαι
 ἐδόκει. πολλὴν μὲν οὖν κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον κατὰ

14. ἀποδείξεως P.

tum esse, cum recte ac vere sentiret: Palamam autem et socios
 de prava religione accusanti, assentiens patriarcha, (neque enim vel
 Deo parcebat propter odium, quo in Cantacuzenum ardebat: tametsi ipse, Palamas inquam, Barlaamum velut pestem ac perniciem gregis repulerat, illique actionem intenderat, adhuc vivo beatae memoriae Andronico imperatore, nec solum condemnarat, sed et probationibus e sacra scriptura et ratione conclusis ac necessariis demonstrationibus perversi erroris redarguerat,) cum et quicumque eandem de fide tuebantur sententiam in carcere detinebat, quantumque poterat affligebat: ac bellum imperatorio simile contra ecclesiam commovebat. Nec enim iudicium ullum nec argumentorum firmamenta requirens multos episcopos et praecipuos de monachis indicta causa damnabat, ac per omne belli tempus spirabat contra pietatem ferociter, archontibus eius amentiam non parum adiuvantibus, quod et istuc bello adversus Cantacuzenum momento haud mediocri futurum cernerent. Omnibus namque aequaliter cum Cantacuzeno inique agi videbatur: et bellum civile, ut multarum calamitatum fontem, restinguere studebant: id quod archontes non ex-

- A.C. 1346 τῶν μὴ τὰ Ἀκινδύνου ἤρημένων τὴν μαριάν ἐπεδείκνυτο ὁ πατριάρχης ὁμοίως κατὰ τε μοναχῶν καὶ ἐπισκόπων. ἡ βασιλις δὲ ἀνήκοος μὲν οὐ παντάπασι τῶν τολμωμένων ἦν.
- D ᾤετο δὲ τοὺς μοναχοὺς διὰ τὸ τὰ Καντακουζηνοῦ ἠρῆσθαι τοιαῦτα ὑπομένειν. ἐπεὶ δὲ ἠϋξήτο ἐπὶ μέγα τὸ κακόν, ὅσοι¹⁵
- V. 553 τῶν ἐπισκόπων μὴ καὶ αὐτοὶ διεφθαρμένοι ἦσαν ἐν τοῖς δόγμασι, τὰ κατὰ τὸν πατριάρχην γραμμασιν ἐποίουν βασιλίδι δῆλα, καὶ πολλὴν τὴν κακοήθειαν καὶ τὴν διαστροφὴν τῶν ὁρθῶν δογμάτων ἐνεκάλουν. ἡ δὲ, ὡς ἐπύθετο μόνον, οὐ πρὸς ἀναβολὰς ἐχώρησεν, οὐδὲ ὀλίγης ἄξια φροντίδος ἠγγῆ-¹⁰ σιτο εἶναι τὰ περὶ Θεοῦ, ἀλλὰ πῦσάν ἄλλην σπουδὴν ἐν δευτέρῳ τιθεμένη, ἐνὶ τούτῳ προσεῖχε μόνῳ, τῇ ἐκκλησίᾳ
- P. 691 κακῶς πασχούσῃ καὶ πολεμουμένῃ στήσαι τὸ κακόν. καὶ τοὺς ἐπιφέροντας τὴν γραφὴν μεταπεμφασμένη ἐπισκόπους, ἐπεὶ δεινὰ ἤκουε κατηγορούντων, ἐδόκει δεῖν σύνοδον ἐκ τῶν¹⁵ ἐνόητων συναθροῖζειν καὶ τὸν πατριάρχην καλεῖν πρὸς τὴν ἀπολογία. ἐγένοντο μὲν οὖν ἐν βασιλείοις οἱ ἐπίσκοποι, κελουούσης βασιλίδος, πλὴν τῶν ὅσοι ἦσαν φανερῶς τὰ Καντακουζηνοῦ τοῦ βασιλέως ἠρημένοι. ἐκεῖνοι γὰρ ἀπρόιτοι ἐν οἰκίῃσι κατεκλείοντο· πλὴν καὶ ἀπόντες τὴν γνώμην, ἣν ἔχουσι περὶ τοῦ²⁰ πράγματος, ἐδήλουν. ἡ σύνοδος δὲ, προκαθημένης βασιλίδος
- B καὶ τοῦ υἱοῦ βασιλέως, τὴν ἐξέτασιν τῶν δογμάτων ἐποιεῖτο.
59. Ἐν ᾧ δὲ ταῦτα ἐτελεῖτο, ἐκ Σηλυμβρίας τις ἐλθὼν

pedire, nec de eo imperatrici aliisque Romanis audiendum putabant. Itaque per annos illos belli patriarcha contra Acindyni adversarios egregie insaniebat: nempe contra monachos et episcopos. Imperatrix autem tam audax scelus non omnimodis nesciebat, verum monachos propter Cantacuzeni partes ista pati opinabatur. Ceterum malo in maius adaucto, quotquot episcoporum sinceritatem dogmatum retinebant, sensum suum adversus patriarcham per litteras imperatrici explicaverunt eiusque insignem malignitatem et perversas de fide opiniones accusarunt. Quae simul cognovit, non distulit, neque res divinas parum cordi habendas censuit, sed cetera omnia in posterioribus ponens, in hoc solo vigilavit, ut aegram et oppugnatam ecclesiam in integrum restitueret. Accersensque accusatores episcopos, ut magni criminis reum facientes audivit, synodum e praesentibus congregandam, et patriarcham ad sui defensionem advocandum duxit. Coierunt, igitur ab Augusta vocati in palatium episcopi praeter eos, qui aperte Cantacuzeno patrocinebantur: nam illi in aedibus inaccessi tenebantur. Nihilominus, quamvis absentes, sententiam suam scripto demonstrarunt. Synodus porro, imperatrice ac filio imperatore praesidentibus, dogmata discutiebat.

99. Interim Selybria quidam nuntius adest, ea nocte Canta-

ἐμῆνεν, ὡς ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἐγγὺς εἶη Βυζαντίου τειχῶν A C. 1347
 ὁ Καντακουζηνός, ὁ φυλάσσειν δέον βασιλίδα. ἰσχυρίζετο
 τε σαφέστατα εἶδέναι παρὰ τῶν τὰ ἀπόρρητα κοινονοούντων C
 αὐτῷ πεμφθεῖς. βασιλὶς δὲ ἐπεὶ ἐπύθετο, ἀπάτην εἶναι οἰ-
 5 ηθεῖσα ὑπὸ τῶν πατριάρχων φίλων συνεσκευασμένην, ἴν',
 αὐτῆς πρὸς τὴν ἀγγελίαν θορυβηθείσης, τὸ δοῦναι δίκην
 ἐκεῖνος διαδρομὴ ἐφ' οἷς ἐτόλμησε κατὰ θεοῦ, οὐκ ἔφη ἀνα-
 στησεσθαι, εἰ καὶ σαφῶς εἰδείη ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ Καντα-
 κουζηνὸν ἐσόμενον ἐπὶ τειχῶν. ἡ μὲν οὖν τοιαῦτα ἀπε-
 10 ρθέγγετο μὴ εἶναι ἀληθῆ τὴν ἀγγελίαν οἰηθεῖσα. τὸ δὲ ἦν
 ἄρα ἀληθές· ὡς γὰρ ἐκ Σηλυμβρίας μετὰ τὸ προθεσμίαν
 συνθέσθαι πρὸς τοὺς πράττοντας τὴν ἄλωσιν, ἐν ἧ αὐτὸν τε
 παρεῖναι ἔδει κακείνους τὴν χρυσὴν πύλην διορύττειν ἀπω-
 15 λεξάμενος τῆς στρατιᾶς ὑπὲρ χιλίους ὄντας, ἵνα μὴ κατάφω-
 ρος εἶη ἐπαγόμενος πολλούς· καὶ διὰ τῶν ἀοικητῶν καὶ ἀ-
 τριβῶν ὀδεύσας ὑστέρησε μὲν τῆς προθεσμίας ὑπὸ τινος
 ἀνάγκης κωλυθεῖς ἡμέρα μιᾶ· καὶ πολλοῖς ἐπάλαιε λογισμοῖς,
 δεδοικώς, μὴ διορύξαντες οἱ τὰ ἐκεῖνον πράττοντες κατὰ τὸ
 20 σὺνθημα τὴν πύλην, αὐτὸς μὲν ἀπῆ, ἐκεῖνοι δὲ ὑπὸ τοῦ δή-
 μου διαφθαρωσὶν ἀλόντες ἐπ' αὐτοφώρῳ. καὶ ἐδυσχέραινεν
 οὐκ ἀνεκτῶς οὐ μόνον διὰ τὴν ἀποτυχίαν Βυζαντίου, ἀλλ' P. 695
 ὅτι καὶ τῶν φίλων ἔμελλεν οὐκ ὀλίγους ἀπολεῖν. ὁμοῦ δὲ

cuzenum ante moenia Byzantii affuturum, cui malo Augustam oc-
 currere oporteat: affirmabatque, id se exploratissime nosse, utpote
 missum ab iis, quibuseum ipse arcana sua communicaret. Impera-
 trix rata fraudem ab amicis patriarchae fabricatam, ut, ipsa ad nun-
 tium consternata, ille supplicium admissae in Deum impietatis eva-
 deret, non se loco discessuram asseverabat, quamvis plane sciret,
 ea ipsa nocte Cantacuzenum intra moenia fore. Haec illa, cum
 falsum apportari nuntium arbitraretur, qui erat utique verissimus.
 Ut enim cum illis, a quibus ad urbem capiendam adiuvabatur, diem
 constituit, quo die et ipse adesset et illi auream portam obstruc-
 tam perforarent, Selybria Adrianopolim discessit cum amplius
 mille e toto exercitu delectis militibus, (ne proderetur videlicet, si
 magnam multitudinem duceret,) perque deserta et avia iter faciens,
 necessitate quadam praepeditus, die uno tardius venit, quam prae-
 finitum erat: cum interea cogitationibus distraheretur metuens, ne
 pars eius, ipso adhuc absente, ex conventis portam perfosso muro
 aperiens, flagrante delicto a populo necaretur: dolebatque incredi-
 biliter, non solum quod Byzantio frustraretur, sed etiam quod bo-
 num numerum amicorum amissurus esset. Altamen non funditus
 abiecta spe, eodem gradiebatur. Amici et ipsi necessitate quadam

A.C. 1347 οὐ παντάπασι τῶν ἐλπίδων ἀπογνοῦς ἐχώρει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον νυκτός. οἱ προδιδόντες δὲ καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τινος ἀνάγκης κωλυθέντες τοῖς τείχεσιν ἐπιχειρεῖν κατὰ τὴν προθεσμίαν, εἰς τὴν ὑστεραίαν, καθ' ἣν ἐν βασιλείοις ἢ κατὰ πατρι-

V. 554 ἄρχου σύνοδος συνεκροτεῖτο, διώρυκτον τὴν χροσῆν πύλην⁵ συνελθόντες ἐν πολλῇ ταραχῇ καὶ σάλῳ ὄντες καὶ αὐτοί. ἐδεδίεσαν γὰρ, μὴ τῇ προγεγενημένῃ νυκτὶ ἐλθὼν ὁ βασιλεὺς καὶ τῶν συντεθειμένων ἡνυσμένων εὐρηκῶς μηδὲν, αὐτὸς μὲν αὖθις ἀνεχώρησεν, αὐτοὶ δὲ ὑφ' ἑαυτῶν καταπροδοθέντες δι-

Βαφθαρωῶσιν. ὁμῶς οὐδ' αὐτοὶ τὰς τοῦ σώζεσθαι ἐλπίδας ἀπο-¹⁰ γνόντες διώρυκτον τὴν πύλην. ἦσαν γὰρ σύστημα οὐκ ἀγεννῆς ἐκ πεζῶν τε καὶ ἵππέων, καὶ ἐθάρῃον σφίσις ἑαυτοῖς, ὡς ἀμννουμένοις, ἂν τις ἐπίη. κἂν διορῶζαντες μὴ εὐρωσι παρόντα τὸν βασιλέα, πρὸς αὐτὸν ἀποχωρεῖν. ἐκεῖνοι μὲν οὖν τοιαύτη γνώμη διώρυκτον. ἡ δὲ ἐν βασιλείοις σύνοδος,¹⁵ ἐπεὶ ἐκ πολλῶν ἀπεδείκνυ πατριάρχην αὐτὸν τε περὶ τὰ ὀρθὰ τῆς ἐκκλησίας δόγματα ἔχοντα οὐχ ὑγιῶς καὶ τοὺς ἄλλους ἀναγκάζοντα ἐκεῖνον συμφρονεῖν, γνώμη κοινῇ καθαίρεισιν

Αὐτοῦ καταψηφίζονται. δι' ἃ δὴ καὶ μάλιστα ἔδοξεν ὕστερον βασιλεὺς τε καὶ οἱ πρῶττοντες τὴν ἄλωσιν συνελθεῖν κατὰ²⁰ τὴν προθεσμίαν κωλυθῆναι, ἵνα μὴ μνησικακῶν αὐτὸς δοκοίη τῶν θρόνων καθαιρεῖν. ἀλλ' ἀκριβῶς εἶη τῶν ὀρθῶν δογματῶν τῆς διαστροφῆς εὐθύνη. οἱ μὲν οὖν ἀρχιερεῖς, ἐπεὶ ταῦτα ἔπραξαν, καὶ τῶν ἀπόντων διὰ τὸ ὑποπτεῦσθαι ἀρ-

7. προγεγομένη P.

illo die retardati, die altero, quo in palatio contra patriarcham conventus agebatur, convenientes portam auream cum trepidatione et anxia cura aperiuunt. Timebant siquidem, ne praecedente nocte veniens imperator et ex pactis nihil dum factum inveniens, recessisset, ipsique proditi eius causa neci dederentur. Tamen nec ipsi salutem in desperatis ducentes portam perrumpunt: erat enim peditum equitumque haud contemnendum agmen, et si qua vis ingrueret, se defendere illam posse confidebant. Si perfossa porta imperatorem non invenirent, ad eum abire statuebant. Hac mente opus inceptant. Synodus autem in palatio, postquam copiose docuit, patriarcham ipsum in germanis ecclesiae dogmatis desipere et alios ad sibi assentiendum cogere, concordibus eum sententiis exactoravit. Quam ob causam maxime imperatorem et qui urbi ab eo capiendae studebant die praestituto convenire fuisse prohibitos, postea iudicatum est: ne scilicet imperator iniuriarum memor de throno illum deturbasse videretur: sed ut cum propter adulteratam doctrinae veritatem has poenas pendere omnes perspicue intelligerent. Episcopi cum suffragiis aliorum episcoporum, qui, ut

χιερέων συνεπιψηφισαμένων, ἀνεχώρουν ἕκαστος πρὸς τὰς A.C. 1347
 οἰκίσεις ἤδη πόρρω νυκτῶν. βασιλεὺς δὲ ἐπεὶ παρῆν, τῶν
 ἔνδον τὰ ἐκείνου πρακτόντων τὴν χρυσὴν διορυζάντων πύ-
 λην, εἰσήλυνεν οὐδενὸς ἀνθισταμένου, ἀλλὰ δι' εὐφημίας
 5 αὐτὸν ἀγόντων παντὸς τοῦ δήμου, καὶ τοῖς τε στρατιώταις
 ἀπέπε μὴ χωρεῖν πρὸς ἀρπαγὰς· καὶ τὸν δῆμον ἐκόλυεν
 ὅσα δυνατά. ὅθεν οὐδὲ ἐγένετό τις κίνησις ἐπὶ τοὺς δοκοῦν- D
 τας ἡρῆσθαι τὰ βασιλίδος, πλὴν εἶπον τινὰς αὐτῶν ἐζημί-
 ωσαν οἱ γείτονες. καὶ τῶν στρατιωτῶν δὲ ὀλίγοι ἐπὶ τὰς οἰ-
 10 κίας τῶν πολεμίων, βασιλέως μὴ εἰδότης, ἐπελθόντες ἐποιή-
 σαντό τινα μετρίαν ἀρπαγὴν. βασιλεῖς δὲ ἄχρι τῆς Πορφυ-
 ρογεννήτου καλουμένης οἰκίας προελθὼν, πρῶτα μὲν ἐκέλευε
 μηδένα χωρεῖν κατὰ τῶν βασιλείων, ἀλλὰ ἀτρεμεῖν, ὡς αὐ-
 τὸς διαθρόμενος τὰ κατὰ βασιλίδα ἢ δοκεῖ ἔχειν ἄριστα.
 15 ἐπεὶ δὲ διέφαινεν ἤδη ἡμέρα, διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἐβάδι-
 ζεν ἐπὶ θεομήτορος τὸ τῆς Ὁδηγητρίας τέμενος, τὴν ὀφειλο-
 μένην προσκύνῃσιν καὶ τὴν εὐχαριστίαν τῆς νίκης ἀποδώσων P. 696
 τῇ μητρὶ τοῦ θεοῦ. αὐτὸς δὲ διὰ τῆς αὐτῆς ἐπανήκων ἐπὶ
 τὴν τοῦ Πορφυρογεννήτου κατέλυσεν οἰκίαν. βασιλεὺς δὲ ὡς
 20 εἶχε τὰ τε βασιλεία ἡσφαλίζετο, τοῖς οἰκείοις καὶ μάλιστα
 δοκοῦσιν εὐνοῖς ἐπιτρέπουσα τὴν φυλακὴν. καὶ ἐκ τῶν ἐν
 Γαλατᾷ βοήθειαν μετεκαλεῖτο. οἱ δὲ αὐτίκα ἦσαν ἐν τοῖς
 ὅπλοις καὶ ὤρμητο προθύμως βοηθεῖν· τριήρεις τε πληρώ-
 σαντες, ὅσαι ἦσαν, αὐθωρὸν καὶ λέμβους ἐφοπλίσαντες πρὸς

suspecti, in consilium adhibiti non fuerant, his ita peractis, multa
 iam nocte in sua quisque tecta recesserunt. Imperator ubi affuit,
 et eius factio intus aditum per portam auream patefecit, resistente
 nemine, cum totius populi applausu et gratulatione urbem ingressus
 est, militibusque interdixit, ne ad cives diripiendos discurrerent:
 et quantum potuit, idem plebi vetuit. Ita in pace fuerunt qui ab
 Augusta stabant: nisi si forte quidam a vicinis multati sunt, et mi-
 lites aliquot in domus hostium, imperatore ignorante, penetrantes
 praedas mediocres fecerunt. Imperator usque ad aedes Porphyro-
 geniti appellatas cum processisset, edixit, ne quis contra palatium
 tenderet, sed quieti manerent: se quod optimum censisset, de
 imperatrice constituturum. Die iam terris reddita, per medium fo-
 rum ad Deiparae Hodegetriac templum, debita eiusdem adoratione,
 ac de praestita victoria gratiarum actione functurus petivit: eadem-
 que via rediens in Porphyrogeniti domum divertit. Augusta, ut po-
 test, palatium communit: domesticis et quorum benevolentiae
 plurimum fidebat custodiam committit: a Galataeis item auxilium
 accersit: qui repente ad arma convolantes subsidio ferendo alacri-
 ter se comparant, eademque hora impletis quotquot in promptu

A.C. 1347 τὰ βασιλεία ἐπεραιούντο. ἀντιταξάμενοι δὲ αὐτοῖς ἐκ τῶν μετὰ βασιλέως στρατιωτῶν τινες, ἅμα καὶ τοῦ δήμου προσ-
 επιβοηθοῦντος, οὐκ εἶον τῇ γῆ προσχεῖν, ἀλλ' ἀπεπέμποντο
 Ββάλλοντες συγχοῖς τοῖς βέλεσιν. ὄρωντες δὲ καὶ ἐκεῖνοι, ὡς οὐκ ἀντισχῆσουσι πρὸς τοσοῦτους, (πρότερον γὰρ ᾔνοντο ὑπὲρ⁵ βασιλίδος αὐτοῖς καὶ τὸν δῆμον συμπροσθήσεσθαι,) ἀνεχώ-
 ρουν τε καὶ οὐκέτι ὕστερον ἐπεβοήθουν. βασιλεὺς δὲ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν μηδὲν πλέον μῆτε πράξας, μῆτε εἰπὼν, εἰς τὴν ὕστεραίαν τοὺς τε ἐπισκόπους, ὅσοι ἦσαν, μεταπεμ-
 ψάμενος ἐν Βυζαντίῳ καὶ τῶν τῷ κλήρῳ κατειλεγμένων τῆς¹⁰ ἐκκλησίας τοὺς μάλιστα ἐν λόγῳ, πρῶτον μὲν περὶ τῶν κατὰ
 V. 555 τὸν πόλεμον συμβεβηκότων διειλέχθη, ὡς οὔτε ἐξαρχῆς ἔλοιτο αὐτὸς, οὔτε τοῖς βασιλέως ἐπιβουλεύσειε παισὶν, ὥσπερ ὑπὸ
 C τῶν συκοφαντῶν κατηγορεῖτο, ἀλλ' ὑπ' ἐκείνων διὰ φθόνον κεινημένου ἐπιβουλευσάντων, ἀναγκαίως τῆς αὐτοῦ καὶ τῶν¹⁵ συνόντων σωτηρίας ἕνεκα ἡμύνητο. εἰς ἀνάγκην δὲ ἔλθῶν καὶ βαρβάροις χρήσαιο συμμάχοις, Μυσοὺς καὶ Τριβάλους καὶ αὐτοὺς τοὺς βαρβάρους ἐκείνων ἐπαγόντων. καὶ τῆς γε-
 γεννημένης φθορᾶς καὶ αἰχμαλωσίας τῶν Ῥωμαίων ἐκείνους ἀπεδείκνυεν αἰτίους. ἔπειτα καὶ τῶν γιγνομένων ἐποιεῖτο²⁰ μάρτυρας, ὡς αὐτὸς μὲν οὔτε πρότερον, οὔτε νῦν δυσχερές τι περὶ βασιλίδος διανοοῖτο καὶ τῶν παίδων, ἀλλ' ὅσα μάλιστα ἔστι πρὸς σωτηρίαν καὶ λυσιτέλειαν τῆς ἀρχῆς. ἂν δ' ἐκείνη

erant triremibus et lembis armatis, ad palatium traiciunt. Sed eos nonnulli de militibus imperatoris, populo adiuvante, crebris iaculis ad terram appellere prohibebant. Videntes Galataei, se contra tantam multitudinem invalidos, (speraverant enim, populum pro imperatrice tuenda ad ipsos accessurum,) retro abeunt: nec deinde subsidio venire audent. Imperator die illo nihil praeterea nec fecit, nec locutus est. Sequenti episcopus, quicumque Constantinopoli reperiebantur, et cleri principes cogit: ac primum quidem de iis, quae bello accidissent, disserit, quod neque a principio ipse suscitavit, neque liberis imperatoris, (quemadmodum eius obtrectatores garrant,) insidias molitus sit. Sed cum illi capiti suo insidiantes ex invidia illud excitassent, facere non potuisse, quin pro sua suorumque salute propugnaret, et barbarorum quoque auxilia, quoniam necessitas ita flagitaret, sibi adiunxisse: quando et ipsi Moesos ac Triballos similiter barbaros induxerint. Quod autem tanta labes facta, tot Romanorum capti sint, eos in causa esse docet. Tum ex ipsis actis testimonium affert, se nec alias, nec in praesens adversus Augustam eiusque liberos quidquam hostile meditatum esse, aut meditari, sed quaecunque imperio salutaria inprimis forent atque utilia. Sin illa inimicum retineat animum, et resi-

ἔτι τὴν προτέραν δυσμένειαν ἐνδεικνυμένη, ἀνθίστασθαι ἐπι- A.C. 1347
χειροίη καὶ σώζειν ἑαυτὴν καὶ τέκνα διὰ τοῦ πολέμου, μὴ D
αὐτῷ προσλογίζεσθαι τὴν αἰτίαν, εἴ τι περὶ αὐτὴν καὶ τέ-
κνα συμβαίη δυσχερές. οὐ γὰρ αὐτῷ λυσιτελεῖν δοκεῖν, οὐδὲ
5 ἄλλως σῶφρον, εἴαν αὐτὴν ἐν βασιλείοις καθημένην, τὸν πό-
λεμον αὐθις τὸν συγγενικὸν ἀνακινουῖσαν, καὶ περιορᾶν τοὺς
ὑπολειπομένους Ῥωμαίους ἢ ἄλλήλων διαφθειρομένους. ἀλλ'
εἰ μὴ πείθοιτο χωρεῖν πρὸς τὰς συμβάσεις, αὐτὸν μὲν περὶ
αὐτῆς οὐδὲν βουλευέσθαι δεινόν· δεδοικέναι δὲ μὴ, συμ-
10 πάντων ὠρμημένων ἐπ' αὐτοὺς, μὴ δύνηται αὐτὸς ἀνέχειν
τὴν ὄρμην, ἀλλά τι τολμηθῆι περὶ αὐτοὺς τῶν ἀνηκέστων. P. 697
ἔπειτα τὸν τῆς Φιλίππου μητροπολίτην ἀπολεξάμενος καὶ Κα-
βάσιλαν τὸν σακελλίου, οἱ καὶ πρότερον εἰς Διδυμότειχον
ἦγον πρὸς ἐκεῖνον πρεσβευταί, ἔπεμπε πρὸς βασιλίδα. ἡ πρε-
15 σβεΐα δὲ ἦν περὶ εἰρήνης. καὶ πρῶτα μὲν πολλὰς ὠμολόγει
χάριτας θεῷ, ὅτι πρὸς ταύτην ἤγαγε τὴν ἡμέραν, ἣ λαμ-
πρότερον ἡλίον πᾶσι δύναται καταφανῆ ποιεῖν καὶ τὴν μο-
χθηρίαν τῶν σεσυκοφαντηκότων καὶ τὴν ἀπέχθειαν πρὸς τὰ
καλά, καὶ τὴν ἑαυτοῦ πρὸς τε τοὺς βασιλέως παῖδας ἐξαρ-
20 χῆς ἄχρι νῦν ἐπιείκειαν διασεσωσμένην, καὶ τὸ μηδὲν ἀγεν-
νές, μηδὲ ἀνάξιον τῆς βασιλέως πρὸς αὐτὸν φιλίας μετὰ τὴν B
ἐκείνου τελευτὴν φανῆναι διαπεπραγμένον. ἔπειτα συνεβού-
λευε χωρεῖν πρὸς τὰς συμβάσεις, καὶ μὴ κεναῖς ἐλπίσιν

stere seque cum filiis armorum vi defendere nitatur, ne sibi ad-
scribat, si quid ipsi et filiis eius odiosius contigerit. Non enim
conducibile, neque cum prudentia coniunctum videri, illam in pa-
latio sedentem, et inter cives cognatosque bellum redintegrandem
relinquere, Romanorum vero reliquias mutuo se devorantes negli-
gere. Sed si ad conditiones descendere nolit, se quidem in eam
durius nihil decreturum: metuere autem, ne simul omnibus suis in
ipsam et qui cum ipsa sunt irruentibus, ipse eorum impetum com-
pescere nequeat, et aliquid patiatur eiusmodi, quod medicinae faci-
ciendae locum nullum relinquat. His dictis delecto metropolitano
Philippopolis et sacellii curatore Cabasila (qui et prius Didymoti-
chum legati venerant) ad eam de pace illos mittit. Ac primum qui-
dem immensa Deo gratias agit, quod diem aspexisset, qui sole cla-
rius et calumniatorum suorum scelus atque odium honestatis, et im-
peratoris liberis ab initio hucusque a se praestitam aequitatem ac
moderationem, et nihil illiberale aut indignum imperatoris Andro-
nici amicitia post illius obitum a se designatum possit ostendere.
Deinde suadet, ut pacis conditionibus se submittat: nec vana spe
suspensa, aut etiam ab optimatibus suis decepta, adhuc armis con-
tra eundem putet: neque enim aliunde externum ipsi exspectandum

- A.C. 1347 αἰωρουμένην ἢ καὶ ὑπὸ τῶν συνόντων ἑξαπατωμένην, οἷσθαι ἀντισχῆσειν ἔτι πρὸς τὸν πόλεμον. οὔτε γὰρ ἕξωθεν ποθεν ἤξειν χρὴ συμμαχίαν προσδοκᾶν. οὐ γὰρ ἐστίν, οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὃς ἀφίξεται ἐπικουρήσων, ἔκ τε τῶν παρόντων ἐλπίς οὐδεμία σῶζεσθαι, τοῦ φρουρίου μὲν καὶ χρόνου τινός ὅ καὶ ἀναλωμάτων δεομένου καὶ ὑλῶν πρὸς ἐπισκευήν, ἃ οὐκ ἔξεστι πορίζεσθαι, τῶν συνόντων δὲ οὔτε ἀξιωμαίων ὄντων πρὸς τοσαύτην δύναμιν, οὔτε τῶν ἐπιτηδείων εὐπορούντων, C ὥστε διαφέρειν τὴν πολιορκίαν εὐμαρῶς. δι' ἃ πάντα πρὸς συμβάσεις αὐτῇ συνεβούλευε χωρεῖν, καὶ μὴ αὐτῇ μὲν καὶ 10 τέκνοις τὰ ἀνήκεστα προσεγεῖν ἐξ ἀβουλίας, αὐτοῦ δὲ μεγίστην πρόφασιν εὐδοξίας ἀφαιρεῖν. τοῦτο γὰρ κατὰ τὸν τοῦ πολέμου χρόνον καὶ βούλεσθαι ἀεὶ καὶ εὐχεσθαι πρόφασίν τινα τὸ θεῖον παρασχεῖν, ἐξ ἧς αὐτὸς τὴν ἐπιείκειαν καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην ἐπιδείξεται, καὶ τὸ πρὸς βασιλέα φίλτρον, ὡς 15 ἀκέραιον νῦν ἄχρι διασώζει, καὶ οὐδὲν ἤτιον ἢ πρότερον κήδεσθαι τῶν παιδῶν διανοεῖται, λόγον ποιούμενος οὐδένα τῶν ὅσα πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸν πόλεμον ἠγνωνομένηθη.
- D ρ'. Οἱ μὲν οὖν πρέσβεις καὶ οἱ ἄλλοι οἱ παρόντες τοὺς V.556 βασιλέως λόγους καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀκούοντες, ὀλίγον δεῖν καὶ 20 ἠπίστου διὰ τὴν ὑπερβολήν. τὸ γὰρ τοσαῦτα πρότερον ὑπὸ P.698 τῶν πολεμούντων ὑπομείναντα καὶ μνηριάκις ἐν ἀκμῇ κινδύνου καταστάντα, ἔπειτα κρατήσαντα τοῖς ὅπλοις καὶ περιγενόμενον τῶν πολεμίων, μὴ πρὸς φόνους καὶ σφαγὰς χωρεῖν

7. ἔστι M.

auxilium: non enim esse profecto, qui venturus sit auxilio: et ex re praesenti nullam spem salutis affulgere, cum munitiones et propugnacula ut instaurentur, et tempore aliquo et sumptu et materia indigeant, quae nunc comparari non possint. Quos autem nunc secum habeat, nec pares esse eius copiis, nec abundare commeatu, ut obsessionem facile ferant. Ob haec omnia, ut secum paciscatur monet, ne sibi ac liberis per dementiam immane malum confleret, et illi pulcherrimam gloriae occasionem praecidat. Hoc enim bello et voluisse semper, et a Deo optimo maximo precatum esse, uti aliquam sibi ansam daret, unde bonitatem, et clementiam in vivos, et amorem in defunctum demonstrare posset: quem usque nunc integrum sincerumque conservet: nec se minus modo quam antea de procuratore liberorum eius cogitare, nihili pendentem, quae per bellum adversus se improbe patrata sint.

100. Legati ceterique praesentes verba imperatoris et postulationem audientes, propter admirabilitatem vix fidem commodabant. Nam adeo multa antehac ab hostibus perpeccum esse, et plus millies inter sacrum saxumque stetisse, postea armis adepta victoria, non ad

καὶ ἴσ' ἀντ' ἴσων ἀποδιδόναι τοῖς πρώτοις ἄρξασιν, ἀλλὰ A.C. 1347
 μετὰ τὴν νίκην ἐπὶ συμβάσεις προκαλεῖσθαι, καίτοι δυνά-
 μενον ὀλίγῳ χρόνῳ διαφθεῖρουν, κρεῖττον εἶναι τῆς ἀνθρωπί-
 νης φύσεως ἐδόκει. ἤδοντό τε οὖν ὁμοῦ διὰ τὴν βασιλέως
 ὤπεικείαν καὶ ἐθαύμαζον τὴν μεγαλοψυχίαν. βασιλῆς δὲ
 παντάπασιν οὐ προσεδέχετο τὴν προσβείαν, ἀλλ' ἀπράκτους
 ἀπέπεμπε τοὺς πρέσβεις, ὑπὸ τῶν συνόντων πειθομένη. καὶ
 ὁ βασιλεὺς ἠνιάσθ' καὶ ἐδυσχέραιεν οὐκ ἀνεκτῶς μυρίοις
 προσπαλαίων λογισμοῖς. συνεώρα γὰρ τὴν ἔνστασιν οὐ τε-
 10 λουτήσουσαν ἐπ' ἀγαθῷ, ἀλλ' ἐκείνοις τε ἀνηκέστῳν κακῶν B
 καὶ τοῦτῳ μείζονος ἢ καθ' ὅσον χρόνον ἦν ὁ πόλεμος, λύπης
 αἰτίαν ἐσομένην. οἳ τε γὰρ συνόντες ἅπαντες εἰς πολλῶν πεῖ-
 ραν ἀλγεινῶν ἐλθόντες, καὶ οἳ ἔνδον ὁμοίως Βυζαντίου τῶν
 δεσποτηρίων ἐξελθόντες καὶ μνησικακοῦντες ἐσχάτως τοῖς
 15 σκνοῦσι βασιλίδι, αὐτοῖ τε διεπρίοντο ὑπ' ὄργης καὶ τὸν δῆ-
 μον ἐξηρέθιζον, καὶ ἔνδηλοι ἦσαν, ὡς καὶ βασιλέως ἄκοντος
 ἐπιθησόμενοι τοῖς ἐν βασιλείοις. καὶ ἐδεδείη μὴ περὶ τε τὴν
 βασιλίδα καὶ τοὺς παῖδας ἀνήκεστόν τι τολμηθῆ, καὶ οἳ συ-
 νόντες πάντες ὑπὸ τῶν ἐχθραινόντων διαφθαρωσίν· ὁ ὀλίγῳ
 20 ὕστερον μικροῦ ἐδέησε γενέσθαι. ὡς γὰρ ἐπέθοντο, οἳ C
 μὴ τὴν προσβείαν δέχοιτο ἢ βασιλῆς, μηδὲ χωροίη πρὸς συμ-
 βάσεις, τὸ ἐν Βλαχέρναις φρούριον, μέρος καὶ αὐτὸ τοῦ περὶ

3. εἶναι καὶ ἀνθρ. P. et M. 11. ὁ om. P.

caedes mactationesque procedere, pariaque paribus remeteri iis, qui priores lacessiverant: sed victorem victos ad pacta conventa invitare, tametsi eos brevi spatio delere funditus liceret, excellentius quiddam quam pro humana natura videbatur. Gaudebant igitur tanta lenitate, et suspiciebant tam praestantis animi magnitudinem. Imperatrix suorum consiliariorum impulsu legationem prorsus aspernata, oratores re infecta dimittit, ex quo imperatorem tristitia molestiaque intolerabilis occupavit, sexcentisque cogitationibus in diversa rapuit. Augurabatur enim, pertinaciam istam non bene eventuram, sed ipsis mala deterrima maioremque luctum, quam toto belli tempore experti essent, parituram. Nam et illi omnes, qui cum imperatore erant, cum multa adversa pertulissent, et similiter qui Byzantii in carceribus fuerant, extreme se a proceribus Augustae vexatos meminissent, ira aestuabant populumque irritabant: et apparebat, vel invito imperatore in eos qui essent in palatio impetum facturos. Verebatur insuper, ne imperatrici ac liberis aliquid atrocius fieret, quique cum ea versarentur, omnes hostium gladiis conficerentur: id quod paulo post propemodum accidisset. Ut enim intellexerunt eam legatos reiecisse ac pacem nolle, castellum in Blachernis appellatum, partem munitionis et propugnaculorum, quibus palatium circumdatur, imperatore nesciente expugnarunt ac

- A.C. 1347 τὰ βασιλεία φρουρίου ὄν, Καστέλιον προσαγορευόμενον, ἐξεπόρθησάν τε καὶ διήρπασαν, βασιλέως ἀγνοοῦντος, καίτοι γε τῶν ἔνδον ἀπὸ τῶν τειχῶν ἀμυνόμενων κραταιῶς. καὶ οἱ δοκοῦντες δὲ περὶ βασιλίδα εὖνοι εἶναι πρότερον, καὶ τὴν φυλακὴν τῶν βασιλείων ἐπιτετραμμένοι, ἐπεὶ τὸν κίνδυνον ἀπανταχόθεν περισταμένοιν ἐώρων, βασιλίδα δὲ μὴ χωροῦσαν πρὸς συμβάσεις, ἀλλὰ μᾶλλον αἰρουμένην αὐτὴν τε ἀποθνήσκειν κακείνους συναπόλλυσθαι, ἐσκέψαντο κοινῇ τῆς σφετέρας σωτηρίας ἕνεκα καταπροΐεσθαι ἐκείνους καὶ παραδιδόναι
- D βασιλεῖ τὸ φρούριον. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν λόγῳ μάλιστα αἰοῦντες πρὸς βασιλέα πέμψαντες, περὶ προδοσίας διελέγοντο καὶ δωρεὰς ἤθουν καὶ τιμὰς, εἰ παραδίδοιεν τὰ βασιλεία αὐτῇ βασιλίδι καὶ τοῖς τέκνοις. βασιλεὺς δ' οὐδ' ἄκροισ ἠνέ-
- V. 557 σχετο ὧσιν, ἀλλ' ἀπέπεμπε, σώζεσθαι μᾶλλον βασιλίδα καὶ τοὺς παῖδας εἰπὼν ποιεῖσθαι περὶ πλείστον. βασιλεὺς δὲ ὁ νέος 15 Ἰωάννης ἔτος πεντεκαίδεκατον τότε ὢν, μείζον ἢ κατὰ τὴν ἡλικίαν ἐφαίνετο φρονῶν καὶ τῇ καιρῷ προσήκοντα βουλευόμενος. ὡς γὰρ ἤσθάνετο θορυβουμένους τοὺς ἐν βασιλείοις, στασιάζειν τε ἤδη ἀρχομένους καὶ περὶ αὐτῶν ἐπιεικὲς οὐ-
- P. 699 δὲν βουλευομένους, δραμῶν πρὸς τὴν μητέρα, τὸν τε θόρυβον 20 ἀπήγγελλε καὶ τὴν ἐπιβουλήν. καὶ ἐδεῖτο πρὸς βασιλέα τάχιιστα πρεσβείαν πέμπειν καὶ τίθεσθαι συμβάσεις περὶ τῆς εἰρήνης. μάλιστα μὲν γὰρ ἔφρασκεν ἐκείνον οὐδὲν περὶ αὐτῶν βουλευέσεσθαι δεινόν. εἰ δ' ἄρα καὶ τὰ δεύτερα νικῆται βέλτιον ὑπ' ἐκείνου κακῶς παθεῖν, ἢ ἀλογίᾳ δήμου καὶ στρα- 25

diripuerunt, cum qui intus erant e muris fortiter se defenderent. Qui autem antehac Augustae bene cupere putabantur, quibusque custodia palatii commissa erat, postquam undique periculum, et eam a pacificatione refugientem mori ipsosque secum perdere malle viderunt, consensu ipsam cum liberis prae salute sua neglectum ire, et imperatori palatium tradere constituerunt. Quin etiam honoratissimos quosdam ad eum mittendo, dona et honores quaerebant, si regiam cum imperatrice et liberis dedidissent. Quos imperator auribus ista respiciens dimisit, testatus, eam cum liberis servatum potius velle maximopere. Ecce autem imperator Iohannes tum quindecim natus annos, supra aetatem sapere et tempori opportuna consulere visus est. Ut enim tumultuantes sensit, qui in palatio erant, et iam dissidere incipientes deque matre cum filiis nihil aequum animis agitantes, ad parentem accurrens, tumultum et insidias nuntiat: orans celerrime ad imperatorem mitti et cum eo decidi: affirmansque, nihil ab eo grave timendum. Sin secus res eat, praestare illum inclementem experiri, quam in populi dementia

τιωτῶν ὄρηϊ περιπεσεῖν. αὐτίκα τε ἐπέϊθετο ἡ μήτηρ καὶ Ἀ C. 1347
 τὸν Ἀνδρόνικον Ἀσάνην τὸν βασιλέως πενθερὸν καὶ τὸν
 Παλαμῶν Γρηγόριον αὐτοῦ που κατακεκλεισμένους ἐν δε-
 σμωτηρίοις ἐνδον βασιλείων ἄγεσθαι ἐκέλευε πρὸς αὐτήν,
 5 καὶ περὶ τῆς πρὸς βασιλέα διαλεχθεῖσα πρὸς αὐτοὺς εἰρήνης
 ἐπεμπε πρὸς ἐκεῖνον πρεσβευτάς. οἱ δὲ νομίσαντες βασιλέα B
 οἰδαίνειν τε τῷ θυμῷ καὶ πρὸς ἄμυναν τῶν κατὰ τὸν πόλε-
 μον γεγενημένων παρεσκευασμένον εἶναι, πρῶτῳ μὲν ἐπὶ δεή-
 σεις ἐτράποντο καὶ ἰκεσίας, ἀφεῖναι τὴν ὄργην τοῖς ἁμαρτή-
 10 σιασι, καὶ μηδὲν πλέον ἐπιζητεῖν τοῦ τῶν πολεμίων κρείττω
 εἶναι καὶ πάντας ὑποχειρίους ὁμοῦ λαβεῖν· ἀλλ' ὥσπερ
 τοῖς ὄπλοις, οὕτω δὴ καὶ τῇ μεγαλοψυχίᾳ φαίνεσθαι νικῶντα,
 ἤπερ δὴ μεγίστη νίκη καὶ μάλιστα προσήκουσα αὐτῷ. ἔπειτα
 ἀπήγγελλον καὶ τὴν πρεσβείαν βασιλίδος καὶ ἐδέοντο μνη-
 15 μεῖον τῆς αὐτοῦ ἐπιεικειᾶς καὶ μεγαλοψυχίας καὶ συνέσεως,
 τὴν περὶ τοὺς βασιλέως ἐγνωμοσύνην παῖδας ἀνεξάλειπτον
 τοῖς εἰς ὕστερον κάταλιπεῖν. ἐλάνθανον δὲ ξυρὸν ἀκονῶντες, C
 καὶ ἵππον θέειν ἀγαθὸν ἐπὶ πεδίον προκαλούμενοι. ὡς γὰρ
 μόνον ἤκουε τοὺς λόγους βασιλεὺς, πάντα ἦν ἔτοιμος ὑπὲρ
 20 τῶν βασιλέως παίδων πράττειν, ὥσπερ αὐτὸς εὐεργετούμενος,
 ἀλλ' οὐ παρέχων τὰς εὐεργεσίας. τῶν μὲν οὖν πρέσβειων
 τῷ πενθερῷ μὲν ὠνείδιζεν ἠπίως τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγνωμοσύ-
 νην ὃ βασιλεὺς, ὅτι πρότερον ὑπ' ἐκεῖνου μηδὲν ἀδικηθεῖς,
 ἀλλ' εἰ δεῖ τι τάληθές εἰπεῖν, καὶ μνηρία εὐ παθῶν, ὅδ' ἡ-

11. ὑπὸ χειρᾶ M.

ac militum furorem incidere. Illico persuasa mater Andronicum Asanem imperatoris socerum et Gregorium Palamam illic carcere detentos ad se adduci iussit: quibuscum de pace locuta, eos ad imperatorem legat. Qui illum timere iracundia et persequendas bello acceptas iniurias paratum esse opinantes, primum preces et supplicationes adhibent, ut reis placaretur et hostes domuisse penitusque subiecisse contentus esset: et quemadmodum eos armis vicisset, sic et iniuriarum contemptu et altitudine animi se ipsum vinceret: quae nimirum maxima illique convenientissima victoria esset. Deinde legationem exponentes petunt, ut pietatem erga defuncti imperatoris liberos clementiae, excelsae mentis ac prudentiae suae aeternum monumentum relinqueret. At enim nesciebant se novaculam acutere et equum cursorem in campum provocare. Cum primum namque ea verba audivit, omnia se illorum causa velle ostendit: periude ac ipse non daret, sed acciperet beneficium. Legatum vero socerum de ingrata voluntate blanda oratione increpuit, quod nulla in re offensus, sed, si verum fatendum, mille beneficiis cumulatus, tam

- A.C. 1347 μείψατο τοῖς ἐναντίοις, καὶ τὸν πόλεμον κενήνηκε κατ' αὐτοῦ.
 Παλαμῶν δὲ ἐπῆρει καὶ πολλὰς ὠμολόγει χάριτας, ὅτι πολ-
 λὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας κάκωσιν ὑπενε-
 D γκῶν, οὐδὲν ἀγεννὲς οὔτε ἐπραξεν, οὔτ' ἐφθέγγετο ἄχρι τέ-
 λους. ἔπειτα ἐκέλευε τοὺς πρὸς βασιλίδα καὶ βασιλέα τὸν 5
 υἱὸν γράφειν ὄρκους, καὶ ἐγράφοντο ἐπὶ τούτοις, ὥστε μὴτ'
 αὐτὸν ἀμύνεσθαι τοὺς λελυπηκότας καὶ συνόντας ἐν βασιλεί-
 οῖς βασιλίδι τότε, μῆτε ζημιοῦν μηδὲν, ἀλλὰ πᾶσαν ἀμνη-
 στίαν παρέχεσθαι τῶν πεπραγμένων· μῆτε βασιλίδα καὶ
 βασιλέα τὸν υἱὸν τοῖς ἐκείνῳ συμπράξασι κατὰ τὸν πόλεμον 10
 μνησικακεῖν, μηδ' ἐπιχειρεῖν βλάπτειν, μῆτε τέχνη, μῆτε μη-
 χανῆ μηδεμιᾶ, ἀλλ' ἀμφοτέροις διαλελυῶσθαι τὸ πρὸς τοὺς
 ἑκατέρους προσκειμένους ἔχθος· κτήσεις δὲ ἔχειν πάντα
 τὰς ἐκάστῳ προσηκούσας ἀπ' ἀρχῆς· συμβασιλεύειν δὲ ἀμ-
 φοτέρους βασιλέα τε τὸν Καντακουζηνὸν καὶ τὸν Παλαιολό- 15
 γον Ἰωάννην τὸν νέον βασιλέα· καὶ ἀλλήλοις εὐνοεῖν τὴν
 P. 700 προσήκουσαν εὐνοίαν πατράσι καὶ παισὶ πρὸς ἑκατέρους·
 ὑπέκειν δὲ τὸν νέον τῇ πρεσβυτέρῳ κατὰ πάντα καὶ τοῦ
 πράττειν αὐτῷ παραχωρεῖν ἐπὶ δέκα ἔτεσι διὰ τὴν ἡλικίαν·
 V. 558 μετὰ τοῦτο δὲ τῆς ἀρχῆς συμμετέχειν. τοιοῦτοι μὲν οἱ ὄρκοι 20
 ἐγεγένητο, καὶ αὐτὸς τε ὤμνηεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἡ βασίλισ
 Ἄννα μετὰ βασιλέως τοῦ υἱοῦ, ὥστε παραβῆσθαι μηδέπο-
 τε. τετελεσμένων δὲ τῶν ὄρκων, τὰς πύλας οἱ ἐν βασιλείοις

16. ἀλλήλους P.

male gratiam retulisset et bellum contra se concitasset. Palamam contra laudavit et gratias egit, quod pro iustitia veritateque gravissime afflictus, usque ad extremum nihil abiectum aut fecerit, aut dixerit. Tum praecepit iuramenta ad Augustam et imperatorem filium conscribi: et conscripta sunt cum his conditionibus. Ut neque ipse vindicaret in eos, qui se laessissent et tum in palatio cum imperatrice degerent neque multaret ullo modo, sed omnia praeterita oblivione sepeliret: neque imperatrix aut filius imperator in eos, a quibus ipse Cantacuzenus bello adiutus esset, inimicum retinerent animum, nec illis vel arte vel ulla machina nocere conarentur: sed utrinque adversum socios utrorumque odia deponerentur, omnesque quas ab initio habuissent, fortunas suas retinerent: imperarent autem ambo Cantacuzenus et Ioannes adolescens Palaeologus: seque ea invicem benevolentia complecterentur, qua patres et filii solent: iuniorque seniori potiores deferret in omnibus ac propter aetatem nondum firmatam decem annos administratione cederet, quibus exactis, aequali auctoritate cum eo imperaret. In has condiciones et ipse imperator et Anna Augusta cum filio imperatore, ut in

ὑπανοίζαντες εἰσεδέχοντο τὸν βασιλέα, ὀγδὴ Φεβρουαρίου Α. C. 1347
 ἰσταμένου, ἐπὶ τοῖς πέντε καὶ πενήκοντα ἔτεσι πρὸς ἑξακισ-
 χιλίους καὶ ὀκτακοσίους ἐν Ἰνδίκτῳ πεντεκαιδεκάτῃ.

perpetuum servandas iuraverunt. Secundum iuramenta, qui in pa-
 latio erant, portis reclusis, Constantinensem imperatorem acceperunt,
 sexto Idus Februarias, anno orbis conditi sexies millesimo octingen-
 tesimo quinquagesimo quinto, indictione quintadecima.

Corrigenda.

P. 17, 11. et 12. leg. δυναμένοις et ἔχουσι et annot. prior delenda,
 in altera scrib. ἔχοντας P. 62, 13. παρασκευάσει. 65, 21. et
 70, 28. τριηρέων. 106, 9. ἐπαγγειλάμενος. 113, in annot. κα-
 κῶν M. pro δεσμῶν. 277, 14. del. οὐ et annot. 419, 9. scr.
 χρωμένοις et del. annot. 447, in annot. pro 1. scrib. 16 511,
 12. add. annot. 12. μόνων ἀρχὴν P. 516, in annot. scrib. ἐγεγραμ-
 μένα (sic) M. 525, in annot. pro 5. leg. 7. et 15. pro 17. 583,
 23. scr. ὀλίγας et in annot. ὀλίγους P.

BONNAE
TYPIS C. F. THORMANNI.

DF

Corpus scriptorum historiae
byzantinae

503

C6

v.24

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

